Nuevo Testamento en mixteco de Ocotepec

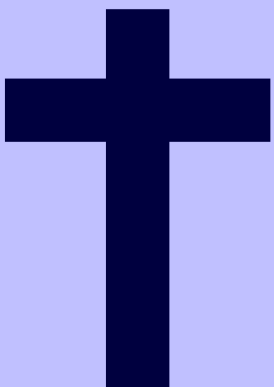

New Testament in Mixtec, Ocotepec (MX:mie:Mixtec, Ocotepec)

Nuevo Testamento en mixteco de Ocotepec
New Testament in Mixtec, Ocotepec (MX:mie:Mixtec, Ocotepec)

copyright © 1977 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Ocotepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Ocotepec [mie], Mexico

Copyright Information

© 1977, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Ocotepec

© 1977, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
61c6fffd-2562-5253-8242-3993f51527e9

Contents

SAN MATEO . . . 1
SAN MARCOS . . 74
SAN LUCAS . . . 119
SAN JUAN 196
HECHOS 252
ROMANOS 327
1 CORINTIOS . . 359
2 CORINTIOS . . 389
GÁLATAS 409
EFESIOS 421
FILIPENSES . . . 432
COLOSENSES . . 439
1 TESALONICENSES 446
2 TESALONICENSES 452
1 TIMOTEO . . . 456
2 TIMOTEO . . . 465
TITO 471
FILEMÓN 475
HEBREOS 477
SANTIAGO 500
1 PEDRO 508
2 PEDRO 517
1 JUAN 522
2 JUAN 530
3 JUAN 531
JUDAS 533
APOCALIPSIS . . 536

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN MATEO

Lista nāsa nquiji tatā Jesucristo
(Lc. 3.23-38)

1 Yáhá cúu lista nāsa nī nquiji tatā Jesucristo. De maá yā cúu tatā rey David, de David nī nquiji nūū tatā Abraham.

2 Abraham nī ncuu dē tatá Isaac, de Isaac nī ncuu dē tatá Jacob, de Jacob nī ncuu dē tatá Judá jíín ndá ñanī dē.

3 De Judá nī ncuu dē tatá Fares jíín Zara, de naná ndúū dē nī ncuu Tamar. De Fares nī ncuu dē tatá Esrom, de Esrom nī ncuu dē tatá Aram.

4 De Aram nī ncuu dē tatá Aminadab, de Aminadab nī ncuu dē tatá Naasón, de Naasón nī ncuu dē tatá Salmón.

5 De Salmón nī ncuu dē tatá Booz, de naná dē nī ncuu Rahab. De Booz nī ncuu dē tatá Obed, de naná dē nī ncuu Rut. De Obed nī ncuu dē tatá Isaí.

6 De Isaí nī ncuu dē tatá David, tēe nī ncuu rey. De rey David nī ncuu dē tatá Salomón, de naná dē, xihna cā nī ncuu ña ñasíhí Urías.

7 De Salomón nī ncuu dē tatá Roboam, de Roboam nī ncuu dē tatá Abías, de Abías nī ncuu dē tatá Asa.

8 De Asa nī ncuu dē tatá Josafat, de Josafat nī ncuu dē tatá Joram, de Joram nī ncuu dē tatá Uzías.

9 De Uzías nī ncuu dē tatá Jotam, de Jotam nī ncuu dē tatá Acaz, de Acaz nī ncuu dē tatá Ezequías.

10 De Ezequías nī ncuu dē tatá Manasés, de Manasés nī ncuu dē tatá Amón, de Amón nī ncuu dē tatá Josías.

11 De Josías nī ncuu dē tatá Jeconías jíín ndá ñanī dē, maá tiempo jā cuáhān ndá nchivī Israel preso jondē nación Babilonia.

12 De tá nī īyo ndá ji ñúcuán, de Jeconías nī ncuu dē tatá Salatiel. De Salatiel nī ncuu dē tatá Zorobabel.

13 De Zorobabel nī ncuu dē tatá Abiud, de Abiud nī ncuu dē tatá Eliaquim, de Eliaquim nī ncuu dē tatá Azor.

14 De Azor nī ncuu dē tatá Sadoc, de Sadoc nī ncuu dē tatá Aquim, de Aquim nī ncuu dē tatá Eliud.

15 De Eliud nī ncuu dē tatá Eleazar, de Eleazar nī ncuu dē tatá Matán, de Matán nī ncuu dē tatá Jacob.

16 De Jacob nī ncuu dē tatá José, tēe nī ncuu yií María. De María nī ncuu ña naná Jesús, Yāā nání Cristo.

17 De jondē Abraham de jondē David de nī ncuu ūxī cūmī tatā. De jondē David de jondē tá cuāhān ndá nchivī Israel preso nación Babilonia de nī ncuu tucu ūxī cūmī tatā. De jondē tá nī jēhēn ndá ji preso de jondē nī ncacu Cristo, suni nī ncuu ūxī cūmī cā tatá.

Jā ní ncacu Jesucristo
(Lc. 2.1-7)

18 De jā ní ncacu Jesucristo de súcuán nī ncuu: Naná yā María, ja nī ncundaā jā cundeē ña jíín José. De jondē tá ncháha ca cundeē ña jíín dē,

de nī jīcūhun sēhe ña nī nsāhá Espíritu Santo.

19 De José, tēe jā cundeē ña jíín, chi tēe ndāā cúu dē. De nduú cúnī dē cuāha dē tūhun canoō ña, chi sa cúnī dē jā ná jéncuiñī yuhū-ni jā má cúndeē dē jíín ña.

20 De juni súcuán nácani inī dē, de nī stéhēn jāni nūū dē jā ní nquenda-ni iin ángel maá Jētohō ō Yāā Dios nūū dē, de nī ncāhān yā jíín dē: José, sēhe tatā David, mā cúyūhú nú cueca nú ñasíhí nú María, chi sēhe ña jā cacu, vāji ji jondē nūū maá Espíritu Santo.

21 De cacu iin sēhe yií ña. De scúnaní nú ji Jesús, chi maá ji cúu Yāā jā scácu ndá nchivī nūū cuáchi ji, ncachī ángel.

22 Súcuán nī ncuu ndācá tiñu yáhá, tácua quee ndaā tūhun Jētohō ō Yāā Dios jā ní ncāhān tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán. De súcuán nī ncāhān dē:

23 Coo iin ñahan lúlí, de nīhīn séhe ji,

de scácu ji iin sēhe yií,

de cunaní sūchí ñúcuán Emanuel.

Cáchī tutū. De síví yáhá cáchī: Yāā Dios ndéē yā jíín ó.

24 De nī ndoto José, de nī nsāhá dē tá nī ncachī ángel Jētohō ō Yāā Dios nūū dē. De nī jeca dē María nī ncuu ña ñasíhí dē.

25 De nduú ní nquíxīn dē jíín ña, chi jondē nī scácu ña sēhe yií xíhna ñúhún ña. De nī scúnaní dē ji Jesús.

2

Jā ní nquenda ndá tēe mago nūū yā

1 De tá nī ncacu Jesús inī ñuū Belén ndáñúū Judea, de tiempo ñúcuán tátúnī rey Herodes. Ñúcuán de jacū tēe ndíchí jā scuáha sīquī tiūūn, nī nquiji jícá ndá dē ichi nūū quénda ncandiī, de nī nquenda dē ciudad Jerusalén.

2 De nī jīcā tūhún ndá dē nchivī: ¿Ní cúu nūū íyó sūchí jā ní ncacu jā cuu rey nchivī hebreo? Chi ichi nūū quénda ncandiī nī jinī ndá sá iin tiūūn cāhnú jā cúu seña jā ní ncacu ji. De vāji ndá sá jā chiñúhún sá ji, ncachī dē.

3 De rey Herodes, tá nī jini dē tūhun ñúcuán, de nī ncunēhén inī dē, jondē jíín ndācá nchivī Jerusalén.

4 De nī nastútú dē ndācá sūtū cúñáhnú jíín ndācá tēe stéhēn ley janahán nūū nchivī. De nī jīcā tūhún dē ndá tēe ñúcuán ní cúu nūū cacu Cristo, cáchī tutū.

5 De nī ncachī ndá dē nūū rey: Inī ñuū Belén ndáñúū Judea. Chi súcuán cáchī nūū túnū jā ní ntee tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán:

6 Ndá ndóhó nchivī ñuū Belén ndáñúū Judá,
cúñáhnú cā ñuū nū nsūú cā ndá cā ñuū jā cúñáhnú inī Judá.
Chi suu inī ñuū nū quee iin Yāā jā tatúnī,
de coto yā nchivī maá nī Israel, ncachī Yāā Dios.
Cáchī tutū.

7 Ñúcuán de Herodes nī
ncana yuhū dē ndá tēe ndíchí
jā nání mago. De nī jīcā tūhún
vāha dē nā quīvī cúu jā ní
nquenda tiūūn ñúcuán.
8 De nī ntají dē ndá tēe
ñúcuán jā quíhīn dē ñuū
Belén. De nī ncāhān dē:
Cuáhán ndá ní de cātūhún
vāha ní ní cúu nūū íyó sūchí
lúlí. De tá nī nanihīn ndá ní ji,
de quiji ní cachī tūhun ní nūū
sá, tácua suni quīchiñúhún
maá sá ji, ncachī rey.
9 De tá nī jini ndá dē tūhun
jā ní ncāhān rey, de cuāhān
ndá dē. De maá tiūūn cāhnú
jā ní jinī dē ichi nūū quénda
ncandiī, nī jēcōsō nūú cuāhān
nūū ndá dē jondē nī nquenda
nūū íyó sūchí lúlí, de ñúcuán
nī jencuiñī.
10 De tá nī jinī ndá dē jā
ní jencuiñī tiūūn, de nī ncusiī
ndasí inī dē.
11 De nī jīnū ndá dē nī
nquīvi dē inī vehe, de nī jinī
dē nūū sūchí lúlí jíín naná ji
María. De nī jēcuīñī jītí ndá
dē nūū ji, de nī nchiñúhún
dē ji. De nī nacune ndá dē
jātūn dē, de nī nsōcō dē oro
jíín incienso jíín sūja ūguā nūū
ji.
12 Ñúcuán de nī stéhēn jāni
nūū ndá dē, de nī ncachī
nūū dē jā má quínohōn dē
nūū Herodes. De incā ichi
cuānohōn dē ñuū dē.

Jā ní jinu José cuāhān ndá dē Egipto

13 De tá cuānohōn ndá tēe
mago, de nī stéhēn jāni nūū
José jā iin ángel maá Jētohō ō
Yāā Dios nī ncāhān yā jíín dē:
Nacōo de cunu nú quīhīn nū
jíín sūchí lúlí jíín naná ji jondē
nación Egipto. De ñúcuán
cundeē nū jondē cachī tūhun
nī nūū nū. Chi Herodes ja
ñatin nanducú dē sūchí lúlí
jīñā jā cahnī dē ji, ncachī yā.
14 De nī ndoto José. De
cuāhān dē jíín sūchí lúlí jíín
naná ji, de nī jica ñuú ndá dē
cuāhān dē Egipto.
15 De ñúcuán nī ndeē dē
jondē nī jīhī Herodes. De
súcuán nī ncuu tácua quee
ndaā tūhun Jētohō ō Yāā Dios
jā ní ncāhān tēe nī nacani
tūhun yā janahán: Jondē
nación Egipto nī ncana nī
Sēhe nī vāji ji, ncachī Yāā Dios,
cáchī tutū.

Jā ní ntatúnī Herodes jā ná cúū ndá tēe ñiquín

16 Ñúcuán de nī jinī
Herodes jā súcuán nī stáhví
ndá tēe mago dē, de nī nquītī
ndasí inī dē. De nī ntají
dē ndá soldado cuāhān, de
nī jahnī ndācá tēe ñiquín jā
úū cuīyā jíín jā lūlí cā jā íyó
inī ñuū Belén jíín ndācá ñuū
ñatin. Chi ja nī jīcā tūhún vāha
dē ndá tēe mago nāsaa tiempo
nī ncuu jā ní ncacu Jesús.
17 De súcuán nī nquee ndaā
tūhun jā ní ncāhān Jeremías,
tēe nī nacani tūhun yā jondē
janahán, chi nī ncāhān dē:
18 Inī región Ramá nī jini nī
jā jácu de jácu cóhó.
Chi ndá ñahan cúu tatā
Raquel, jácu ña jēhē
sēhe ña,
de nduú cúnī ndusiī inī ndá
ña, chi nī jīhī ndá ji.
Cáchī tutū.
19 Ñúcuán de nī jīhī
Herodes. De nī stéhēn jāni

nūū José jā iin ángel Jētohō ō Yāā Dios nī ncāhān yā jíín dē jondē nūū ndéē dē Egipto:

20 Nacōo de quīnohōn nū nación nū Israel jíín sūchí lúlí jíín naná ji. Chi ja nī jīhī ndá tēe jā ndúcú cahnī sūchí lúlí jīñā nícu, ncachī ángel.

21 Ñúcuán de nī nacōo dē, de cuānohōn dē Israel jíín sūchí lúlí jíín naná ji.

22 De nī nīhīn dē tūhun jā Arquelao nī nūcuīñī dē nūū ndīyi tatá dē Herodes, de maá dē tátúnī inī región Judea. De yúhú dē jā quínohōn dē ñúcuán. De nī stéhēn jāni nūū dē jā ná quíhīn dē región Galilea, de cuāhān dē.

23 De nī nquenda ndá dē ñúcuán, de nī ndeē dē ñuū náni Nazaret. Súcuán nī ncuu tácua quee ndaā tūhun jā ní ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán. Chi nī ncachī dē jā cāhān nchivī jā tēe ñuū Nazaret cúu Jesús.

3

Tūhun Juan tēe scuénduté
(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

1 De nī jica tiempo, de nī nquenda Juan tēe scuénduté jondē nūū ñuhun tíhá ndáñúū Judea, de suha nácani dē tūhun:

2 Nacani inī ndá nú jā sndóo nú cuāchi nú, chi ja nī ncuñatin maá Yāā ndéē andiví jā tatúnī yā nūū nū, ncachī dē.

3 De Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, suha nī ntee dē tūhun Juan nūū tutū:

Coo iin tēe jā cana jee jondē nūū ñuhun tíhá:
Sāhá tūha ndá nú maá nú, chi quenda maá Jētohō ō.
De sāhá ndá nú tiñu ndāā, chi vāji yā, cachī dē.
Ncachī Isaías.

4 De sahma ñúhún Juan cúu ixi camello, de núhnī iin cinturón ñii chījin dē. De jā técū dē cúu tīca langosta jíín ndūxi yōcō.

5 De nchivī ciudad Jerusalén jíín ndācá nchivī región Judea jíín nchivī ndéē ñatin yuhú yūte Jordán, nī nquenda ndá ji nūū dē.

6 De nī nacani ndaā ndá ji cuāchi ji nūū Yāā Dios, de nī scuénduté dē ji inī yūte Jordán.

7 De tá nī jinī dē jā váji cuāhā tēe grupo fariseo jíín tēe grupo saduceo nūū scuénduté dē, de nī ncāhān dē: Va sēhe cōō cúu ndá nú, chi xēēn nū tá cúu cōō. ¿A jáni inī ndá nú jā cuu cunu nú cācu nú nūū castigo xēēn jā quiji?

8 Túsaá de sāhá ndá nú tiñu váha, de súcuán stéhēn nū jā ní nacani ndija inī nū jā sndóo nú cuāchi nú.

9 De mā cāní inī ndá nú cāhān nū jā cuu cācu nú sīquī jā cúu nú tatā Abraham. Chi cáhān ni jíín ndá nú jā cuu sāhá Yāā Dios jā ndācá yūū yáhá nduu sēhe Abraham jā candíja vāha, de tú cúnī yā.

10 De cúu ndá nú tá cúu tūndīhá jāá nduú jéhe jāvíxī vāha. De mitan de ja íyó tūha Yāā Dios jā cuāha yā castigo xēēn, tá cúu nūū íyó tūha iin cāa jā quehndē jondē yoho ñutun. Túsaá de sāhá yā jíín

ndá nú tá cúu nūū sáhá yā jíín ndācá ñutun jāá nduú jéhe jāvíxī vāha, jā tēhndē de cāyū nūū ñúhūn.

11 De nduhū chi jíín ndute scuénduté nī ndá nú, de ñúcuán cúu jā stéhēn nū jā ní nacani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú. De Yāā jā quiji, chi modo jā scuénduté yā ndá nú cúu jā cuāha yā Espíritu Santo cundeē inī ánō ndá nú, de poder yā cúu tá cúu ñuhūn. De Yāā jā quiji chi cúñáhnú ndasí cā yā nsūú nduhū. Chi nduú cúñáhnú cuitī ni nūū yā, ni jā cuetíñú yā nduhū vísō iin tiñu lúlí cā jā cuiso nī nījān yā.

12 De sāhá yā tá sáhá tēe stéchí trigo, chi sāhá síín yā nchivī vāha jíín nchivī nēhén, tá cúu nūū cúndoo trigo jā quée síín paja. De nastútú yā trigo yā ndīvi inī yacā yā. Sochi paja chi teñuhūn yā nūū ñúhūn jā má ndáhvā cuitī, ncachī Juan.

Jā ní jenduté Jesús (Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

13 Ñúcuán de nī nquee Jesús región Galilea, de nī nquenda yā yūte Jordán nūū íyó Juan, tácua scuénduté dē yā.

14 Sochi nduú cúnī Juan scuénduté dē yā, chi nī ncāhān dē jíín yā: Sa cánuú jā scuénduté maá ní sāán, ¿de nāsa cúu jā sa nūū sá vāji ní? ncachī dē.

15 De nī ncāhān Jesús jíín dē: Nduú chi sāhá nú, chi súcuán cánuú jā squíncuu ó ndācá jā tátúnī Yāā Dios, ncachī yā. Ñúcuán de nī scuénduté dē yā.

16 De tá nī ncuu nī jenduté yā, de nī nquee yā ndute. De nī nune-ni nūū ndéē Yāā Dios andiví, de nī jinī yā jā cúun Espíritu Yāā Dios vāji, de cáá tá cáá iin paloma, de nī jīnū xīnī yā.

17 De ichi andiví nī ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe nī jā mānī ndasí nī jíín, de cúsiī ndasí inī ni jíín, ncachī.

4

Jā ní jito túnī tāchī Jesús (Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

1 Ñúcuán de nī jīnū Jesús jondē nūū ñuhun tíhá nī nsāhá Espíritu Santo. Chi ñúcuán coto túnī tāchī cúñáhnú yā, chi cúnī jā sāhá yā cuāchi.

2 De nī īyo nditē inī yā ūū xico nduú ūū xico ñuú, sá de nī nquiji sōco nūū yā.

3 De nī nquenda maá tāchī cúñáhnú jā coto túnī ji yā, de nī ncāhān jíín yā: Tú maá nú cúu Sehe Yāā Dios de cāhān nū jā ndá yūū yáhá ná ndúu stāā cajī nū, ncachī.

4 De nī ncāhān yā jíín: Nduú chi yósō nūū tutū īī: Nsūú mátúhún-ni stāā cúu jā técū nchivī, chi suni jíín ndācá tūhun jā cáhān Yāā Dios, ncachī yā.

5 Ñúcuán de cuāhān tāchī cúñáhnú jíín yā jondē Jerusalén jā cúu ciudad īī. De nī jani ji yā xīnī torre templo.

6 De nī ncāhān ji jíín yā: De tú Sēhe Yāā Dios cúu nú, de squíncava nú maá nú jondē nūū ñūhún, chi scácu yā ndóhó. Chi súcuán yósō nūū tutū:

Tetíñú yā ndá ángel yā jā coto
ndóhó.
De canee ndá yā ndóhó,
tácua mā scáchihi nú jēhē nū
nūū yúū.
Cáchī tutū, ncachī tāchī.
7 De nī ncāhān Jesús: Nduú
chi suni yósō cā nūū tutū jā
má cōtó túnī nchivī Jētohō ji
Yāā Dios, á scácu yā ji á nduú,
ncachī yā.
8 De tāchī cúñáhnú nī jeca
tucu ji yā cuāhān ji jíín yā
xīnī iin yucu súcún ndasí. De
nī stéhēn ji ndācá nación níí
cáhnú ñayīví nūū yā, de viī
ndasí cáá ndihi.
9 De nī ncāhān jíín yā:
Ndācá yáhá taji nī nūū nū, de
tú cuiñi jítí nú chiñúhún nú
nduhū, ncachī.
10 Ñúcuán de nī ncāhān
Jesús nūū tāchī: Satanás,
cujiyo cuáhán, chi yósō nūū
tutū jā ná chíñúhún nchivī
maá Jētohō ji Yāā Dios, de
nūū mátúhún-ni yā satíñú ji,
ncachī yā.
11 Ñúcuán de nī ncujiyo-ni
tāchī cúñáhnú cuāhān. De nī
nquenda ndá ángel Yāā Dios
nī nchindeé ndá yā.

Jā ní nquijéhé Jesús nácani
yā tūhun región Galilea
(Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)

12 De tá nī nīhīn Jesús
tūhun jā yíhí Juan vecāa, de
cuānohōn yā región Galilea.
13 De nduú ní ndéē yā ñuū
Nazaret, chi nī jēhēn yā nī
ndeē yā ñuū Capernaum. De
ñuū ñúcuán cáá yuhú mar,
maá región Zabulón jíín Nef-
talí.
14 De súcuán nī ncuu tácua
quee ndaā tūhun nī ntee
Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāā
Dios janahán:
15 Región Zabulón jíín Neftalí,
ichi jā cuáhān yuhú mar,
lado yūte Jordán nūū
quénda ncandiī,
jíín región Galilea nūū ndéē
nchivī ndá cā nación
jāá nduú jínī tūhun yā.
16 Nchivī ñúcuán chi modo
nūū neē ndéē ji,
de stúu yā luz yā nūū ji.
De nchivī ja ñatin naā, nīhīn ji
tūhun vāha ndasí,
suu tūhun jā scácu yā ánō ji.
Ncachī Isaías.
17 De jondē quīvī ñúcuán
nī nquijéhé Jesús nácani yā
tūhun, de súcuán nī ncāhān yā:
Nacani inī ndá nú jā sndóo nú
cuāchi nú, chi ja nī ncuñatin
Yāā ndéē andiví jā tatúnī yā
nūū nū, ncachī yā.

Jā ní ncana yā cūmī tēe tíin
tiacá
(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)

18 De jíca Jesús yuhú mar
Galilea cuāhān yā. De nī jinī
yā nūū ūū tēe, de ñanī ndúū
dē. De iin dē cúu Simón jā
suni nání Pedro, de incā dē
cúu Andrés. De tēe tíin tiacá
cúu ndúū dē, de chúhun dē
ñunu dē inī mar.
19 De nī ncāhān yā jíín
ndúū dē: Cuniquīn nduhū ná
cóhōn, de nasāhá nī ndóhó
tēe jā nīhīn cuāhā nchivī jā
candíja nduhū, tá cúu nūū
níhīn nū tiacá, ncachī yā.
20 Ñúcuán de nī sndóo ndúū
dē-ni ñunu dē, de nī jēcuniquīn
dē yā.
21 De nī jica yā jacū cā,
de nī jinī yā nūū ūū cā tēe,
de suni ñanī ndúū dē. De
cúu dē Jacobo jíín Juan, ndúū

sēhe Zebedeo. De ndéē dē inī barco jíín tatá dē Zebedeo, náchicatún dē ñunu dē. De suni nī ncana yā ndúū dē jā cuniquīn dē yā.

22 De nī sndóo dē-ni tatá dē jíín barco, de nī jēcuniquīn dē yā cuāhān dē.

Jā ní stéhēn yā nūū cuāhā nchivī
(Lc. 6.17-19)

23 De nī jica nuu Jesús níí región Galilea, nī stéhēn yā tūhun inī ndá vehe īī jā cúu sinagoga. De nī nacani yā tūhun vāha nāsa tátúnī Yāā Dios. De nī nasāhá vāha yā nchivī cúhū ndācá-ni cuēhē.

24 De nī jītē nuu tūhun yā cuāhān níí región Siria. De nūū yā nī nquisiáha ji ndācá nchivī cúhū, nchivī jā ndóho quéhén nūū cuēhē, jíín jā játū, jíín jā ñúhún tāchī inī, jíín jā jíhī yīhí, jíín jā ní nduvehlé. De nī nasāhá vāha yā ndá ji.

25 De cuāhā nchivī región Galilea jíín Decápolis, jíín nchivī ciudad Jerusalén jíín región Judea, jíín ndá ñuū jā íyó incā lado yūte Jordán ichi nūū quénda ncandiī, nī jēcuniquīn ndá ji yā.

5

Jā ní nacani yā tūhun jondē yucu

1 De nī jinī Jesús nūū ndá nchivī cuāhā ñúcuán. De nī ncaa yā yucu cuāhān yā, de nī jēcundeē yā. De ndá tēe scuáha jíín yā, nī nquenda dē nūū yā ñúcuán.

2 De nī nquijéhé yā nī stéhēn yā ndá tūhun yáhá nūū dē:

Tūhun nācā ndetū
(Lc. 6.20-23)

3 Nācā ndetū ndá nchivī jā jínī ji jāá nduú íyó vāha ánō ji sīquī cuáchi ji, chi ja nī nquīvi ji ndahá Yāā andiví jā tatúnī yā nūū ji.

4 Nācā ndetū ndá nchivī cúcuécá inī, chi ndusiī inī ji sāhá Yāā Dios.

5 Nācā ndetū ndá nchivī vitá inī, chi nī nquee yuhú yā jā cutahvī ji ñayīví.

6 Nācā ndetū ndá nchivī jā tá-ni cúu jā cócon ji yíchī ji, suni súcuán cúu jā cúnī ndasí ji squíncuu ji tiñu ndāā, chi maá yā chindeé yā jā cuu squíncuu ji.

7 Nācā ndetū ndá nchivī jā cúndáhví inī táhán, chi suni cundáhví inī Yāā Dios ji.

8 Nācā ndetū ndá nchivī jā íyó ndoo inī ánō ji, chi cunī ji nūū Yāā Dios.

9 Nācā ndetū ndá nchivī jā násāhá mānī táhán, chi cāhān Yāā Dios jā sēhe yā cúu ji.

10 Nācā ndetū ndá nchivī jā jínī ūhvī incā nchivī ji sīquī jā sáhá ji tiñu ndāā, chi ja nī nquīvi ji ndahá Yāā andiví jā tatúnī yā nūū ji.

11 Nācā ndetū ndá nú tú cáhān nāvāha ji nūū nū jā síquī nduhū, de sáhá nāvāha ji ndóhó, de stáyáhvi ji ndóhó, vísō nduú nā cuāchi nú.

12 De sāhá sīī ndá nú inī nū túsaá, de sa víhí cā cusiī inī nū, chi cáhnú ndasí coo tāhvī nū jondē andiví. Chi suni súcuán nī jinī ūhvī ji ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jā ní nquiji xihna cā nsūú cā ndá ndóhó.

Tūhun yátá sīquī ñīī jíín sīquī luz
(Mr. 9.50; Lc. 14.34-35; 11.33)

13 Ndá máá nú chi cúu nú inī ñayīví tá cúu ñīī jā yíhí nūū cūñu tácua mā téhyū. De tú ñīī ná náā jā úhguā, ¿de nāsa nduu uhguā tucu? Nduú cā tiñu cuitī cā, chi sa cutē nchivī de cuāñū ji sīquī.

14 Ndá tiñu váha jā sáhá nú cúu tá cúu luz inī ñayīví. De cúu nú tá cúu iin ñuū jā yósō xīnī yūcú, de mā cūú coo yuhū.

15 De ni nduú scuíquīn nchivī iin lámpara de chihi ji chījin cajón, chi sa jáni ji nūū sūcún tácua stúu nūū ndá jā ndéē inī vehe.

16 De suni súcuán stéhēn nū luz maá nú nūū ndá nchivī, de suu cúu jā cunī ji ndá tiñu váha sáhá ndá nú, de cāhān ji jā vāha ndasí Yāā cúu Tatá nú jā ndéē yā andiví.

Jā ní stéhēn yā sīquī ley Yāā Dios

17 Mā cāní inī ndá nú jā váji nī jā snáā ni ley jā ní jēhe Yāā Dios nūū Moisés, jíín jā snáā ni ndá tūhun jā ní ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun yā janahán. Nduú vāji nī jā snáā ni, chi sa jā stéhēn cājí nī tūhun ndíso.

18 Chi ndāā cáhān ni jíín ndá nú jā juni íyó andiví jíín ñayīví, de mā náā cuitī ni iin punto ni iin letra nūū tutū ley yā, chi jondē quee ndaā ndihi tūhun jā cáhān.

19 Túsaá de tú iin nchivī nduú squíncuu ji iin tūhun yáhá jā ndácu ley yā, vísō iin tūhun lulí cā cúu, de tú stéhēn ji jā suni súcuán sāhá sava cā nchivī, túsaá de cuu ji nchivī núu cā inī andiví nūū tátúnī Yāā Dios. Sochi tú iin nchivī squíncuu ji de stéhēn ji jā squíncuu nchivī, túsaá de cuñáhnú ji inī andiví nūū tátúnī Yāā Dios.

20 Chi cáhān ni jíín ndá nú, tú mā cōó ndāā cā tiñu sáhá nú nsūú cā tiñu sáhá ndá tēe stéhēn ley janahán jíín ndá tēe grupo fariseo, de mā quívi cuitī nū ndahá Yāā andiví jā tatúnī yā nūū nū.

Jā ní stéhēn yā jā má quítī inī ō
(Lc. 12.57-59)

21 Ja nī jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān jíín nchivī janahán jā má cáhnī ji ndīyi, de nāni nchivī tú cahnī ji ndīyi, de quīhīn ji nūū justicia, cáchī.

22 Sochi nduhū chi cáhān ni jíín ndá nú, vísō vāchi jā quītī inī iin nchivī cunī ji táhán ji, de suni quīhīn ji nūū justicia. De tú iin nchivī cāhān nāvāha ji nūū táhán ji, túsaá de quīhīn ji nūū justicia cúñáhnú cā. De tú iin nchivī cāhān ji nūū táhán ji: Ndóhó tēe naā ndasí, cachī ji, túsaá de quīvi ji nūū ñúhūn infierno de tú mā nácani inī ji.

23 Túsaá de tá quenda ndá nú nūū altar jíín jā sōcō nū nūū Yāā Dios, de tú nūcūhun inī nū jā ní nsāhá nú cuāchi sīquī táhán nú,

24 túsaá de squéndōo nú jā sōcō nū xiín altar, de xihna cā quīhīn nū jā ndumanī nū jíín táhán nú. De sá de ndicó cóo tucu nú jā sōcō nū.

25 De tú iin nchivī quīhīn ji jíín nú nūū justicia jā cāhān

ji cuāchi sīquī nū, túsaá de juni cuāhān nū jíín ji ichi de sāhá ndāā maá nú jíín ji, tácua mā squívi ji ndóhó nūū juez. Chi juez siáha dē ndóhó nūū policía, de policía chihi dē ndóhó vecāa.

26 De ndāā cáhān ni jíín ndá nú jā má quēé cuitī nū ñúcuán chi jondē chunáá nú ndihi cuitī xūhún jā jícān ndá dē.

Jā ní stéhēn yā jā má cásíquí ndéē tāhán

27 Nī jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān janahán jā má cásíquí ndéē tāhán nchivī.

28 Sochi nduhū chi cáhān ni jíín ndá nú jā tú iin tēe ndéhé dē nūū iin ñahan jā ndíyo inī dē ña, ñúcuán de ja nī ncasíquí ndéē dē ñahan ñúcuán inī ánō dē.

29 Túsaá de tú tīnūú lado cuáhá nú sáhá jā quīvi nú cuāchi, de vāha cā tavā nū de squéne nú, tácua mā sāhá cā nū cuāchi. Chi vāha cā jā naā iin tīnūú nú nsūú cā jā coo ndihi yiqui cúñu nú de quīhīn nū infierno.

30 De tú ndahá cuáhá nú sáhá jā quīvi nú cuāchi, de vāha cā quehndē nū de squéne nú, tácua mā sāhá cā nū cuāchi. Chi vāha cā jā naā iin ndahá nú nsūú cā jā coo ndihi yiqui cúñu nú de quīhīn nū infierno.

Jā ní stéhēn yā jā má ndúsíín táhán

(Mt. 19.3-9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

31 De suni nī ncāhān jondē janahán: Tú ní iin cúnī jā sndóo ñasíhí, de ná cuáha acta nūū ña jā ndusíín jíín ña.

32 Sochi nduhū chi cáhān ni jíín ndá nú, tú iin tēe sndóo dē ñasíhí dē, de tú nsūú jā ndiī ña, túsaá de sáhá dē jā casíquí ndéē ña jā cundeē ña jíín incā tēe. De tú iin tēe cueca dē ñahan jā ní nquendōo, suni cásíquí ndéē dē ña.

Jā ní stéhēn yā sīquī tūhun jā cáhān téyíí

33 De suni nī jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān jíín nchivī janahán: Tú nī ncāhān téyíí nú jā squíncuu nú, jínī jínúū Yāā Dios, túsaá de cánuú jā squíncuu nú jā ní ncāhān nū.

34 Sochi nduhū chi cáhān ni jíín ndá nú jā ni iin sīquī tiñu mā cáhān téyíí nú jondē jíín síví Yāā Dios. De tú cāhān téyíí nú de nduú vāha jā nacunehen nú andiví, chi suu cúu nūū íyó mesa nūū tátúnī Yāā Dios.

35 De juni mā nácunehen nú ñayīví, chi suu cúu modo teyū nūū yósō jēhē yā. De juni mā nácunehen nú Jerusalén, chi suu cúu ciudad maá Yāā jā cúu Rey cúñáhnú.

36 De juni mā cáhān téyíí nú jā ná cúndeē cuāchi sīquī nū de tú nduú cáhān ndāā nū. Mā cáhān nū súcuán, chi mā cūú cuitī sāhá nú jā ni iin ixi xínī nū nducuíjín á ndutuún.

37 Chi súcuán-ni cāhān nū: Cuu, cachī nū. Nduú, cachī nū. Chi tú chisó nú cā tūhun cāhān nū, de nūū tāchī vāji.

Jā ní stéhēn yā jā má nácuāha ó jā ndutahvī nchivī

(Lc. 6.29-30)

38 Nī jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān jíín nchivī janahán: Tú iin tēe sndáhvā dē tīnūú

táhán dē, de suni súcuán ná ndáhvā tīnūú maá dē. De tú iin tēe sndáva dē nūhun táhán dē, de suni súcuán ná ndáva nūhun maá dē.

39 Sochi nduhū chi cáhān ni jíín ndá nú: Mā nácuāha nú jā ndutahvī tēe jā sáhá nāvāha ndóhó. Chi tú ní tēe cani dē cūñu nuū lado cuáhá nú, de vāha cā suni cuāha nú incā lado cani dē, nsūú cā jā nacuāha nú jā ndutahvī dē.

40 De tú ní tēe stáyáhvi dē ndóhó de candeē dē camisa nū, de suni cuāha nú tūhun jā quīhīn dē jíín jondē sōō nū.

41 De tú ní tēe scáca dē ndóhó jā cuiso nú ndatíñú dē iin kilómetro, de caca nú ūū kilómetro jíín dē.

42 De nā-ni nchivī tú jícān ji ndatíñú nú, de cuāha nú nūū ji. De nchivī jícān nūú ndatíñú nú, de mā sásáhán nú jā cuāha nú nūū ji.

Tūhun jā cundáhví inī ō nchivī jā jínī ūhvī yóhó
(Lc. 6.27-28, 32-36)

43 De suni nī jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān jondē janahán: Cundáhví inī nū nchivī jā íyó mānī jíín nú, de quītī inī nū nūū nchivī jā jínī ūhvī ndóhó.

44 Sochi nduhū chi cáhān ni jíín ndá nú: Cundáhví inī nū nchivī jā jínī ūhvī ndóhó. De cācān táhvī nū jā váha cuu nchivī jā cáhān nāvāha sīquī nū. De sāhá vāha nú jíín nchivī jā quítī inī jínī ndóhó. De cācān táhvī nū jēhē nchivī jā cáhān nēhén nūū nū de sáhá xēēn ji ndóhó.

45 De súcuán stéhēn nū jā cúu nú sēhe maá Tatá nú, Yāā ndéē andiví, chi maá yā jéhe ncandiī jā cutūu nūū nchivī nēhén jíín nūū nchivī vāha. De jéhe yā sāvī nūū nchivī sáhá tiñu ndāā jíín nūū nchivī sáhá tiñu néhén.

46 Chi tú íyó mānī nū jíín maá-ni nchivī jā mānī jíín nú, de nduú nā tāhvī nīhīn nū nūū yā. Chi jondē ndá tēe stáhví jā stútú xūhún ñúū, suni súcuán sáhá ndá dē.

47 De tú maá-ni táhán nú cáhān vāha nú jíín, ¿de nā tiñu váha sáhá nú túsaá? Chi jondē nchivī jāá nduú cándíja Yāā Dios, suni súcuán sáhá ndá ji.

48 Túsaá de ndāā ná cóo ndihi jā sáhá nú, tá cúu nūū íyó ndāā ndihi jā sáhá Tatá nú, Yāā ndéē andiví.

6

Jā ní stéhēn yā sīquī nāsa sāhá ó tiñu váha

1 De jā sáhá nú ndācá tiñu váha nūū Yāā Dios, de coto nú jā má sāhá nijīn nū jā cunī nchivī de cuetúhún ji ndóhó. Chi tú súcuán sāhá nú, de nduú nā tāhvī nū cuāha maá Tatá nú, Yāā ndéē andiví.

2 Jā ñúcuán tá sáhá nú caridad, de mā sāhá nú jā cunī ndá nchivī, tá cúu nūū sáhá ndá tēe stáhví-ni, íñí dē nūū cúchitú nchivī inī ndá vehe īī sinagoga jíín nūū yáhvi. Chi súcuán sáhá ndá dē tácua cuetúhún nchivī dē. De ndāā cáhān ni jíín ndá nú jā ñúcuán-ni cúu tāhvī dē, suu jā jétúhún nchivī dē.

3 Sochi ndá ndóhó, tá sáhá nú caridad, de sāhá yuhū nū, tácua jondē amigo vāha nú mā cūní jā sáhá nú.

4 Súcuán sāhá yuhū nū caridad. De maá Tatá nú jā ndéhé
jā sáhá yuhū nū, iin quīvī de
cuāha yā tāhvī cuu nú.

Jā ní stéhēn yā nāsa cācān
táhvī ō
(Lc. 11.2-4)

5 De tá jícān táhvī ndá nú,
de mā sāhá nú tá sáhá ndá tēe
stáhví-ni. Chi jétahān inī ndá
dē cuiñi dē cācān táhvī dē nūū
íyó chitú nchivī inī ndá vehe
īī sinagoga jíín squínā calle,
tácua cunī nchivī de cuetúhún
ji dē. De ndāā cáhān ni jíín nú
jā ñúcuán-ni cúu tāhvī dē, suu
jā jétúhún nchivī dē.

6 Sochi ndá ndóhó, de tá
jícān táhvī nū, de ndīvi nú inī
vehe nú de nacasī nū viéhé.
De cācān táhvī nū nūū maá
Tatá nú, Yāā jā íyó yuhū jíín
nú. Ñúcuán de maá Tatá nú jā
jínī yā jā súcuán sáhá yuhū nū,
cuāha yā jā jícān nū.

7 De jā jícān táhvī nū, de mā
cáhān nū cuāhā vuelta ndá
tūhun jāá nduú nácani inī nū
de cáhān nū-ni, tá cúu nūū
sáhá ndá nchivī jāá nduú jínī
tūhun Yāā Dios. Chi jáni inī ji
jā tú nahán súcuán cáhān ji, de
cunini yā, de nduú.

8 Túsaá de mā sāhá nú tá
cúu nūū sáhá ndá ji. Chi maá
Tatá nú ja jínī yā naá cúu jā
jíni ñúhún nú jondē ncháha ca
cācān nū nūū yā.

9 Túsaá de suha cācān táhvī
ndá nú:
Tatá ndá sá jā ndéē ní andiví,
níní ná cóo yíñúhún sá nūū ní,
chi Yāā īī cúu ní.
10 De ñúhún inī sá jā ñamā ná
quíji quīvī tatúnī ní níí
ñayīví yáhá.
De ná cóo ndācá tiñu jā
jétahān inī maá ní,
tá cúu nūū íyó inī andiví,
suni súcuán ná cóo inī
ñayīví.
11 Stāā jā técū ndá sá ndācá
quīvī, taji ní nūū sá mitan.
12 De cune cáhnú inī ní nūū
cuāchi jā sáhá ndá sá
nūū ní,
tá cúu nūū née cáhnú inī ndá
sá nūū nchivī jā sáhá
cuāchi nūū sá.
13 De mā cuáha ní tūhun jā
coto túnī tāchī sāán,
chi sa scácu ní sāán nūū ndācá
jānēhén.
Chi maá ní cúu Yāā tátúnī, de
tíin ní poder,
de viī ndasí cúñáhnú ní níí
cání. Súcuán ná cóo.
Amén.
Cachī ndá nú.

14 Chi tú cune cáhnú inī ndá
nú nūū nchivī jā sáhá cuāchi
nūū nū, de suni súcuán cune
cáhnú inī maá Tatá nú andiví
nūū cuāchi nú.
15 Sochi tú mā cúne cáhnú
inī nū nūū nchivī jā sáhá
cuāchi nūū nū, de suni súcuán
mā cúne cáhnú inī maá Tatá
nú nūū cuáchi nú.

Jā ní stéhēn yā sīquī tūhun
conditē inī

16 De tá íyó nditē inī ndá nú
jā chíñúhún nú Yāā Dios, de
mā sāhá nú tá sáhá ndá tēe
stáhví-ni. Chi sáhá ndá dē jā
cáá xií nūū dē, de súcuán de
stéhēn dē nūū nchivī jā íyó
nditē inī dē, tácua cuetúhún ji
dē. De ndāā cáhān ni jíín nú jā
ñúcuán-ni cúu tāhvī dē, suu jā
jétúhún nchivī dē.

17 Sochi ndá máá nú, tá íyó
nditē inī nū de sa nasāhá vāha
nú xīnī nū de quiti nuú nú,

18 tácua mā cūní nchivī jā
íyó nditē inī nū. Chi maá-ni
Tatá nú jā ndéē yuhū yā jíín
nú, cunī yā, de iin quīvī de
cuāha yā tāhvī cuu nú.

Nāsa coo cuícá ó jondē
andiví
(Lc. 12.33-34)

19 Mā cúndihvī inī ndá nú
jā scáyā nū ndatíñú jā cu-
cuícá nú inī ñayīví yáhá, chi
quívi tīquixīn, de néne xaha,
de tíví. De suni quívi jācuīhná
de sácuíhná.

20 Chi sa sāhá nú ndācá
tiñu váha tácua cāyā tāhvī nū
jondē andiví. Chi ñúcuán mā
quívi tīquixīn ni mā nēné xaha
jā tīví, de ni mā cūú quīvi
jācuīhná jā sacuíhná.

21 Chi jondē nūū nīhīn nū
tāhvī váha nú, ñúcuán cúu nūū
ndíhvī inī nū sīquī.

Tīnūú cúu lámpara yiqui
cúñu
(Lc. 11.34-36)

22 Tīnūú nú cúu tá cúu
lámpara nūū yiqui cúñu nú.
Túsaá de tú tīnūú nú íyó
nijīn, de níí-ni yiqui cúñu nú
cunijīn.

23 Sochi tú nduú íyó nijīn
tīnūú nú, de níí-ni yiqui cúñu
nú íyó neē. De suni súcuán
cúu ánō nū, chi tú maá-ni jā
jáni nēhén inī nū, de nācā neē
cā íyó inī ánō nū túsaá.

Jā má cúndihvī inī ō sīquī
xūhún
(Lc. 16.13)

24 Ni iin mozo mā cūú
satíñú dē nūū ūū patrón. Chi
quītī inī dē cunī dē iin de coo
manī dē jíín incā, á squíncuu
vāha dē nūū iin de sāhá jéhe
inī dē nūū incā. De suni
súcuán mā cūú satíñú nú nūū
Yāā Dios de tú maá-ni sīquī
xūhún ndíhvī inī nū.

Yāā Dios jíto yā yóhó
(Lc. 12.22-31)

25 Túsaá de cáhān ni jíín ndá
nú: Mā nácani ndasí inī nū
sīquī jā cutecū nū, tú nāsa cajī
nū coho nú, ni sīquī sahma,
tú nāsa cuhun nú. Chi Yāā
Dios nī nsāhá yā jā técū nū jíín
yiqui cúñu nú, de nā oncā cúu
jā má cuáha yā jā cajī nū jíín jā
cuhun nú.

26 Cūndēhé ndá nú nāsa técū
ndá saā, chi nduú jáquīn tī, de
nduú nástútú tī jā chuvāha tī,
de ni nduú yacā tī. De vísō
súcuán de maá Tatá nú andiví
scájī yā tī. ¿De á nduú cánuú
ndasí cā ndá ndóhó nsūú cā
ndá saā ñúcuán?

27 ¿De ní iin nú, á cuu
scuáhnu nú maá nú sava
metro cā, vísō ná nácani ndasí
inī nū?

28 ¿De nūcu nácani ndasí inī
ndá nú jā má níhīn nū sahma?
Cūndēhé ndá nú nāsa jée ndá
itā yucú. Chi nduú sátíñú, de
ni nduú quéhen.

29 De cáhān ni jíín ndá nú
jā juni rey Salomón, quīvī
jā ní ñūhun dē sahma váha
ndasí, de ni nduú ní ñúhún dē
sahma viī súcuán tá cúu nūū
íyó ndá itā.

30 De tú súcuán jéhe Yāā
Dios sahma viī nūū itā yucú
jā íyó nūū ñūhún mitan de
teēn de cayū nūū ñúhūn, de
nā oncā cúu ndá ndóhó jā má
cuáha yā sahma. ¿De nūcu
nduú cándíja nīhin ndá nú jā
jíto yā ndóhó?

31 Túsaá de mā nácani ndasí
inī nū sīquī jā cajī nū, jā coho
nú, jā cuhun nú.

32 Chi maá-ni sīquī yáhá cúu
jā ndíhvī inī nchivī ñayīví jāá
nduú cándíja. Sochi ndá máá
nú, chi íyó Tatá nú andiví, de
jínī yā jā jíni ñúhún nú ndācá
yáhá.
33 De sa cánuú cā jā cundi-
hvī inī nū sīquī tiñu jā ndácu
Yāā Dios nūū nū, jíín sīquī jā
sāhá nú tiñu ndāā jā jétahān
inī yā. Ñúcuán de sāhá yā jā
nīhīn nū ndācá yáhá.
34 Túsaá de mā nácani inī
nū tú quiji tūndóhó teēn, chi
mitan cúu mitan de teēn cúu
teēn. Chi cani inī nū sīquī
tūndóhó jā íyó tá iin iin-ni
quīvī.

7

Jā má cáhān ō sīquī cuāchi
táhán ó
(Lc. 6.37-38, 41-42)

1 Mā cáhān ndá nú sīquī
cuāchi nchivī nāsa sáhá ji,
tácua suni mā cáhān Yāā Dios
cuāchi sīquī maá nú jā sáhá nú
súcuán.
2 Chi tá cúu nūū cáhān ndá
nú sīquī cuāchi nchivī, suni
súcuán cāhān yā sīquī cuāchi
maá nú. De tá-ni ndíhvī inī nū
sīquī cuāchi ji, saá-ni cundihvī
inī yā sīquī cuāchi nú.
3 Chi cuāchi táhán nú cúu
modo jā ñúhún iin yācá lúlí
tīnūú ji. ¿De nūcu sáhá nú
cuenta jā súcuán, de nduú
sáhá nú cuenta cuāchi maá nú
jā cúu modo jā ñúhún iin vītū
tīnūú máá nú?
4 ¿De nūcu cáhān ndá nú jíín
táhán nú: Ná távā ni yācá jā
ñúhún tīnūú nú? De nduú
nácani inī nū jā ñúhún iin vītū
tīnūú máá nú.
5 Vāchi tēe stáhví-ni cúu ndá
nú túsaá. Xihna tīnūú maá
nú tavā nū vītū, sá de cuu
cūndēhé vāha nú jā tavā nū
yācá tīnūú táhán nú.
6 Mā sāhá fuerza nū nchivī
nēhén jā quīvi ji nūū tūhun īī
yā de tú nduú cúnī ji. Chi
nenda ji sīquī nū tá cúu tinā jā
tíin tī ndóhó. De mā nácani nú
tūhun yā nūū nchivī jāá nduú
cúnī cuitī cuetáhví. Chi cúu
ji tá cúu quinī jā jáñū tī sīquī
perla jā ndéē yāhvi cā.

Cācān ō nūū yā de nīhīn ō
(Lc. 11.9-13; 6.31)

7 Cācān nūū Yāā Dios, de
taji yā nūū nū. De nducú nú
ndācá jā váha jā íyó nūū yā,
de nīhīn nū. De cācān táhvī
nū jondē nīhīn nū, tá cúu nūū
sáhá nchivī jā scájān viéhé
jondē nune quīvi ji.
8 Chi ndācá nchivī jā jícān,
cuāha yā nūū ji. De nchivī
ndúcú, chi nīhīn ji. De nchivī
cáhān, nune yā ichi jā nīhīn ji
jā cúnī ji.
9 ¿De ní iin nú, de tú sēhe nú
jícān ji stāā nūū nū, de á cuāha
nú iin yūū nūū ji?
10 De tú jícān ji iin tiacá,
¿de á cuāha nú iin cōō nūū ji?
Nduú cuitī jā súcuán.
11 Túsaá de ndá máá nú vísō
nchivī íyó cuāchi cúu nú, de
jínī nū cuāha nú jā váha nūū
sēhe nú. De nā oncā cúu maá
Tatá nú andiví jā má cuáha
yā jā váha nūū nchivī jā jícān
nūū yā.
12 De tá-ni cúu jā cúnī ndá
nú jā sāhá vāha nchivī jíín nú,
saá-ni sāhá vāha nú jíín ji. Chi
súcuán tátúnī tutū ley Moisés
jíín tutū ndá tēe nī nacani
tūhun Yāā Dios.

Sīquī jā quīvi ó viéhé túū
(Lc. 13.24)

13 Cundihvī inī ndá nú quīvi nú ndaha Yāā Dios. Chi cúu tá cúu iin viéhé túū. Chi viéhé jíín ichi jā cuáhān nūū tānū tāhvī nchivī, jítē de cáhnú, de cuāhā ji quívi ñúcuán.

14 De viéhé jíín ichi jā cuáhān nūū nīhīn táhvī ji cutecū ji, chi tūū viéhé de cuíñí ichi, de jacū ji-ni níhīn.

Jíín tiñu jā sáhá nchivī de cunī ō nāsa nchivī cúu ji
(Mt. 12.33-37; Lc. 6.43-44)

15 De mā cándíja cuitī nū ndá tēe stáhví jā cáhān dē jā tūhun Yāā Dios nácani dē. Chi modo tīcāchí, quiti jāá nduú xēēn, súcuán sáhá ndá dē vāji dē nūū nū. Sochi inī ánō dē chi cúu dē tá cúu yīhī, quiti xéēn.

16 Jíín tiñu sáhá ndá dē de cunī ndá nú nāsa tēe cúu dē. Chi cúu tá cúu ñutun jā jíín jāvíxī jā cúun de jínī ō tú ñutun váha cúu. De nduú níhīn ō uva xīnī ñutun íñú, de ni nduú níhīn ō higo xīnī iñu quími.

17 Chi ndācá ñutun váha chi jéhe jāvíxī vāha, de ñutun néhén chi cúun jāvíxī nēhén.

18 Iin ñutun váha mā cūún jāvíxī nēhén, de iin ñutun néhén mā cuáha jāvíxī vāha.

19 De ndācá ñutun jāá nduú jéhe jāvíxī vāha, chi tēhndē de cāyū nūū ñúhūn.

20 De saá-ni cúu ndá tēe ñúcuán, chi jíín tiñu sáhá dē de cunī nū nāsa tēe cúu dē.

Nsūú ndihi nchivī quīvi andiví
(Lc. 13.25-27)

21 Nsūú ndihi nchivī jā cáhān ji Jētohō ji nduhū cúu jā quīvi nūū tátúnī Tatá nī jondē andiví. Chi jā quīvi cúu maáni nchivī jā squíncuu tiñu jā cúnī Tatá nī andiví.

22 De quīvī jā sāhá ndāā ni tiñu nchivī, de cuāhā ji cāhān jíín nī: Jētohō ndá sá, jíín síví ní nī nacani ndá sá tūhun ní, de jíín síví ní nī ntavā sá tāchī, de jíín síví ní nī nsāhá sá cuāhā tiñu ñáhnú jā sáhvi inī nchivī sáhá. Cachī ji.

23 Ñúcuán de cāhān ni jíín ji: Nduú jínī cuitī ni ndá nú. Cujiyo quīhīn nū, chi nchivī sáhá tiñu néhén cúu nú, cachī ni.

Tūhun sīquī ūū vehe
(Lc. 6.47-49; Mr. 1.22)

24 Túsaá de ndācá nchivī jā jíni tūhun cáhān ni de squíncuu ji, cúu ji tá cúu iin tēe jā ní nacani vāha inī, de nī jaquīn dē vehe dē sīquī toto.

25 De nī ncuun sāvī, de nī ndaa ndute yúte, de nī nquene tāchī xéēn, de nī nchindahá vehe ñúcuán. Sochi nduú ní jícó cáva, chi sīquī toto yósō.

26 De ndá nchivī jā jíni tūhun cáhān ni de nduú squíncuu ji, cúu ji tá cúu iin tēe naā jā ní jaquīn dē vehe dē nūū ñūtín.

27 De nī ncuun sāvī, de nī ndaa ndute yúte, de nī nquene tāchī xéēn, de nī nchindahá vehe ñúcuán. De nī jicó cáva-ni, de nī naā īī-ni, ncachī Jesús jíín ndá ji.

28 De tá nī jīnu nī ncāhān yā ndācá tūhun yáhá, de nchivī cuāhā ñúcuán nī nsāhvi inī ji nī jini ji tūhun jā ní stéhēn yā.

29 Chi nī stéhēn vāha yā nūū ji, chi maá yā cúu jā ndíso tíñú sīquī ndihi. De ndá tēe jā stéhēn ley janahán, nsūú súcuán stéhēn ndá dē.

8

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe ndóho cuēhē stéhyū
(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

1 De nī nuu Jesús yucu ñúcuán, de cuāhā nchivī níquīn ji yā.

2 De iin tēe ndóho cuēhē stéhyū, nī nquenda dē nūū yā. De nī jēcuīñī jītí dē nūū yā, de nī ncāhān dē jíín yā: Señor, jínī sá jā cuu sāhá ní jā nduvāha sá, de tú cúnī ní, ncachī dē.

3 De Jesús nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Cúnī ni nasąhá vāha nī ndóhó. De ná ndúvāha nú, ncachī yā. De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī nduvāha-ni tēe ndóho cuēhē stéhyū.

4 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín dē: Mā cāchí cuitī nū nūū ni iin. Chi quīhīn nū stéhēn nū maá nú nūū sūtū, de cundahá nú jā sōcō nū nūū Yāā Dios, tá cúu nūū ní ntatúnī Moisés janahán, tácua cunī nchivī jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā mozo capitán
(Lc. 7.1-10)

5 De nī nquīvi Jesús ñuū Capernaum. De iin tēe nación Roma jā cúu capitán, nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān ndāhví dē jíín yā:

6 Señor, mozo sá cáá ji vehe sá, chi nī nduvehlé ji de ndóho ndasí ji, ncachī dē.

7 De nī ncāhān Jesús: Cōhōn de nasāhá vāha nī ji túsaá, ncachī yā.

8 De nī ncāhān capitán jíín yā: Señor, nduú cúñáhnú sá jā quíhīn ní quīvi ní vehe sá. Chi maá jā cāhān ní-ni, de ná ndúvāha-ni mozo sá.

9 Chi maá sá suni ndíso tíñú sá jā ní nsāhá ndá tēe cúñáhnú cą. De cúñáhnú sá nūū ndącá soldado sá. De tú cāhān sá jíín iin dē jā quíhīn dē, de cuāhān dē. De tú cāhān sá jíín incā dē jā quiji dē, de quíji dē. De tú ndacu sá iin tiñu nūū mozo sá, de sáhá ji, ncachī dē.

10 De tá nī jini Jesús tūhun yáhá, de nī nsāhvi inī yā. De nī ncāhān yā jíín ndá nchivī jā níquīn ji yā: Ndāā cáhān ni jíín ndá nú jā juni nación maá ó Israel nduú ní níhīn ni ni iin nchivī jā cándíja nīhin súcuán, tá cúu nūū cándíja tēe yáhá, vísō tēe incā nación jāá nduú jínī tūhun Yāā Dios cúu dē.

11 De cáhān ni jíín ndá nú jā quiji cuāhā nchivī ichi nūū quénda ncandiī jíín ichi nūū quée ncandiī. De cundeē ji cajī ji stāā jíín Abraham jíín Isaac jíín Jacob nūū tátúnī Yāā Dios jondē andiví.

12 Sochi sava nchivī nación Israel jā maá ji quīvi nícu, sa tavā yā ji quīhīn ji nūū neē, chi nduú ní ncándíja ji. De ñúcuán cuacu ji de nacayīhí ji ñii yúhú ji jā ndoho ndasí ji, ncachī yā.

13 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín tēe cúu capitán: Cuánohōn vehe nú, chi sāhá nī tá cúu nūū cándíja nú jā sāhá nī. De

mozo dē nī nduvāha ji-ni maá hora ñúcuán.

Jā ní nasāhá vāha yā naná chíso Pedro
(Mr. 1.29-31; Lc. 4.38-39)

14 De nī jēhēn Jesús vehe Pedro. De nī jinī yā naná chíso dē jā cáá ña yíhí quījin ña.
15 De nī ntiin yā ndahá ña, de nī nquee-ni quījin ña. De nī nacōo ña-ni, de nī nsāhá ña jā ní nchajī yā jíín ndá dē.

Jā ní nasāhá vāha yā cuāhā nchivī
(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)

16 De tá nī ncuaā de nī nquenda ndá nchivī jíín cuāhā nchivī jā ñúhún tāchī inī. De nī ntavā yā ndá tāchī cuāhān jíín tūhun jā cáhān yā-ni. De suni nī nasāhá vāha yā ndācá nchivī cúhū.
17 De súcuán nī ncuu tácua quee ndaā tūhun jā ní ncāhān Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán: Maá yā nī ncandeē ndācá nūū cuēhē jā ndóho ó, ncachī Isaías.

Tūhun nchivī jā cúnī ji cuniquīn ji yā
(Lc. 9.57-62)

18 De nī jinī Jesús jā ní jicó ndúū cuāhā nchivī yā. De nī ncāhān yā jíín ndá tēe scuáha jíín yā jā ná yáha ndá dē jíín yā incā lado mar.
19 De iin tēe stéhēn ley janahán nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Maestro, cuniquīn sá ní cōhōn ní-ni cúu nūū quíhīn ní, ncachī dē.
20 De nī ncāhān Jesús jíín dē: Ndācá xúncuii chi íyó yavī cava tī, de ndá saā suni íyó tacā tī. Sochi maá nī, Yāā nī nduu tēe, nduú nūū cūsūn ni, ncachī yā.
21 De incā tēe nī ncāhān dē jíín yā, de tēe scuáha jíín yā cúu dē: Señor, cundetū ní de ná quíchiyuhū sá tatá sá xihna cā. Sá de cuniquīn sá níhín, ncachī dē.
22 De nī ncāhān Jesús jíín dē: Cuniquīn nduhū ná cóhōn. De sndóo ndá ndīyi ná chúhū ndá cā ndīyi, chi ndīyi cúu ndá nchivī jāá nduú cándíja, ncachī yā.

Jā ní jencuiñī tāchī níhin jíín mar nī nsāhá yā
(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

23 Ñúcuán de nī nquīvi Jesús inī barco, de ndá tēe scuáha jíín yā nī nquīvi dē cuāhān dē jíín yā.
24 De nūū mar nī jīquīhi iin tāchī níhin, de nī scáa ndute mar, de nī nquīvi inī barco. De maá Jesús chi quíxīn yā.
25 De ndá tēe scuáha jíín yā nī sndóto dē yā, de nī ncāhān dē: Señor, scácu ní yóhó, chi quēe ó chījin ndute, ncachī dē.
26 De nī ncāhān yā jíín ndá dē: ¿Nūcu yúhú ndasí ndá nú? De nduú cándíja nīhin nú jā cācu nú sāhá nī, ncachī yā. Ñúcuán de nī nacuiñī yā, de nī ncāhān yā nūū tāchī níhin jíín nūū mar. De nī ncuu nañíí-ni.
27 De nī nsāhvi inī ndá dē, de nī ncāhān dē: ¿Nā tēe cúu tēe yáhá, jā jondē tāchī níhin jíín mar jétáhví jā cáhān dē? ncachī ndá dē.

Uū tēe Gadara jā ndóho tāchī
(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

28 De nī nquenda yā incā lado mar, maá región nchivī

Gadara. De ūū tēe nī nquee
dē jondē nūū yíyuhū ndīyi,
nī jēcutáhán dē jíín yā. De
ñúhún tāchī inī dē, de sīquī jā
xēēn ndasí ndá tāchī, de ni iin
nchivī nduú cúu yāha ji ichi
ñúcuán.
29 De nī ncana cóhó ndúū dē
nī nsāhá tāchī: ¿Nūcu vāji ní
nūū sá, Jesús Sēhe Yāā Dios?
¿A vāji ní yáhá jā sndóho ní
sāán jondē ncháha ca quenda
maá quīvī? ncachī.
30 De jondē jícá jacū ñúhún
cuāhā quinī jítu tī.
31 De ndá tāchī jā ñúhún inī
ndúū tēe ñúcuán, nī ncāhān
ndāhví jíín yā: Tú tavā ní
ndá sá, de cuāha ní tūhun jā
quīvi sá inī ndá quinī ñúcuán,
ncachī.
32 De nī ncāhān yā jíín:
Cuáhán túsaá, ncachī yā. De
nī nquee ndá tāchī inī ndúū
tēe ñúcuán, de nī nquīvi inī
ndá quinī. De ndá quinī nī
jinu tī de nī nincava tī iin
yuhú cává, de nī nquēe tī
ndute mar, de nī jīhī tī.
33 De ndá tēe jíto tī nī jinu
dē cuāhān dē jā ní nchūhú dē.
De nī nquenda ndá dē ñuū, de
nī ncachī tūhun dē ndá tiñu
ñúcuán, nāsa nī ncuu jā ní
nquee ndá tāchī inī ndúū tēe
ñúcuán.
34 Sá de ndihi nchivī ñuū nī
nquee ji cuāndēhé ji nūū íyó
Jesús. De tá nī nquenda ji nūū
íyó yā, de nī ncāhān ndāhví ji
jíín yā jā ná quée yā región
ñúcuán quīhīn yā.

9

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe
nī nduvehlé
(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

1 Ñúcuán de nī ndīvi Jesús
inī barco. De nī nayāha yā
cuāhān yā incā lado mar, de
nī nenda yā ñuū maá yā.
2 De nī nquisiáha nchivī iin
tēe nī nduvehlé nūū yā, yósō
dē nūū iin camilla. De nī jinī
Jesús jā cándíja ndá ji jā cuu
nasāhá vāha yā tēe nī ndu-
vehlé. De nī ncāhān yā jíín dē:
Ndundeé inī nū lílū, chi ja née
cáhnú inī ni nūū ndá cuāchi
nú, ncachī yā.
3 Ñúcuán de jacū tēe stéhēn
ley janahán, nī jani inī ndá
dē sīquī yā: Jā cáhān tēe yáhá
súcuán, de cáhān dē tūhun
nāvāha jā quītī inī Yāā Dios.
4 De nī jinī Jesús jā súcuán
jáni inī ndá dē, de nī ncāhān
yā jíín dē: ¿Nūcu jáni nēhén
inī ndá nú jā cáhān ni tūhun
nāvāha?
5 Jā ndúū tūhun yáhá, ¿ní iin
cúu jā víjín cā? ¿A jā cāhān ni
jíín tēe cúhū: Ja née cáhnú inī
ni nūū ndācá cuāchi nú? ¿A
víjín cā jā cāhān ni: Nacōo de
caca nú, chi ja nī nduvāha nú,
cachī ni?
6 De mitan de ná stéhēn ni jā
maá nī, Yāā nī nduu tēe, ndíso
tíñú nī inī ñayīví yáhá jā cune
cáhnú inī ni nūū cuáchi. Sá de
nī ncāhān yā jíín tēe nī ndu-
vehlé: Nacōo de naquehen
nú camilla nū de quīnohōn nū
vehe nú, ncachī yā.
7 Ñúcuán de nī nacōo dē-ni,
de cuānohōn dē vehe dē.
8 De tá nī jinī ndá nchivī
jā súcuán nī nsāhá yā, de nī
nchūhú ji. De nī ncāhān ji jā
vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios
jā súcuán nī jēhe yā poder nūū

iin tēe jā cuu nasāhá vāha dē nchivī, cáchī ji.

Jā ní ncana yā Mateo
(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

9 De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā. De nī jinī yā nūū iin tēe nání Mateo, ndéē dē nūū nástútú dē xūhún renta. De nī ncāhān yā jíín dē: Cuniquīn nduhū ná cóhōn. De nī nacuiñī dē, de cuāhān dē jíín yā.

10 Ñúcuán de nī jēhēn yā nī nchajī yā stāā vehe dē. De cuāhā tēe stútú xūhún renta jíín ndá cā tēe jā sáhá cuāchi, suni ndéē ndá dē yájī dē stāā jíín Jesús jíín ndá tēe scuáha jíín yā.

11 De ndá tēe grupo fariseo nī jinī dē, de nī ncāhān dē jíín ndá tēe scuáha jíín yā: ¿Nūcu yájī maestro nū jíín ndá tēe stútú xūhún renta jíín ndá cā tēe sáhá cuāchi? ncachī dē.

12 De nī jini Jesús, de nī ncāhān yātá yā jíín ndá dē: Ndá nchivī íyó vāha, nduú jíni ñúhún ji tēe tátán, chi nchivī cúhū cúu jā jíni ñúhún.

13 Cuáhán ndá nú túsaá, de nacani inī nū nā cuá cúu jā cáhān tūhun yáhá jā yósō nūū tutū īī: Cúnī ni jā cundáhví inī ndá nú táhán nú, nsūú jā sōcō nū ndá quiti nūū ni, ncachī Yāā Dios jondē janahán. De nduhū chi nduú vāji nī jā cana nī nchivī jāá nduú cuāchi, jā cúu tá cúu nchivī íyó vāha, chi sa vāji nī jā cána nī nchivī íyó cuāchi, jā ná nácani inī ji de sndóo ji cuāchi ji, ncachī yā.

Jā ní jīcā tūhún ndá dē yā sīquī jā conditē inī
(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

14 Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíín Juan tēe scuénduté, nī nquenda dē nūū Jesús. De nī ncāhān ndá dē jíín yā: Sāán jíín ndá tēe fariseo, cuāhā vuelta íyó nditē inī ndá sá nūū Yāā Dios. De ndá tēe scuáha jíín maá ní, ¿nūcu nduú sáhá dē súcuán?

15 De nī ncāhān Jesús jíín dē: ¿A cuu conditē inī ndá dē juni íyó cā ni jíín dē? ¿A cuu cucuécá inī nchivī jā íyó vico tándāhá juni ndéē tēe tándāhá jíín ji? Sochi quiji quīvī jā cujiyo tēe tándāhá, de quīvī ñúcuán chi conditē inī ji.

16 De nī ncāhān yā ūū tūhun yátá sīquī jāá nduú quétáhán tūhun jeé jā stéhēn yā jíín ndá tūhun janahán. Ncachī yā: Ni iin nduú náchuhun iin pedazo sahma jéé nūū iin sahma túhú. Chi tú súcuán de ndiyi pedazo jeé de tēhndē cā jā tūhú, de cundícā cā nūū tēhndé.

17 De ni nduú chúhun vino jeé inī ñii túhú. Chi tú súcuán de ndātā ñii, de naā vino jíín ñii. Chi sa cánuú jā chuhun ji vino jeé inī ñii jéé, de súcuán de quendōo vāha ndúū, ncachī yā.

Tūhun sēhe síhí Jairo jíín ñahan jā ní nquehé sahma yā
(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

18 De juni cáhān Jesús ndācá tūhun yáhá, de iin tēe cúñáhnú nūū nchivī hebreo nī nquenda dē nūū yā. De nī jēcuīñī jītí dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Sēhe síhí sá, cáta

nī jīhī ji. De á mā cóhōn de tee ní ndahá ní ji, de natecū ji, ncachī dē.

19 De nī nacuiñī Jesús, de cuāhān yā jíín dē, de suni cuāhān ndá tēe scuáha jíín yā.

20 De māhñú ndá nchivī jā cuáhān jíín yā nī nquenda iin ñahan cúhū, de ja nī ncuu ūxī ūū cuīyā ndóho ña cuēhē játi nīñī ña. De nī nquenda ña ichi chátā yā, de nī nquehé ña yuhú sáhmá yā.

21 Chi nī jani inī ña: Vísō sahma yā ná níhīn ni quehé nī, de nduvāha nī.

22 De nī jicó cóto Jesús, de nī jinī yā nūū ña, de nī ncāhān yā: Ná ndúndeé inī nū tíhī. Chi nī ncandíja nú jā cuu nasāhá vāha nī ndóhó, de jā ñúcuán nī nduvāha nú, ncachī yā. De nī nduvāha ña maá hora ñúcuán-ni.

23 De tá nī nquenda Jesús vehe tēe cúñáhnú, de nī jinī yā nūū ndá tēe cúu músico jā quíchuhū dē ndīyi, jíín nūū nchivī cuāhā, jácu cóhó ji.

24 De nī ncāhān yā jíín ji: Cujiyo ndá nú, chi ñahan lúlí ñúcuán nduú ní jíhī ji, chi quíxīn ji-ni, ncachī yā. De nī jācū catá ndá ji jā ní ncāhān yā, chi jínī ji jā ní jīhī sūchí ñúcuán.

25 De nī ntavā yā ndá nchivī cuāhā, de nī nquīvi yā inī vehe. De nī ntiin yā ndahá ñahan lúlí ñúcuán, de nī natecū ji, de nī nacuiñī ji-ni.

26 De níí región ñúcuán nī jītē nuu tūhun tiñu ñáhnú jā ní nsāhá yā.

Jā ní nasāhá vāha yā ūū tēe cuáá

27 De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā. De ūū tēe cuáá cuāhān dē yātā yā, de cána jee dē: Maá ní jā cúu ní Sēhe tatā David, cundáhví inī ní sāán viī, ncachī dē.

28 De tá nī nquenda yā vehe, de nī nquenda ndúū tēe cuáá ñúcuán nūū yā. De nī ncāhān yā jíín dē: ¿A cándíja ndúū nū jā cuu nacune nī tīnūú nú? ncachī yā. De nī ncachī ndúū dē: Cándíja sá Señor, ncachī dē.

29 Ñúcuán de nī ntee yā ndahá yā tīnūú ndúū dē, de nī ncāhān yā: Ná sáhá nī tá cúu nūū cándíja ndúū nū, ncachī yā.

30 De nī nune-ni tīnūú ndúū dē. De Jesús nī ncāhān nīhin yā jíín dē: Mā cāchí cuitī nū nūū ni iin, ncachī yā.

31 Sochi tá nī nquee ndúū dē, de nī scútē nuu dē tūhun níí región ñúcuán jā súcuán nī nsāhá yā ndúū dē.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe ñíhín

32 De tá nī nquee ndúū tēe ñúcuán cuāhān dē, de nī nquenda ndá nchivī jíín iin tēe ñíhín jā ñúhún tāchī inī dē.

33 De nī ntavā yā tāchī cuāhān. De tēe ñíhín nī nacahān dē. De nī nsāhvi inī nchivī nī jinī ji, de nī ncāhān ndá ji: Ncháha ca cunī cuitī ō ni iin tiñu súcuán inī nación Israel, ncachī ji.

34 Sochi ndá tēe grupo fariseo chi nī ncāhān dē: Tēe yáhá chi távā dē tāchī jíín fuerza maá tāchī cúñáhnú cā, ncachī dē.

Já cúndáhví inī yā nchivī cuāhā

35 De nī jica nuu Jesús ndācá ñuū jíín rancho, de nī stéhēn yā tūhun inī ndācá vehe īī sinagoga. De nī nacani yā tūhun vāha nāsa tátúnī Yāā Dios. De nī nasāhá vāha yā nchivī cúhū nā-ni cuēhē ndóho ji.

36 De nī ncundáhví inī yā nī ndēhé yā ndá nchivī cuāhā ñúcuán. Chi ndóho ndá ji de cúcuécá inī ji, chi cúu ji tá cúu tīcāchí jáá nduú jētohō tī, chi nduú níquīn ji Yāā jā cúu Jētohō ji.

37 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín ndá tēe scuáha jíín yā: Nchivī yáhá cúu ji tá cúu trigo jā tēhndē, de ndāā jā cuāhā cúu, de tēe quehndē chi jacū dē-ni cúu.

38 Túsaá de cācān táhvī ndá nú nūū maá Jētohō nū Yāā Dios jā ná tétíñú yā cuāhā tēe quehndē dē trigo, de suu cúu jā nacani dē tūhun yā nūū nchivī, ncachī yā.

10

Já ní nacāji yā ūxī ūū tēe apóstol

(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

1 Ñúcuán de nī ncana yā ūxī ūū tēe jā scuáha dē jíín yā. De nī jēhe yā poder nūū ndá dē jā tavā dē ndá tāchī inī nchivī, jíín jā nasāhá vāha dē nchivī cúhū ndācá nūū cuēhē.

2 De yáhá cúu síví ndihúxī ūū tēe apóstol: Tēe xíhna ñúhún cúu Simón jā suni nání Pedro, jíín ñanī dē Andrés. De ūū cā dē cúu sēhe Zebedeo, de nání dē Jacobo jíín Juan.

3 Ñúcuán de Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo tēe nī stútú xūhún renta, Jacobo sēhe Alfeo, jíín Lebeo jā suni nání Tadeo,

4 jíín Simón tēe grupo cananista, jíín Judas Iscariote, tēe jā ní nastúu dē yā.

Já ní ntají yā ndihúxī ūū dē cuānacani dē tūhun

(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

5 De nī ntají Jesús ndihúxī ūū tēe yáhá jā quíhīn dē. De nī ndacu yā tiñu nūū dē nāsa sāhá dē: Mā quíhīn ndá nú nūū nchivī jáá nsuú nchivī maá ó hebreo cúu, de ni mā quívi nú ndācá ñuū nchivī Samaria.

6 Chi nūū maá-ni nchivī nación maá ó Israel quīhīn ndá nú, chi cúu ji tá cúu tīcāchí jā ní nsana.

7 De jā quíhīn ndá nú de suha nacani nú tūhun: Ja nī ncuñatin Yāā ndéē andiví jā tatúnī yā nūū nū, cachī nū.

8 De nasāhá vāha nú nchivī ndóho cuēhē stéhyū jíín jā ndóho ndá cā cuēhē, de nastécū nū ndīyi, de tavā nū tāchī inī nchivī. De súcuán-ni nī ntaji nī poder nūū ndá nú jā sāhá nú, de suni súcuán-ni nasāhá nú jíín ndá ji.

9 De mā cuīsó nú xūhún oro ni xūhún plata ni xūhún cuáchí.

10 De ni mā cuīsó nú ñunu stáā cajī nū ichi, ni incā camisa, ni nījān, ni garrote. Chi sīquī tiñu jā nácani ndá nú tūhun nūū nchivī, de cánuú jā coto ji ndóhó.

11 De nā-ni ñuū á rancho tá quenda ndá nú, de ñúcuán nducú nú iin nchivī vāha,

de cundeē nū vehe ji jondē quīhīn tucu nú.

12 De tá quīvi nú vehe nchivī ñúcuán, de cāhān nū jā ná quíji tūhun ndeé tūhun sīī inī nūū ji.

13 De tú nchivī vāha cúu ji, de tūhun ndeé jā ní ncāhān nū ná quéndōo sīquī ji. De tú nsūú nchivī vāha cúu ji, de tūhun ndeé jā ní ncāhān nū mā quéndōo sīquī ji.

14 De tú íyó nchivī jāá nduú jétáhví ji ndóhó, de ni nduú cúnī ji cunini ji tūhun cáhān nū, túsaá de quee nú vehe ñúcuán á ñuū ñúcuán, de scóyo nú tīcāchāā jēhē nū, chi suu cúu jā stéhēn nū jā íyó cuāchi ji jāá nduú ní jétáhví ji.

15 De ndāā cáhān ni jíín ndá nú jā quīvī juicio de xēēn cā coo castigo sīquī ndá ñuū jā sáhá súcuán nsūú cā sīquī ñuū Sodoma jíín ñuū Gomorra nūū ní nsāhá ndasí nchivī cuāchi.

Sīquī jā cunī ūhvī nchivī ndá dē
(Lc. 12.11-12)

16 Cūndēhé ndá nú, chi tetíñú nī ndóhó quīhīn nū tá cúu tīcāchí māhñú yīhī. Túsaá de coo listo nū tá cúu cōō, de coo vitá inī nū tá cúu paloma.

17 De coto ndá nú maá nú nūū nchivī, chi quenda quīvī jā quīsiáha ji ndá nú nūū junta, de inī ndá vehe īī sinagoga cani ji ndá nú.

18 De suni jondē nūū ndá gobernador jíín ndá rey quīnasiáha ji ndóhó jā síquī nduhū. De súcuán de nune ichi jā nacani nú tūhun nī nūū ndá dē jíín nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jínī tūhun Yāā Dios.

19 De tá nī nsiáha ji ndóhó nūū ndá tēe ñúcuán, de mā nácani ndasí inī nū nāsa cāhān nū. Chi maá hora ñúcuán de maá yā stéhēn nūū nū nāsa cāhān nū.

20 Chi nsūú ndá máá nú cúu jā cāhān, chi Espíritu maá Tatá nú cúu jā cāhān jíín yuhú nú.

21 De sava nchivī jāá nduú cándíja, nastúu ji ñanī ji jā ná cúū. De tatá nastúu sēhe. De sēhe nenda sīquī tatá jíín naná jā ná cúū.

22 De ndihi nchivī quītī inī ji nūū nū jā síquī nduhū. Sochi nchivī jā cuiñi nīhin jondē jīnu tūndóhó, nchivī ñúcuán chi cācu ánō ji.

23 De tú iin ñuū jínī ūhvī ji ndóhó, de cunu nú quīhīn nū incā ñuū. Chi ndāā cáhān ni jíín nú jā jondē ncháha ca cacą nuu nú ndihi ñuū nación maá ó Israel, de nenda-ni maá nī, Yāā nī nduu tēe.

24 Iin tēe scuáha, nduú cúñáhnú cā dē nsūú maestro dē. De ni tēe cúu mozo, nduú cúñáhnú cā dē nsūú patrón dē.

25 Chi tēe scuáha, tá cúu nūū ndóho maestro dē, suni súcuán cundoho nahñí dē, de tēe cúu mozo suni cundoho dē tá cúu nūū ndóho patrón dē. Túsaá de tú nduhū cáhān ndá ji jā Satanás cúu nī, de nā oncā cúu ndá ndóhó jā má cáhān ji jā cúu nú Satanás.

Jā ní ncachī yā ní iin cúu jā cuyūhú ó
(Lc. 12.2-7)

26 Túsaá de mā cúyūhú ndá
nú jā sāhá nchivī ndóhó. Chi
ndācá tūhun jā cáhān yuhū ji
mā quéndōo yuhū cuitī, chi
ndihi natūu nijīn, de cunī
nchivī.
27 Ndá tūhun jā ní ncāhān ni
jíín nú jāá nduú ní jínī nchivī,
nacachī tūhun cájí nú nūū ji.
De tūhun jā ní nacani yuhū
ni nūū nū, nacani jee nú yātā
ndācá vehe.
28 De mā cúyūhú ndá nú
nchivī jā cahnī ji yiqui cúñu
nú, chi mā cūú cahnī ji ánō
nū. Chi sa jā cuyūhú nú cúu
jā má stíví nú nūū Yāā Dios,
chi cuu stánū tāhvī yā ndóhó
jā quīvi ánō nū jíín yiqui cúñu
nú infierno.
29 De ndá saā chi nduú
yāhvi ndéē tī, chi jondē ūū tī
jā iin xūhún lúlí. De ni iin tī
nduú níncava tī nūū ñūhún de
tú nduú jéhe Tatá nú tūhun,
chi jíto yā tī.
30 De nā oncā cúu ndá máá
nú, chi jondē ndihi ixi xínī nū
ja nī ncahvi yā.
31 Túsaá de mā cúyūhú ndá
nú, chi cánuú ndasí cā ndá
máá nú nūū yā nsūú cā cuāhā
ndá saā.

Nchivī jā jétúhún ji Jesucristo nūū incā nchivī
(Lc. 12.8-9)

32 De ndācá nchivī jā
cuetúhún nduhū nūū incā
nchivī, suni súcuán cuetúhún
nī ji nūū Tatá nī, Yāā ndéē
andiví.
33 De ndācá nchivī jā
má cuétúhún nduhū nūū
incā nchivī, suni súcuán mā
cuétúhún nī ji nūū Tatá nī,
Yāā ndéē andiví.

Jā síquī Jesús de cusíín inī nchivī
(Lc. 12.51-53; 14.26-27)

34 Mā cāní inī ndá nú jā
váji nī jā cundeē mānī nchivī
ñayīví. Nduú vāji nī jā cundeē
mānī nchivī, chi sa canāá ji jā
síquī nduhū.
35 Chi jā síquī nduhū de
cusíín inī sēhe yií jíín tatá, de
sēhe síhí jíín naná, de sēhe
jānú jíín naná chíso.
36 Chi ndācá nchivī jā
candíja nduhū, chi maá táhán
vehe ji cúu jā quītī inī nūū ji.
37 De tú ní iin nchivī mānī
cā ji jíín tatá ji á naná ji nsūú
cā nduhū, de nsūú nchivī
vāha cúu ji jā cuniquīn ji
nduhū. De tú ní iin nchivī
mānī cā ji jíín sēhe yií ji á
sēhe síhí ji nsūú cā nduhū, de
suni nsūú nchivī vāha cúu ji
jā cuniquīn ji nduhū.
38 De nā-ni nchivī tú nduú
jéhe ji tūhun jā cundoho ji
tūndóhó vísō jondē cuū ji jā
síquī jā cuniquīn ji nduhū, de
nsūú nchivī vāha cúu ji jā cuniquīn ji nduhū.
39 De tú ní nchivī cúnī ji
cācu ji nūū tūndóhó jā quiji
nūū ji jā síquī nduhū, túsaá
de tānū tāhvī ji níí cání. De
tú ní nchivī vísō ná cúū ji jā
síquī nduhū, sochi cutecū ji
níí cání.

Jā íyó tāhvī ō nūū Yāā Dios
(Mr. 9.41)

40 De nchivī jā jétáhví ndá
ndóhó, túsaá de nduhū jétáhví
ji. De nchivī jā jétáhví nduhū,
jétáhví ji Yāā jā ní ntají nduhū
vāji nī.
41 Tú nā-ni nchivī cuetáhví
ji iin tēe nácani tūhun Yāā

Dios, sīquī jā jíca dē tiñu Yāā Dios, túsaá de inuú-ni coo tāhvī ji nūū Yāā Dios jíín tēe nácani tūhun yā. De tú nā-ni nchivī cuetáhví ji iin tēe ndāā, sīquī jā tēe ndāā cúu dē, túsaá de inuú-ni coo tāhvī ji nūū Yāā Dios jíín tēe ndāā.

42 De tú ní nchivī cuāha ji vísō iin ñajin ndute víjin coho iin sūchí yáhá, sīquī jā cúu ji sūchí cándíja nduhū, de jāndáā ndija cúu jā nīhīn ji tāhvī ji, ncachī yā.

11

Jā ní ntají Juan ūū tēe nūū yā

(Lc. 7.18-35)

1 De tá nī jīnu nī ndacu Jesús tiñu nūū ndihúxī ūū tēe scuáha jíín yā, de nī nquee yā ñúcuán cuāhān yā jā stéhēn yā de nácani yā tūhun ndá ñuū región ñúcuán.

2 De yíhí Juan vecāa. De nī nīhīn dē tūhun ndācá tiñu jā sáhá Cristo. De nī ntají dē ūū tēe jā scuáha jíín dē,

3 cuācātūhún dē yā: ¿A maá ní cúu Cristo jā cáchī tutū jā quiji, á cundetu ó incā tēe jā quiji? ncachī dē.

4 De nī ncāhān yā jíín dē: Cuáhán de cachī tūhun ndúū nū nūū Juan ndācá tiñu jínī nū jíín tūhun jíni nú.

5 De cachī nū jā nchivī cuáá núne tīnūú ji, de nchivī cojo nácaca ji, de nchivī ndóho cuēhē stéhyū ndúvāha ji, de nchivī sōhó núne sōho ji, de nchivī jíhī nátecū ji sáhá nī. De suni nácani nī tūhun nūū nchivī ndāhví jā scácu Yāā Dios ánō ji.

6 De nācā ndetū tēe jā má nácani yátá inī dē jā nduhū cúu Cristo. Súcuán cachī nū nūū Juan, ncachī yā jíín ndúū dē.

7 De tá cuāhān ndúū tēe ñúcuán, de nī nquijéhé Jesús cáhān yā tūhun Juan jíín nchivī: ¿Nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú jondē nūū ñuhun tíhá? ¿A iin tēe jáni iin jáni ūū inī jā cúu tá cúu itē jā cándā sáhá tāchī?

8 De tú nduú, ¿de nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsaá? ¿A iin tēe jā cúnī cuñáhnú jā ñúhún sahma fino? Nduú, chi jínī ndá nú jā tēe ñúhún sahma fino, níí maá-ni inī vehe rey ndéē ndá dē.

9 ¿De nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsaá? ¿A iin tēe nácani tūhun Yāā Dios? Cáhān ni jíín ndá nú jā suu nī jēndēhé nú, de cúñáhnú cā Juan yáhá nsūú cā ndá cā tēe jā ní nacani tūhun Yāā Dios.

10 Chi tūhun Juan cúu jā yósō nūū tutū īī:

Tají nī tēe nacani tūhun nī,
coso nūú dē ichi núū Cristo,
tácua coo tūha nchivī jā quenda yā.

Ncachī Yāā Dios, cáchī tutū.

11 De ndāā cáhān ni jíín nú jā inī ñayīví yáhá cúñáhnú cā Juan tēe scuénduté nsūú cā ndá cā tēe jā ní īyo inī ñayīví. De vísō súcuán de ndācá nchivī jā núu cā inī ñuū nūū tátúnī Yāā andiví, cúñáhnú cā ji nsūú cā Juan.

12 De jondē quīvī jā ní nquenda Juan tēe scuénduté, de jondē mitan, chi ndúcú ndéé ndá nchivī jā quīvi ji

ñuū nūū tátúnī Yāā andiví. De jondē nchivī xēēn ndúcú ndéé ji sīquī.

13 Chi jondē ncháha ca quiji Juan, de nī īyo maá tutū ley Moisés, jíín ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios. De nī ncachī tūhun ndá nāsa coo jā tatúnī Yāā Dios.

14 De nī ncāhān ndá jā ndiji Elías. De tú cúnī ndá nú cuetáhví nú tūhun, de suu cúu jā váji Juan, chi suu dē cúu tá cúu Elías jā ní ncachī tutū jā ndiji.

15 Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú.

16 Yáhá cáchī ni iin tūhun yátá tácua cunī ndá nú nāsa cúu nchivī tiempo mitan. Cúu ji tá cúu ndá sūchí lúlí jā ndéē ji nūū yáhvi cásíquí ji. De cána jee ji nūū táhán ji:

17 Nī ntivī ndá nī tūyōó nūū ndá nú, de nduú ní jíta jéhé nú. De nī jita ndá nī yāā jā cuécá jíta, de nduú ní jácu nú, cáchī ndá ji. De tá cúu ndá sūchí lúlí ñúcuán jāá nduú ní jétahān inī ji ni iin ni incā, súcuán cúu nchivī tiempo mitan.

18 Chi nī nquiji Juan de cuāhā vuelta nī īyo nditē inī dē, nduú ní nchájī dē ni nduú ní jíhi dē. De nduú ní jétahān inī ndá nú, chi nī ncāhān nū jā ñúhún tāchī inī dē.

19 De nī nquenda maá nī, Yāā nī nduu tēe, de yájī ni jíhi nī, de suni nduú jétahān inī ndá nú, de scáa nú cā chi cáhān nū jā maá-ni jā yájī ni jíhi nī vino. De quétáhán nī jíín ndá tēe stútú xūhún renta jíín ndá cā tēe sáhá cuāchi, cáchī nū. De tú cúndíchí iin tēe jíín tūhun Yāā Dios, de jíín tiñu sáhá dē de natūu jā tēe ndíchí cúu dē, ncachī yā.

Jā ní ncāhān xēēn yā nūū sava ñuū nīhin inī
(Lc. 10.13-15)

20 Ñúcuán de nī nquijéhé yā cáhān xēēn yā nūū ndācá ñuū nūū ní nsāhá yā cuāhā tiñu ñáhnú, chi nduú ní nácani inī ndá ji jā sndóo ji cuāchi ji. De nī ncāhān yā:

21 Ñācā xēēn cundoho ndá nú, nchivī ñuū Corazín. De nācā xēēn cundoho nú, nchivī ñuū Betsaida. Chi tú inī ñuū Tiro jíín ñuū Sidón ní nsáhá nī tiñu ñáhnú jā ní nsāhá nī inī ñuū maá nú, de ñamā nacani inī nchivī ñuū ñúcuán jā sndóo ji cuāchi ji nícu. De sāhá ji seña jā stéhēn jā nácani inī ji sīquī cuáchi ji, chi cuhun ji sahma túún de chihi ji yāā xīnī ji nícu.

22 Túsaá de cáhān ni jíín ndá nú jā quīvī quiji juicio, de xēēn cā coo castigo sīquī ndá nú nsūú cā jā coo sīquī ñuū Tiro jíín ñuū Sidón.

23 De ndá ndóhó nchivī ñuū Capernaum, ¿á jáni inī ndá nú jā cúñáhnú nú tá cúu iin jā cáa cuāhān ichi andiví? Nduú chi sa nuu nú jondē lugar nūū íyó ndá ánō ndīyi. Chi tú inī ñuū Sodoma ní nsáhá nī tiñu ñáhnú jā ní nsāhá nī nūū maá nú, de coo ñuū ñúcuán jondē mitan nícu.

24 Túsaá de cáhān ni jíín ndá nú jā quīvī juicio de xēēn cā coo castigo sīquī ndá nú nsūú cā jā coo sīquī nchivī ñuū Sodoma, ncachī yā.

Nehēn nūū ni de natātú nú, ncachī yā
(Lc. 10.21-22)
25 De suni quīvī ñúcuán nī ncāhān Jesús: Ná cútahvī sá nūū ní Tatá, jā cúu ní Jētohō andiví jíín ñayīví. Chi nī jasī ní ndācá tūhun ndíchí ní, jā má cūní nchivī ndīchí jíín nchivī tūha cuenta ñayīví yáhá. De nī stéhēn ní nūū ndá nchivī jā cúu tá cúu sūchí lúlí.
26 Chi súcuán nī jētahān inī ní Tatá, ncachī yā.
27 De nī ncāhān cā yā: Ndiviī nī jēhe Tatá nī nūū ni. De nduú jínī ndá nchivī ní iin cúu nduhū, Sēhe Yāā Dios, chi maá-ni Tatá nī cúu jā jínī yā nduhū. De ni nduú jínī nchivī nāsa Yāā cúu maá Tatá, chi maá-ni Sēhe cúu jā jínī. De íyó nchivī jā cúnī maá Sēhe stéhēn yā nūū ji nāsa Yāā cúu Tatá yā, de maá ji suni cunī ji.
28 Ndācá nú jā ní ncuitá nú jíín ndācá tiñu jíín ley jā víjín sáhá jíín nú, nehēn de quīvi nú ndahá nī, de natātú nú sāhá nī.
29 Quīvi nú nūū tiñu jā ndácu maá nī, de scuáha nú cuu nú tá cúu nūū íyó maá nī. Chi vitá inī ni de nduú sáhá ñáhnú nī maá nī. De súcuán de natātú nú jíín ánō nū sāhá nī.
30 Chi nduú víjín jā squíncuu nú nūū ni, de ni nduú vēe tiñu jā ndácu nī, ncachī yā.

12

Jā ní jehndē ndá dē xīnī trigo quīvī nátātú
(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)
1 De iin quīvī nátātú nī nchāha Jesús cuāhān yā nūū cáá trigo. De tēe scuáha jíín yā, cócon ndá dē. De nī nquijéhé ndá dē jéhndē dē xīnī trigo yájī dē.
2 De nī jinī ndá tēe fariseo, de nī ncāhān dē jíín yā: Cūndēhé chi ndá tēe scuáha jíín nú sáhá dē tiñu jāá nduú vāha jā sāhá ó quīvī nátātú, cáchī ley Moisés.
3 De nī ncāhān maá yā jíín dē: ¿A nduú ní ncáhvi ndá nú tutū nāsa nī nsāhá David, iin quīvī jā ní jīhī dē sōco jíín ndá tēe jā ní īyo jíín dē?
4 De nī nquīvi dē inī vehe Yāā Dios. De nī nchajī dē pan īī jā yósō nijīn nūū Yāā Dios. De nduú nā ley jā cajī dē, ni ndá tēe íyó jíín dē, chi maá-ni sūtū cúu jā yájī. De vísō súcuán de nduú nā cuāchi ní íyo sīquī dē.
5 ¿De á nduú ní ncáhvi ndá nú tutū ley Moisés, nāsa sátíñú ndá sūtū inī templo, vísō quīvī nátātú cúu? De nduú nā cuāchi íyó sīquī dē, vísō quīvī nátātú sátíñú ndá dē tiñu jā cúu dē sūtū.
6 De cáhān ni jíín ndá nú jā maá nī jā íyó nī yáhá, cúñáhnú cā ni nsūú cā templo.
7 De nduú jícūhun inī ndá nú tūhun yáhá jā yósō nūū tutū īī jā ní ncāhān Yāā Dios: Jā cúnī cā ni cúu jā cundáhví inī nū táhán nú, nsūú cā jā sōcō nū quiti nūū ni, ncachī yā. De tú ní jícūhun inī ndá nú tūhun yáhá, de mā cáhān nū súcuán sīquī ndá tēe jāá nduú nā cuāchi nícu.
8 Chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, maá nī cúu jā tátúnī sīquī

nāsa sāhá nchivī quīvī nátātú,
ncachī yā.

Jā ní nduvāha tēe nī nchīchī ndahá
(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

9 Ñúcuán de cuāhān Jesús,
de nī nquīvi yā inī vehe īī sinagoga.
10 De ñúcuán íyó iin tēe jā
ní nchīchī iin ndahá dē. De
cúnī ndá tēe grupo fariseo jā
nīhīn dē cuāchi sīquī yā, de nī
jīcā tūhún dē yā: ¿A íyó ley
jā cuu nasāhá vāha ó nchivī
cúhū quīvī nátātú? ncachī dē.
11 De nī ncāhān yā jíín dē:
¿Ní iin nú, de tú névāha nú
iin tīcāchí, de tú nincava tī iin
yavī quīvī nátātú, de á nduú
jéhēn nū natavā nū tī, á naá
cúu?
12 ¿De á nduú cánuú ndasí
cā iin tēe nsūú cā iin tīcāchí?
Túsaá de vātu-ni jā sāhá ó tiñu
váha quīvī nátātú, ncachī yā.
13 Ñúcuán de nī ncāhān yā
jíín tēe jā ní nchīchī ndahá:
Scáā ndahá nú, ncachī yā. De
nī scáā dē, de nī nduvāha-ni tá
cúu nūū íyó incā.
14 Ñúcuán de nī nquee
ndá tēe grupo fariseo, de nī
natúhún ndá dē sīquī Jesús,
nāsa cahnī dē yā.

Tūhun Jesús jā ní ncāhān
Isaías jondē janahán

15 De nī jinī Jesús jā súcuán
jáni inī ndá dē, de nī nquee yā
ñúcuán cuāhān yā. De cuāhā
nchivī níquīn ji yā. De nī
nasāhá vāha yā ndihi nchivī
cúhū.
16 De nī ndacu yā nūū ndá ji
jā má stúu ji yā.
17 De súcuán nī ncuu tácua
quee ndaā tūhun jā ní nacani
Isaías jondē janahán, jā
súcuán nī ncāhān Yāā Dios:
18 Yáhá cúu mozo ni jā ní jani
nī,
de mānī ni jíín yā, de cúsiī inī
ni jíín yā.
De cuāha nī Espíritu ni coo jíín
yā.
De maá yā sāhá ndāā tiñu
nchivī ndācá nación.
19 Mā tétáhán yā, ni mā cāná
jee yā,
de ni mā cáhān jee yā ichi jā
cuni nchivī.
20 Mā sāhá xēēn yā jíín nchivī
jā ní ncunīhin tūndóhó
sīquī,
ni mā snáā yā nchivī jā iin
lulī-ni cándíja.
Chi cuñáhnú yā sīquī ndihi, de
ndāā tatúnī yā.
21 De nchivī ndācá nación
cuhun inī ji jā scácu yā
ji.
Ncachī Yāā Dios, ncachī Isaías
jondē janahán.

Jā ní ncāhān ndá dē jā
sátíñú yā jíín fuerza Satanás
(Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

22 Ñúcuán de nī nquisiáha
ndá ji nūū yā iin tēe cuáá
ñíhín, chi ñúhún tāchī inī dē.
De nī nasāhá vāha yā dē. De nī
ndunijīn tīnūú dē, de nī nacahān dē.
23 De ndihi nchivī cuāhā nī
nsāhvi inī ji ndéhé ji, de nī
ncāhān ji: ¿A tēe yáhá cúu jā ní
ncāhān Yāā Dios jā cacu nūū
tatā David? ncachī ji.
24 De ndá tēe grupo fariseo,
nī jini dē jā súcuán cáhān ji.
De nī ncāhān ndá dē: Tēe
yáhá mā cūú tavā dē ndá tāchī
de tú mā sāhá dē jíín fuerza

Satanás jā cúñáhnú nūū ndá tāchī, ncachī dē.

25 De Jesús nī jinī yā jā súcuán jáni inī ndá dē, de nī ncāhān yā jíín dē: Ndācá nación jā sáhá síín maá de cánāá maá, túsaá de snáā tāhán maá. De tú iin ñuū á iin vehe sáhá síín maá de cánāá maá, de mā cūú cā cundeē cāhnú.

26 De saá-ni Satanás tú tavā táhán tāchī, túsaá de sáhá síín maá. ¿De nāsa cuiñi nīhin Satanás jā ndacu nūū táhán túsaá?

27 Chi cáhān ndá nú jā jíín fuerza Satanás távā ni ndá tāchī. De tú súcuán cúu de ndá nchivī jā scuáha jíín ndá nú, ¿nā jīín fuerza távā maá ji tāchī, jáni inī nū? Túsaá de ndá máá ji cachī jā ní stíví ndasí nú jā ní ncāhān nū jā távā ni tāchī jíín fuerza Satanás.

28 De nduú chi sa jíín Espíritu Yāā Dios cúu jā távā ni tāchī. Túsaá de ja ndéē Yāā Dios māhñú ndá nú jā tátúnī yā.

29 ¿Chi nāsa cuu quīvi iin tēe inī vehe tēe ndacuī jā sacuíhná dē ndatíñú? Chi cánuú jā xihna cā cuhnī dē tēe ndacuī, sá de cuu sacuíhná dē ndatíñú tēe ñúcuán. De suni súcuán cúu jā júhnī ni Satanás de távā ni tāchī.

30 De nchivī jāá nduú íyó mānī jíín nī, túsaá de jínī ūhvī ji nduhū. De nchivī jāá nduú nástútú jíín nī, túsaá de sa scútē nuu ji nchivī jā váji nūū ni.

31 Jā ñúcuán cáhān ni jíín ndá nú: Iyó modo jā coo tūhun cáhnú inī nūū ndācá cuāchi jā sáhá nchivī, jíín nūū ndācá tūhun nēhén jā cáhān ji. Sochi tú cāhān nāvāha ji sīquī Espíritu Santo, de mā cúne cáhnú inī Yāā Dios nūū ji.

32 De tú nā-ni nchivī cāhān ji sīquī nduhū, Yāā nī nduu tēe, cuu cune cáhnú inī Yāā Dios nūū ji. Sochi tú nā-ni nchivī cāhān nāvāha ji sīquī Espíritu Santo, mā cúne cáhnú inī Yāā Dios nūū ji, ni ñayīví yáhá, ni tiempo jā quiji.

Tūhun ñutun váha jíín ñutun cánēhén
(Mt. 7.17-20; Lc. 6.43-45)

33 Tú iin ñutun váha, de vāha jāvíxī, de tú iin ñutun cánēhén, de suni cánēhén jāvíxī. Chi jíín jāvíxī de jínī ō nāsa ñutun cúu. De suni súcuán cúu nchivī.

34 Va sēhe cōō cúu ndá nú, chi xēēn nū tá cúu cōō. ¿Nāsa cuu cāhān nū tūhun vāha, chi nchivī nēhén cúu ndá nú? Chi ndihi nāsa jáni inī ánō nchivī, de cúsá ñúcuán cáhān ji.

35 Tēe vāha cáhān dē tūhun vāha, chi íyó ndāā ánō dē. De tēe nēhén cáhān dē tūhun nēhén, chi cánēhén ánō dē.

36 De cáhān ni jíín ndá nú jā ndācá nā-ni tūhun jā cáhān nchivī, nacuāha ji cuenta ndá tūhun ñúcuán quīvī quiji juicio.

37 Chi jíín tūhun jā ní ncāhān nū de sāhá ndāā yā sīquī nū, á jā quendōo ndāā nū á jā cundeē cuāchi sīquī nū, ncachī yā.

Jā ní jīcān ndá nchivī jāá nduú cándíja iin tiñu ñáhnú
(Mr. 8.12; Lc. 11.29-32)

38 Ñúcuán de jacū tēe grupo fariseo jíín tēe stéhēn ley janahán, nī ncāhān dē jíín yā:

Maestro, cúnī ndá sá jā sāhá
ní iin tiñu ñáhnú jā stéhēn tú
maá ní cúu Yāā jā ní ntají Yāā
Dios, ncachī dē.

39 De nī ncāhān yā jíín
dē: Nchivī nēhén yáhá nduú
jétáhví cuitī ji Yāā Dios. De
jícān ji iin tiñu ñáhnú jā stéhēn
tú maá nī cúu Yāā jā ní ntají
Yāā Dios. De nduú cā nā
incā tiñu ñáhnú stéhēn ni nūū
ji, chi maá-ni tiñu ñáhnú tá
cúu nūū ní ncuu jíín Jonás,
tēe nī nacani tūhun Yāā Dios
janahán.

40 Chi tá cúu nūū ní ñūhun
Jonás chījin tiacá cáhnú ūnī
nduú ūnī ñuú, de saá-ni
nduhū, Yāā nī nduu tēe, cuū
ni de coo nī chījin ñuhun ūnī
nduú ūnī ñuú, de sá de natecū
ni.

41 De ndá nchivī ñuū Nínive
nūū ní nacani Jonás tūhun,
natecū ji jíín nchivī tiempo
yáhá, quīvī juicio jā sāhá ndāā
yā cuāchi, de cāhān ji cuāchi
sīquī nchivī yáhá. Chi ndá
máá ji nī nacani inī ji nī sndóo
ji cuāchi ji quīvī jā ní nacani
Jonás tūhun nūū ji. De mitan
chi cúñáhnú cā nduhū, Yāā
íyó yáhá, nsūú cā Jonás, de
nduú cándíja ndá nú nduhū.

42 De reina jā ní ncuñáhnú
nación ichi sur, natecū ña
jíín nchivī tiempo yáhá, quīvī
juicio jā sāhá ndāā yā cuāchi,
de cāhān ña cuāchi sīquī ji. Chi
jondē jícá ndasí nī nquiji ña
nī nini ña ndá tūhun ndíchí
jā ní ncāhān rey Salomón, de
nī ncandíja ña. De mitan chi
cúñáhnú cā nduhū, Yāā íyó
yáhá, nsūú cā Salomón, de
nduú cándíja ndá nú nduhū.

Tāchī jā nástútú táhán ndívi
inī nchivī
(Lc. 11.24-26)

43 Tú nī nquee iin tāchī inī
iin tēe jāá nduú cándíja, de jíca
nuu nūū ñuhun tíhá, ndúcú
nūū natātú, de nduú níhīn, sá
de jáni inī maá:

44 Ná quínohōn ni vehe nūū
ní nquee nī. De tá nī nenda
tucu, de jínī jā tēe jāá nduú
cándíja, cúu dē tá cúu iin vehe
jāá nduú nā ndéē de nī ndun-
doo.

45 Ñúcuán de jéhēn
jénacuēca ūjā cā tāchī nēhén cā
nsūú cā maá. De quívi ndá inī
tēe ñúcuán de jécundeē ndá.
Túsaá de xēēn cā cundoho
tēe ñúcuán jā sándīhí nsūú
cā jā xíhna ñúhún. De suni
súcuán cundoho nchivī nēhén
tiempo yáhá, ncachī yā.

Naná yā jíín ndá ñanī yā
(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

46 De juni súcuán cáhān yā
jíín ndá nchivī, de nī nquenda
naná yā jíín ndá ñanī yā, íñí
ña tāvēhé, de cúnī ña cāhān ña
jíín yā.

47 De nī ncachī iin tēe nūū
yā: Naná ní jíín ndá ñanī ní íñí
ña tāvēhé, de cúnī ña cāhān ña
jíín ní, ncachī dē.

48 De nī ncāhān yā jíín tēe jā
ní ncāhān jíín yā súcuán: ¿Ní
iin cúu naná nī, de ní iin cúu
ndá ñanī ni? ncachī yā.

49 De nī stéhēn ndāhá yā
nūū ndéē ndá tēe scuáha jíín
yā. De nī ncāhān yā: Suni
naná nī jíín ñanī ni cúu ndācá
yáhá.

50 Chi ndācá nchivī jā
squíncuu tiñu jā cúnī maá Tatá
nī, Yāā ndéē andiví, suu cúu

ñanī ni, cuāha nī, naná nī, ncachī yā.

13

Tūhun yátá tēe jítē tatā
(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

1 De quīvī ñúcuán nī nquee Jesús vehe cuāhān yā, de nī nquenda yā nī jēcundeē yā yuhú mar.

2 De nī ncutútú cuāhā ndasí nchivī nūū yā. De nī nquīvi yā inī iin barco, de nī jēcundeē yā. De ndá nchivī ñúcuán ndéē ji yuhú mar.

3 De jíín tūhun yátá nī stéhēn yā cuāhā tūhun nūū ji, de súcuán nī ncāhān yā: Iin tēe jítē tatā, nī nquee dē jā cutē dē.

4 De tá nī nquijéhé dē jítē dē, de jacū tatā nī jītē yuhú íchí. De nī nquenda ndá saā, de nī nchajī tī.

5 De jacū cā tatā nī jītē nūū ñuhun yúū, nūū nduú íyó cócón ñuhun. De ñamā-ni nī ntāhvī, chi nduú íyó cócón.

6 De tá nī nquenda ncandiī, de nī nchīchī-ni, de nī ncasūn, chi nduú ní níhīn nūū quíhīn yoho.

7 De jacū cā tatā nī jītē māhñú nūū cáá niquin iñu. De nī jahnu iñu, de nī jasī nūū.

8 De jacū cā nī jītē nūū ñuhun váha, de nī jēhe cuāhā nūnī. Sava nī jēhe ciento jā iin iin, de sava nī jēhe ūnī xico, de sava cā nī jēhe ōcō ūxī.

9 De ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

Nājēhē cúu jā cáhān yā maá-ni tūhun yátá
(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10; 10.23-24)

10 Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíín yā nī nquenda dē nūū yā, de nī jīcā tūhún dē yā: ¿Nājēhē cúu jā maá-ni tūhun yátá cáhān ní jíín nchivī? ncachī ndá dē.

11 De nī ncāhān yā: Ndá ndóhó chi sáhá yā jā cuu jīcūhun inī nū ndá tūhun yáhá jā ní nchiyuhū, nāsa quívi nchivī ndahá Yāā andiví jā tatúnī yā nūū ji. Sochi nchivī yáhá jāá nduú cándíja, chi mā jícūhun inī ji.

12 Chi nchivī ja jícūhun inī, stéhēn cā yā nūū ji, de víhí cā cunī ji. Sochi nchivī jāá nduú cándíja, vísō ja jínī ji jacū, de sa naā.

13 Jā ñúcuán cúu jā cáhān ni tūhun yátá jíín ndá ji. Chi vísō ndéhé ndá ji, de modo jāá nduú jínī ji. De vísō jíni jíín sóho ji, de mā jícūhun inī ji, chi modo jāá nduú ní jíni ji-ni.

14 Túsaá de sīquī nchivī yáhá nī nquee ndaā tūhun jā ní ncachī Yāā Dios de nī ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán:

Vísō cunini ndá nú, de mā jícūhun inī nū,
de vísō cūndēhé nú, de mā cūní nú.
15 Chi ndá nchivī yáhá ndasí nī ncunīhin inī ji,
de ūhvī ndasí tée sōho ji,
de modo jā jásī ji tīnūú ji,
tácua mā cúndēhé ji,
de ni mā cúnini ji,
de ni mā jícūhun inī ji,
de ni mā ndīcó cóo inī ji nūū ni
jā nasāhá vāha nī ánō ji nūū cuáchi ji.
Cáchī Yāā Dios, cáchī tutū.

16 Sochi ndá máá nú, nāca
ndetū nū, chi ndéhé nú jíín
tīnūú nú, de tée sōho nú.
17 Chi ndāā cáhān ni jíín nú
jā cuāhā ndá tēe janahán jā
ní nacani tūhun Yāā Dios, jíín
cuāhā ndá tēe ndāā, nī ncuu
inī dē jā cūndēhé dē jā ndéhé
ndá nú, de nduú ní ndéhé dē.
De nī ncuu inī dē cunini dē jā
níni ndá nú, de nduú ní jíni dē,
ncachī yā.

Jā ní ncachī cājí yā tūhun
yátá tēe jítē tatā
(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

18 Túsaá de cunini ndá nú
nā cuá cúu tūhun yátá tēe jítē
tatā. Tatā ñúcuán cúu tūhun
Yāā Dios.
19 De nchivī jā jíni tūhun
nāsa tátúnī Yāā Dios, de tú
nduú jícūhun inī ji, de cúu ji tá
cúu tatā jā ní jītē yuhú íchí. Sá
de quénda tāchī cúñáhnú de
cándeē-ni tūhun inī ánō ji.
20 De tatā jā ní jītē nūū
ñuhun yúū cúu tá cúu nchivī
jíni tūhun, de ñamā-ni jétáhví ji
de cúsiī inī ji jíín.
21 Sochi nduú cúcutú tūhun
inī ánō ji, de jacū-ni quīvī
jétáhví ji. De tá quíji tūndóhó,
á jā jínī ūhvī nchivī ji jā síquī
tūhun ñúcuán, sá de quíjéhé
nácani yátá inī ji.
22 De jā ní jītē māhñú iñu
cúu ndá nchivī jíni tūhun,
sochi ndíhvī inī ji sīquī jā
íyó inī ñayīví yáhá, de cúnī
ji cucuícá ji, de stáhví ndá
ñúcuán jā cútéñú ji jíín. De
ndācá ñúcuán jásī nūū tūhun
yā, de nduú jíja ji jíín tūhun yā.
23 De tatā jā ní jītē nūū
ñuhun váha cúu ndá nchivī jíni
tūhun yā, de jícūhun inī ji, de
jíja ji jíín. De sava ji cúu tá cúu
tatā jā jéhe ciento jā iin iin,
de sava cā ji jéhe ūnī xico, de
sava cā ji jéhe ōcō ūxī, ncachī
yā.

Tūhun yátá sīquī itē lásū

24 De nī ncāhān yā incā
tūhun yátá jíín ndá dē: Jā
tátúnī Yāā andiví cúu tá cúu
iin tēe jā ní jitē dē trigo vāha
nūū ñūhún dē.
25 De íyó iin tēe jínī ūhvī dē
tēe xíí trigo. De juni quíxīn tēe
xíí trigo jíín ndá táhán dē, de
nī jēhēn tēe ñúcuán, de nī jitē
niquin itē lásū nūū trigo, de
cuāhān.
26 De tá nī ntāhvī trigo, de nī
nquene yoco, de suni súcuán
nī jahnu itē lásū.
27 Ñúcuán de nī nquenda
ndá mozo, de nī ncāhān ji jíín
patrón: Señor, ¿á nsūú trigo
vāha ní jítē ní nūū ñūhún ní?
¿De nūcu nī nquene itē lásū
nūū?
28 De nī ncāhān dē jíín ji: Iin
tēe jínī ūhvī nduhū nī nsāhá
yáhá, ncachī dē. De nī ncāhān
ndá mozo jíín dē: ¿Túsaá de
á cúnī ní jā quīhīn ndá sá de
tuhun sā?
29 De nī ncāhān dē: Nduú,
chi tú tuhun nú itē lásū
ñúcuán de sanaā de tuhun nú
jondē jíín trigo.
30 Vāha cā ná cuáhnu maá
jondē quīvī tēhndē. De quīvī
ñúcuán de cachī ni nūū ndá
tēe quehndē jā xihna cā itē
lásū quehndē dē, de caquīn
tūtú dē tácua cāyū. Ñúcuán de
trigo chi quehndē dē ndīvi inī
yacā ni, ncachī dē, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī niquin mostaza
(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

31 De suni nī ncāhān yā incā tūhun yátá yáhá: Nchivī jā tátúnī Yāā andiví nūū, ndúcuahā ji tá cúu nūū jáhnu iin niquin mostaza jā ní jaquīn iin tēe nūū ñuhun dē.

32 De ndāā jā iin niquin lúlí cā cúu nsūú cā ndá cā niquin. Sochi tá nī jahnu, de cúu cáhnú cā nsūú cā ndá cā yūcū, chi ndúu iin ñutun. De quénda ndá saā, de sáhá tī tacā tī chījin ndahá yúcū, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī levadura
(Lc. 13.20-21)

33 De incā tūhun yátá nī ncāhān yā jíín ndá dē: Jā tátúnī Yāā andiví nūū nchivī cúu tá cúu levadura jā ní nquehen iin ñahan. De nī nsacā ña jíín ūnī kilo harina, de nī ndaa ndihi ñujan nī nsāhá, ncachī yā.

Jā maá-ni tūhun yátá cáhān yā jíín ji
(Mr. 4.33-34)

34 Ndācá tūhun yáhá nī ncāhān Jesús jíín ndá nchivī cuāhā. De ndācá jā ní stéhēn yā, de maá-ni tūhun yátá nī ncāhān yā jíín ji.

35 Súcuán nī nsāhá yā tácua quee ndaā tūhun nī ncāhān tēe jā ní nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán:

Cāhān ni ndá tūhun yátá jíín nchivī,
de cachī ni ndá tūhun yuhū jā íyó jondē tá nī jēcāva ñayīví.

Cachī Jesús, ncachī tēe nī nacani tūhun.

Jā ní ncachī cājí yā tūhun itē lásū

36 Ñúcuán de nī nacuetáhví Jesús nūū nchivī. De nī ndīvi yā inī vehe. De ndá tēe scuáha nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē jíín yā: Cachī cājí ní tūhun yátá itē lásū nūū sá, ncachī dē.

37 De nī ncāhān yā jíín ndá dē: Jā jítē trigo vāha ñúcuán cúu nduhū, Yāā nī nduu tēe.

38 De ñuhun ñúcuán cúu ñayīví. De tatā vāha cúu ndá nchivī yíhí ndahá Yāā Dios jā tátúnī yā nūū ji. De itē lásū cúu ndá nchivī yíhí ndahá tāchī cúñáhnú.

39 De tēe jínī ūhvī jā ní jitē niquin itē lásū cúu maá tāchī cúñáhnú. De quīvī tēhndē cúu quīvī jīnu ñayīví. De ndá tēe quehndē cúu ndá ángel Yāā Dios.

40 De tá cúu jā tēhndē itē lásū de cāyū nūū ñúhūn, súcuán coo quīvī jīnu ñayīví.

41 Chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, tají nī ndá ángel ni quīhīn. De nastútú yā ndācá nchivī squívi táhán nūū cuáchi, jíín nchivī sáhá tiñu néhén, tavā yā ji māhñú nchivī jā tátúnī ni nūū.

42 De taān yā ndá ji cāyū ji nūū ñúhūn. De ñúcuán cuacu ji de nacayīhí ji ñii yúhú ji jā ndoho ndasí ji.

43 Sá de nchivī jā squíncuu nūū yā chi cuēndūtē ji modo ncandiī, de cundeē ji nūū tátúnī maá Tatá ji Yāā Dios. Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú.

Tūhun yátá sīquī jātūn xūhún jā yíyuhū

44 De jā quívi nchivī ndahá
Yāā Dios jā tatúnī yā nūū ji,
suu cúu tá cúu iin jātūn xūhún
jā yíyuhū chījin iin ñuhun. De
nī nanihīn iin tēe, de nī nacasī
tucu dē sīquī. De jā cúsiī inī
dē jíín, de cuāhān dē cuāxīcó
ndihi dē jā névāha dē, de nī
jeen dē ñuhun ñúcuán.

Tūhun yátá sīquī perla jā ndéē yāhvi

45 De jā quívi nchivī ndahá
Yāā Dios jā tatúnī yā nūū ji,
suni cúu tá cúu iin tēe jéen
de náxīcó, de ndúcú dē perla
vāha.
46 De nī jinī dē iin perla jā
ndéē yāhvi ndasí, de nī jēhēn
dē nī yīcó ndihi dē jā névāha
dē, de nī jeen dē perla ñúcuán.

Tūhun yátá sīquī ñunu tíin tiacá

47 De jā tátúnī Yāā andiví
nūū nchivī, suni cúu tá cúu
iin ñunu jā chúndaji ndá dē
nūū mar, de quívi ndācá nūū
tiacá.
48 De tá nī nchitú ñunu, de
távā ndá dē yuhú ndúté. De
jécundeē dē, de nácāji dē tiacá.
De tiacá váha táān dē inī tīcá,
de tiacá jāá nduú íyó vāha
squéne dē.
49 De suni súcuán coo quīvī
jīnu ñayīví. Chi quenda ndá
ángel yā, de sāhá síín yā
ndá nchivī sáhá tiñu néhén
māhñú nchivī vāha.
50 De nchivī nēhén chi taān
yā ji cāyū ji nūū ñúhūn. De
ñúcuán cuacu ji de nacayīhí ji
ñii yúhú ji jā ndoho ndasí ji,
ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī ndatíñú ndéē yāhvi

51 De nī jīcā tūhún yā ndá
dē: ¿A nī jīcūhun inī ndá
nú ndá tūhun yáhá, á nduú?
ncachī yā. De nī ncāhān ndá
dē jíín yā: Nī jīcūhun inī sá,
Señor.
52 De nī ncāhān yā jíín dē:
Iyó vāha túsaá. De iin tēe
stéhēn ley janahán, tú ja nī
ncutūha dē nāsa tátúnī Yāā
andiví, de cuu stéhēn dē ndá
tūhun sīquī ñúcuán. Chi cúu dē
tá cúu iin tēe xívéhe. De inī
jātūn dē távā dē ndatíñú ndéē
yāhvi, sava jā jēé jíín sava jā ní
ncunahán íyó, ncachī yā.

Jā cuánohōn yā ñuū Nazaret (Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

53 De tá nī ncuu nī ncāhān
Jesús ndá tūhun yátá yáhá, de
nī nquee yā ñúcuán cuāhān
yā.
54 De nī nenda yā ñuū yā
Nazaret. De nī stéhēn yā
tūhun inī vehe īī sinagoga. De
nī nsāhvi inī ndá nchivī nī jini
ji, de nī ncāhān ji: ¿Ní cúu
nūū ní ncutūha tēe yáhá ndá
tūhun ndíchí yáhá? ¿De nāsa
cúu sáhá dē ndá tiñu ñáhnú
yáhá?
55 Chi sēhe carpintero cúu
tēe yáhá, de naná dē cúu
María, de ndá ñanī dē cúu Ja-
cobo, José, Simón, jíín Judas.
56 De suni ndéē ndá cuāha
dē jíín ó yáhá. ¿De nāsa jínī
dē ndācá tūhun yáhá túsaá?
ncachī ndá nchivī.
57 De súcuán nī nsāhá jéhe
inī ndá ji nūū Jesús. De
nī ncāhān yā jíín ji: Ndācá
tēe nácani tūhun Yāā Dios,
íyó yíñúhún nchivī jíín dē,
chi maá-ni nchivī ñuū dē jíín

nchivī vehe dē cúu jāá nduú íyó yíñúhún jíín dē, ncachī yā.
58 De nduú ní nsáhá yā cuāhā tiñu ñáhnú ñúcuán, chi nduú ní ncándíja ndá ji.

14

Jā ní jīhī Juan tēe scuénduté (Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

1 De tiempo ñúcuán de Herodes, tēe tátúnī región Galilea, nī nīhīn dē tūhun nāsa sáhá Jesús.
2 De nī ncāhān dē jíín ndá nchivī íyó jíín dē: Tēe ñúcuán cúu Juan, tēe jā ní scuénduté, de nī natecū dē. Jā suu cúu jā íyó poder dē jā sáhá dē ndá tiñu ñáhnú, ncachī Herodes.
3 Chi maá dē ja nī ndacu dē jā ná quívi Juan vecāa, jíín jā cunuhnī dē jíín cadena. Súcuán nī nsāhá dē jā síquī Herodías, ñasíhí ñanī dē Felipe.
4 Chi Juan nī ncāhān dē nūū Herodes: Nduú nā ley íyó jā nacueca nú ña, ncachī dē.
5 De jā ñúcuán nī ncuu inī Herodes jā cahnī dē Juan. Sochi yúhú dē jā quītī inī nchivī, chi ndihi ji jáni ndija inī ji jā iin tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu Juan.
6 De iin quīvī nī nsāhá Herodes iin vico quīvī jā ní ncacu dē. De sēhe síhí Herodías nī nquīvi ji nī jita jéhé ji nūū ndá nchivī jā ní ncana dē. De nī ncusiī inī Herodes nī nsāhá ji.
7 De nī ncāhān téyíí dē jā cuāha dē nā-ni cuá cúu jā cācān ji nūū dē.
8 De nī jēhēn ji nī jīcā tūhún ji naná ji nā cuá cúu jā cācān ji. De nī ndīvi ji nūū Herodes, de nī ncāhān ji: Taji ní xīnī Juan tēe scuénduté, cuhun nūū iin cōhō, ncachī ji.
9 Ñúcuán de rey Herodes nī ncucuécá inī dē. Sochi sīquī jā ní ncāhān téyíí dē, jíín jā ní jini ndá tēe yájī stāā jíín dē, jā ñúcuán nī ndacu dē jā ná cuáha ndá nūū ji.
10 De nī ntají dē soldado jā quíquehndē xīnī Juan inī vecāa.
11 De nī nenda soldado jíín xīnī Juan, ñúhún nūū iin cōhō, de nī jēhe ndá nūū ñahan lúlí. De nī jēnasiáha ji nūū naná ji.
12 Ñúcuán de nī jēhēn ndá tēe nī scuáha jíín Juan, de nī nanee dē yiqui cúñu Juan, de nī nchiyuhū dē. Ñúcuán de nī jēhēn ndá dē, nī ncachī tūhún dē nūū Jesús.

Jā ní scájī yā ūhūn mil tēe (Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

13 De tá nī jini Jesús tūhun, de nī ncujiyo yā ñúcuán cuāhān yā jíín barco jā cundeē sīín yā iin lugar nūū nduú nchivī. De nī jinī ndá nchivī jā cuáhān yā. De ndācá ñuū nī nquee ji, jíca jéhé ji cuātahān ji yā.
14 De tá nī nquee Jesús inī barco, de nī jinī yā nchivī cuāhā ñúcuán. De nī ncundáhví inī yā ji, de nī nasāhá vāha yā ndācá nchivī cúhū jā váji ndá ji jíín.
15 De tá nī ñini, de ndá tēe scuáha jíín yā nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Ja nī ñini, de nduú nā nchivī ndéē yáhá. Túsaá de tají ní nchivī

ná quíhīn ndá ji ndācá ñuū, de cueen ji jā cajī ji, ncachī dē.

16 De nī ncāhān Jesús jíín ndá dē: Nduú cánuú quīhīn ji, chi cuāha ndá máá nú jā cajī ji, ncachī yā.

17 De nī ncāhān ndá dē: Nduú ná névāha sá yáhá, chi ūhūn-ni stāā jíín ūū-ni tiacá, ncachī dē.

18 De nī ncāhān yā jíín dē: Taji ná quíji, ncachī yā.

19 De nī ncāhān yā jíín ndá nchivī jā cundeē ji nūū ítē. De nī nquehen yā ndihúhūn stāā jíín ndúū tiacá ñúcuán. De nī nūcūndēhé yā ichi andiví, de xihna cā nī nacuetáhví yā nūū Tatá yā. De nī scuáchi yā stāā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíín yā. De ndá máá dē nī nsajī dē nūū ndá nchivī cuāhā.

20 De ndiviī ji nī nchajī, de nī ndahā chījin ji. De nī nastútú ndá dē pedazo jā ní nquendōo, de nī nchitú ūxī ūū tīcá.

21 De tēe jā ní nchajī cúu tá ūhūn mil, de síín cā cúu ndá ñahan jíín sūchí lúlí.

Jā ní jica jéhé yā nūū mar (Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21)

22 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíín ndá tēe scuáha jíín yā jā ná quívi dē inī barco, de cosō nūú dē quīhīn dē incā lado mar, juni nátají yā ndá nchivī cuāhā jā quínohōn ji.

23 De tá nī ncuu nī nacuetáhví yā nūū ji, de nī ncaa yā yucu cuāhān mátúhún yā, cuācācān táhvī yā. De nī ncuaā, de mátúhún yā-ni íyó ñúcuán.

24 De barco ja ñúhún sava mar cuāhān. De ndute mar nátundahá nīhin barco, chi vāji tāchī ichi núū.

25 De niquín nī nquenda Jesús nūū ndá dē, jíca jéhé yā nūū mar.

26 De ndá tēe scuáha jíín yā, nī jinī dē jā jíca yā nūū mar. De nī nandava ndá dē, de nī ncana cóhó dē jā yúhú dē: Ñíhná cúu, ncachī dē.

27 De nī ncāhān-ni Jesús jíín dē: Ndeé coo inī ndá nú, de mā cúyūhú nú, chi maá nī cúu, ncachī yā.

28 Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jíín yā: Señor, de tú maá ní cúu, de cachī ní jā suni ná cáca jéhé sá nūū mar de cuēē sá nūū ní, ncachī dē.

29 De nī ncāhān yā: Nehēn túsaá. De nī nuu Pedro inī barco, de jíca dē nūū ndūté cuāhān dē nūū Jesús.

30 De tá nī jinī dē jā nīhin yíhí tāchī, de nī nchūhú dē. De nī nquijéhé dē quée dē chījin ndute. De nī ncana cóhó dē: Scácu ní sāán, Señor, ncachī dē.

31 De Jesús nī ntiin yā ndahá dē. De nī ncāhān yā jíín dē: Tēe nduú cándíja nīhin cúu nú. ¿Nūcu nī nayūhú nú? ncachī yā.

32 De nī ndīvi yā jíín dē inī barco, de nī jencuiñī-ni tāchī.

33 Sá de ndá tēe jā ñúhún inī barco, nī jēcuīñī jītí dē nūū yā. De nī ncāhān ndá dē: Maá jāndáā jā Sēhe Yāā Dios cúu ní, ncachī dē.

Jā ní nasāhá vāha yā nchivī cúhū región Genesaret (Mr. 6.53-56)

34 De nī nchāha yā jíín ndá dē incā lado mar, de nī nquenda yā región Genesaret.
35 De ndá nchivī ñúcuán nī nacunī ji nūū yā. De nī scáca ji tūhun ndācá ndáñúū ñúcuán jā ní nquenda yā. De ndá nchivī nī nquisiáha ji ndá jā cúhū nūū yā.
36 De nī ncāhān ndāhví ndá ji jíín yā jā ná quéhé ji vísō yuhú sáhmá yā. De ndācá nchivī jā ní nquehé sahma yā, nī nduvāha ji.

15

Sīquī nāsa cútéhén nchivī (Mr. 7.1-23)

1 Ñúcuán de jacū ndá tēe fariseo jíín tēe stéhēn ley janahán, vāji dē ciudad Jerusalén, de nī nquenda dē nūū yā. De nī ncāhān dē jíín yā:
2 Ndá tēe scuáha jíín nú, ¿nūcu stíví ndá dē costumbre jā ní jaquīn nchivī janahán? Chi nduú squíncuu dē costumbre jā nandahá dē nūū yā de cajī dē stāā, ncachī dē.
3 De Jesús nī jīcā tūhún yā dē: De saá-ni ndá máá nú, ¿nūcu stíví nú tiñu jā ní ndacu Yāā Dios nūū nū? Chi sa costumbre ndá máá nú cúu jā squíncuu nú.
4 Chi nī ncāhān Yāā Dios: Coo yíñúhún nú nūū tatá nú nūū naná nú. De tú ní iin cāhān sīquī tatá á sīquī naná, de ná cúū, cáchī Yāā Dios.
5 Sochi ndá máá nú chi cáchī nū jā cuu cāhān iin tēe jíín tatá dē á naná dē: Mā cūú chindeé sá ní jā taji sá jā cajī ní á jā cusúcún ní, chi ndihi jā névāha sá, ja nī nsōcō sá nūū Yāā Dios.
6 De tēe jā cáhān súcuán, nduú cā cánuú jā chindeé dē tatá dē naná dē, cáchī ndá nú. De súcuán stíví nú tiñu jā ní ndacu Yāā Dios, jā síquī costumbre jā ní jaquīn ndá máá nú.
7 Vāchi tēe stáhví-ni cúu ndá nú. Ndāā nī ncāhān Isaías sīquī ndá nú janahán, yósō nūū tutū īī jā ní ncāhān Yāā Dios:

8 Nchivī yáhá chi jíín yuhú ji-
ni jétáhví ji nduhū,
sochi nsūú jondē jíín inī jíín
ánō ji.
9 De chíñúhún cāhá ji nduhū,
chi tūhun jā stéhēn ji cúu tiñu
jā ní ndacu ndá tēe,
de nsūú jā ní ndacu maá nī
cúu.
Ncachī Yāā Dios, ncachī yā.

10 De nī ncana yā nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā jíín ji: Cunini vāha ndá nú, de chuhun inī nū:
11 Nsūú jā quívi inī yuhú nchivī cúu jā cútéhén ji sáhá. Chi tūhun jā quée yuhú ji, ñúcuán cúu jā cútéhén ji sáhá, ncachī yā.
12 Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíín yā nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē: ¿A jínī ní jā ní nquītī inī ndá tēe fariseo jā ní jini dē tūhun nī ncāhān ní? ncachī dē.
13 De nī ncāhān maá yā: Cúu ndá dē tá cúu ñutun jāá nduú ní nchúhun Tatá nī, Yāā ndéē andiví, de iin quīvī de tuhun yā.
14 Ná quíhīn ndá máá dē, chi cúu ndá dē modo tēe cuáá jā stéhēn ichi nūū incā tēe

cuáá. Chi tú iin tẽe cuáá stéhẽn dẽ ichi nūū incā tẽe cuáá, de ndúū dẽ nincava xehvā, ncachī yā.

15 De nī ncāhān Pedro jíín yā: Cachī cājí ní tūhun yátá yáhá jā ní ncachī ní nūū ndá sá, ncachī dẽ.

16 De nī ncāhān Jesús: ¿De á suni ncháha ca jīcūhun inī ndá máá nú?

17 ¿A nduú jícūhun inī nū jā ndācá jā yájī nchivī, chi quívi chījin ji, de quée-ni cuāhān?

18 Sochi tūhun jā quée yuhú nchivī, chi jondẽ inī ánō ji vāji, de ñúcuán cúu jā cútéhén ji sáhá.

19 Chi jondẽ inī ánō nchivī quée jā jáni nēhén inī, jā jáhnī ndīyi, jā cásíquí ndéẽ tāhán, jā sáhá ndiī, jā sácuíhná, jā cáhān tūhun stáhví, jā cáhān sīquī táhán.

20 De ndācá yáhá cúu jā cútéhén nchivī sáhá. Sochi tú nduú squíncuu ji costumbre jā nandahá ji de cajī ji stāā, de nduú cútéhén ji sáhá, ncachī yā.

Ñahan incā nación jā ní ncandíja nīhin
(Mr. 7.24-30)

21 De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā región Tiro jíín Sidón.

22 De iin ñahan ñuū Canaán ndéẽ ña región ñúcuán, de nī nquenda ña nūū Jesús. De nī ncana jee ña: Señor, maá ní jā cúu Sẽhe tatā David, cundáhví inī ní sāán. Chi sẽhe síhí sá, ñúhún tāchī inī ji, de xēēn ndasí ndóho ji, ncachī ña.

23 Sochi nduú ní ncáhān cuitī yā jā ní ncāhān ña. Ñúcuán de nī nquenda ndá tẽe scuáha jíín yā, de nī ncāhān dẽ: Cāhān ní jíín ña ná quíhīn ña, chi ndasí cána ña vāji ña yātā ō, ncachī dẽ.

24 De nī ncāhān yā jíín ña: Nūū mátúhún-ni nchivī nación Israel nī ntají Yāā Dios sāán vāji sá, chi cúu ji tá cúu tīcāchí, quiti jā ní nsana, ncachī yā.

25 Sochi nī nquenda ña, de nī jēcuīñī jītí ña nūū yā, de nī ncāhān ña: Señor, chindeé chituu ní sāán viī, ncachī ña.

26 De nī ncāhān yātá yā jíín ña: Nduú íyó vāha jā candeē ō stāā sẽhe ó de cuāha ó nūū tinā, ncachī yā.

27 De nī ncāhān ña: Ndāā cáhān ní Señor, sochi chindeé ní sāán vísō cúu sá modo tinā. Chi suni ndá tī níhīn tī pedazo stāā jā cóyo chījin mesa jētohō tī yájī tī, ncachī ña jíín yā.

28 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Vāha ndasí cándíja ní, nánā. De ná sáhá sá jā cúnī ní, ncachī yā. De maá hora ñúcuán nī nduvāha-ni sẽhe síhí ña.

Jā ní nasāhá vāha yā cuāhā nchivī cúhū
29 De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā, de nī nchāha yā yuhú mar Galilea. De nī ncaa yā iin yucu, de ñúcuán nī jēcundeē yā.

30 De nī nquenda cuāhā nchivī nūū íyó yā, de nī nquisiáha ji ndá jā cojo, jā cuāá, jā ñīhín, jā cuhlu, jíín cuāhā cā nchivī cúhū. De nī jaquīn ji nūū jéhẽ Jesús. De nī nasāhá vāha yā ndá ji.

31 De nī nsāhvi inī ndá nchivī ndéhé ji jā ncahān

nchivī ñīhín, ndúvāha nchivī cuhlu, nácaca vāha nchivī cojo, de nánune tīnūú nchivī cuāá. De nī ncāhān ndá ji jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios nación maá ji Israel.

Jā ní scájī yā cūmī mil nchivī
(Mr. 8.1-10)

32 Ñúcuán de nī ncana Jesús ndá tēe scuáha jíín yā, de nī ncāhān yā jíín dē: Cúndáhví inī ni ndá nchivī cuāhā yáhá, chi ja nī ncuu ūnī quīvī íyó ji jíín nī, de nduú cā nā cuá cajī ji. De nduú cúnī ni natají nī ji jā quínohōn nditē ji, chi tú súcuán de sava ichi de cuītá ndasí ji, ncachī yā.

33 De nī ncāhān ndá tēe scuáha jíín yā: ¿De ní nīhīn ō stāā jā cajī ndá nchivī cuāhā yáhá? Chi yáhá nduú nā nchivī ndéē, ncachī dē.

34 De nī jīcā tūhún yā dē: ¿Nāsaa stāā névāha ndá nú? De nī ncāhān ndá dē: Ujā-ni, jíín jacū tiacá lúlí, ncachī dē.

35 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín ndá nchivī cuāhā jā cundeē ji.

36 De nī nquehen yā ndihújā stāā jíín tiacá, de xihna cā nī nacuetáhví yā nūū Yāā Dios. De nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíín yā, de ndá máá dē nī nsajī nūū nchivī.

37 De ndihi ji nī nchajī, de nī ndahā chījin ji. Sá de nī nastútú ndá dē pedazo jā ní nquendōo, de nī nchitú ūjā tīcá.

38 De tēe jā ní nchajī, jondē cūmī mil dē cúu, de síín cā cúu ndá ñahan jíín sūchí lúlí.

39 Ñúcuán de nī nacuetáhví yā nūū nchivī, de cuānohōn ji. De nī ndīvi yā inī barco, de cuāhān yā región Magdala.

16

Jā ní jīcān ndá dē iin tiñu ñáhnú nūū yā
(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

1 De nī nquenda ndá tēe grupo fariseo jíín tēe grupo saduceo nūū yā. Chi cúnī ndá dē coto túnī dē yā, de nī jīcān dē jā sāhá yā iin tiñu ñáhnú jā coo iin seña andiví.

2 Sochi maá yā nī ncāhān yā jíín dē: Tá ñini, de cáhān ndá nú: Nandiī, chi nī jīchi cuáhá vīcō, cáchī nū.

3 De jānehēn chi cáhān ndá nú: Mitan de cuun sāvī, chi nī jīchi cuáhá vīcō, cáchī nū. Vāchi tēe stáhví-ni cúu ndá nú. Chi jícūhun inī ndá nú nāsa stéhēn seña andiví, sochi nduú jícūhun inī nū nāsa stéhēn ndá tiñu ñáhnú jā sáhá nī tiempo yáhá.

4 De nchivī nēhén yáhá, chi nduú jétáhví cuitī ji Yāā Dios. De jícān ji iin tiñu ñáhnú jā sāhá nī jā coo iin seña andiví. Sochi nduú cā nā incā tiñu ñáhnú stéhēn ni nūū ji, chi maá-ni tiñu ñáhnú tá cúu nūū ní ncuu jíín Jonás, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, ncachī yā. De nī sndóo yā-ni ndá dē, de cuāhān yā.

Tūhun levadura ndá tēe fariseo
(Mr. 8.14-21)

5 De ndá tēe scuáha jíín yā nī naā inī dē cuiso dē stāā tá cuāhān ndá dē jíín yā jíín barco incā lado mar.

6 De nī ncāhān Jesús jíín dē: Coto má candíja ndá nú levadura ndá tēe grupo fariseo jíín grupo saduceo, ncachī yā.

7 De ndá tēe scuáha nī ncāhān ndá máá dē: Va sīquī jáá nduú nā stāā ndíso ó, jā ñúcuán cáhān yā súcuán, ncachī dē.

8 De nī jinī Jesús, de nī ncāhān yā: ¿Nūcu cáhān ndá nú jā ní ncāhān ni súcuán sīquī jáá nduú nā stāā ndíso nú? Tēe nduú cándíja nīhin cúu ndá nú.

9 ¿A ncháha ca jīcūhun inī ndá nú jáá nsūú sīquī ñúcuán ní ncáhān ni? ¿A nduú núcūhun inī nū jā ní scuáchi nī ūhūn stāā nī nchajī ūhūn mil tēe, de nāsaa tīcá nī nastútú ndá nú jā ní nquendōo?

10 ¿De á nduú núcūhun inī nū jā ní scuáchi nī ūjā stāā nī nchajī cūmī mil tēe, de nāsaa tīcá nī nastútú tucu nú?

11 ¿De nājēhē cúu jáá nduú jícūhun inī ndá nú jáá nsūú sīquī stāā ní ncáhān ni jíín nú jā ní ncāhān ni jā coto má candíja ndá nú levadura ndá tēe fariseo jíín tēe saduceo? ncachī yā jíín dē.

12 Ñúcuán de nī jīcūhun inī ndá dē jáá nduú ní ncáhān yā jíín dē jā má cājí dē stātílā jā yíhí levadura, chi sa nī ncāhān yātá yā jā má cándíja dē tūhun stáhví jā stéhēn ndá tēe fariseo jíín tēe saduceo.

Jā ní ncachī Pedro jā Jesús cúu Cristo
(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

13 De tá nī nquenda Jesús región Cesarea Filipo jíín ndá tēe scuáha jíín yā, de nī jīcā tūhún yā dē: Nduhū, Yāā nī nduu tēe, ¿ní iin cúu nī cáchī ndá nchivī?

14 De nī ncāhān ndá dē: Sava ji cáhān jā cúu ní Juan, tēe jā ní scuénduté. De sava cā ji cáhān jā cúu ní Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. De sava cā ji cáhān jā cúu ní Jeremías á incā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, ncachī ndá dē.

15 De nī ncāhān yā: De ndá máá nú, ¿ní iin cúu nī cáchī ndá nú?

16 De nī ncāhān Simón Pedro: Maá ní cúu Cristo, Yāā jā ní ntají Yāā Dios. De cúu ní Sēhe Yāā Dios, Yāā jā técū níí cání, ncachī dē.

17 De nī ncāhān Jesús: Nācā ndetū nū, Simón sēhe Jonás, chi nsūú iin nchivī ní stéhēn tūhun yáhá nūū nū, chi sa maá Tatá nī, Yāā ndéē andiví, nī stéhēn yā nūū nū.

18 De nduhū suni cáhān ni jíín nú jā maá nú cúu Pedro, de tūhun yáhá cáchī: Yūū. De tūhun ndāā jā ní ncāhān nū jā maá nī cúu Cristo, suu cúu tá cúu iin yūū cāhnú. De sīquī yūū cāhnú yáhá sāhá nī jā quituu vehe, de vehe ñúcuán cúu ndá nchivī jā cándíja nduhū. De ni iin mā cúndéé sīquī ji, ni cuēhē jā jíhī ji, nduú cā nā cuá cuu sāhá jíín ánō ji.

19 De maá nú cundiso tíñú nú jā quīvi nchivī ndahá Yāā andiví jā tatúnī yā nūū ji. De ndācá jā casī nū jā má sāhá nchivī inī ñayīví yáhá, suni casī Yāā Dios jā ndéē jondē andiví. De ndācá jā cuāha nú

tūhun sāhá ji inī ñayīví yáhá, suni cuāha tūhun Yāā Dios jā ndéē jondē andiví, ncachī yā.

20 Ñúcuán de nī ndacu yā nūū ndá tēe scuáha jíín yā jā má cāchí dē nūū ni iin nchivī jā cúu yā Cristo.

Jā ní ncachī tūhun Jesús jā cuū yā
(Mr. 8.31–9.1; Lc. 9.22-27)

21 De jondē saá nī nquijéhé Jesús cáchī tūhun cájí yā nūū ndá tēe scuáha jíín yā jā cánuú quīhīn yā Jerusalén. De ndá tēe ñáhnú jíín ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe stéhēn ley janahán, sndóho ndasí dē yā. De cahnī ndá dē yā, sochi nūū únī quīvī de natecū yā, ncachī yā.

22 Ñúcuán de Pedro nī ncana síín dē yā, de nī nquijéhé dē cáhān dē nūū yā: Señor, ¿nūcu cáhān ní súcuán? De mā cuáha cuitī Yāā Dios tūhun. Va mā cūú cuitī coo súcuán, ncachī dē.

23 De nī jicó cóto yā nūū Pedro, de nī ncāhān yā: Cujiyo quīhīn nū, chi cáhān nū tá cáhān Satanás. Chi tēe ndúcú stíví nduhū cúu nú. De nduú jáni inī nū tá cúu nūū jáni inī Yāā Dios, chi sa jáni inī nū tá cúu nūū jáni inī nchivī, ncachī yā.

24 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín ndá tēe scuáha jíín yā: Nāni nchivī tú cúnī ji cuniquīn ji nduhū jā scuáha nī ji, de ná cásī ji jā cúnī maá ji, de ná cúniquīn ji nduhū, de cuāha ji tūhun jā cundoho ji tūndóhó jā síquī ni, vísō ná cúū ji.

25 Chi tú ní nchivī cúnī ji cācu ji nūū tūndóhó jā quiji nūū ji jā síquī nduhū, túsaá de tānū tāhvī ji níí cání. De tú ní nchivī vísō ná cúū ji jā síquī nduhū, sochi cutecū ji níí cání.

26 ¿Chi ní cuetíñú vísō ná cúndeé nchivī nīhīn ji níí ñayīví, de tú quīvi ji nūū tānū tāhvī ji? Chi nduú nā jīín cuitī chunáá nchivī jā cācu ánō ji.

27 Chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, ndiji nī jíín ndācá ángel ni, de viī ndasí cuñáhnú nī tá cúu nūū cúñáhnú Tatá nī. Ñúcuán de cuāha nī yāhvi nūū tá iin iin nchivī tú nāsa tiñu nī nsāhá ji.

28 De ndāā cáhān ni jíín ndá nú jā sava tēe íyó yáhá, mā cúū dē chi jondē cunī dē jā maá nī, Yāā nī nduu tēe, tatúnī ni jíín poder ni, ncachī yā.

17

Jā tucu nī nduu yā
(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

1 Ñúcuán de nūū íñū quīvī de Jesús nī jeca yā Pedro jíín Jacobo jíín Juan ñanī Jacobo, cuāhān sīín yā jíín ndá dē iin yucu súcún.

2 De ñúcuán, tucu nī nduu yā nūū dē. Chi nī jēndūtē nūū yā tá cúu ncandiī. De sahma yā nī nduyaa ndasí tá cúu nduva luz.

3 De nī jinī-ni ndá dē jā Moisés jíín Elías, tēe nī īyo janahán, nátúhún ndúū dē jíín yā.

4 De nī ncāhān Pedro jíín yā: Señor, nācā vāha jā íyó ndá sá yáhá. De tú cúnī ní de ná sáhá ndá sá ūnī vehe ramádā, iin

cuu maá ní, incā cuu Moisés, de incā cuu Elías, ncachī dē.

5 De juni cáhān cā dē, de nī nquiji iin vīcō nūhún jā yaa ndasí, de nī jasī-ni nūū ndá dē. De nūū vīcō ñúcuán nī ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe nī jā mānī ndasí nī jíín, de cúsiī inī ni jíín. De cunini ndá nú tūhun cáhān yā, ncachī.

6 De jā súcuán nī jini ndá tēe scuáha, de nī jēcāva ndeyi dē nūū ñūhún, chi nī nchūhú ndasí ndá dē.

7 Ñúcuán de nī nquenda Jesús, de nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Nacōo ndá nú de mā cúyūhú nú, ncachī yā.

8 De nī nūcūndēhé ndá dē, de nduú cā ní jínī dē ndúū tēe ñúcuán, chi maá-ni cā Jesús.

9 De nī nuu ndá dē jíín yā yucu. De nī ndacu yā nūū dē: Mā cāchí ndá nú nūū ni iin jā súcuán nī jinī nū, chi jondē tá natecū maá nī, Yāā nī nduu tēe, ncachī yā.

10 Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíín yā, nī jīcā tūhún dē yā: Túsaá de ndá tēe stéhēn ley janahán, ¿nājēhē cáhān dē jā cánuú jā xihna cā Elías nenda, sá de quiji Yāā cúu Cristo? ncachī dē.

11 De nī ncāhān Jesús jíín dē: Jāndáā cúu jā xihna cā quiji iin tēe cuu tá ncuu Elías, de sāhá tūha dē ndihi, cáchī tutū.

12 Sochi cáhān ni jíín nú, ja nī nquiji tēe jāá ncuu tá cúu nūū ní ncuu Elías, de nduú ní jínī nchivī jā suu dē cúu. De nī nsāhá nāvāha ji dē ndihi jā ní ncuu inī ji. De suni súcuán sndóho ji nduhū, Yāā nī nduu tēe, ncachī yā.

13 Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíín yā nī jīcūhun inī dē jā cáhān yā jā Juan, tēe nī scuénduté, nī ncuu dē tá ncuu Elías.

Jā ní nasāhá vāha yā iin sūchí jíhī yīhí

(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

14 De nī nenda yā jíín ndá dē nūū nchivī cuāhā. De nī nquenda iin tēe, nī jēcuīñī jītí dē nūū yā, de nī ncāhān dē:

15 Señor, cundáhví inī ní sēhe yií sá, chi ndóho ndasí ji cuēhē jíhī yīhí. De ja ncuu cuāhā vuelta jícó cáva ji nūū ñúhūn jíín nūū ndūté.

16 De nī nquisiáha sá ji nūū ndá tēe scuáha jíín ní, de nduú ní ncúu nasāhá vāha dē ji, ncachī dē.

17 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Tēe nīhin ndasí inī cúu ndá nú chi nduú cándíja nú jā cuu nduvāha ji. ¿Nāsaa cā quīvī cundeē ni jā ndoho nī jíín nú? ¿De nāsaa cā quīvī cuandeé inī ni jíín nú? Cuáquēhen sūchí ñúcuán ná quíji ji, ncachī yā.

18 De nī ncāhān yā nūū tāchī, de nī nquee-ni inī sūchí ñúcuán. De nī nduvāha ji-ni maá hora ñúcuán.

19 De tá nī ncunúú cā de ndá tēe scuáha nī jīcā tūhún síín dē yā: ¿Nājēhē cúu jāá nduú ní ncúu tavā ndá sá tāchī ñúcuán? ncachī dē.

20 De nī ncāhān yā: Sīquī jāá nduú cándíja nīhin ndá nú jā cuu sāhá nú. Chi ndāā cáhān ni jíín ndá nú jā tú cándíja nú vísō iin lulī-ni tá cúu iin niquin mostaza, de cuu sāhá

nú ndācá-ni tiñu víjín. Chi cuu cāhān nū jā ná cújiyo yucu yáhá quīhīn incā lado, de cujiyo-ni. De ndācá-ni tiñu chi cuu sāhá nú, de tú candíja nīhin nú jā cuu.

21 Sochi iin tāchī súcuán, mā quēé cuitī quīhīn de tú mā cácān táhvī nū de tú mā cōó nditē inī nū, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu yā jā cuū yā
(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

22 De jíca nuu Jesús jíín ndá dē región Galilea, de nī ncāhān yā jíín dē: Maá nī, Yāā nī nduu tēe, nastúu ji nduhū nūū ndá tēe xēēn.

23 De cahnī dē nduhū, sochi nūū únī quīvī de natecū ni, ncachī yā. De nī ncucuécá ndasí inī ndá dē jā ní ncāhān yā tūhun yáhá.

Sīquī xūhún jā cuetíñú inī templo

24 De nī nquenda yā ñuū Capernaum jíín ndá tēe scuáha jíín yā. De ndá tēe stútú xūhún templo nī nquenda dē, de nī jīcā tūhún dē Pedro: De maestro ndá nú, ¿á mā tājí dē xūhún cuetíñú inī templo? ncachī dē.

25 De nī ncāhān Pedro: Cuu, ncachī dē. De tá nī ndīvi dē inī vehe, de xihna cā Jesús nī ncāhān yā jíín dē: ¿Nāsa jáni inī nū, Simón? Ndācá tēe cúu rey inī ñayīví yáhá, ¿ní nūū jícān dē xūhún renta jíín xūhún ñúū? ¿A nūū sēhe dē, á nūū nchivī incā vehe? ncachī yā.

26 De nī ncāhān Pedro: Nūū tēe incā vehe jícān dē, ncachī dē. De nī ncāhān Jesús: Túsaá de nduú nā incā cúñáhnú nūū sēhe rey jā cācān xūhún nūū ji. Súcuán nī stéhēn yā jāá nduú cánuú chunáá yā jā cúu yā Sēhe Yāā Dios. De nī ncāhān yā:

27 De ná chúnáá ó tácua mā squítī inī ō dē. Túsaá de cuáhán yuhú mar, de squívi nú gancho jā tíin tiacá, de tavā nū tiacá jā tíin xihna cā. De ndicā nū yuhú tī, de ñúcuán nīhīn nū iin xūhún jā quenda chunáá nú jā jícān ndá dē. De quīsiáha nú nūū ndá dē jā cuu nduhū jíín ndóhó, ncachī yā.

18

Ní nchivī cúu jā cúñáhnú cā
(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

1 De suni quīvī ñúcuán nī nquenda ndá tēe scuáha jíín yā, de nī jīcā tūhún dē yā: ¿Ní iin cúñáhnú cā nūū nchivī jā tátúnī Yāā andiví nūū? ncachī dē.

2 De nī ncana yā iin sūchí lúlí, de nī jani yā ji māhñú dē.

3 De nī ncāhān yā: Ndāā cáhān ni jíín ndá nú, tú mā ndicó cóo inī nū cani inī nū tá cúu nūū cúu iin sūchí lúlí, de mā quívi cuitī nū ndahá Yāā andiví jā tatúnī yā nūū nū.

4 Túsaá de nchivī jā jáni inī ji jāá nduú cúñáhnú ji, tá cúu nūū jáni inī sūchí lúlí yáhá, suu ji cúñáhnú cā nūū nchivī jā tátúnī Yāā andiví nūū.

5 De nā-ni nchivī tú jā síquī nduhū jétáhví ji iin sūchí lúlí tá cúu nūū cúu sūchí yáhá, de nduhū jétáhví ji.

Xēēn coo sīquī nchivī jā quívi nūū cuāchi
(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

6 De tú iin sūchí lúlí yáhá cándíja ji nduhū, de tú quīvi ji cuāchi sāhá nā-ni nchivī, de vāha cā de tú ní núhnī iin yōsó cáhnú sūcūn nchivī ñúcuán, de quēe ji chījin ndute mar nícu.

7 Nācā xēēn cúu jíín nchivī ñayīví, chi maá-ni jā ndúcú squívi nchivī nūū cuāchi íyó. De maá-ni súcuán coo inī ñayīví. De nācā xēēn cundoho nchivī jā squívi táhán nūū cuāchi.

8 Túsaá de tú ndahá nú á jēhē nū sáhá jā quīvi nú cuāchi, vāha cā quehndē nū de squéne nú ná quíhīn, tácua nduú cā sāhá nú cuāchi. Chi vāha cā jā coo tícúhlu nú á coo cojo nū de quīvi nú nūū cutecū nū níí cání, nsūú cā jā coo ndúū ndahá nú de quīvi nú nūū ñúhūn jā cáyū níí cání.

9 De tú tīnūú nú sáhá jā quīvi nú cuāchi, vāha cā tavā nū de squéne nú ná quíhīn, tácua nduú cā sāhá nú cuāchi. Chi vāha cā jā coo iin-ni tīnūú nú de quīvi nú nūū cutecū nū níí cání, nsūú cā jā coo ndúū tīnūú nú de quīvi nú nūū ñúhūn infierno.

Tūhun yátá sīquī tīcāchí jā ní nsana
(Lc. 15.3-7)

10 Coto má sāhá jéhe inī ndá nú nūū ni iin ndá sūchí lúlí yáhá. Chi cáhān ni jíín nú jā ndācá ángel andiví jā jíto yā ji, níní íyó yā nūū maá Tatá nī andiví.

11 Chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, vāji nī jā scácu nī nchivī jā ní nsana ji nūū Yāā Dios.

12 ¿De nāsa jáni inī ndá nú? Tú iin tēe ndéca dē iin ciento tīcāchí, de tú sana iin tī, ¿de á nduú sndóo dē cūmī xico xāhōn cūmī cā tī yucu, de ndicó dē quīnanducú dē quiti jā ní nsana?

13 De tú nī nanihīn dē tī, de ndāā cáhān ni jíín nú jā cúsiī ndasí cā inī dē jíín quiti ñúcuán nsūú cā jíín cūmī xico xāhōn cūmī cā quiti jāá nduú ní nsána.

14 De suni súcuán maá Tatá nú, Yāā ndéē andiví, nduú cúnī yā jā tānū tāhvī ni iin sūchí lúlí yáhá.

Sīquī jā cune cáhnú inī ō nūū táhán ó
(Lc. 17.3-4)

15 De tú táhán nú nī nsāhá dē cuāchi sīquī nū, túsaá de cachī tūhun nú nūū mátúhún dē-ni jā ní nsāhá dē cuāchi sīquī nū. De tú nī jetáhví dē tūhun jā ní ncāhān nū jíín dē, túsaá de ja nī ndumanī dē jíín nú nī nsāhá nú.

16 Sochi tú nduú ní jétáhví dē jā cáhān nū, de quīcāna nú iin á ūū cā nchivī quīhīn nū jíín nūū dē, de cuu ji testigo nū tácua cundaā jā íyó cuāchi dē.

17 De tú nduú ní jétáhví tucu dē jā cáhān ndá tēe ñúcuán, de cachī tūhun nú nūū ndá nchivī cándíja. De tú nduú ní jétáhví tucu dē jā cáhān nchivī cándíja, de siáā nū dē ná cóo dē modo iin tēe jāá nduú cándíja nūū Yāā Dios á tēe stútú xūhún renta.

18 De ndāā cáhān ni jíín nú
jā ndācá jā casī nū jā má sāhá
nchivī inī ñayīví yáhá, suni
casī Yāā Dios jā ndéē andiví.
De ndācá jā cuāha nú tūhun
jā sāhá ji inī ñayīví yáhá, suni
cuāha Yāā ndéē andiví tūhun.
19 De suni cáhān ni jíín ndá
nú, tú ūū táhān nū inī ñayīví
yáhá, inuú cani inī nū sīquī
iin jā cācān táhvī nū, túsaá de
maá Tatá nī andiví cuāha yā
jā jícān ndá nú.
20 Chi ní-ni cúu nūū ndútútú
ūū á ūnī nchivī jā chíñúhún ji
nduhū, de ñúcuán íyó nī jíín ji,
ncachī yā.
21 Ñúcuán de nī nquenda
Pedro, de nī jīcā tūhún dē
yā: Señor, ¿nāsaa vuelta cune
cáhnú inī sá nūū táhán sá jā
sáhá dē cuāchi sīquī sá? ¿A
jondē siete vuelta, á naá cúu?
ncachī dē.
22 De nī ncāhān Jesús: Nduú
cáhān ni jíín nú jā siete-ni
vuelta, chi jondē setenta por
siete vuelta.

Tūhun yátá sīquī mozo jāá
nduú ní née cáhnú inī
23 Túsaá de Yāā ndéē andiví,
súcuán cúu jā née cáhnú inī yā
nūū nchivī jā tátúnī yā nūū:
Cúu tá cúu iin rey jā cúnī dē
sāhá ndāā dē jíín ndá mozo dē
jā ndíta nūū dē.
24 De nī nquijéhé dē sáhá
ndāā dē jíín ji. De nī
nquisiáha ndá ji iin mozo jā
ndíta quéhén millón peso nūū
dē.
25 De nduú nā cuá névāha
mozo ñúcuán jā chunáá nūū
dē. De nī ndacu dē jā ná
cúyāhvi mozo ñúcuán jíín
ñasíhí jíín sēhe jíín ndācá
ndatíñú, de nūcunáá xūhún
jā ndíta dē.
26 Ñúcuán de nī jēcuīñī jītí
mozo, de nī ncāhān ndāhví dē
jíín patrón dē: Señor, cundetu
núú ní, de nachunáá ndihi sá
xūhún ní, ncachī dē.
27 De maá patrón nī
ncundáhví inī dē mozo dē.
De nī nee cáhnú inī dē jā
ndíta mozo dē, de nī nsiáā dē
súcuán-ni jā má chúnáá cā.
28 De nī nquee mozo
cuāhān dē, de nī nquetáhán
dē-ni jíín iin táhán mozo dē
jā ndíta jacū-ni nūū dē. De
nī ntiin dē tēe ñúcuán, de nī
nquitū dē sūcūn, de nī ncāhān
dē: Chunáá jā ndíta nú nūū
ni, ncachī dē.
29 De táhán mozo dē nī
jēcuīñī jītí nūū dē, de nī
ncāhān ndāhví jíín dē: Cun-
detu núú nú, de nachunáá
ndihi nī xūhún nú, ncachī.
30 Sochi nduú ní ncúnī
dē, chi nī nchīhi dē tēe
ñúcuán vecāa jondē quīvī jā
nachunáá jā ndíta nūū dē.
31 De ndá táhán mozo dē nī
jinī jā súcuán nī nsāhá dē, de
nī ntahúhvī ndasí inī ndá dē.
De cuāhān ndá dē nūū patrón
dē, de nī ncachī dē ndihi nāsa
nī ncuu.
32 Sá de patrón nī nacana
dē mozo ñúcuán, de nī ncāhān
dē jíín: Mozo nāvāha inī cúu
nú. Chi nī nee cáhnú inī ni
ndihi jā ndíta nú nūū ni, chi nī
ncāhān ndāhví nú jíín nī.
33 De tá cúu nūū ní
ncundáhví inī ni ndóhó, suni
súcuán cánuú jā cundáhví
inī nū táhán mozo nū nícu,
ncachī dē.
34 De nī nquītī ndasí inī pa-
trón, de nī ndacu dē tiñu jā ná

quívi vecāa jondē nachunáá ndihi jā ndíta nūū dē.

35 De nī jīnu tūhun yátá yáhá, de nī ncāhān cā yā: Tá cúu nūū ní nsāhá rey ñúcuán jíín mozo dē, suni súcuán sāhá maá Tatá nī andiví jíín ndá nú de tú mā cúne cáhnú inī nū nūū táhán nú jondē jíín inī jíín ánō nū, tú nā-ni cuāchi sáhá ji nūū nū, ncachī yā jíín ndá dē.

19

Sīquī jā má sndóo táhán tēe jíín ñahan

(Mt. 5.31-32; Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

1 De tá nī ndihi nī ncāhān Jesús ndācá tūhun yáhá, de nī nquee yā Galilea cuāhān yā. De nī jīnū yā región Judea, incā lado yūte Jordán ichi nūū quénda ncandiī.

2 De cuāhā nchivī nī niquīn ji yā, de ñúcuán nī nasāhá vāha yā nchivī cúhū.

3 Ñúcuán de nī nquenda jacū tēe grupo fariseo nūū yā, chi cúnī ndá dē coto túnī dē yā, tú nāsa cāhān yā. De nī jīcā tūhún dē yā: ¿A íyó ley jā cuu ndusíín iin tēe jíín ñasíhí dē tú nā-ni sīquī cúu? ncachī dē.

4 De nī ncāhān yā: ¿A nduú ní ncáhvi cuitī ndá nú tutū īī nāsa nī nsāhá Yāā Dios nchivī jondē jā xíhna ñúhún? Chi tēe jíín ñahan nī nsāhá yā, cáchī.

5 De suni nī ncāhān Yāā Dios: Jā ñúcuán cúu jā sndóo tēe tatá dē naná dē, de quétáhán dē jíín ñasíhí dē, de iin-ni cā cúu ndúū dē, ncachī Yāā Dios, cáchī tutū.

6 Túsaá de nduú cā cúu ūū táhān dē, chi iin-ni cā cúu. Jā ñúcuán nduú vāha jā sndóo táhán, chi jā ní squétáhán Yāā Dios cúu, ncachī yā.

7 De nī jīcā tūhún ndá dē yā: ¿Túsaá de nūcu nī ndacu Moisés tiñu janahán jā tú sndóo iin tēe ñasíhí dē, de ná cúvāha acta jā ndusíín dē jíín ña? ncachī dē.

8 De nī ncāhān yā jíín dē: Sīquī jā nīhin inī ndá nú, jā ñúcuán nī jēhe Moisés tūhun jā sndóo nú ñasíhí nú. Sochi jā xíhna ñúhún chi nsūú súcuán ní ncúu.

9 De nduhū chi cáhān ni jíín nú, tú iin tēe sndóo dē ñasíhí dē, de tú nsūú jā ndiī ña, de quetáhán dē jíín incā ñahan, túsaá de cásíquí ndéē dē ña. De tú iin tēe nacueca dē ñahan jā ní ndōo, suni cásíquí ndéē dē ña, ncachī yā.

10 Ñúcuán de nī ncāhān ndá tēe scuáha jíín yā: De tú mā cūú sndóo tēe ñasíhí dē, túsaá de vāha cā mā cuēcá dē ñahan, ncachī dē.

11 De nī ncāhān yā jíín ndá dē: Tūhun jā ní ncāhān nū yáhá, chi nduú níhīn tīñú nūū ndihi tēe, chi maá-ni nūū ndá tēe jā ní nsāhá Yāā Dios jā nīhīn tīñú.

12 Chi íyó quéhén sīquī jā jásī jā má cuēcá tēe ñahan. Chi sava tēe nī ncacu dē jā má cūú cundeē dē jíín ñahan. De sava cā tēe nī nsāhá nchivī jā má cūú cundeē dē jíín ñahan. De sava cā tēe nī jani inī maá dē jā má cuēcá dē ñahan sīquī jā ndíhvī inī dē jíín tiñu jā ndácu Yāā andiví nūū dē. Tēe jā cuu cuetáhví tūhun jā má cuēcá dē ñahan, ná cuétáhví dē túsaá, ncachī yā.

Já ní jīcān táhvī Jesús jēhē ndá sūchí lúlí
(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

13 Ñúcuán de nī nquenda ndá nchivī jíín ndá sūchí lúlí, já tee yā ndahá yā xīnī ji de cācān táhvī yā jēhē ji. De ndá tēe scuáha jíín yā nī ncāhān dē nūū nchivī já váji jíín ndá ji.

14 Sochi nī ncāhān Jesús: Cuāha tūhun ná quíji ndá sūchí lúlí jīñā nūū ni, de mā cásī nū já quiji ji. Chi nchivī já ndicó cóo inī já cani inī ji modo ndá sūchí yáhá, suu ji cúu já quīvi ndahá Yāā andiví já tatúnī yā nūū ji, ncachī yā.

15 De nī ntee yā ndahá yā xīnī ndá ji. De nī nquee yā ñúcuán cuāhān yā.

Tūhun tēe cuícá
(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

16 De iin tēe suchí nī nquenda dē nūū Jesús, de nī jīcā tūhún dē yā: Tēe vāha cúu ní Maestro. De cachī ní, ¿nā tiñu váha sāhá sá de nīhīn táhvī sá cutecū sá níí cání andiví? ncachī dē.

17 De nī ncāhān yā jíín dē: ¿A jáni inī nū já iin tēe-ni cúu nī já cáhān nū tēe vāha jíín nī? Chi nduú ni iin tēe vāha íyó, chi mátúhún-ni Yāā Dios. De tú cúnī nū cutecū nū níí cání, de squíncuu nú tiñu já ní ndacu yā, ncachī yā.

18 De nī ncāhān dē: ¿De nā tiñu cúu túsaá? De nī ncāhān yā: Mā cáhnī nū ndīyi. Mā cásíquí ndéē tāhán nú. Mā sácuíhná nú. Mā cáhān nū tūhun túhún.

19 Cuetáhví nú nūū tatá nú nūū naná nú. De cundáhví inī nū táhán nú tá cúu nūū cúndáhví inī nū maá nú, ncachī yā.

20 De nī ncāhān tēe suchí ñúcuán: Ndācá tiñu yáhá ja nī squíncuu sá jondē tá lulí sá. ¿De nā cuá cúu já cúmanī cā já sāhá sá túsaá? ncachī dē.

21 De nī ncāhān Jesús: Tú cúnī nū squíncuu ndihi nú, de cuáhán de xīcó nú ndihi já névāha nú, de cuāha nú nūū nchivī ndāhví. De jondē andiví cuāha yā já váha ndasí nūū nū. Sá de quiji nú cuniquīn nū nduhū cōhōn, ncachī yā.

22 De tá nī jini tēe suchí tūhun yáhá, de nī ncucuécá inī dē de cuāhān dē, chi cuícá ndasí dē.

23 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíín ndá tēe scuáha jíín yā: Ndāā cáhān ni jíín nú já ndá tēe cuícá chi ūhvī ndasí quívi dē ndahá Yāā andiví já tatúnī yā nūū dē.

24 De cáhān tucu nī jíín ndá nú já ñamā cā yāhá iin camello yavī yitícú nsūú cā já quīvi iin nchivī cuīcá ndahá Yāā Dios já tatúnī yā nūū ji, ncachī yā.

25 De ndá tēe scuáha jíín yā nī nsāhvi ndasí inī dē já ní jini dē tūhun yáhá, de nī jīcā tūhún táhán dē: ¿Ní nchivī cúu já cācu túsaá? ncachī dē.

26 De nī ndēhé Jesús nūū ndá dē, de nī ncāhān yā: Nchivī chi mā cūú squívi ji maá ji ndahá Yāā Dios, sochi maá yā chi ndihi-ni cuu sāhá yā, ncachī yā.

27 Ñúcuán de nī ncāhān Pedro: Señor, ndá sāán chi nī sndóo sá ndihi já névāha sá, de níquīn sá níhín. ¿De nā cuá nīhīn sá túsaá? ncachī dē.

28 De nī ncāhān Jesús jíín dē: Nduhū, Yāā nī nduu tēe, ndāā cáhān ni jíín ndá nú jā iin quīvī de cundeē ni nūū mesa nūū tatúnī ni, de viī ndasí cuñáhnú nī inī ñayīví jéé. De quīvī ñúcuán de ndá máá nú jā ní jēcuniquīn nū nduhū, suni cundeē nū nūū ūxī ūū mesa nūū tatúnī nū. De sāhá ndāā nū tiñu ndihúxī ūū tatā nchivī Israel.

29 De ndācá nchivī jā ní sndóo vehe, á ñanī, á cuāha, á tatá, á naná, á ñasíhí, á sēhe, á ñuhun, sīquī jā cuniquīn ji nduhū, de nanihīn ji iin ciento cā jā súcuán. De suni nīhīn táhvī ji cutecū ji níí cáni andiví.

30 Sochi cuāhā nchivī jā cúu ji nūū mitan, nduu ji jā sándīhí. De nchivī jā sándīhí, nduu ji nūū.

20

Tūhun yátá sīquī ndá tēe sátíñú

1 De suha cúu jā tátúnī Yāā ndéē andiví nūū nchivī: Cúu tá cúu iin tēe xíñúhun. De iin stēēn nī nquee dē, ndúcú dē ndá mozo jā nastútú uva dē.

2 De nī nsāhá ndāā dē jíín ndá mozo jā chunáá dē iin denario jā quīvī. De nī ntají dē ndá tēe ñúcuán cuāhān jā nastútú uva dē.

3 Ñúcuán de nī nquee tucu dē tá cahīīn. De nī jinī dē nūū sava cā tēe jā íñí súcuán-ni nūū yáhvi.

4 De nī ncāhān dē jíín: Ndá ndóhó, suni quīhīn nū nastútú nú uva ni, de chunáá vāha nī yāhvi nú, ncachī dē. De cuāhān ndá tēe ñúcuán.

5 De nī nquee tucu dē tá cahūxī ūū jíín tá cahūnī, de suni súcuán nī nīhīn tucu dē mozo.

6 De jā cuácuu cahūhūn nī nquee tucu dē. De nī nīhīn tucu dē jacū cā tēe jā íñí súcuán-ni nūū yáhvi. De nī ncāhān dē jíín: ¿Nūcu íñí cāhá-ni ndá nú yáhá níí nduú? ncachī dē.

7 De nī ncāhān ndá tēe ñúcuán: Sīquī jā ni iin nduú ní ncána sāán jā satíñú sá. De nī ncāhān dē jíín: Túsaá de suni quīhīn ndá nú nastútú nú uva ni, de chunáá vāha nī yāhvi nú, ncachī dē.

8 De tá nī ñini, de tēe xíñúhun nī ncāhān dē jíín tēe cúñáhnú nūū mozo dē: Cana ndá tēe sátíñú de chunáá nú yāhvi dē, de xihna cā ndá tēe jā ní nquīvi jā sándīhí, de sá de ndá tēe jā ní nquīvi xihna ñúhún, ncachī dē.

9 De nī nquenda ndá tēe jā ní nquīvi cahūhūn jañíni. De iin denario nī nīhīn iin iin dē.

10 De jā sándīhí de nī nquenda ndá tēe jā ní nquīvi xihna ñúhún. De jáni inī ndá dē jā cuāhā cā nīhīn dē. Sochi suni iin-ni denario nī nīhīn iin iin dē.

11 De tá nī nīhīn dē, de nī nquijéhé ndá dē cáhān sōó dē jíín tēe xíñúhun, cáchī dē:

12 Ndá sāán níí nduú nī nsatíñú sá, de nī ndoho sá jā ihní. De ndá tēe yáhá jā ní nquīvi jā sándīhí, chi iin-ni hora nī nsatíñú dē. De inuú nī nchiyāhvi ní ndá sāán jíín dē, ncachī dē.

13 De tēe xíñúhun nī ncāhān jíín iin dē: Amigo, nsūú jā sáhá nāvāha nī ndóhó. ¿A

nduú ní nsáhá ndāā ō jā iin denario quiyāhvi nú, á naá cúu?

14 Túsaá de quehen yāhvi nú de quīnohōn nū. Chi cúnī ni jā tēe jā ní nquīvi jā sándīhí yáhá, inuú chunáá nī nūū dē jíín ndá máá nú.

15 ¿De á nduú cúu sāhá nī nāsa cúnī ni jíín xūhún maá nī? ¿De á cúcuásún inī nū jā ní nchunáá vāha nī nūū ndá dē sīquī jā vāha inī ni? ncachī dē.

16 De tá cúu nūū ní nsāhá tēe xíñúhun, suni súcuán sáhá Yāā Dios. Chi nchivī jā cúu sándīhí, nduu ji nūū. De nchivī jā cúu nūū, nduu ji jā sándīhí. Chi cuāhā nchivī cána yā jā candíja ji yā. Sochi jacū ji-ni cándíja, de suu ji cúu jā nácāji yā, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu Jesús jā cuū yā
(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

17 Ñúcuán de tá nī nquehen Jesús ichi cuāhān yā Jerusalén, de nī ncana síín yā ndihúxī ūū tēe scuáha jíín yā. De nī ncāhān yā jíín dē:

18 Cunini ndá nú, chi mitan de ja cuāhān ō Jerusalén, de ñúcuán nastúu nchivī nduhū, Yāā nī nduu tēe, nūū ndá sūtū cúñáhnú jíín nūū ndá tēe stéhēn ley janahán. De nenda ndá dē sīquī ni jā cuū ni.

19 De nasiáha ndá dē nduhū nūū ndá tēe nación Roma jā tátúnī jā ndéē Jerusalén. De ndá tēe ñúcuán sāhá catá dē nūū ni. De cani dē nduhū, de sá de cahnī dē nduhū yīcā cruz. Sochi nūū únī quīvī de natecū ni, ncachī yā.

Jā ní jīcān naná Jacobo jíín Juan iin favor nūū yā
(Mr. 10.35-45)

20 Ñúcuán de nī nquenda ñasíhí Zebedeo nūū yā jíín sēhe ña Jacobo jíín Juan. De nī jēcuīñī jītí ña nūū yā, jícān ña iin favor nūū yā.

21 De nī jīcā tūhún yā ña: ¿Nā tiñu vāji ní? De nī ncāhān ña: Cuāha ní tūhun jā quīvī tatúnī ní de cundeē ndúū sēhe sá yáhá xiín ní, iin ji lado cuáhá ní, de incā ji lado sátín ní, ncachī ña.

22 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíín Jacobo jíín Juan: Nduú jínī ndúū nū nā cuá cúu jā jícān nū. ¿A cuu cundoho nú tūndóhó tá cúu nūū quiji sīquī ni? ¿De á quenda nú cundoho xēēn nū tá cúu nūū cundoho nī? ncachī yā. De nī ncāhān ndúū dē: Cuu sāhá sá.

23 De nī ncāhān yā jíín dē: Jāndáā cúu jā ndoho nú tūndóhó tá cúu nūū quiji sīquī ni, de ndoho xēēn nū tá cúu nūū cundoho nī. Sochi jā cundeē nū lado cuáhá nī jíín lado sátín nī, nsūú nduhū cúu jā cuāha tūhun. Chi ja íyó tūha jā cuu ndá tēe jā ní nacāji Tatá nī, de tēe ñúcuán nīhīn, ncachī yā.

24 De ndihúxī cā tēe scuáha jíín yā, nī jini dē tūhun yáhá, de nī nquītī inī dē nī jinī dē ndúū ñanī ñúcuán.

25 De Jesús nī ncana yā ndá dē, de nī ncāhān yā jíín dē: Jínī ndá nú nāsa sáhá ndá tēe jā cúñáhnú nūū nchivī ndá nación. Chi ndácu nīhin dē nūū ji, de maá dē cáchī nāsa coo.

26 Sochi ndá máá nú, chi mā sāhá nú súcuán. Chi tú ní iin nú cúnī nū cuñáhnú nú, de nduú chi sa sāhá nú maá nú tēe jā cuetíñú ndá táhán nú.

27 De tú ní iin nú cúnī jā cuu nú nūū, sa sāhá nú maá nú mozo nūū táhán nú.

28 Chi suni súcuán sáhá maá nī, Yāā nī nduu tēe, chi nsūú jā váji nī jā cuetíñú nī nchivī, chi sa vāji nī jā cuetíñú nchivī nduhū. De cuāha nī maá nī jā cuū ni tácua scácu nī cuāhā nchivī, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā ūū tēe cuáá
(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

29 Ñúcuán de nī nquee yā jíín ndá dē ñuū Jericó. De cuāhā ndasí nchivī nī niquīn ji yā.

30 De yuhú ích ndéē ūū tēe cuáá. De nī jini dē tūhun jā yáha Jesús cuāhān yā, de nī ncana jee ndúū dē: Señor, maá ní jā cúu tatā rey David, cundáhví inī ní sāán, ncachī dē.

31 De ndá nchivī nī ncāhān ji nūū dē jā ná cásī ndúū dē yuhú dē. Sochi víhí cā nī ncana jee dē: Señor, maá ní jā cúu ní tatā rey David, cundáhví inī ní sāán viī, ncachī dē.

32 De nī jencuiñī Jesús, de nī ncana yā ndúū tēe cuáá ñúcuán, de nī jīcā tūhún yā dē: ¿Nā cuá cúnī ndúū nū jā sāhá nī ndóhó?

33 De nī ncāhān ndúū dē jíín yā: Jā ná ndúnijīn tīnūú sá cúnī sá, Señor, ncachī dē.

34 De nī ncundáhví inī yā dē, de nī ntee yā ndahá yā tīnūú dē. De nī ndunijīn-ni tīnūú dē. De nī jēcuniquīn ndúū dē yā cuāhān dē jíín yā.

21

Jā ní nquīvi Jesús Jerusalén
(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

1 De tá nī ncuñatin yā ciudad Jerusalén, de nī nquenda yā jíín ndá tēe scuáha jíín yā ñuū Betfagé jā cáá jēhē yucu Olivos. De nī ntají yā ūū tēe scuáha jíín yā jā quíhīn dē.

2 De nī ncāhān yā jíín dē: Cuáhán ñuū lulí jā cáá ichi núū. De ñúcuán nīhīn nū iin burra, núhnī tī jíín iin burro lúlí. De nandají nú ndúū tī, de quiji nú jíín tī.

3 De tú ní iin cāhān jíín nú, de cachī nū jā maá Jētohō ō jíni ñúhún yā tī. Ñúcuán de siáā ji tī-ni quiji nú jíín tī, ncachī yā.

4 De súcuán nī ncuu ndācá tiñu yáhá tácua quee ndaā tūhun jā ní ncāhān tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, yósō nūū tutū:

5 Cachī nū nūū nchivī
Jerusalén jā cúu ñuū Sión:
Yáhá cūndēhé nú jā váji Rey nū.
Nduú sáhá ñáhnú yā maá yā,
chi burra-ni yósō yā,
jíín burro lúlí, sēhe quiti jíso.
Cáchī tutū.

6 Ñúcuán de cuāhān ndúū tēe scuáha, de nī nsāhá dē tá cúu nūū ní ndacu Jesús nūū dē.

7 De ndéca dē burra jíín sēhe tī, nī nenda dē nūū yā. De nī nchisó ndá dē sōō dē sīquī tī, de nī jēcōsō yā tī.

8 De íyó cuāhā nchivī, de nī
scáā ji sōō ji inī ichi. De sava
cā ji nī jāhnū ndahá ñūū, de nī
jaquīn ji inī ichi.
9 De ndá nchivī jā cuáhān
ichi núū yā jíín nchivī cuáhān
ichi chátā yā, cána jee ji:
Cúñáhnú ndasí Yāā cúu tatā
rey David. De vāha ndasí
Yāā cúu yā jā váji yā jíín tiñu
maá Jētohō ō Yāā Dios. De viī
ndasí cúñáhnú maá Yāā Dios,
ncachī ji.
10 De tá nī nquīvi Jesús
Jerusalén, de ndihi nchivī nī
ncuvaā ji, de cuāhā ji nī jīcā
tūhún táhán ji: ¿Nā tēe cúu tēe
yáhá? ncachī ji.
11 De nī ncāhān ndá nchivī
jā váji jíín yā: Yāhá cúu Jesús jā
nácani tūhun Yāā Dios, jā váji
jondē ñuū Nazaret ndáñúū
Galilea, ncachī ji.

Jā ní ntavā yā nchivī inī templo
(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

12 Ñúcuán de nī nquīvi Jesús
inī patio templo cāhnú Yāā
Dios. De nī ntavā yā ndá
nchivī jā jéen quiti de náxīcó
nūū nchivī jā sōcō ji. De nī
scócáva yā mesa ndá nchivī
jā sáma xūhún, jíín silla ndá
nchivī jā xícó paloma.
13 De nī ncāhān yā jíín ji:
Yósō nūū tutū īī jā cáhān Yāā
Dios: Vehe nī chi vehe nūū
jícān táhvī cúu, cáchī Yāā Dios.
Sochi ndá ndóhó, chi modo
yavī cava jācuīhná nī nasāhá
nú, ncachī yā.
14 Ñúcuán de sava nchivī
cuāá jíín nchivī cojo nī
nquenda ji nūū yā inī templo.
De nī nasāhá vāha yā ji.
15 De ndá sūtū cúñáhnú jíín
ndá tēe stéhēn ley janahán, nī
jinī dē ndācá tiñu ñáhnú jā
sáhá yā, de nī jini dē jā cána
jee ndá sūchí lúlí inī templo:
Cúñáhnú ndasí Yāā cúu tatā
rey David, cáchī ji. De nī
nquītī inī ndá dē.
16 De nī ncāhān dē jíín yā: ¿A
nduú jíni nú jā súcuán cáhān
ndá sūchí yáhá? ncachī dē.
De nī ncāhān Jesús jíín dē: Jíni
nī. ¿De á ncháha ca cahvi ndá
nú jā yósō nūū tutū īī jā suha
cáhān iin tēe jíín Yāā Dios?
Sāhá ní jā ndá sūchí lúlí jíín
sūchí jáxīn,
vāha ndasí cāhān ji jā Yāā
cúñáhnú cúu Cristo.
Cáchī.
17 De nī sndóo yā dē. De
nī nquee yā Jerusalén, de
cuāhān yā ñuū Betania. De
ñúcuán nī ndōo yā jacuáā
ñúcuán.

Jā ní ncāhān yā nūū ñutun higo
(Mr. 11.12-14, 20-26)

18 De jānehēn quīvī téēn
cuānohōn yā Jerusalén, de
cócon yā.
19 De nī jinī yā iin ñutun
higo jā íñí yuhú íchí. De
nī jēhēn yā jēhē. De nduú
nā higo ní níhīn yā, chi maá
yūcū-ni cúu. De nī ncāhān yā
jíín: Mitan de mā cūún cuitī cā
jāvíxī xīnī nū, ncachī yā. De nī
nchīchī-ni ñutun higo ñúcuán.
20 De ndá tēe scuáha jíín yā,
nī nsāhvi inī dē nī jinī dē. De
nī jīcā tūhún dē yā: ¿Nāsa nī
nsāhá ní jā ñamā nī nchīchī
ñutun higo? ncachī dē.
21 De nī ncāhān yā jíín dē:
Ndāā cáhān ni jíín ndá nú, tú

candíja nú de mā cāní síquí inī nū, de cuu sāhá nú tiñu ñáhnú tá cúu nūū ní nsāhá nī jíín ñutun higo. De jondē tiñu ñáhnú cā cuu sāhá nú, chi jondē cuu cāhān nū jā cujiyo yucu yáhá quīhīn nūū mar, de sāhá tá cáchī nū.

22 De ndācá jā jícān táhvī ndá nú, de tú cándíja nú jā nīhīn nū, de nīhīn nū, ncachī yā.

Sīquī jā ndíso tíñú Jesús
(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

23 De nī nquīvi tucu yā inī templo cāhnú. De juni stéhēn yā tūhun, de ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu nūū nchivī hebreo, nī nquenda dē nūū yā. De nī jīcā tūhún dē yā: ¿Ní jondē nī nīhīn tīñú nú jā sáhá nú tiñu yáhá? ¿De ní iin nī ntee tiñu ndóhó jā sáhá nú súcuán? ncachī ndá dē.

24 De nī ncāhān Jesús: Saá-ni nduhū suni cātūhún nī ndá nú iin tūhun, de tú cuu scócóo nú, ñúcuán de cachī ni nūū nū ní jondē nī nīhīn tīñú nī jā sáhá nī tiñu yáhá.

25 ¿Ní iin nī ntee tiñu sīquī Juan jā ní scuénduté dē? ¿A Yāā Dios á ndá tēe? ncachī yā. Ñúcuán de nī natúhún ndá máá dē: Tú cachī ō jā Yāā Dios nī ntee tiñu ñúcuán sīquī Juan, de cāhān dē jíín ó: ¿Túsaá de nūcu nduú ní ncándíja ndá nú jā ní ncāhān dē?

26 De tú cāhān ō jā nchivī nī ntee tiñu sīquī dē, de yúhú ó nchivī, chi ndiviī ji cándíja ji jā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios nī ncuu ndija Juan, ncachī ndá dē.

27 De nī ncāhān dē jíín Jesús: Nduú jínī ndá nī, ncachī dē. Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín dē: De saá-ni nduhū, suni mā cāchí nī nūū nū ní iin nī ntee tiñu sīquī ni jā sáhá nī tiñu yáhá, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī ūū sēhe yií

28 De nī ncāhān cā yā jíín ndá dē: Cunini ndá nú tūhun yátá yáhá: Iin tēe nī īyo ūū sēhe yií dē. De nī ncāhān dē jíín iin ji: Séhē, cuáhán satíñú nú chi nastútú nú uva ni mitan, ncachī dē.

29 De nī ncāhān ji: Mā quíhīn sá, ncachī ji. De nī ncunúú, de nī nacani inī ji, de cuāhān ji nūū tiñu ñúcuán.

30 De tēe ñúcuán nī jēhēn dē nūū incā sēhe dē, de suni súcuán nī ncāhān dē jíín ji. De nī ncāhān ji: Ajan táā, de quīhīn sá túsaá, ncachī ji. Sochi nduú ní jéhēn ji.

31 ¿De nāsa jáni inī ndá nú? Jā ndúū ji, ¿ní iin ji nī squíncuu tiñu cúnī tatá ji? ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: Sūchí jā ní ncāhān dē jíín xihna cā, ncachī dē. De nī ncāhān Jesús jíín dē: Saá, de ndāā cáhān ni jíín nú jā ndá tēe stútú xūhún renta jíín ndá ñahan ndiī, ñamā nácani inī ji jā sndóo ji cuāchi ji de quīvi ji ndahá Yāā Dios jā tatúnī yā nūū ji, de ndá máá nú chi mā quívi nú.

32 Chi nī nquiji Juan, nī stéhēn dē nāsa squíncuu nú tūhun ndāā, de nduú ní ncándíja ndá nú tūhun jā ní ncāhān dē. De sa ndá tēe stútú xūhún renta jíín ndá ñahan ndiī, nī ncandíja ji tūhun jā ní

ncāhān dē. De ndá máá nú, vísō nī jinī nū jā ní ncandíja ji, sochi nduú ní nácani cuitī inī nū jā candíja nú.

Tūhun yátá sīquī ndá tēe nēhén jā sátíñú nūū yūcū uva
(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

33 Cunini ndá nú incā tūhun yátá: Nī īyo iin tēe xíñúhun. De nī nchuhun dē cuāhā yūcū uva. De nī jasī dē corral, de nī nsāhá dē iin nūū cāxīn dē uva. De nī nsāhá dē iin vehe súcún tácua cuu coto dē níí cáhnú. De nī sndóo dē nūū sava tēe jā satíñú nūū, de cuu sava dē ndīhā jíín. De nī nquehen dē ichi cuāhān jīcá dē.

34 De maá tiempo jā ndutútú uva, de nī ntají dē jacū mozo cuāquēhen sava ndīhā uva nūū ndá tēe sátíñú.

35 De ndá tēe ñúcuán nī ntiin dē mozo. De iin ji nī ncani ndá dē, de incā ji nī jahnī dē, de incā ji nī ncani dē yūū xīnī.

36 De tēe xíí uva nī ntají tucu dē cuāhā cā mozo cuāhān nsūú cā jā xíhna ñúhún. De suni súcuán nī nsāhá ndá tēe ñúcuán jíín ndihi mozo ñúcuán.

37 De jā sándīhí da, de nī ntají dē sēhe dē cuāhān. Chi jáni inī dē jā cuetáhví ndá tēe ñúcuán sēhe dē.

38 Sochi ndá tēe sátíñú, tá nī jinī dē nūū sēhe tēe xíí uva, de nī ncāhān ndá máá: Tēe xíí táhvī cúu yáhá. Ná cáhnī ō ji, de ndōo tāhvī ji cuu ó, ncachī.

39 De nī ntiin ndá dē ji, de nī ntavā dē ji incā lado, de nī jahnī dē ji, ncachī yā.

40 Ñúcuán de nī jīcā tūhún yā dē: Túsaá de tá quenda tēe xíí uva, ¿de nāsa sāhá dē jíín ndá tēe sátíñú? ncachī yā.

41 De nī ncāhān ndá dē jíín yā: Mā cúndáhví cuitī inī dē ndá tēe jā ní nsāhá tiñu néhén ñúcuán, chi cahnī dē. De cuāha dē ñuhun cáá uva nūū sava cā tēe jā satíñú nūū, cuu sava dē ndīhā jíín. De quīvī ndutútú ndīhā, de ndá tēe ñúcuán nacuāha dē sava ndīhā nūū tēe xíí uva, ncachī dē.

42 De nī ncāhān Jesús jíín dē: ¿De á ncháha ca cahvi ndá nú tūhun yáhá jā yósō nūū tutū īī, jā nduhū cúu tá cúu iin yūū? Chi cáchī tutū:

Yūū jā ní squéne yichī ndá tēe
jā sáhá vehe,
maá yūū yáhá nduu jā quituu
squínā vehe.
Maá Jētohō ō Yāā Dios nī
nsāhá yā súcuán,
de sáhvi inī ō jínī ō tiñu yáhá.
Cáchī tutū.

43 Túsaá de cáhān ni jíín ndá nú jā cujiyo-ni jā tátúnī Yāā Dios nūū ndá nú, de nacuāha yā tiñu nūū incā nchivī jā squíncuu vāha ji tiñu ndácu yā tá cúu nūū cúnī yā.

44 De nchivī jāá nduú cándíja, ndoho ji tá cúu nūū ndóho nchivī jā jícó cáva sīquī yūū de táhnū ji. De quīvī jā sāhá ndāā Yāā Dios cuāchi, de nchivī jāá nduú ní ncándíja, cundoho ji tá cúu nūū ndóho nchivī jā níncava iin yūū sīquī ji de cúndihī ji sáhá, ncachī yā.

45 De ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe grupo fariseo nī jini dē ndá tūhun yátá jā ní ncāhān yā. De nī jīcūhun inī dē jā sīquī ndá máá dē cúu jā ní ncāhān yā tūhun yátá sīquī

ndá tēe sátíñú nūū uva jíín tēe sáhá vehe.
46 De nī nducú ndá dē modo jā tiin dē yā. Sochi yúhú dē jā quītī inī nchivī, chi jáni inī ndá ji jā tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu yā.

22

Tūhun yátá sīquī vico tándāhá

1 Ñúcuán de nī ncāhān tucu Jesús incā tūhun yátá jíín ndá dē:
2 Súcuán cúu jā tátúnī Yāā andiví nūū nchivī: Cúu tá cúu iin rey jā sāhá dē iin vico jā tandāhá sēhe yií dē.
3 De nī ntají dē ndá mozo dē cuācāna nchivī jā ní ncāhān dē jíín. De ndá máá ji nduú ní ncúnī ji quīhīn ji.
4 De nī ntají tucu dē jacū cā mozo, de nī ncachī dē: Cāhān jíín nchivī jā ní ncana nī, ja íyó tūha ndeyu. Chi ja nī jahnī ni stīquī ni jíín ndá cā quiti jā ní nduu, de ndihi ja íyó tūha. Nehēn ndá nú vico tándāhá. Cachī nū, ncachī dē.
5 De ndá nchivī jā ní ncana dē nduú ní nsáhá ji cuenta. Chi iin ji cuāhān nūū itū ji, de incā ji cuāhān nūū tiñu sáhá ji.
6 De sava cā ji nī ntiin ji ndá mozo rey, de nī nsāhá sácá ji nūū, de nī jahnī ji.
7 Ñúcuán de nī nquītī ndasí inī rey. De nī ntají dē ndá soldado dē nī jēhēn dē, nī jahnī dē ndá nchivī jā ní jahnī ndá ndīyi ñúcuán, de nī nteñuhūn dē ñuū ji.
8 Ñúcuán de nī ncāhān rey jíín sava cā mozo dē: Ndihi ja íyó tūha jā coo vico tándāhá. Sochi nchivī jā ní ncana nī, nsūú nchivī vāha cúu ji jā quiji ji vico.
9 Túsaá de cuáhán ndá nú ndācá ichi cáhnú cā, de cana nú nāsaa nchivī nīhīn nū, ná quíji ndá ji vico tándāhá. Ncachī dē.
10 De nī nquee ndá mozo cuāhān ndācá ichi. De nī nastútú dē ndihi nchivī jā ní nīhīn dē, cúu nchivī nēhén, cúu nchivī vāha. De súcuán nī nchitú nchivī inī vehe nūū íyó vico tándāhá.
11 De nī nquīvi rey inī vehe jā cāhān dē jíín nchivī jā ní ncutútú. De nī jinī dē nūū iin tēe jāá nduú ñúhún sahma jā ní jēhe dē cuhun nchivī jā quiji vico tándāhá.
12 De nī ncāhān dē jíín tēe ñúcuán: Amigo, ¿nāsa nī nquīvi nú yáhá jāá nduú ñúhún nú sahma vico tándāhá? ncachī dē. De tēe ñúcuán nduú ní ncáhān cuitī dē.
13 Ñúcuán de nī ncāhān rey jíín ndá tēe jícó ndíso cōhō: Tiin ndá nú dē, cuhnī nū ndahá dē jēhē dē, de tavā nū dē ná quíhīn dē nūū neē tāvēhé. De ñúcuán cuacu dē de nacayīhí dē ñii yúhú dē jā ndoho ndasí dē. Ncachī rey.
14 Chi cána Yāā Dios cuāhā nchivī jā ná cándíja ji. Sochi jacū ji-ni cándíja, de suu ji nácāji yā, ncachī Jesús.

Sīquī xūhún renta
(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

15 Ñúcuán de cuāhān ndá tēe fariseo, de nī natúhún dē tú nāsa sāhá dē tácua cāhān yā iin tūhun jā nīhīn dē cuāchi sīquī yā.

16 De nī ntají dē jacū tēe
scuáha jíín maá dē jíín tēe
grupo Herodes cuāhān dē. De
nī ncāhān ndá dē jíín yā: Mae-
stro, jínī ndá sá jā tēe cáhān
ndāā cúu ní, de stéhēn ndāā
ní nāsa squíncuu nchivī nūū
Yāā Dios. De nduú yúhú ní jā
cāhān ni iin nchivī sīquī ní, chi
nduú sáhá ní cuenta nāsa cúu
iin iin ji, chi inuú-ni sáhá ní
jíín ndá ji.

17 Túsaá de cāhān ní nāsa
jáni inī ní: ¿A íyó vāha jā
chunáá ó renta nūū rey
nación Roma jā tíin nación
maá ó, á nduú? ncachī dē.

18 De nī jinī Jesús jā ndúcú
ndá dē iin cuāchi sīquī yā. De
nī ncāhān yā jíín dē: Vāchi tēe
stáhví-ni cúu ndá nú. ¿Nājēhē
cúu jā jíto túnī nū nduhū?

19 Stéhēn xūhún jā jécunáá
renta ná cúndēhé nī, ncachī
yā. De nī stéhēn ndá dē iin
denario nūū yā.

20 De nī ndēhé yā, de nū jīcā
tūhún yā dē: ¿Nā tēe cúu jā
ndéē nūū xūhún yáhá, de nā
síví cúu jā ndéē yáhá?

21 De nī ncāhān ndá dē jíín
yā: Rey ñúcuán cúu. Ñúcuán
de nī ncāhān yā jíín ndá dē:
Túsaá de nacuāha nú nūū
rey ñúcuán jā cúu cuenta dē,
de nacuāha nú nūū Yāā Dios
ndācá jā cúu cuenta maá yā,
ncachī yā.

22 De tá nī jini ndá dē jā
ndíchí nī ncāhān yā tūhun
yáhá, de nī nsāhvi inī dē, de nī
sndóo dē yā, de cuāhān dē.

Jā ní jīcā tūhún ndá dē sīquī
jā natecū ndīyi
(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

23 De suni quīvī ñúcuán
nī nquenda jacū tēe grupo
saduceo nūū yā. De ndá tēe
ñúcuán cáchī dē jāá nduú
nátecū cuitī ndīyi. De nī
ncāhān dē jíín yā sīquī iin
tūhun:

24 Maestro, de Moisés nī
ncāhān dē jā tú iin tēe cuū dē,
de ndōo ñasíhí dē, de tú nduú
ní íyo sēhe dē jíín ña, túsaá
de cánuú jā ñanī dē nacueca
ñasíhí dē, de sēhe dē jā coo jíín
ña, nūcuīñī ji nūū ndīyi ñanī
dē. Cáchī tutū.

25 De ñuū sá nī īyo ūjā ñanī.
De tēe xíhna ñúhún nī jeca dē
iin ñahan. De nī jīhī dē. De
sīquī jāá nduú nā sēhe dē ní
íyo, de nī ndōo ñasíhí dē nūū
ñanī dē.

26 De tēe ūū suni nī jīhī dē,
de nduú nā sēhe dē ní íyo
tucu. De saá-ni tēe ūnī, jondē
jíín ndihújā dē.

27 De tá nī ndihi dē nī jīhī, de
suni nī jīhī ñahan ñúcuán.

28 Túsaá de quīvī natecū
ndīyi, ¿ní iin dē cuu ña ñasíhí
dē? Chi ndihújā dē nī ndeē
jíín ña, ncachī ndá dē jíín yā.

29 Ñúcuán de nī ncāhān yā
jíín dē: Ndasí stíví ndá nú
tūhun sīquī jāá nduú jícūhun
inī nū jā cáhān tutū īī, de ni
nduú jínī nū jā íyó poder Yāā
Dios jā nastécū yā ndīyi.

30 Chi quīvī jā natecū ndá
ndīyi, de nduú cā nā tūhun
quetáhán tēe jíín ñahan coo.
Chi coo ndá ji tá cúu ndá ángel
Yāā Dios andiví.

31 De sīquī jā natecū ndīyi,
¿á nduú ní ncáhvi ndá nú tutū
nāsa cáhān Yāā Dios jíín nú?

32 Maá nī cúu Yāā Dios
Abraham jíín Isaac jíín Jacob,
cáchī yā. Chi vísō ja nī jīhī ndá
dē, sochi técū dē nūū íyó maá
yā, chi cúu yā Yāā jā sáhá jā
técū nchivī níí cání, ncachī
yā.
33 De ndá nchivī nī nsāhvi
inī ji níni ji tūhun stéhēn yā.

Tūhun cánuú ndasí cā jā ní
ndacu Yāā Dios
(Mr. 12.28-34)

34 Ñúcuán de ndá tēe grupo
fariseo nī jinī dē jā ní jasī ndá
tēe saduceo yuhú dē nī nsāhá
yā. De nī ndutútú ndá dē nūū
yā.
35 De iin dē jā cúu tēe stéhēn
ley janahán nī jīcā tūhún dē
yā, chi coto túnī dē yā cúnī dē:
36 Maestro, ¿ní iin cúu tūhun
jā ndácu tiñu jā cánuú ndasí cā
nūū tutū ley? ncachī dē.
37 De nī ncāhān Jesús jíín
dē: Coo manī ndasí nú jíín
maá Jētohō nū Yāā Dios, jondē
jíín inī jíín ánō nū, jíín níí jāá
ntúnī nū, cáchī tutū.
38 Yáhá cúu tūhun ndácu yā
jā cúñáhnú cā de cánuú ndasí
cā.
39 De tūhun ūū jā ní
ndacu yā, suni súcuán cáhān:
Cundáhví inī nū táhán nú tá
cúu nūū cúndáhví inī nū maá
nú.
40 De chījin ndúū tūhun yáhá
nī nquee ndihi ley jā ní ntee
Moisés, jíín ndihi jā ní stéhēn
ndá tēe nī nacani tūhun Yāā
Dios, ncachī yā.

Sīquī jā cúu Cristo tatā
David
(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

41 De juni íyó túnú cā ndá
tēe fariseo ñúcuán, de Jesús nī
jīcā tūhún yā dē:
42 ¿Nāsa jáni inī ndá nú sīquī
Cristo? ¿Nā nūū tatā quiji yā,
cáchī tutū? ncachī yā. De
nī ncāhān ndá dē: Nūū tatā
David, ncachī dē.
43 De nī ncāhān yā jíín dē:
¿Túsaá de nāsa cúu jā David
nī ncāhān dē Jētohō dē yā,
nī nsāhá Espíritu Santo jondē
janahán? Chi nī ncāhān dē:
44 Maá Jētohō ō Yāā Dios nī
ncāhān yā jíín Jētohō ni,
Yāā jā quiji:
Cundeē nū lado cuáhá nī nūū
cuñáhnú nú,
de ná sáhá nī jā candeē nū
poder ndācá jā jínī ūhvī
ndóhó.
Ncachī Yāā Dios. Ncachī
David.
45 Túsaá de vísō chījin tatā
David cacu Cristo, de nī
ncāhān dē Jētohō dē yā, chi
jondē nūū Yāā Dios vāji yā,
ncachī yā.
46 De ni iin dē nduú ní ncúu
scócóo dē tūhun nūū yā. De
jondē quīvī ñúcuán de nduú
cā ní ncúndéé inī ni iin dē jā
cātūhún dē yā.

23

Jā ní ncāhān yā jā íyó cuāchi
ndá dē
(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54;
20.45-47)

1 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús
jíín ndá nchivī jíín ndá tēe
scuáha jíín yā:
2 Ndá tēe stéhēn ley janahán
jíín ndá tēe grupo fariseo, jáni
inī dē jā ndíso tíñú dē jā
stéhēn dē ley jā ní jēhe yā nūū
Moisés.
3 Túsaá de cuetáhví nú dē
squíncuu nú ndācá jā ndácu
dē nūū nū. Sochi mā sāhá nú

tá cúu nūū sáhá ndá máá dē. Chi cáhān dē-ni, sochi nduú squíncuu dē.

4 Chi suni stéhēn ndá dē ndācá ley jā ní ntavā maá dē jā víjín sáhá, de tée dē sīquī nchivī, de nduú cúndeé ji squíncuu ji. Sochi ndá máá dē chi ni iin xīnī ndāhá dē nduú scándā dē jā squíncuu dē.

5 De maá-ni sīquī jā ná cuétúhún nchivī dē cúu ndihi jā sáhá dē. Chi jétahān inī ndá dē cuhnī dē cuāhā tūhun tutū īī teēn dē jíín ndahá dē. De suni sáhá cání cā dē yūhvā yuhú sáhmá dē jā stéhēn jā cúñáhnú cā dē nsūú cā incā nchivī.

6 De jétahān inī ndá dē cundeē dē nūū silla yíñúhún cā nūū yájī nchivī vico, jíín silla yíñúhún cā inī vehe īī sinagoga.

7 De suni jétahān inī dē jā cáhān yíñúhún nchivī dē nūū yáhvi, jíín jā cáhān ji maestro jíín dē.

8 Sochi ndá máá nú, mā cuáha nú tūhun jā cāhān nchivī maestro jíín nú. Chi inuú cúu ndihi nú jā cúu nú hermano, de íyó iin-ni Maestro nū jā cúu nduhū, Cristo.

9 De mā chíñúhún nú ni iin tēe ñayīví yáhá jā cāhān nū padre jíín dē. Chi íyó mátúhún-ni Padre ndá nú, Yāā ndéē andiví.

10 De suni mā cuáha ndá nú tūhun jā cāhān ji jētohō ji ndóhó. Chi íyó iin-ni Jētohō nū, de suu cúu nduhū, Cristo.

11 De tēe jā íyó māhñú ndá nú jā chíndeé nūū táhán, suu dē cúu jā cúñáhnú cā.

12 Chi tēe jā sáhá ñáhnú maá, sa nuu dē. De tēe jā sáhá núu maá, sa nduñáhnú dē.

13 Nācā xēēn cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíín ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhví-ni cúu nú. Chi jásī nū jā quīvi nchivī ndahá Yāā andiví jā tatúnī yā nūū ji. Chi nduú quívi ndá máá nú, de ni nduú jéhe nú tūhun jā quīvi nchivī jā ndúcú quīvi.

14 Nācā xēēn cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíín ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhví-ni cúu nú. Chi cándeē nū vehe ndá ñahan nī nquendōo ndáhví. Ñúcuán de náhán jícān táhvī nū tácua cani inī nchivī jāá nduú nā cuāchi nú. Jā ñúcuán xēēn cā cundoho nú castigo.

15 Nācā xēēn cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíín ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhví-ni cúu nú. Chi níí ñuhun yíchí jíín níí mar jíca nuu nú ndúcú nú iin nchivī jā scándíja nú sāhān maá nú. De tá nī ncandíja ji, de sáhá ndá nú jā víhí cā cuu cuāchi ji jā quīhīn ji infierno nsūú cā ndá máá nú.

16 Nācā xēēn cundoho ndá nú, chi cúu nú tá cúu tēe cuáá jā stéhēn ichi nūū nchivī. Chi cáhān ndá nú: Tú ní tēe cáhān téyíí dē jā Yāā Dios jā ndéē inī templo ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de va nduú cánuú squíncuu dē. Sochi tú cáhān dē jā Yāā Dios jā xíí oro jā íyó inī templo, ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de cánuú jā squíncuu nahñí dē, cáhān ndá nú.

17 Tēe naā tēe cuáá cúu ndá nú jā stíví nú tūhun cáhān nū. ¿Ní iin cúu jā cúñáhnú cā, á oro, á Yāā Dios jā ndéē inī templo jā sáhá īī oro ñúcuán?

18 De suni cáhān ndá nú: Tú ní tēe cáhān téyíí dē jā Yāā Dios jā xíí altar ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de va nduú cánuú squíncuu dē. Sochi tú cáhān dē jā Yāā Dios jā xíí ndatíñú jā sócō ndá nūū altar, ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de cánuú squíncuu nahñí dē, cáhān ndá nú.

19 Tēe naā tēe cuáá cúu ndá nú jā stíví nú tūhun cáhān nū. ¿Ní iin cúu jā cúñáhnú cā, á ndatíñú jā íñí nūū altar, á Yāā Dios jā sáhá īī ndatíñú ñúcuán?

20 Túsaá de tēe jā cáhān téyíí, tú nacunehen dē Yāā Dios jā xíí altar, túsaá de suni nácunehen dē jondē jíín ndatíñú jā íñí nūū altar.

21 De tú iin tēe nácunehen dē templo jā cáhān téyíí dē, túsaá de jondē jíín Yāā Dios jā ndéē inī templo nácunehen dē.

22 De tú iin tēe nácunehen dē andiví jā cáhān téyíí dē, túsaá de suni nácunehen dē mesa Yāā Dios de jondē jíín maá Yāā Dios jā ndéē nūū mesa.

23 Nācā xēēn cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíín ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhví-ni cúu nú. Chi sáhá ndá nú ūxī ūxī nuhnī mīnu jíín yūcū anís jíín yūcū comino, de sócō nū iin iin jā úxī nūū Yāā Dios. Sochi sndóo nú tūhun cánuú ndasí cā nūū ley, suu jā caca ndaā nū, jíín jā cundáhví inī nū táhán nú, jíín jā candíja nú. Ndācá yáhá cánuú jā sāhá nú nícu, de suni mā sndóo nú jā sōcō nū ndá yūcū ñúcuán.

24 Cúu ndá nú tá cúu tēe cuáá jā stéhēn ichi nūū nchivī. Chi squíncuu nú iin jā lūlí cā ñúcuán, de sndóo nú jā cánuú cā. De suu cúu modo jā tává nū iin tiucún lúlí jā ñúhún nūū ndūxi, de cócó nú iin quiti cáhnú jā cúu camello.

25 Nācā xēēn cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíín ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhví-ni cúu nú. Chi modo jā náquete nú yātā vaso jíín yātā cōhō. Sochi ichi ínī nū chi ñúhún maá-ni tūhun cuíhná jíín tūhun ndíyo inī.

26 Tēe cuáá cúu ndá nú, fariseo. Xihna cā sāhá nú jā coo ndoo inī ánō nū, de ñúcuán de suni coo ndoo ndācá jā sáhá nú jā jínī nchivī nūū.

27 Nācā xēēn cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíín ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhví-ni cúu nú. Chi cúu ndá nú tá cúu namā ndīyi panteón jā íyó yaa. Chi ichi chátā de vii cáá, sochi ichi ínī ñúhún chitú yiqui ndíyi jíín ndācá jā tēhyú.

28 De suni súcuán cúu ndá máá nú, chi ichi chátā nū sáhá nú jā tēe ndāā cúu ndá nú nūū nchivī. Sochi ichi ínī nū ñúhún chitú tūhun stáhví-ni jíín tūhun nēhén.

29 Nācā xēēn cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíín ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhví-ni cúu nú. Chi sáhá ndá nú namā ndá ndīyi tatā nū, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. De sáhá vii ndá nú sīquī namā nūū yíyuhū ndá tēe jā ní īyo ndāā.

30 De cáhān ndá nú: Tú ní
ntécū ndācá ó tiempo jā ní
ntecū ndá ndīyi tatā ō, de mā
squívi nduū ō jíín dē jā cahnī
ō ndá tēe nī nacani tūhun Yāā
Dios, cáchī nū.
31 De súcuán cáhān ndāā
ndá nú jā maá nú cúu tatā ndá
nchivī jā ní jahnī ndá tēe nī
nacani tūhun yā.
32 De ndācá cuāchi jā ní
squíjéhé ndá ndīyi tatā nū,
suni súcuán sāhá cā ndá máá
nú túsaá.
33 Va sēhe cōō cúu ndá nú,
chi xēēn nū tá cúu cōō. ¿Nāsa
cācu nú jā má tánū tāhvī nū
quīhīn nū infierno?
34 Túsaá de tají nī ndá tēe
nacani tūhun Yāā Dios nūū
nū, jíín ndá tēe ndíchí jā
stéhēn tūhun yā. De sava dē
cahnī nū, de sava dē cata caa
nú yīcā cruz. De sava cā dē
cani nú dē inī ndācá vehe
īī sinagoga, de scúnu nú dē
quīhīn dē ndācá-ni ñuū.
35 De súcuán de cundeē
cuāchi sīquī ndá nú jā ní
jahnī tatā nū ndācá tēe ndāā,
xihna cā Abel tēe ndāā, de
sá de jondē Zacarías sēhe
Berequías, tēe jā ní jahnī ndá
dē inī templo sava māhñú
cuarto īī jíín altar.
36 Jāndáā cáhān ni jíín nú
jā ndācá cuāchi yáhá cundeē
sīquī nchivī jā íyó mitan.

Jā ní ncucuécá inī yā nī ndēhé yā Jerusalén
(Lc. 13.34-35)

37 Ndá ndóhó nchivī
Jerusalén, jáhnī nū ndá tēe
nácani tūhun Yāā Dios, de cáni
nú yūū xīnī ndá tēe jā tájí Yāā
Dios vāji nūū nū. De cuāhā
vuelta nī ncuu inī ni nastútú
nī sēhe nú, tá cúu nūū sáhá
iin ñihín jā nástútú tī sēhe tī
chījin nījīn tī, sochi nduú ní
ncúnī ndá nú.
38 Túsaá de mitan de sndóo
uun nī ndóhó jíín ndá sēhe nú.
39 Chi cáhān ni jíín nú
jā jondē mitan de mā cūní
cuitī cā nū nūū ni, chi jondē
quenda quīvī jā cāhān ndá
sēhe nú: Vāha ndasí Yāā cúu
Yāā jā ní nenda jíín tiñu maá
Jētohō ō Yāā Dios, cachī ji,
ncachī yā.

24

Jā ní ncachī yā jā naā templo
(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

1 De nī nquee Jesús inī tem-
plo cāhnú cuāhān yā. De
nī nquenda ndá tēe scuáha
jíín yā, de nī ncāhān dē jíín
yā sīquī ndācá vehe jā ndéē
tāhán jā cúu templo.
2 De nī ncāhān yā jíín ndá
dē: Ndācá jā ndéhé nú yáhá,
ndāā cáhān ni jíín nú jā quiji
quīvī jā má cósō tāhán cā ni
iin yūū, chi ndihi tānī, ncachī
yā.

Nā seña coo tá cuācuñatin ndihi ñayīví
(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24; 17.22-25, 31, 37)

3 De cuāhān yā jíín ndá tēe
scuáha jíín yā jondē yucu
Olivos, de nī jēcundeē yā
ñúcuán. De nī nquenda ndá
dē nūū yā, de nī jīcā tūhún
síín dē yā: Cachī tūhun ní nūū
sá, ¿nā quīvī coo ndācá jā ní
ncachī ní jā coo? ¿De nā seña
coo tá ja ncuñatin quīvī nenda
ní jíín jā jīnu ñayīví? ncachī
dē.

4 De nī ncāhān Jesús: Coto
má stáhví ni iin dē ndá ndóhó.
5 Chi quiji cuāhā tēe jíín síví
nī jā stáhví: Maá nī cúu Cristo,
cachī dē. De súcuán de stáhví
dē cuāhā nchivī.
6 De nīhīn nū tūhun jā ndācá
lado íyó guerra, á ja ñatin
coo guerra. De mā cúyūhú
nú, chi cánuú jā súcuán coo,
sochi ncháha ca quenda quīvī
jā ndihi ñayīví.
7 Chi nenda nación sīquī
incā nación, de nenda ñuū
sīquī incā ñuū jā canāá. De
coo tāmā jíín cuēhē xēēn. De
cháhá chúcuán tāan.
8 De ndācá yáhá cúu
tūndóhó jā quijéhé xihna
ñúhún cā.
9 Ñúcuán de nastúu ji ndá
ndóhó jā sndóho ji ndóhó de
cahnī ji. De ndihi nchivī quītī
inī ji nūū nū jā síquī nduhū.
10 De quīvī ñúcuán chi
cuāhā nchivī jā cándíja, caca
yátá ji, de quītī inī ji nūū
táhán ji, de nastúu táhán ji.
11 De quenda cuāhā tēe
stáhví, de cāhān dē jā tūhun
Yāā Dios nácani dē, de stáhví
dē cuāhā nchivī.
12 De jā nducuahā tiñu
néhén, de jā ñúcuán cuāhā ji
mā cōó mānī cā ji.
13 Sochi nchivī jā cuiñi nīhin
jíín tūhun nī jondē quīvī jīnu,
nchivī ñúcuán chi cācu.
14 De tūhun vāha yáhá jā
nāsa tátúnī Yāā Dios, cūtē nuu
níí cáhnú ñayīví, tácua cunī
nchivī ndācá nación. Ñúcuán
de jīnu ñayīví.
15 De Daniel, tēe nī nacani
tūhun Yāā Dios, nī ntee dē
tūhun iin tēe nēhén jā quiji.
De ndá ndóhó jā cáhvi tutū
ñúcuán, de ná jícūhun inī nū.
Chi iin quīvī de cunī nū jā
sāhá nāvāha dē jā stíví dē
ndācá ndatíñú īī inī templo,
de cuiñi dē inī lugar īī.
16 De tá cunī ndá nú jā
súcuán cúu, de nchivī ndéē
región Judea, ná cúnu ji caa ji
yucu quīhīn ji.
17 De nchivī ndéē yātā vēhé,
mā ndívi ji inī vehe jā tavā ji
ndatíñú ji, chi cánuú jā cunu
ñamā ji tácua cācu ji.
18 De nchivī íyó nūū itū, mā
nóhōn ji vehe jā naquehen ji
sahma ji.
19 De quīvī ñúcuán, nācā
ndáhví ndoho ndá ñahan
ñúhún sēhe jíín jā ndéca
ñiquín, chi mā cúñamā ña
cunu ña.
20 De cācān táhvī nū jā má
quījí tūndóhó ñúcuán jā cunu
nú maá tiempo jā cúun yūhā
ni quīvī nátātú.
21 Chi tá quijéhé ñúcuán de
coo cuāhā tūndóhó xéēn, jāá
ncháha ca coo súcuán jondē
quīvī jā ní jēcōo ñayīví de
jondē mitan. De tá yāha
tūndóhó ñúcuán de ni mā cōó
cā jā súcuán.
22 De tú mā násndíyi Yāā
Dios tiempo tūndóhó ñúcuán,
de ni iin nchivī mā cácu cuitī
ji. De jā síquī nchivī cándíja jā
ní nacāji yā, jā ñúcuán cúu jā
nasndíyi yā quīvī.
23 Túsaá de tú iin nchivī
cāhān jíín nú: Yáhá cūndēhé
nú jā ndéē Cristo, á: Ñúcuán
cūndēhé nú jā ndéē yā, cachī
ji, de mā cándíja nú jā cáhān ji.
24 Chi quenda ndá tēe stáhví
jā cachī dē jā cúu dē Cristo,
á cachī dē jā tēe nácani tūhun

Yāā Dios cúu dē. De sāhá ndá dē tiñu ñáhnú jā sāhvi inī nchivī cunī ji, tácua stáhví dē jondē maá nchivī jā ní nacāji yā, de tú ná cúu sāhá dē.

25 Ja nī ncachī tūhun nī nūū ndá nú mitan jondē ncháha ca coo.

26 Túsaá de tú cāhān nchivī jíín nú: Quīndēhé nú, chi jondē nūū ñuhun tíhá ndéē yā, cachī ji, de mā quíhīn nū cūndēhé nú. A tú cāhān ji: Nehēn cūndēhé nú, chi inī vehe yáhá ndéē yā, cachī ji, de mā cándíja ndá nú.

27 Chi tá cúu nūū jéndūtē sáhá taja, de túu jondē nūū quénda ncandiī de jondē nūū quée ncandiī, de suni súcuán coo quīvī nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe, chi ndihi nchivī cunī.

28 De tá cúu nūū cútútú ndá tiōcó ní-ni cúu nūū cáá quiti jā ní jīhī, suni súcuán coo ndācá jā ní ncāhān ni, ní-ni cúu nūū íyó nchivī.

Nāsa coo quīvī tá nenda Yāā nī nduu tēe
(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

29 Sá de tá nī ndihi ndācá tūndóhó quīvī ñúcuán, de cutuún ncandiī, de yōō mā cútūu cā. De nincava tiūūn, de ndācá jā jíca andiví chi quisi.

30 Ñúcuán de cunī ndá nchivī nūū maá nī, Yāā nī nduu tēe, ndiji nī ichi andiví. De cuacu nchivī ndācá nación níí cáhnú ñayīví. De cunī ji jā nduhū, Yāā nī nduu tēe, ndiji nī jíín vīcō andiví, de cundiso nī cuāhā poder, de viī ndasí cuñáhnú nī.

31 De tají nī ndá ángel ni quīhīn, de tivī nīhin yā trompeta. De quīnastútú yā ndá nchivī jā ní nacāji nī ndicúmī lado ñayīví, jondē iin lado jíín jondē incā lado.

32 Mitan de scuáha ndá nú nāsa sáhá ñutun higo: Tá ja nī nene numa, de nī nacōco yūcū, de jínī ndá nú ja nī ncuñatin tiempo ihní.

33 De suni súcuán tá cunī ndá nú jā ní nquijéhé ndá tiñu yáhá, ñúcuán de jīcūhun inī nū ja nī ncuñatin quīvī jā nenda nī, de ñamā coo.

34 De ndāā cáhān ni jíín ndá nú jā má cúū ndihi nchivī jā cunī tūndóhó yáhá, chi jondē quee ndaā ndihi tá ncachī ni.

35 Andiví jíín ñayīví chi naā, sochi ndācá tūhun cáhān ni chi mā náā, chi quee ndaā ndihi.

36 Sochi quīvī jíín hora jā nenda nī, chi ni iin nchivī nduú jínī, ni ndá ángel andiví, ni maá nī jā cúu Sēhe Yāā Dios. Chi mátúhún-ni Tatá nī Yāā Dios cúu jā jínī.

37 Chi tá cúu nūū ní ncuu ndá quīvī jā ní īyo Noé, suni súcuán coo quīvī nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe.

38 Chi quīvī ñúcuán tá ncháha ca cuun sāvī xéēn, de yájī ji jíhi ji, tándāhá ji, de jéhe ji sēhe síhí ji jā tandāhá, jondē nī nquenda quīvī jā ní nquīvi Noé inī arca.

39 De nduú ní ncándíja nchivī jā cuun sāvī xéēn, de nī ncuun, de nī ndaa ndute, de nī jīhī ndihi ji. De suni súcuán coo tá nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe.

40 De quīvī ñúcuán coo ūū
tēe satíñú nūū itū. De iin dē
naquehen nī, de incā dē ndōo,
chi nduú ní ncándíja dē.
41 De coo ūū ñahan jā ndico
cáhnú, de iin ña naquehen nī,
de incā ña ndōo.
42 Túsaá de ndito coo inī
ndá nú, chi nduú jínī nū nā
quīvī nenda Jētohō nū.
43 De chuhun inī nū jā
cáhān tūhun yátá yáhá: Tēe
xívéhe, tú ní jínī dē nā hora
quiji jācuīhná, de cundito
dē, de mā cuáha dē tūhun jā
sacuíhná ndatíñú vehe dē
nícu.
44 De saá-ni ndá ndóhó, suni
súcuán coo tūha nú, chi maá
hora jāá nduú nā cuá jáni inī
nū, de nenda-ni nduhū, Yāā
nī nduu tēe.

Tūhun mozo vāha jíín mozo nduú squíncuu
(Lc. 12.41-48)

45 Túsaá de coo ndá nú tá
cúu iin mozo jā ndito xīnī de
squíncuu vāha. De maá patrón
nī jani dē mozo ñúcuán jā coto
ji nchivī vehe dē, tácua scájī ji
maá hora.
46 De nāçā ndetū mozo
ñúcuán jā tá nenda patrón,
de cunī dē jā súcuán squíncuu
vāha ji.
47 De ndāā cáhān ni jíín ndá
nú jā cani dē mozo ñúcuán jā
coto ji ndihi ndatíñú dē.
48 Sochi tú mozo jā sáhá
nēhén cúu ji, de jáni inī ji jā má
nēndá ñamā patrón ji,
49 de quijéhé ji cani ji táhán
mozo ji, de cajī ji coho ji jíín
ndá tēe jíni,
50 tú súcuán de nenda-ni pa-
trón quīvī jāá nduú ndétu ji
jíín hora jāá nduú ná jáni inī
ji.
51 De sndóho ndasí dē ji, de
squívi dē ji nūū yíhí ndá tēe
stáhví-ni. De ñúcuán cuacu ji
de nacayīhí ji ñii yúhú ji jā
ndoho ndasí ji.

25

Tūhun yátá sīquī ūxī ñahan lúlí

1 De suha cúu jā tátúnī Yāā
andiví nūū nchivī: Cúu tá cúu
iin vico tándāhá. De nī īyo ūxī
ñahan lúlí jā ní nquehen ji lin-
terna yíndahá ji, de nī nquee ji
cuātahān ji iin tēe tandāhá.
2 De ūhūn ji chi nduú ndito
ji, de ūhūn ji chi sūchí ndito
cúu ji.
3 De ndá sūchí jāá nduú
ndito, yíndahá ji linterna
ji, sochi nduú nā petróleo
yíndahá ji jā cuhun inī.
4 De ndá sūchí ndito,
yíndahá ji botella petróleo jíín
linterna ji.
5 De juni cúcuéé tēe tandāhá
quenda, de nī nquiji māhná,
de nī nquīxīn ndihi ji.
6 De tá nī ncuu sava ñuú, de
nī jinī ndá ji jā cána jee: Ja vāji
tēe tandāhá. Cuáhán ndá nú
cuátahān nū dē, ncachī.
7 Ñúcuán de nī nacōo ndá
ñahan lúlí, de nī nasāhá tūha ji
linterna ji.
8 De ndá sūchí jāá nduú
ndito, nī ncāhān ji jíín ndá
sūchí ndito: Taji ndá nú jacū
petróleo, chi cuāndāhvā lin-
terna ndá nī, ncachī ji.
9 De nī ncāhān ndá sūchí
ndito: Mā cūú, chi mā quēndá
jā cuu maá nī jíín ndá nú.
Vāha cā quīhīn ndá nú nūū

cúyāhvi, de cueen nú jā cuu ndá máá nú. Ncachī ji.

10 De juni cuācuēen ndá ji, de nī nquenda-ni tēe tandāhá. De ndá sūchí jā íyó tūha nī nquīvi ji jíín dē vico tándāhá. De nī ndasī viéhé.

11 De nī ncunúú, de nī nquenda ūhūn cā ñahan lúlí ñúcuán. De nī ncāhān ji jíín tēe tándāhá: Señor, nacune ní viéhé ná quívi ndá sá, ncachī ji.

12 De nī ncāhān maá dē: ¿Ní nūū vāji ndá nú? Chi nduú jínī ni ndóhó, ncachī dē, ncachī yā.

13 Ñúcuán de nī ncāhān cā yā: Túsaá de ndito coo inī ndá nú, chi nduú jínī nū nā quīvī nā hora nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe.

Tūhun yátá tēe jā ní jēhe núú xūhún nūū ndá mozo

14 De suha cúu jā tátúnī Yāā andiví nūū nchivī: Cúu tá cúu iin tēe jā quíhīn jīcá dē incā ñuū. De jondē ncháha ca quīhīn dē de nī ncana dē ndá mozo dē, de nī jēhe núú dē xūhún dē nūū ndá ji, jā satíñú ji jíín tácua nducuahā.

15 De nūū iin ji nī jēhe dē ūhūn mil xūhún cāa. De nūū incā ji nī jēhe dē ūū mil. De nūū incā ji nī jēhe dē iin mil. Súcuán nī jēhe dē, chi jínī dē nāsaa quenda iin iin ji satíñú ji jíín. Ñúcuán de nī nquehen dē ichi cuāhān jīcá dē.

16 De mozo jā ní nquehen ūhūn mil xūhún, nī nsatíñú dē jíín. De nī nīhīn dē ūhūn cā mil sīquī.

17 De saá-ni mozo jā ní nquehen ūū mil xūhún, suni nī nīhīn dē ūū cā mil sīquī.

18 Sochi mozo jā ní nquehen iin mil xūhún, nī jēhēn dē nī jete dē yavī, de nī nchiyuhū dē xūhún patrón dē.

19 De nī nchāha cuāhā tiempo, de nī nenda patrón ndá mozo ñúcuán. De nī nācān dē cuenta nūū ji.

20 De nī nquenda mozo jā ní nquehen ūhūn mil xūhún, de nī nacuāha dē xūhún nūū patrón dē jíín ūhūn cā mil jā ní nīhīn dē sīquī. De nī ncāhān dē: Señor, nī ntaji ní ūhūn mil nūū sá, de yáhá íyó ūhūn cā mil jā ní nīhīn sá sīquī. Ncachī dē.

21 De nī ncāhān patrón jíín dē: Iyó vāha túsaá. Vāha ndasí mozo cúu nú jā squíncuu vāha nú. Chi vāha nī squíncuu nú iin tiñu lúlí-ni, de mitan de taji nī iin tiñu ñáhnú nūū nū. De quīvi nú nūū cusiī inī nū jíín nī. Ncachī dē.

22 Ñúcuán de nī nquenda mozo jā ní nquehen ūū mil xūhún. De nī ncāhān dē: Señor, nī ntaji ní ūū mil nūū sá, de yáhá íyó ūū cā mil jā ní nīhīn sá sīquī. Ncachī dē.

23 De nī ncāhān patrón jíín dē: Iyó vāha túsaá. Vāha ndasí mozo cúu nú jā squíncuu vāha nú. Chi vāha nī squíncuu nú iin tiñu lúlí-ni, de mitan de taji nī iin tiñu ñáhnú nūū nū. De quīvi nú nūū cusiī inī nū jíín nī. Ncachī dē.

24 De nī nquenda mozo jā ní nquehen iin mil xūhún, de nī ncāhān dē jíín patrón: Señor, ja jínī sá níhín jā tēe xēēn cúu ní. Chi cuāhā cā cúnī ní nsūú

cā jā cuu sāhá mozo ní, de cuāhā cā nácān ní nsūú cā jā ní jēhe ní.

25 De jā ñúcuán nī nchūhú sá, de nī jēhēn sá nī nchiyuhū sá xūhún ní chījin ñuhun. De yáhá ná nátaji sá xūhún ní. Ncachī dē.

26 De nī ncāhān patrón jíín dē: Mozo cūxí cúu nú de maá-ni tiñu néhén sáhá nú. Chi jáni inī nū jā cuāhā cā cúnī ni nsūú cā jā cuu sāhá mozo ni, de cuāhā cā nácān ni nsūú cā jā táji nī.

27 Túsaá de tú ní nchúhun nú xūhún nī nūū banco nícu, de tá nenda nī de naquehen nī xūhún nī jondē jíín sēhe xūhún nícu. Ncachī dē jíín ji.

28 De nī ncāhān dē jíín ndá cā mozo dē: Túsaá de candeē nū mil xūhún jīñā nūū ji, de cuāha nú nūū mozo jā névāha ūxī mil.

29 Chi nchivī ja névāha, sa quiji cā nūū ji, de jondē sobra cā cunevāha ji. Sochi nchivī jāá nduú, sa cujiyo-ni jacū jā névāha ji.

30 De mozo yáhá jāá nduú squíncuu, tavā ndá nú ji ná quíhīn ji nūū neē tāvēhé. De ñúcuán cuacu ji de nacayīhí ji ñii yúhú ji jā ndoho ndasí ji, ncachī dē, ncachī yā.

Sīquī jā coo juicio ndācá nación

31 De nī ncāhān cā yā: Iin quīvī de nenda maá Yāā nī nduu tēe, de cuu yā Rey nūū nchivī. De ndá ángel yā cuiñi níí xiín yā. De cundeē yā nūū mesa jā tatúnī yā, de viī ndasí cuñáhnú yā.

32 De ndutútú nchivī ndācá nación nūū yā. De sāhá síín yā ndá ji, tá cúu nūū ndúsíín tīcāchí jíín ndixúhú sáhá tēe ndéca tī.

33 De nchivī vāha jā cúu tá cúu tīcāchí, cani yā ji lado cuáhá yā. De nchivī nēhén jā cúu tá cúu ndixúhú, cani yā ji lado sátín yā.

34 Ñúcuán de cāhān maá Rey jíín nchivī jā íyó lado cuáhá yā: Nācā ndetū ndá nú jā ní nsāhá Tatá nī jíín nú. Nehēn de quīvi ndá nú nūū tatúnī nū. Chi jondē quīvī jā ní jēcōo ñayīví de ja nī nsāhá tūha yā nūū tatúnī nū.

35 Chi nī jīhī ni sōco, de nī ntaji ndá nú jā ní nchajī ni. Nī nchīchī ni ndute, de nī ntaji ndá nú nī jihi nī. Nī nquiji nī jondē ñuū jīcá, de nī ntanúú ndá nú vehe nī ndōo nī.

36 Nī ncumanī sahma nī, de nī ntaji ndá nú. Nī ncuhū ni, de nī jēndēhé ndá nú nduhū. De nī nchīhi nī vecāa, de suni nī jēndēhé ndá nú nduhū. Súcuán cāhān yā jíín nchivī íyó lado cuáhá yā.

37 Sá de cāhān nchivī vāha ñúcuán jíín yā: Señor, ¿nā quīvī nī jinī ndá sá ní jā ní jīhī ní sōco, de nī ntaji sá jā ní nchajī ní, á jā ní nchīchī ní ndute, de nī ntaji sá jā ní jihi ní?

38 ¿De nā quīvī nī jinī ndá sá ní jā ní nquiji ní jondē ñuū jīcá, de nī ntanúú sá vehe nī ndōo ní, á jā ní ncumanī sahma ní, de nī ntaji sá?

39 ¿De nā quīvī nī jinī sá ní jā ní ncuhū ní, á jā ní nchīhi

ní vecāa, de nī jēndēhé sá ní? Cachī ji.

40 Ñúcuán de cāhān Rey jíín ji: Ndāā cáhān ni jíín ndá nú jā tá nī nsāhá ndá nú súcuán jíín iin ndá hermano ni jā cándíja, vísō nchivī núu ndasí cúu ji, de nūū maá nī nī nsāhá ndá nú.

41 Ñúcuán de suni cāhān Rey jíín nchivī jā íyó lado sátín yā: Nchivī jā tānū tāhvī cúu ndá nú. Cujiyo quīhīn nū nūū ñúhūn jā cáyū níí cání, nūū íyó tūha jā cundeē tāchī cúñáhnú jíín ndá cā tāchī jā jétíñú.

42 Chi nī jīhī ni sōco, de nduú ní ntáji ndá nú jā cajī ni. Nī nchīchī ni ndute, de nduú ní ntáji ndá nú jā coho nī.

43 Nī nquiji nī jondē ñuū jīcá, de nduú ní ntánúú ndá nú vehe quendōo nī. Nī ncumanī sahma nī, de nduú ní ntáji ndá nú. De nī ncuhū ni, de nī nchīhi nī vecāa, de nduú ní jéndēhé ndá nú nduhū. Súcuán cāhān yā jíín nchivī jā íñí lado sátín yā.

44 Sá de cāhān nchivī ñúcuán jíín yā: Señor, ¿nā quīvī nī jinī sá ní jā ní jīhī ní sōco, á jā ní nchīchī ní ndute, á jā ní nquiji ní jondē ñuū jīcá, á jā ní ncumanī sahma ní, á jā ní ncuhū ní, á jā ní nchīhi ní vecāa, de nduú ní ntáji sá jā cúmanī nūū ní? Cachī ji.

45 Ñúcuán de cāhān yā jíín ji: Jāndáā cáhān ni jíín ndá nú jā sīquī jáá nduú ní nsáhá nú súcuán jíín ni iin ndá hermano ni jā cándíja, vísō nchivī núu ndasí cúu ji, túsaá de suni nūū maá nī nduú ní nsáhá ndá nú, cachī yā.

46 Sá de quīhīn ndá nchivī ñúcuán ndoho ji níí cání. De ndá nchivī vāha, quīvi ji nūū cutecū ji níí cání, ncachī Jesús.

26

Jā ní scáni táhán ndá dē tūhun jā tiin dē Jesús
(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

1 De tá nī ndihi nī ncāhān Jesús ndācá tūhun yáhá, de nī ncāhān yā jíín ndá tēe scuáha jíín yā:

2 Ja jínī ndá nú jā ūū-ni cā quīvī de coo vico pascua. De nduhū, Yāā nī nduu tēe, nastúu ji nduhū jā cuū ni yīcā cruz, ncachī yā.

3 Ñúcuán de ndá sūtū cúñáhnú, jíín ndá tēe stéhēn ley janahán, jíín ndá tēe ñáhnú jā ndácu nūū nchivī hebreo, nī ndutútú dē inī patio palacio maá sūtū cúñáhnú cā jā nání Caifás.

4 De nī natúhún ndá dē nāsa tiin dē Jesús jíín tūhun túhún, de cahnī dē yā.

5 De nī ncāhān ndá dē: Mā tíín ó dē maá quīvī vico, chi nenda nchivī sīquī ō, ncachī dē.

Tūhun ñahan jā ní jōsō perfume xīnī yā
(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

6 De íyó Jesús ñuū Betania, vehe Simón, tēe jā ní ndoho cuēhē stéhyū.

7 De nī nquenda iin ñahan nūū yā, née ña iin frasco yūū luu jā ñúhún aceite perfume

jā ndéē yāhvi ndasí. De nī jōsō ña xīnī yā juni yájī yā stāā.

8 De nī jinī ndá tēe scuáha jíín yā, de nī nquītī inī dē, de nī ncāhān dē: ¿Nājēhē cúu jā snáā cāhá ña perfume jīñā?

9 Chi cuu xīcó yāhvi ndasí ña, de cuāha ó xūhún nūū nchivī ndāhví nícu, ncachī dē.

10 De nī jinī Jesús jā súcuán cáhān ndá dē. De nī ncāhān yā: ¿Nūcu sáhá ndá nú jā nácani inī ñahan yáhá? Chi iin tiñu váha cúu jā ní nsāhá ña nduhū.

11 Chi níní íyó nchivī ndāhví jíín ndá nú, de nduhū chi mā cúndeē cā ni jíín nú.

12 Chi jā ní jōsō ña perfume yáhá nduhū, de suu cúu jā ní nsāhá tūha ña nduhū jondē quīvī jā quiyuhū ni.

13 De ndāā cáhān ni jíín ndá nú jā níí cáhnú ñayīví ní-ni cúu nūū cūtē nuu tūhun yáhá jā scácu nī nchivī, de suni nacani ji tūhun jā ní nsāhá ñahan yáhá, tácua nūcūhun inī nchivī ña, ncachī yā.

Jā ní nastúu Judas yā (Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

14 Ñúcuán de iin jā úxī ūū tēe scuáha jíín yā, náni dē Judas Iscariote, nī jēhēn dē nūū ndá sūtū cúñáhnú.

15 De nī ncāhān dē jíín: ¿Nāsaa taji ní nūū sá, de nastúu sá Jesús nūū ní? ncachī dē. De nī jēhe ndá ōcō ūxī xūhún plata nūū dē.

16 Sá de jondē quīvī ñúcuán nī nquijéhé dē ndúcú dē modo nāsa nastúu dē yā nūū ndá sūtū.

Jā ní jaquīn yā Cena yā (Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

17 De maá quīvī jā quíjéhé vico jā yájī nchivī stātílā jāá nduú nā levadura yíhí, de ndá tēe scuáha nī nquenda dē nūū Jesús. De nī ncāhān dē jíín yā: ¿Ní cúu nūū cúnī ní jā quísāhá tūha sá nūū cuxíní ní vico pascua? ncachī dē.

18 De nī ncāhān yā: Cuáhán jondē ñuū, vehe tēe jā ní ncachī ō, de cāhān nū jíín dē: Cáchī maá Maestro, ja ncuñatin quīvī cuū yā. De mitan de cajī yā vico pascua inī vehe ní jíín ndá tēe scuáha jíín yā, cachī nū, ncachī yā.

19 De ndá tēe scuáha jíín yā, nī nsāhá dē tá nī ndacu Jesús nūū dē, de nī nsāhá tūha dē jā cuxíní yā vico pascua.

20 De tá ja ñatin cuaā, de nī nquenda yā, de nī jēcundeē yā nūū mesa jíín ndihúxī ūū tēe scuáha jíín yā.

21 De juni yájī yā jíín ndá dē de nī ncāhān yā: Jāndáā cáhān ni jíín ndá nú jā iin nú nastúu nduhū mitan, ncachī yā.

22 De nī ncucuécá ndasí inī ndá dē. De tá iin iin dē nī jīcā tūhún dē yā: ¿A sāán cúu, Señor? ncachī dē.

23 De nī ncāhān yā: Iin ndóhó jā yájī cāhnú jíín nī iin cōhō, suu nú nastúu nduhū.

24 De nduhū, Yāā nī nduu tēe, jāndáā cúu jā quīhīn ni cuū ni, tá cúu nūū yósō tūhun nī nūū tutū īī. De nācā xēēn cundoho tēe jā nastúu nduhū. Vāha cā de tú nduú ní ncácu tēe ñúcuán nícu, ncachī yā.

25 Sá de nī ncāhān Judas, tēe jā nastúu yā: ¿A sāán cúu, Maestro? ncachī dē. Suu nú cúu, ncachī yā.

26 De juni yájī ndá dē jíín yā, de nī nquehen yā stātílā, de xihna cā nī nacuetáhví yā nūū Tatá yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíín yā. De nī ncāhān yā: Cajī ndá nú, chi yáhá cúu yiqui cúñu nī, ncachī yā.

27 Sá de nī nquehen yā iin vaso jā ñúhún ndūxi uva, de nī nacuetáhví yā, de nī jēhe yā nūū ndá dē. De nī ncāhān yā: Coho ndá nú.

28 Chi yáhá cúu nīñī ni jā sōcō ni jā cúu trátū jeé, de cati jā ndundoo cuāchi cuāhā nchivī, de coo tūhun cáhnú inī nūū cuāchi ji.

29 De cáhān ni jíín ndá nú jā jondē mitan de mā cōhó cā ni ndūxi uva yáhá, chi jondē quenda quīvī jā tatúnī Tatá nī níí ñayīví, de sá de coho tucu nī jíín ndá nú, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā yūhú Pedro cāhān dē jā jínī dē yā
(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

30 De nī jita yā jíín ndá dē iin yaā īī. De nī nquee yā cuāhān yā jíín dē jondē yucu Olivos.

31 Ñúcuán de nī ncāhān yā: Ndiviī nū nayūhú nú jā síquī nduhū jacuáā mitan. Chi suha yósō tūhun nī nūū tutū īī jā ní ncachī Yāā Dios: Cuāha nī tūhun jā cahnī nchivī tēe jíto tīcāchí, de ndá tīcāchí cūtē nuu tī jā yūhú tī, cáchī.

32 Sochi tá natecū ni, de xihna cā nduhū cosō nūú quīhīn ni región Galilea, de sá de cuēē ndá nú, ncachī yā.

33 De nī ncāhān Pedro jíín yā: Vísō ndihi dē nayūhú dē, sochi sāán chi mā náyūhú cuitī sá, ncachī dē.

34 De nī ncāhān yā jíín dē: Jāndáā cáhān ni jíín nú, jacuáā mitan jondē ncháha ca cana lohló, de yūhú nú jā tiin nchivī ndóhó, de cachī nū ūnī vuelta jāá nduú jínī nū nduhū, ncachī yā.

35 De nī ncāhān Pedro jíín yā: Vísō ná cúū sá jíín ní, sochi mā cāchí cuitī sá jāá nduú jínī sá ní, ncachī dē. De suni súcuán nī ncāhān ndihi ndá tēe scuáha jíín yā.

Jā ní jīcān táhvī yā nūū huerto Getsemaní
(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

36 Ñúcuán de nī nquenda Jesús jíín ndá tēe scuáha jíín yā iin lugar nūū náni Getsemaní. De nī ncāhān yā jíín dē: Yáhá-ni cundeē ndá nú, de ná quíhīn ni ñúcuán cācān táhvī ni, ncachī yā.

37 De nī jeca yā Pedro jíín ndúū sēhe Zebedeo cuāhān yā jíín dē. De nī nquijéhé yā cúcuécá ndasí inī yā de xií cúu inī yā jā quiji tūndóhó sīquī yā.

38 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín ndá dē: Cúcuécá ndasí inī ni jondē ja ñatin cuū ni. Yáhá cundetu ndá nú de cundito nú jíín nī, ncachī yā.

39 De nī jica yā jacū cā, de nī jēcuīñī jītí yā nī ntuu yā nūū yā nūū ñūhún, de suha nī jīcān táhvī yā nūū Yāā Dios: Tatá maá sá, tú cuu de sāhá jíyo ní tūndóhó yáhá jā má quījí sīquī

sá. Sochi nsūú jā cúnī maá
sá, chi jā cúnī maá ní ná cóo,
ncachī yā.

40 Ñúcuán de nī nenda yā
nūū ndinúnī tēe scuáha jíín
yā, de nī jinī yā jā quíxīn ndá
dē. De nī ncāhān yā jíín Pe-
dro: ¿A nduú ní ncúndéé ndá
nú cundito nú jíín nī vísō iin
hora?

41 Coo ndito inī ndá nú
de cācān táhvī nū jā chin-
deé yā ndóhó tácua mā cōtó
túnī jānēhén ndóhó jā sāhá nú
cuāchi. Chi cúnī ndija ánō nū
squíncuu vāha nú, sochi yiqui
cúñu nú chi nduú fuerza,
ncachī yā.

42 De nī jēhēn tucu yā vuelta
ūū, de suha nī jīcān táhvī yā:
Tatá maá sá, de tú mā cūú
cujiyo tūndóhó yáhá jā má
ndōhó sá, de ná cóo jā cúnī
maá ní, ncachī yā.

43 De nī nenda tucu yā nūū
dē, de nī jinī yā jā quíxīn
tucu ndá dē, chi ndasí jíhī dē
māhná.

44 De nī sndóo yā dē, de
cuāhān tucu yā cuācācān
táhvī yā vuelta ūnī, de suni
tūhun ñúcuán nī ncāhān yā.

45 Sá de nī nenda tucu yā
nūū ndá dē, de nī ncāhān yā:
Mitan de cūsūn ndá nú-ni cā
de natātú nú. De nduú chi ja
nī nquenda hora, de nduhū,
Yāā nī nduu tēe, natūu nī de
tiin ndá tēe íyó cuāchi nduhū.

46 Nacuiñī ndá nú, chi ja
vāji tēe nastúu nduhū, de
cōhōn jíín dē, ncachī yā.

Jā ní ntiin ndá dē Jesús
(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53;
Jn. 18.2-11)

47 De juni súcuán cáhān cā
yā, de nī nquenda-ni Judas,
iin táhán jā úxī ūū tēe scuáha
jíín yā. De vāji cuāhā tēe jíín
dē, ndíso ndá dē espada jíín
ñutun. Chi ndá sūtū cúñáhnú
jíín ndá tēe ñáhnú jā ndácu
nūū nchivī hebreo, nī ntetíñú
ndá tēe ñúcuán.

48 De Judas, tēe jā nastúu yā,
ja nī jēhe dē iin seña nūū ndá
tēe ñúcuán, chi nī ncachī dē:
Tēe jā techuhú nī, ñúcuán cúu.
De tiin ndá nú dē, ncachī dē.

49 De nī nquenda dē nūū
Jesús, de nī ncāhān dē: Tan-
cuaā, Maestro, ncachī dē. De
nī ntechuhú dē yā.

50 De nī ncāhān Jesús jíín
dē: Amigo, ¿nā tiñu vāji nú?
ncachī yā. Ñúcuán de nī
nquenda ndá cā tēe, de nī
ntiin dē Jesús.

51 De iin tēe jā íyó jíín Jesús,
nī ntavā dē espada dē, de nī
jehndē dē sōho iin mozo maá
sūtū cúñáhnú cā.

52 Ñúcuán de nī ncāhān
Jesús jíín dē: Nachuvāha
espada nū, chi ndācá jā cánāá
jíín espada, suni jíín espada
cuū.

53 ¿De á nduú jínī ndá nú jā
cuu cācān táhvī ni nūū Tatá
nī, de mitan ñúhún tají yā víhí
cā ūxī ūū mil ángel andiví jā
scácu nduhū?

54 Sochi tú súcuán, ¿de nāsa
cuu squíncuu tūhun jā yósō
nūū tutū īī jā cánuú ndoho nī
súcuán? ncachī yā.

55 Ñúcuán de nī ncāhān yā
jíín nchivī cuāhā: ¿De va tēe
cuíhná cúu nī jā váji ndá nú
jíín espada jíín ñutun jā tiin
ndá nú nduhū, á naá cúu?
Ndācá quīvī nī īyo nī jíín ndá

nú inī templo cāhnú, nī stéhēn ni tūhun, de nduú ní ntíin ndá nú nduhū.

56 De súcuán sáhá ndá nú tácua quee ndaā jā cáhān tutū īī jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, ncachī yā. Ñúcuán de ndihi tēe scuáha jíín yā, nī sndóo dē yā, de nī jinu dē cuāhān dē.

Jā ní īñi Jesús nūū junta ndá tēe cúñáhnú cā
(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

57 De ndá tēe jā ní ntiin Jesús, cuāhān dē jíín yā nūū Caifás, tēe cúu sūtū cúñáhnú cā. De ñúcuán íyó túnú ndá tēe stéhēn ley janahán, jíín ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu.

58 De Pedro chi jícá-ni níquīn dē yā, de nī nquenda dē patio sūtū cúñáhnú cā. De nī nquīvi dē inī patio, de nī jēcundeē dē jíín ndá policía, tácua cunī dē nāsa coo sīquī yā.

59 De ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe ñáhnú jíín ndihi tēe sáhá junta cúñáhnú cā, nī nducú dē tēe jā cāhān tūhun túhún sīquī Jesús, chi cahnī dē yā cúnī dē.

60 De vísō nī nquenda cuāhā nchivī jā cáhān tūhún, sochi nduú ní níhīn ndá dē cuāchi sīquī yā jā cuū yā. De jā sándīhí de nī nquenda ūū testigo jā ní ncāhān tūhun túhún sīquī yā:

61 Tēe yáhá nī ncāhān dē jā cuu canī dē templo Yāā Dios, de nūū únī-ni quīvī de nasāhá dē, ncachī ndúū dē.

62 Ñúcuán de nī nacuiñi maá sūtū cúñáhnú cā, de nī ncāhān dē jíín yā: ¿Nūcu nduú cáhān cuitī nū? ¿A íyó ndāā jā cáhān ndá tēe yáhá sīquī nū? ncachī dē.

63 Sochi nduú ní ncáhān cuitī Jesús. De nī ncāhān maá sūtū cúñáhnú cā: Cáhān nīhin nī jíín nú jā cachī ndāā nū cunini maá Yāā Dios, Yāā técū. Cachī cājí tú maá nú cúu Cristo, Sēhe Yāā Dios, ncachī dē.

64 De nī ncāhān Jesús: Suu cúu nī, tá cúu nūū cáhān nū. De suni cáchī tūhun nī nūū ndá nú jā ndācá quīvī jā quiji de cunī nū jā nduhū, Yāā nī nduu tēe, cundeē ni lado cuáhá Yāā íyó poder, de ndiji nī ichi andiví jíín vīcō, ncachī yā.

65 Ñúcuán de sūtū cúñáhnú cā nī ndatá dē-ni sahma dē jā ní nquītī ndasí inī dē, de nī ncāhān dē: Tēe yáhá chi cáhān dē tūhun nāvāha jā quītī inī Yāā Dios, chi sáhá dē maá dē Sēhe Yāā Dios. ¿Nā testigo cā jíni ñúhún ó túsaá? Chi ja nī jini ndá nú tūhun nāvāha jā cáhān dē.

66 ¿De nāsa jáni inī ndá nú? ncachī dē. De nī ncāhān ndá nchivī cuāhā: Cuāchi cúu jā cáhān dē súcuán, de jíni ñúhún jā cuū dē, ncachī.

67 Ñúcuán de nī ntivī sīí ndá dē nūū yā, de nī ncani dē yā. De sava cā dē nī ncatū dē nūū yā.

68 De nī ncāhān ndá dē: De tú Cristo cúu nú, de cachī nā tēe nī ncani ndóhó, ncachī dē.

Jā ní ncachī Pedro jāá nduú jíni dē yā
(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

69 De juni súcuán cúu, de ndéē Pedro tāvēhé inī patio. De nī nquenda iin ñahan sátíñú vehe ñúcuán, de nī ncāhān ña jíín dē: Ndóhó chi suni nī jica nú jíín Jesús tēe Galilea, ncachī ña.

70 De maá dē nduú ní ncáchī dē, chi nī ncāhān dē nī jini ndá nchivī: Nduú jínī ni nā tūhun cáhān nū, ncachī dē.

71 De nī nquee dē viéhé quēhe, de nī jinī incā ñahan nūū dē. De nī ncāhān ña jíín nchivī íyó ñúcuán: Tēe yáhá chi suni nī jica dē jíín Jesús, tēe ñuū Nazaret, ncachī ña.

72 Sochi nduú ní jétúhún tucu dē, chi sa nī ncāhān téyíí dē: Nduú jínī ni tēe ñúcuán, ncachī dē.

73 De nī ncunúú jacū cā, de nchivī íyó ñúcuán nī nquenda ji nūū Pedro, de nī ncāhān ji: Jāndáā ndija jā suni táhán ndá tēe ñúcuán cúu nú, chi nijīn cáhān nū jā tēe Galilea cúu nú, ncachī ji.

74 Sá de nī nquijéhé dē cáhān téyíí dē jā ná cúndeē cuāchi sīquī dē de tú nduú cáhān ndāā dē: Nduú jínī cuitī ni tēe ñúcuán, ncachī dē. De nī ncana-ni lohló.

75 De nī nūcūhun inī dē tūhun jā ní ncāhān Jesús jíín dē: Jondē tá ncháha ca cana lohló, de yūhú nú de cachī nū ūnī vuelta jáá nduú jínī nū nduhū. De nī nquee dē cuāhān dē, de nī jacu ndasí dē jā ní ncachī dē jáá nduú jínī dē yā.

27

Jā cuáhān ndá dē jíín yā nūū Pilato
(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

1 De tá nī ncunijīn, de ndācá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe ñáhnú jā ndácu nūū nchivī hebreo, nī scáni táhán dē tūhun nāsa sāhá dē jā cuū Jesús.

2 De nī juhnī ndá dē yā, de cuāhān dē jíín yā nūū Poncio Pilato, tēe cúu gobernador.

Jā ní jīhī Judas
(Hch. 1.16-19)

3 Ñúcuán de Judas, tēe jā ní nastúu yā, nī jinī dē jā ní ncunīhin sīquī yā jā cuū yā. De nī ntahúhvī inī dē, de nī nacuāha dē ōcō ūxī xūhún plata jā ní nīhīn dē nūū ndá sūtū cúñáhnú jíín nūū ndá tēe ñáhnú.

4 De nī ncāhān dē jíín: Cuāchi nī nsāhá sá jā ní nastúu sá iin tēe jā cuū dē, de nduú nā cuāchi dē. De nī ncāhān ndá dē: ¿Nā cuá ndíhvī inī ndá nī? De cuāchi maá nú cúu, ncachī dē.

5 De nī nasquéne Judas xūhún ñúcuán inī templo. De nī nquee dē cuāhān dē, de nī scuéhné dē maá dē.

6 De ndá sūtū cúñáhnú nī nastútú dē xūhún ñúcuán, de nī ncāhān dē: Mā cūú chuhun ó xūhún yáhá inī jātūn nūū sócō ndá nchivī, chi xūhún jā ní jēcunáá jā cuū iin tēe cúu, ncachī dē.

7 Ñúcuán de nī nsāhá ndāā ndá dē jā xūhún ñúcuán cueen dē ñuhun jā nání Lugar Ñuhun Quíxín, tácua ñúcuán quiyuhū ndá nchivī jīcá.

8 De jā suu cúu jā jondē mitan náni ñuhun ñúcuán Lugar Ñuhun Nīñī.
9 De súcuán nī nquee ndaā tūhun nī ncāhān Jeremías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán: Nī nquehen ndá dē ndihócō ūxī xūhún plata, de súcuán-ni cúu iin yāhvi jā ní nsāhá nchivī Israel cuenta nāsaa-ni ndéē yā nūū ji.
10 De jíín xūhún ñúcuán nī jeen ndá dē ñuhun quíxín, tá cúu nūū ní ndacu maá Jētohō ō Yāā Dios nūū ni. Ncachī Jeremías.

Jā ní īñi Jesús nūū Pilato
(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

11 De tá nī nquenda ndá dē jíín Jesús nūū gobernador, tēe cúu Pilato, de nī jīcā tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo? ncachī dē. De nī ncāhān Jesús: Suu cúu nī, tá cúu nūū cáhān nū, ncachī yā.
12 De ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, nī ncāhān dē cuāchi sīquī yā. Sochi nduú ní scócóo cuitī yā.
13 Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jíín yā: ¿A nduú jíni nú jā cuāhā cuāchi cáhān ndá dē sīquī nū? ncachī dē.
14 Sochi nduú ní ncáhān cuitī yā ni iin tūhun jíín dē. De nī nsāhvi ndasí inī gobernador jāá nduú ní ncáhān cuitī yā.

Jā ní nsāhá ndāā ndá dē jā cahnī dē yā
(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38–19.16)

15 De íyó costumbre gobernador jā quīvī vico ñúcuán siáā dē iin tēe yíhí vecāa, nā-ni tēe cúnī nchivī jā siáā dē.
16 De quīvī ñúcuán íyó iin tēe yíhí vecāa, náni dē Barrabás, de ja nī jītē nuu tūhun jā ní nsāhá dē cuāchi xeēn.
17 De tá nī ndutútú nchivī, de nī ncāhān Pilato jíín ji: ¿Ní tēe cúnī ndá nú jā siáā ni mitan: A Barrabás á Jesús jā cúu Cristo, Yāā jā ní ntají Yāā Dios? ncachī dē.
18 Súcuán nī ncāhān dē chi cúnī dē siáā dē Jesús. Chi ja nī jīcūhun inī dē jā ní ncucuásún inī ndá sūtū ñúcuán, de jā suu cúu jā ní nasiáha ndá dē yā nūū dē.
19 De juni ndéē Pilato silla nūū sáhá ndāā dē tiñu, de ñasíhí dē nī ntetíñú ña tūhun nī nquiji nūū dē: Mā quívi nduū nū jíín ndá nchivī sīquī tēe ndāā jīñā, chi cuni de ndasí nī nsiúhú jāni nduhū jā síquī dē, ncachī ña.
20 Sochi ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe ñáhnú, nī scáhān dē nchivī jā cācān ji jā ná siáā dē Barrabás, de ná cúū Jesús.
21 Ñúcuán de nī jīcā tūhún tucu gobernador: Jā ndúū dē, ¿ní iin dē cúnī ndá nú jā siáā ni? ncachī dē. De nī ncāhān ji: Siáā ní Barrabás, ncachī ji.
22 De nī jīcā tūhún Pilato: ¿Túsaá de nāsa cúnī ndá nú jā sāhá nī jíín Jesús, tēe cúu Cristo? ncachī dē. De nī ncāhān ndihi ji: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúū dē, ncachī ji.
23 Ñúcuán de nī ncāhān Pilato: ¿Nā cuāchi nī nsāhá dē túsaá? De ndá nchivī nī ncana jee ndasí ji: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúū dē, ncachī ji.

24 De nī jinī Pilato jāá nduú
cúndeé dē jíín nchivī, chi sa
víhí cā cúvaā ji. De nī ndacu
dē jā ná quíji ndute, de nī nan-
dahá dē nūū nchivī cuāhā. De
nī ncāhān dē: Jā nándahá nī
yáhá cúu seña jāá nduú nā
cuāchi cundeē sīquī ni jā cuū
tēe vāha yáhá. Chi sīquī ndá
máá nú ná cúndeē, ncachī dē.
25 De nī ncāhān ndihi
nchivī: Suu sīquī ndá máá
sá jíín sīquī sēhe sá ná cúndeē
cuāchi jā cuū dē, ncachī ji.
26 Sá de nī nsiáā dē
Barrabás cuāhān. De nī
ndacu dē jā ná cáni ndá
soldado Jesús, jíín jā cata caa
dē yā yīcā cruz.
27 Ñúcuán de ndá soldado
cuāhān dē jíín Jesús inī pala-
cio. De nī ncana dē ndihi
táhán dē nī ncutútú dē nūū
yā.
28 De nī ntavā ndá dē
sahma yā, de nī nchuhun dē
yā iin sahma cuahá jā cúu
sahma rey.
29 De nī nsāhá ndá dē iin
corona iñu, de nī nchuhun dē
xīnī yā. De nī nchihi dē ndahá
cuáhá yā iin ñutun jā cúu tá
cúu bastón. De nī nsāhá catá
dē nūū yā, chi nī jēcuīñī jītí
dē, sáhá dē jā chíñúhún dē yā.
Nācā vāha rey cúu Rey nchivī
hebreo, ncachī dē.
30 De nī ntivī sīí ndá dē nūū
yā. De nī naquehen dē ñutun
jā ní nchihi dē ndahá yā, de nī
ncuun dē xīnī yā.
31 De tá nī ncuu nī nsāhá
sácá dē yā, de nī ntavā dē
sahma cuahá jā ñúhún yā,
de nī nachuhun dē yā sahma
maá yā. De cuāhān dē jíín yā
jā cata caa dē yā yīcā cruz.

Jā ní jata caa dē yā yīcā cruz
(Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

32 De tá nī nquee ndá sol-
dado jíín yā, de nī jēcutáhán
dē jíín iin tēe ñuū Cirene, nání
dē Simón. De nī ntee ndá
dē tiñu tēe ñúcuán jā cuiso dē
cruz yā.
33 De nī nquenda ndá dē
iin lugar nūū nání Gólgota, de
tūhun ñúcuán cáhān: Lugar
Yiqui Xíni.
34 De nī jēhe ndá dē vino jā
ní nsacā nuu jíín iin jā úguā jā
coho yā. De tá nī jito túnī yā,
de nduú ní ncúnī yā coho yā.
35 De tá nī ncuu nī jata caa
dē yā yīcā cruz, de nī nsāhá
dē suerte sīquī nāsa nīhīn iin
iin dē sahma yā. De súcuán
nī nquee ndaā tūhun jā ní
ntee tēe nī nacani tūhun Yāā
Dios janahán: Tavā ndá dē
suerte sīquī nāsa nīhīn iin iin
dē sahma nī, ncachī yā, cáchī
tutū.
36 Sá de nī jēcundeē ndá dē
ñúcuán jā coto dē jondē cuū
yā.
37 De nī ntee dē iin tūhun
xīnī cruz yā jā cáhān nā sīquī
nī jīhī yā: Yáhá cúu Jesús, Rey
nchivī hebreo, cáchī.
38 De suni nī jata caa ndá dē
ūū tēe cuíhná yīcā ūū cā cruz,
iin dē lado cuáhá yā, de incā
dē lado sátín yā.
39 De nchivī jā yáha ñúcuán,
scuícó ji xīnī ji, de nī ncāhān
yīchī ji:
40 Ndóhó chi cáhān nū jā
canī nū templo cāhnú, de nūū
únī quīvī de nasāhá nú. Túsaá
de scácu nú maá nú mitan. De

tú Sēhe Yāā Dios cúu nú, de nuu nú yīcā cruz viī, ncachī ji.
41 De ndá sūtū cúñáhnú, jíín tēe stéhēn ley janahán, jíín tēe grupo fariseo, jíín ndá tēe ñáhnú, suni súcuán nī ncāhān catá dē nūū yā, de cáhān ndá máá dē:
42 Tú incā nchivī nī scácu dē, ¿de nūcu nduú cúu scácu dē maá dē mitan? Tú Rey nchivī Israel cúu dē, de ná núu dē yīcā cruz, tácua candíja ó dē.
43 Nī ncandíja dē Yāā Dios, de ná scácu yā dē mitan de tú cúndáhví inī yā dē, chi nī ncāhān dē jā cúu dē Sēhe yā, ncachī ndá dē.
44 De ndúū tēe cuíhná jā ndíta caa xiín yā, suni súcuán nī ncāhān nāvāha dē.

Jā ní jīhī Jesús
(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

45 De tá nī ncuu cahūxī ūū, de nī ncuneē níí cáhnú jondē cahūnī.
46 De tá cahūnī, de nī ncana jee Jesús: Elí, Elí, ¿lama sabactani? De tūhun ñúcuán cáhān: Yāā Dios maá sá, Yāā Dios maá sá, ¿nūcu nī sndóo ní sāán?
47 De sava nchivī íñí ñúcuán, nī jini ji jā cáhān yā, de nī ncāhān ji: Tēe yáhá cána dē Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán, ncachī ji.
48 De nī jinu-ni iin tēe, nī jēquēhen dē iin cāchī, de nī nchundaji dē nūū vinagre iyá. De nī ntee dē xīnī iin ñutun, de nī ntee dē yuhú yā jā coho yā.
49 De nī ncāhān sava cā dē: Cundetu nú, cúndēhé ó tú quiji Elías scácu dē á nduú, ncachī ji.
50 De maá Jesús nī ncana jee yā incā vuelta, de nī jīhī yā-ni.
51 De sahma jā ndíta caa jā ndásī nūū cuarto īī inī templo cāhnú, nī ndātā-ni sava sava jondē xīnī jíín jondē jēhē. De nī ntāan, de nī ndātā toto.
52 De nī nune yavī nūū yíyuhū ndīyi, de cuāhā ndīyi jā ní ncandíja ji Yāā Dios, nī natecū ji.
53 De nī nquee ndá ji nūū yíyuhū ji, de tá nī natecū Jesús de nī ndīvi ji inī ciudad īī Jerusalén, de cuāhā nchivī nī jinī nūū ji.
54 De tá nī jīhī Jesús, de tēe cúu capitán jíín ndá tēe íñí jíín dē jā jíto dē jondē cuū yā, nī jinī ndá dē jā ní ntāan, jíín ndá cā tiñu jā ní ncuu. De nī nchūhú ndasí ndá dē, de nī ncāhān dē: Jāndáā ndija jā Sēhe Yāā Dios cúu tēe yáhá, ncachī dē.
55 De ñúcuán íñí cuāhā ñahan, ndéhé jícá ña. De suu ndá ñahan ñúcuán nī jēcuniquīn ña Jesús jondē Galilea, vāji ña jā chíndeé ña yā.
56 De ūnī ña cúu María ñuū Magdala, jíín María naná Jacobo jíín José, jíín naná ndúū sēhe Zebedeo.

Jā ní nchiyuhū dē yā
(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

57 De tá nī ñini quīvī ñúcuán, de nī nquenda iin tēe cuícá, nání dē José, de tēe ñuū Arimatea cúu dē.
58 Tēe yáhá nī jēhēn dē nūū Pilato, de nī jīcān dē yiqui

cúñu Jesús. De nī ndacu Pilato jā ná cuáha ji nūū dē.

59 De José nī nquehen dē yiqui cúñu yā, de nī nchusúcún dē iin sahma cuijín ndoo.

60 De névāha dē iin yavī ndīyi jā ní ncaān jeé yīcā iin cava, nūū ncháha ca quiyuhū ndīyi. De ñúcuán nī nchiyuhū dē yā. De nī jasī dē iin yūū cāhnú yuhú yávī, de cuāhān dē.

61 De María ñuū Magdala, jíín incā María, ndéē ña ichi núū nūū yíyuhū yā.

Jā ní jito ndá soldado nūū yíyuhū yā

62 De nī ncuu ndācá tiñu yáhá maá quīvī jā sáhá tūha nchivī jā quiji quīvī nátātú. Sá de nī ncunijīn maá quīvī nátātú. De ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe grupo fariseo, nī jēhēn dē nūū Pilato.

63 De nī ncāhān ndá dē: Señor, núcūhun inī ndá sá jā tá nī ntecū tēe stáhví néhén ñúcuán, de nī ncāhān dē jā natecū dē nūū únī quīvī.

64 Túsaá de ndacu ní jā ná cóto vāha ndá soldado yuhú yávī ñúcuán jondē tá nī nchāha ūnī quīvī. Chi tú nduú de sanaā de quiji ndá tēe jā ní scuáha jíín dē, de natavā cuīhná dē ndīyi ñúcuán jacuáā, quīhīn dē jíín. Ñúcuán de cachī ndá dē nūū nchivī jā ní natecū tēe ñúcuán. De víhí cā cuu tūhun stáhví ñúcuán nsūú cā jā xíhna ñúhún, ncachī ndá dē.

65 De nī ncāhān Pilato jíín dē: Yáhá íyó ndá soldado. Cuáhán jíín dē, de sāhá cutú vāha ndá nú yuhú yávī, de coto vāha ndá nú, tú nāsa cuu vāha cā sāhá nú, ncachī dē.

66 De cuāhān ndá dē, de nī nsāhá cutú dē yūū jā ndásī yuhú yávī nūū yíyuhū yā, de nī stíin vāha dē. De nī jani dē ndá soldado jā coto.

28

Jā ní natecū Jesús
(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

1 De nī nchāha quīvī nátātú, de nī ncunijīn quīvī domingo. De María ñuū Magdala jíín incā María, nī jēndēhé ña nūū ní nchiyuhū Jesús.

2 Ñúcuán de iin sanaā-ni de nī ntāan nīhin ndasí. Chi iin ángel maá Jētohō ō Yāā Dios nī ncuun yā ichi andiví, nī nquenda yā nūū ní nchiyuhū Jesús. De nī stáá yā yūū jā ndásī yuhú yávī, de nī jēcundeē yā sīquī.

3 De jéndūtē nūū yā modo taja, de sahma ñúhún yā yaa ndasí tá cáá yūhvā volcán.

4 De ndá soldado jíto ñúcuán nī nquisi dē jā yúhú dē ndéhé dē yā. De nī ncuu ndá dē modo ndīyi-ni.

5 De nī ncāhān ángel jíín ndúū ñahan ñúcuán: Mā cúyūhú nú, chi jínī ni jā nánducú nú Jesús, Yāā nī jīhī yīcā cruz.

6 Nduú cā yā yáhá, chi ja nī natecū yā, tá cúu nūū ní ncachī yā. Nehēn de cunī nū nūū ní jaquīn ndá dē yā.

7 De ñamā quīnohōn nū, de cachī nū nūū ndá tēe scuáha jíín yā jā ní natecū yā. De xihna cā maá yā jīnū Galilea,

sá de cuēē ndá máá nú, de ñúcuán cunī nū nūū yā, cachī nū nūū ndá dē. Ja nī ncachī tūhun nī nūū nū, ncachī ángel.

8 Ñúcuán de nī nquee ndúū ña nūū ní nchiyuhū yā, de ñamā cuāhān ña. De yúhú ña, de suni cúsiī ndasí inī ña. De nī jinu ña cuācachī tūhun ña nūū ndá tēe scuáha jíín yā.

9 De juni cuāhān ña, de nī nquenda-ni Jesús nūū ña, de nī ncāhān yā jíín ña. De nī ntandeē ña nūū yā, de nī numi ña sūcūn jéhē yā, de nī nchiñúhún ña yā.

10 De nī ncāhān yā jíín ña: Mā cúyūhú ndúū nū. De cuáhán de cachī tūhun nú nūū ndá hermano ni, tēe nī scuáha jíín nī, jā ná quínohōn ndá dē Galilea, de ñúcuán cunī dē nūū ni, ncachī yā.

Tūhun jā ní ncāhān ndá soldado

11 De juni cuāhān ndúū ña, de sava soldado jā ní jito ñúcuán, cuānohōn dē jondē ciudad. De nī ncachī tūhun dē nūū ndá sūtū cúñáhnú ndācá tiñu jā ní ncuu.

12 De ndá sūtū cúñáhnú nī ndutútú dē nūū ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, de nī scáni táhán dē tūhun. Ñúcuán de nī jēhe dē cuāhā xūhún nūū ndá soldado.

13 De nī ncāhān dē: Cachī ndá nú jā ndá tēe scuáha jíín dē nī nquiji jacuáā, de nī natavā cuīhná ndīyi ñúcuán juni quíxīn ndá nú, cachī nū.

14 De tú cuni gobernador tūhun yáhá, de ndá máá nī quīscáhān ni dē, tácua mā níhīn ndá nú castigo, ncachī dē.

15 De ndá soldado nī nquehen dē xūhún, de nī ncāhān dē tá nī ncachī ndá nūū dē. De jondē mitan chi súcuán cáhān ndá nchivī hebreo tá cúu nūū ní ncāhān ndá soldado.

Jā ní ntetíñú yā dē jā nacani dē tūhun
(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

16 De ndihúxī iin tēe nī scuáha jíín yā, cuānohōn dē Galilea, jondē yucu nūū ní ncachī Jesús jā quíhīn dē.

17 De tá nī jinī ndá dē nūū yā, de nī nchiñúhún dē yā. Sochi sava dē nduú cándíja vāha dē jā maá yā cúu.

18 De nī ntandeē yā nūū dē, de nī ncāhān yā jíín ndá dē: Ja nī ntaji Yāā Dios ndihi poder nūū ni jā tatúnī ni inī andiví jíín ñayīví.

19 Túsaá de cuáhán ndá nú nūū nchivī ndācá nación, de stéhēn nū tūhun nī nūū ji tácua candíja ji. De scuénduté nú ji jā ní ncandíja ji maá Tatá jíín Sēhe jíín Espíritu Santo.

20 De stéhēn nū nūū ji jā ná cuétáhví ji ndācá tiñu jā ní ndacu nī nūū nū. De cuhun inī nū jā maá nī íyó nī jíín nú níí cání jondē quīvī jā jīnu ñayīví, ncachī yā. De nī ncuu. Amén.

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN MARCOS

Tūhun Juan tēe scuénduté (Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

1 Yáhá quíjéhé tūhun vāha maá Jesucristo, Sēhe Yāā Dios, jā ní nquiji yā jā scácu yā yóhó.

2 Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, súcuán nī ntee dē tūhun Juan nūū tutū:

Tají nī tēe nacani tūhun nī cosō nūú dē ichi núū nū,
tácua coo tūha nchivī jā quiji nú, ncachī Yāā Dios jíín Cristo.

3 De tēe ñúcuán cana jee dē jondē nūū ñuhun tíhá:

Sāhá tūha ndá nú maá nú, chi quenda maá Jētohō ō.
De sāhá ndá nú tiñu ndāā, chi vāji yā, cachī dē.
Ncachī Isaías.

4 De Juan nī jīnū dē jondē nūū ñuhun tíhá, scuénduté dē nchivī. De cáhān dē jíín ji jā ná nácani inī ji jā sndóo ji cuāchi ji de cuenduté ji, tácua cune cáhnú inī Yāā Dios nūū cuáchi ji.

5 De ndācá nchivī región Judea jíín nchivī ciudad Jerusalén, nī nquenda ji nūū dē. De nī nacani ndaā ji cuāchi ji nūū Yāā Dios, de nī scuénduté dē ji inī yūte Jordán.

6 De sahma ñúhún Juan cúu ixi camello, de núhnī iin cinturón ñii chījin dē. De jā técū dē cúu tīca langosta jíín ndūxi yōcō.

7 De suha nī nacani dē tūhun: Quiji maá Yāā jā cúñáhnú ndasí cā nsūú nduhū. Chi nduú cúñáhnú cuitī ni nūū yā, ni jā cuetíñú yā nduhū vísō iin tiñu lúlí cā jā jīqui ndeyi nī nandají nī correa nījān yā.

8 De nduhū chi jíín ndute scuénduté nī ndá nú, sochi Yāā ñúcuán chi modo jā scuénduté yā ndá nú cúu jā cuāha yā Espíritu Santo cundeē inī ánō nū, ncachī Juan.

Jā ní jenduté Jesús (Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

9 De nī ncuu jacū quīvī, de Jesús nī nquee yā ñuū Nazaret ndáñúū Galilea, de Juan nī scuénduté dē yā inī yūte Jordán.

10 De tá nī nquee yā ndute, de nī jinī yā jā ní nune-ni nūū ndéē Yāā Dios andiví, de nī ncuun Espíritu Santo, nī jīnū xīnī yā, de cáá tá cáá iin paloma.

11 De ichi andiví nī ncāhān iin tūhun: Maá nú cúu sēhe nī jā mānī ndasí nī jíín, de cúsiī ndasí inī ni jíín nú, ncachī.

Jā ní jito túnī Satanás Jesús (Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

12 Ñúcuán de nī jīnū Jesús jondē nūū ñuhun tíhá nī nsāhá Espíritu Santo.

13 De ūū xico quīvī nī ndeē yā nūū ñuhun tíhá ñúcuán nūū íyó ndá quiti yúcú. De nī jito túnī Satanás yā. De tá cuāhān Satanás, de nī nquenda ndá ángel Yāā Dios, nī nchindeé ndá yā.

Jā ní nquijéhé Jesús nácani yā tūhun región Galilea
(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

14 Ñúcuán de tá nī nchihi ndá dē Juan vecāa, de nī nenda Jesús región Galilea, nácani yā tūhun vāha nāsa tátúnī Yāā Dios.
15 De nī ncāhān yā: Ja nī nquenda quīvī, de ja nī ncuñatin jā tatúnī Yāā Dios nūū ndá nú. Nacani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú, de candíja nú tūhun jā scácu yā ndóhó, ncachī yā.

Jā ní ncana yā cūmī tēe tíin tiacá
(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

16 De jíca Jesús yuhú mar Galilea cuāhān yā. De nī jinī yā nūū Simón jíín ñanī dē Andrés. De tēe tíin tiacá cúu dē, de squée ndúū dē ñunu dē inī mar.
17 De nī ncāhān yā jíín dē: Cuniquīn nduhū ná cóhōn, de nasāhá nī ndóhó tēe jā nīhīn cuāhā nchivī jā candíja nduhū, tá cúu nūū níhīn nū tiacá, ncachī yā.
18 Ñúcuán de nī sndóoni ndúū dē ñunu dē, de nī jēcuniquīn dē yā.
19 De nī jica yā jacū cā, de nī jinī yā nūū Jacobo jíín ñanī dē Juan, ndúū sēhe Zebedeo, suni ndéē dē inī barco dē, náchicatún dē ñunu dē.
20 De suni nī ncana yā dē jā cuniquīn dē yā. De nī sndóoni ndúū dē tatá dē Zebedeo inī barco jíín ndá mozo dē, de nī jēcuniquīn dē yā cuāhān dē.

Jā ní ntavā yā tāchī inī iin tēe
(Mt. 7.28-29; Lc. 4.31-37)

21 De nī jīnū yā jíín ndá dē ñuū Capernaum. De quīvī nátātú nī nquīvi yā inī vehe īī sinagoga, de nī stéhēn yā tūhun.
22 De nī nsāhvi inī nchivī nī jini ji tūhun stéhēn yā. Chi stéhēn vāha yā nūū ji, chi maá yā ndíso tíñú sīquī ndihi. De ndá tēe stéhēn ley janahán, nsūú súcuán stéhēn dē.
23 De inī vehe īī sinagoga ñuū ñúcuán íyó iin tēe jā ñúhún tāchī inī. De nī ncana cóhó dē:
24 ¿Nūcu vāji ní nūū ndá sá, Jesús ñuū Nazaret? ¿A vāji ní jā snáā ní sāán, á naá cúu? Ja jínī sá ní iin cúu ní, chi Sēhe īī Yāā Dios cúu ní, ncachī dē.
25 De Jesús nī ncāhān xēēn yā nūū tāchī: Casī yuhú nú de quee nú inī dē, ncachī yā.
26 De tāchī nī jahnī yīhí ndasí tēe ñúcuán. De nī ncana cóhó, de nī nquee-ni cuāhān.
27 De ndihi nchivī nī nchūhú ji, de jícā tūhún táhán ji: ¿Nā cuá cúu yáhá? ¿A iin tūhun jeé cúu yáhá? Chi tēe yáhá cúñáhnú dē jā ndácu dē jondē nūū tāchī de quée ndá, ncachī ji.
28 De ñamā nī jītē nuu tūhun Jesús cuāhān níí cáhnú región Galilea.

Jā ní nasāhá vāha yā naná chíso Simón Pedro
(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

29 De nī nquee yā jíín ndá dē inī vehe īī sinagoga. De Jesús cuāhān yā jíín Jacobo jíín Juan jondē vehe Simón jíín Andrés.
30 De naná chíso Simón, cáá ña yíhí quījі ña. De nī ncachī tūhun ndá dē nūū yā jā cúhū ña.

31 Ñúcuán de nī ntandeē yā nūū cáá ña, de nī ntiin yā ndahá ña, de nī nacani yā ña. De nī nquee-ni quīji ña, de nī nsāhá ña jā ní nchajī yā jíín ndá dē.

Jā ní nasāhá vāha yā cuāhā nchivī
(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

32 De tá nī nquēe ncandiī de nī ncuaā, de nī nquenda ndá nchivī vāsiáha ji ndá jā cúhū jíín jā ñúhún tāchī inī.

33 De ndihi nchivī ñuū ñúcuán nī ncutútú ji viéhé ñúcuán.

34 De nī nasāhá vāha yā cuāhā nchivī cúhū quéhén nūū cuēhē, de nī ntavā yā cuāhā tāchī inī ji. De ndá tāchī chi ja jínī ji yā, sochi nduú ní jéhe yā tūhun jā cachī tūhun ji ní iin cúu yā.

Jā ní nacani yā tūhun región Galilea
(Lc. 4.42-44)

35 De nehēn ndasí nī nacōo yā, chi jondē niquín cā. De nī nquee yā cuāhān sīín yā yātā ñúū nūū nduú nchivī, de ñúcuán nī jīcān táhvī yā.

36 De Simón jíín ndá tēe íyó jíín dē, nī jēnanducú dē yā.

37 De nī nanihīn ndá dē yā, de nī ncāhān dē jíín yā: Ndācá nchivī nánducú ji níhín, ncachī dē.

38 Sochi nī ncāhān maá yā: Sa cōhōn ndācá cā ñuū íyó ñatin, tácua suni nacani nī tūhun nūū ji, chi jā suu cúu jā váji nī, ncachī yā.

39 De súcuán nī jica nuu yā níí región Galilea, nī nacani yā tūhun inī vehe īī sinagoga ndācá ñuū, de nī ntavā yā tāchī inī nchivī.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe ndóho cuēhē stéhyū
(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

40 De iin tēe ndóho cuēhē stéhyū, nī nquenda dē nī jēcuīñī jītí dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Jínī sá jā cuu sāhá ní jā nduvāha sá, de tú cúnī ní, ncachī dē.

41 De Jesús nī ncundáhví inī yā dē, de nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Cúnī ni nasāhá vāha nī ndóhó. De ná nduvāha nú, ncachī yā.

42 Te tá nī ncāhān yā súcuán, de nī nduvāha-ni tēe ndóho cuēhē stéhyū.

43 Ñúcuán de nī natají yā dē jā quínohōn dē, de nī ncāhān nīhin yā jíín dē:

44 Mā cāchí cuitī nū nūū ni iin. Chi quīhīn nū stéhēn nū maá nú nūū sūtū, de cundahá nú jā sōcō nū nūū Yāā Dios sīquī jā ní ndundoo nú nūū yā, tá cúu nūū ní ndacu Moisés janahán. De súcuán de cunī nchivī jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

45 De nī nquee dē cuāhān dē, de nī nquijéhé dē nácani dē tūhun nūū ndihi nchivī nāsa nī nduvāha dē. De sīquī ñúcuán nduú cā ní ncúu quīvi Jesús ndācá ñuū, chi cúchitú ndasí nchivī nūū yā. De nī jica yā yātā ndācá ñuū nūū nduú cúchitú nchivī. Sochi ndācá lado nī nquiji nchivī nūū yā.

2

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe nī nduvehlé
(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

1 De nī ncuu jacū quīvī, de
nī nquīvi tucu Jesús ñuū Ca-
pernaum. De nī jinī nchivī jā
ndéē yā vehe.
2 De ñamā nī ncutútú cuāhā
nchivī, de nī nchitú vehe chi
jondē viéhé nduú cā núne. De
nī nacani yā tūhun Yāā Dios
nūū ji.
3 Ñúcuán de nī nquenda
cūmī tēe nūū yā, ndíso ndá dē
iin tēe jā ní nduvehlé.
4 De nduú ní ncúu quīvi ndá
dē nūū yā sīquī jā íyó chitú
nchivī. De nī ncaa dē sīquī
vēhé, de nī nacune dē xīnī
vēhé ndāā nūū íñí yā, de yavī
ñúcuán nī scúun dē tēe cúhū,
yósō dē nūū iin camilla.
5 De nī jinī Jesús jā cándíja
ndá dē jā cuu nasāhá vāha yā
tēe cúhū. De nī ncāhān yā jíín
tēe cúhū: Lílū, ja née cáhnú inī
ni nūū ndá cuāchi nú, ncachī
yā.
6 De ñúcuán ndéē jacū tēe
stéhēn ley janahán, de ndá tēe
ñúcuán nī jani inī dē sīquī yā:
7 ¿Nūcu cáhān tēe yáhá
súcuán? Cáhān dē tūhun
nāvāha jā quītī inī Yāā Dios.
Chi nduú cā nā incā cuu cune
cáhnú inī nūū cuáchi, chi
mátúhún-ni Yāā Dios.
8 De nī jinī Jesús jā súcuán
jáni inī ndá dē, de nī ncāhān
yā jíín dē: ¿Nūcu jáni inī ndá
nú jā cáhān ni tūhun nāvāha?
9 Jā ndúū tūhun yáhá, ¿ní iin
cúu jā víjín cā? ¿A jā cāhān
ni jíín tēe cúhū: Ja née cáhnú
inī ni nūū ndá cuāchi nú? ¿A
víjín cā jā cāhān ni: Nacōo de
naquehen nú camilla nū, de
caca nú, cachī ni?
10 De mitan de ná stéhēn ni
jā maá nī, Yāā nī nduu tēe,
ndíso tíñú nī inī ñayīví yáhá jā
cune cáhnú inī ni nūū cuáchi.
Sá de nī ncāhān yā jíín tēe nī
nduvehlé:
11 Cáhān ni jíín nú, nacōo de
naquehen nú camilla nū de
quīnohōn nū vehe nú, ncachī
yā.
12 Ñúcuán de nī nacōo dē-
ni, de nī naquehen dē camilla
dē, de nī nquee dē cuāhān dē,
nī jinī jínúū ndihi nchivī. De
ndiviī ji nī nsāhvi inī ji ndéhé
ji, de nī ncāhān ji jā vāha ndasí
Yāā cúu Yāā Dios. De cáchī ji:
Ncháha ca cunī cuitī ō ni iin
tiñu súcuán, ncachī ji.

Jā ní ncana yā Leví
(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

13 Sá de nī nquee tucu yā
cuāhān yā jondē yuhú mar.
De ndācá nchivī nī nquenda ji
nūū yā, de nī stéhēn yā tūhun
nūū ji.
14 Sá de nī nchāha yā
cuāhān yā, de nī jinī yā nūū
Leví sēhe Alfeo, ndéē dē nūū
nástútú dē xūhún renta. De
nī ncāhān yā jíín dē: Cuniquīn
nduhū ná cóhōn, ncachī yā.
De nī nacuiñī dē-ni, de cuāhān
dē jíín yā.
15 Ñúcuán de nī jēhēn yā nī
nchajī yā stāā vehe dē. De
cuāhā tēe stútú xūhún renta
jíín ndá cā tēe sáhá cuāchi,
suni ndéē dē yájī dē stāā jíín
Jesús jíín ndá tēe scuáha jíín
yā, chi íyó cuāhā dē jā níquīn
dē yā.
16 De ndá tēe stéhēn ley
janahán jíín tēe grupo fariseo,
nī jinī dē jā yájī yā stāā jíín
ndācá tēe ñúcuán. De nī
ncāhān ndá dē jíín ndá tēe
scuáha jíín yā: ¿Nūcu yájī

maestro nū jíín ndá tēe stútú xūhún renta jíín ndá cā tēe sáhá cuāchi? ncachī dē.

17 De nī jini Jesús, de nī ncāhān yā jíín dē: Nchivī íyó vāha, nduú jíni ñúhún ji tēe tátán, chi nchivī cúhū cúu jā jíni ñúhún. De nduhū chi nduú vāji nī jā cana nī nchivī jāá nduú cuāchi, jā cúu ji tá cúu nchivī íyó vāha. Chi sa vāji nī jā cána nī nchivī íyó cuāchi, jā ná nácani inī ji de sndóo ji cuāchi ji, ncachī yā.

Jā ní jīcā tūhún ndá dē yā sīquī jā conditē inī
(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

18 De nī ncuu iin quīvī jā íyó nditē inī ndá tēe scuáha jíín Juan, jíín ndá tēe scuáha jíín grupo fariseo. De nī nquenda jacū tēe, nī ncāhān dē jíín Jesús: Ndá tēe scuáha jíín Juan jíín jā scuáha jíín grupo fariseo, quéhén vuelta íyó nditē inī dē nūū Yāā Dios. De ndá tēe scuáha jíín maá ní, ¿nūcu nduú sáhá dē súcuán?

19 De nī ncāhān Jesús jíín dē: ¿A cuu conditē inī dē juni íyó cā ni jíín dē? ¿A cuu conditē inī nchivī jā íyó vico tándāhá juni ndéē tēe tándāhá jíín ji? Chi tá ndéē tēe tándāhá, de mā cūú conditē inī ji.

20 Sochi quiji quīvī jā cujiyo tēe tándāhá, de quīvī ñúcuán chi conditē inī ji.

21 De nī ncāhān yā ūū tūhun yátá sīquī jāá nduú quítáhán tūhun jeé jā stéhēn yā jíín ndá tūhun janahán. Ncachī yā: Ni iin nduú náchuhun iin pedazo sahma jéé nūū iin sahma túhú. Chi tú súcuán de ndiyi pedazo jeé de tēhndē cā jā tūhú, de cundícā cā nūū tēhndé.

22 De ni nduú chúhun vino jeé inī ñii túhú. Chi tú súcuán de vino jeé ndatá ñii, de naā vino jíín ñii. Jā ñúcuán cánuú jā chuhun ji vino jeé inī ñii jéé.

Jā ní jehndē ndá dē xīnī trigo quīvī nátātú
(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

23 De iin quīvī nátātú nī nchāha Jesús cuāhān yā nūū cáá trigo. De ndá tēe scuáha jíín yā nī nquijéhé dē jéhndē dē xīnī trigo yájī dē.

24 Ñúcuán de ndá tēe grupo fariseo nī ncāhān dē jíín yā: Cūndēhé. ¿Nūcu sáhá ndá tēe scuáha jíín nú súcuán? Chi cáchī ley Moisés jā má cūú sāhá ó ni iin tiñu quīvī nátātú, ncachī dē.

25 De nī ncāhān maá yā jíín dē: ¿A nduú ní ncáhvi ndá nú tutū nāsa nī nsāhá David, iin quīvī jā ní ncumanī jā cajī dē, de nī jīhī dē sōco jíín ndá tēe jā ní īyo jíín dē?

26 De nī nquīvi dē inī vehe Yāā Dios. De Abiatar nī ncuu sūtū cúñáhnú cā. De nī nchajī dē pan īī jā yósō nijīn nūū Yāā Dios. De nduú nā ley jā cajī ni iin tēe, chi maá-ni sūtū cúu jā yájī. De suni nī jēhe dē nī nchajī ndá tēe íyó jíín dē. De nduú nā cuāchi ní íyo sīquī dē, ncachī yā.

27 De suni nī ncāhān yā jíín ndá dē: Nduú ní jécōo nchivī jā ndoho ji nūū quīvī nátātú, chi sa nī jēcōo quīvī ñúcuán jā síquī nchivī tácua natātú ji.

28 Túsaá de nduhū, Yāā nī
nduu tēe, maá nī cúu jā tátúnī
sīquī nāsa sāhá nchivī quīvī
nátātú, ncachī yā.

3

Jā ní nduvāha tēe nī nchīchī
ndahá
(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

1 De nī nquīvi tucu Jesús
inī iin vehe īī sinagoga. De
ñúcuán íyó iin tēe jā ní nchīchī
iin ndahá dē.
2 De ndá tēe grupo fariseo
ndéhé yuhū dē yā, tú nasāhá
vāha yā tēe ñúcuán quīvī
nátātú, tácua nīhīn dē cuāchi
sīquī yā.
3 Ñúcuán de nī ncāhān yā
jíín tēe jā ní nchīchī ndahá:
Nacuiñī de cuiñi nú māhñú
yáhá, ncachī yā.
4 De nī jīcā tūhún yā ndá
dē: ¿Nāsa cáhān ley sīquī quīvī
nátātú? ¿A jā sāhá vāha ó, á
jā sāhá nēhén ó? ¿A jā nasāhá
vāha ó nchivī ja ñatin cuū, á
sāhá ó jā cuū ji? ncachī yā.
De ndá máá dē chi nduú ní
ncáhān cuitī dē.
5 De quítī inī yā ndéhé yā
nūū ndá dē, de nī ncucuécá
inī yā jā nīhin inī dē. De
nī ncāhān yā jíín tēe jā ní
nchīchī ndahá: Scáā ndahá
nú, ncachī yā. De nī scáā dē,
de nī nduvāha-ni ndahá dē.
6 Ñúcuán de nī nquee ndá
tēe grupo fariseo, de nī scáni
táhán dē tūhun jíín ndá tēe
grupo Herodes jā síquī yā,
nāsa cahnī dē yā.

Jā ní nquenda cuāhā nchivī
nūū yā yuhú mar

7 De Jesús cuāhān yā jondē
yuhú mar jíín ndá tēe scuáha
jíín yā. De cuāhā nchivī
región Galilea nī jēcuniquīn ji
yā.
8 De saá-ni nchivī región
Judea, jíín nchivī Jerusalén,
jíín nchivī Idumea, jíín nchivī
jā ndéē lado yūte Jordán nūū
quénda ncandiī, jíín nchivī
región Tiro jíín Sidón, cuāhā
ndasí nchivī nī jini ji tūhun tá
ñáhnú ndasí tiñu sáhá yā, de
nī nquenda ndá ji nūū yā.
9 De nī ncāhān yā jíín ndá
tēe scuáha jíín yā jā ná cóo
tūha iin barco quīvi yā, tácua
mā chitú nīhin nchivī cuāhā
níí xiín yā.
10 Chi ja nī ncuu cuāhā
nchivī nī nasāhá vāha yā, de
jā ñúcuán vāji cuāhā cā nchivī
jā ndóho ndācá nūū cuēhē, de
chítú nīhin ji níí xiín yā jā
quehé ji yā cúnī ji.
11 De ndá nchivī jā ñúhún
tāchī inī, tá nī jinī nūū yā,
de jécuiñī jītí nūū yā, de cána
cóhó: Maá ní cúu Sēhe Yāā
Dios, cáchī.
12 De nī ndacu nīhin yā nūū
ndá tāchī jā má cáhān cā jā
cúu yā Sēhe Yāā Dios.

Jā ní nacāji yā ūxī ūū tēe
scuáha jíín yā
(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

13 Ñúcuán de nī ncaa yā
cuāhān yā iin yucu. De nī
ncana yā ndá tēe jā cúnī maá
yā cundeca yā, de nī nquenda
ndá dē nūū yā.
14 De nī jani yā ūxī ūū dē jā
cuiñi dē jíín yā, de tají yā ndá
dē quīhīn dē nacani dē tūhun.
15 De nī nsāhá yā jā cundiso
tíñú dē jā nasāhá vāha dē

nchivī cúhū de tavā dē ndá tāchī inī nchivī.
16 De yáhá cúu ndihúxī ūū tēe jā ní nacāji yā: Simón jā ní nascúnaní yā dē Pedro.
17 De saá-ni Jacobo jíín ñanī dē Juan, ndúū sēhe Zebedeo. De nī nascúnaní yā ndúū dē Boanerges, jā cáchī: Tēe íyó fuerza nacani tūhun, tá cúu nūū íyó fuerza taja.
18 De sava cā dē nání dē Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo sēhe Alfeo, Tadeo, Simón tēe grupo cananista,
19 jíín Judas Iscariote, tēe jā ní nastúu dē yā.

Jā ní ncāhān nchivī jā sátíñú yā jíín fuerza tāchī
(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

Sá de nī nquīvi yā iin vehe jíín ndá tēe scuáha jíín yā.
20 De nī ncutútú tucu cuāhā nchivī, de ni nduú cā ní ncúu cajī yā stāā jíín ndá dē.
21 De ndá táhán vehe yā nī jini tūhun jā súcuán cúu. De nī nquenda ndá dē jā nacueca dē yā, chi cáhān ndá jā ní nsana xīnī yā.
22 De saá-ni ndá tēe stéhēn ley janahán jā ní nquiji jondē Jerusalén, nī ncāhān dē: Tēe yáhá ñúhún Satanás inī dē, jā cúu tāchī cúñáhnú cā. De jíín fuerza ñúcuán távā dē ndá tāchī, ncachī dē.
23 De nī ncana yā ndá dē, de nī ncāhān yā iin tūhun yátá jíín dē: ¿Nāsa cuu tavā Satanás maá?
24 De tú iin nación sáhá síín maá de cánāá maá, de nación ñúcuán chi mā cūú cā coo cáhnú.
25 De tú nchivī iin vehe sáhá síín maá de cánāá maá, de nchivī vehe ñúcuán suni mā cūú cā cundeē cāhnú.
26 De saá-ni Satanás jíín ndá táhán tāchī, tú sáhá síín maá de cánāá maá, túsaá de mā cūú coo cā, chi sa naā.
27 De ni iin tēe mā cūú quīvi dē inī vehe tēe ndacuī jā sacuíhná dē ndatíñú, chi cánuú jā xihna cuhnī dē tēe ndacuī, sá de cuu sacuíhná dē ndatíñú tēe ñúcuán. De suni súcuán cúu jā júhnī ni Satanás de távā ni tāchī.
28 De ndāā cáhān ni jíín ndá nú jā íyó modo jā coo tūhun cáhnú inī nūū ndācá cuāchi sáhá nchivī, de saá-ni nūū ndá tūhun nēhén jā cáhān ji.
29 Sochi tú cāhān nāvāha ji sīquī Espíritu Santo, de mā cúne cáhnú inī Yāā Dios nūū ji, chi sa cundeē cuāchi sīquī ji níí cání, ncachī yā.
30 Súcuán nī ncāhān yā, chi nī ncāhān ndá ji jā távā yā tāchī jíín fuerza Satanás.

Naná yā jíín ndá ñanī yā
(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

31 Ñúcuán de nī nquenda naná yā jíín ndá ñanī yā. De íñí ña tāvēhé, de nī ntetíñú ña tūhun cuāhān jā cána ña yā.
32 De nchivī jā ndéē níí xiín yā, nī ncāhān ji jíín yā: Naná ní jíín ndá ñanī ní íñí ña tāvēhé, de cúnī ña cāhān ña jíín ní, ncachī ji.
33 De nī ncāhān maá yā: ¿Ní iin cúu naná nī jíín ndá ñanī ni? ncachī yā.
34 De ndéhé yā nūū nchivī ndéē níí xiín yā, de nī ncāhān yā: Suni naná nī jíín ñanī ni cúu ndá nchivī yáhá.

35 Chi ndācá nchivī jā squíncuu tiñu cúnī Yāā Dios, suu cúu ñanī ni, cuāha nī, naná nī, ncachī yā.

4

Tūhun yátá tēe jítē tatā
(Mt. 13.1-9; Lc. 8.4-8)

1 De yuhú mar nī nquijéhé tucu Jesús stéhēn yā tūhun. De nī ncutútú cuāhā ndasí nchivī nūū yā, de jā ñúcuán nī nquīvi yā nī jēcundeē yā inī iin barco nūū mar. De ndá nchivī ndéē ji yuhú mar.

2 De jíín tūhun yátá nī stéhēn yā cuāhā tūhun nūū ji, de súcuán nī ncāhān yā:

3 Cunini ndá nú: Iin tēe jítē tatā, nī nquee dē jā cutē dē.

4 De tá nī nquijéhé dē jítē dē, de jacū tatā nī jītē yuhú íchí. De nī nquenda ndá saā, de nī nchajī tī.

5 De jacū cā tatā nī jītē nūū ñuhun yúū, nūū nduú íyó cócón ñuhun. De ñamā-ni nī ntāhvī, chi nduú íyó cócón.

6 De tá nī nquenda ncandiī, de nī nchīchī-ni, de nī ncasūn, chi nduú ní níhīn nūū quíhīn yoho.

7 De jacū cā tatā nī jītē māhñú nūū cáá niquin iñu. De nī jahnu iñu, de nī jasī nūū, de nduú ní jéhe nūnī.

8 De jacū nī jītē nūū ñuhun váha. De nī ntāhvī, de nī jahnu, de nī jēhe cuāhā nūnī. Sava nī jēhe ōcō ūxī jā iin iin tatā, de sava cā nī jēhe ūnī xico, de sava cā nī jēhe ciento, ncachī yā.

9 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín ndá ji: Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

Nājēhē cúu jā cáhān yā maá-ni tūhun yátá
(Mt. 13.10-17; Lc. 8.9-10)

10 Ñúcuán de cuāhān ndá nchivī, de nī nquendōo yā jíín ndihúxī ūū tēe scuáha jíín yā, jíín jacū cā nchivī íñí jíín dē. De nī jīcā tūhún ndá dē yā nā cuá cúu tūhun yátá ñúcuán.

11 De nī ncāhān yā jíín dē: Ndá ndóhó, chi sáhá Yāā Dios jā cuu jīcūhun inī nū tūhun yáhá jā ní nchiyuhū, nāsa quívi nchivī ndahá yā jā tatúnī yā nūū ji. Sochi nchivī jā síín sīquī íñí, chi maá-ni jíín tūhun yátá cáhān ni jíín ndá ji.

12 Súcuán cáhān ni tácua vísō ndéhé ji, de quendōo ji modo jāá nduú jínī ji. De vísō jíni jíín sóho ji, de mā jícūhun inī ji, de mā ndīcó cóo inī ji nūū ni, de mā cōó tūhun cáhnú inī nūū cuáchi ji, ncachī yā.

Jā ní ncachī cājí yā tūhun yátá tēe jítē tatā
(Mt. 13.18-23; Lc. 8.11-15)

13 De nī ncāhān cā yā jíín ndá dē: Tú nduú jícūhun inī nū tūhun yátá yáhá, ¿de nāsa jīcūhun inī nū ndācá cā tūhun yátá túsaá?

14 Tēe jítē tatā cúu tēe scútē nuu tūhun Yāā Dios.

15 De tatā jā ní jītē yuhú íchí cúu tá cúu sava nchivī jā níni ji tūhun yā, de tá nī jini ji, de quénda-ni Satanás de cándeē tūhun inī ánō ji.

16 De tatā jā ní jītē nūū ñuhun yúū, chi cúu tá cúu sava nchivī jā níni tūhun, de jétáhví ji de cúsiī inī ji jíín.

17 Sochi nduú cúcutú tūhun inī ánō ji, de jacū-ni quīvī

jétáhví ji. De tá quíji tūndóhó, á jā jínī ūhvī nchivī ji jā síquī tūhun ñúcuán, sá de quíjéhé nácani yátá inī ji.

18 De jā ní jītē māhñú niquin iñu cúu tá cúu sava cā nchivī jā jíni ji tūhun,

19 sochi ndíhvī inī ji sīquī ndá jā íyó inī ñayīví yáhá. De cúnī ji cucuícá ji, de stáhví ndá ñúcuán jā cútóó inī ji ndācá ndatíñú. De ndihi yáhá cútéñú ji jíín, de jásī nūū tūhun yā, de nduú jíja ji jíín tūhun yā.

20 De tatā jā ní jītē nūū ñuhun váha cúu ndá nchivī jā jíni tūhun, de jétáhví ji, de jíja ji jíín tūhun yā. De sava ji cúu tá cúu tatā jā jéhe ōcō ūxī jā iin iin, de sava cā ji jéhe ūnī xico, de sava cā ji jéhe ciento, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī lámpara (Lc. 8.16-18)

21 De suni nī ncāhān cā yā: Tá scuíquīn nchivī iin lámpara, ¿de á chíhi ji chījin iin cajón á chījin jīto? Nduú chi jáni ji nūū sūcún tácua cutūú.

22 De suni súcuán, nduú íyó ni iin tūhun yíyuhū jā má cūní nchivī, chi ndihini tūhun natūu nijīn de cunī nchivī.

23 Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

24 De suni nī ncāhān yā jíín ndá ji: Cunini vāha ndá nú tūhun Yāā Dios. Chi tú nāsa medida chúhun inī nū, suni súcuán cuāha yā nūū nū, de víhí cā cuāha yā nūū maá nú jā tée vāha nú sōho nú.

25 Chi nchivī ja jícūhun inī, stéhēn cā yā nūū ji. Sochi nchivī jāá nduú cándíja, vísō ja jínī ji jacū, de sa naā.

Tūhun yátá sīquī trigo

26 De nī ncāhān cā yā: Súcuán cúu jā tátúnī Yāā Dios nūū nchivī: Cúu tá cúu tatā jā ní jitē iin tēe.

27 Ñúcuán de quíxīn dē de nácōo dē, de súcuán jíca quīvī cuāhān. De tatā ñúcuán táhvī de jáhnu. De maá dē chi nduú jínī dē nāsa jáhnu.

28 Chi maá ñuhun sáhá jā jáhnu, xihna cā yūcū, sá de quénda yoco, ñúcuán de jíja maá nūnī.

29 De tá nī ncuaān trigo, de quíjéhé nchivī jéhndē ji, chi ja nī nquenda quīvī tēhndē, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī niquin mostaza (Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

30 De suni nī ncāhān yā: Ná cáhān ni iin tūhun yátá tácua cunī ndá nú nāsa cúu jā ndúcuahā nchivī jā tátúnī Yāā Dios nūū.

31 Ndúcuahā ji tá cúu nūū jáhnu iin niquin mostaza jā jáquīn ji nūū ñuhun. De ñúcuán cúu iin niquin lúlí cā nsūú cā ndá cā niquin.

32 Sochi tá nī jaquīn ji, de táhvī de jáhnu cā nsūú cā ndá cā yūcū, de cúnáhnú ndahá, chi jondē cuu sāhá ndá saā tacā tī chījin cōndāhvī, ncachī yā.

Jā maá-ni tūhun yátá cáhān yā jíín ji (Mt. 13.34-35)

33 De cuāhā tūhun yátá súcuán nī stéhēn yā nūū

nchivī, tú nāsa quénda ji jīcūhun inī ji.

34 De ndācá jā ní stéhēn yā, maá-ni tūhun yátá nī ncāhān yā jíín ndá ji. Sochi nūū ndá tēe scuáha jíín yā chi nī ncachī cājí yā ndācá tūhun ñúcuán.

Jā ní jencuiñī tāchī níhin jíín mar nī nsāhá yā
(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

35 De jā cúncuaā quīvī ñúcuán, de nī ncāhān yā jíín ndá tēe scuáha jíín yā: Ná yáha ó cōhōn incā lado mar, ncachī yā.

36 De nī sndóo ndá dē nchivī cuāhā, de nī nquīvi ndá dē inī barco nūū ja ndéē Jesús, de cuāhān dē jíín yā. De suni cuāhān jacū cā barco jíín ndá dē.

37 De nī jīquīhi iin tāchī níhin, de nī scáa ndute mar, de nī nquīvi inī barco. De ja ñatin chitú ndute inī barco.

38 De Jesús chi cáá yā ichi chátā ndá dē inī barco, quíxīn yā de yíxinī yā iin sahma. De nī sndóto ndá dē yā, de nī ncāhān dē: Maestro, ¿á nduú sáhá ní cuenta jā quēe ó chījin ndute de naā ō da? ncachī dē.

39 De nī nacōo yā, de nī ncāhān yā nūū tāchī níhin jíín nūū mar: Jencuiñī de nañíí-ni coo nú, ncachī yā. De nī jencuiñī tāchī, de nī ncuu nañíí ndihi-ni.

40 De nī ncāhān yā jíín ndá dē: ¿Nūcu yúhú ndasí ndá nú? ¿De nūcu nduú cándíja nú jā cācu nú sāhá nī? ncachī yā.

41 De yúhú ndasí ndá dē, de nī ncāhān dē jíín táhán dē: ¿Nā tēe cúu tēe yáhá jā jondē tāchī níhin jíín mar jétáhví jā cáhān dē? ncachī ndá dē.

5

Tēe Gadara jā ndóho tāchī
(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

1 De nī nquenda Jesús jíín ndá dē incā lado mar, región Gadara.

2 De tá nī nquee yā inī barco, de iin tēe ñúhún tāchī inī, nī nquee dē jondē nūū yíyuhū ndá ndīyi, de nī nquenda dē nūū yā.

3 Tēe ñúcuán ndéē dē nūū yíyuhū ndīyi. De nduú jétíñú jā júhnī nchivī dē, ni jíín cadena.

4 Chi cuāhā vuelta nī nuhnī jēhē dē ndahá dē jíín cadena. De ndācá vuelta jéhndē dē, de scuáchi dē. De ni iin nduú cúndeé jíín dē.

5 De nduú ñuú jíca dē yucu jíín nūū yíyuhū ndīyi, de cána cóhó dē, de stácuēhé dē maá dē jíín yūū.

6 De jondē jícá cā vāji Jesús, de nī jinī dē nūū yā. De jínu dē nī nquenda dē nūū yā, de nī jēcuiñī jītí dē nūū yā.

7 De nī ncana cóhó dē: ¿Nūcu vāji ní nūū sá, Jesús Sēhe Yāā Dios, Yāā cúñáhnú ndasí? Cáhān ndāhví sá jíín ní, jā níni Yāā Dios, mā sndóho ní sāán, ncachī dē.

8 Súcuán nī ncāhān dē, chi ja nī ncachī Jesús: Tāchī, quee nú quīhīn nū inī tēe yáhá, ncachī yā.

9 De nī jīcā tūhún yā dē: ¿Nā cuá nāní nú? De nī ncāhān dē: Legión nání sá, chi cuāhā tāchī ñúhún inī sá, ncachī dē.

10 De nī ncāhān ndāhví ndasí dē jíín yā jā má tājí yā

ndá tāchī jā quee ji inī región ñúcuán.
11 De ñatin yucu ñúcuán ñúhún cuāhā quinī jítu tī.
12 De ndá tāchī jā ñúhún inī tēe ñúcuán nī ncāhān ndāhví jíín yā: Tú tají ní ndá sá de cuāha ní tūhun jā quīvi sá inī ndá quinī ñúcuán, ncachī.
13 De nī jēhe Jesús tūhun. De nī nquee ndá tāchī inī tēe ñúcuán, de nī nquīvi inī quinī, de íyó tá ūū mil tī. De nī jinu ndá tī, de nī nincava tī iin yuhú cává jondē inī mar. De nī nquēe tī chījin ndute, de nī jīhī tī.
14 De ndá tēe jíto tī, nī jinu dē cuāhān dē jā ní nchūhú dē. De nī nquenda dē nī ncachī tūhun dē nūū ndá nchivī ñuū jíín ndá rancho. De nī jēhēn ndá nchivī nī jēndēhé ji nāsa nī ncuu.
15 De nī nquenda ndá ji nūū íyó Jesús, de nī jinī ji nūū tēe jā ní ñūhun cuāhā tāchī inī. De ndéē dē, de ñúhún dē sahma, de ja nī nducájí xīnī dē. De nī nchūhú ndá nchivī ñúcuán.
16 De ndá tēe jā ní jinī, nī nacani dē tūhun nūū nchivī, nāsa nī nduvāha tēe jā ní ñūhun tāchī inī, jíín nāsa nī ndoho ndá quinī.
17 Ñúcuán de nī nquijéhé ndá ji nī ncāhān ndāhví ji jíín yā jā ná quée yā región ñúcuán quīhīn yā.
18 De nī ndīvi yā inī barco. De tēe jā ní ñūhun tāchī inī, nī ncāhān ndāhví dē jíín yā jā cuāha yā tūhun quīhīn dē jíín yā.
19 De Jesús nduú ní jéhe yā tūhun, chi nī ncāhān yā jíín dē: Cuánohōn vehe nú nūū ndá táhán nú, de nacani nú tūhun nūū ji nāsa ñáhnú ndasí tiñu nī nsāhá maá Jētohō nū ndóhó, de nāsa nī ncundáhví inī yā ndóhó, ncachī yā.
20 De cuāhān dē, de nī nquijéhé dē nácani dē tūhun ndācá ñuū Decápolis nāsa ñáhnú ndasí tiñu nī nsāhá Jesús jíín dē. De ndiviī nchivī nī nsāhvi inī ji nī jini ji.

Tūhun sēhe síhí Jairo jíín ñahan jā ní nquehé sahma yā
(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

21 De nī nayāha tucu Jesús cuānohōn yā incā lado mar jíín barco. De nī nquenda cuāhā ndasí nchivī nūū yā, nūū íyó yā yuhú mar.
22 De nī nquenda iin tēe cúñáhnú inī vehe īī sinagoga, nání dē Jairo. De tá nī jinī dē nūū yā, de nī jēcuīñī jītí dē nūū jéhē yā.
23 De nī ncāhān ndāhví ndasí dē jíín yā: Sēhe síhí sá ja ñatin cuū ji. De á mā cóhōn de tee ní ndahá ní xīnī ji, tácua ná ndúvāha ji de cutecū ji, ncachī dē.
24 Ñúcuán de cuāhān yā jíín dē. De cuāhā nchivī nī jēcuniquīn ji yā, de nī nchitú nīhin ji níí xiín yā cuāhān ji.
25 De māhñú ndá nchivī cuāhān iin ñahan cúhū, de ja nī ncuu ūxī ūū cuīyā ndóho ña cuēhē játi nīñī ña.
26 De nī ndoho ndasí ña, chi nī jāxīn ña ndihi jā névāha ña jíín cuāhā tēe tátán, de nduú ní jétíñú jā nduvāha ña, chi sa víhí cā sáhá.
27 De ñahan yáhá tá nī jini ña tūhun Jesús, de nī nquenda

ña ichi chátā yā māhñú nchivī cuāhā, de nī nquehé ña yuhú sáhmá yā.

28 Chi nī jani inī ña: Vísō sahma yā ná níhīn ni quehé nī, de nduvāha nī.

29 De nī jencuiñī-ni jā játi nīñī ña, de nī jinī ña jā ní nduvāha ña cuēhē ndóho ña.

30 De Jesús nī jinī yā jā ní nduvāha iin nchivī jíín fuerza yā. De nī jicó cóto yā nūū nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā: ¿Ní iin nī nquehé sahma nī? ncachī yā.

31 De ndá tēe scuáha jíín yā, nī ncāhān dē: Ndéhé ní jā nchivī cuāhā yáhá nī nchitú nīhin ji xiín ní de cáquīhi ji níhín níí ichi, de mitan jícā tūhún ní ní iin nī nquehé sahma ní, ncachī ndá dē.

32 De maá yā ndéhé yā cháhá chúcuán, cúnī yā jā ná cáhān nchivī jā ní nsāhá.

33 De ñahan ñúcuán yúhú ña de quísi ña, de ja jínī ña jā ní nduvāha ña. De nī nquenda ña, de nī jēcuīñī jītí ña nūū yā, de nī ncachī ña ndihi nāsa nī ncuu jíín ña.

34 De nī ncāhān yā jíín ña: Tíhī, nī ncandíja nú jā cuu nasāhá vāha nī ndóhó, de jā ñúcuán nī nduvāha nú. Cuáhán de ndusiī inī nū, chi ja nī nduvāha nú cuēhē jā ní ndoho nú, ncachī yā.

35 De juni cáhān cā yā súcuán, de nī nquenda sava nchivī jā ndéē vehe tēe cúñáhnú inī vehe īī sinagoga, de nī ncāhān ji jíín dē: Ja nī jīhī sēhe síhí ní. De mā sátéñú ní cā Maestro, ncachī ji.

36 De Jesús chi nduú ní nsáhá yā cuenta jā súcuán cáhān ji, chi nī ncāhān yā jíín tēe cúñáhnú inī vehe īī sinagoga: Mā cúyūhú nú, chi candíja nú-ni jā nastécū ni ji, ncachī yā.

37 De nduú ní jéhe cā yā tūhun jā cuniquīn ndá nchivī yā, chi maá-ni Pedro jíín Jacobo, jíín Juan ñanī Jacobo.

38 De nī jīnū yā vehe tēe cúñáhnú inī vehe īī sinagoga, de nī jinī yā nchivī, de cúvaā ji, de jácu ji, de jácu cóhó ji.

39 De nī nquīvi yā, de nī ncāhān yā: ¿Nūcu cúvaā ndasí ndá nú de jácu nú? Ñahan lúlí ñúcuán nduú ní jíhī ji, chi quíxīn ji-ni, ncachī yā.

40 De nī jācū catá ndá ji jā ní ncāhān yā, chi jínī ji jā ní jīhī sūchí ñúcuán. De nī ntavā ndihi yā ji cuāhān ji tāvēhé. De nī ncana yā maá-ni tatá jíín naná ñahan lúlí, jíín ndá tēe íyó jíín yā, de nī nquīvi yā nūū cáá ndīyi.

41 De nī ntiin yā ndahá ji, de nī ncāhān yā jíín ji: Talita cumi, ncachī yā. De tūhun yáhá cáchī: Tíhī, cáhān ni ndóhó, nacōo.

42 De nī natecū-ni ñahan lúlí ñúcuán, chi nī nacuiñī ji de nī nacaca ji, chi ja íyó ji ūxī ūū cuīyā. De nī nsāhvi ndasí inī ndá nchivī nī jinī ji.

43 De nī ndacu nīhin yā nūū ndá ji jā má cāchí cuitī ji nūū ni iin. De nī ncachī yā jā ná cuáha ña jā cajī ñahan lúlí.

6

Jā cuánohōn yā ñuū Nazaret
(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

1 De nī nquee Jesús ñúcuán,
de cuānohōn yā ñuū yā. De
ndá tēe scuáha jíín yā, cuāhān
dē jíín yā.

2 De maá quīvī nátātú nī
stéhēn yā tūhun inī vehe īī
sinagoga. De cuāhā nchivī
nī nsāhvi inī ji nī jini ji, de
nī ncāhān ji: ¿Ní cúu nūū ní
ncutūha tēe yáhá ndá tūhun
yáhá? ¿De nāsa cúu jā cáhān dē
ndá tūhun ndíchí yáhá jíín jā
sáhá dē ndá tiñu ñáhnú yáhá?

3 Chi tēe yáhá cúu carpin-
tero, de sēhe María cúu dē, de
ñanī Jacobo jíín José jíín Judas
jíín Simón cúu dē. De suni
ndéē ndá cuāha dē jíín ó yáhá,
ncachī ji. De súcuán nī nsāhá
jéhe inī ndá ji nūū yā.

4 De nī ncāhān yā jíín ji:
Ndācá tēe nácani tūhun Yāā
Dios, íyó yíñúhún nchivī jíín
dē, chi maá-ni nchivī ñuū dē,
jíín táhán dē, jíín nchivī vehe
dē cúu jāá nduú íyó yíñúhún
jíín dē, ncachī yā.

5 De nduú ní ncúu sāhá yā
cuāhā tiñu ñáhnú ñúcuán. Chi
jacū-ni nchivī cúhū nī ntee yā
ndahá yā ji, de nī nduvāha ji.

6 De sáhvi inī yā ndéhé
yā jāá nduú cándíja ndá ji.
Ñúcuán de nī jica nuu yā ndá
ñuū ñatin, nī stéhēn yā tūhun.

Jā ní ntají yā ndihúxī ūū dē
cuānacani dē tūhun
(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

7 De nī ncana yā ndihúxī
ūū tēe scuáha jíín yā, de nī
ntají yā ndihuū ndihuū dē jā
quíhīn dē. De nī nsāhá yā jā
cundiso tíñú dē jā tavā dē ndá
tāchī inī nchivī.

8 De nī ndacu yā jā má cuīsó
dē jā cuetíñú dē ichi, ni ñunu,
ni stāā, ni xūhún. Chi maá
garrote-ni cundahá dē.

9 De quihi dē nījān, de ni
mā quíhīn dē jíín ūū camisa,
ncachī yā.

10 De suni nī ncāhān yā jíín
dē: Nā-ni vehe quīvi ndá nú,
de ñúcuán cundeē nū jondē
quee tucu nú quīhīn nū incā
ñuū.

11 De tú iin ñuū nduú jétáhví
ji ndóhó, ni nduú cúnī ji
cunini ji tūhun cáhān nū, de
quee ndá nú ñúcuán, de scóyo
nú tīcāchāā jēhē nū, chi suu
cúu jā stéhēn nū jā íyó cuāchi ji
jāá nduú ní jétáhví ji. De ndāā
cáhān ni jíín ndá nú jā quīvī
juicio de xēēn cā coo castigo
sīquī ndá ñuū sáhá súcuán
nsūú cā sīquī ñuū Sodoma jíín
ñuū Gomorra nūū ní nsāhá
ndasí nchivī cuāchi, ncachī
yā.

12 De nī nquee ndá dē
cuāhān dē, de nī nacani dē
tūhun jā ná nácani inī ndá
nchivī jā sndóo ji cuāchi ji.

13 De suni nī ntavā dē cuāhā
tāchī inī nchivī. De nī nchihi
dē aceite cuāhā nchivī cúhū,
de nī nduvāha ji.

Jā ní jīhī Juan tēe scuéndutē
(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

14 De rey Herodes nī nīhīn
dē tūhun tá sáhá Jesús, chi nī
jītē nuu tūhun yā níí cáhnú.
De nī ncāhān dē: Tēe ñúcuán
cúu Juan, tēe jā ní scuéndutē,
de nī natecū dē. Jā suu cúu
jā íyó poder dē jā sáhá dē ndá
tiñu ñáhnú, ncachī dē.

15 De sava cā nchivī nī
ncāhān ji: Tēe ñúcuán cúu
Elías jā ní nacani tūhun
janahán. De sava cā ji nī
ncāhān: Nduú chi iin tēe
nácani tūhun Yāā Dios cúu dē,
tá cúu ndá tēe nī nacani tūhun
yā jondē janahán, ncachī ji.
16 De tá nī jini Herodes,
de nī ncāhān dē: Nduú chi
ñúcuán cúu Juan jā ní ndacu
nī jā tēhndē xīnī, de nī natecū
dē túsaá, ncachī dē.
17 Chi maá Herodes nī
ndacu dē jā ná quívi Juan
vecāa, jíín jā cunuhnī dē jíín
cadena. Súcuán nī nsāhá dē
jā síquī Herodías, ñasíhí ñanī
dē Felipe. Chi Herodes nī
nacueca dē ña jā cúu tucu ña
ñasíhí dē.
18 De Juan nī ncāhān dē nūū
Herodes: Nduú nā ley íyó jā
nacueca nú ñasíhí ñanī nū,
ncachī dē.
19 De jā ñúcuán nī jinī ūhvī
Herodías Juan, de cúnī ña jā
ná cúū dē, sochi nduú ní níhīn
ña modo.
20 Chi Herodes yúhú dē jā
cahnī dē Juan, chi jínī dē jā tēe
ndāā tēe ndoo cúu Juan. De jā
ñúcuán nī jasī dē jā ndúcú ña
cahnī ña Juan. De jétahān inī
dē níni dē tūhun yā jā cáhān
Juan, vísō nduú jícūhun vāha
inī dē.
21 De nī nquenda iin quīvī
jā ní ncundeé Herodías. Chi
nī nsāhá Herodes iin vico
quīvī jā ní ncacu dē, de nī jēhe
dē jā ní ncuxíní ndá tēe ndíso
tíñú nūū dē, jíín ndá tēe cúu
capitán, jíín ndá tēe cúñáhnú
región Galilea.
22 De nī nquīvi sēhe síhí
Herodías, nī jita jéhé ji nūū
chitú ñúcuán. De nī ncusiī
inī rey Herodes jíín ndá tēe jā
cúxíní jíín dē. De nī ncāhān
dē jíín ñahan lúlí: Cācān nā
cuá cúnī nū de taji nī nūū nū,
ncachī dē.
23 De nī ncāhān téyíí dē jā
cuāha dē nā-ni cúu jā cúnī
ji cācān ji, vísō jondē sava
región jā tíin dē.
24 De nī nquee ji nī jīcā
tūhún ji naná ji: ¿Nā cuá cúu
jā cācān sá nūū dē? ncachī ji.
De nī ncāhān ña: Xīnī Juan tēe
scuénduté cācān nū nūū dē,
ncachī ña.
25 Ñúcuán de nī ndīvi ji-
ni nūū rey, de nī ncachī ji:
Cúnī sá jā mitan ñúhún-ni taji
ní xīnī Juan tēe scuénduté,
cuhun nūū iin cōhō, ncachī ji.
26 Ñúcuán de nī ncucuécá
ndasí inī rey. Sochi sīquī jā ní
ncāhān téyíí dē, jíín sīquī jā ní
jini ndá tēe yájī stāā jíín dē, jā
ñúcuán nduú ní nsásáhán dē
jā ní jīcān ji.
27 De nī ntají dē-ni iin
soldado jā quíquēhen dē xīnī
Juan.
28 De nī jēhēn soldado inī
vecāa, de nī jehndē dē xīnī
Juan. De nī nenda dē jíín xīnī
Juan, ñúhún nūū iin cōhō. De
nī jēhe dē nūū ñahan lúlí, de
maá ji nī jēhe ji nūū naná ji.
29 De ndá tēe nī scuáha jíín
Juan nī nīhīn dē tūhun, de
nī jēhēn ndá dē, nī nanee
dē yiqui cúñu Juan, de nī
nchiyuhū dē.

Jā ní scájī yā ūhūn mil tēe
(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17;
Jn. 6.1-14)

30 Ñúcuán de ndá tēe cúu
apóstol jā ní ntají Jesús jā
nacani tūhun, nī nenda ndá

dē nūū yā. De nī nacani dē ndācá tiñu jā ní nsāhá dē, jíín tūhun jā ní stéhēn dē.

31 De nī ncāhān yā jíín dē: Ná cóhōn iin lugar nūū nduú nchivī, de natātú ó jacū, ncachī yā. Chi cuāhā nchivī cuāhān vāji ji nūū yā, de nduú ní núne yā jā cajī yā stāā jíín ndá dē.

32 Ñúcuán de nī nquīvi yā iin barco jíín ndá apóstol, de cuāhān sīín yā jíín dē iin lugar nūū nduú nchivī.

33 Sochi nī jinī cuāhā nchivī jā cuáhān ndá dē jíín yā, de nī jinī ji jā maá yā cúu. De jondē ndācá ñuū ñúcuán nī nquee ndá ji, de ñamā nī jica jéhé ji, de xihna cā ji nī nquenda nsūú cā maá yā.

34 De tá nī nquee Jesús inī barco, de nī jinī yā nchivī cuāhā ñúcuán. De nī ncundáhví inī yā ji, chi cúu ji tá cúu tīcāchí jāá nduú jētohō tī. De nī stéhēn yā cuāhā tūhun nūū ji.

35 De tá nī ñini, de ndá tēe scuáha jíín yā, nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Ja nī ñini, de nduú nā nchivī ndéē yáhá.

36 Túsaá de tají ní nchivī ná quíhīn ndá ji ndá rancho jíín ndá ñuū ñatin, de cueen ji stāā cajī ji, chi nduú nā cuá ndíso ji jā cajī ji, ncachī dē.

37 De nī ncāhān Jesús jíín dē: Cuāha ndá máá nú jā cajī ji, ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: ¿De nāsa cuu? Chi ni mā cūú vísō ná quícuēen sá ūū ciento denario stāā cajī nchivī, ncachī dē.

38 De nī ncāhān yā jíín dē: ¿Nāsaa stāā névāha ndá nú? Cuándēhé, ncachī yā. De tá nī jinī ndá dē, de nī ncachī dē: Uhūn-ni stāā jíín ūū tiacá íyó, ncachī dē.

39 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín ndá nchivī jā ná cúndeē sīín ji cuenta grupo nūū itē.

40 De nī jēcundeē sīín ciento ciento ji, jíín cincuenta cincuenta ji.

41 De nī nquehen yā ndihúhūn stāā jíín ndúū tiacá ñúcuán, de nī nūcūndēhé yā ichi andiví, de xihna cā nī nacuetáhví yā nūū Tatá yā. De nī scuáchi yā stāā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíín yā, de ndá máá dē nī nsajī nūū nchivī cuāhā. De suni súcuán nī nsāhá yā jíín ndúū tiacá, de nī nsajī ndá dē nūū ji.

42 De ndiviī ji nī nchajī, de nī ndahā chījin ji.

43 Sá de nī nastútú ndá dē pedazo stāā jíín tiacá jā ní nquendōo, de nī nchitú ūxī ūū tīcá.

44 De tēe jā ní nchajī cúu ūhūn mil.

Jā ní jica jéhé yā nūū mar (Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)

45 Ñúcuán de nī ncachī-ni Jesús nūū ndá tēe scuáha jíín yā jā ná quívi dē inī barco, de cosō nūú dē yāha dē incā lado mar ñuū Betsaida. De maá yā natají yā ndá nchivī quīnohōn ji, sá de suni quīhīn yā.

46 De tá nī ncuu nī natají yā ndá ji, de nī ncaa yā yucu cuācācān táhvī yā.

47 De tá nī ncuaā, de ja ñúhún barco jondē sava mar

cuāhān, de mátúhún yā-ni cā nī ndōo nūū ñuhun yíchí.

48 De nī jinī yā jā tūndóhó ndasí scáca ndá dē barco, chi nīhin vāji tāchī ichi núū dē. De yíneē cā nī nquenda yā nūū dē, jíca jéhé yā nūū mar. De yáha yā-ni nūū dē quīhīn yā nícu.

49 De nī jinī ndá dē jā jíca yā nūū mar, de nī jani inī dē jā ñíhná cúu, de nī ncana cóhó ndá dē.

50 Chi ndihi dē nī jinī nūū yā, de nī nchūhú ndasí dē. De nī ncāhān yā-ni jíín dē: Ndeé coo inī ndá nú, de mā cúyūhú nú, chi maá nī cúu, ncachī yā.

51 De nī ncaa yā nī nquīvi yā inī barco, de nī jencuiñī-ni tāchī. De nī nsāhvi ndasí inī ndá dē ndéhé dē jā ní ncuu.

52 Chi íyó neē cā jāá ntúnī ndá dē, chi juni jíín tiñu ñáhnú jā ní nducuahā stāā, de nduú ní jícūhun inī dē jā cúu yā Yāā jā ní ntají Yāā Dios.

Jā ní nasāhá vāha yā nchivī cúhū región Genesaret
(Mt. 14.34-36)

53 De nī nchāha yā jíín ndá dē incā lado mar, de nī nquenda yā región Genesaret. De yuhú ndúté ñúcuán nī juhnī ndá dē barco.

54 De tá nī nquee ndá dē jíín yā inī barco, de ndá nchivī ñúcuán nī nacunī ji-ni yā.

55 De ñamā nī jēhēn ji ndācá ndáñúū ñúcuán, de nī nquisiáha ji ndá nchivī cúhū, yósō ji nūū camilla, vāji ndá nchivī nūū ní nīhīn ji tūhun nūū íyó yā.

56 De ní-ni cúu nūū ní nquīvi yā, á ñuū lulí, á ñuū cāhnú, á rancho, de jáquīn ji nchivī cúhū inī ichi, de cáhān ndāhví ji jíín yā jā ná quéhé ji vísō yuhú sáhmá yā. De ndācá nchivī jā ní nquehé sahma yā, nī nduvāha ji-ni.

7

Sīquī nāsa cútéhén nchivī
(Mt. 15.1-20)

1 Ñúcuán de ndá tēe grupo fariseo jíín jacū tēe stéhēn ley janahán, vāji ndá dē ichi Jerusalén, de nī nquenda dē nūū Jesús.

2 De ndá tēe ñúcuán nī jinī dē jā sava tēe scuáha jíín Jesús, nī nchajī tēhén dē stāā, chi nduú ní squíncuu dē costumbre jā nandahá dē nūū Yāā Dios. De nī ncāhān sīquī ndá dē.

3 Chi tēe fariseo jíín ndihi nchivī hebreo, névāha ji costumbre janahán jā má cājí ji stāā de tú nduú xihna cā nandahá vāha ji.

4 De tá nénda ji jā jéhēn ji nūū yáhvi, de nduú yájī ji de tú nduú nándahá ji. De íyó cuāhā cā costumbre janahán jā squíncuu ndá ji, tá cúu jā ndúndoo taza, tīndōhō, cōhō cāa, jíín jīto.

5 De ndá tēe fariseo jíín ndá tēe stéhēn ley janahán, nī jīcā tūhún dē yā: Ndá tēe scuáha jíín nú, ¿nūcu nduú squíncuu dē costumbre nchivī janahán, chi sa yájī tēhén dē stāā? ncachī dē.

6 De nī ncāhān yā jíín dē: Ndāā nī naçani Isaías tūhun sīquī ndá nú jā tēe stáhví-ni cúu nú. Chi súcuán nī ntee dē

tūhun jā ní ncāhān Yāā Dios janahán:
Nchivī yáhá chi jíín yuhú ji-ni jétáhví ji nduhū,
sochi nsūú jondē jíín inī jíín ánō ji.
7 De chíñúhún cāhá ji nduhū,
chi tūhun stéhēn ji cúu tiñu jā ní ndacu ndá tēe,
de nsūú jā ní ndacu maá nī cúu.
Ncachī Yāā Dios jā ní ntee Isaías.
8 Súcuán cúu ndá nú, chi nī nsiáā nū tiñu jā ní ndacu Yāā Dios nūū nū, de squíncuu nú costumbre jā ní jaquīn nchivī, jā ndúndoo tīndōhō jíín taza. De cuāhā cā costumbre súcuán squíncuu nú, ncachī yā.
9 De suni nī ncāhān yā: Ndá ndóhó chi siáā nū tiñu jā ní ndacu Yāā Dios tácua squíncuu nú costumbre jā ní jaquīn ndá máá nú.
10 Chi Moisés nī ncāhān dē: Coo yíñúhún nú nūū tatá nú nūū naná nú. De tú ní iin cāhān sīquī tatá á sīquī naná, de ná cúū, ncachī Moisés.
11 Sochi ndá máá nú chi cáchī nū jā cuu cāhān iin tēe jíín tatá dē á naná dē: Mā cūú chindeé sá ní jā taji sá jā cajī ní á jā cusúcún ní, chi ndihi jā névāha sá, chi Corbán cúu, cáchī nū. (De tūhun Corbán cáchī: Ja nī nsōcō dē nūū Yāā Dios.)
12 De cáchī ndá nú jā tú súcuán cáhān iin tēe de nduú cā jíni ñúhún chindeé dē tatá dē á naná dē.
13 De súcuán stíví ndá nú tiñu jā ní ndacu Yāā Dios, jā síquī costumbre jā ní jaquīn nchivī janahán. De cuāhā cā tiñu súcuán sáhá nú, ncachī yā.
14 De nī ncana tucu yā nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā jíín ji: Cunini vāha ndá nú de chuhun inī nū:
15 Ndācá jā íyó de tú quívi inī yuhú nchivī, de mā cútéhén ji sāhá. Chi jā quée inī ánō nchivī, ñúcuán cúu jā cútéhén ji sáhá.
16 Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú, ncachī yā.
17 De nī sndóo yā nchivī cuāhā, de nī nquīvi yā inī vehe. De ndá tēe scuáha jíín yā, nī jīcā tūhún dē yā sīquī tūhun yátá yáhá jā ní ncāhān yā.
18 De nī ncāhān yā jíín dē: ¿A suni nduú jícūhun inī ndá máá nú? ¿A nduú jínī nū jā ndācá jā quívi inī nchivī, nduú cútéhén ji sáhá?
19 Chi nduú quívi inī ánō ji, chi chījin ji quívi, de quée-ni cuāhān, ncachī yā. Súcuán nī stéhēn yā jā ndācá jā yájī nchivī, nduú cútéhén ánō ji sáhá.
20 De nī ncāhān cā yā: Jā quée inī ánō nchivī, ñúcuán cúu jā cútéhén ji sáhá.
21 Chi jondē inī ánō nchivī quée jā jáni nēhén inī, jā cásíquí ndéē táhán, jā sáhá ndiī, jā jáhnī ndīyi,
22 jā sácuíhná, jā ndíyo inī ndatíñú táhán, jā sáhá nēhén, jā stáhví táhán, jā maá-ni cuāchi sáhá, jā cúcuásún inī, jā cáhān sīquī táhán, jā sáhá vīxī maá, jā íyó naā xīnī.
23 Ndācá tiñu néhén yáhá chi inī ánō nchivī quée, de cútéhén ji sáhá, ncachī yā.

Ñahan incā nación jā ní ncandíja vāha
(Mt. 15.21-28)

24 De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā región Tiro jíín Sidón. De nī nquīvi yā iin vehe, de cúnī yā jā má cūní ni iin nchivī jā íyó yā ñúcuán. De vísō súcuán, de nduú ní ncúu cundeē yuhū yā.

25 De iin ñahan jā íyó sēhe síhí ña jā ñúhún tāchī inī, nī nīhīn ña tūhun jā íyó yā. De nī nquenda ña, de nī jēcuīñī jītí ña nūū jéhē yā.

26 De ñahan incā nación cúu ña, chi Sirofenicia cúu nación ña. De nī ncāhān ndāhví ña jíín yā jā ná távā yā tāchī inī sēhe síhí ña.

27 De nī ncāhān Jesús jíín ña: Nsūú nūū ndá máá ní vāji sá, chi maá-ni nūū nchivī jā cúu sēhe Israel. Chi nduú vāha jā candeē ō stāā sēhe ó de cuāha ó nūū tinā, ncachī yā.

28 De nī ncāhān ña: Ndāā cáhān ní Señor, sochi chindeé ní sāán vísō cúu sá modo tinā. Chi suni íñí ndá tī chījin mesa, de níhīn tī yuchi stáā jā cóyo yuhú sūchí lúlí yájī tī, ncachī ña.

29 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín ña: Vāha nī ncāhān ní. Cuáhán ní túsaá, chi ja nī nquee tāchī inī sēhe síhí ní, ncachī yā.

30 De nī najinū ña vehe ña, de nī jinī ña jā cáá sēhe síhí ña nūū jīto, de ja nī nquee tāchī inī ji.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe sóhó stété

31 De nī nquee tucu yā región Tiro, nī nchāha yā Sidón jíín ndācá ñuū Decápolis, de nī nquenda yā mar Galilea.

32 De nī nquisiáha ndá ji iin tēe sóhó stété nūū yā, de nī ncāhān ndāhví ji jíín yā jā ná tée yā ndahá yā tēe ñúcuán.

33 De nī ntavā sīín yā dē nūū ndá nchivī cuāhā, de nī nchuhun yā xīnī ndahá yā sōho dē, de nī ntivī sīí yā, de nī nquehé yā yáá dē.

34 De nī nūcūndēhé yā ichi andiví, de nī jēca inī yā, de nī ncāhān yā: Efata, ncachī yā, jā cáchī: Nanune.

35 De nī nune-ni sōho dē, de nī nduvāha yáá dē, de nī ncāhān vāha dē.

36 De nī ndacu yā nūū ndá nchivī jā má cāchí ji nūū ni iin. De vísō nī ncāhān nīhin yā jíín ji, de sa víhí cā nī scútē nuu ji tūhun.

37 Chi nī nsāhvi ndasí inī ji ndéhé ji, de nī ncāhān ji: Vāha sáhá yā ndācá tiñu, chi jondē ndá tēe sóhó núne sōho dē, de ndá tēe ñíhín náçahān vāha dē sáhá yā, ncachī ji.

8

Jā ní scájī yā cūmī mil nchivī
(Mt. 15.32-39)

1 De tiempo ñúcuán nī ndutútú cuāhā ndasí nchivī, de nduú nā cuá cajī ji. De nī ncana Jesús ndá tēe scuáha jíín yā, de nī ncāhān yā:

2 Cúndáhví inī ni ndá nchivī yáhá, chi ja nī ncuu ūnī quīvī íyó ji jíín nī, de nduú cā jā cajī ji.

3 De tú natají nī ji quīnohōn nditē ji vehe ji, de sava ichi de cuitá ndasí ji, chi íyó sava ji jā jícá vāji ji, ncachī yā.

4 De nī ncāhān ndá tēe
scuáha jíín yā: ¿De ní nīhīn ō
stāā jā cajī ndá ji? Chi yáhá
nduú nā nchivī ndéē, ncachī
dē.
5 De nī jīcā tūhún yā dē:
¿Nāsaa stāā névāha ndá nú?
Ujā-ni, ncachī ndá dē.
6 Ñúcuán de nī ncāhān
yā jíín nchivī cuāhā jā ná
cúndeē ji. De nī nquehen yā
ndihújā stāā, de xihna cā nī
nacuetáhví yā nūū Yāā Dios.
De nī scuáchi yā, de nī jēhe yā
nūū ndá tēe scuáha jíín yā. De
ndá máá dē nī nsajī dē nūū
nchivī cuāhā.
7 De suni íyó jacū tiacá lúlí.
De nī jīcān táhvī yā jēhē, de nī
ncāhān yā jā suni sajī ndá dē.
8 De ndihi ji nī nchajī, de
nī ndahā chījin ji. Ñúcuán de
nī nastútú ndá dē pedazo jā
ní nquendōo, de nī nchitú ūjā
tīcá.
9 De tēe jā ní nchajī, íyó
tá cūmī mil dē. Sá de nī
nacuetáhví yā nūū nchivī, de
cuānohōn ji.
10 De nī ndīvi yā-ni inī barco
jíín ndá tēe scuáha jíín yā, de
cuāhān yā región Dalmanuta.

Jā ní jīcān ndá dē iin tiñu ñáhnú nūū yā
(Mt. 12.38-40; 16.1-4; Lc. 11.29-30; 12.54-56)

11 Ñúcuán de nī nquenda
ndá tēe grupo fariseo, de nī
nquijéhé dē stíchī dē Jesús. De
cúnī ndá dē coto túnī dē yā,
de nī jīcān dē jā sāhá yā iin
tiñu ñáhnú jā coo iin seña ichi
andiví.
12 De nī jēca inī yā sīquī jāá
nduú cándíja ndá dē, de nī
ncāhān yā: ¿Nūcu jícān ndá
nchivī yáhá iin tiñu ñáhnú
nūū ni? De ndāā cáhān ni jā
ni iin tiñu ñáhnú mā stéhēn ni
nūū nchivī yáhá.
13 De nī sndóo yā ndá dē, de
nī ndīvi tucu yā inī barco, de
cuāhān yā incā lado mar.

Tūhun levadura ndá tēe fariseo
(Mt. 16.5-12)

14 De ndá tēe scuáha jíín yā,
nī naā inī dē cuiso dē jā cajī
dē, chi iin-ni stātílā névāha
ndá dē inī barco.
15 De nī ndacu yā nūū
dē: Coto má candíja
ndá nú levadura ndá tēe
grupo fariseo jíín levadura
Herodes, ncachī yā.
16 De nī ncāhān ndá tēe
scuáha jíín ndá táhán dē: Va
sīquī jāá nduú nā stāā ndíso
ó, jā ñúcuán cáhān yā súcuán,
ncachī dē.
17 De nī jinī Jesús, de nī
ncāhān yā: ¿Nājēhē cúu jā
nátúhún ndá nú jā ní ncāhān
ni súcuán sīquī jāá nduú nā
stāā ndíso nú? ¿A ncháha ca
cunī nū, á ncháha ca jīcūhun
inī nū jāá nsūú sīquī ñúcuán
cáhān ni? ¿A uun ndasí inī
ndá nú jā candíja nú?
18 Iyó tīnūú nú, ¿de á nduú
ndéhé nú? Iyó sōho nú, ¿de
á nduú jíni nú? ¿De á nduú
núcūhun inī nū?
19 Chi tá nī scuáchi nī ūhūn
stāā jā ní nchajī ūhūn mil
tēe, ¿de nāsaa tīcá nī nchitú
pedazo stāā jā ní nastútú nú?
ncachī yā. Uxī ūū, ncachī ndá
dē.
20 De saá-ni tá nī scuáchi nī
ūjā stāā jā ní nchajī cūmī mil
nchivī, ¿de nāsaa tīcá nī nchitú

já ní nastútú nú pedazo stáá? ncachī yā. Ujá, ncachī ndá dē.

21 De nī ncāhān yā jíín dē: ¿De jondē mitan á ncháha ca jīcūhun inī ndá nú? ncachī yā. Súcuán nī ncāhān yātá yā já má cándíja ndá dē tūhun stáhví já stéhēn ndá tēe ñúcuán.

Já ní nasāhá vāha yā iin tēe cuáá ñuū Betsaida

22 Ñúcuán de nī nquenda yā jíín ndá dē ñuū Betsaida. De nī nquisiáha nchivī iin tēe cuáá nūū yā, de nī ncāhān ndāhví ji jíín yā já ná tée yā ndahá yā nūū dē.

23 Ñúcuán de nī ntiin yā ndahá tēe cuáá, de nī ntavā yā dē yātā ñúū. De nī ntee yā ntesíi yā tīnūú dē, de nī ntee yā ndahá yā dē. De nī jīcā tūhún yā dē tú cuu cunī dē jacū.

24 De nī nūcūndēhé dē, de nī ncāhān dē: Jínī sá nchivī já jíca ji, de nduú jínī cājí sá, chi tá cáá ñutun cáá ji, ncachī dē.

25 Ñúcuán de nī ntee tucu yā ndahá yā tīnūú dē. De nī nūcūndēhé vāha dē, de nī nduvāha-ni tīnūú dē, de nī jinī cājí dē ndihi-ni.

26 De nī natají yā dē já quínohōn dē vehe dē, de nī ncachī yā: Mā quívi nú ñuū, de mā cāchí cuitī nū nūū ni iin, ncachī yā.

Já ní ncachī Pedro já Jesús cúu Cristo

(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

27 Sá de Jesús jíín ndá tēe scuáha jíín yā, cuāhān yā ndācá ndáñúū Cesarea Filipo. De ichi nī jīcā tūhún yā dē: De nduhū, ¿ní iin cúu nī cáchī ndá nchivī?

28 De nī ncāhān ndá dē: Sava ji cáhān já cúu ní Juan, tēe já ní scuénduté. De sava cā ji cáhān já cúu ní Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. De sava cā ji cáhān já cúu ní incā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, ncachī ndá dē.

29 Ñúcuán de nī jīcā tūhún yā dē: De ndá máá nú, ¿ní iin cúu nī cáchī ndá nú? De nī ncāhān Pedro: Maá ní cúu Cristo, Yāā já ní ntají Yāā Dios, ncachī dē.

30 De nī ndacu yā nūū ndá dē já má cāchí dē tūhun yáhá nūū ni iin nchivī.

Já ní ncachī tūhun Jesús já cuū yā

(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

31 De nī nquijéhé yā stéhēn yā nūū ndá dē: Maá nī, Yāā nī nduu tēe, cánuú já ndoho ndasí nī. De ndá tēe ñáhnú jíín ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe stéhēn ley janahán, cuyichī inī dē nduhū, de cahnī dē nduhū. Sochi nūū únī quīvī de natecū ni, ncachī yā.

32 De cájí nī ncāhān yā tūhun yáhá. Ñúcuán de Pedro nī ncana síín dē yā, de nī nquijéhé dē cáhān dē nūū yā já má cuáha yā tūhun já coo súcuán.

33 De maá yā nī jicó cóto yā, nī ndēhé yā nūū ndá tēe scuáha jíín yā. De nī ncāhān yā nūū Pedro: Cujiyo quīhīn nū, chi cáhān nū tá cáhān Satanás. Chi nduú jáni inī nū tá cúu nūū jáni inī Yāā Dios, chi sa jáni inī nū tá cúu nūū jáni inī nchivī, ncachī yā.

34 De nī ncana yā ndá tēe scuáha jíín yā jíín ndá nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā: Nā-ni nchivī tú cúnī ji cuniquīn ji nduhū jā scuáha nī ji, de ná cásī ji jā cúnī maá ji, de ná cúniquīn ji nduhū de cuāha ji tūhun jā cundoho ji tūndóhó jā síquī ni, vísō ná cúū ji.

35 De tú ní nchivī cúnī ji cācu ji nūū tūndóhó jā quiji nūū ji jā síquī nduhū, túsaá de tānū tāhvī ji níí cání. De tú ní nchivī vísō ná cúū ji jā síquī nduhū jíín sīquī jā scáca ji tūhun jā scácu nī nchivī, túsaá de cutecū ji níí cání.

36 ¿Chi ní cuetíñú vísō ná cúndeé nchivī nīhīn ji níí ñayīví, de tú quīvi ji nūū tānū tāhvī ji?

37 Chi nduú nā jīín cuitī chunáá nchivī jā cācu ánō ji.

38 De nchivī yáhá nduú cándíja cuitī ji, de cúsá maá cuāchi sáhá ji. De tú nā-ni nchivī cúcanoō ji nūū nchivī yáhá jā síquī nduhū, Yāā nī nduu tēe, jíín sīquī tūhun cáhān ni, de suni súcuán cucanoō ni jā síquī maá ji, quīvī jā nenda nī jíín ndācá ángel ndoo nī. De quīvī ñúcuán chi viī ndasí cuñáhnú nī, tá cúu nūū cúñáhnú Tatá nī, ncachī yā.

9

1 De suni nī ncāhān yā jíín ndá dē: Ndāā cáhān ni jíín ndá nú jā sava tēe íyó yáhá, mā cúū cuitī dē chi jondē cunī dē nāsa tátúnī Yāā Dios jíín poder yā, ncachī yā.

Jā tucu nī nduu yā
(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

2 Ñúcuán de nūū íñū quīvī, de Jesús nī jeca yā Pedro jíín Jacobo jíín Juan, de cuāhān sīín yā jíín dē iin yucu súcún. De ñúcuán, tucu nī nduu yā nūū dē.

3 De sahma yā nī jēndūtē, de nī nduyaa ndasí tá cáá yūhā volcán. De nduú ni iin nchivī ñayīví yáhá cuu naquete ji jā nduyaa ndasí súcuán.

4 De nī jinī ndá dē jā Elías jíín Moisés, tēe nī īyo janahán, nátúhún ndúū dē jíín Jesús.

5 Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jíín yā: Maestro, nācā vāha jā íyó ndá sá yáhá, de ná sáhá ndá sá ūnī vehe ramádā, iin cuu maá ní, incā cuu Moisés, de incā cuu Elías, ncachī dē.

6 Chi nī nchūhú ndasí ndá dē, de Pedro nduú ní nsáhá dē cuenta nā cuá cúu jā cáhān dē.

7 De nī nquiji iin vīcō nūhún, de nī jasī-ni nūū ndá dē. De nūū vīcō ñúcuán nī ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe nī jā mānī ndasí nī jíín. De cunini ndá nú tūhun cáhān yā, ncachī.

8 De nī nūcūndēhé ndá dē-ni, de nduú cā ní jínī dē ndúū tēe ñúcuán, chi maá-ni cā Jesús.

9 De nī nuu ndá dē jíín yā yucu. De nī ndacu nīhin yā nūū dē jā má cāchí dē nūū ni iin jā súcuán nī jinī ndá dē, chi jondē tá natecū maá yā, Yāā nī nduu tēe, ncachī yā.

10 Jā ñúcuán nī nchuhun inī ndá dē ndācá jā ní ncuu ñúcuán, de jícā tūhún táhán dē nā tūhun cúu jā natecū yā.

11 De nī jīcā tūhún dē yā: De ndá tēe stéhēn ley janahán, ¿nājēhē cáhān dē jā cánuú jā xihna cā Elías nenda, sá de quiji Yāā cúu Cristo? ncachī de.

12 De nī ncāhān yā jíín dē: Jāndáā cúu jā xihna cā quiji iin tēe cuu tá ncuu Elías, de sāhá tūha dē ndihi, cáchī tutū. ¿De nā cuá cáhān tucu tutū īī sīquī nduhū, Yāā nī nduu tēe? Cáhān jā ndoho ndasí nī, de sāhá jéhe inī ji nūū ni.

13 Sochi cáhān ni jíín ndá nú, ja nī nquiji tēe jāá ncuu tá cúu nūū ní ncuu Elías, de nī nsāhá nāvāha ndá ji dē ndihi jā ní ncuu inī ji, tá cúu nūū cáhān tūhun dē nūū tutū, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā iin sūchí jā ñúhún tāchī inī

(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

14 De nī nenda yā jíín ndá dē nūū ndá cā tēe scuáha jíín yā, de nī jinī yā nchivī cuāhā ndasí, nī jicó ndúū ji ndá dē. De suni íyó ndá tēe stéhēn ley janahán, stáhān tāhán dē jíín ndá tēe scuáha jíín yā.

15 De tá nī jinī ndá nchivī jā váji yā, de sáhvi inī ji, de jínu ji cuāhān ji nūū yā jā cāhān ji jíín yā.

16 De nī jīcā tūhún yā ndá tēe stéhēn ley janahán: ¿Nā sīquī stáhān tāhán ndá nú jíín ndá dē? ncachī yā.

17 De nī ncāhān iin tēe íyó ñúcuán: Maestro, nī nquisiáha sá sēhe yií sá nūū ní, chi ñúhún iin tāchī inī ji, de nī ncuñíhín ji nī nsāhá.

18 De ní-ni cúu nūū íyó ji, de tāchī ñúcuán jáhnī yīhí ji de scócáva ji nūū ñūhún. De jée tīñū yuhú ji, de cáhñī nūhun ji sáhá. De cuācuxií ndasí ji. De nī ncāhān ndāhví sá jíín ndá tēe scuáha jíín ní jā ná távā dē tāchī, de nduú ní ncúu sāhá dē, ncachī dē.

19 Ñúcuán de ni ncāhān Jesús: Tēe nduú cándíja cuitī cúu ndá nú. ¿De nāsaa cā quīvī cundeē ni jā ndoho nī jíín nú? ¿De nāsaa cā quīvī cuandeé inī ni jíín nú? Cuáquēhen sūchí ñúcuán ná quíji ji, ncachī yā.

20 De nī nquisiáha ndá dē ji nūū yā. De tá nī jinī tāchī nūū yā, de nī jahnī yīhí ji-ni. De nī jicó cáva ji nūū ñūhún, de nī ntuū ji, de nī jee tīñū yuhú ji.

21 De Jesús nī jīcā tūhún yā tatá ji: ¿Nāsaa tiempo cúu jā sáhá súcuán jíín ji? ncachī yā. De nī ncāhān dē: Jondē lulí ji.

22 De nī ncuu cuāhā vuelta nī scócáva tāchī ji nūū ñúhūn jíín nūū ndūté, jā cahnī ji cúnī. De tú cuu sāhá ní, de cundáḥví inī ní sāán de chindeé chituu ní sāán jā nduvāha sēhe sá, ncachī dē.

23 De nī ncāhān Jesús jíín dē: Tú cuu candíja nú jā sāhá nī, chi nchivī cándíja de cuu ndācá-ni jā cúnī ji, ncachī yā.

24 De maá tatá sūchí ñúcuán nī ncāhān jee dē: Cándíja sá, de chindeé chituu ní sāán jā candíja nīhin cā sá, ncachī dē.

25 De nī jinī Jesús jā távī ndasí nchivī nūū yā. De nī ncāhān yā nūū tāchī: Ndóhó tāchī jā ní nsāhá jāá ncuñíhín ncusóhó ji, nduhū tátúnī ni nūū nū jā quee nú inī sūchí yáhá, de mā ndívi nú cā inī ji, ncachī yā.

26 Ñúcuán de nī ncana cóhó tāchī, de nī jahnī yīhí tucu ji, de nī nquee cuāhān. De sūchí ñúcuán nī ncuu ji modo ndīyi, de nī ncāhān cuāhā nchivī jā ní jīhī ji.

27 Sochi Jesús nī ntiin yā ndahá ji, de nī nacani yā ji, de nī nūcuīñī ji.

28 Sá de nī nquīvi Jesús inī iin vehe, de ndá tēe scuáha jíín yā nī jīcā tūhún síín dē yā: ¿Nājēhē cúu jāá nduú ní ncúu tavā ndá sá tāchī ñúcuán? ncachī dē.

29 De nī ncāhān yā: Iin tāchī súcuán, chi mā quēé cuitī quīhīn de tú mā cácān táhvī nū de tú mā cōó nditē inī nū, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu yā jā cuū yā
(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

30 De nī nquee yā ñúcuán jíín ndá dē, de nī nchāha yā ndáñúū Galilea cuāhān yā. De nduú cúnī yā jā cunī ni iin nchivī.

31 Chi stéhēn yā nūū ndá tēe scuáha jíín yā, de ncachī yā: Maá nī, Yāā nī nduu tēe, nastúu ndá ji nduhū nūū ndá tēe xēēn. De cahnī dē nduhū, de tá nī jīhī ni, de nūū únī quīvī de natecū ni, ncachī yā.

32 De nduú ní jícūhun inī ndá dē tūhun yáhá, de nī nchūhú dē cātūhún dē yā sīquī tūhun jā ní ncāhān yā.

Ní nchivī cúu jā cúñáhnú cā
(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

33 De nī nquenda yā jíín ndá dē ñuū Capernaum, de tá nī nquīvi yā inī vehe, de nī jīcā tūhún yā ndá dē: ¿Nā tūhun nī natúhún ndá nú jā váji ó ichi? ncachī yā.

34 De nduú ní ncáhān cuitī ndá dē, chi ichi nī ncāhān ndá dē sīquī ní iin dē cúñáhnú cā.

35 Ñúcuán de nī jēcundeē yā, de nī ncana yā ndihúxī ūū dē, de nī ncāhān yā: Tú ní iin nú cúnī jā cuñáhnú cā, de sa sāhá nú maá nú jā cuu nú tēe núu cā nūū ndá táhán nú, de cuu nú mozo nūū táhán nú.

36 Ñúcuán de nī ntiin yā ndahá iin sūchí lúlí, de nī jani yā ji māhñú ndá dē. De nī numi yā ji, de nī ncāhān yā jíín ndá dē:

37 Nā-ni nchivī de tú jā síquī nduhū jétáhví ji iin sūchí lúlí tá cúu nūū cúu sūchí yáhá, de nduhū jétáhví ji. De nchivī jā jétáhví nduhū, de nsūú maá-ni nduhū, chi suni Yāā jā ní ntají nduhū jétáhví ji, ncachī yā.

Nchivī jāá nduú cáhān sīquī yā, íñí ji jíín yā
(Lc. 9.49-50; Mt. 10.42)

38 Ñúcuán de nī ncāhān Juan jíín yā: Maestro, nī jinī ndá sá iin tēe jā jíín síví ní távā dē tāchī inī nchivī. De nī jasī ndá sá jā sáhá dē, chi nduú jíca dē jíín ó, ncachī dē.

39 De nī ncāhān Jesús jíín dē: Mā cásī ndá nú jā sáhá dē. Chi ni iin tēe jā jíín síví nī sáhá dē tiñu ñáhnú, mā cūú nacahān dē sīquī ni.

40 Chi iin tēe jāá nduú cáhān contra sīquī ō, íñí dē jíín ó.

41 De nā-ni nchivī de tú jā síquī nduhū taji ji vísō iin ñajin ndute coho nú, sīquī jā cándíja

nú nduhū, de ndāā ndija cúu jā nīhīn ji tāhvī ji.

Xēēn coo sīquī nchivī quívi nūū cuāchi
(Mt. 18.6-9; 5.13; Lc. 17.1-2; 14.34-35)

42 De tú iin sūchí lúlí yáhá cándíja ji nduhū, de tú quīvi ji cuāchi sāhá nā-ni nchivī, de vāha cā de tú ní núhnī iin yōsó cáhnú sūcūn nchivī ñúcuán, de quēe ji chījin ndute mar nícu.

43 De tú ndahá nú sáhá jā quīvi nú cuāchi, de vāha cā quehndē nū ná quíhīn, tácua nduú cā sāhá nú cuāchi. Chi vāha cā jā coo iin-ni ndahá nú de quīvi nú nūū cutecū nū níí cání, nsūú cā jā coo ndúū ndahá nú de quīvi nú infierno, nūū cáyū ñuhūn jā má ndáhvā cuitī.

44 De ñúcuán chi nduú jíhī tīndacú, de nduú ndáhvā cuitī ñuhūn.

45 De tú jēhē nū sáhá jā quīvi nú cuāchi, de suni vāha cā quehndē nū ná quíhīn, tácua nduú cā sāhá nú cuāchi. Chi vāha cā jā coo tícúhlu nú de quīvi nú nūū cutecū nū níí cání, nsūú cā jā coo ndúū jēhē nū de quīvi nú infierno, nūū cáyū ñuhūn jā má ndáhvā cuitī.

46 De ñúcuán chi nduú jíhī tīndacú, de nduú ndáhvā cuitī ñuhūn.

47 De tú tīnūú nú sáhá jā quīvi nú cuāchi, de vāha cā tavā nū ná quíhīn, tácua nduú cā sāhá nú cuāchi. Chi vāha cā jā quīvi nú nūū tátúnī Yāā Dios jíín iin-ni tīnūú nú, nsūú cā jā coo ndúū tīnūú nú de quīvi nú infierno.

48 De ñúcuán chi nduú jíhī tīndacú, de nduú ndáhvā cuitī ñuhūn.

49 Chi tá cúu nūū quée vāha oro sáhá ñuhūn, suni súcuán quée vāha nchivī sáhá tūndóhó. De ndācá cūñu jā sócō nchivī nūū yā, cúu uhguā sáhá ñīī.

50 Vāha íyó ñīī, de tú ñīī ná náā jā úhguā, ¿de nāsa nduu uhguā tucu sāhá nú? Túsaá de cuu nú nchivī vāha, tá cúu nūū íyó vāha ñīī. De cundeē vāha ndá nú jíín táhán nú, ncachī yā jíín ndá dē.

10

Sīquī jā má sndóo táhán tēe jíín ñahan
(Mt. 19.1-12; 5.31-32; Lc. 16.18)

1 De nī nquee yā ñuū Capernaum, de nī jīnū yā región Judea jíín incā lado yūte Jordán ichi nūū quénda ncandiī. De ñúcuán nī ncutútú tucu nchivī nūū yā, de nī stéhēn tucu yā tūhun nūū ji, tá-ni sáhá yā.

2 Ñúcuán de jacū tēe grupo fariseo nī nquenda dē nūū yā, chi cúnī dē coto túnī dē yā, tú nāsa cāhān yā. De nī jīcā tūhún dē yā tú íyó ley jā cuu ndusíín iin tēe jíín ñasíhí dē.

3 De nī ncāhān yā jíín dē: ¿Nā tiñu nī ndacu Moisés nūū nū jondē janahán?

4 De nī ncāhān ndá dē: Moisés nī jēhe dē tūhun jā cuvāha iin acta jā ndusíín dē jíín ña, de ndōo ña, ncachī dē.

5 De nī ncāhān Jesús jíín dē: Sīquī jā nīhin inī ndá nú, de jā

ñúcuán cúu jā ní ndacu dē tiñu yáhá nūū nū.

6 Sochi jondē quīvī xíhna ñúhún tá nī nsāḥá Yāā Dios ndihi, chi tēe jíín ñahan nī nsāhá yā, cáchī tutū.

7 Jā ñúcuán cúu jā sndóo tēe tatá dē naná dē, de quétáhán dē jíín ñasíhí dē.

8 De iin-ni cā cúu ndúū dē, cáchī Yāā Dios. Túsaá de nduú cā cúu ūū táhān dē, chi iin-ni cā cúu.

9 Jā ñúcuán nduú vāha jā sndóo táhán, chi jā ní squétáhán Yāā Dios cúu, ncachī yā.

10 De tá nī nquīvi ndá dē vehe, de ndá tēe scuáha jíín yā nī jīcā tūhún tucu dē yā sīquī tūhun ñúcuán.

11 De nī ncāhān yā jíín dē: Tú nā-ni tēe sndóo dē ñasíhí dē, de nacueca dē incā ñahan, túsaá de cásíquí ndéē dē ñasíhí dē.

12 De tú iin ñahan sndóo ña yií ña de nacueca ña incā tēe, suni cásíquí ndéē ña dē, ncachī yā.

Jā ní jīcān táhvī Jesús jēhē ndá sūchí lúlí
(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

13 Ñúcuán de nī nquenda nchivī nūū yā jíín ndá sūchí lúlí, jā tee yā ndahá yā xīnī ji. De ndá tēe scuáha jíín yā, nī ncāhān dē nūū ndá nchivī jā váji jíín ji.

14 De nī jinī Jesús, de nī nquītī inī yā, de nī ncāhān yā jíín ndá dē: Cuāha tūhun ná quíji ndá sūchí lúlí jīñā nūū ni, de mā cásī ndá nú jā quiji ji. Chi nchivī jā ndicó cóo inī jā cani inī ji modo ndá sūchí yáhá, suu ji cúu jā quīvi ndahá Yāā Dios jā tatúnī yā nūū ji.

15 De ndāā cáhān ni jíín ndá nú, tú iin nchivī nduú jétáhví ji jā tatúnī Yāā Dios nūū ji, tá cúu nūū jétáhví iin sūchí lúlí, de mā quívi cuitī ji ndahá yā, ncachī yā.

16 De nī numi yā ndá ji, de nī ntee yā ndahá yā xīnī ji, de nī jīcān táhvī yā jēhē ji.

Tūhun tēe cuícá
(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

17 Ñúcuán de nī nquehen tucu yā ichi cuāhān yā. De jínu iin tēe nī nquenda dē, de nī jēcuīñī jītí dē nūū yā, de nī jīcā tūhún dē yā: Tēe vāha cúu ní Maestro. De cachī ní, ¿nā tiñu váha sāhá sá de nīhīn táhvī sá cutecū sá níí cání andiví? ncachī dē.

18 De nī ncāhān yā jíín dē: ¿A jáni inī nū jā iin tēe-ni cúu nī jā cáhān nū tēe vāha jíín nī? Nduú ni iin tēe vāha íyó, chi mátúhún-ni Yāā Dios.

19 Ja jínī nū ndá tiñu jā ní ndacu Yāā Dios: Mā cásíquí ndéē tāhán nú. Mā cáḥnī nū ndīyi. Mā sácuíhná nú. Mā cáhān nū tūhun túhún. Mā stáhví nú táhán nú. Cuetáhví nú nūū tatá nú nūū naná nú, ncachī yā.

20 De nī ncāhān tēe ñúcuán jíín yā: Ndācá tiñu yáhá ja nī squíncuu sá jondē tá lulí sá, Maestro, ncachī dē.

21 Ñúcuán de nī ncumanī Jesús jíín dē, de nī ncāhān yā: Iin-ni cā tiñu cúmanī sāhá nú túsaá: Cuáhán de xīcó ndihi nú jā névāha nú, de cuāha nú nūū nchivī ndāhví. De jondē andiví cuāha yā jā váha ndasí

nūū nū. Sá de quiji nú cuniquīn nū nduhū cōhōn, de cuāha nú tūhun jā cundoho nú tūndóhó jā síquī ni, ncachī yā.

22 De tá nī jini dē tūhun yáhá, de nī ntahúhvī inī dē. De cúcuécá inī dē cuāhān dē, chi cuícá ndasí dē.

23 Ñúcuán de nī ndēhé Jesús níí xiín yā, de nī ncāhān yā jíín ndá tēe scuáha jíín yā: Nchivī cuīcá chi ūhvī ndasí quívi ji ndahá Yāā Dios jā tatúnī yā nūū ji, ncachī yā.

24 De ndá tēe scuáha jíín yā nī nsāhvi inī dē nī jini dē tūhun yáhá. De nī ncāhān tucu yā jíín ndá dē: Ndá nchivī jā cútóó xūhún, ūhvī ndasí quívi ji ndahá Yāā Dios jā tatúnī yā nūū ji.

25 Ñamā cā yāha iin camello yavī yitícú nsūú cā jā quīvi iin nchivī cuīcá inī ndahá Yāā Dios jā tatúnī yā nūū ji, ncachī yā.

26 De víhí cā nī nsāhvi inī ndá dē nī jini dē, de nī jīcā tūhún táhán dē: ¿De ní nchivī cúu jā cācu túsaá? ncachī dē.

27 De nī ndēhé yā nūū ndá dē, de nī ncāhān yā: Nchivī chi mā cūú squívi ji maá ji ndahá Yāā Dios, sochi maá yā chi cuu sāhá yā, chi ndihi-ni tiñu cuu sāhá yā, ncachī yā.

28 Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jíín yā: Señor, de ndá sāán chi nī sndóo sá ndihi jā névāha sá, de níquīn sá níhín, ncachī dē.

29 De nī ncāhān Jesús: Ndāā cáhān ni jíín ndá nú, tú nā-ni nchivī sndóo vehe, á ñanī, á cuāha, á tatá, á naná, á ñasíhí, á sēhe, á ñuhun, jā síquī nduhū jíín jā síquī jā scútē nuu ji tūhun jā scácu nī nchivī,

30 túsaá de nanihīn ji iin ciento cā jā súcuán mitan, cúu vehe, cúu ñanī, cúu cuāha, cúu naná, cúu sēhe, cúu ñuhun, de suni jondē jíín jā cunī ūhvī nchivī ji. De incā vida jā quiji de cutecū ji níí cání andiví.

31 Sochi cuāhā nchivī jā cúñáhnú mitan, nduu ji nchivī núu cā. De nchivī jā núu cā mitan, chi nduñáhnú ji, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu yā jā cuū yā

(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

32 De ñúhún ndá dē ichi jā cáa cuāhān Jerusalén. De Jesús yósnūú yā nūū ndá tēe scuáha jíín yā. De ndá nchivī jā níquīn ji yā, sáhvi inī ji nī jini ji tūhun cáhān yā, de yúhú ji. Ñúcuán de nī ncana síín tucu yā ndihúxī ūū tēe scuáha, de nī nquijéhé tucu yā cáchī tūhun yā ndācá jā quiji sīquī yā:

33 Cunini ndá nú, chi mitan de ja cuāhān ō Jerusalén, de ñúcuán nastúu nchivī nduhū, Yāā nī nduu tēe, nūū ndá sūtū cúñáhnú jíín nūū ndá tēe stéhēn ley janahán. De nenda ndá dē sīquī ni jā cuū ni. De nasiáha dē nduhū nūū ndá tēe nación Roma jā tátúnī jā ndéē Jerusalén.

34 De ndá tēe ñúcuán sāhá catá dē nūū ni, de cani dē nduhū, de tivī sīí dē nūū ni, de sá de cahnī dē nduhū. Sochi nūū únī quīvī de natecū ni, ncachī yā.

Já ní jīcān Jacobo jíín Juan iin favor nūū yā
(Mt. 20.20-28)

35 Ñúcuán de Jacobo jíín Juan, ndúū sēhe Zebedeo, nī nquenda dē nūū Jesús, de nī ncāhān dē: Maestro, cúnī sá jā sāhá ní iin jā cācān sá nūū ní, ncachī ndúū dē.

36 De nī ncāhān yā jíín dē: ¿Nā cuá cúu jā sāhá nī jíín nú cúnī nū? ncachī yā.

37 De nī ncāhān ndúū dē: Cuāha ní tūhun jā cundeē sá xiín ní quīvī nduñáhnú ní, iin sá lado cuáhá ní, de incā sá lado sátín ní, ncachī dē.

38 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíín ndúū dē: Nduú jínī nū nā cuá cúu jā jícān nū. ¿A cuu cundoho nú tūndóhó tá cúu nūū quiji sīquī ni? ¿De á quenda nú cundoho xēēn nū tá cúu nūū cundoho nī? ncachī yā.

39 De nī ncāhān ndúū dē: Cuu sāhá sá, ncachī dē. De nī ncāhān yā jíín dē: Jāndáā cúu jā ndoho nú tūndóhó tá cúu nūū quiji sīquī ni, de ndoho xēēn nū tá cúu nūū cundoho nī.

40 Sochi jā cundeē nū lado cuáhá nī jíín lado sátín nī, de nsūú nduhū cúu jā cuāha tūhun. Chi ja íyó tūha jā cuu ndá tēe jā ní nacāji Tatá nī, de tēe ñúcuán nīhīn, ncachī yā.

41 De ndihúxī cā tēe scuáha jíín yā, nī jini dē tūhun yáhá, de nī nquītī inī dē nī jinī dē Jacobo jíín Juan.

42 De Jesús nī ncana yā ndá dē, de nī ncāhān yā jíín dē: Jínī ndá nú nāsa sáhá ndá tēe jā cúñáhnú nūū nchivī ndá nación. Chi ndácu nīhin ndá dē nūū ji, de maá dē cáchī nāsa coo.

43 Sochi ndá máá nú, chi mā sāhá nú súcuán. Chi tú ní iin nú cúnī nū cuñáhnú nú, de nduú chi sa sāhá nú maá nú tēe jā cuetíñú ndá táhán nú.

44 De tú ní iin nú cúnī jā cuu nú nūū, de sa sāhá nú maá nú mozo nūū ndá táhán nú.

45 Chi suni súcuán sáhá maá nī, Yāā nī nduu tēe, chi nsūú jā váji nī jā cuetíñú nī nchivī, chi sa vāji nī jā cuetíñú nchivī nduhū. De cuāha nī maá nī jā cuū ni tácua scácu nī cuāhā nchivī, ncachī yā.

Já ní nasāhá vāha yā Bartimeo tēe cuáá
(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

46 Ñúcuán de nī nquenda yā ñuū Jericó jíín ndá tēe scuáha jíín yā. Sá de nī nquee yā ñúcuán cuāhān yā jíín ndá dē jíín ndá cā nchivī cuāhā. De Bartimeo tēe cuáá, sēhe Timeo, ndéē dē yuhú íchí, jícān dē caridad.

47 De nī jini dē tūhun jā váji Jesús tēe ñuū Nazaret. De nī nquijéhé dē cána jee dē: Jesús, maá ní jā cúu ní tatā rey David, cundáhví inī ní sāán, ncachī dē.

48 De cuāhā nchivī nī ncāhān ji nūū dē jā ná cásī dē yuhú dē. Sochi víhí cā nī ncana jee dē: Maá ní jā cúu ní tatā rey David, cundáhví inī ní sāán viī, ncachī dē.

49 Ñúcuán de nī jencuiñī Jesús, de nī ncāhān yā: Cana dē ná quíji dē. De nī ncana ndá ji tēe cuáá ñúcuán: Ndeé coo inī nū. Nacuiñī ná cóhōn, chi cána yā ndóhó, ncachī ji.

50 Ñúcuán de nī squéne dē
sōō dē, de ñamā nī nacuiñī dē,
de nī nquenda dē nūū Jesús.
51 De nī ncāhān yā jíín dē:
¿Nā cuá cúnī nū jā sāhá nī
ndóhó? De nī ncāhān dē:
Maestro, jā ná ndúnijīn tīnūú
sá cúnī sá, ncachī dē.
52 De nī ncāhān Jesús jíín
dē: Cuáhán túsaá, chi nī
ncandíja nú jā cuu nasāhá
vāha nī ndóhó, de suu cúu jā
ní nduvāha nú, ncachī yā. De
nī ndunijīn-ni tīnūú dē, de nī
jēcuniquīn dē Jesús cuāhān dē
jíín yā ichi ñúcuán.

11

Jā ní nquīvi Jesús Jerusalén
(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

1 De cuācuñatin yā ciudad
Jerusalén, de nī ncuñatin yā
ñuū Betfagé jíín ñuū Betania,
jā cáá jēhē yucu Olivos. De nī
ntají yā ūū tēe scuáha jíín yā jā
quíhīn dē.
2 De nī ncāhān yā jíín dē:
Cuáhán ñuū lulí jā cáá ichi
núū. De tá nī nquīvi nú de
cunī nū iin burro núhnī tī, jā
ni iin tēe ncháha ca cosō dē tī.
De nandají nú tī, de quiji nú
jíín tī.
3 De tú ní iin cātūhún nūcu
nándají nú tī, de cachī nū jā
maá Jētohō ō jíni ñúhún yā tī,
de ñamā natají yā tī ndiji tī,
cachī nū, ncachī yā jíín ndúū
dē.
4 De cuāhān ndúū dē, de nī
nīhīn dē burro ñúcuán núhnī
tī viéhé quēhe inī ichi. De nī
nandají dē tī.
5 De sava nchivī íñí ñúcuán
nī ncāhān jíín dē: ¿Nā cuá
sáhá ní jā nándají ní burro
jīñā? ncachī ji.
6 Ñúcuán de nī ncāhān ndúū
dē tá cúu nūū ní ncachī Jesús
nūū dē. Sá de nī nsiáā ji tī
cuāhān dē jíín tī.
7 De nī nenda ndúū dē jíín tī
nūū Jesús. De nī nchisó ndá
dē sōō dē sīquī tī, de nī jēcōsō
yā tī.
8 De cuāhā nchivī nī scáā ji
sōō ji inī ichi. De sava cā ji
nī jāhnū ji ndahá ñūū, de nī
jaquīn ji inī ichi.
9 De nchivī cuáhān ichi núū
yā jíín nchivī níquīn ichi chátā
yā, cána jee ji: Viī ndasí
cúñáhnú yā. De vāha ndasí
Yāā cúu yā chi vāji yā jíín tiñu
maá Jētohō ō Yāā Dios.
10 De vāha ndasí coo, chi ja
ñatin tatúnī yā tá cúu nūū ní
ntatúnī tatā ō rey David. De
viī ndasí cúñáhnú maá Yāā
Dios, ncachī ji.
11 Sá de nī nquīvi Jesús
maá Jerusalén jíín inī tem-
plo cāhnú. De nī ndēhé yā
nūū ndācá ndatíñú jā íyó níí
ñúcuán. De ja nī ñini, de nī
nquee yā cuāhān yā ñuū Beta-
nia jíín ndihúxī ūū tēe scuáha
jíín yā.

Jā ní ncāhān yā nūū ñutun higo
(Mt. 21.18-19)

12 De quīvī téēn, tá nī nquee
yā ñuū Betania jíín ndá dē, de
cócon yā.
13 De jondē jícá nī jinī yā iin
ñutun higo jā ndéē yūcū. De
nī jēndēhé yā tú sanaā nīhīn
yā higo jā cajī yā. De nduú ní
níhīn cuitī yā, chi maá-ni yūcū

ndéē, chi nsūú tiempo cúun higo cúu.

14 Ñúcuán de nī ncāhān yā nūū ñutun higo: Mitan de mā cúun cuitī cā higo xīnī nū, ncachī yā. De ndá tēe scuáha jíín yā nī jini dē jā súcuán nī ncāhān yā.

Jā ní ntavā yā nchivī inī templo
(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

15 De nī nenda yā jíín ndá dē Jerusalén. De nī ndīvi yā inī patio templo cāhnú, de nī ntavā yā ndá nchivī jā jéen quiti de náxīcó nūū nchivī jā sōcō ji. De nī scócáva yā mesa ndá nchivī jā sáma xūhún, jíín silla ndá nchivī jā xícó paloma.

16 De nduú ní jéhe yā tūhun jā yāha nchivī inī templo jíín ndatíñú ndíso ji.

17 De nī stéhēn yā tūhun nūū ji, nī ncachī yā: Yósō nūū tutū īī jā cáhān Yāā Dios: Vehe nī chi vehe nūū jícān táhvī nchivī ndācá nación cúu, cáchī yā. Sochi ndá ndóhó, chi modo yavī cava jācuīhná nī nasāhá nú, ncachī yā.

18 De ndá tēe stéhēn tutū ley jíín ndá sūtū cúñáhnú, nī jini dē tūhun yáhá, de nī nquijéhé dē ndúcú dē modo nāsa cahnī dē yā. Chi yúhú ndá dē jā cuñáhnú cā maá yā nsūú cā ndá máá dē, chi ndācá nchivī cúsiī ndasí inī ji níni ji tūhun stéhēn yā.

19 De tá ja ñatin cuaā, de nī nquee yā Jerusalén cuāhān yā.

Jā ní nchīchī ñutun higo
(Mt. 21.20-22)

20 De jānehēn quīvī téēn nī nayāha yā jíín ndá dē cuāhān yā. De nī jinī ndá dē jā ñutun higo ñúcuán ja nī nchīchī níí jondē jíín yoho.

21 Ñúcuán de nī nūcūhun inī Pedro, de nī ncāhān dē jíín yā: Maestro, cūndēhé ní ñutun higo ñúcuán jā ní ncāhān ní nūū, de mitan ja nī nchīchī, ncachī dē.

22 De nī ncāhān Jesús jíín ndá dē: Candíja ndá nú jā sāhá Yāā Dios jā jícān nū.

23 Chi ndāā cáhān ni jíín nú, tú nā-ni nchivī cāhān ji jā cujiyo yucu yáhá quīhīn jondē nūū mar, de tú nduú jáni síquí inī ji, chi sa cándíja ji jā coo tá cúu nūū cáhān ji, ñúcuán de quee ndaā jā ní ncāhān ji.

24 Jā ñúcuán cúu jā cáhān ni jíín ndá nú, ndācá jā jícān táhvī nū, de tú cándíja nú jā nīhīn nū, de nīhīn nū.

25 De tá jícān táhvī nū, de cune cáhnú inī nū nūū nchivī jā sáhá cuāchi nūū nū, tácua maá Tatá nú, Yāā ndéē andiví, suni cune cáhnú inī yā nūū cuāchi nú.

26 Chi tú mā cúne cáhnú inī nū nūū táhán nú, de saá-ni maá Tatá nú, Yāā ndéē andiví, mā cúne cáhnú inī yā nūū cuāchi nú, ncachī yā.

Sīquī jā ndíso tíñú Jesús
(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

27 Ñúcuán de nī nenda tucu yā Jerusalén, de jíca nuu yā inī templo cāhnú. De ndá sūtū cúñáhnú, jíín tēe stéhēn ley janahán, jíín tēe ñáhnú jā

ndácu tiñu, nī nquenda ndá dē nūū yā.

28 De nī jīcā tūhún dē yā: ¿Ní jondē nī nīhīn tīñú nú ndá tiñu jā sáhá nú yáhá? ¿De ní iin nī ntee tiñu ndóhó jā sáhá nú súcuán? ncachī ndá dē.

29 De nī ncāhān Jesús: Saá-ni nduhū suni cātūhún nī ndá nú iin tūhun. De tú cuu scócóo nú, ñúcuán de cachī ni nūū nū ní jondē nī nīhīn tīñú nī jā sáhá nī tiñu yáhá.

30 ¿Ní iin nī ntee tiñu sīquī Juan jā ní scuéndute dē? ¿A Yāā Dios á ndá tēe? Cachī nūū ni, ncachī yā.

31 Ñúcuán de nī natúhún ndá máá dē: Tú cachī ō jā Yāā Dios nī ntee tiñu ñúcuán sīquī Juan, de cāhān dē jíín ó: ¿Túsaá de nājēhē cúu jāá nduú ní ncándíja ndá nú jā ní ncāhān dē?

32 De tú cāhān ō jā nchivī nī ntee tiñu sīquī dē, de quītī inī nchivī cunī ji yóhó, ncachī ndá dē jíín táhán dē. Chi yúhú ndá dē jā quītī inī nchivī, chi ndiviī ji cándíja ji jā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios nī ncuu ndija Juan.

33 Jā ñúcuán nī ncāhān ndá dē jíín yā: Nduú jínī ni, ncachī dē. Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: De saá-ni nduhū, suni mā cāchí nī nūū nū ní iin nī ntee tiñu sīquī ni jā sáhá nī tiñu yáhá, ncachī yā.

12

Tūhun yátá sīquī ndá tēe nēhén jā sátíñú nūū yūcū uva
(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

1 De nī nquijéhé yā cáhān yā tūhun yátá jíín ndá dē: Iin tēe nī nchuhun dē cuāhā yūcū uva. De nī jasī dē corral, de nī nsāhá dē iin nūū cāxīn dē uva. De nī nsāhá dē iin vehe súcún tácua cuu coto dē níí cáhnú. De nī sndóo dē nūū sava tēe jā satíñú nūū, de cuu sava dē ndīhā jíín. De nī nquehen dē ichi cuāhān jīcá dē.

2 De maá tiempo jā ndutútú uva, de nī ntají dē iin mozo jā cuánaquēhen ji sava ndīhā uva nūū ndá tēe sátíñú.

3 De ndá tēe ñúcuán nī ntiin dē mozo, de nī ncani dē ji, de nī natají uun dē ji cuānohōn ji.

4 Ñúcuán de tēe xíí uva nī ntají dē incā mozo cuāhān. De ndá tēe sátíñú nī jēhe dē yūū xīnī mozo ñúcuán, de nī stácuēhé dē, de nī ncāhān nāvāha dē nūū.

5 De tēe xíí uva nī ntají tucu dē incā mozo cuāhān. De nī jahnī ndá dē ji. De suni súcuán nī ntají dē cuāhā cā mozo cuāhān, de sava ji nī ncani ndá dē, de sava cā ji nī jahnī dē.

6 De tēe xíí uva, íyó iin sēhe dē de mānī ndasí dē jíín. De jā sándīhí de nī ntají dē sēhe dē cuāhān nūū ndá tēe sátíñú. De jáni inī dē jā cuetáhví ndá tēe ñúcuán nūū sēhe dē.

7 Sochi ndá tēe sátíñú nī natúhún ndá máá: Tēe xíí táhvī cúu yáhá. Ná cáhnī ō ji, de ndōo tāhvī ji cuu ó, ncachī ndá.

8 De nī ntiin ndá dē ji, de nī jahnī dē, de nī squéne dē ji yuhú ñúhún ñúcuán, ncachī yā.

9 Ñúcuán de nī jīcā tūhún yā ndá dē: ¿Túsaá de nāsa sāhá tēe xíí uva? Nenda dē de cahnī dē ndá tēe sátíñú,

de cuāha dē ñuhun jā cáá uva nūū sava cā tēe jā satíñú nūū.

10 ¿De á ncháha ca cahvi ndá nú tūhun yáhá jā yósō nūū tutū īī, jā nduhū cúu tá cúu iin yūū? Chi cáchī tutū:

Yūū jā ní squéne yichī ndá tēe
jā sáhá vehe,
maá yūū yáhá nduu jā quituu
squínā vehe.

11 Maá Jētohō ō Yāā Dios nī
nsāhá yā súcuán,
de sáhvi inī ō jínī ō tiñu yáhá.
Cáchī tutū, ncachī yā.

12 Ñúcuán de nī nducú ndá dē modo jā tiin dē yā. Chi nī jīcūhun inī dē jā sīquī ndá máá dē cúu jā ní ncāhān yā tūhun yátá sīquī ndá tēe jā sátíñú nūū uva jíín ndá tēe jā sáhá vehe. Sochi sīquī jā yúhú ndá dē jā quītī inī nchivī, de nī sndóo dē yā, de cuāhān dē.

Sīquī xūhún renta
(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

13 Ñúcuán de nī ntají ndá dē sava tēe grupo fariseo jíín grupo Herodes, cuāhān dē nūū yā, chi ndúcú ndá dē nāsa sāhá dē tácua cāhān yā iin tūhun jā nīhīn dē cuāchi sīquī yā.

14 De nī nquenda ndá dē, de nī ncāhān dē jíín yā: Maestro, jínī ndá sá jā tēe cáhān ndāā cúu ní, de nduú yúhú ní jā cāhān ni iin nchivī sīquī ní. Chi nduú sáhá ní cuenta nāsa cúu iin iin nchivī, chi inuú-ni sáhá ní jíín ndá ji. De stéhēn ndāā ní nāsa squíncuu nchivī nūū Yāā Dios. ¿De á íyó vāha jā chunáá ó xūhún renta nūū rey nación Roma jā tíin nación maá ó? ¿A chunáá ó, á mā chúnáá ó? ncachī dē.

15 De maá yā jínī yā jā stáhví-ni ndá dē, de nī ncāhān yā jíín dē: ¿Nājēhē cúu jā jíto túnī ndá nú nduhū? Taji iin xūhún ná cúndēhé nī, ncachī yā.

16 De nī jēhe ndá dē xūhún, de nī ndēhé yā nūū, de nī jīcā tūhún yā dē: ¿Nā tēe cúu jā ndéē nūū xūhún yáhá, de nā síví cúu jā ndéē yáhá? De nī ncāhān ndá dē jíín yā: Rey ñúcuán cúu.

17 De nī ncāhān yā jíín ndá dē: Túsaá de nacuāha nú nūū rey ñúcuán jā cúu cuenta dē, de nacuāha nú nūū Yāā Dios ndācá jā cúu cuenta maá yā, ncachī yā. De nī nsāhvi ndasí inī ndá dē nī jini dē jā ndíchí nī ncāhān yā.

Jā ní jīcā tūhún ndá dē sīquī
jā natecū ndīyi
(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

18 Ñúcuán de jacū tēe grupo saduceo nī nquenda dē nūū yā. De ndá tēe ñúcuán cáchī dē jāá nduú nátecū cuitī ndīyi. De nī jīcā tūhún dē yā sīquī iin tūhun:

19 Maestro, de Moisés nī ntee dē nūū tutū jā névāhá ó: Tú iin tēe cuū dē, de ndōo ñasíhí dē, de tú nduú ní íyo sēhe dē jíín ña, túsaá de cánuú jā ñanī dē nacueca ñasíhí dē, de sēhe dē jā coo jíín ña, nūcuīñī ji nūū ndīyi ñanī dē, cáchī tutū.

20 De nī īyo ūjā ñanī. De tēe xíhna ñúhún nī jeca dē iin ñahan. De nī jīhī dē, de nduú nā sēhe dē ní íyo.

21 De tēe ūū nī nacueca dē ña, de suni nī jīhī dē, de suni

nduú nā sēhe dē ní íyo. De saá-ni tēe ūnī.
22 De ndihújā dē nī nacueca dē ña, de ni iin dē nduú ní íyo sēhe dē. De jā sándīhí de nī jīhī ñahan ñúcuán.
23 Túsaá de tá natecū ndá dē quīvī jā natecū ndīyi, ¿de ní iin dē cuu ña ñasíhí dē? Chi ndihújā dē nī ndeē jíín ña, ncachī ndá dē jíín yā.
24 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín dē: Ndasí stíví ndá nú tūhun sīquī jāá nduú jícūhun inī nū jā cáhān tutū īī, de ni nduú jínī nū jā íyó poder Yāā Dios jā nastécū yā ndīyi.
25 Chi quīvī jā natecū ndá ndīyi, de nduú cā nā tūhun jā quetáhán tēe jíín ñahan coo. Chi coo ndá ji tá cúu ndá ángel Yāā Dios andiví.
26 De sīquī jā natecū ndīyi, ¿á nduú ní ncáhvi ndá nú tutū jā ní ntee Moisés, nāsa nī ncāhān Yāā Dios jíín dē māhñú yūcū jā cáyū ñuhūn? Maá nī cúu Yāā Dios Abraham jíín Isaac jíín Jacob, ncachī yā nūū Moisés.
27 Chi vísō ja nī jīhī ndá dē sochi técū dē nūū íyó maá yā, chi cúu yā Yāā jā sáhá jā técū nchivī níí cání. Ndasí stíví ndá nú tūhun yā túsaá, ncachī yā jíín ndá dē.

Tūhun cánuú ndasí cā jā ní ndacu Yāā Dios
(Mt. 22.34-40)

28 De nī nquenda iin tēe stéhēn ley janahán, de nī jini dē jā stíchī tāhán ndá tēe ñúcuán jíín Jesús. De nī jinī dē jā vāha nī scócóo yā tūhun. De nī jīcā tūhún dē yā: ¿Ní tūhun cúu jā ndácu tiñu jā cánuú ndasí cā nūū ndá cā tūhun jā ní ndacu yā janahán? ncachī dē.
29 De nī ncāhān Jesús jíín dē: Yáhá cúu tiñu jā cánuú ndasí cā nūū ndācá cā: Cáchī tutū: Nchivī Israel, cunini nú: Maá Jētohō ō Yāā Dios chi mátúhún yā-ni íyó.
30 Túsaá de coo manī ndasí nú jíín maá Jētohō nū Yāā Dios jondē jíín inī jíín ánō nū, jíín níí jāá ntúnī nū, jíín níí fuerza nū. Yāhá cúu tūhun ndácu yā jā cánuú ndasí cā.
31 De tūhun ūū jā ní ndacu yā, suni súcuán cáhān: Cundáhví inī nū táhán nú tá cúu nūū cúndáhví inī nū maá nú, cáchī tutū. Nduú cā nā incā tūhun ndácu tiñu cánuú cā íyó, chi yáhá-ni cúu, ncachī yā jíín dē.
32 Ñúcuán de tēe stéhēn ley janahán, nī ncāhān dē jíín yā: Vāha nī ncāhān ní Maestro. Chi ndāā jā iin-ni Yāā Dios íyó, de nduú cā nā incā yā íyó.
33 De cánuú jā coo manī ndasí ó jíín yā jondē jíín inī jíín ánō ō, jíín níí jāá ntúnī ō, jíín níí fuerza ō, de cundáhví inī ō táhán ó tá cúu nūū cúndáhví inī ō maá ó. De cánuú ndasí cā yáhá nsūú cā jā teñuhūn ō quiti jíín ndá cā jā sōcō ō nūū yā, ncachī dē.
34 De nī jinī Jesús jā vāha nī scócóo dē tūhun, de nī ncāhān yā jíín dē: Ja ñatin cuu quīvi nú ndahá Yāā Dios jā tatúnī yā nūū nū, ncachī yā. Ñúcuán de ni iin cā ndá dē, nduú cā ní nchúndeé inī dē jā cātūhún dē yā.

Sīquī jā cúu Cristo tatā David
(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

35 De stéhēn Jesús tūhun inī templo, de nī ncāhān yā: ¿Nāsa cúu jā cáchī ndá tēe stéhēn ley janahán jā Cristo cúu tatā rey David?

36 Chi maá David súcuán nī ncāhān dē tūhun yā nī nsāhá Espíritu Santo jondē janahán:

Maá Jētohō ō Yāā Dios nī
ncāhān yā jíín Jētohō ni,
Yāā jā quiji:
Cundeē nū lado cuáhá nī nūū
cuñáhnú nú,
de ná sáhá nī jā candeē nū
poder ndācá jā jínī ūhvī
ndóhó.

Ncachī Yāā Dios. Ncachī David.

37 Túsaá de vísō chījin tatā David cacu Cristo, de nī ncāhān dē Jētohō dē yā, chi jondē nūū Yāā Dios vāji yā, ncachī yā. De ndá nchivī cuāhā jétahān inī ji níni ji tūhun cáhān yā.

Jā ní ncāhān yā jā íyó cuāchi ndá dē
(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

38 De stéhēn yā tūhun, de nī ncāhān yā jíín ji: Coto má candíja ndá nú ndá tēe stéhēn ley janahán. Chi cúsiī inī ndá dē jíca nuu dē jíín sahma cání jā stéhēn jā cúñáhnú dē, jíín jā cáhān yíñúhún nchivī dē nūū yáhvi.

39 De jétahān inī ndá dē cundeē dē nūū silla yíñúhún cā inī vehe īī sinagoga, jíín silla yíñúhún cā nūū íyó vico jā yájī nchivī.

40 De cándeē dē vehe ndá ñahan quéndōo ndáhví. De nahán jícān táhvī dē tácua cani inī nchivī jāá nduú nā cuāchi dē. Ndá tēe yáhá chi sa víhí cā ndoho dē castigo, ncachī yā.

Jā ní nsōcō ñahan viuda xūhún
(Lc. 21.1-4)

41 De iin quīvī ndéē Jesús inī templo cāhnú ichi núū ndá jātūn nūū sócō ji xūhún. De ndéhé yā nāsa chúhun nchivī xūhún inī jātūn. De cuāhā nchivī cuīcá nī nchuhun ji cuāhā xūhún.

42 De nī nquenda iin ñahan viuda jā ndóho ndáhví. De nī nchuhun ña ūū centavo lulí inī iin jātūn.

43 Ñúcuán de nī ncana yā ndá tēe scuáha jíín yā, de nī ncāhān yā jíín dē: Ndāā cáhān ni jíín ndá nú jā ñahan viuda ndāhví yáhá, cuāhā cā nī nsōcō ña nsūú cā jā ní nsōcō ndá nchivī cuīcá.

44 Chi ndá máá ji nī nsōcō ji jā ní ndōo nūū xūhún cuáhā ji. De ñahan yáhá, vísō ndáhví ndóho ña, de nī nchuhun ña ndihi jā cutecū ña, ncachī yā jíín ndá dē.

13

Jā ní ncachī yā jā naā templo
(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

1 De tá nī nquee Jesús inī templo cāhnú, de iin tēe scuáha jíín yā nī ncāhān dē: Maestro, cūndēhé ní nācā viī ndasí cáá ndá vehe yáhá jā cúu templo, jíín ndá yūū jā ní ncuvāha, ncachī dē.

2 De nī ncāhān yā jíín dē: Ndācá vehe náhnú yáhá jā ndéhé nú, chi iin quīvī mā

cósō tāhán cā ni iin yūū, chi ndihi tānī, ncachī yā.

Nā seña coo tá cuācuñatin ndihi ñayīví
(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24, 31)

3 De cuāhān yā jíín ndá dē yucu Olivos, jā íñí ichi núū templo cāhnú. De nī jēcundeē yā ñúcuán. De Pedro jíín Jacobo jíín Juan jíín Andrés, nī jīcā tūhún síín dē yā:

4 Cachī tūhun ní nūū sá, ¿nā quīvī coo ndācá jā ní ncachī ní jā coo? ¿De nā seña coo tá ja ñatin squíncuu ndá jā ní ncachī ní? ncachī dē.

5 De nī ncāhān yā: Coto má stáhví ni iin dē ndá ndóhó.

6 Chi quiji cuāhā tēe jíín síví nī jā stáhví: Maá nī cúu Cristo, cachī dē. De súcuán de stáhví dē cuāhā nchivī.

7 De nīhīn nū tūhun jā ndācá lado íyó guerra, á ja ñatin coo guerra. De mā cúyūhú nú, chi cánuú jā súcuán coo, sochi ncháha ca quenda quīvī jā ndihi ñayīví.

8 Chi nenda nación sīquī incā nación, de nenda ñuū sīquī incā ñuū jā canāá. De cháhá chúcuán tāan, de coo tāmā, de nenda nchivī sīquī táhán ji. De ndācá yáhá cúu tūndóhó jā quijéhé xihna ñúhún cā.

9 De coto ndá nú maá nú, chi nastúu ndá ji ndóhó nūū justicia, de inī ndá vehe īī sinagoga cani ndá ji ndóhó. De quīnasiáha ji sava ndá nú nūū ndá gobernador jíín nūū ndá rey, de cāhān ji cuāchi sīquī nū sīquī jā cándíja nú nduhū. De súcuán de cuu nacani nú tūhun nī nūū ndá dē.

10 Chi cánuú jā xihna cā cūtē nuu tūhun nūū nchivī ndācá nación nāsa scácu nī ji, sá de jīnu quīvī.

11 De tá quīnasiáha ndá dē ndóhó nūū justicia, de mā nácani tūha inī nū nāsa nascócóo nú tūhun nūū ndá dē. Chi hora ñúcuán de maá Yāā Dios cuāha yā tūhun nūū nū nāsa cāhān nū, de tūhun ñúcuán cāhān nū. Chi nsūú maá nú cúu jā cāhān, chi Espíritu Santo cúu jā cāhān.

12 De ñanī jíín ñanī nastúu táhán jā ná cúū. De tatá nastúu sēhe jā cuū. De sēhe nenda sīquī tatá jíín naná jā cahnī.

13 De ndācá nchivī quītī inī ji nūū nū jā síquī nduhū. Sochi nchivī jā cuiñi nīhin jíín tūhun nī jondē quīvī jīnu, chi cācu ji.

14 De Daniel, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, nī ntee dē tūhun iin tēe nēhén jā quiji. De ndá ndóhó jā cáhvi tutū ñúcuán, de ná jícūhun inī nū. Chi iin quīvī de cunī ndá nú jā cuiñi dē inī maá templo nūū nduú nā ley jā cuiñi dē, de sāhá nāvāha dē jā stíví dē ndá ndatíñú īī. De tá cunī nū jā súcuán cúu, de nchivī ndéē región Judea, ná cúnu ji caa ji yucu quīhīn ji.

15 De nchivī ndéē yātā vēhé, mā ndívi ji inī vehe jā tavā ji ndatíñú ji, chi cánuú jā cunu ñamā ji tácua cācu ji.

16 De nchivī íyó nūū itū, mā nóhōn ji vehe jā naquehen ji sahma ji.

17 De quīvī ñúcuán, nācā ndáhví ndoho ndá ñahan ñúhún sēhe jíín jā ndéca

ñiquín, chi mā cúñamā ña cunu ña.
18 Túsaá de cācān táhvī nū jā má quījí tūndóhó ñúcuán jā cunu nú maá tiempo cúun yūhā.
19 Chi tá quijéhé ñúcuán de coo cuāhā tūndóhó xéēn, jāá ncháha ca coo súcuán jondē quīvī jā ní nsāhá Yāā Dios ñayīví de jondē mitan. De tá yāha tūndóhó ñúcuán de ni mā cōó cā jā súcuán.
20 De tú mā násndíyi maá Jētohō ō Yāā Dios tiempo coo tūndóhó ñúcuán, de ni iin nchivī mā cácu cuitī ji. De jā síquī nchivī cándíja jā ní nacāji yā, jā ñúcuán cúu jā nasndíyi yā quīvī.
21 Túsaá de tú iin nchivī cāhān jíín nú: Yáhá cūndēhé nú jā ndéē Cristo, á: Ñúcuán cūndēhé nú jā ndéē yā, cachī ji, de mā cándíja nú jā cáhān ji.
22 Chi quenda ndá tēe stáhví jā cachī dē jā cúu dē Cristo, á cachī dē jā tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu dē. De sāhá ndá dē tiñu ñáhnú jā sāhvi inī nchivī cunī ji, tácua stáhví dē jondē maá nchivī jā ní nacāji yā, de tú ná cúu sāhá dē.
23 Sochi ndito coo inī ndá nú, chi ja nī ncachī ndihi nī nūū nū mitan jondē ncháha ca coo.

Nāsa coo quīvī tá nenda Yāā nī nduu tēe
(Mt. 24.29-36, 42-44; Lc. 21.25-36)

24 De quīvī ñúcuán, tá ja nī ndihi ndācá tūndóhó yáhá, de cutuún ncandiī, de yōō chi mā cútūu cā.
25 De nincava tiūūn, de ndācá jā jíca andiví chi quisi.
26 Ñúcuán de cunī ndá nchivī nūū maá nī, Yāā nī nduu tēe, nenda nī jíín vīcō, de cundiso nī cuāhā poder, de viī ndasí cuñáhnú nī.
27 Ñúcuán de tají nī ndá ángel ni quiji jā nastútú ndācá nchivī jā ní nacāji nī ndicúmī lado ñayīví, jondē nūū ndíhi ñayīví de jondē nūū ndíhi andiví.
28 Mitan de scuáha ndá nú nāsa sáhá ñutun higo: Tá ja nī nene numa, de nī nacōco yūcū, de ja jínī ndá nú ja nī ncuñatin tiempo ihní.
29 De suni súcuán tá cunī ndá nú jā ní nquijéhé ndá tiñu yáhá, ñúcuán de jīcūhun inī nū ja nī ncuñatin quīvī nenda nī, de ñamā coo.
30 De ndāā cáhān ni jíín ndá nú jā má cúū ndihi nchivī jā cunī ndá tūndóhó yáhá, chi jondē quee ndaā ndihi tá ncachī ni.
31 Andiví jíín ñayīví chi naā, sochi ndācá tūhun cáhān ni chi mā náā, chi quee ndaā ndihi.
32 Sochi quīvī jíín hora jā nenda nī, chi ni iin nchivī nduú jínī, ni ndá ángel andiví, ni maá nī jā cúu Sēhe Yāā Dios. Chi mátúhún-ni Tatá nī cúu jā jínī.
33 Túsaá de cuhun inī ndá nú ndá tūhun yáhá, de ndito coo inī nū, de cācān táhvī nū, chi nduú jínī nū nā quīvī nenda nī.
34 Chi coo modo iin tēe jā quíhīn jīcá dē, de tá ncháha ca quee dē vehe dē, de nī ndacu dē nūū ndá mozo dē nā tiñu sāhá iin iin dē. De nī ndacu dē nūū tēe jíto viéhé jā ná cóo ndito dē.

35 De saá-ni ndá máá nú, ndito coo inī nū. Chi cúu nī tá cúu jētohō vehe, de nduú jínī nū nā hora nenda nī, á ja ñatin cuaā, á ñuú, á jā cána lohló, á jānehēn.

36 Chi iin sanaā-ni de nenda nī, de ndito coo nú tácua mā níhīn ni ndóhó jāá nduú íyó tūha nú.

37 De tūhun cáhān ni jíín ndá nú yáhá, suni cáhān ni jíín ndiviī nchivī: Ndito coo inī ndá nú, ncachī yā.

14

Jā ní scáni táhán ndá dē tūhun jā tiin dē Jesús
(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

1 De cúmanī ūū cā quīvī sá de quijéhé vico pascua jā yájī ndá nchivī hebreo stātílā jāá nduú nā levadura yíhí. De ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe stéhēn ley janahán, nī nducú dē modo nāsa tiin dē Jesús jíín tūhun túhún, de cahnī dē yā.

2 De nī ncāhān ndá dē: Mā tíín ó dē maá quīvī vico, chi nenda nchivī sīquī ō, ncachī dē.

Tūhun ñahan jā ní jōsō perfume xīnī yā
(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

3 De íyó Jesús ñuū Betania, vehe Simón, tēe jā ní ndoho cuēhē stéhyū. De juni yájī yā stāā, de nī nquenda iin ñahan nūū yā, née ña iin frasco yūū luu jā ñúhún aceite perfume, jā maá-ni itā nardo cúu, de yāhvi ndasí ndéē. De nī ntahví ña frasco, de nī jōsō ña xīnī yā.

4 De sava tēe íyó ñúcuán nī nquiītī inī dē, de nī ncāhān ndá máá dē: ¿Nājēhē cúu jā snáā cāhá ña perfume yáhá?

5 Chi cuu cuyāhvi víhí cā ūnī ciento denario, de cuāha ó xūhún ñúcuán nūū nchivī ndāhví nícu, ncachī ji. De nī ncāhān sōó ndá dē jíín ña.

6 De nī ncāhān Jesús: Mā stáhān ndá nú ña. ¿Nūcu sáhá ndá nú jā nacani uhvī inī ña? Chi iin tiñu váha cúu jā ní nsāhá ña nduhū.

7 Chi níní íyó nchivī ndāhví jíín nú, de tú cúnī ndá nú de cuu sāhá vāha nú jíín ji. De nduhū chi mā cúndeē cā ni jíín nú.

8 Chi nī nsāhá ña ndihi jā cuu sāhá ña jā mānī ña jíín nī. Chi jondē ncháha ca quiyuhū ni de ja nī nsāhá tūha ña nduhū jā ní jōsō ña perfume nduhū.

9 De ndāā cáhān ni jíín ndá nú, níí cáhnú ñayīví ní-ni cúu nūū cūtē nuu tūhun jā scácu nī nchivī, de suni nacani ji tūhun jā ní nsāhá ñahan yáhá, tácua nūcūhun inī nchivī ña, ncachī yā.

Jā ní nastúu Judas yā
(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

10 Ñúcuán de Judas Iscariote, iin jā úxī ūū tēe scuáha jíín yā, nī jēhēn dē nūū ndá sūtū cúñáhnú, de nī nsāhá ndāā dē jíín jā nastúu dē Jesús nūū ndá.

11 De tá nī jini ndá sūtū jā cáhān dē, de nī ncusiī inī. De nī nquee yuhú ndá jā cuāha xūhún nūū dē. De jondē quīvī ñúcuán de ndúcú dē modo nāsa nastúu dē yā.

Já ní jaquīn yā Cena yā
(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

12 De nī nquenda maá quīvī jā quíjéhé vico pascua jā yájī nchivī stātílā jáá nduú nā levadura yíhí, de suni quīvī ñúcuán jáhnī ndá ji tīcāchí lúlí tá cúu nūū ní ndacu Yāā Dios jā sāhá ji vico pascua. De ndá tēe scuáha nī jīcā tūhún dē yā: ¿Ní cúu nūū cúnī ní jā quísāhá tūha sá nūū cuxíní ní vico pascua? ncachī dē.

13 De nī ntají yā ūū tēe scuáha jíín yā jā quíhīn dē, de nī ncāhān yā jíín dē: Cuáhán jondē ñuū, de ñúcuán jēcutáhán nú jíín iin tēe ndíso quīyi ndute. De cuniquīn nū dē quīhīn nū jíín dē.

14 De vehe nūū ndīvi dē, ñúcuán cāhān nū jíín tēe xívéhe: Cáchī maá Maestro: ¿Ní iin cuarto vehe ní cúu jā cuāha núú ní nūū cuxíní yā vico pascua jíín ndá tēe scuáha jíín yā? Cachī nū.

15 De maá dē chi stéhēn dē iin cuarto cāhnú jondē xīnī vēhé nūū ja íyó tūha. De ñúcuán sāhá tūha nú jā cuxíní ó, ncachī yā jíín dē.

16 De cuāhān ndúū tēe scuáha jíín yā, de nī nquenda dē ñuū ñúcuán, de nī nīhīn dē tá cúu nūū ní ncachī yā jíín dē. De nī nsāhá tūha dē jā cuxíní yā vico pascua.

17 De tá ja ñatin cuaā, de nī nquenda yā jíín ndihúxī ūū dē.

18 De nī jēcundeē ndá dē nūū mesa yájī dē stāā, de nī ncāhān yā: Jāndáā cáhān ni jíín ndá nú jā iin nú jā yájī jíín nī mitan, nastúu nú nduhū, ncachī yā.

19 Ñúcuán de nī ncucuécá inī ndá dē, de tá iin iin dē nī jīcā tūhún dē yā: ¿A sāán? ncachī iin dē. De saá-ni incā dē: ¿A sāán? ncachī ndá dē.

20 De nī ncāhān yā jíín dē: Iin jā úxī ūū nū jā yájī cāhnú jíín nī iin cōhō, suu nastúu nduhū.

21 De nduhū, Yāā nī nduu tēe, jāndáā cúu jā quīhīn ni cuū ni, tá cúu nūū yósō tūhun nī nūū tutū īī. De nācā xēēn cundoho tēe jā nastúu nduhū. Vāha cā de tú nduú ní ncácu tēe ñúcuán nícu, ncachī yā.

22 De juni yájī ndá dē jíín yā, de nī nquehen yā stātílā, de xihna cā nī nacuetáhví yā nūū Tatá yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíín yā. De nī ncāhān yā: Cajī ndá nú, chi yáhá cúu yiqui cúñu nī, ncachī yā.

23 Ñúcuán de nī nquehen yā iin vaso jā ñúhún ndūxi uva, de nī nacuetáhví yā, de nī jēhe yā nī jihi ndihi dē.

24 De nī ncāhān yā jíín dē: Yáhá cúu nīñī ni jā sōcō ni jā cúu trátū jeé, de cati jā ndundoo cuāchi cuāhā nchivī.

25 De jāndáā cáhān ni jíín ndá nú jā má cōhó cā ni ndūxi uva yáhá, chi jondē quenda quīvī jā tatúnī Yāā Dios níí ñayīví, sá de coho tucu nī jíín ndá nú, ncachī yā.

Já ní ncachī yā jā yūhú Pedro cāhān dē jā jínī dē yā
(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

26 De nī jita yā jíín ndá dē iin
yaā īī. De nī nquee yā cuāhān
yā jíín dē jondē yucu Olivos.

27 Ñúcuán de nī ncāhān yā:
Ndiviī nū nayūhú nú jā síquī
nduhū jacuáā mitan. Chi
suha yósō tūhun nī nūū tutū īī
jā ní ncachī Yāā Dios: Cuāha
nī tūhun jā cahnī nchivī tēe
jíto tīcāchí, de ndá tīcāchí cūtē
nuu tī jā yúhú tī, cáchī.

28 Sochi tá natecū ni, de xi-
hna cā ni cosō nūú quīhīn ni
región Galilea, de sá de cuēē
ndá nú, ncachī yā.

29 Ñúcuán de nī ncāhān Pe-
dro jíín yā: Vísō ndihi dē
nayūhú dē, sochi sāán chi mā
náyūhú cuitī sá, ncachī dē.

30 De nī ncāhān yā jíín dē:
Jāndáā cáhān ni jíín nú, jacuáā
mitan jondē ncháha ca cana
lohló ūū vuelta, de yūhú nú
jā tiin nchivī ndóhó, de cachī
nū ūnī vuelta jāá nduú jínī nū
nduhū, ncachī yā.

31 Sochi nī ncāhān téyíí dē
jíín yā: Vísō ná cúū sá jíín
ní, sochi mā cāchí cuitī sá jāá
nduú jínī sá ní, ncachī dē. De
suni súcuán nī ncāhān ndihi
dē.

Jā ní jīcān táhvī yā nūū
huerto Getsemaní
(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

32 Ñúcuán de nī nquenda
yā jíín ndá tēe scuáha jíín yā
iin lugar nūū náni Getsemaní.
De nī ncāhān yā jíín dē: Yáhá-
ni cundeē ndá nú de ná quíhīn
ni cācān táhvī ni, ncachī yā.

33 De nī jeca yā Pedro jíín
Jacobo jíín Juan cuāhān yā jíín
dē. De nī nquijéhé yā xií cúu
inī yā de cúcuécá ndasí inī yā
jā quiji tūndóhó sīquī yā.

34 De nī ncāhān yā jíín ndá
dē: Cúcuécá ndasí inī ni jondē
ja ñatin cuū ni. Yáhá cundetu
ndá nú de cundito nú, ncachī
yā.

35 De nī jica yā jacū cā, de
nī jēcuīñī jītí yā nī ntuu yā
nūū yā nūū ñūhún. De nī
jīcān táhvī yā nūū Yāā Dios
jā tú cuu de mā cúndoho yā
tūndóhó jā váji sīquī yā.

36 De suha nī ncāhān yā:
Tatá maá sá, ndihi-ni tiñu cuu
sāhá maá ní. De sāhá jíyo ní
tūndóhó yáhá jā má quījí sīquī
sá. Sochi nsūú jā cúnī maá
sá, chi jā cúnī maá ní ná cóo,
ncachī yā.

37 De nī nenda yā nūū nd-
inúnī tēe scuáha jíín yā, de nī
jinī yā jā quíxīn ndá dē. De nī
ncāhān yā jíín Pedro: Simón,
¿á jā quíxīn nū? ¿A nduú ní
ncúu cundito nú jíín nī vísō
iin hora?

38 Coo ndito inī ndá nú
de cācān táhvī nū jā chin-
deé yā ndóhó tácua mā cōtó
túnī jānēhén ndóhó jā sāhá nú
cuāchi. Chi cúnī ndija ánō nū
squíncuu vāha nú, sochi yiqui
cúñu nú chi nduú fuerza,
ncachī yā.

39 De nī jēhēn tucu yā, nī
jīcān táhvī yā, de suni tūhun
ñúcuán nī ncāhān yā.

40 De nī nenda tucu yā nūū
dē, de nī jinī yā jā quíxīn
tucu ndá dē, chi ndasí jíhī dē
māhná. De nduú cā ní níhīn
ndá dē tūhun scócóo dē nūū
yā.

41 De nī nenda yā vuelta
ūnī, de nī ncāhān yā jíín ndá

dē: Mitan de cūsūn ndá nú-ni cā de natātú nú. De nduú chi ja nī ncuu, chi ja nī nquenda hora, de nduhū, Yāā nī nduu tēe, natūu nī de tiin ndá tēe íyó cuāchi nduhū.
42 Nacuiñī ndá nú, chi ja vāji tēe nastúu nduhū, de cōhōn jíín dē, ncachī yā.

Jā ní ntiin ndá dē Jesús
(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

43 De juni súcuán cáhān cā yā, de nī nquenda-ni Judas, iin táhán jā úxī ūū tēe scuáha jíín yā. De vāji cuāhā tēe jíín dē, ndíso ndá dē espada jíín ñutun. Chi ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe stéhēn ley janahán jíín ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, nī ntetíñú ndá tēe ñúcuán.
44 De Judas, tēe jā nastúu yā, ja nī jēhe dē iin seña nūū ndá tēe ñúcuán, chi nī ncachī dē: Tēe jā techuhú nī, ñúcuán cúu. Tiin ndá nú quīhīn nū jíín, de mā siáā cuitī nū, ncachī dē.
45 De nī nquenda dē nūū Jesús, de nī ncāhān dē jíín yā: Maestro, Maestro, ncachī dē. De nī ntechuhú dē yā.
46 De ndá cā tēe ñúcuán nī ntiin dē yā, de cuāhān dē jíín yā.
47 De iin tēe íyó jíín yā nī ntavā dē espada dē, de nī jehndē dē sōho iin mozo maá sūtū cúñáhnú cā.
48 De nī ncāhān Jesús jíín nchivī cuāhā: ¿De va tēe cuíhná cúu nī jā váji ndá nú jíín espada jíín ñutun jā tiin ndá nú nduhū, á naá cúu?
49 Ndācá quīvī nī īyo nī jíín ndá nú inī templo cāhnú, nī stéhēn ni tūhun, de nduú ní ntíin ndá nú nduhū. De súcuán sáhá ndá nú tácua quee ndaā jā cáhān tutū īī, ncachī yā.
50 Ñúcuán de ndihi tēe scuáha jíín yā, nī sndóo dē yā, de nī jinu dē cuāhān dē.

Tēe suchí jā ní jinu
51 De iin tēe suchí níquīn dē yā cuāhān dē jíín yā. De níjin dē iin sahma cuijín-ni, chi íyó ñií dē. De nī ntiin ndá tēe ñúcuán dē.
52 De maá-ni sahma cuijín ñúcuán nī nīhīn ndá. De nī jinu ñií dē cuāhān dē.

Jā ní īñi Jesús nūū junta ndá tēe cúñáhnú cā
(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

53 Ñúcuán de cuāhān ndá dē jíín Jesús nūū sūtū cúñáhnú cā. De ndācá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu jíín ndá tēe stéhēn ley janahán, nī ncutútú dē.
54 De Pedro chi jícá-ni níquīn dē yā, de nī nquenda dē inī patio sūtū cúñáhnú cā. De nī jēcundeē dē jíín ndá policía, násaā dē nūū ñúhūn.
55 De ndá sūtū cúñáhnú jíín ndihi tēe sáhá junta cúñáhnú cā, nī nducú dē cuāchi sīquī Jesús, chi cahnī dē yā cúnī dē. Sochi nduú ní níhīn ndá dē.
56 Chi cuāhā dē nī ncāhān tūhún dē sīquī yā, sochi nduú ní nquétáhán tūhun jā ní ncāhān ndá dē.
57 Ñúcuán de nī nacuiñī sava dē, de nī ncāhān tūhún dē cuāchi sīquī yā, ncachī dē:
58 Ndá máá sá nī jini sá jā ní ncāhān dē jā canī dē templo yáhá jā ní ncuvāha jíín ndahá tēe, de nūū únī quīvī de

nasāhá dē incā jā má cúvāha jíín ndahá tēe, ncachī ndá dē.

59 De ni jíín tūhun yáhá de nduú ní nquétáhán tucu tūhun jā cáhān ndá dē sīquī yā.

60 Ñúcuán de sūtū cúñáhnú cā nī nacuiñī dē nūū nchivī cuāhā, de nī jīcā tūhún dē Jesús: ¿Nūcu nduú cáhān cuitī nū? ¿A íyó ndāā jā cáhān ndá tēe yáhá sīquī nū? ncachī dē.

61 Sochi maá yā nduú ní ncáhān yā, chi nduú ní náscócóo cuitī yā. De sūtū cúñáhnú cā nī jīcā tūhún tucu dē yā: ¿A maá nú cúu Cristo, Sēhe Yāā vāha jā cúñáhnú? ncachī dē.

62 De nī ncāhān yā: Suu cúu nī. De cunī nū jā nduhū, Yāā nī nduu tēe, cundeē ni lado cuáhá Yāā íyó poder, de ndiji nī ichi andiví jíín vīcō, ncachī yā.

63 Ñúcuán de sūtū cúñáhnú cā nī ndatá dē-ni sahma dē jā ní nquītī inī dē, de nī ncāhān dē: ¿Nā testigo cā jíni ñúhún ó túsaá?

64 Chi ja nī jini ndá nú jā cáhān dē tūhun nāvāha jā quītī inī Yāā Dios, chi sáhá dē maá dē Sēhe Yāā Dios. ¿De nāsa jáni inī ndá nú? ncachī dē. De ndihi dē nī ncāhān dē jā ná cúū yā.

65 De sava dē nī ntivī sīí dē nūū yā, de nī jasī dē sahma nūū yā, de nī jēhe dē jīquí yā, de nī ncāhān ndá dē jíín yā: Cachī ní iin cúu jā ní ncani ndóhó, ncachī dē. De ndá policía nī ncani dē nūū yā.

Jā ní ncachī Pedro jāá nduú jíní dē yā

(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

66 De ndéē Pedro inī patio ichi chíjin nūū íyó Jesús. De nī nquenda iin ñahan sátíñú vehe sūtū cúñáhnú cā.

67 De nī jinī ña nūū dē jā ndéē dē násaā dē yúñúhūn. De nī ndēhé vāha ña nūū dē, de nī ncāhān ña: Ndóhó chi suni nī jica nú jíín Jesús, tēe ñuū Nazaret, ncachī ña.

68 De maá dē nduú ní ncáchī dē, chi nī ncāhān dē: Nduú jíní ni dē, de ni nduú jíní ni nā tūhun cáhān nū, ncachī dē. De nī nquee dē viéhé tāvēhé, de nī ncana-ni lohló.

69 De ñahan sátíñú ñúcuán, nī jinī tucu ña nūū dē, de nī nquijéhé ña cáhān ña jíín ndá nchivī jā íyó ñúcuán: Tēe yáhá chi suni táhán ndá tēe ñúcuán cúu, ncachī ña.

70 Sochi nduú ní ncáchī tucu dē. De nī ncunúú jacū cā, de nchivī íyó ñúcuán nī ncāhān tucu ji jíín Pedro: Jāndáā ndija jā suni táhán ndá dē cúu nú, chi tēe Galilea cúu nú, de iin nuú-ni cáhān nū jíín ndá dē, ncachī ji.

71 Sá de nī nquijéhé dē cáhān téyíí dē jā ná cúndeē cuāchi sīquī dē de tú nduú cáhān ndāā dē: Nduú jíní cuitī ni tēe ñúcuán jā cáhān ndá nú tūhun dē, ncachī dē.

72 Ñúcuán de nī ncana-ni lohló vuelta ūū. De nī nūcūhun inī dē tūhun jā ní ncāhān Jesús jíín dē: Jondē tá ncháha ca cana lohló vuelta ūū, de yūhú nú de cachī nū ūnī vuelta jāá nduú jíní nū nduhū, ncachī yā. De

nī nacani inī dē sīquī tūhun ñúcuán, de nī jacu dē.

15

Jā ní īñi Jesús nūū Pilato
(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

1 De tá nī ncunijīn, de ndá sūtū cúñáhnú nī ndutútú dē jíín ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, jíín ndá tēe stéhēn ley janahán, jíín ndihi tēe sáhá junta cúñáhnú cā, de nī scáni táhán dē tūhun. De nī juhnī ndá dē Jesús de cuāhān dē jíín yā nūū Pilato, tēe cúu gobernador.

2 De Pilato nī jīcā tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo? ncachī dē. De nī ncāhān yā: Suu cúu nī, tá cúu nūū cáhān nū.

3 De ndá sūtū cúñáhnú nī ncāhān dē cuāhā cuāchi sīquī yā.

4 De Pilato nī jīcā tūhún tucu dē yā: ¿Nūcu nduú cáhān cuitī nū? ¿A nduú jínī nū jā cuāhā cuāchi cáhān ndá dē sīquī nū? ncachī dē.

5 Sochi nduú ní ncáhān cuitī yā ni iin tūhun jíín dē. De nī nsāhvi ndasí inī Pilato ndéhé dē nūū yā.

Jā ní nsāhá ndāā ndá dē jā cahnī dē yā
(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38–19.16)

6 De íyó costumbre Pilato jā ndācá vico pascua siáā dē iin tēe yíhí vecāa, nā-ni tēe cúnī nchivī.

7 De íyó iin tēe nání Barrabás, yíhí dē vecāa jíín ndá táhán dē sīquī jā ní nenda ndá dē sīquī gobierno de nī jahnī ndá dē ndīyi.

8 De nī nquenda nchivī cuāhā, de nī ncāhān ji jíín Pilato jā ná sáhá dē tá-ni íyó costumbre dē.

9 De nī ncāhān Pilato jíín ji: ¿A cúnī ndá nú jā siáā ni tēe cúu Rey ndá ndóhó nchivī hebreo? ncachī dē.

10 Súcuán nī ncāhān dē, chi cúnī dē siáā dē Jesús. Chi ja nī jīcūhun inī dē jā ní ncucuásún inī ndá sūtū cúñáhnú, de jā ñúcuán nī nasiáha ndá dē yā nūū dē.

11 Sochi ndá sūtū cúñáhnú nī scáhān dē nchivī cuāhā jā vāha cā ná cácān ji jā siáā Pilato Barrabás.

12 Ñúcuán de nī jīcā tūhún tucu Pilato: ¿Túsaá de nāsa cúnī ndá nú jā sāhá nī jíín tēe jā cáchī ndá nú jā cúu dē Rey ndá ndóhó nchivī hebreo? ncachī dē jíín ji.

13 De nī ncana jee ndá ji: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúū dē, ncachī ji.

14 De nī ncāhān Pilato: ¿Nā cuāchi nī nsāhá dē túsaá? De ndá nchivī nī ncana jee tucu ji: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúū dē, ncachī ji.

15 De Pilato chi cúnī dē jā cusiī inī nchivī jíín dē, de nī nsiáā dē Barrabás. Ñúcuán de nī ndacu dē jā ná cáni ndá soldado Jesús, sá de cata caa dē yā yīcā cruz.

16 Ñúcuán de ndá soldado cuāhān dē jíín yā, de nī nquīvi dē patio maá palacio. De nī nastútú dē ndihi táhán dē.

17 De nī nchuhun ndá dē yā iin sahma cuahá ndíhí jā cúu sahma rey. De nī nsāhá dē iin corona iñu, nī nchuhun dē xīnī yā.

18 Ñúcuán de nī ncāhān sācá
ndá dē jíín yā: Nācā vāha
rey cúu Rey nchivī hebreo,
ncachī dē.
19 De nī ncuun dē ñutun xīnī
yā, de nī ntivī sīí dē nūū yā, de
nī jēcuīñī jītí ndá dē nūū yā,
sáhá dē jā chíñúhún dē yā.
20 De tá nī ncuu nī nsāhá
sácá dē yā, de nī ntavā dē
sahma cuahá ndíhí, de nī
nachuhun dē yā sahma maá
yā. De nī ntavā ndá dē yā
cuāhān dē jíín yā jā cata caa
dē yā yīcā cruz.

Jā ní jata caa dē yā yīcā cruz
(Mt. 27.32-44; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

21 De iin tēe nání Simón ñuū
Cirene, tēe cúu tatá Alejandro
jíín Rufo, vāndiji dē jā ní jēhēn
dē rancho. De nī nchāha dē
ñúcuán, de nī ntee ndá sol-
dado tiñu dē jā cuiso dē cruz
yā.
22 De cuāhān ndá dē jíín yā
iin lugar nūū nání Gólgota, de
tūhun ñúcuán cáhān: Lugar
Yiqui Xínī.
23 De nī jēhe ndá dē vino jā
ní nsacā nuu jíín sūja ūguā jā
coho yā, sochi nduú ní jíhi yā.
24 De nī jata caa ndá dē yā
yīcā cruz. De nī nsāhá dē
suerte sīquī nāsa nīhīn iin iin
dē sahma yā.
25 De cahīīn nī jata caa dē
yā.
26 De tūhun jā ní ntee dē xīnī
cruz jā cáhān nā sīquī nī jīhī
yā, súcuán cáhān: Yáhá cúu
Rey nchivī hebreo, cáchī.
27 De suni nī jata caa ndá dē
ūū tēe cuíhná yīcā ūū cā cruz,
iin dē lado cuáhá yā, de incā
dē lado sátín yā.
28 De nī nquee ndaā tūhun
jā cáhān tutū īī: Nī squétáhán
ndá dē yā jíín ndá tēe nēhén,
cáchī.
29 De nchivī jā yáha ñúcuán,
scuícó ji xīnī ji, de nī ncāhān
yīchī ji jíín yā: Jājáān. Ndóhó
chi cáhān nū jā canī nū tem-
plo cāhnú, de nūū únī quīvī de
nasāhá nú.
30 Túsaá de scácu nú maá
nú, de nuu nú yīcā cruz viī,
ncachī ji.
31 De suni súcuán nī ncāhān
catá ndá sūtū cúñáhnú jíín
ndá tēe stéhēn ley janahán, de
cáhān ndá máá dē: Tú incā
nchivī nī scácu dē, ¿de nūcu
nduú cúu scácu dē maá dē mi-
tan?
32 Tú cunī ō jā Cristo, Rey
nchivī Israel, nuu dē yīcā
cruz mitan, ñúcuán de candíja
ó, ncachī ndá dē. De ndúū tēe
jā ndíta caa jíín yā yīcā cruz,
suni súcuán nī ncāhān yīchī dē
jíín yā.

Jā ní jīhī Jesús
(Mt. 27.45-56; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

33 De tá nī ncuu cahūxī ūū,
de nī ncuneē níí cáhnú jondē
cahūnī.
34 De tá nī ncuu cahūnī, de
nī ncana jee Jesús: Eloi, Eloi,
¿lama sabactani? ncachī yā.
De tūhun ñúcuán cáhān: Yāā
Dios maá sá, Yāā Dios maá sá,
¿nūcu nī sndóo ní sāán?
35 De sava nchivī íñí
ñúcuán, nī jini ji jā cáhān
yā, de nī ncāhān ji: Cunini
ndá nú, chi cána dē Elías,
tēe nī nacani tūhun Yāā Dios
janahán, ncachī ji.
36 De nī jinu iin tēe, nī
jēchundaji dē iin cāchī nūū
vinagre iyá. De nī ntee dē xīnī

iin ñutun, de nī ntee dē yuhú yā jā coho yā. De nī ncāhān dē: Ná cúndēhé ó tú quiji Elías snúu dē tēe yáhá, ncachī dē.

37 De maá Jesús nī ncana jee yā, de nī jīhī yā-ni.

38 Sá de sahma jā ndíta caa jā ndásī nūū cuarto īī inī templo cāhnú, nī ndātā sava sava jondē xīnī jíín jondē jēhē.

39 De tēe Roma jā cúu capitán, íñí dē nūū yā, de nī jinī dē jā ní ncana jee yā de nī jīhī yā. De nī ncāhān dē: Jāndáā ndija jā Sēhe Yāā Dios cúu tēe yáhá, ncachī dē.

40 De suni íñí sava ñahan, ndéhé jícá ña. De ūnī ña cúu María ñuū Magdala, jíín María naná José jíín Jacobo suchí, jíín ñahan náni Salomé.

41 De ndá ñahan yáhá nī niquīn ña yā, de nī nchindeé ña yā tá nī jica yā región Galilea. De suni íñí cuāhā cā ndá ñahan jā ní nquiji jíín yā Jerusalén.

Jā ní nchiyuhū dē Jesús
(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

42 De nī ñini quīvī ñúcuán. De quīvī sátūha cúu, chi stēēn cúu quīvī nátātú.

43 De nī nquenda José, tēe ñuū Arimatea. De cúu dē iin tēe cúñáhnú nūū junta cúñáhnú cā. De suni ñúhún inī dē jā quiji quīvī jā tatúnī Yāā Dios. De nduú yúhú dē chi nī nquīvi dē nūū Pilato, de nī jīcān dē yiqui cúñu Jesús.

44 De Pilato chi nī nsāhvi inī dē jā ñamā nī jīhī yā. De nī ncana dē capitán, de nī jīcā tūhún dē tēe ñúcuán tú ja nī jīhī yā.

45 Ñúcuán de nī ncucáhnú inī dē jā ní ncāhān capitán jíín dē, de nī jēhe dē tūhun jā snúu José yiqui cúñu yā.

46 De nī jeen José iin sahma cuijín váha. De nī snúu dē yiqui cúñu yā, de nī nchusúcún dē sahma ñúcuán. De nī nchiyuhū dē yā inī iin yavī ndīyi jā ní ncaān yīcā iin cava. De nī jasī dē iin yūū yuhú yávī ñúcuán.

47 De María ñuū Magdala, jíín María naná José, nī jinī ndúū ña nūū ní nchiyuhū dē yā.

16

Jā ní natecū Jesús
(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

1 De nī ñini quīvī nátātú, de María ñuū Magdala, jíín María naná Jacobo, jíín Salomé, nī jeen ndá ña ndācá perfume jā quíchīhi ña yiqui cúñu yā.

2 De jānehēn quīvī domingo, tá cáta nquenda ncandiī, de nī nquenda ndá ña nūū yíyuhū yā.

3 De nī ncāhān ndá ña: ¿Ní nīhīn ō tēe jā sāhá jíyo yūū ndásī yúyávī yáhá? ncachī ña.

4 De nī nūcūndēhé ndá ña, de nī jinī ña ja nī ncujiyo yūū cāhnú ñúcuán.

5 De nī nquīvi ndá ña inī yavī ndīyi. De nī jinī ña iin ángel Yāā Dios jā cáá tá cáá tēe suchí, ndéē yā lado cuáhá, ñúhún yā iin sahma cuijín cáni. De nī nchūhú ndá ña.

6 De nī ncāhān yā jíín ña: Mā cúyūhú ndá nú. Chi nánducú ndá nú Jesús ñuū Nazaret,

Yāā nī jīhī yīcā cruz. Nduú cā yā yáhá, chi ja nī natecū yā. Yáhá cūndēhé nú nūū ní jaquīn ndá dē yā.

7 Cuánohōn ndá nú túsaá, de cachī nū nūū ndá tēe scuáha jíín yā, jíín nūū Pedro, jā xihna cā maá yā jīnū Galilea, sá de cuēē ndá máá nú. De ñúcuán cunī nū nūū yā, tá cúu nūū ní ncāhān yā jíín nú jondē saá, ncachī ángel.

8 Ñúcuán de nī nquee ndá ña nūū ní nchiyuhū yā, de jínu ña cuāhān ña. Chi quísi ña jā yúhú ña. De nduú ní ncáchī cuitī ña nūū ni iin, chi yúhú ndá ña.

Jā ní nenda nijīn yā nūū María ñuū Magdala
(Jn. 20.11-18)

9 De Jesús nī natecū yā jānehēn quīvī domingo. De xihna cā nūū María ñuū Magdala nī nenda nijīn yā, ñahan jā ní ntavā yā ūjā tāchī inī.

10 De cuānohōn ña cuāçachī tūhun ña nūū ndá tēe jā ní jica jíín yā, jā ní nenda nijīn yā nūū ña. De cúcuécá inī ndá dē de jácu ndá dē.

11 De tá nī jini ndá dē tūhun jā ní jinī ña nūū yā jā técū yā, de nduú ní ncándíja dē tūhun cáhān ña.

Jā ní nenda nijīn yā nūū ūū tēe scuáha jíín yā
(Lc. 24.13-35)

12 Ñúcuán de nī nquee ūū táhān tēe ñúcuán, jíca dē cuāhān dē ichi rancho, de síín modo nī nquenda nijīn yā nūū dē.

13 De nī ndicó ndúū dē, de nī ncachī tūhun dē nūū ndá cā táhán dē. De nduú ní ncándíja tucu táhán dē jā cáhān ndúū dē.

Jā ní ntetíñú yā dē jā nacani dē tūhun
(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

14 De cuéé cā de nī nenda nijīn yā nūū ndihúxī iin dē, ndéē ndá dē nūū mesa yájī dē stāā. De nī ncāhān yā nūū dē, chi nīhin inī ndá dē jāá nduú cándíja dē tūhun jā ní ncāhān ndá táhán dē jā ní natecū yā nī jinī dē yā.

15 De nī ncāhān yā jíín dē: Cuáhán ndá nú níí ñayīví, de nacani nú tūhun nī nūū ndācá nchivī nāsa scácu nī ji.

16 De nchivī jā candíja de cuenduté ji, chi cācu ji. De nchivī jā má cándíja, chi tānū tāhvī ji.

17 De nchivī candíja, sāhá ji ndá tiñu ñáhnú yáhá jā stéhēn jā íyó nī jíín ji: Jíín síví nī de tavā ji ndá tāchī inī nchivī. De cāhān ji quéhén yuhú jéé.

18 De tú nī ntiin ji cōō, á nī jihi ji veneno, de mā sāhá daño jíín ji. De suni tee ji ndahá ji nchivī cúhū, de nduvāha, ncachī yā jíín ndá dē.

Jā ní ndaa yā cuānohōn yā andiví
(Lc. 24.50-53; Hch. 1.9-11)

19 Ñúcuán de tá nī ndihi nī ncāhān maá Jētohō ō jíín ndá dē, de nī ndaa yā cuānohōn yā andiví, de nī jēcundeē yā lado cuáhá Yāā Dios nūū cúñáhnú yā.

20 De ndá máá dē nī nquee dē, nī nacani dē tūhun yā ndācá lado nāsa scácu yā nchivī. De maá Jētohō ō nī

nchindeé nī nchituu yā ndá dē. De nī jēhe yā fuerza jā sāhá dē ndá tiñu ñáhnú jā stéhēn jā íyó ndāā tūhun yā jā nácani ndá dē. De nī ncuu. Amén.

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN LUCAS

1 Cuāhā tēe nī nducú ndéé
dē nī ntavā vāha dē historia
Jesús, ndācá tiñu jā ní nsāhá
yā nī jinī ndācá ó.
2 De nī ntee ndá dē ndá
tūhun jā ní ncachī tūhun ndá
nchivī nūū ō, jā ní jinī ji tiñu
ñúcuán jondē tá nī nquijéhé,
de nī nacani ji tūhun yā.
3 De sāán, suni nī nanducú
vāha sá ndá tūhun yā jondē
tá nī nquijéhé. De nī jani
inī sá jā suni vāha jā tee cájí
sá ndācá tūhun yáhá nūū ní,
amigo Teófilo.
4 De súcuán de cunī ní jā íyó
ndāā ndācá tūhun jā ní ncachī
tūhun ndá ji nūū ní.

Jā ní ncachī ángel jā cacu Juan tēe scuéndute

5 Tiempo jā ní ncuu
Herodes rey Judea, de nī īyo
iin sūtū nchivī hebreo, nání
dē Zacarías, de grupo Abías
cúu dē. De ñasíhí dē nání ña
Elisabet, de suni tatā maá
sūtū Aarón cúu ña.
6 De ndúū dē chi nchivī
ndāā cúu dē nūū Yāā Dios, de
vāha ndāā squíncuu dē tiñu jā
ndácu ley maá Jētohō ō Yāā
Dios, jínī ndá nchivī.
7 De nduú nā sēhe dē íyó, chi
ñahan númā cúu Elisabet, de
ja ñáhnú ndúū dē.
8 De iin quīvī de sátíñú
Zacarías nūū tiñu jā cúu dē
sūtū nūū Yāā Dios, chi nī
nquenda quīvī jā ndīvi grupo
dē.
9 De nī nsāhá ndá dē suerte
tá cúu nūū íyó costumbre
ndá sūtū. De nī nsāhá tocar
Zacarías jā quīvi dē inī cuarto
īī templo Jētohō ō Yāā Dios, de
teñuhūn dē incienso.
10 De hora jā cáyū incienso,
de ndá nchivī cuāhā íñí ji yātā
templo, jícān táhvī ji.
11 De nī nquenda iin ángel
maá Jētohō ō nūū Zacarías, íñí
yā lado cuáhá altar nūū cáyū
incienso.
12 De nī ncunēhén inī
Zacarías jā ní jinī dē nūū yā,
de nī nchūhú ndasí dē.
13 De nī ncāhān ángel jíín dē:
Zacarías, mā cúyūhú nú, chi
mitan de sāhá Yāā Dios jā ní
jīcān táhvī nū. De ñasíhí nú
Elisabet, scácu ña iin sēhe yií,
de scúnaní nú ji Juan.
14 De cusiī ndasí inī nū. De
cuāhā nchivī cusiī inī jā cacu
ji.
15 Chi cuñáhnú sēhe nú
sāhá maá Yāā Dios. De mā
cōhó ji vino ni ntexéēn, de
cunuú maá Espíritu Santo jíín
ji jondē ncháha ca cacu ji.
16 De sāhá ji jā cuāhā nchivī
nación nū Israel ndicó inī ji
nūū Jētohō ji Yāā Dios.
17 De xihna cā Juan quiji,
nacani tūhun Jētohō ō Jesús,
sá de quiji maá yā. De sāhá
ji tá cúu nūū ní nsāhá Elías,
tēe nī nacani tūhun Yāā Dios
jondē janahán, de cunevāha
ji poder jā nacani ji tūhun,
tá cúu nūū ní nevāha Elías.
De sāhá ji jā ndācá yuvá
ndumanī dē jíín sēhe dē. De
suni sāhá ji jā nchivī nīhin
inī cuetáhví ji nūū Yāā Dios,
nduu ji nchivī ndāā. Súcuán
sāhá tūha ji nchivī tácua

candíja ji maá Jētohō ō Jesús tá quiji yā, ncachī ángel.

18 De Zacarías nī jīcā tūhún dē yā: ¿Nāsa cucáhnú inī sá tú jāndáā cúu? Chi tēe ñáhnú cúu sá, de suni ñáhnú ñasíhí sá, ncachī dē.

19 De nī ncāhān ángel jíín dē: Maá nī cúu Gabriel, de íyó nī nūū Yāā Dios, jétíñú yā nduhū. De nī ntetíñú yā nduhū vāji nī jā cāhān ni jíín nú, de nácani nī tūhun vāha yáhá nūū nū.

20 De sīquī jāá nduú ní ncándíja nú tūhun jā ní ncāhān ni, de cuñíhín nú, de mā cūú cā cāhān nū, chi jondē tá cacu sēhe nú jíín ña. De quee ndaā ndija tūhun jā cáhān ni yáhá tá quenda quīvī, ncachī ángel.

21 De ndá nchivī íñí yātā templo, ndétu ji Zacarías, de jáni inī ji nā cuá cúu jā cúcuéé dē inī cuarto īī templo.

22 De tá nī nquee dē, de nduú cā ní ncúu cāhān dē jíín ji. De nī jīcūhun inī ji jā inī templo nī jinī nijīn dē iin jā ní stéhēn yā nūū dē. De maá seña-ni cā nī nsāhá dē nūū ji, chi nī ncuñíhín dē.

23 De tá nī jīnu quīvī jā sátíñú dē inī templo, de cuānohōn dē vehe dē.

24 De nī ncuu jacū quīvī, de ñasíhí dē Elisabet nī jīcūhun sēhe ña. De nī nquendōo ña vehe ña ūhūn yōō jāá nduú cā ní jéhēn ña. De jáni inī ña:

25 Súcuán nī nsāhá maá Jētohō ō jíín nī, de nī ncandeē yā tūhun jā cúcanoō ni nūū nchivī jāá nduú sēhe nī, jáni inī ña.

Jā ní ncachī ángel jā cacu Jesús

26 De nūū íñū yōō, de nī ntají Yāā Dios ángel Gabriel, nī jēhēn yā iin ñuū nání Nazaret, ndáñúū Galilea.

27 De nī jēhēn yā nūū iin ñahan lúlí jā nání María. De ja nī ncundaā jā cueca iin tēe nání José ña, de tatā rey David cúu dē.

28 De nī nquīvi ángel nūū ndéē ña, de nī ncāhān yā: Ncu tandiī, de nācā ndetū tāhvī nū. Chi maá Jētohō ō Yāā Dios íyó yā jíín nú, de nī nsāhá yā jā ndetū ndasí cā nū nūū ndá cā ñahan, ncachī yā.

29 De tá nī jinī ña nūū ángel, de nī ncunēhén inī ña jā súcuán cáhān yā, de nī jani inī ña nūcu cáhān yā súcuán jíín ña.

30 De nī ncāhān cā ángel jíín ña: Mā cúyūhú nú María, chi nī nsāhá Yāā Dios jā váha ndóhó.

31 De jīcūhun sēhe nú de scácu nú iin sēhe yií, de scúnaní nú ji Jesús.

32 De cuñáhnú ji, de cunaní ji Sēhe Yāā cúñáhnú ndasí. De maá Yāā ñúcuán jā cúu yā Jētohō ō sāhá yā jā cuu ji rey, tá cúu tatā ji David jā ní ncuu dē rey.

33 De níí cání tatúnī ji nūū nchivī nación nū Israel. De mā ndīhí cuitī jā tatúnī ji, ncachī ángel.

34 Ñúcuán de nī jīcā tūhún María yā: ¿Nāsa coo tiñu jā ní ncāhān ní? Chi ncháha ca coo yií sá, ncachī ña.

35 De nī ncāhān ángel: Maá Espíritu Santo sāhá jā jīcūhun

sēhe nú, de poder maá Yāā
cúñáhnú ndasí sāhá iin tiñu
ñáhnú jíín nú. De jā ñúcuán
maá sūchí īī jā cacu, quihi
cuenta ji nūū Yāā Dios, de cu-
naní ji Sēhe Yāā Dios.
36 De suni cáchī tūhun nī
nūū nū jā táhán nú Elisabet,
suni scácu ña iin sēhe yií, vísō
ja ñáhnú ña. De mitan íyó īñū
yōō jāá nduú cā cáhān nchivī
jā cúu ña ñahan númā.
37 Chi ndihi-ni cuu sāhá Yāā
Dios, de nduú ni iin íyó jā má
cūú sāhá yā, ncachī ángel.
38 Ñúcuán de nī ncāhān
María: Cuu túsaá, de ná sáhá
sá ndācá jā ndácu Jētohō ō Yāā
Dios, de ná cóo jíín sá tá nī
ncachī ní, ncachī ña. Sá de
cuāhān-ni ángel.

Jā ní jēndēhé María Elisabet

39 De nī ncuu jacū quīvī, de
ñamā cuāhān María, nī ncaa
ña yucu cuāhān ña iin ñuū
región Judea.
40 De nī jīnū ña vehe
Zacarías, de nī ncāhān jítáhán
ña jíín Elisabet.
41 De tá nī jini Elisabet jā
cáhān María jíín ña, de sūchí
ñúhún chījin ña nī ncandā ji-
ni. De nī ncunuú Espíritu
Santo jíín ña.
42 De nī ncāhān jee ña: Nī
nsāhá Yāā Dios jā ndetū cā
cúu nú nūū ndá cā ñahan, jíín
jā coo ndetū ndasí sēhe nú.
43 ¿De nāsa cúu jā ní
nquenda naná Jētohō ni nūū
ni? Chi nduú ná cúu cuitī ni.
44 Chi tá nī jini nī tūhun jā
ní ncāhān nū jíín nī, de sūchí
ñúhún chījin nī nī ncandā ji-ni
jā cúsiī inī ji.
45 De nācā ndetū nū jā ní
ncandíja nú, chi quee ndaā
ndācá tūhun jā ní ncāhān
Jētohō ō Yāā Dios jíín nú,
ncachī Elisabet.
46 Ñúcuán de nī ncāhān
María:
Cáhān ni jā cúñáhnú ndasí
maá Jētohō ō Yāā Dios,
47 de cúsiī inī ni jíín maá yā jā
scácu yā nduhū.
48 Chi nī nsāhá yā cuenta
nduhū, vísō nduú
cúñáhnú nī.
De ná squíncuu nī jā ndácu yā.
De jondē mitan de ndá nchivī
jā nacacu, cāhān ji jā
ndetū ndasí nī.
49 Chi Yāā tíin ndihi-ni poder,
nī nsāhá yā tiñu ñáhnú
jíín nī.
De Yāā īī Yāā ndoo cúu yā.
50 De níí cání cundáhví inī yā
ndá nchivī jā ndíhvī inī
ji jā má stíví ji nūū yā.
51 Nī nsāhá yā tiñu ñáhnú jíín
poder yā,
chi nī scúnu yā ndá nchivī
sáhá vīxī maá,
52 de ndá nchivī cúñáhnú, nī
ncandeē yā jā cúñáhnú
ji.
De nchivī ndāhví, chi nī nsāhá
ñáhnú yā ji,
53 de nchivī jíhī sōco, nī jēhe yā
jā cajī vāha ji,
de nchivī cuīcá, chi nī natají
yā ji súcuán-ni.
54 De nī nchindeé nī nchituu
yā yóhó nchivī nación
Israel, jā cúu ó mozo
yā,
chi nduú náā inī yā jā
cúndáhví inī yā yóhó.
55 Chi súcuán nī nquee yuhú
yā nūū ndācá tatā ō,

nūū Abraham jíín ndācá tatā
dē jā coo níí cání.
Ncachī María.
56 De nī ndeē ña jíín Elisabet
tá ūnī yōō. Sá de cuānohōn ña
vehe ña.

Jā ní ncacu Juan tēe
scuéndute

57 De nī nquenda quīvī jā
scácu Elisabet sēhe ña, de nī
scácu ña iin sēhe yií.
58 De ndá nchivī ndéē ñatin
jíín ña jíín ndá táhán ña, nī jinī
ji jā ní ncundáhví ndasí inī
Yāā Dios ña, de nī nquenda ji
nī ncāhān ji tūhun sīī jíín ña.
59 Ñúcuán de nūū únā quīvī
jā ní ncacu ji, de nī jēhēn
ndá nchivī nī nsāhá ji cir-
cuncidar sūchí ñíquín ñúcuán.
(De ñúcuán cúu iin tunī nūū
yiqui cúñu ndá sūchí yií he-
breo jā stéhēn jā cúu ji nchivī
Yāā Dios.) De scúnaní ji sūchí
ñúcuán síví tatá ji Zacarías
nícu.
60 De nī ncāhān naná ji:
Mā cūú, chi Juan cunaní ji,
ncachī ña.
61 De nī ncāhān ndá ji jíín
ña: ¿De nūcu? De nduú ni iin
táhán nú nání súcuán, ncachī
ji.
62 Ñúcuán de jíín seña nī jīcā
tūhún ndá ji tatá sūchí ñúcuán
nāsa cúnī dē jā cunaní ji.
63 De nī jīcān dē iin tutū,
de nī ntee dē: Juan cunaní
ji, cáchī. De ndācá nchivī nī
nsāhvi inī ji nī jinī ji.
64 De nī nacahān-ni Zacarías
jā ní ncuñíhín dē, de nī
nquijéhé dē cáhān dē jā vāha
ndasí Yāā cúu Yāā Dios.
65 De ndá nchivī ndéē ñatin
jíín dē, nī nsāhvi ndasí inī ji.
De níí yucu región Judea nī
jītē nuu ndá tūhun yáhá jā
súcuán nī ncuu.
66 De nchivī jā ní jini tūhun,
nī nquijéhé ji nácani inī ji, de
jícā tūhún táhán ji: ¿Nāsa coo
tá cuahnu sūchí yáhá? ncachī
ji. Chi maá Jētohō ō Yāā Dios
nī nsāhá yā jā váha ndasí ji.

Tūhun viī jā ní nacani
Zacarías

67 De tatá ji Zacarías nī
ncunuú Espíritu Santo jíín dē,
de nī nacani dē tūhun jā ní
stéhēn Yāā Dios nūū dē:
68 Nācā vāha ndasí Yāā cúu
Jētohō ō, suu Yāā Dios
maá ó nchivī Israel,
chi nī nquiji yā nūū ō jā cúu
ó nchivī yā, de nī scácu
yā yóhó.
69 De nī jani yā iin Yāā íyó
poder jā scácu yóhó,
de Yāā ñúcuán cacu nūū
tatā maá mozo yā rey
David.
70 Chi súcuán nī nquee yuhú
yā, de nī nacani ndá
tēe ndoo jā ní nacani
tūhun yā janahán.
71 De nī ncāhān ndá dē jā
scácu yā yóhó nūū ndá
jā jínī ūhvī yóhó, jíín
nūū ndá jā quítī inī
nūū ō.
72 Chi nī ncundáhví inī yā
ndācá tatā ō,
de nduú ní náā inī yā trátū īī
yā.
73 Chi suu trátū ñúcuán nī
ncāhān téyií yā jíín tatā
ō Abraham,
74 suu jā scácu yā yóhó nūū
ndá jā jínī ūhvī yóhó,
tácua sāhá ó tiñu cúnī yā de
mā cúyūhú ó,

75 de coo ndāā coo ndoo ánō
ō jā cuetíñú yā yóhó
ndihi quīvī jā cutecū ō.
76 De ndóhó sūchí lúlí, cuu nú
tēe nacani tūhun Yāā
cúñáhnú ndasí.
Chi cosō nūú nú ichi núū maá
Jētohō ō Jesús, tácua
sāhá tūha nú nchivī, sá
de quiji yā.
77 De cachī tūhun nú nūū
nchivī maá yā jā scácu
yā ji,
jíín jā cune cáhnú inī yā nūū
cuāchi ji.
78 Chi Yāā Dios maá ó, vāha
inī yā de cúndáhví inī
yā yóhó.
Jā ñúcuán tají yā maá Yāā jā
stúu inī ánō ō, quiji yā
jondē andiví,
79 tácua jīcūhun inī ndá yóhó jā
ndéē ō modo nūū neē
nūū ja ñatin cuū ō.
De chuhun yā yóhó ichi nūū
coo ndeé coo siī inī ō.
Ncachī Zacarías.
80 De sūchí lúlí ñúcuán nī
jahnu ji de nī jija ji jíín tūhun
yā. De nī īyo ji nūū ñuhun
tíhá jondē quīvī jā ní nquenda
nijīn ji nūū nchivī Israel.

2

Jā ní ncacu Jesús
(Mt. 1.18-25)

1 De nī ncuu jacū quīvī, de
Augusto, tēe cúu rey, nī ndacu
dē tiñu jā coo censo jā nūcōsō
síví ndiviī nchivī níí cáhnú
nūū tátúnī dē.
2 Yáhá cúu censo jā xíhna
ñúhún jā ní nsāhá ndá dē tá
nī ncuu Cirenio gobernador
nación Siria.
3 De ndiviī nchivī cuānohōn
ji tá ñuū tá ñuū ji jā nacuāha ji
síví ji.
4 De saá-ni José nī nquee dē
ñuū Nazaret ndáñúū Galilea.
De cuānohōn dē región Judea,
de nī jīnū dē ñuū Belén, jā cúu
ñuū nūū ní ncacu rey David
janahán. Chi tatā David cúu
dē.
5 De nī jēhēn dē tácua
nacuāha dē síví dē jíín María,
chi ja ñatin cundeē dē jíín ña.
De ñúhún sēhe ña nī nsāhá
Espíritu Santo.
6 De juni íyó ndúū dē
ñúcuán de nī nquenda quīvī
jā cacu sēhe ña.
7 De nī scácu ña sēhe
yií xíhna ñúhún ña, de nī
nchusúcún ña ji sahma vítá,
de nī jaquīn ña ji inī iin tūndōó
nūū yájī quiti, chi nduú cā
núne mesón cundeē ndá ña.

Jā ní nquenda ndá ángel nūū ndá pastor

8 De ñatin ñuū Belén íyó ndá
tēe cúu pastor, de níí niñū jíto
ndá dē tīcāchí dē jondē yucu.
9 De iin sanaā-ni de nī
nquenda iin ángel maá Jētohō
ō nūū dē, de nduva maá
Jētohō ō nī jēndūtē níí nūū íyó
dē. De nī nchūhú ndasí ndá
dē.
10 De nī ncāhān ángel
ñúcuán jíín dē: Mā cúyūhú
ndá nú, chi vāji nī jā cachī
tūhun nī iin tūhun vāha nūū
nū, de sāhá jā cusiī ndasí inī
ndācá nchivī:
11 Chi mitan de inī ñuū
David nī ncacu iin Yāā jā
scácu ndá ndóhó, de maá
Jētohō ō Cristo cúu yā.
12 De yáhá cúu seña jā
nanihīn nū sūchí ñíquín
ñúcuán, chi ñúsúcún ji sahma
vítá, de cáá ji inī iin tūndōó
nūū yájī quiti, ncachī ángel.

13 De sanaā-ni de nī
nquenda cuāhā cā ángel
andiví, íñí ndá yā jíín ángel
ñúcuán, de cáhān ndá yā jā
vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios.
De suni cáhān yā:
14 Viī ndasí cúñáhnú maá Yāā
Dios jā ndéē nūū sūcún.
De ná ndúvāha inī ndá nchivī
ñayīví sāhá yā jā cúsiī
inī yā jíín ji.
Ncachī ndá ángel.

15 Ñúcuán de cuānohōn ndá
ángel andiví. De ndá tēe cúu
pastor nī ncāhān dē jíín táhán
dē: Ná cóhōn ñuū Belén, de
cunī ō nā cuá cúu jā ní ncuu jā
ní ncachī tūhun Jētohō ō nūū
ō, ncachī ndá dē.

16 De ñamā cuāhān ndá dē,
de nī nanihīn dē María jíín
José jíín sūchí ñíquín, cáá ji inī
tūndōó nūū yájī quiti.

17 De tá nī jinī ndá dē nūū
ji, de nī nacani dē tūhun jā
ní ncachī ángel nūū dē sīquī
sūchí ñíquín.

18 De nī nsāhvi inī ndá
nchivī nī jini ji tūhun jā cáhān
ndá tēe cúu pastor.

19 De María nī nchuhun
inī ña ndācá tūhun yáhá, de
nácani inī ña sīquī.

20 De cuānohōn ndá pastor,
de cáhān ndá dē jā vāha ndasí
Yāā cúu Yāā Dios sīquī ndācá
jā ní jini dē jíín jā ní jinī dē, chi
nī nquee ndaā ndá tūhun jā ní
ncachī ángel nūū dē.

Jā ní stéhēn dē ji nūū Yāā Dios inī templo

21 De nī ncuu ūnā quīvī jā
ní ncacu yā, de nī nsāhá ndá
dē circuncidar sūchí ñíquín
ñúcuán. De nī scúnaní dē
ji Jesús, chi síví ñúcuán nī
ncachī ángel nūū María jondē
ncháha ca jīcūhun ji.

22 De nī jīnu quīvī jā ní
squíncuu ndá ña costumbre jā
ndúndoo ndá ña nūū Yāā Dios,
tá cúu nūū cáhān ley jā ní jēhe
yā nūū Moisés. De nī jēhēn
ndúū dē jíín ji Jerusalén tácua
stéhēn dē ji nūū Jētohō ō Yāā
Dios.

23 Súcuán nī nsāhá ndúū
dē, chi yósō nūū tutū ley yā:
Ndācá sūchí yíí jā cácu xihna
ñúhún, quihi cuenta ji nūū
Jētohō ō Yāā Dios, cáchī tutū.

24 De suni cuāsōcō dē tá
cúu nūū cáhān ley maá Jētohō
ō: Sōcō ndá nú ūū livi á ūū
paloma, cáchī tutū.

25 De nī īyo iin tēe nání
Simeón, ndéē dē Jerusalén
tiempo ñúcuán. De tēe ndāā
tēe chíñúhún vāha nūū Yāā
Dios cúu dē. De ñúhún inī dē
jā quenda maá Yāā jā scácu
ndá nchivī nación dē Israel.
De maá Espíritu Santo íyó yā
jíín dē,

26 de ja nī ncachī tūhun yā
nūū dē jā má cúū cuitī dē chi
jondē cunī dē nūū Cristo jā
tetíñú maá Jētohō ō Yāā Dios.

27 De nī stéhēn yā nūū dē
jā quīhīn dē templo quīvī
ñúcuán. De saá-ni tatá jíín
naná sūchí ñíquín Jesús, nī
nquīvi dē templo jíín ji jā sāhá
dē ji tá cúu nūū cáhān ley
Moisés.

28 De Simeón nī numi ndeē
dē ji, de nī ncāhān dē jā vāha
ndasí Yāā cúu Yāā Dios, de
ncachī dē:

29 Tátā Yāā Dios, mitan de cuu
cuāha ní tūhun jā cuū sá
da, chi ja nī ncusiī inī
sá,

chi ja nī squíncuu ní tūhun jā
ní nquee yuhú ní nūū
sá jā cúu sá mozo ní.
30 Chi nī jinī jínúū sá nūū Yāā
jā scácu ndá sāán.
31 De nī jani ní yā jā scácu yā
ndá nchivī ñayīví.
32 De maá yā sāhá jā cutūu
inī áṇō nchivī ndācá
nación,
tácua jīcūhun inī ji nāsa Yāā
cúu ní.
De sāhá yā jā cuñáhnú nchivī
maá ní Israel.
Ncachī Simeón.
33 De José jíín naná ji nī
nsāhvi inī ndúū dē nī jini dē
tūhun yā jā ní ncāhān Simeón.
34 De nī jīcān táhvī Simeón
jēhē ndá dē, de nī ncāhān dē
jíín naná ji María: Sūchí yáhá
vāji ji tácua candíja cuāhā
nchivī nación maá ó Israel,
de cācu ji. De sava ji chi mā
cándíja ji, de tānū tāhvī ji.
Chi sūchí yáhá cúu ji Yāā jā
ní ntetíñú Yāā Dios, de vísō
súcuán de squéne yichī cuāhā
nchivī ji.
35 De súcuán de tūu nijīn
nāsa jáni inī ndá nchivī. De
maá nú chi tahúhvī ndasí inī
nū jā cunī nū jā ndoho ji,
ncachī Simeón.
36 De suni íyó iin ñahan
nácani tūhun Yāā Dios, nání
ña Ana. De sēhe Fanuel, tatā
Aser cúu ña. De ja ñáhnú
ndasí ña. De jondē tá lulí ña
de nī ndeē ña jíín yií ña ūjā
cuīyā.
37 Sá de nī nquendōo
ndáhví ña, de ja íyó ña cūmī
xico cūmī cuīyā. De nduú
quée ña inī templo, chi nduú
ñuú sáhá ña ndācá jā cúnī
Jētohō ō Yāā Dios, de nditē inī
ña de jícān táhvī ña.
38 De suni maá hora ñúcuán
nī nquenda ña nūū íñí ndá dē,
de nī nacuetáhví ña nūū Yāā
Dios. De nī ncachī ña tūhun
sūchí ñíquín ñúcuán nūū ndá
nchivī Jerusalén jā ñúhún inī
ji jā quenda maá Yāā jā scácu
ji.

Jā cuánohōn ndá dē ñuū Nazaret

39 De nī ncuu nī squíncuu
ndúū dē ndācá tiñu jā cáhān
ley maá Jētohō ō Yāā Dios, de
cuānohōn dē ñuū dē Nazaret
región Galilea.
40 De sūchí lúlí ñúcuán nī
jahnu ji, de nī jija ji, de nī
ncundíchí ji. De nī nsāhá Yāā
Dios jā váha ndasí ji.

Jā ní īyo sūchí lúlí Jesús inī templo

41 De ndācá cuīyā jéhēn tatá
ji naná ji Jerusalén, jā cúu
vico pascua nchivī hebreo.
42 De tá nī ncuu ūxī ūū
cuīyā ji, de cuāhān tucu ndá
dē Jerusalén, tá cúu nūū jéhēn
dē vico ñúcuán.
43 De tá nī nchāha vico,
de cuānohōn ndúū dē. De
sūchí lúlí Jesús nī nquendōo ji
Jerusalén, de nduú ní jínī José
jíín naná ji.
44 De jáni inī ndúū dē
jā cuáhān ji māhñú nchivī
ñúhún ichi. De nī jica dē iin
quīvī, sá de nī nanducú dē
ji māhñú ndá táhán dē jíín
nchivī jínī tāhán dē jíín.
45 De nduú ní nánihīn dē ji.
Ñúcuán de nī ndicó cóo ndúū
dē Jerusalén, cuānanducú dē
ji.

46 De nūū únī quīvī de nī
nanihīn dē ji inī templo, ndéē
ji māhñú ndá tēe stéhēn ley
janahán, de níni ji jā cáhān
ndá dē, de jícā tūhún ji dē sīquī
tūhun ñúcuán.
47 De ndá nchivī jā níni
tūhun cáhān ji, sáhvi inī ji jā
vāha cájí xīnī ji de vāha scócóo
ji tūhun.
48 De tá nī jinī naná ji tatá
ji nūū ji, de nī nsāhvi inī
ndúū dē. De nī ncāhān naná
ji: Séhē, ¿nūcu nī nsāhá nú
nduhū súcuán? Chi ndúū ni
jíín tatá nú, nácani ndasí inī ni
nánducú nī ndóhó, ncachī ña.
49 Ñúcuán de nī ncāhān ji:
¿Nūcu nánducú ní sāán? Chi
cánuú jā cucuu sá jíín tiñu
Tatá sá Yāā Dios, ncachī ji.
50 De nduú ní jícūhun inī
ndúū ña tūhun cáhān ji jíín ña.
51 Sá de cuānohōn ji jíín
ndúū dē ñuū Nazaret, de nī
jetáhví ji nūū dē. De naná ji nī
nchuvāha ña ndācá jā ní ncuu
yáhá inī ánō ña.
52 De Jesús nī jahnu cā ji de
nī ncundíchí cā ji. De cúsiī
inī Yāā Dios jíín ji, de saá-ni
ndācá nchivī.

3

Tūhun Juan tēe scuéndute
(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

1 De nī ncuu xāhōn cuīyā jā
tátúnī Tiberio níí nación. De
Poncio Pilato cúu dē gober-
nador Judea, de Herodes cúu
gobernador Galilea, de ñanī
dē Felipe cúu gobernador
Iturea jíín Traconite, de
Lisanias cúu gobernador
Abilinia.
2 De sūtū cúñáhnú cā
cúu Anás jíín Caifás. De nī
ncāhān Yāā Dios jíín Juan sēhe
Zacarías, jā íyó dē ñuhun tíhá.
3 De nī jica nuu dē ndācá
ñuū jā íyó ñatin yūte Jordán.
De cáhān dē jíín nchivī jā ná
nácani inī ji jā sndóo ji cuāchi
ji de cuenduté ji, tácua cune
cáhnú inī Yāā Dios nūū cuáchi
ji.
4 De súcuán nī nquee ndaā
tūhun Juan jā yósō nūū
tutū jā ní ntee Isaías, tēe nī
nacani tūhun Yāā Dios jondē
janahán:
Coo iin tēe jā cana jee jondē
nūū ñuhun tíhá:
Sāhá tūha ndá nú maá nú, chi
quenda maá Jētohō ō,
de sāhá ndá nú tiñu ndāā, chi
vāji yā.
5 De ndācá xehvā ná ndúndaā,
de ndācá yucu jíín lómō ná
ndúu nduhā,
de ná ndúndoó ichi tiácuá,
de ichi ndáyí ná ndúu
inuú.
De suu cúu jā ndundaā ánō
nchivī nūū yā.
6 De ndihi ji cunī ji jā scácu
Yāā Dios ji.
Súcuán cāhān Juan, cáchī tutū.
7 De nī nquenda cuāhā
nchivī nūū dē jā scuénduté
dē ji. De nī ncāhān dē nūū
ji: Va sēhe cōō cúu ndá nú, chi
xēēn nū tá cúu cōō. ¿A jáni inī
ndá nú jā cuu cunu nú cācu
nú nūū castigo xēēn jā quiji?
8 Túsaá de sāhá ndá nú tiñu
váha, de súcuán stéhēn nū
jā ní nacani ndija inī nū jā
sndóo nú cuāchi nú. De mā
cānī inī ndá nú cāhān nū jā
cuu cācu nú sīquī jā cúu nú
tatā Abraham. Chi cáhān ni

jíín ndá nú jā cuu sāhá Yāā Dios jā ndācá yūū yáhá nduu sēhe Abraham jā candíja vāha, de tú cúnī yā.

9 De cúu ndá nú tá cúu tūndīhá jāá nduú jéhe jāvíxī vāha. De mitan de ja íyó tūha Yāā Dios jā cuāha yā castigo xēēn, tá cúu nūū íyó tūha iin cāa jā quehndē jondē yoho ñutun. Túsaá de sāhá yā jíín ndá nú tá cúu nūū sáhá yā jíín ndācá ñutun jāá nduú jéhe jāvíxī vāha, jā tēhndē de cāyū nūū ñúhūn, ncachī Juan.

10 De ndá nchivī nī jīcā tūhún ji dē: ¿De nāsa sāhá ndá sá túsaá? ncachī ji.

11 De nī ncāhān dē: Ndá ndóhó jā névāha ūū sahma, de cuāha nú iin nūū nchivī jāá nduú ná névāha. De ndá ndóhó jā íyó jā yájī, suni súcuán sāhá nú, ncachī dē jíín ji.

12 De suni jacū tēe stútú xūhún renta nī nquenda dē jā cuenduté dē. De nī jīcā tūhún ndá dē Juan: Maestro, ¿de ndá sāán, nāsa sāhá sá?

13 De nī ncāhān Juan jíín ndá dē: Mā scáa nú cācān nū xūhún, chi tá-ni jā ní ndacu nūū nū, ncachī dē.

14 De suni nī jīcā tūhún jacū soldado: ¿De ndá sāán, nāsa sāhá sá? ncachī dē. De nī ncāhān Juan jíín dē: Mā cándeē nū ndatíñú ni iin nchivī jíín tūhun siúhú ni jíín tūhun stáyáhvi, de mā ndíyo inī nū jā caa yāhvi nú, ncachī dē.

15 De ndācá nchivī ndétu ji jā quiji Cristo, Yāā jā tetíñú Yāā Dios, de jáni inī ji jā sanaā de suu cúu Juan.

16 De nī ncāhān Juan jíín ndá ji: Nduhū chi jíín ndute scuénduté nī ndá ndóhó. De vāji iin Yāā jā modo jā scuénduté yā ndá nú cúu jā cuāha yā Espíritu Santo cundeē inī ánō nū, de poder yā cúu tá cúu ñuhūn. De cuñáhnú ndasí cā yā nsūú nduhū, chi nduú cúñáhnú cuitī ni nūū yā, ni jā cuetíñú yā nduhū vísō iin tiñu lúlí cā jā nandají nī correa nījān yā.

17 De sāhá yā tá sáhá tēe stéchí trigo, chi sāhá síín yā nchivī vāha jíín nchivī nēhén, tá cúu nūū cúndoo trigo jā quée síín paja. De nastútú yā trigo yā ndīvi inī yacā yā. Sochi paja chi teñuhūn yā nūū ñúhūn jā má ndáhvā cuitī, ncachī Juan.

18 De jíín ndá tūhun yáhá jíín cuāhā cā tūhun nī sndíhvī inī dē nchivī, de nī nacani dē tūhun vāha Yāā Dios nūū ndá ji.

19 De suni nī ncāhān dē nūū Herodes, tēe cúu gobernador, chi tēe ñúcuán nī nacueca dē Herodías, ñasíhí ñanī dē Felipe. De cuāhā cā tiñu néhén súcuán nī nsāhá Herodes.

20 De sa víhí cā nī nsāhá nēhén dē, chi nī nchihi dē Juan vecāa.

Jā ní jenduté Jesús (Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

21 De jondē ncháha ca quīvi Juan vecāa, tá nī īyo dē jā ní scuénduté dē ndá nchivī, de suni nī scuénduté dē Jesús. De jícān táhvī yā, de nī nune-ni nūū ndéē Yāā Dios andiví.

22 De nī ncuun Espíritu Santo nī jīnū xīnī yā, de cáá tá cáá iin paloma. De ichi andiví

nī ncāhān iin tūhun: Maá nú cúu Sēhe nī jā mānī ndasí nī jíín, de cúsiī ndasí inī ni jíín nú, ncachī.

Lista nāsa nquiji tatā Jesucristo
(Mt. 1.1-17)

23 De tá nī nquijéhé Jesús stéhēn yā tūhun, de íyó yā tá ōcō ūxī cuīyā. De jáni inī nchivī jā sēhe José cúu yā. De José nī ncuu sēhe Elí,
24 de Elí nī ncuu sēhe Matat, de Matat nī ncuu sēhe Leví, de Leví nī ncuu sēhe Melqui, de Melqui nī ncuu sēhe Jana, de Jana nī ncuu sēhe José,
25 de José nī ncuu sēhe Matatías, de Matatías nī ncuu sēhe Amós, de Amós nī ncuu sēhe Nahum, de Nahum nī ncuu sēhe Esli, de Esli nī ncuu sēhe Nagai,
26 de Nagai nī ncuu sēhe Maat, de Maat nī ncuu sēhe Matatías, de Matatías nī ncuu sēhe Semei, de Semei nī ncuu sēhe José, de José nī ncuu sēhe Judá,
27 de Judá nī ncuu sēhe Joana, de Joana nī ncuu sēhe Resa, de Resa nī ncuu sēhe Zorobabel, de Zorobabel nī ncuu sēhe Salatiel, de Salatiel nī ncuu sēhe Neri,
28 de Neri nī ncuu sēhe Melqui, de Melqui nī ncuu sēhe Adi, de Adi nī ncuu sēhe Cosam, de Cosam nī ncuu sēhe Elmodam, de Elmodam nī ncuu sēhe Er,
29 de Er nī ncuu sēhe Josué, de Josué nī ncuu sēhe Eliezer, de Eliezer nī ncuu sēhe Jorim, de Jorim nī ncuu sēhe Matat,
30 de Matat nī ncuu sēhe Leví, de Leví nī ncuu sēhe Simeón, de Simeón nī ncuu sēhe Judá, de Judá nī ncuu sēhe José, de José nī ncuu sēhe Jonán, de Jonán nī ncuu sēhe Eliaquim,
31 de Eliaquim nī ncuu sēhe Melea, de Melea nī ncuu sēhe Mainán, de Mainán nī ncuu sēhe Matata, de Matata nī ncuu sēhe Natán,
32 de Natán nī ncuu sēhe David, de David nī ncuu sēhe Isaí, de Isaí nī ncuu sēhe Obed, de Obed nī ncuu sēhe Booz, de Booz nī ncuu sēhe Salmón, de Salmón nī ncuu sēhe Naasón,
33 de Naasón nī ncuu sēhe Aminadab, de Aminadab nī ncuu sēhe Aram, de Aram nī ncuu sēhe Esrom, de Esrom nī ncuu sēhe Fares, de Fares nī ncuu sēhe Judá,
34 de Judá nī ncuu sēhe Jacob, de Jacob nī ncuu sēhe Isaac, de Isaac nī ncuu sēhe Abraham, de Abraham nī ncuu sēhe Taré, de Taré nī ncuu sēhe Nacor,
35 de Nacor nī ncuu sēhe Serug, de Serug nī ncuu sēhe Ragau, de Ragau nī ncuu sēhe Peleg, de Peleg nī ncuu sēhe Heber, de Heber nī ncuu sēhe Sala,
36 de Sala nī ncuu sēhe Cainán, de Cainán nī ncuu sēhe Arfaxad, de Arfaxad nī ncuu sēhe Sem, de Sem nī ncuu sēhe Noé, de Noé nī ncuu sēhe Lamec,
37 de Lamec nī ncuu sēhe Matusalén, de Matusalén nī ncuu sēhe Enoc, de Enoc nī ncuu sēhe Jared, de Jared nī ncuu sēhe Mahalaleel, de Mahalaleel nī ncuu sēhe Cainán,
38 de Cainán nī ncuu sēhe Enós, de Enós nī ncuu sēhe

Set, de Set nī ncuu sēhe Adán, de Adán nī ncuu sēhe Yāā Dios, chi nī nsāhá yā dē.

4

Jā ní jito túnī tāchī Jesús
(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

1 De Jesús nī ncunuú Espíritu Santo inī yā, de nī nquee yā yūte Jordán cuāhān yā. De nī jīnū yā jondē nūū ñuhun tíhá nī nsāhá Espíritu Santo.

2 De nī īyo yā ñúcuán ūū xico quīvī, de nī jito túnī tāchī cúñáhnú yā, chi cúnī jā sāhá yā cuāchi. De ndá quīvī ñúcuán nduú ní nchájī cuitī yā, de tá nī nchāha quīvī ñúcuán, de nī nquiji sōco nūū yā.

3 Ñúcuán de nī ncāhān tāchī cúñáhnú jíín yā: Tú maá nú cúu Sēhe Yāā Dios, de cāhān nū jā ndá yūū yáhá ná ndúu stāā cajī nū, ncachī.

4 De nī ncāhān Jesús jíín: Nduú chi yósō nūū tutū īī: Nsūú mátúhún-ni stāā cúu jā técū nchivī, chi suni jíín ndācá tūhun jā cáhān Yāā Dios, ncachī yā.

5 Ñúcuán de cuāhān tāchī cúñáhnú jíín yā jondē xīnī iin yucu súcún, de iin núnúú-ni nī stéhēn nūū yā ndācá nación níí cáhnú ñayīví.

6 De nī ncāhān jíín yā: Nūū maá nú cuāha nī jā cuñáhnú nú nūū ndiviī nación yáhá, chi viī ndasí cáá. Chi maá nī tíin ndihi, de cuu cuāha nī nūū ní-ni iin cúnī ni.

7 Túsaá de tú cuiñi jítí nú chiñúhún nú nduhū, de cuāha ndihi nī nūū nū, ncachī tāchī.

8 De nī ncāhān Jesús jíín: Satanás, cujiyo cuáhán, chi yósō nūū tutū jā chiñúhún nchivī maá Jētohō ji Yāā Dios, de nūū mátúhún-ni yā satíñú ji, ncachī yā.

9 Ñúcuán de cuāhān tāchī cúñáhnú jíín yā jondē Jerusalén. De nī jani yā xīnī torre templo. De nī ncāhān jíín yā: De tú Sēhe Yāā Dios cúu nú, de squíncava nú maá nú jondē nūū ñūhún, chi scácu yā ndóhó.

10 Chi yósō nūū tutū:
Tetíñú yā ndá ángel yā jā coto ndóhó.
11 De canee ndá yā ndóhó,
tácua mā scáchihi nú jēhē nū nūū yúū.
Cáchī tutū. Ncachī tāchī.

12 De nī ncāhān Jesús: Nduú chi suni yósō nūū tutū jā má cōtó túnī nchivī Jētohō ji Yāā Dios, á scácu yā ji á nduú, ncachī yā.

13 De nduú cā ní níhīn tāchī cúñáhnú modo jā coto túnī ji Jesús quīvī ñúcuán, de nī ncujiyo cuāhān jacū tiempo.

Jā ní nquijéhé Jesús nácani yā tūhun región Galilea
(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

14 De nī ncunuú fuerza Espíritu Santo inī Jesús, de cuānohōn yā Galilea. De níí región ñatin ñúcuán nī jītē nuu tūhun yā.

15 De nī stéhēn yā tūhun inī ndá vehe īī sinagoga, de ndihi nchivī nī jetúhún ji yā.

Jā cuánohōn yā ñuū Nazaret
(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

16 De nī nenda yā ñuū Nazaret nūū ní jahnu yā. De

quīvī nátātú nī nquīvi yā inī vehe īī sinagoga, tá-ni sáhá yā. De nī nacuiñī yā jā cahvi yā tutū īī.

17 De nī jēhe ndá dē tutū jā
ní ntee Isaías, tēe nī nacani
tūhun Yāā Dios janahán. De nī
nacune yā tutū, de nī nanihīn
yā nūū yósō iin tūhun, nī nc-
ahvi yā:
18 Espíritu maá Jētohō ō Yāā
Dios íyó yā jíín nī,
chi nī ntee yā tiñu nduhū jā
nacani nī tūhun vāha
nūū ndá nchivī ndāhví.
De nī ntají yā nduhū vāji nī
jíín tūhun jā nduvāha
inī nchivī cúcuécá inī.
De cachī tūhun nī nūū nchivī
jā yíhí ndahá tāchī jā
coo libre ji.
De sāhá nī jā ndunijīn inī
ánō nchivī jāá nduú
jícūhun inī,
de scácu nī nchivī jā ndóho ji
sáhá táhán ji.
19 De nacani nī tūhun jā ní
nquenda tiempo jā
sāhá Jētohō ō Yāā Dios
jā váha nchivī.
Cáchī tutū jā ní ncahvi yā.

20 De nī nacasī yā tutū, de nī
nacuāha yā nūū tēe sátíñú inī
sinagoga, de nī nūcundeē yā
jā stéhēn yā tūhun nūū nchivī
íyó inī sinagoga. De ndihi ji
ndéhé vāha ji nūū yā.

21 De nī nquijéhé yā cáhān
yā jíín ndá ji: Mitan de nī
nquee ndaā tūhun cáhān tutū
īī yáhá, nī jini ndá nú, ncachī
yā.

22 De ndiviī ji nī jetúhún ji
yā, de sáhvi inī ndá ji níni ji
ndācá tūhun viī jā cáhān yā.
De nī jīcā tūhún táhán ji: ¿A
nsūú sēhe José cúu tēe yáhá?

23 De nī ncāhān yā jíín ndá
ji: Jínī vāha nī jā jáni inī ndá
nú de suni cāhān nū tūhun
yátá yáhá jíín nī: Tēe tátán,
sāhá tátán nú maá nú túsaá.
De tūhun yáhá cáchī jā tá cúu
nūū ní nasāhá vāha nī cuāhā
nchivī cúhū inī ñuū Caper-
naum nī nīhīn nū tūhun, suni
súcuán cúnī nū jā sāhá nī ñuū
ō yáhá, tácua candíja ndá nú
jáni inī nū, ncachī yā jíín ji.

24 De nī ncāhān cā yā: Ndāā
cáhān ni jíín ndá nú, ni iin ndá
tēe nácani tūhun Yāā Dios, chi
nduú jétáhví nchivī ñuū maá
dē nūū dē.

25 De suni ndāā cáhān ni jíín
ndá nú jā ní īyo cuāhā ñahan
jā ní nquendōo ndáhví inī
nación maá ó Israel, tiempo
jā ní īyo Elías, tēe nī nacani
tūhun Yāā Dios. De tiempo
ñúcuán nduú ní ncúun cuitī
sāvī ūnī cuīyā yósāva, de nī
īyo iin tāmā xéēn níí cáhnú
nación.

26 De nduú ní ntají Yāā
Dios Elías quīhīn dē nūū ni
iin ñahan viuda nación maá
ó Israel, chi sa nūū iin ñahan
viuda jā ndéē ñuū Sarepta
ndáñúū Sidón, nī jēhēn dē nī
jito dē jā ní nchajī ña.

27 De inī nación maá ó Is-
rael suni nī īyo cuāhā tēe nī
ndoho cuēhē stéhyū, tiempo
jā ní īyo Eliseo, tēe nī nacani
tūhun Yāā Dios. De ni iin tēe
ñúcuán nduú ní ncándíja dē jā
nduvāha dē sāhá Eliseo, chi sa
Naamán, tēe nación Siria, nī
nduvāha, ncachī yā.

28 Ñúcuán de ndá nchivī
ndéē inī sinagoga, nī nquītī

ndasí inī ji jā ní jini ji tūhun cáhān yā.

29 De nī nacuiñī ndá ji, de nī ntavā ji yā yātā ñúū, de cuāhān ji jíín yā xīnī yūcú nūū íyó ñuū ji, chi cúnī ji jā chindahá ji yā nincava yā cava ñúcuán.

30 Sochi nduú ní ncúu sāhá ji, chi nī nchāha yā-ni māhñú ji cuāhān yā.

Jā ní ntavā yā tāchī inī iin tēe
(Mr. 1.21-28)

31 Ñúcuán de cuāhān Jesús ñuū Capernaum región Galilea. De quīvī nátātú nī stéhēn yā tūhun nūū ndá nchivī.

32 De nī nsāhvi inī ji nī jini ji tūhun stéhēn yā. Chi stéhēn vāha yā nūū ji, chi maá yā ndíso tíñú sīquī ndihi.

33 De inī vehe sinagoga íyó iin tēe jā ñúhún tāchī inī dē, de nī ncana cóhó dē:

34 Cujiyo ní. ¿Nūcu vāji ní nūū ndá sá, Jesús tēe ñuū Nazaret? ¿A vāji ní jā snáā ní ndá sá, á naá cúu? Ja jínī sá ní iin cúu ní, chi Sēhe īī Yāā Dios cúu ní, ncachī dē.

35 De Jesús nī ncāhān xēēn yā nūū tāchī: Casī yuhú nú de quee nú inī tēe yáhá, ncachī yā. De nī jicó cáva-ni tēe ñúcuán nūū ndá nchivī, nī nsāhá tāchī. De nī nquee-ni inī dē cuāhān, de nduú nā cuá ní nsáhá cā jíín dē.

36 De ndihi nchivī nī nchūhú ji, de nī ncāhān ji jíín táhán ji: ¿Nā tūhun cúu yáhá jā ní ncuu súcuán? Chi cúñáhnú tēe yáhá jā ndácu nīhin dē nūū ndá tāchī, de quée-ni cuāhān, ncachī ji.

37 De tūhun yā nī jītē nuu níí cáhnú región ñúcuán.

Jā ní nasāhá vāha yā naná chíso Simón Pedro
(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

38 Ñúcuán de nī nquee Jesús inī vehe īī sinagoga, de cuāhān yā nī nquenda yā vehe Simón. De naná chíso Simón yíhí ndasí quījī ña. De nī ncāhān ndāhví ndá dē jíín yā jēhē ña.

39 De nī jaquīn núū yā nūū ña, de nī ncāhān yā jā ná ndíco quījī. De nī nquee-ni quījī ña, de nī nacōo ña-ni, de nī nsāhá ña jā ní nchajī yā jíín ndá dē.

Jā ní nasāhá vāha yā cuāhā nchivī
(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

40 De tá nī nquēe ncandiī, de ndá nchivī jā íyó táhán ji jā cúhū ndācá nūū cuēhē, nī nquisiáha ndá ji nūū yā. De nī ntee yā ndahá yā iin iin ji, de súcuán nī nasāhá vāha yā ji.

41 De suni cuāhā nchivī nī nquee tāchī inī ji, de cána cóhó ndá tāchī: Maá ní cúu Sēhe Yāā Dios, cáchī. De nī ncāhān xēēn yā nūū ji, de nduú ní jéhe yā tūhun cāhān cā ji súcuán, chi ja jínī ndá ji jā maá yā cúu Cristo, Yāā jā ní ntají Yāā Dios.

Jā ní nacani yā tūhun región Galilea
(Mr. 1.35-39)

42 De tá nī ntūu, de nī nquee yā cuāhān sīín yā yātā ñúū nūū nduú nchivī. De ndá nchivī nánducú ji yā, de nī nquenda ji nūū íyó yā. De jécani ji yā tácua mā cújiyo yā nūū ji.

43 De nī ncāhān yā jíín ji: Suni cánuú jā nacani nī tūhun

vāha nūū ndá cā ñuū sīquī
nāsa tátúnī Yāā Dios, chi suu
cúu jā ní ntají yā nduhū vāji
nī, ncachī yā.

44 De nī jica nuu yā níí
región Galilea, nī nacani yā
tūhun inī ndá vehe īī sina-
goga.

5

Jā ní nīhīn ndá dē cuāhā
tiacá nī nsāhá yā
(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

1 De iin quīvī de íñí Jesús
yuhú mar Genesaret. De
nī nquenda cuāhā nchivī, nī
nchitú nīhin ji nūū yā, chi cúnī
ji cunini ji tūhun Yāā Dios.

2 De nī jinī yā jā íñí ūū barco
ñatin yuhú mar. De ndá tēe
tíin tiacá, ja nī nquee dē inī
barco, náquete dē ñunu dē.

3 De nī nquīvi yā inī iin
barco jā cúu barco Simón. De
nī ncāhān yā jíín dē jā ná scáca
yátá dē quīhīn jacū cā ichi ínī
ndute. De nī jēcundeē yā, de
jondē inī barco nī stéhēn yā
tūhun nūū nchivī cuāhā jā íyó
ji yuhú ndúté.

4 De tá nī jīnu nī stéhēn yā,
de nī ncāhān yā jíín Simón:
Scáca barco nū ná cóhōn nūū
cūnú ndute, de squée ndá
nú ñunu nú, de tiin nú tiacá,
ncachī yā.

5 De nī ncāhān Simón: Mae-
stro, níí niñū nī squée ndá sá
ñunu jā tiin sá tī, de nduú ní
níhīn cuitī sá ni iin tī. De
jā cáchī maá ní, de ná squée
tucu sá ñunu, ncachī dē.

6 De nī squée ndá dē, de nī
nquīvi cuāhā ndasí tiacá, chi
jondē ndúcú tēhndē ñunu dē.

7 De nī nsāhá ndahá ndá
dē nūū ndá cā táhán dē jā
ñúhún inī incā barco, jā ná
quíji chindeé táhán jíín dē.
De nī nquenda ndá dē, de nī
nchuhun chitú ndá dē tī ndúū
barco, de jondē ndúcú quēe
barco.

8 De nī jinī Simón Pedro
jā súcuán nī ncuu. De nī
jēcuīñī jītí dē nūū Jesús, de nī
ncāhān dē: Vāha cā cujiyo ní
Señor, chi tēe íyó cuāchi cúu
sá, ncachī dē.

9 Chi maá dē jíín ndá tēe
íyó jíín dē, nī nchūhú dē jā ní
nīhīn cuāhā dē tiacá nī nsāhá
yā.

10 De suni nī nchūhú Jacobo
jíín Juan, ndúū sēhe Zebe-
deo, chi tēe chíndeé táhán jíín
Simón cúu ndúū dē. De nī
ncāhān Jesús jíín Simón: Mā
cúyūhú nú, chi jondē mitan
de sāhá nī jā nīhīn nū cuāhā
nchivī jā candíja nduhū, tá
cúu nūū ní nīhīn nū cuāhā
tiacá, ncachī yā.

11 Ñúcuán de tá nī nenda
ndá dē jíín barco nūū ñuhun
yíchí, de nī sndóo ndá dē
ndihi ndatíñú dē, de nī
jēcuniquīn dē yā cuāhān dē.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe
ndóho cuēhē stéhyū
(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

12 Ñúcuán de íyó Jesús inī
iin ñuū, de nī nquenda iin tēe
jā ndóho cuēhē stéhyū. De nī
jinī dē nūū Jesús, de nī jēcuīñī
jītí dē nī ntuu dē nūū dē nūū
ñūhún, de nī ncāhān ndāhví
dē jíín yā: Señor, jíní sá jā cuu
nasāhá vāha ní sāán de tú cúnī
ní, ncachī dē.

13 Ñúcuán de nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Cúnī ni nasāhá vāha nī ndóhó, de ná ndúvāha nú, ncachī yā. De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī nduvāha-ni tēe ndóho cuēhē stéhyū.

14 De nī ndacu yā nūū dē jā má cāchí cuitī dē nūū ni iin. De nī ncāhān yā: Quīstéhēn nū maá nú nūū sūtū, de cundahá nú jā sōcō nū nūū Yāā Dios sīquī jā ní ndundoo nú nūū yā, tá cúu nūū ní ntatúnī Moisés janahán. De súcuán de cunī nchivī jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

15 Sochi víhí cā nī jītē nuu tūhun yā cuāhān. De nī ncutútú cuāhā nchivī jā cunini ji tūhun jā stéhēn yā, jíín jā nasāhá vāha yā ji nūū ndācá cuēhē jā ndóho ji.

16 Sochi maá yā chi cuāhān sīín yā nūū nduú nchivī, de nī jīcān táhvī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe nī nduvehlé
(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

17 De iin quīvī de stéhēn yā tūhun, de jacū tēe grupo fariseo jíín tēe stéhēn ley janahán, ndéē ndá dē ñúcuán. De nī nquenda dē nūū yā jā váji dē ndācá ndáñúū Galilea, jíín ndáñúū Judea, jíín ciudad Jerusalén. De poder maá Yāā Dios íyó jíín yā jā násāhá vāha yā nchivī cúhū.

18 Ñúcuán de nī nquenda jacū tēe, de ndíso ndá dē iin tēe nī nduvehlé, yósō dē nūū iin camilla. De ndúcú ndá dē squívi dē tēe ñúcuán inī vehe jā caquīn dē nūū íyó yā.

19 De nduú ní níhīn ndá dē modo jā quīvi dē jíín tēe ñúcuán, chi íyó chitú nchivī. De nī ncaa ndá dē sīquī vēhé, de nī nacune dē teja. De nī scúun dē tēe cúhū jíín camilla dē jondē nūū íyó Jesús māhñú nchivī.

20 De nī jinī Jesús jā cándíja ndá dē jā cuu nasāhá vāha yā tēe cúhū. De nī ncāhān yā jíín tēe cúhū: Lílū, ja née cáhnú inī ni nūū ndá cuāchi nú, ncachī yā.

21 Ñúcuán de ndá tēe stéhēn ley janahán jíín tēe grupo fariseo, nī nquijéhé ndá dē jáni inī dē sīquī yā: ¿Ní iin cā cúu tēe yáhá jā cáhān dē tūhun nāvāha jā quītī inī Yāā Dios? Chi nduú cā nā incā cuu cune cáhnú inī nūū cuāchi, chi mátúhún-ni Yāā Dios.

22 De nī jinī Jesús jā súcuán jáni inī ndá dē, de nī ncāhān yā: ¿Nūcu jáni inī ndá nú jā cáhān ni tūhun nāvāha?

23 De jā ndúū tūhun yáhá, ¿ní iin cúu jā víjín cā? ¿A jā cāhān ni jíín tēe cúhū: Née cáhnú inī ni nūū ndá cuāchi nú? ¿A víjín cā jā cāhān ni: Nacōo de caca nú, chi ja nī nduvāha nú, cachī ni?

24 De mitan de ná stéhēn ni jā maá nī, Yāā nī nduu tēe, ndíso tíñú nī inī ñayīví yáhá jā cune cáhnú inī ni nūū cuāchi. Sá de nī ncāhān yā jíín tēe nī nduvehlé: Cáhān ni jíín nú, nacōo de naquehen nú camilla nū de quīnohōn nū vehe nú, ncachī yā jíín dē.

25 De nī nacōo-ni tēe ñúcuán, nī jinī jínúū nchivī. De nī naquehen dē camilla jā ní nchosō dē, de cuānohōn dē

vehe dē. De nácuetáhví dē nūū Yāā Dios.
26 De nī nsāhvi ndasí inī ndācá nchivī nī jinī ji, de nī ncāhān ndá ji jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios. De suni yúhú ndasí ji de cáhān ji: Mitan de nī jinī ō tiñu ñáhnú ndasí, ncachī ji.

Jā ní ncana yā Leví
(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

27 Ñúcuán de nī nquee yā cuāhān yā, de nī jinī yā nūū iin tēe stútú xūhún renta, nání dē Leví, ndéē dē nūū nástútú dē xūhún renta. De nī ncāhān yā jíín dē: Cuniquīn nduhū ná cóhōn, ncachī yā.

28 De nī nacuiñī dē, de nī sndóo dē ndihi ndatíñú dē, de cuāhān dē jíín yā.

29 Sá de nī nsāhá Leví iin vico cáhnú inī vehe dē jā cúsiī inī dē jíín Jesús. De cuāhā tēe stútú xūhún renta jíín sava cā tēe, ndéē ndá dē mesa yájī dē stāā jíín yā.

30 De ndá tēe grupo fariseo jíín tēe stéhēn ley janahán, nī nquijéhé ndá dē cáhān dē sīquī ndá tēe scuáha jíín yā, de nī jīcā tūhún dē: ¿Nūcu yájī ndá nú jíhi ndá nú jíín ndá tēe stútú xūhún renta jíín ndá cā tēe sáhá cuāchi? ncachī dē.

31 De nī ncāhān Jesús: Ndá nchivī íyó vāha, nduú jíni ñúhún ji tēe tátán, chi nchivī cúhū cúu jā jíni ñúhún.

32 De nduhū chi nduú vāji nī jā cana nī nchivī jāá nduú cuāchi, jā cúu ji tá cúu nchivī íyó vāha. Chi sa vāji nī jā cána nī nchivī íyó cuāchi, jā ná nácani inī ji de sndóo ji cuāchi ji, ncachī yā.

Jā ní jīcā tūhún ndá dē yā sīquī jā conditē inī
(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

33 Ñúcuán de nī ncāhān ndá dē jíín yā: Ndá tēe scuáha jíín Juan, jíín ndá tēe scuáha jíín grupo fariseo, cuāhā vuelta íyó nditē inī dē de jícān táhvī dē. De ndá tēe scuáha jíín maá ní, ¿nūcu nduú sáhá dē súcuán? Chi yájī ndá dē jíhi dē.

34 De nī ncāhān yā jíín dē: ¿A cuu conditē inī dē juni íyó cā ni jíín dē? ¿A cuu sāhá nú jā conditē inī nchivī íyó vico tándāhá juni ndéē tēe tándāhá jíín ji?

35 Sochi quiji quīvī jā cujiyo tēe tándāhá, de quīvī ñúcuán chi conditē inī ji, ncachī yā.

36 De suni nī ncāhān yā iin tūhun yátá sīquī jāá nduú quétáhán tūhun jeé jā stéhēn yā jíín ndá tūhun janahán. Ncachī yā: Ni iin nchivī nduú jéhndē ji iin pedazo sahma jéé, de nachuhun ji nūū iin sahma túhú. Chi tú súcuán, de stíví ji sahma jéé, de suni nduú quétáhán jā jēé jíín jā tūhú.

37 De nduú ni iin chúhun vino jeé inī ñii túhú. Chi tú súcuán, de vino jeé ndatá ñii, de naā vino jíín ñii.

38 Chi sa cánuú jā chuhun ji vino jeé inī ñii jéé, de súcuán de quendōo vāha ndúū.

39 De nchivī chi nduú cúnī ji sndóo ji tūhun janahán, modo jāá nduú cúnī ji coho ji vino jeé, chi jā tūhú cúu jā váha cā, jáni inī ji, ncachī yā.

6

Jā ní jehndē ndá dē xīnī trigo quīvī nátātú
(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

1 De iin quīvī nátātú nī nchāha Jesús cuāhān yā nūū cáá trigo. De ndá tēe scuáha jíín yā nī jehndē dē xīnī trigo, de nī ncavā ndāhá dē, de nī nchajī dē.

2 De sava tēe grupo fariseo nī ncāhān dē: ¿Nājēhē cúu jā sáhá ndá nú tiñu jāá nduú íyó vāha jā sāhá nú quīvī nátātú, cáchī ley Moisés? ncachī dē.

3 De nī ncāhān Jesús jíín dē: ¿A nduú ní ncáhvi ndá nú tutū nāsa nī nsāhá David iin quīvī jā ní jīhī dē sōco jíín ndá tēe jā ní īyo jíín dē?

4 De nī nquīvi dē inī vehe Yāā Dios. De nī nquehen dē pan īī jā yósō nijīn nūū Yāā Dios. De nī nchajī dē, de suni nī jēhe dē nī nchajī ndá tēe íyó jíín dē. De nduú nā ley jā cajī ni iin tēe, chi maá-ni ndá sūtū cúu jā yájī. De vísō súcuán de nduú nā cuāchi ní íyo sīquī dē, ncachī yā.

5 De nī ncāhān cā yā jíín dē: Nduhū, Yāā nī nduu tēe, maá nī cúu jā tátúnī sīquī nāsa sāhá nchivī quīvī nátātú, ncachī yā.

Jā ní nduvāha tēe nī nchīchī ndahá
(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

6 De incā quīvī nátātú suni nī nquīvi yā inī vehe īī sinagoga, de nī stéhēn yā tūhun. De ñúcuán íyó iin tēe nī nchīchī ndahá cuáhá dē.

7 De ndá tēe stéhēn ley janahán jíín tēe grupo fariseo, ndéhé yuhū dē yā tú nasāhá vāha yā tēe ñúcuán quīvī nátātú, tácua nīhīn dē cuāchi sīquī yā.

8 De maá yā chi jínī yā nāsa jáni inī ndá dē. De nī ncāhān yā jíín tēe nī nchīchī ndahá: Nacuiñī de cuiñi nú māhñú yáhá, ncachī yā. De nī nacuiñī dē, de nī jēcuīñī dē māhñú.

9 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín ndá dē: Jícā tūhún nī ndá nú iin tūhun: ¿Nāsa cáhān ley sīquī quīvī nátātú? ¿A jā sāhá vāha ó, á jā sāhá nēhén ó? ¿A jā nasāhá vāha ó nchivī ja ñatin cuū, á sāhá ó jā cuū ji? ncachī yā.

10 De ndéhé yā nūū ndá dē jā íñí dē níí xiín yā, de nī ncāhān yā jíín tēe cúhū: Scáā ndahá nú, ncachī yā. De nī scáā dē, de nī nduvāha-ni ndahá dē.

11 De ndá tēe ñúcuán nī nquītī ndasí inī dē, de nī nquijéhé ndá dē nátúhún dē sīquī Jesús, nāsa cahnī dē yā.

Jā ní nacāji yā ūxī ūū tēe apóstol
(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

12 De nī ncuu jacū quīvī, de nī nquee yā cuācācān táhvī yā yucu. De níí niñū nī jīcān táhvī yā nūū Yāā Dios.

13 De tá nī ntūu, de nī ncana yā ndá tēe scuáha jíín yā. De nī nacāji yā ūxī ūū dē, de nī ncachī yā jā cuu ndá dē apóstol, chi cundiso tíñú dē jā nacani dē tūhun yā.

14 De yáhá cúu síví ndá dē: Simón jā ní nascúnaní yā dē Pedro, jíín ñanī dē Andrés, de saá-ni Jacobo jíín Juan, Felipe jíín Bartolomé,

15 Mateo, Tomás, Jacobo
sēhe Alfeo, Simón tēe grupo
cananista,
16 Judas ñanī Jacobo, jíín Ju-
das Iscariote, tēe jā ní nastúu
dē yā.

Jā ní stéhēn yā nūū nchivī
cuāhā
(Mt. 4.23-25)

17 De nī nuu yā yucu jíín
ndá tēe ñúcuán jā scuáha
jíín yā, de nī jencuiñī yā iin
nduhā jíín dē. De cuāhā
nchivī níí región Judea jíín
ciudad Jerusalén, jíín nchivī
jondē yuhú mar ñuū Tiro jíín
ñuū Sidón, nī nquenda ndá ji
jā cunini ji tūhun stéhēn yā,
jíín jā nduvāha ji cuēhē ndóho
ji.

18 De ndācá nchivī jā ñúhún
tāchī inī, suni nī nduvāha ji nī
nsāhá yā.

19 De ndiviī nchivī cúnī ji
jā quehé ji yā, chi súcuán
ndúvāha ji sáhá yā jíín poder
yā.

Tūhun nchivī nācā ndetū
jíín nchivī jā xēēn cundoho
(Mt. 5.1-12)

20 De nī nūcūndēhé yā nūū
ndá tēe scuáha jíín yā, de nī
ncāhān yā: Nācā ndetū ndá
ndóhó jā ndóho ndáhví, chi
quīvi nú ñuū nūū tátúnī Yāā
Dios.

21 Nācā ndetū ndá nú jā
jíhī nū sōco mitan, chi quiji
quīvī jā ndahā chījin nú. Nācā
ndetū ndá nú jā jácu nú mi-
tan, chi quiji quīvī jā cuācū
nū.

22 Nācā ndetū ndá nú de tú
quítī inī nchivī nūū nū jā síquī
nduhū, Yāā nī nduu tēe, de
tú squéne yichī ji ndóhó, de
tú cáhān nāvāha ji nūū nū, de
cáhān ji jā nchivī sáhá tiñu
néhén cúu ndá nú.

23 De sāhá sīī nū inī nū quīvī
jā sáhá ji súcuán, de sa víhí cā
cusiī inī nū, chi cáhnú ndasí
coo tāhvī nū jondē andiví. Chi
suni súcuán nī nsāhá ūhvī ndá
tatā ji ndá tēe nī nacani tūhun
Yāā Dios jondē janahán.

24 De nācā xēēn cundoho
ndá nú nchivī cuīcá, chi
mitan-ni cúu jā íyó sīī inī nū.

25 Nāçā xēēn cundoho ndá
nú jā ní ndahā chījin nú mi-
tan, chi quiji quīvī jā cuū nū
sōco. Nācā xēēn cundoho ndá
nú jā jácū nū mitan, chi quiji
quīvī jā nducuécá inī nū de
cuacu nú.

26 Nācā xēēn cundoho ndá
nú jā jétúhún ndá nchivī
ndóhó, chi suni súcuán nī
jetúhún ndá tatā ji ndá tēe
nī nacani tūhun stáhví jondē
janahán.

Tūhun jā cundáhví inī ō
nchivī jā jínī ūhvī yóhó
(Mt. 5.38-48; 7.12)

27 De cáhān ni jíín ndá nú
jā níni: Cundáhví inī nū ndá
nchivī jā jínī ūhvī ndóhó, de
sāhá vāha nú jíín nchivī jā
quítī inī jínī ndóhó.

28 De cācān nū jā váha cuu
nchivī jā cáhān nāvāha sīquī
nū, de cācān táhvī nū jēhē
nchivī jā cáhān nēhén nūū nū.

29 De tú ní tēe cani dē iin
lado cūñu nuū nū, de vāha cā
suni cuāha nú incā lado cani
dē, nsūú cā jā nacuāha nú jā
ndutahvī dē. De tú ní tēe cúnī
dē candeē dē sōō nū, de suni
cuāha nú tūhun jā quíhīn dē
jíín jondē camisa nū.

30 De nā-ni nchivī jícān nūū nū de cuāha nú nūū ji. De nchivī quéhen ndatíñú nú, de mā nácān nū.

31 De tá cúu nūū cúnī nū jā sāhá vāha nchivī jíín nú, suni súcuán sāhá vāha nú ji.

32 De tú íyó mānī nū jíín maá-ni nchivī jā mānī jíín nú, ¿de nā tiñu váha cúu jā sáhá nú súcuán túsaá? Chi jondē ndá tēe sáhá cuāchi, suni íyó mānī dē jíín tēe íyó mānī jíín maá dē.

33 De tú sáhá vāha nú jíín maá-ni nchivī jā sáhá vāha jíín maá nú, ¿de nā tiñu váha cúu jā sáhá nú súcuán túsaá? Chi jondē ndá tēe sáhá cuāchi, suni súcuán sáhá ndá dē.

34 De tú cuāha núú nú nūū maá-ni nchivī jā ñúhún inī nū jā nacuāha ji nūū nū, ¿de nā tiñu váha cúu jā sáhá nú súcuán túsaá? Chi jondē ndá tēe sáhá cuāchi, suni jéhe núú dē nūū ndá cā tēe sáhá cuāchi, tácua nanihīn tucu dē.

35 Túsaá de cundáhví inī ndá nú nchivī jā jínī ūhvī ndóhó, de sāhá vāha nú ji, de cuāha núú nú nūū ji. De mā cuáha nú maá sīquī jā cani inī nū jā suni nacuāha ji nūū nū. De súcuán de cáhnú coo tāhvī nū, de stéhēn nū jā cúu nú sēhe Yāā cúñáhnú ndasí. Chi maá yā vāha inī yā jíín nchivī jāá nduú nácuetáhví nūū yā jíín nchivī jā sáhá nēhén.

36 Túsaá de cundáhví inī nū nchivī, tá cúu nūū cúndáhví inī maá Tatá nú nchivī.

Mā cáhān ō sīquī cuāchi táhán ó
(Mt. 7.1-5)

37 Mā cáhān ndá nú sīquī cuāchi nchivī nāsa sáhá ji, tácua suni mā cáhān Yāā Dios cuāchi sīquī nū jā sáhá nú súcuán. Mā cáhān xēēn nū sīquī ji jāá nduú vāha sáhá ji, tácua suni mā cáhān Yāā Dios súcuán sīquī nū. Cune cáhnú inī nū nūū ji, de suni cune cáhnú inī yā nūū nū.

38 Cuāha nú nūū nchivī, de suni súcuán cuāha Yāā Dios nūū nū. Chi vāha ndasí cuāha yā nūū nū, chi modo jā chicuāha vāha yā, quisi yā, sāhá nīhin yā, de jondē scáa yā cuāha yā nūū nū. Chi medida jā jéhe ndá nú nūū nchivī, suni medida ñúcuán cuāha yā nūū nū, ncachī yā.

39 De nī ncāhān yā iin tūhun yátá jíín ji: Ndá tēe jā stéhēn tūhun jāá nduú ndāā, cúu dē tá cúu tēe cuáá. De iin tēe cuáá, ¿á cuu stéhēn dē ichi nūū incā tēe cuáá? ¿A nduú nincava ndúū dē inī xēhvā?

40 Iin tēe scuáha, nduú cúñáhnú dē nūū maestro dē. De tēe scuáha, tá ja nī ncutūha vāha dē, de jīnū dē cuu dē tá nūū cúu maestro dē.

41 De cuāchi táhán nú cúu modo jā ñúhún iin yācá lúlí tīnūú ji. ¿De nūcu sáhá nú cuenta jā súcuán, de nduú sáhá nú cuenta cuāchi maá nú jā cúu modo jā ñúhún iin vītū tīnūú máá nú?

42 ¿De nūcu cáhān ndá nú jíín táhán nú: Cundetu, de ná távā ni yācá jā ñúhún tīnūú nú, de nduú sáhá nú cuenta jā ñúhún iin vītū tīnūú máá nú? Tēe stáhví-ni cúu ndá nú túsaá. Xihna cā tīnūú máá nú tavā nū vītū, sá de cuu cūndēhé

váha nú já tavā nū yācá tīnūú táhán nú.

Jíín tiñu jā sáhá nchivī de cunī ō nāsa nchivī cúu ji
(Mt. 7.16-20; 12.33-35)

43 Nduú íyó ñutun váha já jéhe jāvíxī nēhén, de ni nduú íyó ñutun néhén já jéhe jāvíxī váha.
44 Chi jíín jāvíxī já jéhe iin iin ñutun de jínī ō tú ñutun váha cúu. Chi nduú cándeē ō higo xīnī ñutun íñú, de ni nduú cándeē ō uva xīnī yūcū zarza.
45 De saá-ni cúu tēe váha, chi cáhān dē tūhun váha, chi váha ánō dē. De tēe nēhén cáhān dē tūhun nēhén, chi cánēhén ánō dē. Chi nāsa íyó ánō nchivī, de cúsá ñúcuán cúu já cáhān ji.

Tūhun sīquī ūū vehe
(Mt. 7.24-27)

46 ¿Nājēhē cúu já cáhān yíñúhún ndá nú jíín nī: Jētohō sá, cáchī nū, de nduú squíncuu ndá nú tiñu já ndácu nī?
47 Ndācá nchivī já váji nūū ni de níni ji tūhun cáhān ni de squíncuu ji, ná stéhēn ni nūū nū nāsa cúu ji:
48 Cúu ji tá cúu iin tēe já ní jaquīn dē vehe dē, de nī jete cúnú dē jondē nī nīhīn dē toto, de nī nchisó dē sīquī. De tá nī ndaa ndute yúte, de nī nchindahá vehe ñúcuán, de nduú ní ncándā cuitī sāhá, chi sīquī toto yósō.
49 Sochi ndá nchivī já jíni tūhun já cáhān ni, de nduú squíncuu ji, cúu ji tá cúu iin tēe já ní jaquīn dē vehe dē nūū ñūhún, de nduú yítuu jēhē. De tá nī ndaa ndute yúte, de nī nchindahá vehe ñúcuán, de nī scócáva-ni, de nī naā ndihini vehe, ncachī yā jíín ndá ji.

7

Jā ní nasāhá vāha yā mozo capitán
(Mt. 8.5-13)

1 De tá nī jīnu nī ncāhān yā nī jini nchivī, de cuāhān yā ñuū Capernaum.
2 De iin tēe nación Roma jā cúu capitán, íyó iin mozo dē jā mānī ndasí dē jíín. De mozo ñúcuán cúhū ji de ja ñatin cuū ji.
3 De nī jini capitán tūhun Jesús. De nī ntají dē jacū tēe ñáhnú jā ndácu nūū nchivī hebreo, cuāhān dē nūū yā jā cāhān ndāhví dē jíín yā jā ná quíji yā nasāhá vāha yā mozo dē.
4 De nī nquenda ndá tēe ñúcuán nūū Jesús, de nī ncāhān ndāhví ndasí dē jíín yā: Chindeé ní tēe cúu capitán, chi tēe vāha cúu dē.
5 Chi mānī dē jíín nación maá ó, de maá dē nī ndacu tiñu jā ní ncuvāha iin vehe īī sinagoga jā cuu ndācá ó, ncachī ndá dē.
6 Ñúcuán de cuāhān Jesús jíín ndá dē. De tá nī ncuñatin yā vehe capitán, de nī ntají dē jacū amigo dē cuātahān dē yā. De nī ncāhān ndá dē jíín yā: Cáchī capitán jāá nduú cúnī dē jā sāhá téñú dē ní, Señor, chi nduú cúñáhnú dē jā quíhīn ní quīvi ní vehe dē.
7 Jā ñúcuán nduú ní nsáhá ñáhnú dē maá dē jā quiji dē nūū ní, cáchī dē. De maá jā cāhān ní-ni, de ná ndúvāha mozo dē, cáchī dē.

8 Chi maá dē suni ndíso tíñú
dē nī nsāha ndá tēe cúñáhnú
cā. De cúñáhnú dē nūū ndá
soldado dē, cáchī dē. De tú
cāhān dē jíín iin tēe jā ná
quíhīn dē, de cuāhān dē. De
tú cāhān dē jíín incā tēe jā ná
quíji dē, de quíji dē. De tú
ndácu dē iin tiñu nūū mozo
dē, de sáhá ji, cáchī dē, ncachī
ndá tēe ñúcuán jíín yā.

9 De tá nī jini Jesús tūhun
yáhá, de nī nsāhvi inī yā. De nī
ndicó cóto yā, de nī ncāhān yā
jíín ndá nchivī cuāhā jā níquīn
yātā yā: Ndāā cáhān ni jíín
ndá nú jā juni nación maá ó
Israel, nduú ní níhīn ni ni iin
nchivī jā cándíja nīhin súcuán,
tá cúu nūū cándíja tēe yáhá,
vísō tēe nación jāá nduú jínī
tūhun Yāā Dios cúu dē, ncachī
yā.

10 De ndá tēe jā ní ntají
capitán nūū yā, nī nenda ndá
dē vehe, de nī jinī dē ja nī
nduvāha mozo ñúcuán.

Jā ní nastécū yā sēhe yií ñahan viuda

11 Ñúcuán de cuāhān yā
iin ñuū náni Naín. De ndá
tēe scuáha jíín yā, jíín nchivī
cuāhā, suni cuāhān ji jíín yā.

12 De tá nī ncuñatin yā yuhú
ñúū, de ñúcuán nī nquee
nchivī jā quíchuhū ji iin tēe
suchí jā ní jīhī. De mátúhún ji-
ni nūū naná ji, de ñahan viuda
cúu ña. De cuāhā nchivī ñuū
ñúcuán vāji jíín ña.

13 De tá nī jinī maá Jētohō ō
nūū ña, de nī ncundáhví inī yā
ña, de nī ncāhān yā jíín ña: Mā
cuācú ní, ncachī yā.

14 Ñúcuán de nī jīnū yā
jondē nūū ndīyi, de nī ntiin
yā jātūn. De nī jencuiñī ndá
tēe ndíso. De nī ncāhān yā
jíín sūchí jā ní jīhī: Cáhān ni
ndóhó, nacōo lílū, ncachī yā.

15 Ñúcuán de nī nūcundeē-ni
sūchí jā ní jīhī, de nī nquijéhé
ji nácahān ji. De nī nasiáha yā
ji nūū naná ji.

16 De ndiviī nchivī nī
nchūhú ji nī jinī ji, de nī
ncāhān ji jā vāha ndasí Yāā
cúu Yāā Dios. De cáhān ji:
Māhñú ndācá ó nī nquenda
iin tēe cúñáhnú jā nácani
tūhun Yāā Dios. De suni
cáhān ji: Maá Yāā Dios nī
nquijéhé yā chíndeé yā nchivī
yā, ncachī ji.

17 De nī jītē nuu tūhun yā níí
cáhnú región Judea jíín ndācá
región ñatin ñúcuán.

Jā ní ntají Juan ūū tēe nūū yā

(Mt. 11.2-19)

18 De yíhí Juan vecāa, de
ndá tēe scuáha jíín dē nī
ncachī tūhun nūū dē jā súcuán
nī ncuu ndá tiñu yáhá.

19 De nī ncana Juan ūū tēe
scuáha jíín dē, de nī ntají dē
tēe ñúcuán cuāhān dē nūū
Jesús, tácua cātūhún dē yā tú
maá yā cúu ndija Cristo jā ní
ncachī Yāā Dios jā tají yā, á jā
cundetu dē quiji incā tēe cuu
Cristo.

20 De nī nquenda ndúū dē
nūū yā, de nī ncāhān dē: Juan
tēe scuénduté nī ntají dē ndúū
sá vāji sá cātūhún sá ní tú maá
ní cúu Cristo jā cáchī tutū jā
quiji, á cundetu ó incā tēe jā
quiji, ncachī dē.

21 De maá hora ñúcuán nī
nasāhá vāha yā cuāhā nchivī
cúhū, jíín nchivī ndóho ndá

cuēhē xēēn, jíín nchivī ñúhún tāchī inī. De suni cuāhā nchivī cuāá, nī ndunijīn tīnūú ji nī nsāhá yā.

22 De nī ncāhān yā jíín ndúū dē: Cuáhán de cachī tūhun nú nūū Juan ndācá tiñu jā ní jinī nū jíín jā ní jini nú. De cachī nū jā nchivī cuāá núne tīnūú ji, de nchivī cojo nácaca ji, de nchivī ndóho cuēhē stéhyū ndúvāha ji, de nchivī sōhó núne sōho ji, de nchivī jíhī nátecū ji sáhá nī. De suni nácani nī tūhun nūū nchivī ndāhví jā scácu Yāā Dios ánō ji.

23 De nācā ndetū tēe jā má nácani yátá inī dē jā nduhū cúu Cristo. Súcuán cachī nū nūū Juan, ncachī yā jíín ndúū dē.

24 De tá cuānohōn ndúū tēe jā ní ntají Juan, de nī nquijéhé Jesús cáhān yā tūhun Juan jíín nchivī: ¿Nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú nūū ñuhun tíhá? ¿A iin tēe jáni iin jáni ūū inī jā cúu tá cúu itē jā cándā sáhá tāchī?

25 De tú nduú, ¿de nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsaá? ¿A iin tēe jā cúnī cuñáhnú jā ñúhún sahma fino? Nduú, chi jínī ndá nú jā ndá tēe ñúhún sahma fino de ndúcú ndācá jā cúsiī inī, níí maá-ni inī vehe rey ndéē ndá dē.

26 ¿De nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsaá? ¿A iin tēe nácani tūhun Yāā Dios? Cáhān ni jíín nú jā suu nī jēndēhé nú. De cúñáhnú cā Juan yáhá nsūú cā ndá cā tēe jā ní nacani tūhun Yāā Dios.

27 Chi tūhun Juan cúu jā yósō nūū tutū īī:

Tají nī tēe nacani tūhun nī,
coso nūú dē ichi núū Cristo,
tácua coo tūha nchivī jā quenda yā.

Ncachī Yāā Dios, cáchī tutū.

28 De cáhān ni jíín ndá nú jā inī ñayīví yáhá cúñáhnú cā Juan tēe scuénduté nsūú cā ndá cā tēe jā íyó inī ñayīví. De vísō súcuán de ndá nchivī jā núu cā inī ñuū nūū tátúnī Yāā Dios, cúñáhnú cā ji nsūú cā Juan, ncachī yā.

29 De ndācá nchivī jíín ndá tēe stútú xūhún renta, tá nī jini ji tūhun cáhān yā, de nī jetáhví ji jā Yāā ndāā cúu Yāā Dios, chi ja nī jenduté ji nūū Juan.

30 Sochi ndá tēe grupo fariseo jíín tēe stéhēn ley janahán, nduú ní jétáhví dē tūhun jā cúnī Yāā Dios sāhá yā jā váha dē, chi nduú ní jénduté ndá dē nūū Juan.

31 De nī ncāhān cā maá Jētohō ō: Yáhá cáchī ni iin tūhun yátá tácua cunī ndá nú nāsa íyó nchivī tiempo mitan.

32 Cúu ji tá cúu ndá sūchí lúlí jā ndéē ji nūū yáhvi cásíquí ji. De cána jee ji nūū táhán ji: Nī ntivī ndá nī tūyōó nūū ndá nú, de nduú ní jíta jéhé nú. De nī jita ndá nī yaā jā cuécá jíta, de nduú ní jácu nú, cáchī ndá ji. De tá cúu ndá sūchí ñúcuán jāá nduú ní jétahān inī ji ni iin ni incā, súcuán cúu ndá nú.

33 Chi nī nquiji Juan tēe scuénduté, de cuāhā vuelta nī īyo nditē inī dē, chi nduú ní nchájī dē stāā de nduú ní jíhi

dē vino. De nduú ní jétahān inī ndá nú, chi nī ncāhān nū jā ñúhún tāchī inī dē.

34 De nī nquenda maá nī, Yāā nī nduu tēe, de yájī ni jíhi nī, de suni nduú jétahān inī ndá nú, de scáa nú cā chi cáhān nū jā maá-ni jā yájī ni jíhi nī vino. De quétáhán nī jíín ndá tēe stútú xūhún renta jíín ndá cā tēe sáhá cuāchi, cáchī ndá nú.

35 De tú cúndíchí iin tēe jíín tūhun Yāā Dios, de jíín tiñu sáhá dē de jínī ndá cā tēe ndíchí jā ndíchí dē, ncachī yā.

Jā íyó Jesús vehe Simón tēe fariseo

36 De iin tēe grupo fariseo nī ncana dē Jesús jā cajī yā stāā jíín dē. De nī jēhēn yā vehe dē, de nī jēcundeē yā mesa jā cajī yā stāā.

37 Ñúcuán de iin ñahan sáhá cuāchi, ndéē ña ñuū ñúcuán, de nī jinī ña jā ní jīnū Jesús vehe tēe fariseo, yájī yā stāā. De nī nquiji ña jíín iin frasco yūū luu jā ñúhún chitú aceite perfume.

38 De nī jēcuīñī jītí ña nūū jéhē yā, de jácu ña. De nī nquijéhé ña sáchíi ña jēhē yā jíín ndute tínūú ña, de nī nasíchī ña jíín ixi xínī ña. De nī ntechuhú ña jēhē yā, de nī nchihi ña perfume.

39 De tēe fariseo jā ní ncana dē yā, nī jinī dē jā súcuán nī nsāhá ña, de nī jani inī dē: Tú tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu tēe yáhá, de cunī dē nāsa ñahan cúu ñahan yáhá jā quéhé ña dē, chi ñahan sáhá cuāchi cúu ña, jáni inī dē.

40 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíín dē: Simón, cúnī ni cāhān ni jíín nú iin tūhun. De nī ncāhān maá dē: Cāhān ní Maestro.

41 De nī ncāhān Jesús: Iin tēe jéhe núú xūhún, nī īyo ūū tēe ndíta nūū dē. Iin dē ndíta ūhūn ciento xūhún jā náni denario, de incā dē ndíta ūū xico ūxī denario.

42 De nduú nā cuá névāha ndúū tēe ñúcuán jā nachunáá dē. De tēe jéhe núú xūhún nī nee cáhnú inī dē nūū ndúū tēe ñúcuán. Túsaá de cachī nū: Jā ndúū tēe ñúcuán, ¿ní iin dē cúu jā coo manī cā jíín dē? ncachī yā.

43 De nī ncāhān Simón: Jáni inī sá jā tēe nī ndita cuāhā cā, ncachī dē. De nī ncāhān yā: Ndāā cáhān nū, ncachī yā.

44 De ndéhé yā nūū ñahan ñúcuán, de nī ncāhān cā yā jíín Simón: ¿A ndéhé nú tá sáhá ñahan yáhá? Jā ní nquenda nī vehe nú, de nduú ní jéhe nú ndute jā ndundoo jēhē ni, tá cúu nūū íyó costumbre. De ñahan yáhá nī nsāhá chíi ña jēhē ni jíín ndute tínūú ña, de nī nasíchī ña jíín ixi xínī ña.

45 De nduú ní ntéchuhú nú nduhū, tá cúu nūū íyó costumbre. De ñahan yáhá, jondē nī nquīvi nī vehe nú, de nduú jéncuiñī ña jā téchuhú ña jēhē ni.

46 De nduú ní nchíhi nú aceite xīnī ni, tá cúu nūū íyó costumbre. De ñahan yáhá nī nchihi ña aceite perfume jēhē ni.

47 Túsaá de cáhān ni jíín nú jā ní stéhēn ña jā ndasí íyó mānī ña jíín nī sīquī jā née cáhnú inī ni nūū ndācá cuāchi

ña, vísō cuāhā cúu. Sochi tú
néę cáhnú inī ni nūū nchivī
jā íyó jacū-ni cuāchi, de jacū-
ni stéhēn ji jā mānī ji jíín nī,
ncachī yā.

48 De nī ncāhān yā jíín ña:
Ja néę cáhnú inī ni nūū ndācá
cuāchi nú, ncachī yā.

49 Ñúcuán de ndá nchivī
yájī stāā jíín yā, nī nquijéhé
ndá ji cáhān ji: ¿Ní iin cā
cúu tēe yáhá jā cáhān dē jā
néę cáhnú inī dē nūū cuáchi?
ncachī ji.

50 Sochi Jesús nī ncāhān
cā yā jíín ñahan ñúcuán: Nī
ncandíja nú nduhū, de jā
ñúcuán cúu jā ní scácu nī
ndóhó nūū cuáchi nú. Cuáhán
de ndusiī inī nū, ncachī yā.

8

Tūhun ndá ñahan jā jíto ña yā

1 Ñúcuán de nī ncuu jacū
quīvī, de nī jica nuu Jesús
ndācá ñuū nāhnú jíín ñuū lulí.
De nácani yā tūhun vāha, de
cáchī yā nāsa tátúnī Yāā Dios.
De ndihúxī ūū tēe cúu apóstol,
suni jíca dē jíín yā.

2 De suni íyó jacū ñahan jíca
jíín yā, jā ní ntavā yā tāchī inī
sava ña, de nī nasāhá vāha yā
sava ña jā ndóho cuēhē. De iin
ña cúu María ñuū Magdala, de
inī ñahan ñúcuán nī ntavā yā
ūjā tāchī.

3 De incā ña cúu Juana,
ñasíhí Chuza, tēe ndíso tíñú
inī vehe Herodes. De incā
ña cúu Susana, jíín cuāhā cā
ñahan jā chíndeé ña yā jéhe ña
ndācá jā jíni ñúhún yā jíín ndá
dē.

Tūhun yátá tēe jítē tatā
(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)

4 De cuāhā nchivī ndācá
ñuū ñúcuán nī nquenda ji nūū
Jesús. De nī ncutútú cuāhā
ndasí nchivī, de nī ncāhān yā
iin tūhun yátá nūū ndá ji:

5 Iin tēe jítē tatā, nī nquee
dē jā cutē dē. De tá nī
nquijéhé dē jítē dē, de jacū
tatā nī jītē yuhú íchí, de nī
jāñū nchivī sīquī, de nī nchajī-
ni ndá saā.

6 De jacū cā nī jītē nūū
ñuhun yúū. De nī ntāhvī, de nī
nchīchī-ni, chi nduú íyó cuāhā
cōhyo.

7 De jacū cā tatā nī jītē
māhñú nūū cáá niquin iñu.
De iin nuú-ni nī ntāhvī iñu jíín,
de nī jasī nūū.

8 De sava nī jītē nūū ñuhun
váha. De tá nī ntāhvī, de
nī jēhe cuāhā nūnī, chi iin
iin tatā nī jēhe jondē ciento,
ncachī yā. Ñúcuán de nī
ncāhān jee yā: Ndá ndóhó jā
níni, tee sōho vāha nú, ncachī
yā.

Nājēhē cúu jā cáhān yā
maá-ni tūhun yátá
(Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12)

9 De ndá tēe scuáha jíín yā nī
jīcā tūhún dē yā nā cuá cáchī
tūhun yátá yáhá.

10 De nī ncāhān yā: Ndá
ndóhó, chi sáhá Yāā Dios jā
cuu jīcūhun inī nū tūhun jā
ní nchiyuhū yáhá, nāsa quívi
nchivī ndahá Yāā Dios jā
tatúnī yā nūū ji. Sochi sava
cā nchivī chi maá-ni jíín tūhun
yátá cáhān ni jíín ji, tácua vísō
ndéhé ji de quéndōo ji modo
jāá nduú jínī ji. De vísō jíni jíín
sóho ji, de mā jícūhun inī ji.

Já ní ncachī cājí yā tūhun yátá tēe jítē tatā
(Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20)

11 De súcuán cúu já cáhān tūhun yátá yáhá: Tatā ñúcuán cúu tūhun Yāā Dios.
12 De tatā já ní jītē yuhú íchí cúu tá cúu ndá nchivī já jíni tūhun, sochi quénda-ni tāchī cúñáhnú, de cándeē tūhun inī ánō ji, tácua mā cándíja ji de mā cácu ji sāhá yā.
13 De tatā já ní jītē nūū ñuhun yúū cúu tá cúu ndá nchivī já jíni tūhun, de jétáhví ji de cúsiī inī ji jíín. Sochi nduú cúcutú tūhun inī ánō ji, de jacū-ni quīvī cándíja ji. De tá quiji tūndóhó sīquī ji, de jíca yátá ji.
14 De tatā já ní jītē māhñú niquin iñu cúu tá cúu nchivī jíni tūhun, de cuāhān ndá ji de cútéñú ji jíín tiñu ji de cúnī ji cucuícá ji de cusiī inī ji. De nduú jíja ji jíín tūhun yā.
15 De tatā já ní jītē nūū ñuhun váha cúu tá cúu ndá nchivī jíni tūhun, de tíin vāha ji, chi íyó vāha íyó ndāā ánō ji. De jíja ji jíín tūhun yā, chi cándíja vāha ji.

Tūhun yátá sīquī lámpara
(Mr. 4.21-25)

16 Tá scuíquīn nchivī iin lámpara, de nduú jásī ji ni iin sīquī, de ni nduú chíhi ji chījin jīto. Chi sa jáni ji nūū sūcún, tácua cutūu nūū ndá nchivī já quívi vehe.
17 De suni súcuán, nduú íyó ni iin tūhun yíyuhū já má cūní nchivī, chi ndihi-ni tūhun já cáhān ji natūu nijīn de cunī nchivī.
18 Túsaá de cunini vāha ndá nú, chi nchivī ja jícūhun inī, stéhēn cā yā nūū ji. Sochi nchivī jāá nduú cándíja, chi maá jacū já jáni inī ji já jínī ji, de sa naā, ncachī yā.

Tūhun naná yā jíín ñanī yā
(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

19 Ñúcuán de nī nquenda naná yā jíín ndá ñanī yā nūū íyó yā. De nduú ní ncúu quīvi ndá ña nūū yā, sīquī já íyó chitú nchivī.
20 De nī ncachī tūhun iin nchivī nūū yā: Naná ní jíín ndá ñanī ní íñí ña tāvēhé, de cāhān ña jíín ní cúnī ña, ncachī ji.
21 De nī ncāhān maá yā: Suni naná nī jíín ñanī ni cúu ndá nchivī níni tūhun Yāā Dios de squíncuu ji, ncachī yā jíín ji.

Já ní jencuiñī tāchī níhin jíín mar nī nsāhá yā
(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

22 De iin quīvī nī nquīvi yā iin barco jíín ndá tēe scuáha jíín yā, de nī ncāhān yā jíín dē: Ná yáha ó cōhōn incā lado mar. De nī scáca ndá dē barco cuāhān dē.
23 De juni scáca dē barco de nī nquīxīn yā. De nī jīquīhi iin tāchī níhin nūū mar. De ja ñatin chitú ndute inī barco, de ndúcú quēe barco.
24 De nī sndóto ndá dē yā, de nī ncāhān dē: Maestro, Maestro, mitan de quēe ó chījin ndute de naā ō, ncachī dē. De nī nacuiñī yā, de nī ncāhān yā nūū tāchī níhin jíín nūū mar. De ndihi nī jencuiñī, de nī ncuu nañíí-ni.

25 De nī ncāhān yā jíín ndá tēe scuáha jíín yā: ¿Nūcu nduú cándíja ndá nú? De ndá máá dē chi nī nchūhú ndasí dē, de sáhvi inī dē, de cáhān dē jíín ndá táhán dē: ¿Ní iin cā cúu tēe yáhá jā jondē nūū tāchī níhin jíín nūū ndūté tátúnī dē, de jétáhví jā cáhān dē? ncachī ndá dē.

Tēe ñuū Gadara jā ndóho tāchī
(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

26 Ñúcuán de nī nquenda yā jíín ndá dē región Galilea, de cuāhān yā región Gadara jā íyó incā lado mar Galilea.

27 De tá nī nuu yā nūū ñuhun yíchí, de iin tēe ñuū ñúcuán nī nquenda dē nūū yā. De ja nī ncuu cuāhā cuīyā jā ñúhún cuāhā tāchī inī dē. De nduú ñúhún cuitī dē sahma, de ni nduú ndéē dē vehe, chi sa māhñú nūū yíyuhū ndīyi ndéē dē.

28 De tá nī jinī dē nūū Jesús, de nī jēcuīñī jītí dē nūū yā, de nī ncana cóhó dē: ¿Nūcu vāji ní nūū sá, Jesús Sēhe Yāā Dios, Yāā cúñáhnú ndasí? Cáhān ndāhví sá jíín ní jā má sndóho ní sāán.

29 Súcuán nī ncāhān dē, chi ja nī ndacu yā nūū ndá tāchī jā ná quée inī dē. De ja nī ncuu cuāhā vuelta jā ní nsāhá xēēn tāchī dē. De nī nuhnī ndahá dē jēhē dē jíín cadena nī nsāhá nchivī, tácua nduú nā cuá sāhá dē. De ndihi-ni jéhndē dē, de jínu dē jéhēn dē nūū ñuhun tíhá sáhá ndá tāchī.

30 De Jesús nī jīcā tūhún yā dē: ¿Nā cuá nāní nú? De nī ncāhān dē: Legión náni sá. De nī ncāhān dē jā súcuán náni dē, chi ñúhún cuāhā tāchī inī dē.

31 De nī ncāhān ndāhví ndá tāchī ñúcuán jíín yā jā má tājí yā ji cundasī ji maá yavī cūnú ndasí.

32 De yucu ñúcuán íyó cuāhā quinī jítu tī. De ndá tāchī nī ncāhān ndāhví jíín yā jā ná cuáha yā tūhun quīvi ndá inī quinī. De nī jēhe yā tūhun.

33 De nī nquee ndá tāchī inī tēe ñúcuán, de nī nquīvi inī quinī. De ndá quinī nī jinu tī nī nincava tī iin yuhú cává, de nī nquēe tī inī mar, de nī jīhī tī nūū ndūté.

34 De ndá tēe jíto tī, nī jinī dē jā súcuán nī ncuu, de nī nchūhú ndá dē. De nī jinu dē cuācachī tūhun dē nūū ndá nchivī ñuū jíín ndá rancho.

35 De nī jēhēn ndá nchivī nī jēndēhé ji nāsa nī ncuu. De nī nquenda ji nūū íyó Jesús. De nī jinī ji nūū tēe jā ní nquee ndá tāchī inī, ndéē dē nūū jéhē Jesús, de ñúhún dē sahma, de ja nī nducájí xīnī dē. De nī nchūhú ndá nchivī.

36 De ndá tēe jā ní jinī, nī nacani dē tūhun nūū nchivī, nāsa nī ncuu jā ní nduvāha tēe jā ní ñuhun tāchī inī.

37 Ñúcuán de ndá nchivī níí región Gadara, nī nquijéhé ji cáhān ndāhví ji jíín yā jā ná cújiyo yā quīhīn yā, chi yúhú ndasí ji. De nī ndīvi yā inī barco jā quínohōn yā.

38 De tēe jā ní nquee tāchī inī, nī ncāhān ndāhví dē jíín yā jā cuāha yā tūhun quīhīn dē jíín yā. Sochi Jesús nī ncāhān yā jā ná quéndōo dē, de ncachī yā:

39 Cuánohōn vehe nú, de nacani nú tūhun nāsa ñáhnú ndasí tiñu nī nsāhá Yāā Dios ndóhó, ncachī yā jíín dē. De cuāhān dē, de nī nacani dē tūhun níí ñuū ñúcuán jā nāsa ñáhnú ndasí tiñu nī nsāhá Jesús jíín dē.

Tūhun sēhe síhí Jairo jíín ñahan jā ní nquehé sahma yā
(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

40 De tá nī nenda Jesús incā lado mar, de ndá nchivī nī ncusiī inī ji jā ní nenda yā, chi ndihi ji ndétu ji yā.

41 De nī nquenda iin tēe cúñáhnú inī vehe īī sinagoga, nání dē Jairo. De nī jēcuīñī jītí dē nūū jéhē yā, de nī ncāhān ndāhví dē jā ná quíhīn yā jíín dē vehe dē.

42 Chi íyó iin sēhe síhí dē jā mátúhún ji-ni nūū dē, de íyó ji tá ūxī ūū cuīyā. De sūchí ñúcuán ja ñatin cuū ji. De cuāhān yā jíín dē, de cuāhā nchivī níquīn ji yā, de nī nchitú nīhin ji níí xiín yā cuāhān ji.

43 De māhñú ndá nchivī cuāhān iin ñahan cúhū, de ja nī ncuu ūxī ūū cuīyā ndóho ña cuēhē játi nīñī ña. De nī jāxīn ña ndihi jā névāha ña jíín tēe tátán, de nduú ní ndúvāha ña sāhá ni iin dē.

44 De nī nquenda ña ichi chátā Jesús, de nī nquehé ña yuhú sáhmá yā. De nī jencuiñī-ni jā játi nīñī ña.

45 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: ¿Ní iin nī nquehé sahma nī? ncachī yā. De ndiviī ji nī ncāhān jāá nduú ní nquéhé ji. De Pedro jíín ndá tēe íyó jíín dē, nī ncāhān dē: Maestro, ndéhé ní jā nchivī cuāhā yáhá nī nchitú nīhin ji xiín ní, de cáquīhi ji níhín, de mitan jícā tūhún ní ní iin nī nquehé sahma ní.

46 De nī ncāhān Jesús: Nduú chi iin nchivī nī nquehé sahma nī, chi nī jinī ni jā jíín fuerza ni de nī nduvāha iin nchivī, ncachī yā.

47 De nī jinī ñahan ñúcuán jāá nduú ní ncúu coo yuhū jā ní nsāhá ña. De quísi ña nī nquenda ña, de nī jēcuīñī jītí ña nūū jéhē yā. De jínī jínúū ndá nchivī, de nī ncachī cājí ña nājēhē cúu jā ní nquehé ña yuhú sáhmá yā, jíín jā ní nduvāha ña-ni.

48 De nī ncāhān yā jíín ña: Tíhī, nī ncandíja nú jā cuu nasāhá vāha nī ndóhó, de jā ñúcuán nī nduvāha nú. Cuáhán de ndusiī inī nū, ncachī yā.

49 De juni cáhān cā yā súcuán, de nī nquenda iin tēe ndéē vehe Jairo, tēe cúñáhnú inī vehe īī sinagoga. De nī ncachī dē nūū Jairo: Ja nī jīhī sēhe síhí ní. De mā sátéñú ní cā Maestro, ncachī dē.

50 De nī jini Jesús tūhun yáhá, de nī ncāhān yā jíín Jairo: Mā cúyūhú nú, chi candíja nú-ni, de nastécū ni sēhe nú, ncachī yā.

51 De nī jīnū yā vehe, de nduú ní jéhe yā tūhun jā quīvi ndá nchivī jíín yā, chi maá-ni Pedro jíín Jacobo jíín Juan, jíín tatá naná sūchí ñúcuán.

52 De cúcuécá inī ndá nchivī ndéē inī vehe, de jácu ji jēhē sūchí ñúcuán. Sochi nī ncāhān yā: Mā cuācú ndá nú. Chi

ñahan lúlí ñúcuán nduú ní jíhī ji, chi quíxīn ji-ni, ncachī yā.

53 De nī jācū catá ndá ji jā ní ncāhān yā, chi jínī ji jā ní jīhī sūchí ñúcuán.

54 De nī ntiin yā ndahá ji, de nī ncāhān jee yā jíín ji: Tíhī, nacuiñī, ncachī yā.

55 De nī natecū ji de nī nacuiñī ji-ni. De nī ndacu yā jā ná cuáha ndá jā cajī ji.

56 De nī nsāhvi ndasí inī tatá ji naná ji ndéhé dē. De nī ndacu nīhin yā nūū dē jā má cāchí dē nūū ni iin jā súcuán nī ncuu.

9

Jā ní ntají yā ndihúxī ūū dē cuānacani dē tūhun
(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

1 De nī nastútú Jesús ndihúxī ūū tēe scuáha jíín yā, de nī nsāhá yā jā cundiso tíñú dē de coo poder dē jā tavā dē ndá tāchī inī nchivī, jíín jā nasāhá vāha dē nchivī cúhū.

2 De nī ntají yā ndá dē jā nacani dē tūhun nāsa tátúnī Yāā Dios, jíín jā nasāhá vāha dē nchivī cúhū.

3 De nī ncāhān yā jíín dē: Mā cuīsó nú jā cuetíñú nú ichi, ni garrote, ni ñunu, ni stāā, ni xūhún. De quīhīn nū jíín iin-ni camisa, de mā cuīsó nú incā.

4 De nā-ni vehe quīvi ndá nú, de ñúcuán cundeē nū jondē quee tucu nú quīhīn nū incā ñuū.

5 De tú iin ñuū nduú jétáhví ji ndóhó, de quee ndá nú ñúcuán, de scóyo nú tīcāchāā jēhē nū, chi suu cúu jā stéhēn nū jā íyó cuāchi ji jāá nduú ní jétáhví ji, ncachī yā.

6 De nī nquee ndá dē cuāhān dē, nī jicó núu dē ndācá ñuū. De nī nacani dē tūhun vāha nāsa scácu Yāā Dios nchivī, de nī nasāhá vāha dē nchivī cúhū.

Jā ní jīhī Juan tēe scuéndutē
(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

7 De Herodes, tēe cúu gobernador, nī nīhīn dē tūhun ndācá tiñu jā sáhá Jesús. De nī ncunēhén inī dē, chi jáni inī sava nchivī cáhān ji jā Juan nī natecū dē.

8 De sava cā nchivī cáhān jā ní nenda Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán. De sava cā ji cáhān jā ní natecū incā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán.

9 De nī ncāhān Herodes: Juan chi nī ndacu nī jā tēhndē xīnī dē. ¿Túsaá de nā tēe cúu yáhá jā níhīn ni tūhun jā sáhá dē cuāhā tiñu ñáhnú? ncachī dē. De nī nducú dē modo nāsa cunī dē nūū Jesús.

Jā ní scájī yā ūhūn mil tēe
(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

10 De nī nenda ndá tēe cúu apóstol jā ní ntají yā dē nī nacani dē tūhun. De nī ncachī ndá dē nūū yā ndācá tiñu jā ní nsāhá dē. De nī jeca yā ndá dē cuāhān sīín yā jíín dē iin lugar nūū nduú nchivī, ñatin ñuū Betsaida.

11 De nī jinī ndá nchivī, de suni cuāhān ndá ji. De nī jetáhví yā ji, de nī nacani yā tūhun nāsa tátúnī Yāā Dios, de nī nasāhá vāha yā nchivī cúhū.

12 De tá cuāñini, de nī nquenda ndihúxī ūū apóstol, de nī ncāhān dē jíín yā: Tají ní

nchivī cuāhā yáhá ná quíhīn ji ndācá ñuū jíín ndācá rancho ñatin yáhá, de nducú ji nūū quendōo ji de cueen ji jā cajī ji, chi nduú nā cuá īyó yáhá, ncachī ndá dē.

13 De nī ncāhān Jesús: Cuāha ndá máá nú jā cajī ji, ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: Nduú ná névāha sá, chi ūhūn-ni stāā jíín ūū-ni tiacá. De vísō tú quīcuēen sá stāā cajī ndihi nchivī cuāhā yáhá, de ni mā cūú, ncachī dē.

14 Chi íyó tá ūhūn mil tēe. De nī ncāhān yā jíín ndá tēe scuáha: Cāhān ndá nú jíín nchivī jā ná cúndeē sīín cincuenta cincuenta ji, ncachī yā.

15 De súcuán nī nsāhá ndá dē, de nī jēcundeē ndihi nchivī.

16 De nī nquehen yā ndihúhūn stāā jíín ndúū tiacá ñúcuán, de nī nūcūndēhé yā ichi andiví, de xihna cā nī nacuetáhví yā nūū Tatá yā. De nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíín yā, de nī nsajī dē nūū ndá nchivī cuāhā.

17 De ndiviī ji nī nchajī, de nī ndahā chījin ji. De nī nastútú ndá dē pedazo jā ní nquendōo, de nī nchitú ūxī ūū tīcá.

Jā ní ncachī Pedro jā Jesús cúu Cristo
(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

18 De iin quīvī nī ncusíín Jesús, jícān táhvī yā, de maá-ni ndá tēe scuáha jíín yā íyó dē jíín yā. De nī jīcā tūhún yā ndá dē: De nduhū, ¿ní iin cúu nī cáchī ndá nchivī?

19 De nī ncāhān ndá dē: Sava ji cáhān jā cúu ní Juan, tēe jā ní scuénduté. De sava cā ji cáhān jā cúu ní Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. De sava cā ji cáhān jā cúu ní incā tēe nī nacani tūhun yā, de nī natecū dē, ncachī ndá dē.

20 Ñúcuán de nī jīcā tūhún yā dē: De ndá máá nú, ¿ní iin cúu nī cáchī ndá nú? De nī ncāhān Pedro: Maá ní cúu Cristo, Yāā jā ní ntají Yāā Dios, ncachī dē.

Jā ní ncachī tūhun Jesús jā cuū yā
(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30–9.1)

21 Ñúcuán de nī ndacu nīhin yā nūū ndá dē jā má cāchí dē tūhun yáhá nūū ni iin nchivī.

22 De nī ncāhān yā: Nduhū, Yāā nī nduu tēe, cánuú jā ndoho ndasí nī. De ndá tēe ñáhnú jíín ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe stéhēn ley janahán, squéne yichī dē nduhū. De cahnī dē nduhū, de nūū únī quīvī de natecū ni, ncachī yā.

23 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín ndihi dē: Nā-ni nchivī tú cúnī ji cuniquīn ji nduhū jā scuáha nī ji, de ná cásī ji jā cúnī maá ji, de ná cúniquīn ji nduhū ndācá quīvī, de cuāha ji tūhun cundoho ji tūndóhó jā síquī ni, vísō ná cúū ji.

24 Chi tú ní nchivī cúnī ji cācu ji nūū tūndóhó jā quiji nūū ji jā síquī nduhū, túsaá de tānū tāhvī ji níí cání. De tú ní nchivī vísō ná cúū ji jā síquī nduhū, sochi cutecū ji níí cání.

25 ¿Chi ní cuetíñú vísō ná
cúndeé nchivī nīhīn ji níí
ñayīví, de tú quīvi ji nūū tānū
tāhvī ji?

26 Chi tú nā-ni nchivī
cúcanoō ji jā síquī nduhū,
Yāā nī nduu tēe, jíín sīquī
tūhun cáhān ni, suni súcuán
cucanoō ni jā síquī maá ji,
quīvī nenda nī. De quīvī
ñúcuán chi viī ndasí cuñáhnú
nī, tá cúu nūū cúñáhnú Tatá
nī, de suni cúñáhnú ndācá
ángel ndoo yā sáhá yā.

27 De ndāā cáhān ni jíín ndá
nú jā sava tēe íyó yáhá, mā
cúū dē chi jondē cunī dē nāsa
tátúnī Yāā Dios jíín poder yā,
ncachī yā.

Jā tucu nī nduu yā
(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

28 Ñúcuán de tá ūnā quīvī
jā ní ncāhān yā ndá tūhun
yáhá, de nī ncaa yā iin yucu,
cuācācān táhvī yā. De Pedro
jíín Jacobo jíín Juan cuāhān
ndá dē jíín yā.

29 De juni jícān táhvī yā, de
tucu nī nduu yā, de sahma yā
nī nduyaa ndasí, de jéndūtē.

30 Ñúcuán de nī nquenda ūū
tēe, nátúhún dē jíín yā, de cúu
dē Moisés jíín Elías, tēe jā ní
īyo janahán.

31 De viī ndasí jéndūtē níí
tēe ñúcuán, de cáhān ndúū dē
jíín yā sīquī jā ní ncuñatin jā
cuū yā Jerusalén.

32 De Pedro jíín ndúū cā
tēe íyó jíín dē, jíhī ndasí dē
māhná, sochi nduú ní nquíxīn
dē. De nī jinī ndá dē jā viī
jéndūtē maá yā jíín ndúū tēe
íñí jíín yā.

33 De tá nī ncujiyo-ni ndúū
tēe ñúcuán nūū yā, de nī
ncāhān Pedro jíín yā: Mae-
stro, nācā vāha jā íyó ndá sá
yáhá. De ná sáhá ndá sá ūnī
vehe ramádā, iin cuu maá ní,
de incā cuu Moisés, de incā
cuu Elías, ncachī dē. De nduú
sáhá dē cuenta nā cuá cúu jā
cáhān dē.

34 De juni cáhān dē súcuán,
de nī nquiji iin vīcō nūhún, de
nī jasī-ni nūū ndá dē. De nī
nchūhú ndá dē jā íyó dē chījin
vīcō nūhún.

35 De nūū vīcō ñúcuán nī
ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu
Sēhe nī jā mānī ndasí nī jíín.
De cunini ndá nú tūhun cáhān
yā, ncachī.

36 De tá nī ncuu nī ncāhān
tūhun ñúcuán, de mátúhún-ni
cā Jesús íñí yā nūū ndá dē.
De nduú ní ncáhān cuitī cā
ndá dē, de ndá quīvī ñúcuán
nduú ní ncáchī dē nūū ni iin
jā súcuán nī jinī dē.

Jā ní nasāhá vāha yā iin
sūchí ñúhún tāchī inī
(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

37 De quīvī téēn nī nuu yā
jíín ndá dē yucu. De cuāhā
nchivī nī jētahān ji yā.

38 De māhñú nchivī cuāhā
nī ncana jee iin tēe: Mae-
stro, jícān táhvī sá nūū ní jā
cūndēhé ní sēhe yií sá, chi
mátúhún ji-ni íyó nūū sá.

39 De maá-ni jā sáhá xēēn
tāchī jíín ji, de cána cóhó ji
sáhá, de jáhnī yīhí ji, de jée
tīñū yuhú ji. De sndóho ji, de
ūhvī ndasí siáā ji.

40 De nī ncāhān ndāhví sá
jíín ndá tēe scuáha jíín ní jā ná
távā dē tāchī, de nduú ní ncúu
sāhá dē, ncachī dē.

41 Ñúcuán de nī ncāhān
Jesús: Nchivī nīhin ndasí inī
cúu ndá nú, chi nduú cándíja
nú jā cuu nduvāha ji. ¿Nāsaa
cā quīvī cundeē ni jíín ndá
nú jā cuandeé inī ni jíín nú?
Cuáquēhen sēhe nú ná quíji ji,
ncachī yā.

42 De juni vāji ji nūū yā, de
nī jicó cáva ji nūū ñūhún nī
nsāhá tāchī, de nī jahnī yīhí
ji. De nī ncāhān xēēn Jesús
nūū tāchī, de nī nasāhá vāha
yā sūchí ñúcuán, de nī nasiáha
yā ji nūū tatá ji.

43 De ndiviī nchivī nī nsāhvi
inī ji nī jinī ji jā ñáhnú ndasí
tiñu sáhá Yāā Dios.

Jā ní ncāhān tucu yā jā cuū yā
(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

De juni sáhvi inī ji ndéhé ji
ndācá tiñu jā ní nsāhá Jesús,
de nī ncāhān yā jíín ndá tēe
scuáha jíín yā:

44 Chuhun vāha inī nū tūhun
cáhān ni yáhá, de mā náā inī
nū, chi nduhū, Yāā nī nduu
tēe, nastúu ji nduhū jā quīvi nī
ndahá ndá tēe xēēn.

45 Sochi nduú ní jícūhun inī
ndá dē jā ní ncāhān yā, chi
nduú ní ncúu cuitī jīcūhun inī
dē. De nī nchūhú ndá dē
cātūhún dē yā sīquī tūhun jā ní
ncachī yā.

Ní nchivī cúu jā cúñáhnú cā
(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

46 Ñúcuán de ndá tēe scuáha
jíín yā nī nquijéhé dē cáhān dē
sīquī ní iin dē cúñáhnú cā.

47 De nī jinī Jesús jā súcuán
jáni inī ndá dē. De nī ntiin yā
ndahá iin sūchí lúlí, de nī jani
yā ji xiín yā.

48 De nī ncāhān yā jíín ndá
dē: Nā-ni nchivī tú jā síquī
nduhū jétáhví ji sūchí lúlí
yáhá, de nduhū jétáhví ji.
De nchivī jā jétáhví nduhū,
suni jétáhví ji Yāā jā ní ntají
nduhū vāji nī. De nchivī
núu cā māhñú ndá nú, suu
ji cúñáhnú cā, ncachī yā.

Nchivī jāá nduú cáhān sīquī yā, íñí ji jíín yā
(Mr. 9.38-40)

49 Ñúcuán de nī ncāhān
Juan: Maestro, nī jinī ndá sá
iin tēe jā jíín síví ní távā dē
tāchī inī nchivī. De nī jasī ndá
sá jā sáhá dē, chi nduú jíca dē
jíín ó, ncachī dē.

50 De nī ncāhān Jesús jíín dē:
Mā cásī nū jā sáhá dē, chi tēe
jāá nduú cáhān contra sīquī ō,
íñí dē jíín ó, ncachī yā.

Jā ní ncāhān yā nūū Jacobo jíín Juan

51 De nī ncuñatin quīvī jā
quínohōn yā andiví, de nī
jani téyíí inī yā jā quíhīn yā
Jerusalén.

52 De nī ntají yā sava tēe nī
jēcōsō nūú dē jíín tūhun jā váji
yā. De cuāhān ndá dē iin ñuū
Samaria tácua nducú dē nūū
quendōo yā.

53 Sochi nchivī Samaria
nduú ní jéhe ji vehe ndōo yā,
chi nī jinī ji jā jondē Jerusalén
quīhīn yā.

54 De Jacobo jíín Juan, ndúū
tēe scuáha jíín yā, nī jinī dē
jā súcuán cúu, de nī ncāhān
dē jíín yā: Señor, ¿á cúnī ní jā
ndacu ó tiñu jā quiji ñuhūn
ichi andiví, de naā nchivī
yáhá, tá cúu nūū ní nsāhá

Elías, tēe nī nacani tūhun janahán? ncachī dē.

55 Ñúcuán de nī ndicó cóto Jesús nūū ndúū dē, de nī ncāhān yā nūū dē: Nduú jínī ndá nú nā nūū vāji tūhun cáhān nū.

56 Chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, nduú vāji nī jā snáā ni nchivī, chi sa vāji nī jā scácu nī nchivī, ncachī yā. Sá de cuāhān yā jíín ndá dē incā ñuū.

Tūhun nchivī jā cúnī ji cuniquīn ji yā
(Mt. 8.19-22)

57 De juni jíca ndá dē jíín yā ichi, de nī ncāhān iin tēe jíín yā: Señor, cuniquīn sá ní cōhōn ní-ni cúu nūū quíhīn ní, ncachī dē.

58 De nī ncāhān Jesús jíín dē: Ndācá xúncuii chi íyó yavī cava tī, de ndá saā suni íyó tacā tī. Sochi maá nī, Yāā nī nduu tēe, nduú nūū cūsūn ni, ncachī yā.

59 De nī ncāhān yā jíín incā dē: Cuniquīn nduhū ná cóhōn. De nī ncāhān dē: Señor, cundetu ní de ná quíchuhū sá tatá sá xihna cā, ncachī dē.

60 De nī ncāhān Jesús jíín dē: Sndóo ndá ndīyi, ná chúhū ndá cā ndīyi, chi ndīyi cúu ndá nchivī jāá nduú cándíja. De maá nú, chi quīhīn nū nacani nú tūhun nāsa tátúnī Yāā Dios, ncachī yā.

61 Ñúcuán de suni nī ncāhān incā dē: Señor, cúnī sá cuniquīn sá ní, de cuāha ní tūhun jā xihna ná quícāhān sá jíín nchivī vehe sá, ncachī dē.

62 De nī ncāhān Jesús jíín dē: Tú nā-ni tēe quijéhé dē cuniquīn dē nduhū, de tú maáni jā nácani cuécá inī dē sīquī ndācá jā ní sndóo dē, túsaá de cúu dē tá cúu iin tēe sátíñú jíín arado, de jícó cóto dē ndéhé dē ichi véhe dē. Túsaá de nsūú tēe vāha cúu dē jā cuniquīn dē nduhū sīquī tiñu tátúnī Yāā Dios, ncachī yā.

10

Jā ní ntají yā ūnī xico ūxī dē

1 De tá nī ncuu ndācá tiñu yáhá, de maá Jētohō ō nī nacāji yā ūnī xico ūxī cā dē. De nī ntají yā ndihuū ndihuū dē jā cosō nūú dē nūū yā quīhīn dē ndācá ñuū jíín ndācá lugar nūū ja ñatin quīhīn maá yā.

2 De nī ncāhān yā: Ndá nchivī yáhá chi cúu ji tá cúu trigo jā tēhndē, de ndāā jā cuāhā cúu, de tēe jā quehndē chi jacū dē-ni cúu. Túsaá de cācān táhvī ndá nú nūū maá Jētohō nū Yāā Dios jā ná tétíñú yā cuāhā tēe quehndē dē trigo, cúu jā nacani dē tūhun yā nūū nchivī.

3 De cuáhán ndá nú, de ná cáchī tūhun nī nūū nū jā tetíñú nī ndá nú quīhīn nū tá cúu tīcāchí lúlí māhñú yīhī.

4 De mā cuīsó nú ñunu, ni itīn xūhún, ni nījān. De ichi mā cúcuéé nú jā natúhún nú jíín ni iin nchivī.

5 De nā-ni vehe quīvi ndá nú, de xihna cā cāhān nū: Ná quíji tūhun ndeé tūhun sīī inī nūū ndá nú, nchivī vehe yáhá, cachī nū.

6 De tú vehe ñúcuán íyó nchivī vāha, de tūhun ndeé jā ní ncāhān nū jīnū sīquī ji. De tú nduú, de tūhun ndeé jā ní ncāhān nū mā jínū sīquī ji.

7 De suni vehe ñúcuán cundeē nū, de cajī nū coho nú jā cuāha nchivī nūū nū. Chi sīquī tiñu jā nácani nú tūhun nūū nchivī, de cánuú coto ji ndá nú. De mā cúndeē nū quéhén vehe, chi iin-ni vehe.

8 De nā-ni ñuū quīvi ndá nú, de tú cuetáhví ji ndóhó, de cajī nū nā-ni cúu jā cuāha ji nūū nū.

9 De nasāhá vāha nú ndá nchivī cúhū ñuū ñúcuán. De cachī nū nūū ji: Ja nī ncuñatin jā tatúnī Yāā Dios nūū ndá nú, cachī nū.

10 De nā-ni ñuū quīvi ndá nú, de tú mā cuétáhví ji ndóhó, de quee nú inī calle ñúcuán de cāhān nū:

11 Jondē tīcāchāā ñuū ndá nú yáhá jā ní ntīin jēhē ni, ná scóyo nī jā cúu seña jā íyó cuāchi ndá nú jāá nduú ní jétáhví nú. De cunahán ndá nú jā Yāā Dios ja nī ncuñatin yā jā tatúnī yā nūū nū nícu. Cachī ndá nú.

12 De cáhān ni jíín ndá nú jā quīvī juicio de xēēn cā coo castigo sīquī ñuū jā sáhá súcuán nsūú cā jā coo sīquī ñuū Sodoma nūū ní nsāhá ndasí nchivī cuāchi.

Jā ní ncāhān yā nūū sava ñuū nīhin inī
(Mt. 11.20-24)

13 Nāca xēēn cundoho ndá nú, nchivī ñuū Corazín. De nācā xēēn cundoho ndá nú, nchivī ñuū Betsaida. Chi tú inī ñuū Tiro jíín ñuū Sidón ní nsáhá nī tiñu ñáhnú jā ní nsāhá nī inī ñuū maá nú, de ñamā nacani inī nchivī ñuū ñúcuán jā sndóo ji cuāchi ji nícu. De sāhá ji seña jā stéhēn jā nácani inī ji sīquī cuāchi ji, chi cuhun ji sahma túún de chihi ji yāā xīnī ji nícu.

14 Túsaá de quīvī juicio de xēēn cā coo castigo sīquī ndá nú nsūú cā jā coo sīquī ñuū Tiro jíín ñuū Sidón.

15 De ndá ndóhó nchivī ñuū Capernaum, ¿á jáni inī nū jā cúñáhnú nú tá cúu iin jā cáa cuāhān ichi andiví? Nduú chi sa cuun nú quīhīn nū jondē lugar nūū íyó ndá ánō ndīyi, ncachī yā.

16 De nī ncāhān cā yā jíín ndá tēe jā tají yā quīhīn: Nchivī jā tee sōho tūhun jā cáhān ndá nú, suni tee sōho ji jā cáhān maá nī. De nchivī jā squéne yichī ndóhó, suni nduhū squéne yichī ji. De nchivī jā squéne yichī nduhū, suni squéne yichī ji Yāā jā ní ntají nduhū vāji nī, ncachī yā.

Jā ní nenda ndá tēe jā ní ntají yā

17 De nī nenda ndihúnī xico ūxī tēe ñúcuán, de cúsiī inī ndá dē, de cáhān dē jíín Jesús: Señor, jondē ndá tāchī jétáhví ji nūū sá jā jíín síví maá ní, ncachī ndá dē.

18 De nī ncāhān yā jíín dē: Súcuán cúu, chi nī jinī ni jā modo iin taja nī nincava Satanás ichi andiví, chi nī ncandeē ni ndihi poder.

19 De mitan de ja nī jēhe nī poder nūū ndá nú jā cuāñū nū sīquī ndá cōō jíín tīsuhmā, cúu jā cundeé nú sīquī ndācá

fuerza maá jā jínī ūhvī yóhó, de nduú nā cuá sāhá jíín nú.

20 Sochi mā cúsiī inī ndá nú maá-ni jā jétáhví ndá tāchī nūū nū, chi sa cusiī cā inī nū jā yósō síví nú jondē andiví, ncachī yā.

Jā ní ncusiī inī Jesús
(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

21 De suni hora ñúcuán nī ncusiī inī Jesús nī nsāhá Espíritu Santo, de nī ncāhān yā: Ná cútahvī sá nūū ní Tatá, jā cúu ní Jētohō andiví jíín ñayīví. Chi nī jasī ní ndācá tūhun ndíchí ní, jā má cūní nchivī ndīchí jíín nchivī tūha cuenta ñayīví yáhá. De nī stéhēn ní nūū ndá nchivī cúu tá cúu sūchí lúlí. Chi súcuán nī jētahān inī ní Tatá, ncachī yā.

22 De nī ncāhān cā yā: Ndiviī nī jēhe Tatá nī nūū ni. De nduú jínī ndá nchivī ní iin cúu nduhū, Sēhe Yāā Dios, chi maá-ni Tatá nī cúu jā jínī yā nduhū. De ni nduú jínī nchivī nāsa Yāā cúu maá Tatá, chi maá-ni Sēhe cúu jā jínī. De íyó nchivī jā cúnī maá Sēhe stéhēn yā nūū ji nāsa Yāā cúu Tatá yā, de maá ji suni cunī ji, ncachī yā.

23 Ñúcuán de nī ndēhé yā nūū ndá tēe scuáha jíín yā, de nī ncāhān yā jíín ndá máá dē-ni: Nācā ndetū ndá nchivī jā ndéhé tiñu ñáhnú jā ndéhé ndá máá nú.

24 Chi cáhān ni jíín nú jā cuāhā ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, jíín cuāhā ndá rey, nī ncuu inī dē cūndēhé dē jā ndéhé ndá máá nú, de nduú ní jínī dē. De nī ncuu inī dē cunini dē jā níni ndá máá nú, de nduú ní jíni dē, ncachī yā.

Tūhun tēe Samaria, tēe vāha inī

25 Ñúcuán de iin tēe stéhēn ley janahán, nī nacuiñī dē, de nī jēcāhān dē jíín Jesús jā coto túnī dē yā. De nī jīcā tūhún dē: Maestro, ¿nā cuá sāhá sá de nīhīn táhvī sá cutecū sá níí cání andiví? ncachī dē.

26 De nī ncāhān yā jíín dē: ¿Nāsa yósō nūū tutū ley? ¿Nāsa cáhān jā cáhvi nú? ncachī yā.

27 De tēe ñúcuán nī ncāhān dē nāsa cáhān nūū tutū: Coo manī ndasí nú jíín maá Jētohō nū Yāā Dios, jondē jíín inī jíín ánō nū, jíín níí fuerza nū, jíín níí jāá ntúnī nū. De cundáhví inī nū táhán nú tá cúu nūū cúndáhví inī nū maá nú, cáchī tutū, ncachī dē.

28 De nī ncāhān yā jíín dē: Vāha nī ncāhān nū. De tú cuu sāhá nú súcuán de nīhīn táhvī nū cutecū nū níí cání, ncachī yā.

29 De tēe ñúcuán cúnī dē jā quendōo ndāā dē nūū yā jíín tūhun jā ní jīcā tūhún dē, de nī ncāhān dē: ¿De ní nchivī cúu ndá táhán sá? ncachī dē.

30 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Iin tēe nī nquee dē Jerusalén, nī ncuun dē cuāhān dē ñuū Jericó. De ichi nī nquenda ndá tēe cuíhná nūū dē, de nī ncandeē ndihi ndatíñú dē, de jondē sahma ñúhún dē. De nī ncani nāvāha ndá tēe ñúcuán dē, jondē ja ñatin cuū dē nícu. De nī sndóo ndá, de cuāhān ndá.

31 De ichi ñúcuán nī nchāha iin sūtū cuāhān dē, de nī

jinī dē nūū tēe ñúcuán, de nī nsāhá jíyo dē-ni cuāhān dē.

32 De saá-ni iin tēe grupo levita jā sátíñú inī templo, vāji dē ichi ñúcuán, de suni nī jinī dē nūū tēe ñúcuán, de nī nchāha jícá dē-ni cuāhān dē.

33 De iin tēe nación Samaria, suni jíca dē ichi ñúcuán. De nī jinī dē nūū tēe ñúcuán, de nī ncundáhví inī dē.

34 De nī nquenda dē nūū cáá tēe ñúcuán, de nī nchuhun dē aceite jíín vino nūū ní ntacuēhé, de nī juhnī dē sahma nūū. De nī nchisó dē tēe ñúcuán sīquī quiti dē, de cuāhān dē jíín tēe ñúcuán iin mesón, de nī jito dē.

35 De quīvī téēn, hora jā quíhīn dē, de nī ntavā dē ūū xūhún cāa, de nī jēhe dē nūū tēe xíí mesón, de nī ncāhān dē: Coto ní tēe yáhá, de tú cāxīn ní cā xūhún jíín dē, de tá nenda sá de nachunáá sá, ncachī dē.

36 ¿Túsaá de nāsa jáni inī nū? Jā ndinúnī tēe ñúcuán, ¿ní iin dē nī nsāhá cuenta jā táhán dē cúu tēe jā ní nquenda jācuīhná nūū? ncachī yā jíín tēe stéhēn ley janahán.

37 De nī ncāhān dē: Tēe jā ní ncundáhví inī tēe jā ní ntacuēhé, vísō tēe ñuū jīcá cúu dē, ncachī dē. Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíín dē: Cuáhán túsaá, de suni súcuán cundáhví inī nū ndācá nchivī, ncachī yā.

Jā ní īyo yā vehe Marta jíín María

38 Sá de nī nquehen tucu yā ichi cuāhān yā, de nī jīnū yā iin ñuū lulí. De iin ñahan nání Marta nī ncana ña yā nī jēhēn yā vehe ña.

39 De Marta, íyó iin cūhū ña nání María. De María nī jēcundeē ña nūū jéhē Jesús, níni ña ndācá tūhun jā cáhān yā.

40 De Marta chi cútéñú ña jíín cuāhā tiñu sáhá ña. De nī nquenda ña nūū yā, de nī ncāhān ña: Señor, ¿á nduú sáhá ní cuenta jā cūhū sá nī sndóo ña sāán nūū tiñu? De cāhān ní jíín ña ná chíndeé táhán ña jíín sá, ncachī ña.

41 De nī ncāhān Jesús jíín ña: Marta, nācā ndíhvī ndasí inī nū jíín cuāhā tiñu, de ndasí sndóho nú maá nú jíín.

42 De íyó iin-ni tiñu cánuú. De María chi nī nacāji ña tiñu cánuú, suu jā ndíhvī inī ña sīquī tūhun Yāā Dios, de mā cándeē ō ña nūū tiñu ñúcuán, ncachī yā.

11

Jā ní stéhēn yā nāsa cācān táhvī dē
(Mt. 6.9-13; 7.7-11)

1 De iin quīvī íyó Jesús iin lugar, jícān táhvī yā. De tá nī ncuu nī jīcān táhvī yā, de iin tēe scuáha jíín yā, nī ncāhān dē: Señor, stéhēn ní nūū ndá sá nāsa cācān táhvī sá, tá cúu nūū ní stéhēn Juan nūū ndá tēe nī scuáha jíín dē, ncachī dē.

2 De nī ncāhān yā jíín ndá dē: Jā cācān táhvī ndá nú, de suha cāhān nū:

Tatá ndá sá jā ndéē ní andiví,
níní ná cóo yíñúhún sá nūū ní,
chi Yāā īī cúu ní.

De ñúhún inī sá jā ñamā ná
quíji quīvī tatúnī ní níí
ñayīví yáhá.
De ná cóo ndācá tiñu jā
jétahān inī maá ní,
tá cúu nūū íyó inī andiví,
suni súcuán ná cóo inī
ñayīví.
3 Stāā jā técū ndá sá ndācá
quīvī, cuāha ní nūū sá
mitan.
4 De cune cáhnú inī ní nūū
cuāchi jā sáhá ndá sá
nūū ní,
tá cúu nūū née cáhnú inī ndá
sá nūū nchivī jā sáhá
cuāchi nūū sá.
De mā cuáha ní tūhun jā coto
túnī tāchī sāán,
chi sa scácu ní sāán nūū ndācá
jānēhén.
Cachī ndá nú, ncachī yā.

5 De nī ncāhān cā yā: Tú ní
iin nú íyó iin amigo nū, de
quīhīn nū vehe dē sava ñuú
de cāhān nū jíín dē: Amigo,
tanúú nú ūnī stāā nūū ni.
6 Chi iin amigo ni jā jíca vi-
aje, nī nquenda dē vehe nī,
de nduú nā cuá névāha nī jā
cuāha nī cajī dē, cachī nū.
7 De cāhāṇ tēe ndéē inī
vehe: Mā stáhān nū nduhū,
chi ja ndásī viéhé nī, de ja
quíxīn ni jíín ndá sēhe nī, de
mā cūú nacōo nī jā taji nī nūū
nū, cachī dē.
8 De cáhān ni jíín ndá nú,
vísō mā nácōo dē taji dē nūū
nū sīquī jā cúu dē amigo nū,
sochi sīquī jā stáhān ndasí nú
dē, jā ñúcuán nacōo dē taji dē
ndihi jā jíni ñúhún nú.
9 Túsaá de cáhān ni jíín ndá
nú jā suni súcuán cācān táhvī
nū nūū Yāā Dios, de taji yā
nūū nū. De nducú nú ndācá
jā váha jā íyó nūū yā, de nīhīn
nū. De cācān táhvī nū jondē
nīhīn nū, tá cúu nūū sáhá
nchivī jā scájáṇ viéhé jondē
nune quīvi ji.
10 Chi ndācá nchivī jā jícān,
cuāha yā nūū ji. De nchivī
ndúcú, chi nīhīn ji. De nchivī
cáhān, nune yā ichi jā nīhīn ji
jā cúnī ji.
11 ¿De ní iin nú cúu tatá, de
tú sēhe nú jícān ji stāā nūū nū,
de á cuāha nú iin yūū nūū ji?
De tú jícān ji iin tiacá, ¿de á
cuāha nú iin cōō nūū ji?
12 De tú jícān ji iin ndīvī, ¿de
á cuāha nú iin tīsuhmā nūū ji?
Nduú cuitī jā súcuán.
13 Túsaá de ndá máá nú vísō
nchivī íyó cuāchi cúu nú, de
jínī ndá nú cuāha nú jā váha
nūū sēhe nú. De nā oncā
cúu maá Tatá nú andiví jā má
cuáha yā Espíritu Santo nūū
nchivī jícān nūū yā, ncachī
yā.

Jā ní ncāhān ndá dē jā
sátíñú yā jíín fuerza Satanás
(Mt. 12.22-30; Mr. 3.19-27)

14 De távā yā iin tāchī inī iin
tēe, jā ní ncuñíhín dē nī nsāhá.
De tá nī nquee tāchī, de nī
nacahān tēe jā ní ncuñíhín.
De nī nsāhvi inī ndá nchivī
ndéhé ji.
15 Sochi sava nchivī nī
ncāhān ji: Jíín fuerza Satanás
jā cúñáhnú nūū ndá tāchī, de
távā tēe yáhá ndá tāchī inī
nchivī, ncachī ji.
16 De sava cā ji cúnī ji coto
túnī ji yā, de nī jīcān ji jā sāhá
yā jā coo iin seña ichi andiví.
17 De maá yā chi jínī yā jā
súcuán jáni inī ndá ji, de nī
ncāhān yā: Ndācá nación jā

sáhá síín maá de cánāá maá, túsaá de snáā jā íyó vāha maá. De tú nchivī iin vehe sáhá síín maá de cánāá maá, de mā cūú cā cundeē cāhnú ji.

18 De saá-ni Satanás, tú sáhá síín maá jíín ndá táhán tāchī, ¿de nāsa cuiñi nīhin jā tatúnī túsaá? Chi cáhān ndá nú jā jíín fuerza Satanás távā ni ndá tāchī.

19 De tú súcuán cúu de ndá nchivī scuáha jíín ndá nú, ¿nā jīín fuerza távā maá ji tāchī? Túsaá de ndá máá ji cachī ji jā ní stíví ndasí nú nī ncāhān nū jā távā ni tāchī jíín fuerza Satanás.

20 De nduú chi jíín fuerza Yāā Dios cúu jā távā ni tāchī. Túsaá de ja ndéē Yāā Dios māhñú ndá nú jā tátúnī yā.

21 De tú iin tēe ndacuī jíto dē vehe dē jíín tūjīí dē, túsaá de ni iin ndatíñú dē mā ndóñúhún.

22 De tú quiji incā tēe ndacuī cā, de cundeé jíín tēe ñúcuán, túsaá de candeē tūjīí dē jā jíto dē vehe dē, de sāhá dē nāsa cúnī maá dē jíín ndatíñú jā candeē dē. De tá nūū cúu tēe ndacuī cā ñúcuán, súcuán cúu maá nī nūū Satanás.

23 De nchivī jāá nduú íyó mānī jíín nī, túsaá de jínī ūhvī ji nduhū. De nchivī jāá nduú nástútú jíín nī, túsaá de sa scútē nuu ji nchivī jā váji nūū ni.

Tāchī jā nástútú táhán ndívi inī nchivī
(Mt. 12.43-45)

24 Tú nī nquee iin tāchī inī iin tēe jāá nduú cándíja, de jíca nuu nūū ñuhun tíhá, ndúcú nūū natātú, de nduú níhīn, sá de jáni inī maá: Ná quínohōn ni vehe nūū ní nquee nī.

25 De tá nī nenda tucu, de jínī jā tēe jāá nduú cándíja, cúu dē tá cúu iin vehe jā ní ndundoo.

26 Ñúcuán de jéhēn jénacuēca ūjā cā tāchī nēhén cā nsūú cā maá. De quívi ndá inī tēe ñúcuán de jécundeē ndá. Túsaá de xēēn cā cundoho tēe ñúcuán jā sándīhí nsūú cā jā xíhna ñúhún, ncachī yā.

Nācā ndetū nchivī níni tūhun yā

27 De juni cáhān yā tūhun yáhá, de iin ñahan íñí māhñú nchivī cuāhā, nī ncāhān jee ña jíín yā: Nācā ndetū ñahan jā ní scácu ña ní de nī scáxīn ña ní, ncachī ña.

28 De nī ncāhān yā: Sa ndetū ndasí cā ndá nchivī níni tūhun Yāā Dios de squíncuu ji, ncachī yā.

Jā ní jīcān ndá nchivī jāá nduú cándíja iin tiñu ñáhnú
(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

29 De nī ntācā cuāhā cā nchivī nūū Jesús, de nī nquijéhé yā cáhān yā: Nchivī tiempo mitan chi maá-ni jā sáhá nēhén ji. De jícān ji iin tiñu ñáhnú jā stéhēn tú Yāā jā ní ntají Yāā Dios cúu nī. De nduú nā incā tiñu ñáhnú stéhēn ni nūū ji, chi maá-ni tiñu ñáhnú tá cúu nūū ní ncuu jíín Jonás, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán.

30 Chi tá cúu nūū ní jinī nchivī ñuū Nínive jā ní ncuu iin tiñu ñáhnú jíín Jonás, suni súcuán cunī nchivī tiempo yáhá jā coo iin tiñu ñáhnú jíín nduhū, Yāā nī nduu tēe,

jā quétáhán jíín modo jā ní ndoho Jonás.

31 De reina jā ní ncuñáhnú nación ichi sur, natecū ña jíín nchivī tiempo yáhá, quīvī juicio jā sāhá ndāā yā cuāchi, de cāhān ña cuāchi sīquī ji. Chi jondē jícá ndasí nī nquiji ña nī nini ña ndá tūhun ndíchí jā ní ncāhān rey Salomón, de nī ncandíja ña. De mitan chi cúñáhnú cā nduhū, Yāā íyó yáhá, nsūú cā Salomón, de nduú cándíja ndá nú nduhū.

32 De ndá nchivī ñuū Nínive nūū ní nacani Jonás tūhun, natecū ji jíín nchivī tiempo yáhá, quīvī juicio jā sāhá ndāā yā cuāchi, de cāhān ji cuāchi sīquī nchivī yáhá. Chi ndá máá ji nī nacani inī ji nī sndóo ji cuāchi ji quīvī jā ní nacani Jonás tūhun nūū ji. De mitan chi cúñáhnú cā nduhū, Yāā íyó yáhá, nsūú cā Jonás, de nduú cándíja ndá nú nduhū.

Tūhun yátá sīquī lámpara
(Mt. 5.15; 6.22-23)

33 Tá nástíin nchivī iin lámpara, de nduú chíyuhū ji, ni nduú chíhi ji chījin iin cajón. Chi sa jáni ji nūū sūcún, tácua cutūu nūū ndá nchivī jā quívi vehe.

34 De tīnūú ndá nú cúu tá cúu lámpara nūū yiqui cúñu nú. Túsaá de tú tīnūú nú íyó nijīn, de níí-ni yiqui cúñu nú cunijīn. Sochi tú nduú íyó nijīn tīnūú nú, de níí-ni yiqui cúñu nú íyó neē.

35 De suni súcuán cúu ánō nū, de coto ndá nú jā má cāní nēhén inī nū, tácua mā cōó neē inī ánō nū.

36 Chi tú sáhá ndá nú maá-ni tiñu váha, de nduú nā tiñu néhén sáhá nú, túsaá de luz yā cunijīn vāha inī ánō nū, tá nūū cúu iin lámpara jā sáhá jā cúnijīn vāha, ncachī yā.

Jā ní ncāhān yā jā íyó cuāchi ndá dē
(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

37 De tá nī ncuu nī ncāhān yā, de iin tēe grupo fariseo nī ncana dē yā jā cajī yā stāā vehe dē. De nī nquīvi yā, de nī jēcundeē yā mesa jā cajī yā stāā.

38 De tēe fariseo nī nsāhvi inī dē ndéhé dē jāá nduú squíncuu yā costumbre jā nandahá yā de cajī yā stāā.

39 De nī ncāhān maá Jētohō ō jíín dē: Ndá ndóhó tēe fariseo, chi modo jā náquete nú yātā vásō jíín cōhō, cúu jā nándahá nú. De ichi ínī ndá nú chi ñúhún maá-ni tūhun cuíhná jíín tūhun nēhén.

40 Tēe naā cúu ndá nú. ¿A nduú jínī nū jā Yāā jā ní nsāhá yiqui cúñu nú, suni nī nsāhá yā ánō nū?

41 De jā jéhe ndá nú caridad nūū nchivī ndāhví, de sāhá nú sīquī jā cúndáhví ndija inī nū ji. De súcuán de coo ndaā ánō nū.

42 De nācā xēēn cundoho ndá nú tēe fariseo, chi squíncuu nú ndācá tiñu lúlí, de nduú squíncuu nú tiñu cánuú. Chi sáhá ndá nú ūxī ūxī nuhnī mīnu jíín ruda jíín ndācá yuvā, de sócō nū iin iin jā úxī nūū Yāā Dios. Sochi nduú sáhá cuitī nū tiñu ndāā, ni nduú íyó mānī nū jíín Yāā Dios. Ndācá yáhá cánuú jā sāhá nú nícu, de suni mā

sndóo nú já sōcō nū ndá yūcū ñúcuán.

43 De nāçā xēēn cundoho ndá nú tēe fariseo, chi jétahān inī nū cundeē nū nūū silla yíñúhún cā inī vehe īī sinagoga, de jétahān inī nū jā cáhān yíñúhún nchivī jíín nú nūū yáhvi.

44 De nācā xēēn cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíín ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhví-ni cúu nú. Chi cúu nú tá cúu iin yavī ndīyi jāá nduú nijīn, chi snáā nū ánō nchivī, de nduú jínī ji jā súcuán sáhá nú ji, ncachī yā.

45 De nī ncāhān iin tēe stéhēn ley janahán: Maestro, jā cáhān ní ndācá tūhun yáhá, de suni sīquī ndá máá sá nī ncāhān ní, ncachī dē.

46 De nī ncāhān yā: Suni nācā xēēn cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán. Chi suni stéhēn nū ndācá ley jā ní ntavā maá nú jā víjín sáhá, de nduú cúndeé nchivī squíncuu ji. De ndá máá nú chi ni iin xīnī ndāhá nú nduú scándā nū jā squíncuu nú.

47 Nācā xēēn cundoho ndá nú. Chi sáhá ndá nú namā ndá ndīyi tatā nū, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán. De suni ndá tatā nū nī jahnī ndá tēe ñúcuán.

48 De jā sáhá nú súcuán cúu jā quétáhán nú jíín ndá dē sīquī tiñu jā ní nsāhá dē. Chi ndá máá dē nī jahnī ndá tēe ñúcuán, de ndá máá nú chi sáhá nú namā sīquī dē.

49 Jā ñúcuán cúu jā jondē janahán nī ncāhān Yāā Dios iin tūhun ndíchí: Tají nī ndá tēe nacani tūhun nī jíín ndá tēe cúu apóstol quīhīn dē nūū ndá ji. De sava dē cahnī ji, de sava cā dē cunī ūhvī ji, ncachī Yāā Dios.

50 De súcuán de sīquī nchivī tiempo yáhá ná cúndeē cuāchi jā ní jahnī tatā ji ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, jondē tá nī jēcāva ñayīví jíín jondē mitan,

51 jondē Abel jíín jondē Zacarías, tēe jā ní jahnī ndá dē sava māhñú altar jíín cuarto īī inī templo. Túsaá de cáhān ni jíín ndá nú jā sīquī nchivī tiempo mitan cundeē ndācá cuāchi ñúcuán.

52 Nācā xēēn cundoho ndá nú, tēe stéhēn ley janahán, chi jásī nū ichi jā jīcūhun inī nchivī tūhun yā. De ni ndá máá nú nduú cúnī nū jīcūhun inī nū, de ni nduú jéhe nú tūhun jā jīcūhun inī nchivī jā cúnī, ncachī yā.

53 De jā ní ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de ndá tēe stéhēn ley janahán jíín ndá tēe fariseo, nī nquītī ndasí inī dē nī jinī dē yā. De nī nquijéhé dē stíchī dē yā sīquī cuāhā cā tūhun.

54 De ndúcú ndá dē modo tú sanaā de stíví yā tūhun cāhān yā, tácua nīhīn dē cuāchi sīquī yā.

12

Sīquī tūhun stáhví jā cáhān ndá tēe fariseo
(Mt. 10.26-27)

1 De juni súcuán cúu, de nī ncutútú cuāhā mil nchivī, chi jondē jáñū ji sīquī jéhē táhán ji. De xihna cā nī nquijéhé yā cáhān yā jíín ndá tēe scuáha

jíín yā: Coto má cándíja ndá nú levadura ndá tēe grupo fariseo, chi suu cúu tūhun stáhví jā cáhān ndá dē. Chi jítē nuu nūū ndá nchivī tá cúu nūū sndáa levadura ñujan.

2 Chi ndācá tūhun stáhví mā quéndōo yuhū cuitī, chi ndihi natūu nijīn de cunī nchivī.

3 Túsaá de suni ndá ndóhó, ndācá tūhun jā ní ncāhān nū jāá nduú ní jínī nchivī, iin quīvī de cunī vāha ji. De ndācá tūhun jā ní ncāhān yuhū nū jā ndásī viéhé, iin quīvī de cāhān jee nchivī yātā ndācá vehe.

Jā ní ncachī yā ní iin cúu jā cuyūhú ó
(Mt. 10.28-31)

4 Cáhān ni jíín ndá nú, amigo: Mā cúyūhú nú nchivī jā cahnī yiqui cúñu nú, chi tá nī jahnī ji ndóhó, de nduú nā cuá cuu cā sāhá ji.

5 De ná cáchī ni nūū nū ní iin cúu jā cuyūhú nú: Jā cuyūhú nú cúu Yāā Dios jā tú sáhá yā jā cuū nū, de íyó poder yā jā chuhun yā ndóhó infierno. Suu maá yā cúu jā cuyūhú nú jā má stíví nú nūū yā.

6 De ndācá saā chi nduú yāhvi ndéē tī, chi jondē ūhūn tī jā úū centavo. De ni iin tī nduú náā inī Yāā Dios jāá nduú jíto yā tī.

7 De nā oncā cúu ndá máá nú, chi jondē ndihi ixi xínī nū ja nī ncahvi yā. Túsaá de mā cúyūhú ndá nú, chi cánuú ndasí cā ndá máá nú nūū yā nsūú cā cuāhā ndá saā.

Nchivī jā jétúhún ji Jesucristo nūū incā nchivī
(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 De cáhān ni jíín ndá nú jā ndācá nchivī jā cuetúhún nduhū nūū incā nchivī, de saá-ni nduhū, Yāā nī nduu tēe, cuetúhún nī ji nūū ndá ángel Yāā Dios.

9 De ndācá nchivī jā má cuétúhún nduhū nūū incā nchivī, suni súcuán mā cuétúhún nī ji nūū ndá ángel Yāā Dios.

10 De tú nā-ni nchivī cāhān ji sīquī nduhū, Yāā nī nduu tēe, de cune cáhnú inī Yāā Dios nūū ji. Sochi tú nā-ni nchivī cāhān nāvāha ji sīquī Espíritu Santo, de mā cúne cáhnú inī Yāā Dios nūū ji.

11 De tú quīsiáha ndá ji ndóhó ndācá vehe īī sinagoga nūū justicia jíín nūū ndá cā tēe tátúnī, de mā nácani ndasí inī nū nāsa scócóo nú tūhun jíín nāsa cāhān nū.

12 Chi maá hora ñúcuán de Espíritu Santo stéhēn yā nūū nū nāsa cāhān nū, ncachī yā.

Sīquī jā má cútóó ó ndatíñú cuícá

13 Ñúcuán de iin tēe íñí māhñú nchivī cuāhā, nī ncāhān dē jíín Jesús: Maestro, cāhān ní jíín ñanī sá jā ná táhví sáva dē tāhvī ndúū sá, ncachī dē.

14 De nī ncāhān yā jíín dē: Lílū, nduú ní jáni yā nduhū jā sāhá ndāā ni tiñu nú jā tahví sáva nī tāhvī nū, ncachī yā.

15 De nī ncāhān cā yā: Coto vāha ndá nú maá nú jā má cútóó cuitī nū xūhún jíín ndá cā. Chi vísō cuāhā ndasí ndatíñú névāha iin tēe, de

nsūú ñúcuán sāhá jā quendōo ndetū dē ñayīví yáhá, ncachī yā.

16 Ñúcuán de nī ncāhān yā iin tūhun yátá jíín ji: Nī īyo iin tēe cuícá jā névāha ñuhun jā vāha ndasí cúu itū.

17 De tēe cuícá ñúcuán nī nacani inī dē: ¿Nāsa sāhá nī? Chi nduú cā núne nūū cuhun niñi nī. Ncachī dē.

18 De nī jani inī dē: Suha ná sáhá nī: Canī ni ndá yacā ni, de nasāhá nī jā nāhnú cā. De ñúcuán nataān ndihi nī niñi nī jíín ndācá ndatíñú nī.

19 Ñúcuán de cani inī ni: Mitan de cuāhā ndasí névāha ó jā quenda cuāhā cuīyā. Ná nátātú ó, de cajī ō coho ó, de ná cúsiī inī ō, nī jani inī dē.

20 Sochi nī ncāhān Yāā Dios jíín dē: Tēe naā cúu nú, chi jacuáā mitan de cuū nū, de ndācá jā ní nchuvāha nú, ¿ní tēe cuu? Ncachī Yāā Dios jíín dē.

21 De suni súcuán cundoho ndācá tēe jā sáhá cuícá dē maá dē, de nduú ndúcú dē jā quendōo ndetū dē nūū Yāā Dios, ncachī yā.

Yāā Dios jíto yā yóhó
(Mt. 6.25-34)

22 De nī ncāhān yā jíín ndá tēe scuáha jíín yā: Túsaá de cáhān ni jíín ndá nú: Mā nácani ndasí inī nū sīquī jā cutecū nū, tú nāsa cajī nū, ni sīquī sahma nú, tú nāsa cuhun nú.

23 Chi Yāā Dios nī nsāhá yā jā técū nū jíín yiqui cúñu nú, de nā oncā cúu jā má cuáha yā jā cajī nū jíín jā cuhun nú.

24 Cūndēhé ndá nú nāsa técū ndá tīcācá, de nduú jáquīn tī, ni nduú nástútú tī, ni nduú nūū tavāha tī ni yacā tī. De vísō súcuán de maá Yāā Dios scájī yā tī. ¿De á nduú cánuú ndasí cā ndá ndóhó nsūú cā ndá quiti ñúcuán?

25 ¿De ní iin nú, á cuu chisó nú iin yiquí cā maá nú, vísō ná nácani ndasí inī nū?

26 De tú mā cūú sāhá nú iin tiñu lúlí súcuán, ¿de nājēhē cúu jā nácani ndasí inī nū sīquī jā cajī nū jā cuhun nú?

27 Cūndēhé ndá nú nāsa jée ndá itā yucú. Chi nduú sátíñú ni nduú quéhen. De cáhān ni jíín ndá nú jā juni rey Salomón, quīvī jā ní ñúhun dē sahma váha ndasí, de ni nduú ní ñúhun dē sahma vii súcuán tá cúu nūū íyó ndá itā.

28 De tú súcuán jéhe Yāā Dios sahma vii nūū itā yucú jā íyó nūū ñūhún mitan de teēn de cāyū nūū ñúhūn, de nā oncā cúu ndá ndóhó jā má cuáha yā sahma. ¿De nūcu nduú cándíja nīhin ndá nú jā jíto yā ndóhó?

29 Túsaá de mā nácani cuécá inī nū nāsa cajī nū nāsa coho nú.

30 Chi maá-ni sīquī yáhá cúu jā ndíhvī inī nchivī ñayīví jāá nduú cándíja. Sochi ndá máá nú chi íyó Tatá nú andiví, de jínī yā jā jíni ñúhún nú ndācá yáhá.

31 De sa cánuú cā jā cundihvī inī nū sīquī tiñu jā ndácu Yāā Dios nūū nū. Ñúcuán de sāhá yā jā nīhīn nū ndācá yáhá.

Nāsa coo cuícá ó jondē andiví
(Mt. 6.19-21)

32 Mā cúyūhú ndá nú chi cúu nú tá cúu tīcāchí nī. Chi vísō jacū ndá nú-ni cúu, de maá Tatá nú cúsiī inī yā jā quīvi nú ñuū nūū tátúnī yā.

33 Xīcó ndá nú jā névāha nú, de cuāha nú xūhún ñúcuán nūū nchivī ndāhví. De súcuán de scáyā nū tāhvī nū jondē andiví nūū má cútúhú, tá cúu nūū távāha nú xūhún inī itīn. Chi jondē andiví de mā náā jā váha jā cunevāha nú. Chi ñúcuán mā quívi jācuīhná, ni mā cūú stíví tīquixīn.

34 Chi jondē nūū nīhīn nū tāhvī váha nú, ñúcuán cúu nūū cundihvī inī nū sīquī.

Jā ná cóo tūha ó jā nenda yā

35 Coo tūha ndá nú jā nenda Jētohō nū, de sāhá nú tá sáhá ndá mozo jā náscuíquīn ji lámpara ji.

36 Chi íyó tūha ji de ndétu ji jā nenda patrón ji jā cuáhān dē vico tándāhá. Chi tá nenda dē de cāhān dē, de nacune-ni ndá ji viéhé.

37 De nācā ndetū ndá mozo ñúcuán jā tá nenda patrón ji, de cunī dē jā ndíto ji. De ndāā cáhān ni jíín nú jā maá patrón sāhá tūha dē maá dē, de tenee dē ji nūū mesa jā cani dē cōhō ji.

38 De vísō cucuéé dē nenda dē jondē sava ñuú, á ja nī nchāha ñuú, de tú cunī dē jā súcuán ndíto ndá mozo dē, de nācā ndetū ndá ji túsaá.

39 De chuhun inī ndá nú jā cáhān tūhun yátá yáhá: Tēe xívéhe, tú ní jínī dē nā hora quiji jācuīhná, de cundito dē, de mā cuáha dē tūhun sacuíhná vehe dē nícu.

40 De saá-ni ndá ndóhó, coo tūha nú, chi tú nduú, de maá hora jāá nduú ná jáni inī nū, de nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe, ncachī yā jíín ndá dē.

Tūhun mozo vāha jíín mozo nduú squíncuu

(Mt. 24.45-51)

41 Ñúcuán de Pedro nī jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿á jíín ndá máá sá-ni cáhān ní tūhun yátá yáhá, á suni cáhān ní jíín ndihi cā nchivī? ncachī dē.

42 De nī ncāhān maá Jētohō ō: Cáhān ni jíín nā-ni nchivī jā cúu tá cúu mozo jā ndito xīnī de squíncuu vāha. De maá patrón nī jani dē ji jā coto ji nchivī vehe dē, tácua scájī ji maá hora.

43 De nācā ndetū mozo ñúcuán jā tá nenda patrón ji, de cunī dē jā súcuán squíncuu vāha ji.

44 De ndāā cáhān ni jíín ndá nú jā cani dē mozo ñúcuán jā coto ji ndihi ndatíñú dē.

45 Sochi tú jáni inī ji jā má nēndá ñamā patrón ji, de quijéhé ji cani ji ndá tēe jíín ñahan jā cúu táhán mozo ji, de cajī ji coho ji de jīni ji,

46 tú súcuán de nenda-ni patrón ji quīvī jāá nduú ndétu ji jíín hora jāá nduú ná jáni inī ji. De sndóho ndasí dē ji, de chihi dē ji cundoho ji nūū yíhí ndá nchivī jāá nduú squíncuu.

47 De mozo jā jínī nāsa jétahān inī patrón ji, de tú nduú sátūha ji de nduú squíncuu ji jā cúnī dē, de cundoho xēēn ji jíín ntuxíi.

48 De mozo jāá nduú jínī nāsa jétahān inī patrón ji, de tú sáhá ji tiñu jā cani dē ji ntuxíi,

túsaá de jacū-ni cani dē ji. Chi ndá nchivī jā stéhēn cuāhā yā nūū ji, suni cuāhā nācān yā nūū ji. De ndá nchivī jā cuāhā cā tiñu nī ntee yā ji, suni cuāhā cā nācān yā nūū ji.

Jā síquī Jesús de cusíín inī nchivī
(Mt. 10.34-36)

49 Nī nquenda nī jā modo jā scuíquīn ni ñuhūn inī ñayīví, de suu cúu jā cusíín inī nchivī jā síquī nduhū. De cúnī ni jā ñamā coo súcuán, tácua quīvi ndá nchivī ndahá Yāā Dios.

50 De íyó iin tūndóhó jā cánuú cundoho nī, de cúcuécá ndasí inī ni chi jondē jīnu cundoho nī, sá de ndusiī inī ni.

51 ¿De á jáni inī ndá nú jā váji nī jā cundeē mānī nchivī ñayīví? Cáhān ni jíín ndá nú jāá nduú, chi sa cusíín inī nchivī jā síquī nduhū.

52 Chi jondē mitan de quijéhé jā ūhūn nchivī iin vehe cusíín inī ji. De nenda ūnī sīquī ūū, de ūū sīquī ūnī.

53 Chi tatá cusíín inī jíín sēhe yií, de sēhe yií jíín tatá, de naná jíín sēhe síhí, de sēhe síhí jíín naná, de naná chíso jíín sēhe jānú, de sēhe jānú jíín naná chíso, ncachī yā.

Jā ní ncāhān yā sīquī seña andiví
(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

54 De suni nī ncāhān yā jíín nchivī cuāhā: Tá jínī ndá nú jā nénda vīcō ichi nūū quée ncandiī, de cáhān nū jā cuun sāvī, de súcuán cúu.

55 De tá vāji tāchī ichi sur, de cáhān nū jā nandiī, de súcuán cúu.

56 Vāchi tēe stáhví-ni cúu ndá nú. Ja jícūhun inī nū nāsa stéhēn seña andiví jíín inī ñayīví, ¿de nūcu nduú jícūhun inī nū ní iin cúu nduhū jā sáhá nī ndācá tiñu ñáhnú tiempo yáhá?

Jā cundihvī inī ō jā má cúndeē cuāchi sīquī ō
(Mt. 5.25-26)

57 ¿De nūcu nduú sáhá ndá máá nú cuenta ní iin cúu tiñu ndāā jā sāhá nú?

58 De tú iin nchivī quīhīn ji jíín nú nūū justicia jā cāhān ji cuāchi sīquī nū, túsaá de juni cuāhān nū jíín ji ichi de cundihvī inī nū sāhá ndāā nū jíín ji. Chi tú nduú, de squívi ji ndóhó nūū juez, de juez siáha dē ndóhó nūū policía, de policía chihi dē ndóhó vecāa.

59 De ndāā cáhān ni jíín nú jā má quēé cuitī nū ñúcuán chi jondē chunáá nú ndihi cuitī xūhún jā jícān ndá dē, ncachī yā.

13

Jā cánuú nacani inī ō jā sndóo ó cuāchi ó

1 De iin quīvī ñúcuán nī nquenda jacū tēe, nī nacani dē tūhun nūū yā nāsa nī ndoho sava tēe Galilea. Chi tá jáhnī ndá dē quiti jā sōcō dē, de nī nquenda-ni ndá mozo Pilato nī jahnī tēe ñúcuán.

2 De nī ncāhān Jesús: Ndá tēe Galilea ñúcuán, ¿á jáni inī ndá nú jā súcuán nī ndoho dē sīquī jā ndasí cā nī īyo cuāchi dē nsūú cā ndá cā nchivī Galilea?

3 Cáhān ni jíín ndá nú jāá nduú. De ndá máá nú suni

tānū tāhvī nū de tú mā nácani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú.

4 De xāhōn ūnī tēe jā ní jicó cáva torre Siloé sīquī dē, de nī jīhī ndá dē, ¿á jáni inī nū jā ndasí cā nī nsāhá ndá dē cuāchi nsūú cā ndá cā nchivī Jerusalén?

5 Cáhān ni jíín ndá nú jāá nduú. De ndá máá nú suni tānū tāhvī nū de tú mā nácani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú.

Tūhun yátá ñutun higo

6 Ñúcuán de nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá jā stéhēn yā tá cúu nchivī jāá nduú squíncuu tūhun ndácu Yāā Dios: Cúu ji tá cúu iin ñutun higo jā íñí nūū ñuhun iin tēe. De nī jēndēhé dē tú íyó jāvíxī xīnī, de nduú nā cuá īyó.

7 De nī ncāhān dē jíín mozo jā sátíñú nūū ñuhun dē: Mitan de ja íyó ūnī cuīyā jā quínducú nī jāvíxī xīnī ñutun higo yáhá, de nduú nā cuá cúun. Túsaá de quehndē nū, chi vāchi sátéñú nūū ñūhún, ncachī dē.

8 De nī ncāhān mozo jíín dē: Señor, sndóo ní ná cuíñi iin cuīyā yāhá cā, de ná nástáyā sá jēhē de chuhun sá jēhen.

9 De cūndēhé ó tú cuun jāvíxī incā cuīyā. De tú nduú, de tēhndē, ncachī mozo, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā iin ñahan quīvī nátātú

10 De iin quīvī nátātú de stéhēn Jesús tūhun inī vehe īī sinagoga.

11 De íyó iin ñahan jā ní ncuu xāhōn ūnī cuīyā cúhū ña. Chi iin tāchī nī nsāhá jā jíca tihí ña, de nduú cā cúu cuitī caca tuun ña.

12 De nī jinī Jesús nūū ña, de nī ncana yā ña, de nī ncāhān yā jíín ña: Nánā, mitan de nduvāha ní jā cúhū ní, ncachī yā.

13 De nī ntee yā ndahá yā ña, de nī nūcuīñī tuun ña-ni, de nī nacuetáhví ndasí ña nūū Yāā Dios.

14 De tēe cúñáhnú inī vehe īī sinagoga, nī nquītī inī dē nī jinī dē Jesús jā ní nasāhá vāha yā ñahan ñúcuán quīvī nátātú. De nī ncāhān dē jíín ndá nchivī: Iyó īñū-ni quīvī sátíñú ó, de ndá quīvī ñúcuán quiji ndá nú jā nduvāha nú. De quīvī nátātú chi mā cūú, ncachī dē.

15 Ñúcuán de nī ncāhān maá Jētohō ō jíín dē: Vāchi tēe stáhví-ni cúu ndá nú. De quīvī nátātú, ¿á nduú ndají ndá nú stīquī nū jíín burro nú jā quíscóho nú tī ndute?

16 De ñahan yáhá jā cúu ña tatā Abraham, chi modo jā ní nuhnī ña xāhōn ūnī cuīyā nī nsāhá Satanás. ¿De á nduú íyó vāha jā ní nandají nī ña nūū cuēhē ña quīvī nátātú? ncachī yā.

17 De jā ní ncāhān yā súcuán, de nī ncucanoō ndá tēe jā jínī ūhvī dē yā. De ndihi nchivī nī ncusiī ndasí inī ji nī jinī ji ndá tiñu ñáhnú sáhá yā.

Tūhun yátá sīquī niquin yuvā mostaza

(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

18 De nī ncāhān yā: Ná cáhān ni iin tūhun yátá tácua cunī ndá nú nāsa cúu jā

ndúcuahā nchivī jā tátúnī Yāā Dios nūū.
19 Ndúcuahā ji tá cúu nūū jáhnu iin niquin yuvā mostaza jā ní jaquīn iin tēe nūū ñuhun dē. De nī jahnu, de nī ncuu iin ñutun cáhnú, de ndá saā chi sáhá tī tacā tī chījin ndahá yúcū, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī levadura (Mt. 13.33)

20 De nī ncāhān tucu yā: Súcuán cúu jā ndúcuahā nchivī jā tátúnī Yāā Dios nūū:
21 Cúu tá cúu levadura jā ní nquehen iin ñahan, de nī nsacā ña jíín ūnī kilo harina, de nī ndaa ndihi ñujan nī nsāhá, ncachī yā.

Sīquī jā quīvi ó viéhé túū (Mt. 7.13-14, 21-23)

22 De ñúhún Jesús ichi cuāhān yā Jerusalén, de yáha yā ndācá ñuū nāhnú jíín ñuū lulí, de stéhēn yā tūhun.
23 De iin nchivī nī jīcā tūhún ji yā: Señor, ¿á jacū-ni nchivī cúu jā scácu Yāā Dios, á naá cúu? ncachī dē. De nī ncāhān yā jíín ndá ji:
24 Cundihvī inī ndá nú quīvi nú ndahá Yāā Dios. Chi cúu tá cúu iin viéhé túū. De cáhān ni jíín ndá nú jā iin quīvī de cuāhā nchivī nducú ji quīvi ji, de mā cūú cā quīvi ji.
25 De quīvī ñúcuán chi sāhá nī tá cúu nūū sáhá iin tēe xívéhe, jā nacuiñī dē de nacasī dē viéhé. De tāvēhé cuiñi ndá nú, de scáján nú viéhé, de cāhān nū: Señor, nacune ní viéhé ná quívi ndá sá. De cāhān dē jíín nú: ¿Ní nūū vāji ndá nú? Chi nduú jínī ni ndóhó, cachī dē.
26 Ñúcuán de quijéhé ndá nú cāhān nū jíín dē: Nī nchajī ndá sá nī jihi sá jíín ní, de nūū yáhvi ñuū sá nī stéhēn ní tūhun, cachī nū.
27 De cāhān maá dē: Cáhān ni jíín ndá nú jāá nduú jínī ni ní jondē vāji nú. Cujiyo ndá nú quīhīn nū, chi nchivī jā sáhá tiñu néhén cúu nú, cachī dē.
28 De quīvi ndá nú nūū cuacu nú de nacayīhí nú ñii yúhú nú jā ndoho xēēn nū. De cunī nū nūū Abraham jíín Isaac jíín Jacob jíín ndācá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, íyó ndá dē ñuū nūū tátúnī Yāā Dios. De ndá ndóhó, vísō cúu nú tatā ndá dē, sochi quīvi nú nūū ndoho nú.
29 Sochi cuāhā nchivī, vísō nduú cúu ji tatā ndá dē, de quiji ndá ji ichi nūū quénda ncandiī jíín nūū quée ncandiī, jíín ichi norte jíín ichi sur. De cundeē ji mesa jā cajī ji stāā ñuū nūū tátúnī Yāā Dios.
30 De sava nchivī jā mitan cúu ji jā sándīhí, de ichi ñúcuán nduu ji nūū. De sava nchivī jā mitan cúu ji nūū, de ichi ñúcuán nduu ji jā sándīhí, ncachī yā.

Jā ní ncucuécá inī yā nī ndēhé yā Jerusalén (Mt. 23.37-39)

31 De maá quīvī ñúcuán nī nquenda jacū tēe fariseo, de nī ncāhān dē jíín yā: Cujiyo ní quīhīn ní incā lado, chi cúnī Herodes cahnī dē ní, ncachī ndá dē.
32 De nī ncāhān yā: Cuáhán ndá nú de cachī tūhun nú nūū tēe stáhví ñúcuán jāá ncháha ca quenda quīvī cuū ni, chi

mitan jíín teēn tavā ni tāchī inī nchivī, de nasāhá vāha nī nchivī. De quīvī únī de jīnu tiñu sáhá nī, cachī nū.

33 Chi cánuú jā caca nī quīhīn ni mitan jíín teēn jíín isá, de jīnū ni Jerusalén. Chi ndá tēe nácani tūhun Yāā Dios, nduú jíhī dē incā lado, chi maá-ni inī Jerusalén jáhnī ji ndá dē.

34 Ndá ndóhó nchivī Jerusalén, jáhnī nū ndá tēe nácani tūhun Yāā Dios, de cáni nú yūū xīnī ndá tēe jā tájí Yāā Dios vāji nūū nū. De cuāhā vuelta nī ncuu inī ni nastútú nī sēhe nú, tá cúu nūū sáhá iin ñihín jā nástútú tī sēhe tī chījin nījīn tī, sochi nduú ní ncúnī ndá nú.

35 Túsaá de mitan de sndóo uun nī ndóhó jíín ndá sēhe nú. Chi cáhān ni jíín nú jā jondē mitan de mā cūní cuitī cā nū nūū ni, chi jondē quenda quīvī jā cāhān ndá sēhe nú: Vāha ndasí Yāā cúu Yāā jā ní nenda jíín tiñu maá Jētohō ō Yāā Dios, cachī nū, ncachī yā.

14

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe cúhū cuēhē cuiñu

1 De iin quīvī nátātú nī jēhēn yā vehe iin tēe fariseo jā cúñáhnú, nī jēcajī yā stāā jíín dē. De ndá cā tēe fariseo chi ndéhé yuhū dē yā tú stíví yā.

2 De ñúcuán íyó iin tēe cúhū cuēhē cuiñu, íñí dē nūū yā.

3 De nī jīcā tūhún yā ndá tēe stéhēn ley janahán jíín ndá tēe grupo fariseo: ¿A íyó ley jā nasāhá vāha nī nchivī cúhū quīvī nátātú, á nduú? ncachī yā.

4 Sochi nduú ní ncáhān cuitī ndá dē. De nī ntiin yā tēe cúhū, de nī nasāhá vāha yā dē, de nī ncāhān yā jā ná quínohōn dē.

5 De nī ncāhān yā jíín ndá dē: ¿Ní iin nú de tú burro nú á stīquī nū nincava tī inī iin pozo, de á nduú ñamā natavā nū tī, vísō quīvī nátātú cúu? ncachī yā.

6 De nduú ní ncúu scócóo ndá dē ni iin tūhun nūū yā jā súcuán nī ncāhān yā.

Tūhun sīquī nchivī jā jéhēn vico tándāhá

7 De nī jinī Jesús jā ndá tēe jā ní ntacā, nácāji dē silla yíñúhún cā nūū mesa jā cundeē dē. De nī ncāhān yā tūhun yáhá jíín ndá dē:

8 Tú cana iin tēe jā quíhīn nū vico tándāhá, de mā cúndeē nū lugar yíñúhún cā. Chi tú súcuán de sanaā de ja nī ncana dē iin tēe cúñáhnú cā nsūú cā ndóhó.

9 De quiji tēe jā ní ncana ndóhó, de cāhān dē jíín nú: Nacuiñī, chi jīñā cundeē tēe yáhá. Ñúcuán de cucanoō nū de quīhīn nū jondē jā sándīhí.

10 Chi tú cana iin tēe ndóhó, de sa cundeē nū jondē lugar jā sándīhí. De tá quiji tēe jā ní ncana ndóhó, de cāhān dē jíín nú: Amigo, nehēn cundeē nū iin lugar nūū yíñúhún cā, cachī dē. Ñúcuán de ndá nchivī ndéē jíín nú nūū mesa, cunī ji jā sáhá ñáhnú dē ndóhó.

11 Súcuán nī ncāhān ni tūhun yáhá tácua cunī ndá nú jā ndācá nchivī jā sáhá ñáhnú ji maá ji, sa nuu ji sāhá Yāā

Dios. De nchivī jā sáhá núu ji maá ji, sa nduñáhnú ji sāhá yā, ncachī yā.

12 De suni nī ncāhān yā jíín tẽe jā ní ncana dē yā jā cajī yā stāā: Tú sāhá nú jā cusámá nchivī á jā cuxíní ji, de mā cāná nú ndá nchivī cúu amigo nū jíín ñanī nū jíín táhán nú jíín ndá nchivī cuīcá. Chi tú súcuán de suni nacana ndá máá ji ndóhó, de súcuán nanihīn nū jā ní jẽhe nú.

13 Chi tá sáhá nú vico, de sa cana nú ndá nchivī ndāhví, nchivī cuhlu, nchivī cojo, nchivī cuāá.

14 De súcuán de quendōo ndetū nū, chi mā cūú nacuāha ji nūū nū. De nīhīn nū tāhvī nū quīvī jā natecū ndá nchivī ndāā, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī vico cúxíní

15 De iin tẽe jā yájī stāā jíín yā, nī jini dē tūhun yáhá, de nī ncāhān dē jíín yā: Nācā ndetū ndá tẽe jā cajī stāā inī ñuū nūū tátúnī Yāā Dios, ncachī dē.

16 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús iin tūhun yátá jā stéhēn yā jā cána Yāā Dios nchivī jā quīvi ji inī ñuū nūū tátúnī yā: Iin tẽe nī nsāhá dē iin vico cáhnú jā cuxíní, de nī ntají dē mozo dē jā cana cuāhā nchivī.

17 De maá quīvī jā cuxíní, de nī ntají dē mozo dē cuācāna ndá nchivī ñúcuán jā ná quíji ji cuxíní ji: Nehēn ndá ní, chi ja íyó tūha ndihi, ncachī mozo.

18 De ndihi nchivī nī ncāhān ji jā ná cúne cáhnú inī dē chi mā quíhīn ji. Iin tẽe nī ncāhān dē: Cáta nī jeen nī iin ñuhun de cánuú quīndēhé nī, de ná cúne cáhnú inī dē chi mā cuéē ni, ncachī dē.

19 De incā dē nī ncāhān: Nī jeen nī ūhūn yunta stīquī, de quīhīn ni coto túnī ni tī, de ná cúne cáhnú inī dē chi mā cuéē ni, ncachī dē.

20 De incā dē nī ncāhān: Cáta nī ntandāhá nī, de jā ñúcuán mā cūú cuēē ni, ncachī dē.

21 De cuānohōn mozo, de nī ncachī tūhun dē nūū patrón dē nāsa nī ncāhān ndá nchivī. Ñúcuán de nī nquītī inī patrón, de nī ncāhān dē jíín mozo dē: Ñamá quīhīn nū ndá calle nāhnú jíín calle lulí, de cana nú ndá nchivī ndāhví, nchivī cuhlu, nchivī cojo, jíín nchivī cuāá, ná quíji ndá ji vico, ncachī dē.

22 De nī jẽhēn mozo, de nī nenda dē, de nī ncāhān dē: Señor, ja nī nsāhá sá tá ncachī ní, de cúmanī cā nchivī de chitú vehe ní, ncachī dē.

23 De nī ncāhān tucu patrón: Quīhīn tucu nú ndācá calle jíín ichi, de cana fuerza nū nchivī ná quíji ji, tácua cuchitú vehe nī.

24 Chi cáhān ni jíín nú jā ni iin nchivī jā ní ncana nī jā xíhna ñúhún, mā cuáha cuitī ni tūhun jā cuxíní ji vehe nī, ncachī dē, ncachī yā.

Tūhun jā cánuú nacani vāha inī ō de cuniquīn ō Cristo (Mt. 10.37-39)

25 De cuāhā ndasí nchivī níquīn ji Jesús cuāhān ji jíín yā, de nī ndicó cóto yā, de nī ncāhān yā jíín ji:

26 Tú nā-ni nchivī cúnī ji cuniquīn ji nduhū jā scuáha nī ji, de tú mānī cā ji jíín

tatá ji, naná ji, ñasíhí ji, sēhe ji, ñanī ji, cuāha ji, nsūú cā jíín nduhū, de mā cūú cuu ji nchivī scuáha jíín nī. De tú ndíhvī cā inī ji sīquī jā coo vāha maá ji nsūú cā jā cuniquīn ji nduhū, de suni mā cūú tucu.

27 De nā-ni nchivī tú mā cuáha ji tūhun cundoho ji tūndóhó vísō jondē cuū ji sīquī jā cuniquīn ji nduhū, de mā cūú cuu ji nchivī scuáha jíín nī.

28 Chi tú ní iin nú cúnī nū caquīn nū iin vehe cáhnú, ¿de á nduú cánuú jā xihna cā cundeē nū tavā nū cuenta tú quenda xūhún jā sínu nú vehe?

29 Chi tú nduú, de tá ja nī ntavā nū cimiento, de mā quēndá xūhún sínu nú, de ñúcuán de ndá nchivī chi sāhá catá ji nūū nū.

30 De cāhān ji: Tēe yáhá chi nī nquijéhé dē sáhá dē vehe, de nduú ní ncúndéé dē sínu dē, cachī ji.

31 De saá-ni tú iin rey quīcanāá dē jíín incā rey jā váji sīquī dē, ¿de á nduú cánuú jā xihna cā cundeē dē nacani inī dē tú cundeé dē jíín ūxī mil soldado jā canāá dē jíín incā rey jā váji sīquī dē jíín ōcō mil soldado?

32 Chi tú mā cúndéé dē, de juni jícá cā vāji incā rey, de tají dē sava tēe ndíso tíñú jā quíhīn ndá dē cātūhún dē nā cuá cúnī incā rey jā cuāha dē, de jencuiñī-ni.

33 De ndá máá nú, suni súcuán cánuú jā xihna cā nacani inī nū de quehndē inī nū jā sndóo nú ndihi jā névāha nú, chi tú nduú de mā cūú cuu nú nchivī scuáha jíín nī.

Tūhun yátá sīquī ñīī
(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

34 De nchivī cándíja cúu ji tá cúu ñīī. Vāha íyó ñīī, de tú ñīī ná náā jā úhguā, ¿de nāsa nduu uhguā tucu?

35 Nduú cā tiñu cuitī cā, ni jā chuhun nchivī nūū itū, ni jā nduu jēhen, chi sa cutē-ni nchivī. Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

15

Tūhun yátá sīquī tīcāchí jā ní nsana
(Mt. 18.10-14)

1 De ndá tēe stútú xūhún renta jíín ndá cā tēe sáhá cuāchi, nī nquenda dē nūū Jesús jā cunini dē tūhun cáhān yā.

2 De ndá tēe grupo fariseo jíín ndá tēe stéhēn ley janahán, nī ncāhān dē sīquī yā: Tēe yáhá chi jétáhví dē ndá tēe sáhá cuāchi de yájī dē jíín, ncachī dē.

3 De nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá jíín ndá dē:

4 ¿Ní iin nú de tú névāha nú iin ciento tīcāchí, de tú scuíta nú iin tī, de á nduú sndóo nú cūmī xico xāhōn cūmī cā tī yucu, de quīnanducú nú quiti jā ní nsana jondē nanihīn nū tī?

5 De tá nī nanihīn nū tī, de chisó nú tī nūū chíyō nū, de cusiī inī nū.

6 De tá nenda nú vehe nú de nastútú nú ndācá amigo nū jíín nchivī ndéē ñatin jíín nú, de cāhān nū jíín ji: Ná cúsiī inī

ō, chi nī nanihīn ni tīcāchí nī jā ní nsana, cachī nū.

7 De cáhān ni jíín ndá nú jā suni súcuán cúu jondē andiví. Chi cúsiī cā inī yā jíín iin nchivī jā íyó cuāchi de nácani inī ji jā sndóo ji cuāchi ji, nsūú cā jíín cūmī xico xāhōn cūmī nchivī íyó ndāā jāá nduú cā cánuú nacani inī ji, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī ñahan jā ní scuíta xūhún

8 De tú iin ñahan néyāha ña ūxī xūhún plata, de tú scuíta ña iin, ¿de á nduú scuíquīn ña lámpara, de nastáá ña vehe, de nanducú vāha ña jondē nanihīn ña?

9 De tá nī nanihīn ña, de nastútú ña ndācá amiga ña jíín nchivī ndéē ñatin jíín ña, de cāhān ña jíín ji: Ná cúsiī inī ō, chi nī nanihīn ni xūhún jā ní scuíta nī, cachī ña.

10 De cáhān ni jíín ndá nú jā suni súcuán cúsiī inī ndá ángel Yāā Dios sīquī iin nchivī jā íyó cuāchi de nácani inī ji jā sndóo ji cuāchi ji, ncachī yā.

Tūhun yátá sūchí jā ní snáā cāhá xūhún

11 De nī ncāhān tucu yā: Iin tēe nī īyo ūū sēhe yií dē.

12 De tēe suchí cā nī ncāhān ji jíín tatá ji: Tatá, tahví sáva ní ndatíñú ní, de taji ní sava cuu tāhvī sá, ncachī ji. De nī ntahví sáva dē tāhvī ndúū ji.

13 De nī ncuu jacū-ni quīvī, de tēe suchí ñúcuán nī stútú ndihi ji ndatíñú ji, de nī nquee ji cuāhān ji iin ñuū jīcá. De ñúcuán nī snáā cāhá ji tāhvī ji chi nī jāxīn nāvāha ji.

14 De tá nī ndihi nī jāxīn ji, de nī nquiji iin tāmā xéēn inī ñuū ñúcuán, de nī nquijéhé cúmanī jā cajī ji.

15 De cuānducú tíñú ji nūū iin tēe ñuū ñúcuán. De nī ntají dē ji cuāhān ji rancho dē jā coto ji quinī dē.

16 De cúnī ji cajī ji sōō ndūchí jā yájī quinī tácua ndahā chījin ji. De ni iin nchivī nduú ná jéhe nūū ji.

17 Ñúcuán de nī nacani inī ji, de nī ncāhān ji: Ndācá mozo jā sátíñú vehe tatá nī, íyó cuāhā stāā yájī ji. De nduhū jíhī ni sōco yáhá.

18 Ná quínohōn ni nūū tatá nī, de cāhān ni jíín dē: Tatá, nī nsāhá sá cuāchi nūū Yāā Dios jíín nūū maá ní.

19 Mitan de nsūú cā tēe vāha cúu sá jā cunaní sá sēhe ní. De cuāha ní tūhun cuu sá tá cúu iin mozo ní, cachī ni.

20 Sá de nī naquehen ji ichi cuānohōn ji nūū tatá ji. De cáta jícá cā vāji ji, de nī jinī tatá ji nūū ji, de nī ncundáhví inī dē ji. De jínu dē cuātahān dē ji, de nī numi táhán dē jíín ji, de nī nchitū dē nūū ji.

21 Ñúcuán de nī ncāhān ji jíín dē: Tatá, nī nsāhá sá cuāchi nūū Yāā Dios jíín nūū maá ní. Mitan de nsūú cā tēe vāha cúu sá jā cunaní sá sēhe ní, ncachī ji.

22 Sochi maá tatá ji nī ncāhān dē jíín ndá mozo dē: Cuáquēhen nú iin sahma váha cā de chuhun nú ji. De chuhun nú iin xehe ndahá ji, de chihi nú nījān jēhē ji.

23 De quīcuēca nú becerro jā ní neñu, de cahnī nū tī ná cájī ō, chi sāhá ó vico.

24 Chi sēhe yií nī yáhá, modo
ja nī jīhī ji, de nī natecū ji. Chi
nduú ní jínī ni ní ichi nī jēhēn
ji, de nī nenda ji, ncachī dē.
De nī nquijéhé ndá dē sáhá dē
vico.

25 De sūchí ñáhnú cā, ndéē
ji jondē rancho, de vāndiji ji,
de nī nduñatin ji vehe. De nī
jini ji jā tívī música de jíta jéhé
nchivī.

26 De nī ncana ji iin mozo,
de nī jīcā tūhún ji nā cuá cúu.

27 De nī ncachī mozo nūū ji:
Nī nenda ñanī nū, de tatá nú
nī jahnī dē becerro jā ní neñu,
chi nī nenda vāha ji nūū dē,
ncachī mozo.

28 Ñúcuán de nī nquīī inī
sūchí ñáhnú, de nduú ní ncúnī
ji ndīvi ji. De nī nquee tatá ji,
de nī ncāhān ndāhví dē jíín ji
jā ná ndívi ji.

29 De nī ncāhān ji jíín tatá ji:
Níní sáhá sá tiñu ndácu ní, de
nduú cúnīhin cuitī inī sá nūū
ní. De nduú táji ní vísō iin lítú
nūū sá jā sāhá sá vico jā cajī
sá jíín ndá amigo sá.

30 De nī nenda sēhe ní yáhá
jā ní jāxīn cāhá ji xūhún ní jíín
ndá ñahan ndiī. De nī jahnī
ní becerro jā ní neñu jā cajī ji,
ncachī ji jíín tatá ji.

31 Ñúcuán de nī ncāhān dē:
Séhē, ndóhó chi níní ndéē nū
jíín nī, de ndihi jā névāha nī
chi suni cuenta maá nú cúu.

32 De mitan de íyó vāha jā
sāhá ó vico de cusiī inī ō. Chi
ñanī nū yáhá, modo ja nī jīhī
ji, de nī natecū ji. Chi nduú ní
jínī ō ní ichi nī jēhēn ji, de nī
nenda ji, ncachī dē, ncachī yā.

16

*Tūhun yátá mozo jā ní
stáhví dē patrón dē*
(Mt. 6.24)

1 De suni nī ncāhān Jesús
jíín ndá tēe scuáha jíín yā:
Iin tēe cuícá nī īyo iin mozo
dē jā ndíso tíñú nūū ndá cā
mozo. De nī ncāhān ndá jíín
patrón jā mozo ñúcuán snáā
cāhá ndatíñú dē.

2 De nī ncana dē mozo
ñúcuán, de nī ncāhān dē jíín:
¿Nā tūhun cúu yáhá jā ní nīhīn
ni sīquī nū? Nacuāha nú
cuenta tiñu ndíso nú, chi mā
cúndiso tíñú nú cā nūū ndá
mozo ni, ncachī dē.

3 Ñúcuán de nī jani inī
mozo: ¿Nāsa sāhá nī mitan?
Chi patrón ni candeē dē tiñu
ndíso nī. Chi nduú ndacuī ni
jā quete nī ñuhun, de jā cācān
ni caridad chi cucanoō ni.

4 Túsaá de jínī ni nāsa sāhá
nī jíín ndá nchivī jā jéen nūū
patrón ni, tácua taji ji vehe
cundeē ni tá quenda quīvī
candeē dē tiñu nī. Ncachī dē.

5 De nī ncana dē tá iin iin
tēe jā ndíta nūū patrón dē. De
nī ncāhān dē jíín iin: ¿Nāsaa
ndíta nú nūū patrón ni?

6 De nī ncachī tēe ñúcuán:
Ciento barril aceite. De nī
ncāhān mozo: Yáhá ná táji nī
vale nū, de ñamā cundeē nū
sāhá nú incā vale jā ūū xico
ūxī-ni, ncachī dē.

7 Ñúcuán de nī ncāhān dē
jíín incā tēe: ¿De ndóhó, nāsaa
ndíta nú? De nī ncāhān tēe
ñúcuán: Ciento cajón trigo,
ncachī dē. De nī ncāhān dē
jíín: Yáhá ná táji nī vale nū,
de sāhá nú incā vale jā cūmī
xico-ni, ncachī dē.

8 Sá de nī ncāhān maá patrón jā ndíchí ndasí nī nsāhá tēe nēhén ñúcuán jíín nchivī jā ndíta nūū patrón dē, tácua cuāha ji vehe cundeē dē. De cáhān ni jíín ndá nú jā nchivī ñayīví yáhá, ndito cā sáhá ji jā quendōo vāha ji nūū táhán ji, nsūú cā ndá nchivī jā cándíja Yāā Dios.

9 Túsaá de cáhān ni jíín ndá nú jā ndíchí cā sāhá nú nsūú cā jā ní nsāhá mozo ndīchí ñúcuán. Chi inī ñayīví yáhá nūū íyó cuāchi, sāhá ndá nú tiñu váha jíín xūhún nú, chi cuāha nú nūū nchivī ndāhví, tácua vísō tú ndihi xūhún nú ñayīví yáhá, de quīvi nú andiví nūū coo vehe nú níí cání.

10 Nchivī jā squíncuu vāha jíín iin tiñu lúlí-ni, suni squíncuu vāha ji jíín tiñu cáhnú. De nchivī jā stáhví jíín iin tiñu lúlí-ni, suni stáhví ji jíín tiñu cáhnú.

11 Túsaá de tú nduú squíncuu vāha nú jíín xūhún jā íyó ñayīví yáhá nūū íyó cuāchi, de mā cuáha yā jā váha jā cuu nú níí cání andiví.

12 De tú nduú squíncuu vāha nú jíín ndatíñú jā ní jēhe núú yā nūū nū ñayīví yáhá, de mā cuáha yā tāhvī jā cuu nú níí cání.

13 Ni iin mozo mā cūú satíñú dē nūū ūū patrón. Chi quītī inī dē nūū iin de coo manī dē jíín incā, á squíncuu vāha dē nūū iin de sāhá jéhe inī dē nūū incā. De suni súcuán mā cūú satíñú nú nūū Yāā Dios de tú maá-ni sīquī xūhún ndíhvī inī nū, ncachī yā.

14 De ndá tēe fariseo nī nsāhá catá dē nūū yā jā ní jini dē ndācá tūhun cáhān yā, chi tēe cútóó xūhún cúu ndá dē.

15 De nī ncāhān yā jíín dē: Ndá máá nú chi sáhá nú jā tēe ndāā cúu nú nūū nchivī. Sochi Yāā Dios chi jínī yā nāsa cáá ánō ndá nú. Chi tiñu jā jáni inī nchivī jā tiñu ñáhnú cúu, de nūū Yāā Dios chi tiñu néhén cúu.

Sīquī ley Yāā Dios jíín sīquī jā tátúnī yā

16 Jondē ncháha ca quiji Juan tēe scuénduté, de nī īyo ley jā ní jēhe Yāā Dios nūū Moisés, de suni nī stéhēn ndá tēe nī nacani tūhun yā. Ñúcuán de tá nī nquiji Juan, de nī nquijéhé jítē nuu tūhun vāha nāsa tátúnī Yāā Dios. De ndá nchivī chi ndúcú ndéé ji quívi ji ndahá yā.

17 De víjín cā cúu jā naā iin letra nūū tutū ley yā nsūú cā jā naā andiví jíín ñayīví, chi quee ndaā ndihi tūhun jā cáhān.

Tūhun jā má sndóo táhán tēe jíín ñahan
(Mt. 5.31-32; 19.3-12; Mr. 10.2-12)

18 De tú nā-ni tēe sndóo dē ñasíhí dē de nacueca dē incā ñahan, túsaá de cásíquí ndéē dē ña. De tú iin tēe nacueca ñahan jā ní ndusíín, suni cásíquí ndéē dē ña, ncachī yā.

Tūhun tēe cuícá jíín Lázaro

19 De nī ncāhān cā yā: Nī īyo iin tēe cuícá, nī ñūhun dē sahma fino ndasí. De ndiquivī nī īyo vāha ndasí jā ní nchajī dē.

20 De suni nī īyo iin tēe ndáhví, nání dē Lázaro, de ndéē dē viéhé tēe cuícá ñúcuán, de níí dē nī nquene ndīhyi.
21 De cúnī dē jā ndahā chījin dē jíín pedazo stāā jā cóyo yuhú mesa tēe cuícá. De quénda ndá tinā de náyuu tī nūū ndíhyi dē.
22 De nī jīhī tēe ndáhví ñúcuán, de ndá ángel Yāā Dios nī nacueca yā dē cuāhān yā jíín ánō dē jondē andiví nūū íyó Abraham. De suni nī jīhī tēe cuícá, de nī jīquiyuhū dē.
23 De tēe cuícá ñúcuán ndóho ndasí dē íyó dē lugar nūū íyó ánō ndá ndīyi jāá nduú ní ncándíja. De nī nūcūndēhé dē, de jondē jícá nī jinī dē nūū Abraham, de ndéē iin ncáá Lázaro jíín dē.
24 Ñúcuán de nī ncana cóhó dē: Tatá Abraham, cundáhví inī ní sāán, de tají ní Lázaro, ná quíchundaji dē xīnī ndāhá dē nūū ndūté, de ná quíji dē sndáji dē yáá sá. Chi xēēn ndóho sá nūū yáñuhūn yáhá, ncachī dē.
25 De nī ncāhān Abraham jíín dē: Lílū, nūcūhun inī nū jā ní nīhīn nū ndācá jā váha tá nī ntecū nū, de Lázaro chi sa tūndóhó nī nīhīn dē. De mitan de ja nī ndundeé inī dē yáhá, de ndóhó chi ndóho nú jīñā.
26 De suni íyó iin jā cūnú ndasí íyó māhñú ó jíín ndá nú. De nchivī íyó yáhá, vísō cúnī ji jā yāha ji cuēē ji nūū nū, de mā cūú. De suni mā cūú yāha ndá máá nú quiji nú yáhá. Ncachī Abraham.
27 Ñúcuán de nī ncāhān tēe cuícá: Túsaá de cáhān ndāhví sá jíín ní, tatá Abraham, tají ní dē ná quíhīn dē vehe tatá sá.
28 Chi íyó ūhūn cā ñanī sá, de ná quícachī dē nūū ndá ji jā ná nácani inī ji de sndóo ji cuāchi ji, tácua mā quívi ndá ji nūū ndóho sá yáhá, ncachī dē.
29 De nī ncāhān Abraham jíín dē: Ja névāha ji tutū jā ní ntee Moisés jíín ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán. Ñúcuán ná chúhun inī ji, ncachī Abraham.
30 De nī ncāhān tucu tēe cuícá: Nduú, tatá Abraham, chi tú iin nchivī ja nī jīhī quīhīn nūū ndá ji, ñúcuán de nacani inī ji jā sndóo ji cuāchi ji, ncachī dē.
31 De nī ncāhān Abraham jíín dē: Tú mā chūhún inī ji tūhun jā ní nacani Moisés jíín ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, de suni mā cándíja cuitī ji tú natecū iin ndīyi quīhīn nūū ji, ncachī dē, ncachī yā.

17

Xēēn coo sīquī nchivī jā squívi táhán nūū cuāchi
(Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)

1 De nī ncāhān Jesús jíín ndá tēe scuáha jíín yā: Maá-ni íyó jā ndúcú squívi nchivī nūū cuāchi. De nācā xēēn cundoho nchivī jā squívi táhán nūū cuāchi.
2 Vāha cā de tú ní núhnī iin yōsó cáhnú sūcūn ji, de quēe ji chījin ndute mar, nsūú cā jā squívi ji iin sūchí lúlí yáhá nūū cuáchi.
3 Coto má sāhá ndá nú súcuán túsaá. De tú táhán nú sáhá dē cuāchi sīquī nū, de cāhān nū nūū dē. De tú

nacani inī dē, de cune cáhnú inī nū nūū dē.
4 De tú ūjā vuelta sáhá dē cuāchi sīquī nū jā iin quīvī, de tú ūjā vuelta nácani inī dē de cáhān dē jíín nú jā cune cáhnú inī nū chi mā sāhá cā dē, cáchī dē, de cánuú cune cáhnú inī nū nūū dē, ncachī yā.

Jā cúñáhnú ndasí tūhun cándíja

5 De ndá tēe cúu apóstol nī ncāhān dē jíín Jētohō ō: Sāhá ní jā ná cándíja nīhin cā ndá sá jā sāhá Yāā Dios jā jícān sá nūū yā, ncachī dē.
6 De nī ncāhān Jētohō ō jíín ndá dē: Tú candíja ndá nú vísō iin lulī-ni, tá cúu iin niquin yuvā mostaza jā lulí-ni, de cuu cachī nū jā tiūhndú yáhá ná quée de nūcūhun jondē nūū mar, de coo tá cúu nūū cáchī nū.

Jā ná squíncuu vāha ó nūū yā

7 Tú ní iin nú íyó mozo jā jítu dē á jā scájī dē ndá quiti nú, de tá nenda dē vehe nú jā ní jēhēn dē yucu, de nduú cáhān nū jíín dē jā cundeē dē cajī dē stāā.
8 Chi sa cáhān nū: Sāhá nú ndeyu cuxíní nī, de cani nú cōhō ni. De tá nī ncuu nī nchajī ni nī jihi nī, sá de cajī maá nú coho nú, cáchī ndá nú.
9 De cáchī ndá nú jāá nduú cánuú nacuetáhví nú nūū mozo tá nī nsāhá dē tiñu jā ní ndacu nú, chi jā cánuú sāhá dē cúu.
10 De saá-ni ndá máá nú, cúu nú mozo Yāā Dios. De tú nī squíncuu nú ndācá tiñu jā ní ndacu yā nūū nū, de cachī nū: Nduú cánuú nacuetáhví yā nūū ni, chi súcuán cánuú jā squíncuu nī, cachī nū, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā ūxī tēe ndóho cuēhē stéhyū

11 De ñúhún Jesús ichi cuāhān yā ciudad Jerusalén, de nī nchāha yā cuāhān yā māhñú región Samaria jíín Galilea.
12 De nī jīnū yā iin ñuū, de ūxī tēe ndóho cuēhē stéhyū nī nquenda dē, de jícá nī jencuiñī dē.
13 De nī ncana jee ndá dē: Jesús, Maestro, cundáhví inī ní ndá sāán, ncachī dē.
14 De tá nī jinī Jesús nūū ndá dē, de nī ncāhān yā: Cuáhán ndá nú de stéhēn nū maá nú nūū ndá sūtū jā ní nduvāha nú, ncachī yā. De juni cuāhān ndá dē de nī nduvāha dē-ni.
15 Ñúcuán de iin dē nī ndicó cóo dē nūū Jesús, de nácana jee dē, nácuetáhví dē nūū Yāā Dios jā ní nduvāha dē.
16 De nī jēcuīñī jītí dē nūū yā, de nī ntuu dē nūū dē nūū ñūhún, de nī nacuetáhví dē nūū yā. De tēe Samaria cúu dē.
17 De nī ncāhān Jesús: ¿A nsūú ndihúxī dē nī nduvāha? De īīn cā dē, ¿nūcu nduú ní ndícó dē jā nacuetáhví dē?
18 ¿A mátúhún-ni tēe ñuū jīcá yáhá cúu jā ní ndicó jā nacuetáhví dē nūū Yāā Dios?
19 De nī ncāhān yā jíín dē: Nacuiñī de quīnohōn nū. Chi nī ncandíja nú jā cuu nasāhá vāha nī ndóhó, de jā suu cúu jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

Nāsa coo quīvī tá nenda yā jā tatúnī yā
(Mt. 24.23-28, 36-41)

20 De ndá tēe fariseo nī jīcā tūhún dē Jesús nā quīvī quijéhé jā tatúnī Yāā Dios inī ñayīví. De nī ncāhān yā jíín dē: Mā quījí nijīn jā tatúnī Yāā Dios.

21 Ni mā cūú cachī nchivī: Cūndēhé chi yáhá ndéē yā jā tátúnī yā, á: Ñúcuán ndéē yā, cachī ji. Chi ja tátúnī Yāā Dios māhñú ndá nú, ncachī yā.

22 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín ndá tēe scuáha jíín yā: Quiji tiempo jā cuu ndasí inī nū cūndēhé nú nūū nduhū, Yāā nī nduu tēe, de mā cūní ndá nú.

23 De cāhān nchivī jíín nú: Yáhá ndéē yā, á: Ñúcuán ndéē yā, cachī ji. De mā quíndēhé ndá nú, ni mā cúniquīn nū ji.

24 Chi tá cúu nūū sáhá taja jā jéndūtē iin lado andiví de nátūu jondē incā lado, de suni súcuán coo quīvī jā nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe, chi ndihi nchivī cunī.

25 Sochi cánuú jā xihna cā cundoho xēēn ni, de nchivī íyó mitan chi squéne yichī ji nduhū.

26 De tá cúu nūū ní ncuu ndá quīvī jā ní īyo Noé, suni súcuán coo quīvī nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe.

27 Chi quīvī ñúcuán nī nchajī ndá ji, nī jihi ji, nī ntandāhá ji, nī jēhe ji sēhe síhí ji jā tandāhá, jondē nī nquenda quīvī jā ní nquīvi Noé inī barco cāhnú jā nání arca. De nī ncuun sāvī xéēn, de nī ndaa ndute de nī jīhī ji.

28 De suni súcuán nī ncuu quīvī tá nī īyo Lot. Nī nchajī ji, nī jihi ji, nī jeen ji, nī yīcó ji, nī jaquīn ji itū, nī nsāhá ji vehe.

29 De quīvī jā ní nquee Lot inī ñuū Sodoma cuāhān dē, de nī ncuun ñuhūn jíín azufre ichi andiví, de nī snáā ndihi nchivī.

30 De suni súcuán coo quīvī jā nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe.

31 De quīvī ñúcuán de nchivī ndéē yātā vēhé, de ndatíñú ji ñúhún inī vehe, cáhān ni jíín ji jā má ndívi ji naquehen ji, chi cánuú cunu ñamā ji jā cācu ji. De saá-ni nchivī satíñú nūū itū, mā quínohōn ji vehe ji jā naquehen ji ndatíñú ji.

32 De nūcūhun inī nū nāsa nī ndoho ñasíhí Lot jā ní jīhī ña.

33 De tú ní nchivī cúnī ji cācu ji nūū tūndóhó jā quiji nūū ji jā síquī nduhū, túsaá de tānū tāhvī ji níí cání. De tú ní nchivī vísō ná cúū ji jā síquī nduhū, túsaá de cutecū ji níí cání.

34 De cáhān ni jíín ndá nú jā quīvī nenda nī de cūsūn ūū tēe nūū iin jīto jacuáā, de iin dē naquehen nī, de incā dē ndōo, chi nduú ní ncándíja dē.

35 De coo ūū ñahan jā ndico cáhnú, de iin ña naquehen nī, de incā ña ndōo.

36 De ūū tēe satíñú dē nūū itū, de iin dē naquehen nī, de incā dē ndōo, ncachī yā.

37 De jā ní jini ndá dē tūhun yáhá, de nī jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿ní cúu nūū coo súcuán ndācá jā ní ncāhān ní? ncachī dē. De nī ncāhān yā jíín dē: Tá cúu nūū cútútú ndá tiōcó

ní-ni cúu nūū cáá quiti jā ní jīhī, suni súcuán coo ndācá jā ní ncāhān ni, ní-ni cúu nūū íyó nchivī.

18

Tūhun yátá sīquī juez jíín ñahan viuda

1 De nī ncāhān yā iin tūhun yátá jíín ndá dē jā cánuú jā níní cācān táhvī dē, de mā nūú inī dē jíín.

2 De nī ncāhān yā: Nī īyo iin juez inī iin ñuū. De ni nduú yúhú dē Yāā Dios, de ni nduú sáhá dē cuenta ni iin nchivī.

3 De suni ñuū ñúcuán íyó iin ñahan jā ní nquendōo ndáhví. De jéhēn jéhēn ña nūū dē, jícān ña jā ná sáhá ndāā dē sīquī iin nchivī jā jínī ūhvī ji ña.

4 De cuāhā quīvī nduú ní ncúnī dē sāhá ndāā dē, sá de nī jani inī dē: Vísō nduú yúhú nī Yāā Dios ni nduú sáhá nī cuenta ni iin nchivī,

5 sochi ñahan viuda yáhá, ndasí stáhān ña nduhū, de jā ñúcuán ná sáhá ndāā ni sīquī nchivī jā jínī ūhvī ji ña. Chi tú nduú de mā cúndéé cā inī ni sāhá ña jā quíji quíji ña, ncachī dē, ncachī maá Jētohō ō.

6 De nī ncāhān cā yā: Súcuán cúu jā ní ncāhān juez, tēe jāá nduú íyó ndāā.

7 De Yāā Dios chi nsūú súcuán sáhá yā, chi sáhá ndāā yā sīquī tiñu nchivī jā ní nacāji yā jā nduú ñuú cáhān ndāhví ji jíín yā. Chi scácu yā ji nūū ndācá jā jínī ūhvī nūū ji. ¿De á cuéé scácu yā ji, á naá cúu?

8 Cáhān ni jíín ndá nú jā ñamā. De quīvī nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe, ¿de á nīhīn cā ni nchivī cándíja nīhin inī ñayīví? ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī tēe fariseo jíín tēe stútú xūhún renta

9 De suni nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá jíín jacū nchivī jā jáni inī ji jā nchivī ndāā cúu ji, de jáni inī ji jā sava cā nchivī nduú íyó ndāā:

10 Iin tēe fariseo cuāhān dē templo jā cācān táhvī dē. De iin tēe stútú xūhún renta suni cuāhān dē jā cācān táhvī dē templo.

11 De íñí tēe fariseo, de nī jīcān táhvī dē tūhun yáhá: Tátā Yāā Dios, ná cútahvī sá nūū ní, chi nduú cúu sá tá cúu nūū cúu sava cā tēe, tēe cuíhná, tēe nēhén, tēe cásíquí ndéē tāhán cúu ndá dē. De ni nduú cúu sá tá cúu nūū cúu tēe stútú xūhún renta ñúcuán jā scáa cā dē jícān dē nūū nchivī.

12 De ūū vuelta jā semana íyó nditē inī sá nūū ní, de suni jéhe sá nūū ní iin iin sīquī ndācá jā úxī ndatíñú jā níhīn sá, ncachī dē.

13 Sochi tēe stútú xūhún renta, nī jēcuīñī jīcá dē nūū templo, de ni nduú ní ncúndéé inī dē jā nane nuū dē, chi sa nī ncani dē ndahá dē ndīca dē jā cúcuécá inī dē. De nī ncāhān dē: Tátā Yāā Dios, cundáhví inī ní sāán, chi tēe íyó cuāchi cúu sá, ncachī dē.

14 De cáhān ni jíín ndá nú jā tēe stútú xūhún renta, nī nee cáhnú inī yā nūū cuāchi dē, de cuānohōn dē vehe dē. Sochi tēe fariseo, chi nduú. Chi nchivī jā sáhá ñáhnú ji maá ji, sa nuu ji. De nchivī jā sáhá

núu ji maá ji, sa nduñáhnú ji, ncachī yā.

Já ní jīcān táhvī Jesús jēhē ndá sūchí lúlí
(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

15 De nī nquenda ndá nchivī jíín ndá sūchí lúlí nūū Jesús, já tee yā ndahá yā xīnī ji. De tá nī jinī ndá tēe scuáha jíín yā, de nī ncāhān dē nūū nchivī já váji jíín ndá ji.

16 De nī ncana Jesús ndá dē, de nī ncāhān yā: Cuāha tūhun ná quíji ndá sūchí lúlí jīñā nūū ni, de mā cásī ndá nú já quiji ji. Chi nchivī já ndicó cóo inī ji já cani inī ji modo ndá sūchí yáhá, suu ji cúu já quīvi ndahá Yāā Dios já tatúnī yā nūū ji.

17 De ndāā cáhān ni jíín ndá nú, tú iin nchivī nduú jétáhví ji já tatúnī Yāā Dios nūū ji, tá cúu nūū jétáhví iin sūchí lúlí, de mā quívi cuitī ji ndahá yā, ncachī yā.

Tūhun tēe cuícá
(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

18 De iin tēe cúñáhnú nī jīcā tūhún dē yā: Tēe vāha cúu ní Maestro. De cachī ní, ¿nā tiñu váha sāhá sá de nīhīn táhvī sá cutecū sá níí cání andiví? ncachī dē.

19 De nī ncāhān Jesús jíín dē: ¿A jáni inī nū já iin tēe-ni cúu nī já cáhān nū tēe vāha jíín nī? Chi nduú ni iin tēe vāha íyó, chi mátúhún-ni Yāā Dios.

20 Ja jínī nū ndá tūhun já ní ndacu yā: Mā cásíquí ndéē tāhán nú. Mā cáhnī nū ndīyi. Mā sácuíhná nú. Mā cáhān nū tūhun túhún. Cuetáhví nú nūū tatá nú nūū naná nú, ncachī yā.

21 De nī ncāhān dē: Ndācá tiñu yáhá ja nī squíncuu sá jondē tá lulí sá, ncachī dē.

22 De nī jini Jesús tūhun yáhá, de nī ncāhān yā jíín dē: Iin-ni cā tiñu cúmanī sāhá nú túsaá. Xīcó ndihi já névāha nú, de cuāha nú nūū nchivī ndāhví. De jondē andiví cuāha yā já váha ndasí nūū nū. Ñúcuán de quiji nú cuniquīn nū nduhū cōhōn, ncachī yā.

23 De tá nī jini dē tūhun yáhá, de nī ncucuécá ndasí inī dē, chi cuícá ndasí dē.

24 De nī jinī Jesús já ní ncucuécá ndasí inī dē, de nī ncāhān yā: Nchivī cuīcá chi ūhvī ndasí quívi ji ndahá Yāā Dios já tatúnī yā nūū ji.

25 Ñamā cā yāha iin camello yavī yitícu nsūú cā já quīvi iin nchivī cuīcá inī ndahá Yāā Dios já tatúnī yā nūū ji, ncachī yā.

26 De ndá tēe já ní jini tūhun yáhá, nī ncāhān dē: ¿De ní nchivī cúu já cācu túsaá? ncachī dē.

27 De nī ncāhān yā: Nchivī chi mā cūú squívi ji maá ji ndahá Yāā Dios, sochi maá yā chi cuu sāhá yā, ncachī yā.

28 Ñúcuán de nī ncāhān Pedro: Señor, de ndá sāán chi nī sndóo sá ndihi já névāha sá, de níquīn sá níhín, ncachī dē.

29 De nī ncāhān yā jíín ndá dē: Ndāā cáhān ni jíín ndá nú, tú nā-ni nchivī sndóo ji vehe, á tatá, á naná, á ñanī, á ñasíhí, á sēhe, já síquī já scáca ji tūhun já tátúnī Yāā Dios nūū nchivī,

30 túsaá de nanihīn cuāhā cā ji inī ñayīví yáhá, de tiempo

já quiji de cutecū ji níí cáni, ncachī yā.

Já ní ncāhān tucu Jesús já cuū yā
(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

31 De nī ncana síín yā ndihúxī ūū tēe scuáha jíín yā, de nī ncāhān yā jíín ndá dē: Mitan de ja cuāhān ō Jerusalén. De ñúcuán quee ndaā ndihi tūhun nāsa ndoho nduhū, Yāā nī nduu tēe, tá cúu nūū ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán.

32 Chi nastúu nchivī nduhū nūū ndá tēe nación Roma jā tátúnī jā ndéē Jerusalén. De sāhá catá ndá dē nūū ni, de sāhá nāvāha dē nduhū, de tivī sīí dē nūū ni.

33 De cani dē nduhū, de sá de cahnī dē nduhū. Sochi nūū únī quīvī de natecū ni, ncachī yā.

34 De nduú ní jícūhun cuitī inī ndá dē ndá tūhun yáhá. Chi tūhun víjín cúu, de nduú ní ncúu jīcūhun inī dē já cáhān yā.

Já ní nasāhá vāha yā iin tēe cuáá ñuū Jericó
(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

35 De nī ncuñatin yā cuāhān yā ñuū Jericó. De iin tēe cuáá ndéē dē yuhú íchí, jícān dē caridad.

36 De nī jini dē já yáha cuāhā nchivī cuāhān ji, de nī jīcā tūhún dē nā cuá cúu já cuáhān ndá ji.

37 De nī ncāhān ndá ji jíín dē já Jesús, tēe ñuū Nazaret, yáha yā cuāhān yā.

38 Ñúcuán de nī ncana cóhó dē: Jesús, maá ní já cúu ní tatā rey David, cundáhví inī ní sāán, ncachī dē.

39 De ndá nchivī já cuáhān ichi núū, nī ncāhān ji nūū dē já ná cásī dē yuhú dē. Sochi víhí cā nī ncana jee dē: Maá ní já cúu ní tatā rey David, cundáhví inī ní sāán viī, ncachī dē.

40 De nī jencuiñī Jesús, de nī ncachī yā já ná quíji nchivī jíín dē. De tá nī nquenda dē, de nī jīcā tūhún yā dē:

41 ¿Nā cuá cúnī nū já sāhá nī ndóhó? ncachī yā. De nī ncāhān dē: Já ná ndúnijīn tīnūú sá cúnī sá, Señor, ncachī dē.

42 De nī ncāhān Jesús jíín dē: Ná ndúnijīn tīnūú nú túsaá. Chi nī ncandíja nú já cuu nasāhá vāha nī ndóhó, de suu cúu já ní nduvāha nú, ncachī yā.

43 De nī ndunijīn-ni tīnūú dē, de nī jēcuniquīn dē yā, de nácuetáhví dē nūū Yāā Dios. De ndihi nchivī já ní jinī, suni nī ncāhān ji já vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios.

19

Tūhun Zaqueo

1 De nī nquīvi Jesús inī ñuū Jericó, de nī nchāha yā-ni cuāhān yā.

2 De ñúcuán íyó iin tēe cuícá, nání dē Zaqueo, de cúñáhnú dē nūū ndá tēe stútú xūhún renta.

3 De cúnī dē cūndēhé dē ní iin cúu Jesús. Sochi nduú ní ncúu, chi cuāhā nchivī nī jasī ji nūū yā, de liquī dē-ni.

4 De jínu dē nī jēcōsō nūú dē. De nī ncaa dē xīnī iin

tiūhndú tácua cunī dē nūū yā, chi ñúcuán yāha yā quīhīn yā.

5 De tá nī nquenda yā ñúcuán, de nī nūcūndēhé yā nūū dē, de nī ncāhān yā: Zaqueo, ñamā nuu nú, chi cánuú jā quendōo nī vehe nú mitan, ncachī yā.

6 Ñúcuán de ñamā-ni nī nuu dē, de nī ncusiī ndasí inī dē, de nī jeca dē yā cuāhān dē jíín yā vehe dē.

7 De nī jinī ndá nchivī jā súcuán nī ncuu, de nī ncāhān ji sīquī yā jā cuáhān yā ndōo yā vehe iin tēe sáhá cuāchi.

8 Ñúcuán de nī nūcuīñī Zaqueo, de nī ncāhān dē jíín maá Jētohō ō: Señor, mitan de ndihi ndatíñú jā névāha sá, cuāha sá sava nūū nchivī ndāhví, de tú nī scáa cā sá nī jīcān sá xūhún nūū nchivī, de nacuāha sá cūmī jā súcuán nūū ji, ncachī dē.

9 De nī ncāhān Jesús: Mitan de vehe yáhá ja nī ncācu iin tēe jā má tánū tāhvī dē, chi nī ncandíja dē tá cúu nūū ní ncandíja tatā dē Abraham.

10 Chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, vāji nī nánducú nī nchivī jā ní ntānū tāhvī, de scácu nī ji, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī ūxī mozo jíín xūhún

11 De nūū ndá nchivī jā ní jini ndá tūhun yáhá nī ncāhān Jesús iin tūhun yátá jā stéhēn yā nāsa coo quīvī nenda yā. Chi ja nī ncuñatin yā Jerusalén, de jáni inī ndá ji jā mitan ñúhún quijéhé jā tatúnī yā sāhá Yāā Dios.

12 De nī ncāhān yā: Iin tēe cúñáhnú nī jēhēn jīcá dē incā nación, tácua nīhīn tīñú dē jā cuu dē rey, de nenda dē jā tatúnī dē.

13 De jondē ncháha ca quīhīn dē, de nī ncana dē ūxī mozo dē, de nūū iin iin ji nī jēhe dē iin xūhún jā ndéē yāhvi ndasí. De nī ncāhān dē jíín ji: Satíñú ndá nú tácua nducuahā xūhún yáhá juni quīhīn ni de nenda nī, ncachī dē.

14 De ndá nchivī nación dē, quítī inī ji jínī ji dē, de nī ntají ji sava tēe ndíso tíñú, cuāhān yātā dē jā cāhān: Nduú jétahān inī nchivī ñuū sá jā cuāha ní tiñu nūū tēe yáhá jā cuu dē rey ndá sá, ncachī.

15 De vísō súcuán de nī nīhīn tīñú dē jā cuu dē rey, de nī nenda dē ñuū dē. De tá nī nenda dē de nī ndacu dē jā ná quíji ndá mozo jā ní jēhe dē xūhún nūū, tácua cunī dē nāsaa nī nīhīn iin iin ji sīquī.

16 De nī nquenda iin mozo nūū dē, de nī ncāhān ji: Señor, iin xūhún jā ní ntaji ní nūū sá, nī nduu ūxī, ncachī ji.

17 De nī ncāhān maá rey: Vāha mozo cúu nú, de vāha nī nsāhá nú. Chi nī squíncuu vāha nú jíín iin tiñu lúlí-ni, de mitan de sāhá nī jā cuñáhnú nú tatúnī nū nūū ūxī ñuū jā tíin nī, ncachī dē.

18 De nī nquenda incā mozo, de nī ncāhān ji: Señor, iin xūhún jā ní ntaji ní nūū sá, nī nduu ūhūn, ncachī ji.

19 De suni nī ncāhān dē jíín mozo ñúcuán: De ndóhó, suni

cuñáhnú nú tatúnī nū nūū ūhūn ñuū jā tíin nī, ncachī dē.

20 De nī nquenda incā mozo, de nī ncāhān ji: Señor, yáhá nataji sá xūhún ní, chi nī nchuvāha sá inī iin pañito.

21 Chi nī nchūhú sá ní, chi tēe xēēn cúu ní. Chi cuāhā cā náquehen ní nsūú cā jā ní ntaji ní, de cuāhā cā cúnī ní nsūú cā jā cuu sāhá mozo ní, ncachī dē.

22 Ñúcuán de nī ncāhān rey: Mozo nēhén cúu nú túsaá, de jíín tūhun jā ní ncachī nū yáhá de sāhá ndāā ni jā íyó cuāchi nú jāá nduú ní nsátíñú nú jíín xūhún nī. Chi jáni inī nū jā tēe xēēn cúu nī, de cuāhā cā náquehen nī nsūú cā jā ní ntaji nī, de cuāhā cā cúnī ni nsūú cā jā cuu sāhá mozo ni.

23 ¿Túsaá de nūcu nduú ní nchíhi nú xūhún nī vísō nūū banco? De tá nenda nī de nanihīn ni xūhún nī jondē jíín sēhe xūhún nícu, ncachī dē.

24 Ñúcuán de nī ncāhān dē jíín ndá nchivī íñí ñúcuán: Candeē nū xūhún jīñā nūū ji, de cuāha nú nūū mozo ja névāha ūxī, ncachī dē.

25 De nī ncāhān nchivī ñúcuán jíín dē: Señor, nduú chi ja névāha dē ūxī, ncachī ji.

26 De nī ncāhān tucu rey: Cáhān ni jíín ndá nú jā nchivī ja névāha, sa quiji cā nūū ji, de cuāhā cā cunevāha ji. Sochi nchivī jāá nduú névāha, sa cujiyo-ni jacū jā névāha ji.

27 De ndá tēe jā jínī ūhvī nduhū, jāá nduú ní jétahān inī dē jā cuu nī rey dē, cuácuēca ndá nú dē quiji dē yáhá. De cahnī nū ndá dē cunī ni, ncachī dē, ncachī Jesús.

Jā ní nquīvi Jesús Jerusalén (Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

28 De tá nī ndihi nī ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de nī jica cā yā jā cuáhān yā ciudad Jerusalén.

29 De tá nī ncuñatin yā ñuū Betfagé jíín ñuū Betania, ñatin nūū íyó yucu náni Olivos, de nī ntají yā ūū tēe scuáha jíín yā jā quíhīn dē.

30 De nī ncachī yā nūū dē: Cuáhán ñuū lulí jā íyó ichi núū. De tá nī nquīvi nú de cunī nū iin burro núhnī tī, jā ni iin tēe ncháha ca cosō dē tī. De nandají nú tī quiji nú jíín tī.

31 De tú ní iin cātūhún nūcu nándají nú tī, de cachī nū: Maá Jētohō ō jíni ñúhún yā tī, cachī nū, ncachī yā.

32 De cuāhān ndúū tēe jā ní ntají yā, de nī nīhīn dē tá nī ncachī yā.

33 De tá nándají dē tī, de nī ncāhān ndá jētohō tī jíín ndúū dē: ¿Nūcu nándají nú burro nī? ncachī ji.

34 De nī ncāhān ndúū dē: Maá Jētohō ō jíni ñúhún yā tī.

35 De nī nenda ndúū dē jíín tī nūū Jesús. De nī nchisó ndá dē sōō dē sīquī burro, de nī nchisó dē Jesús sīquī tī.

36 De juni jíca yā cuāhān yā jíín tī, de scáā ndá nchivī sahma ji inī ichi.

37 De tá nī ncuñatin yā nūū cúun ichi yucu Olivos, de ndihi nchivī cándíja jā níquīn ji yā, nī nquijéhé ji cúsiī inī ji, de nácana jee ji Yāā Dios sīquī ndācá tiñu ñáhnú jā ní jinī ji nī nsāhá yā.

38 De cáhān ndá ji: Vāha ndasí Yāā cúu Rey jā váji jíín tiñu maá Jētohō ō Yāā Dios. Chi sáhá yā jā ndúmanī ō jíín Yāā Dios jā ndéē andiví, de viī ndasí cúñáhnú Yāā Dios, ncachī ndá ji.

39 Ñúcuán de sava tēe fariseo jā íyó māhñú nchivī cuāhā, nī ncāhān dē jíín yā: Maestro, cāhān ní nūū ndá nchivī jā níquīn ji níhín jā ná cásī ji yuhú ji, ncachī dē.

40 De nī ncāhān Jesús: Cáhān ni jíín ndá nú jā tú ndá nchivī yáhá casī ji yuhú ji, de ndācá yūū chi cana jee, ncachī yā.

41 De tá nī ncuñatin yā Jerusalén, de nī ndēhé yā, de nī jacu yā sīquī.

42 De nī ncāhān yā: Ndá ndóhó nchivī Jerusalén, ndasí nī ncuu inī ni jā ná jícūhun inī nū jā cuu ndumanī nū jíín Yāā Dios sāhá nī. De sīquī jāá nduú cándíja ndá nú, de mitan chi mā cūú jīcūhun inī nū.

43 Chi quiji quīvī jā coo tūndóhó, de ndá nchivī jā jínī ūhvī ndóhó, cuicó ndúū ji ñuū nū, de casī cutú ji jíín yūū, de ndācá lado nenda ji sīquī nū.

44 De ndihi vehe scúnúu ji, de cahnī ji ndá nú. De mā sndóo ji ni iin vehe jā cosō tāhán cā yūū. Chi nī nquiji nī jondē nūū Yāā Dios jā scácu nī ndá nú, de nduú ní ncándíja nú, ncachī yā.

Jā ní ntavā yā nchivī inī templo
(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

45 De nī nquīvi yā inī patio templo cāhnú, de nī nquijéhé yā távā yā ndá nchivī jā jéen quiti de náxīcó nūū nchivī jā sōcō ji.

46 De nī ncāhān yā jíín ji: Yósō nūū tutū īī jā cáhān Yāā Dios: Vehe nī chi vehe nūū jícān táhvī cúu, cáchī Yāā Dios. Sochi ndá ndóhó chi modo yavī cava jācuīhná nī nasāhá nú, ncachī yā.

47 De ndiquivī nī stéhēn yā tūhun inī templo. De ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe stéhēn ley janahán jíín ndá tēe cúñáhnú nūū nchivī ciudad, ndúcú ndá dē modo nāsa cahnī dē yā.

48 De nduú ní níhīn dē modo sāhá dē, chi ndiviī nchivī jétáhví ndasí ji níni ji tūhun cáhān yā.

20

Sīquī jā ndíso tíñú Jesús
(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

1 De iin quīvī stéhēn yā tūhun nūū ndá nchivī inī templo, de nácani yā tūhun jā scácu Yāā Dios nchivī. De ndá sūtū cúñáhnú, jíín tēe stéhēn ley janahán, jíín tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, nī nquenda ndá dē nūū yā.

2 De nī jīcā tūhún dē yā: Cachī, ¿ní jondē nī nīhīn tíñú nú jā sáhá nú tiñu yáhá? ¿De ní iin nī ntee tiñu ndóhó jā sáhá nú súcuán? ncachī ndá dē.

3 De nī ncāhān Jesús: Saáni nduhū suni cātūhún nī ndá nú iin tūhun. Cachī nūū ni:

4 ¿Ní iin nī ntee tiñu sīquī Juan jā ní scuénduté dē? ¿A

Yāā Dios, á ndá tēe? ncachī yā.

5 Ñúcuán de nī natúhún ndá máá dē: ¿Nāsa cāhān ō? Tú cachī ō jā Yāā Dios nī ntee tiñu ñúcuán sīquī Juan, de cāhān dē jíín ó: ¿Túsaá de nājēhē cúu jāá nduú ní ncándíja ndá nú jā ní ncāhān dē?

6 De tú cāhān ō jā nchivī nī ntee tiñu sīquī dē, de ndihi nchivī cahnī ji yóhó jíín yūū, chi cándíja ji jā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios nī ncuu ndija Juan, ncachī ndá dē jíín táhán dē.

7 De nī ncāhān dē jíín Jesús jāá nduú jínī dē ní iin nī ntee tiñu sīquī Juan jā ní scuénduté dē.

8 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: De saá-ni nduhū, suni mā cāchí nī nūū nū ní iin nī ntee tiñu sīquī ni jā sáhá nī tiñu yáhá, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī ndá tēe nēhén jā sátíñú nūū yūcū uva
(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

9 De nī nquijéhé Jesús cáhān yā tūhun yátá yáhá jíín nchivī: Iin tēe nī nchuhun dē cuāhā yūcū uva nūū ñuhun dē. De nī sndóo dē nūū sava tēe jā satíñú nūū, de cuu sava dē ndīhā jíín. De nī nquehen dē ichi jā cuáhān nahán dē incā ñuū.

10 De maá tiempo jā ndutútú uva, de nī ntají dē iin mozo cuāhān nūū ndá tēe sátíñú ñúcuán, tácua naquehen dē sava ndīhā uva. De ndá tēe ñúcuán nī ncani dē mozo, de nī natají uun dē ji cuānohōn ji.

11 De tēe xíí uva nī ntají dē incā mozo cuāhān. De ndá tēe sátíñú, suni nī ncāhān nāvāha dē nūū ji, de nī ncani dē ji, de nī natají uun dē ji cuānohōn ji.

12 De tēe xíí uva nī ntají tucu dē incā mozo cuāhān. De ndá tēe sátíñú suni nī stácuēhé dē mozo ñúcuán, de nī scúnu dē.

13 Ñúcuán de nī ncāhān tēe xíí uva: ¿Nāsa sāhá nī? Ná tájí nī sēhe nī, sūchí jā mānī ni jíín, chi sanaā de cuetáhví ndá dē ji, ncachī dē.

14 Sochi ndá tēe sátíñú, tá nī jinī dē jā váji ji, de nī ncāhān ndá dē: Tēe xíí táhvī cúu jā váji ñúcuán. Ná cáhnī ō ji, de ndōo tāhvī ji coo ó, ncachī ndá dē.

15 De nī ntavā ndá dē ji yuhú ñúhún, de nī jahnī dē ji, ncachī yā. Ñúcuán de nī jīcā tūhún yā ndá dē: ¿Túsaá de nāsa sāhá tēe xíí uva jíín ndá tēe sátíñú?

16 Nenda dē de cahnī dē ndá tēe ñúcuán, de cuāha dē ñuhun jā cáá uva nūū sava cā tēe satíñú nūū, ncachī yā. De tá nī jini ndá nchivī tūhun yáhá, de nī ncāhān ji: Aī, vāha de tú mā cōó cuitī súcuán viī, ncachī ji.

17 De ndéhé maá yā nūū ji, de nī ncāhān yā: ¿Túsaá de á jícūhun inī ndá nú tūhun yáhá jā yósō nūū tutū īī, jā nduhū cúu tá cúu iin yūū? Chi cáchī tutū:

Yūū jā ní squéne yichī ndá tēe
jā sáhá vehe,
yūū yáhá nduu jā quituu
squínā vehe.

Cáchī tutū.

18 De nchivī jāá nduú cándíja, ndoho ji tá cúu nūū ndóho nchivī jā jícó cáva sīquī yūū de táhnū ji. De quīvī jā

sāhá ndāā Yāā Dios cuāchi, de nchivī jāá nduú ní ncándíja, cundoho ji tá cúu nūū ndóho nchivī jā níncava iin yūū sīquī ji de cúndihī ji sáhá, ncachī yā.

Sīquī xūhún renta
(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

19 Ñúcuán de ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe stéhēn ley janahán, cúnī dē tiin dē yā maá hora ñúcuán. Chi nī jīcūhun inī ndá dē jā sīquī ndá máá dē cúu jā ní ncāhān yā tūhun yátá sīquī ndá tēe jā sátíñú nūū uva jíín ndá tēe sáhá vehe. Sochi nduú ní ncúu tiin dē yā, chi yúhú dē jā quītī inī nchivī.

20 Ñúcuán de nī ntají ndá dē sava tēe cuāhān jā cūndēhé yuhū dē yā. De tēe ñúcuán chi sáhá-ni ndá dē jā tēe ndāā cúu dē. De ndúcú dē sāhá dē jā cāhān yā iin tūhun jā nīhīn dē cuāchi sīquī yā, de quīsiáha dē yā nūū tēe cúu gobernador.

21 De nī ncāhān ndá dē jíín yā: Maestro, jínī ndá sá jā cáhān vāha ní, de ndāā stéhēn ní. De nduú sáhá ní cuenta nāsa cúu iin iin nchivī, chi inuú-ni sáhá ní jíín ndá ji. De stéhēn ndāā ní nāsa squíncuu nchivī nūū Yāā Dios.

22 Túsaá de cachī ní: ¿A íyó vāha jā chunáá ó xūhún renta nūū rey nación Roma jā tíin nación maá ó, á nduú? ncachī ndá dē.

23 De nī jinī yā jā cúnī ndá dē stáhví dē yā, de nī ncāhān yā jíín dē: ¿Nājēhē cúu jā jíto túnī ndá nú nduhū?

24 Stéhēn iin xūhún ná cúndēhé nī. ¿Nā tēe cúu jā ndéē nūū xūhún yáhá, de nā síví cúu jā ndéē yáhá? De nī ncāhān ndá dē: Rey ñúcuán cúu.

25 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín ndá dē: Túsaá de nacuāha nú nūū rey ñúcuán jā cúu cuenta dē, de nacuāha nú nūū Yāā Dios ndācá jā cúu cuenta maá yā, ncachī yā.

26 De ndá tēe ñúcuán nduú ní ncúu nīhīn dē cuāchi sīquī yā jíín ni iin tūhun jā cáhān yā, nī jinī ndá nchivī. De nī nsāhvi inī ndá dē jā ndíchí nī scócóo yā tūhun ñúcuán, de nduú cā ní ncáhān dē.

Jā ní jīcā tūhún ndá dē sīquī jā natecū ndīyi
(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

27 Ñúcuán de sava tēe grupo saduceo nī nquenda dē nūū yā. De ndá tēe ñúcuán cáchī dē jāá nduú nátecū cuitī ndīyi.

28 De nī ncāhān dē jíín yā: Maestro, de Moisés nī ntee dē nūū tutū jā névāha ó: Tú iin tēe cuū dē, de ndōo ñasíhí dē, de tú nduú ní íyo sēhe dē jíín ña, túsaá de cánuú jā ñanī dē nacueca ñasíhí dē, de sēhe dē jā coo jíín ña nūcuīñī ji nūū ndīyi ñanī dē, cáchī tutū.

29 Túsaá de nī īyo ūjā ñanī. De tēe xíhna ñúhún nī jeca dē iin ñahan. De nī jīhī dē, de nduú nā sēhe dē ní íyo.

30 De tēe uū nī nacueca dē ña. De suni nī jīhī dē, de nduú nā sēhe dē ní íyo.

31 De saá-ni tēe unī nī nacueca dē ña, de jondē jíín ndihújā dē, de nī jīhī ndá dē, de ni iin dē nduú nā sēhe dē ní íyo.

32 De jā sándīhí de nī jīhī ñahan ñúcuán.

33 Túsaá de quīvī natecū
ndīyi, ¿de ní iin dē cuu ña
ñasíhí dē? Chi ndihújā dē nī
ndeē jíín ña, ncachī ndá tēe
saduceo.
34 Ñúcuán de nī ncāhān
Jesús jíín ndá dē: Ñayīví yáhá
chi quétáhán tēe jíín ñahan.
35 De ndá nchivī vāha jā
natecū ji de quīvi ji andiví, mā
cuēcá cā ji táhán ji ñúcuán, chi
nduú cā nā tūhun jā quétáhán
tēe jíín ñahan coo.
36 De ni mā cúū cuitī cā ji,
chi coo ji tá cúu ndá ángel Yāā
Dios. De sēhe Yāā Dios cuu ji,
chi ja nī natecū ji.
37 De suni maá Moisés
cáhān dē jā natecū ndīyi, chi
nī ntee dē nūū tutū nāsa nī
ncāhān yā jíín dē māhñú yūcū
jā cáyū ñuhūn. Chi nī ncāhān
dē jā cúu yā Yāā Dios ndīyi
Abraham jíín Isaac jíín Jacob.
De jā ní ncāhān dē súcuán cúu
jā cáchī dē jā técū ndá ndīyi.
38 Chi vísō ja nī jīhī ndá ji,
sochi técū ji nūū íyó maá yā,
chi cúu yā Yāā jā sáhá jā técū
nchivī níí cání, ncachī yā jíín
ndá dē.
39 De jacū tēe stéhēn ley
janahán nī ncāhān dē: Vāha nī
ncāhān ní Maestro, ncachī dē.
40 De nduú cā ní nchúndeé
inī ndá dē jā cātūhún dē yā.

Sīquī jā cúu Cristo tatā David
(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

41 De nī ncāhān yā jíín ndá
dē: ¿Nāsa cúu jā cáchī nchivī jā
Cristo cúu tatā rey David?
42 Chi maá David súcuán nī
ncāhān dē tūhun yā nūū tutū
Salmo:

Maá Jētohō ō Yāā Dios nī
ncāhān yā jíín Jētohō ni,
Yāā quiji:
Cundeē nū lado cuáhá nī nūū
cuñáhnú nú,
43 de ná sáhá nī jā candeē nū
poder ndācá jā jínī ūhvī
ndóhó.
Ncachī Yāā Dios. Ncachī
David.
44 Túsaá de vísō chījin tatā
David cacu Cristo, de nī
ncāhān dē Jētohō dē yā, chi
jondē nūū Yāā Dios vāji yā,
ncachī yā.

Jā ní ncāhān yā jā íyó cuāchi ndá dē
(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

45 De nī ncāhān yā jíín ndá
tēe scuáha jíín yā, de suni nī
jini ndá nchivī:
46 Coto má cándíja ndá nú
ndá tēe stéhēn ley janahán.
Chi cúsiī inī ndá dē jíca nuu
dē jíín sahma cání jā stéhēn
jā cúñáhnú dē, jíín jā cáhān
yíñúhún nchivī dē nūū yáhvi.
De jétahān inī ndá dē cun-
deē dē nūū silla yíñúhún cā
inī vehe īī sinagoga, jíín silla
yíñúhún cā nūū íyó vico jā
yájī nchivī.
47 De cándeē dē vehe ndá
ñahan quéndōo ndáhví. De
nahán jícān táhvī dē tácua cani
inī nchivī jāá nduú nā cuāchi
dē. Ndá tēe yáhá chi sa víhí cā
ndoho dē castigo, ncachī yā.

21

Tūhun jā ní nsōcō ñahan viuda xūhún
(Mr. 12.41-44)

1 De íyó yā inī templo, de nī
jinī yā nūū ndá nchivī cuīcá jā

chúhun ji cuāhā xūhún inī ndá jātūn nūū sócō ji.

2 De suni nī jinī yā nūū iin ñahan viuda jā ndóho ndáhví. De nī nchuhun ña ūū centavo lulí inī iin jātūn.

3 De nī ncāhān yā: Ndāā cáhān ni jíín ndá nú jā cuāhā cā nī nsōcō ñahan viuda ndāhví yáhá nsūú cā jā ní nsōcō ndá cā nchivī.

4 Chi ndá máá ji nī nsōcō ji jā ní ndōo nūū xūhún cuáhā ji. De ñahan yáhá, vísō ndáhví ndóho ña, de nī nchuhun ña ndihi jā cutecū ña, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā naā templo

(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

5 De sava dē nī ncāhān dē jā viī cáá templo cāhnú, chi nī ncuvāha jíín ndācá yūū viī jíín ndācá jā ní nsōcō nchivī. Ñúcuán de nī ncāhān yā:

6 Ndihi jā ndéhé ndá nú yáhá, quiji quīvī jā má cósō tāhán cā ni iin yūū, chi ndihi tānī, ncachī yā.

Nā seña coo tá cuācuñatin jīnu ñayīví

(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23; Lc. 17.22-25, 31)

7 De nī jīcā tūhún ndá dē yā: Maestro, ¿nā quīvī coo ndācá jā ní ncachī ní jā coo? ¿De nā seña coo tá ja ñatin squíncuu ndá jā ní ncachī ní? ncachī dē.

8 De nī ncāhān yā: Coto má stáhví ndá nchivī ndóhó. Chi quiji cuāhā tēe jíín síví nī jā stáhví, de cāhān dē: Maá nī cúu Cristo. De suni cāhān dē: Ja nī nquenda quīvī ndihi ñayīví, cachī dē. De mā cándíja ndá nú dē.

9 De tá nīhīn nū tūhun jā ndācá lado íyó guerra jíín jā nénda nchivī sīquī ndá tēe ndíso tíñú, de mā cúyūhú nú, chi cánuú jā xihna cā súcuán coo, de ni mā jínu ñamā quīvī jā ndihi ñayīví, ncachī yā.

10 De nī ncāhān cā yā: Nenda nación sīquī incā nación, de nenda ñuū sīquī incā ñuū jā canāá.

11 De cháhá chúcuán tāan ndasí, de coo tāmā jíín cuēhē xēēn. De coo ndá seña cāhnú ichi andiví jā cuyūhú ndasí nchivī cunī ji.

12 De jondē ncháha ca coo ndá tiñu yáhá, de cunī ūhvī ji ndá nú, de tiin ji ndóhó. De quīsiáha ji sava nú ndācá vehe īī sinagoga jā cāhān ji cuāchi sīquī nū. De chihi ji sava nú vecāa. De quīsiáha ji sava nú nūū ndá rey jíín gobernador, de cāhān ji cuāchi sīquī nū sīquī jā cándíja nú nduhū.

13 De jā súcuán coo, de cūtē nuu cā tūhun nī, chi nacani nú nūū ndá ji.

14 Túsaá de cuhun inī ndá nú jā má nácani tūha inī nū nāsa scócóo nú tūhun nūū ndá dē jā cācu nú.

15 Chi maá nī taji nī tūhun ndíchí jā cāhān nū, tácua nchivī jā jínī ūhvī ndóhó, mā cúndéé ji jíín nú ni mā cūú cāhān ji sīquī nū.

16 De jondē tatá ndá nú, naná nú, ñanī nū, táhán nú, jíín amigo nū, nastúu ji ndóhó nūū nchivī xēēn. De sava nú cahnī ji.

17 De ndācá nchivī chi quītī inī ji nūū nū jā síquī nduhū.

18 Sochi ni iin ixi xínī nū mā
náā, chi coto yā ndá nú.
19 De tú cuiñi nīhin nú jíín
tūhun nī, de cutecū nū níí
cání.
20 De tá nī jinī nū jā ní
jicó ndúū ndá soldado yúñúū
Jerusalén, de jīcūhun inī nū jā
ja ñatin naā ciudad ñúcuán.
21 Ñúcuán de nchivī ndéē
Judea, ná cúnu ji caa ji yucu
quīhīn ji. De nchivī ndéē
Jerusalén, ná quée ji quīhīn ji.
De nchivī ndéē jondē rancho,
mā nándicó ji ciudad.
22 Chi ndá quīvī ñúcuán
cuāha Yāā Dios castigo nūū
nchivī jā síquī cuāchi ji, tácua
quee ndaā ndá tūhun jā yósō
nūū tutū.
23 De quīvī ñúcuán nācā
ndáhví ndoho ndá ñahan
ñúhún sēhe, jíín ñahan ndéca
ñiquín, chi mā cūú cunu
ñamā ña. Chi xēēn ndasí
coo tūndóhó inī ñayīví, de
quiji castigo xēēn sīquī nchivī
yáhá.
24 De sava ji cuū nūū
guerra, de sava ji quīhīn
preso jondē ndá cā nación.
De nchivī ndá cā nación
tatúnī nīhin ji nūū nchivī
Jerusalén, jondē ndihi tiempo
jā jéhe Yāā Dios tūhun jā tátúnī
ji.

Nāsa coo quīvī tá nenda Yāā
nī nduu tēe
(Mt. 24.29-35, 42-44;
Mr. 13.24-37)

25 Ñúcuán de coo seña nūū
ncandiī jíín nūū yōō jíín nūū
tiūūn. De inī ñayīví de quiji
tūndóhó xéēn sīquī nchivī
ndācá nación. De cunēhén inī
ji de cuyūhú ji jā nihin xeēn
mar de scuísō ndasí ndute
mar.
26 De cuū sōó sava nchivī
jā cuyūhú ji jā ndétu ji ndācá
tūndóhó jā quiji sīquī ñayīví.
De jondē ndācá jā jíca andiví
chi quisi.
27 Ñúcuán de cunī ndá
nchivī nūū maá nī, Yāā nī
nduu tēe, nenda nī jíín vīcō,
de cundiso nī cuāhā poder,
de yiī ndasí cuñáhnú nī.
28 De tá nī nquijéhé ndá tiñu
yáhá, de ndeé coo inī ndá nú,
de cunuū nū andiví, chi ja
ñatin scácu yā ndá nú, ncachī
yā jíín ndá dē.
29 De suni nī ncāhān yā
tūhun yátá yáhá: Cūndēhé ndá
nú nāsa sáhá ñutun higo jíín
ndá cā ñutun.
30 Tá jínī ndá nú jā ní
nquijéhé nácōco yūcū ji, de ja
jínī nū ja nī ncuñatin tiempo
ihní.
31 De suni súcuán tá cunī
ndá nú jā ní nquijéhé ndá tiñu
yáhá, ñúcuán de jīcūhun inī nū
ja nī ncuñatin quīvī tatúnī Yāā
Dios.
32 De ndāā cáhān ni jíín ndá
nú jā má cúū ndihi nchivī
jā cunī ndá tūndóhó yáhá,
chi jondē quee ndaā ndihi tá
ncachī ni.
33 Andiví jíín ñayīví chi naā,
sochi ndācá tūhun cáhān ni
mā náā, chi quee ndaā ndihi.
34 De coto má stíví ndá nú
maá nú jā sāhá nú ndá cuāchi,
jíín jā jīni nú, jíín jā cutéñú
nú jíín ndācá jā cutecū nū,
tácua mā quījí quīvī ñúcuán
iin sanaā-ni sīquī nū.
35 Chi tá cúu nūū núu iin
trampa, súcuán jīnū tūndóhó
sīquī nchivī jā ndéē níí cáhnú
ñayīví.

36 Tú súcuán de ndito coo
nú, de níní cācān táhvī nū,
tácua cuu cācu nú nūū ndāca
tūndóhó jā quiji, de cuu cuiñi
nú nūū maá nī, Yāā nī nduu
tēe, ncachī yā.
37 De ndiquivī stéhēn yā
tūhun inī templo, de ndācá
jacuáā nī jēndōo yā yucu nání
Olivos.
38 De ndāca stēēn nehēn
quíji ndá nchivī nūū yā inī
templo jā cunini ji tūhun
stéhēn yā.

22

Jā ní scáni táhán ndá dē
tūhun jā tiin dē Jesús
(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2,
10-11; Jn. 11.45-53)

1 Ñúcuán de nī ncuñatin
vico pascua jā yájī nchivī
stātílā jāá nduú nā levadura
yíhí.
2 De ndá sūtū cúñáhnú jíín
ndá tēe stéhēn ley janahán,
nī nducú yuhū dē modo nāsa
cahnī dē Jesús, chi yúhú ndá
dē jā quītī inī nchivī.
3 De nī nquīvi Satanás inī
ánō Judas jā nastúu dē yā. De
suni nání dē Iscariote, de cúu
dē iin táhán ndihúxī ūū tēe
apóstol.
4 De nī jēhēn dē nī natúhún
dē jíín ndá sūtū cúñáhnú jíín
ndá tēe ndíso tíñú inī templo
jā nāsa nastúu dē yā nūū ndá
tēe ñúcuán.
5 De nī ncusiī inī ndá dē, de
nī nquee yuhú dē jā cuāha dē
xūhún nūū Judas.
6 De nī jetáhví Judas, de nī
nducú dē modo nāsa nastúu
yuhū dē yā hora jāá nduú nā
nchivī íyó.

Jā ní jaquīn yā Cena yā
(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25;
Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

7 De nī nquenda maá quīvī
vico jā yájī nchivī stātílā
jāá nduú nā levadura yíhí,
de suni quīvī ñúcuán jáhnī
ji tīcāchí lúlí tá cúu nūū ní
ndacu Yāā Dios jā sāhá ji vico
pascua.
8 De Jesús nī ntají yā Pe-
dro jíín Juan quīhīn dē, de nī
ncāhān yā jíín dē: Cuáhán de
sāhá tūha nú jā cuxíní ó vico
pascua, ncachī yā.
9 De nī jīcā tūhún ndúū dē
yā: ¿Ní cúu nūū cúnī ní jā
quísāhá tūha sá? ncachī dē.
10 De nī ncāhān yā jíín
dē: Cuáhán ndúū nū ñuū
ñúcuán de tá nī nquīvi nú de
jēcutáhán nú jíín iin tēe ndíso
quīyi ndute. De cuniquīn nū
dē quīhīn nū jíín dē vehe nūū
ndīvi dē.
11 De cāhān nū jíín tēe
xívéhe ñúcuán: Vāji sá cáchī
Maestro: ¿Ní iin cuarto vehe
ní cuāha núú ní jā cuxíní
yā vico pascua jíín ndá tēe
scuáha jíín yā? cachī nū.
12 Ñúcuán de stéhēn dē iin
cuarto cāhnú jondē xīnī vēhé
nūū ja íyó tūha, de ñúcuán
sāhá tūha nú jā cuxíní ó,
ncachī yā.
13 De cuāhān ndúū dē, de nī
nīhīn dē tá cúu nūū ní ncachī
yā. De nī nsāhá tūha dē jā
cuxíní yā vico pascua.
14 Ñúcuán de nī nquenda
hora jā cuxíní, de nī nquenda
Jesús, de nī jēcundeē yā nūū
mesa jíín ndá tēe cúu apóstol.
15 De nī ncāhān yā jíín ndá
dē: Nī ncuu ndasí inī ni jā

cuxíní nī jíín ndá nú vico pascua yáhá, mitan ncháha ca cuū ni.

16 Chi cáhān ni jíín nú jā má cājí cuitī cā ni vico pascua, chi jondē tá quenda quīvī jā tatúnī Yāā Dios níí ñayīví, sá de cajī tucu nī, ncachī yā.

17 De nī nquehen yā iin vaso ndūxi uva, de xihna cā nī nacuetáhví yā nūū Tatá yā, de nī ncāhān yā: Quehen ndá nú vaso yáhá, de coho nú jíín táhán nú.

18 Chi cáhān ni jíín ndá nú jā jondē mitan de mā cōhó cā ni ndūxi uva, chi jondē quenda quīvī jā tatúnī Yāā Dios níí ñayīví, sá de coho tucu nī, ncachī yā.

19 De nī nquehen yā stātílā, de nī nacuetáhví yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndá dē. De nī ncāhān yā: Yáhá cúu yiqui cúñu nī jā sōcō ni jā chunáá nī cuāchi ndá nú. De níní cajī ndá nú súcuán jā nūcūhun inī nū jā ní jīhī ni jā jéhē nū, ncachī yā.

20 De suni súcuán nī nsāhá yā jíín vaso ndūxi uva, tá nī ncuu nī ncuxíní yā. De nī ncāhān yā: Yáhá cúu nīñī ni jā sōcō ni jā cúu trátū jeé, de cati jā ndundoo cuāchi ndá nú.

21 De mitan chi tēe nastúu nduhū, ndéē dē jíín nī nūū mesa yáhá.

22 Chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, jāndáā cúu jā quíhīn ni cuū ni, tá cúu nūū ní nsāhá ndāā Yāā Dios jā súcuán coo. De nācā xēēn cundoho tēe jā nastúu nduhū, ncachī yā.

23 Ñúcuán de nī nquijéhé ndá dē jícā tūhún táhán dē ní iin dē cúu jā nastúu dē yā.

Jā ní ncāhān ndá dē sīquī ní iin dē cúñáhnú cā

24 Ñúcuán de nī ncāhān ndasí ndá dē sīquī ní iin dē cúñáhnú cā nūū táhán dē.

25 De nī ncāhān Jesús jíín ndá dē: Rey ndācá nación chi ndácu nīhin ndá dē tiñu nūū nchivī jā tíin dē, de cáhān ndá ji jā tēe sáhá vāha cúu ndá tēe jā cúñáhnú nūū ji.

26 Sochi ndá máá nú, chi mā cōó nú súcuán. Chi tú ní iin nú cúñáhnú cā, de sa nasāhá lulí nú maá nú. De tú ní iin nú ndácu tiñu, de sa nasāhá nú maá nú tēe jā jétíñú táhán.

27 ¿De ní iin cúu jā cúñáhnú cā, á tēe yájī nūū mesa, á tēe jáni cōhō? ¿A nsūú tēe jā yájī nūū mesa cúu jā cúñáhnú cā? Sochi nduhū, nsūú súcuán cúu nī, chi nī nasāhá nī maá nī tá cúu tēe jā jétíñú nchivī, chi vāji nī sáhá nī jā nīhīn táhvī ji.

28 De ndá máá nú cúu tēe jā níní íyó jíín nī ndācá quīvī jā ndóho nī tūndóhó.

29 Túsaá de tá cúu nūū ní nsāhá Tatá nī jā tatúnī ni, suni súcuán sāhá nī jā tatúnī ndá nú.

30 De cajī ndá nú coho nú jíín nī inī ñuū nūū tatúnī ni. De cundeē nū iin iin mesa jā sāhá ndāā nū tiñu ndihúxī ūū tatā Israel, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā yūhú Pedro cāhān dē jā jínī dē yā

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

31 De suni nī ncąhān maá Jētohō ō jíín Simón Pedro: Simón, cunini nú, chi nī jīcān

Satanás ndá nú já coto túnī ji ndóhó tá cúu nūū síjin trigo, de stúu ní iin nú cúu modo paja jā nayūhú nú, de ní iin nú cúu modo trigo jā cándíja nīhin nú.

32 De nī jīcān táhvī ni jēhē nū, tácua mā náyūhú nú jā má cándíja cā nū. De tá nī nacani tucu inī nū, de scúja nú inī ndá táhán nú jíín tūhun nī, ncachī yā.

33 De nī ncāhān dē jíín yā: Señor, ja íyó tūha sá jā quīhīn sá jíín ní vecāa vísō ná cúū sá jíín ní, ncachī dē.

34 De nī ncāhān yā: Pedro, cáhān ni jíín nú jā jondē ncháha ca cana lohló mitan, de yūhú nú jā tiin nchivī ndóhó, de cachī nū ūnī vuelta jāá nduú jínī nū nduhū, ncachī yā.

Jā ní ncuñatin cunī yā tūndóhó

35 Ñúcuán de nī jīcā tūhún yā ndá dē: Tá nī ntají nī ndá nú nī jēhēn nū jāá nduú ní ndíso nú ñunu ni itīn xūhún ni nījān, ¿de á nī īyo iin jā ní ncumanī nūū nū? ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: Ni iin nduú ní ncúmanī.

36 De nī ncāhān yā: Sochi mitan de sa cáhān ni jā cundiso nú ñunu nú, de saáni itīn xūhún. De tēe jāá nduú névāha espada jā coto dē maá dē, ná xícó dē sōō dē de quehen dē.

37 Chi cáhān ni jíín ndá nú jā quiji quīvī jā cundoho ó tūndóhó, chi cánuú quee ndaā tūhun yáhá jā cáhān nūū tutū sīquī ni: Sāhá nchivī jíín yā tá cúu nūū sáhá ji jíín ndá tēe sáhá cuāchi xēēn, cáchī tutū. Chi ndācá tūhun yósō ñúcuán jā cáhān sīquī ni, quee ndaā ndihi, ncachī yā.

38 Ñúcuán de nī ncāhān ndá dē: Señor, yáhá íyó ūū espada, ncachī dē. De nī ncāhān yā jíín ndá dē: Ja ndóo cā yáháni, ncachī yā.

Jā ní jīcān táhvī yā nūū huerto Getsemaní
(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

39 De nī nquee yā cuāhān yā yucu Olivos, tá-ni sáhá yā. De ndá tēe scuáha jíín yā, nī jēcuniquīn dē yā cuāhān dē jíín yā.

40 De tá nī nquenda yā ñúcuán, de nī ncāhān yā jíín dē: Cācān táhvī ndá nú jā chindeé yā ndóhó jā má sāhá nú cuāchi tá coto túnī jānēhén ndóhó, ncachī yā.

41 De nī jica yā jacū nūū ndá dē, tá iin medida jā quenda yūū jā squéne ó. De nī jēcuīñī jītí yā, de nī jīcān táhvī yā suha:

42 Tatá, tú cúnī ní de sāhá jíyo ní tūndóhó yáhá jā má quījí sīquī sá. Sochi nsūú jā cúnī maá sá, chi jā cúnī maá ní ná cóo, ncachī yā.

43 De nī nquenda iin ángel andiví nūū yā, de nī jēhe fuerza nūū yā.

44 De ndóho yā chi cúcuécá ndasí inī yā jā quiji tūndóhó sīquī yā, de nī nducú ndéé cā yā nī jīcān táhvī yā. De nī jēhe tāān yā, de tóo nūū ñūhún modo yúyú náhnú nīñī.

45 De tá nī nacuiñī yā jā ní jīcān táhvī yā, de nī nenda yā nūū ndá tēe scuáha jíín yā. De nī jinī yā jā quíxīn ndá dē, chi

nduú cā íyó ndeé inī dē cācān táhvī dē sīquī jā cúcuécá ndasí inī dē.

46 De nī ncāhān yā jíín dē: ¿Nūcu quíxīn ndá nú? Nacōo de cācān táhvī nū jā chindeé yā ndóhó jā má sāhá nú cuāchi jā coto túnī jānēhén ndóhó, ncachī yā.

Jā ní ntiin ndá dē Jesús
(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

47 De juni cáhān cā yā súcuán, de nī nquenda cuāhā nchivī. De tēe nání Judas, iin táhán jā úxī ūū tēe scuáha jíín yá, yósō nūú dē nūū nchivī vāji dē. De nī nquenda dē jondē nūū Jesús, de nī ntechuhú dē yā, de súcuán nī nastúu dē yā.

48 De nī ncāhān Jesús jíín dē: Judas, ¿á jíín jā téchuhú nú nduhū cúu jā nástúu nú nduhū, Yāā nī nduu tēe? ncachī yā.

49 De ndá tēe íyó jíín yā, nī jinī dē jā súcuán nī nquijéhé cúu, de nī ncāhān dē jíín yā: Señor, ¿á nenda ndá sá sīquī ndá dē jíín espada? ncachī dē.

50 De iin dē nī stácuēhé dē mozo maá sūtū cúñáhnú cā, chi nī jehndē dē sōho lado cuáhá.

51 De nī ncāhān Jesús: Siáā, ná jéncuiñī, ncachī yā. De nī ntee yā ndahá yā sōho mozo, de nī nasāhá vāha yā dē.

52 Sá de nī ncāhān yā jíín ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe ndíso tíñú inī templo jíín ndá tēe ñáhnú jā ní nquenda ndá dē jā tiin dē yā: ¿De va tēe cuíhná cúu nī jā váji ndá nú sīquī ni jíín machete jíín ñutun, á naá cúu?

53 Ndācá quīvī nī īyo nī jíín ndá nú inī templo cāhnú, de nduú ní ntíin ndá nú nduhū. De mitan de nī nquenda hora jā tiin nú nduhū jíín jā sāhá nú ndá tiñu jā ndácu jānēhén jā ndéē nūū neē, ncachī yā.

Jā ní ncachī Pedro jāá nduú jínī dē yā
(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

54 De nī ntiin ndá dē yā cuāhān dē jíín yā vehe sūtū cúñáhnú cā. De Pedro chi jícá-ni níquīn dē yā.

55 De ndá policía nī stáhān dē ñuhūn inī patio, de nī jicó ndúū dē yúñúhūn ndéē dē. De suni nī jēcundeē Pedro jíín ndá dē.

56 De iin ñahan sátíñú vehe ñúcuán, nī jinī ña nūū dē jā ndéē dē yúñúhūn. De nī ndēhé vāha ña nūū dē, de nī ncāhān ña: Tēe yáhá chi suni nī jica dē jíín tēe ñúcuán, ncachī ña.

57 De maá dē nduú ní ncáchī dē, chi nī ncāhān dē: Nduú jínī ni tēe ñúcuán tíhī, ncachī dē.

58 De nī ncunúú jacū cā, de nī jinī tucu incā dē nūū Pedro, de nī ncāhān dē: Ndóhó chi suni táhán ndá tēe ñúcuán cúu nú, ncachī dē. De nī ncāhān Pedro: Nsūú cúu nī lílū, ncachī dē.

59 De nī ncuu tá iin hora cā, de nī ncāhān nīhin incā dē: Jāndáā ndija jā tēe yáhá nī jica dē jíín tēe ñúcuán, chi suni tēe región Galilea cúu dē, ncachī dē.

60 De nī ncāhān Pedro: Nduú jínī cuitī ni nā tūhun cáhān nū lílū, ncachī dē. De juni súcuán cáhān cā dē, de nī ncana-ni lohló.

61 Ñúcuán de nī ndicó cóto maá Jētohō ō, de nī ndēhé yā nūū Pedro. De nī nūcūhun inī dē tūhun jā ní ncāhān yā jíín dē: Jondē tá ncháha ca cana lohló, de yūhú nú de cachī nū ūnī vuelta jāá nduú jínī nū nduhū.

62 De nī nquee dē cuāhān dē, de nī jacu ndasí dē jā ní ncachī dē jāá nduú jínī dē yā.

Jā ní nsāhá catá ndá dē nūū yā
(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

63 De ndá tēe jā jíto Jesús, nī nsāhá catá dē nūū yā, de nī ncani dē yā.

64 De nī jasī ndá dē nūū yā, de nī ncani dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Cachī, ní iin cúu jā ní ncani ndóhó, ncachī dē.

65 De cuāhā cā tūhun súcuán nī ncāhān nāvāha ndá dē nūū yā.

Jā ní īñi Jesús nūū junta ndá tēe cúñáhnú cā
(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

66 De tá nī ncunijīn, de nī ncutútú ndá tēe ñáhnú jā ndácu nūū nchivī hebreo, jíín ndá sūtū cúñáhnú, jíín ndá tēe stéhēn ley janahán. De cuāhān ndá dē jíín yā nūū junta, de ñúcuán de nī jīcā tūhún dē yā:

67 Cachī, ¿á maá nú cúu Cristo jā ní ntají Yāā Dios? ncachī dē. De nī ncāhān yā jíín dē: Vísō ná cáchī ni jā suu nī cúu, de mā cándíja cuitī ndá nú.

68 De saá-ni tú cātūhún maá nī ndá ndóhó, de suni mā scócóo nú nūū ni, ni mā siáā nū nduhū.

69 De nduhū, Yāā nī nduu tēe, ndācá quīvī jā quiji de cundeē ni lado cuáhá maá Yāā íyó poder, ncachī yā.

70 Ñúcuán de ndihi dē nī jīcā tūhún dē yā: ¿De á maá nú cúu Sēhe Yāā Dios túsaá? ncachī dē. De nī ncāhān yā jíín dē: Suu cúu nī, tá cúu nūū cáhān ndá nú, ncachī yā.

71 Ñúcuán de nī ncāhān ndá dē: ¿Nā testigo cā jíni ñúhún ó túsaá? Chi nī jini ndācá ó jíín yuhú maá dē jā cáhān nāvāha dē jā cúu dē Sēhe Yāā Dios, ncachī ndá dē.

23

Jā ní īñi Jesús nūū Pilato
(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

1 Ñúcuán de nī nacuiñī ndihi ndá dē, de cuāhān dē jíín yā nūū Pilato.

2 De ñúcuán nī nquijéhé ndá dē cáhān tūhún dē cuāchi sīquī yā: Nī nīhīn ndá sá tēe yáhá jā snénda dē nchivī sīquī ndá tēe cúñáhnú. De cáhān dē jāá nduú vāha jā cuāha ndá sá xūhún renta nūū rey nación Roma jā tátúnī nūū nación sá. De suni cáhān dē jā maá dē cúu Cristo, Rey jā ní ntají Yāā Dios, ncachī ndá dē.

3 Ñúcuán de Pilato nī jīcā tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo? De nī ncāhān yā: Suu cúu nī, tá cúu nūū cáhān nū, ncachī yā.

4 De nī ncāhān Pilato jíín
ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá
nchivī cuāhā: Nduú ni iin
tūhun stívī cáhān tēe yáhá
jā nīhīn ni cuāchi sīquī dē,
ncachī dē.
5 De víhí ca nī ncāhān ndá
dē: Tēe yáhá snénda ndasí dē
nchivī sīquī ndá tēe cúñáhnú
jíín tūhun jā stéhēn dē níí
Judea. Chi nī nquijéhé dē
stéhēn dē jondē Galilea de mi-
tan de jondē yāhá, ncachī dē.

Jā ní īñi Jesús nūū Herodes

6 De tá nī jini Pilato jā
Galilea cáhān ndá dē, de nī
jīcā tūhún dē tú tēe región
Galilea cúu yā.
7 De tá nī ncachī ndá dē
jā cúu yā tēe Galilea, de
nī ndacu dē jā ná quíhīn
ndá dē jíín yā nūū Herodes,
tēe cúu gobernador Galilea.
Chi quīvī ñúcuán suni íyó
Herodes Jerusalén.
8 De tá nī jinī Herodes
nūū Jesús, de nī ncusiī ndasí
inī dē, chi ja nī ncuu cuāhā
tiempo jā cúnī dē cūndēhé dē
yā. Chi nī nīhīn dē tūhun yā,
de ñúhún inī dē jā sāhá yā iin
tiñu ñáhnú cunī dē.
9 De nī jīcā tūhún dē yā
cuāhā tūhun, de nduú ní
scócóo yā ni iin tūhun nūū dē.
10 De suni íñí ndá sūtū
cúñáhnú jíín ndá tēe stéhēn
ley janahán, de nīhin nī
ncāhān ndá dē cuāchi sīquī yā.
11 Ñúcuán de Herodes jíín
ndá soldado dē nī ncāhān
nēhén dē jíín yā, de nī
nsāhá catá dē nūū yā, chi nī
nchuhun dē yā iin sahma fino
jā cúu sahma rey. De Herodes
nī ndacu dē jā ná quínasiáha
dē yā nūū Pilato.
12 De maá quīvī ñúcuán
nī ndumanī tāhán Pilato jíín
Herodes, chi quīvī yātā nī
nquītī nūū tāhán inī ndúū dē.

Jā ní nsāhá ndāā ndá dē jā
cahnī dē yā
(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15;
Jn. 18.38–19.16)

13 Ñúcuán de nī ncana Pi-
lato ndá sūtū cúñáhnú jíín
ndá tēe ndíso tíñú jíín ndá cā
nchivī, nī ndutútú ji.
14 De nī ncāhān dē: Nī
nquisiáha ndá nú tēe yáhá
nūū ni, jā cáchī ndá nú jā
snénda dē nchivī sīquī gob-
ierno. De ja nī stíchī ni dē, nī
jinī jínúū ndá nú. De nduú ní
níhīn ni ni iin cuāchi sīquī dē
tá cúu nūū cáhān ndá nú.
15 De ni Herodes nduú ní
níhīn dē, chi nī natají tucu dē
tēe yáhá nūū ni. Chi nduú ní
nsáhá cuitī dē ni iin cuāchi jā
cuū dē.
16 Túsaá de ná cuáha nī cas-
tigo dē de siáā ni dē quīhīn dē,
ncachī Pilato.
17 De íyó costumbre jā
ndācá vico pascua siáā Pilato
iin preso, nā-ni tēe cúnī
nchivī.
18 De ndá nchivī cuāhā, iin
nuú nī ncana jee ji: Ná cúū
tēe jīñā, de siáā ní Barrabás,
ncachī ji.
19 De Barrabás yíhí dē vecāa
sīquī jā ní snénda dē nchivī
sīquī gobierno nī ncanāá ji inī
ciudad, de nī jahnī dē ndīyi.
20 De Pilato cúnī dē siáā dē
Jesús, de nī ncāhān tucu dē
jíín nchivī.

21 De víhí cā nī ncana jee
ndá ji: Cata caa ní dē yīcā
cruz, ná cúū dē, ncachī ji.
22 De nī ncāhān tucu dē jíín
ji vuelta ūnī: ¿Nā cuāchi nī
nsāhá dē tú̱saá? Nduú ní níhīn
cuitī ni ni iin cuāchi sīquī dē jā
cuū dē. Tú̱saá de ná cuáha nī
castigo dē, de siáā ni dē quīhīn
dē, ncachī Pilato.
23 Sochi víhí cā nī ncana
jee ndá nchivī, de nī ncāhān
nīhin ji jā ná cúū yā yīcā cruz.
De ndá máá ji jíín ndá sūtū
cúñáhnú, nī ncana jee ndasí
ji. De nī ncundeé ji nī scáhān
ji Pilato jā ná cúū yā.
24 Ñúcuán de nī ndacu Pi-
lato jā ná cóo tá cúu nūū cúnī
ndá ji.
25 De nī nsiáā dē tēe jā jícān
ndá ji, tēe jā yíhí vecāa sīquī
jā ní snénda dē nchivī sīquī
gobierno, de nī jahnī dē ndīyi.
De nī jēhe dē tūhun jā ná cúū
Jesús tá cúu nūū cúnī ji.

Jā ní jata caa dē yā yīcā cruz
(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

26 De cuāhān ndá soldado
jíín yā jā cahnī dē yā yīcā
cruz. De nī nīhīn ndá dē iin
tēe ñuū Cirene, nání dē Simón,
vāndiji dē jā ní jēhēn dē ran-
cho. De nī nteę ndá dē tiñu
tēe ñúcuán jā cuiso dē cruz yā
quīhīn dē yātā yā.
27 De cuāhā ndasí nchivī
níquīn ji yātā yā cuāhān ji. De
suni cuāhā ñahan níquīn ña yā
de jácu cóhó ña jā cúcuécá inī
ña jēhē yā.
28 De nī ndicó cóto Jesús
nūū ndá ña, de nī ncāhān yā:
Ndá ndóhó ñahan Jerusalén,
mā cuācú nú jēhē nduhū, chi
sa jēhē maá nú jíín ndá sēhe
nú cuacu nú.
29 Chi quiji quīvī jā coo
tūndóhó xéēn sīquī nū, de
cachī ndá nú: Nācā ndetū ndá
ñahan númā, jíín jāá nduú ní
scácu sēhe, jíín jāá nduú ní
ndéca ñiquín, chi nduú sēhe
ña jā tahúhvī inī ña jā ndoho
ji, cachī ndá nú.
30 De quīvī ñúcuán de
quijéhé nchivī cāhān ji jíín
ndá yucu: Ndicó cáva sīquī
ndá nī tácua cuū ni. De saá-ni
jíín ndá lómō: Casī sīquī ndá
nī, cachī ji.
31 Chi tú sáhá xēēn ndá ji
nduhū jāá nduú nā cuāchi nī,
de nā oncā cúu ndá nchivī
ñúcuán jā má cōó xēēn sīquī ji,
chi ndihi ji íyó cuāchi, ncachī
yā.
32 De suni cuāhān ndá dē
jíín ūū tēe jā ní nsāhá cuāchi
xeēn, jā suni cuū dē jíín yā.
33 De nī nquenda ndá dē
lugar jā nání Yiqui Xínī, de
ñúcuán nī jata caa dē yā yīcā
cruz. De suni nī jata caa dē
ndúū tēe jā ní nsāhá cuāchi
xeēn yīcā ūū cā cruz, iin dē
lado cuáhá yā, de incā dē lado
sátín yā.
34 De juni játa caa ndá dē
yā, de nī ncāhān Jesús: Tatá,
cune cáhnú inī ní nūū ndá
dē, chi nduú jínī dē nā cuá
cúu jā sáhá dē, ncachī yā. De
nī ntavā ndá soldado suerte
sīquī sahma yā, nāsa nīhīn iin
iin dē.
35 De íñí ndá nchivī ñúcuán,
ndéhé ji nūū yā. De ndá
tēe ndíso tíñú suni nī ncāhān
yīchī dē nī jinī dē yā: Tú incā
nchivī nī scácu dē, de ná scácu
dē maá dē mitan, de tú ndāā

já Cristo já ní nacāji Yāā Dios cúu dē, ncachī ndá dē.

36 De saá-ni ndá soldado, nī nsāhá sácá dē yā, chi nī ntandeē dē nūū yā, de nī jēhe dē vinagre iyá já coho yā.

37 De nī ncāhān dē jíín yā: Tú maá nú cúu Rey nchivī hebreo, de scácu nú maá nú, ncachī ndá dē.

38 De suni nī īyo iin tūhun já ndéē xīnī cruz yā já cáhān nā sīquī nī jīhī yā, de suha yósō jíín letra griego jíín latín jíín hebreo: Yáhá cúu Rey nchivī hebreo, cáchī.

39 De iin tēe já ndíta caa jíín yā já ní nsāhá cuāchi xeēn, nī ncāhān nāvāha dē nūū yā: Tú maá nú cúu Cristo, de scácu nú maá nú de suni scácu nú ndúū ni, ncachī dē.

40 Sochi inca dē nī ncāhān dē nūū táhán dē: ¿A nduú yúhú nú Yāā Dios? Chi iin nuú-ni ndóho ó jíín Yāā yáhá.

41 De maá ó chi vātu-ni ndóho ó, chi yáhá níhīn ō castigo sīquī tiñu néhén já ní nsāhá ó. Sochi Yāā yáhá chi ni iin cuāchi nduú ní nsáhá yā, ncachī dē.

42 De nī ncāhān dē jíín yā: Jesús, nūcūhun inī ní sāán tá quenda quīvī já tatúnī ní, ncachī dē.

43 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíín dē: Jāndáā cáhān ni jíín nú já mitan de cundeē nū jíín nī andiví nūū viī ndasí cáá, ncachī yā.

Já ní jīhī Jesús
(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

44 De nī ncuu tá cahūxī ūū, de nī ncuneē níí cáhnú jondē cahūnī.

45 De nī ncutuún ncandiī. De sahma já ndíta caa já ndásī cuarto īī inī templo cāhnú, nī ndātā-ni sava sava.

46 Ñúcuán de nī ncana jee Jesús: Tatá, naquehen ní ánō sá. De súcuán nī ncāhān yā, de nī jīhī yā-ni.

47 De tēe nación Roma já cúu capitán, nī jinī dē já súcuán nī ncuu, de nī ncāhān dē já cúñáhnú ndasí Yāā Dios, de ncachī dē: Jāndáā ndija já tēe nduú nā cuāchi cúu tēe yáhá, ncachī dē.

48 De ndiviī nchivī já íñí ñúcuán nī jinī ji ndācá já ní ncuu, de nī ncani ji ndahá ji ndīca ji já táhúhvī inī ji, de nī ndicó cóo ndá ji cuānohōn ji.

49 De ndá nchivī já jínī tāhán jíín yā, jíín ndá ñahan Galilea já ní jica jíín yā, íñí jícá ña ndéhé ña ndācá já ní ncuu.

Já ní nchiyuhū dē Jesús
(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

50 De nī īyo iin tēe vāha tēe ndāā, nání dē José. De tēe ñuū Arimatea ndáñúū Judea cúu dē. De cúu dē iin táhán ndá tēe hebreo já sáhá junta cúñáhnú cā.

51 De suni ñúhún inī dē já quiji quīvī já tatúnī Yāā Dios, de nduú ní jétahān inī dē já ní nsāhá ndāā junta já cuū Jesús.

52 De tēe ñúcuán nī jēhēn dē nūū Pilato, de nī jīcān dē yiqui cúñu Jesús.

53 De nī snúu dē yā yīcā cruz, de nī nchusúcún dē yā iin sahma cuijín. De nī nchiyuhū dē yā inī iin yavī

já ní ncaān yīcā iin cava, nūū ncháha ca quihi ndīyi.

54 De quīvī ñúcuán cúu já sátūha nchivī, chi jañíni ñúcuán cúu já quíjéhé quīvī nátātú.

55 De ndá ñahan já ní nquiji jíín yā jondē Galilea, nī jēhēn ña jíín José, de nī jinī ña yavī cava ñúcuán, jíín nāsa nī nchiyuhū ndá dē yā.

56 De cuānohōn ndá ña vehe ña, de nī nsāhá tūha ña ndá perfume jíín aceite yūcū jéhēn āsīn. De nī natātú ña quīvī nátātú, tá cúu nūū ndácu ley Yāā Dios.

24

Já ní natecū Jesús
(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

1 De nehēn ndasí quīvī domingo de nī jēhēn ndá ñahan ñúcuán nūū yíyuhū Jesús, de née ña ndá perfume jíín aceite já ní nsāhá tūha ña. De suni cuāhān sava cā ñahan jíín ña.

2 De tá nī nquenda ndá ña, de nī jinī ña ja nī ncujiyo yūū já ndásī yuhú yávī ndīyi.

3 De nī nquīvi ndá ña yavī, de nduú cā ní jínī ña yiqui cúñu Jētohō ō Jesús.

4 De nī ncunēhén inī ña ndéhé ña jāá nduú cā ndīyi. Sá de nī jinī ña ūū ángel Yāā Dios já cáá tá cáá tēe, nī jēcuīñī yā xiín ña, de ñúhún yā sahma já jéndūtē.

5 De nī nchūhú ndasí ndá ña, de nī jīquindeyi ña nūū ñūhún. De nī ncāhān ndúū ángel ñúcuán jíín ña: ¿Nūcu sa nūū yíyuhū ndīyi nánducú ndá nú Yāā técū?

6 Nduú cā yā yáhá, chi ja nī natecū yā. De nūcūhun inī ndá nú nāsa nī ncāhān yā jíín nú tá nī īyo cā yā jíín nú región Galilea.

7 Chi nī ncachī yā já maá yā, Yāā nī nduu tēe, cánuú natūu yā nūū ndá tēe íyó cuāchi, já tiin dē yā cahnī dē yā yīcā cruz, de nūū únī quīvī de natecū yā, ncachī ndúū ángel.

8 Ñúcuán de nī nūcūhun inī ña ndá tūhun já ní ncāhān Jesús.

9 De nī nquee ndá ña nūū ní nchiyuhū yā, de cuānohōn ña. De nī nacani ña ndācá tūhun yáhá nūū ndihúxī iin apóstol jíín nūū ndá cā dē.

10 De ndá ñahan já ní nacani tūhun yáhá nūū ndá tēe apóstol, cúu ña María ñuū Magdala, jíín Juana, jíín María naná Jacobo, jíín sava cā ña.

11 Sochi ndá tēe apóstol chi jáni inī dē já tūhun naā cúu já cáhān ña, de nduú ní ncándíja dē.

12 De vísō súcuán de nī nquee Pedro, de jínu dē cuāndēhé dē nūū ní nchiyuhū yā. De nī jito nihni dē inī yavī, de nī jinī dē já maáni cā sahma cuijín cáá. De cuānohōn dē vehe dē, de sáhvi inī dē nī jinī dē jāá nduú cā yā.

Já ní natúhún yā jíín ūū dē ichi cuáhān Emaús
(Mr. 16.12-13)

13 De suu quīvī ñúcuán cuāhān ūū táhān dē iin ñuū nání Emaús, já née tá ūxī

iin kilómetro jíín ciudad Jerusalén.

14 De nátúhún ndúū dē sīquī
ndācá tiñu jā ní ncuu ñúcuán.

15 De juni nátúhún dē de
jícā tūhún táhán de, de maá
Jesús nī ncuñatin yā yātā dē,
de jíca yā cuāhān yā jíín dē.

16 De nī nsāhá jíín dē jāá
nduú ní nácunī dē yā vísō
ndéhé dē nūū yā.

17 De nī ncāhān yā jíín dē:
¿Nā tūhun cúu jā nátúhún
ndúū nū juni jíca nú? ¿De
nājēhē cúu jā cúcuécá inī nū?
ncachī yā.

18 De iin dē jā náni Cleofas
nī ncāhān jíín yā: Ndihi cuitī
nchivī jínī ji ndācá tiñu jā ní
ncuu inī Jerusalén ndá quīvī
yáhá. ¿De á mátúhún-ni ní
cúu jā ní nquenda ní yáhá jāá
nduú jínī ní nā cuá cúu jā ní
ncuu? ncachī dē.

19 De nī jīcā tūhún yā dē: ¿De
nā cuá cúu jā ní ncuu? ncachī
yā. De nī ncāhān ndúū dē
jíín yā: Jesús tēe ñuū Nazaret,
nī nacani yā tūhun Yāā Dios,
de jíín poder Yāā Dios nī
nsāhá yā ndá tiñu ñáhnú de
nī nacani yā tūhun, nī jinī Yāā
Dios jíín ndá nchivī.

20 De ndá sūtū cúñáhnú jíín
ndá tēe cúñáhnú nūū sá, nī
nastúu ndá dē yā nūū ndá tēe
Roma, de nī nsāhá ndāā ndá
tēe ñúcuán jā cuū yā yīcā cruz.

21 De ndá máá sá chi nī
ñūhun inī sá jā maá yā scácu
nchivī nación maá sá Israel
nūū nchivī Roma nícu. De
sīquī ndá tiñu yáhá, de íyó
incā tūhun. Chi mitan ja íyó
ūnī quīvī jā ní jīhī yā.

22 De sava ñahan jā jínī
tāhán sá jíín, nī nacani ña iin
tūhun jā sáhvi ndasí inī sá, chi
nī ncachī ña jā ní natecū yā.
Chi nehēn ndasí nī jēhēn ndá
ña yavī ndīyi ñúcuán.

23 De nduú cā ní jínī ña
yiqui cúñu yā. De nī nenda
ndá ña nūū ndá sá, de nī
ncachī ña jā ní jinī ña ūū ángel
Yāā Dios nī nquenda nūū ña,
de nī ncachī ángel jā ní natecū
Jesús.

24 Sá de nī jēhēn sava táhán
sá yavī ndīyi, de nī jinī dē
jā súcuán íyó tá cúu nūū ní
ncāhān ndá ña, sochi nduú
ní jínī cuitī ndá dē nūū yā,
ncachī ndúū dē.

25 Ñúcuán de nī ncāhān
maá yā jíín dē: Tēe jāá nduú
jícūhun cuitī inī cúu ndúū nū.
Nācā ūhvī cándíja nú ndācá
tūhun Cristo jā ní ncāhān ndá
tēe nī nacani tūhun Yāā Dios
janahán.

26 ¿A nduú cánuú jā súcuán
ndoho Cristo ndācá tūndóhó
yáhá, de sá de quīnohōn yā
nūū viī ndasí nduñáhnú yā?
ncachī yā.

27 De nī nacani cájí yā ndá
tūhun jā yósō nūū tutū īī jā
cáhān sīquī maá yā. De nī
nquijéhé yā jíín tūhun jā ní
ntee Moisés, de nī ncāhān cā
yā tūhun jā ní ntee ndá cā tēe
nī nacani tūhun yā janahán.

28 De tá nī jīnū ndá dē ñuū
nūū cuáhān dē, de Jesús nī
nsāhá yā-ni jā quíhīn cā yā.

29 De nī ndeē tuu ndúū dē
yā, nī ncāhān dē jíín yā: Ndōo
ní vehe sá, chi ja nī ñini de ja
ñatin cuaā, ncachī dē. Ñúcuán

de nī nquīvi yā jā quendōo yā jíín dē.

30 De tá nī jēcundeē yā nūū mesa jā cajī yā jíín dē, de nī nquehen yā stāā, de nī nacuetáhví yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndúū dē.

31 De jā sáhá yā súcuán, de modo jā ní nune tīnūú dē, de nī nacunī dē yā. De nī ndoñúhún yā-ni nūū dē cuāhān yā.

32 De nī ncāhān ndúū maá dē: Jāndáā jā ní ncusiī ndasí inī ō tá nī nacani yā tūhun nūū ō ichi, de nī ncachī tūhun cájí yā nāsa cáhān tutū īī, ncachī dē.

33 Ñúcuán de ñamā nī naquehen ndúū dē ichi cuānohōn dē Jerusalén. De nī naquetáhán dē jíín ndihúxī iin apóstol, íyó tútú dē jíín sava cā táhán dē.

34 De nī ncāhān ndá tēe íyó tútú: Jāndáā ndija jā ní natecū Jētohō ō, de nī nenda nijīn yā nūū Simón, ncachī ndá dē.

35 Sá de ndúū tēe ñúcuán nī nacani dē tūhun nāsa nī nquetáhán dē jíín yā ichi, jíín nāsa nī nacunī dē yā tá nī scuáchi yā stāā.

Jā ní nenda yā nūū ndá tēe scuáha jíín yā
(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

36 De juni súcuán cáhān cā dē ndá tūhun yáhá, de nī jēcuīñī ndeē-ni maá Jesús māhñú ndá dē. De nī ncāhān yā jíín dē: Coo ndeé coo sīī inī ndá nú, ncachī yā.

37 De nī nchūhú ndasí ndá dē nī jinī dē yā, chi nī jani inī dē jā ánō cúu yā.

38 De nī ncāhān yā jíín ndá dē: ¿Nūcu yúhú ndá nú, de nūcu jáni síquí inī nū súcuán?

39 Cūndēhé ndahá nī jíín jēhē ni, de cunī nū jā maá nī cúu. Tiin nduhū de cunī nū, chi iin ánō nduú névāha cūñu ni yiqui tá cúu nūū ndéhé nú jā névāha maá nī, ncachī yā.

40 De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī stéhēn yā ndahá yā jíín jēhē yā nūū ní nchīhi ndūyu cāa.

41 De ndasí nī ncusiī inī ndá dē, de sáhvi inī dē. Sochi ncháha ca candíja vāha dē jā maá yā cúu. De nī ncāhān yā jíín ndá dē: ¿A névāha nú jacū jā cajī ni yáhá? ncachī yā.

42 Ñúcuán de nī jēhe ndá dē iin pedazo tiacá táví jíín iin yōcō jā ñúhún ndūxi.

43 De nī nquehen yā, de nī nchajī yā nūū ndá dē.

44 De nī ncāhān yā jíín dē: Ndācá jā ní ndoho nī cúu jā ní ncāhān ni tá nī īyo nī jíín ndá nú saá, jā cánuú quee ndaā ndācá tūhun nī jā yósō nūū tutū ley Moisés, jíín nūū tutū ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, jíín nūū tutū salmo, ncachī yā.

45 De nī nacune yā jāá ntúnī ndá dē, tácua cuu jīcūhun inī dē jā cáhān tutū īī.

46 De nī ncāhān yā: Súcuán yósō nūū tutū jā súcuán cánuú cundoho nduhū jā cúu nī Cristo, de nūū únī quīvī de natecū ni.

47 De cūtē nuu tūhun nī jā cánuú nacani inī nchivī jā sndóo ji cuāchi ji, tácua cune cáhnú inī Yāā Dios nūū cuáchi ji. De Jerusalén quijéhé cūtē

nuu tūhun yáhá, de quīhīn
nūū nchivī ndāca nación.
48 De ndá máá nú cúu tēe jā
nacani tūhun sīquī ndācá jā ní
jinī nū.
49 De tetíñú nī Espíritu
Santo quiji yā nūū ndá nú,
tá cúu nūū ní nquee yuhú
Tatá nī. De quendōo ndá nú
Jerusalén cundetu nú jondē
nīhīn nū poder Espíritu Santo
jā quiji jondē andiví, ncachī
yā.

Jā ní ndaa yā cuānohōn yā
andiví
(Mr. 16.19-20; Hch. 1.9-11)
50 Ñúcuán de nī nquee yā
Jerusalén cuāhān yā jíín ndá
dē jondē ñuū Betania. De nī
nanee yā ndúū ndahá yā, de
nī jīcān táhvī yā jēhē ndá dē.
51 De juni jícān táhvī yā jēhē
dē, de nī ncujiyo yā-ni nūū
ndá dē, nī ndaa yā cuānohōn
yā andiví.
52 De ndá máá dē chi nī
nchiñúhún dē yā. Sá de
cuānohōn dē Jerusalén, de
cúsiī ndasí inī dē.
53 De níní íyó ndá dē inī
templo, jícān táhvī dē de
nácuetáhví dē nūū Yāā Dios.
De nī ncuu. Amén.

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN JUAN

Yāā náni Tūhun Yāā Dios nī nduu yā tēe

1 Jondē jā xíhna ñúhún tá nī jēcōo ndihi jā íyó, de ja íyó Yāā jā náni Tūhun Yāā Dios, chi stéhēn yā ndihi tūhun nāsa Yāā cúu Yāā Dios. De Yāā jā náni Tūhun ndéē yā jíín Yāā Dios, de Yāā Dios cúu yā.

2 Maá yā ndéē yā jondē jā xíhna ñúhún jíín Yāā Dios.

3 De nī nsāhá Yāā Dios jā jíín maá yā nī jēcōo ndihi ndācá jā íyó. De mā jécōo ni iin jā íyó de tú nduú ní nsáhá maá yā.

4 Maá yā sáhá jā técū ndihi-ni, de maá yā cúu luz jā stúu inī ánō nchivī, cúu jā sáhá yā jā jícūhun inī ji sīquī Yāā Dios.

5 De Yāā cúu luz ñúcuán stúu inī ánō nchivī jāá nduú jíca ndaā, de modo jā íyó ji nūū neē. De nchivī jā íyó nūū neē nduú cúu sndáhvā ji luz yā.

6 De nī īyo iin tēe jā ní ntají Yāā Dios, náni dē Juan.

7 Tēe ñúcuán nī nquiji dē nī nacani cájí dē tūhun maá Yāā cúu luz, tácua candíja ndācá nchivī jíín tūhun cáhān dē.

8 Nsūú maá Juan cúu luz ñúcuán, chi cúu dē iin jā ní nacani cájí tūhun maá Yāā cúu luz.

9 De Yāā cúu luz ndāā jā stúu inī ánō ndācá nchivī, nī nquiji yā inī ñayīví.

10 De Yāā ñúcuán jā cúu Tūhun Yāā Dios nī ndeē yā inī ñayīví, de vísō jíín maá yā nī nsāhá Yāā Dios ñayīví, sochi nchivī ñayīví nduú ní ncúnī ji cuetáhví ji jā maá yā cúu.

11 Nī nquiji yā nūū nchivī maá yā nación hebreo, de nchivī ñúcuán nduú ní jétáhví ji yā.

12 De vísō súcuán de sava nchivī chi nī jetáhví ji yā, de nī ncandíja ji jā sāhá yā jēhē ji. De nūū maá ji nī jēhe yā tūhun jā nduu ji sēhe Yāā Dios.

13 De jā ndúu ji sēhe Yāā Dios, nsūú jíín modo jā cácu nchivī inī ñayīví, ni nsūú sīquī jā cúnī ndá tēe, chi maá Yāā Dios sáhá yā jā ndúu ji sēhe yā.

14 Maá Yāā jā cúu Tūhun Yāā Dios nī nduu yā tēe, de nī ndeē yā jíín ó. De nī jinī ō jā viī ndasí cúñáhnú yā, chi mátúhún-ni yā cúu Sēhe Yāā cúu Tatá, Yāā cúñáhnú súcuán. De maá-ni jā váha sáhá yā yóhó, de maá-ni tūhun ndāā cáhān yā.

15 De Juan nī nacani dē tūhun yā, de nī ncāhān dē: Yāā yáhá cúu jā ní ncāhān ni tá nī ncachī ni jā Yāā quiji chi cúñáhnú cā yā nsūú cā nduhū, chi ja íyó yā jondē ncháha ca cacu nī, ncachī dē.

16 De ndihi ó nī nīhīn ō cuāhā ndasí jā váha jā íyó nūū yā, chi maá-ni jā váha sáhá sáhá yā yóhó.

17 Moisés nī stéhēn dē ley Yāā Dios nūū nchivī janahán, de Jesucristo chi sa sáhá yā jā váha yóhó de stéhēn yā ndācá tūhun ndāā Yāā Dios nūū ō.

18 Nduú ní jínī cuitī ni iin nchivī nūū Yāā Dios. De mátúhún-ni Sēhe yā jā ndéē yā

jíín Tatá yā, suu yā nī stéhēn nūū ō nāsa Yāā cúu Yāā Dios.

Tūhun Jesús jā ní ncāhān Juan tēe scuénduté
(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

19 De nchivī hebreo ciudad Jerusalén, nī ntají ji jacū sūtū jíín ndá tēe grupo levita jā ndíso tíñú inī templo cāhnú. De nī nquenda ndá dē nūū Juan tácua cātūhún dē ní iin cúu Juan de nā tiñu ndíso dē.

20 De Juan cájí nī ncachī dē: Nsūú nduhū cúu Cristo, ncachī dē.

21 De nī jīcā tūhún tucu ndá dē: ¿Túsaá de ní iin cúu nú? ¿A cúu nú Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, á naá cúu? ncachī dē. Nsūú dē cúu nī, ncachī Juan. De nī jīcā tūhún tucu ndá dē: ¿Túsaá de á cúu nú tēe nácani tūhun Yāā Dios jā cáchī tutū īī jā quiji? Nduú, ncachī tucu Juan.

22 De nī ncāhān tucu ndá dē: ¿De ní iin cúu nú túsaá? Cachī nūū ndá nī, chi jíni ñúhún jā cachī tūhun nī nūū ndá tēe jā ní ntají nduhū vāji nī. Cachī nā tiñu ndíso nú viī.

23 De nī ncāhān Juan: Maá nī cúu tēe jā ní ncāhān Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, jā quiji nī cana jee nī jondē nūū ñuhun tíhá. De cáhān ni jíín nchivī jā ná sáhá tūha ji maá ji, chi quiji maá Jētohō ō, ncachī Juan.

24 De ndá tēe grupo fariseo cúu jā ní ntají dē ndá tēe jā ní nquiji nūū Juan.

25 De nī jīcā tūhún ndá dē Juan: ¿Túsaá de nūcu scuénduté nú de tú nsūú Cristo ni Elías ni maá tēe jā quiji jā nacani tūhun Yāā Dios cúu nú?

26 De nī ncāhān Juan: Nduhū chi jíín ndute scuénduté nī. Sochi māhñú ndá nú íyó iin Yāā jāá nduú jínī ndá nú.

27 De Yāā ñúcuán cúu jā ní ncāhān ni jā quiji yā de cúñáhnú cā yā nsūú cā nduhū. Chi nduú cúñáhnú cuitī ni nūū yā, ni jā cuetíñú yā nduhū vísō iin tiñu lúlí cā jā nandají nī correa nījān yā, ncachī dē.

28 Súcuán nī ncuu jā ní natúhún ndá dē jíín Juan jondē Betábara jā íyó ichi nūū quénda ncandiī yūte Jordán, nūū scuénduté Juan.

Sīquī jā cúu yā Tīcāchí lúlí Yāā Dios

29 De quīvī téēn de nī jinī Juan nūū Jesús jā váji yā nūū dē. De nī ncāhān dē jíín nchivī: Cūndēhé ndá nú, chi yáhá vāji maá Yāā jā cúu Tīcāchí lúlí jā ní ntají Yāā Dios, de cuū yā jā sāhá ndoo yā cuāchi nchivī ñayīví.

30 Yāā yáhá cúu jā ní ncachī ni jā quiji iin Yāā cúñáhnú ndasí, chi ja íyó yā jondē ncháha ca cacu nī.

31 De jondē saá de ncháha ca cunī ni ní iin cúu yā, sochi nī nquiji nī jā scuénduté nī nchivī nación maá ó jíín ndute, tácua stéhēn ni yā nūū ji.

32 De suni nī ncāhān cā dē tūhun yā: Nī jinī ni Espíritu Santo, nī ncuun yā ichi andiví, cáá yā tá cáá paloma, de nī jēcōsō yā xīnī Jesús.

33 De jondē saá de ncháha ca cunī ni jā suu yā cúu. De maá Yāā Dios jā ní ntetíñú yā nduhū jā scuéndute nī jíín ndute, nī ncāhān yā jíín nī: Tá cunī nū jā cuun Espíritu Santo de jēcōsō xīnī iin tēe, suu tēe ñúcuán cúu Yāā jā cuāha Espíritu Santo jā cundeē inī ánō nchivī, ncachī Yāā Dios.
34 De ja nī jinī ni, de nácani cájí nī tūhun jā maá yā cúu Sēhe Yāā Dios, ncachī Juan.

Tūhun ūū tēe jā ní ncana Jesús xihna cā

35 De incā quīvī téēn de Juan íyó tucu dē ñúcuán jíín ūū tēe jíca jíín dē.
36 De nī jinī dē nūū Jesús jā jíca yā ñúcuán. De nī ncāhān dē: Cūndēhé ndá nú, chi ñúcuán cúu maá Yāā jā cúu Tīcāchí lúlí jā ní ntají Yāā Dios.
37 De ndúū tēe jíca jíín Juan nī jini dē tūhun yáhá, de nī jēcuniquīn dē Jesús.
38 De nī ndicó cóto Jesús, de nī jinī yā jā níquīn ndúū dē yātā yā. De nī ncāhān yā jíín dē: ¿Nā cuá ndúcú ndúū nū? De nī ncāhān dē: Maestro, ¿ní cúu nūū ndéē ní?
39 De nī ncāhān yā: Ná cóhōn de cunī nū, ncachī yā. De nī jēhēn ndúū dē, de nī jinī dē nūū ndéē yā. De nī nquendōo dē jíín yā quīvī ñúcuán, chi ja íyó tá cacūmī jañíni.
40 De Andrés, ñanī Simón Pedro, cúu iin dē jā ní jini dē tūhun nī ncāhān Juan de nī jēcuniquīn dē Jesús.
41 De Andrés, ñamā nī jēnanducú dē ñanī dē Simón, de nī ncāhān dē jíín: Nī nquetáhán ndá nī jíín Mesías, ncachī dē. De tūhun yáhá cáhān: Cristo, Yāā nī ntají Yāā Dios.
42 Ñúcuán de cuānohōn dē nūū Jesús jíín ñanī dē Simón. De tá nī jinī Jesús nūū Simón, de nī ncāhān yā: Maá nú cúu Simón sēhe Jonás. De jondē mitan de cunaní nú Cefas, ncachī yā. De tūhun yáhá cáhān: Pedro, de suu cúu yūū.

Jā ní ncana yā Felipe jíín Natanael

43 De incā quīvī téēn de cúnī Jesús quīhīn yā región Galilea. De nī jēcutáhán yā jíín Felipe, de nī ncāhān yā jíín dē: Cuniquīn nduhū ná cóhōn.
44 De Felipe cúu tēe ñuū Betsaida, jā cúu ñuū Andrés jíín Pedro.
45 De nī jēnanducú dē Natanael, de nī ncāhān dē jíín: Nī nquetáhán ndá nī jíín Yāā jā yósō tūhun yā nūū tutū ley jā ní ntee Moisés, jíín nūū tutū jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán. De Jesús sēhe José ñuū Nazaret cúu yā, ncachī dē.
46 De nī ncāhān Natanael jíín dē: ¿De nāsa cúu cúñáhnú iin tēe jā ní ncacu ñuū ndāhví Nazaret? De nī ncāhān Felipe: Ná cóhōn de cunī nū, ncachī dē.
47 De nī jinī Jesús jā váji Natanael, de ncāhān yā: Yáhá vāji iin tēe ndāā jā cúu ndija tatā Israel, chi nduú stáhví cuitī dē, ncachī yā.
48 De nī ncāhān Natanael jíín yā: ¿Nāsa jínī ní sāán? De nī ncāhān Jesús: Ja nī jinī ni

ndóhó jondē ncháha ca cana Felipe ndóhó, tá nī īyo nú jēhē ñutun higo, ncachī yā.

49 Ñúcuán de nī ncāhān Natanael jíín yā: Maestro, maá ní cúu Sēhe Yāā Dios, maá ní cúu Rey nación maá ó Israel, ncachī dē.

50 De nī ncāhān Jesús: ¿A jā ní ncāhān ni jā ní jinī ni ndóhó tá nī īyo nú jēhē ñutun higo, á suu cúu jā ní ncandíja nú nduhū, á naá cúu? Sochi coo tiñu ñáhnú cā cunī nū nsūú cā yáhá, ncachī yā jíín dē.

51 De nī ncāhān cā yā: Jāndáā cáhān ni jíín ndá nú jā jondē mitan de cunī nū jā nune nūū ndéē Yāā Dios andiví, de ndá ángel yā ndaa yā nuu yā nūū nduhū, Yāā nī nduu tēe, ncachī yā.

2

Jā ní jēhēn yā iin vico tándāhá ñuū Caná

1 De nī nchāha ūnī quīvī, de nī īyo iin vico tándāhá ñuū Caná ndáñúū Galilea. De ñúcuán íyó naná Jesús.

2 De suni nī ncana nchivī Jesús jíín ndá tēe scuáha jíín yā, nī jēhēn yā vico jíín ndá dē.

3 De nī ndoco vino. De naná Jesús nī ncāhān ña jíín yā: Nī ndoco vino ndá ji, ncachī ña.

4 De nī ncāhān Jesús jíín ña: ¿De nūcu cáhān ní súcuán jíín sá, naná? Chi ncháha ca quenda quīvī jā sāhá sá tiñu ñáhnú, ncachī yā.

5 De naná yā chi nī ncāhān ña jíín ndá nchivī jícó ndíso cōhō: Sāhá ndá nú ndācá jā cáchī yā nūū nū, ncachī ña.

6 De ñúcuán íyó īñū tinaja yūū jā ñúhun ndute nándahá ndá nchivī hebreo jā ndúndoo ji nūū Yāā Dios. De iin iin tinaja quénda cuhun cūmī xico á ciento litro ndute.

7 De nī ncāhān Jesús jíín nchivī jícó ndíso cōhō: Chuhun chitú ndá nú ndute tinaja yáhá. De nī nchuhun chitú ndá ji.

8 De nī ncāhān yā: Mitan de tavā ndá nú jacū de quīsiáha nú coto túnī tēe cúu encargado vico, ncachī yā. De nī jēsiáha ji nūū dē.

9 De nī jito túnī dē ndute jā ní nduu vino, de nduú jínī dē ní cúu nūū ní nīhīn ndá ji. Chi maá-ni ndá mozo cúu jā jínī, chi maá ji nī ntavā ndute. Ñúcuán de tēe encargado nī ncana dē tēe tándāhá.

10 De nī ncāhān dē: Ndācá nchivī chi xihna cā vino vāha jéhe ji, de tá nī jihi vāha nchivī íyó vico, de sá de jéhe ji vino jā íyó núu cā. Sochi maá nú tucu nī nsāhá nú, chi jā sándīhí de jéhe nú vino jā váha ndasí cā, ncachī dē.

11 Tiñu yáhá jā ní nsāhá Jesús inī ñuū Caná ndáñúū Galilea cúu tiñu ñáhnú jā xíhna ñúhún jā ní nsāhá yā jā stéhēn yā poder yā. De súcuán nī stéhēn yā jā cúñáhnú ndasí yā. De ndá tēe scuáha jíín yā nī ncandíja dē yā.

12 De sá de cuāhān yā ñuū Capernaum jíín naná yā jíín ndá ñanī yā jíín ndá tēe scuáha jíín yā. De nī ndeē yā ñúcuán jacū quīvī.

Já ní ntavā yā nchivī inī templo
(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

13 De já cuácuñatin vico pascua já sáhá ndá táhán yā hebreo, de cuāhān yā Jerusalén.
14 De inī patio templo cāhnú nī jinī yā ndá nchivī já xícó stīquī jíín tīcāchí jíín paloma, jíín ndá nchivī sáma xūhún, ndéē ndá ji nūū mesa ji.
15 De já súcuán nī jinī yā, de nī nsāhá yā iin cuarta ñii. De nī ntají yā ndācá ji inī templo, jondē jíín tīcāchí jíín stīquī ji. De nī jitē yā xūhún nchivī sáma. De nī scócáva yā ndá mesa ji.
16 De nī ncāhān yā jíín nchivī xícó paloma: Tavā ndá quiti yáhá. De mā sāhá nú yāhvi inī vehe Tatá nī, ncachī yā.
17 Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíín yā, nī nūcūhun inī dē tūhun yósō nūū tutū īī: Ja ñatin cuū sá já ndíhvī ndasí inī sá sīquī vehe ní, cáchī yā jíín Tatá yā, cáchī tutū.
18 De ndá táhán yā hebreo nī jīcā tūhún dē yā: ¿De nā tiñu ñáhnú sāhá nú já stéhēn nū poder nū, de cucáhnú inī ni já ndíso tíñú nú já sáhá nú súcuán? ncachī dē jíín yā.
19 De nī ncāhān yātá yā: Scócáva ndá nú templo yáhá, de nūū únī quīvī de nacani nī, ncachī yā.
20 Ñúcuán de nī ncāhān ndá tēe hebreo: Uū xico īñū cuīyā de nī jīnu templo yáhá. De ndóhó, ¿á nūū únī-ni quīvī de nacani nú, á naá cúu? ncachī dē.
21 Sochi templo já ní ncāhān Jesús cúu maá yiqui cúñu yā, chi cahnī nchivī yā de natecū yā nūū únī quīvī.
22 Já ñúcuán cúu já tá nī natecū yā já ní jīhī yā, de ndá tēe nī scuáha jíín yā nī nūcūhun inī dē já ní ncāhān yā tūhun yáhá. De nī ncandíja ndá dē tūhun já yósō nūū tutū īī, jíín tūhun yáhá já ní ncāhān Jesús.

Já jínī Jesús nāsa cáá inī ánō nchivī
23 De tá íyó Jesús nāsa maá vico pascua, de cuāhā nchivī nī ncandíja ji já cúu yā Cristo, chi nī jinī ji ndācá tiñu ñáhnú já sáhá yā já stéhēn yā poder yā.
24 Sochi maá Jesús nduú ní jétáhví yā ji, chi ja jínī yā nāsa cáá inī ánō ndá ji.
25 De nduú jíni ñúhún já cachī ni iin nchivī nūū yā nāsa íyó ndá nchivī, chi maá yā ja jínī yā nāsa cáá inī ánō ji.

3

Já ní natúhún Jesús jíín Nicodemo
1 De íyó iin tēe grupo fariseo, nání dē Nicodemo, de cúñáhnú dē nūū nchivī nación dē hebreo.
2 Tēe yáhá nī nquiji dē nūū Jesús iin jacuáā, de nī ncāhān dē jíín yā: Maestro, ja jínī ndá sá já maá Yāā Dios nī ntají yā níhín já stéhēn ní tūhun yā nūū ndá sá. Chi tú nduú íyó Yāā Dios jíín ní, de mā cūú sāhá ní ni iin tiñu ñáhnú tá cúu nūū sáhá ní já stéhēn ní poder ní, ncachī dē.

3 De nī ncāhān Jesús: Jāndáā cáhān ni jíín nú jā tú mā nácacu jeé iin nchivī, de mā cūú quīvi ji ndahá Yāā Dios jā tatúnī yā nūū ji, ncachī yā jíín dē.

4 De nī ncāhān Nicodemo jíín yā: ¿De nāsa cuu nacacu iin tēe de tú ja nī jahnu dē? ¿A cuu nūcūhun tucu dē chījin naná dē de nacacu tucu dē? ncachī dē.

5 De nī ncāhān Jesús: Jāndáā cáhān ni jíín nú jā tú mā nácacu iin nchivī, de mā cūú quīvi ji ndahá Yāā Dios jā tatúnī yā nūū ji. De jā nácacu ji cúu jā ndúndoo cuāchi ji tá cúu nūū sáhá ndute, de cundeē Espíritu Santo inī ánō ji.

6 Jā cácu sáhá nchivī, chi sēhe nchivī cúu. Sochi jā cácu sáhá Espíritu yā, chi sēhe yā cúu.

7 Mā sáhvi inī nū cani inī nū nāsa cúu tūhun nī ncāhān ni jíín nú jā cánuú nacacu jeé ndá nú.

8 De tāchī chi quéne ní-ni cúu nūū cúnī maá, de jíni nú jā cáyu, sochi nduú jínī nū ní jondē vāji ní jondē quīhīn. De suni súcuán cúu ndāçá nchivī jā nácacu sáhá Espíritu, chi nduú jínī nū nāsa sáhá yā tiñu ñúcuán, ncachī yā.

9 De nī jīcā tūhún tucu Nicodemo: ¿De nāsa cúu túsaá?

10 De nī ncāhān Jesús: Maá nú cúu iin maestro jā cúñáhnú nūū ndá táhán ó Israel, ¿de á nduú jícūhun inī nū tūhun yáhá, á naá cúu?

11 Jāndáā cáhān ni jíín nú jā tūhun jā jícūhun inī ni cúu jā cáhān ni jíín nú. De nácani cájí nī sīquī tiñu jā ní jinī ni. Sochi nduú cándíja ndá nú tūhun jā cáhān ni.

12 Chi nī ncāhān ni tūhun nāsa sáhá Yāā Dios inī ñayīví, de nduú cándíja ndá nú. ¿Túsaá de nāsa cuu candíja nú de tú cāhān ni tūhun nāsa sáhá yā jondē andiví?

13 Chi ni iin nduú ní ncáa andiví jā cunī nāsa íyó ñúcuán, chi mátúhún-ni nduhū, Yāā nī nduu tēe. Chi andiví ndéē ni, de nī ncuun nī vāji nī.

14 De tá cúu nūū ní jata caa Moisés iin cōō cāa, tá nī jica ndá nchivī nūū ñuhun tíhá, suni súcuán maá nī, Yāā nī nduu tēe, cánuú jā cundita caa nī yīcā cruz.

15 De súcuán cánuú tácua ndācá nchivī jā candíja ji jā scácu nī ji, mā tánū tāhvī ji, chi sa cutecū ji níí cání andiví.

Ndasí nī ncundáhví inī yā nchivī ñayīví

16 Chi Yāā Dios nī ncundáhví ndasí inī yā nchivī ñayīví. De jā ñúcuán nī ntají yā Sēhe yā nī nquiji, vísō mátúhún-ni yā íyó, tácua ndācá nchivī jā cándíja ji jā scácu yā ji, mā tánū tāhvī ji chi sa cutecū ji níí cání andiví.

17 Chi nduú ní ntají Yāā Dios Sēhe yā inī ñayīví jā stánū tāhvī yā nchivī, chi sa jā scácu yā ji.

18 Nchivī jā cándíja ji jā scácu yā ji, mā tánū tāhvī ji. Sochi nchivī nduú cándíja, ja nī ntānū tāhvī ji, chi nduú ní ncándíja ji maá Sēhe Yāā Dios, jā mátúhún-ni yā íyó.

19 Maá Yāā jā stúu inī ánō
nchivī, ja nī nquenda yā inī
ñayīví. Sochi nchivī nī jētahān
cā inī ji caca ji modo nūū neē
nsūú cā jā stúu yā inī ánō ji,
chi tiñu sáhá ji cúu tiñu néhén.
Jā ñúcuán cúu jā tānū tāhvī
nchivī jāá nduú cándíja.

20 Chi ndācá nchivī jā sáhá
tiñu néhén, nduú jétahān cuitī
inī ji luz yā. De nduú jéhe
ji tūhun jā stúu yā inī ánō ji,
chi nduú cúnī ji jā natūu tiñu
néhén jā sáhá ji.

21 Sochi nchivī jā sáhá tiñu
ndāā, jéhe ji tūhun jā stúu yā
inī ánō ji, tácua natūu jā ndācá
tiñu sáhá ji cúu tiñu jétahān inī
Yāā Dios, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu Juan tūhun Jesús

22 Ñúcuán de Jesús jíín ndá
tēe scuáha jíín yā, cuāhān yā
región Judea. De nī ndeē
yā ñúcuán jacū tiempo jíín
ndá dē, de scuénduté ndá dē
nchivī.

23 De suni scuénduté Juan,
ndéē dē lugar jā nání Enón
ñatin ñuū Salim, chi ñúcuán
íyó cuāhā ndute. De nī nquiji
ndá nchivī nūū dē, de nī
scuénduté dē ji.

24 Súcuán nī nsāhá dē jondē
ncháha ca quīvi dē vecāa.

25 Ñúcuán de sava tēe
scuáha jíín Juan ndasí nī
ncāhān ndá dē jíín sava táhán
dē hebreo sīquī ní iin cúu
modo vāha cā jā cuenduté
nchivī jā ndundoo ji nūū Yāā
Dios.

26 De nī nquiji ndá dē nūū
Juan, de nī ncāhān dē: Maestro, tēe jā ní īyo jíín ní yūte
Jordán ichi nūū quénda ncandiī, jā ní nacani ní tūhun dē
nūū sá, mitan de scuénduté
maá dē, de ndiviī nchivī jéhēn
ji nūū dē.

27 De nī ncāhān Juan: Ni iin
tēe mā cūú sāhá dē tiñu Yāā
Dios de tú mā tétíñú yā dē.

28 Ndá máá nú chi nī jini nú
jā ní ncāhān cājí nī jāá nsūú
maá nī cúu Cristo, chi cúu nī
iin jā ní ntají Yāā Dios jā cosō
nūú nacani tūhun jā quiji yā.

29 De tá sáhá nchivī vico
tándāhá, de maá tēe tándāhá
cúu jā ndéca ñasíhí. De amigo
tēe tándāhá chi íyó jíín dē, de
níni tūhun cáhān dē. De cúsiī
ndasí inī dē jā níni dē tūhun
cáhān tēe tándāhá. De saáni nduhū, chi cúu nī tá cúu
amigo tēe tándāhá. Chi nī
nquenda maá Cristo, de cúsiī
ndasí inī ni jā níni nī tūhun
cáhān yā.

30 De cánuú jā nduñáhnú cā
maá yā de nuu cā maá nī,
ncachī Juan.

Jā ní nquiji yā jondē nūū sūcún

31 De Yāā jā váji jondē andiví, cúñáhnú yā nūū ndihi.
Chi ndācá jā ní ncacu inī
ñayīví yáhá, sēhe ñayīví cúu,
de maá-ni tūhun ñayīví cáhān.
Sochi Yāā jā váji ichi andiví,
chi cúñáhnú yā nūū ndihi
nchivī.

32 De nácani yā tūhun jā
ní jinī yā jíín jā ní jini yā.
De nchivī chi nduú cándíja ji
tūhun cáhān yā.

33 Sochi tú iin nchivī cándíja
ji tūhun cáhān yā, suu cúu jā
jétúhún ji jā Yāā ndāā cúu Yāā
Dios.

34 Chi Yāā jā ní ntají Yāā Dios vāji, chi maá-ni tūhun Yāā Dios cáhān yā. Chi Yāā Dios nduú jéhe yícuāhá yā Espíritu yā nūū Yāā jā ní ntají yā.

35 Maá yā jā cúu yā Tatá, ndasí mānī yā jíín Sēhe yā, de ndiviī nī nchihi yā ndahá Sēhe yā jā tatúnī yā nūū.

36 Nchivī jā cándíja maá Sēhe yā jā scácu yā ji, cutecū ji níí cání andiví. De nchivī jāá nduú cúnī candíja sēhe yā, mā cútecū ji, chi sa cuāha Yāā Dios castigo jā ndoho ji níí cání.

4

Jā ní ncāhān Jesús jíín ñahan Samaria

1 De ndá tēe grupo fariseo, nī nīhīn dē tūhun jā íyó cuāhā cā nchivī scuáha jíín Jesús nsūú cā jíín Juan, jíín jā cuāhā cā nchivī scuénduté yā nsūú cā Juan.

2 Sochi nsūú maá yā cúu jā scuénduté, chi ndá tēe scuáha jíín yā cúu jā scuénduté.

3 De tá nī jinī Jesús jā súcuán nī nīhīn ndá dē tūhun, de nī nquee yā región Judea, de cuānohōn yā región Galilea.

4 De ichi jā nóhōn yā chi yáha región Samaria.

5 De nī nquenda yā iin ñuū región Samaria jā nání Sicar, ñatin ñuhun jā ní jēhe Jacob nūū sēhe dē José jondē janahán.

6 De ñúcuán íyó pozo jā nání pozo Jacob. De nī jēcundeē Jesús xiín pozo ñúcuán, chi nī ncuītá yā jā cuáhān yā ichi. De cúu tá cahūxī ūū.

7 De nī nquenda iin ñahan Samaria, vāji ña jā quehen ña ndute. De nī ncāhān Jesús jíín ña: Cunī mānī ní ndute coho sá, ncachī yā.

8 De ndá tēe scuáha jíín yā, ja cuāhān ndá dē ñuū cuācuēen dē jā cajī dē jíín yā.

9 De ñahan Samaria nī ncāhān ña jíín yā: ¿Nūcu jícān ní ndute nūū sá coho ní? Chi tēe hebreo cúu ní, de ñahan Samaria cúu sá, ncachī ña. Súcuán nī ncāhān ña, chi nchivī hebreo nduú cáhān ndá ji jíín nchivī Samaria.

10 De nī ncāhān Jesús: Tú jā jínī ní nāsa cúnī Yāā Dios sāhá yā jā váha níhín, jíín ní iin cúu sāán jā jícān sá ndute nūū ní, ñúcuán de maá ní cācān ní nūū sá, de cuāha sá ndute jā cutecū ní níí cání sāhá, ncachī yā.

11 De nī ncāhān ña jíín yā: Señor, cúnú ndasí pozo yáhá, de nduú ná née ní jā tavā ní ndute. ¿Túsaá de ní nīhīn ní ndute jā cutecū sá sāhá?

12 ¿De á cúñáhnú cā maá ní nsūú cā tatá ó Jacob, á naá cúu? Chi maá dē nī sndóo dē pozo yáhá nūū ō. De yáhá nī jihi maá dē ndute, jíín ndá sēhe dē, jíín ndá quiti ndéca dē, ncachī ña.

13 De nī ncāhān Jesús: Ndācá nchivī jā jíhi ndute yáhá, chi yīchī tucu ji.

14 Sochi nchivī jā coho ndute jā cuāha sá nūū ji, chi mā yíchī cuitī cā ji. Chi ndute jā cuāha sá quene inī ji tá cúu ndute jā quéne nūū ñūhún, de sāhá jā cutecū ji ní cání, ncachī yā jíín ña.

15 De maá ña nduú ní jícūhun inī ña, de nī ncāhān ña jíín yā: Señor, cuāha ní ndute ñúcuán coho sá, tácua mā yíchī cuitī cā sá, de ni nduú cā jíni ñúhún quiquehen sá ndute pozo yáhá, ncachī ña.

16 De nī ncāhān Jesús jíín ña: Cuácāna ní yií ní de quiji ní jíín dē, ncachī yā.

17 Nduú nā yií sá íyó, ncachī ña. De nī ncāhān Jesús: Ndāā cáhān ní jāá nduú nā yií ní íyó.

18 Chi ja nī īyo ūhūn yií ní, de tēe ndéca ní mitan chi nsūú yií ní cúu dē. Yāhá cúu jā ní ncāhān ndāā ní, ncachī yā.

19 De jā súcuán nī ncāhān yā, de nī ncāhān ña: Señor, iin tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu ní, jáni inī sá.

20 Ndá ndīyi tatā sá nchivī Samaria, yucu yáhá nī nchiñúhún ji Yāā Dios. Sochi ndá máá ní nchivī hebreo, cáhān ní jā Jerusalén cúu nūū cánuú chiñúhún ó yā, ncachī ña.

21 De nī ncāhān Jesús jíín ña: Nánā, candíja ní tūhun cáhān sá, chi quiji quīvī jāá nsūú yucu yáhá ni nsūú Jerusalén cúu nūū chiñúhún ní maá Yāā cúu Tatá, chi ndihi-ni lugar de cuu chiñúhún ní yā.

22 Ndá máá ní nchivī Samaria chi nduú jínī ní ní iin cúu jā chíñúhún ní. Sochi ndá máá sá chi jínī sá ní iin cúu jā chíñúhún sá. Chi jondē nūū ndá máá sá nchivī hebreo cúu nūū váji Yāā jā scácu nchivī.

23 De ja nī nquenda quīvī jā ndá nchivī jā chíñúhún Yāā cúu Tatá, mitan de víhí cā chiñúhún ndija ji yā, chi jondē jíín inī jíín ánō ji. Chi maá Tatá súcuán cúnī yā jā chiñúhún nchivī yā.

24 Yāā Dios cúu Espíritu, de nchivī jā cúnī ji chiñúhún ji yā, cánuú jā chiñúhún ndija ji yā jondē jíín inī jíín ánō ji, ncachī yā.

25 De nī ncāhān tucu ña: Jínī sá jā quiji Mesías jā cúu Cristo, Yāā jā tají Yāā Dios. De tá quenda maá yā, de stéhēn cājí yā ndācá tūhun nūū ō.

26 De nī ncāhān Jesús: Maá sá jā cáhān sá jíín ní, suu sá cúu Yāā ñúcuán.

27 De juni cáhān cā yā súcuán, de nī nenda ndá tēe scuáha jíín yā. De sáhvi inī ndá dē ndéhé dē jā nátúhún yā jíín ñahan ñúcuán. De ni iin dē nduú ní jícā tūhún dē yā naá cúu jā jícā tūhún yā ña á naá cúu jā nátúhún yā jíín ña.

28 Ñúcuán de nī sndóo ña quīyi ña, de cuāhān ña jondē ñuū. De nī ncāhān ña jíín ndá nchivī ñúcuán:

29 Nehēn ndá nú ná cóhōn de cunī nū iin tēe jā ní ncachī ndihi ndācá jā ní nsāhá nī. Sanaā de maá yā cúu Cristo jā ndétu ó jā quiji, ncachī ña.

30 Ñúcuán de nī nquee ndá ji ñuū, de cuāhān ji nūū íyó Jesús.

31 De juni cuāhān ndá ji nūū yā, de ndá tēe scuáha jíín yā nī ncāhān ndāhví dē jíín yā: Maestro, cajī ní stāā viī, ncachī dē.

32 De nī ncāhān yā jíín ndá dē: Iyó stāā cajī ni jāá nduú jínī ndá nú nāsa cúu, ncachī yā.

33 Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíín yā nī jīcā tūhún táhán ndá

de: ¿A ja nī nquisiáha iin nchivī jā ní nchajī yā, á naá cúu? ncachī dē.

34 De nī ncāhān Jesús: Jā ní ncachī ni jā íyó jā cajī ni cúu jā cúsiī inī ni sáhá nī tiñu cúnī Yāā nī ntají nduhū vāji nī, jíín jā sínu nī tiñu jā ní jēhe yā nūū ni.

35 De cáhān ndá nú jā cúmanī cūmī cā yōō de tēhndē trigo. Sochi nduhū chi cáhān ni jíín nú: Cūndēhé ndá nú, chi nchivī cuāhā cúu ji tá cúu trigo jā ní ncuaān jā tēhndē, chi ja íyó tūha ji candíja ji nduhū.

36 De ndá tēe scándíja nchivī, cúu dē tá cúu tēe jéhndē trigo, de nīhīn dē yāhvi dē. De jā nástútú ndá dē nchivī cúu jā cutecū ji níí cání andiví. De ndá tēe jā scútē nuu tūhun nī xihna cā, cúu dē modo tēe jítē trigo, de inuú-ni cusiī inī dē jíín ndá cā tēe jā stéhēn cā sīquī ñúcuán.

37 Chi ndāā cáhān iin tūhun: Iin tēe jítē, de incā tēe nástútú, cáchī.

38 De jā suu cúu jā ní ntají nī ndá ndóhó jā scándíja nú nchivī ja nī jini tūhun nī nī nacani incā tēe. Chi ndá cā tēe chi ja nī nacani dē tūhun nūū nchivī, de ndá máá nú chi modo jā nástútú nú ji cúu jā scándíja nú ji, ncachī yā.

39 De cuāhā nchivī Samaria jā ndéē ñuū ñúcuán, nī ncandíja ji Jesús jā ní jini ji tūhun jā ní ncāhān ñahan ñúcuán. Chi nī ncāhān ña jā ní ncachī yā ndihi ndācá jā ní nsāhá ña.

40 Jā suu cúu jā ndá nchivī Samaria ñúcuán nī nquenda ji nūū yā, de nī ncāhān ndāhví ji jíín yā jā ná quéndōo yā ñuū ji. De nī ndōo yā ñúcuán ūū quīvī.

41 De cuāhā cā ji nī ncandíja ji yā jíín tūhun cáhān maá yā.

42 De nī ncāhān ndá ji jíín ñahan ñúcuán: Nduú cā jíni ñúhún jā cāhān maá nú de candíja nī yā, chi ja nī jini ndá nī tūhun jā cáhān maá yā. De jínī ndācá ó jā maá yā cúu ndija Cristo, Yāā jā scácu nchivī ñayīví, ncachī ndá ji.

Jā ní nasāhá vāha yā sēhe tēe ndíso tíñú nūū rey

43 De tá nī nchāha ūū quīvī, de Jesús nī nquee yā Samaria, de nī naquehen yā ichi cuānohōn yā región Galilea.

44 Chi ja nī ncāhān maá yā jā ndá tēe nácani tūhun Yāā Dios, nduú íyó yíñúhún nchivī ñuū dē jíín dē, de saá-ni jíín maá yā.

45 De tá nī nenda yā Galilea, de nchivī ñúcuán nī jetáhví ji yā, chi suni maá ji nī jēhēn ji vico pascua Jerusalén, de nī jinī ndá ji ndācá tiñu nī nsāhá yā quīvī jā ní īyo vico ñúcuán.

46 Ñúcuán de nī jēhēn tucu yā ñuū Caná ndáñúū Galilea, nūū ní nsāhá yā jā ndute nī nduu vino. De inī ñuū Capernaum nī īyo iin tēe cúñáhnú jā ndíso tíñú nūū rey. De cúhū sēhe dē.

47 Tēe ñúcuán nī nīhīn dē tūhun jā ní nquenda tucu Jesús región Galilea jā ní jēhēn yā región Judea. De nī jēndēhé dē yā, de nī ncāhān ndāhví dē jā ná quíhīn yā jíín

dē vehe dē, de nasāhá vāha yā sēhe dē, chi ja ñatin cuū ji.

48 De nī ncāhān yā jíín dē: Tú mā cūní nú ndá tiñu ñáhnú jā sāhvi inī nū sāhá, de mā cándíja cuitī ndá nú, ncachī yā.

49 De tēe ndíso tíñú nūū rey, nī ncāhān dē: Señor, sāhá ní favor ná cóhōn, chi tú ná cúcuéé ní de cuū sēhe sá, ncachī dē.

50 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Cuánohōn vehe nú, chi cutecū sēhe nú. De nī ncandíja dē tūhun nī ncāhān Jesús, de cuānohōn dē-ni.

51 De juni jíca dē cuānohōn dē vehe dē, de nī nquenda ndá mozo dē nī nquitahān ji dē, de nī ncāhān ji: Ja nī nduvāha sēhe ní, ncachī ji.

52 De nī jīcā tūhún dē nā hora cúu jā ní nquijéhé nī nduvāha ji. De nī ncāhān ndá ji jíín dē: Cahiin icu nī nquee cahni ji.

53 Ñúcuán de maá tatá ji nī nsāhá dē cuenta jā hora ñúcuán cúu jā ní ncāhān Jesús jíín dē jā cutecū sēhe dē. De nī ncandíja dē jíín níí vehe dē jā cúu yā Yāā jā ní ntají Yāā Dios.

54 Yáhá cúu vuelta ūū jā ní nsāhá Jesús tiñu ñáhnú jā ní stéhēn yā poder yā región Galilea, tá nī nenda yā jā ní jēhēn yā región Judea.

5

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe jā cáá nūū pila Betesda

1 Ñúcuán de cuāhān tucu Jesús Jerusalén, chi íyó tucu vico jā sáhá ndá táhán yā hebreo.

2 De Jerusalén íyó iin pila ndute ñatin maá viéhé jā nání viéhé tīcāchí. De yuhú hebreo nání Betesda. De nūū íyó pila ñúcuán íyó ūhūn corredor.

3 De ndá corredor ñúcuán cáá cuāhā nchivī cúhū, jā cuāá, jā cojo, jā vehlé. De ndétu ndá ji jā candā ndute ñúcuán.

4 Chi íyó quīvī jā cúun iin ángel yā nūū pila, de scándā yā ndute. De nchivī jā quívi xihna cā inī pila tá scándā yā ndute, de ndúvāha ji nā-ni cuēhē ndóho ji.

5 De ñúcuán cáá iin tēe jā ní ncuu ōcō xāhōn ūnī cuīyā cúhū dē.

6 De nī jinī Jesús jā cáá dē, de nī jinī yā jā ní ncuu cuāhā cuīyā cúhū dē. De nī ncāhān yā jíín dē: ¿A cúnī nū nduvāha nú? ncachī yā.

7 De nī ncāhān tēe cúhū: Señor, nduú níhīn sá ni iin tēe squívi sāán inī pila tá cándā ndute. Chi ndācá vuelta jā cúnī sá quīvi sá, de quívi-ni incā nchivī xihna cā, ncachī dē.

8 De nī ncāhān Jesús: Nacōo de naquehen nú camilla nū de caca nú, ncachī yā.

9 De tēe ñúcuán nī nduvāha dē-ni. De nī naquehen dē camilla dē, de nī nquijéhé dē jíca dē. De quīvī nátātú cúu quīvī ñúcuán.

10 De nī ncāhān ndá táhán dē hebreo jíín dē: Quīvī nátātú cúu mitan. De cáchī ley jā má cūú cuiso nú camilla nū.

11 De nī ncāhān tēe nī nduvāha: Tēe jā ní nasāhá vāha nduhū, nī ncāhān dē jíín

nī jā naquehen nī camilla ni de caca nī, ncachī dē.

12 Ñúcuán de nī jīcā tūhún ndá dē: ¿Ní tēe nī ncāhān jíín nú jā naquehen nú camilla nū de caca nú?

13 De tēe nī nduvāha, nduú jínī dē ní iin tēe cúu jā ní nasāhá vāha dē. Chi íñí cuāhā nchivī ñúcuán, de Jesús ja cuāhān yā.

14 De cuéé cā de nī naquetáhán Jesús jíín dē inī templo cāhnú. De nī ncāhān yā: Mitan chi nī nduvāha nú. De mā sāhá cā nū cuāchi, chi tú nduú, de quiji iin tūndóhó xéēn cā sīquī nū, ncachī yā.

15 Sá de cuāhān tēe ñúcuán de nī ncachī tūhun dē nūū ndá táhán dē hebreo jā Jesús cúu jā ní nasāhá vāha yā dē.

16 De sīquī jā ní nsāhá Jesús tiñu yáhá quīvī nátātú, jā ñúcuán cúu jā ndá tēe hebreo jínī ūhvī dē yā, de cúnī ndá dē cahnī dē yā.

17 De nī ncāhān Jesús jíín ndá dē: Maá Tatá nī chi níí cání sáhá yā tiñu váha, de suni súcuán sáhá maá nī tiñu váha.

18 De sīquī jā ní ncāhān yā súcuán, de ndá tēe hebreo víhí cā cúnī dē cahnī dē yā. Chi nsūú maá-ni jāá nduú squíncuu yā jā cáhān ley sīquī quīvī nátātú, chi suni jā ní ncāhān yā jā Tatá yā cúu Yāā Dios de súcuán sáhá inuú yā maá yā jíín Yāā Dios.

Sīquī jā ndíso tíñú Sēhe Yāā Dios

19 De nī ncāhān Jesús: Jāndáā cáhān ni jíín ndá nú: Nduhū jā cúu Sēhe Yāā Dios, ni iin mā cūú sāhá nī jā maá nī, chi sáhá nī maá-ni tiñu jā jínī ni jā sáhá Tatá nī. Chi ndācá jā sáhá Tatá nī, suni sáhá nduhū jā cúu nī Sēhe yā.

20 Chi Tatá nī mānī yā jíín nduhū jā cúu nī Sēhe yā, de stéhēn yā nūū ni ndihi jā sáhá yā. De coo tiñu ñáhnú cā jā stéhēn cā yā nsūú cā jā ní ncuu mitan, jā sāhvi inī ndá nú cunī nū.

21 Chi tá cúu nūū nástécū Tatá nī ndīyi de cutecū tucu ji, saá-ni nduhū jā cúu nī Sēhe yā, suni sáhá nī jā cutecū ní-ni cúu jā cúnī maá nī.

22 De maá Tatá nī, nduú sándaā yā sīquī ni iin nchivī, chi nī jēhe yā tūhun jā sándaā maá nī sīquī ndācá nchivī, chi Sēhe yā cúu nī.

23 De súcuán de coo yíñúhún ndihi nchivī nūū ni, tá cúu nūū íyó yíñúhún ji nūū Tatá nī. De nchivī jāá nduú íyó yíñúhún nūū ni, túsaá de suni nduú íyó yíñúhún ji nūū maá Tatá nī, Yāā jā ní ntají nduhū vāji nī.

24 Jāndáā cáhān ni jíín ndá nú: Tú iin nchivī chuhun inī ji tūhun cáhān ni, de candíja ji jā Yāā ndāā cúu Yāā jā ní ntají nduhū vāji nī, nchivī ñúcuán cutecū ji níí cání andiví, de mā tánū tāhvī ji. Chi mā cōó cā ji tá cúu ndīyi, chi sa cutecū ji níí cání.

25 Jāndáā cáhān ni jíín ndá nú jā quiji quīvī, de mitan de ja nī nquijéhé, jā ndācá nchivī jā cúu tá cúu ndīyi, cuni ndá ji tūhun jā cáhān nduhū, Sēhe Yāā Dios. De nchivī cuetáhví chi cutecū ji níí cání.

26 Chi tá cúu nūū íyó poder maá Tatá nī jā sáhá yā jā técū

ndācá-ni, suni súcuán nī jēhe yā poder nūū maá nī jā sāhá nī jā cutecū ndācá-ni.

27 De suni nī nsāhá yā jā ndíso tíñú nī jā sándaā ni sīquī nchivī, chi cúu nī Yāā nī nduu tēe.

28 Mā sáhvi inī ndá nú cani inī nū sīquī tūhun cáhān ni. Chi quiji quīvī jā ndācá ndīyi cuni ji tūhun cáhān ni,

29 de quee ji nūū yíyuhū ji. De ndá ndīyi jā ní nsāhá tiñu váha, natecū ji jā cutecū ji níí cání. De ndá ndīyi jā ní nsāhá tiñu néhén, natecū ji de quīvi ji nūū tānū tāhvī ji.

Jā ní stéhēn yā jā ní ntetíñú Yāā Dios yā

30 Ni iin mā cūú sāhá nī jā maá nī. Chi nāsa ndácu Yāā Dios nūū ni, súcuán sándaā ni tiñu nchivī. De ndāā sándaā ni, chi nduú sáhá nī jā cúnī maá nī, chi sáhá nī jā cúnī maá Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū vāji nī.

31 Tú maá nī cāhān jā cúu nī Sēhe Yāā Dios, de cachī nchivī jāá nduú jétíñú tūhun cáhān ni.

32 Sochi íyó incā jā cáhān jā cúu nī Sēhe yā. De jínī ni jā tūhun cáhān yā, chi níhīn tīñú.

33 Ndá máá nú nī ntají nú ndá tēe jā ní jīcā tūhún dē Juan. De Juan chi ndāā nī ncāhān dē tūhun nī.

34 De vísō súcuán de nsūú nduhū cúu jā jíni ñúhún jā stéhēn iin tēe jā Sēhe Yāā Dios cúu nī. Chi ndá máá nú cúu jā jíni ñúhún, tácua candíja ndá nú de cācu nú. Jā ñúcuán nī ncāhān ni jā íyó ndāā tūhun nī jā ní nacani Juan.

35 Maá Juan nī ncuu dē tá cúu iin lámpara jā cáyū de cútūu, cúu jā ní nacani dē tūhun nī. De ndá máá nú chi jacū-ni quīvī nī jētahān inī nū jā ní stéhēn dē nūū nū.

36 Sochi íyó jā stéhēn cājí cā jā cúñáhnú nī nsūú cā jā ní ncāhān Juan. Maá tiñu sáhá nī, suu stéhēn cājí jā Tatá nī nī ntají ndija yā nduhū vāji nī, chi tiñu yáhá nī ntetíñú yā nduhū jā sāhá nī.

37 De Tatá nī jā ní ntají yā nduhū vāji nī, suni maá yā cáhān nūū tutū īī jā cúñáhnú nī, vísō nduú ní jíni jíín sóho ndá nú jā cáhān yā, de ni nduú ní jínī jínúū nū yā.

38 Sochi nduú ní nchúhun inī ndá nú tūhun jā ní ncāhān Tatá nī, chi nduú cándíja ndá nú nduhū, Yāā jā ní ntají yā.

39 De nánducú viī ndá nú ndācá tūhun cáhān tutū īī, chi jáni inī nū jā ñúcuán nīhīn nū tūhun jā cutecū nū níí cání sāhá. De sīquī maá nī cúu jā cáhān tutū īī.

40 Sochi nduú cúnī ndá nú cuetáhví nú nduhū jā quīvi nú ndahá nī tácua cutecū nū níí cání.

41 Nduú sáhá nī cuenta tūhun jā cáhān ndá nchivī jā cúñáhnú nī.

42 Chi ja jínī ni nāsa cúu ánō ndá nú jāá nduú íyó mānī nū jíín Yāā Dios.

43 Nduhū vāji nī jíín tiñu cúnī Tatá nī, de nduú jétáhví ndá nú nduhū. Sochi tú incā tēe quenda dē jíín tiñu cúnī maá dē, de sa tēe ñúcuán ñamā cuetáhví nú dē.

44 ¿Nāsa cuu candíja ndá nú? Chi máni jā cúnī ndá

nú jā cuñáhnú nú sāhá ndá táhán nú, de nduú ndúcú nú jā cuñáhnú nú sāhá Yāā Dios, jā íyó mátúhún-ni yā.

45 Mā cāní inī ndá nú jā cāhān ni cuāchi sīquī nū nūū Tatá nī. Chi íyó iin jā cāhān cuāchi sīquī nū, suu Moisés, tēe jā ñúhún inī ndá nú jā quendōo ndāā nū jíín ley jā ní ntee dē.

46 Chi tú ní ncándíja ndá nú jā ní ntee Moisés, de suni candíja nú nduhū nícu, chi tūhun maá nī cúu jā ní ntee dē.

47 Te tú nduú cándíja ndá nú tūhun nī jā ní ntee dē, ¿de nāsa candíja nú tūhun cáhān maá nī túsaá? ncachī yā jíín ndá dē.

6

Jā ní scájī yā ūhūn mil nchivī
(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

1 Ñúcuán de cuāhān Jesús incā lado mar Galilea, jā cúu mar Tiberias.

2 De cuāhā ndasí nchivī nī jēcuniquīn ji yā, chi nī jinī ji ndācá tiñu ñáhnú jā stéhēn yā poder yā jā ní nasāhá vāha yā nchivī cúhū.

3 De nī ncaa yā iin yucu, de nī jēcundeē yā ñúcuán jíín ndá tēe scuáha jíín yā.

4 De ja nī ncuñatin vico pascua jā núcūhun inī ndá táhán yā hebreo jā ní ncācu ji nūū nchivī nación Egipto.

5 De nī nūcūndēhé yā, de nī jinī yā jā váji cuāhā ndasí nchivī. De nī ncāhān yā jíín Felipe: ¿Ní jondē cueen ó jā cajī ndá nchivī yáhá?

6 De súcuán nī ncāhān yā jā jíto túnī yā dē tú nāsa cāhān dē. Chi ja jínī maá yā nāsa sāhá yā.

7 De nī ncāhān Felipe jíín yā: Ni mā quēndá ūū ciento denario stāā jā cajī ndá ji vísō jacū-ni, ncachī dē.

8 Ñúcuán de nī ncāhān incā tēe scuáha jíín yā, jā cúu Andrés, ñanī Simón Pedro:

9 Yáhá íyó iin tēe lulí jā ndíso ji ūhūn stāā cebada jíín ūū tiacá. ¿De ní quenda ñúcuán, chi nchivī cuāhā ndasí cúu? ncachī dē.

10 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Cāhān ndá nú jíín nchivī ná cúndeē ji, ncachī yā. De ñúcuán íyó cuāhā itē, de nī jēcundeē ndá ji, de tá ūhūn mil tēe cúu.

11 De nī nquehen Jesús stāā ñúcuán, de xihna cā nī nacuetáhví yā nūū Yāā Dios. De nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíín yā, de ndá máá dē nī nsajī dē nūū ndá nchivī ndéē ñúcuán. De suni súcuán nī nsāhá yā jíín tiacá, de nī nchajī ndá ji nāsaa cúnī ji cajī ji.

12 De tá nī ndahā chījin ji, de nī ncāhān yā jíín ndá tēe scuáha: Nastútú ndá nú ndá pedazo jā ní nquendōo, tácua mā náā cuitī.

13 De nī nastútú ndá dē, de nī nchitú ūxī ūū tīcá pedazo jā ní nquendōo cā sīquī ndihúhūn stāā cebada.

14 De jā ní jinī ndá nchivī tiñu ñáhnú jā ní nsāhá Jesús jā stéhēn yā poder yā, de nī ncāhān ji: Jāndáā ndija jā tēe yáhá cúu jā cáhān tutū jā quiji

inī ñayīví jā nacani tūhun Yāā Dios, ncachī ndá ji.

15 De nī jinī Jesús jā cúnī ndá ji sāhá ji fuerza jā cuu yā rey ji nícu. De nī ncujiyo tucu mátúhún yā-ni, nī ncaa yā cuāhān yā nūū sūcún cā yucu.

Jā ní jica jéhé yā nūū mar
(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

16 De jā cuácuneē, de ndá tēe scuáha jíín yā nī nuu dē yucu cuāhān dē nūū mar.

17 De nī ndīvi ndá dē inī barco, de nī scáca dē jā quīhīn dē incā lado mar jondē ñuū Capernaum. De ja nī ncuneē, de ncháha ca nenda Jesús nūū ndá dē.

18 Ñúcuán de nī jīquīhi iin tāchī níhin, de jísō ndute mar sáhá.

19 De tá nī ncuu tá cúu ūhūn á īñū kilómetro jíca ndá dē jíín barco, de nī jinī dē jā jíca Jesús nūū mar, de nī ncuñatin yā nūū barco. De nī nchūhú ndá dē.

20 De maá yā nī ncāhān yā jíín dē: Maá nī cúu, de mā cúyūhú ndá nú.

21 De nī ncusiī inī ndá dē jā ná quívi yā inī barco. De nī nsāhá yā jā ñamā-ni nī nquenda barco nūū ñuhun yíchí nūū cuáhān ndá dē.

Jā ní nanducú ndá nchivī Jesús

22 De quīvī téēn de ndá nchivī jā ní nquendōo incā lado mar, nī jinī ji jā ndá tēe scuáha jíín yā cuāhān dē jíín mátúhún-ni barco jā ní īyo ñúcuán, jíín jāá nduú ní nquívi Jesús jā quīhīn yā jíín dē.

23 Sá de sava cā barco jā váji ichi ñuū Tiberias, nī nquenda ñatin lugar nūū ní nchajī ndá ji stāā jā ní nacuetáhví maá Jētohō ō jēhē.

24 De jā ní jinī nchivī jāá nduú cā Jesús íyó yā ñúcuán, de ni ndá tēe scuáha jíín yā, de nī nquīvi ji ndá barco ñúcuán, de cuāhān ji ñuū Capernaum cuānanducú ji yā.

Jesús cúu stāā jā cutecū ō níí cání

25 De tá nī nquenda ji jondē incā lado mar, de nī nanihīn ji Jesús. De nī jīcā tūhún ji yā: Maestro, ¿nā hora nī nquenda ní yáhá?

26 De nī ncāhān Jesús: Jāndáā cáhān ni jíín ndá nú jā nánducú nú nduhū sīquī jā ní nchajī nū jondē nī ndahā chījin nú, de nsūú sīquī jā ní jinī nū ndācá tiñu ñáhnú jā ní stéhēn ni poder ni.

27 Mā cúndihvī inī nū maá-ni sīquī jā cajī nū jā ñamā nataxīn, chi sa cundihvī inī nū jā nīhīn nū stāā jā cutecū nū níí cání sāhá. De nduhū, Yāā nī nduu tēe, taji nī maá stāā jā cutecū nū níí cání. Chi Tatá nī Yāā Dios nī jani yā nduhū jā sáhá nī súcuán, ncachī yā jíín ndá ji.

28 Ñúcuán de nī jīcā tūhún ji yā: ¿Nāsa sāhá ndá sá tácua squíncuu sá tiñu cúnī Yāā Dios?

29 De nī ncāhān Jesús: Tiñu jā cúnī Yāā Dios cúu jā candíja ndá nú nduhū, Yāā jā ní ntají yā vāji.

30 Ñúcuán de nī ncāhān ndá ji: ¿Túsaá de nā tiñu ñáhnú sāhá ní cunī ndá sá de candíja

sá jā ní ntají yā níhín? ¿Nā tiñu cúu jā sáhá ní?

31 Chi ndá tatā ō janahán nī nchajī dē maná jā ní ncuun ichi andiví jondē nūū ñuhun tíhá, tá cúu nūū yósō nūū tutū īī: Yāā Dios nī jēhe yā stāā nī ncuun ichi andiví nī nchajī ndá ji, cáchī tutū, ncachī ndá ji jíín yā.

32 De nī ncāhān Jesús: Jāndáā cáhān ni jíín ndá nú: Nsūú Moisés ní jéhe stāā ñúcuán nūū ndá dē jā ní ncuun ichi andiví, chi maá Tatá nī nī jēhe. De maá yā jéhe stāā andiví jā cutecū nū níí cáni sāhá.

33 Chi stāā jā jéhe Yāā Dios cúu maá Yāā jā ní ncuun ichi andiví, de sáhá yā jā nchivī ñayīví cutecū ji níí cáni andiví, ncachī yā.

34 De nī ncāhān ndá ji: Señor, níní cuāha ní stāā ñúcuán cajī ndá sá túsaá.

35 De nī ncāhān Jesús: Maá nī cúu maá stāā jā cutecū nū níí cáni sāhá. Nā-ni nchivī quívi ndahá nī, mā cōcón cuitī cā ji. De nā-ni nchivī cándíja nduhū, mā yíchī cuitī cā ji.

36 Sochi ndá ndóhó ja nī ncāhān ni jíín nú jāá nduú cándíja nú nduhū, vísō nī jinī nū nūū ni.

37 Ndācá nchivī jā sáhá Tatá nī jā candíja ji nduhū, maá ji quívi ndahá nī. De jétáhví nī ndācá ji jā cúnī ji quīvi ji ndahá nī, chi mā tají cuitī ni ji.

38 Chi nī nquiji nī jondē andiví tácua sāhá nī tiñu jā cúnī Yāā jā ní ntají nduhū, de nsūú jā sāhá nī jā cúnī maá nī.

39 De tiñu jā cúnī Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū, cúu jā má scuíta nī ni iin nchivī jā jéhe yā nūū ni, chi coto nī ji de nastécū ni ji quīvī jīnu ñayīví.

40 De Yāā nī ntají nduhū, cúnī yā jā ndācá nchivī jā níhīn ji tūhun nduhū de candíja ji nduhū jā cúu nī Sēhe Yāā Dios, cutecū ji níí cáni andiví. Chi nastécū ni ji quīvī jīnu ñayīví, ncachī yā.

41 Ñúcuán de nī nquijéhé ndá táhán yā hebreo cáhān ji contra sīquī yā, chi nī ncāhān yā jā maá yā cúu stāā jā ní ncuun ichi andiví.

42 De nī ncāhān ji: ¿A nsūú tēe yáhá cúu Jesús sēhe José? De jínī ō tatá dē naná dē. ¿De nāsa cúu jā cáhān dē jā ní ncuun dē ichi andiví túsaá?

43 De nī ncāhān Jesús jíín ndá ji: Mā cáhān ndá nú sīquī ni.

44 Ni iin nchivī mā cūú quīvi ji ndahá nī de tú mā sāhá Tatá nī jā cuu inī ji quīvi ji, chi maá yā nī ntají nduhū vāji nī. De nastécū ni ji quīvī jīnu ñayīví.

45 De suha yósō nūū tutū jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán: Ndācá ji chi stéhēn Yāā Dios nūū ji, cáchī. Túsaá de ndācá nchivī jā jíni tūhun jā cáhān Tatá nī de jétáhví ji jā stéhēn yā nūū ji, nchivī ñúcuán chi quīvi ji ndahá nī.

46 Ni iin nchivī nduú ní jínī cuitī ji nūū maá Tatá nī. Chi mátúhún-ni nduhū cúu jā ní jinī nūū yā, chi jondē nūū maá yā vāji nī.

47 Jāndáā cáhān ni jíín ndá
nú jā nchivī jā candíja jā scácu
nī ji, maá ji cutecū ji níí cáni.
48 Maá nī cúu stāā jā cutecū
nū níí cáni sāhá.
49 Ndá tatā nū janahán, nī
nchajī dē stāā maná jā ní
ncuun ichi andiví jondē nūū
ñuhun tíhá, sochi nduú ní
nsáhá jā cutecū dē níí cáni.
50 De stāā jā cáhān ni jā váji
ichi andiví, chi nā-ni nchivī
cajī, de cutecū ji níí cáni an-
diví.
51 De suu maá nī cúu stāā
ñúcuán jā ní nquiji ichi an-
diví jā sáhá jā cutecū nū níí
cáni. De nchivī jā cajī stāā
yáhá, cutecū ji níí cáni andiví.
De stāā jā cuāha nī cúu yiqui
cúñu nī, de cuāha nī tácua
nchivī ñayīví cutecū ji níí cáni,
ncachī yā.
52 Ñúcuán de ndá táhán yā
hebreo nī ncāhān ji jíín táhán
ji: ¿Nāsa cuu cuāha tēe yáhá
yiqui cúñu dē cajī ō? ncachī
ji.
53 De nī ncāhān Jesús jíín
ji: Jāndáā cáhān ni jíín ndá
nú: Tú mā cándíja nú jā yiqui
cúñu nduhū, Yāā nī nduu tēe,
cúu tá cúu stāā, de nīñī ni
cúu tá cúu ndute, túsaá de mā
cútecū nū níí cáni sāhá.
54 Chi ndá nchivī jā candíja
jā yiqui cúñu nī cúu tá cúu
stāā de nīñī ni cúu tá cúu
ndute, maá ji cutecū níí cáni.
De nastécū ni ji quīvī jā jīnu
ñayīví.
55 Chi yiqui cúñu nī jíín nīñī
ni cúu ndija jā sāhá jā cutecū
ji níí cáni.
56 De ndá nchivī jā candíja
jā yiqui cúñu nī jíín nīñī ni cúu
tá cúu stāā jíín ndute jā cutecū
ji níí cáni sāhá, maá ji íñí nīhin
ji jíín nī, de íyó nī jíín ji.
57 Maá Tatá nī, Yāā técū, nī
ntají yā nduhū vāji nī, de técū
ni sáhá maá yā. De saá-ni ndá
nchivī jā candíja jā cúu nī tá
cúu stāā ji jíín ndute ji, suni
súcuán cutecū ji níí cáni sāhá
nī.
58 Maá nī cúu stāā jā ní
nquiji ichi andiví. De stāā jā
cáhān ni nduú cúu tá cúu stāā
maná jā ní nchajī ndá tatā nū
janahán, chi nduú ní nsáhá
jā cutecū ji níí cáni. Chi stāā
jā cáhān ni, de nchivī jā cajī,
cutecū ji níí cáni sāhá, ncachī
yā.
59 Ndá tūhun yáhá nī
stéhēn Jesús nūū nchivī jā ní
ndutútú inī vehe īī sinagoga
ñuū Capernaum.

Tūhun jā cutecū ō níí cáni

60 De cuāhā nchivī scuáha
jíín yā, nī jini ji tūhun yáhá
jā ní stéhēn yā, de nī ncāhān
ndá ji: Víjín ndasí tūhun yáhá.
¿Nāsa cuu cuetáhví ó túsaá?
61 De nī jinī Jesús jā cáhān
ndá ji jā víjín cúu tūhun yáhá,
de nī ncāhān yā: ¿A víjín sáhá
tūhun yáhá jíín ndá nú?
62 ¿De nāsa sāhá nú de tú
cunī nū jā nduhū, Yāā nī
nduu tēe, ndaa nī quīnohōn ni
nūū ní ndeē ni xihna ñúhún?
63 Maá ánō nchivī cúu jā
sáhá jā técū ji. Chi yiqui cúñu
ji nduú jétíñú cuitī súcuán. De
ndá tūhun jā ní ncāhān ni jíín
nú cúu jā quendōo vāha ánō
nū, de cutecū nū níí cáni sāhá.
64 Sochi sava nú chi nduú
cándíja nú, ncachī yā. Chi
jondē jā xíhna ñúhún ja jínī

Jesús nā nchivī cúu jā má cándíja, jíín ní iin dē cúu jā nastúu dē yā.

65 De nī ncāhān cā yā: Jā ñúcuán nī ncāhān ni jíín ndá nú jā má cūú quīvi ni iin nchivī ndahá nī de tú mā sāhá Tatá nī jā cuu inī ji quīvi ji, ncachī yā.

66 De jondē quīvī ñúcuán de cuāhā nchivī scuáha jíín yā, nī sndóo ji yā, de nduú cā ní jíca ji jíín yā.

67 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín ndihúxī ūū tēe scuáha jíín yā: ¿A suni cúnī ndá máá nú quīhīn nū, á naá cúu?

68 De nī ncāhān Simón Pedro: Señor, ¿nā nūū cā quīhīn sá? Chi maá ní cúu jā nácani tūhun jā cutecū sá níí cání sāhá.

69 De nī ncandíja ndá sá de jínī sá jā maá ní cúu Cristo, Sēhe Yāā Dios, Yāā técū, ncachī dē.

70 De nī ncāhān Jesús: De vísō nī nacāji nī ndihúxī ūū ndá nú, de íyó iin nú jā ní nquīvi tāchī inī, ncachī yā.

71 De súcuán nī ncāhān yā sīquī Judas Iscariote, sēhe Simón. Chi maá dē nastúu dē yā, vísō iin táhán jā úxī ūū tēe scuáha jíín yā cúu dē.

7

Jāá nduú ní ncándíja ndá ñanī Jesús

1 Ñúcuán de jíca nuu Jesús región Galilea. Chi nduú cúnī yā caca nuu yā región Judea, chi ndá táhán yā hebreo jā ndéē ñúcuán, cúnī dē cahnī dē yā.

2 De cuācuñatin vico jā sāhá ndá táhán yā hebreo vehe ramádā jā cundeē ji.

3 De ndá ñanī yā nī ncāhān dē jíín yā: ¿Nūcu maá yáhá-ni íyó nú? Vāha cā quīhīn nū región Judea, tácua ndá tēe ñúcuán jā cándíja dē ndóhó, suni cunī dē tiñu ñáhnú jā sáhá nú.

4 Chi tú cúnī iin tēe jā cūtē nuu tūhun dē, de mā sāhá yuhū dē tiñu. De tú sáhá nú ndācá tiñu ñáhnú, vāha cā sāhá nú jā cunī ndiviī nchivī túsaá.

5 Súcuán nī ncāhān ndá ñanī yā jíín yā, chi ni ndá máá dē nduú cándíja dē yā.

6 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Ncháha ca quenda maá quīvī jā quíhīn ni. De ndá máá nú chi nā-ni quīvī de cuu quīhīn nū.

7 Chi mā quítī inī nchivī ñayīví cunī ji ndóhó, de maá nī chi quítī inī ji jínī ji, chi cáhān ni jā maá-ni tiñu néhén sáhá ndá ji.

8 Cuáhán ndá máá nú vico. De maá nī chi mā quíhīn ni mitan, chi ncháha ca quenda maá quīvī jā cánuú quīhīn ni, ncachī yā.

9 Súcuán nī ncāhān yā tūhun yáhá jíín ndá dē, de nī nquendōo yā Galilea.

Jā ní jēhēn Jesús vico vehe ramádā

10 De tá nī nchāha ndá ñanī yā cuāhān dē vico ñúcuán, de sá de suni cuāhān maá yā. De nduú ní jéhēn nijīn yā, chi nduú ní stúu yā maá yā.

11 De ndá táhán yā hebreo nánducú ji yā vico ñúcuán, de

cáhān ndá ji: ¿Ní cúu nūū íyó tēe ñúcuán? ncachī ji.

12 De ndasí nī ncāhān nchivī jā síquī yā, chi sava ji cáhān: Tēe vāha cúu dē. De sava cā ji cáhān: Nduú chi stáhví dē nchivī.

13 De yuhū-ni nī ncāhān ji tūhun yā, chi yúhú ji jā quītī inī ndá táhán ji hebreo.

14 De tá nī ncuu sava vico, de nī nquenda Jesús, nī nquīvi yā templo cāhnú, de nī nquijéhé yā stéhēn yā tūhun.

15 De nī nsāhvi inī ndá táhán yā hebreo níni ji, de nī ncāhān ji: ¿Nāsa jínī tēe yáhá cuāhā tūhun ndíchí? Chi nduú ní jíca dē escuela, ncachī ji.

16 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Tūhun jā stéhēn ni chi nsūú tūhun maá nī cúu, chi tūhun jā ní jēhe maá Yāā jā ní ntají nduhū cúu.

17 Tú iin nchivī cúnī ji sāhá ji tiñu cúnī Yāā Dios, nchivī ñúcuán chi jīcūhun inī ji á jondē nūū Yāā Dios vāji tūhun stéhēn ni, á tūhun jā jáni inī maá nī cúu.

18 Tēe jā cáhān tūhun jáni inī maá dē, tēe ñúcuán ndúcú dē jā sāhá ñáhnú nchivī dē. De tú iin tēe ndúcú dē sāhá ñáhnú dē Yāā jā ní ntají dē, tēe ñúcuán cúu tēe ndāā, de nduú nā tūhun stáhví íyó jíín dē.

19 ¿A nsūú jā ní jēhe Moisés ley yā nūū nū jā squíncuu nú? De ni iin nú nduú squíncuu. Chi sa jā cúnī ndá nú cahnī nū nduhū, ¿de nājēhē cúu? ncachī yā.

20 De nī ncāhān ndá nchivī ñúcuán: Tāchī ndóho nú. ¿Ní iin cúnī cahnī ndóhó?

21 De nī ncāhān Jesús: Nī nasāhá vāha nī iin tēe quīvī nátātú, de ndiviī nū nī nsāhvi inī nū nī jinī nū jā quīvī nátātú nī nsāhá nī tiñu ñúcuán.

22 De Moisés nī jēhe dē ley jā cúu circuncidar nūū ndá nú. De sáhá ndá nú circuncidar sūchí yíí nūū únā quīvī jā ní ncacu ji, vísō quīvī nátātú cúu. (Sochi nsūú maá Moisés ní jáquīn ley ñúcuán, chi ja nī īyo nūū ndācá tatā dē.)

23 Túsaá de tú sáhá ndá nú circuncidar vísō quīvī nátātú cúu, tácua squíncuu nú ley Moisés, ¿de nūcu quítī inī ndá nú jā ní nasāhá vāha ndasí nī iin tēe quīvī nátātú?

24 Mā cāní ñamā inī nū jā cuāchi sáhá nī. Chi sa cani vāha inī nū sīquī ndācá tiñu váha, ncachī yā.

Jā ní ncachī Jesús ní jondē vāji yā

25 Ñūcuán de sava nchivī Jerusalén nī jīcā tūhún táhán ji: ¿A nsūú tēe yáhá cúu jā nánducú ndá tēe cúñáhnú jā cahnī dē, á naá cúu?

26 De yáhá cáhān nijīn dē nūū chitú, de nduú ni iin jásī jā sáhá dē. ¿A sanaā de nī ncundaā inī ndá tēe cúñáhnú jā tēe yáhá cúu Cristo jā cáchī tutū jā quiji, á naá cúu?

27 De nduú chi ja jínī ō ní nūū váji tēe yáhá. De tá quiji Cristo, chi ni iin ó mā cúnī ō ní jondē quiji yā, ncachī ji.

28 Ñúcuán de nī ncāhān jee Jesús jā stéhēn yā tūhun inī templo: Jínī ndá nú nduhū, de jínī nū nā ñuū vāji nī. De vísō súcuán de maá Yāā ndāā cúu

já ní ntají nduhū vāji nī, de nduú vāji nī já cúnī maá nī. De nduú jínī ndá nú nāsa Yāā cúu yā.

29 De maá nī chi jínī ni yā, chi jondē nūū maá yā vāji nī, de maá yā nī ntají nduhū, ncachī yā.

30 Ñúcuán de nī nducú ndá dē tiin dē yā. De ni iin dē nduú ní ncúu tiin dē yā, chi ncháha ca quenda maá quīvī já tiin dē yā.

31 Sochi cuāhā nchivī nī ncandíja ji yā, de nī ncāhān ji: ¿A nsūú tēe yáhá cúu Cristo, Yāā ndétu ó já quiji? Chi cuāhā ndasí tiñu ñáhnú sáhá yā já stéhēn yā poder yā, ncachī ji.

Já ní ntají ndá dē policía já tiin dē Jesús

32 De nī jinī ndá tēe fariseo já súcuán cáhān ndá nchivī tūhun yā. De ndá máá dē jíín ndá sūtū cúñáhnú, nī ntají dē ndá policía já jíto templo, vāji dē já tiin dē yā.

33 De nī ncāhān Jesús: Jacū-ni cā quīvī coo nī jíín ndá nú. Ñúcuán de quīnohōn ni nūū Yāā nī ntají nduhū vāji nī.

34 De nanducú ndá nú nduhū, sochi mā nánihīn nū nduhū. Chi mā cūú cuēē nū nūū cundeē ni, ncachī yā.

35 Ñúcuán de ndá táhán yā hebreo nī jīcā tūhún táhán dē: ¿De ní cúu nūū quíhīn tēe yáhá já mā nánihīn ō dē? ¿A quīhīn dē nūū ndá táhán ó hebreo já ní jītē nuu já ndéē nación Grecia? ¿De á stéhēn dē tūhun nūū nchivī Grecia, á naá cúu?

36 ¿De nā tūhun cúu já ní ncāhān dē já nanducú ó dē de mā nánihīn ō dē, já má cūú cōhōn nūū cundeē dē? ncachī ndá dē.

Sīquī ndute já cutecū ō níí cání sāhá

37 De quīvī sándīhí vico ñúcuán de íyó vico cáhnú cā. De quīvī ñúcuán nī nacuiñī Jesús, de nī ncāhān jee yā: Tú nā-ni nchivī cúu ndasí inī ji ndācá já váha já sāhá nī jēhē ji, jondē tá cúu nūū yíchī ndasí ji ndute, túsaá de ná quívi ji ndahá nī de coho ji ndute, cúu já nīhīn ji ndācá já váha ñúcuán.

38 De nchivī já candíja já scácu nī ji, chi inī ánō ji cundeē Espíritu Santo, de cuu yā tá cúu iin yūte já quéne de níí cání jíca ndute. De suu cúu já sāhá yā já cutecū ji níí cání, tá cúu nūū cáhān tutū īī, ncachī yā.

39 De súcuán nī ncāhān yā já nchivī candíja já scácu yā ji, nīhīn ji Espíritu Santo. Chi ncháha ca quenda maá Espíritu, chi ncháha ca ndaa Jesús quīnohōn yā nūū nduñáhnú yā.

Já ní ncusíín inī nchivī já síquī yā

40 De sava ndá nchivī cuāhā, tá nī jini ji tūhun yáhá, de nī ncāhān ji: Jāndáā já tēe yáhá cúu já cáchī tutū já quiji dē nacani dē tūhun Yāā Dios, ncachī ji.

41 De sava cā ji nī ncāhān: Tēe yáhá cúu Cristo, Yāā nī ntají Yāā Dios. Sochi sava cā ji nī ncāhān ji: Nduú chi nsūú Galilea quiji Cristo.

42 Chi cáchī tutū īī já chījin tatā rey David cacu Cristo, de

cacu yā ñuū Belén, ñuū nūū ní ncacu maá David, ncachī ji.
43 De súcuán nī ncusíín inī ndá nchivī jā síquī yā.
44 De sava ji cúnī ji tiin ji yā jā chindasī ji yā, de ni iin ji nduú ní ntíin ji yā.

Jāá nduú ní ncándíja ndá tēe cúñáhnú

45 Ñúcuán de ndá policía jā jíto templo, nduú ní ntíin ndá dē Jesús, de cuānohōn ndá dē nūū ndá tēe fariseo jíín ndá sūtū cúñáhnú. De ndá tēe ñúcuán nī jīcā tūhún dē policía: ¿Nūcu nduú ní nquíji ndá nú jíín dē?
46 De nī ncāhān ndá policía: Nduú cuitī ni iin tēe cáhān vāha ndasí tá cúu nūū cáhān tēe ñúcuán, ncachī dē.
47 De nī ncāhān ndá tēe fariseo: ¿De á suni jondē ndá máá nú nī stáhví dē, á naá cúu?
48 Ni iin táhán nī ndá sūtū cúñáhnú jíín tēe fariseo, nduú cándíja ndá nī tūhun cáhān tēe ñúcuán, ¿de nūcu cándíja ndá máá nú?
49 De ndá nchivī cuāhā ñúcuán jāá nduú jícūhun inī ji ley Moisés, chi tānū tāhvī ji, ncachī ndá dē.
50 De nī ncāhān Nicodemo, tēe jā ní jēhēn nūū yā iin jacuáā, de suni iin tēe fariseo cúu dē:
51 Cáchī ley jā má cūú tee ó cuāchi sīquī iin tēe, de tú mā cúnini ó xihna cā nāsa cáhān dē, tácua cucáhnú inī ō nā cuāchi nī nsāhá dē, ncachī dē.
52 De nī ncāhān ndá dē: De ndóhó, ¿á suni jondē Galilea vāji nú jā cáhān nū jēhē tēe ñúcuán? Nanducú viī nū nūū tutū īī de cunī nū jā Galilea nduú quée cuitī ni iin tēe nácani tūhun Yāā Dios, ncachī ndá dē.
53 De cuānohōn ndá dē tá vehe tá vehe dē.

8

Tūhun ñahan jā ní ncasíquí ndéē tāhán

1 De nī ncaa Jesús cuāhān yā yucu Olivos.
2 De jā cuácunijīn incā quīvī, de nī nquenda tucu yā templo. De ndihi nchivī nī nquenda ji nūū yā. De nī jēcundeē yā, de nī stéhēn yā tūhun nūū ndá ji.
3 Ñúcuán de ndá tēe stéhēn ley janahán jíín ndá tēe grupo fariseo, nī nquiji ndá dē jíín iin ñahan jā ní nīhīn dē ña jā cásíquí ndéē ña. De nī jani dē ña māhñú.
4 De nī ncāhān dē jíín yā: Maestro, nī nīhīn ndá sá ñahan yáhá jā cásíquí ndéē ña.
5 De ley Moisés ndácu nūū ō jā cuāha ó yūū xīnī ndá ñahan sáhá súcuán tácua cuū ña. De maá ní, ¿nāsa cáchī ní?
6 De súcuán nī ncāhān ndá dē jā jíto túnī dē yā tú cuetáhví yā jā cáhān ley ñúcuán, chi tú nduú de cāhān dē cuāchi sīquī yā. De Jesús nī jīquindeyi yā, de nī ntee yā nūū ñūhún jíín xīnī ndāhá yā.
7 De jā cáhān cáhān ndá dē, de nī nūcuīñī yā, de nī ncāhān yā jíín dē: Tú ní iin ndá máá nú nduú nā cuāchi nú, de xihna cā ndóhó cuāha yūū xīnī ña túsaá, ncachī yā.
8 De nī jīquindeyi tucu yā, de nī ntee tucu yā nūū ñūhún.
9 De tá nī jini ndá dē jā súcuán nī ncāhān yā, de nī

jīcūhun inī dē jā suni íyó cuāchi dē. De tá iin tá iin dē nī nquee dē cuāhān dē, de xihna cā tēe ñáhnú cā nī nquee, de jondē nī ndihi. De nī nquendōo maá-ni cā Jesús jíín ñahan jā íñí ñúcuán.

10 De nī nūcuīñī tucu yā, de nduú cā ni iin tēe ñúcuán ní jínī yā, chi maá-ni cā ñahan íñí. De nī ncāhān yā jíín ña: ¿Ní cuāhān ndá tēe jā ní ncāhān cuāchi sīquī nū? ¿A nduú cā ní nénda ni iin dē jā cāhān dē cuāchi sīquī nū?

11 De nī ncāhān ña: Nduú ni iin dē, Señor. Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíín ña: Ni nduhū, mā cáhān ni cuāchi sīquī nū. De cuáhán de mā sāhá cā nū cuāchi, ncachī yā.

Jesús cúu maá luz jā stúu inī ánō nchivī

12 De incā vuelta nī ncāhān Jesús jíín nchivī: Maá nī cúu tá cúu luz jā stúu inī ánō nchivī ñayīví, jā sáhá nī jā jícūhun inī ji sīquī Yāā Dios. De nchivī jā candíja nduhū, mā cācá cā ji modo nūū neē, chi sa cunevāha ji luz inī ánō ji jā sāhá jā cutecū ji níí cání.

13 Ñúcuán de nī ncāhān ndá tēe fariseo jíín yā: Ndóhó chi cáhān nū jēhē maá nú, de nduú jétíñú tūhun cáhān nū.

14 De nī ncāhān yā jíín ndá dē: Vísō cáhān ni jēhē maá nī, de íyó ndāā tūhun cáhān ni. Chi jínī ni ní jondē vāji nī ní jondē quīhīn ni. Sochi ndá ndóhó nduú jínī nū ní jondē vāji nī ní jondē quīhīn ni.

15 Ndá ndóhó chi modo nchivī ñayīví sándaā nū sīquī tūhun cáhān ni. De nduhū chi nduú sándaā mátúhún nī-ni sīquī ni iin nchivī.

16 De tú sāhá ndāā ni sīquī ji, de ndāā sándaā ni, chi nduú sáhá mátúhún nī-ni, chi sándaā ni jondē jíín maá Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū vāji nī.

17 De yósō nūū tutū ley jā névāha ndá nú jā tú inuú cáhān ūū testigo, de cánuú cuetáhví nú jā cáhān dē, chi íyó ndāā tūhun cáhān dē.

18 Túsaá de nduhū cúu iin jā cáhān ndāā ni jēhē ni. De incā jā cáhān ndāā jēhē ni cúu maá Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū, ncachī yā.

19 De nī ncāhān ndá dē jíín yā: ¿Ní cúu nūū ndéē Tatá nú túsaá? De nī ncāhān yā: Nduú jínī ndá nú ní iin cúu nduhū ni Tatá nī. De tú jā jínī nū nduhū, de suni cunī nū Tatá nī nícu.

20 Ndá tūhun yáhá nī ncāhān Jesús jā stéhēn yā inī templo nūū íyó ndá jātūn nūū sócō nchivī xūhún. De nduú ní ntíin ni iin dē yā, chi ncháha ca quenda quīvī jā tiin dē yā.

Jā ní ncāhān yā jā má cūú quīhīn ji nūū cundeē yā

21 De nī ncāhān tucu Jesús jíín ndá dē: Nduhū chi quīhīn ni, de nanducú ndá nú nduhū, de mā nánihīn nū nduhū, chi quendōo cuāchi nú sīquī nū tá cuū nū. De jā ñúcuán mā cūú cuēē nū nūū quíhīn ni, ncachī yā.

22 Ñúcuán de ndá tēe hebreo nī ncāhān dē jíín táhán dē: ¿A cahnī tēe yáhá maá dē, de á suu ñúcuán cúu jā cáhān dē jā má cūú cōhōn nūū

quíhīn dē, á naá cúu? ncachī ndá dē.

23 De nī ncāhān yā: Ndá máá nú chi ñayīví yáhá vāji nú, sochi nduhū chi jondē andiví vāji nī. Ndá máá nú cúu nchivī ñayīví yáhá, de nduhū chi nsūú tēe ñayīví yáhá cúu nī.

24 Jā ñúcuán cúu jā ní ncāhān ni jā quendōo cuāchi nú sīquī nū tá cuū nū. Chi tú mā cándíja nú jā maá nī cúu Cristo, de quendōo ndija cuāchi nú sīquī nū tá cuū nū, ncachī yā.

25 De nī jīcā tūhún ndá dē yā: ¿Túsaá de ní iin cúu nú? De nī ncāhān yā: Ja nī ncachī ni nūū nū jondē jā xíhna ñúhún ní iin cúu nī.

26 De íyó cuāhā cā tūhun jā cuu cāhān ni jíín nú de sāhá ndāā ni sīquī nū. Sochi mā cáhān ni, chi inī ñayīví yáhá cáhān ni maá-ni tūhun jā ní jini nī nī ncāhān Yāā nī ntají nduhū vāji nī. De maá-ni tūhun ndāā cáhān yā, ncachī yā.

27 De nduú ní jícūhun inī ndá dē jā cáhān yā tūhun Tatá yā andiví.

28 Jā ñúcuán nī ncāhān cā yā: Tá nī nchāha jā ní jata caa ndá nú nduhū, Yāā nī nduu tēe, yīcā cruz, ñúcuán de cunī nū ní iin cúu nī. De cunī nū jāá nduú nā cuá sáhá nī jā cúnī maá nī, chi cáhān ni maá-ni tūhun jā ní stéhēn Tatá nī nūū ni.

29 Chi maá Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū, íyó yā jíín nī. De nduú sndóo mátúhún yā nduhū, chi níní sáhá nī tiñu jā jétahān inī maá yā, ncachī yā.

30 De jā ní ncāhān yā tūhun yáhá, de cuāhā nchivī nī ncandíja ji yā.

Sīquī ní-ni nchivī cúu sēhe Yāā Dios jíín sēhe tāchī cúñáhnú

31 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíín ndá táhán yā hebreo jā ní ncandíja ji yā: De tú cuiñi nīhin nú jíín tūhun stéhēn ni nūū nū, de cuu ndija nú nchivī scuáha jíín nī.

32 De jīcūhun inī nū tūhun ndāā, de tūhun ndāā sāhá jā nduu libre nū nūū maá jā yíhí nú ndahá.

33 De nī ncāhān ndá ji jíín yā: Nduú yíhí cuitī ni ndahá ni iin, chi tatā Abraham cúu ndá nī. ¿De nūcu cáhān nū jā nduu libre ni túsaá?

34 De nī ncāhān Jesús: Jāndáā cáhān ni jíín ndá nú jā ndācá nchivī jā sáhá cuāchi, nduú íyó libre ji, chi yíhí ji chījin cuāchi jā sátíñú cāhá ji nūū.

35 De nchivī jā sátíñú cāhá, chi nduú cúu ji iin táhán nchivī vehe nūū sátíñú ji. Sochi iin sēhe chi sa cúu ndija ji táhán nchivī vehe ji.

36 Túsaá de maá nī jā cúu Sēhe Yāā Dios, tú sāhá nī jā má sátíñú cāhá nú cā nūū cuāchi, túsaá de nduu libre ndija ndá nú, de cuu nú sēhe yā.

37 De jínī ni jā tatā Abraham cúu ndá nú, de vísō súcuán de cúnī ndá nú cahnī nū nduhū, chi nduú jétáhví nú tūhun cáhān ni.

38 Nduhū chi cáhān ni tūhun jā ní stéhēn Tatá nī nūū ni. De ndá ndóhó chi sáhá nú tiñu jā

ní ncāhān tatá ndá máá nú, tāchī cúñáhnú, ncachī yā.

39 De nī ncāhān ndá ji: Tatā Abraham cúu ndá nī. De nī ncāhān Jesús: Tú jā candíja ndá nú tá cúu nūū ní ncandíja Abraham, tácua cuu ndija nú tatā dē, ñúcuán de tiñu váha jā ní nsāhá dē suni sāhá ndá máá nú nícu.

40 De mitan chi cúnī ndá nú cahnī nū nduhū, vísō nī ncāhān ni jíín nú ndācá tūhun ndāā jā ní stéhēn Tatá nī nūū ni. De Abraham chi nduú ní nsáhá cuitī dē tá sáhá ndá máá nú.

41 Chi inuú-ni sáhá ndá nú tá sáhá maá tatá nú, ncachī yā. Ñúcuán de nī ncāhān ndá ji: Ndá máá nī chi nduú cúu nī sēhe ndáhví jāá nduú tatá. Chi íyó iin-ni tatá nī, de Yāā Dios cúu yā.

42 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Tú Yāā Dios cúu ndija tatá nú, de coo manī nū jíín nī nícu. Chi jondē nūū Yāā Dios nī nquee nī vāji nī. De nduú vāji nī jā cúnī maá nī, chi maá yā nī ntají nduhū.

43 ¿De nājēhē cúu jāá nduú jícūhun inī ndá nú tūhun cáhān ni túsaá? Suu sīquī jāá nduú cúnī nū chuhun inī nū tūhun cáhān ni.

44 Ndá máá nú chi tatá nú cúu tāchī cúñáhnú. De cúnī ndá nú sāhá nú tiñu jā cúnī tatá nú ñúcuán. Maá tāchī cúñáhnú nī jahnī ndīyi jondē jā xíhna ñúhún. De nduú cuitī nā tūhun ndāā íñí jíín, de nduú cuitī nā tūhun ndāā cáhān. De cáhān tāchī cúñáhnú tūhun stáhví sīquī jā súcuán cáá maá. Chi maá tāchī cúu jā ndíso tūhun stáhví, de nī squíjéhé ndihi tūhun stáhví.

45 Sochi nduhū chi cáhān ni tūhun ndāā, de jā ñúcuán cúu jāá nduú cándíja ndá nú nduhū.

46 De ni iin nú mā níhīn nū cuāchi sīquī ni, chi nduú cuitī nā cuāchi nī. De maá-ni tūhun ndāā cáhān ni, ¿de nūcu nduú cándíja ndá nú nduhū?

47 Ndá nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios, chi chúhun inī ji tūhun Yāā Dios. De ndá ndóhó chi nduú cúu nú sēhe Yāā Dios, de jā ñúcuán nduú cúnī nū chuhun inī nū, ncachī yā jíín ndá dē.

Iyó Jesús jondē ncháha ca coo Abraham

48 Ñúcuán de nī ncāhān ndá táhán yā hebreo: Ndāā cáhān ndá nī jā cáneē nū tá cúu nchivī Samaria, de ndóho nú tāchī.

49 De nī ncāhān Jesús: Nduú ndóho nī tāchī, chi íyó yíñúhún nī nūū Tatá nī. De ndá ndóhó chi nduú íyó yíñúhún nú nūū ni.

50 Nduhū chi nduú ndúcú nī jā cuñáhnú nī. Iyó iin jā sáhá jā cúñáhnú nī, de maá yā sándaā sīquī tūhun cáhān ndá nú.

51 Jāndáā cáhān ni jíín nú, tú ní nchivī squíncuu tūhun cáhān ni, de mā cúū cuitī ji, ncachī yā.

52 De ndá tēe hebreo nduú ní jícūhun inī dē, de nī ncāhān dē: Mitan de nī ncucáhnú inī ndá nī jā ndóho ndija nú tāchī. Chi Abraham jíín ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, nī jīhī ndá dē. De ndóhó chi cáhān nū, tú ní iin

squíncuu tūhun cáhān nū, de mā cúū cuitī ji, cáchī nū.

53 ¿De á cúñáhnú cā maá nú nsūú cā tatā ō Abraham, á naá cúu? Chi nī jīhī dē, de suni nī jīhī ndá tēe nī nacani tūhun yā. ¿De ní iin cā sáhá nú maá nú túsaá? ncachī ndá dē.

54 De nī ncāhān Jesús: Tú nduhū sáñáhnú nī maá nī, de nduú níhīn tīñú. Maá Tatá nī cúu jā sáñáhnú nduhū. De cáhān ndá nú jā maá yā cúu Yāā Dios maá nú.

55 De vísō súcuán de nduú jínī nū nāsa Yāā cúu yā. De nduhū chi jínī ni yā. De tú cāhān ni jāá nduú jínī ni yā, de cuu nī tēe stáhví tá cúu ndá máá nú. De nduú chi jínī ndija nī yā, de squíncuu nī tūhun cáhān yā.

56 De tatā ō Abraham nī ncusiī inī dē jā cunī dē quīvī quenda nī. De ja nī jinī dē, de nī jinī ni jā ní ncusiī ndasí inī dē, ncachī yā.

57 Ñúcuán de nī ncāhān ndá tēe hebreo jíín yā: Va ncháha ca coo nú ūū xico ūxī cuīyā, ¿de nāsa cúu jā cáhān nū jā ní jinī nū nūū Abraham? ncachī dē.

58 De nī ncāhān Jesús: Jāndáā cáhān ni jíín ndá nú jā jondē ncháha ca cacu Abraham de ja íyó nī, ncachī yā.

59 Ñúcuán de nī nquehen ndá dē yūū jā cuāha dē yā. Sochi nī nquee yuhū yā-ni, nī nchāha yā māhñú ndá dē, de nī nquee yā inī templo cuāhān yā.

9

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe nī ncacu cuáá

1 De jā jíca Jesús cuāhān yā, de nī jinī yā nūū iin tēe nī ncacu cuáá.

2 De ndá tēe scuáha jíín yā nī jīcā tūhún dē yā: Maestro, ¿nūcu nī ncacu cuáá tēe yáhá? ¿A cuāchi tatá dē naná dē cúu, á cuāchi maá dē cúu?

3 De nī ncāhān Jesús: Nsūú cuāchi maá dē, ni nsūú cuāchi tatá dē naná dē cúu jā ní ncacu dē súcuán, chi sa nī ncacu dē súcuán tácua cunī nchivī tiñu ñáhnú jā sāhá Yāā Dios jíín dē.

4 Juni cúu inī ñayīví tá nūū cúu nduú, de cánuú sāhá nī tiñu Yāā jā ní ntají nduhū. Chi quiji tiempo jā cuu tá nūū cúu jacuáā, jāá nduú cā nā tiñu cuu sāhá ni iin.

5 Juni ndéē ni inī ñayīví, de cúu nī luz jā cútūu inī ánō nchivī ñayīví, tácua jīcūhun inī ji sīquī Yāā Dios, ncachī yā.

6 De tá nī ncuu nī ncāhān yā súcuán, de nī jati yā ntesíi yā nūū ñūhún, de nī nsāhá yā ndēhyū jíín ntesíi yā, de nī ntee yā sīquī tínūú tēe cuáá.

7 De nī ncāhān yā jíín dē: Cuáhán nūū pila Siloé de naquete nú tīnūú nú, ncachī yā. De tūhun Siloé cáhān: Ndute jā ní scáca ndá dē nī nquenda. Ñúcuán de cuāhān dē, de nī naquete dē tīnūú dē, de nī ndunijīn-ni, de cuānohōn dē.

8 Ñúcuán de ndá nchivī ndéē ñatin jíín dē, jíín ndá nchivī jā ní jinī jā ní ncuu dē tēe cuáá, nī jīcā tūhún táhán ji: ¿A nsūú tēe yáhá cúu jā jícān caridad jā ndéē yáhá?

9 De sava ji nī ncāhān: Suu dē cúu. De sava cā ji nī ncāhān: Nsūú dē cúu, sochi súcuán cáá dē. De maá dē chi nī ncąhān dē: Suu nī cúu.

10 Ñúcuán de nī jīcā tūhún ndá ji: ¿De nāsa cúu jā ní nune tīnūú nú túsaá?

11 De nī ncāhān dē: Tēe nání Jesús nī nsāhá dē ndēhyū, de nī ntee dē tīnūú nī, de nī ncāhān dē jíín nī: Cuáhán nūū pila Siloé de naquete nú tīnūú nú. De nī jēhēn ni, de nī naquete nī, de nī nune-ni tīnūú nī, ncachī dē.

12 Ñúcuán de nī jīcā tūhún ji dē: ¿Ní cúu nūū íyó tēe ñúcuán? ncachī ji. Nduú jínī ni, ncachī dē.

Jā ní stíchī ndá tēe fariseo tēe nī ncacu cuáá

13 Ñúcuán de nī jēsiáha ndá ji tēe nī ncacu cuáá nūū ndá tēe fariseo.

14 De quīvī nátātú cúu jā ní nsāhá Jesús ndēhyū jā ní nacune yā tīnūú dē.

15 De ndá tēe fariseo nī jīcā tūhún tucu dē nāsa nī nune tīnūú dē. De nī ncāhān dē: Nī ntee dē ndēhyū sīquī tínūú sá, de nī naquete sá, de nī ndunijīn-ni tīnūú sá, ncachī dē.

16 Ñúcuán de nī ncąhān sava tēe fariseo: Tēe ñúcuán chi nsūú jondē nūū Yāā Dios vāji dē, chi nduú née iī dē quīvī nátātú. Sochi sava cā dē nī ncāhān: ¿Nāsa cuu sāhá tēe ñúcuán ndá tiñu ñáhnú de tú tēe íyó cuāchi cúu dē? De nī ncusíín inī ndá dē sīquī yā.

17 De nī jīcā tūhún tucu ndá dē tēe nī ncacu cuáá: Ndóhó, ¿nāsa cáhān nū sīquī tēe jā ní nacune tīnūú nú túsaá? De maá dē nī ncāhān dē: Iin tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu dē, ncachī dē.

18 Sochi ndá tēe hebreo ñúcuán nduú ní ncándíja dē jā ní īyo cuáá tēe ñúcuán de nī ndunijīn tīnūú dē. De nī ncąna ndá dē tatá naná tēe cuáá.

19 De nī jīcā tūhún ndá dē: ¿A yáhá cúu sēhe nú jā ní ncacu cuáá cáchī nū? ¿Túsaá de nāsa nī ndunijīn tīnūú dē mitan?

20 De nī ncāhān tatá dē jíín naná dē: Suu sēhe nī cúu tēe yáhá jā ní ncacu cuáá.

21 Sochi nduú jínī ni nāsa nī ndunijīn tīnūú dē mitan, de ni nduú jínī ni ní tēe nī nacune tīnūú dē. Cātūhún ndá nú maá dē, chi ja ñáhnú dē, de ná cáchī maá dē.

22 Súcuán nī ncāhān tatá dē jíín naná dē, chi yúhú dē ndéhé dē ndá táhán dē tēe hebreo. Chi ja nī nsāhá ndāā ndá tēe ñúcuán jā tú ní iin nchivī cachī ji jā Jesús cúu Cristo, Yāā nī ntají Yāā Dios, de tavā dē ji jā má cūú cā quīvi ji inī vehe īī sinagoga.

23 Jā ñúcuán nī ncāhān tatá dē jíín naná dē: Cātūhún ndá nú maá dē, chi ja ñáhnú dē.

24 Ñúcuán de ndá tēe hebreo nī ncana tucu dē tēe nī īyo cuáá. De nī ncāhān dē jíín: Cachī cājí nú nūū ni jā cunī jínúū Yāā Dios. Chi jínī ndá nī jā tēe íyó cuāchi cúu tēe nī nacune tīnūú nú.

25 Ñúcuán de nī ncāhān dē: Nduú jínī sá tú íyó cuāchi dē, á naá cúu. De íyó iin jā jínī sá, cúu jā tēe cuáá nī ncuu sá,

de mitan chi nī ndunijīn tīnūú sá, ncachī dē.
26 De nī jīcā tūhún tucu ndá dē: ¿Nāsa nī nsāhá dē jíín nú? ¿Nāsa nī nacune dē tīnūú nú túsaá?
27 De nī ncāhān dē: Ja nī ncachī tūhun sá nūū ndá ní, de nduú cúnī ní cuetáhví ní. ¿De nūcu cúnī ndá ní jā cachī tucu sá nūū ní? ¿De á suni cúnī ndá ní candíja ní dē, á naá cúu?
28 Ñúcuán de nī ncāhān nēhén ndá jíín dē, sá de nī ncāhān cā: Maá nú chi cándíja nú tēe ñúcuán, sochi ndá máá nī chi cándíja nī Moisés.
29 De jínī ndá nī jā ní ncāhān Yāā Dios jíín Moisés. Sochi tēe ñúcuán, ni nduú jínī ni ní jondē vāji dē.
30 De nī ncāhān tēe nī īyo cuáá: Sáhvi inī sá jā cáhān ndá ní jāá nduú jínī ní jā váji dē nūū Yāā Dios, vísō nī nacune dē tīnūú sá.
31 De jínī ō jā Yāā Dios nduú níni yā jā jícān táhvī nchivī íyó cuāchi. Chi níni yā jā cáhān ndá máá-ni nchivī jā chíñúhún nūū yā de sáhá ji jā cúnī yā.
32 De níí tiempo vāji ó, de nduú ní jínī cuitī ō jā nácune iin tēe tīnūú incā tēe nī ncacu cuáá.
33 De tú nsūú jondē nūū Yāā Dios vāji tēe ñúcuán, de mā cūú cuitī sāhá dē iin tiñu súcuán, ncachī dē.
34 De nī ncāhān ndá tēe hebreo: Ndóhó chi íyó ndasí cuāchi nú jondē quīvī nī ncacu nú, ¿de á maá nú stéhēn nūū ni, á naá cúu? ncachī dē. De nī ntavā ndá dē tēe ñúcuán yātā vehe īī sinagoga.

Sīquī nchivī jā íyó cuáá ánō

35 De nī nīhīn Jesús tūhun jā ní ntavā ndá dē tēe ñúcuán. De nī naquetáhán yā jíín dē, de nī ncāhān yā: ¿A cándíja nú Sēhe Yāā Dios?
36 De nī ncāhān dē: Señor, ¿ní iin cúu yā tácua candíja sá yā?
37 De nī ncāhān Jesús: Ja nī jinī nū nūū yā, de suu cúu nduhū jā cáhān ni jíín nú, ncachī yā.
38 Ñúcuán de nī jēcuīñī jītí dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Cándíja sá jā maá ní cúu Jētohō sá.
39 De nī ncāhān Jesús: Vāji nī inī ñayīví yáhá jā sāhá ndāā ni sīquī nchivī. Chi nchivī íyó cuáá ánō, ndunijīn inī ánō ji jā jīcūhun inī ji sīquī ni. De nchivī jā jáni inī ji jā jícūhun inī ji, sochi nduú, chi sa nducuáá ánō ji, ncachī yā.
40 De sava tēe fariseo jā íñí jíín yā, tá nī jini dē tūhun yáhá, de nī ncāhān ndá dē: ¿De á jáni inī nū jā suni tēe nduú jícūhun inī cúu ndá máá nī túsaá?
41 De nī ncāhān Jesús: Tú jā cúu ndá nú tēe nduú jícūhun inī, de mā cōó cuāchi nú. De sīquī jā ní ncāhān ndá nú jā jícūhun inī nū, sochi nduú jétáhví nú, jā ñúcuán cúu jā cundeē cuāchi nú sīquī nū, ncachī yā.

10

Tūhun yátá sīquī tīcāchí

1 De nī ncāhān cā yā: Jāndáā cáhān ni jíín ndá nú, tá yíhí ndá tīcāchí inī corral jā névāha cáhnú nchivī, de tú iin tēe nduú quívi dē ichi viéhé

corral, chi sa incā lado corral cáa dē quívi dē, tēe ñúcuán cúu jācuīhná, chi vāji jā sacuíhná.

2 Sochi tēe quívi ichi viéhé, tēe ñúcuán cúu pastor jā jíto tīcāchí.

3 De tēe jíto viéhé, nácune dē jā quīvi tēe ñúcuán. De tīcāchí dē nácunī tī tāchī dē. De cána dē síví tīcāchí maá dē, de távā dē tī.

4 De tá nī ntavā dē ndihi tīcāchí maá dē, de yósō nūú dē nūū tī cuāhān dē. De ndá tīcāchí chi níquīn tī dē, chi nácunī tī tāchī dē.

5 De mā cúniquīn tī yātā incā tēe, chi sa cunu tī cunī tī dē, chi nácunī tī jāá nsūú jētohō tī cúu.

6 Tūhun yátá yáhá nī ncāhān Jesús jíín nchivī, de nduú ní jícūhun inī ji nā tūhun cúu jā ní ncāhān yā.

Jesús cúu maá pastor vāha

7 Ñúcuán de nī ncāhān cā Jesús jíín nchivī: Jāndáā cáhān ni jíín ndá nú: Maá nī cúu tá cúu viéhé corral nūū quívi ndá nchivī jā cúu tá cúu tīcāchí nī.

8 Ndācá tēe jāá nduú ní ntájí Yāā Dios, jā ní nquiji ndá dē jondē ncháha ca quenda nī, cúu ndá dē tá cúu jācuīhná, chi nduú ní stéhēn dē tūhun ndāā. De nchivī jā cúu tá cúu tīcāchí nī, nduú ní jétáhví ji ndá dē.

9 Maá nī cúu tá cúu viéhé. De nchivī jā jíín maá nī quívi ji, scácu nī ji. De cúu ji tá cúu tīcāchí jā ndívi ndá tī nūū yíhí vāha tī, de quée tucu tī nūū cajī vāha tī.

10 Tēe cuíhná chi maá-ni jā váji dē jā sacuíhná dē tīcāchí, de cahnī dē, de snáā dē tī. De nduhū chi vāji nī tácua cutecū nchivī cúu tá cúu tīcāchí nī, de jondē ndetū ndasí coo ji níí cání.

11 Maá nī cúu maá pastor vāha. De pastor vāha chi jíto vāha dē tīcāchí dē, vísō jondē cuū dē jā jéhē tī.

12 Sochi iin tēe jā quéhen yāhvi, nsūú pastor tī cúu dē, chi nsūú tīcāchí maá dē cúu tī. De tú jínī dē jā váji yīhī, de sndóo dē tīcāchí, de jínu dē cuāhān dē. De yīhī chi tíin tī tīcāchí, de sáhá tī jā jítē nuu tīcāchí.

13 De tēe quéhen yāhvi chi jínu dē cuāhān dē sīquī jā tīcāchí tátū cúu jā jíto dē, de jā ñúcuán nduú cúndáhví inī dē tī.

14 Maá nī cúu maá pastor vāha. De jínī ni ndācá nchivī jā cúu tá cúu tīcāchí nī, de ndá máá ji jínī ji nduhū.

15 De yáhá cúu tá cúu jā Tatá nī jínī yā nduhū, de maá nī jínī ni Tatá nī. De cuū ni jā síquī nchivī cúu tīcāchí nī.

16 De suni íyó cā nchivī cúu tīcāchí nī, de síín síín nchivī cúu ndá ji. De cánuú jā suni quīcuēca nī ndá nchivī ñúcuán. De cuetáhví ji tūhun jā cáhān ni. De cundeē cāhnú-ni ndihi nchivī cándíja, de coo iin-ni pastor ji.

17 De Tatá nī mānī ndasí yā jíín nī sīquī jā jéhe nī maá nī jā cuū ni jā jéhē nchivī, de natecū tucu nī.

18 Ni iin mā cūú cahnī nduhū, chi maá nī cúu jā jéhe tūhun jā cuū ni. Jā cáchī maá nī de cuū ni, de jā cáchī maá nī de natecū ni, chi súcuán íyó

poder ni. Súcuán nī ncāhān Tatá nī jā sāhá nī, ncachī yā.

19 De jā ní jini ndá táhán yā hebreo tūhun yáhá, de nī ncusíín tucu inī ji.

20 De cuāhā ji nī ncāhān: ¿Nūcu níni ndá nú tūhun jā cáhān dē? Chi ndóho dē tāchī, de nī ntīví xīnī dē.

21 Sochi sava gā ji nī ncāhān: Nsūú súcuán cáhān tēe ndóho tāchī, tá cúu nūū cáhān tēe yáhá. De iin tēe ndóho tāchī, ¿á cuu nacune dē tīnūú tēe cuáá? ncachī ndá ji.

Jā ní ncuyichī inī ndá ji Jesús

22 De tiempo vījin cúu, de ciudad Jerusalén násāhá ndá nchivī vico jā núcūhun inī ji quīvī jā ní ncuhiī templo cāhnú.

23 De jíca nuu Jesús inī templo, inī corredor jā náni Salomón.

24 De ndá táhán yā hebreo nī ncutútú ji nūū yā, de nī ncāhān ji: ¿Nāsaa cā quīvī sāhá nú jā má cúcáhnú inī ndá nī? Chi tú maá nú cúu Cristo, de cachī cājí nú nūū ndá nī.

25 De nī ncāhān Jesús: Ja nī ncachī tūhun nī nūū ndá nú, de nduú ní ncándíja nú. Ndācá tiñu jā ní ntetíñú Tatá nī nduhū jā sāhá nī, ñúcuán cúu jā stéhēn cājí jā maá yā nī ntají nduhū.

26 De nduú cándíja ndá nú, chi nsūú tīcāchí nī cúu nú, tá cúu nūū ní ncāhān ni jíín nú.

27 Ndá nchivī jā cúu tīcāchí nī, chi nácunī ji jā maá nī cúu jā cáhān jíín ji. De jínī ni ji, de níquīn ndá ji nduhū.

28 De cutecū ji níí cáni sāhá nī, de mā tánū tāhvī cuitī ji. De ni iin mā cūú nacandeē ji inī ndahá nī.

29 Maá Tatá nī nī squívi yā ji ndahá nī. De cúñáhnú cā maá yā nsūú cā ndācá cā. De ni iin mā cūú nacandeē ji inī ndahá yā.

30 Maá nī jíín Tatá nī, chi iinni cúu nī, ncachī yā.

31 Ñúcuán de ndá táhán yā hebreo nī nquehen tucu dē yūū jā cuāha dē yā.

32 De nī ncāhān yā jíín dē: Nī stéhēn ni cuāhā tiñu váha nūū nū jā ní nsāhá nī jíín poder Tatá nī. ¿De á sīquī jā ní nsāhá nī ndá tiñu váha cúu jā cuāha nú yūū nduhū, á naá cúu? ncachī yā.

33 De nī ncāhān ndá dē: Nsūú sīquī jā ní nsāhá nú tiñu váha cúu jā cuāha nī yūū ndóhó, chi sīquī jā cáhān nū tūhun nāvāha jā quītī inī Yāā Dios, chi cáchī nū jā inuú cúu nú jíín Yāā Dios. Chi tēe-ni cúu nú, de sáhá nú jā inuú cúu nú jíín Yāā Dios, ncachī ndá dē.

34 De nī ncāhān Jesús: Yósō nūū tutū ley jā névāha ndá nú jā ní ncāhān Yāā Dios: Tá cúu yāā cúu ndá nchivī cándíja, cáchī Yāā Dios, cáchī tutū.

35 De jínī ō jā má cūú cāhān ō jāá nduú cáhān ndāā tutū īī. Chi nī ncāhān yā jā ndá nchivī jā ní ncandíja tūhun yā, cúu ji tá cúu yāā. De víhí cā cúu nduhū.

36 ¿Túsaá de nūcu cáhān ndá nú jā tūhun nāvāha cúu jā ní ncāhān ni jā Sēhe Yāā Dios cúu nī? Chi maá Yāā Dios nī jani yā nduhū sīquī tiñu īī, de

nī ntají yā nduhū vāji nī inī ñayīví.
37 Tú nduú sáhá nī tiñu sáhá
Tatá nī, túsaá de mā cándíja
ndá nú nduhū.
38 Sochi tú sáhá nī, de vísō
nduú cándíja nú nduhū, de
candíja nú sīquī ndá tiñu sáhá
nī. De súcuán de cucáhnú inī
nū jā iin-ni cúu Tatá nī jíín nī,
de iin-ni cúu nī jíín Tatá nī,
ncachī yā.
39 Ñúcuán de ndúcú tucu
ndá dē tiin dē yā. Sochi nī
ndoñúhún yā-ni nūū ndá dē
cuāhān yā.
40 De cuānohōn yā yūte
Jordán ichi nūū quénda
ncandiī, nūū ní īyo Juan nī
scuénduté dē. De nī ndeē yā
ñúcuán.
41 De nī nquenda cuāhā
nchivī nūū yā, de nī ncāhān
ndá ji jíín táhán ji: Ndāā chi
vísō nduú ní nsáhá Juan ni
iin tiñu ñáhnú, de nī ncun-
daā ndihi tūhun jā ní ncāhān
dē sīquī nāsa sáhá tēe yáhá,
ncachī ji.
42 De cuāhā nchivī ñúcuán
nī ncandíja ji yā.

11

Jā ní jīhī Lázaro

1 De nī īyo iin tēe cúhū, nání
dē Lázaro. De maá dē jíín
cuāha dē María jíín Marta, cúu
ndá dē nchivī ñuū Betania.
2 De María jā cúu cuāha
Lázaro, suu ña cúu jā ní nchihi
aceite perfume jēhē Jētohō ō,
de nī nasíchī ña jíín ixi xínī ña.
3 De ndúū cuāha dē ñúcuán
nī ntetíñú ña tūhun cuāhān
nūū Jesús: Señor, tēe jā mānī
ní jíín, cúhū dē, cáchī ña,
ncachī mozo.
4 De tá nī jini Jesús tūhun,
de nī ncāhān yā: Cuēhē yáhá
chi nsūú cuēhē jā cuū dē cúu.
Chi sa sāhá Yāā Dios jā cunī
nchivī nāsa cúñáhnú yā. Chi
nduhū, Sēhe Yāā Dios, jíín
cuēhē yáhá de stéhēn ni jā
suni cúñáhnú maá nī, ncachī
yā.
5 De mānī Jesús jíín Marta
jíín cūhū ña jíín Lázaro.
6 De vísō súcuán de tá nī
nīhīn yā tūhun jā cúhū dē, de
nī nquendōo yā ūū cā quīvī
nūū ndéē yā.
7 Ñúcuán de nī ncāhān yā
jíín ndá tēe scuáha jíín yā:
Ná cóhōn quīnohōn ō región
Judea.
8 De nī ncāhān ndá tēe
scuáha jíín yā: Maestro, cáta
ñatin-ni quīvī cúu jā ndúcú
ndá táhán ó hebreo cuāha dē
yūū ní. ¿De á cúnī ní quīhīn
tucu ní ñúcuán, á naá cúu?
ncachī dē.
9 De nī ncāhān Jesús: Mā
cūú cahnī nchivī nduhū de tú
ncháha ca quenda maá quīvī
cuū ni. Chi jā íyó nī ñayīví
yáhá cúu tá cúu jā íyó ūxī ūū
hora iin nduú. De jā sáhá nī jā
cúnī Yāā Dios, de súcuán cúu
nī tá cúu tēe jā jíca nduú, de
nduú scáchihi dē jēhē dē, chi
nijīn nūū dē ñayīví yáhá.
10 Sochi tēe jāá nduú sáhá jā
cúnī Yāā Dios, chi modo jā jíca
dē jacuáā, de modo jā scáchihi
dē jēhē dē, chi nduú cútūu inī
ánō dē, ncachī yā.
11 Ñúcuán de nī ncāhān tucu
yā: Amigo ō Lázaro quíxīn dē,
de quīhīn ni jā sndóto nī dē,
ncachī yā.

12 Ñúcuán de ndá tēe scuáha
nī ncāhān dē: Señor, tú quíxīn
dē de jínī ō jā nduvāha dē.
13 Sochi Jesús chi súcuán nī
ncāhān yā jā ní jīhī dē. De jáni
inī ndá tēe scuáha jā quíxīn
ndija dē.
14 Ñúcuán de nī ncāhān cājí
yā: Ja nī jīhī Lázaro.
15 De cúsiī inī ni jāá nduú
ní íyo nī ñúcuán, tácua vāha cā
candíja ndá nú tá cunī nū tiñu
ñáhnú jā sāhá nī. Túsaá de
ná cóhōn nūū ndīyi ñúcuán,
ncachī yā.
16 Ñúcuán de Tomás, tēe cúu
cuátī, nī ncāhān dē jíín ndá
táhán dē jā scuáha jíín yā:
Suni ná cóhōn tácua cuū ō jíín
yā, ncachī dē.

Jesús cúu jā sáhá jā natecū
de cutecū níí cání

17 De tá nī nquenda Jesús,
de jínī yā ja nī ncuu cūmī quīvī
jā ní ncuyuhū Lázaro.
18 De ñatin-ni íyó ñuū Beta-
nia jíín ñuū Jerusalén, chi tá
ūū kilómetro yósāvá.
19 De Marta jíín María, nī
nquenda cuāhā táhán ña he-
breo jā cáhān ji tūhun ndeé inī
jíín ña jā ní jīhī cuāha ña.
20 De tá nī nīhīn Marta
tūhun jā váji Jesús, de nī
nquee ña cuātahān ña yā. De
María chi nī ndōo ña vehe.
21 De nī ncāhān Marta jíín
Jesús: Señor, tú ní íyo ní yáhá,
de mā cúū cuāha sá nícu.
22 De vísō súcuán de jínī sá
jā ndācá jā cācān ní nūū Yāā
Dios, de sāhá yā, ncachī ña.
23 De nī ncāhān Jesús jíín ña:
Natecū cuāha nú, ncachī yā.
24 De nī ncāhān Marta: Jínī
sá jā natecū dē quīvī jā natecū
ndācá ndīyi jondē quīvī jīnu
ñayīví.
25 De nī ncāhān Jesús: Maá
nī cúu Yāā jā sáhá jā natecū
nchivī jíín jā cutecū ji níí cání.
Nchivī cándíja jā scácu nī ji,
vísō ná cúū ji, de natecū ji.
26 De nchivī jā técū de
candíja ji nduhū, cutecū ji
níí cání andiví. ¿A cándíja nú
tūhun yáhá? ncachī yā.
27 De nī ncāhān ña: Señor,
cándíja sá jā maá ní cúu Cristo
Sēhe Yāā Dios, jā cáchī tutū jā
quiji inī ñayīví, ncachī ña.

Jā ní jacu Jesús nūū yíyuhū
Lázaro

28 De tá nī ncāhān ña
súcuán, de cuāhān ña-ni,
cuācana yuhū ña cūhū ña
María: Maá Maestro nī
nquenda yā, de cána yā
ndóhó, ncachī ña.
29 De jā ní jini María tūhun
yáhá, de ñamā nī nacuiñī ña,
de cuāhān ña nūū yā.
30 De ncháha ca quīvi Jesús
ñuū, chi nī nquendōo yā nūū
ní jētahān Marta yā.
31 De nchivī hebreo jā ndéē
inī vehe jíín María jā cáhān ji
tūhun ndeé inī jíín ña, nī jinī ji
jā ñamā nī nacuiñī ña cuāhān
ña. De nī jēcuniquīn ndá ji
ña, chi jáni inī ji jā cuáhān
ña cuacu ña jondē nūū yíyuhū
ndīyi.
32 Ñúcuán de nī nquenda
María nūū íyó Jesús, de nī
jēcuīñī jītí ña nūū jéhē yā, de
nī ncāhān ña: Señor, tú ní ndéē
ní yáhá, de mā cúū cuāha sá
nícu, ncachī ña.

33 De nī jinī Jesús jā jácu ña jíín jā jácu ndá nchivī jā váji jíín ña. De nī ncucuécá ndasí inī yā, de nī ntahúhvī inī yā jā cúndáhví inī yā ji.

34 De nī jīcā tūhún yā ña: ¿Ní cúu nūū ní nchiyuhū ndá nú dē? De nī ncāhān ña jíín yā: Ná cóhōn de cunī ní, Señor, ncachī ña.

35 De nī jacu Jesús.

36 Ñúcuán de nī ncāhān ndá nchivī hebreo jíín táhán ji: Cūndēhé nāca māni ndasí nī īyo dē jíín ndīyi ñúcuán.

37 De sava ji chi nī ncāhān ji: Tēe yáhá jā ní nacune dē tīnūú tēe cuáá, ¿á mā cūú sāhá dē jā má cúū Lázaro nícu? ncachī ji.

Jā ní nastécū yā Lázaro

38 De nī ntahúhvī ndasí tucu inī Jesús, de nī nquenda yā nūū yíyuhū ndīyi. De iin yavī cava cúu, de yúyávī ñúcuán ndásī iin yūū.

39 De nī ncāhān yā: Sāhá jíyo ndá nú yūū jíñā, ncachī yā. De Marta, cuāha ndīyi ñúcuán, nī ncāhān ña: Señor, ja jéhēn xicō dē, chi ja nī ncuu cūmī quīvī yíyuhū dē.

40 De nī ncāhān Jesús jíín ña: ¿A nsūú ja nī ncāhān ni jíín nú jā tú candíja nú de cunī nū jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios jíín poder yā? ncachī yā.

41 Ñúcuán de nī nsāhá jíyo ndá dē yūū jā ndásī yúyávī ndīyi. De nī nūcūndēhé-ni Jesús ichi andiví, de nī ncāhān yā: Tatá, ná cútahvī sá nūū ní jā sáhá ní jā jícān sá.

42 De jínī sá jā níní sáhá ní jā jícān sá. De jā quendōo vāha nchivī íñí yáhá cúu jā súcuán cáhān sá, tácua ná cándíja ji jā maá ní nī ntají sāán.

43 De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī ncāhān jee yā: Lázaro, quee quiji nú, ncachī yā.

44 De nī nquee-ni tēe jā ní jīhī, de ñúsúcún ndahá dē sīhin dē jíín tira sahma. De nūū dē ñúsúcún iin sahma. De nī ncāhān Jesús jíín ndá nchivī: Nandají ndá nú sahma ñúsúcún dē, tácua cuu caca dē, ncachī yā.

Jā ní scáni táhán ndá dē tūhun jā cahnī dē Jesús

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

45 Ñúcuán de cuāhā nchivī hebreo jā ní nquenda nūū María, nī ncandíja ji Jesús, chi nī jinī ji tiñu jā ní nsāhá yā.

46 Sochi sava ji cuāhān ji nūū ndá tēe fariseo, de nī ncachī tūhun ji nāsa nī nsāhá Jesús.

47 Ñúcuán de ndá tēe fariseo jíín ndá sūtū cúñáhnú nī ndutútú dē junta jíín ndá cā tēe cúñáhnú. De nī ncāhān ndá dē: ¿Nāsa sāhá ó? Chi tēe ñúcuán sáhá ndasí dē tiñu ñáhnú.

48 De tú cuāha ó tūhun jā sāhá cā dē súcuán, de ndiviī nchivī candíja ji dē. De quiji ndá tēe nación Roma jā cúñáhnú, de canī dē templo cāhnú ó, de scútē nuu dē nchivī nación ndācá ó, ncachī ndá dē.

49 De iin táhán dē jā nání Caifás, jā cúu maá sūtū cúñáhnú cā cuīyā ñúcuán, nī ncāhān dē: Ndá ndóhó chi nduú jínī cuitī nū,

50 ni nduú jícūhun inī nū jā
vāha cā jā cuū iin tēe jā jéhē
nchivī nación ndācá ó nsūú
cā jā naā ndiviī ō, ncachī dē.

51 De nduú ní ncáhān dē
tūhun yáhá jā jáni inī maá
dē. Chi sīquī jā cúu dē sūtū
cúñáhnú cā cuīyā ñúcuán, de
nī nsāhá Yāā Dios jíín dē jā ní
nacani dē tūhun jā cuū Jesús
jā jéhē nchivī nación hebreo.

52 De nsūú maá-ni jā jéhē
nación hebreo, chi suni jā
jéhē ndiviī nchivī jā cúu sēhe
Yāā Dios jā ní jītē nuu ndācá
nación, tácua inuú-ni cuu ndá
ji.

53 De jondē quīvī ñúcuán de
ndācá tēe hebreo jā cúñáhnú,
nī scáni táhán ndá dē tūhun jā
cahnī dē Jesús.

54 De jā ñúcuán nduú cā ní
jíca nijīn yā nūū ndá táhán
yā hebreo, chi nī nquee yā
región Judea, de cuāhān yā iin
ñuū náni Efraín, nūū íyó ñatin
ñuhun tíhá. De ñúcuán nī ndeē
yā jíín ndá tēe scuáha jíín yā.

55 De nī ncuñatin vico
pascua jā násāhá ndá nchivī
hebreo. De cuāhā nchivī
ndācá ñuū ñúcuán cuāhān ji
Jerusalén, tácua squíncuu ji jā
cáhān ley jā cuchi ji ndundoo
ji nūū Yāā Dios, de sá de
quijéhé vico pascua.

56 De nánducú ndá ji Jesús,
de jícā tūhún táhán ji inī tem-
plo: ¿Nāsa jáni inī ndá nú? ¿A
quiji dē vico, á nduú? ncachī
ji.

57 De ndá sūtū cúñáhnú jíín
ndá tēe fariseo nī ndacu dē
tiñu jā tú ní iin nchivī jínī ji ní
nūū íyó yā, de ná cáchī tūhun
ji, tácua tiin ndá dē yā.

12

Jā ní nchihi María perfume jēhē Jesús
(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

1 De cúmanī īñū cā quīvī de
coo vico pascua. De nī jēhēn
tucu Jesús ñuū Betania nūū
ndéē Lázaro, tēe jā ní jīhī de nī
nastécū yā dē.

2 De nī nsāhá ndá ji iin
vico jā cuxíní ji jíín yā jā íyó
yíñúhún ji jíín yā. De Marta nī
jani ña cōhō. De Lázaro yájī dē
stāā jíín yā nūū mesa jíín ndá
cā nchivī.

3 Ñúcuán de María nī
nquenda ña jíín tá sava
litro aceite perfume jā cúu
ndinuhun itā nardo, jā yāhvi
ndasí ndéē. De nī nchihi ña
jēhē Jesús, de nī nasíchī ña
jíín ixi ña. De níí inī vehe nī
nchitú xicō perfume.

4 Ñúcuán de nī ncāhān Ju-
das Iscariote sēhe Simón, iin
tēe scuáha jíín yā, de suu dē
cúu jā nastúu dē yā:

5 ¿Nūcu nduú ní ncúyāhvi
perfume yáhá jā ūnī ciento
denario, de cuāha ó nūū
nchivī ndāhví nícu?

6 Súcuán nī ncāhān dē, nsūú
jā cúndáhví ndija inī dē nchivī
ndāhví, chi sa jā cúu dē tēe
cuíhná. Chi maá dē née itīn
xūhún, de quéhen cuíhná dē jā
jáquīn ndá tēe ñúcuán.

7 Sá de nī ncāhān Jesús:
Mā stáhān nū ña. Chi jā ní
nsāhá ña yáhá cúu jā ní nsāhá
tūha ña nduhū jōndē quīvī jā
quiyuhū ni.

8 Chi níí cáni ndéē nchivī
ndāhví jíín nú, sochi nduhū
chi mā cúndeē ni cā jíín nú,
ncachī yā.

Já ní scáni táhán ndá dē tūhun já cahnī dē Lázaro

9 De cuāhā nchivī hebreo nī
jini ji tūhun já ndéē yā ñuū
Betania. De nī nquenda ndá
ji, de nsūú maá-ni já cúnī ji
cūndēhé ji nūū Jesús, chi suni
cúnī ji cūndēhé ji nūū Lázaro,
tēe já ní nastécū yā.
10 Ñúcuán de ndá sūtū
cúñáhnú nī scáni táhán dē
tūhun já suni cahnī dē Lázaro.
11 Chi já síquī Lázaro de nī
ncujiyo cuāhā táhán dē he-
breo nūū dē, de cándíja ji
Jesús.

Já ní nquīvi Jesús Jerusalén (Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

12 De incā quīvī, de ndá
nchivī cuāhā já ní nquenda
vico pascua, nī jini ji tūhun já
váji Jesús Jerusalén.
13 De nī jahnū ji ndahá
ñūū, de nī nquee ji cuātahān
ji yā. De nī ncana jee ndá
ji: Cúñáhnú ndasí Yāā Dios.
Vāha ndasí Yāā cúu Yāā já
váji jíín tiñu maá Jētohō ō Yāā
Dios. Vāha ndasí Yāā cúu Rey
maá ó nchivī Israel, ncachī ji.
14 De nī nīhīn Jesús iin
burro, de nī jēcōsō yā tī, tá
cúu nūū cáhān tutū īī:
15 Nchivī Jerusalén já suni
nání Sión, mā cúyūhú
ndá nú.
Yáhá cūndēhé nú já váji Rey
nū,
de yósō yā iin burro.
Cáchī tutū.
16 De quīvī ñúcuán de ndá
tēe scuáha jíín yā nduú ní
jícūhun inī dē já súcuán quée
ndaā ndācá já yósō nūū tutū
īī. De jondē tá nī nduñáhnú
Jesús já cuánohōn yā andiví,
de sá de nī nūcūhun inī dē ndá
tūhun já yósō sīquī yā, jíín já
súcuán nī nsāhá ndá dē jíín yā.
17 De ndá nchivī já ní īyo jíín
yā tá nī ncana yā Lázaro nūū
yíyuhū dē, de nī nastécū yā
dē, nī nacani ji tūhun nāsa nī
nsāhá yā.
18 Já ñúcuán cúu já ní nquee
nchivī cuāhā, nī jētahān ji yā,
chi nī jini ji tūhun já ní nsāhá
yā tiñu ñáhnú já ní stéhēn yā
poder yā.
19 Ñúcuán de nī ncāhān ndá
máá tēe fariseo: Mitan de ja
nī jinī ō já má cūú cuitī cā
casī ō. Chi ndéhé ó já ndivīī
cuitī nchivī cuāhān ji jíín dē,
ncachī ndá dē.

Nchivī nación Grecia nánducú ji Jesús

20 De sava nchivī nación
Grecia, suni nī nquenda
ji Jerusalén vico pascua já
chiñúhún ji Yāā Dios.
21 De nī nquenda ndá ji
nūū Felipe, tēe ñuū Betsaida
ndáñúū Galilea. De nī ncāhān
ji jíín dē: Señor, cúnī ndá sá
cāhān sá jíín Jesús, ncachī ji.
22 De nī jēhēn Felipe, nī
ncachī tūhun dē nūū Andrés.
De ndúū dē cuācachī tūhun dē
nūū Jesús.
23 De nī ncāhān Jesús jíín
dē: Ja nī nquenda quīvī já
nduñáhnú maá Yāā nī nduu
tēe.
24 De ndāā cáhān ni jíín
ndá nú, iin nūnī trigo
tú mā níncava nūū ñūhún
já quiyuhū, túsaá de coo
mátúhún-ni. Sochi tú
quiyuhū, de nacayā cuāhā
ndasí. De suni súcuán cánuú
já cuū ni de quiyuhū ni, tácua

coo cuāhā nchivī jā nduu ji sēhe Yāā Dios.

25 De nā-ni nchivī tú nduú jéhe ji tūhun cundoho ji jā síquī nduhū, de tānū tāhvī ji. De nchivī jā jéhe ji tūhun cundoho ji jā síquī nduhū inī ñayīví yáhá, cutecū ji níí cání andiví.

26 De tú ní nchivī cúnī ji satíñú ji nūū ni, de ná cúniquīn ji nduhū. De nūū cundeē maá nī, suni ñúcuán cundeē nchivī sátíñú nūū ni. De nchivī jā sátíñú nūū ni chi sāhá Tatá nī jā cuñáhnú ji.

Jā ní ncāhān Jesús jā cuū yā

27 De mitan de cúcuécá ndasí inī ni sáhá tūndóhó jā quiji sīquī ni. ¿De nāsa cāhān ni? ¿A cāhān ni jíín Tatá nī: Scácu ní sāán nūū tūndóhó jā quiji sīquī sá, cachī ni? Mā cūú, chi jā síquī ñúcuán cúu jā ní nquiji nī ñayīví.

28 Tatá, stéhēn ní jā cúñáhnú ndasí ní jíín poder ní, ncachī yā. Ñúcuán de ichi andiví nī ncāhān iin tūhun: Ja nī stéhēn ni jā cúñáhnú nī, de stéhēn tucu nī incā vuelta, ncachī yā.

29 De nī jini ndá nchivī íñí ñúcuán, de nī ncāhān ji jā taja cána. De sava cā ji nī ncāhān: Iin ángel Yāā Dios nī ncāhān jíín yā.

30 De nī ncāhān Jesús jíín ji: Nduú ní ncáhān Yāā Dios tūhun yáhá jā síquī nduhū, chi sa sīquī ndá máá nú tácua cunī nū jā ní ncāhān yā jíín nī.

31 Mitan cúu jā sándaā Yāā Dios sīquī cuāchi nchivī ñayīví yáhá. Mitan cúu jā scúnu yā jānēhén jā tátúnī inī ñayīví yáhá.

32 De nduhū, tá jīnu cundita caa nī cuū ni inī ñayīví, de sāhá nī jā cuu inī ndá nchivī quīvi ji ndahá nī, ncachī yā.

33 Súcuán nī ncāhān yā jā stéhēn yā nāsa modo cuū yā.

34 De nī ncāhān nchivī jíín yā: Nī jini ndá sá tūhun jā cáhān tutū ley Yāā Dios jā névāha ó, jā Cristo cutecū yā níí cání. ¿De nūcu cáhān ní jā Yāā nī nduu tēe, cánuú cundita caa yā cuū yā? ¿Ní iin cúu maá Yāā nī nduu tēe túsaá? ncachī ji.

35 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Jacū-ni cā quīvī cundeē ni jíín ndá nú jā cúu nī luz jā cúnijīn inī ánō nū. Túsaá de mitan juni íyó cā luz ni jíín nú, de caca nú jíín, chi iin sanaā-ni de cuāhān ni, de quendōo ṇú modo nūū neē. Chi nchivī jíca modo nūū neē, nduú jínī ji ní cúu nūū quíhīn ji.

36 Túsaá de juni ndéē cā ni jíín nú, de candíja nú nduhū jā cúu nī luz, tácua nduu nú nchivī jíca jíín luz, ncachī yā. Súcuán nī ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de cuāhān yā-ni, de nduú cā ní stéhēn yā maá yā nūū ji.

Jāá nduú ní ncándíja nchivī hebreo jā cúu yā Cristo

37 De vísō cuāhā tiñu ñáhnú nī nsāhá Jesús jā stéhēn yā poder yā nūū nchivī, de nduú ní ncándíja ji yā.

38 Chi cánuú quee ndaā tūhun jā ní ncāhān Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán:

Tátā Yāā Dios, nduú ní
ncándíja ndá nchivī
tūhun jā ní nacani sá,
de nduú ní ncándíja ji tiñu
ñáhnú jā ní stéhēn ní
poder ní nūū ji.
Ncachī Isaías.
39 Jā ñúcuán nduú ní ncúu
candíja ndá ji, chi nī ncāhān
tucu Isaías:
40 Nī nsāhá Yāā Dios modo jā
cuáá ánō ndá ji,
jíín jā cúnīhin inī ji,
tácua coo modo jā má cūní
ndá ji,
de ni mā jícūhun inī ji,
ni mā násāma inī ji quīvi ji
nūū ni,
jā nasāhá vāha nī ánō ji nūū
cuáchi ji.
Ncachī Cristo, cáchī tutū.
41 Ndá tūhun yáhá nī ncāhān
Isaías, chi ja nī jinī dē nāsa
cúñáhnú ndasí Jesús, de nī
ncāhān dē nāsa coo quīvī jā
quiji yā.
42 De vísō súcuán de cuāhā
nchivī hebreo chi nī ncandíja
ji yā, de suni jondē jíín sava
tēe tátúnī. Sochi nduú ní
ncáchī ndá dē jā cándíja dē
yā, chi sīquī jā yúhú dē tēe
fariseo. Chi tú súcuán de mā
cuáha cā ndá tūhun jā quīvi dē
vehe īī sinagoga.
43 Chi ndá tēe tátúnī cúsiī
cā inī dē jā cuñáhnú dē sāhá
nchivī, nsūú cā jā cuñáhnú dē
sāhá Yāā Dios.

Tūhun jā cáhān Jesús cúu jā sāhá ndāā sīquī nchivī

44 De nī ncāhān jee Jesús:
Nchivī cándíja nduhū, de
nsūú mátúhún-ni nduhū
cándíja ji, chi suni cándíja ji
jondē maá Tatá nī, Yāā nī
ntají nduhū.
45 De nchivī jínī nūū ni, suni
jínī ji nūū Yāā nī ntají nduhū.
46 Maá nī jā cúu luz jā
cúnijīn inī ánō nchivī, nī
nquiji nī inī ñayīví tácua ndá
nchivī cándíja nduhū, mā
cācá ji modo nūū neē.
47 De tú iin nchivī jíni ji
tūhun cáhān ni, de tú nduú
jétáhví ji, de nsūú nduhū cúu
jā sāhá ndāā sīquī ji. Chi nduú
vāji nī jā nacunehen nī cuāchi
sīquī nchivī ñayīví, chi sa jā
scácu nī ji.
48 De nchivī jā squéne yichī
nduhū, de nduú jétáhví ji
tūhun cáhān ni, íyó iin jā sāhá
ndāā sīquī ji. Suu ndācá tūhun
jā ní ncāhān ni, tūhun ñúcuán
cúu jā nacunehen cuāchi sīquī
ji quīvī jīnu ñayīví.
49 Chi nduú cáhān ni jā cúu
inī maá nī, chi Tatá nī, Yāā nī
ntají nduhū, maá yā nī ndacu
nūū ni nāsa cāhān ni jíín nāsa
stéhēn ni.
50 De jínī ni jā tūhun ndácu
Tatá nī sáhá jā cutecū nchivī
níí cání. Túsaá de ndá tūhun jā
cáhān ni, chi maá-ni tūhun jā
ní ncachī Tatá nī cúu, ncachī
yā.

13

Jā ní naquete yā jēhē ndá tēe scuáha

1 De jañíni incā quīvī de
quijéhé vico pascua. De ja jínī
Jesús jā ní nquenda quīvī jā
quee yā ñayīví yáhá quīnohōn
yā nūū Tatá yā. De níní
cúndáhví inī yā nchivī maá yā
jā íyó inī ñayīví. De mitan jā ní
ndihi quīvī jā íyó yā ñayīví, de
sāhá yā iin tiñu jā stéhēn cājí
yā jā cúndáhví inī yā ji.

2 De tāchī cúñáhnú ja nī
scúu inī ánō Judas Iscariote
sēhe Simón, jā mitan nastúu
dē yā.
3 De jínī Jesús jā vāji yā jōndē
nūū Yāā Dios, de quīnohōn yā
nūū Yāā Dios. De jínī yā jā ní
nsāhá Tatá yā jā cúñáhnú yā
sīquī ndihi-ni.
4 De cúxíní yā jíín ndá tēe
scuáha jíín yā, de nī nacuiñī
yā. De nī stáá yā sahma níjin
yā, de nī juhnī yā iin toalla
chījin yā.
5 De nī nchuhun yā ndute
inī iin tījēhēn. De nī nquijéhé
yā náquete yā jēhē ndá tēe
scuáha. De násíchī yā jíín
toalla jā núhnī chījin yā.
6 De nī nquenda yā nūū
Simón Pedro. De nī ncāhān
Pedro jíín yā: Señor, ¿á sa maá
ní naquete ní jēhē sá?
7 De nī ncāhān Jesús: Nduú
jícūhun inī nū jā sáhá nī mi-
tan, de cúcuéé cā de jīcūhun
inī nū.
8 De nī ncāhān Pedro jíín
yā: Mā náquete cuitī ní jēhē
sá. De nī ncāhān Jesús: Tú mā
náquete nī jēhē nū, de mā cūú
coo inuú inī nū jíín nī.
9 De nī ncāhān Simón Pe-
dro: Señor, tú súcuán cúu de
nsūú mátúhún-ni jēhē sá, chi
saá-ni ndahá sá jíín xīnī sá na-
quete ní, ncachī dē.
10 De nī ncāhān Jesús jíín
dē: Tēe jā cáta nī jichi, nduú
jíni ñúhún ndundoo níí dē, chi
maá-ni jēhē dē, chi ja íyó ndoo
níí dē. De ndá ndóhó, chi ja
nī ndundoo nú. Sochi nsūú
ndihi ndá nú íyó ndoo, ncachī
yā.
11 Chi ja jínī yā ní iin dē cúu
jā nastúu dē yā, de jā ñúcuán
nī ncāhān yā: Nsūú ndihi ndá
nú íyó ndoo.
12 De tá nī ncuu nī naquete
yā jēhē ndá dē, de nī naque-
hen yā sahma níjin yā, de nī
nūcundeē yā nūū mesa. De nī
ncāhān yā: ¿A jícūhun inī ndá
nú nā cuá cúu jā ní nsāhá nī
jíín nú?
13 Cáhān ndá nú jā Maestro
nū jíín Jētohō nū cúu nī, de
ndāā cáhān ndá nú, chi suu
cúu ndija nī.
14 Túsaá de víṣō Maestro nū
jíín Jētohō nū cúu nī, de nī na-
quete nī jēhē ndá nú, de suni
súcuán cánuú jā naquete ndá
máá nú jēhē táhán nú.
15 Chi tiñu yáhá nī nsāhá nī
jā stéhēn ni nūū nū jā suni
súcuán cánuú sāhá nú maá nú
mozo nūū táhán nú, tá cúu
nūū ní nsāhá nī maá nī mozo
nūū ndá nú.
16 Jāndáā cáhān ni jíín nú
jā iin mozo nduú cúñáhnú dē
nūū patrón dē, de tēe jíca tiñu
nduú cúñáhnú dē nūū tēe jā
ní ntají dē. Túsaá de ndá
máá nú cúu mozo ni, de suni
súcuán cánuú sāhá nú maá nú
nūū táhán nú tá cúu nūū ní
stéhēn ni nūū nū.
17 De tú nī jīcūhun inī ndá
nú ndá tūhun yáhá, de nācā
ndetū tāhvī nū tú squíncuu nú.
18 Sochi nduú cáhān ni jā
ndihi nú ndetū, chi ja jínī ni
ndá nú jā ní nacāji nī. De
cánuú quee ndaā tūhun yáhá
jā cáhān tutū īī: Tēe yájī stāā
jíín nī, nī ndicó cóo dē sīquī ni,
cáchī tutū.
19 De mitan de ja cáchī
tūhun nī nūū nū ndācá jā coo

jondē nchá-ha ca coo, tácua tá coo, de candíja nú jā maá nī cúu Yāā nī ntají Yāā Dios.

20 Jāndáā cáhān ni jíín ndá nú jā nā-ni nchivī cuetáhví ji ndācá jā tají nī, de nduhū cuetáhví ji. De nchivī jétáhví nduhū, suni jétáhví ji Yāā nī ntají nduhū vāji nī, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā nastúu Judas yā
(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

21 De tá nī ncāhān Jesús ndá tūhun yáhá, de nī ncucuécá ndasí inī yā. De nī ncāhān cājí yā: Jāndáā cáhān ni jíín ndá nú jā iin nú nastúu nduhū, ncachī yā.

22 Ñúcuán de ndá tēe scuá-ha jíín yā, nī nūcūndēhé nūū tāhán dē, jáni inī ndá dē ní iin dē cúu jā ní ncāhān yā.

23 De iin tēe scuá-ha jā mānī cā yā jíín, ndéē dē xiín yā nūū mesa jā cúxíní ndá dē jíín yā.

24 De nī nsāhá Simón Pedro seña nūū dē jā ná cátūhún dē yā ní iin dē cúu jā ní ncāhān yā.

25 De tēe ñúcuán nī scáyí dē maá dē nūū Jesús, de nī jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿ní iin dē cúu? ncachī dē.

26 De nī ncāhān Jesús: Ná chúndaji nī stāā de cuā-ha nī nūū iin dē, de suu tēe ñúcuán cúu, ncachī yā. De nī nchundaji yā stāā, de nī jēhe yā nūū Judas Iscariote sēhe Simón.

27 De tá nī nquehen dē stāā ñúcuán, de nī nquīvi-ni Satanás inī ánō dē. Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíín dē: Tiñu jā sāhá nú, de ñamā sāhá nú, ncachī yā.

28 De ni iin tēe yájī stāā jíín yā, nduú ní jícūhun inī dē nūcu cáhān yā súcuán jíín dē.

29 Chi sava dē jáni inī dē jā ní ncāhān yā jíín Judas jā cueen dē jā jíni ñúhún yā vico, á jā cuā-ha dē jacū xūhún nūū nchivī ndāhví. Chi maá dē ndíso itīn xūhún.

30 De tá nī nchajī dē stāā ñúcuán, de nī nquee dē-ni cuāhān dē. De ja nī ncuaā.

Jā ní ndacu yā tiñu jéé

31 Ñúcuán de tá cuāhān Judas, de nī ncāhān Jesús: Mitan de nduhū, Yāā nī nduu tēe, stéhēn ni nāsa cúñáhnú nī, de suni jíín nduhū de cunī nchivī nāsa cúñáhnú Yāā Dios.

32 De tú jíín nduhū cunī nchivī nāsa cúñáhnú Yāā Dios, túsaá de suni stéhēn Yāā Dios nāsa cúñáhnú nduhū jā cúu nī Sēhe yā. De ñamā-ni stéhēn yā.

33 Séhē, nduú cā nahán cundeē ni jíín ndá nú. De nanducú nú nduhū, de tá cúu nūū ní ncāhān ni jíín ndá táhán ó hebreo, suni súcuán cáhān ni jíín ndá nú mitan jā mā cūú cuēē nū nūū quíhīn ni.

34 De mitan de ndácu nī iin tiñu jéé nūū ndá nú, jā cundáhví inī nū táhán nú. Tá cúu nūū cúndáhví inī ni ndá máá nú, suni súcuán cundáhví inī nū táhán nú.

35 De tú cundáhví inī nū táhán nú, de súcuán de cunī ndācá nchivī jā cúu nú tēe scuá-ha jíín nī, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā yūhú Pedro cachī dē jā jíni dē yā
(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

36 De nī ncāhān Simón Pedro jíín yā: Señor, ¿ní cúu nūū quíhīn ní túsaá? De nī ncāhān Jesús: Nūū quíhīn ni chi mā cūú cuniquīn nū nduhū mitan, de cúcuéé cā de cuēē nū.
37 De nī ncāhān Pedro: Señor, ¿nūcu mā cūú cuniquīn sá níhín mitan? Nduú yúhú sá vísō cuū sá jā jéhē ní, ncachī dē.
38 De nī ncāhān Jesús: ¿A jáni inī nū jā má cúyūhú nú cuū nū jā jéhē ni? Jāndáā cáhān ni jíín nú jā jondē ncháha ca cana lohló, de ūnī vuelta cuyūhú nú de cāhān nū jāá nduú jínī nū nduhū, ncachī yā.

14

Jesús cúu ichi jā jīnū ō nūū Tatá yā

1 De nī ncāhān cā yā: Mā cúcuécá inī ndá nú sīquī ndācá tūndóhó. Candíja nú jā sáhá Yāā Dios jēhē nū, de suni candíja nú jā sáhá nī jēhē nū.
2 Chi nūū ndéē Tatá nī, íyó cuāhā vehe jā cundeē ndá nú. De tú nsūú súcuán íyó, de ja nī ncachī tūhun nī nūū nū nícu. Túsaá de quīhīn ni sāhá tūha nī nūū cundeē ndá nú.
3 De jā quíhīn ni sāhá tūha nī, de ndiji nī quinacueca nī ndá nú cōhōn, tácua suni cundeē nū nūū cundeē maá nī.
4 De ja jínī ndá nú ní jondē quīhīn ni, de ja jínī nū nāsa cuēē nū ñúcuán, ncachī yā.
5 De nī ncāhān Tomás jíín yā: Señor, nduú jínī ndá sá ní jondē quīhīn ní, ¿de nāsa cunī sá ichi cuēē sá ñúcuán túsaá?
6 De nī ncāhān Jesús jíín dē: Maá nī cúu ichi jā jīnū nū andiví, de maá nī cúu tūhun ndāā jíín tūhun jā cutecū nū níí cání. De ni iin mā cūú jīnū nūū Tatá nī de tú nduú nduhū.
7 De tú ja nī jinī nū nduhū, de suni ja nī jinī nū Tatá nī túsaá. De mitan de ja jínī ndá nú yā, chi ja nī jinī nū nūū ni, ncachī yā.
8 De nī ncāhān Felipe jíín yā: Señor, stéhēn ní Tatá ní nūū sá, de ná cúvāha inī ndá sá, ncachī dē.
9 De nī ncāhān Jesús: Felipe, ja nī ncuu cuāhā quīvī jíca nī jíín ndá nú, ¿de á ncháha ca cunī nū ní iin cúu nduhū? Tēe jā ndéhé nūū ni, suni ndéhé dē nūū Tatá nī. ¿Túsaá de nūcu cáhān nū jā stéhēn ni Tatá nī nūū nū?
10 ¿A nduú cándíja nú jā iin-ni cúu nī jíín Tatá nī, de Tatá nī iin-ni cúu yā jíín nī? Ndācá tūhun jā cáhān ni jíín nú, nsūú tūhun maá nī cúu. Chi Tatá nī jā iin-ni cúu yā jíín nī, maá yā sáhá ndācá tiñu jā sáhá nī.
11 Candíja ndá nú jā iin-ni cúu nī jíín maá Tatá nī, de Tatá nī iin-ni cúu yā jíín nī. De tú nduú cúu candíja ndá nú, sochi candíja nú maá sīquī ndācá tiñu sáhá nī.
12 Jāndáā cáhān ni jíín ndá nú, tú ní iin nchivī candíja ji nduhū, de tiñu ñáhnú jā sáhá nī yáhá, suni sāhá ji. De ñáhnú cā tiñu sāhá ji nsūú cā yáhá, chi quīnohōn ni nūū ndéē Tatá nī.
13 De ndācá nā-ni cúu jā cācān nū nūū Tatá nī sīquī jā cándíja nú jā cúu nī Sēhe yā, de sāhá nī jā cācān nū, de

súcuán stéhēn ni jā cúñáhnú ndasí Tatá nī.
14 Chi níní sāhá nī ndāca nā-ni cúu jā cācān nū sīquī jā cándíja nú nduhū.

Jā ní nquee yuhú yā jā tetíñú yā Espíritu Santo

15 De tú mānī ndá nú jíín nī, de squíncuu nú tiñu ndácu nī nūū nū.
16 De cācān táhvī ni nūū Tatá nī, de tetíñú yā incā Yāā jā chindeé chituu ndá ndóhó, de sāhá yā jā coo siī inī nū. De Yāā ñúcuán cúu maá Espíritu Santo jā stéhēn tūhun ndāā, de coo yā jíín nú níí cání.
17 De nchivī ñayīví mā cūú cuetáhví ji yā, chi nduú cúu cūndēhé ji nūū yā, ni nduú cúu cunī ji nāsa Yāā cúu yā. Sochi ndá máá nú chi ja jínī nū nāsa Yāā cúu yā, chi ndéē yā jíín nú, de cundeē yā inī ánō nū níí cání.
18 Mā sndóo uun nī ndá nú, chi ndiji nī nūū nū.
19 Jacū-ni cā quīvī de mā cūní cā nchivī ñayīví nūū ni. Sochi ndá máá nú chi cunī nū nūū ni, chi cutecū ni níí cání, de jā ñúcuán suni cutecū ndá máá nú.
20 De quīvī ñúcuán de cunī nū jā iin-ni cúu nī jíín Tatá nī, de ndá máá nú suni iin-ni cúu nú jíín nī jā ndéē ni inī ánō nū.
21 Tú nā-ni nchivī ñúhún inī ji tiñu ndácu nī, de squíncuu ji, suu nchivī ñúcuán cúu jā mānī ndija jíín nī. De nchivī jā mānī jíín nī, suni coo manī Tatá nī jíín ji. De saá-ni nduhū coo manī ni jíín ji, de stéhēn ni maá nī nūū ji jā íyó nī jíín ji, ncachī yā.
22 De nī ncāhān Judas jíín yā (de nsūú tēe cúu Iscariote): Señor, ¿nūcu stéhēn ní maá ní nūū ndá máá sá, de nūū nchivī ñayīví chi nduú?
23 De nī ncāhān Jesús: Nchivī jā mānī jíín nī, chi squíncuu ji tūhun jā cáhān ni. De coo manī Tatá nī jíín ji. De Tatá nī jíín maá nī quiji nī coo nī jíín ji.
24 De nchivī jāá nduú mānī jíín nī, chi nduú squíncuu ji jā cáhān ni. De tūhun níni ndá nú jā cáhān ni, nsūú tūhun maá nī cúu, chi tūhun maá Tatá nī jā ní ntají nduhū cúu.
25 Ndācá tūhun yáhá cáhān ni jíín nú juni ndéē ni cā jíín nú.
26 De Tatá nī chi tetíñú yā Espíritu Santo, quiji nūcuīñī nūū ni. De maá yā chindeé chituu yā ndá ndóhó, de sāhá yā jā coo siī inī nū. De stéhēn yā ndācá tūhun nūū nū, de nacachī yā ndācá jā ní ncāhān ni jíín nú.
27 De jā quíhīn ni, de sāhá nī jā coo ndeé coo siī inī ndá nú. Tá cúu nūū íyó ndeé íyó sīī inī maá nī, suni súcuán coo ndeé coo siī inī ndá nú sāhá nī. De jā sāhá nī jā coo ndeé coo siī inī nū, nduú quítáhán jíín tūhun ndeé inī jā cáhān nchivī ñayīví. Mā cúcuécá inī ndá nú sīquī ndācá tūndóhó, de ni mā cúyūhú nú.
28 Ja nī jini ndá nú jā ní ncāhān ni jā quíhīn ni, de ndiji nī coo tucu nī jíín nú. De tú íyó mānī vāha nú jíín nī, de cusiī inī nū jā ní ncāhān ni jā quínohōn ni nūū Tatá nī. Chi

cúñáhnú cā Tatá nī nsūú cā nduhū.
29 Ja nī ncachī tūhun nī nūū
nū ndācá tūhun yáhá jondē
ncháha ca coo, tácua tá ja
nī ncuu, de candíja ndá nú
nduhū.
30 Mā cáhān ni cuāhā cā jíín
ndá nú, chi ja vāji jānēhén jā
tátúnī inī ñayīví yáhá. De ni
iin mā cūú sāhá sīquī ni nícu.
31 Sochi mitan de ná cóo tá
cúu nūū ní ndacu Tatá nī nūū
ni, tácua cunī nchivī ñayīví jā
mānī ni jíín Tatá nī, de sáhá nī
tiñu jā ní ndacu yā. Nacuiñī
ndá nú ná cóhōn túsaá, ncachī
yā.

15

Jesús cúu tá cúu yoho yūcū uva
1 De nī ncāhān cā yā: Maá
nī cúu tá cúu yoho yūcū uva
ndāā, de Tatá nī cúu tá cúu tēe
jā jíto yoho yúcū.
2 De ndá máá nú chi cúu
nú tá cúu ndahá yúcū, de tú
nduú jéhe nú ndīhā de candeē
yā ndóhó. De tú cúu ndá nú
modo ndahá jā jéhe ndīhā, de
naquehndē yā nasāhá ndoo
yā ndóhó modo jā cúu nú
ndahá ñúcuán, tácua cuāha nú
cuāhā cā ndīhā.
3 De ndá máá nú chi ja nī
ndundoo ánō nū jíín tūhun nī
stéhēn ni nūū nū, tá cúu nūū
ndúndoo ndahá uva.
4 De cuiñi nīhin nú jíín nī,
de suni maá nī coo nī jíín nú.
Iin ndahá yúcū mā cūú cuāha
ndīhā jā maá-ni, de tú nduú
tíin yīcā yoho. De saá-ni ndá
ndóhó, mā cūú sāhá nú tiñu
váha de tú mā cuīñí nīhin nú
jíín nī.
5 Maá nī cúu yoho yúcū
ñúcuán, de ndá máá nú cúu
ndahá nī. Nchivī jā íñí nīhin
jíín nī, de íyó nī jíín ji, maá ji
cúu tá cúu ndahá jā ndéē cutú
jíín yoho yúcū jā jéhe cuāhā
ndīhā. Chi tú nduú íñí nīhin
nú jíín nī, de nduú cuitī nā
tiñu váha cuu sāhá nú.
6 Nchivī jāá nduú íñí nīhin
jíín nī, candeē yā ji modo
iin ndahá yūcū uva, de yīchī.
De cuu ji modo ndahá yūcū
uva jā ndutútú de cāyū nūū
ñúhūn.
7 Tú íñí nīhin ndá nú jíín nī,
de tú ñúhún inī nū ndá tūhun
cáhān ni, ñúcuán de cācān nū
nā-ni cúu jā cúnī nū, de sāhá
nī jā cācān nū.
8 De tú sāhá ndá nú cuāhā
tiñu váha, tá cúu nūū jéhe
ndahá yúcū cuāhā ndīhā,
súcuán stéhēn nū jā cúu
ndija nú nchivī scuáha jíín
nī, de súcuán cunī nchivī jā
cúñáhnú ndasí Tatá nī.
9 De tá cúu nūū mānī Tatá nī
jíín nī, suni súcuán mānī ni jíín
ndá nú. Túsaá de mā siáā nū
tūhun jā mānī ni jíín nú.
10 Tú squíncuu nú tiñu nī
ndacu nī nūū nū, de níní coo
manī ni jíín nú, tá cúu nūū
squíncuu maá nī tiñu nī ndacu
Tatá nī nūū ni, de níní íyó
mānī yā jíín nī.
11 Súcuán nī ncāhān ni jíín
ndá nú tácua coo siī inī nū
tá cúu nūū íyó sīī inī ni, chi
jondē cusiī ndasí inī nū.
12 De yáhá cúu tiñu jā ndácu
nī nūū ndá nú: Jā cundáhví
inī nū táhán nú, tá cúu nūū
cúndáhví inī ni ndá máá nú.
13 Tú iin tēe cuū dē jā jéhē
amigo dē, túsaá de nduú cā

nā cuá cúmanī cā sāhá dē jā cundáhví inī dē amigo dē.

14 De ndá máá nú cúu amigo ni de tú squíncuu nú ndá tiñu jā ndácu nī nūū nū.

15 Mā cáhān cā ni mozo jíín ndá nú, chi iin mozo nduú cáchī tūhun patrón nūū ji nāsa jáni inī dē sāhá dē. Chi sa amigo cáhān ni jíín ndá nú, chi ja nī ncachī tūhun nī nūū nū ndācá tūhun jā ní ncāhān Tatá nī jíín nī.

16 Maá nī nī nacāji ndá ndóhó jā scácu nī ndóhó, de nsūú ndá máá nú nī nacani inī xihna cā jā cuniquīn nū nduhū. De nī jani nī ndá ndóhó jā caca ndaā nū de scándíja nú cuāhā nchivī jā cuu ji sēhe nī níí cání. De súcuán de ndihi jā cācān nū nūū Tatá nī sīquī jā cándíja nú nduhū, sāhá yā jā cācān nū.

17 De yáhá cúu tiñu jā ndácu nī nūū nū: Jā cundáhví inī nū táhán nú.

Jā quítī inī nchivī ñayīví nūū Jesús jíín nūū nchivī cándíja

18 De tú quítī inī nchivī ñayīví jínī ji ndá nú, de ja jínī nū jā xihna cā nūū maá nī nī nquītī inī ji.

19 De tú jā cúu cā nū cuenta ñayīví, de coo manī nchivī ñayīví jíín nú nícu, tá cúu nūū mānī ji jíín táhán ji. Sochi nī nacāji nī ndá ndóhó jā má sāhá cā nū tá sáhá nchivī ñayīví. De jā ñúcuán cúu jā quítī inī ji nūū ndá nú, chi nduú cā cúu nú cuenta ñayīví.

20 Nūcūhun inī ndá nú tūhun jā ní ncāhān ni jíín nú: Tú nduú íyó yíñúhún nchivī nūū patrón, de nā oncā cúu nūū mozo dē. Tú nī jinī ūhvī ji nduhū, de suni súcuán cunī ūhvī ji ndá ndóhó jā cúu nú mozo ni. De tú nī jetáhví ji tūhun stéhēn ni, de suni cuetáhví ji tūhun stéhēn ndá nú.

21 De ndācá tiñu yáhá sāhá ji jíín ndá nú jā síquī nduhū, chi nduú jínī ji Yāā jā ní ntají nduhū vāji nī.

22 Tú nduú ní nquíji nī jā nacani nī tūhun nūū ndá ji, de mā cōó cuāchi ji nícu. De mitan de mā cūú cā cāhān ji jāá nduú jínī ji jā íyó cuāchi ji.

23 Nchivī jā quítī inī jínī nduhū, suni nūū Tatá nī quítī inī ji.

24 Tú nduú ní nsáhá nī tiñu ñáhnú nūū ji jā ni iin tēe nduú sáhá dē súcuán, de mā cōó cuāchi ji nícu. De mitan de ja nī jinī ji tiñu ñúcuán, de vísō súcuán de quítī inī ji nūū ni jíín nūū Tatá nī.

25 De súcuán sáhá ji tácua quee ndaā tūhun jā yósō nūū tutū ley Yāā Dios jā névāha ji: Nī nquītī inī ji nūū ni, vísō nduú nā cuāchi nī, cáchī.

26 De tetíñú nī maá Yāā jā chindeé chituu ndá ndóhó de sāhá yā jā coo siī inī nū. De Yāā ñúcuán cúu maá Espíritu Santo jā stéhēn tūhun ndāā, de quiji yā jondē nūū Tatá nī, de nacani cájí yā tūhun nī.

27 De saá-ni ndá máá nú nacani nú tūhun nī, chi ja íyó nú jíín nī jondē tá nī nquijéhé nī nacani nī tūhun.

16

1 Ndá tūhun yáhá nī ncāhān ni jíín ndá nú tácua mā náyūhú nú tá quiji tūndóhó.

2 Chi tavā ji ndá nú jā má
cuáha cā ji tūhun cundeē
nū ndācá vehe īī sinagoga.
De quenda quīvī jā cahnī ji
ndóhó, de cani inī ji jā iin tiñu
váha nī nsāhá ji nūū Yāā Dios.
3 De súcuán sāhá ji jíín nú,
chi nduú jínī cuitī ji maá Tatá
nī de juni maá nī.
4 De nī ncāhān ni ndá
tūhun yáhá jíín nú, tácua tá
quenda quīvī jā súcuán coo,
de nūcūhun inī nū jā súcuán
nī ncāhān ni jíín nú.

Tiñu jā sáhá Espíritu Santo

De nduú ní ncáhān ni ndá
tūhun yáhá jíín nú jondē jā
xihna ñúhún, chi íyó maá nī
jíín ndá nú.
5 De mitan chi quīnohōn ni
cundeē ni jíín Yāā nī ntají
nduhū vāji nī. De ni iin nú
nduú jícā tūhún nduhū ní nūū
quíhīn ni.
6 Chi sa jā cúcuécá ndasí inī
nū jā ní ncāhān ni súcuán.
7 Jāndáā cáhān ni jíín nú: Jā
váha ndá ndóhó cúu jā quíhīn
ni. Chi tú mā quíhīn ni, de
mā quījí Yāā jā chindeé chi-
tuu ndá ndóhó de sāhá yā jā
coo siī inī nū. Sochi tá quīhīn
ni, de tetíñú nī yā quiji yā nūū
nū.
8 De tá quenda yā, de stéhēn
yā nūū nchivī ñayīví jā íyó
cuāchi ji, jíín nāsa quīvi ji ichi
ndāā, jíín jā sāhá ndāā Yāā
Dios sīquī cuāchi ji.
9 Stéhēn yā jā íyó cuāchi ji,
chi nduú cándíja ji nduhū.
10 De stéhēn yā nāsa quīvi
ji ichi ndāā, chi maá nī
quīnohōn ni nūū Tatá nī, de
mā cūní cā nū nūū ni.
11 De stéhēn yā sīquī jā sāhá
ndāā Yāā Dios cuāchi nchivī,
chi ja nī ncundaā jā tānū tāhvī
maá jānēhén jā cúñáhnú inī
ñayīví yáhá.
12 De íyó cuāhā cā tūhun jā
cúnī ni cāhān ni jíín ndá nú, de
mā cūú jīcūhun inī nū mitan.
13 De tá quenda maá
Espíritu jā stéhēn tūhun ndāā,
suu maá yā stéhēn ndācá
tūhun ndāā nūū nū. Chi mā
cáhān yā jā maá yā, chi cāhān
yā ndācá jā níni yā jā cáhān
Yāā Dios. De stéhēn yā sīquī
ndācá tiñu jā coo.
14 De stéhēn yā jā cúñáhnú
nī, chi nacachī tūhun yā nūū
nū ndācá tūhun ja nī ncāhān
ni, de sāhá yā jā jīcūhun inī nū.
15 Ndihi nāsa cúñáhnú Tatá
nī, suni súcuán cúñáhnú maá
nī. Jā ñúcuán cúu jā ní ncāhān
ni jā Espíritu Santo nacachī
tūhun yā nūū nū ndācá tūhun
ja nī ncāhān ni, de sāhá yā jā
jīcūhun inī ndá nú.

Vísō cúcuécá inī nū, sochi ndusiī inī nū

16 Iin lulī-ni cā de mā cūní
cā ndá nú nūū ni. De suni iin
lulī-ni cā de nacunī tucu nú
nūū ni, chi quīnohōn ni nūū
ndéē Tatá nī, ncachī yā.
17 Ñúcuán de sava tēe
scuáha jíín yā, nī jīcā tūhún
táhán dē: ¿Nā tūhun cúu yáhá
jā ní ncāhān yā jíín ó? Chi
cáchī yā jā iin lulī-ni cā de
mā cūní cā ō nūū yā, de suni
iin lulī-ni cā de nacunī tucu ó
nūū yā, chi sīquī jā quínohōn
yā nūū ndéē Tatá yā.
18 ¿Nā tūhun cúu yáhá jā
ní ncāhān yā, iin lulī-ni cā?

Nduú jícūhun inī ō nā cuá cúu jā cáhān yā, ncachī ndá dē.

19 De nī jinī Jesús jā cúnī ndá dē cātūhún dē yā. De nī ncāhān yā jíín dē: ¿A jícā tūhún táhán ndá nú nā cuá cúu jā ní ncāhān ni jā iin lulī-ni cā de mā cūní cā nū nūū ni, de suni iin lulī-ni cā de nacunī tucu nú nūū ni?

20 Jāndáā cáhān ni jíín nú jā cuacu ndá nú de cucuécá inī nū, sochi nchivī ñayīví chi sa cusiī inī ji. De vísō cucuécá inī ndá nú, sochi ndusiī inī nū jā cunī tucu nú nūū ni.

21 Iin ñahan tá cuācuñatin scácu ña, de téhndē chījin ña, chi ja nī nquenda hora jā scácu ña. De tá ja nī ncacu sūchí lúlí, de nduú cā náhán ña jā ní ndoho ña, chi cúsiī inī ña jā ní ncacu sēhe ña.

22 De suni súcuán cúu jā ndóho ndá nú mitan, chi cúcuécá inī nū jíín nī. Sochi iin lulī-ni cā de nacunī tāhán tucu ó, de cusiī ndasí inī nū. De ni iin mā cásī jā cusiī inī nū.

23 De quīvī ñúcuán de nduú nā cuá cācān cā ndá nú nūū ni. Chi jāndáā cáhān ni jíín nú jā nūū maá Tatá nī cācān nū, de sāhá yā ndihi jā jícān ndá nú, sīquī jā cándíja nú nduhū.

24 Jondē mitan de ncháha ca cācān nū nūū Tatá nī jā jíín síví nī. De mitan de quijéhé nú cācān nū jíín síví nī, de nīhīn nū, tácua cusiī ndasí inī nū.

Ja nī ncandeē yā poder ndihi jānēhén jā íyó inī ñayīví

25 Ndá tūhun yáhá nī ncāhān yātá nī jíín ndá nú. De quiji quīvī jā má cáhān yātá cā ni jíín nú, chi sa cachī tūhun cájí nī nūū nū sīquī Tatá nī.

26 De quīvī ñúcuán chi cācān ndá nú nūū Tatá nī sīquī jā cándíja nú nduhū. De nduú cáhān ni jíín nú jā cācān táhvī ni jēhē nū nūū Tatá nī.

27 Chi maá Tatá nī ja cúndáhví inī yā ndá nú sīquī jā íyó mānī nū jíín nī, de nī ncandíja nú jā jondē nūū maá yā vāji nī.

28 Nī nquee nī jondē nūū Tatá nī, de nī nquenda nī inī ñayīví. De mitan de quee nī inī ñayīví, de quīnohōn tucu nī nūū Tatá nī, ncachī yā.

29 De nī ncāhān ndá tēe scuáha jíín yā: Mitan de cáhān cājí ní, de nduú cā cáhān yātá ní.

30 Mitan de jínī ndá sá jā jínī ní ndiviī cuitī, de nduú cā jíni ñúhún jā cātūhún ndá sá níhín. Jā ñúcuán cúu jā cándíja sá jā váji ní jondē nūū Yāā Dios, ncachī ndá dē.

31 De nī ncāhān Jesús jíín dē: ¿A jondē mitan de cándíja ndá nú, á naá cúu?

32 De quiji quīvī, de ja nī nquenda, jā cūtē nuu ndá nú quīnohōn nū tá vehe tá vehe nú, de sndóo ndá nú mátúhún-ni cā nduhū. Sochi nsūú jā quendōo mátúhún nī, chi Tatá nī íyó yā jíín nī.

33 Ndācá tūhun yáhá nī ncāhān ni jíín ndá nú tácua coo ndeé coo siī inī nū sīquī jā cándíja nú nduhū. Inī ñayīví chi cánuú cunī ndá nú tūndóhó. De vísō súcuán de ná cóo siī inī nū, chi ja nī ncandeē ni poder ndācá

jānēhén jā íyó inī ñayīví, ncachī yā.

17

Jā ní jīcān táhvī yā jēhē nchivī cándíja

1 De tá nī ncuu nī ncāhān Jesús ndá tūhun yáhá, de nī nūcūndēhé yā ichi andiví, de nī ncāhān yā: Tatá, ja nī nquenda quīvī jā cundoho sá. Mitan de stéhēn ní jā cúñáhnú sá jā cúu sá Sēhe ní, tácua suni maá sá stéhēn sá jā cúñáhnú maá ní.

2 Chi nī nsāhá ní jā ndíso tíñú sá sīquī ndācá nchivī, tácua ndācá nchivī jā ní jēhe ní nūū sá, cutecū ji níí cáni sāhá sá.

3 De suha cúu tūhun cutecū ji níí cáni: Suu jā cunī ji níhín jā mátúhún ní cúu Yāā ndāā, jíín jā cunī ji sāán jā cúu sá Jesucristo, Yāā nī ntají ní.

4 Ja nī stéhēn sá nūū nchivī ñayīví jā cúñáhnú ní, de ja nī nsínu sá tiñu jā ní ndacu ní nūū sá.

5 De mitan, Tatá, sāhá ní jā nduñáhnú tucu sá jondē nūū ndéē ní, tá cúu nūū cúñáhnú sá jíín ní jondē ncháha ca jēcāva ñayīví.

6 Nchivī jā ní nacāji ní inī ñayīví, nī jēhe ní ji nūū sá, de nī stéhēn sá nūū ji nāsa Yāā cúu ní. Cuenta maá ní cúu ji, de nī jēhe ní ji nūū sá. De nī jetáhví ndá ji tūhun ní, de nī squíncuu ji.

7 De mitan de jínī ji jā jondē nūū maá ní vāji ndācá jā íyó jíín sá.

8 Chi ndācá ndá tūhun jā ní ncāhān ní jíín sá, nī ncachī tūhun sá nūū ndá ji, de nī jetáhví ji. De nī jinī ji jā ní nquee ndija sá jondē nūū maá ní, de nī ncandíja ji jā maá ní nī ntetíñú sāán.

9 De jícān táhvī sá jēhē ndá máá ji. Nduú jícān táhvī sá jēhē nchivī ñayīví jāá nduú cándíja, chi sa jēhē maá nchivī jā ní jēhe ní nūū sá, chi cuenta maá ní cúu ji.

10 Chi ndācá ji jā yíhí ndahá maá sá, suni cuenta maá ní cúu. De ndācá ji jā cúu cuenta maá ní, suni cuenta maá sá cúu. De stéhēn ndá ji nāsa cúñáhnú sá.

11 De mā cúndeē cā sá inī ñayīví. Sochi ndá máá ji chi quendōo ji inī ñayīví, de maá sá chi cuēē najeē sá cundeē sá jíín ní. Tatá, cúu ní Yāā īī Yāā íyó ndoo. De jíín poder ní coto ní ndācá nchivī jā ní jēhe ní nūū sá, tácua inuú ná cóo inī ndá ji, tá cúu nūū íyó maá ó.

12 De tá nī īyo sá jíín ji inī ñayīví, de jíín poder ní nī jito sá ji. Ndá nchivī jā ní jēhe ní nūū sá, nī jito ñuncúún sá ji. De nduú ní jéhe sá tūhun jā naā ni iin ji, chi mátúhún-ni tēe jā cúu dē tēe tānū tāhvī, tácua quee ndaā tūhun yósō nūū tutū īī.

13 De mitan de cuēē najeē sá nūū ní, de juni íyó cā sá inī ñayīví de cáhān sá ndá tūhun yáhá jíín ji, tácua ná cúsiī ndasí inī ji tá cúu nūū cúsiī inī maá sá.

14 Nī ncachī tūhun sá tūhun ní nūū ndá ji. De nī nquītī inī nchivī ñayīví nūū ji, chi nduú cā cúu ji cuenta ñayīví, tá cúu nūū cúu maá sá jāá nduú cúu sá cuenta ñayīví.

15 De nduú jícān táhvī sá jā
tavā ní ji inī ñayīví, chi sa jā
coto ní ji nūū tāchī cúñáhnú.

16 Nsūú cuenta ñayīví cúu
ndá ji, tá cúu nūū cúu maá sá
jāá nsūú cuenta ñayīví cúu sá.

17 Jíín tūhun ndāā ní de sāhá
ní jā ná cóo ndoo coo īī ji nūū
ní. Ndá tūhun cáhān maá ní
cúu tūhun ndāā.

18 De tá cúu nūū ní ntetíñú
ní sāán nī nquiji sá inī ñayīví,
suni súcuán tétíñú sá ndá ji
nacani ji tūhun ní nūū nchivī
ñayīví.

19 De jā jéhē ndá ji cúu jā
sócō sá maá sá cuū sá, tácua
suni maá ji coo ndoo coo īī ji
nūū ní jā jíín tūhun ndāā.

20 De nsūú iin-ni jēhē ndá
nchivī yáhá jícān táhvī sá, chi
suni jēhē ndá cā nchivī jā
candíja ji sāán tá cunini ji
tūhun jā nacani ndá máá ji.

21 De jícān táhvī sá jā inuú
ná cóo inī ndá ji. Tá cúu nūū
iin-ni cúu ní jíín sá, Tatá, de
iin-ni cúu sá jíín maá ní, suni
súcuán ná cóo inuú ndá ji jíín
ó. De cúnī sá jā inuú ná cóo inī
ji, tácua candíja nchivī ñayīví
jā maá ní nī ntetíñú ní sāán.

22 Nī nsāhá ñáhnú sá ndá ji
tá cúu nūū ní nsāhá ñáhnú ní
sāán, tácua inuú ná cóo inī ji,
tá cúu nūū íyó inuú maá ó.

23 De íyó inuú sá jíín ndá ji,
de suni íyó inuú ní jíín sá, de
súcuán de inuú cuitī coo inī
ndá ji. Ñúcuán de cunī nchivī
ñayīví jā maá ní nī ntetíñú
sāán, jíín jā mānī ndasí ní jíín
ndá ji, tá cúu nūū mānī ní jíín
sá.

24 Tatá, maá ní nī jēhe ní ji
nūū sá. De cúnī sá jā cun-
deē ji jíín sá nūū cundeē sá,
tácua cunī ji nāsa viī cúñáhnú
sá nī nsāhá ní. Chi íyó mānī
ndasí ní jíín sá jondē ncháha
ca jēcāva ñayīví de jondē mi-
tan.

25 Yāā ndāā cúu ní, Tatá,
de nchivī ñayīví nduú jínī ji
níhín, de maá sá chi jínī sá
níhín. De ndá nchivī yáhá
chi jínī ji jā maá ní nī ntetíñú
sāán.

26 Nī stéhēn sá nūū ndá ji
nāsa Yāā cúu ní. De stéhēn cā
sá súcuán nūū ji, tácua ná cóo
manī ndasí ji jíín táhán ji, tá
cúu nūū íyó mānī ndasí ní jíín
sá, de tácua cundeē sá inī ánō
ji, ncachī yā.

18

Jā ní ntiin ndá dē Jesús
(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

1 De tá nī ncuu nī ncāhān
Jesús ndá tūhun yáhá, de nī
nquee yā jíín ndá tēe scuáha
jíín yā, cuāhān yā incā lado
yuū Cedrón. De ñúcuán íyó iin
huerto nūū ní nquīvi yā jíín
ndá tēe scuáha jíín yā.

2 De Judas, tēe jā nastúu dē
yā, suni jínī dē lugar ñúcuán,
chi cuāhā vuelta nī ndutútú
Jesús ñúcuán jíín ndá tēe
scuáha jíín yā.

3 De nī nquenda dē ñúcuán
jíín iin grupo soldado jíín jacū
policía jā jíto templo, jā ní
ntají ndá sūtū cúñáhnú jíín
ndá tēe fariseo. De ndíso ndá
dē espada, de née dē linterna
jíín iti.

4 De Jesús ja jínī yā ndācá
tūndóhó jā váji sīquī yā. De

nī nquenda yā ichi núū ndá dē, de nī ncāhān yā: ¿Nā tēe nánducú ndá nú?

5 De nī ncāhān ndá dē jíín yā: Jesús tēe ñuū Nazaret. De nī ncāhān yā: Maá nī cúu. De Judas, tēe jā nástúu dē yā, suni íñí dē jíín ndá tēe ñúcuán.

6 De jā súcuán nī ncāhān yā, maá nī cúu, de nī jica yátá ndá dē, de nī jicó cáva ndá dē-ni.

7 Ñúcuán de nī jīcā tūhún tucu yā dē: ¿Nā tēe nánducú ndá nú? Jesús tēe ñuū Nazaret, ncachī ndá dē.

8 De nī ncāhān Jesús: Ja nī ncachī ni jā maá nī cúu. De tú nduhū nánducú ndá nú, de maá nī-ni tiin nú, de ndá tēe yáhá ná quíhīn dē, ncachī yā.

9 Súcuán nī ncuu tácua quee ndaā tūhun jā ní ncāhān yā jíín Tatá yā: Nduú ní jéhe sá tūhun jā naā ni iin tēe jā ní jēhe ní nūū sá, ncachī yā.

10 De Simón Pedro ndíso dē iin espada. De nī ntavā dē, de nī jehndē dē sōho lado cuáhá iin tēe nání Malco. De tēe ñúcuán cúu mozo maá sūtū cúñáhnú.

11 De nī ncāhān Jesús jíín Pedro: Nachuhun espada nū inī cubierta. ¿A nduú cánuú jā cundoho nī tūndóhó yáhá jā ní nsāhá ndāā Tatá nī jā cundoho nī? ncachī yā.

Jā ní īñi Jesús nūū sūtū cúñáhnú

(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

12 Ñúcuán de ndá soldado jíín capitán dē, jíín ndá policía tēe hebreo, nī ntiin ndá dē Jesús, de nī juhnī dē yā.

13 De xihna cā vehe Anás cuāhān ndá dē jíín yā. De tatá chíso Caifás cúu Anás. De Caifás cúu maá sūtū cúñáhnú cā cuīyā ñúcuán.

14 De suu dē nī ncachī nūū ndá táhán dē hebreo jā cánuú jā cuū iin tēe jā jéhē nación dē.

Jā ní ncachī Pedro jāá nduú jínī dē yā

(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

15 De Simón Pedro jíín incā tēe scuáha, níquīn ndúū dē Jesús cuāhān dē yātā yā. De incā tēe scuáha ñúcuán chi jínī táhán dē jíín sūtū cúñáhnú. Jā ñúcuán cúu jā ní nquīvi dē jíín Jesús inī patio vehe sūtū cúñáhnú.

16 Sochi Pedro nī nquendōo dē yātā viéhé patio. De maá tēe scuáha jā jínī táhán jíín sūtū cúñáhnú, nī nquee dē nī ncāhān dē jíín ñahan jíto viéhé, de nī squívi dē Pedro inī patio.

17 Ñúcuán de ñahan jíto viéhé, nī jīcā tūhún ña Pedro: ¿A nsúú iin tēe scuáha jíín tēe jā íñí nūū sūtū ñúcuán cúu nú? ncachī ña. Nsúú cúu nī, ncachī dē.

18 De ndá mozo jíín ndá policía ñúcuán nī stáhān ndá dē ñuhūn jíín tīcāyi, chi vījin sáhá. De íñí ndá dē násaā dē. De suni íñí Pedro, násaā dē jíín ndá tēe ñúcuán.

Jā ní stíchī sūtū cúñáhnú Jesús

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

19 De sūtū cúñáhnú ñúcuán nī stíchī dē Jesús nā tēe cúu ndá tēe jā scuáha jíín yā, jíín nā tūhun cúu jā stéhēn yā.

20 De nī ncāhān yā: Níní nī ncāhān ni nūū íyó chitú

nchivī, de nī jini ndihi nchivī. De níní nī stéhēn ni tūhun inī ndá vehe īī sinagoga jíín inī templo cāhnú nūū ndútútú ndiviī táhán ó hebreo. De ni iin tūhun nduú ní ncáhān yuhū ni.

21 ¿De nūcu jícā tūhún nú nduhū? Cātūhún nú ndá nchivī jā ní jini tūhun nī ncāhān ni, de maá ji cachī nāsa nī ncāhān ni. Chi jínī ndá ji nāsa nī ncāhān ni.

22 De jā ní ncāhān Jesús súcuán, de iin policía jíto templo jā íñí ñúcuán, nī ncani dē nūū yā. De nī ncāhān dē jíín yā: ¿A súcuán cáhān nū jíín sūtū cúñáhnú, á naá cúu?

23 De nī ncāhān Jesús: Tú nī ncāhān ni iin tūhun nēhén, de cachī nā tūhun nēhén cúu jā ní ncāhān ni. Sochi tú nduú ní ncáhān ni iin tūhun nēhén, ¿de nūcu cáni nú nduhū? ncachī yā.

24 Ñúcuán de Anás jā cúu sūtū cúñáhnú, nī ntají dē yā, núhnī yā cuāhān yā nūū Caifás, tēe cúu sūtū cúñáhnú cā.

Jā ní ncachī tucu Pedro jāá nduú jínī dē yā
(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)

25 De juni súcuán cúu, de íñí Pedro násaā dē yúñúhūn. De nī ncāhān ndá ji jíín dē: ¿A nsūú iin tēe scuáha jíín tēe ñúcuán cúu nú? De maá dē nduú ní ncáchī dē: Nsūú nduhū cúu, ncachī dē.

26 Ñúcuán de iin mozo sūtū cúñáhnú jā cúu táhán tēe jā ní jehndē Pedro sōho, nī ncāhān jíín dē: ¿A nsūú maá nú cúu jā ní jinī ni jíín dē inī huerto?

27 De Pedro nduú ní ncáchī tucu dē. De nī ncana-ni lohló.

Jā ní īñi Jesús nūū Pilato
(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

28 Ñúcuán de nī nquee ndá dē jíín Jesús inī vehe Caifás, de cuāhān dē jíín yā palacio tēe nación Roma jā cúu gobernador. De ja cuācunijīn. De ndá nchivī hebreo nduú ní nquívi ji inī palacio, tácua mā stíví ji ley ji jā cáhān jā má quívi ji inī vehe nchivī jāá nsūú hebreo cúu. Chi tú súcuán de mā cūú cuxíní ji vico pascua jā coo quīvī téēn.

29 Ñúcuán de nī nquee Pilato, tēe cúu gobernador, nī ncāhān dē jíín ndá ji: ¿Nā cuāchi cáhān ndá nú sīquī tēe yáhá?

30 De nī ncāhān ji: Tú nsūú tēe nēhén cúu tēe yáhá, de mā quísiáha ndá sá dē nūū ní nícu, ncachī ji.

31 De nī ncāhān Pilato: Cuáhán ndá máá nú jíín dē, de sāhá ndāā nū sīquī dē jíín ley jā névāha ndá nú. De nī ncāhān ndá nchivī hebreo ñúcuán: Ndá sāán nchivī hebreo, nduú nā permiso jā cahnī sá ni iin nchivī.

32 Súcuán nī ncāhān ndá ji tácua quee ndaā tūhun jā ní ncachī Jesús jā quīvi yā ndahá ndá tēe Roma de cahnī dē yā yīcā cruz.

33 De nī ndīvi Pilato inī palacio, de nī ncana dē jā ná quíji Jesús. De nī jīcā tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo, á naá cúu?

34 De nī ncāhān Jesús jíín dē: ¿A jícā tūhún nú nduhū jā

súcuán jáni inī maá nú, á jā ní ncachī nchivī hebreo nūū nū?

35 De nī ncāhān Pilato: Nsūú tēe hebreo cúu nī jā cunī ni. Chi nchivī nación maá nú jíín ndá sūtū cúñáhnú nī nchihi ndá dē ndóhó ndahá nī. ¿Nā cuá cúu jā ní nsāhá nú túsaá? ncachī dē.

36 De nī ncāhān Jesús: Nsūú jā tátúnī ni modo tá cúu nūū tátúnī ndá rey ñayīví yáhá. Chi tú jā nchivī ñayīví ní nsáhá jā cúu nī rey, ñúcuán de ndá tēe níquīn nduhū canāá dē tácua mā quívi nī ndahá ndá táhán nī hebreo nícu. Sochi nsūú nchivī ñayīví yáhá cúu jā tátúnī ni nūū mitan, ncachī yā.

37 Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jíín yā: ¿De á iin rey cúu nú jā súcuán? De nī ncāhān Jesús: Rey cúu nī, tá cúu nūū cáhān nū. Nī nquiji nī nī ncacu nī inī ñayīví yáhá tácua nacani nī tūhun ndāā. De ndācá nchivī jā jétáhví tūhun ndāā, chi níni ji tūhun cáhān ni, ncachī yā.

38 De nī ncāhān Pilato: ¿Nāsa cunī ō ní iin cúu maá tūhun ndāā? ncachī dē.

Jā ní ncundaā jā cuū yā
(Mt. 27.15-31; Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25)

De tá nī ncāhān dē tūhun yáhá, de nī nquee tucu dē nūū nchivī hebreo. De nī ncāhān dē jíín ji: Nduú cuitī nā cuāchi níhīn ni sīquī dē.

39 De íyó costumbre ndá máá nú jā vico pascua de siáā ni iin tēe yíhí vecāa nūū nū. ¿De á nduú cúnī ndá nú jā siáā ni Rey ndá nú nchivī hebreo? ncachī dē.

40 Ñúcuán de ndiviī ji nī ncana jee tucu ji: Mā siáā ní tēe jíñā, chi Barrabás siáā ní, ncachī ji. De tēe cuíhná cúu Barrabás.

19

1 Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jā ná tíin ndá soldado Jesús, de cani dē yā jíín cuarta ñii.

2 De nī nsāhá ndá dē iin corona iñu, de nī nchuhun dē xīnī yā. De nī nchuhun dē yā iin sahma cuahá ndíhí jā cúu sahma rey.

3 De nī jēcuīñī dē nūū yā, de nī ncāhān sācá ndá dē: Nācā vāha rey cúu Rey nchivī hebreo. De nī ncani ndá dē nūū yā.

4 Ñúcuán de nī nquee Pilato incā vuelta, de nī ncāhān dē jíín nchivī: Yáhá cūndēhé nú jā távā ni dē nūū ndá nú, tácua cunī nū jāá nduú nā cuāchi níhīn ni sīquī dē.

5 De nī nquee Jesús, ñúhún yā corona iñu jíín sahma cuahá ndíhí ñúcuán. De nī ncāhān Pilato jíín ji: Yáhá cūndēhé ndá nú nūū dē.

6 De tá nī jinī ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá policía nūū yā, de nī ncana jee ndá dē: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúū dē. De nī ncāhān Pilato: Túsaá de natiin ndá máá nú dē de cahnī nū dē. Chi nduhū nduú nā cuāchi níhīn ni sīquī dē.

7 De nī ncāhān ndá nchivī hebreo ñúcuán: Névāha ndá sá iin ley, de sīquī ley ñúcuán cánuú jā cuū dē, chi sáhá dē

maá dē jā Sēhe Yāā Dios cúu dē.
8 De tá nī jini Pilato tūhun yáhá, de víhí cā nī nchūhú dē.
9 De nī ndīvi tucu dē inī palacio, de nī jīcā tūhún dē Jesús: ¿Ní jondē vāji nú? Sochi nduú ní ncáhān cuitī Jesús jíín dē.
10 Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jíín yā: ¿Nūcu nduú cáhān nū jā cáhān ni? ¿A nduú jínī nū jā ndíso tíñú nī jā cahnī ni ndóhó yīcā cruz, de suni ndíso tíñú nī jā siáā ni ndóhó quīhīn nū?
11 De nī ncāhān Jesús: Tú nduú ní nsáhá Yāā Dios jā ndíso tíñú nú, de nduú nā cuá cuu sāhá nú sīquī ni. De jā ñúcuán cúu jā tēe jā ní nquisiáha nduhū nūū nū, xēēn cā coo cuāchi sīquī dē nsūú cā sīquī maá nú, ncachī yā.
12 De sá de jondē hora ñúcuán de ndúcú ndéé Pilato jā siáā dē yā. Sochi ndá nchivī hebreo chi cána jee ji: Tú siáā ní tēe jīñā, túsaá de nduú cúu ní amigo rey Roma jā ndácu tiñu. Chi ndācá tēe jā sáhá dē rey maá dē, túsaá de cúu dē enemigo sīquī rey ñúcuán, ncachī ji.
13 De tá nī jini Pilato tūhun yáhá, de nī ndacu dē tiñu jā ná quée Jesús inī vehe quiji yā. De nī jēcundeē dē silla nūū cúndaā tiñu, nūū maá-ni yūū nī jēcāva, de lugar ñúcuán náni Gabata yuhú hebreo.
14 De cuacuu cahūxī ūū, de jañíni quīvī ñúcuán quijéhé vico pascua. De nī ncāhān Pilato jíín ndá nchivī hebreo: Yáhá íñí maá rey nū.
15 De nī ncana jee ji: Cata caa ní dē yīcā cruz, chi cánuú jā cuū dē, ncachī ji. De nī ncāhān Pilato jíín ji: ¿A jā cata caa nī rey nū yīcā cruz, á naá cúu? De nī ncāhān ndá sūtū cúñáhnú: Nduú nā incā rey névāha ndá sá, chi maá-ni rey Roma jā tátúnī nūū sá.
16 Ñúcuán de Pilato nī nacuāha dē yā nūū ndá ji jā ná cúū yā yīcā cruz. De nī ntiin ji Jesús cuāhān ji jíín yā.

Jā ní jata caa ndá dē yā yīcā cruz
(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43)

17 De nī nquee Jesús, ndíso yā cruz yā, cuāhān ndá dē jíín yā iin lugar nūū náni Yiqui Xíni, de yuhú hebreo náni Gólgota.
18 De ñúcuán nī jata caa ndá dē yā yīcā cruz. De suni nī jata caa dē ūū tēe nūū ūū cā cruz, iin iin dē iin lado yā, de maá Jesús māhñú.
19 De suni nī ndacu Pilato jā ná cúndeē tūhun xīnī cruz yā, jā cáhān: Tēe yáhá cúu Jesús ñuū Nazaret, Rey nchivī hebreo, cáchī.
20 De cuāhā nchivī hebreo nī ncahvi ji tūhun yáhá, chi maá ñatin yuhú ñúū cúu nūū ní jata caa dē yā. De tūhun yáhá yósō jíín yuhú hebreo jíín griego jíín latín.
21 De ndá sūtū cúñáhnú nūū nchivī hebreo, nī ncāhān dē jíín Pilato: Mā tēé ní jā cúu dē Rey nchivī hebreo, chi sa tee ní jā maá dē nī ncāhān jā cúu dē Rey nchivī hebreo.

22 De nī ncāhān Pilato: Mā
násāma nī jā ní ntatúnī ni jā
cundeē.
23 De ndá soldado ñúcuán,
tá nī ncuu nī jata caa dē Jesús
yīcā cruz, de nī nquehen dē
sahma yā, de nī jehndē dē
nī nduu cūmī parte, de iin
iin parte nī ncuu iin iin sol-
dado. De suni nī nquehen dē
camisa yā. De camisa ñúcuán
nduú ní nquícu, chi nī ncunu
níí.
24 De nī ncāhān ndá dē: Mā
quéhndē ō, chi vāha cā ná sáhá
ó suerte sīquī, de cúndēhé
ó ní iin ó nīhīn, ncachī dē.
De súcuán nī nquee ndaā
tūhun yósō nūū tutū īī jondē
janahán jā cāhān Jesús: Nī
nquehen dē sahma nī cuu
ndá máá dē. De nī nsāhá dē
suerte sīquī camisa ni. Cáchī
tutū. Súcuán cúu jā ní nsāhá
ndá soldado ñúcuán.
25 De ñatin nūū íyó cruz nūū
ndíta caa Jesús íñí naná yā jíín
cūhū ña María ñasíhí Cleofas,
jíín María ñuū Magdala.
26 De nī ndēhé Jesús nūū
naná yā jíín nūū tēe scuáha
jíín yā jā mānī cā yā jíín,
chi suni íñí dē ñúcuán. De
nī ncāhān yā jíín naná yā:
Naná, jondē mitan de maá dē
nūcuīñī dē cuu dē sēhe ní.
27 Sá de nī ncāhān yā jíín
tēe scuáha ñúcuán: Jondē mi-
tan de cuu ña modo naná nú,
ncachī yā. De jondē hora
ñúcuán nī ncana dē ña jā cun-
deē ña vehe dē jā coto dē ña.

Jā ní jīhī Jesús
(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49)

28 Ñúcuán de nī jinī Jesús
jā ní jīnu ndācá tiñu jā cánuú
cundoho yā. De tácua quee
ndaā tūhun cáhān tutū īī, de
nī ncāhān yā: Yíchī ni ndute,
ncachī yā.
29 De ñúcuán íyó iin tīndōhō
jā ñúhún chitú vinagre īyá.
De nī nchundaji ndá dē iin
cāchī nūū vinagre ñúcuán, de
nī ntee dē xīnī iin ndahá
ñutun hisopo, de nī ntee dē
yuhú yā jā coho yā.
30 De tá nī jihi yā vinagre,
de nī ncāhān yā: Ja nī jīnu,
ncachī yā. De nī jēcuīta-ni xīnī
yā, de nī jīhī yā-ni.

Jā ní nquiní soldado lanza yīcā yā

31 De quīvī téēn coo vico
pascua. De ndá tēe hebreo
nduú cúnī dē jā cundita caa
ndá ndīyi ñúcuán yīcā cruz
quīvī nátātú. Chi quīvī nátātú
jā cúu vico pascua, īī ndasí cā
nsūú cā ndá cā quīvī nátātú.
De nī ncāhān dē jíín Pilato jā
ná ndácu dē jā tāhnū sīhin ndá
tēe ndíta caa, de ná cújiyo dē
yīcā cruz.
32 De nī nquenda ndá sol-
dado, de nī jāhnū dē sīhin iin
tēe jā ndíta caa jíín yā, de saá-
ni incā dē.
33 De tá nī nquenda ndá dē
nūū Jesús, de nī jinī dē ja nī
jīhī yā. Jā ñúcuán cúu jāá
nduú ní jáhnū ndá dē sīhin yā.
34 Sochi iin soldado chi nī
nquiní dē lanza yīcā yā, de nī
nquee-ni nīñī jíín ndute.
35 De nduhū jā tée tutū
yáhá, nī jinī ni jā súcuán nī
ncuu, de nácani ndaā ni tūhun
nāsa nī ncuu. De jínī ni jā
íyó ndāā tūhun cáhān ni, tácua
suni candíja ndá máá nú.

36 Chi súcuán nī ncuu tácua quee ndaā tūhun jā cáhān tutū īī: Mā cáhnū dē ni iin yiqui yā, cáchī.

37 De suni incā tūhun cáhān tutū īī: Iin quīvī de cūndēhé ndá ji nūū Yāā jā ní nquiní ji lanza, cáchī.

Jā ní nchiyuhū dē Jesús
(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

38 De nī ncuu ndācá tiñu yáhá. De íyó iin tēe ñuū Arimatea jā náni José, de cúu dē tēe cándíja Jesús. Sochi cándíja yuhū dē, chi yúhú dē táhán dē hebreo. De nī ncāhān ndāhví dē jíín Pilato jā ná cuáha dē tūhun jā quehen dē yiqui cúñu Jesús. De nī jēhe Pilato tūhun. Ñúcuán de cuāhān José, de nī snúu dē yiqui cúñu Jesús.

39 De suni nī nquenda Nicodemo, tēe jā ní nquiji nūū Jesús iin jacuáā. De ndíso dē tá ōcō ūxī kilo sūja ūguā jā ní nsacā nuu jíín yūcū áloe.

40 De ndúū dē nī nquehen dē yiqui cúñu Jesús, de nī nchusúcún dē jíín tira sahma jā ní nquīvi yūcū jā jéhēn āsīn ñúcuán, tá cúu nūū íyó costumbre maá nchivī hebreo jā chúhū ji ndīyi.

41 De ñatin nūū ní jīhī Jesús íyó iin huerto. De nūū huerto ñúcuán ndéē iin yavī jā ní ncaān jeé yīcā iin cava, nūū ncháha ca quiyuhū ndīyi.

42 De ñúcuán nī nchiyuhū ndá dē Jesús, chi íyó ñatin yavī ndīyi ñúcuán. Chi ja ñatin quijéhé quīvī nátātú dē jā cúu dē nchivī hebreo, de cáhān ley jā má cūú chiyuhū dē ndīyi tá quíjéhé quīvī ñúcuán.

20

Jā ní natecū Jesús
(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

1 De jānehēn quīvī domingo nī nquenda María ñuū Magdala nūū ní nchiyuhū Jesús, de cáta yíneē cā. De nī jinī ña jā ní ncujiyo yūū jā ndásī yuhú yávī ndīyi.

2 Ñúcuán de jínu ña cuāhān ña nūū Simón Pedro jíín nūū incā tēe scuáha jā ní īyo mānī cā Jesús jíín. De nī ncāhān ña jíín dē: Nī ntavā ndá dē Jētohō ō nūū ní nchiyuhū yā, de nduú jínī ō ní cúu nūū ní jēchūhun dē yā, ncachī ña.

3 De nī nquee Pedro jíín incā tēe ñúcuán, cuāhān ndúū dē cuāndēhé dē yavī ndīyi.

4 De jínu iin ncáá ndúū dē. De incā tēe scuáha ñúcuán, nīhin cā nī jinu dē nsūú cā Pedro. De xihna cā dē nī nquenda yavī ndīyi.

5 De nī jaquīn núū dē, nī ndēhé dē inī yavī. De nī jinī dē jā ndá tira sahma cáá maáni cā. Sochi nduú ní nquívi dē.

6 De sá de nī nquenda Simón Pedro jā níquīn dē vāji dē. De nī nquīvi dē nūū ní nchiyuhū Jesús. De suni nī jinī dē jā tira sahma cáá maáni cā.

7 De nī jinī dē sahma jā ní ñusúcún xīnī Jesús, nduú cáá jíín tira sahma, chi nī natuū de cáá síín.

8 Ñúcuán de suni nī nquīvi incā tēe scuáha jā ní nquenda xihna cā nūū ní nchiyuhū yā.

De nī jinī dē nāsa íyó, de nī ncandíja dē jā ní natecū yā.

9 Chi tá ncháha ca quenda dē yavī ndīyi, de nduú ní jícūhun inī dē tūhun cáhān tutū īī, jā cánuú natecū yā tá ja nī jīhī yā.

10 Ñúcuán de ndúū tēe scuáha ñúcuán, cuānohōn dē vehe dē.

Jā ní nenda yā nūū María ñuū Magdala
(Mr. 16.9-11)

11 De María íñí ña jácu ña nūū ní nchiyuhū yā. De juni jácu ña, de nī jaquīn núū ña, nī ndēhé ña inī yavī ndīyi.

12 De nī jinī ña ūū ángel, ñúhún yā sahma cuijín. De iin yā ndéē ichi xínī, de incā yā ndéē ichi nūū jéhē nūū ní ncāa yiqui cúñu Jesús.

13 De nī ncāhān yā jíín ña: Tíhī, ¿nūcu jácu nú? De nī ncāhān ña: Nī ntavā ndá dē Jētohō sá, de nduú jínī sá ní cúu nūū ní jēchūhun dē yā.

14 De tá nī ncāhān ña súcuán, de nī ndicó cóto ña, de nī jinī ña nūū Jesús jā íñí yā ñúcuán. Sochi nduú ní nácunī ña jā maá yā cúu.

15 De nī ncāhān yā jíín ña: Tíhī, ¿nūcu jácu nú? ¿Ní iin nánducú nú? ncachī yā. De maá ña jáni inī ña jā tēe jíto huerto cúu yā. De nī ncāhān ña jíín yā: Señor, de tú maá ní nī nsāhá jíyo ní yā, de cachī ní ní cúu nūū ní nchuhun ní yā, de ná quínāquēhen sá yā, ncachī ña.

16 De nī ncāhān Jesús jíín ña: María, ncachī yā. De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī nacunī ña yā, de nī ndicó cóto ña, de nī ncāhān ña jíín yuhú hebreo: Raboni, ncachī ña. De tūhun ñúcuán cáhān: Maestro.

17 De nī ncāhān Jesús jíín ña: Mā quēhé nú nduhū, chi ncháha ca ndaa nī quīnohōn ni nūū Tatá nī. De cuáhán nūū ndá hermano ni, tēe nī scuáha jíín nī, de cachī nū nūū dē jā ndaa nī quīnohōn ni nūū Tatá nī, jā suni Tatá ndá máá nú cúu. De cúu yā Yāā Dios maá nī jíín Yāā Dios ndá máá nú, ncachī yā.

18 Ñúcuán de María ñuū Magdala, cuāhān ña, de nī ncachī tūhun ña nūū ndá tēe scuáha jā ní jinī ña nūū maá Jētohō ō jíín jā ní ncāhān yā ndá tūhun yáhá jíín ña.

Jā ní nenda yā nūū ndá tēe scuáha jíín yā
(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

19 De jā ní ncuaā maá quīvī domingo ñúcuán, de íñí túnú ndá tēe scuáha inī iin vehe. De ndásī viéhé, chi yúhú ndá dē ndá táhán dē hebreo jā cunī ūhvī ji dē. De nī nquenda-ni Jesús, nī jēcuīñī yā māhñú ndá dē, vísō ndásī viéhé, de nī ncāhān yā jíín dē: Coo ndeé coo siī inī ndá nú, ncachī yā.

20 De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī stéhēn yā ndahá yā jíín yīcā yā nūū ndá tēe scuáha. De nī ncusiī inī ndá dē jā ní jinī dē nūū maá Jētohō ō.

21 Ñúcuán de nī ncāhān tucu Jesús: Coo ndeé coo siī inī ndá nú. De tá cúu nūū ní ntají Tatá nī nduhū inī ñayīví, suni súcuán tají nī ndá

ndóhó nacani nú tūhun nī nūū nchivī, ncachī yā.

22 Ñúcuán de nī ntivī tāchí yā nūū ndá dē. De nī ncāhān yā: Mitan de nī nīhīn ndá nú Espíritu Santo.

23 De ndācá nchivī jā cune cáhnú inī nū nūū cuáchi ji, túsaá de coo tūhun cáhnú inī nūū cuáchi ji. De tú mā cúne cáhnú inī nū nūū cuáchi ji, de mā cōó tūhun cáhnú inī nūū cuáchi ji, ncachī yā.

Jā ní nenda yā nūū Tomás

24 De Tomás, tēe jā ní ncacu cuátī, iin táhān jā úxī ūū tēe scuáha jíín yā, nduú ní íyo dē quīvī jā ní nenda nijīn Jesús nūū ndá cā tēe scuáha.

25 Ñúcuán de sava cā ndá tēe scuáha, nī ncāhān dē jíín Tomás: Nī jinī ndá nī nūū maá Jētohō ō. De nī ncāhān Tomás: Tú mā cūní nī nūū ní ntacuēhé ndahá yā nī nsāhá ndūyu cāa, de tú mā chīhí nī xīnī ndāhá nī nūū ní nchīhi ndūyu cāa, de tú mā chīhí nī ndahá nī yīcā yā, de mā cándíja cuitī ni, ncachī dē.

26 De nūū únā quīvī, de ndá tēe scuáha íyó tútú tucu dē inī iin vehe. De íyó Tomás jíín dē. Ñúcuán de nī nquenda tucu Jesús, nī jēcuīñī yā māhñú ndá dē, vísō ndásī viéhé. De nī ncāhān yā jíín dē: Coo ndeé coo siī inī ndá nú.

27 De nī ncāhān yā-ni jíín Tomás: Chihi xīnī ndāhá nú inī ndahá nī yáhá de cunī nū. De chihi nú ndahá nú yīcā ni nūū ní ntacuēhé. De mā cāní síquí cā inī nū, chi sa candíja nú, ncachī yā.

28 Ñúcuán de nī ncāhān Tomás jíín yā: Aī, Jētohō maá sá jíín Yāā Dios maá sá cúu ní, ncachī dē.

29 De nī ncāhān Jesús jíín dē: Tomás, jondē nī jinī nū nduhū, de nī ncandíja nú. De nācā ndetū ndá nchivī jā candíja ji nduhū vísō nduú ní jínī ji nduhū, ncachī yā.

Nājēhē nī ntee Juan libro yáhá

30 De suni nī nsāhá Jesús cuāhā cā tiñu ñáhnú jā ní stéhēn yā poder yā nūū ndá tēe scuáha jíín yā, jāá nduú yósō nūū tutū yáhá.

31 Sochi ndá tiñu yáhá nī ntee nī tácua candíja ndá nú jā Jesús cúu Cristo, maá Sēhe Yāā Dios. De jā candíja nú yā, de cutecū nū níí cání sāhá yā.

21

Jā ní nenda yā nūū ūjā tēe scuáha jíín yā

1 De nī ncuu jacū quīvī, de incā vuelta nī nenda Jesús nūū ndá tēe scuáha jíín yā, jā íyó dē yuhú mar Tiberias. De súcuán cúu jā ní stéhēn yā maá yā nūū dē:

2 Iyó tútú Simón Pedro, jíín Tomás, tēe nī ncacu cuátī, jíín Natanael, tēe ñuū Caná ndáñúū Galilea, jíín ndúū sēhe Zebedeo, jíín ūū cā tēe scuáha.

3 De nī ncāhān Simón Pedro jíín ndá dē: Ná quítīin nī tiacá. De nī ncāhān ndá dē: Suni cōhōn jíín nú. De cuāhān ndá dē, de nī nquīvi dē iin barco. Sochi nduú ní níhīn cuitī ndá dē tī jacuáā ñúcuán.

4 De tá cuācunijīn, de íñí Jesús yuhú mar. Sochi ndá tēe

scuáha, nduú ní nácunī dē jā maá yā cúu.

5 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín ndá dē: Lílū, ¿á nī nīhīn ndá nú tiacá cajī ō? Nduú cuitī, ncachī ndá dē.

6 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín dē: Chuhun ñunu nú ichi lado cuáhá barco, de nīhīn nū tī. De nī nchuhun ndá dē ñunu, de nduú cā ní ncúu cuitī natavā dē, jā ní nquīvi cuāhā ndasí tiacá.

7 Ñúcuán de tēe scuáha jā mānī cā Jesús jíín, nī ncāhān dē jíín Pedro: Maá Jētohō ō cúu tēe jā ní ncāhān ō jíín, ncachī dē. De tá nī jini Simón Pedro jā maá Jētohō ō cúu, de nī nūcūhun dē sahma dē, chi nī ntavā dē jā sátíñú dē. De nī ndava dē-ni nūū mar, cuāhān dē nūū yā.

8 De ndá cā tēe scuáha ñúcuán, vāji dē jíín barco yuhú ndúté, stáá dē ñunu ñúhún chitú tiacá. Chi nduú jícá íyó dē jíín ñuhun yíchí, chi tá ciento-ni metro cúu.

9 De tá nī nquee ndá dē inī barco, de nī jinī dē jā ndúhā tīcāyi ñuhūn, de cáá stāā jíín iin tiacá jā ní nchohō.

10 De nī ncāhān Jesús jíín ndá dē: Cuáquēhen ndá nú jacū tiacá jā cáta ntiin nú, ná scásūn ō, ncachī yā.

11 De nī nquīvi Simón Pedro inī barco, de nī stáá dē ñunu, nī nquenda dē jíín nūū ñuhun yíchí. De ñúhún chitú tiacá náhnú, iin ciento ūū xico ūxī ūnī tī cúu. De vísō iin súcuán tī ñúhún, de nduú ní ntéhndē ñunu.

12 De nī ncāhān Jesús jíín ndá dē: Nehēn ndá nú ná cájī ō stāā. De ni iin ndá tēe scuáha ñúcuán nduú ní ncúndeé inī dē jā cātūhún dē yā tú ní iin cúu yā. Chi ja jínī ndá dē jā maá Jētohō ō cúu yā.

13 De nī ntandeē Jesús yuhú ñúhūn, de nī nquehen yā stāā, de nī jēhe yā nūū ndá dē, de saá-ni tiacá.

14 Yáhá cúu vuelta ūnī jā ní nenda Jesús nūū ndá tēe scuáha jíín yā, tá nī natecū yā.

Jā ní natúhún Jesús jíín Simón Pedro

15 De tá nī ncuu nī nchasī inī dē, de Jesús nī jīcā tūhún yā Simón Pedro: Simón sēhe Jonás, ¿á mānī cā nū jíín nī nsūú cā ndá cā tēe yáhá? De nī ncāhān dē: Señor, ja jínī ní jā mānī sá jíín ní. De nī ncāhān yā jíín dē: Túsaá de coto nú ndá nchivī cúu tá cúu tīcāchí lúlí nī, ncachī yā.

16 De nī jīcā tūhún yā dē vuelta ūū: Simón sēhe Jonás, ¿á mānī nū jíín nī? De nī ncāhān dē jíín yā: Ja jínī ní jā mānī sá jíín ní. De nī ncāhān yā: Coto nú ndá nchivī cúu tá cúu tīcāchí nī túsaá.

17 De nī jīcā tūhún tucu yā dē vuelta ūnī: Simón sēhe Jonás, ¿á mānī nū jíín nī? De nī ncucuécá inī Pedro jā ní jīcā tūhún yā dē vuelta ūnī tú mānī dē jíín yā. De nī ncāhān dē: Maá ní jínī ní ndihi, de jínī ní jā mānī sá jíín ní, Señor. De nī ncāhān yā: Túsaá de coto nú ndá nchivī cúu tá cúu tīcāchí nī.

18 De jāndáā cáhān ni jíín nú jā jondē tá suchí nú de nī nquehen maá nú sahma nú, de nī jica nú ní jondē nī ncuu inī maá nú. Sochi tá yii nú,

de nsūú jā cúu inī maá nú, chi incā nchivī cueca ji ndóhó nūū nduú cúu inī nū quīhīn nū, de scáā nū ndúū ndahá nú jā cuū nū.

19 Tūhun yáhá nī ncāhān yā jā ní stéhēn yā jā cundita caa dē yīcā cruz cuū dē, de jā súcuán cuetáhví dē cúu jā stéhēn dē jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios. Ñúcuán de nī ncāhān cā yā: Cuniquīn nduhū jā sāhá nú tiñu nī ndacu nī nūū nū, ncachī yā.

Tūhun tēe scuáha jā mānī cā yā jíín

20 De nī jicó cóto Pedro, de nī jinī dē nūū tēe scuáha jā mānī cā Jesús jíín, níquīn dē vāji dē yātā. Tēe ñúcuán cúu jā ní ndeē xiín Jesús tá nī ncuxíní ndá dē jíín yā, de nī jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿ní iin dē cúu jā nastúu dē níhín?

21 De jā ní jinī Pedro nūū tēe ñúcuán, de nī jīcā tūhún dē Jesús: Señor, ¿de tēe yáhá, nāsa coo dē?

22 De nī ncāhān Jesús: Tú cúnī ni jā cutecū dē jondē quīvī nenda nī, de ndóhó mā cúndihvī inī nū. Maá nú chi cuniquīn nū nduhū jā sāhá nú tiñu nī ndacu nī nūū nū, ncachī yā.

23 Ñúcuán de tūhun yáhá nī jītē nuu nūū ndācá hermano, jā tēe scuáha ñúcuán mā cúū dē. Sochi nduú ní ncáhān Jesús jā má cúū dē, chi sa nī ncāhān yā: Tú cúnī ni jā cutecū dē jondē quīvī nenda nī, de ndóhó mā cúndihvī inī nū.

24 De tēe scuáha ñúcuán jā mānī cā Jesús jíín, suu cúu nduhū jā nácani tūhun ndācá tiñu yáhá, de suu nī tée ndācá tūhun yáhá. De jínī ndá nú jā íyó ndāā tūhun nácani nī.

25 De suni íyó cuāhā ndasí cā tiñu jā ní nsāhá Jesús. De tú tee ó tá iin tá iin, de mā quēndá níí ñayīví jā cuhun tutū jā cosō tūhun ñúcuán, jáni inī ni. De nī ncuu. Amén.

TIÑU JA NI NSAHA NDA TEE APOSTOL

Já ní nquee yuhú yā já quiji Espíritu Santo

1 Señor Teófilo, nūū túnū já ní ntee sá já xíhna ñúhún, nī ntee sá ndācá tiñu já ní nsāhá Jesús jíín ndācá tūhun já ní stéhēn yā jondē quīvī já ní nquijéhé yā sáhá yā

2 jíín jondē quīvī já ní ndaa yā cuānohōn yā andiví. De tá ncháha ca ndaa yā quīhīn yā de quīvī ñúcuán de nī nsāhá Espíritu Santo já ní ndacu Jesús nūū ndá apóstol já ní nacāji yā.

3 De tá nī jīnu nī ndoho yā nī jīhī yā, de sá de nī nenda yā técū yā nūū ndá tēe ñúcuán, de quéhén vuelta nī jinī ndá dē já técū ndija yā. Chi ūū xico quīvī nī stéhēn nijīn yā maá yā nūū ndá dē, de nī ncāhān yā jíín ndá dē nāsa tátúnī Yāā Dios.

4 De juni íyó túnú ndá dē de nī ncāhān yā: Mā quēé ndá nú ciudad Jerusalén, chi cundetu nú jondē quiji Espíritu Santo já ní nquee yuhú maá Tatá nī Yāā Dios. De ja nī jini ndá nú já súcuán nī ncāhān ni jíín nú, ncachī yā.

5 De Juan chi jāndáā já ndute-ni nī scuénduté dē nchivī. De ndá ndóhó chi jacū-ni cā quīvī de cuāha nī Espíritu Santo cundeē inī ndá nú, de ñúcuán cúu modo já scuénduté nī ndá nú, ncachī yā.

Já ní ndaa Jesús cuānohōn yā andiví

(Mr. 16.19-20; Lc. 24.50-53)

6 Ñúcuán de ndá apóstol já ní ndutútú dē nūū Jesús, nī jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿á jondē mitan de nasāhá ñáhnú ní nchivī nación maá ó Israel já tatúnī nūū nación maá ó, á naá cúu? ncachī dē.

7 De nī ncāhān yā: Mā cūú cunī nū quīvī á cuīyā já ní jani maá Tatá nī, chi mátúhún maá yā-ni cúu Yāā já cúñáhnú ndasí já cuu sāhá ndāā vāha sīquī ndācá tiñu yáhá.

8 Sochi tá ja nī nquīvi Espíritu Santo inī ánō nū, sá de nīhīn nū poder yā, de nacani nú tūhun nī nūū ndá nchivī ciudad Jerusalén jíín níí Judea jíín níí Samaria jíín jondē níí cáhnú ñayīví, ncachī yā jíín ndá dē.

9 De tá nī ncuu nī ncāhān yā ndācá tūhun yáhá, de juni ndéhé ndá dē de nī ndaa yā-ni cuānohōn yā andiví. De nī nquiji-ni iin vīcō, de nī jasī-ni nūū cuáhān yā, de nduú cā ní jínī ndá dē yā.

10 De juni ndéhé ndá dē andiví nūū ní ndaa yā cuāhān yā, de nī nquenda-ni ūū ángel yā já ñúhún yā sahma cuijín de cáá yā tá cáá tēe. De nī jēcuīñī ndeē yā xiín ndá dē.

11 De nī ncāhān yā jíín ndá dē: Ndá ndóhó tēe Galilea, ¿nūcu ndéhé ndá nú ichi andiví? Chi Yāā Dios nī nacueca yā maá Jesús cuānohōn yā andiví, de suni súcuán ndiji tucu yā tá cúu nūū ndéhé ndá nú

mitan jā cuáhān yā, ncachī ndúū ángel.

Jā ní nacāji ndá dē Matías jā nūcuīñī yúnúū Judas
(Mt. 27.3-10)

12 Ñúcuán de nī nuu ndá dē lómō jā náni Olivos cuānohōn ndá dē ciudad Jerusalén. De ñatin-ni íyó lómō ñúcuán jíín Jerusalén, chi née tá iin kilómetro, jā cúu medida jā cáhān ley tá cuu caca nchivī quīvī nátātú.

13 De nī nenda ndá dē ciudad, de nī ndaa ndá dē cuarto xīnī vēhé nūū ndéē nūú dē. De cúu ndá dē Pedro jíín Jacobo jíín Juan jíín Andrés jíín Felipe jíín Tomás jíín Bartolomé jíín Mateo jíín Jacobo sēhe Alfeo, jíín Simón táhán grupo jā náni cananista, jíín Judas ñanī Jacobo.

14 De níní ndútútú inuú ndá dē jíín ndá ñanī Jesús, jíín María jā cúu naná yā, jíín ndá cā ñahan, de inuú-ni jícān táhvī ndá dē.

15 De iin quīvī de nī nacuiñī Pedro nūū ndá hermano cándíja. De íyó tá ciento ōcō nchivī jā ní ndutútú. De nī ncāhān dē:

16 Mitan de cáchī tūhun nī, hermano, jā níní nī nquee ndaā tūhun jā yósō nūū tutū īī jā ní ncāhān David jondē janahán nī nsāhá Espíritu Santo. De tūhun ñúcuán cúu tūhun Judas, tēe jā ní nchosō nūú nūū ndá tēe jā ní ntiin Jesús.

17 De Judas chi suni táhán ó nī ncuu dē nícu, de nī nchindeé táhán ó jíín dē sīquī tiñu jā ní jani yā yóhó.

18 De nī jeen dē ñuhun jíín xūhún jā ní nīhīn dē sīquī tiñu néhén jā ní nsāhá dē. De nī nincava ndeyi dē, de nī ncahndī-ni chījin dē, de nī jītē-ni jitī dē.

19 De nī jītē nuu-ni tūhun yáhá nūū ndācá nchivī Jerusalén. De jā suu cúu jā ní scúnaní ndá ji ñuhun ñúcuán Acéldama yuhú maá ji, jā cáhān: Ñuhun jā cúu Ñuhun Nīñī.

20 Chi súcuán cáhān nūū tutū Salmo sīquī Judas:

Vehe dē, ná quéndōo súcuán-
ni,
de ni iin mā cúndeē cā vehe
ñúcuán.
De suni cáhān:
Tiñu jā ní ndiso dē ná nácuiso
incā tēe.
Cáchī.

21 Túsaá de cúnī jā nacāji ó iin tēe māhñú ndá tēe jā ní jica ó jíín níí tiempo tá nī jica maá Jētohō ō Jesús jíín ó.

22 De ná nácāji ó iin tēe jā ní jica jíín ó jondē quīvī jā ní scuénduté Juan yā, de jondē quīvī jā ní ndaa yā cuānohōn yā andiví. De ná núcuīñī dē cuu dē testigo jíín ndācá ó jā ní natecū yā, ncachī Pedro.

23 De nī nacāji ndá dē ūū tēe jā cúu Matías jíín José jā náni Barsabás, de suni náni dē Justo.

24 De nī jīcān táhvī ndá nchivī cándíja: Tátā Yāā Dios, maá ní chi jíní ní nāsa íyó ánō ndá nchivī. Túsaá de jā ndúū tēe yáhá, stéhēn ní ní tēe cúu jā ní nacāji ní.

25 De cuiso tíñú dē jā cuu dē apóstol. De nacuiso dē tiñu jā ní sndóo Judas, chi nī nsāhá

dē cuāchi, de cuāhān dē maá lugar xēēn nūū cánuú quīhīn dē, ncachī ndá dē.

26 Ñúcuán de nī ntavā ndá dē suerte ndúū tēe ñúcuán. De nī nquee suerte Matías, de nī ncuu dē iin táhán ndihúxī iin cā apóstol.

2

Jā ní nquiji Espíritu Santo

1 De quīvī vico Pentecostés nī īyo túú ndá nchivī cándíja ciudad Jerusalén.

2 De sanaā-ni de nī nihin andiví modo jā yíhí ndasí tāchī. De ndá nchivī jā ndéē inī vehe, nī jini ndá ji jā níhin.

3 De nī jinī ndá ji modo yáñuhūn, de nī ncusíín jacū jacū nī jēcōo xīnī iin iin ji.

4 De ndācá ji nī nchitú inī ji jíín Espíritu Santo. De nī nquijéhé ndá ji cáhān ji síín síín yuhú, nāsa nī stéhēn maá Espíritu Santo jā cāhān iin iin ji.

5 De Jerusalén íyó ndá nchivī hebreo jā chíñúhún nūū Yāā Dios jā ní nquiji ndá ji ndācá nación níí cáhnú ñayīví.

6 De jā ní nihin súcuán de nī ncutútú cuāhā nchivī ñúcuán. De nī ncunēhén inī ndá ji, chi iin iin ji nī jini ji jā ndá tēe jā ní nīhīn Espíritu Santo cáhān yuhú ñúū ndá nchivī jā váji jícá.

7 De nī nsāhvi inī ndá ji nī jini ji, de nī ncāhān ji: ¿A nsūú tēe Galilea cúu ndācá tēe yáhá jā cáhān ndá dē yuhú ñúū ō, á naá cúu?

8 ¿De nāsa cúu túsaá? Chi tá iin tá iin ó níni ó jā cáhān ndá dē yuhú ñúū ō jā ní ncacu ó jíín.

9 Chi vāji sava ó jondē región Partia jíín Media jíín Elam. De sava ó vāji ó jondē región Mesopotamia jíín Judea jíín Capadocia jíín Ponto jíín Asia.

10 De suni jondē región Frigia jíín Panfilia jíín Egipto jíín ndācá ndáñúū Africa jā íyó incā lado ñuū Cirene vāji sava ó. De sava cā ō vāji ó jondē ciudad Roma, de ndéē nūú ó yáhá mitan. De maá ó jā váji ó ciudad Roma, de sava ó cúu nchivī hebreo de sava ó cúu incā nchivī jā ní ncandíja ley nchivī hebreo.

11 De suni sava cā ō vāji ó región Creta jíín Arabia. De níni ndācá ó jā yuhú ñúū ō nácani ndá tēe yáhá ndācá tiñu ñáhnú nāsa nī nsāhá Yāā Dios, ncachī ndá ji.

12 De ndācá ji sáhvi ndasí inī ji de cúnēhén inī ji ndéhé ji. De nátúhún ndá ji jíín táhán ji: ¿De nāsa cúu cáhān ndá dē ndá ñúcuán túsaá? ncachī ji.

13 De sava cā ji nī ncāhān yīchī ji jíín táhán ji: Nduú chi jā jíni ndá dē, ncachī ji.

Tūhun jā ní nacani Pedro nūū nchivī

14 Ñúcuán de nī nacuiñī Pedro jíín ndihúxī iin cā apóstol. De nī ncāhān jee dē jíín ndá nchivī: Ndá ní táhán maá ó hebreo jíín ndá ní nchivī Jerusalén, tūhun yáhá chuhun inī ndá ní de cunini vāha ndá ní tūhun jā cāhān sá.

15 Chi ndá sāán, nsūú jā jíni ndá sá tá cúu nūū jáni inī ndá ní. Chi nsūú hora jā jīni nchivī

cúu, chi cáta cahīīn jānehēn cúu.
16 Chi sa tiñu yáhá cúu jā
squíncuu tá cúu nūū ní ncāhān
Joel, tēe nī nacani tūhun Yāā
Dios jondē janahán. Chi
súcuán nī ncāhān dē:
17 Cáchī Yāā Dios: Ndá quīvī
sándīhí
de tetíñú nī Espíritu ni cuēē
nūū ndācá nchivī.
De sēhe yií nú jíín sēhe síhí nú,
nacani ndá ji tūhun nī.
De ndá tēe suchí, chi sāhá nī
jā scóto nūū ji,
de ndá tēe ñáhnú, chi scóto
jāni nūū dē.
18 De jāndáā chi ndá quīvī
ñúcuán de cuāha vāha
nī Espíritu ni nūū ndá
mozo ni, cúu tēe cúu
ñahan,
de nacani ndá ji tūhun nī.
19 De sāhá nī tiñu ñáhnú
ichi andiví jā sāhvi inī
nchivī cunī ji,
de suni sāhá nī seña inī
ñayīví de cunī nchivī
jā cúñáhnú nī,
chi coo nīñī jíín ñuhūn jíín
ñūhmā modo vīcō.
20 De ncandii chi cutuún de
mā cútūu cā,
de yōō cucuáhá modo nīñī.
De ñúcuán de quenda quīvī jā
nenda maá Jētohō ndá
nú Jesús.
De cunī ndācá nchivī jā
quīvī cāhnú cuu quīvī
ñúcuán.
21 De ndācá nchivī jā cāhān
ndāhví ji jíín yā, chi
scácu yā ji, ncachī Yāā
Dios.
Ncachī Joel jondē janahán.
22 De nī ncāhān cā Pedro:
Mitan de ndá ní nchivī nación
maá ó Israel, cunini ní jā
cāhān sá tūhun Jesús, tēe ñuū
Nazaret. Chi maá Yāā Dios nī
jēhe yā poder yā nūū Jesús jā
ní nsāhá yā ndá tiñu ñáhnú
māhñú ndá ní jíín tiñu jā
stéhēn jā íyó poder yā, jíín tiñu
jā sáhvi inī nchivī sáhá, tá cúu
nūū ní jinī ndá ní jā súcuán
nī ncuu. Súcuán nī stéhēn
Yāā Dios nūū ō jā maá yā nī
ntetíñú Jesús.
23 Sochi nī ntiin ndá ní yā,
de nī nasiáha ndá ní yā ndahá
ndá tēe nēhén. De nī jahnī
ndá dē yā yīcā cruz nī nsāhá
ndá ní. De ja nī jinī Yāā Dios
jā súcuán sāhá ndá ní, chi ja nī
nsāhá ndāā yā jā súcuán coo.
24 Sochi nī nastécū Yāā Dios
Jesús, de nduú ní ncúu cā yā
ndīyi, chi tūndóhó xéēn jā jíhī
nchivī, nduú cā ní ncúu sāhá
jíín yā.
25 Chi jondē janahán de nī
ntee rey David tūhun nāsa
cāhān Jesús jíín Yāā Dios:
Jētohō sá, jínī sá jā níí cání íyó
ní jíín sá.
Chi íyó ní lado cuáhá sá jā
chíndeé ní sāán, tácua
mā cúyūhú sá.
26 Jā ñúcuán cúu jā cúsiī inī sá,
de cáhān sīī sá.
De suni ñúhún inī sá jā
nastécū maá ní yiqui
cúñu sá.
27 Chi mā squéndōo ní ánō sá
nūū íyó ánō ndá ndīyi,
de ni mā cuáha ní tūhun jā
tēhyū sá, chi sáhá sá
tiñu jā cúnī maá ní de
íyó mānī ní jíín sāán.
28 Nī stéhēn ní nūū sá nāsa
natecū sá
de sāhá ní jā cusiī ndasí inī sá
sīquī jā cundeē sá jíín ní
níí cání.

Cachī Jesús, ncachī David jondē janahán.

29 Ndá ní amigo, ná cáchī cājí sá nūū ndá ní tūhun tatā ō David, tēe nī ncuñáhnú jondē janahán, chi nduú ní ncáhān dē ndá tūhun yáhá sīquī maá dē. Chi nī jīhī dē, de nī jīquiyuhū dē. De jínī ō nūū yíyuhū dē jondē mitan.

30 Chi nī ncuu dē tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. De nī jinī dē jā ní ncāhān téyíí yā jíín dē jā chījin tatā maá dē quiji Cristo, de cundeē yā tatúnī yā nūū mesa dē tá-ni nī ntatúnī maá dē jā ní ncuu dē rey.

31 Jondē tá ncháha ca quiji Cristo, de ja nī jinī dē jā cuū yā de natecū yā. De nī ncachī dē jā má quéndōo ánō yā nūū íyó ánō ndá ndīyi, de juni yiqui cúñu yā mā téhyū.

32 Chi Yāā Dios nī nastécū yā Jesús, de ndá máá sá cúu testigo jā súcuán nī ncuu jā ní natecū yā.

33 De nī nduñáhnú tucu yā nī nsāhá Yāā Dios jíín poder yā. De nī jēhe Tatá yā Yāā Dios tūhun jā tetíñú Jesús Espíritu Santo, chi súcuán nī nquee yuhú yā jā sāhá yā. De suu Espíritu Santo ñúcuán cúu jā sáhá ndācá jā ndéhé ndá ní de níni ní mitan.

34 De David nsūú tūhun maá dē cúu jā ní ncāhān dē, chi nduú ní ndáa yiqui cúñu dē andiví. Chi sa tūhun Jesús nī ncāhān dē jā cáhān súcuán:

Maá Jētohō ō Yāā Dios nī
ncāhān yā jíín Jētohō ni,
Yāā jā quiji:
Cundeē nū lado cuáhá nī nūū
cuñáhnú nú,
35 de ná sáhá nī jā candeē nū
poder ndācá jā jínī ūhvī
ndóhó, ncachī Yāā Dios
jíín Cristo.

Ncachī David.

36 Túsaá de ndācá ní jā cúu ó tatā Israel, ná cúnī ndāā ní jā vísō nī jahnī ndá ní yā yīcā cruz, sochi Yāā Dios nī jani yā maá Jesús jā cúu yā Jētohō ō de suni cúu yā Cristo, Yāā jā scácu yóhó, ncachī Pedro jíín nchivī.

37 De súcuán nī jini ndá ji tūhun yáhá, de nī ntahúhvī inī ndá ji. De nī ncāhān ndá ji jíín Pedro jíín ndá cā apóstol: Ndá ní amigo, cachī ní ¿nāsa sāhá ndá sá túsaá? ncachī ji.

38 De nī ncāhān Pedro: Nacani inī ndá ní jā sndóo ní cuāchi ní, de cuenduté ndá ní jā ní ncandíja ní Jesucristo, tácua cune cáhnú inī Yāā Dios nūū cuáchi ní. De ñúcuán de taji yā Espíritu Santo yā cundeē inī ánō ndá ní.

39 Chi súcuán nī nquee yuhú maá Tátā Yāā Dios nūū ndá máá ó jíín nūū séhe ó jíín nūū ndá nchivī ndá cā nación, nā-ni nchivī cana yā jā candíja ji.

40 De cuāhā cā tūhun nī ncāhān cājí Pedro jā sndíhvī inī dē ndá ji: Nducú ndéé ndá ní jā ná cácu ní, chi ndá nchivī sáhá tiñu néhén chi tānū tāhvī ji, ncachī dē.

41 Ñúcuán de sava ji nī jetáhví ji tūhun jā ní ncāhān dē, de nī jenduté ndá ji. De quīvī ñúcuán nī ncucuahā cā nchivī cándíja, chi nī ncuu tá ūnī cā mil ji.

42 De íñí nīhin ndá ji sīquī
tūhun jā stéhēn ndá apóstol, de
íyó ñuncúún ndá ji, de jícān
táhvī ndá ji. De yájī cāhnú ndá
ji stātílā tá cúu nūū ní stéhēn
maá Jētohō ō jā nūcūhun inī ō
yā.

Nāsa nī īyo ndá nchivī jā ní
ncandíja jā xíhna ñúhún

43 De ndihi nchivī sáhvi inī
ji de yúhú ji. Chi nī nsāhá
ndá apóstol cuāhā tiñu ñáhnú
jā stéhēn jā cúñáhnú yā.

44 De inuú-ni nī īyo ndá
nchivī cándíja, de ndācá
ndatíñú jā névāha ji cúu
cáhnú ndá ji-ni.

45 De nī yīcó ndá ji ñuhun
ji jíín nā-ni ndatíñú névāha ji,
de nī nsajī ji xūhún nūū ndá
táhán ji, nāsaa jíni ñúhún iin
iin ndá táhán ji.

46 De ndiquivī ndútútú
ndá ji inī templo. De sīī-ni
yájī cāhnú ndá ji stātílā vehe
táhán ji, tá cúu nūū ní stéhēn
maá Jētohō ō jā nūcūhun inī ō
yā. De íyó mānī ndá ji.

47 De cáhān ji jā cúñáhnú
ndasí Yāā Dios. De nī jetúhún
ndihi ndá nchivī ciudad
ñúcuán ndá nchivī cándíja.
De ndiquivī nī scácu cā maá
Jētohō ō ndá cā nchivī, de nī
nduu inuú-ni ndá ji jíín nchivī
cándíja.

3

Jā ní nduvāha tēe cojo

1 De iin quīvī de cahūnī
jañíni nī ncaa Pedro jíín Juan
cuāhān ndúū dē templo, chi
maá hora jā jícān táhvī ndá
táhán dē hebreo cúu.

2 De ñúcuán íyó iin tēe cojo
jā súcuán íyó dē nī ncacu dē.
Chi ndiquivī jíso nchivī dē
jésiáha ji dē viéhé templo jā
nání Viéhé Hermosa, de jícān
dē caridad nūū ndá nchivī jā
quívi templo.

3 De nī jinī tēe ñúcuán jā
váji Pedro jíín Juan jā quīvi dē
templo. De nī jīcān dē caridad
nūū Pedro jíín Juan.

4 De nī ndēhé vāha Pedro
jíín Juan nūū dē, de nī ncāhān
Pedro: Cūndēhé vāha nú nūū
ndúū ni, ncachī dē.

5 De íyó tūha tēe cojo
ñúcuán, chi jáni inī dē jā nīhīn
dē jacū xūhún nūū ndúū dē.

6 De nī ncāhān Pedro: Nduú
nā xūhún plata ni oro nduú
ná névāha nī. Sochi íyó iin
jā váha cā jā sāhá nī jíín
nú. Jíín poder maá Jesucristo
ñuū Nazaret cáhān ni jíín nú,
nacuiñī de caca nú, ncachī dē.

7 De nī ntiin dē ndahá
cuáhá tēe cojo ñúcuán, de nī
stácuiñī dē. De jēhē dē jíín
sūcūn jéhē dē nī nduvāha-ni.

8 De nīhin nī nacuiñī dē de
íñí dē. De nī nquijéhé dē jíca
dē-ni, de nī nquīvi dē inī tem-
plo jíín Pedro jíín Juan, jíca dē
cuāhān dē, de cándava dē, de
nácana jee dē Yāā Dios.

9 De nī jinī ndācá nchivī jā
jíca dē cuāhān dē, de nácana
jee dē Yāā Dios.

10 De nī nacunī ndá ji nūū
dē jā suu dē cúu jā ní ndeē
viéhé templo jā nání Viéhé
Hermosa, nī jīcān dē caridad.
De sáhvi inī ndá ji, de yúhú ji
jā súcuán nī nduvāha tēe cojo.

Jā ní nacani Pedro tūhun yā inī corredor jā nání Corredor Salomón

11 De tēe jā ní īyo cojo jā
ní nduvāha, chi nduú siáā
dē ndahá Pedro jíín Juan,
de ndihi nchivī nī jinu ji
nī nquenda ji nūū ndá dē
inī corredor templo jā nání
Corredor Salomón. De sáhvi
ndasí inī ndá ji ndéhé ji ndá
dē.

12 De nī jinī Pedro jā váji
ndá nchivī ñúcuán, de nī
ncāhān dē jíín ndá ji: Ndá ní
táhán maá ó Israel, ¿nā sīquī
cúu jā sáhvi inī ndá ní ndéhé
ní tiñu yáhá? ¿Nā sīquī cúu jā
ndéhé vāha ndá ní nūū ndúū
sá? ¿A jáni inī ndá ní jā íyó
poder ndúū sá á jā cúu sá tēe
vāha, de suu cúu jā ní nacaca
tēe yáhá nī nsāhá sá, á naá
cúu?

13 De nduú chi maá Yāā
Dios jā ní nchiñúhún tatā ō
Abraham, Isaac, Jacob jíín
ndá cā tatā ō, maá yā nī nsāhá
tiñu yáhá tácua cunī nchivī jā
cúñáhnú ndasí Sēhe yā Jesús.
De suu maá Jesús ñúcuán cúu
jā ní nasiáha ndá ní yā nūū
ndá tēe cúñáhnú. De nduú ní
jétúhún ndá ní yā nūū Pilato
vísō cúnī dē jā siáā dē yā nícu.

14 Sochi ndá máá ní nī
ncuyichī inī ndá ní Yāā īī, Yāā
ndāā ñúcuán. De nī ncāhān
ndá ní jā ná siáā Pilato iin tēe
jā ní jahnī ndīyi lugar maá yā.

15 De nī ncāhān ndá ní jā ná
cúū maá Yāā jā sáhá jā técū
ndācá-ni. Sochi Yāā Dios nī
nastécū yā Jesús jā ní ncuu
yā ndīyi. De ndá máá sá cúu
testigo jā ní natecū yā.

16 De tēe yáhá jā ndéhé ndá
ní de nácunī ndá ní dē, chi nī
ncandíja ndá sá jā íyó poder
Jesús jā nasāhá vāha yā dē, de
jā suu cúu jā ní nduvāha dē-ni
nī nsāhá yā tá cúu nūū ndéhé
ndá ní mitan.

17 De mitan amigo, ja jínī sá
jā síquī jāá nduú ní jícūhun inī
ndá ní cúu jā ní jahnī ní yā,
de saá-ni nī nsāhá ndá tēe jā
tátúnī nūū ō.

18 De jondē tá nchá ha ca
cuu, de ja nī nsāhá Yāā Dios jā
ní ncāhān ndá tēe jā ní nacani
tūhun yā jondē janahán jā suu
súcuán cundoho Cristo. De
mitan chi ja nī nquee ndaā nī
nsāhá yā.

19 Túsaá de nacani inī ndá
ní jā sndóo ní cuāchi ní mi-
tan, de quīvi ndá ní ndahá
Yāā Dios tácua ná sndáhvā yā
cuāchi ndá ní, de quiji quīvī
jā ndusiī inī ndá ní sāhá maá
Jētohō ō.

20 De ṣuni tetíñú tucu Yāā
Dios Jesús ndiji yā, chi cúu yā
Cristo jā ní jani Yāā Dios jā
scácu yā yóhó.

21 Sochi cánuú jā cundeē
Jesús andiví jondē quīvī jā
nasāhá jeé Yāā Dios ndācá-ni
tá cúu nūū ní nacani ndá tēe
jondē janahán nī nsāhá Yāā
Dios. De tēe nī īyo ndoo ánō
nūū Yāā Dios nī ncuu ndá dē.

22 De Moisés nī ncāhān dē
jíín ndá tatā ō: Maá Jētohō
ō Yāā Dios cani yā iin Yāā
jā nacani tūhun Yāā Dios nūū
ndācá ó tá cúu nūū ní jani yā
nduhū. De cuu yā iin táhán
ó. De ndācá tūhun jā cāhān yā,
de chuhun inī ndá nú.

23 De tú nā-ni nchivī mā
chūhún inī ji tūhun jā cāhān

maá Yāā jā nacani tūhun ñúcuán, de tānū tāhvī ji de mā cūú cā ji nchivī Israel, jā cúu nchivī maá yā, ncachī Moisés.

24 De ndá cā tẽe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē tiempo jā ní nquiji Samuel jíín jondē mitan, suni nī nacani ndá dē tūhun nāsa coo ndá quīvī yáhá.

25 De ndá máá ó cúu tatā ndá tẽe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. De suni sīquī ndá máá ó nī nsāhá yā trátū jíín ndá tatā ō, chi nī ncāhān yā jíín Abraham: Chījin tatā nū quiji iin Yāā jā sāhá jā quendōo ndetū ndá nchivī níí cáhnú ñayīví, ncachī yā.

26 De tá nī nastécū Yāā Dios Sēhe yā, de sá de xihna cā nūū ndá yóhó nī ntetíñú yā Jesús tácua quendōo ndetū ō. Chi sāhá yā jā nasāma inī ō de mā sāhá cā ō tiñu néhén, ncachī Pedro.

4

Jā ní jēsiáha nchivī Pedro jíín Juan nūū ndá tẽe cúñáhnú

1 De Pedro jíín Juan juni cáhān cā ndúū dē jíín ndá nchivī, de ndá sūtū jíín ndá tẽe grupo saduceo jíín tẽe cúñáhnú nūū ndá tẽe jā jíto templo, nī nquenda ndá dē.

2 De nī nquītī ndasí inī ndá dē nī jinī dē jā súcuán stéhēn Pedro jíín Juan nūū ndá nchivī, jā nácani ndúū dē tūhun jā natecū ndīyi, chi Jesús de ja nī natecū yā jā ní jīhī yā.

3 De nī ntiin ndá dē Pedro jíín Juan, de nī nchihi dē ndúū tẽe ñúcuán vecāa jā quendōo dē jondē quīvī téēn, chi ja nī ñini.

4 Sochi cuāhā nchivī jā ní jini tūhun nī ncāhān Pedro jíín Juan, nī ncandíja ndá ji. De nī jīnu tá ūhūn mil tẽe jā ní ncandíja, de síín cā cúu ndá ñahan jíín sūchí lúlí.

5 Ñúcuán de quīvī téēn de ndá tẽe ndíso tíñú nūū nchivī hebreo, jíín ndá tẽe cúñáhnú, jíín ndá tẽe stéhēn ley Moisés, nī ndutútú ndá dē inī ciudad Jerusalén.

6 De saá-ni Anás jā cúu sūtū cúñáhnú cā, jíín Caifás jíín Juan jíín Alejandro jíín ndá nchivī jā cúu táhán sūtū cúñáhnú cā ñúcuán.

7 De nī ncana ndá dē Pedro jíín Juan, de nī jani ndá ndúū dē māhñú ndá, de nī jīcā tūhún ndá: ¿Ní iin cúu jā ní ntetíñú ndóhó de ní jondē nī nīhīn tīñú ndúū nū tiñu yáhá? ncachī ndá.

8 De Pedro nī nchitú inī dē jíín Espíritu Santo, de nī ncāhān dē jíín ndá tẽe ñúcuán: Ndá níhín tẽe ndíso tíñú jíín tẽe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū maá ó nchivī Israel,

9 mitan de ¿á stíchī ndá ní sāán sīquī iin tiñu váha jā ní nsāhá sá jā ní nduvāha tẽe cúhū yáhá?

10 Túsaá de ndá máá ní jíín ndá cā nchivī táhán maá ó Israel, jīcūhun inī ndá ní jā jíín poder maá Jesucristo ñuū Nazaret cúu jā ní nduvāha tẽe íñí nūū ndá ní yáhá. De suu yā cúu jā ní jahnī ndá ní yīcā cruz, sochi maá Yāā Dios nī nastécū yā Jesucristo.

11 Sochi ndá máá ní chi nī
squéne yichī ndá ní yā tá cúu
nūū squéne yichī ndá ní iin
yūū jā quituu iin squínā vehe,
chi nduú ní ncándíja ndá ní
yā. De yūū ñúcuán cúu maá
yūū jā yítuu squínā vehe mi-
tan.
12 Chi ni iin cā nduú cā
ná īyó jā cuu scácu yóhó, chi
nduú cā ni iin cā síví jā cáhān
nchivī inī ñayīví yáhá jā cuu
scácu yóhó, ncachī Pedro.
13 Ñúcuán de nī jinī ndá tēe
ñúcuán jā íyó ndeé inī Pedro
jíín Juan jā cáhān ndúū dē. De
ja jínī ndá jāá nduú tūha Pe-
dro jíín Juan, chi tēe súcuán-ni
cúu ndúū dē. De nī nsāhvi inī
ndá, de nī nsāhá ndá cuenta
jā ní jica ndúū dē jíín Jesús.
14 De suni ndéhé ndá nūū
tēe jā ní nduvāha ñúcuán, íñí
dē jíín Pedro jíín Juan. De ni
iin tūhun nduú ní ncúu cuitī
cā nascócóo ndá nūū Pedro
jíín Juan.
15 Ñúcuán de nī ncachī ndá
jā ná quíhīn Pedro jíín Juan
tāvēhé tácua natúhún ndá
máá dē.
16 De nī ncāhān ndá: ¿Nāsa
sāhá ó jíín ndúū tēe yáhá
túsaá? Chi ja nī jītē nuu tūhun
cuāhān nūū ndá nchivī níí
cáhnú ciudad Jerusalén yáhá
jā súcuán nī nsāhá ndúū dē iin
tiñu ñáhnú. De mā cūú cāhān
ō jāá nduú ndāā.
17 Túsaá de cāhān xēēn ō
nūū dē jā má cāchí cuitī cā
dē tūhun Jesús nūū ni iin cā
nchivī, tácua mā cútē nuu cā
tūhun yáhá quīhīn nūū ndá cā
nchivī, ncachī ndá.
18 De nī nacana ndá dē Pe-
dro jíín Juan. De nī ncāhān
xēēn ndá nūū ndúū dē jā má
cāchí cuitī cā dē de ni mā
stéhēn cuitī cā dē tūhun Jesús
nūū ni iin nchivī.
19 Sochi nī ncāhān Pedro
jíín Juan: Cani vāha inī ndá ní
de tú jétahān inī Yāā Dios jā
sndóo sá tiñu jā ní ndacu yā
de sāhá sá tiñu jā ndácu ndá
máá ní.
20 Chi mā cūú sndóo ndá sá
tiñu jā ní jinī sá jíín jā ní jini
sá, chi cánuú jā nacani sá nūū
ndá nchivī, ncachī ndúū dē.
21 Ñúcuán de nī ncāhān
xēēn tucu ndá nūū ndúū dē,
de nī nsiáā-ni ndá ndúū dē.
Chi nduú ní níhīn cuitī ndá ni
iin modo jā sndóho ndá Pedro
jíín Juan, chi yúhú ndá ndéhé
ndá ndá cā nchivī, chi ndihi
ji-ni cáhān ji jā cúñáhnú ndasí
Yāā Dios jā ní nsāhá yā tiñu
ñáhnú ñúcuán.
22 Chi tēe jā ní nduvāha jíín
tiñu ñáhnú ñúcuán, íyó dē víhí
cā ūū xico cuīyā.

Jā ní jīcān táhvī ndá nchivī
cándíja

23 De tá nī nsiáā ndá Pedro
jíín Juan cuāhān ndúū dē, de
nī nenda dē nūū ndá táhán
dē. De nī nacani dē ndācá
tūhun jā ní ncāhān ndá sūtū
cúñáhnú jíín ndá tēe ñáhnú jā
ndíso tíñú.
24 De jā súcuán nī jini ndá
ji, de inuú-ni nī jīcān táhvī
ndá ji nūū Yāā Dios: Tátā Yāā
Dios, maá ní cúu Yāā Dios jā
ní nsāhá andiví jíín ñayīví jíín
mar jíín ndācá cā jā íyó.
25 De jā jíín Espíritu Santo ní
nī nsāhá ní jā ní ncāhān mozo
ní David jondē janahán:
¿Nājēhē cúu jā quítī ndasí inī
nchivī ndá cā nación?
¿De nājēhē cúu jā jáni cāhá inī
ndá ji?

26 Nī ncutútú ndá tēe jā cúu rey inī ñayīví,
de nī natacā ndá tēe jā ndíso tíñú,
de inuú-ni nī nenda ndá dē sīquī maá ní jā cúu ní Jētohō ndá sá,
jíín sīquī Cristo, Yāā jā ní jani ní.
Ncachī David.
27 Chi jāndáā cúu jā Herodes jíín Poncio Pilato jíín ndá nchivī táhán maá sá Israel jíín ndá nchivī incā nación, nī ncutútú ndá ji inī ciudad Jerusalén yáhá, de nī nenda ji sīquī Sēhe īī ní Jesús, Yāā jā ní jani ní.
28 De súcuán nī ncuu tácua ná quée ndaā ndācá tiñu jā ní nsāhá ndāā maá ní jondē janahán jā súcuán coo.
29 De mitan, Tátā Yāā Dios, cūndēhé ní jā ní ncāhān xēēn ndá dē nūū ndá sá. De cuāha ní fuerza ní nūū ndá sá jā cúu sá mozo ní, tácua coo ndeé inī sá jā nacani sá tūhun ní.
30 De jíín poder maá ní de sāhá ní jā nasāhá vāha ndá sá nchivī cúhū, de sāhá ndá sá tiñu jā stéhēn jā íyó poder ní, jíín tiñu jā sāhvi inī nchivī sāhá. De ndācá ñúcuán sāhá ní jíín poder Sēhe īī ní Jesús, ncachī ndá nchivī cándíja.
31 De tá nī ncuu nī jīcān táhvī ndá ji de nī nsāhá yā jā ní ntāan nūū íyó túnú ndá ji. De nī nchitú ndá ji jíín Espíritu Santo, de víhí cā nī nchundeé inī ndá ji nī nacani ji tūhun Yāā Dios.

Jā ní īyo cáhnú ndatíñú ndá ji

32 De ndá nchivī cuāhā jā ní ncandíja, chi inuú-ni íyó inī ndá ji. De ni iin ji nduú ní nsáhá ji jā cúu ndatíñú máá ji ndācá ndatíñú jā névāha ndá ji, chi ndihi-ni ndatíñú névāha cáhnú ndá ji.
33 De nīhin ndasí nácani ndá apóstol tūhun jā ní jinī dē jā ní natecū Jētohō ō Jesús. De vāha ndasí nī nchindeé yā ndá nchivī cándíja.
34 Chi ni iin ji nduú ná cúmanī cuitī nūū ji, chi ndācá nchivī jā xíñúhun jā xívéhe chi nī yīcó ji.
35 De jésiáha ndá ji xūhún ñúcuán nūū ndá apóstol. De sájī ndá apóstol xūhún nūū ndá cā nchivī cándíja nāsa jíni ñúhún iin iin ji.
36 De súcuán nī nsāhá José jā cúu tatā Leví, nī ncacu dē Chipre jā cúu iin pedazo ñuhun jā ñúhún māhñú ndute. De ndá apóstol nī nascúnaní dē tēe ñúcuán Bernabé. De síví ñúcuán cáhān jā tēe cáhān tūhun ndeé inī cúu dē.
37 De nī yīcó dē iin ñuhun dē, de nī jēsiáha dē xūhún ñúcuán nūū ndá apóstol.

5

Cuāchi jā ní nsāhá Ananías jíín Safira

1 De incā tēe jā nání Ananías jíín ñasíhí dē jā nání ña Safira, nī yīcó ndúū dē iin ñuhun dē.
2 De nī nacoo dē sava xūhún jā cuu ndúū dē jíín ña, de suni nī jinī ña jā súcuán nī nsāhá dē. De nī jēsiáha dē sava xūhún dē nūū ndá apóstol, sochi sáhá dē-ni jā ñúcuán cúu ndihi.
3 De nī ncāhān Pedro: Ananías, ¿nājēhē cúu jā ní

nquīvi Satanás ánō nū jā stáhví nú Espíritu Santo cúnī nū? Chi nī nacoo nú jacū xūhún ñuhun jā cuu maá nú, de stáhví nú chi sáhá nú-ni jā váji ndihi nú-ni jíín xūhún.

4 De tá ncháha ca xīcó nú ¿de á nsūú cuenta maá nú ní ncúu ñuhun ñúcuán? De tá nī yīcó nú ¿de á nsūú xūhún maá nú cúu? ¿De nājēhē cúu jā ní jani inī nū jā stáhví nú? Chi nsūú maá-ni tēe ñayīví cúu jā ndúcú nú stáhví nú, chi suni jondē Yāā Dios, ncachī Pedro.

5 De tá nī jini Ananías ndá tūhun yáhá de nī ndicó cáva dē, de nī jīhī dē-ni. De ndācá nchivī jā ní jini tūhun ñúcuán, nī nchūhú ndasí ndá ji.

6 Ñúcuán de nī nacuiñī ndá tēe suchí, de nī nchusúcún ndá dē sahma ndīyi ñúcuán, de cuāchuhū ndá dē.

7 De nī ncuu tá ūnī cā hora, de nī nquenda ñasíhí ndīyi ñúcuán, nī nquīvi ña vehe nūū íyó Pedro. De nduú jínī ña jā súcuán nī ncuu.

8 De nī jīcā tūhún Pedro ña: Cachī nūū ni, ¿á iin tanto suha nī nīhīn ndúū nū jā ní yīcó nú ñuhun, á naá cúu? ncachī dē. De nī ncāhān ña: Suu iin tanto súcuán nī yīcó ndúū sá, ncachī ña.

9 De nī ncāhān Pedro jíín ña: ¿De nūcu nī squétáhán ndúū nū tūhun jā stáhví nú Espíritu maá Jētohō ō? ¿De á mā níhīn ndúū nū castigo jáni inī nū? De cunini de cunī nū chi ja cátīn tāvēhé jā ní nenda ndá tēe jā ní jēchuhū yií nú, de suni súcuán tavā dē ndóhó jā cuyuhū nū, ncachī dē.

10 De nī ndicó cáva ña-ni nūū jéhē Pedro, de nī jīhī ña-ni. De nī ndīvi-ni ndá tēe suchí ñúcuán. De nī jinī ndá dē ja nī jīhī tucu ñahan ñúcuán, de nī ntavā tucu dē ña tāvēhé, de nī nchiyuhū dē ña xiín yií ña.

11 De nī nchūhú ndasí ndá nchivī cándíja jíín ndá cā nchivī jā ní jini tūhun nāsa nī ncuu.

Jā ní nsāhá ndá apóstol cuāhā tiñu ñáhnú

12 De nī nsāhá ndá apóstol cuāhā tiñu ñáhnú nūū ndá nchivī, jíín tiñu jā stéhēn jā íyó poder Yāā Dios. De ndútútú ndá nchivī cándíja inī corredor templo jā náni Corredor Salomón.

13 De ndá nchivī jāá nduú cándíja chi nduú ní ncúndeé inī ni iin ji jā tandeē tāhán ji jíín ndá nchivī cándíja, vísō jétúhún ndasí ji.

14 Sochi nī ncandíja cuāhā cā nchivī nūū maá Jētohō ō, cúu tēe cúu ñahan.

15 De nī nquiji ndá nchivī jíín ndá táhán ji nchivī cúhū, de nī jaquīn ji inī ndá calle, yósō ndá ji nūū yūú jíín nūū camilla tú sanaā de yāha Pedro de vísō cōndāhvī dē ná yáha sīquī ji de nduvāha ji.

16 De saá-ni ndá nchivī ndá ñuū ñatin ñúcuán, suni nī nquenda cuāhā ji ciudad Jerusalén, nī nquisiáha ji ndá jā cúhū jíín jā ndóho tāchī. De ndihi-ni ndá ji nī nduvāha.

Jā ní sndóho ndá ji ndá apóstol

17 Ñúcuán de nī ncucuásún inī maá sūtū cúñáhnú cā nī jinī dē ndá apóstol, de saá-ni ndá cā táhán dē jā scuáha

sahān saduceo. De nī nenda ndá dē sīquī ndá apóstol.
18 De nī ntiin ndá dē, de nī nchihi ndá dē ndá apóstol vecāa.
19 Sochi iin ángel maá Jētohō ō nī nacune yā viéhé cāa jacuáā. De nī ntavā yā ndá dē, de nī ncāhān yā:
20 Cuáhán, de cuiñi nú inī templo. De ñúcuán nacani nú ndācá tūhun nūū ndá nchivī nāsa nīhīn táhvī ji jā cutecū ji níí cání, ncachī ángel.
21 De nī jini ndá dē tūhun yáhá. De tá nī ncunijīn de nī nquīvi ndá dē inī templo, de nī stéhēn ndá dē tūhun yā nūū nchivī. De juni stéhēn ndá dē de sūtū cúñáhnú cā jíín ndá táhán dē nī nastútú dē ndá tēe sáhá junta cúñáhnú cā nūū nchivī Israel. De nī ntají dē ndá policía jā cuátavā dē ndá apóstol jā yíhí dē vecāa.
22 Sochi tá nī nquenda ndá policía viéhé cāa de nduú cā ndá apóstol yíhí vecāa. De nī ndicó cóo ndá dē, de nī ncachī tūhun dē nūū ndá tēe sáhá junta:
23 Maá jāndáā jā ní jinī ndá sá jā ndásī vāha viéhé cāa de íñí ndá tēe jā jíto, sochi tá nī nacune ndá sá de nduú ní jíní cuitī cā ndá sá nūū ni iin tēe ñúcuán, ncachī ndá dē.
24 De sūtū cúñáhnú cā jíín ndá cā sūtū cúñáhnú jíín tēe cúñáhnú nūū ndá tēe jā jíto templo, tá nī jini ndá dē tūhun yáhá de jáni inī ndá dē nāsa cā coo tiñu ndá apóstol.
25 Ñúcuán de nī nquendani iin tēe nī ncachī tūhun dē: Ndá tēe jā ní nchihi ndá ní vecāa, íyó ndá dē inī templo, de stéhēn ndá dē nūū nchivī, ncachī dē.
26 Ñúcuán de maá tēe cúñáhnú nūū ndá tēe jā jíto templo, nī jēhēn dē jíín ndá policía, de nī nacueca ñuncúún tucu ndá dē ndá apóstol, chi yúhú ndá dē ndéhé dē nchivī jā cuun ji yūū ndá dē de tú sāhá xēēn dē jíín ndá apóstol.
27 De tá nī nenda ndá dē jíín ndá apóstol de nī jani dē nūū ndá tēe cúñáhnú jā sáhá junta. De nī ncāhān sūtū cúñáhnú cā nūū ndá apóstol:
28 ¿A nsūú ja nī ndacu nīhin nī nūū ndá nú jā má stéhēn cuitī nū cā tūhun tēe nání Jesús? De mitan chi ja nī scútē nuu nú cā tūhun Jesús níí ciudad Jerusalén yáhá. ¿A cúnī nū jā tee nú cuāchi nīñī tēe ñúcuán sīquī ndá nī? ncachī sūtū cúñáhnú cā.
29 Ñúcuán de Pedro jíín ndá cā apóstol nī ncāhān ndá dē: Cánuú cā jā squíncuu ndá sá jā cúnī maá Yāā Dios nsūú cā jā cúnī ndá tēe.
30 Yāā Dios jā ní nchiñúhún ndá ndīyi tatā ō, nī nastécū yā Jesús, Yāā jā ní jahnī ndá máá ní, chi nī jata caa ndá ní yā yīcā cruz.
31 De Yāā ñúcuán nī nduñáhnú tucu yā nī nsāhá Yāā Dios, chi ndéē yā ichi ndahá cuáhá Yāā Dios. De cúu yā Yāā jā tátúnī jíín Yāā jā scácu yóhó, tácua nacani inī ndācá ó jā cúu ó nchivī Israel sīquī cuáchi ó de cune cáhnú inī yā nūū ndācá cuāchi ó.
32 De ndá máá sá cúu testigo sīquī ndācá tūhun yáhá. De saá-ni Espíritu Santo suni

súcuán stéhēn cājí yā, chi jéhe Yāā Dios Espíritu Santo nūū ndācá nchivī jā jétáhví ji yā, ncachī Pedro jíín ndá cā apóstol.

33 De tá nī jini ndá tēe cúñáhnú tūhun yáhá de nī nquītī ndasí inī ndá dē, de cúnī ndá dē jā cahnī dē ndá apóstol.

34 Sochi íyó iin dē jā stéhēn ley yā jā náni Gamaliel jā cúu grupo fariseo, de ndācá nchivī jétáhví ji tēe ñúcuán. De nī nacuiñī dē nūū junta, de nī ncachī dē jā ná quíhīn ndá apóstol iin núú núú tāvēhé.

35 De nī ncāhān Gamaliel: Ndá níhín jā cúu ó nchivī nación Israel, cani vāha inī ní nāsa sāhá ndá ní jíín ndá tēe yáhá.

36 De nūcūhun inī ndá ní nāsa nī ncuu quīvī yātā jā ní nenda Teudas contra sīquī gobierno, de nī ncachī dē jā tēe téyíí cúu dē. De nī ncutútú tá cūmī ciento tēe nūū dē. Sochi nī jahnī nchivī dē, de ndācá jā ní jetáhví tūhun jā ní ncāhān dē, nī nacutē nuu ndá dē cuāhān dē-ni, de nī jencuiñī-ni tiñu ñúcuán.

37 Ñúcuán de quīvī jā ní īyo censo de Judas tēe Galilea, suni súcuán nī nenda dē contra sīquī gobierno, de cuāhā nchivī nī ncutútú ji nūū dē de nī jetáhví ji dē. De suni nī jahnī nchivī tēe ñúcuán, de ndācá nchivī jā ní jetáhví tēe ñúcuán, suni nī jītē nuu-ni ndá ji.

38 De yáhá ná cáchī tūhun sá nūū ndá ní. Mā stáhān cā ní ndá tēe yáhá. Siáā ndá ní dē ná quíhīn dē. Chi tú iin tēe cúu jā ní squíjéhé tiñu yáhá de naā-ni.

39 Sochi tú Yāā Dios nī squíjéhé, de mā cūú cuitī casī ndá ní, chi sanaā de cuéé cā de cunī ndá ní jā tiñu Yāā Dios cúu jā ndúcú ní casī ní, ncachī Gamaliel.

40 De nī jetáhví ndá dē tūhun jā ní ncāhān Gamaliel. De nī nacana ndá dē ndá apóstol. De nī ncani ndá dē jíín cuarta ñii, de nī ncāhān xēēn ndá dē nūū ndá apóstol jā má cáhān cā dē tūhun Jesús, de nī nsiáā ndá dē-ni.

41 De nī nquee ndá apóstol nūū junta cuāhān dē, de cúsiī inī ndá dē jā ní jēhe Yāā Dios tūhun jā ní ndoho ndá dē tūhun canoō jā síquī jā cándíja dē Jesús.

42 De ndiquivī nácani ndá dē tūhun Jesucristo inī templo jíín inī ndācá vehe, chi nduú ní jéncuiñī ndá dē jā stéhēn dē.

6

Jā ní jani ndá dē ūjā cā tēe jā satíñú jēhē nchivī cándíja

1 De nī ncucuahā cā nchivī cándíja. De ndá quīvī ñúcuán de ndá tēe hebreo jā cáhān yuhú griego, nī ncāhān sōó dē sīquī táhán dē jā cáhān yuhú hebreo, chi cáchī dē jā ndá ñahan viuda jā cáhān yuhú griego nduú níhīn vāha ña tá sájī dē stāā ndiquivī jā yájī ndá ñahan viuda.

2 Ñúcuán de ndihúxī ūū tēe cúu apóstol, nī nastútú dē ndācá nchivī cándíja, de nī ncāhān ndá dē: Nduú vāha jā jencuiñī ndá nī jā nácani nī

tūhun Yāā Dios jā sajī ni stāā nūū nchivī.

3 Túsaá de ndá ndóhó hermano, nacāji nú ūjā táhán ndá máá ó, tēe jā jétúhún nchivī dē, de ñúhún chitú Espíritu Santo inī dē, de tú tēe jínī vāha cā cúu dē. De ndá máá dē cuiso tíñú jā sajī dē stāā.

4 De ndá nduhū chi cúsá maá jā cācān táhvī ndá nī jíín jā nacani nī tūhun yā, ncachī ndá dē.

5 De nī jētahān inī ndihi nchivī tūhun jā ní ncāhān ndá dē. De nī nacāji ndá ji Esteban, chi tēe cándíja nīhin cúu dē, de íyó chitú Espíritu Santo inī dē. De suni nī nacāji ji Felipe jíín Prócoro jíín Nicanor jíín Timón jíín Parmenas jíín Nicolás. De Nicolás cúu tēe ñuū Antioquía jā ní ntiin ley hebreo jondē ncháha ca candíja dē Cristo.

6 De ndá tēe yáhá nī jani ndá nchivī dē nūū ndá apóstol, de nī jīcān táhvī ndá apóstol sīquī tiñu jā sāhá ndá dē. De nī ntee ndá dē ndahá dē xīnī tá iin iin dē.

7 De tūhun Yāā Dios nī jītē nuu cā cuāhān níí cáhnú. De ndá nchivī cándíja nī ncucuahā ndasí ji inī ciudad Jerusalén. De suni cuāhā sūtū nī ncandíja dē yā.

Jā ní ntiin ndá dē Esteban

8 De nī nchindeé nī nchituu yā Esteban, de nī jēhe yā poder nūū dē de vāha nī nsāhá dē tiñu ñáhnú ndasí nūū ndá nchivī, jíín tiñu jā stéhēn jā íyó poder Yāā Dios.

9 De íyó ndá tēe jā ní ncuyāhvi de nī nduu libre dē, de nī īyo vehe īī sinagoga ndá dē. De sava ndá dē jíín sava tēe ñuū Cirene jíín ñuū Alejandría jíín región Cilicia jíín Asia, nī nquijéhé ndá dē stíchī dē Esteban.

10 Sochi nduú ní ncúndéé ndá dē jíín Esteban, chi ndíchí nī ncāhān dē nī nsāhá maá Espíritu Santo.

11 Ñúcuán de nī scáhān ndá dē jacū tēe nī ncāhān tūhun stáhví sīquī Esteban, chi nī ncāhān dē jā ní jini dē jā ní ncāhān nāvāha Esteban sīquī Moisés jíín sīquī Yāā Dios.

12 De jā súcuán nī ncāhān dē, de nī nquītī inī ndá nchivī jíín ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú jíín ndá tēe jā stéhēn ley janahán. De nī nenda ndá dē sīquī Esteban, de nī ntiin ndá dē, de cuāhān ndá dē jíín Esteban nūū junta cúñáhnú cā.

13 De nī jani ndá dē testigo tūhún jā ní ncāhān súcuán: Tēe yáhá, ndiquivī cáhān nāvāha dē sīquī templo īī yáhá jíín sīquī ley Yāā Dios.

14 Chi nī jini ndá sá jā ní ncāhān dē jā Jesús tēe ñuū Nazaret, canī dē templo yáhá, de nasāma dē ndá costumbre jā ní sndóo Moisés nūū ō jā sāhá ó, ncachī testigo tūhún.

15 Ñúcuán de ndācá tēe jā ndéē nūū junta, nī ndēhé vāha ndá dē nūū Esteban, de nī jinī ndá dē jā cáá nūū dē tá cáá nūū iin ángel Yāā Dios.

7

Tūhun jā ní nacani Esteban

1 De maá sūtū cúñáhnú cā nī ncāhān jíín Esteban: ¿A ndāā jā súcuán nī ncāhān nū

tá cúu nūū cáhān tēe yáhá? ncachī dē.
2 De nī ncāhān Esteban: Ndá ní tátā, señor, cunini ndá ní tūhun yáhá jā cāhān sá. Maá Yāā Dios, Yāā jā viī ndasí cúñáhnú, nī nquiji yā nūū ndīyi tatā ō Abraham tá nī ndeē dē inī región Mesopotamia de jondē tá ncháha ca quīhīn dē cundeē dē inī ñuū Harán.
3 De nī ncāhān yā jíín dē: Quee inī ñuū nū jíín māhñú táhán nú, de quīhīn nū iin ñuū jā stéhēn ni nūū nū cundeē nū, ncachī yā.
4 Ñúcuán de nī nquee dē inī región Caldea, de nī ndeē dē inī ñuū Harán. De tá nī jīhī tatá dē, sá de nī nsāhá Yāā Dios jā ní nquiji dē yáhá nūū ndéē ō mitan.
5 De ni iin lulī ñuhun nduú ní jéhe cuitī yā jā cuu tāhvī dē, sochi nī nquee yuhú yā jā cuāha yā níí ñuhun yáhá nūū dē jondē jíín nūū ndācá tatā dē jā quiji, vísō ncháha ca coo sēhe dē jondē saá.
6 De súcuán nī ncāhān Yāā Dios jíín dē: Cundeē jīcá tatā nū incā nación. De cūmī ciento cuīyā satíñú cāhá ji nūū nchivī de sndóho ndá nchivī ji.
7 De sīquī jā súcuán sāhá ji jíín sēhe nú de nenda nī cuāchi sīquī ndá nchivī ñúcuán nūū satíñú cāhá ji, de sá de quee ji inī nación ñúcuán quiji ji ichi cháhá cundeē ji, de chiñúhún ji nduhū, ncachī yā.
8 De nī ncāhān yā jíín Abraham jā ná cúu dē circuncidar, jā cúu iin tunī jā stéhēn jā ní nsāhá yā trátū jíín dē. De tá nī ncacu sēhe dē Isaac, de nī nsāhá dē circuncidar ji nūū únā quīvī ji. De suni súcuán nī nsāhá Isaac jíín sēhe dē Jacob, de saá-ni nī nsāhá Jacob jíín ndihúxī ūū sēhe yií dē. De ndá tēe ñúcuán nī ncuu ndihúxī ūū tatā xíhna ñúhún nación maá ó Israel.
9 De ndācá sēhe tatā ō Jacob nī ncucuásún inī ndá dē nī jinī dē ñanī dē José. De nī yīcó ndá dē José nūū ndá tēe jā cuāhān jíín dē jondē nación Egipto jā satíñú cāhá dē nūū iin tēe ñúcuán. Sochi Yāā Dios nī jito yā dē.
10 De nī scácu yā dē nūū ndācá tūndóhó jā ní nquiji sīquī dē. De nī ncundíchí dē nī nsāhá yā. De Faraón, tēe cúu rey inī nación Egipto, nī ncusiī inī dē jíín José nī nsāhá yā. De nī scuíso tíñú dē José jā cuu dē gobernador, de nī ntatúnī José inī nación Egipto jíín nūū ndá nchivī vehe Faraón.
11 De nī nquiji quīvī jā ní īyo iin tāmā níí Egipto jíín níí jondē Canaán. Iin tūndóhó xéēn nī ncuu inī ndúū nación ñúcuán. De ndá ndīyi tatā ō, nduú cā ná cajī ndá dē ndá tiempo ñúcuán.
12 De nī nīhīn Jacob tūhun jā íyó trigo nación Egipto, de nī ntají dē ndá sēhe dē jā cúu tatā ō, nī jēhēn Egipto jā xíhna ñúhún nī jēcuēen ndá dē trigo.
13 De jā cuáhān ndá dē vuelta ūū, sá de nī nastúu José jā maá dē cúu ñanī ndá dē. De sá de nī jinī váha Faraón nā tatā cúu José.

14 De nī ncachī José nūū ndá ñanī dē jā ná quícuēca ndá dē tatá dē jíín ndá nchivī vehe dē. De nī īyo ūnī xico xāhōn ji.

15 Súcuán nī ncuu jā ní nquee Jacob cuāhān dē jondē Egipto. De nī ndeē dē ñúcuán jondē nī jīhī dē. De suni ñúcuán nī ndeē ndihúxī ūū sēhe dē jā cúu tatā ō de jondē nī jīhī ndihi ndá dē.

16 De tá nī nquenda quīvī jā ní ntavā yā ndá tatā dē inī nación ñúcuán, de nī jiso ji yiqui ndá ndīyi tatā ō ñúcuán nī jēhēn ji jíín jondē ñuū Siquem. De nī nchiyuhū ndá ji inī iin yavī ndīyi jā ní jeen Abraham nūū ndá sēhe Hamor ñuū Siquem.

17 De tá cáta ndéē cā ndá ji inī nación Egipto de nī ncuñatin quīvī jā quee ndá ji. Chi súcuán ja nī ncāhān téyíí Yāā Dios jíín tatā ō Abraham jā iin quīvī de quee ji inī Egipto. De ndá nchivī Israel ñúcuán chi nī ncāyā ndá ji de nī ncucuahā ji inī nación Egipto.

18 Ñúcuán de nī nūcuīñī incā rey inī Egipto, de nduú ní jínī dē jā vāha tiñu nī nsāhá José jondē janahán.

19 De rey ñúcuán nī stáhví dē ndá ndīyi tatā ō, de suni nī nsāhá nāvāha dē ndá ji, chi nī nsāhá dē fuerza jā má cōtó cā ji ndá sēhe ñiquín ji tácua ná cúū ndá ji.

20 De tiempo ñúcuán nī ncacu Moisés, de nī ncusiī inī Yāā Dios jíín ji. De ūnī yōō nī īyo yuhū ji inī vehe tatá ji.

21 De tá nduú cā ní ncúu coo yuhū ji de nī jēsiáha dē ji iin lugar nūū ní nanihīn sēhe síhí rey jā tátúnī níí nación Egipto. De nī naquehen ña ji, de nī scuáhnu ña ji tá cúu nūū cúu sēhe maá ña.

22 De nī ncutūha Moisés ndācá tūhun ndíchí inī nación Egipto. De vāha ndasí tūhun dē, de vāha sáhá dē ndācá tiñu.

23 De tá nī ncuu ūū xico cuīyā dē, de nī jēndēhé dē ndācá táhán dē jā cúu tatā Israel.

24 De ñúcuán nī jinī dē nūū iin tēe Egipto jā sáhá nāvāha jíín iin táhán dē Israel. De nī nchindeé Moisés táhán dē, chi nī jahnī dē tēe Egipto, de súcuán nī nacuāha dē jā ní ndutahvī tēe ñúcuán.

25 De jáni inī Moisés jā jícūhun inī ndācá táhán dē jā ní ntetíñú Yāā Dios maá dē jā scácu dē ji jā ndóho ji, sochi nduú ní jícūhun cuitī inī ndá ji.

26 De quīvī téēn nī nquenda dē nūū ūū táhán dē jā cánāá. De cúnī dē jā má cánāá ndúū tēe ñúcuán, de nī ncāhān dē jíín ndúū dē: ¿Nājēhē cúu jā sáhá nāvāha nú táhán nú? Chi modo ñanī ndúū nū, ncachī dē.

27 Sochi maá tēe jā cáni táhán ñúcuán nī nchindahá dē Moisés, de nī ncāhān dē: ¿Ní iin nī jani ndóhó jā cúñáhnú nú jā sāhá ndāā nū tiñu ndá nī?

28 ¿De á suni cúnī nū jā cahnī nū nduhū tá cúu nūū ní jahnī nū tēe Egipto icu, á naá cúu? ncachī dē.

29 De tá nī jini Moisés tūhun yáhá, de nī jinu dē cuāhān dē incā nación. De jondē Madián nī ndeē jīcá dē, de ñúcuán nī scácu ñasíhí dē ūū sēhe yií dē.

30 De tá nī ncuu ūū xico cuīyā jā ndéē dē Madián, sá de nī nquenda iin ángel Yāā Dios nūū dē jondē nūū ñuhun tíhá ñatin nūū íyó yucu súcún Sinaí. De nī nquenda yā xīnī iin yūcū cāhnú jā cáyū jíín itā ñuhūn sochi nduú cáyū maá yūcū.

31 Ñúcuán de nī ndēhé Moisés, de nī nsāhvi inī dē ndéhé dē ñuhūn jā ní jinī dē. De nī ntandeē dē tácua cunī vāha dē nājēhē cúu jāá nduú cáyū. Ñúcuán de nī ncāhān maá Jētohō ō jíín dē:

32 Maá nī cúu Yāā Dios jā ní nchiñúhún ndá ndīyi tatā nū Abraham jíín Isaac jíín Jacob, ncachī yā. Sochi Moisés chi quísi dē jā yúhú dē, de nduú cā ní ncúndeé inī dē cūndēhé dē nūū cáyū ñuhūn.

33 De maá Jētohō ō nī ncāhān yā jíín Moisés: Tavā nījān nū, chi lugar nūū íñí nú jīñā, lugar īī cúu sīquī jā īī maá nī.

34 Ja nī jinī vāha nī jā ndóho ndasí ndá nchivī maá nī jā íyó inī nación Egipto, de suni jíni nī jā jácu ndá ji sīquī jā ndóho ji tūndóhó, de nī nuu nī vāji nī jā scácu nī ndá ji. Túsaá de mitan de cunini nú, chi tají nī ndóhó quīnohōn nū jondē Egipto tácua scácu nú ndá táhán nú, ncachī yā.

35 De jondē tá ncháha ca quee Moisés inī nación Egipto, de ja nī ncuyichī inī ndá táhán dē Israel, chi nī ncāhān ji: ¿Ní iin nī jani ndóhó jā cuñáhnú nú jā sāhá ndāā nū tiñu ndá nī? ncachī ji. De vísō súcuán sochi nūū maá dē nī nquiji ángel yā nūū yūcū jā cáyū jíín itā ñuhūn, de súcuán nī ntetíñú Yāā Dios dē jā quínohōn dē tatúnī dē nūū ndá ji, de scácu dē ji.

36 De maá Moisés nī natavā dē ndá ji inī nación Egipto, de nī nchāha ndá dē Mar Rojo, de nī jica nuu ndá dē nūū ñuhun tíhá ūū xico cuīyā. De níí tiempo ñúcuán nī nsāhá Moisés cuāhā tiñu ñáhnú jíín tiñu jā stéhēn jā íyó poder yā.

37 De maá Moisés cúu jā ní ncāhān tucu jíín ndá tatā ō Israel: Maá Yāā Dios sāhá yā jā māhñú tatā ndācá ó quiji iin Yāā jā nacani tūhun Yāā Dios nūū ndācá ó tá cúu nūū ní jani yā nduhū. De chuhun inī ndá nú tūhun jā cāhān Yāā ñúcuán, ncachī Moisés.

38 De suni maá Moisés cúu jā ní ndeē cāhnú jíín ndá ndīyi tatā ō tá nī jica nuu ndá ji nūū ñuhun tíhá. De nī ncāhān iin ángel yā jíín maá dē xīnī yucu súcún Sinaí, de nī nacani dē nūū ndá tatā ō, chi ñúcuán nī nīhīn dē tūhun nāsa cutecū ō, de nī nquendōo ó jíín tūhun ñúcuán jondē mitan.

39 Sochi ndá ndīyi tatā ō chi nduú ní ncúnī ndá ji cuetáhví ji Moisés, chi sa nī ncuyichī inī ndá ji dē, de cúnī ndá ji jā sa ndicó cóo ji quīnohōn ji nación Egipto nícu.

40 De nī ncāhān ndá ji jíín Aarón: Sāhá ní ndá yāā jā cosō nūú nūū ō. Chi Moisés jā ní natavā dē yóhó inī nación

Egipto vāji ó, nduú jínī ō naá
cúu jā ní ndoho dē mitan jāá
nduú nénda dē jā cuáhān dē
xīnī yucu súcún Sinaí, ncachī
ndá ji.
41 Ñúcuán de nī nsāhá ji iin
ídolo jā cáá tá cáá becerro. De
nūū ídolo ñúcuán nī nsōcō ndá
ji quiti, de nī ncusiī inī ji jíín
ídolo jā ní nsāhá ndá ji.
42 De nī ncujiyo-ni Yāā Dios
nūū ndá ji cuāhān yā. De nī
sndóo yā ji-ni jā ná chíñúhún
ndá ji nūū ndācá jā jínī ō jā
yíhí andiví tá cúu nūū cáhān
tutū jā ní ntee ndá tēe jā ní
nacani tūhun Yāā Dios jondē
janahán:
Nī ncāhān yā: Ndá ndóhó
nchivī Israel,
¿á jáni inī ndá nú jā nūū
nduhū nī nsōcō nū
quiti
tá nī jica nú nūū ñuhun tíhá ūū
xico cuīyā, á naá cúu?
43 Nduú, chi sa nī jicó núu ndá
nú jíín nicho jā ñúhún
yāā jā nání Moloc
jíín figura tiūūn jā nání
Renfán,
ndá yāā jā ní nsāhá maá nú jā
chiñúhún nú.
Túsaá de siáha nī ndá ndóhó
quīhīn jīcá nú jondē
yātā ñúū Babilonia,
ncachī yā.
Cáchī tutū.
44 De nī ntatúnī Yāā Dios
nūū Moisés jā sāhá dē vehe ñii
nūū chiñúhún ndá dē yā, jā
cáá tá cáá jā ní stéhēn yā nūū
dē. De ndīyi tatā ō nī nevāha
ndá dē vehe ñii ñúcuán jondē
nūū ñuhun tíhá, de inī vehe
ñúcuán nī nchuhun ndá dē
tabla yūū nūū ní ntee yā ley
yā.
45 De cuéé cā de nī sndóo
ndá dē vehe ñúcuán nūū ndá
sēhe dē jā cúu tatā ō. De nī
nquīvi Josué jíín ndá tatā ō inī
nación Israel yáhá, de suni nī
jetíñú ndá dē vehe ñii ñúcuán.
De nī ncundeé ndá dē jíín ndá
nchivī jā ní īyo nación yáhá,
de nī scúnu dē ji nī nsāhá Yāā
Dios. De yáhá nī īyo vehe
ñii jondē tiempo jā ní ncuu
David rey.
46 De nī ncusiī inī Yāā Dios
jíín David. De nī ncuu inī dē
jā sāhá dē iin vehe īī maá yā
nícu. De maá yā cúu Yāā Dios
jā ní nchiñúhún tatā ō Jacob.
47 Sochi Salomón sēhe
David cúu jā ní nsāhá vehe
īī yā.
48 De vísō súcuán de maá
Yāā cúñáhnú ndasí, nsūú
maá-ni vehe jā sáhá ndá tēe
cúu nūū ndéē yā. De suni
súcuán nī ncāhān tēe jā ní
nacani tūhun Yāā Dios jondē
janahán:
49 Chi nī ncāhān yā:
Andiví cúu modo mesa nūū
tátúnī ni,
de ñayīví cúu modo nūū yósō
jēhē ni.
¿Nāsa cā coo vehe jā sāhá ndá
nú jā cundeē ni túsaá?
¿A ní cúu nūū sāhá nú nūū
natātú nī?
50 ¿A nsūú maá nī ní nsáhá
ndihi jā íyó? ncachī
Yāā Dios.
Ncachī tēe jā ní nacani tūhun
yā jondē janahán, ncachī Es-
teban.
51 De cáhān cā Esteban:
Nīhin ndasí inī ndá ní. De
cúu ní tá cúu nchivī ndācá
nación jāá nduú cándíja tūhun
yā, chi sóhó ndasí ndá ní. Chi
cúsá maá jā jásī ndija ndá ní

nūū Espíritu Santo, de tá-ni nī nsāhá ndīyi tatā ō jondē janahán suni súcuán sáhá īī cā ndá ní jondē mitan.

52 ¿A nī īyo tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán jāá nduú ní nsáhá nāvāha ndá tatā ō, á naá cúu? Nduú chi nī jahnī ndá dē ndá tēe jā ní nacani tūhun nāsa quiji maá Yāā ndāā. De tá nī nquiji Yāā ñúcuán de nī nastúu ndá ní yā nūū ndá tēe jā ní jahnī ndá dē yā.

53 De vísō ndá ángel yā nī jēhe ley Yāā Dios nūū ndācá ó de nduú ní squíncuu ndá ní, ncachī Esteban.

Jā ní jahnī ndá dē Esteban

54 Ndācá tūhun yáhá nī jini ndá dē, de nī nquītī ndasí inī ndá dē, de nī nacayīhí ndá dē ñii yúhú dē nī jinī ndá dē Esteban.

55 Sochi maá Esteban chi nī nchitú Espíritu Santo inī ánō dē. De nī ndēhé vāha dē andiví, de nī jinī dē jā jéndūtē ndasí nūū ndéē Yāā Dios, de Jesús íñí yā ichi lado cuáhá Yāā Dios.

56 De nī ncāhān Esteban: Mitan de ndéhé sá jā núne andiví, de ndéhé sá nūū maá Yāā jā ní nduu tēe, de íñí yā ichi lado cuáhá Yāā Dios, ncachī dē.

57 Ñúcuán de nī jasī ndá dē sōho dē, de nī ncana cóhó ndá dē, de ndíta-ni nī ntiin ndá dē Esteban.

58 De nī ntavā ndá dē Esteban cuāhān ndá dē jíín dē yātā ñúū. De ndá tēe jā cúu testigo tūhún ñúcuán nī jaquīn ndá dē sōō dē nūū iin tēe suchí jā náni Saulo, de nī ncuun ndá dē yūū Esteban.

59 De juni cúun ndá dē yūū Esteban de nī jīcān táhvī dē nūū maá Jētohō ō: Tátā Jesús, mitan de naquehen ní ánō sá, ncachī dē.

60 De nī jēcuīñī jītí dē, de nī ncāhān jee dē: Tátā Yāā Dios, mā tēé ní cuāchi yáhá sīquī ndá ji jā sáhá nāvāha ji sāán mitan, ncachī dē. Súcuán nī ncāhān dē, de nī jīhī dē-ni.

8

Jā ní nsāhá nāvāha Saulo ndá nchivī cándíja

1 De nī jetúhún Saulo jā ní jahnī ndá dē Esteban. De quīvī ñúcuán nī nquijéhé ndá ji sáhá nāvāha ndasí ndá ji ndá nchivī cándíja inī ciudad Jerusalén. De jā suu cúu jā ní jītē nuu ndá nchivī ñúcuán cuāhān ji níí región Judea jíín níí región Samaria. Sochi ndá tēe cúu apóstol chi nduú ní nquée ndá dē.

2 De ndá tēe jā íyó yíñúhún nūū Yāā Dios nī nchiyuhū ndá dē Esteban, de nī jacu ndasí ndá dē jā ní jīhī Esteban.

3 De Saulo chi sáhá nāvāha dē ndá nchivī jā cándíja nūū Jesús. Chi quívi dē ndá vehe, de tíin dē nchivī cúu tēe cúu ñahan, chíhi dē vecāa.

Jā ní jītē nuu tūhun Yāā Dios inī iin ndáñúū Samaria

4 De ndācá nchivī ñúcuán jā ní jītē nuu, de ní-ni cuāhān ndá ji de nácani ndá ji tūhun Yāā Dios nāsa scácu yā nchivī.

5 De nī nquenda Felipe iin ñuū jā íyó inī Samaria, de

nūū nchivī ñúcuán nī nacani dē tūhun Cristo jā cúu Yāā jā ní jani Yāā Dios jā scácu ndá yóhó.

6 De nī ndutútú ndá nchivī, de ndihi ndá ji nī nchuhun vāha inī ji ndācá tūhun jā ní ncāhān Felipe. Chi nī nini ji, de nī jinī ji ndācá tiñu ñáhnú jā ní nsāhá dē.

7 Chi cuāhā nchivī jā ndóho tāchī nī nasāhá vāha dē ji, de tá quée tāchī inī ndá nchivī de cána cóhó de cuāhān. De cuāhā nchivī jā ní nduvehlé jíín nchivī cojo nī nduvāha nī nsāhá dē.

8 De nī ncusiī ndasí inī ndá nchivī ñuū ñúcuán.

9 De inī ñuū ñúcuán íyó iin tēe nání Simón, de scuáha dē mágica. De tá ncháha ca quīhīn Felipe inī ñuū ñúcuán, de sáhvi ndasí inī ndá nchivī región Samaria ndéhé ji jā sáhá Simón. De stáhví dē ndá ji chi cáchī dē jā iin tēe cúñáhnú ndasí cúu dē.

10 De ndācá nchivī chúhun vāha inī ji tūhun jā cáhān dē, cúu nchivī cúñáhnú cúu nchivī jāá nduú. De nī ncāhān ndá ji: Tēe yáhá nī jēhe ndasí Yāā Dios poder nūū dē, ncachī ndá ji.

11 De chúhun vāha inī ndá ji tūhun cáhān dē, chi cuāhā ndasí quīvī nī nsāhá dē ndá tiñu stáhví ñúcuán, de nī nsāhvi inī ndá ji nī ndēhé ji.

12 De tá nī nquenda Felipe de nī nacani dē tūhun vāha nāsa tátúnī Yāā Dios, jíín tūhun maá Jesucristo nūū ndá ji. Ñúcuán de nī ncandíja ndá ji, de nī jenduté ndá ji, cúu tēe cúu ñahan.

13 De suni nī ncandíja maá Simón, de nī jenduté dē. De nī jica dē jíín Felipe, de nī nsāhvi inī dē ndéhé dē jā ní nsāhá Felipe ndācá tiñu ñáhnú jíín tiñu jā stéhēn jā íyó poder Yāā Dios.

14 De ndá apóstol jā íyó Jerusalén, nī nīhīn dē tūhun jā ní ncandíja ndá nchivī Samaria tūhun Yāā Dios. Ñúcuán de nī ntají ndá dē Pedro jíín Juan nī jēhēn ndúū dē Samaria.

15 De nī nquenda ndúū dē ñúcuán. De nī jīcān táhvī ndúū dē jēhē ndá nchivī ñúcuán tácua ná níhīn ndá ji Espíritu Santo.

16 Chi ncháha ca quīvi yā inī ánō ni iin ji, chi maá-ni jā ní jenduté ndá ji jā ní ncandíja ji Jētohō ō Jesús.

17 Ñúcuán de nī ntee ndúū dē ndahá dē xīnī ndá ji, de nī nquīvi Espíritu Santo inī ndá ji.

18 De nī jinī Simón jā súcuán tée ndúū apóstol ndahá dē xīnī ndá nchivī ñúcuán de quívi Espíritu Santo inī ánō ji. De cúnī dē jā cuāha dē xūhún nūū apóstol nícu, tácua nīhīn dē poder jā sāhá dē súcuán.

19 De nī ncāhān dē: Suni taji ní poder yáhá nūū sá tácua nā-ni nchivī tee sá ndahá sá xīnī ji de quīvi Espíritu Santo inī ánō ji, ncachī Simón.

20 Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jíín dē: De xūhún nú ná náā jíín nú sīquī jā jáni inī nū jā jíín xūhún de cuu cueen nú poder jā jínī mānī Yāā Dios nūū nchivī.

21 Nsūú tāhvī nū cúu jā cuiñi
nú sīquī tiñu yáhá, chi nduú
íyó ndāā ánō nū nūū Yāā Dios.
22 Túsaá de jíni ñúhún
jā nacani inī nū sīquī jā
jáni nēhén inī nū yáhá. De
nācān táhvī nū nūū Yāā Dios,
cúndēhé ó á sanaā de cune
cáhnú inī yā sīquī jā jáni nēhén
inī nū jā ní ncāhān nū súcuán.
23 Chi jínī ni jā cúcuásún inī
nū sīquī jā sáhá nī tiñu yáhá.
De ndācá jā nēhén jā jáni inī
nū cúu jā tíin nīhin ndóhó,
ncachī Pedro jíín Simón.
24 Ñúcuán de nī ncāhān
Simón jíín dē: Cācān táhvī
ndúū ní jēhē sá nūū maá
Jētohō ō tácua ni iin tūhun jā
cáhān ní jīñā mā quījí sīquī sá,
ncachī dē.
25 De nī nacani Pedro jíín
Juan tūhun Yāā Dios nūū
ndá nchivī. De nī ndicó cóo
ndúū dē cuānohōn dē ciudad
Jerusalén, de juni cuāhān
ndúū dē de nácani dē tūhun
vāha Yāā Dios inī cuāhā cā
ndáñúū Samaria.

Felipe jíín tēe nación Etiopía

26 Ñúcuán de iin ángel
maá Jētohō ō nī ncāhān yā
jíín Felipe: Quehen ichi de
quīhīn nū ichi sur, ichi jā
quée inī ciudad Jerusalén jā
cúun cuāhān jondē ñuū Gaza,
ncachī yā. De maá-ni ñuhun
tíhá cúu ñúcuán.
27 De nī nquehen Felipe ichi
cuāhān dē. De iin tēe eu-
nuco nī nquee dē Jerusalén.
De tēe nación Etiopía cúu dē,
de ndíso tíñú dē jā cúu dē
tesorero nūū ñahan cúu reina
jā tátúnī nūū nación Etiopía,
de náni ña Candace. De
tēe ñúcuán nī jēhēn dē ciu-
dad Jerusalén nī jēchiñúhún
dē Yāā Dios.
28 De ñúhún dē inī carreta
dē cuānohōn dē, de cáhvi dē
tutū jā ní ntee Isaías, tēe nī
nacani tūhun Yāā Dios jondē
janahán.
29 De maá Espíritu nī
ncāhān yā jíín Felipe: Cuáhán,
de quetáhán nú jíín tēe jā
cuáhān jíín carreta ñúcuán,
ncachī yā.
30 Sá de cuāhān Felipe de
nī nquetáhán dē jíín tēe jā
ñúhún inī carreta. De nī jini
dē jā cáhvi tēe ñúcuán tutū jā
ní ntee Isaías, tēe nī nacani
tūhun yā jondē janahán. De
nī jīcā tūhún dē tēe ñúcuán: ¿A
jícūhun inī ní ndá jā cáhvi ní
jīñā, á nduú? ncachī dē.
31 De nī ncāhān dē jíín Fe-
lipe: ¿De nāsa jīcūhun inī sá
de tú mā stéhēn iin tēe nūū
sá? ncachī dē. De nī ncāhān
dē jíín Felipe jā ná cáa dē nūū
carreta quīhīn ndúū dē.
32 De maá nūū túnū īī jā
cáhvi dē yósō tūhun jā cáhān:

Tá cúu iin tīcāchí jā cuáhān
nchivī jíín tī jā cuū tī,
suni súcuán nī nsāhá
ndá nchivī maá yā.
De tá cúu iin tīcāchí lúlí jā séte
dē tī de nduú ndáhyū
tī, suni súcuán nī nsāhá
maá yā,
chi nduú ní ncáhān cuitī yā tá
nī nsāhá nāvāha ji yā.
33 De hora jā ní jēhe ji tūhun
canoō yā, de nduú ní
nsáhá ndāā ji tiñu yā.
De ni iin nchivī mā cūú cāhān
ji tūhun tatā yā
chi nī jahnī ndá ji yā de nduú
nā tatā yā.

Cáchī tutū.

34 Ñúcuán de nī ncāhān tēe
Etiopía: De sāhá ní favor
cachī ní nūū sá, ¿ní sīquī
cáhān tēe nī nacani tūhun
yáhá? ¿A sīquī maá dē, á sīquī
incā tēe? ncachī dē.

35 De jíín tūhun jā ní nc-
ahvi tēe Etiopía ñúcuán, nī
nquijéhé Felipe cáchī tūhun
dē ndācá tūhun vāha Jesús
nūū dē.

36 De juni ñúhún ndúū dē
ichi cuāhān dē de nī nquenda
dē nūū ñúhún ndute. De
nī ncāhān tēe Etiopía: Yáhá
ñúhún ndute, ¿de á cuu cuen-
duté sá? ncachī dē.

37 De nī ncāhān Felipe: Cuu
de tú cándíja ní jā ní nsāhá
Jesús jēhē ō jondē jíín inī jíín
ánō ní, ncachī dē. De nī
ncāhān tēe Etiopía: Cándíja
sá jā Jesucristo cúu maá Sēhe
Yāā Dios, ncachī dē.

38 De nī jecani dē carreta
dē. De nī nuu dē jíín Felipe, de
nī nchunuu dē cuāhān dē nūū
ñúhún ndute, de nī scuénduté
Felipe tēe Etiopía.

39 De tá nī nquee ndúū
dē inī ndute de Espíritu maá
Jētohō ō nī nsāhá jíyo yā-ni Fe-
lipe cuāhān dē, de tēe Etiopía
nduú cā ní jínī dē nūū Fe-
lipe. De nī naquehen dē ichi
cuānohōn dē ñuū dē, de cúsiī
ndasí inī dē.

40 Sochi Felipe nī nquenda
dē jondē Azoto, de sá de
cuāhān tucu dē, de ndācá ñuū
nī nacani dē tūhun vāha yā.
De sá de nī nquenda dē ciu-
dad Cesarea.

9

Jā ní nasāma inī Saulo nī
nsāhá Jesucristo
(Hch. 22.6-16; 26.12-18)

1 De Saulo nduú jéncuiñī dē
jā cáhān nīhin dē jā cahnī dē
ndá nchivī jā cándíja ji maá
Jētohō ō. De jā ñúcuán cúu jā
ní jēhēn dē nūū sūtū cúñáhnú
cā.

2 De nī jīcān dē órden nūū
tēe ñúcuán jā cuu quīhīn dē
ndācá vehe īī sinagoga ñuū
Damasco tácua cuu tiin dē cúu
tēe cúu ñahan jā íñí sīquī tūhun
yā, de quīnasiáha dē ji ciudad
Jerusalén cúnī dē.

3 De nī nquehen dē ichi
cuāhān dē, de nī ncuñatin
dē yuhú ñúū Damasco. De
sanaā-ni de nī jēndūtē ndasí
níí nūū dē jā váji jondē an-
diví.

4 De nī ndicó cáva dē-ni nūū
ñūhún. De nī jini dē jā cáhān
iin tūhun jíín dē: Saulo, Saulo,
¿nājēhē cúu jā sáhá nāvāha nú
nduhū? ncachī.

5 Ñúcuán de nī ncāhān dē:
¿Ní iin cúu ní, Señor? ncachī
dē. De nī ncāhān yā: Maá nī
cúu Jesús, de jā sáhá nāvāha
nú ndá nchivī cándíja cúu jā
sáhá nāvāha nú nduhū. De jā
sáhá nú súcuán cúu jā sndóho
nú maá nú modo stīquī jā jáñū
yātá tī punta garrocha, de
suu cúu jā sndóho tī maá tī,
ncachī yā.

6 De quísi dē chi yúhú dē,
de nī ncāhān dē: Señor, ¿naá
cúu jā sāhá sá cúnī ní túsaá?
ncachī dē. De maá Jētohō ō
nī ncāhān yā jíín dē: Nacōo,
de quīvi nú inī ñuū, de ñúcuán
íyó iin tēe jā cachī dē nūū nū

naá cúu jā jíni ñúhún sāhá nú, ncachī yā.

7 De ndá tēe jā cuáhān jíín Saulo, nī nsāhvi inī ndá dē níni dē jā cáhān, de nduú ní jínī dē nūū jā cáhān.

8 Ñúcuán de nī nacōo Saulo, de tá cúnī dē jā nūcūndēhé dē de nduú ní ncúu cuitī cā cūndēhé dē. De tíin ndá tēe ñúcuán-ni cā ndahá Saulo de cuāhān ndá dē ñuū Damasco.

9 De ñúcuán nī ndeē Saulo ūnī quīvī. De nduú ní ncúu cuitī cūndēhé dē, ni nduú ná nchájī cuitī dē de ni nduú ná jíhi dē.

10 De inī Damasco íyó iin tēe jā cándíja, de nání dē Ananías. De nī stéhēn maá Jētohō ō nūū dē, de nī ncāhān yā jíín dē: Ananías, ncachī yā. De nī ncāhān dē: Señor, ¿á jā cáhān ní? ncachī dē.

11 De nī ncāhān maá Jētohō ō jíín dē: Quehen ichi de quīhīn nū calle jā nání Calle Derecha. De vehe Judas cātūhún nú iin tēe nání Saulo, tēe ñuū Tarso, chi mitan de jícān táhvī dē.

12 De nī stéhēn ni nūū dē jā ní nquīvi iin tēe nání Ananías, jā cúu maá nú, de nī ntee dē ndahá dē xīnī Saulo, de nī ndunijīn tīnūú dē. Súcuán nī stéhēn ni nūū Saulo, ncachī yā.

13 Ñúcuán de nī ncāhān Ananías: Señor, ja nī jini sá jā cuāhā nchivī cáchī jā tēe ñúcuán sáhá nāvāha dē ndá nchivī jā cándíja ji ní jā íyó Jerusalén.

14 De mitan nī nquenda dē yáhá ndíso tíñú dē nūū ndá sūtū cúñáhnú jā tiin dē ndācá nchivī jā chíñúhún ji ní, ncachī Ananías.

15 De nī ncāhān maá Jētohō ō: Cuáhán, chi tēe jā ní nacāji maá nī cúu Saulo, tácua ná quíhīn dē nacani dē tūhun nī nūū ndá táhán nú Israel jíín nūū nchivī ndá cā nación jíín nūū ndá rey.

16 De stéhēn ni nūū dē jā cánuú cúu jā cundoho ndasí dē tūndóhó jā síquī ni, ncachī yā.

17 Ñúcuán de cuāhān Ananías, de tá nī nquenda dē vehe nūū íyó Saulo, de nī nquīvi dē de nī ntee dē ndahá dē xīnī Saulo, de nī ncāhān dē: Hermano Saulo, maá Jētohō ō Jesús, Yāā jā ní nquenda nijīn nūū nū ichi nūū váji nú, suu yā nī ntají nduhū vāji nī nūū nū tácua ndunijīn tīnūú nú, de chitú Espíritu Santo yā inī nū, ncachī dē.

18 De ndañúhún-ni nī ndunijīn tīnūú Saulo, chi modo jā ní ncōyo-ni jā ní ndasī tīnūú dē. De nī nacuiñī dē, de nī jenduté dē-ni.

19 Ñúcuán de nī nacajī dē stāā, de nī nanihīn inī dē. De nī īyo dē jacū quīvī jíín ndá nchivī jā cándíja inī ñuū Damasco.

Jā ní nacani Saulo tūhun inī ñuū Damasco

20 De nī nquijéhé dē-ni nácani dē tūhun Jesús inī ndá vehe īī sinagoga, cáchī dē jā Jesús cúu Sēhe Yāā Dios.

21 De ndācá nchivī jā ní jini tūhun jā cáhān dē, sáhvi inī ji níni ji. De nī ncāhān ndá ji: ¿A nsūú tēe yáhá cúu jā sáhá nāvāha dē ndá nchivī

Jerusalén jā chíñúhún nūū Jesús? De suu cúu jā ní nquiji dē yáhá jā tiin dē ndá nchivī quīhīn dē jíín ji nūū ndá sūtū cúñáhnú cúnī dē, ncachī ji.

22 Sochi Saulo chi sa víhí ca nácani dē tūhun jā Jesús cúu ndija Cristo, Yāā jā ní jani Yāā Dios jā scácu yóhó. De ndá táhán dē hebreo jā ndéē Damasco ni iin tūhun nduú ní ncúu scócóo ji jā cachī ji jāá nduú íyó ndāā tūhun jā cáhān Saulo.

Jā ní ncācu Saulo nūū ndá táhán dē hebreo

23 De nī ncuu cuahā cā quīvī. De nī squétáhán ndá táhán dē hebreo tūhun jā cahnī ndá dē Saulo.

24 De nī nīhīn Saulo tūhun jā súcuán nī squétáhán ndá dē tūhun. De nduú ñuú jíto dē viéhé namā jā ndásī yuhú ñúū, chi cahnī dē Saulo cúnī ndá dē.

25 Ñúcuán de ndá tēe cándíja, nī nchuhun dē Saulo inī iin tīcá iin jacuáā, de nī snúu ndá dē yīcā namā jā ndásī yuhú ñúū, de súcuán nī ncācu Saulo.

Jā ní nenda Saulo inī ciudad Jerusalén

26 De tá nī nenda dē ciudad Jerusalén de cúnī dē jā naquetáhán dē jíín ndá nchivī cándíja. Sochi nī nchūhú ndá ji nī jinī ji Saulo, chi nduú ní ncándíja ndá ji jā ní nduu dē tēe cándíja.

27 De Bernabé nī jeca dē Saulo cuāhān dē jíín nūū ndá apóstol. De nī nacani dē tūhun nūū ndá tēe ñúcuán nāsa nī jinī Saulo nūū maá Jētohō ō ichi nūū ní jēhēn dē, jíín nāsa nī ncāhān yā jíín dē, jíín nāsa nī īyo ndeé inī dē nī nacani dē tūhun Jesús inī ñuū Damasco.

28 De nī ndeē Saulo inī ciudad Jerusalén de nī jica dē jíín ndá apóstol.

29 De vāha nī īyo ndeé inī dē nī nacani dē tūhun maá Jētohō ō. De jā síquī Jesús de nī stíchī tāhán dē jíín ndá tēe hebreo jā cáhān yuhú griego. Sochi ndá tēe ñúcuán cúnī dē jā cahnī dē Saulo nícu.

30 De nī jinī ndá hermano cándíja jā súcuán cúnī dē sāhá dē, de nī jeca ndá dē Saulo cuāhān dē jíín jondē ciudad Cesarea. De ñúcuán de nī nachuhun ichí ndá dē Saulo cuānohōn dē jondē ñuū maá dē Tarso.

31 De nduú cā ní nsáhá nāvāha ndá ji ndá nchivī cándíja níí inī región Judea jíín Galilea jíín Samaria. De nī jija cā ndá ji jíín tūhun yā, de nī īyo yíñúhún ndá ji nūū maá Jētohō ō. De nī ncucuahā cā ndá ji, chi nī nchindeé maá Espíritu Santo ndá ji.

Jā ní nduvāha Eneas

32 De Pedro jéndēhé dē ndá nchivī cándíja ndācá lado, de suni nī jēndēhé dē nchivī jā ndéē ñuū Lida.

33 De ñúcuán nī jinī dē nūū iin tēe nání Eneas jā ní ncuu ūnā cuīyā cáá dē, chi nī nduvehlé dē.

34 De nī ncāhān Pedro jíín dē: Eneas, ná ndúvāha ní sāhá Jesucristo. Nacōo ní de nastúū ní yuu ní, ncachī dē. De nī nacōo-ni tēe ñúcuán.

35 De nī jinī ndācá nchivī ñuū Lida jíín nchivī jā ndéē nduhvā Sarón, de nī nasāma

inī ndá ji de nī ncandíja ndá ji maá Jētohō ō.

Jā ní natecū Dorcas

36 De suni nī īyo iin ñahan jā cándíja inī ñuū Jope, náni ña Tabita, de yuhú griego náni ña Dorcas. De sáhá ndasí ña tiñu váha, de sáhá ña caridad nchivī ndāhví.

37 De tiempo ñúcuán nī ncuhū ña, de nī jīhī ña. De nī scúchi ndá ji ndīyi ñúcuán, de nī jaquīn ji ña iin cuarto xīnī vēhé.

38 De ñuū Lida chi ñatin-ni íyó jíín Jope. De ndá nchivī cándíja jā ndéē ñuū Jope, nī nīhīn ji tūhun jā ndéē Pedro ñuū Lida. De nī ntají ndá ji ūū tēe jā cuácāna dē Pedro. De nī ncāhān ndúū dē: Mā cúcuéé ní, de cōhōn ñuū Jope, ncachī ndúū dē.

39 Ñúcuán de nī nquehen Pedro ichi cuāhān dē jíín ndúū tēe ñúcuán. De tá nī nenda ndúū dē jíín Pedro de nī ncaa ndá dē cuarto nūū cáá ndīyi ñúcuán. De ndá ñahan viuda nī jicó ndúū ndá ña Pedro, de jácu ndá ña. De stéhēn ndá ña ndá xīquīn jíín ndá páñū jā ní nsāhá ndīyi Dorcas chi nī jinī mānī ña nūū ndá ñahan ñúcuán tá nī ntecū ña.

40 Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jíín ndá nchivī jā ná quée ndá ji tāvēhé. De nī jēcuīñī jītí dē, de nī jīcān táhvī dē. De nī ndicó cóto dē nūū cáá ndīyi ñúcuán, de nī ncāhān dē: Tabita, nacōo, ncachī dē. De nī nūcūndēhé ña-ni, de nī jinī ña nūū Pedro. De nī nacōo ña-ni nī nūcundeē ña.

41 De nī ntiin dē ndahá ña, de nī stácuiñī dē ña. Ñúcuán de nī nacana dē ndācá nchivī cándíja jíín ndācá ñahan viuda, de nī stéhēn dē ña nūū ndá ji jā ní natecū ña.

42 De tūhun yáhá nī jītē nuu níí ñuū Jope cuāhān. De cuāhā nchivī nī ncandíja nūū maá Jētohō ō.

43 De cuāhā quīvī nī ndeē Pedro inī ñuū Jope, ndéē dē vehe iin tēe sátíñú ñii jā náni Simón.

10

Pedro jíín Cornelio

1 De inī ciudad Cesarea íyó iin tēe náni Cornelio, de cúu dē iin capitán grupo soldado jā náni Italiano.

2 Tēe chíñúhún vāha nūū Yāā Dios cúu dē, de saá-ni ndācá nchivī vehe dē. De sáhá ndasí dē caridad nchivī hebreo vísō nsūú tēe hebreo cúu dē, de níni jícān táhvī dē nūū Yāā Dios.

3 De iin quīvī nī stéhēn iin ángel Yāā Dios nūū dē tá cahūnī jañíni, de cájí nī jinī dē jā ní nquīvi ángel ñúcuán nūū ndéē dē. De nī ncāhān yā jíín dē: Cornelio, ncachī yā.

4 De nī nūcūndēhé vāha dē nūū yā, de yúhú dē. De nī ncāhān dē: ¿A jā cáhān ní, Señor? ncachī dē. De nī ncāhān yā jíín dē: Ja née Yāā Dios cuenta nāsa jícān táhvī nū nāsa sáhá nú caridad ndá nchivī hebreo.

5 Mitan de tetíñú nú mozo ná quíhīn ndá ji ñuū Jope de cana ji Simón, tēe náni Pedro, quiji dē.

6 Chi ndéē nūú dē vehe iin tēe náni Simón, tēe sátíñú

ñii. De ñatin-ni yuhú mar cáá vehe dē. De cachī maá Pedro nūū nū nā incā cúu jā cánuú sāhá nú, ncachī yā jíín Cornelio.

7 De tá cuāhān ángel jā ní ncāhān jíín dē, de nī ncana dē ūū mozo dē jíín iin soldado jā squíncuu vāha nūū dē, de suni tēe chíñúhún vāha nūū Yāā Dios cúu dē.

8 De nī naçani Cornelio ndāçá tūhun ñúcuán nūū ndá dē, de nī ntají dē ndá cuāhān jondē ñuū Jope.

9 De quīvī téēn de ñúhún ndá dē ichi cuāhān dē, de nī ncuñatin dē ñuū Jope. De ja ñatin cuu cahūxī ūū, de hora ñúcuán nī ncaa Pedro cuācācān táhvī dē xīnī vēhé.

10 De cajī dē stāā cúnī dē, chi cócon ndasí dē. De juni sáhá ndá ña jā cajī dē de nī stéhēn nūū dē jā ní nune-ni andiví.

11 De nī jinī dē iin jā cáá tá cáá manta cāhnú nī ncuun vāji ichi andiví jondē nūū ñūhún, de modo jā núhnī ndicúmī squínā, de nī ncuun.

12 De inī ñúcuán ñúhún ndá quiti jíca ndicumī jíín cōō jíín quiti ndáva.

13 De nī jini dē jā ní ncāhān iin tūhun: Pedro, nacuiñī de cahnī nū quiti jīñā, de cajī nū tī, ncachī.

14 De nī ncāhān Pedro: Mā cājí sá, Señor, chi nduú yájī cuitī sá ndá quiti jā cáhān ley Moisés jāá nduú vāha cajī sá tī chi modo jāá nduú íyó ndoo tī nūū ní, ncachī dē.

15 De nī ncāhān tucu: Jā cáchī ni cúu jā íyó vāha cajī nū ndá quiti jīñā, chi nī nsāhá ndoo maá nī, de mā cáhān nū jāá nduú íyó ndoo tī, ncachī.

16 De súcuán nī ncāhān tūhun yáhá ūnī vuelta. De sahma ñúcuán nī ndaa-ni cuānohōn andiví.

17 De juni jáni ndasí inī Pedro sīquī ndá jā ní stéhēn nūū dē de nī nquenda-ni ndá mozo jā ní ntetíñú Cornelio, chi jícā tūhún jícā tūhún ndá ji vehe Simón jondē nī nquenda ji viéhé nūū ndéē dē.

18 De nī ncāhān jee ndá ji nī jīcā tūhún ndāā ji de tú ñúcuán ndéē Simón, tēe nání Pedro.

19 De juni nácani inī Pedro sīquī ndá jā ní stéhēn nūū dē de nī ncāhān maá Espíritu Santo jíín dē: Nī nquenda ūnī tēe jā nánducú ndá dē ndóhó.

20 Nacuiñī, de nuu nú, de mā cāní inī nū jāá nduú vāha quīhīn nū jíín ndá dē, vísō nsūú táhán nú hebreo cúu dē. Chi maá nī nī ntetíñú ndá dē vāji dē, ncachī yā. Jā suu cúu jā ní stéhēn yā nūū dē jā cuu cajī dē nā-ni quiti, de tūhun ñúcuán cáhān jā cuu quīhīn dē nūū nchivī incā nación.

21 Ñúcuán de nī nuu Pedro nī nquenda dē nūū mozo jā ní ntetíñú Cornelio, de nī ncāhān dē: Maá sá cúu tēe jā nánducú ndá ní. ¿Nā tiñu cúnī ndá ní jā vája ní nūū sá túsaá? ncachī dē.

22 Ñúcuán de nī ncāhān ndá mozo: Cornelio, tēe cúu capitán, nī ntají dē ndá sāán vāji ndá sá. Chi cúu dē tēe ndāā, de chíñúhún vāha dē nūū Yāā Dios. De saá-ni nchivī hebreo suni cáhān ndá ji jā tēe vāha cúu dē. De nī ncāhān iin ángel yā jíín dē jā

cana dē ní quīhīn ní vehe dē, de cunini dē tūhun jā cāhān ní jíín dē, ncachī mozo.

23 Ñúcuán de nī squívi Pedro ndá mozo inī vehe nī nquendōo ndá ji. De quīvī téēn de nī nquehen dē ichi jíín ndá mozo cuāhān dē. De suni cuāhān jacū hermano cándíja jā ndéē ñuū Jope jíín dē.

24 De incā quīvī nī nquenda ndá dē ciudad Cesarea. De ndétu Cornelio ndá dē, chi nī nastútú dē ndá táhán dē jíín ndá amigo vāha dē.

25 De tá nī nquenda Pedro de nī nquee Cornelio jā cāhān dē jíín Pedro. De nī jēcuīñī jītí dē jā chiñúhún dē Pedro nícu.

26 De nī stácuiñī Pedro dē, de nī ncāhān dē: Nacuiñī ní, chi saá-ni sāán suni iin tēe-ni cúu sá, ncachī dē.

27 De juni súcuán nátúhún ndúū dē de nī nquīvi-ni ndúū dē inī vehe. De nī jinī Pedro jā ní ncutútú cuāhā nchivī ndéē ji inī vehe.

28 De nī ncāhān Pedro jíín ndá nchivī ñúcuán: Ja jínī ndá ní nāsa cúu ley ndá sāán nchivī hebreo jā má cūú quetáhán ndá sá jíín ndá ní jā cúu nchivī incā nación de ni mā cūú quīvi sá vehe ndá ní. Sochi nī stéhēn Yāā Dios nūū sá jā má cōó cā súcuán, chi mā cūú cujéhe inī sá nūū nchivī ndá cā nación.

29 De jā suu cúu jā tá nī ncana ní sāán de vāji sá-ni, chi nduú ní nsáhá jéhe inī sá vísō cúu ndá ní nchivī incā nación. De mitan de jícā tūhún sá ní ¿nā sīquī cúu jā cána ní sāán? ncachī Pedro.

30 Ñúcuán de nī ncāhān Cornelio: Ja nī ncuu cūmī quīvī jā ní īyo nditē inī sá maá hora yāhá jā cúu cahūnī jañíni, de jícān táhvī sá inī vehe sá. De nī nquenda iin ángel yā nūū sá jā cáá tá cáá tēe, de xíñū sahma ñúhún yā.

31 De nī ncāhān yā: Cornelio, ja née Yāā Dios cuenta nāsa jícān táhvī nū nāsa sáhá nú caridad nchivī.

32 Túsaá de tetíñú nú ndá mozo ná quíhīn ñuū Jope cana ji Simón, tēe nání Pedro, quiji dē nūū nū. De tēe ñúcuán ndéē dē vehe Simón, tēe sátíñú ñii, de ñatin yuhú mar cáá vehe dē. De quiji tēe ñúcuán de cachī tūhun dē nūū nū nāsa cánuú sāhá cā nū, ncachī yā jíín sá.

33 Jā suu cúu jā ní ntetíñú sá-ni ndá mozo sá jā ní jēcāna ji ní. De ná cútahvī ō nūū ní jā váji ní, chi vāha nī nsāhá ní. De mitan íyó tútú ndācá sá nūū Yāā Dios tácua cunini ndá sá ndihi tūhun jā cāhān ní nāsa nī ntatúnī yā nūū ní, ncachī dē.

Jā ní nacani Pedro tūhun yā vehe Cornelio

34 Ñúcuán de nī ncāhān Pedro: Mitan de nī jinī ndāā sá jā Yāā Dios inuú-ni sáhá yā cuenta ndācá-ni nchivī, cúu nchivī hebreo jíín nchivī ndá cā nación.

35 De nā-ni nchivī ndācá-ni nación tú íyó yíñúhún ji nūū yā de sáhá vāha ji, de cúsiī inī yā jíín ji.

36 Nī ncāhān yā jíín ndá sá nchivī Israel, chi nī ntetíñú yā tūhun vāha nī nquiji nūū sá jā ndumanī ō jíín yā sāhá

maá Jesucristo. De maá yā cúu Jētohō ndācá ó.

37 De ja jínī ndá ní nāsa nī ncuu. Chi nī nacani Juan tūhun yā de nī scuénduté dē nchivī, de ñúcuán de nī nquijéhé Jesús nácani yā tūhun jondē región Galilea, de nī jītē nuu tūhun yā níí nūū ndá sá nchivī hebreo.

38 De jínī ndá ní jā ní jēhe Yāā Dios Espíritu Santo jíín poder nūū Jesús, Yāā jā ní jahnu Nazaret. De jínī ndá ní jā ní jica nuu yā nī nsāhá yā tiñu váha, de nī nasāhá vāha yā ndācá nchivī jā ndóho ji sáhá tāchī cúñáhnú. Chi Yāā Dios nī nchindeé nī nchituu yā Jesús.

39 De ndá máá sá cúu jā ní jinī ndācá tiñu jā ní nsāhá Jesús inī ciudad Jerusalén jíín ndá cā ñuū jā íyó inī Judea, de nácani sá nūū nchivī. Ñúcuán de nī jahnī ndá ji yā chi nī jata caa ndá ji yā yīcā cruz.

40 Sochi Yāā ñúcuán chi nī natecū yā nūū únī quīvī nī nsāhá Yāā Dios, de nī stéhēn nijīn yā maá yā nūū ndá sá nī nsāhá Yāā Dios.

41 Sochi nduú ní stéhēn nijīn yā maá yā nūū ndá cā nchivī, chi nūū ndá máá sá-ni. De jondē tá ncháha ca coo ndá tiñu ñúcuán de nī nacāji Yāā Dios ndá sāán jā cuu ndá sá testigo yā, chi nī nchajī ndá sá nī jihi ndá sá jíín yā tá nī natecū yā.

42 De nī ndacu yā nūū ndá sá jā ná nácani ndá sá tūhun yā nūū ndá nchivī, de ná cáhān ndāā sá jā ní jani Yāā Dios Jesús jā sāhá ndāā yā tiñu ndá nchivī técū jíín nchivī ja nī jīhī.

43 Chi tūhun Jesús nī ncāhān ndācá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. Chi nī ncāhān ndá dē jā ndācá nchivī jā cándíja ji Jesús de cune cáhnú inī Yāā Dios nūū cuáchi ji, ncachī Pedro.

Jā ní nquīvi Espíritu Santo inī ánō ndá nchivī incā nación

44 De juni cáhān cā Pedro ndācá tūhun yáhá de nī nquīvi-ni Espíritu Santo inī ánō ndá nchivī níni tūhun jā cáhān dē.

45 De ndá tēe hebreo jā cándíja jā ní jēhēn jíín Pedro, nī nsāhvi inī ndá dē nī jinī dē jā suni nī nquīvi Espíritu Santo inī ánō nchivī incā nación.

46 Chi nī jini ndá dē jā cáhān ndá nchivī ñúcuán síín síín yuhú, de cáhān ndá ji jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios.

47 Ñúcuán de nī ncāhān Pedro: Ni iin mā cūú casī jā cuenduté ndá nchivī yáhá. Chi suni nī nquīvi Espíritu Santo inī ánō ndá ji tá-ni nī nquīvi yā inī ánō maá ó, ncachī dē.

48 De nī ncachī dē jā ná cuénduté ndá ji sīquī jā ní ncandíja ji Jesucristo. Ñúcuán de nī ncāhān ndāhví ndá ji jíín Pedro jā ná quéndōo dē jíín ndá ji jacū quīvī.

11

Jā ní nacani Pedro tūhun Cornelio nūū ndá nchivī cándíja inī ciudad Jerusalén

1 De ndá tēe apóstol jíín ndá hermano cándíja jā ndéē

región Judea, nī jini ndá dē tūhun jā suni nī ncandíja ndá nchivī incā nación tūhun Yāā Dios.

2 De tá nī nenda Pedro ciudad Jerusalén de sava tēe hebreo jā cándíja nī ncāhān dē nūū Pedro.

3 Chi nī ncachī ndá dē: ¿De nūcu nī nquīvi nú inī vehe ndá tēe jāá nsūú nchivī nación maá ó cúu? De nī nchajī nū stāā jíín ndá dē, ncachī dē.

4 Ñúcuán de nī nacani cájí Pedro nāsa nī nquijéhé yā sáhá yā jíín nchivī ndá cā nación:

5 De ndéē ni ñuū Jope de juni jícān táhvī ni de nī stéhēn yā iin jā ní jinī ni. De nī jinī ni iin jā cáá tá cáá manta cāhnú de núhnī ndicúmī squínā, de jondē ichi andiví nī ncuun vājı nūū ni.

6 De nī ndēhé vāha nī inī sahma ñúcuán, de nī jinī ni jā ñúhún ndá quiti jíca ndicumī jíín quiti xéēn jíín cōō jíín quiti ndáva.

7 De nī jini nī iin tūhun jā ní ncāhān: Pedro, nacuiñī de cahnī nū quiti jīñā, de cajī nū tī, ncachī.

8 De nī ncāhān ni: Mā cājí sá, Señor, chi nduú yájī cuitī sá ndá quiti jā cáhān ley Moisés jāá nduú vāha cajī sá tī chi modo jāá nduú íyó ndoo tī nūū ní, ncachī ni.

9 Sochi tūhun ñúcuán nī ncāhān tucu jondē andiví: Jā cáchī ni cúu jā íyó vāha cajī nū ndá quiti jīñā, chi nī nsāhá ndoo maá nī, de mā cáhān nū jāá nduú íyó ndoo tī, ncachī.

10 De súcuán nī ncāhān ūnī vuelta, sá de nī ndaa-ni sahma cuānohōn ichi andiví.

11 De hora ñúcuán nī nquenda-ni ūnī tēe vehe nūū ndéē ni jā nánducú ndá dē nduhū. De iin tēe jā ndéē ciudad Cesarea nī ntetíñú dē ndá tēe ñúcuán jēē dē nūū ni.

12 De maá Espíritu nī ncāhān yā jíín nī jā quíhīn ni jíín ndá dē, chi mā cāní inī ni jāá nduú vāha quīhīn ni jíín dē vísō cúu dē nchivī incā nación. De suni nī jēhēn īñū hermano yáhá jíín nī, de nī nquīvi ndá nī inī vehe tēe ñúcuán jā nání Cornelio.

13 De tēe ñúcuán nī nacani dē tūhun nūū ndá nī jā ní jinī dē iin ángel yā íñí yā inī vehe dē, de nī ncāhān yā jíín dē: Tetíñú nú mozo ná quíhīn ji ñuū Jope de cana ji Simón, tēe nání Pedro, quiji dē.

14 De tēe ñúcuán nacani dē tūhun nūū nū nāsa cācu nú jíín níí nchivī vehe nú, ncachī ángel jíín Cornelio.

15 De tá nī nquijéhé nī cáhān ni de nī nquīvi Espíritu Santo inī ánō ndá ji tá cúu nūū ní nquīvi yā inī ánō maá ó jā xíhna ñúhún.

16 Ñúcuán de nī nūcūhun inī ni tūhun jā ní ncāhān maá Jētohō ō: Jāndáā jā jíín ndute-ni nī scuéndute Juan nchivī, sochi ndá ndóhó chi cuāha nī Espíritu Santo inī ánō ndá nú, de ñúcuán cúu jā cuenduté ndá nú sāhá nī, ncachī yā, ncachī Pedro.

17 De cáhān cā Pedro: De sīquī jā ní jēhe Yāā Dios Espíritu Santo yā inī ánō ndá ji tá-ni nī jēhe yā inī ánō maá ó

já cándíja ó Jētohō ō Jesucristo ¿de nūcu casī ni já sáhá maá yā túsaá? ncachī Pedro.

18 Súcuán nī jini ndá dē tūhun yáhá, de nduú cā ní ncáhān ndá dē nūū Pedro, chi sa nī ncāhān dē já cúñáhnú ndasí Yāā Dios. Chi nī ncāhān ndá dē: Suni nī jēhe Yāā Dios tūhun já nacani inī nchivī incā nación já sndóo ji cuāchi ji tácua cutecū ji níí cáni túsaá, ncachī ndá dē.

Ndá nchivī cándíja ñuū Antioquía

19 De quīvī já ní jahnī ndá dē Esteban inī ciudad Jerusalén de nī nquijéhé dē sáhá nāvāha dē nchivī cándíja. De já ñúcuán cúu já ní jītē nuu ndá ji cuāhān ji ndá cā ñuū de nī nquenda ji región Fenicia jíín isla Chipre jíín ñuū Antioquía. De nūū maáni táhán ji hebreo nī nacani ndá ji tūhun yā, chi nduú ní nácani ji nūū ndá cā nchivī.

20 Sochi māhñú ndá nchivī já ní jītē nuu nī īyo jacū tēe cándíja já ní nquiji isla Chipre jíín jondē ñuū Cirene. De nī nquenda ndá dē Antioquía, de suni nī nacani ndá dē tūhun vāha maá Jētohō ō Jesús nūū nchivī jáá nsūú nchivī hebreo cúu.

21 De maá Jētohō ō nī nchindeé nī nchituu yā ndá dē. De nī nasāma inī cuāhā nchivī nī ncandíja ji maá Jētohō ō Jesús.

22 De ndá nchivī cándíja ciudad Jerusalén nī nīhīn ndá ji tūhun yáhá, de nī ntají ndá ji Bernabé cuāhān dē jondē Antioquía.

23 De Bernabé tá nī nquenda dē ñuū ñúcuán de nī jinī dē já vāha ndasí nī nsāhá Yāā Dios ji, de nī ncusiī ndasí inī dē. De nī ncāhān nīhin dē jíín ndá nchivī ñúcuán já jondē jíín inī jíín ánō ji ná cuíñi nīhin ji jíín maá Jētohō ō, de mā náyūhú ji.

24 Chi tēe vāha cúu Bernabé, de nī nchitú Espíritu Santo inī ánō dē, de cándíja nīhin dē yā. De nī ncandíja cuāhā nchivī nūū maá Jētohō ō nī nsāhá dē.

25 Ñúcuán de nī nquee Bernabé cuāhān dē jondē ñuū Tarso cuānanducú dē Saulo. De nī nanihīn dē Saulo, de ndéca dē tēe ñúcuán nī nenda ndúū dē ñuū Antioquía.

26 De níí iin cuīyā nī natacā ndúū dē jíín ndá nchivī já cándíja ñuū ñúcuán, de nī stéhēn ndúū dē tūhun yā nūū cuāhā nchivī. De xihna ñúhún Antioquía nī jīcunaní ji cristiano sīquī já ní ncandíja ji Cristo.

27 De ndá quīvī ñúcuán nī nquee ndá tēe nácani tūhun Yāā Dios ciudad Jerusalén, nī nquenda dē jondē Antioquía.

28 De iin táhán dē já nání Agabo nī nacuiñī dē nūū ndá hermano cándíja. De nī stéhēn Espíritu Santo nūū dē, de nī ncachī tūhun dē já quiji iin tāmā xéēn níí cáhnú ñayīví. De tāmā ñúcuán nī nquiji tiempo já ní ntatúnī rey Claudio.

29 Ñúcuán de nī natúhún ndá nchivī cándíja ñuū Antioquía já tetíñú ji já cutecū ndá hermano cándíja já íyó ichi

Judea, tú nāsaa quenda cuāha iin iin ji.

30 De súcuán nī nsāhá ji, de nī ntetíñú ndá ji Bernabé jíín Saulo cuāhān ndúū dē región Judea cuāsiáha ndúū dē nūū ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja.

12

Jā ní jahnī Herodes Jacobo, de nī nchihi dē Pedro vecāa

1 De maá tiempo ñúcuán de nī nquijéhé rey Herodes nī nsāhá nāvāha dē sava nchivī cándíja.

2 De nī ndacu dē jā Jacobo ñanī Juan ná cúū dē jíín espada.

3 De tá nī jinī dē jā ní ncusiī inī ndá nchivī hebreo jā ní nsāhá dē súcuán de jā suu cúu jā ní ntiin dē Pedro. De ndá quīvī ñúcuán nī īyo vico jā yájī nchivī hebreo stātílā jāá nduú nā levadura yíhí.

4 De tá nī ntiin dē Pedro, de nī nchihi dē tēe ñúcuán vecāa. De nī jani dē cūmī grupo soldado jā jíto Pedro, de iin iin grupo íñí cūmī cūmī soldado. De cúnī Herodes jā tavā dē Pedro vecāa nūū ndá nchivī tá nī nchāha vico pascua ñúcuán.

5 Súcuán nī ncuu jā yíhí Pedro vecāa, de jíto vāha ji dē. Sochi ndá nchivī cándíja nī jīcān táhvī ndasí ji nūū Yāā Dios jēhē Pedro jā yíhí dē vecāa.

Nāsa nī ntavā Yāā Dios Pedro vecāa

6 De jáni inī Herodes jā incā quīvī de tavā dē Pedro vecāa nūū ndá nchivī cuāhā. De jacuáā ñúcuán quíxīn Pedro inī vecāa māhñú ūū soldado, núhnī dē ūū cadena. De suni íñí soldado viéhé cāa jíto ndá dē Pedro.

7 De jacuáā ñúcuán de sanaā-ni de nī nquenda iin ángel maá Jētohō ō, de nī ndunihni ndasí inī vecāa. De nī scándā yā Pedro nī sndóto yā dē, de nī ncāhān yā: Ñamā nacōo nú, ncachī yā. De ndúū cadena jā núhnī ndahá dē ñúcuán, nī nandajī-ni de nī nincava-ni.

8 De nī ncachī ángel yā jíín dē: Nachihi vāha chījin nú, de nūquīhi nú nījān nū, ncachī yā. De súcuán nī nsāhá dē, de nī ncāhān tucu ángel: Cunijin sōō nū, de cuniquīn nduhū ná cóhōn, ncachī yā.

9 De nī jēcuniquīn dē yā cuāhān dē jíín yā. De jáni inī dē jāá nsūú jāndáā cúu jā ní nsāhá ángel yā jíín dē, chi jáni inī dē jā iin jā stéhēn nūū dē cúu.

10 De nī nchāha yā jíín dē ūū ñucūn soldado jā jíto viéhé cāa. De nī nquenda dē viéhé cāa sándīhí, de īī-ni nī nune, de nī nquee dē jíín yā. De nī nchāha yā jíín dē iin calle cuāhān dē. Ñúcuán de nī ndoñúhún-ni ángel yā nūū dē cuāhān yā.

11 De nī nducájí vāha Pedro, de nī ncāhān maá nī ncāhān iin dē: Mitan de nī jinī ndāā ni jā ní ntají maá Jētohō ni ángel yā nī nquiji, de nī scácu yā nduhū nūū Herodes jíín nūū ndá táhán nī hebreo jā cúnī ndá ji jā sāhá nāvāha ji nduhū nícu, ncachī dē.

12 De tá nī jinī dē jā ní
ncācu ndija dē de nī nque-
hen dē ichi cuāhān dē vehe
María naná Juan, tēe nání
Marcos. De ñúcuán íyó tútú
cuāhā nchivī jícān táhvī ji jēhē
Pedro.
13 De nī ncāhān Pedro viéhé
tāvēhé, de cuāhān iin ñahan
lúlí náni Rode jā cuácunini ji
cúndēhé ó ní iin nchivī cúu jā
cáhān.
14 De nī nacunī ji tāchī Pe-
dro. De jā cúsiī inī ji de nduú
ní nácune ji viéhé, chi jínu ji
nī ndicó cóo ji cuānohōn ji inī
cuarto nūū ndéē ndá nchivī,
de nī ncachī tūhun ji jā íñí
Pedro viéhé tāvēhé.
15 De nī ncāhān ndá jíín
ji: Jā cáhān naā nū, ncachī
ndá nchivī. Sochi maá ji chi
nīhin nī ncāhān ji jā maá dē
cúu, ncachī ji. Ñúcuán de nī
ncāhān tucu ndá ji: Anō Pe-
dro cúu túsaá, ncachī ndá ji.
16 Sochi Pedro víhí cā cáhān
dē. De tá nī nacune ndá ji
viéhé de nī nacunī ndá ji nūū
dē, de nī nsāhvi inī ndá ji.
17 De nī nsāhá maá dē seña
jā má cáhān cā ji. De nī nacani
dē nāsa nī nsāhá maá Jētohō ō
jā ní ntavā ángel yā dē vecāa.
De nī ncāhān dē: Cachī tūhun
ndá nú ndá tūhun yáhá nūū
Jacobo jíín nūū ndá cā her-
mano cándíja, ncachī dē. Sá
de nī nquee dē cuāhān dē incā
lugar.
18 De tá nī ncunijīn quīvī
ñúcuán de nī ncuvaā ndasí
ndá soldado jāá nduú cā Pe-
dro.
19 De Herodes nī ndacu
dē nūū ndá soldado jā ná
nánducú vāha ndá dē Pedro,
sochi nduú ní nánihīn ndá
dē Pedro. De sá de nī stíchī
Herodes ndá soldado de nī
ncachī dē jā ná cúū ndá
soldado. Ñúcuán de nī nquee
Herodes inī Judea cuānohōn
dē ciudad Cesarea jā cundeē
dē.

Jā ní jīhī Herodes

20 De nī nquītī ndasí inī
rey Herodes nī jinī dē ndá
nchivī ñuū Tiro jíín nchivī
ñuū Sidón. De nī natúhún
ndá nchivī ñúcuán jā quíhīn ji
nūū Herodes, chi jondē ñuū
maá Herodes jécuēen ndá ji
jā yájī ji. De nī nsāhá ndá
nchivī ñúcuán amigo ji jíín
Blasto, tēe cúñáhnú jā sátíñú
nūū Herodes, de nī ncāhān
ndāhví ndá ji jíín dē jā ná
cáhān dē jēhē ji jíín Herodes jā
ná cóo vāha inī dē jíín ji.
21 De nī jani Herodes iin
quīvī jā natacā ndá ji nūū
dē. De nī nūcūhun dē sahma
jā ñúhun dē tá tátúnī dē, de
nī jēcundeē dē nūū mesa nūū
tátúnī dē, de nī ndacu dē
tiñu tácua cunini ndá nchivī
ñúcuán.
22 Sá de nī ncāhān jee ndá
ji: Nsūú iin tēe-ni cúu jā cáhān
yáhá, chi iin yāā cúu, ncachī
ndá ji.
23 De maá hora ñúcuán jā
cáhān ji, de nī nquehen-ni
iin cuēhē xēēn Herodes nī
nsāhá iin ángel Yāā Dios, de
nī nchajī-ni tīndacú dē, de nī
jīhī dē, chi nī nsāhá vīxī dē
maá dē, chi nduú ní ncáchī dē
jā cúñáhnú Yāā Dios, chi sa
nī nsāhá dē jā maá dē cúu jā
cúñáhnú.
24 De nī jītē nuu cā tūhun
Yāā Dios cuāhān, de nī

ncandíja cuāhā cā nchivī ndācá-ni lugar.

25 De Bernabé jíín Saulo nī squíncuu ndúū dē tiñu jā ní jēsiáha dē jā cutecū ndá hermano cándíja jā íyó ciudad Jerusalén. De nī ndicó cóo ndúū dē cuānohōn dē ñuū Antioquía, de nī jeca dē Juan, tēe nání Marcos, cuāhān dē jíín.

13

Jā ní nquijéhé Bernabé jíín Saulo jíca nuu dē nácani dē tūhun yā

1 De māhñú grupo nchivī cándíja inī ñuū Antioquía nī īyo ndá tēe nácani tūhun Yāā Dios jíín ndá tēe stéhēn tūhun yā. De súcuán nání ndá dē: Bernabé, Simón tēe nání Negro, Lucio ñuū Cirene, Saulo, jíín Manaén tēe nī jahnu jíín incā Herodes jā ní ncuu gobernador Galilea.

2 De iin quīvī de íyó nditē inī ndá dē, de chíñúhún ndá dē nūū maá Jētohō ō, de nī ncāhān maá Espíritu Santo: Cúnī ni jā sāhá síín nú Bernabé jíín Saulo jā ná quíhīn dē iin tiñu jā ní jani nī dē jā sāhá dē, ncachī yā.

3 De nī jīcān táhvī tucu-ni ndá dē juni íyó nditē inī dē. De nī ntee ndá dē ndahá dē xīnī Bernabé jíín Saulo. Sá de nī nacuetáhví ndá dē nūū ndúū tēe ñúcuán de cuāhān ndúū dē.

Jā ní nacani Bernabé jíín Saulo tūhun yā inī isla Chipre

4 De nī nsāhá maá Espíritu Santo jā cuáhān ndúū dē ichi ñuū Seleucia jā íyó yuhú mar. De ñúcuán nī nquīvi ndúū dē inī barco, de cuāhān dē jondē isla Chipre jā cúu iin pedazo ñuhun jā ñúhún māhñú ndute.

5 De nī nquenda ndúū dē puerto Salamina. De nī nacani dē tūhun Yāā Dios inī ndá vehe īī sinagoga táhán dē hebreo. De suni cuāhān Juan, chi tēe jétíñú ndúū dē cúu dē.

6 De nī nchāha ndá dē níí isla Chipre cuāhān dē nī nquenda dē jondē ñuū Pafos jā íyó yuhú isla Chipre. De ñúcuán nī jinī ndá dē nūū iin táhán dē hebreo jā nání dē Barjesús, de tēe scuáha mágica cúu dē. De cáhān dē tūhun stáhví jā cáchī dē jā tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu dē.

7 De tēe scuáha mágica ñúcuán sátíñú dē nūū gobernador Sergio Paulo. De gobernador ñúcuán chi ndíchí dē. De nī ncana dē Bernabé jíín Saulo chi cúnī dē cunini maá dē tūhun Yāā Dios.

8 De tēe scuáha mágica ñúcuán suni nání dē Elimas. De ndúcú dē jā casī dē jā má cándíja gobernador tūhun jā nácani Saulo jíín Bernabé.

9 De Saulo jā suni nání Pablo, nī nchitú Espíritu Santo inī ánō dē. De nī ndēhé vāha dē nūū tēe scuáha mágica ñúcuán.

10 De nī ncāhān dē: Tēe sáhá tiñu néhén jā stáhví ndasí cúu nú, de sēhe tāchī cúñáhnú cúu nú, chi jásī nū nūū ndācá tiñu váha. De násāma nú tūhun ndāā maá Jētohō ni tácua mā cándíja nchivī. ¿De nājēhē cúu jāá nduú jéncuiñī cuitī nū jā sáhá nú súcuán?

11 De mitan de maá Jētohō ni de sndóho yā ndóhó chi cucuáá nú, de mā cūní nú

cā ncandiī jacū quīvī, ncachī Pablo. De nī jasī-ni nūū dē, de tíin íyú tíin suha dē-ni cā ndúcú dē iin nchivī jā tiin ndahá dē quīhīn dē jíín cúnī dē.

12 Ñúcuán de nī jinī gobernador jā súcuán nī ncuu, de nī ncandíja dē tūhun maá Jētohō ō, de sáhvi inī dē níni dē.

Jā ní īyo Pablo jíín Bernabé inī ñuū Antioquía ndáñúū Pisidia

13 Ñúcuán de Pablo jíín ndá táhán dē nī nquee ndá dē ñuū Pafos. De nī nquīvi ndá dē inī barco de cuāhān ndá dē ñuū Perge jā cúu ndáñúū Panfilia. De ñúcuán nī ncusíín Juan cuānohōn dē ciudad Jerusalén.

14 De ndá máá dē chi nī nquee tucu dē inī Perge cuāhān dē, de nī nquenda dē Antioquía jā cúu ndáñúū Pisidia. De iin quīvī nátātú nī nquīvi ndá dē inī vehe īī sinagoga, de nī jēcundeē ndá dē.

15 De tá nī ncuu nī ncahvi nchivī ley Moisés jíín tutū jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, sá de ndá tēe cúñáhnú inī vehe īī sinagoga nī ncāhān ndá dē jíín iin tēe jā cuácāhān jíín Pablo jíín ndá táhán dē: Cáhān sá jíín ndá ní, tátā, tú íyó jacū tūhun jā cāhān ní jā sndíhvī inī ní ndá nchivī yáhá, de cāhān ní, ncachī dē.

16 Ñúcuán de nī nacuiñī Pablo nī nsāhá dē seña jā coo nañíí nchivī, de nī ncāhān dē: Ndá ní táhán ó Israel jíín ndá ní jā suni chíñúhún ní Yāā Dios, cunini ndá ní ná cáhān sá.

17 Maá Yāā Dios jā chíñúhún ndācá ó jā cúu ó nchivī nación Israel, nī nacāji yā ndācá tatā ō jā ní ntecū janahán. De nī ndeē tátū ndá ji inī nación Egipto de nī ncāyā ji nī nsāhá yā. Ñúcuán de jíín poder yā nī ntavā yā ndá ji inī Egipto cuāhān ji.

18 De tá ūū xico cuīyā nī jica ndá ji nūū ñuhun tíhá, de maá Yāā Dios nī jendeé inī yā jíín ji.

19 De nī nsāhá yā jā ní snáā ndá ji ūjā nación jā ní īyo inī Canaán, de ndá ñuhun ñúcuán nī jēhe yā nūū ndá ji cuu tāhvī ji.

20 De nī jani yā ndá tēe jā ní ntatúnī nūū ji tá cūmī ciento ūū xico ūxī cuīyā jondē quīvī jā ní ntatúnī Samuel, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán.

21 Ñúcuán de nī jīcān ndá ji iin rey. De nī jani Yāā Dios Saúl jā ní ncuu dē rey nī ntatúnī dē nūū ndá ji ūū xico cuīyā. De sēhe Cis nī ncuu Saúl jā cúu tatā Benjamín.

22 De nī ncandeē yā-ni tiñu ndíso Saúl, de nī jani yā David nī ncuu dē rey nūū ndá ji. De nī ncāhān yā tūhun David: Cúsiī inī ni jíín David sēhe Isaí, chi sāhá dē ndācá jā cúnī ni, ncachī yā.

23 De nī ncāhān cā Pablo: De chījin tatā David nī nquiji Jesús, Yāā jā ní jani Yāā Dios jā scácu ndá táhán ó Israel, chi súcuán nī nquee yuhú yā.

24 De jondē tá ncháha ca quijéhé Jesús nacani yā tūhun de nī nacani Juan tūhun nūū ndācá táhán ó Israel jā ná nácani inī ndá ji jā sndóo ji cuāchi ji, de cuenduté ji.

25 De tá cuācuñatin quīvī jā cuū Juan de nī ncāhān dē: ¿De á jáni inī ndá ní jā sāán cúu Cristo? Nduú chi nsūú sá cúu. Sochi cáta quiji yā, de cúñáhnú ndasí yā. Sochi sāán chi nduú cúñáhnú cuitī sá jā tavā sá vísō nījān yā, ncachī Juan, ncachī Pablo.

26 De nī ncāhān cā Pablo: Tátā, ndācá ní jā cúu ó tatā Abraham jíín ndācá ní jā suni íyó yíñúhún nūū Yāā Dios, cúnī Yāā Dios jā ná cúnī maá ó tūhun yā jā cáhān nāsa scácu yā yóhó.

27 Chi ndá nchivī Jerusalén jíín ndá tēe cúñáhnú nūū ji, nduú ní jícūhun inī ndá ji jā Jesús cúu Cristo, Yāā jā ní jani Yāā Dios jā scácu yóhó. De ndá quīvī nátātú nī nini ndá ji tūhun jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán nāsa quiji Cristo. De vísō súcuán de nduú ní jícūhun inī ndá ji vísō ja nī nquiji yā, chi sa nī nenda ndá ji sīquī yā jā ní jīhī yā. De súcuán nī squíncuu ndá ji tūhun jā ní ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán.

28 De vísō nduú ní níhīn ndá ji ni iin cuāchi sīquī yā jā cuū yā sochi nī ncāhān nīhin ndá ji jíín Pilato jā ná cúū yā.

29 De tá nī nquee ndaā ndācá tūhun yā jā cáhān nūū túcū īī de nī snúu ndúū dē yā yīcā cruz, de nī nchiyuhū dē yā inī iin yavī jā ní jete yīcā iin cava.

30 Sochi nī natecū yā nī nsāhá Yāā Dios.

31 De tá técū cā yā de nī jēhēn ndá nchivī Galilea jíín yā jondē ciudad Jerusalén. De tá nī natecū yā de cuāhā quīvī nī nenda nijīn yā nūū ndá máá ji. De ndá nchivī ñúcuán cúu jā nácani ji tūhun yā nūū ndá cā táhán ó hebreo mitan.

32 De suni súcuán nácani ndá sá tūhun vāha ñúcuán nūū ndá ní, de suu tūhun ñúcuán cúu jā ní nquee yuhú yā nūū ndá ndīyi tatā ō.

33 De tūhun ñúcuán nī squíncuu Yāā Dios jā ní jinī jínúū maá ó jā cúu ó tatā dē, chi nī nastécū yā Jesús. Chi suni súcuán cáhān salmo ūū nūū cáhān yā jíín Sēhe yā Jesús: Maá nú cúu Sēhe nī, de mitan nī nsāhá ñáhnú nī ndóhó jā cúu nī Tatá nú, cáchī.

34 De nī nastécū yā Jesús tácua mā téhyū cuitī yā, chi súcuán yósō nūū tutū jā ní ncāhān yā jíín Sēhe yā jondē janahán: Maá nú nīhīn ndija ndācá jā váha jā ní nquee yuhú nī jā cuāha nī nūū David, ncachī yā.

35 Chi suni súcuán cáhān tucu incā salmo jā ní ntee David, jā cáhān Jesús jíín Yāā Dios: Mā cuáha ní tūhun jā tēhyū sá, chi sáhá sá tiñu ní de mānī ní jíín sá, cáchī.

36 De ndāā chi David nī nsāhá dē tiñu jā ní īñi dē jēhē nchivī jā ní īyo tiempo dē, tá nūū cúnī maá yā. De sá de nī jīhī dē, de nī jīquiyuhū dē tá-ni

nī jīquiyuhū ndācá tatā dē, de nī ntēhyū ndija yiqui cúñu dē.
37 Sochi Jesús, jā ní nastécū Yāā Dios, chi nduú ní ntéhyū cuitī yā.
38 Tátā, túsaá de cánuú jā ná jícūhun inī ndá ní jā Jesús cúu Yāā jā cune cáhnú inī yā nūū ndá cuāchi ní.
39 Chi nī jani inī ndá ní jā jíín ley cúu jā ndahvā cuāchi ndá ní nícu, sochi nduú ní ncúu. Sochi maá Jesús cúu jā sndáhvā ndija cuāchi ndá nchivī jā cándíja ji yā.
40 Túsaá de coto vāha ndá ní maá ní jā má quījí ndá castigo sīquī ní jā ní ncāhān ndá tēe jā ní nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. Chi súcuán nī ncāhān yā:
41 Ndá ndóhó jā jácū catá sīquī tūhun yā, chi cūndēhé nú jā quiji castigo xēēn sīquī nū,
de sāhvi inī nū cunī nū de cuū nū.
Chi tiempo maá nú sāhá nī iin tiñu ñáhnú
de mā cándíja cuitī nū jā súcuán sāhá nī vísō ná nácani ndá nchivī tūhun nūū nū.
Ncachī yā, ncachī Pablo.
42 De Pablo jíín ndá tēe jíca jíín dē, tá nī nquee ndá dē inī vehe īī sinagoga táhán dē hebreo, de nchivī ndá cā nación nī ncāhān ndāhví ji jíín dē jā incā quīvī nátātú nacani tucu dē tūhun Jesús nūū ji.
43 De nī nacutē nuu ndá nchivī ñúcuán cuānohōn ji. De nī īyo cuāhā nchivī hebreo, jíín nchivī ndá cā nación jā ní ntiin ley hebreo de chíñúhún ji Yāā Dios. De nī nchiniquīn ndá ji Pablo jíín Bernabé cuāhān ndá ji jíín ndúū dē. De nī ncāhān nīhin dē jíín ndá ji jā ná cuíñi nīhin ji jíín tūhun jā mānī Yāā Dios jíín ndá ji.
44 De quīvī nátātú incā semana de ja ñatin ndiviī nchivī ñuū ñúcuán nī ncutútú ndá ji jā cunini ji tūhun Yāā Dios.
45 De tá nī jinī ndá táhán dē hebreo jā ní ncutútú cuāhā ndá nchivī ñúcuán, de nī ncucuásún inī dē. De nī ncachī ndá jāá nsūú tūhun vāha cúu jā stéhēn Pablo, de nī ncāhān nāvāha ndá nūū Pablo.
46 Ñúcuán de nī nchundeé cā inī Pablo jíín Bernabé nī ncāhān dē: Cánuú jā xihna cā nūū ndá máá ní jā cúu ní táhán ó hebreo nacani sá tūhun Yāā Dios. Sochi nduú ní jétáhví ní, de cuāchi ndá máá ní cúu jā má quívi ní nūū cutecū ní níí cání túsaá. De mitan de quīnacani sá tūhun yā nūū ndá nchivī ndá cā nación.
47 Chi súcuán nī ntatúnī maá Jētohō sá nūū ndá sá:
Nī jani nī ndóhó jā cuu nú modo iin luz jā stúu inī áṇō nchivī ndá cā nación,
chi nacani nú tūhun nī nūū nchivī níí ñayīví jā scácu nī ji.
Ncachī yā, ncachī Pablo.
48 De nchivī ndá cā nación, tá nī jini ji tūhun yáhá de nī ncusiī ndasí inī ji, de nī ncāhān ji jā tūhun vāha cúu tūhun maá Jētohō ō. De ndācá nchivī jā ní nacāji Yāā Dios jā cutecū ji níí cání, nī ncandíja ndá ji.

49 De nī jītē nuu tūhun maá Jētohō ō cuāhān níí ndáñúū ñúcuán.
50 De inī ñuū Antioquía íyó ndá ñahan cúñáhnú jā chíñúhún ña Yāā Dios. De ndá tēe hebreo nī scáhān dē ndá ñahan ñúcuán jíín suni ndá tēe cúñáhnú ñuū ñúcuán. De nī nquijéhé ndá dē sáhá nāvāha dē Pablo jíín Bernabé, de jondē nī scúnu ndá ndúū dē cuāhān dē.
51 De nī scóyo ndúū dē tīcāchāā jēhē dē jā cúu seña jāá nduú ní jétáhví ji tūhun Yāā Dios, de cuāhān ndúū dē ñuū Iconio.
52 De ndá nchivī cándíja jā íyó inī Antioquía, nī nchitú Espíritu Santo inī ánō ji, de cúsiī ndasí inī ndá ji.

14

Jā ní īyo Pablo jíín Bernabé inī ñuū Iconio

1 De ñuū Iconio nī nquīvi ndúū dē inī vehe īī sinagoga táhán dē hebreo. De jíín tūhun jā ní nacani ndúū dē de nī ncandíja cuāhā táhán dē hebreo de saá-ni cuāhā nchivī ndá cā nación.
2 Sochi ndá táhán dē hebreo jāá nduú ní ncándíja, nī scáhān ndá ji ndá cā nchivī jāá nsūú nchivī hebreo cúu, chi cáchī ji jāá nsūú nchivī vāha cúu ndá nchivī cándíja.
3 De cuāhā cā quīvī nī īyo Pablo jíín Bernabé ñuū ñúcuán. De nī nchundeé inī ndúū dē nī ncāhān nīhin dē tūhun yā, chi cándíja vāha dē jā chindeé maá Jētohō ō dē. De maá yā chi nī stéhēn yā jā íyó ndāā tūhun jā vāha inī yā jíín nchivī jā nácani ndúū dē, chi nī jēhe yā fuerza jā sāhá dē tiñu ñáhnú jíín tiñu jā stéhēn jā íyó poder yā.
4 De nchivī ñuū ñúcuán nī ncusíín-ni inī ndá ji, de sava ji nī īñi jíín ndá tēe hebreo jāá nduú cándíja, de sava cā ji nī īñi jíín ndá apóstol.
5 De ndá nchivī hebreo jíín nchivī ndá cā nación jíín ndá tēe cúñáhnú ñuū ñúcuán, nī squétáhán ndá dē tūhun jā nenda ndá dē sīquī Pablo jíín Bernabé jā cuun ndá dē yūū ndúū tēe ñúcuán nícu.
6 De nī nīhīn ndúū dē tūhun jā súcuán cúnī ndá tēe ñúcuán sāhá dē, de nī nsāhá jíyo-ni ndúū dē cuāhān dē ñuū Listra jíín ñuū Derbe jā cúu ndáñúū Licaonia, jíín ndá cā ñuū íyó ñatin ñúcuán.
7 De níí ñúcuán nī nacani ndúū dē tūhun vāha maá yā nāsa scácu yā yóhó.

Jā ní ncuun ndá ji yūū Pablo inī ñuū Listra

8 De inī ñuū Listra ndéē iin tēe jāá nduú cúu caca dē, chi nduú jíca cuitī dē jondē quīvī jā ní ncacu dē.
9 De tēe ñúcuán nī jini dē tūhun jā cáhān Pablo. De nī ndēhé vāha Pablo nūū tēe ñúcuán, de nī jinī dē jā cándíja vāha tēe ñúcuán jā nduvāha dē.
10 De nī ncāhān jee Pablo jíín dē: Nacuiñī de cuiñi nú, ncachī dē. De nīhin nī nacuiñī tēe ñúcuán, de nī jica dē-ni.
11 De nī jinī ndá nchivī tiñu ñáhnú jā ní nsāhá Pablo, de nī ncāhān jee ji jíín yuhú maá ji jā cúu tūhun Licaonia: De mitan de nī jinī nijīn ō jā ní

ncuun ūū yāā vāji yā nūū ō, de tá cáá tēe cáá ndúū yā, ncachī ndá ji.

12 De nī ncāhān ndá ji jā Bernabé cúu yāā ndá ji nání Júpiter, de Pablo cúu yāā ndá ji nání Mercurio, chi Pablo cúu tēe nácani tūhun.

13 De ñatin yuhú ñúū ñúcuán íyó veñūhun yāā nání Júpiter. De sūtū jā sátíñú veñūhun ñúcuán nī scútú dē itā ndá stīquī, de cahnī dē tī jíín ndá cā nchivī nūū Bernabé jíín Pablo jā chiñúhún dē cúnī dē nícu.

14 De nī jinī ndúū tēe cúu apóstol ñúcuán jā súcuán cúnī ndá nchivī jā sāhá ji, de nī ndatá dē sahma dē, de ñúcuán cúu iin seña jāá nduú jétahān inī dē jā sāhá ndá ji súcuán. De nī ndava-ni ndúū dē nī nquīvi ndúū dē māhñú ndá nchivī cuāhā ñúcuán, de nīhin nī ncana ndúū dē:

15 Tátā, mā sāhá ndá ní súcuán, chi suni tēe-ni cúu ndúū sá tá cúu nūū cúu ndá máá ní. De vāji ndúū sá jā cachī tūhun ndúū sá tūhun vāha Yāā Dios nūū ndá ní. De cáhān sá jā má sāhá ní cā tiñu jāá nduú tiñu yáhá, chi sa Yāā Dios chiñúhún ní, Yāā técū, Yāā jā ní nsāhá andiví jíín ñayīví jíín mar jíín ndācá cā jā íyó níí cáhnú.

16 Chi jondē janahán chi nī jēhe yā tūhun jā sāhá ndá nchivī tiñu jā cúnī ndá máá ji.

17 De vísō súcuán sochi nī stéhēn ndāā yā nūū ji nāsa Yāā cúu yā, chi ndācá-ni tiñu váha nī nsāhá yā jíín ndācá ó, de súcuán cúu jondē mitan. Chi scúun yā sāvī, de sáhá yā jā vāha cúu itū, de jéhe yā jā yájī ō de cúsiī inī ō, ncachī dē.

18 De vísō súcuán nī ncāhān dē, sochi ūhvī ndasí nī jasī ndúū dē jā chíñúhún ndá nchivī dē nícu.

19 Ñúcuán de jacū tēe hebreo nī nquenda dē Listra jā váji dē ichi Antioquía jíín Iconio. De nī scáhān ndá dē ndá nchivī cuāhā ñúcuán. De nī ncuun ndá ji yūū Pablo, de nī ñuhun ndá ji Pablo nī ntavā ji dē yātā ñúū, chi nī jani inī ndá ji ja nī jīhī dē.

20 Sochi ndá tēe cándíja ñuū ñúcuán nī jicó ndúū ndá dē Pablo, de nī nacōo dē-ni, de nī ndīvi dē inī ñuū. De quīvī téēn de nī nquehen dē ichi cuāhān dē jíín Bernabé ñuū Derbe.

21 De inī ñuū ñúcuán nī nacani ndúū dē tūhun vāha maá Jētohō ō jā scácu yā nchivī, de cuāhā nchivī nī ncandíja nī nsāhá dē. Sá de nī nōhōn tucu ndúū dē Listra jíín Iconio jíín Antioquía.

22 De nī jija cā inī ndá nchivī cándíja nī nsāhá ndúū dē níí nūū ní jēhēn dē. De nī sndíhvī inī ndúū dē ndá ji jā ná cuíñi nīhin ndá ji jíín tūhun yā jā cándíja ji. De nī ncāhān ndúū dē jā níní cúu jā quiji ndá tūndóhó sīquī ō, de sá de quīvi ó nūū tátúnī Yāā Dios.

23 De ndācá ñuū nī jani ndúū dē sava tēe ñáhnú jā cundiso tíñú dē coto dē nchivī cándíja. De nī jīcān táhvī nditē ndúū dē nūū maá Jētohō ō jā ná cóto yā ndá nchivī ñúcuán, chi ndihi ji cándíja ji nūū yā.

Jā ní nōhōn tucu Pablo jíín Bernabé ñuū Antioquía ndáñúū Siria

24 De nī nayāha ndúū dē Pisidia cuāhān dē, de nī nquenda dē ndáñúū Panfilia.
25 De nī nacani ndúū dē tūhun yā inī Perge jā íyó inī Panfilia, de sá de cuāhān dē ñuū Atalia.
26 De ñúcuán nī nquīvi ndúū dē barco de nī nenda tucu dē Antioquía. De ñuū ñúcuán cúu nūū ní jīcān táhvī ndá nchivī nūū Yāā Dios jēhē ndúū dē jā ná chíndeé ná chítuu yā dē jíín tiñu jā nacani dē tūhun yā. De nī nenda ndúū dē jā ní squíncuu dē tiñu ñúcuán.
27 De tá nī nenda ndúū dē Antioquía de nī nastútú dē ndá nchivī cándíja. De nī nacani dē tá tiñu ñáhnú nī nsāhá Yāā Dios jíín ndúū dē, chi nī jēhe yā tūhun jā suni cándíja ndá cā nchivī vísō nsūú nchivī hebreo cúu.
28 De cuāhā tiempo nī īyo ndúū dē Antioquía jíín ndá nchivī cándíja.

15

Sīquī junta ciudad Jerusalén

1 Ñúcuán de jacū tēe región Judea nī nquenda dē ñuū Antioquía, de nī stéhēn ndá dē nūū ndá hermano jā tú mā sāhá ji circuncidar tá cúu nūū íyó costumbre jā ní jēhe Moisés nūū nchivī hebreo, de mā cácu cuitī ndá ji, ncachī ndá dē.
2 De Pablo jíín Bernabé nī ntetáhán ndasí ndúū dē jíín ndá tēe ñúcuán sīquī tūhun jā ní ncāhān ndá dē de nduú ní ncúndaā. De jā suu cúu jā ní nsāhá ndāā ndá dē jā quíhīn Pablo jíín Bernabé jíín sava cā dē jondē ciudad Jerusalén, de ñúcuán natúhún ndá dē sīquī tūhun yáhá jíín ndá cā apóstol jíín ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja.
3 Ñúcuán de ndá nchivī cándíja nī nachuhun ichí ji ndá dē. De nī nchāha ndá dē cuāhān dē ichi Fenicia jíín Samaria, nácani dē tūhun nāsa nī nasāma inī nchivī jāá nsūú nchivī hebreo cúu, chi nī ncandíja ji tūhun yā. De nī ncusiī ndasí inī ndá hermano ñúcuán.
4 De nī nquenda ndá dē Jerusalén. De ndá nchivī cándíja ñúcuán jíín ndá tēe cúu apóstol jíín ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū ji, nī ncusiī inī ndá dē jā ní nquenda Pablo jíín ndá cā dē. De nī nacani Pablo jíín Bernabé ndācá tūhun nāsa nī nsāhá Yāā Dios jíín ndúū dē tá nī jica nuu dē nī nacani dē tūhun yā.
5 Sochi nī nacuiñī sava tēe grupo fariseo jā cándíja, de nī ncāhān ndá dē: Nchivī ndá cā nación jā cándíja ji Jesús, cánuú jā cuu ndá ji circuncidar, de ndacu ó nūū ji jā ná squíncuu ji ley Moisés, ncachī ndá dē.
6 De nī ndutútú ndācá tēe cúu apóstol jíín ndācá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú jā sāhá ndāā dē sīquī tiñu yáhá.
7 De tá cuājīnu jā ní ncāhān ndihi ndá dē de nī nacuiñī Pedro nī ncāhān dē: Hermano, ja jínī vāha ndá ní jā ja cuācunahán nī nacāji Yāā Dios sāán jā ní nacani sá

tūhun vāha yā nūū nchivī incā nación, de nī ncandíja ji.

8 De Yāā Dios chi jínī yā nāsa íyó ánō ndá nchivī, de nī stéhēn yā jā ní jetáhví yā ji, chi suni nī jēhe yā Espíritu Santo nūū ndá ji tá-ni nī ntaji yā nūū maá ó.

9 De nduú ní nsáhá síín yā yóhó jíín ndá ji, chi suni nī nsāhá ndoo yā ánō ji sīquī jā ní ncandíja ndá ji Jesús.

10 De mitan ¿de nājēhē cúu jā cúnī ndá ní squívi ní ji chījin ley jā má cúndéé ji jíín? Chi nduú jétahān inī Yāā Dios jā súcuán. Chi cúnī ndá ní jā tee ní tiñu víjín yáhá sīquī ndá nchivī cándíja ñúcuán, de ni ndá tatā ō nduú ní ncúndéé dē squíncuu dē, de ni maá ó.

11 Chi sa cándíja ndācá ó jā sīquī jā vāha inī Jētohō ō Jesús cúu jā ní scácu yā yóhó súcuán-ni, de suni súcuán-ni scácu yā ndá cā nchivī, de nsūú sīquī jā squíncuu ji ley, ncachī Pedro.

12 De nī ncāhān Pablo jíín Bernabé, de nī ncunañíí ndá nchivī níni ji jā cáhān ndúū dē, chi nī nacani dē jā ní jēhe yā poder nūū ndúū dē jā ní nsāhá dē ndá tiñu ñáhnú jíín tiñu jā stéhēn jā íyó poder yā nūū nchivī ndá cā nación.

13 De tá nī jīnu nī ncāhān ndúū dē de nī ncāhān Jacobo: Hermano, cunini ndá ní ná cáhān sá.

14 Nī nacani Simón Pedro tūhun nāsa nī nquijéhé Yāā Dios cána yā nchivī ndá cā nación, chi nánducú maá yā ndá ji jā nduu ji nchivī maá yā.

15 De inuú-ni cáhān ndá tūhun yáhá jíín tūhun jā ní nacani ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán tá cúu nūū ní ntee dē nūū tutū īī:

16 Cáchī Yāā Dios:

Vehe nūū ní nchiñúhún
David nduhū chi nī
ndicó cáva.
De iin quīvī de nenda nī de
nasāhá nī vehe ñúcuán,
jā chiñúhún tucu ndá nchivī
hebreo nduhū.

17 Súcuán sāhá nī tácua cuu
nanducú ndá cā nchivī
nduhū,
jondē jíín nchivī ndá cā
nación, ndācá ji jā cana
nī ji jā candíja ji nduhū.

18 Súcuán nī ncāhān maá
Jētohō ō, de jondē
janahán ndasí ja
stéhēn yā nūū nchivī
jā súcuán scácu yā ji.

Cáchī tutū īī.

19 De cáhān cā Jacobo: De jā ñúcuán cúu jā jáni inī sá jā má tēé ó ley vījín ñúcuán sīquī nchivī ndá cā nación jā nándicó cóo inī nūū Yāā Dios.

20 Chi sa carta tee-ó quīhīn nūū ji jā má quívi nduū cā ji jíín ídolo, de mā cācá ndiī ji, de mā cājí ji cūñu quiti jéhné chi nduú ní játi nīñī tī, de ni iin nīñī ndá cā quiti mā cājí ji.

21 Tūhun yáhá-ni tee ó quīhīn nūū ji. Chi ja íyó ndá tēe nácani ley Moisés jondē janahán de jondē mitan. De ndācá quīvī nátātú cáhvi ndá dē ndá tūhun ñúcuán inī ndá vehe īī sinagoga ndācá ñuū, ncachī Jacobo.

22 De súcuán nī ncucáhnú inī ndá apóstol jíín ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú jíín ndihi

nchivī cándíja jā súcuán sāhá dē, de nī nacāji ndá dē sava tēe quīhīn jíín Pablo jíín Bernabé, chi quīnohōn ndúū dē Antioquía. De tēe nī nacāji dē ñúcuán cúu Silas jíín Judas, de incā síví dē cúu Barsabás. De iin tēe cúñáhnú cúu ndúū dē nūū ndá hermano.

23 De ndá tēe ñúcuán née dē carta, de súcuán cáhān: Ndá máá sá cúu apóstol jíín ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú jíín ndá cā hermano, de tée ndá sá tūhun yáhá cuēē nūū ndá ní, hermano ndá cā nación jā ndéē ndá ní inī ñuū Antioquía jíín región Siria jíín Cilicia. Sāhá ndeé inī ndá ní.

24 Nī nīhīn sá tūhun jā ní nquee sava táhán sá yáhá nī nquenda dē nūū ndá ní jā cúu ní nchivī cándíja Cristo. De nī ndacu dē jā cuu ndá ní circuncidar jíín jā cuetáhví ní ley Moisés. De jíín tūhun jā ní ncāhān ndá dē ñúcuán de jáni ndasí inī ndá ní de cúcuécá inī ní sáhá dē. Sochi nsūú ndá sāán ní ntétíñú ndá tēe ñúcuán jā cuéē dē nūū ní.

25 De mitan nī nsāhá ndāā ndá sá, de inuú-ni jáni inī ndá sá. De nī nacāji sá tēe jā tetíñú sá cuēē nūū ní jíín hermano jā mānī ō jíín jā cúu Bernabé jíín Pablo.

26 De ndúū tēe yáhá ja nī jēhe dē tūhun jā vísō ná cúū dē jā síquī Jētohō ō Jesucristo.

27 Túsaá de tetíñú ndá sá Judas jíín Silas cuēē dē nūū ní tácua suni inuú-ni cachī tūhun ndúū dē nūū ndá ní táni cáhān carta yáhá.

28 Chi súcuán jétahān inī Espíritu Santo, de saá-ni ndá máá sá suni mā tēé ndá sá ni iin tiñu víjín sīquī ndá ní, chi maá-ni tiñu jā cánuú cā yáhá:

29 Mā cājí ní cā jā ní nsōcō nūū ídolo, ni mā cājí ní nīñī, ni quiti jéhné chi nduú ní játi nīñī tī, de mā cācá ndiī ndá ní. Tú sndóo ní ndācá yáhá de vāha squíncuu ní. Sāhá ndeé inī ndá ní túsaá, cáchī carta.

30 De ndá tēe jā ní ntetíñú ndá dē ñúcuán, cuāhān ndá dē Antioquía. De nī nastútú ndá dē ndá nchivī cándíja, de nī jēhe dē carta ñúcuán nūū ji.

31 De nī ncahvi ndá ji, de nī ncusiī inī ji jíín tūhun ndeé inī jā cáhān carta.

32 De suni tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu Judas jíín Silas, de jíín ndācá cā tūhun jā ní ncāhān ndúū dē de nī ndundeé inī ndá hermano ñúcuán, de nī jija cā inī ndá ji nī nsāhá ndúū dē.

33 De nī īyo ndá dē ñúcuán jacū quīvī. Sá de nī nacuetáhví ndá hermano nūū ndá dē jā quínohōn dē nūū ndá tēe jā ní ntetíñú ndá dē.

34 Sochi nī jētahān inī Silas jā quendōo dē ñúcuán.

35 De suni nī nquendōo Pablo jíín Bernabé Antioquía, de stéhēn ndúū dē jíín cuāhā cā tēe ñuū ñúcuán, de nácani ndá dē tūhun vāha maá Jētohō ō.

Jā quínacani tucu Pablo tūhun yā vuelta ūū

36 De nī ncuu cā quīvī, de Pablo nī ncāhān dē jíín Bernabé: Mitan de quīndēhé ó ndācá hermano ō ndācá ñuū nūū ní nacani ó tūhun maá Jētohō ō nūū ji, cúndēhé ó nāsa íyó ndá ji, ncachī dē.

37 De cúnī Bernabé jā quíhīn
dē jíín Juan, tēe nání Marcos.
38 Sochi nduú ní jétahān inī
Pablo jā quíhīn tēe ñúcuán
jíín dē, chi jondē Panfilia nī
ncusíín Marcos nūū Pablo jíín
Bernabé, de nduú ní ncúnī cā
Marcos jā chindeé táhán dē
jíín ndúū dē saá.
39 De nahán nī natúhún
Pablo jíín Bernabé, de nduú
ní ncúndaā inī ndúū dē jā síquī
Marcos. De nī ncusíín ndúū
dē, de Bernabé nī jeca dē
Marcos cuāhān ndúū dē jíín
barco jondē isla Chipre.
40 De Pablo nī nacāji dē
Silas jā quíhīn dē jíín. De ndá
cā hermano nī jīcān táhvī nūū
maá Jētohō ō jā ná chíndeé
chituu yā Pablo, chi vāha inī
yā. De cuāhān ndúū dē.
41 De nī jicó núu dē níí Siria
jíín Cilicia. De nī jija cā inī
ndá nchivī cándíja ñúcuán nī
nsāhá dē.

16

Jā cuáhān Timoteo jíín
Pablo jíín Silas

1 Ñúcuán de nī nenda Pablo
jíín Silas ñuū Derbe jíín Listra.
De iin ñuū ñúcuán íyó iin tēe
cándíja, nání dē Timoteo. De
cúu dē sēhe yií iin ñahan he-
brea jā cándíja Jesús. De tatá
dē cúu tēe griego.
2 De ndācá hermano ñuū
Listra jíín ñuū Iconio nī
ncāhān ndá dē jā tēe vāha cúu
Timoteo.
3 De cúnī Pablo jā cueca dē
Timoteo quīhīn dē jíín. De nī
nsāhá Pablo jā cuu ji circunci-
dar, chi nduú cúnī dē jā cāhān
ndá nchivī hebreo jāá nduú
ní squíncuu Timoteo costum-
bre ñúcuán, chi ndihi ji jínī jāá
nsūú tēe hebreo cúu tatá ji.
4 De ndācá ñuū nī jēhēn ndá
dē nī stéhēn ndá dē nūū ndá
nchivī cándíja jā ná squíncuu ji
tiñu jā ní ntatúnī ndá apóstol
jíín ndá tēe ñáhnú Jerusalén jā
ndíso tíñú nūū nchivī cándíja.
5 De ndá nchivī cándíja nī
jija cā inī ji. De ndiquivī nī
ncāyā cā ndá ji.

Jā ní stéhēn yā iin tēe región
Macedonia nūū Pablo

6 De nduú ní jéhe Espíritu
Santo tūhun jā nacani dē
tūhun yā inī región Asia, de
jā ñúcuán cúu jā ní nchāha
ndá dē cuāhān dē ichi región
Frigia jíín Galacia.
7 De nī nquenda dē nūū
quétáhán región Misia jíín Bi-
tinia. De cúnī dē jā quíhīn
dē Bitinia nícu, sochi Espíritu
Jesús nduú ní jéhe yā tūhun jā
quíhīn dē.
8 De nī nchāha ndá dē iin
lado Misia cuāhān dē puerto
Troas.
9 De iin jacuáā nī stéhēn yā
nūū Pablo jā íñí iin tēe región
Macedonia cáhān ndāhví jíín
dē: Nehēn ní Macedonia
yáhá, de chindeé ní ndá sāán,
ncachī.
10 Súcuán nī stéhēn nūū dē.
Ñúcuán de sāán jā cúu Lucas,
nī nquetáhán sá jíín Pablo. De
nī nsāhá tūha ndá sá jā quíhīn
ndá sá Macedonia, chi nī jinī
cājí sá jā maá Yāā Dios cúnī yā
jā nacani ndá sá tūhun vāha
yā nūū ndá nchivī ñúcuán.

Jā ní īyo Pablo jíín Silas inī
ciudad Filipos

11 De jíín barco nī nquee ndá sá ñuū Troas cuāhān ndāā sá isla Samotracia. De quīvī téēn nī nquenda sá ñuū Neápolis.

12 De ñúcuán nī nquee tucu ndá sá de nī nquenda ndá sá Filipos jā cúu ñuū cúñáhnú cā inī Macedonia, chi nchivī ciudad Roma nī nsāhá ji ñuū ji ñúcuán. De nī īyo ndá sá ñúcuán jacū quīvī.

13 De iin quīvī nátātú nī nquee ndá sá ñuū ñúcuán, de nī jēhēn ndá sá iin yuhú yúte. De ñúcuán cúu iin lugar nūū jícān táhvī ndá nchivī. De nī jēcundeē ndá sá, de nī nacani ndá sá tūhun yā nūū ndācá ñahan jā ní natacā ñúcuán.

14 De iin ñahan náni Lidia jā váji jondē ñuū Tiatira, xícó ña sahma cuahá ndíhí jā yāhvi ndéē. De chíñúhún ndija ña Yāā Dios. De nī nini ña tūhun nácani ndá sá, de nī nsāhá maá Jētohō ō jā ní ncandíja ña tūhun yā jā cáhān Pablo.

15 De tá nī jenduté ña jíín ndācá nchivī jā ndéē vehe ña de nī ncāhān ndāhví ña jíín sá: Tú jáni inī ndá ní jā cándíja ndija sá nūū maá Jētohō ō, de cuēē ndá ní vehe sá cundeē ní, ncachī ña. De nī ncana fuerza ña ndá sāán.

16 Sá de iin quīvī cuāhān tucu ndá sá nūū jícān táhvī ndá ji ñúcuán. De nī nquetáhán sá jíín iin sūchí síhí jā ñúhún tāchī inī, de maá sáhá jā cúu cáhān ji tūhun nāsa coo ichi núū, de quée ndaā jā cáhān ji. De sūchí yáhá nī jeen ndá patrón ji tácua nīhīn dē cuāhā xūhún sīquī jā cáchī tūhun ji nūū ndá nchivī nāsa coo ichi núū.

17 De sūchí ñúcuán níquīn ji vāji ji yātā ndá sá cána cóhó ji: Ndá tēe yáhá sátíñú dē nūū Yāā Dios, Yāā cúñáhnú ndasí, de cáchī tūhun ndá dē nūū ndá ní nāsa cācu ní nūū cuáchi ní, ncachī ji.

18 De cuāhā quīvī nī nsāhá ji súcuán nūū ndá dē. De nī ntahúhvī inī Pablo, de nī ndicó cóto dē nūū ji, de nī ncāhān dē jíín tāchī ñúcuán: Tátúnī ni jíín poder Jesucristo jā quee nú inī sūchí yáhá quīhīn nū, ncachī dē. De maá hora ñúcuán de nī nquee-ni.

19 Ñúcuán de nī jinī ndá patrón ji jā má níhīn cā ndá xūhún sāhá ji. De jā suu cúu jā ní ntiin ndá Pablo jíín Silas cuāhān ndá jíín ndúū dē centro nūū íyó justicia.

20 De nī jani ndá ndúū dē nūū ndá tēe sáhá ndāā tiñu, de nī ncachī ndá: Ndúū tēe yáhá cúu tēe hebreo, de sáhá ndúū dē jā cúvaā nchivī ñuū ō.

21 De jáquīn ndúū dē incā costumbre jā má cūú cuetáhví ó ni mā cūú sāhá ó, chi contra sīquī ley nación maá ó cúu, chi nchivī nación Roma cúu ó, ncachī ndá.

22 Ñúcuán de nī nenda cuāhā cā nchivī sīquī ndúū dē. De nī ncachī ndá tēe cúñáhnú ñúcuán jā ná scúnuu ndá sahma ndúū dē, de ná cáni ndá ndúū dē jíín ñutun.

23 De tá nī ncuu nī ncani ndasí ndá ndúū dē, de nī squívi ndá ndúū dē vecāa. De nī ncachī ndá nūū tēe jā jíto vecāa jā ná cóto vāha ndúū dē.

24 De tēe jíto vecāa, tá nī ndacu ndá súcuán nūū dē de nī squívi dē Pablo jíín Silas vecāa ichi ínī cā. De nī nchihi dē sūcūn jéhē ndúū dē iin ñutun jā ndéē yāvī, de nī nasníhin dē jíín cadena.

25 De tá nī ncuu sava ñuú de jícān táhvī Pablo jíín Silas de jíta ndúū dē yaā īī nūū Yāā Dios. De suni nī jini ndá nchivī jā yíhí jíín dē vecāa.

26 De sanaā-ni de nīhin ndasí nī ntāan, de nī ncandā níí vecāa. De ndāca viéhé cāa ñúcuán nī nune-ni, de cadena jā núhnī ndá nchivī nī ndājī-ni.

27 De nī ndoto tēe jíto vecāa. De nī jinī dē jā núne ndá viéhé cāa, de nī ntavā dē espada jā cahnī dē maá dē nícu, chi jáni inī dē jā ní jinu ndá nchivī yíhí vecāa cuāhān ji.

28 Sochi nī ncāhān jee Pablo: Mā cáhnī ní maá ní, chi yíhí ndihi ndá sá yáhá, ncachī dē.

29 Ñúcuán de tēe jā jíto vecāa nī ncana dē ñuhūn nī nquiji. De nī nquīvi dē-ni inī vecāa, de quísi dē jā yúhú dē. De nī jēcuīñī jītí dē nūū Pablo jíín Silas.

30 De nī ntavā dē Pablo jíín Silas tāvēhé cāa, de nī ncāhān dē: Señor, ¿naá cúu jā sāhá sá tácua cācu ánō sá? ncachī dē.

31 De nī ncāhān ndúū dē jíín tēe ñúcuán: Candíja ní Jētohō ō Jesucristo de cācu ní, de saá-ni ndācá nchivī vehe ní, ncachī dē.

32 De nī nacani ndúū dē tūhun maá Jētohō ō nūū tēe ñúcuán jíín nūū ndācá nchivī jā ndéē vehe dē.

33 De maá jacuáā ñúcuán nī naquete dē nūū ní ntacuēhé ndúū dē jā ní nsāhá ñutun. De ñúcuán de nī jenduté dē jíín ndācá nchivī jā ndéē vehe dē.

34 De nī jeca dē Pablo jíín Silas cuāhān dē jíín vehe dē, de nī jēhe dē jā ní nchajī ndúū dē. De nī ncusiī ndasí inī dē jíín ndá cā nchivī jā ndéē vehe dē jā ní ncandíja ndá ji Yāā Dios.

35 De tá nī ntūu de ndá tēe cúñáhnú nī ntetíñú dē ndá policía cuāhān nūū tēe jā jíto vecāa jā ná siáā dē Pablo jíín Silas.

36 De tēe jā jíto vecāa nī ncachī tūhun dē tūhun yáhá nūū Pablo: Ndá tēe cúñáhnú nī ntetíñú dē tūhun vāji jā siáā sá ní. Túsaá de quee ndúū ní quīhīn ní, de sāhá ndeé inī ní, ncachī dē.

37 Sochi nī ncāhān Pablo jíín policía: Cuāhā nchivī nī jinī jā ní ncani ndá dē ndúū sá. ¿De nūcu nduú ní nsáhá ndāā dē de tú jāndáā jā íyó cuāchi ndúū sá? De nī nchihi ndá dē ndúū sá vecāa vísō tēe Roma cúu ndúū sá, chi íyó ley jā má cūú sāhá dē súcuán jíín nchivī Roma. De mitan ¿á tavā yuhū dē ndúū sá cúnī ndá dē, á naá cúu? De jā súcuán mā cūú cuitī, chi ná quíji ndá máá dē tavā dē ndúū sá, ncachī Pablo.

38 Ñúcuán de nī ndicó cóo ndá policía nī nacani dē ndācá tūhun yáhá nūū ndá tēe cúñáhnú, de nī nchūhú ndasí ndá nī jini ndá jā tēe Roma cúu Pablo jíín Silas.

39 De nī nquenda ndá, de nī ncāhān ndāhví ndá jíín ndúū

dē jā ná cúne cáhnú inī ndúū dē. De nī ntavā ndá ndúū dē vecāa, de nī ncāhān ndāhví ndá jā ná quée dē quīhīn dē inī Filipos.

40 De sá de nī nquee ndúū dē vecāa, de cuānohōn dē vehe Lidia. De nī ncāhān ndúū dē tūhun ndeé inī jíín ndá hermano, de nī nquehen tucu ndúū dē ichi cuāhān dē.

17

Jā ní ncuvaā nchivī ñuū Tesalónica

1 De nī nchāha Pablo jíín Silas ñuū Anfípolis jíín ñuū Apolonia cuāhān dē, de nī nquenda dē Tesalónica nūū íyó iin vehe īī sinagoga táhán dē hebreo.

2 De nī ndeē ndúū dē ñúcuán ūnī semana. De ndá quīvī nátātú de sáhá Pablo tá-ni sáhá dē, chi nī jēhēn dē vehe īī sinagoga, de nī ncāhān dē jíín ndá tēe ñúcuán sīquī tutū īī.

3 De jíín tūhun cáhān tutū īī nī stéhēn dē jā cánuú jā ndoho Cristo jā cuū yā de natecū yā, de nī ncāhān dē: Jesús, Yāā jā nácani sá tūhun nūū ndá ní, suu yā cúu Cristo, Yāā jā ní jani Yāā Dios jā scácu yóhó, ncachī dē.

4 De nī ncandíja sava táhán dē hebreo jíín cuāhā nchivī griego jā suni chíñúhún Yāā Dios, jíín cuāhā ñahan cúñáhnú. De inuú-ni nī nduu ndá ji jíín Pablo jíín Silas.

5 Ñúcuán de nī ncucuásún ndasí inī ndá táhán dē hebreo jāá nduú cándíja, de nī stútú ndá dē sava tēe nēhén jā jíca cúxí-ni. De nī ncuvaā ndasí ndá ji inī ñuū ñúcuán. De nī nquenda ndá vehe Jasón nánducú ndá Pablo jíín Silas jā cueca ndá de cani ndá nūū ndá nchivī cuāhā nícu.

6 Sochi nduú ní nánihīn ndá ndúū dē. De nī jeca xeēn ndá Jasón jíín sava cā hermano nī nquenda ndá jíín ndá dē nūū ndá tēe tátúnī inī ñuū ñúcuán, de nī ncana jee ndá sīquī Pablo jíín Silas: Ndá tēe jā sáhá síín nchivī níí cáhnú ñayīví, suni nī nquenda ndá dē yáhá.

7 De Jasón nī jēhe núú dē vehe dē ndéē ndá tēe ñúcuán. De ndācá ndá dē nduú jétáhví dē ley maá rey ndācá ó jā cúu ó nchivī Roma, chi sa cáhān ndá dē jā íyó incā rey jā jétáhví ndá dē jā nání Jesús, ncachī ndá.

8 De ndá tēe tátúnī jíín ndá cā nchivī nī jini ndá tūhun yáhá, de nī ncuvaā ndá.

9 De Jasón jíín ndá cā hermano nī sndóo ndá dē xūhún dē jā cúu prenda jā tají dē Pablo jíín Silas quīhīn ndúū dē, de sá de nī nsiáā ndá Jasón jíín ndá cā hermano cuānohōn dē.

Jā ní īyo Pablo jíín Silas inī ñuū Berea

10 Ñúcuán de ndá hermano nī scáca ñuú-ni dē Pablo jíín Silas cuāhān ndúū dē Berea. De tá nī nquenda ndúū dē ñúcuán, de nī nquīvi dē inī vehe īī sinagoga táhán dē hebreo.

11 De táhán dē hebreo ñúcuán vāha cā inī ndá ji nsūú cā táhán dē hebreo ñuū Tesalónica, chi vāha nī ncusiī inī ji jíín tūhun jā ní nacani ndúū dē. De ndācá quīvī

nánducú viī ndá ji nūū túcūtū īī de tú súcuán cáhān, á nduú.
12 De jā ñúcuán nī ncandíja cuāhā ji, de suni nī ncandíja cuāhā nchivī griego, cúu tēe cúu ñahan cúñáhnú.
13 Sochi ndá táhán dē hebreo ñuū Tesalónica nī nīhīn dē tūhun jā suni nácani Pablo tūhun Yāā Dios ñuū Berea. De nī jēhēn ndá dē Berea, de nī scáhān ndá dē ndá nchivī ñúcuán de nī nenda ji sīquī Pablo.
14 De ndá hermano Berea nī ntetíñú dē-ni Pablo jā quíhīn dē yuhú mar. De nī nquendōo Silas jíín Timoteo ñúcuán.
15 De sava hermano nī jēsiáha dē Pablo jondē Atenas. De nī ncachī Pablo nūū ndá tēe ñúcuán jā ñamā ná quíhīn Silas jíín Timoteo ñúcuán, de nī ndicó cóo ndá hermano cuānohōn dē.

Jā ní īyo Pablo inī ñuū Atenas

16 De juni ndétu Pablo ñuū Atenas jā quenda Silas jíín Timoteo de nī jinī dē jā ndá nchivī ñúcuán ndasí chíñúhún ji ndá ídolo, de nī ncucuécá ndasí inī dē.
17 De inī vehe īī sinagoga nī nacani dē tūhun yā nūū ndá táhán dē hebreo jíín ndá cā nchivī jā suni chíñúhún Yāā Dios. De suni ndiquivī nácani dē tūhun yā nūū ndá nchivī jā íyó nūū yáhvi.
18 De sava tēe jā scuáha tūhun epicúreo jíín jā scuáha tūhun estoico nī natúhún ndá dē jíín Pablo, de sava dē nī ncāhān: ¿Nā tūhun cúu jā cáhān tēe tíléhlé yáhá? ncachī ndá. De sava cā nī ncāhān: Tūhun yāā jeé jāá nduú jínī ō nácani dē, ncachī ndá. Súcuán nī ncāhān dē chi nī nacani Pablo tūhun vāha Jesús jíín tūhun jā ní natecū yā.
19 De nī jeca ndá dē cuāhān ndá jíín dē nūū ndútútú ndá tēe cúñáhnú iin lugar nūū nání Areópago, de nī ncāhān ndá: Mitan de sāhá ní iin favor cachī ní ndá tūhun jeé jā nácani ní, chi cúnī ndá sá cunini sá.
20 Chi tūhun jāá nchá ha ca cunī ndá sá cúu, de cúnī ndá sá jā jīcūhun inī ndá sá sīquī tūhun ñúcuán, ncachī ndá.
21 Chi ndācá nchivī Atenas jíín ndācá nchivī incā ñuū jā ndéē inī Atenas, nduú cā nā incā cúsiī cā inī ji jíín chi maáni jā cúnī ji jā cunini ji ndá tūhun jeé de suni cāhān ji cúnī ji.
22 De íñí Pablo māhñú nchivī jā ní ndutútú inī Areópago de nī ncāhān dē: Ndá ní nchivī Atenas, nī jinī sá jā vāha chíñúhún ní ndá yāā maá ní.
23 Chi nī jicó núu sá nī ndēhé sá ndá jā chíñúhún ndá ní, de nī jinī sá iin altar jā ndéē letra, de súcuán cáhān: Yáhá cúu altar maá yāā jāá ncháha ca cunī ō tūhun yā, cáchī. De maá Yāā ñúcuán jā chíñúhún ndá ní vísō ncháha ca cunī ní tūhun yā, suu tūhun Yāā ñúcuán cúu jā nácani sá nūū ní mitan.
24 Chi Yāā ñúcuán cúu Yāā jā ní nsāhá ñayīví jíín ndācá cā jā íyó, de maá yā cúu Jētohō andiví jíín ñayīví. De nduú ndéē yā inī veñūhun jā sáhá nchivī.

25 De maá yā chi nduú jíni ñúhún yā ni iin ndatíñú jā cuāha nchivī nūū yā, chi maá yā sáhá jā técū nchivī jíín jā stáá táchī ji jíín jā níhīn ji ndihi jā jíni ñúhún ji.

26 De nī nsāhá yā jā chījin iin-ni tatā nī ntāhvī ndācá nchivī jā ní nduu ndācá nación tácua cundeē ji níí cáhnú ñayīví. De nī jani yā cuīyā jā cutecū ndá nchivī, jíín lugar nūū cundeē ndá ji.

27 De súcuán nī nsāhá Yāā Dios, chi cúnī yā jā nanducú ó yā, chi tú nanducú ó yā de nanihīn ō yā, chi nduú íyó jícá yā jíín iin iin ó.

28 Chi maá yā cúu jā sáhá jā íyó maá ó jíín jā técū ō jíín jā cándā ō. De suni súcuán nī ncāhān sava tēe jā távā yaā ní: De suni tatā maá yā cúu ndācá ó, cáchī

29 De tú tatā Yāā Dios cúu ndācá ó, túsaá de mā cāní inī ō jā cúu Yāā Dios tá cúu nūū cúu ídolo oro á plata á yūū, chi ndá ñúcuán cúu jā ní jani inī nchivī jā súcuán cáá yā, de nī nasāhá ji-ni.

30 De nī jendeé inī yā sīquī jā nduú ní jícūhun inī ndá ji jondē saá, de mitan chi ndácu yā jā ndācá nchivī níí cáhnú ñayīví ná nácani inī ji sīquī cuáchi ji.

31 Chi Yāā Dios ja nī jani yā quīvī jā ndāā sāhá ndāā yā tiñu ndá nchivī ñayīví, de nī jani yā Jesús jā maá Jesús sāhá ndāā. De ja nī stéhēn nijīn Yāā Dios nūū ndācá nchivī jā maá yā nī jani Jesús, chi nī nastécū yā Jesús jā ní ncuu yā ndīyi, ncachī Pablo.

32 De jā súcuán nī jini ndá ji tūhun jā nátecū ndīyi, de sava ji nī ncāhān yīchī ji. De sava cā ji nī ncāhān: Cúnī ndá sá jā cāhān tucu ní ndá tūhun jīñā incā quīvī cunini ndá sá, ncachī ndá ji.

33 De nī nquee Pablo māhñú nchivī ñúcuán cuāhān dē.

34 De cuāhān sava nchivī jíín Pablo, de nī ncandíja ndá ji. De iin ji cúu Dionisio, tēe jā ndútútú jíín ndá tēe cúñáhnú jā sáhá junta nūū nání Areópago, de incā ji cúu ñahan nání Dámaris, de íyó cā ji.

18

Jā ní īyo Pablo inī ñuū Corinto

1 Ñúcuán de nī nquee Pablo inī Atenas, de cuāhān dē Corinto.

2 De ñúcuán nī jinī dē nūū iin táhán dē hebreo nání Aquila. Tēe región Ponto cúu dē, de nī īyo dē nación Italia chi cáta jacū-ni quīvī nī nquenda ndúū dē jíín ñasíhí dē Priscila ñuū Corinto jā ní nquee ndúū dē inī Italia. Chi nī ntatúnī rey Claudio jā ná quée ndācá nchivī hebreo inī Roma jā cúu capital nación Italia. De nī nquenda Pablo vehe Aquila jíín Priscila.

3 De iin-ni tiñu sáhá tēe ñúcuán jíín Pablo, chi tēe quícu manta jā cuu vehe cúu ndúū dē. De nī ndeē Pablo jíín tēe ñúcuán, de nī nsatíñú cáhnú ndúū dē.

4 De ndācá quīvī nátātú nī jēhēn Pablo vehe īī sinagoga nī nacani dē tūhun yā, de nī

nducú ndéé dē jā scándíja dē táhán dē hebreo jíín nchivī ndá cā nación.

5 De nī nquenda Silas jíín Timoteo ñuū Corinto jā váji ndúū dē Macedonia. De tá nī nquenda ndúū dē Corinto, de Pablo chi cúsá maá tūhun yā nácani cájí dē nūū táhán dē hebreo jā Jesús cúu Cristo jā ñúhún inī ndá ji jā quiji.

6 Sochi nī nquijéhé ndá ji cáhān ji sīquī tūhun ñúcuán jāá nsūú tūhun ndāā cúu, de nī ncāhān nāvāha ndá ji nūū dē. Ñúcuán de Pablo nī nquisi dē sahma dē jā cúu seña jā quíhīn dē de quendōo ndá ji jíín cuāchi ji. De nī ncāhān dē jíín ndá ji: Cuāchi ndá máá ní cúu jā tānū tāhvī ní túsaá, de nsūú cuāchi maá sá cúu. Mitan de sndóo sá ndá ní jā cúu ní táhán sá nchivī hebreo, de quīhīn sá nacani sá tūhun yā nūū nchivī ndá cā nación, ncachī dē.

7 De nī nquee dē vehe īī sinagoga ñúcuán, de nī nquīvi dē vehe iin tēe nání Justo. De tēe ñúcuán suni chíñúhún dē Yāā Dios, de maá xiín vehe īī sinagoga cáá vehe dē.

8 De Crispo, tēe cúñáhnú inī vehe īī sinagoga, nī ncandíja dē nūū maá Jētohō ō jondē jíín níí nchivī vehe dē. De cuāhā nchivī ñuū Corinto nī jini ndá ji tūhun jā nácani Pablo, de nī ncandíja ji, de nī jenduté ndá ji.

9 De iin jacuáā nī stéhēn nijīn maá Jētohō ō nūū Pablo, de nī ncāhān yā: Mā cúyūhú nú, de ni mā cásī nū yuhú nú, chi nacani nú tūhun nī.

10 Chi jíca maá nī jíín nú, de ni iin tēe mā cūú sāhá nāvāha dē ndóhó. Chi ñuū yáhá íyó cuāhā nchivī jā candíja ji tūhun nī, ncachī yā.

11 De sá de iin cuīyā yósāvá nī īyo Pablo ñuū ñúcuán, de stéhēn dē tūhun Yāā Dios nūū ji.

12 De tá nī ncuu Galión gobernador inī región Acaya de inuú-ni nī nenda ndá nchivī hebreo sīquī Pablo, de nī jeca ndá ji dē cuāhān ji jíín dē vehe tíñú.

13 De nī ncāhān ndá jíín Galión: Tēe yáhá chi scáhān ndasí dē nchivī jā incā modo chiñúhún ji Yāā Dios, de jā chíñúhún ji chi contra ley cúu, ncachī ndá.

14 De númī Pablo jā cāhān dē nícu, sochi nī ncāhān-ni Galión jíín ndá nchivī ñúcuán: Ndá ndóhó nchivī hebreo, tú iin cuāchi xeēn á iin cuāchi nīhin cúu jā cáhān nū sīquī dē de cunini vāha nī jā cáhān nū nícu.

15 De nduú. Chi maá-ni sīquī nā-ni tūhun á sīquī nā-ni síví á sīquī ndá ley maá nú cúu, de ndá ñúcuán chi sāhá ndāā maá nú túsaá. Chi nduú sáhá ndāā ni iin tiñu súcuán, ncachī dē.

16 De nī ntavā dē ndá ji cuāhān ndá ji tāvēhé tíñú.

17 Ñúcuán de ndá nchivī griego nī ntiin ji Sóstenes, tēe cúñáhnú inī vehe īī sinagoga, de nī ncani ndá ji dē viéhé tíñú, de Galión chi nduú ní nsáhá cuitī dē cuenta.

Jā ní nōhōn tucu Pablo Antioquía, de nī nquee dē cuāhān

dē jā nacani dē tūhun yā vuelta ūnī

18 De cuāhā cā quīvī nī ndeē Pablo Corinto. Sá de nī nacuetáhví dē nūū ndācá hermano ñúcuán, de Aquila jíín ñasíhí dē Priscila nī nquee ndá dē cuāhān dē jíín Pablo ñuū Cencrea. De ñúcuán nī nsēté Pablo xīnī dē, chi ñúcuán cúu iin seña jā ní squíncuu dē jā ní nquee yuhú dē nūū yā. De nī nquīvi ndá dē barco jā quíhīn dē jondē región Siria.

19 De nī nquenda ndá dē ñuū Efeso. De ñúcuán nī sndóo dē Aquila jíín Priscila, de maá dē-ni nī jēhēn vehe īī sinagoga, de nī nacani dē tūhun yā nūū ndá táhán dē hebreo jā ní ndutútú ñúcuán.

20 De nī ncāhān ndāhví ndá ji jíín dē jā ná cúndeē dē jacū cā quīvī jíín ji, sochi nduú ní jéhe dē tūhun.

21 Chi nī nacuetáhví dē nūū ji, chi nī ncāhān dē: Cánuú jā quínohōn sá ciudad Jerusalén jā coo sá vico, sochi tú cúnī Yāā Dios de nenda tucu sá nūū ní, ncachī dē. De nī nquee dē inī ñuū Efeso, de nī nquīvi dē barco cuāhān dē.

22 De nī nquenda dē Cesarea, de sá de nī jēhēn dē Jerusalén jā sāhá dē saludar grupo nchivī cándíja ñúcuán, de sá de cuānohōn dē jondē Antioquía.

23 De nī īyo dē ñúcuán jacū quīvī, de sá de nī nquee dē ñúcuán cuāhān tucu dē nī jicó núu dē níí ndáñúū Galacia jíín ndáñúū Frigia. De ndá nchivī cándíja nūū ní jēhēn dē nī jija cā inī ndá ji nī nsāhá dē.

Jā ní nacani Apolos tūhun Jesús inī ñuū Efeso

24 De Efeso nī nquenda iin tēe hebreo jā nání Apolos, de tēe ñuū Alejandría cúu dē. De vāha ndasí nácani dē tūhun yā, de jínī vāha dē tutū īī.

25 De suni ja nī ncutūha dē tūhun jā ní stéhēn Juan nāsa quiji maá Jētohō ō Jesús. De ndíhvī inī dē stéhēn cājí dē tūhun yā vísō maá-ni tūhun jā ní stéhēn Juan tá nī scuénduté dē nchivī cúu.

26 De nī nchundeé inī Apolos nī ncāhān dē tūhun yā inī vehe īī sinagoga. De nī jini Aquila jíín Priscila tūhun nácani dē, de nī jeca síín ndúū dē tēe ñúcuán, de nī stéhēn vāha cā ndúū dē tūhun Jesús jāá ncháha ca cunī Apolos.

27 Ñúcuán de cúnī Apolos jā quíhīn dē región Acaya. De ndá hermano ñuū Efeso nī ntee ji carta jā quíhīn dē jíín nūū nchivī cándíja Acaya jā ná cuétáhví ji Apolos. Chi ja cándíja sava nchivī ñúcuán nī nsāhá Yāā Dios sīquī jā vāha inī yā. De tá nī nquenda dē ñúcuán, de vāha nī nchindeé dē ji jíín tūhun yā.

28 Chi cájí ndasí nī ncachī dē nūū ndá táhán dē hebreo jondē nduú cā ní ncúu cāhān cā ndá dē sīquī tūhun Jesús. De súcuán nī ntūu nūū ndá cā nchivī jā nchivī hebreo chi stíví dē. Chi jíín tutū īī nī stéhēn Apolos jā maá Jesús cúu Cristo, jā ñúhún inī ndá nchivī hebreo jā quiji.

19

Jā ní īyo Pablo inī ñuū Efeso

1 De juni ndéē Apolos inī ñuū Corinto de nī jica nuu Pablo ndá ñuū íyó ichi síquī ñuū Efeso, sá de nī nquenda dē Efeso. De ñúcuán nī nquetáhán dē jíín sava nchivī cándíja.

2 De nī jīcā tūhún dē ji: ¿A nī nīhīn ndá ní Espíritu Santo tá nī ncandíja ní, á nduú? ncachī dē. De nī ncāhān ndá ji: Nduú chi juni nduú ní níhīn ndá sá tūhun de tú íyó Espíritu Santo, ncachī ji.

3 Ñúcuán de nī ncāhān dē: ¿De nāsa nī jenduté ndá ní túsaá? ncachī dē. De nī ncāhān ndá ji: Suu nī jenduté ndá sá modo jā ní stéhēn Juan, ncachī ndá ji.

4 De nī ncāhān Pablo: De jā ní scuénduté Juan cúu jā ní stéhēn dē jā ná nácani inī nchivī jā sndóo ji cuāchi ji, de nī ncāhān dē jā ná cándíja ji Yāā jā quiji jā cúu Cristo Jesús, ncachī Pablo.

5 De tá nī jini ndá ji tūhun yáhá de nī jenduté ndá ji-ni jā ní ncandíja ji maá Jētohō ō Jesús.

6 De nī ntee Pablo ndahá dē xīnī ndá ji. De nī nquīvi-ni Espíritu Santo inī ánō ndá ji, de nī ncāhān ndá ji síín síín yuhú, de nī nacani ji tūhun yā.

7 De nī īyo tá ūxī ūū tēe.

8 De ūnī yōō nī jica Pablo vehe īī sinagoga. De nī nchundeé inī dē nī ncāhān nīhin dē tūhun yā jā scándíja dē ji cúnī dē, chi nī ncachī dē nāsa tátúnī Yāā Dios.

9 Sochi sava ji nī ncujéhe inī ji, de nduú ní ncándíja ji, de nī ncāhān nāvāha ji sīquī tūhun Yāā Dios nī jini ndá nchivī jā ndútútú. De jā ñúcuán cúu jā ní ncujiyo-ni Pablo nūū ndá ji, de cuāhān dē jíín ndá nchivī cándíja. De ndācá quīvī nī stéhēn dē nūū ndá nchivī ñúcuán inī escuela iin tēe nání Tiranno.

10 De súcuán nī nsāhá Pablo ūū cuīyā. De ndācá nchivī jā íyó Asia, cúu nchivī hebreo jíín nchivī ndá cā nación, nī jini ji tūhun maá Jētohō ō Jesús.

11 De nī jēhe Yāā Dios poder nūū Pablo jā cuu sāhá dē quéhén nūū tiñu ñáhnú ndasí.

12 De jondē ndá pañito jíín ndá sahma jā jétíñú dē nī jēhēn ndá nchivī jíín nūū cáá ndá nchivī cúhū, de nī nduvāha ndá ji-ni cuēhē ndóho ji de nī nquee ndá tāchī inī ji.

13 De jacū tēe hebreo jícó núu ndá dē jā tavā dē tāchī inī nchivī. De cúnī dē jā nacunehen dē síví maá Jētohō ō Jesús tácua quee ndá tāchī inī nchivī. De súcuán cáhān ndá dē nūū ndá tāchī: Jíín síví maá Jesús, Yāā jā nácani Pablo tūhun, cáhān nīhin nī jíín nú jā quee nú quīhīn nū, cáchī dē.

14 De iin tēe hebreo, nání dē Esceva, cúu dē sūtū cúñáhnú, de íyó ūjā sēhe yií dē jā sáhá súcuán.

15 Sochi tá nī ncāhān ndá dē súcuán de nī ncāhān-ni tāchī: Ja jínī ni maá Jesús, de suni jínī ni Pablo. Sochi ndá ndóhó, ¿nā tēe cúu ndá nú jā cuetáhví nī nūū nū? ncachī.

16 De tēe ndóho tāchī ñúcuán nī ndava dē nī ntiin dē ndihújā tēe ñúcuán, de nī nsāhá xēēn dē chi jondē nī

stácuēhé dē, de nī stávichí dē. De nī nquee ndá dē vehe nī jinu ñií dē cuāhān dē.

17 De tūhun yáhá nī jinī ndá nchivī Efeso, cúu nchivī hebreo cúu nchivī ndá cā nación. De nī nchūhú ndasí ndá ji, de nī ncāhān ndá ji jā cúñáhnú ndasí maá Jētohō ō Jesús.

18 De cuāhā nchivī jā ní ncandíja nī nquenda ji nūū Pablo, náhmā ji ndācá cuāchi jā ní nsāhá ji.

19 De cuāhā ndá tēe jā névāha mágica nī nquenda ndá dē née dē tutū dē, de ndéhé jínúū ndācá nchivī de nī nteñuhūn ndá dē tutū dē. De nī ntavā ndá dē cuenta nāsaa ndéē ndá tutū jā ní ncāyū ñúcuán, de nī ncucáhnú inī ndá dē jā ūū xico ūxī mil xūhún plata cúu.

20 De súcuán nī jītē nuu tūhun maá Jētohō ō cuāhān, de nī jinī ndihi nchivī jā cúñáhnú ndasí tūhun yā.

21 De tá nī ncuu ndācá tiñu yáhá de nī jani téyíí inī Pablo jā quíhīn dē Macedonia jíín Acaya de sá de nenda dē ciudad Jerusalén. De nī ncāhān dē jā tá quenda dē Jerusalén de suni cánuú quīhīn dē ciudad Roma.

22 De nī scáca Pablo Timoteo jíín Erasto, ūū tēe jā chíndeé táhán jíín dē, cuāhān ndúū dē Macedonia. De nī nquendōo Pablo Asia jacū cā quīvī.

Jā ní ncuvaā nchivī ñuū Efeso

23 De iin ndá quīvī ñúcuán nī nenda ndasí nchivī sīquī tūhun yā.

24 Chi nī īyo iin tēe sátíñú plata nání dē Demetrio. De maá dē jíín ndá cā tēe jā sátíñú jíín dē, níhīn ndasí ndá dē xūhún, chi jíín plata sáhá ndá dē ndá veñūhun lulí jā cáá tá cáá veñūhun ídolo ji jā cúu yāā Diana.

25 De nī nastútú Demetrio ndá táhán dē jā sátíñú jíín dē jíín ndá cā tēe jā iin-ni tiñu sáhá jíín dē, de nī ncāhān dē: Señor, ja jínī ndá ní jā vāha níhīn ō xūhún sīquī tiñu sáhá ó yáhá.

26 De jínī ndá ní de suni jíni ndá ní tūhun jā tēe náni Pablo chi cáhān dē jāá nsūú Yāā ndāā cúu jā sáhá nchivī. De ja nī scáhān dē cuāhā nchivī, de nsūú maá iin-ni ñuū ō Efeso yáhá chi níí cáhnú región Asia.

27 De yúhú sá jā cani inī nchivī jāá nduú tiñu jā sáhá ó. De nsūú maá-ni ñúcuán, chi suni cani inī ji jāá nduú tiñu veñūhun maá yāā Diana, de suni sāhá jéhe inī ndá ji nūū yāā Diana, de mā cúñáhnú cā yā vísō ndihi nchivī Asia jíín nchivī níí cáhnú ñayīví chíñúhún ji yā mitan, ncachī dē.

28 Súcuán nī jini ndá tūhun yáhá, de nī nquītī ndasí inī, de nī ncana jee ndá: Cúñáhnú ndasí yāā Diana jā cúu patrona inī ñuū ō Efeso, ncachī ndá.

29 De ndihi ndá nchivī ñuū ñúcuán nī ncuvaā ji. De iin cáhnú-ni nī nenda ndá ji nī jeca xeēn ji Gayo jíín Aristarco cuāhān ndá jíín ndúū dē inī vehe nūū ndútútú ndá nchivī sáhá junta. De tēe

Macedonia cúu ndúū dē, de jíca ndúū dē jíín Pablo.

30 De cúnī Pablo jā quīvi dē nūū íyó túnú ndá nchivī ñúcuán jā cāhān dē jíín ndá nchivī cúnī dē nícu, sochi ndá nchivī cándíja nduú ní jéhe ji tūhun jā quīvi dē.

31 De saá-ni sava ndá tēe Asia jā cúñáhnú jā cúu amigo dē, nī ntetíñú tūhun cuāhān nūū dē cáhān ndāhví jíín dē jā má quívi dē nūū ní ndutútú nchivī ñúcuán.

32 De ndá nchivī jā ní ndutútú nī ncana jee, sava ji iin tūhun, de sava cā ji incā tūhun, de súcuán nī ncuvaā ndasí. De cuāhā ji nduú jínī cuitī ji nā sīquī cúu jā ní ndutútú ji.

33 De ndá tēe hebreo nī jani dē iin táhán dē tēe nání Alejandro nūū nchivī cuāhā, de nī ncachī tūhun ndá táhán dē nūū dē nā sīquī cúu jā cúvaā ndá. Ñúcuán de nī nsāhá Alejandro seña jā ná cóo nañíí nchivī, chi cúnī dē jā cachī dē nūū nchivī jāá nsūú cuāchi nchivī hebreo cúu jā cúvaā.

34 Sochi nī nacunī ndá ji jā tēe hebreo cúu dē, de jā ñúcuán nī ncana jee ndasí cā ndá ji tá ūū hora: Cúñáhnú ndasí yāā Diana jā cúu patrona inī ñuū ō Efeso, ncachī ndá ji.

35 Ñúcuán de secretario inī ñuū ñúcuán nī nsāhá dē jā ní jasī ndá ji yuhú ji, de nī ncāhān dē: Ndá ní tēe ñuū ō Efeso, ja jínī ndācá nchivī jā nchivī ñuū yáhá jíto ndācá ó veñūhun yāā Diana jā cúñáhnú, jíín imagen Diana jā ní nincava ichi andiví.

36 De ni iin mā cūú cāhān jāá nduú ndāā tūhun yáhá. Túsaá de vāha cā casī ndá ní yuhú ní, de mā sāhá ñamā ní iin tiñu jāá ncháha ca cucáhnú vāha inī ní.

37 Chi nī nquisiáha ndá ní ndúū tēe yáhá vísō nduú ní nsáhá dē ni iin cuāchi ni nduú ní ncáhān nāvāha dē sīquī yāā maá ó Diana.

38 De Demetrio jíín ndá cā tēe jā iin-ni tiñu sáhá jíín dē, de tú cúnī dē cāhān dē cuāchi sīquī iin tēe de ná quíhīn dē juzgado nūū ndá tēe jā sáhá ndāā tiñu, de ñúcuán cundaā sīquī tiñu ndá dē.

39 De tú íyó incā tiñu jā má cúndaā ñúcuán de sāhá ndāā ndá máá ní nūū junta cāhnú tá cúu nūū tátúnī ley.

40 Chi yúhú sá jā coto cachī nchivī nación Roma jā sīquī gobierno nénda ó, chi mā cúcáhnú inī ō nāsa cachī ō jā ní ncutútú ó de nī ncuvaā ō mitan, ncachī dē.

41 De tá nī jīnu nī ncāhān secretario tūhun yáhá, de nī jītē nuu-ni nchivī cuāhān ji.

20

Jā ní jēhēn Pablo región Macedonia jíín Grecia

1 De tá nī ncuu nī ncuvaā ndá ji, de incā quīvī de nī ncana Pablo ndá nchivī cándíja, de nī jani ichí dē ndá ji. De nī nacuetáhví nūū tāhán ndá ji jíín dē, de nī nanumi táhán ndá ji jíín Pablo. Sá de cuāhān Pablo Macedonia.

2 De níí cáhnú Macedonia nī jicó núu dē, de nī sndíhvī inī dē ndá hermano. De sá de nī nquenda dē Grecia.

3 De ñúcuán nī ndeē dē ūnī
yōō. De ja númī dē quīhīn dē
jíín barco jondē región Siria
nícu, de nī nīhīn dē tūhun jā
ní squétáhán ndá táhán dē he-
breo tūhun jā nenda dē sīquī
Pablo ichi nūū quíhīn dē. De
jā ñúcuán cúu jā ní nacani inī
dē, de nī ndicó cóo dē Mace-
donia.
4 De nī īyo sava tēe jíca
jíín Pablo, de súcuán nání
ndá dē: Sópater tēe ñuū
Berea, Aristarco jíín tēe
nání Segundo de tēe ñuū
Tesalónica cúu ndúū dē, Gayo
tēe ñuū Derbe, Tíquico jíín
Trófimo tēe región Asia, jíín
Timoteo.
5 De ndá tēe yáhá nī jehndē
ndāā dē cuāhān dē ñuū Troas,
de ñúcuán nī ndetu ndá dē
ndúū sá jíín Pablo. De sāán
cúu Lucas.
6 De tá nī nchāha vico jā
yájī ndá nchivī hebreo stātílā
jāá nduú nā levadura yíhí, de
jíín barco nī nquee ndúū sá
Filipos, de nūū úhūn quīvī nī
naquetáhán ndá sá jíín ndá dē
jondē Troas. De ūjā quīvī nī
īyo ndá sá ñuū ñúcuán.

Jā ní īyo Pablo ñuū Troas

7 De domingo nī ndutútú
ndá nchivī cándíja jā cajī ji
stātílā jā nūcūhun inī ji yā.
De cání ndasí nī stéhēn Pablo
tūhun yā nūū ndá ji chi jondē
sava ñuú, chi incā quīvī de
quīhīn dē.
8 De nī īyo cuāhā ñuhūn inī
vehe piso ūnī nūū ní īyo tútú
ndá sá ñúcuán.
9 De iin tēe lulí nání Eutico
ndéē ji viéhé ventana. De tá
nī ncunúú náçani Pablo tūhun
de jíhī ndasí ji māhná, de nī
nquīxīn ji-ni. De nī nincava ji
ventana jondē nūū ñūhún, de
tá nī nanee ndá nchivī ji de ja
nī jīhī ji.
10 Ñúcuán de nī nuu Pablo.
De nī jīquindeyi dē de nī numi
dē ji, de nī ncāhān dē: Mā
cúyūhú ndá ní, chi nī natecū
ji, ncachī dē.
11 De nī ndaa dē, de nī
scuáchi dē stātílā, de nī nchajī
dē jíín ndá ji jā núcūhun inī
ndá ji yā. De nahán cā nī
stéhēn dē tūhun chi jondē nī
ntūu. Ñúcuán de nī nquee dē
cuāhān dē.
12 De cuānohōn ndá ji jíín
Eutico, chi íyó vāha ji, de cúsiī
ndasí inī ndá ji.

Jā ní nquee Pablo ñuū
Troas cuāhān dē ñuū Mileto

13 De nī nquīvi ndá sá inī
barco, de cuāhān sá ñuū Asón,
de ñúcuán naquetáhán ndá
sá jíín Pablo, chi súcuán nī
ncachī dē jā caca jéhé dē de
quenda dē ñúcuán.
14 De nī naquetáhán ndá sá
jíín dē Asón. De nī nquīvi dē
barco jíín ndá sá, de cuāhān
ndá sá jíín dē ñuū Mitilene.
15 De ñúcuán nī nquee
tucu ndá sá jíín barco. De
quīvī téēn nī nquenda sá xiín
isla Quío, de quīvī únī de nī
nquenda sá jíín barco isla
Samos, de nī nquendōo ndá
sá ñuū Trogilio. De quīvī cúmī
de nī nquenda ndá sá Mileto.
16 Chi jáni inī Pablo jā má
jéncuiñī dē Efeso, tácua quee
ñamā dē-ni inī Asia, chi númī
dē jā quíhīn ñamā dē ciu-
dad Jerusalén tácua coo dē

maá quīvī Pentecostés tú ná cúñamā dē.

Jā ní jani ichí Pablo ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja inī ñuū Efeso

17 De juni ndéē dē ñuū Mileto, de nī ntetíñú dē tūhun cuāhān Efeso jā ná quíji ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja ñúcuán.

18 De tá nī nquenda ndá tēe ñúcuán de nī ncāhān dē: Ja jínī vāha ndá máá ní nāsa sáhá sá jondē quīvī jā ní nquiji xíhna ñúhún sá región Asia de jondē mitan.

19 De ja jínī ní nāsa nī nsatíñú vāha sá nūū maá Jētohō ō níí tiempo jā ní īyo sá jíín ndá ní de jondē mitan. De nduú ní nsáhá ñáhnú sá maá sá. De suni íyó vuelta jā ní jacu sá jā jéhē nchivī. De nī nquiji tūndóhó sīquī sá nī nsāhá ndá táhán sá hebreo, chi nī squétáhán ndá ji tūhun jā síquī sá.

20 De ja jínī ní jāá nduú ní ncúmanī jā nacani sá ndācá tūhun yā nūū ní jā sáhá jā quendōo vāha ndá ní, chi nī stéhēn sá tūhun yā cúu nūū chītú cúu inī ndācá vehe.

21 De suni inuú-ni nī nacani sá tūhun yā nūū ndá táhán sá hebreo jíín nūū nchivī ndá cā nación jā ná nácani inī ji sīquī cuáchi ji, de ná cándíja ji maá Jētohō ō Jesucristo.

22 De mitan chi ja ñúhún ichí sá jā quíhīn sá Jerusalén, chi sndíhvī inī Espíritu Santo sāán jā quíhīn sá vísō nduú jínī sá nāsa cundoho sá ñúcuán.

23 De íyó iin jā jínī sá, chi ndācá ñuū nūū jíca sá chi cáhān Espíritu Santo jíín sá jā quiji tūndóhó sīquī sá, de suni quīhīn sá vecāa.

24 De ni nduú sáhá sá cuenta vísō ná cáhnī ji sāán, chi jā cúnī sá cúu jā ná sínu vāha sá tiñu jā ní ntee maá Jētohō ō Jesús sīquī sá de súcuán cusiī inī sá. De tiñu ñúcuán cúu jā nácani sá tūhun vāha yā nūū ndācá nchivī nāsa vāha inī Yāā Dios jíín ó.

25 De māhñú ndá máá ní chi ja nī jica nuu sá nī nacani sá tūhun nāsa tátúnī Yāā Dios, de mitan chi ja nī jinī sá jā ni iin ní mā cūní cuitī cā nūū sá.

26 Túsaá de cájí cáchī tūhun sá nūū ndá ní mitan jāá nsūú cuāchi maá sá cúu de tú naā iin ní.

27 Chi nduú ní ncúmanī jā nácani sá nūū ndá ní ndācá jā ní nsāhá ndāā Yāā Dios.

28 Túsaá de coto vāha ndá ní maá ní, de suni coto vāha ndá ní ndá cā nchivī cándíja, chi Espíritu Santo nī jani yā ndá ní jā coto ní ndá nchivī jā ní ncandíja maá Jētohō ō. Chi jíín nīñī yā nī nacueen yā ndá ji.

29 Chi jínī sá jā tá quee sá quīhīn sá de quīvi ndá tēe nēhén māhñú ndá ní jā stáhví dē ndá ní. Chi cuu dē tá cúu yīhī jā jáhnī tīcāchí de súcuán nducú ndá dē jā snáā dē ánō ndá nchivī cándíja.

30 De saá-ni jondē māhñú grupo ndá máá ní, suni quijéhé sava dē cāhān dē tūhun stáhví tácua stáhví dē nchivī cándíja jā ná tíin ji tūhun stáhví jā stéhēn dē.

31 Coo ndito inī ndá ní túsaá. De mā náā inī ní jā ūnī cuīyā nduú ñuú nduú ní jéncuiñī sá jā sndíhvī ndasí inī sá tá iin iin ní chi jondē nī jacu sá jēhē ndá ní.

32 De mitan, hermano, jícān táhvī sá jēhē ndá ní jā maá Yāā Dios coto yā níhín, de coo ndá ní jíín tūhun yā jā sáhá yā jā váha ndá ní. Chi íyó poder tūhun yā ñúcuán jā scúja yā inī ndá ní, de suni sáhá jā nīhīn ní ndācá jā cúnī yā taji yā nūū ní jíín nūū ndá cā nchivī jā coo ndoo coo iī ji nūū yā.

33 De ni nduú ní ndíyo inī sá jā nīhīn sá ni xūhún ni sahma nūū ni iin nchivī.

34 Chi jínī vāha ndá ní jā ní nsatíñú ndasí maá sá tácua nīhīn sá ndācá jā jíni ñúhún sá jíín ndá tēe jā ní jica jíín sá.

35 De súcuán nī stéhēn sá nūū ní jā súcuán cánuú satíñú ó tácua nīhīn ō jā cuāha ó nūū ndá nchivī jā cúmanī nūū. De mā náā inī ní tūhun maá Jētohō ō Jesús, chi súcuán nī ncāhān yā: Ndetū cā quéndōo ó jā cunī mānī maá ó ndatíñú nūū nchivī nsūú cā jā cunī mānī ji nūū maá ó, ncachī yā, ncachī Pablo.

36 De tá nī ndihi nī ncāhān dē ndācá tūhun yáhá de nī jēcuīñī jītí dē, de nī jīcān táhvī dē jíín ndá hermano ñúcuán.

37 Ñúcuán de ndihi dē nī jacu ndasí. De nī nanumi táhán ndá dē jíín Pablo de nī nchitū ndá dē nūū Pablo.

38 Chi cúcuécá ndasí inī ndá dē jā ní ncāhān Pablo jā má cūní cuitī cā ndá dē nūū dē. De cuāhān ndá dē jíín Pablo nūū íñí barco.

21

Jā cuánohōn Pablo ciudad Jerusalén

1 Ñúcuán de ndá hermano jā ní nquiji Éfeso nī nquendōo ndá ji Mileto. De nī nquīvi ndá sá barco, de nī jehndē ndāā ndá sá cuāhān sá jondē isla Cos. De quīvī téēn nī nquenda sá ñuū Rodas. De nī nquee tucu ndá sá, de nī nquenda sá ñuū Pátara.

2 De ñúcuán nī nīhīn ndá sá iin barco jā quíhīn región Fenicia, de nī nquīvi ndá sá cuāhān sá.

3 De tá nī jinī sá isla Chipre de nī nquendōo-ni lado sátín sá, chi nī nchāha ndá sá cuāhān sá jíín barco jondē región Siria. De nī nquenda ndá sá ñuū Tiro, chi ñúcuán quendōo carga jā ndíso barco.

4 De ñúcuán nī nanducú ndá sá nchivī cándíja, de nī īyo sá jíín ndá ji ūjā quīvī. De nī stéhēn Espíritu Santo nūū ndá ji jā quiji tūndóhó sīquī Pablo inī ciudad Jerusalén, de jā ñúcuán nī ncāhān ndá ji jíín dē jā má quíhīn dē nícu.

5 Ñúcuán de tá nī jīnu ūjā quīvī de nī nquee ndá sá. De ndá tēe cándíja jíín ñasíhí dē jíín ndá sēhe dē, nī jēchūhun ichí ndá dē ndá sāán yuhú ñúū ñúcuán. De nī jēcuīñī jītí ndá sá yuhú mar, de nī jīcān táhvī ndá sá.

6 De nī nanumi táhán ndá sá de nī nacuetáhví nūū tāhán ndá sá ñúcuán. De nī nquīvi ndá sá barco cuāhān sá, de nī ndicó cóo ndá ji cuānohōn ji vehe ji.

7 De súcuán nī nquee ndá
sá inī ñuū Tiro cuāhān sá jíín
barco, de nī nquenda sá ñuū
Tolemaida de sá de nī nquee
sá barco. De ñúcuán nī nsāhá
ndá sá saludar ndá hermano,
de nī īyo ndá sá iin quīvī jíín
ndá dē.
8 De quīvī téēn nī nquee
tucu ndá sá jíín Pablo, de nī
nquenda ndá sá ciudad Ce-
sarea. De nī nquīvi ndá sá
inī vehe iin tēe náni Felipe.
De tēe nácani tūhun vāha yā
cúu dē, de cúu dē iin táhán
jā újā tēe jā ní nsajī stāā nūū
ndá ñahan ndahví tá nī nacāji
nchivī cándíja. De nī ndeē ndá
sá jíín dē.
9 De tēe ñúcuán íyó cūmī
sēhe síhí dē jā íyó maá, de
nácani ndá ji tūhun Yāā Dios.
10 De juni ndéē ndá sá
jíín dē jacū quīvī ñúcuán de
ichi Judea nī nquiji iin tēe
nácani tūhun Yāā Dios, náni
dē Agabo.
11 De nī nquindēhé dē ndá
sá. De nī nquehen dē sachíjin
Pablo, de nī juhnī dē ndahá
maá dē jíín jēhē dē, de nī
ncāhān dē: Cáchī Espíritu
Santo jā súcuán cuhnī táhán ó
hebreo tēe xíí sachíjin yáhá tá
quīhīn dē Jerusalén. De cuāha
ji dē nūū nchivī incā nación,
ncachī dē.
12 De jā súcuán nī jini ndá
sá tūhun ñúcuán, de ndá sāán
jíín ndá cā hermano Cesarea
nī ncāhān ndāhví ndá sá
jíín Pablo jā má quíhīn dē
Jerusalén nícu.
13 Ñúcuán de nī ncāhān
Pablo: ¿Nājēhē cúu jā jácu
ndá ní de cúcuécá ndasí inī
sá sáhá ndá ní? Chi sāán chi
nsūú vāchi jā cunuhnī sá-ni
inī ciudad Jerusalén, chi ja
íyó tūha sá jā vísō ná cúū sá
ñúcuán jā síquī maá Jētohō ō
Jesús, ncachī dē.
14 De nduú ní ncúu casī ndá
sá jā má quíhīn dē. De nduú
cā ní ncáhān fuerza sá jíín
dē, chi nī ncāhān sá: Ná cóo
nāsa cúnī maá Jētohō ō túsaá,
ncachī ndá sá.
15 Ñúcuán de nī nsāhá tūha
sá de nī nquee ndá sá cuāhān
sá Jerusalén.
16 De suni cuāhān ndá sá
jíín jacū tēe Cesarea jā cándíja,
de suni cuāhān iin tēe Chipre,
náni dē Mnasón. De ja nī
ncunahán cándíja dē. De tá
nī nquenda ndá sá Jerusalén,
de nī ndōo ndá sá vehe tēe
ñúcuán.

Jā ní jēndēhé Pablo Jacobo

17 De tá nī nquenda ndá sá
Jerusalén de nī ncusiī ndasí
inī ndá hermano ñúcuán jā ní
nquenda ndá sá.
18 De quīvī téēn nī jēhēn
ndá sá jíín Pablo vehe Jacobo.
De ñúcuán nī ncutútú ndá tēe
ñáhnú jā ndíso tíñú nūū ndá
nchivī cándíja.
19 De nī nsāhá saludar
Pablo ndá tēe ñúcuán. Sá de
nī nacani dē tūhun ndācá tiñu
jā ní nsāhá Yāā Dios jíín dē
tá nī nacani dē tūhun yā nūū
nchivī ndá cā nación.
20 De nī jini ndá dē tūhun
yáhá, de nī ncāhān ndá dē jā
cúñáhnú ndasí Yāā Dios. De
nī ncāhān ndá dē jíín Pablo:
Hermano, mitan de ja jínī ní
tá cuāhā mil táhán ó hebreo
nī ncandíja ji Jesús. De cáhān
nīhin ndá ji jā cánuú squíncuu
ó ley Moisés.

21 Sochi nī nīhīn ndá ji tūhun
jā stéhēn ní nūū ndá táhán ó
hebreo jā íyó ndá cā nación jā
má cuétáhví cā ji ley Moisés
de ni mā sāhá cā ji circun-
cidar ndá sēhe ji de ni mā
cuétáhví cā ji ndá costumbre
janahán.
22 ¿De nāsa sāhá ó túsaá? Chi
nīhīn ndija ndá táhán ó he-
breo tūhun jā ní nenda ní, de
cutútú cuāhā ji.
23 Túsaá de súcuán ná sáhá
ó: Yáhá íyó cūmī táhán ó he-
breo jā ní nquee yuhú ndá
dē iin jā squíncuu dē nūū Yāā
Dios.
24 Cueca ní ndá tēe yáhá,
de quīhīn ní jíín dē templo.
De sāhá ndá ní tá cúu nūū
cáhān ley jā ndúndoo nchivī
nūū yā. De chunáá ní jā sōcō
ndá dē nūū yā. De sá de cuu
sēté ndá dē xīnī dē, de ñúcuán
stéhēn jā ní squíncuu dē jā ní
nquee yuhú dē nūū yā. Tú
súcuán sāhá ní sá de jīcūhun
inī ndá táhán ó hebreo jāá
nsūú jāndáā cúu tūhun jā ní
nīhīn ji sīquī ní, chi cunī ji jā sa
vāha squíncuu ní ley Moisés.
25 Sochi ndá nchivī ndá
cā nación jā cándíja Jesús,
chi ja nī ntetíñú ndá sá
carta cuāhān nūū ji jāá nduú
cánuú squíncuu ji ni iin tūhun
ñúcuán. Chi jā squíncuu ji cúu
jā má cājí ji cūñu jā ní nsōcō
nūū ídolo ni nīñī ni quiti jéhné,
de mā cācá ndiī ji, ncachī ndá
dē.

Jā ní ntiin ndá dē Pablo inī templo

26 Ñúcuán de nī jeca Pablo
ndicúmī tēe ñúcuán cuāhān
ndá dē nūū quendōo dē. De
quīvī téēn nī nasāhá ndoo ndá
dē maá dē nūū yā. De nī
nquīvi Pablo inī templo jā
cachī tūhun dē nūū ndá sūtū
nā quīvī jīnu jā násāhá ndoo
ndá dē maá dē de quīsiáha dē
quiti jā sōcō tá iin iin dē nūū
yā.
27 De tá ja ñatin sínu dē
ndihújā quīvī jā ndúndoo ndá
dē nūū yā, de sava táhán dē
hebreo jā váji ichi Asia nī jinī
nūū Pablo jā íyó dē inī tem-
plo. De nī scáhān ndá dē ndihi
nchivī ñúcuán, de nī ntiin ndá
Pablo.
28 De nī ncana jee ndá:
Ndá ní tēe nación maá ó Is-
rael, cuāha núú ndá ní ndahá
ní, chi tēe yáhá cúu jā jíca
nuu níí cáhnú stéhēn dē nūū
ndācá nchivī, de cáhān dē
sīquī nación ndācá ó jíín sīquī
ley Moisés jíín sīquī templo
yáhá. De mitan ja nī squívi
dē jacū tēe griego inī templo
īī yáhá, de súcuán nī stíví dē
templo chi cáhān ley jā má
cūú quīvi nchivī incā nación
jāá nsūú nchivī hebreo cúu,
ncachī ndá.
29 Chi jondē tá ndéē Pablo
inī Jerusalén nī jinī ndá tēe
hebreo jā jíca dē jíín Trófimo,
tēe ñuū Efeso. Chi nī jani
inī ndá jā ní squívi Pablo tēe
ñúcuán inī templo, de nsūú
tēe hebreo cúu dē.
30 De ndihi nchivī ciudad
ñúcuán nī ncuvaā. De nī
ncutútú ji-ni, de nī ntiin ndá
ji Pablo, de nī ntavā xēēn ji dē
inī templo. De nī nacasī ji-ni
viéhé.
31 De cúnī ji jā cahnī ji
Pablo nícu, sochi general, tēe
cúñáhnú nūū ndá soldado, nī

nīhīn dē tūhun jā ndihi nchivī Jerusalén nī nenda ndá ji cúvaā ji.

32 De nī jeca general ndá soldado jíín capitán, de jínu ndá dē cuāhān dē nūū íyó ndá nchivī cuāhā ñúcuán. De nī jinī nchivī jā ní nquenda general jíín ndá soldado, de nī jencuiñī ndá ji jā cáni ji Pablo.

33 Ñúcuán de nī ntandeē-ni general, de nī ntiin dē Pablo. Ñúcuán de nī ncachī dē jā ná cúnuhnī Pablo jíín ūū cadena. De nī jīcā tūhún general ndá nchivī ñúcuán nā tēe cúu Pablo, de nā cuāchi nī nsāhá dē.

34 Sá de ndá nchivī cuāhā ñúcuán nī ncana ji síín síín tūhun. De nduú ní ncúcáhnú inī dē nā cuāchi nī nsāhá Pablo sīquī jā cúvaā ndasí ndá ji, de nī ncachī dē jā ná quíhīn Pablo cuartel.

35 De tá nī nquenda ndá dē jíín Pablo escalera cuartel de nī jiso-ni ndá soldado dē cuāhān dē, chi nī nenda ndasí nchivī sīquī dē.

36 Chi ndihi nchivī níquīn ji soldado, de cána jee ndá ji: Ná cúū tēe jīñā, ncachī.

Jā ní ncāhān Pablo jēhē maá dē nūū ndá nchivī

37 De tá ja quívi ndá soldado jíín Pablo inī cuartel, de jíín tūhun griego nī ncāhān dē jíín general: ¿A cuāha ní tūhun jā cāhān sá iin tūhun jíín ní? ncachī dē. De nī ncāhān general: Jājáān, cúu cáhān nū yuhú griego túsaá.

38 ¿A nsūú maá nú cúu tēe nación Egipto jā ní nenda sīquī gobierno quīvī yātā túsaá? Chi tēe ñúcuán nī snénda dē cūmī mil tēe jā jáhnī ndīyi nī jēhēn dē jíín jondē nūū ñuhun tíhá, ncachī general.

39 Ñúcuán de nī ncāhān Pablo: Nduú chi tēe hebreo cúu sá, chi nī ncacu sá Tarso jā cúu ñuū cúñáhnú ndáñúū Cilicia. De sāhá ní favor cuāha ní tūhun jā cāhān sá jíín ndá nchivī yáhá, ncachī dē.

40 De nī jēhe general tūhun jā cāhān dē, de nī jēcuīñī ndeē Pablo nūū escalera. De nī nsāhá dē seña nūū nchivī ñúcuán jā ná cóo nañíí ji. De tá nī ncunañíí ji de nī ncāhān dē yuhú ndá máá dē jíín ndá ji jā cúu yuhú hebreo:

22

1 Tátā, señor, mitan de cunini ndá ní tūhun jā cāhān sá jēhē maá sá jíín ní, ncachī dē.

2 De nī jini ndá ji jā cáhān Pablo yuhú hebreo, de víhí cā nī ncunañíí ndá ji. De nī ncāhān Pablo:

3 Maá sá cúu ndija tēe ñuū ō hebreo, de nī ncacu sá ñuū Tarso ndáñúū Cilicia, sochi ciudad Jerusalén yáhá nī jahnu sá. De nī ncutūha sá escuela Gamaliel, de nī stéhēn dē ley jā ní jēhe yā nūū ndá ndīyi tatā ō. De nī ndihvī inī sá jā squíncuu vāha sá nūū Yāā Dios jondē jíín inī jíín ánō sá, tá cúu nūū sáhá ndá máá ní jíín ley mitan.

4 De nī nsāhá nāvāha sá ndá nchivī cándíja tūhun Jesús, de jondē nī ncuu inī sá jā cuū ndihi ji nícu. De cúu tēe cúu ñahan nī ntiin sá ndá ji nī nchihi sá ji vecāa.

5 De sūtū cúñáhnú cā jíín ndācá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú inī ñuū ō, ndá máá dē cúu testigo jā súcuán nī nsāhá sá. De suni nī ntaji dē orden nūū sá jā cuāha sá nūū ndá tēe ñuū ō hebreo jā íyó Damasco. De cuāhān sá ñúcuán jā tiin sá ndá nchivī cándíja nūū Jesús de quinasiáha sá ji ciudad Jerusalén yáhá de ndoho ji nícu.

Jā ní ncachī Pablo nāsa nī ndico cóo inī dē nūū Jesús
(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

6 De nī nquehen sá ichi cuāhān sá, de nī ncuñatin sá yuhú ñúū Damasco cuāhān sá. De tá cahūxī ūū cúu de ichi andiví nī nquiji-ni iin luz jéndūtē ndasí nūū sá.

7 De nī ndicó cáva sá-ni nūū ñūhún, de nī jini sá iin tūhun jā cáhān: Saulo, Saulo, ¿nājēhē cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū? ncachī.

8 Ñúcuán de nī ncāhān sá: ¿Ní iin cúu ní, Señor? ncachī sá. De nī ncāhān yā jíín sá: Maá nī cúu Jesús ñuū Nazaret, de jā sáhá nāvāha nú ndá nchivī cándíja cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū, ncachī yā.

9 De ndá tēe jā cuáhān jíín sá nī jinī ndija dē luz ñúcuán, de nī nchūhú ndá dē, sochi nduú ní jíni dē nāsa nī ncāhān yā jíín sá.

10 Ñúcuán de nī ncāhān sá: Señor, ¿naá cúu jā cúnī ní jā sāhá sá túsaá? ncachī sá. Ñúcuán de nī ncāhān maá Jētohō sá: Nacōo, de quīhīn nū Damasco, de ñúcuán íyó iin tēe jā cachī nūū nū naá cúu jā cúnī ni jā sāhá nú, ncachī yā.

11 De sīquī jā jéndūtē ndasí luz ñúcuán de nī ncucuáá sáni nī nsāhá. De ndá tēe jā cuáhān jíín sá tíin ndá dē-ni cā ndahá sá nī nquīvi sá Damasco.

12 De ñúcuán ndéē iin tēe nání Ananías. De ndācá táhán ó hebreo jā ndéē ñúcuán cáhān jā tēe vāha cúu Ananías, chi vāha squíncuu dē ley Moisés.

13 De nī nquenda tēe ñúcuán vehe nūū ndéē sá, de nī ncāhān dē jíín sá: Hermano Saulo, ná nátūu tīnūú ní, ncachī dē. De nī natūu-ni nūū sá, de nī jinī sá nūū dē.

14 De nī ncāhān Ananías: Maá Yāā Dios ndá ndīyi tatā ō, ja nī nacāji yā ní tácua cunī ní naá cúu jā cúnī yā jā sāhá ní, de cunī ní nūū maá Cristo Yāā ndāā, de cuni ní tūhun jā cāhān yā.

15 De nacani ní tūhun yā nūū ndihi nchivī ndācá jā ní jinī ní jíín jā ní jini ní.

16 De mitan de mā cúhuun inī ní túsaá. Nacuiñī ní, de cuenduté ní, de cāhān ndāhví ní jíín maá Jētohō ō tácua naquete yā ánō ní nūū cuáchi ní, ncachī dē jíín sá.

Jā ní ncachī Pablo nāsa nī ntetíñú Yāā Dios dē nūū nchivī ndá cā nación

17 De nī ndicó cóo sá nī nenda sá ciudad Jerusalén. De jícān táhvī sá inī templo de nī stéhēn yā iin jā ní jinī sá.

18 Chi nī jinī sá nūū yā, de nī ncāhān yā jíín sá: Ndítani quee ñamā nū inī Jerusalén yáhá, chi mā cuétúhún nchivī yáhá tūhun nī jā nacani nú nūū ji, ncachī yā.

19 De nī ncāhān sá jíín yā: Nduú, Señor, chi cuetáhví ndá ji sāán, chi ja jínī ndá ji nāsa tēe nī ncuu sá jā ní nquīvi sá ndihi vehe īī sinagoga nī ntiin sá ndācá nchivī cándíja ji ní, de nī ncani sá ndá ji, de nī nchihi sá ji vecāa.

20 De suni jínī ndá ji jā quīvī jā ní jahnī ji Esteban, tēe nī nacani tūhun ní, de suni nī īñi sá quīvī ñúcuán, de nī jetúhún sá jā ní jīhī dē. Chi nī jito sá sahma ndá tēe jā ní jahnī Esteban, ncachī sá jíín yā.

21 De nī ncāhān yā: Cuáhán, chi maá nī tétíñú ndóhó jā quīhīn jīcá nú jondē nūū nchivī ndá cā nación nacani nú tūhun nī nūū ji, ncachī yā jíín sá, ncachī Pablo.

Jā ní īñi Pablo nūū general

22 De xihna nī nini vāha ndá ji jā cáhān dē. De tá nī ncāhān dē tūhun yáhá jā ní ncāhān yā jíín dē jā tetíñú yā dē quīhīn dē nūū nchivī ndá cā nación nacani dē tūhun yā, sá de nī ncana jee ndá ji: Ná cúū tēe jīñā. Nsūú tēe vāha cúu dē jā cutecū cā dē, ncachī ndá ji.

23 De súcuán cána cóhó ndá ji. De quísi ji sōō ji, de squénda ji tīcāchāā ñuhun, de súcuán sáhá ndá ji chi quítī ndasí inī ji.

24 De nī ncachī general jā ná quívi Pablo inī cuartel. De nī ncachī dē jā ná stíchī ndá soldado Pablo jondē jíín cuarta ñii tácua cucáhnú inī general nā sīquī cúu jā ní nenda ndá nchivī ñúcuán sīquī dē.

25 De nī juhnī ndá dē Pablo tácua cuu cani ndá dē. De nī ncāhān Pablo jíín tēe cúu capitán jā íñí ñúcuán: ¿A íyó ley jā cani ní jíín cuarta ñii iin tēe nación Roma de tú ncháha ca cunī ní nā cuāchi nī nsāhá dē? ncachī dē.

26 De nī jini capitán tūhun yáhá, de nī nquee dē cuācachī dē nūū general: Cūndēhé ní nāsa sāhá ní jíín tēe yáhá, chi tēe nación Roma cúu dē, ncachī dē.

27 Ñúcuán de nī nquenda general nūū Pablo, de nī jīcā tūhún dē: Cachī tú maá jāndáā jā tēe nación Roma cúu nú, ncachī dē. De nī ncāhān Pablo: Suu cúu ndija sá, ncachī dē.

28 De nī ncāhān tucu general: De nduhū chi cuāhā xūhún nī jēhe nī, de súcuán nī nduu nī sēhe nación Roma, ncachī dē. De nī ncāhān Pablo: Sochi sāán chi cúu sá maá tēe jā ní ncacu nación Roma, ncachī dē.

29 Ñúcuán de ndá jā cúnī jā sndóho dē nī ncujiyo-ni cuāhān. De saá-ni jondē general suni nī nchūhú dē chi nī stíví dē ley jā ní juhnī dē Pablo, chi nduú íyó vāha jā sāhá súcuán jíín tēe nación Roma.

Jā ní īñi Pablo nūū junta cúñáhnú cā táhán dē hebreo

30 De quīvī téēn de cúnī general jā cucáhnú vāha inī dē nā sīquī cúu jā ní nenda ndá tēe hebreo sīquī Pablo. De nī ndají dē cadena jā núhnī Pablo. De nī ncachī dē jā cutútú ndācá sūtū cúñáhnú jíín ndācá tēe sáhá junta cúñáhnú cā. De nī ntavā dē

Pablo, de nī jani dē nūū ndá tēe jā ní ncutútú.

23

1 Ñúcuán de nī nūcūndēhé vāha Pablo nūū ndá tēe jā ní ncutútú, de nī ncāhān dē: Ndá ní tátā, señor, sāán chi nijīn cúu ánō sá jā vāha ndāā jíca sá nūū Yāā Dios jondē mitan, ncachī dē.

2 Ñúcuán de Ananías, tēe cúu sūtū cúñáhnú cā, nī ncachī dē nūū tēe íñí ñatin nūū Pablo jā ná cátū maá yuhú dē.

3 De nī ncāhān Pablo jíín sūtū cúñáhnú cā ñúcuán: Yāā Dios chi sndóho yā níhín chi tēe stáhví-ni cúu ní. Chi ndéē ní jā sāhá ndāā ní tiñu sá de tú nī stíví sá ley Moisés. ¿Túsaá de nā sīquī cúu jā cáchī ní jā cani dē sāán? Chi suu jīñā cúu jā stíví maá ní ley, ncachī dē.

4 De nī ncāhān ndá tēe íñí nūū dē ñúcuán: ¿Nājēhē cúu jā cáhān nāvāha nú jíín sūtū cúñáhnú cā jā sátíñú nūū Yāā Dios? ncachī ndá.

5 De nī ncāhān Pablo: Tátā, señor, nduú ní jínī sá jā sūtū cúñáhnú cā cúu dē. Chi tú ní jínī sá de mā cáhān sá súcuán nícu, chi cáchī nūū túsū īī jā má cáhān nāvāha ó nūū tēe cúñáhnú inī ñuū ō, cáchī, ncachī dē.

6 De tá nī ncucáhnú inī Pablo jā sava dē cúu tēe grupo saduceo de sava cā dē cúu grupo fariseo, de nī ncāhān jee dē nūū junta: Ndá níhín tátā, maá sá cúu iin táhán grupo fariseo, chi cúu sá sēhe iin tēe fariseo. Chi ñúhún inī sá jā nastécū yā ndīyi, de jā suu cúu jā cáhān ndá ní cuāchi sīquī sá, ncachī dē.

7 De tá nī ncāhān dē súcuán de nī ntetáhán ndá tēe fariseo jíín tēe saduceo jā sáhá junta. De nī ncusíín inī ndá.

8 Chi cáhān ndá tēe saduceo jā má nátecū ndīyi de ni nduú nā ángel yā íyó de ni ánō. Sochi tēe fariseo chi jétúhún dē ndinúnī tūhun yáhá.

9 De nī ncuvaā ndasí. De ñúcuán de nī nacuiñī sava tēe fariseo jā stéhēn ley Moisés, de nī ncāhān dē: Nduú ni iin cuāchi níhīn ndá sá sīquī tēe yáhá. Sanaā de nī ncāhān ndija iin ánō á iin ángel yā jíín dē, de mā sāhá nīhin inī ō nūū Yāā Dios túsaá, ncachī ndá dē.

10 De nī ntetáhán ndasí ndá. De yúhú general jā scuáchi ndá Pablo de nī ncachī dē jā ná quívi ndá soldado tavā dē Pablo māhñú ndá, de ná ndívi dē inī cuartel.

11 De jacuáā ñúcuán nī nquenda-ni Jētohō ō nūū dē, de nī ncāhān yā jíín dē: Pablo, sāhá ndeé inī nū, chi tá-ni nī nacani nú tūhun nī inī Jerusalén yáhá, suni súcuán cánuú quīnacani nú tūhun nī jondē Roma, ncachī yā.

Jā ní squétáhán ndá ji tūhun jā cahnī ji Pablo

12 De tá nī ncunijīn de nī ncutútú cuāhā ndá tēe hebreo de nī squétáhán ndá tūhun. De nī ncāhān téyíí ndá jā má cājí cuitī ndá de ni mā cōhó cuitī ndá de tú mā cáhnī ndá Pablo xihna cā.

13 De víhí cā ūū xico tēe hebreo nī ncāhān téyíí ndá tūhun yáhá.

14 De nī jēhēn ndá nūū ndá sūtū cúñáhnú jíín nūū ndá

tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchivī hebreo, de nī ncāhān ndá jíín tēe ñúcuán: Nī ncāhān téyíí ndá sá jā má cājí cuitī ndá sá de tú mā cáhnī ndá sá Pablo xihna cā.

15 Túsaá de ndá máá ní jíín ndá cā tēe sáhá junta cúñáhnú cā, cuácāhān ndá ní jíín general jā ná távā dē Pablo cuēē dē jíín nūū junta teēn, chi cachī ní jā cúnī ndá ní jā stíchī vāha cā ndá ní dē. De ná cóo tūha ndá sá jā cahnī sá dē ichi, ncachī ndá.

16 Sochi sēhe yií cuāha Pablo nī jini ji jā súcuán nī squétáhán ndá tūhun. De nī jēhēn ji cuartel, de nī ncachī tūhun ji nūū Pablo.

17 De nī ncana Pablo iin tēe cúu capitán, de nī ncāhān dē: Cueca ní sūchí yáhá quīhīn ní jíín ji nūū general, chi íyó iin tūhun cachī tūhun ji nūū dē, ncachī dē.

18 De capitán nī jeca dē ji cuāhān ji jíín dē nūū general, de nī ncāhān dē: Pablo, tēe yíhí vecāa, nī ncana dē sāán nī ncāhān dē jíín sá jā quisiáha sá sūchí yáhá nūū ní, chi íyó iin tūhun cāhān ji jíín ní, ncachī dē.

19 De nī ntiin general ndahá ji de cuāhān dē jíín ji iin lado, de nī jīcā tūhún yuhú dē ji: ¿De nā tūhun cāhān nū jíín nī cúnī nū? ncachī dē.

20 De nī ncāhān ji: Ndá tēe hebreo nī squétáhán ndá dē tūhun jā cāhān dē jíín ní jā teēn tavā ní Pablo quīhīn dē nūū ndá tēe sáhá junta cúñáhnú cā, chi cāhān ndá dē jíín ní jā cúnī dē jā stíchī vāha cā dē Pablo.

21 Sochi mā cándíja ní, chi víhí cā ūū xico dē cundetu yuhū dē ichi. Chi nī ncāhān téyíí ndá dē jā má cājí cuitī dē de ni mā cōhó dē de tú mā cáhnī ndá dē Pablo, ncachī ndá dē. De mitan ja ndétu dē jā cuāha ní tūhun jā quíhīn Pablo nūū junta, ncachī ji.

22 De nī ncāhān general jíín ji jā ni iin nūū mā cāchí ji jā súcuán nī ncachī tūhun ji nūū dē, de nī natají dē ji cuānohōn ji.

Jā ní ntají general Pablo cuāhān dē nūū Félix, tēe cúu gobernador

23 Ñúcuán de nī ncana general ūū capitán, de nī ncachī dē jā sāhá tūha dē ūū ciento soldado jā jíca jéhé jíín ūnī xico ūxī soldado jā yósō caballo jíín ūū ciento soldado jā yíndahá lanza. Chi cahīīn jacuáā ñúcuán quee ndá dē quīhīn dē jíín Pablo jondē ciudad Cesarea.

24 De nī ncachī dē jā suni sāhá tūha dē iin caballo jā cosō Pablo. De coto vāha ndá dē Pablo quīhīn ndá dē jíín dē jondē nūū Félix, tēe cúu gobernador.

25 De nī ntee dē iin carta, de súcuán cáhān:

26 Maá sá cúu Claudio Lisias, de tée sá carta yáhá cuēē nūū ní, señor Félix, gobernador cúñáhnú. ¿Nā tāhvī ní cúu?

27 De mitan de cáchī tūhun sá nūū ní jā nchivī hebreo nī ntiin ndá ji tēe yáhá. De ja ñatin cahnī ndá ji dē nícu, sochi nī scácu sá dē jíín ndá soldado, chi nī jinī sá jā tēe nación Roma cúu dē.

28 De nī jani sá dē nūū junta ndá máá ji, chi cúnī sá cucáhnú inī sá nā cuāchi cáhān ndá ji sīquī dē.

29 De nī jinī sá jā síquī ley ndá máá ji cúu jā cáhān ji cuāchi sīquī dē, sochi nduú ní níhīn sá ni iin cuāchi sīquī dē jā cuū dē á jā quihi dē vecāa.

30 De nī nīhīn sá tūhun jā ní squétáhán sava tēe hebreo tūhun jā cahnī ji dē, de jā ñúcuán cúu jā ní ntetíñú ñamā sá dē cuēē dē nūū ní. De suni ja nī ncachī sá nūū ndá nchivī jā cáhān cuāchi sīquī dē jā ná cuéē ji nūū ní de jīñā cāhān ji cuāchi dē nūū ní de tú nā cuāchi dē. Ja nī ncuu nī ncāhān ō, tátā, ncachī carta.

31 De ndá soldado nī jeca ñuú dē-ni Pablo cuāhān ndá dē jondē ñuū Antípatris tá cúu nūū ní ndacu general.

32 De quīvī téēn nī ndicó cóo-ni ndá soldado jā jíca jéhé cuānohōn jondē cuartel, de maá-ni cā soldado jā yósō caballo cúu jā ní jēhēn jíín Pablo.

33 De nī nquenda ndá Cesarea. De nī jēhe ndá carta nūū gobernador, de suni nī nsiáha ndá Pablo nūū dē.

34 De nī ncahvi gobernador carta ñúcuán. De nī jīcā tūhún dē nā ñuū Pablo, de nī jinī dē jā tēe ndáñúū Cilicia cúu dē.

35 De nī ncāhān dē: Ná quíji ndá tēe jā cáhān cuāchi sīquī nū. Ñúcuán de cunini vāha nī tūhun cāhān nū, ncachī dē. De nī ncachī dē jā ná quíndasī Pablo inī palacio ndīyi rey Herodes.

24

Jā ní nacani Pablo tūhun maá dē nūū gobernador Félix

1 De nūū úhūn quīvī de nī nquenda maá sūtū cúñáhnú cā Ananías jíín sava tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū táhán dē hebreo jíín iin tēe jā cúu abogado jā náni Tértulo. De nī nquīvi ndá nūū gobernador jā cāhān ndá cuāchi sīquī Pablo.

2 Ñúcuán de nī ncana gobernador Pablo. De nī nquijéhé Tértulo cáhān dē cuāchi Pablo nūū gobernador: Señor gobernador, sīquī jā vāha tēe cúu ní cúu jā vāha nañíí-ni íyó ndá sá mitan, de sīquī jā ndíchí ní de vāha tátúnī ní cúu jā vāha íyó nación.

3 De ná cútahvī sá chi níní íyó vāha ndācá-ni lugar sáhá ní, señor Félix.

4 De mitan chi nduú cúnī sá jā snáā sá tiempo ní, sochi cáhān ndāhví sá jíín ní jā sāhá ní tūhun mānī inī jā cunini ní iin tūhun lulí-ni jā cāhān sá jíín ní.

5 Chi nī jinī ndá sá jā maá tēe ndúcuéhé cúu tēe yáhá, chi sáhá dē jā cánāá ndá táhán sá hebreo níí cáhnú ñayīví. Chi maá dē cúñáhnú nūū ndá nchivī jā scuáha tūhun tēe náni Jesús jā ní jahnu ñuū Nazaret.

6 De suni ja ndúcú dē jā jondē templo stíví dē nícu, de nī ntiin ndá sá dē. De cúnī ndá sá jā sāhá ndāā sá jíín dē nícu tá cúu nūū cáhān ley ndá sá.

7 Sochi nī nquenda-ni general Lisias, de nī ncandeē

xēēn dē-ni tēe yáhá nūū ndá
sá.
8 De nī ncachī dē jā ná quíji
ndá sāán jā cáhān cuāchi sīquī
Pablo nūū ní. De mitan de
cuu stíchī maá ní dē de jíín
tūhun jā cāhān maá dē de
cunī ní nāsa íyó ndá cuāchi dē
jā cáhān sá sīquī dē, ncachī
Tértulo.
9 De suni nī ncāhān ndá ca
tēe jā cuáhān dē jíín: Súcuán
íyó ndija cuāchi dē, ncachī
ndá.
10 Ñúcuán de nī nsāhá gob-
ernador seña nūū Pablo jā ná
cáhān dē, de nī ncāhān dē: Ja
jínī sá ja nī ncuu cuāhā cuīyā
cúu ní gobernador inī nación
yáhá, de jā ñúcuán cúu jā cúsiī
inī sá jā maá ní sāhá ndāā tiñu
sá.
11 De maá ní chi cuu nan-
ducú vāha ní de cunī ní jā
cáta ncáá úxī ūū-ni quīvī cúu
mitan jondē jíín jā ní jēhēn sá
Jerusalén jā ní jēchiñúhún sá
Yāā Dios.
12 De nduú ní ntétáhán cuitī
sá jíín ni iin nchivī, de ni nduú
ní snénda sá nchivī ni inī tem-
plo ni inī ndá vehe īī sinagoga
ni inī ciudad.
13 De ni iin cuāchi jā cáhān
ndá dē sīquī sá, mā cūú cuitī
sāhá ndāā dē jā ní nsāhá sá.
14 Sochi yáhá cúu jā cáchī
ndāā sá nūū ní jā Yāā Dios
ndīyi tatā sá cúu jā chíñúhún
sá, de suu cúu maá Jesu-
cristo. De tūhun yáhá-ni cúu
jā cáhān dē jā tūhun jeé cúu,
sochi tiñu néhén cúu, cáchī dē.
Sochi cándíja sá ndācá tūhun
yósō nūū tutū ley Moisés jíín
nūū tutū jā ní ntee ndá tēe
jā ní nacani tūhun yā jondē
janahán.
15 De suni inuú-ni ñúhún
inī sá jíín ndá dē jā sāhá Yāā
Dios jā natecū ndá ndīyi, cúu
nchivī jā sáhá vāha cúu nchivī
jā sáhá nēhén.
16 De jā ñúcuán cúu jā níní
ndíhvī inī sá sāhá sá ndācá
tiñu váha tácua cusiī inī ánō sá
jāá nduú nā cuāchi sá de mā
cúcanoō sá nūū Yāā Dios jíín
nūū nchivī.
17 De nī jica nuu sá jacū
cuīyā ndá cā nación, de sá de
nī nenda sá ciudad Jerusalén
nī jēnasiáha sá xūhún jā ní jinī
mānī nchivī ndá cā nación jā
cuu táhán sá ñúcuán. De suni
nī nenda sá jā sōcō sá quiti
nūū Yāā Dios.
18 De juni íyó sá inī tem-
plo jā ní nsāhá sá tá cúu nūū
cáhān ley jā ndundoo nchivī
nūū yā de sócō sá quiti nūū
yā, de jacū táhán sá hebreo
jā váji jondē Asia nī jinī ndá
dē nūū sá inī templo. Sochi
nduú ní íyo cuāhā nchivī jíín
sá, de juni nduú ní ncúvaā ji.
19 ¿De nūcu nduú ní nquíji
ndá máá dē yáhá jā cāhān dē
cuāchi sīquī sá de tú nī jinī dē
jā íyó cuāchi sá?
20 A ndá tēe yáhá ná cáchī dē
de tú nā cuāchi nī nīhīn ndá
dē sīquī sá tá nī īyo sá nūū
junta cúñáhnú cā ndá táhán
sá hebreo.
21 A sanaā de yáhá-ni cúu
cuāchi jā cuu nīhīn dē sīquī
sá, chi tá nī īñi sá nūū junta
ndá dē de nī ncāhān jee sá:
Cándíja sá jā nastécū yā ndá
ndīyi, de jā suu cúu jā cáhān ní
cuāchi sīquī sá mitan, ncachī
sá, ncachī Pablo.

22 De ja jínī vāha Félix nāsa cándíja nchivī jā chíñúhún Cristo. De tá nī jini dē tūhun jā cáhān Pablo de nī nsínu dē-ni junta, de nī ncāhān dē: Jondē ná quíji general Lisias sá de cātūhún vāha cā ni sīquī tiñu yáhá, ncachī dē.

23 De nī ncachī dē nūū capitán jā ná cóto vāha dē Pablo, sochi ná cuáha dē tūhun jā caca nuu Pablo jacū, de mā cásī dē de tú vāji táhán Pablo jā cāhān ji jíín dē á jā chindeé ji dē.

24 De nī ncuu jacū quīvī, de nī nenda Félix jíín ñasíhí dē Drusila, de ñahan hebrea cúu ña. De nī ncana dē Pablo tácua cunini dē nāsa cúu tūhun jā candíja ó Jesucristo.

25 De nī ncāhān Pablo jíín dē jā cánuú jā sāhá ó tiñu ndāā de cāhnū vāha ó maá ó. De suni nī nacani dē jā quīvī sándīhí de sāhá ndāā Yāā Dios tiñu ndiviī nchivī nāsa nī nsāhá ndá ji. De nī nchūhú Félix de nī ncāhān dē: Mitan de cuáhán, de tá iin quīvī núne nī de cana tucu nī ndóhó quiji nú, ncachī dē.

26 De cúnī dē jā cuāha Pablo xūhún cuu maá dē de siáā dē-ni Pablo nícu. Jā ñúcuán cúu jā quéhén vuelta nī ncana dē Pablo nī natúhún ndúū dē.

27 De tá nī ncuu ūū cuīyā de sá de nī nsāma Félix de nī nūcuīñī Porcio Festo. De cúnī Félix jā ná cúsiī inī nchivī hebreo jíín dē, de jā ñúcuán cúu jā ní squéndōo dē Pablo vecāa.

25

Jā ní īñi Pablo nūū Festo

1 De cáta ncáá únī-ni quīvī jā ní nquīvi Festo cúu dē gobernador de nī nquee dē inī ciudad Cesarea cuāhān dē ciudad Jerusalén.

2 De ndācá sūṭū cúñáhnú jíín ndācá tēe cúñáhnú nūū nchivī hebreo, nī nquenda ndá nūū Festo, de nī ncāhān ndá cuāchi sīquī Pablo.

3 De nī ncāhān ndāhví ndá jíín Festo: Sāhá ní favor natetíñú ní Pablo ná ndíji dē yáhá, ncachī ndá. De súcuán nī ncāhān ndá, chi ja nī squétáhán ndá tūhun jā cahnī ndá Pablo ichi.

4 Sochi nī ncāhān Festo: Pablo chi ja yíndasī vāha dē Cesarea, de nduhū chi ja ñatin quīnohōn ni.

5 De ndá ndóhó jā cúñáhnú quīhīn iin ncáá ó, de ñúcuán cāhān nū cuāchi dē de tú íyó cuāchi dē, ncachī dē.

6 De nī īyo dē ñúcuán tá ūnā á ūxī-ni quīvī, de nī nenda dē Cesarea. De quīvī téēn nī nūcundeē dē mesa nūū sáhá ndāā dē tiñu, de nī ndacu dē jā ná quíji Pablo.

7 De ja íñí ndá tēe hebreo jā ní nquiji ciudad Jerusalén. De tá nī nquenda Pablo de nī jicó ndúū ndá Pablo, de nī nquijéhé ndá sáhá túhún nāvāha ndá sīquī dē. Sochi nduú ní ncúndéé ndá jíín tūhun túhún.

8 De nī ncāhān Pablo jēhē maá dē: Nduú ní nsáhá sá ni iin cuāchi sīquī ley ndá táhán sá hebreo ni sīquī templo ni sīquī rey cúñáhnú cā nación Roma, ncachī dē.

9 De sīquī jā cúnī Festo jā cusiī inī nchivī hebreo jíín

dē de nī ncāhān dē jíín Pablo: ¿A nduú cúnī nū cōhōn jondē Jerusalén, de ñúcuán sāhá ndāā ni tiñu nú? ncachī dē.

10 De nī ncāhān Pablo: Mitan ja íñí sá inī vehe tíñú nūū tátúnī ley maá rey cúñáhnú cā, de yáhá cúu nūū cánuú jā cundaā tiñu sá. De maá ní chi ja jínī vāha ní jāá nduú ní nsáhá sá ni iin cuāchi sīquī táhán sá hebreo.

11 Chi tú ní nsáhá sá iin cuāchi xeēn jā cánuú jā cuū sá de vātu-ni cuū sá túsaá. Sochi tú nduú íyó ndāā tūhun jā tée cuāchi ndá tēe yáhá sīquī sá de ni iin tēe mā cūú nasiáha dē sāán jā quínohōn sá nūū táhán sá Jerusalén. Túsaá de cúnī sá jā quīhīn sá nūū maá rey cúñáhnú cā jā íyó Roma de maá dē ná sáhá ndāā tiñu sá, ncachī dē.

12 De nī natúhún Festo jíín ndá cā táhán ndíso tíñú jíín dē. De nī ncāhān dē jíín Pablo: Ja nī ncāhān nū jā quíhīn nū nūū maá rey cúñáhnú cā jā sāhá ndāā dē tiñu nú cúnī nū. De cuu de quīhīn nū túsaá, ncachī dē.

Jā ní īñi Pablo nūū rey Agripa

13 De nī ncuu jacū quīvī, de nī nquenda rey Agripa jíín Berenice jondē ciudad Cesarea jā cuándēhé dē Festo.

14 De quéhén quīvī nī īyo ndúū dē ñúcuán. De nī nacani Festo tūhun Pablo nūū rey ñúcuán, chi nī ncāhān dē: Félix, tēe nī ncuu gobernador, nī sndóo dē iin tēe yíhí vecāa yáhá.

15 De tá nī jēhēn sá Jerusalén de ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchivī hebreo nī nquenda ndá dē nūū sá cáhān ndá dē cuāchi sīquī tēe yáhá, de cúnī ndá dē jā ná cúū tēe yáhá.

16 De nī ncachī sá jíín ndá dē jāá nduú nā costumbre tēe Roma jā cahnī dē súcuán-ni iin tēe chi jondē cuiñi dē jíín ndá tēe jā cáhān cuāchi sīquī dē, tácua cāhān dē jēhē maá dē de cundaā á íyó cuāchi dē á nduú, ncachī sá.

17 Ñúcuán de tútú nī nquenda ndá ji yáhá. De quīvī téēn de nduú ní ncúcuéé sá jā cundeē sá vehe tíñú jā sāhá ndāā sá tiñu ñúcuán, de nī ncachī sá jā ná quíji tēe jā yíhí vecāa.

18 De íñí ndá nchivī jā cáhān cuāchi sīquī dē. De nī jani inī sá jā cāhān ji iin cuāchi xeēn sīquī tēe ñúcuán nícu, de nduú.

19 Chi vāchi sīquī nāsa cándíja ndá máá ji-ni cúu, jíín sīquī iin tēe nání Jesús, sochi ja nī jīhī dē, de cáchī Pablo jā ní natecū ndija dē.

20 De nduú ní ncúcáhnú cuitī inī sá nāsa sāhá ndāā sá tiñu ñúcuán. De nī jīcā tūhún sá Pablo de tú cúnī dē quīhīn dē Jerusalén de ñúcuán cundaā tiñu dē.

21 Sochi Pablo nī ncachī dē jā cúnī dē quīhīn dē nūū rey Augusto jā cúu rey cúñáhnú cā nación Roma, de ñúcuán sāhá ndāā rey tiñu dē. De nī ncachī sá jā ná quíhi dē vecāa jondē tetíñú sá dē quīhīn dē nūū rey ñúcuán, ncachī Festo.

22 Ñúcuán de nī ncāhān Agripa jíín Festo: De saá-ni sāán suni cúnī sá jā cunini

sá tūhun cāhān tēe ñúcuán, ncachī dē. De nī ncāhān Festo: Teēn de cunini ní jā cāhān dē túsaá, ncachī dē.

23 De quīvī téēn de nī nquenda Agripa jíín Berenice. De yíñúhún nī nquīvi dē inī vehe tíñú jíín ndá general jíín ndá tēe cúñáhnú inī ciudad. De nī ncachī Festo jā ná quíji Pablo.

24 De nī ncāhān Festo: Cáhān sá jíín ní, señor rey Agripa, jíín ndihi ndá ní jā ní nquenda ní yáhá. Yáhá cúu tēe jā ní nenda ndācá táhán dē hebreo sīquī dē, cúu nchivī Jerusalén de saá-ni nchivī hebreo ciudad Cesarea yáhá, de cúsá maá jā cáhān ndá ji jāá nduú íyó vāha jā cutecū cā dē.

25 Sochi jáni inī maá sá jā nduú ni iin cuāchi xeēn ní nsáhá dē jā cuū dē. De nī ncachī dē jā cúnī dē quīhīn dē nūū rey cúñáhnú Augusto, de ñúcuán cundaā tiñu dē. De ñúcuán cúu jā ní ncachī sá jā tetíñú sá dē quīhīn dē nūū rey ñúcuán.

26 De nduú cúcáhnú inī sá nā cuāchi dē tee sá nūū tutū jā quíhīn jíín dē nūū rey cúñáhnú cā, chi nduú níhīn sá ni iin cuāchi dē. De jā ñúcuán cúu jā ní ntavā sá dē nūū ndá ní, de cánuú cā nūū maá ní, señor rey Agripa. De stíchī vāha maá ní dē tácua cucáhnú inī sá nāsa tee sá carta quīhīn.

27 Chi cúcanōō sá jā tetíñú sá iin preso quīhīn de tú mā cāchí tūhun sá nā cuāchi nī nsāhá dē, ncachī dē.

26

Jā ní ncāhān Pablo jēhē maá dē nūū rey Agripa

1 De nī ncāhān rey Agripa jíín Pablo: Mitan de cuu cāhān nū tūhun maá nú, ncachī dē. De nī scáā Pablo ndahá dē, de súcuán nī ncāhān dē:

2 Señor rey Agripa, cúsiī inī sá mitan jā cuu nacani sá nūū ní jāá nduú íyó ndāā ndācá cuāchi jā cáhān táhán ó hebreo sīquī sá.

3 Chi ja jínī vāha maá ní ndācá costumbre táhán ó hebreo jíín ndācá tūhun jāá nduú quétáhán jā jáni inī ji. De jā ñúcuán cúu jā cáhān ndāhví sá jíín ní jā cune cáhnú inī ní cunini ní ndá tūhun yáhá jā cāhān sá jíín ní.

Jā ní nacani Pablo nāsa nī nsāhá dē tá nchāha ca ndicó cóo inī dē nūū Jesús

4 Ja jínī ndācá táhán ó hebreo nāsa nī nsāhá sá jondē tá lulí sá, tá nī ndeē sá māhñú ndá ji inī ñuū sá jíín inī Jerusalén.

5 De tú cúnī ndá máá dē jā cachī ndāā dē, de ja jínī ndá dē jā jondē lulí sá nīīyo sá nūū grupo fariseo. De víjín cā cúu grupo ñúcuán nsūú cā ndá cā grupo táhán ó hebreo sīquī jā cáhān nīhin cā jā squíncuu ó ley.

6 De ñúhún inī sá tūhun jā ní nquee yuhú Yāā Dios nūū ndīyi tatā ō jā nastécū yā ndīyi, de tūhun ñúcuán-ni cúu jā ní ntee dē cuāchi sīquī sá.

7 Chi maá ó jā cúu ó tatā ndihúxī ūū sēhe Israel jā cúu ó nchivī hebreo, chi ñúhún inī

ō tūhun jā ní nquee yuhú yā jā nastécū yā ndīyi. De jā ñúcuán cúu jā nduú ñuú chíñúhún ndasí ó Yāā Dios de sátíñú ó nūū yā. De sīquī jā inuú-ni ñúhún inī sá jíín ndá táhán ó hebreo cúu jā cáhān maá ji cuāchi sīquī sá, chi nácani sá tūhun jā natecū ndīyi, señor rey Agripa.

8 ¿De á mā cūú nastécū Yāā Dios ndīyi jáni inī ndá ní, á naá cúu?

Jā ní nacani Pablo nāsa nī nsāhá nāvāha dē nchivī cándíja

9 De maá sá chi nī jani inī sá jā cúnī jā nenda sá contra sīquī ndá nchivī cándíja Jesús, Yāā jā ní jahnu ñuū Nazaret.

10 De suni súcuán nī nsāhá sá inī Jerusalén, chi nī nīhīn sá orden nūū ndācá sūtū cúñáhnú, de nī nchihi ndasí sá nchivī cándíja yā vecāa. De suni nī jetúhún sá tá nī jahnī nchivī ndá ji.

11 De quéhén vuelta nī sndóho sá ndá ji inī ndá vehe īī sinagoga, de nī nsāhá sá fuerza jā ná sndóo ji tūhun Jesús. De nī nquītī ndasí inī sá nī jinī sá ndá ji, chi jondē ndá nchivī cándíja jā íyó ñuū jīcá nī nsāhá nāvāha sá ji.

Jā ní nacani tucu Pablo nāsa nī ndicó cóo inī dē nūū Jesús

(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

12 De nī nīhīn sá orden nūū ndá máá sūtū cúñáhnú jā quíhīn sá Damasco jā sāhá nāvāha sá ndá nchivī cándíja nícu.

13 De cahūxī ūū cúu de ñúhún sá ichi cuāhān sá, señor rey. De nī jinī sá iin jā jéndūtē nī nquiji ichi andiví. De nī jēndūtē-ni níí nūū sá jíín nií nūū ndá tēe jā cuáhān sá jíín, de jéndūtē cā nsūú cā ncandiī.

14 De ndihi ndá sá nī ndicó cáva-ni nūū ñūhún. De nī jini sá iin tūhun jā ní ncāhān yuhú hebreo: Saulo, Saulo, ¿nājēhē cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū? Chi jā sáhá nú súcuán cúu modo stīquī jā jáñū yātá tī punta garrocha, de suu cúu jā stácuēhé tī maá tī, ncachī.

15 Ñúcuán de nī ncāhān sá: ¿Ní iin cúu ní, Señor? ncachī sá. De ñúcuán de nī ncāhān maá Jētohō sá: Maá nī cúu Jesús, de jā sáhá nāvāha nú ndá nchivī cándíja cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū.

16 De mitan de nacōo de cuiñi nú, chi nī nquenda nī nūū nū tácua cani nī ndóhó jā sāhá nú tiñu cúnī ni de nacani nú jā ní jinī nū mitan jíín jā stéhēn cā ni nūū nū ndá quīvī quiji.

17 De scácu nī ndóhó nūū ndācá táhán nú hebreo jíín nūū nchivī ndá cā nación. Chi tetíñú nī ndóhó jā quíhīn nū nacani nú tūhun nī nūū nchivī ndá cā nación.

18 De tetíñú nī ndóhó quīhīn nū nūū ji, chi modo jā nacune nú tīnūú ji cúu jā stéhēn nū tūhun nī nūū ji de jīcūhun inī ji. De tú candíja ji nduhū de mā cācá cā ji nūū neē, chi sa caca ji jíín luz ni. De mā quīhí cā ji ndahá tāchī cúñáhnú jā cúu Satanás, chi sa nduhū cuniquīn ji. De tetíñú nī ndóhó quīhīn nū nūū ji tácua candíja ji nduhū de cune cáhnú inī ni nūū cuáchi ji. Ñúcuán de

inuú-ni nīhīn ji tāhvī ji jíín ndá cā nchivī jā ní nacāji nī, ncachī yā jíín sá.

Jā ní nacani Pablo nāsa nī jetáhví dē tūhun jā ní ncāhān yā jíín dē

19 De jā ñúcuán cúu jāá nduú ní nsáhá nīhin inī sá tá nī nquiji yā ichi andiví nī ncāhān yā jíín sá, señor rey Agripa.

20 Chi sa nī jetáhví sá, de nī nacani sá tūhun yā, xihna cā nūū nchivī ñuū Damasco de sá de nūū nchivī ciudad Jerusalén jíín níí región Judea de saá-ni nūū nchivī ndá cā nación. De nī nacani sá tūhun nūū ji jā ná nácani inī ji sīquī cuáchi ji, de ná nándicó cóo inī ji nūū Yāā Dios, de ná sáhá ji tiñu váha jā stéhēn ji jā ní nacani inī ji sīquī cuáchi ji.

21 De jā síquī jā nácani sá tūhun yáhá nūū ndá ji cúu jā ní ntiin ndá táhán ó hebreo sāán inī templo, chi cahnī ji sāán cúnī ji nícu.

22 Sochi nī nchindeé nī nchituu Yāā Dios sāán, de jā ñúcuán cúu jā íñí nīhin sá jondē mitan nácani cájí sá tūhun yā nūū ndá nchivī cúñáhnú jíín jāá nduú. Chi nduú chísó sá ni iin cā tūhun sīquī tūhun jā ní nacani Moisés jíín ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán.

23 Chi nácani sá tá-ni nī nacani ndá dē tūhun Cristo, Yāā jā ní jani Yāā Dios jā scácu yóhó. Chi nī nquee ndaā jā ní nacani ndá dē jā cánuú ndoho yā jondē cuū yā, de xihna cā maá yā nī natecū nsūú cā ndá cā ndīyi, sá de nī stéhēn cājí yā nūū nchivī jā scácu yā ji, cúu nchivī nación maá ó Israel jíín nchivī ndá cā nación, ncachī Pablo.

Jā ní nducú ndéé Pablo jā scándíja dē tūhun yā Agripa

24 De súcuán nī ncāhān Pablo jēhē maá dē, de nī ncāhān jee Festo: Cáhān naā nū, Pablo, chi sīquī jā ní scuáha ndasí nú de ndúcú nducuéhé nú, ncachī dē.

25 Sochi nī ncāhān Pablo: Nduú ndúcuéhé sá, señor Festo, chi sa íyó cájí inī sá jā cáhān cājí sá ndācá tūhun yáhá.

26 Chi maá rey Agripa ja jínī vāha dē ndācá tiñu jā ní ncuu jā ní nacani sá. De nduú yúhú sá cáhān sá ndá tūhun yáhá, chi jínī sá jā jínī vāha dē ndācá tūhun jā cáhān sá yáhá, chi nduú jíca yuhū ndá tūhun yáhá.

27 Señor rey Agripa, ¿á cándíja ní ndācá tūhun jā ní ntee ndá tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán? Nduú chi jáni inī sá jā cándíja ní, ncachī Pablo.

28 Ñúcuán de nī ncāhān Agripa jíín Pablo: ¿A jáni inī nū jā jíín jacū-ni tūhun jā ní ncāhān nū de candíja nī nūū Cristo sāhá nú? ncachī dē.

29 De nī ncāhān Pablo: Vísō jacū-ni tūhun á cuāhā sochi jícān táhvī sá nūū Yāā Dios jā ná cándíja ndá ní jíín ndācá cā nchivī jā níni tūhun jā cáhān sá mitan de nduu ndá ní tá nūū cúu maá sá, sochi nduú cúnī sá jā cunuhnī ndá ní jíín cadena tá cúu nūū núhnī sá mitan, ncachī dē.

30 De tá nī jīnu nī ncāhān Pablo ndācá tūhun yáhá de nī nacuiñī rey jíín gobernador jíín Berenice jíín ndá cā tēe cúñáhnú jā íyó jíín dē.

31 De nī ncujiyo ndá dē iin lado, de nī natúhún síín ndá máá dē: Juni iin cuāchi nduú ní nsáhá tēe yáhá jā cuū dē á jā quihi cā dē vecāa, ncachī ndá dē.

32 De nī ncāhān Agripa jíín Festo: Cuu siáā ní tēe yáhá nícu de tú nduú ní ncáchī dē jā quíhīn dē nūū rey cúñáhnú cā nación Roma, ncachī dē.

27

Jā ní ntetíñú ndá dē Pablo cuāhān dē ciudad Roma

1 De nī ncundaā jā quíhīn ndá sá jíín Pablo jíín barco jondē nación Italia. De Pablo jíín sava cā tēe jā yíhí vecāa nī nquīvi ndá dē ndahá iin capitán náni Julio jā quísiáha dē ndá tēe ñúcuán jondē Italia, de Julio cúu iin táhán grupo soldado jā náni Augusto.

2 De nī nquīvi ndá sá inī iin barco jā váji puerto Adramitio, de barco ñúcuán quīhīn ndācá puerto jā íyó región Asia. De suni cuāhān Aristarco jíín sá, de tēe ñuū Tesalónica ndáñúū Macedonia cúu dē.

3 De quīvī téēn nī nquenda ndá sá puerto Sidón. De Julio nī ncundáhví inī dē Pablo, de nī jēhe dē tūhun jā quíndēhé Pablo amigo dē tácua chindeé ji dē.

4 De ñúcuán nī nquee tucu ndá sá jíín barco. De sīquī jā nīhin yíhí tāchī de nduú ní ncúu quīhīn ndāā barco, de nī ntee xíín ndá sá cuāhān sá jíín barco xiín isla Chipre jā ñúhún māhñú ndute. De nī ndōo lado ndahá sátín sá.

5 De nī nchāha sá yuhú mar Cilicia jíín Panfilia cuāhān sá. Sá de nī nquenda ndá sá ñuū Mira jā cúu ndáñúū Licia.

6 De ñuū ñúcuán nī nīhīn capitán incā barco jā váji ichi Alejandría jā quíhīn ichi Italia, de nī ncachī dē jā ná quívi ndá sá inī barco ñúcuán.

7 De cuāhā quīvī nī ñūhun ndá sá ndute, chi cuéé nī jica barco sīquī jā cáni tāchī ichi núū. De jā fuerza-ni nī nquenda ndá sá yuhú ñúū Gnido. De nduú ní jéhe tāchī tūhun jā quíhīn ndāā barco, de nī nchāha ndá sá ñatin xiín ñuū Salmón jā íyó isla Creta, tácua quisāhvi ndá sá nūū tāchī.

8 De nī nducú ndéé ndasí tēe scáca barco. De ñatin-ni yuhú ndúté nī nchāha ndá sá xiín Creta, de nī nquenda ndá sá iin lugar nūū náni Buenos Puertos. De ñatin-ni ñúcuán íyó ñuū Lasea.

9 De sīquī jā cuéé ndasí nī jica barco de ja ñatin quijéhé tiempo vījin, de víjín jíca barco ndá tiempo ñúcuán de sanaā de coo tūndóhó nūū mar. De nī ncāhān nīhin Pablo jíín ndá dē:

10 Tátā, jínī sá jā víjín ndasí coo viaje yáhá, de quiji iin tūndóhó sīquī barco. De nsūú maá-ni barco jíín jā ñúhún inī cúu jā naā, chi saá-ni jondē ndá máá ó sanaā de naā ō, ncachī dē.

11 Sochi nduú ní nsáhá capitán cuenta jā ní ncāhān Pablo, chi sa jā ní ncāhān tēe scáca barco jíín tēe xíí barco cúu jā ní nsāhá dē cuenta.

12 De sīquī jāá nduú íyó vāha puerto ñúcuán jā coo ndá sá níí tiempo vījin de cuāhā dē nī jani inī jā vāha cā quee barco ñúcuán quīhīn, chi sanaā de quenda dē Fenice, de ñúcuán coo ndá dē níí tiempo vījin jáni inī dē. De Fenice cúu iin puerto jā íyó isla Creta, de nijīn ichi noroeste jíín suroeste.

Jā ní nquene tāchī níhin nūū mar

13 De tá nī jīquīhi iin tāchī lūlí ichi sur jā scáca barco de nī jani inī ndá dē jā cuu quenda dē Fenice nícu. De nī scáca cā dē barco xiín Creta.

14 Sochi tá nī ncunúú jacū cā de nī nquene-ni iin tāchī níhin ndasí jā váji ichi nordeste.

15 De nī nchindahá-ni tāchī barco, de nduú cā ní ncúu quīhīn ndāā. De nī nsiáā-ni ndá dē barco, de cuāhān maá-ni cā jíín tāchī.

16 De nī nchāha ndá sá xiín iin isla lulí nání Clauda jā sáhvi tāchī. De vísō súcuán de tūndóhó ndasí nī scáa ndá dē barco lulí jā ndáñuhun barco cāhnú.

17 De nī squívi ndá dē inī barco cāhnú. De nī nasníhin vāha ndá dē barco cāhnú jíín cable. De nī snúu ndá dē manta jā núhnī ichi xínī barco tácua mā stéchí cā tāchī, chi yúhú ndá dē jā quíhīn barco nūū ñúhún ñáxín ndute nūū nání Sirte de tīin nūū ñūtín. De nī nsiáā ndá dē barco de súcuán-ni cā cuāhān ndá sá jíín.

18 De nduú ní jéncuiñī tāchī níhin. De quīvī téēn nī nquijéhé ndá dē nī squéne dē ndatíñú jā jíso barco tácua nduñamā cā barco.

19 De quīvī únī de nī nchindeé táhán ndá sá nī squéne ndá sá ndācá ndatíñú jā jétíñú ndá dē jíín barco.

20 De cuāhā quīvī nduú ní jínī ndá sá ncandiī jíín tiūūn sīquī jā íyó vīcō, ni nduú ní jéncuiñī cuitī tāchī níhin ñúcuán. De cúsá nduú cā ñúhún inī ndá sá jā cācu sá.

21 De nī ncuu quīvī jāá nduú cā yájī cuitī ndá sá stāā. De nī jēcuīñī Pablo māhñú ndá tēe ñúcuán, de nī ncāhān dē: Tátā, tú ní jétáhví ndá ní tūhun jā ní ncāhān sá jā má quēe ó inī isla Creta de juni mā cūní ó tūndóhó yáhá de juni mā náā ndatíñú nícu.

22 Sochi mitan chi cáhān nīhin sá jíín ndá ní jā sāhá ndeé inī ndá ní, chi ni iin ó mā náā, sochi barco chi naā.

23 De jínī sá jā súcuán coo, chi cuni nī nquiji iin ángel maá Yāā Dios nūū sá, chi maá Yāā ñúcuán cúu Jētohō sá, de sátíñú sá nūū yā.

24 De súcuán nī ncāhān yā jíín sá: Pablo, mā cúyūhú nú, chi vāha-ni quenda nú nūū rey Roma jā cúñáhnú cā. De jā síquī ndóhó cúu jā sāhá Yāā Dios jā cācu ndá cā tēe jā cuáhān jíín nú, ncachī yā.

25 Tátā, túsaá de sāhá ndeé inī ndá ní, chi cúndeé cúcáhnú inī sá Yāā Dios jā tá-ni nī ncāhān ángel jíín sá de súcuán coo.

26 Sochi níní cúu jā quenda ó iin isla vísō mā quēndá ñamā ō nūū cóhōn, ncachī dē.

27 De nī ncuu ūxī cūmī jacuáā jā ní nquijéhé tāchī níhin, de cuāhān ndá sá nūū mar Adria, de cháhá chúcuán cuāhān barco sáhá tāchī. De máá jacuáā ñúcuán de tá nī ncuu sava ñuú de jáni inī ndá tēe jā scáca barco jā ní ncuñatin ndá sá ñuhun yíchí.

28 De nī scúun ndá dē iin plomo chījin ndute tácua cunī dē nāsaa cúnú ndute, de nī ncucáhnú inī ndá dē jā née ōcō xāhōn iin metro. De nī jica ndá sá jacū cā, de nī scúun tucu dē, de nī jinī dē jā née ōcō ūjā-ni cā metro.

29 De nī nchūhú ndá dē jā jīcutáhán barco jíín toto. De nī squéne dē cūmī gancho cāa nāhnú ichi chátā barco tácua jīquituu de jencuiñī barco. De ndétu ndasí ndá dē jā ná túu ñamā.

30 De ndá tēe scáca barco ndúcú ndá dē cunu dē quīhīn dē jíín barco lulí, de sndóo dē barco cāhnú cúnī dē nícu. De jā ñúcuán cúu jā ní nquijéhé dē snúu dē barco lulí ñúcuán nūū ndūté, de sáhá dē-ni jā quíhīn dē ichi núū barco cāhnú jā scúun dē incā gancho cāa tácua mā cūní nchivī jā cúnī dē cunu dē quīhīn dē.

31 De Pablo nī ncāhān dē jíín capitán jíín ndá soldado: Tú mā quéndōo ndá tēe scáca barco inī barco cāhnú yáhá de mā cácu cuitī ndá máá ní, ncachī dē.

32 Ñúcuán de nī jehndē-ni ndá soldado yoho núhnī barco lulí, de nī nchāā-ni de cuāhān-ni jíín ndute.

33 De tá ja ñatin cunijīn de nī ncāhān Pablo jíín ndá sá jā ná cájī ndá sá stāā. Chi súcuán nī ncāhān dē: Mitan íyó ūxī cūmī jacuáā jā ndíto ndá ní de nduú yájī cuitī ndá ní stāā.

34 De cáhān ndāhví sá jíín ndá ní jā cajī ní stāā mitan tácua nanihīn inī ndá ní de cācu ní, chi ni iin ó mā náā, chi cācu ndihi ó, ni mā tácuēhé cuitī ō, ncachī dē.

35 De tá nī ncuu nī ncāhān dē de nī nquehen dē-ni iin stāā. De māhñú ndá nchivī ñúcuán nī nacuetáhví dē nūū Yāā Dios, de nī ntahví dē, de nī nquijéhé dē yájī dē.

36 Ñúcuán de nī ndundeé inī ndá sá, de suni nī nchajī ndá sá stāā.

37 De jā ndihi ndá sá jā ñúhún inī barco cúu ūū ciento ūnī xico xāhōn iin sá.

38 De nī nchajī vāha ndá sá. Ñúcuán de nī squéne ndá dē trigo nūū ndūté tácua ná ndúñamā cā barco.

Jā ní naā barco nūū mar

39 De tá nī ntūu de nī jinī ndá sá ñuhun yíchí, sochi nduú ní ncúcáhnú inī ndá dē ní lugar cúu. Sochi nī jinī ndá sá iin ndahá ndúté jā íyó ñūtín, de ñúcuán jáni inī ndá dē jā quíhīn dē jíín barco de tú ná cúu.

40 De nī jehndē ndá dē yoho jā núhnī ndá gancho cāa, de nī ndōo-ni gancho ñúcuán. De nī nandají ndá dē ñutun jā sáhá jā cuu quīhīn barco ní-ni cúu. De ichi núū barco nī jata caa ndá dē sahma tácua chindahá tāchī quīhīn ndahá ndúté. De nī jica barco jacū.

41 De nī nquenda barco nūū
íyó ñáxín ndute māhñú ūū lu-
gar nūū jíca corriente dē, de
ñúcuán nī ntīin cutú ichi núū
barco, de nduú cā ní ncándā
cuitī. De jā cáni ndasí ndute
mar de nī ntānī-ni ichi chátā
barco.

42 Ñúcuán de nī natúhún
ndá soldado jā cahnī ndá dē
ndá preso tácua mā súté ni iin
ji jā cunu ji.

43 Sochi capitán chi cúnī dē
jā scácu dē Pablo, de nī jasī
dē tūhun ñúcuán. Chi sa nī
ncachī dē tú ní nchivī jínī ji
sūté ji de xihna cā ji ná núu ji
jā sūté ji nūū ndūté quenda ji
ñuhun yíchí.

44 De sava cā ji ná cósō nūū
ndá nducúnú á nūū ndá ñutun
barco, ncachī dē. De súcuán
nī ncācu ndihi ndá sá, de nī
nquenda sá ñuhun yíchí.

28

Jā ní īyo Pablo isla Malta

1 De tá nī ncāçu ndá sá de nī
ncucáhnú inī sá jā isla ñúcuán
nání Malta.

2 De ndá nchivī isla ñúcuán
nī ncundáhví inī ji ndá sāán,
de nī stáhān ji iin ñuhūn de nī
ncana ji ndá sāán jā nasaā sá,
chi vījin sáhá chi cúun sāvī.

3 De nī stútú Pablo jacū ntu-
cuáchí, de nī ntaān dē nūū
ñúhūn. De jínu iin cōō xéēn
nī nquee tī sīquī jā ihní, de nī
ntiin tī-ni ndahá Pablo.

4 De ndá nchivī ñúcuán nī
jinī ji jā ndíta caa cōō yíyuhú tī
ndahá dē, de nī ncāhān ndá ji:
A sanaā de tēe jáhnī ndīyi cúu
tēe yáhá túsaá, de vísō ja nī
ncācu dē nūū mar sochi maá
yāā jā sáhá ndāā tiñu nchivī,
nduú jéhe yā tūhun jā cutecū
cā dē, ncachī ndá ji.

5 De nī nquisi Pablo ndahá
dē, de nī nincava cōō ñúcuán
nūū ñúhūn, de nduú ná
ndóho cuitī dē.

6 De ndétu ndá nchivī jā
chitú cuiñu dē á jā nduvā dē
de cuū dē-ni. De nī ncunúú
ndasí ndétu ndá ji, de nī jinī
ndá ji jāá nduú ná ndóho dē.
Ñúcuán de nī ŋacani inī ndá
ji, de nī ncāhān ji jā iin yāā cúu
dē.

7 De ñatin ñúcuán íyó ñuhun
tēe cúñáhnú cā isla Malta,
nání dē Publio. De nī ncana
tēe ñúcuán ndá sá, de nī jēhe
núú dē vehe dē nī ndeē ndá
sá ūnī quīvī, de nī jito vāha dē
ndá sāán.

8 De tatá Publio cáá dē cúhū
dē cuēhē cahni jíín cuēhē
nīñī. De nī jēndēhé Pablo tēe
ñúcuán, de nī jīcān táhvī dē,
de nī ntee dē ndahá dē tēe
ñúcuán, de nī nduvāha dē-ni.

9 Ñúcuán de nī nquiji ndá cā
nchivī cúhū isla ñúcuán, de nī
nduvāha ndá ji-ni.

10 De ndá nchivī ñúcuán
nī ntaji ji cuāhā ndatíñú nī
ncutahvī ndá sá. De tá nī
nquenda quīvī jā quee tucu
ndá sá quīhīn sá jíín barco, de
nī ntaji ndá ji ndācá ndatíñú
jā jíni ñúhún ndá sá.

Jā ní nquenda Pablo Roma

11 De ūnī yōō nī īyo ndá sá
isla Malta. De iin barco jā
ní nquiji ichi Alejandría nī īyo
isla Malta ñúcuán níí tiempo
vījin. De ichi núū barco nī
nanehen dē ūū figura ídolo
ñuū dē jā nání Cástor jíín
Pólux. De nī nquīvi ndá sá
barco ñúcuán cuāhān sá.

12 De nī nquenda ndá sá ñuū Siracusa, de ñúcuán nī īyo tucu ndá sá ūnī cā quīvī.

13 De nī nquee tucu ndá sá cuāhān sá, de nī nchāha barco yuhú ndúté yuhú ndúté cuāhān jíín ndá sá, de nī nquenda ndá sá ñuū Regio. De quīvī téēn de vāha nī jīquīhi tāchī ichi sur, de nī nquee ndá sá ñuū Regio cuāhān sá, de incā quīvī nī nquenda ndá sá ñuū Puteoli.

14 De ñúcuán nī nanihīn tāhán ndá sá jíín sava hermano. De nī jecani dē ndá sá de nī nquendōo ndá sá iin semana jíín ndá dē. Sá de nī nquee ndá sá jā cuáhān sá Roma.

15 De ndá hermano jā íyó Roma, ja nī nīhīn dē tūhun jā cuáhān ndá sá, de nī nquitahān sava dē ndá sāán jondē ñuū Foro de Apio, de sava cā dē ñuū Tres Tabernas. De tá nī jinī Pablo nūū ndá dē de nī nacuetáhví dē nūū Yāā Dios, chi nī ndundeé inī dē.

16 De tá nī nquenda ndá sá ciudad Roma de nī jēhe capitán ndá preso nūū tēe cúñáhnú nūū ndá soldado Roma. Sochi nī jēhe dē tūhun jā ná cúndeē sīín Pablo jíín iin soldado tácua coto dē.

Jā ní nacani Pablo tūhun yā inī ciudad Roma

17 De nūū únī quīvī de nī ncana Pablo ndá táhán dē hebreo jā cúñáhnú nūū nchivī hebreo jā íyó Roma, de nī ncutútú ndá dē. De nī ncāhān Pablo: Tátā, nduú cuitī nā cuāchi ní nsáhá sá nūū ndá táhán ó hebreo ni sīquī costumbre ndá tatā ō. Sochi jondē Jerusalén nī jēhe ndá táhán ó hebreo sāán nūū ndá tēe Roma, de nī nchihi ndá dē sāán vecāa.

18 De ndá tēe Roma cúñáhnú jā ndéē ciudad Cesarea nī stíchī ndá dē sāán. De cúnī dē siáā dē sāán nícu, chi ni iin cuāchi nduú ní níhīn dē sīquī sá jā cuū sá.

19 Sochi nduú ní jéhe ndá táhán ó hebreo tūhun. Jā ñúcuán cúu jā ní jīcān táhvī sá jā quiji sá nūū rey cúñáhnú cā Roma yáhá tácua maá dē sāhá ndāā tiñu sá. Sochi nduú vāji sá jā cāhān sá cuāchi sīquī ndá táhán ó.

20 Jā ñúcuán cúu jā ní ncana sá ndá ní jā cunī sá nūū ndá ní de natúhún ó. Chi ndá máá ó jā cúu ó nchivī Israel chi ñúhún ndija inī ō jā quiji Cristo. De sīquī jā nácani sá tūhun jā ja nī nquiji yā cúu jā núhnī sá jíín cadena yáhá, ncachī dē.

21 De nī ncāhān ndá tēe ñúcuán jíín Pablo: De ndá táhán ó jā íyó región Judea ni iin carta ní nduú ní ntétíñú ndá ji jā quiji nūū sá. De juni ndá cā táhán ó jā ní nquenda yáhá nduú cuitī nā cuāchi cáhān ndá dē sīquī ní.

22 Sochi cúnī ndá sá cunini sá tūhun nāsa cāhān ní, chi ja jínī sá jā ndācá lado cáhān nchivī contra sīquī tūhun jeé yáhá jā stéhēn ní, ncachī dē.

23 De nī jani ndá dē iin quīvī, de cuāhā ndá nchivī nī nquenda vehe nūū ndéē Pablo. De nī nacani dē ndá tūhun nāsa tátúnī Yāā Dios. De súcuán nī stéhēn cājí dē jondē jānehēn de jondē nī ñini. Chi ndúcú dē jā scándíja dē ndá

nchivī ñúcuán tūhun Jesús, de
nī stéhēn dē tūhun yā jondē
jíín ley Moisés jíín tūhun jā ní
ntee ndá tēe nī nacani tūhun
Yāā Dios jondē janahán.
24 De sava ji nī jetáhví jā ní
ncāhān Pablo, sochi sava cā ji
chi nduú ní jétáhví ji.
25 De nduú ní íyo inuú inī
ndá ji. De tá ja númī ndá
ji quīnohōn ji de nī ncāhān
Pablo tūhun yáhá: Ndāā
cáhān tūhun jā ní ncāhān
Isaías, tēe nī nacani tūhun
Yāā Dios jondē janahán, chi
súcuán nī ncāhān dē jíín ndá
ndīyi tatā ō nī nsāhá Espíritu
Santo:
26 Nī ncāhān Yāā Dios:
Cuáhán níí cáhnú nación nūū
íyó ndá táhán nú, de
cachī nū nūū ndá ji jā
súcuán cáhān ni:
Vísō cunini ndá ji, sochi mā
jícūhun inī ji,
de vísō cūndēhé ji, de mā cūní
ji.
27 Chi ndá nchivī yáhá nī
ncunīhin inī ji,
de ūhvī ndasí tée sōho ji,
de modo jā jásī ji tīnūú ji,
tácua mā cúndēhé ji,
de ni mā cúnini ji,
de ni mā jícūhun inī ji,
de ni mā ndīcó cóo inī ji nūū
ni
jā nasāhá vāha nī ánō ji nūū
cuáchi ji, ncachī yā.
Ncachī Isaías.
28 Túsaá de ná cáchī tūhun
sá nūū ndá ní, chi tūhun jā
ní ntají Yāā Dios jā scácu yā
yóhó, mitan de tají yā tūhun
yáhá quīhīn nūū nchivī ndá
cā nación, de cunini vāha ndá
máá ji, ncachī Pablo.
29 De tá nī jīnu nī ncāhān
dē ndá tūhun yáhá de
cuānohōn ndá táhán dē
hebreo, nátúhún ndasí ndá
ji sīquī tūhun yáhá.
30 De ūū cuīyā nī ndeē
Pablo vehe nūū ní nquenúú
dē, de nī ncusiī inī dē nī
ncāhān dē jíín ndá nchivī jā
quénda vehe dē.
31 De nácani dē tūhun nāsa
tátúnī Yāā Dios, de stéhēn dē
tūhun maá Jētohō ō Jesucristo,
de vāha nī īyo libre chi ni iin
nchivī nduú ní jásī jā nácani
dē tūhun yā.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ROMA

1 Maá nī cúu Pablo, mozo Jesucristo, chi nī ncana Yāā Dios nduhū jā cúu nī apóstol yā, nī jani yā nduhū de nī ntají yā nduhū jā nacani nī tūhun jā scácu yā nchivī.

2 De tūhun yáhá nī nquee yuhú yā jondē janahán ndasí, de yósō nūū tutū īī jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā.

3 De tūhun yáhá cáhān sīquī Jētohō ō Jesucristo, Yāā cúu Sēhe Yāā Dios. De nī nduu yā tēe, nī ncacu yā chījin tatā rey David.

4 De nī natecū yā māhñú ndīyi nī nsāhá Espíritu Santo, de súcuán nī stéhēn Yāā Dios jā cúu yā Sēhe yā jā ndíso poder.

5 De jā jíín Jesucristo nī jēhe Yāā Dios tiñu viī yáhá jā cúu ndá nī apóstol, jíca ndá nī jíín tūhun Cristo, tácua coo nchivī ndācá nación jā candíja ji jā ní nsāhá yā jēhē ji, de cuetáhví ji nūū yā.

6 De saá-ni ndá máá nú, suni nī ncana yā ndóhó nī nquīvi ndá nú ndahá Jesucristo.

7 De tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá nú nchivī Roma. Chi nī ncundáhví inī Yāā Dios ndá ndóhó, de nī ncana yā ndóhó jā coo ndoo coo iī nū nūū yā. De ñúhún inī ni jā maá Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndóhó, de sāhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Jā cúnī Pablo quīhīn dē Roma

8 De xihna cā cáchī tūhun nī nūū ndá nú jā nácuetáhví nī nūū Yāā Dios jā síquī nū, chi nī nsāhá Jesucristo jā váha ndá nú. Chi níí ñayīví jítē nuu tūhun cuāhān nāsa vāha cándíja nú yā.

9 De maá Yāā Dios jínī yā jā níní jícān táhvī ni jēhē ndá nú tá jícān táhvī ni. Chi ndíhvī ndasí inī ni sáhá nī tiñu yā jā nácani nī tūhun Sēhe yā.

10 De níní jícān táhvī ni nūū yā jā tú cúnī yā de jondē mitan de cuu cuēē ni cuēndēhé nī ndá nú.

11 Chi cúu inī ni jā cunī ni nūū ndá nú, de stéhēn cā ni tūhun yā nūū nū, tácua quendōo vāha cā ánō nū de cuiñi nīhin cā nū jíín.

12 Súcuán cúnī ni tácua sāhá ó jā inuú coo ndeé inī ndācá ó sīquī jā inuú cándíja ó yā.

13 Hermano, cúnī ni jā ná jícūhun inī ndá nú jā quéhén vuelta nī ncuu inī ni jā cuéndēhé nī ndá nú, de jondē mitan de ncháha ca cuu. Chi cúnī ni jā scútē nuu cā ni tūhun yā māhñú ndá nú, tá cúu nūū ní nsāhá nī māhñú nchivī ndá cā nación.

14 Chi cúu nī tēe ndíta sīquī tūhun yā, chi ndíta nī jā nacuāha nī tūhun yā nūū ndihi nchivī, cúu nchivī jínī cā sīquī ndihi jā íyó ñayīví jíín jāá nduú jínī cuitī, cúu nchivī tūha jíín jāá nduú tūha.

15 Jā ñúcuán cúu jā ndíhvī inī ni jā suni nūū ndá ndóhó

nchivī Roma nacani nī tūhun jā scácu yā yóhó.

Jā ndíso tūhun vāha yā poder

16 Chi nduú cúcanoō ni sīquī tūhun vāha yā, chi ñúcuán cúu poder Yāā Dios jā scácu yā ndācá nchivī cándíja, xihna cā nchivī hebreo de saá-ni ndá cā nchivī.

17 Chi tūhun vāha yáhá stéhēn nūū ō nāsa sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó sīquī jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, jíín maá-ni jā candíja ó níí cā jā cuáhān ō. Chi súcuán cáhān tutū īī: Nchivī jā ní sndáhvā yā cuāchi ji, técū ji jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, cáchī.

Sīquī jā íyó ndasí cuāchi nchivī

18 Chi jínī vāha ó jā Yāā Dios andiví, cuāha yā castigo xēēn nūū ndācá nchivī jāá nduú cándíja chi maá-ni cuāchi sáhá ji. Chi jíín tiñu néhén jā sáhá ji de jásī ji nūū tūhun ndāā.

19 De mā cūú cāhān ji jāá nduú jícūhun inī ji sīquī nāsa Yāā cúu Yāā Dios, chi maá yā nī stéhēn nūū ji.

20 Chi jíín ndācá jā ní nsāhá yā de cúu jícūhun inī nchivī nāsa Yāā cúu maá Yāā jāá nduú jínī jíín núū ji. Chi jondē nī jēcōo ñayīví de jondē mitan de cúu jícūhun vāha inī ji jā maá yā cúu Yāā Dios de íyó poder yā níí cání. De jā ñúcuán mā cūú cuitī cāhān ji jāá nduú jínī ji jā íyó yā.

21 Chi vísō nī jinī ji nāsa Yāā cúu yā, de nduú ní nchíñúhún ji yā jā cúu yā Yāā Dios, de ni nduú ní nácuetáhví ji nūū yā. Chi sa nchivī jā jáni cāhá inī nī nduu ji, chi nī ndunēhén ji, de nī nquendōo naā ánō ji.

22 De cáhān ndá ji jā ndíchí ji, sochi sa cúnaā ji.

23 Chi nī sndóo ndá ji Yāā Dios jā vīī ndasí cúñáhnú, jā má náā cuitī. De nī jetáhví ndá ji ndācá imagen jā sáhá maá ji, jā cáá tá cáá tēe jā jíhī, de suni jondē imagen saā jíín cōō jíín quiti jā jíca ndicumī.

24 De jā ñúcuán nī nsiáā Yāā Dios ji jā ná sáhá ji ndācá tiñu téhén jíín tiñu néhén jā cúnī maá ji. De sáhá ndá ji tiñu néhén jíín táhán ji jā cúu maá tūhun canoō.

25 Chi nduú ní ncándíja ji tūhun ndāā Yāā Dios, chi sa tūhun stáhví nī ncandíja ji. De íyó yíñúhún ndá ji de chíñúhún ji nūū ndācá jā ní nsāhá yā, lugar jā chiñúhún ji maá Yāā jā ní nsāhá ndá ñúcuán, suu Yāā jā cánuú jā cāhān ō jā cúñáhnú yā níí cání. Amén.

26 Jā ñúcuán nī nsiáā Yāā Dios ji jā ná sáhá ji ndācá tiñu néhén jā ndíyo inī ji jā cúu maá tūhun canoō. Chi jondē ñahan nī nsāma ña modo sīhí, de nī nquīvi ña jíín modo nēhén.

27 De saá-ni ndá tēe nī nsiáā dē modo jā xítíñu jíín ñahan. De jondē nī nducuéhé dē nī nsāhá dē tiñu ndiī jíín táhán yíí dē, de tēe jíín tēe nī nsāhá tiñu canoō. De ndóho ndá dē castigo sīquī tiñu néhén jā sáhá dē.

28 De sīquī jāá nduú ní ncúnī ndá ji cuetúhún ji Yāā Dios, jā suu cúu jā ní nsiáā yā ji jā

ná cáni nēhén inī ji, de sāhá ji ndācá tiñu jāá nduú vāha.

29 De cúsá maá-ni cā tiñu jāá nduú íyó ndāā cúu jā ndíhvī inī, de jíca ndiī, de sáhá tiñu néhén, de ndíyo inī, de jínī ūhvī táhán. De maá-ni jā cúcuásún inī, jáhnī ndīyi, cúnduxí, stáhví táhán, sáhūhvī táhán, sátúhún sīquī táhán.

30 Cáhān tūhun nēhén sīquī táhán, jínī ūhvī nūū Yāā Dios, cújéhe inī, sáhá vīxī maá, sáhá téyíí maá, jáquīn costumbre nēhén, de cúnīhin inī nūū tatá nūū naná.

31 De nduú jícūhun cuitī inī, de nduú squíncuu tūhun jā quée yuhú, de nduú íyó mānī jíín táhán, de nduú née cáhnú inī nūū táhán, de nduú cúndáhví inī táhán.

32 De ja jínī vāha ndá ji jā ní nsāhá ndāā Yāā Dios jā nchivī sáhá súcuán cánuú jā tānū tāhvī ji. De vísō súcuán jínī ji, sochi níní sáhá ji tiñu néhén ñúcuán, de suni jétahān inī ji jā sáhá táhán ji.

2

Ndāā sándāā Yāā Dios sīquī cuāchi

1 Túsaá de ndá ndóhó jā cáhān cuāchi sīquī táhán, tú nā-ni nchivī cúu nú, de mā cūú cāhān nū jāá nduú nā cuāchi maá nú. Chi jā cáhān nū cuāchi sīquī táhán nú cúu jā nácunehen nú cuāchi maá nú. Chi ndóhó jā cáhān cuāchi, suni súcuán sáhá maá nú cuāchi.

2 Chi jínī ō jā Yāā Dios, ndāā sáhá yā jā nénda yā sīquī cuāchi nchivī jā sáhá súcuán.

3 De ndóhó jā cáhān cuāchi sīquī nchivī jā sáhá cuāchi, de suni saá-ni sáhá maá nú, ¿de á jáni inī nū jā cācu maá nú quīvī nenda Yāā Dios sīquī cuāchi, á nāsa?

4 ¿A cújéhe inī nū nūū tūhun jā vāha ndasí inī Yāā Dios jíín nú, jíín jā íyó paciencia yā jāá nduú jéhe yachī yā castigo nūū nū? ¿De á nduú jícūhun inī nū jā tūhun jā vāha ndasí inī yā, suu sáhá jā nacani inī nū sīquī cuáchi nú?

5 Sochi nīhin inī nū de nduú nácani inī nū sīquī cuáchi nú. De suu cúu jā scáyā cā nū castigo sīquī maá nú maá quīvī jā sāhá Yāā Dios juicio, maá quīvī jā coo nijīn jā ndāā sándāā yā sīquī cuāchi.

6 Chi nachunáá yā nūū tá iin iin nchivī tú nāsa tiñu nī nsāhá ji.

7 De nchivī jāá nduú jéncuiñi ji jā sáhá ji tiñu váha, cuāha yā tūhun jā cutecū ji níí cání. Chi ndúcú ji quīvi ji nūū nduñáhnú yíñúhún ji, nūū cutecū ji níí cání.

8 Sochi quītī inī yā de cuāha yā castigo nūū nchivī jā cújéhe inī nūū yā, de cúnīhin inī nūū tūhun ndāā, chi sa nūū tūhun yácuá yōhō jétáhví ji.

9 De ndācá nchivī jā sáhá tiñu néhén, chi nīhīn ji tūndóhó xéēn de cucuécá ndasí inī ji, de xihna cā nchivī hebreo de saá-ni nchivī ndá cā nación.

10 Sochi ndá nchivī jā sáhá tiñu váha, chi quīvi ji nūū nduñáhnú yíñúhún ji, de coo ndeé coo siī inī ji, de xihna

cā nchivī hebreo de saá-ni nchivī ndá cā nación.
11 Chi Yāā Dios nduú sáḥá yā cuenta nāsa-ni cáá iin iin nchivī, chi inuú-ni sáhá ndāā yā sīquī ji.
12 Chi ndācá nchivī jā sáhá cuāchi, vísō nduú yíhí ji chījin ley jā ní jēhe yā nūū Moisés, de nduú níní ley ñúcuán de tānū tāhvī ji. De ndācá nchivī jā yíhí chījin ley Moisés, de sáhá cuāchi, jíín ley ñúcuán sāhá ndāā yā cuāchi ji.
13 Chi nduú sndáhvā Yāā Dios cuāchi nchivī jā vāchi jā níni ji-ni jā cáhān ley yā. Chi sa nchivī jā squíncuu jā cáhān ley yā cúu jā sndáhvā yā cuāchi ji.
14 Chi nchivī ndá nación jāá nduú névāha tutū ley jā ní jēhe yā nūū nchivī hebreo, de tú squíncuu maá ji ley yā, suu cúu jā névāha ji ley yā inī ánō ji, vísō nduú névāha ji maá tutū ley yā.
15 De súcuán stéhēn ji jā tūhun jā ndácu ley yā chi ñúhún inī ánō ji. De ndācá jā jáni inī ji jíín ánō ji, suu cúu jā stéhēn nūū ji á nī nsāhá ji cuāchi á vāha nī nsāhá ji.
16 De súcuán coo maá quīvī jā jíín Jesucristo sāhá ndāā Yāā Dios sīquī ndācá jāá nduú íyó vāha jā ní jani yuhū inī ndācá nchivī. Súcuán cúu jā cáhān tūhun vāha yā jā nácani nī.

Sīquī jāá nduú squíncuu nchivī hebreo ley Moisés

17 De ndá ndóhó cáhān nū jā tēe hebreo cúu nú, de yítuu táhán nú jíín maá ley Moisés, de cútéyíí nú jā síquī Yāā Dios.
18 De jáni inī ndá nú jā jínī nū nāsa jétahān inī yā, jíín jā cuu nacāji vāha nú ní cúu ndá tiñu váha, chi nī ncutūha nú ley yā.
19 De jáni inī ndá nú jā maá nú cúu tēe stéhēn ichi Yāā Dios nūū nchivī jāá nduú jínī cuitī, jíín jā cúu sāhá nú jā cutūu inī ánō nchivī jā jíca modo nūū neē.
20 De jáni inī ndá nú jā cúu stéhēn nū nūū nchivī jāá nduú tūha tūhun yā, jíín jā maá nú cúu maestro nūū nchivī jāá nduú jícūhun inī. Chi jíín tutū ley yā de jínī ndá nú nāsa cúu tūhun ndíchí tūhun ndāā, jáni inī ndá nú.
21 Túsaá de ndá máá nú jā stéhēn nūū nchivī, ¿de nūcu nduú stéhēn nū nūū maá nú? De ndá máá nú jā cáhān jā má sácuíhná ji, ¿de nūcu sácuíhná maá nú?
22 De ndá máá nú jā cáhān jā má cásíquí ndéē ji, ¿de nūcu cásíquí ndéē maá nú? De ndá máá nú jā cáhān jāá nduú jétahān cuitī inī nū ídolo, ¿de nūcu sácuíhná nú ndatíñú jā íyó inī veñūhun ídolo?
23 De cútéyíí ndá nú jíín ley Yāā Dios, de vísō súcuán de sáhá nú jā cáhān nchivī sīquī yā, chi nduú squíncuu maá nú tūhun jā ndácu ley yā.
24 Chi suha yósō nūū tutū īī: Nchivī ndá cā nación, maá-ni jā cáhān nēhén ndá ji sīquī Yāā Dios jā síquī cuāchi ndá ndóhó nchivī hebreo.
25 De tú squíncuu ndá nú ley Moisés, de ñúcuán de níhīn tīñú ndija jā ní nīhīn nū tunī circuncidar. Sochi tú nduú squíncuu nú ley yā, de vísō

nī ncuu nú circuncidar, de modo jāá nduú ní ncúu nú.

26 De tēe ndācá nación, tú squíncuu dē tiñu jā ndácu ley yā, vísō nduú ní níhīn dē tunī circuncidar, túsaá de cúu tá cúu jā ní nīhīn dē tunī circuncidar.

27 De ndá tēe jāá nduú ní ncúu circuncidar yiqui cúñu dē, de squíncuu dē ley yā, maá dē cāhān cuāchi sīquī nū. Chi nduú squíncuu ndá nú, vísō névāha nú tutū ley yā, de vísō nī ncuu nú circuncidar.

28 Chi nsūú jā nāsa cáá ichi chátā iin tēe sáhá jā cúu ndija dē tēe hebreo. De ni nsūú jā ní ncuu circuncidar yiqui cúñu iin tēe sáhá jā cúu dē tēe ndāā.

29 Chi sa tēe jā ñúhún tūhun ndāā inī ánō dē, suu dē cúu tēe hebreo ndija. De tēe jā jondē jíín inī jíín ánō dē sáhá dē tiñu ndāā, suu dē cúu jā ní ncuu circuncidar ndija, vísō nduú ní ncúu circuncidar yiqui cúñu dē tá nūū cáhān tutū ley. De ndá tēe jā íyó súcuán, chi nsūú nchivī jétúhún ji dē, chi sa maá Yāā Dios.

3

1 ¿Túsaá de nāsa cúu jā quéndōo vāha cā nchivī hebreo nsūú cá ndá cā nchivī? ¿De nāsa níhīn tīñú jā sáhá ji circuncidar?

2 Vāha ndasí níhīn tīñú. Jā xíhna ñúhún cúu jā ní jēhe Yāā Dios tūhun yā nūū maá ji.

3 De vísō nduú ní ncándíja sava ji, ¿de á suu sáhá jā má squíncuu cā Yāā Dios tūhun jā ní nquee yuhú yā?

4 Nduú cuitī jā súcuán. Chi vísō tú ndihi nchivī stáhví ji, sochi Yāā Dios chi ndāā sáhá yā. Chi suha yósō nūū tutū īī jā ní ncāhān iin tēe jíín yā:

Cāhān nchivī jā íyó ndāā ní jíín ndācá tūhun cáhān ní,
de cunī ji jā sáhá ndāā ní, vísō cáhān ji sīquī ní.

Cáchī tutū.

5 De cáhān sava nchivī jā íyó vāha jā sāhá ó cuāchi, chi cuāchi ó jétíñú jā stéhēn jā íyó ndāā Yāā Dios. ¿Túsaá de á cuu cāhān ō jāá nduú vāha sáhá yā jā jéhe yā castigo de tú súcuán jétíñú cuāchi ó? (Va cáhān ni tá nūū cáhān nchivī ñayīví túsaá.)

6 Nduú cuitī jā súcuán, chi íyó vāha jā jéhe yā castigo. Chi tú jāá nduú vāha sáhá Yāā Dios, ¿de nāsa cuu sāhá ndāā yā cuāchi nchivī ñayīví?

7 De tú tūhun stáhví jā cáhān nchivī jétíñú jā stéhēn jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios sīquī jā maá-ni tūhun ndāā cáhān yā, ¿túsaá de á cuu cāhān ō jāá nduú vāha jā nénda yā cuāchi sīquī ji jā stáhví ji?

8 Nduú, chi tú jā súcuán cúu, de cuu cāhān ō jā vātu-ni sāhá ó jā nēhén tácua quee jā váha nícu. De sava nchivī chi cáhān nāvāha ji sīquī ni, cáchī ji jā súcuán stéhēn ni, sochi nduú ndāā. Nchivī ñúcuán chi íyó vāha jā nenda yā cuāchi sīquī ji.

Ndiviī ō íyó cuāchi

9 ¿Túsaá de á vāha cā nchivī cúu ndācá ó nchivī hebreo nsūú cā ndá cā nchivī, á naá cúu? Nduú cuitī jā súcuán.

Chi ja nī ncāhān ō jā vísō nchivī hebreo á nchivī ndá cā nación, ndiviī ō yíhí chījin cuāchi.
10 Chi suha cáhān tutū īi:
Nduú cuitī nā nchivī ndāā íyó, ni iin ji.
11 De nduú cuitī nchivī jícūhun inī íyó,
de nduú ni iin ji nánducú ji Yāā Dios.
12 Ndihi ji nī scuíta ji tūhun yā,
de inuú-ni nī stíví ndihi ji maá ji.
De nduú cuitī nchivī jā sáhá tiñu váha íyó, ni iin ji.
13 Yavī sūcūn ji cúu tá cúu iin yavī ndīyi jā núne,
chi cúsá maá tūhun stáhví cáhān ji.
De modo veneno cōō yíhí yuhú ji,
14 chi cúsá maá tūhun nāvāha tūhun ūguā cáhān ndá ji.
15 De ñamā ndasí jēhē ji jā cahnī ji ndīyi.
16 De ní-ni cúu nūū jíca ji de squívi ji tūndóhó jā tānū tāhvī nchivī.
17 De nduú jíca cuitī ji jíín tūhun mānī,
18 de ni nduú nácani inī ji jā cuyūhú ji jā má stíví ji nūū Yāā Dios.
Cáchī tutū.
19 De jínī ō jā ndācá tūhun jā cáhān ley janahán, chi cáhān nūū nchivī jā yíhí chījin ley, tácua ni iin ji mā cūú cāhān ji jēhē ji. Chi nenda Yāā Dios cuāchi sīquī ji, de saá-ni sīquī nchivī níí ñayīví.
20 Chi ni iin nchivī nduú cúu quendōo ndāā ji nūū yā jā ndúcú ji squíncuu ji jā ndácu ley yā. Chi ley yā jétíñú maá-ni sīquī jā cunī ō jā íyó cuāchi ó.

Jā scácu yā yóhó sīquī jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō

21 De mitan de ja jínī vāha ó nāsa sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó. De nsūú ley ñúcuán sáhá jā quéndōo ndāā ō, vísō maá tutū ley jíín ndá tēe nī nacani tūhun yā, nī ncāhān ndá nāsa sndáhvā yā cuāchi nchivī.
22 Chi ndācá nchivī jā cándíja ji jā ní jīhī Jesucristo jā chunáá yā cuāchi ji, sndáhvā Yāā Dios cuāchi ji sīquī jā súcuán cándíja ji. Chi inuú-ni cúu ndācá ndihi nchivī.
23 Chi ndihi ó nī nsāhá cuāchi, de jā ñúcuán nduú ní ncúu cuu ó nchivī ndāā nūū Yāā Dios.
24 De sīquī jā vāha ndasí inī Yāā Dios, jā suu cúu jā sndáhvā yā cuāchi ó súcuán-ni. Chi sīquī jā ní jīhī Cristo Jesús jēhē ō cúu jā scácu yā yóhó.
25 Chi Yāā Dios nī jani yā Cristo tácua sōcō yā maá yā jā chunáá yā cuāchi ó jā ní jīhī yā. De scácu yā yóhó de tú súcuán candíja ó. De súcuán nī nsāhá Yāā Dios tácua stéhēn yā jā Yāā ndāā cúu yā. De ichi chátā de nī īyo paciencia yā, de nduú ní nchíhi yā cuenta cuāchi nchivī.
26 De tiempo yáhá suni stéhēn yā jā Yāā ndāā cúu yā, chi ndāā sáhá yā jā squéndōo ndāā yā nchivī jā cándíja, vísō íyó cuāchi ji, chi cándíja ji jā ní sndáhvā Jesús cuāchi ji.
27 ¿Túsaá de á cuu cutéyíí cā ō sīquī maá ó? Mā cūú cuitī, chi mā cūú cutéyíí ó jā cani

inī ō jā vāha squíncuu ó ley yā. Chi scácu yā yóhó maá-ni sīquī jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō.

28 Túsaá de ja jínī ō jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó sīquī jā súcuán cándíja ó, de nsūú sīquī jā ndúcú ó squíncuu ó jā ndácu ley.

29 ¿De á nūū maá-ni nchivī hebreo cúu yā Yāā Dios, á naá cúu? Nduú, chi suni cúu yā Yāā jā scácu nchivī ndá cā nación.

30 Chi iin-ni Yāā Dios íyó, de sndáhvā yā cuāchi nchivī jā cándíja jā ní nsāhá yā jēhē ji, cúu nchivī jā ní ncuu circuncidar, cúu nchivī jāá nduú.

31 Túsaá de jā cándíja ó jā scácu yā yóhó, ¿á suu sáhá jāá nduú cā cánuú squíncuu ó ley yā, á naá cúu? Nduú cuitī, chi sa sáhá jā vāha cā cuu squíncuu ó ley yā.

4

Abraham cúu iin ejemplo nūū ō

1 ¿Túsaá de nāsa cāhān ō sīquī ndācá jā ní ncuu jíín tatā ō Abraham? ¿Nāsa nī ndāhvā cuāchi dē?

2 Nsūú jā ní nsáhá maá dē cúu jā ní sndáhvā Yāā Dios cuāchi dē. Chi tú jā súcuán cúu nícu, de cuu cutéyíí dē jā vāha nī nsāhá dē. De nduú ní ncútéyíí dē, chi nsūú sīquī jā ní nsāhá maá dē cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē.

3 ¿Chi nāsa cáhān tutū īī? Cáhān jā ní ncandíja Abraham jā sāhá yā jā ní nquee yuhú yā nūū dē, de jā suu cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē.

4 De iin nchivī jā sátíñú, de yāhvi ji chi nsūú jā cútahvī ji cúu, chi sa jā chúnáá ó nūū ji cúu.

5 Sochi jā scácu Yāā Dios nchivī, chi jā cútahvī ji cúu. Chi vísō nduú cúu squíncuu ji ndācá tiñu váha, de tú cándíja ji jā scácu yā ji nūū cuáchi ji, ñúcuán de sndáhvā yā cuāchi ji.

6 De David suni nī ncāhān dē nāsa ndetū ndasí cúu nchivī jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ji, vísō nduú cúu sāhá ji ni iin tiñu jā quendōo ndāā ji nūū yā.

7 Chi nī ncāhān dē:

Nācā ndetū ndá nchivī jā née
cáhnú inī yā nūū tiñu
néhén jā ní nsāhá ji,
de nduú nénda yā cuāchi sīquī
ji.

8 De nācā ndetū tēe jāá nduú
cā chíhi maá Jētohō ō
cuenta cuāchi dē.

Cáchī tutū.

9 ¿De á maá-ni nchivī jā squíncuu ley circuncidar cúu jā quéndōo ndetū? ¿A suni quéndōo ndetū nchivī jāá nduú cúu circuncidar? Nduú chi suni maá ji quendōo ndetū ji. Chi ja nī ncāhān ō jā ní ncandíja Abraham jā sāhá yā jā ní nquee yuhú yā, de jā ñúcuán cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē.

10 De tá nī sndáhvā yā cuāchi dē, ¿á ja nī ncuu dē circuncidar, á jondē ncháha ca cuu dē? Nsūú jā ja nī ncuu dē circuncidar, chi jondē ncháha ca.

11 De cuéé cā nī nīhīn dē tunī circuncidar. De suu nī ncuu iin seña, modo iin sello

jā ní sndáhvā yā cuāchi dē sīquī jā súcuán nī ncandíja dē. De jā ñúcuán cúu jā ní ncāhān yā jā cúu dē tatā nūū ndācá nchivī jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, de saá-ni nūū nchivī jāá nduú ní ncúu circuncidar, chi suni sndáhvā yā cuāchi maá ji.

12 De suni cúu dē tatā nūū ndá nchivī jā ní ncuu circuncidar, de nsūú maá-ni jā ní ncuu circuncidar yiqui cúñu ji, chi suni nī ntiin ji ejemplo dē. Chi cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, tá cúu nūū ní ncandíja maá dē jondē ncháha ca cuu dē circuncidar.

Tú candíja ó de sāhá Yāā Dios jā ní nquee yuhú yā

13 Chi nī nquee yuhú Yāā Dios nūū Abraham jíín nūū ndá tatā dē jā cuāha yā níí ñayīví cuu tāhvī ndá dē. De nsūú sīquī jā ní nducú dē squíncuu dē ley yā cúu jā ní nquee yuhú yā súcuán nūū dē, chi sa sīquī jā súcuán nī ncandíja dē, de nī sndáhvā yā cuāchi dē.

14 Chi tú jā maá-ni nchivī jā ndúcú squíncuu ley cúu jā níhīn jā ní nquee yuhú yā, túsaá de nduú jétíñú jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, de mā níhīn tīñú jā ní nquee yuhú yā.

15 De ley yā chi sáhá jā níhīn nchivī castigo sīquī jāá nduú cúndeé ji squíncuu ji. De tú jāá nduú ley, de suni nduú nā tūhun jā stíví nchivī sīquī ley coo nícu.

16 Túsaá de nī nquee yuhú yā jā sāhá yā jā váha nchivī sīquī jā cándíja ji jā súcuán sáhá yā, de jā cútahvī ji súcuán-ni cúu. De tūhun jā ní nquee yuhú yā chi íyó cutú nūū ndācá tatā Abraham, de nsūú nūū maá-ni nchivī jā ndúcú squíncuu ley janahán, chi saá-ni nūū ndācá nchivī cándíja tá cúu nūū ní ncandíja Abraham. De súcuán cúu dē tatā nūū ndācá ó jā cándíja ó.

17 Súcuán nī nsāhá Yāā Dios chi nī ncandíja dē jā sāhá yā. Chi súcuán cáhān tutū īī: Nī jani nī ndóhó jā cuu nú tatā nūū cuāhā ndasí nchivī. Súcuán nī ncāhān maá Yāā jā nástécū ndīyi de cáhān yā nāsa coo ndācá jāá ncháha ca coo.

18 De nī ncandíja dē, de nī ñūhun téyíí inī dē jā ní nquee yuhú yā jā coo cuahā tatā dē, vísō nduú cā nā modo jā coo sēhe dē nícu. De jā suu cúu jā ní nduu dē tatā nūū cuāhā ndasí nchivī, tá cúu nūū ní ncāhān Yāā Dios: Súcuán nducuahā tatā nū, ncachī yā jíín dē.

19 De ja ñatin quenda dē ciento cuīyā, de vísō súcuán de nduú ní nquée dē nūū tūhun cándíja dē, vísō jínī dē jā maá dē jíín ñasíhí dē Sara ja ñáhnú ndasí ndúū dē jā má cūú cā coo sēhe dē.

20 De nduú ní nácani síquí inī dē jā má cándíja cā dē tūhun jā ní nquee yuhú Yāā Dios jā coo sēhe dē. Chi sa nī ncandíja nīhin cā dē, de nī nacuetáhví dē nūū Yāā Dios.

21 Chi nī ncucáhnú vāha inī dē jā cuu squíncuu Yāā Dios ndihi jā ní nquee yuhú yā.

22 De jā suu cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē sīquī jā súcuán nī ncandíja dē.

23 De nsūú maá-ni sīquī Abraham cúu jā yósō nūū tutū jā ní sndáhvā yā cuāchi dē jā ní ncandíja dē.

24 Chi suni yósō jā síquī ndācá ó. Chi suni sndáhvā yā cuāchi maá ó jā cándíja ó jā cúu yā Yāā jā ní nastécū Jētohō ō Jesús.

25 Chi nī jīhī Jesús jā chunáá yā cuāchi ó, de nī natecū yā tácua sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó.

5

Nāsa quéndōo nchivī jā sndáhvā yā cuāchi

1 Túsaá de ja nī sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó sīquī jā ní ncandíja ó jā sáhá yā jēhē ō. De jā ñúcuán nī nsāhá yā jā ní ndīvi ó nūū tūhun jā mānī yā jíín ó, sīquī jā ní jīhī Jētohō ō Jesucristo jēhē ō.

2 Chi maá Cristo nī nsāhá jā ní nquīvi ndācá ó nūū Yāā Dios, chi nī nsāhá yā jā váha yóhó sīquī jā súcuán cándíja ó. De íñí nīhin ó jíín tūhun jā sáhá yā jā váha yóhó. De cúsiī inī ō chi ñúhún inī ō jā quenda ó nūū viī cuñáhnú ó jíín Yāā Dios.

3 De nsūú maá yáhá-ni, chi suni cúsiī inī ō jā ndóho ó tūndóhó. Chi jínī ō jā maá tūndóhó sáhá jā jéndeé inī ō.

4 De jā jéndeé inī ō, suu sáhá jā jíja vāha ó jā cúu ó nchivī ndāā. De jā jíja vāha ó sáhá jā ñúhún inī ō ndācá jā váha jā coo.

5 De ndācá jā ñúhún inī ō, chi nīhīn ō. Chi tūhun jā cúndáhví inī Yāā Dios yóhó, nī nchitú inī ánō ō, nī nsāhá yā jā jíín Espíritu Santo jā ní jēhe yā nūū ō.

6 Chi jondē tá ndóho ó jā má cūú cuitī scácu ó maá ó, de nī jīhī Cristo jēhē ō jā cúu ó nchivī íyó cuāchi. De nī jīhī yā maá quīvī jā ní jani Yāā Dios.

7 De víjín cúu jā cuū iin nchivī jā jéhē incā nchivī, vísō jēhē iin nchivī ndāā. De sanaā de íyó tá chúndeé inī iin tēe jā cuū dē jā jéhē iin tēe ndāā ndasí.

8 Sochi maá Cristo chi nī jīhī yā jēhē ō juni sáhá ó maá-ni cuāchi, de súcuán nī stéhēn Yāā Dios jā cúndáhví inī yā yóhó.

9 De mitan ja nī sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó sīquī jā ní jīhī Cristo jēhē ō. Túsaá de suni jínī vāha ó jā scácu Cristo yóhó nūū castigo jā quiji maá quīvī jā sāhá Yāā Dios juicio.

10 Chi jondē tá nī ncuu ó enemigo Yāā Dios, de sīquī jā ní jīhī Sēhe yā jēhē ō, de nī nsāhá yā jā ní ndīvi ó nūū tūhun jā mānī yā jíín ó. De jā súcuán nī ndīvi ó nūū tūhun jā mānī yā jíín ó, de suni jínī vāha ó jā cācu ó sīquī jā técū Cristo de íyó yā jíín ó.

11 De nsūú máá yáhá-ni, chi suni cúsiī ndasí inī ō jíín Yāā Dios sīquī jā ní nsāhá Jētohō ō Jesucristo jēhē ō, chi maá yā nī nsāhá jā ní ndīvi ó nūū tūhun jā mānī Yāā Dios jíín ó.

Tūhun Adán jíín tūhun Cristo

12 Túsaá de jínī ō jā ní nquīvi cuāchi inī ñayīví nī nsāhá iinni tēe Adán. De jā síquī cuāchi ñúcuán de nī jēcōo cuēhē jā

jíhī nchivī. De jā suu cúu jā jíhī ndihi nchivī, chi ndihi ji íyó cuāchi.

13 De jondē tá ncháha ca cuāha yā ley nūū Moisés, de ja íyó cuāchi inī ñayīví. De sīquī jāá ncháha ca cuāha yā ley, de nduú ní nchíhi yā cuenta jā stíví ndá ji.

14 De vísō súcuán de jondē tiempo Adán de jondē tiempo Moisés nī nchīhi nchivī chījin tūhun jā jíhī ji sīquī cuáchi ji. Chi nī jīhī ji sīquī cuāchi jā ní nsāhá ndá máá ji, vísō nduú ní nsáhá ji táhán cuāchi jā ní nsāhá Adán jā ní ncunīhin inī dē nūū iin tiñu jā ní ndacu yā. De Adán nī nsāhá dē jā ní nquīvi tūndóhó nūū nchivī, sochi Cristo nī nsāhá yā jā quéndōo vāha nchivī.

15 De tūhun jā ní nsāhá Adán cuāchi, nduú quétáhán cuitī jíín tāhvī jā scácu Yāā Dios yóhó. Chi jā ní stíví iin-ni tēe ñúcuán, jā suu cúu jā jíhī ndihi ó. Sochi tūhun jā scácu Yāā Dios yóhó cúñáhnú ndasí cā, chi sīquī jā ní nsāhá mátúhún-ni tēe Jesucristo cúu jā súcuán-ni scácu yā ndihi nchivī jā cándíja.

16 De cuāchi jā ní nsāhá mátúhún-ni Adán, nduú quétáhán cuitī jíín tūhun jā scácu Yāā Dios yóhó. Chi sīquī mátúhún-ni cuāchi ñúcuán cúu jā ní nquīvi nchivī chījin tūhun jā tánū tāhvī ji. De tūhun jā scácu yā nchivī, sa sáhá jā súcuán-ni sndáhvā yā cuāchi ji, vísō cuāhā ndasí cuāchi nī nsāhá ji.

17 Chi sīquī jā ní nsāhá mátúhún-ni tēe Adán cuāchi, de maá cuēhē jā jíhī nchivī, nī nīhīn poder. De sa sīquī jā ní jīhī mátúhún-ni tēe Jesucristo, de nchivī maá yā víhí cā nī nīhīn ji poder jā cutecū ji de caca ndaā ji jíín yā. Chi nī sndáhvā yā cuāchi ji sīquī jā vāha ndasí inī yā.

18 Túsaá de sīquī jā ní nsāhá iin-ni tēe Adán cuāchi, de nī nquīvi ndihi nchivī chījin tūhun jā tānū tāhvī ji. Sochi sīquī jā ní nsāhá iin-ni tēe Jesucristo tiñu váha ndasí, de sndáhvā Yāā Dios cuāchi ndihi nchivī de cutecū ji níí cání.

19 Chi sīquī jāá nduú ní jétáhví iin-ni tēe Adán, de nī nquīvi cuāhā ndasí nchivī chījin cuāchi. De suni súcuán sīquī jā ní jetáhví iin-ni tēe Jesucristo, de sndáhvā Yāā Dios cuāchi cuāhā ndasí nchivī.

20 De nī jēhe yā ley yā tácua cunī ō jā cuāhā cuāchi sáhá ndācá ó. De jā ní nducuahā cuāchi ó, de víhí cā nī nducuahā tūhun jā váha inī yā jā née cáhnú inī yā nūū ō.

21 Túsaá de tá cúu nūū ní nīhīn poder tūhun jā jíhī ndá nchivī sīquī cuáchi ji, suni súcuán íyó poder tūhun jā vāha inī yā jíín ó. Chi sndáhvā yā cuāchi ó de cutecū ō níí cání sīquī jā ní jīhī Jētohō ō Jesucristo jēhē ō.

6

Jāá nduú cā yíhí ó chījin cuāchi chi yíhí ó ndahá Cristo

1 ¿Túsaá de nāsa cāhān ō? ¿A caca cā ō jíín cuāchi tácua

víhí cā sāhá yā jā váha yóhó jā cune cáhnú inī yā nūū ō?

2 Mā cūú cuitī. Chi cúu modo jā ní jīhī ō jāá nduú cā yíhí ó chījin cuāchi, de mā cūú cā caca ó jíín cuāchi túsaá.

3 ¿A nduú jícūhun inī ndá nú jā ndācá ó jā ní jenduté ó sīquī jā ní nquīvi ó ndahá Cristo Jesús, suni nī jenduté ó sīquī jā ní nquīvi ó chījin tūhun jā ní jīhī ō jíín yā?

4 Chi jā ní jenduté ó cúu modo jā ní jīquiyuhū ō jā ní jīhī ō jíín yā. De mitan de cuu caca ó jíín vida jeé jā ní jēhe yā nūū ō, chi modo jā suni nī natecū ō jíín yā. Chi nī natecū yā nī nsāhá Tatá yā jíín poder jā cúñáhnú ndasí yā.

5 Chi tú nī nduu inuú ó jíín yā sīquī tūhun jā ní jīhī ō jíín yā, de suni súcuán coo inuú ó jíín yā sīquī tūhun jā natecū ō jíín yā.

6 Chi jínī ō jā ní naā modo maá ó jā ní jica ó jíín níí ichi chátā, chi nī nquīvi ó nūū tūhun jā ní jīhī ō jíín Cristo yīcā cruz. De súcuán nī naā modo maá ó jā cúu ó mozo nūū cuāchi, tácua nduú cā satíñú cāhá ó nūū ndācá tiñu jā maá-ni cuāchi cúu.

7 Chi nchivī ja nī jīhī, ja nī nquee ji chījin ndācá cuāchi.

8 De tú ja nī jīhī ō jíín Cristo, de cándíja ó jā suni súcuán natecū ō jíín yā.

9 Chi jínī ō jā ní natecū Cristo, de mā cúū cuitī cā yā, chi tūhun jā jíhī, nduú cā nā cuá cuu sāhá jíín yā.

10 Chi jā ní jīhī yā, chi iin vuelta-ni nī jīhī yā jā síquī cuāchi nchivī. De jā técū yā mitan, chi sáhá yā jā cúnī Yāā Dios.

11 De saá-ni ndá ndóhó, sāhá nú cuenta jā modo jā ní jīhī nū jā ní nquee nú chījin cuāchi. De jā técū ndá nú de sāhá nú jā cúnī Yāā Dios, chi íyó inuú inī nū jíín Jētohō ō Cristo Jesús.

12 Túsaá de mā cuáha nú cā tūhun jā quihi nú chījin cuāchi jíín yiqui cúñu nú jā cuū. Chi maá cuāchi sndíhvī inī ndá ndóhó jā sāhá nú ndācá jā nēhén jā ndíyo inī nū.

13 De mā cuáha nú cā maá nú jā satíñú cāhá nú nūū cuāchi jā cucuu nú jíín tiñu néhén. Chi sa cuāha nú maá nú nūū Yāā Dios, de sāhá nú cuenta jā ja nī jīhī ndá nú de nī natecū nū nūū yā. De cuāha ndihi nú maá nú nūū yā jā sāhá nú tiñu ndāā.

14 Chi nduú cā nā poder cuāchi jā cundeé jíín ndá nú, chi nduú cā yíhí nú chījin ley janahán, chi sa yíhí nú chījin tūhun jā vāha inī yā jíín nú.

Tūhun mozo jā stéhēn nāsa quéndōo nchivī cándíja

15 ¿De nāsa sāhá ó túsaá? ¿A caca cā ō jíín cuāchi sīquī jāá nduú cā yíhí ó chījin ley janahán, chi sa yíhí ó chījin tūhun jā vāha inī yā jíín ó? Mā cūú cuitī.

16 Chi jínī ndá nú jā tú cuāha nú maá nú jā cuetáhví nú satíñú nú nūū iin tēe, túsaá de mozo tēe ñúcuán cúu nú, de cánuú jā cuetáhví ndá nú nūū dē. De suni súcuán tú cuāha nú maá nú jā sāhá nú cuāchi, de cúu nú mozo nūū cuāchi, de cuū nū. Sochi tú cuetáhví

ndá nú nūū maá yā, de mozo yā cúu nú jā caca ndaā nū.

17 De ná cútahvī ō nūū Yāā Dios, chi vísō nī ncuu ndá nú mozo nūū cuāchi, de mitan chi jondē jíín inī jíín ánō nū nī jetáhví nú nūū tūhun yā jā ní nquīvi nú nūū.

18 De mitan de ja nī nduu libre nū jāá nduú cā cúu nú mozo nūū cuāchi, de sátíñú ndá nú nūū tiñu ndāā.

19 (Nī ncāhān ni iin tūhun nāsa cúu sīquī mozo inī ñayīví yáhá, chi nduú jícūhun yachī inī nū sīquī tūhun yā.) Túsaá de tá cúu nūū ní jēhe ndá nú maá nú jondē saá jā ní ncuu nú mozo nūū ndācá tiñu téhén jíín tiñu néhén, suni súcuán cuāha nú maá nú mitan jā coo nú mozo nūū tiñu ndāā, tácua coo ndoo coo iī nū nūū Yāā Dios.

20 Chi jondē tá nī ncuu nú mozo nūū cuāchi, de nduú ní ncúu nú mozo nūū tiñu ndāā.

21 ¿De nā cuá cúu jā ní nīhīn ndá nú sīquī ndá cuāchi ñúcuán jā cúcanoō nū mitan sáhá? Nduú cuitī, chi maá-ni jā tānū tāhvī nū níí cání sáhá.

22 Sochi mitan de ja nī nduu libre ndá nú jāá nduú cā cúu nú mozo nūū cuāchi, de cúu nú mozo nūū Yāā Dios. De suu sáhá jā quéndōo vāha ndá nú, chi íyó ndoo íyó iī nū nūū yā, de jondē jā sándīhí de cutecū nū níí cání.

23 Chi yāhvi jā níhīn nchivī sīquī cuāchi cúu jā tánū tāhvī ji. Sochi tāhvī jā jéhe Yāā Dios cúu jā cutecū ō níí cání andiví, sīquī jā ní nduu inuú inī ō jíín Jētohō ō Cristo Jesús.

7

Tūhun ñasíhí jíín yií jā stéhēn nāsa quéndōo nchivī cándíja

1 Hermano, ja jínī ndá nú nāsa cáhān ley yā, chi jínī nū jā yíhí nchivī chījin ley maá-ni jā técū ji ñayīví yáhá.

2 De yáhá cúu tá cúu iin ñahan jā ní nquetáhán jíín iin tēe, chi cáhān ley jā yíhí ña ndahá yií ña juni técū dē. Sochi tú ja nī jīhī yií ña, de ja nī nquee ña chījin ley jā ní nquetáhán ña jíín dē.

3 Túsaá de tú quetáhán ña jíín incā tēe juni técū cā yií ña, de cásíquí ndéē ña dē. Sochi tú ja nī jīhī yií ña, de ja nī nquee ña chījin ley ñúcuán. De cuu quetáhán ña jíín incā tēe, de nsūú jā cásíquí ndéē ña túsaá.

4 De saá-ni ndá ndóhó, ñanī mánī, chi inuú íyó nú jíín Cristo. Chi modo jā ní jīhī ndá nú jíín Cristo, de nī nquee ndá nú chījin ley janahán. De mitan chi modo jā ní nquetáhán nú jíín incā, cúu jā ní nquīvi nú ndahá Cristo, Yāā jā ní natecū māhñú ndīyi, tácua cuu sāhá nú tiñu váha jā cúnī Yāā Dios.

5 Chi tá nī jica ndācá ó jíín modo maá ó jondē saá, de ley ñúcuán nī nsāhá jā ní ndīyo inī ō ndācá jā nēhén jā cúnī yiqui cúñu ó jā sāhá ó. De suu nī nsāhá jā tānū tāhvī ō nícu.

6 De mitan de ja nī nquee ó chījin ley janahán, chi modo ja nī jīhī ō jā má níhīn cā poder sīquī ō. De súcuán de íyó libre ō jā sāhá ó tiñu jā cúnī Yāā Dios. De jíca ó jíín modo jeé jā cúnī maá Espíritu Santo,

chi nduú cā yíhí ó chījin ley jā
ní ntee Moisés janahán.

Sīquī cuāchi jā ñúhún inī ánō ō

7 ¿Nāsa cāhān ō túsaá? ¿A
ley ndíso cuāchi? Nduú cuitī
jā súcuán. Sochi tú jāá nduú
ley yā, de mā cūní cuitī ni jā
íyó cuāchi nī. Chi mā cūní nī
jā cuāchi cúu tú ndíyo inī ni
ndatíñú táhán nī de tú nduú
ní ncáhān ley jā má ndíyo inī
ō.

8 De súcuán nī nīhīn cuāchi
modo jā cucuu jíín nī. Chi
sīquī jā ndácu ley tiñu jā má
sāhá ó cuāchi, de nī nquijéhé
jā ndíyo inī ni sāhá nī ndācá
jā nēhén. De tú jāá nduú ley,
de suni nduú nā tūhun stíví ó
sīquī ley nícu.

9 Chi nī īyo tiempo jā ní
ntecū ni tá ncháha ca jīcūhun
inī ni jā cáhān ley. De tá nī
nquijéhé jícūhun inī ni tiñu jā
ndácu ley, de nī jīcūhun inī ni
jā íyó cuāchi nī, de nī nduu nī
modo ndīyi.

10 Chi nī jinī ni jā ley jā sáhá
jā cutecū ánō ni nícu, de nduú
chi sa nī nsāhá jā tānū tāhvī ni
nícu.

11 Chi jíín jā ndácu ley tiñu,
de nī nīhīn cuāchi modo jā cu-
cuu jíín nī, de nī stáhví nduhū.
Chi jíín jā ndácu ley tiñu, de
cuāchi nī nsāhá jā ní nquenda
tūhun jā tānū tāhvī ni.

12 Túsaá de íyó ndāā maá
ley, de ndācá tiñu jā ndácu chi
íyó ndoo íyó ndāā vāha.

13 Túsaá de ley ñúcuán jā íyó
vāha, ¿á suu sáhá jā tānū tāhvī
ni, á naá cúu? Nduú cuitī.
Chi sa maá cuāchi cúu jā sáhá
jā tānū tāhvī ni, de súcuán
stúu cuāchi nāsa íyó maá. Chi
jíín tiñu váha jā ndácu ley de
nī natūu tiñu néhén jā cúu
cuāchi.

14 Chi jínī ō jā nūū maá
Espíritu vāji ley. De nduhū chi
sa névāha nī iin modo nēhén
maá nī jā ní squívi nduhū jā
sátíñú cāhá nī nūū cuāchi.

15 Chi ndācá cuāchi jā sáhá
nī, chi nduú jícūhun inī ni
nājēhē cúu jā sáhá nī. Chi tiñu
váha jā cúnī ni sāhá nī, nduú
níhīn ni fuerza jā sāhá nī, chi
sa tiñu néhén jāá nduú jétahān
inī ni, sa ñúcuán sáhá nī.

16 De tá sáhá nī tiñu néhén
jāá nduú cúnī ni sāhá nī, de
ñúcuán de nácunī ni jā íyó
ndāā ley.

17 Túsaá de nsūú maá nī cúu
jā sáhá tiñu néhén ñúcuán, chi
modo nēhén jā ñúhún inī ánō
ni cúu jā sáhá cuāchi.

18 Chi jínī ni jā modo maá nī
jā ñúhún inī ánō ni, nduú cuitī
nā jā váha íyó. Chi cúnī ni sāhá
nī tiñu váha, sochi nduú níhīn
ni fuerza jā sāhá nī.

19 Chi tiñu váha jā cúnī ni
sāhá nī, de nduú sáhá nī.
Sochi tiñu néhén jāá nduú
cúnī ni, sa ñúcuán sáhá nī.

20 De tá sáhá nī tiñu jāá
nduú cúnī ni sāhá nī, de nsūú
maá nī cúu jā sáhá, chi modo
nēhén jā ñúhún inī ánō ni cúu
jā sáhá.

21 Túsaá de nī jinī ni jā suha
cúu jíín nī: Vísō cúnī ni sāhá nī
tiñu váha, sochi maá-ni modo
nēhén cúu jā ñúhún inī ánō ni.

22 Chi cúsiī inī ni jíín ley Yāā
Dios jondē jíín inī jíín ánō ni.

23 Sochi nī nacunī ni jā íyó
incā modo nēhén maá nī jā
jásī jā cúnī ni sāhá nī jā váha.

De súcuán cúu nī modo preso nūū cuāchi jā íyó jíín nī.

24 Nācā ndáhví cā ni túsaá. ¿Ní iin scácu nduhū nūū modo nēhén maá nī jā sáhá jā tānū tāhvī ni?

25 Ná cútahvī ndasí nī nūū Yāā Dios, chi maá yā cúu jā scácu nduhū nūū modo nēhén nī sīquī jā ní jīhī Jētohō ni Jesucristo jēhē ni. Túsaá de vísō cúnī ō jā squíncuu ó ley Yāā Dios, de jā jíín fuerza maá ó chi mā cūú, chi modo nēhén maá ó sáhá jā sátíñú cāhá ó nūū cuāchi.

8

Sīquī jā jíca ó jíín modo jā cúnī Espíritu Yāā Dios

1 Túsaá de mā nēndá Yāā Dios cuāchi sīquī nchivī jā yíhí ndahá Cristo. Chi nduú cā jíca ndá ji jíín modo nēhén maá ji, chi sa jíca ji jíín modo jā cúnī maá Espíritu Santo.

2 Chi modo jā sáhá Espíritu cúu jā técū ō sīquī jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús. De ñúcuán nī nsāhá jā ní nduu libre ndācá ó nūū tūhun jā ní nchīhi ó chījin cuāchi jā tānū tāhvī ō nícu.

3 Chi nī nsāhá Yāā Dios jā quéndōo vāha nchivī jāá nduú ní ncúu quendōo vāha jíín ley Moisés, sīquī jāá nduú nā fuerza ji jíín modo maá ji jā squíncuu ji ley yā. Chi nī ntají yā Sēhe yā nī nquiji, de nī nduu yā modo nchivī íyó cuāchi, tácua sōcō yā maá yā sīquī cuāchi, vísō nduú nā cuāchi maá yā. De súcuán nī nenda Yāā Dios sīquī cuāchi, chi nī nacuiso maá Jesús cuāchi jā ní nsāhá nchivī jíín modo nēhén maá ji.

4 Súcuán nī ncuu tácua cuu squíncuu ó ndācá tiñu ndāā jā ndácu ley, chi nduú cā jíca ó jíín modo nēhén maá ó, chi jíca ó tá cúu nūū cúnī maá Espíritu Santo.

5 Chi nchivī jā jíca jíín modo nēhén maá, chi maá-ni sīquī jā cúnī maá ji ndíhvī inī ji. Sochi nchivī jā jíca tá cúu nūū cúnī Espíritu, chi maá-ni sīquī tiñu jā cúnī Espíritu ndíhvī inī ji.

6 De jā ndíhvī inī ō sīquī jā cúnī maá ó chi sáhá jā tānū tāhvī ō. Sochi jā ndíhvī inī ō sīquī tiñu jā cúnī maá Espíritu, sa sáhá jā cutecū ō níí cání de coo ndeé coo siī inī ō.

7 Chi nchivī jā ndíhvī inī sīquī modo nēhén jā cúnī maá ji, jínī ūhvī ji Yāā Dios, chi nduú cúnī ji cuetáhví ji ley Yāā Dios, de ni mā cūú squíncuu ji.

8 Jā ñúcuán, nchivī jā jíca jíín modo jā cúnī maá, nduú cúu sāhá ji jā cusiī inī Yāā Dios jíín ji.

9 Sochi ndá ndóhó, chi nduú cā jíca nú jíín modo jā cúnī maá nú, chi jíca nú tá cúu nūū cúnī Espíritu, chi ndéē Espíritu Yāā Dios inī ánō nū. De nchivī jāá nduú ndéē Espíritu Cristo inī ji, chi nduú yíhí ji ndahá yā.

10 De tú ndéē Cristo inī nū, de vísō iin quīvī de cuū yiqui cúñu nú jā síquī cuāchi, sochi cutecū ánō nū sīquī jā ní sndáhvā Yāā Dios cuāchi nú.

11 De tú inī ndá nú ndéē Espíritu maá Yāā jā ní nastécū Cristo Jesús māhñú ndīyi,

ñúcuán de suni sāhá maá yā jā natecū yiqui cúñu nú jā cuū. De sāhá yā súcuán jā jíín maá Espíritu yā jā ndéē inī nū.

12 Túsaá hermano, ndéē tīñú ó jā caca ndaā ō, de nsūú jā sāhá ó modo nēhén jā cúnī maá ó.

13 Chi tú caca nú jíín modo nēhén maá nú, de tānū tāhvī nū. Sochi tú jíín fuerza maá Espíritu snáā nū ndācá tiñu jā sáhá nú jíín modo nēhén maá nú, de cutecū nū níí cání.

14 Chi ndācá nchivī jā níquīn ji modo jā stéhēn Espíritu Yāā Dios, maá ji cúu sēhe Yāā Dios.

15 Chi Espíritu jā ní nīhīn ndá nú, nduú ní nsáhá yā ndóhó jā cuu nú modo mozo nūū yā jā yūhú tucu nú nūū yā, chi sa nī nsāhá yā yóhó jā cúu ó sēhe yā. De jā suu cúu jā cáhān jee ó: Tatá maá sá.

16 De maá Espíritu stéhēn yā inī ánō ō jā cúu ndija ó sēhe Yāā Dios.

17 De tú sēhe yā cúu ó, de suni nīhīn ō maá tāhvī jā ní nquee yuhú yā, de iin cáhnú-ni coo tāhvī ō jíín Cristo. Chi tú ndoho ó jíín yā mitan, de suni cuñáhnú ó jíín yā andiví.

18 Túsaá de sáhá nī cuenta jā ndācá tūndóhó jā ndóho ó mitan, lulí ndasí cúu nūū tūhun jā vii cuñáhnú ó jíín yā ichi núū cā.

19 Chi ndihi jā ní jēcōo, ndétu ndasí jā ná sáhá Yāā Dios jā nduvāha, quīvī jā tūu nijīn jā cúñáhnú ndá sēhe Yāā Dios.

20 Chi ndācá jā ní jēcōo, nī nquīvi chījin tūhun jāá nduú quéndōo vāha. De nsūú maá ní stíví maá, chi sa nchivī nī nsāhá cuāchi, de jā suu cúu jā ní squéndōo Yāā Dios súcuán. De maá-ni jā ndétu jā nduvāha.

21 Chi iin quīvī de ndācá jā ní jēcōo, chi quee chījin tūhun jā tíví jíín jā téhyū. De nduu viī ndasí tá cúu nūū coo ndācá sēhe Yāā Dios, chi cācu nūū tūhun jāá nduú quéndōo vāha.

22 Chi jínī ō jā ndācá jā ní jēcōo, chi jondē mitan de inuú-ni ndóho de modo jā tána inī jā ná ndúvāha ndihi.

23 De nsūú maá-ni ndācá jā ní jēcōo cúu jā ndóho, chi suni jondē maá ó ndóho, vísō ja névāha ó Espíritu Santo jā cúu seña jā iin quīvī de nīhīn ō ndihi tāhvī ō. Chi ndóho ndasí ó tūndóhó, de ndétu ó quīvī jā naquehen yā yóhó jā cúu ó sēhe yā, de scácu yā yiqui cúñu ó tácua nduú cā ndoho ó jíín.

24 Chi nī scácu yā yóhó sīquī jā súcuán ñúhún inī ō. Sochi tú ja nī nsāhá yā maá jā ñúhún inī ō, ñúcuán de nduú cā ñúhún inī ō jā sāhá yā. Chi nduú cā ndétu ó de tú ja nī ncuu súcuán.

25 Sochi tú ncháha ca cunī ō jā sāhá yā jā ñúhún inī ō, túsaá de jíín paciencia ndétu ó jā sāhá yā.

26 De saá-ni maá Espíritu Santo, suni chíndeé chítuu yā yóhó jāá nduú nā fuerza inī ō. Chi nduú jínī ō cācān táhvī ō tá cúu nūū cánuú. Sochi maá Espíritu cáhān ndāhví yā jíín Yāā Dios jēhē ō sīquī ndācá jā jéca ndasí inī ō de nduú níhīn ō tūhun nāsa cācān táhvī ō.

27 De maá Yāā Dios jā jíto
túnī ánō ō, chi jínī yā ndācá jā
cúnī maá Espíritu jā cáhān yā
jēhē ō. Chi ndá nchivī jā yíhí
ndahá Yāā Dios, cáhān ndāhví
Espíritu jēhē ji tá cúu nūū cúnī
Yāā Dios.

Vāha-ni cúndeé ó sīquī ndihi jānēhén

28 De jínī ō jā ndācá-ni jā
quíji nūū nchivī jā mānī jíín
Yāā Dios, jā váha á jā úhvī,
chi quéndōo vāha cā ji nūū yā,
sáhá yā jíín ndācá ñúcuán. Chi
cúu ndá ji nchivī jā ní ncana
yā ji nī nquīvi ji ndahá yā sīquī
jā súcuán nī ncundaā inī yā
jondē janahán.

29 Chi jondē ncháha ca coo ji
de ja jínī yā ji, de ja nī jani yā
ji jā nduu ndoo nduu ndaā ji
jā ndacu ji maá Sēhe yā, tácua
cuu Sēhe yā ñanī ñāhnú nūū
cuāhā nchivī jā cúu ndá ji ñanī
cándíja.

30 De jā ní jani yā ji, de suni
nī ncana yā ji. De jā ní ncana
yā ji, de suni nī sndáhvā yā
cuāchi ji. De jā ní sndáhvā yā
cuāchi ji, de suni nī nsāhá yā
jā cúñáhnú ji.

31 ¿De nāsa cā cāhān ō sīquī
tūhun ñáhnú yáhá túsaá? Chi
tú íyó Yāā Dios jíín ó, ¿de ní iin
cā cuu cundeé sīquī ō? Nduú
ni iin.

32 Chi maá yā nduú ní scácu
yā Sēhe yā, chi sa nī jēhe yā
Sēhe yā nī jīhī yā jā jéhē ndihi
ó. De tú súcuán nī jēhe yā
Sēhe yā, de nā oncā cúu jā
má cuáha yā ndācá cā jā jíni
ñúhún ó túsaá.

33 ¿De ní iin cuu cāhān
cuāchi sīquī nchivī jā ní nacāji
Yāā Dios? Nduú ni iin. Chi
maá yā nī sndáhvā yā cuāchi
ji.

34 ¿De ní iin cuu nenda
cuāchi sīquī ō túsaá? Nduú ni
iin. Chi maá Cristo cúu Yāā jā
ní jīhī jēhē ō, de suni nī natecū
yā. De mitan de ndéē yā lado
cuáhá Yāā Dios nūū cúñáhnú
yā, de cáhān ndāhví yā jēhē ō
jíín Yāā Dios.

35 ¿De ní iin cuu tavā yóhó
nūū tūhun jā cúndáhví inī
Cristo yóhó? ¿A tūndóhó, á
ndācá jā sáhá víjín, á jā jínī
ūhvī nchivī yóhó, á tāmā, á
jā cúmanī sahma ó, á tūhun
yúhú, á jā cahnī ji yóhó, á naá
cúu? Ni iin ndācá jā yáhá.

36 Chi súcuán yósō nūū tutū
īī jā cáhān nchivī cándíja jíín
Yāā Dios:

Jā síquī maá ní de ndācá-ni
hora cúnī ndá ji cahnī ji
ndá sāán.
De sáhá ji jíín sá tá cúu nūū
sáhá ji tīcāchí, quiti jā
cuū.
Cáchī tutū.

37 De nduú chi vísō ndóho ó
ndācá yáhá, de vāha-ni cúndeé
ó sīquī ndihi-ni, sáhá maá Yāā
jā ní ncundáhví inī yóhó.

38 Jā ñúcuán nī ncucáhnú inī
ni jāá nduú ni iin cuu tavā
yóhó nūū tūhun cúndáhví inī
Yāā Dios yóhó. Ni tú cuū
ō á cutecū ō, ni ndācá ángel
andiví, ni ndācá jā nēhén jā
cúñáhnú jā íyó poder, ni jā íyó
mitan, ni jā coo,

39 ni jā íyó nūū sūcún, ni jā
íyó nūū cūnú, ni ndācá cā jā ní
jēcōo, mā cūú cuitī tavā yóhó
nūū Yāā Dios jā jíín Jētohō ō
Cristo Jesús nī ncundáhví inī
yā yóhó.

9

Sīquī nāsa nī nacāji yā tatā Israel

1 De cáhān ndāā ni chi cúu
nī tēe cándíja Cristo, de nduú
stáhví nī, de nijīn cúu inī
ánō ni jā cáhān ndāā ni sáhá
Espíritu Santo.
2 Cúcuécá ndasí inī ni, de
níní táhúhvī inī ánō ni
3 jā síquī ndācá táhán nī
nchivī nación hebreo, chi iin-
ni tatā ndá nī. Chi jā síquī maá
ji de jondē cúu inī ni jā tú ná
cúu de cujiyo nī nūū Cristo jā
tānū tāhvī ni, tácua súcuán de
cuu cācu ánō maá ji nícu.
4 Chi cúu ndá ji tatā nchivī
Israel, de jondē janahán nī
nsāhá Yāā Dios jā cúu ji sēhe
yā, de māhñú vīcō jā jéndūtē
nī ndeē yā jíín ji saá. De jíín
maá ji nī nsāhá yā ndācá con-
trato, de nī jēhe yā ley yā nūū
Moisés jā cuu maá ji, de nī
stéhēn yā nāsa chiñúhún ji yā
inī templo, de nūū maá ji nī
nquee yuhú yā cuāhā tūhun.
5 De ndá máá ji cúu tatā
ndācá tatā ndá sá jā ní
ncuñáhnú, de suni chījin tatā
maá ji nī ncacu Cristo jā ní
nduu yā tēe. De maá yā cúu
Yāā Dios jā tíin ndihi-ni, de
níí cání ná cáhān nchivī jā
cúñáhnú yā. Amén.
6 De nsūú jāá nduú ní
nquée ndaā ndācá tūhun jā
ní nquee yuhú Yāā Dios nūū
nchivī Israel. Chi nī nquee
ndaā nūū vísō sava ji-ni, chi
nsūú ndihi tatā Israel cúu jā
cándíja.
7 Chi nsūú ndihi tatā Abra-
ham cúu ndija sēhe dē. Chi
nī ncāhān Yāā Dios jíín dē:
Nūū maá-ni sēhe nú Isaac cúu
jā coo tatā nū tá cúu nūū ní
nquee yuhú nī jā cuāha nī
nūū nū.
8 De tūhun yáhá cáhān jā ni
iin nchivī nduú cúu ji sēhe Yāā
Dios sīquī jā ní ncacu ji chījin
iin tatā jā jáni inī ji jā váha cā
cúu. Chi sa maá-ni tatā jā ní
nquee yuhú yā cúu ndija tatā
jā chíhi yā cuenta.
9 Chi yáhá cúu tūhun jā ní
nquee yuhú yā nūū Abra-
ham: Maá tiempo jā ní jani nī
de quiji nī, de cacu iin sēhe yií
ñasíhí nú Sara, ncachī yā.
10 De nsūú yáhá-ni, chi saá-
ni Rebeca nī ncacu ūū sēhe yií
ña, de iin-ni tatá ndúū ji, jā ní
ncuu tatā ndá sá Isaac.
11-13 De jondē ncháha ca
cacu ndúū ji, de ncháha ca
sāhá ji jā váha á jā úhvī, de
ja nī ncāhān yā jíín Rebeca:
Sūchí jā cacu jā xíhna ñúhún
satíñú ji nūū sūchí úū, ncachī
yā. Chi suni súcuán cáhān
tutū īī: Nī īyo mānī ni jíín Ja-
cob, de Esaú chi nduú, ncachī
Yāā Dios. De súcuán jínī ō jā
maá Yāā Dios cuu nacāji yā
nchivī tú nāsa nī ncundaā inī
maá yā, de nsūú sīquī tiñu jā
sáhá ji, chi sa sīquī nāsa cúnī
maá yā nacāji yā ji.
14 ¿Nāsa cāhān ō túsaá? ¿A
jāá nduú íyó ndāā Yāā Dios jā
sáhá yā súcuán? Nduú cuitī.
15 Chi jondē janahán nī
ncāhān yā jíín Moisés: Ní-ni
cúu jā cúnī ni cundáhví inī ni,
de cundáhví inī ni ji. De ní-ni
cúu jā cúnī ni sāhá nī jā váha,
de sāhá nī, ncachī yā.
16 Túsaá de nsūú sīquī jā
cúnī maá nchivī, ni nsūú

jā ndúcú ndéé maá ji cúu, chi sīquī nāsa cúnī maá yā cundáhví inī yā ji.

17 Chi suni súcuán yósō nūū tutū īī jā ní ncāhān yā jíín rey nación Egipto: Nī jani nī ndóhó jā cúu nú rey, tácua jíín ndóhó de stéhēn ni poder ni, de tácua cūtē nuu síví nī níí ñayīví, ncachī yā.

18 Túsaá de tú ní iin cúnī yā cundáhví inī yā, de cúndáhví inī yā. De tú ní iin cúnī yā jā cunīhin inī, de sáhá yā jā cúnīhin inī.

19 De sanaā de cāhān iin nú jíín nī: Tú súcuán cúu ¿de nūcu cáhān yā cuāchi sīquī ō? Chi mā cūú casī ō nāsa cúnī maá yā sāhá yā. Cachī nū.

20 De sa cáhān ni jíín nú: Ndóhó, ¿ní iin cúu nú jā jáni inī nū jā nascócóo nú nūū Yāā Dios? ¿A cuu cāhān quīsi ñuhun jíín tēe jā ní nsāhá: ¿Nūcu nī nsāhá nú nduhū súcuán? cachī.

21 Chi tēe jā sáhá quīsi, cuu sāhá dē nāsa cúnī maá dē, chi iin-ni ñuhun cuu sāhá dē iin quīsi fino de incā quīsi corriente.

22 ¿De á nduú jétáhví nú jā suni súcuán sáhá Yāā Dios jíín nchivī? Chi cúnī yā stéhēn yā nāsa sáhá yā juicio sīquī nchivī tácua cunī ji poder yā. De vísō súcuán de nī īyo paciencia yā jāá nduú ní nénda ñamā yā sīquī nchivī jā tānū tāhvī.

23 De suni cúnī yā stéhēn yā nāsa vīī ndasí cúñáhnú yā sīquī tiñu sáhá yā jíín yóhó nchivī jā cúndáhví inī yā. Chi jondē janahán ja nī nsāhá tūha yā yóhó jā vīī cuñáhnú ó jíín yā.

24 Chi nī ncana yā yóhó jā candíja ó, de sava ó cúu nchivī hebreo de sava ó cúu nchivī ndá cā nación.

25 Chi suni suha nī ncāhān yā nūū tutū Oseas:

Nchivī jāá nduú ní ncúu
nchivī maá nī, mitan
de cāhān ni jā cúu ji
nchivī maá nī.
De nchivī jāá nduú ní íyo
mānī ni jíín, mitan de
cāhān ni jā cúu ji nchivī
jā mānī ni jíín.

26 De maá lugar nūū ní
ncāhān ni jāá nsūú
nchivī ni cúu ji,
suu ñúcuán cāhān nchivī jā
cúu ji sēhe Yāā Dios,
Yāā técū níí cání.
Ncachī yā.

27 Sochi Isaías chi suha nī ncāhān dē tūhun nchivī Israel: Vísō nī ncāyā ndá tatā Israel tá cúu ñūtín mar, sochi jacū ji-ni scácu yā.

28 Chi Jētohō ō Yāā Dios, ñamā sínu yā tiñu jā sāhá ndāā yā sīquī cuāchi nchivī ñayīví. Cáchī tutū.

29 Chi cúu tá cúu jā ní ncāhān tucu Isaías:

Maá Yāā jā cúu Jētohō nūū
ndācá ángel andiví, tú
nduú ní scácu yā jacū
tatā ō nícu,
de ja cúu ó tá cúu nchivī ñuū
Sodoma jíín ñuū Gomorra, jā ní naā ndihi.
Cáchī tutū.

Jāá nduú jétáhví nchivī hebreo tūhun jā scácu yā ji

30 ¿Nāsa cāhān ō túsaá? Suu jā nchivī ndá cā nación, vísō nduú ní ndúcú ji quendōo

ndāā ji nūū Yāā Dios, de nī sndáhvā yā cuāchi ji. Chi sīquī jā ní ncandíja ji jā ní jīhī Cristo jēhē ji cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi ji.

31 De sa nchivī Israel, vísō ndúcú ndá ji jā quendōo ndāā ji nūū Yāā Dios jā sāhá ley yā, sochi nduú cúndeé ji quendōo ndāā ji.

32 ¿De nājēhē? Sīquī jāá nduú ndúcú ji jā sndáhvā yā cuāchi ji jā candíja ji jā ní jīhī Cristo jēhē ji, chi sa jáni inī ndá ji jā squíncuu ji maá ley de quendōo ndāā ji. De jā stíví ji súcuán cúu tá cúu jā ndícó cáva ji sīquī maá yūū jā scáchihi jēhē, de suu cúu Cristo.

33 Chi súcuán cáhān nūū tutū īī:

Jondē ñuū ni Sión cani nī maá
Yāā jā cúu modo yūū jā
scáchihi ji jēhē ji.
De cúu yā tá cúu toto jā ndícó
cáva ji sáhá.
Sochi nchivī jā cándíja Yāā
ñúcuán, chi squíncuu
yā jā ñúhún inī ji.
Ncachī Yāā Dios.

10

1 Hermano, cúu ndasí inī ni de jícān táhvī ni nūū Yāā Dios jēhē nchivī nación ni Israel, jā ná scácu yā ndá ji.

2 Chi cáhān ni jā vāha sáhá ndá ji chi ndíhvī inī ji chíñúhún ji Yāā Dios. De vísō súcuán de chíñúhún cāhá ndá ji.

3 Chi nduú jícūhun inī ji nāsa sndáhvā Yāā Dios cuāchi ji, de ndúcú ji quendōo ndāā ji maá-ni jā squíncuu ji ley. De nduú jétáhví ji maá modo jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ji.

4 Chi sīquī jā ní nsāhá Cristo de cuu quee nchivī chījin ley Moisés. De sndáhvā Yāā Dios cuāchi ndācá nchivī jā cándíja jā sáhá Cristo jēhē ji.

5 Chi súcuán nī ntee Moisés tūhun nchivī jā ndúcú quendōo ndāā jíín ley: Tú iin nchivī cuu squíncuu ji ndācá tiñu ndácu ley, de cutecū ji nícu, cáchī.

6 Sochi tūhun jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi nchivī sīquī jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, chi sa cáhān: Mā cāní inī nū jā jíni ñúhún caa nú andiví jā quísnúu nú Cristo jā sndáhvā yā cuāchi nú.

7 De ni mā cāní inī nū jā jíni ñúhún cuun nú jondē nūū cūnú jā quísndáa nú Cristo māhñú ndīyi, modo jāá nduú ní nátecū yā.

8 ¿De nāsa cáhān tūhun ñúcuán túsaá? Iyó ñatin tūhun yā jíín nú, chi ñúhún inī yuhú nú jíín inī ánō nū, cáchī tutū. De suu cúu tūhun jā ná cándíja ó jā scácu yā yóhó. De tūhun yáhá cúu jā nácani ndá nī.

9 Chi tú cāhān nū jā Jētohō nū cúu Jesús, de tú candíja nú jondē jíín inī jíín ánō nū jā ní natecū yā māhñú ndīyi nī nsāhá Yāā Dios, ñúcuán de scácu yā ndóhó.

10 Chi jíín inī jíín ánō ō cándíja ó jā ní jīhī yā jēhē ō, de súcuán de sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó. De jā cáhān ō jā Jētohō ō cúu Jesucristo, de súcuán de scácu yā yóhó.

11 Chi cáhān tutū īī: Ndācá nchivī jā cándíja ji yā, chi

squíncuu yā jā ñúhún inī ji, cáchī.
12 Chi inuú-ni cúu nchivī hebreo jíín ndá cā nchivī. Chi maá yā cúu Jētohō nūū ndihi ó, de cuāhā jā váha sáhá yā jíín nchivī jā cáhān ndāhví jíín yā.
13 Chi súcuán cáhān tūhun yā: Ndihi nchivī jā cáhān ndāhví jíín maá Jētohō ō, chi scácu yā ji, cáchī.
14 ¿De nāsa cāhān ndāhví ji jíín yā de tú nduú ní ncándíja ji jā scácu yā ji? ¿De nāsa candíja ji de tú nduú ní jíni ji tūhun yā? ¿De nāsa cuni ji de tú nduú nā nchivī nacani tūhun nūū ji?
15 ¿De nāsa nacani nchivī tūhun yā de tú nduú tájí yā ji quīhīn ji? Chi tá cúu nūū cáhān tutū īī: Viī ndasí tiñu sáhá ndá nchivī jā jíca jíín tūhun ndeé tūhun sīī inī jā nácani ji tūhun vāha yā, cáchī.
16 Sochi nsūú ndihi ji jétáhví tūhun jā scácu yā ji. Chi nī ncāhān Isaías jondē janahán: Tátā Yāā Dios, ¿nā nchivī nī ncandíja tūhun jā nácani ndá sá viī? ncachī dē.
17 Túsaá de tú cunini nchivī de cuu candíja ji. De tūhun jā cunini ji cúu tūhun Cristo.
18 Sochi jícā tūhún nī: ¿A nduú ní jíni ji tūhun yā túsaá? Nduú, chi nī jini ji, chi cáhān tutū īī:

Níí ñayīví nī jini nchivī tūhun
jā ní nacani ndá dē.
De jondē nūū jīcá cā ndācá
lado nī jīnū tūhun yā.

Cáchī tutū.
19 De suni jícā tūhún nī: ¿A nduú ní jícūhun inī ndá nchivī Israel tūhun yā? Nduú chi nī jīcūhun inī ji, de nduú ní jétáhví ji. Chi xihna cā Moisés nī ncachī dē jā ní ncāhān Yāā Dios:

Cucuíñú inī ndá nú sāhá nī,
chi cuāha nī tūhun nī
nūū incā nchivī jāá
nduú cúu ji iin nación.
De quītī inī nū cunī nū jā
cuāha nī tūhun nī nūū
iin nación jāá nduú
jícūhun inī.

20 De saá-ni Isaías nī nchundeé inī dē nī ncachī cājí dē jā ní ncāhān Yāā Dios:

Ndá nchivī jāá nduú ní
nánducú nduhū, nī jinī
ji nduhū.
De nūū nchivī jāá nduú ní jícā
tūhún, nī stéhēn ni nāsa
Yāā cúu nī.

21 Sochi sīquī nchivī Israel sa nī ncāhān dē jā ní ncāhān yā: Ndiquivī nī ncana nī ji jā quīvi ji nūū ni, de nduú ní ncúnī ji, chi nchivī nīhin inī, nchivī jéhe inī cúu ji. Ncachī yā, ncachī Isaías.

11

Jā íyó jacū-ni cā nchivī Israel jā scácu yā

1 Túsaá de jícā tūhún nī: ¿A nī sndóo Yāā Dios nchivī maá yā Israel, á naá cúu? Nduú cuitī. Chi nduhū suni tēe Israel cúu nī, de tatā Abraham cúu nī, de vāji nī chījin tatā Benjamín.
2 Nduú ní sndóo Yāā Dios nchivī maá yā, chi ja nī nacāji yā ji jondē janahán. ¿A nduú jínī ndá nú nāsa cáhān tutū īī tūhun Elías, tēe nī nacani tūhun yā janahán? Chi tá jícān táhvī dē, de súcuán nī ncāhān dē sīquī nchivī Israel:

3 Tátā Yāā Dios, nī jahnī
ndá ji ndācá tēe nácani tūhun
ní, de nī janī ji ndá altar
ní. De mátúhún-ni cā sāán nī
nquendōo, de mitan suni cúnī
ji cahnī ji sāán, ncachī dē.
4 De Yāā Dios nī scócóo yā:
Iyó ūjā mil nchivī jā cándíja
nduhū jāá nduú ní jécuīñī
jītí ji nūū ídolo jā nání Baal,
ncachī yā.
5 De saá-ni mitan, chi íyó
jacū-ni cā nchivī jā ní nacāji
yā sīquī jā vāha inī yā jíín ji.
6 De tú nī nacāji yā ji sīquī
jā vāha inī yā, de nsūú sīquī jā
ní nsāhá ji tiñu váha cúu. Chi
tú sīquī jā ní nsāhá ji tiñu váha
cúu, ñúcuán de nsūú sīquī jā
vāha inī yā.
7 ¿De nāsa cúu túsaá? Cúu jā
nchivī Israel nduú ní ncúndéé
ji jā ní nducú ji quendōo ndāā
ji. Sochi sava ji jā ní nacāji
yā, chi maá ji nī sndáhvā yā
cuāchi ji. De sava cā ji chi nī
ndunīhin inī ji,
8 tá cúu nūū cáhān tutū īī:
Nī nsāhá Yāā Dios jāá nduú
jícūhun cuitī inī ji sīquī yā, de
ni nduú jínī ji jíín tīnūú ji,
de ni nduú níni ji tūhun yā,
de súcuán cúu jondē mitan.
Cáchī tutū.
9 De suni nī ncāhān David:
Vico jā sáhá ndá ji, ná cóo
tá cúu iin trampa á iin
xéyí,
tácua nīhīn ji castigo xēēn
sīquī jā stíví ndá ji jā
sáhá ji cuāchi.
10 De ánō ji ná ndúneē, modo
jā má cūú cā cunī ji,
de ná cósndīhí tūndóhó sīquī ji
níí cání.
Cáchī tutū.

Sīquī jā scácu yā nchivī ndá cā nación

11 Túsaá de jícā tūhún nī: ¿A
mā cūú cuitī cā ndīvi nchivī
Israel nūū Yāā Dios jā súcuán
nī stíví ndá ji? Nduú chi cuu.
Chi jā ní ncunīhin inī ndá ji,
de sa nchivī ndá cā nación nī
nīhīn táhvī ji tūhun jā scácu
yā ji. De ñúcuán sáhá tucu jā
nchivī Israel cundihvī inī ji jā
suni candíja maá ji.
12 Chi jā ní stíví ndá ji, de
sa nchivī níí cáhnú ñayīví nī
nīhīn maá ji tūhun yā. De
jā ní jica yátá ndá ji, suu nī
nsāhá jā ní nīhīn nchivī ndá
cā nación tūhun yā. Túsaá
de tá ndīvi tucu ndihi nchivī
Israel ndahá yā, de nchivī
ñayīví víhí cā quendōo ndetū
ji sāhá ñúcuán.
13 De mitan de cáhān ni
jíín ndá ndóhó nchivī ndācá
nación jāá nduú ní jínī tūhun
yā. Chi nī ntají Yāā Dios
nduhū jā scáca nī tūhun nūū
ndá ndóhó nchivī ndācá
nación. De ndúcú nī jā ná
cuétúhún ndá nú tiñu jā sáhá
nī jā nácani nī tūhun yā.
14 Chi cúnī ni jā jíín ñúcuán
de nacani inī sava táhán nī
nchivī Israel jā suni candíja
maá ji, de scácu yā ji.
15 Chi jā ní sndóo yā nchivī
Israel, jā ñúcuán cúu jā sa
nchivī ñayīví nī nsāhá yā jā
ndīvi ji nūū tūhun mānī yā jíín
ji. Túsaá de quīvī jā naquehen
tucu yā nchivī Israel, quīvī
ñúcuán suni vāha ndasí sāhá
yā jíín nchivī níí cáhnú ñayīví.
Chi cuu modo jā natecū ji jā
cúu ji tá cúu ndīyi.
16 De nchivī Israel sócō ndá
ji nūū Yāā Dios pan jā quée

xihna cā nūū ñujan, de súcuán stéhēn ji jā ndihi ñujan cúu cuenta yā. De saá-ni iin ñutun, tú yíhí jā cuenta yā cúu, de suu cúu jondē yoho jíín jondē ndihi ndahá. De suni súcuán nchivī Israel, yíhí cuenta ji nūū yā, sīquī jā ndá tatā xíhna ñúhún ji, nī nquīvi ji ndahá yā.

17 Chi nchivī Israel cúu ji tá cúu ndá ñutun olivo vāha, de sava ndahá ñutun ñúcuán nī ncandeē. De ndá ndóhó nchivī ndá cā nación jāá nduú jínī tūhun yā, cúu ndá nú tá cúu ndahá ñutun olivo yucú, de nī nachuhun yā ndá nú nūū ní ncandeē nchivī jā cúu ndahá ñutun olivo vāha. De modo jā inuú-ni stáá ndá nú cōhyo jíín cajin jā váji jondē yoho ñutun olivo vāha.

18 Túsaá de mā sāhá téyíí ndá nú maá nú nūū nchivī Israel jā cúu ji tá cúu ndahá ñutun jā ní ncandeē. Mā cútéyíí nú, chi nūcūhun inī nū jāá nsūú yoho cúu jā stáá cajin nūū maá nú, chi sa maá nú stáá cajin jā váji jondē yoho.

19 De sanaā de cāhān nū: Nduú chi sava ndahá nī ncandeē tácua nachuhun yā nduhū nūū ní ncandeē, cachī nū.

20 Ndāā, sochi nī ncandeē ji sīquī jāá nduú ní ncándíja ji Cristo. De ndá ndóhó chi maá-ni sīquī jā cándíja nú, jā suu cúu jā ní nquīvi nú lugar ji. De mā sāhá vīxī nū maá nú túsaá, chi sa cuyūhú nú jā coto candeē maá nú.

21 Chi nduú ní née cáhnú inī yā nūū maá ndahá jā xítíñu, de saá-ni ndá ndóhó mā cúne cáhnú inī yā nūū nū de tú stíví nú.

22 Túsaá de sāhá vāha ndá nú cuenta nāsa vāha inī Yāā Dios jíín nāsa xēēn inī yā. Chi nī nduxeēn inī yā jíín nchivī hebreo jā ní stíví ñúcuán, de sa ndá ndóhó cúndáhví inī yā. De cánuú jā cuiñi nīhin nú jíín tūhun jā vāha inī yā jíín nú. Chi tú nduú, de suni candeē yā ndá nú.

23 De maá nchivī hebreo tú candíja tucu ji, de nūcūhun tucu ji, chi cuu nachuhun tucu Yāā Dios ji.

24 Túsaá de ndá ndóhó nchivī ndācá nación jāá nduú ní jínī tūhun yā, nī ncandeē nū xīnī ñutun olivo yucú, de nī nachuhun yā ndóhó xīnī ñutun olivo vāha, vísō nsūú ndahá maá ñutun ñúcuán cúu ndá nú. De nā oncā nchivī hebreo jā má náchuhun yā ji nūū ní ncandeē ji, chi cúu ji maá ndahá ñutun váha ñúcuán.

Iin quīvī de scácu yā ndihi nchivī nación Israel

25 Hermano, cúnī ni jā ná jícūhun inī ndá nú nāsa íyó tūhun yáhá jā ní nchiyuhū, tácua mā cútéyíí nú cani inī nū jā ndíchí maá nú: Chi sava nchivī Israel nī ndunīhin inī ji, de súcuán coo jondē quīvī jā jīnu candíja nchivī ndá cā nación jāá nduú jínī tūhun yā, de sá de nduú cā.

26 Ñúcuán de scácu yā ndihi nchivī nación Israel, chi suha cáhān tutū īī:

Ichi ñuū ni Sión quiji Yāā jā scácu nchivī,
de sāhá yā jā má cōó cā cuāchi nūū ndācá tatā Jacob.

27 De yáhá cúu contrato jā sāhá ndāā ni jíín ji,
quīvī jā candeē ni cuāchi ndá ji, cáchī Yāā Dios.
Cáchī tutū.
28 Chi nchivī hebreo nī nduu ji modo enemigo Yāā Dios sīquī jāá nduú ní ncándíja ji tūhun jā scácu yā ji. De jā ñúcuán de cuu cūtē nuu tūhun yā nūū ndācá nú. De vísō súcuán de sīquī jā ní nacāji yā ndá tatā ji janahán, de cúndáhví cā inī yā ji jā má sndóo yā ji níí cání.
29 Chi nduú nácani yátá inī yā jā cána yā nchivī jíín jā jéhe yā tāhvī ji.
30 De ndá ndóhó, suni nī īyo nīhin inī nū nūū Yāā Dios jondē saá. De mitan jā ní ncunīhin inī maá nchivī hebreo, de cúndáhví inī yā ndá ndóhó.
31 De saá-ni maá ji, chi vísō cúnīhin inī ji mitan, de cundáhví tucu inī yā ji, tá cúu nūū cúndáhví inī yā ndá máá nú.
32 Chi Yāā Dios nī nsāhá yā jā ní nquendōo ndiviī nchivī chījin tūhun jā cúnīhin inī ji, tácua suni cuu cundáhví inī yā ndiviī ji.
33 Túsaá de sáhvi inī ō jā cuāhā ndasí tūhun ndíchí íyó jíín Yāā Dios, de ndihi cuitī jínī yā. De juni mā cūú cuitī cachī tūhun ó nāsa sándāā inī yā sáhá yā ndācá-ni, de mā quēndá cuitī ō jīcūhun inī ō nāsa cúu ndācá jā sáhá maá yā.
34 Chi cáhān tutū īī: ¿Ní iin jícūhun inī nāsa jáni inī maá Jētohō ō? ¿A ní iin nī stéhēn nūū yā?
35 ¿Ní iin nī jēhe xihna cā nūū maá yā, tácua nachunáá yā nūū ji?
36 Chi jondē nūū maá yā vāji ndācá jā íyó, de maá yā nī nsāhá ndihi, de jā cuu maá yā cúu. De ná cáhān ō jā viī ndasí cúñáhnú Yāā Dios níí cání. Amén.

12

Jā ná cóo ndoo ánō ō jā cuetíñú Yāā Dios yóhó

1 Túsaá de cáhān ndāhví nī jíín ndá nú, hermano, jā síquī jā cúndáhví inī Yāā Dios yóhó. Sōcō ndá nú maá nú nūū yā, coo ndoo coo iī nū jā cuetíñú yā ndóhó, tá cúu nūū cúsiī inī yā. Chi suu cúu jā chíñúhún nú yā jondē jíín inī jíín ánō nū.
2 De mā cācá ndá nú jíín ndācá modo jā sáhá nchivī ñayīví yáhá, chi sa sāma nú modo jā jáni inī nū, de ndujeé jāá ntúnī nū. De súcuán de cuu nacāji nú ní-ni cúu jā váha jā jétahān inī Yāā Dios, jā cúsiī inī yā, jíín jā jíja inī nū jíín tūhun yā.
3 De sīquī jā vāha inī yā de nī jēhe yā tiñu jā nácani nī tūhun yā, de jā ñúcuán cáhān ni jíín ndihi nú jā má cání inī nū jā vāha cā nchivī cúu nú nsūú cā tá íyó nú. Chi tá iin tá iin nú cani ndaā inī nū sīquī maá nú, de mā scáa cā nū cani inī nū jā vāha cā nchivī cúu nú nsūú cā tá medida jā ní jēhe Yāā Dios fuerza inī nū jā candíja nú.
4 Chi cúu ndá nú tá cúu iin yiqui cúñu jā íyó cuāhā parte, de tá iin iin chi síín síín jétíñú.
5 Chi vísō íyó cuāhā ō, de modo iin-ni yiqui cúñu cúu ó

jā yíhí ó ndahá Cristo, chi iinni nī nduu ndācá ó.

6 De síín síín tāhvī nī jēhe Yāā Dios nūū ō jā sāhá ó tiñu cúnī yā, tú nāsa nī jētahān inī yā nī jēhe yā nūū iin iin ó. Túsaá de ná sáhá vāha ó jíín ndá tāhvī jā ní jēhe yā. Tú nī nīhīn ō tāhvī jā nácani ó tūhun yā, de cánuú sāhá ó jondē maá medida jā ní jēhe yā jā cándíja ó.

7 De tú nī nīhīn ō tāhvī jā chíndeé ó táhán ó, de ná sáhá ñuncúún ó. De tú nī nīhīn ō tāhvī jā stéhēn ō, de ná cúndihvī inī ō stéhēn ō.

8 De nchivī jā sndíhvī inī incā nchivī, suni ná sáhá ñuncúún ji. De nchivī jā jéhe nūū táhán, ná cuáha ji súcuánni. De nchivī jā ndíso tíñú, ná ndácu vāha ji tiñu. De nchivī jā jíto ndáhví nchivī ndāhví, ná cúsiī inī ji sāhá ji.

Nāsa cánuú squíncuu nchivī cándíja

9 De cundáhví ndija inī ndá nú táhán nú, de nsūú maá-ni jā cáhān nū-ni. De cunī ūhvī nū tiñu néhén, de cuniquīn nū tiñu váha.

10 De cánuú coo manī nū jíín ndá táhán nú tá cúu nūū mānī nū jíín ñanī nū. De nducú ndá nú nāsa quendōo yíñúhún cā táhán nú nsūú cā maá nú.

11 De mā cúcúxí nú jíín ndá tiñu jā sáhá nú. Chi jíín inī jíín ánō nū cundihvī inī nū jā sāhá nú tiñu cúnī maá Jētohō ō.

12 De cusiī inī nū jā ñúhún inī nū ndācá jā váha jā coo. De cuandeé inī nū de tú ndóho nú tūndóhó. De níní cācān táhvī nū.

13 De coto ndáhví nú nchivī cándíja de tú cúmanī nūū ji. De cuāha núú nú vehe nūū nchivī jīcá.

14 De cācān táhvī nū jēhē nchivī jā jínī ūhvī ndóhó. Mā cáhān nāvāha nú sīquī ji, chi sa cācān táhvī nū jēhē ji.

15 De tú cúsiī inī nchivī, de suni cusiī inī nū jíín ji. De tú cúcuécá inī nchivī, de suni cucuécá inī nū jíín ji.

16 De coo inuú inī ndá nú jíín táhán nú. De mā sāhá vīxī nū maá nú, chi sa quetáhán nú jíín nchivī ndāhví. Mā cāní inī nū jā ndíchí nú.

17 De mā násāhá nāvāha nú ni iin nchivī de tú nī nsāhá nāvāha ji ndóhó. Cundihvī inī ndá nú sāhá nú tiñu váha jā cunī jínúū ndācá nchivī.

18 De cundihvī inī ndá nú cundeē mānī nū jíín ndācá nchivī, vísō nāsa-ni íyó maá ji.

19 Ñanī mánī, mā nácuāha ndá nú jā ndutahvī nchivī jā sáhá nāvāha ndóhó, chi sa cuāha nú tūhun jā maá Yāā Dios cuāha yā castigo ji. Chi súcuán cáhān tutū īī: Maá nī cuāha castigo ji, de maá nī nacuāha yāhvi ji, cáchī Jētohō ō.

20 De suni cáhān tutū: Tēe jā jínī ūhvī ndóhó, tú jíhī dē sōco, de cuāha nú jā cajī dē. De tú yíchī dē, de cuāha nú jā coho dē. Chi tú sāhá nú súcuán, de cucanoō dē de nacani uhvī inī dē jā ní jinī ūhvī dē ndóhó, cáchī.

21 Mā cuáha nú tūhun jā cundeé tiñu néhén jíín nú, chi sa tiñu váha sāhá nú tácua ndāhvā tiñu néhén.

13

1 Ndācá nchivī ná cuétáhví ji nūū ndá tēe jā ndíso tiñu ñuū. Chi mā cōó tēe ndíso tíñú de tú nduú ní nsáhá Yāā Dios. De ndá tēe jā ndíso tíñú, chi Yāā Dios nī ntee tiñu sīquī dē.

2 De nchivī jáá nduú jétáhví nūū ndá tēe ndíso tíñú, túsaá de cúnīhin inī ji nūū ndá jā ní jani Yāā Dios. De nchivī jā cúnīhin inī, chi cuāchi sáhá ji, de nīhīn ji castigo.

3 Chi ndācá tēe jā ndíso tíñú, nsūú jā ndíso tíñú dē jā cuyūhú nchivī sáhá tiñu váha, chi sa jā cuyūhú nchivī sáhá tiñu néhén. De tú cúnī nū jā má cúxeēn ndá tēe ndíso tíñú nūū nū, de sāhá nú tiñu váha túsaá. Ñúcuán de cuetúhún ndá dē ndóhó.

4 Chi jétíñú Yāā Dios ndá dē, tácua cundeē vāha ndá nú. Sochi tú sáhá nú tiñu néhén, de sa cuyūhú nú, chi nsūú jā ndíso cāhá ndá dē tiñu jā sndóho dē nchivī. Chi jétíñú Yāā Dios dē, tácua cuāha dē castigo nchivī sáhá tiñu néhén.

5 Jā ñúcuán cánuú jā cuetáhví ndá nú nūū tēe ndíso tíñú, de nsūú maá-ni jā má níhīn nū castigo, chi suni jāá nduú nā cuāchi coo ánō nū.

6 De jā ñúcuán cúu jā suni jéhe ndá nú xūhún nūū ndá tēe ndíso tíñú, cuu tiñu ñuū. Chi jétíñú Yāā Dios dē, de maá-ni tiñu ñúcuán sáhá ndá dē.

7 De chunáá ndá nú ndihi jā ndíta nú nūū ndācá nchivī. Cuāha nú xūhún ñúū nūū tēe jā quéhen xūhún ñúū. De cuāha nú xūhún cuota nūū tēe quéhen cuota. De coo respeto nū nūū nchivī jā cánuú coo respeto nū. De coo yíñúhún nú nūū nchivī jā cánuú coo yíñúhún nú.

8 Mā cúndita nú nūū ni iin. De íyó iin jā ndíta nú jā má téhndē cuitī, suu jā ní ncāhān Yāā Dios jā cundáhví inī nū táhán nú. Chi nchivī jā cúndáhví inī táhán, ja nī squíncuu ji ndihi jā ndácu ley yā.

9 Chi súcuán ndácu ley tiñu: Mā cásíquí ndéē nū táhán nú, mā cáhnī nū ndīyi, mā sácuíhná nú, mā sátúhún nú, mā ndíyo inī nū jā névāha táhán nú. De ndācá tūhun yáhá jíín ndá cā tiñu jā ndácu ley, ndihi-ni yíhí chījin tūhun yáhá: Cundáhví inī nū táhán nú, tá cúu nūū cúndáhví inī nū maá nú, cáchī tutū.

10 Chi tú cúndáhví inī ō táhán ó, de mā sāhá ó ni iin jāá nduú vāha nūū ji. Túsaá de jā cúndáhví inī ō táhán ó, ñúcuán cúu jā squíncuu ó nií ley yā.

11 Súcuán sāhá ndá nú, chi sāhá nú cuenta jā cuácuñatin quīvī jā nenda yā. De mā cōó cā nū tá cúu nchivī quíxīn, jā cuhuun inī nū. Chi mitan ja nī ncuñatin cā quīvī jā scácu yā yóhó nsūú cā quīvī jā ní ncandíja ó tūhun yā.

12 Chi modo jā ja ñatin yāha jacuáā, de cuācunijīn quīvī scácu yā yóhó. Túsaá de ná sndóo ó tiñu jā ní nsāhá ó nūū neē, de ná cúcutú ó jíín ndācá tiñu ndāā jā caca ó jíín luz yā.

13 Ná cáca yíñúhún ó tá cúu nūū cánuú caca ó jíín luz yā. Mā jíni ndá nú, mā sāhá nú ndācá vico néhén,

mā cācá ndiī nū, mā sāhá nú tiñu néhén, mā cánāá nú, mā cúcuásún inī nū.
14 Chi sa cuiñi cutú nú jíín fuerza maá Jētohō ō Jesucristo, jā má cuáha cā nū tūhun sāhá nú tiñu jā cúnī modo nēhén maá nú.

14

Mā cáhān nēhén ó cunī ō táhán ó

1 Cuetáhví nú nchivī jāá ncháha ca cuja jíín tūhun yā, de mā tétáhán nú jíín ji sīquī ndācá tūhun jā síín jáni inī ji jíín maá nú.
2 Chi íyó nchivī jā jáni inī ji jā cuu cajī ji ndinuū-ni. De íyó nchivī jāá ncháha ca cuja jíín tūhun yā, de jáni inī ji jāá nduú vāha jā cajī ji cūñu, chi jā ní nsōcō nchivī nūū ídolo cúu.
3 De ndóhó tēe jā yájī ndinuū-ni, mā cáhān nū cunī nū tēe jāá nduú yájī ndinuū. De ndóhó tēe jāá nduú yájī ndinuū, mā cáhān nū cunī nū tēe jā yájī ndinuū. Chi Yāā Dios nī jetáhví yā tēe ñúcuán.
4 De ndóhó, ¿ní iin cúu nú jā cáhān nēhén nú jínī nū mozo Yāā Dios? Chi tú vāha sáhá dē á nēhén sáhá dē, de maá yā cúu jā sáhá ndāā sīquī dē, nsūú maá nú. De nduú chi cuiñi vāha dē, chi mozo maá Jētohō ō cúu dē, de cuu sāhá yā jā má stíví dē.
5 De suni íyó nchivī jā jáni inī jā īī cā iin quīvī nsūú cā incá quīvī. De incā nchivī chi jáni inī ji jā inuú-ni cúu ndācá quīvī. De ndācá ji ná cúndaā vāha inī maá ji sīquī nāsa jáni inī ji.
6 Chi tēe jā née iī iin quīvī, chíñúhún dē Jētohō ō jā sáhá dē súcuán. De tēe jāá nduú née iī iin quīvī, suni chíñúhún dē Jētohō ō jā sáhá dē súcuán. De tēe jā yájī ndinuū-ni, chíñúhún dē maá Jētohō ō jā sáhá dē súcuán, chi nácuetáhví dē nūū Yāā Dios. De tēe jāá nduú yájī ndinuū, suni chíñúhún dē Jētohō ō jā sáhá dē súcuán, de suni nácuetáhví dē nūū yā.
7 Chi ni iin ó nduú técū ō jā coo vāha maá ó-ni, de ni iin ó nduú jíhī ō jā cúnī maá ó.
8 Chi tú técū ō de técū ō jā sāhá ó tiñu cúnī maá Jētohō ō. De tú cuū ō, de suni cuū ō sīquī jā cúnī maá Jētohō ō. Túsaá de á jā cutecū ō á jā cuū ō, de yíhí ó ndahá maá Jētohō ō.
9 Chi nī jīhī Cristo de nī natecū yā, tácua cuu yā Jētohō nūū nchivī jā ní jīhī jíín nūū nchivī técū.
10 De ndóhó, ¿nājēhē cúu jā jáni nēhén inī nū jínī nū táhán nú túsaá? ¿De nūcu cújéhe inī nū jínī nū dē? Chi ndācá ó cuiñi ó yuhú mesa Cristo jā sāhá ndāā yā tiñu ó.
11 Chi suha yósō nūū tutū īī:
Jāndáā ndija chi nūū maá nī cuiñi jítí ndācá nchivī,
de ndihi ji cāhān jā maá nī cúu Yāā Dios, cáchī maá Jētohō ō.
12 Túsaá de tá iin tá iin ó nacuāha ó cuenta nūū Yāā Dios nāsa tiñu nī nsāhá ó.

Mā sāhá ó jā quīvi táhán ó cuāchi

13 De jā ñúcuán de mā cáhān nēhén cā ō cunī ō táhán ó. Chi sa chuhun inī ndá nú jā

má sāhá nú ni iin tiñu jā sāhá jā stíví táhán nú de quīvi ji cuāchi.

14 De jínī ni jā ni iin jā ní nsāhá Yāā Dios, nduú stíví ánō ō. Chi súcuán nī ncucáhnú vāha inī ni sīquī jā cándíja nī Jētohō ō Jesús. Sochi tú iin nchivī jáni inī ji jā íyó jā stíví ánō ji, túsaá de súcuán sáhá ndija jíín maá ji.

15 De tú táhán nú nduú cúvāha inī dē jā yájī nū cūñu jā ní nsōcō nchivī nūū ídolo, chi jáni inī dē jā stíví ñúcuán ánō nū, túsaá de nduú cúndáhví inī nū dē jā yájī nū. Coto má snáā nū ánō táhán nú sīquī jā yájī nū iin jā jáni inī dē jā cuāchi cúu. Chi suni jēhē maá dē nī jīhī Cristo.

16 Mā sāhá nú tiñu jā cāhān ji sīquī, vísō jínī maá nú jā íyó vāha.

17 Chi jā ndácu Yāā Dios tiñu nūū ō, nsūú sīquī nāsa cajī ō coho ó cúu, chi sa sīquī jā ná sáhá ó tiñu ndāā, de cundeē mānī ō jíín táhán ó, de cusiī inī ō sāhá Espíritu Santo.

18 De nchivī jā súcuán sáhá tiñu jā cúnī Cristo, chi cúsiī inī Yāā Dios jíín ji, de suni jétúhún ndá nchivī ji.

19 Túsaá de ná cúndihvī inī ō cundeē mānī ō, tácua jíín ñúcuán de chindeé táhán ó jíín táhán ó jā cuja ó jíín tūhun yā.

20 De mā cuáha nú tūhun jā jíín ndeyu yájī nū de snáā nū tiñu jā ní nsāhá Yāā Dios jíín táhán nú. Chi ndāā chi íyó ndoo ndihi jā yájī ō, de vísō súcuán de nduú vāha jā yájī nū ndeyu tú sāhá jíín táhán nú jā suni cajī maá dē vísō jáni inī dē jā cuāchi cúu.

21 Vāha cā mā cājí nú cūñu, ni mā cōhó nú vino, de ni iin mā sāhá nú jā stíví ánō táhán nú, de quīvi dē cuāchi, de caca yátá dē nūū tūhun cándíja dē.

22 De tú cándíja nú jāá nduú nā cuá sáhá jā yájī nū, de súcuán candíja maá nú-ni nūū Yāā Dios. De nāçā ndetū tēe jāá nduú sáhá jíín ánō dē jā cuāchi cúu tú cajī dē coho dē.

23 De tēe jā yáji iin jā jáni inī dē sanaā de stíví ánō dē, túsaá de sáhá dē cuāchi, chi nduú cándíja dē jā íyó vāha jā yájī dē. Chi ndācá jā sáhá ó, de tú nduú cándíja ó jā íyó vāha, de cuāchi cúu.

15

Jā ná sáhá ó jā cusiī inī táhán ó

1 De yóhó jā ní jija jíín tūhun yā, cánuú jā coto ó nchivī jāá ncháha ca cuja jíín tūhun yā, tácua candíja vāha ji. De mā sāhá ó jā cusiī inī maá ó-ni.

2 Chi tá iin iin ó ná sáhá ó jā cusiī inī táhán ó, tácua quendōo vāha ji de cuja ji jíín tūhun cándíja ji.

3 Chi juni Cristo nduú ní nsáhá yā jā cusiī inī maá yā, chi sa jā cusiī inī Tatá yā. Chi súcuán cáhān tutū īī: Ndācá tūhun nāvāha jā ní ncāhān ndá nchivī sīquī ní, nī ndīvi sīquī maá sá, ncachī Cristo jíín Tatá yā.

4 Chi ndācá tūhun jā ní jēcōsō nūū tutū īī jondē janahán, chi nī jēcōsō tácua stéhēn nūū ō, de nīhīn ō tūhun jā sāhá jā cuandeé inī ō de

ndusiī inī ō. De súcuán de cuhun inī ō ndācá jā váha jā coo.

5 De maá Yāā Dios jā jéhe tūhun cuandeé inī jíín tūhun ndusiī inī, ná sáhá yā jā coo inuú inī ndá nú, tá cúu nūū cúnī Cristo Jesús.

6 De súcuán de iin-ni coo nú de inuú-ni cuu cāhān nū jā váha ndasí Yāā cúu Yāā Dios, Tatá Jētohō ō Jesucristo.

Jā ní jītē nuu tūhun vāha yā nūū nchivī ndá cā nación

7 Túsaá de cuetáhví nú ndācá táhán nú, tá cúu nūū ní jetáhví Cristo yóhó, tácua cunī nchivī jā viī cúñáhnú Yāā Dios.

8 Chi cáhān ni jā ní nquiji Cristo Jesús, nī nsāhá yā ndācá tiñu jā quendōo váha nchivī hebreo, tácua cundaā ndācá tūhun jā ní nquee yuhú Yāā Dios nūū ndācá tatā ji janahán. De súcuán nī stéhēn Cristo jā squíncuu Yāā Dios ndācá jā ní nquee yuhú yā.

9 De suni nī nquiji yā tácua nchivī ndá cā nación jāá nduú jínī tūhun yā, cāhān ji jā váha ndasí inī Yāā Dios jā cúndáhví inī yā ji. Chi suha cáhān tutū īī:

Túsaá de cāhān sá jā váha ndasí inī ní, cuni nchivī ndācá nación,
de cata sá yaā jā chiñúhún sá ní.

10 De suha cáhān tucu tutū īī:

Ndá ndóhó nchivī ndācá nación, inuú ná cúsiī inī nū jíín nchivī maá yā.

11 De cáhān tucu:

Ndá ndóhó nchivī ndācá nación, cāhān nū jā váha ndasí inī Jētohō ō Yāā Dios.
De ndá ndóhó nchivī ndācá-ni ñuū, suni cāhān nū jā cúñáhnú ndasí yā.

12 De suni nī ntee Isaías tūhun yáhá:

Chījin tatā Isaí quiji iin jā cuñáhnú,
de ndacu yā tiñu nūū nchivī ndācá nación.
De ndá nchivī ñúcuán chi cuhun inī ji ndācá jā sāhá yā.
Cáchī tutū.

13 De maá Yāā Dios jā sáhá jā ñúhún inī ō ndācá jā váha jā coo, ná sáhá yā jā coo siī ndasí inī ndá nú jíín jā coo ndeé inī nū sīquī jā cándíja nú yā. De súcuán de cuhun téyíí cā inī nū ndācá jā váha jā coo, sāhá poder maá Espíritu Santo.

14 Ñanī mánī, cúcáhnú inī ni jā váha ndasí ndíhvī inī ndá nú jíín tiñu váha, de váha ndasí jícūhun inī nū, de cúu sndíhvī tāhán inī nū.

15 De nī jani inī ni jā tee nī carta yáhá jā cāhān cājí nī jíín ndá nú, tácua víhí cā cuhun inī nū ndācá tūhun yáhá. Chi súcuán sáhá nī sīquī jā váha inī Yāā Dios, de nī jéhe yā tiñu nūū ni

16 jā sáhá nī tiñu cúnī Jesucristo jā nácani nī tūhun nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jínī tūhun yā. De nácani nī tūhun váha Yāā Dios nūū ji jā scácu yā ji. Súcuán sáhá nī tácua nchivī ndācá nación, cuu squívi nī ji ndahá yā jā cúu ji tá cúu iin jā sócō ni nūū yā jā cúsiī inī yā jíín. Chi nī nsāhá Espíritu Santo jā íyó ndoo íyó īī ji nūū yā.

17 Túsaá de sīquī jā cándíja
nī Cristo Jesús, de cúsiī inī ni
jā vāha sáhá nī tiñu cúnī Yāā
Dios.
18 Chi mā cūú cāhān ni sīquī
tiñu jā sáhá sava cā tēe, chi
maá-ni sīquī nāsa nī jetíñú
Cristo nduhū jā sāhá nī jā
nchivī ndācá nación jāá nduú
ní jínī tūhun Yāā Dios, mi-
tan de jétáhví ji nūū yā. Chi
súcuán nī ncuu jíín tūhun jā ní
ncāhān ni jíín tiñu jā ní nsāhá
nī.
19 Chi nī nsāhá nī tiñu
ñáhnú jā ndíso poder jā stéhēn
jā cúñáhnú yā, de nī īyo
poder Espíritu Santo jíín nī.
De súcuán nī nacani ndihi
nī tūhun nāsa scácu Cristo
nchivī. De nī nacani nī jondē
Jerusalén, jíín ndihi ndācá
ñuū, jíín jondē níí región
Ilírico.
20 Súcuán cúu jā ní ndihvī
inī ni nī nacani nī tūhun jā
scácu yā nchivī. De nī jēhēn
ni nūū nchivī jāá ncháha ca
cuni tūhun Cristo, chi nduú ní
ncúu inī ni nacani nī nūū ndá
nchivī jā ja nī jini ji tūhun nī
nacani ndá cā tēe.
21 Chi sa nī nsāhá nī tá cúu
nūū cáhān tutū īī:

Ndācá nchivī jāá nduú ní
nquíji tūhun yā nūū ji,
mitan chi cunī ji tūhun
yā,
de ndācá nchivī jāá nduú ní
jíni cuitī tūhun yā, mi-
tan chi jīcūhun inī ji.

Cáchī tutū.

Jā ñúhún inī Pablo jā quíhīn
dē Roma

22 De jā ñúcuán cúu jā cuāhā
vuelta nī ncutéñú nī, de nduú
ní ncúu cuēē ni nūū ndá nú.
23 De mitan chi nī ndihi tiñu
nī níí cáhnú ndá región yáhá.
De ja nī ncuu cuāhā cuīyā jā
cúnī ni cuēē ni nūū nū.
24 Túsaá de ñúhún inī ni
cuēē ni nūū ndá nú tá yāha nī
quīhīn ni España. De ñúhún
inī ni jā tá nī ncusiī inī ni jā
ní jinī ni nūū ndá nú, ñúcuán
de chindeé ndá nú nduhū jā
quíhīn cā ni.
25 Sochi xihna cā Jerusalén
quīhīn ni quīsiáha nī xūhún
cuu ndá hermano jā íyó
ñúcuán.
26 Chi nchivī Macedonia
jíín Acaya nī jani inī ndá ji
jā caquīn ji xūhún jā quíhīn
nūū ndá hermano jā ndóho
ndáhví Jerusalén.
27 Chi súcuán nī ncusiī inī
ndá ji nī nsāhá ji. De íyó
vāha jā súcuán, chi ndá máá
ji jā cúu ji nchivī ndá cā
nación, ndíta ji jā sāhá vāha
ji nchivī hebreo ñúcuán. Chi
nchivī hebreo nī nsāhá jā ní
nquenda tūhun Yāā Dios nūū
ji jā quéndōo vāha ánō ji sáhá.
Jā ñúcuán cánuú jā chindeé ji
nchivī hebreo jā cándíja jíín
ndatíñú ñayīví yáhá.
28 Túsaá de tá nī nsínu nī
tiñu yáhá jā quísiáha nī xūhún
yáhá nūū ji, ñúcuán de cuēē ni
nūū ndá nú jā yāha nī quīhīn
ni España.
29 De jínī vāha nī jā quīvī
cuéē ni nūū nū, de vāha ndasí
quendōo nú jā nacani cā ni
tūhun vāha Cristo nūū nū.
30 Hermano, cáhān ndāhví
nī jíín ndá nú jā chindeé
chítuu nú nduhū cācān táhvī
nū jēhē ni nūū Yāā Dios sīquī
tiñu jā ndúcú ndéé nī. Súcuán
sāhá ndá nú sīquī jā cándíja ó

Jētohō ō Jesucristo, jíín sīquī jā cúndáhví inī ō táhán ó sáhá maá Espíritu Santo.

31 De cācān táhvī nū jā ná cácu nī nūū ndá tēe región Judea jāá nduú cándíja, jíín jā ná cúsiī inī ndá hermano Jerusalén jā quísiáha nī xūhún yáhá cuu ji.

32 De súcuán de tú cúnī Yāā Dios de cuēē ni nūū ndá nú, de cusiī inī ō, de nanihīn inī ni jā coo nī jíín ndá nú.

33 De maá Yāā Dios jā jéhe tūhun ndeé tūhun sīī inī, ná cóo yā jíín ndá nú. Amén.

16

Jā cáhān Pablo jā sāhá ndeé inī ji

1 De mitan de cáhān ni jíín ndá nú jā chindeé nú hermana Febe, chi cúu ña ñahan jā sátíñú sīquī tūhun yā nūū nchivī cándíja ñuū Cencrea.

2 De cuetáhví ndá nú ña tá cúu nūū cúnī maá Jētohō ō, chi súcuán cánuú sāhá ndá hermano cándíja. De chindeé nú ña nā-ni cuá cúu jā jíni ñúhún ña, chi súcuán nī nchindeé maá ña cuāhā nchivī, de saá-ni jondē nduhū.

3 Cāhān ndá nú jíín Priscila jíín Aquila jā sāhá ndeé inī ndúū dē, cáchī ni, chi chíndeé táhán dē jíín nī sīquī tiñu Cristo Jesús.

4 Chi tá nī īyo tūndóhó jā cuū ni nícu, de nī nchundeé inī ndúū dē nī nducú dē modo scácu dē nduhū, vísō suni cuū maá dē nícu. De nácuetáhví nī nūū ndúū dē, de nsūú vāchi nduhū-ni, chi saá-ni ndācá grupo nchivī jā cándíja ndācá nación.

5 De suni cāhān ndá nú jíín ndá nchivī cándíja jā ndútútú vehe dē, jā sāhá ndeé inī ji, cáchī ni. De cāhān nū jā sāhá ndeé inī Epeneto, tēe jā mānī ni jíín. Chi región Acaya de maá dē cúu jā ní ncandíja xihna cā nūū Cristo.

6 Suni cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī María, ñahan jā ní nsatíñú ndasí māhñú ndá nú sīquī tūhun yā.

7 De cāhān nū jā sāhá ndeé inī Andrónico jíín Junias, ndúū tēe jā cúu táhán ñuū ni jā ní nchīhi nī jíín dē vecāa. De ndá apóstol chi jétúhún dē ndúū tēe jīñā, de xihna cā dē nī ncandíja Cristo nsūú cā maá nī.

8 Cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī Amplias, tēe jā mānī ni jíín, chi cándíja dē Jētohō ō.

9 De cāhān nū jā sāhá ndeé inī Urbano, tēe jā chíndeé táhán jíín ó sīquī tiñu Cristo Jesús, de saá-ni Estaquis, tēe jā mānī ni jíín.

10 Suni cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī Apeles, tēe jā ní stéhēn jā cándíja nīhin dē Cristo, de suni súcuán cāhān nū jíín nchivī vehe Aristóbulo.

11 Cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī Herodión, tēe cúu táhán ñuū ni. De saá-ni nchivī vehe Narciso jā cándíja maá Jētohō ō.

12 De suni cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī Trifena jíín Trifosa, ndúū ñahan jā sátíñú sīquī tūhun maá Jētohō ō. De suni sāhá ndeé inī Pérsida, hermana jā mānī ō jíín, chi suni nī nsatíñú ndasí ña sīquī tūhun Jētohō ō.

13 De cāhān nū jā sāhá ndeé
inī Rufo, tēe jā jétúhún ndá
nchivī jā vāha cándíja dē maá
Jētohō ō. De suni súcuán
cāhān nū jíín naná dē, de maá
ña suni nī jito ña nduhū modo
jā naná nī cúu ña.

14 De cāhān nū jā sāhá ndeé
inī Asíncrito jíín Flegonte jíín
Hermas jíín Patrobas jíín Her-
mes jíín ndá hermano jā ndéē
jíín dē.

15 De suni súcuán Filólogo
jíín Julia jíín Nereo jíín cuāha
dē, jíín Olimpas jíín ndihi her-
mano cándíja jā ndéē jíín ndá
dē.

16 De tá cáhān jítáhán nú, de
yíñúhún techuhú nú ndahá ji.
De ndācá grupo nchivī cándíja
nūū Cristo, cáhān ji jā sāhá
ndeé inī ndá nú.

17 De cáhān ndāhví nī jíín
ndá nú, hermano, jā coto nú
maá nú nūū nchivī jā cútucu
inī de ndúcú stíví táhán jíín
tūhun jāá nduú quétáhán jíín
jā ní ncutūha ndá nú. De cu-
jiyo ndá nú nūū ndá ji.

18 Chi nchivī súcuán, nduú
sáhá ji tiñu cúnī maá Jētohō ō,
chi maá-ni jā ndíhvī inī ji sīquī
jā cajī ji. De vīxī ndasí yuhú
ji jíín tūhun jā cáhān ndá ji,
de súcuán stáhví ji nchivī jāá
nduú jínī vāha.

19 De ndá máá nú chi ja jínī
ndihi nchivī nāsa vāha jétáhví
nú nūū yā, de jā ñúcuán cúsiī
inī ni. De cúnī ni jā coo listo
vāha nú sāhá nú tiñu váha, de
mā sāhá nú tiñu néhén.

20 De maá Yāā Dios jā jéhe
tūhun ndeé tūhun sīī inī, ñamā
sāhá yā jā cundeé ndá nú
sīquī tāchī cúñáhnú jā cúu Sa-
tanás. De ñúhún inī ni jā
Jētohō ō Jesucristo ná sáhá yā
jā váha ndá ndóhó.

21 Sāhá ndeé inī ndá nú,
cáchī Timoteo, tēe jā chíndeé
táhán jíín nī sīquī tūhun yā. De
suni súcuán cáhān ndá táhán
ñuū ni Lucio jíín Jasón jíín
Sosípater.

22 De nduhū jā nání Tercio,
jā tée nī carta yáhá jā cáhān
Pablo, suni cáhān ni jā sāhá
ndeé inī ndá nú jā cándíja nú
Jētohō ō.

23 De Gayo, tēe jā ní jēhe
núú vehe nūū ndéē nduhū jā
cúu Pablo, cáhān dē jā sāhá
ndeé inī ndá nú. De suni
jéhe núú dē vehe nūū ndācá
nchivī cándíja. De suni súcuán
cáhān Erasto, tēe cúu tesorero
ñuū yáhá, de suni súcuán
cáhān hermano Cuarto.

24 De ñúhún inī ni jā maá
Jētohō ō Jesucristo ná sáhá yā
jā váha ndá ndóhó. Amén.

Tūhun sándīhí jā cáhān jā
cúñáhnú ndasí yā

25 De mitan de ná cáhān ō
jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios.
Chi maá yā cuu sāhá yā jā
cuiñi nīhin cā ndá nú jíín
tūhun jā scácu yā ndóhó jā
nácani nī, jíín tūhun Jesucristo
jā stéhēn ni. Chi súcuán nī
stéhēn Yāā Dios tūhun yuhū
yā jā ní nchiyuhū níí cání
jondē ncháha ca jēcōo ñayīví.

26 Sochi mitan de ja nī
nquenda nijīn. Chi jíín tutū
īī jā ní ntee ndá tēe nī nacani
tūhun yā, nī jītē nuu tūhun
yuhū yáhá nūū nchivī ndācá
nación, tácua candíja ji de
cuetáhví ji. Chi Yāā Dios jā

técū níí cání, súcuán nī ndacu yā tiñu.

27 De níí cání ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios sīquī tiñu jā ní nsāhá yā jíín Jesucristo. Chi mátúhún yā-ni íyó de ndíchí ndasí yā. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NDA NCHIVI ÑUU CORINTO

1 Maá nī cúu Pablo, de nī ncana Yāā Dios nduhū jā cúu nī apóstol Jesucristo. Chi súcuán nī jētahān inī yā nī ntají yā nduhū jā nacani nī tūhun yā. De ndúū ni jíín hermano ō Sóstenes

2 tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivī ñuū Corinto jā cándíja nú Yāā Dios. Chi cúu ndá nú nchivī maá yā, chi yíhí nú ndahá Cristo Jesús. Chi nī ncana Yāā Dios ndá nú jā coo ndoo coo iī nū nūū yā. De nī ncana yā ndá nú jondē jíín ndá cā nchivī jā nácunehen ji maá Jētohō ō Jesucristo, ní-ni cúu nūū íyó ndá ji. Chi Jētohō ndācá ó jíín ndá ji cúu yā.

3 De ñúhún inī ni jā Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de sāhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Cristo cúu jā sáhá ndācá jā váha yóhó

4 De níní nácuetáhví nī nūū Yāā Dios jā síquī ndá nú, chi jā jíín Cristo Jesús nī nsāhá yā jā váha ndá nú.

5 Chi yíhí nú ndahá Cristo, de jā ñúcuán nī nsāhá Yāā Dios jā íyó cuícá ndá nú jíín ndācá tūhun yā, chi jícūhun váha inī nū, de cúu nácani nú.

6 Chi súcuán cúu jā íñí nīhin ndá nú jíín tūhun Cristo jā ní nacani ndá nī nūū nū.

7 De súcuán de nduú cúmanī ni iin tāhvī jā jéhe yā jā cuu ánō ndá nú juni ndétu nú quīvī jā nenda nijīn Jētohō ō Jesucristo.

8 De maá yā chi sāhá yā jā cuiñi nīhin ndá nú jondē jīnu quīvī, tácua mā cōó cuāchi sīquī nū quīvī jā nenda Jētohō ō Jesucristo.

9 Chi squíncuu Yāā Dios ndācá jā ní nquee yuhú yā, de nī ncana yā ndá nú tácua cunī tāhán nú jíín Sēhe yā, Yāā cúu Jētohō ō Jesucristo.

Sīquī jā má cōó síín inī ji jíín táhán ji

10 Hermano, jondē jíín síví Jētohō ō Jesucristo cáhān ndāhví nī jíín ndá nú jā inuú-ni natúhún ndá nú jíín táhán nú, de mā cōó síín inī nū, chi sa vāha inuú coo inī ndá nú jíín ndācá jā jáni inī nū.

11 Súcuán cáhān ni, ñanī mánī, chi nī ncachī tūhun ndá nchivī vehe Cloé nūū ni jā tétáhán ndá nú.

12 Chi tá iin iin nú síín síín cáhān nū: Nduhū chi jíín Pablo íñí nī, cáhān sava nú. De sava cā nū: Nduhū chi jíín Apolos. Nduhū chi jíín Pedro. Nduhū chi jíín Cristo. Cáhān ndá nú.

13 De jā cáhān ndá nú súcuán, ¿de á jáni inī nū jā síín síín Cristo cúu jā nácani ndá nī tūhun? ¿De á nduhū jā cúu Pablo nī jīhī yīcā cruz jā jéhē ndá nú? ¿De á jíín síví nduhū nī jenduté ndá nú?

14 Nduú cuitī. De cúṭahvī ni
nūū Yāā Dios jāá nduú cuāhā
ndá nú ní scuénduté nī, chi
vāchi Crispo jíín Gayo-ni,
15 tácua mā cáhān ni iin nú
jā jíín síví nī nī jenduté nú.
16 De cáta núcūhun inī ni jā
suni nī scuénduté nī Estéfanas
jíín nchivī vehe dē. De sanaā
de súcuán-ni cúu nchivī jā ní
scuénduté nī, jáni inī ni.
17 Chi nduú ní ntétíñú
Cristo nduhū jā scuénduté nī,
chi sa jā nacani nī tūhun jā
scácu yā nchivī. De nduú ní
ndúcú nī jā stéhēn ni nūū nū
iin modo ndīchí jā má jícūhun
inī nū, chi tú súcuán de mā
cūú jīcūhun vāha inī nū tūhun
jā ní jīhī Cristo yīcā cruz nícu.

Jíín Cristo nī stéhēn Yāā Dios poder yā jíín tūhun ndíchí yā

18 De tūhun jā ní jīhī yā yīcā
cruz jā scácu yā nchivī, chi
tūhun naā cuitī cúu nūū ndá
nchivī jā cuáhān nūū tānū
tāhvī. Sochi ndá máá ó jā
cuáhān ō nūū cācu ó, chi jínī
ō jā tūhun Yāā Dios jā ndíso
poder cúu.
19 Chi súcuán yósō nūū tutū
īī jā ní ncāhān Yāā Dios:

Ná snáā ni tūhun ndíchí jā
cáhān nchivī ndīchí
cuenta ñayīví yáhá,
de mā cuétáhví nī tūhun cáhān
ndá nchivī jā jáni inī jā
jínī vāha.

Ncachī yā.

20 ¿Túsaá de ní cuetíñú
ndá tēe ndíchí cuenta ñayīví
yáhá, jíín ndá tēe stéhēn tutū,
jíín ndá tēe jā nánducú vāha
sīquī ndá jā stéhēn nchivī
ñayīví? Chi ndācá tūhun
ndíchí cuenta ñayīví yáhá, nī
ncāhān Yāā Dios jā tūhun naā
cuitī cúu.
21 Chi ndíchí ndasí sáhá Yāā
Dios. Chi ndá tūhun ndíchí
jā jínī nchivī ñayīví, nī ncachī
yā jāá nduú jétíñú jā cunī
ji nāsa Yāā cúu yā. Ñúcuán
de nī jētahān inī yā jā jíín
tūhun yā jā nácani ndá nī de
scácu yā nchivī cándíja, vísō
jáni inī nchivī ñayīví jā tūhun
naā cuitī cúu.
22 Chi nchivī hebreo, maá-
ni jā cúnī ji jā sāhá Yāā Dios
cuāhā tiñu ñáhnú jā stéhēn
poder yā. De nchivī griego
chi maá-ni sīquī tūhun ndíchí
cúu jā ndíhvī inī ji.
23 Sochi ndá máá nī chi sa
nácani nī tūhun jā ní jīhī Cristo
yīcā cruz jā scácu yā nchivī.
De tūhun yáhá sáhá jā cúyichī
inī nchivī hebreo, de nchivī
ndá cā nación chi jáni inī ji jā
tūhun naā cuitī cúu.
24 Sochi ndá nchivī jā ní
ncana yā jā ní nquīvi ndahá
yā, vísō nchivī hebreo á
nchivī griego, chi jínī ji jā
jíín Cristo nī stéhēn Yāā Dios
poder yā jíín tūhun ndíchí yā.
25 Chi tūhun Yāā Dios jā
cáhān nchivī jā tūhun naā
cuitī cúu, ndíchí ndasí cā nsūú
cā tūhun ndíchí nchivī. De jáni
inī nchivī jāá nduú nā poder
yā tá nī jīhī Jesús jā scácu yā
yóhó, de nduú chi téyíí ndasí
cā poder yā ñúcuán nsūú cā
poder nchivī.
26 Hermano, ndá máá nú
cúu jā ní ncana yā nī nquīvi
nú ndahá yā. De cundēhé ndá
nú jāá nduú íyó cuāhā nū jā
ndíchí jíín tūhun ñayīví, de ni
nduú íyó cuāhā nū jā tátúnī,

de ni nduú íyó cuāhā nū jā cúu sēhe nchivī cúñáhnú.
27 Chi sa nī nacāji Yāā Dios ndācá jā cáhān nchivī ñayīví jāá nduú ndíchí cuitī, tácua coo tūhun canoō nūū ndācá jā ndīchí. De nī nacāji yā nchivī jāá nduú téyíí inī ñayīví, tácua coo tūhun canoō nūū nchivī téyíí.
28 De suni nī nacāji yā ndācá jāá nduú cúñáhnú inī ñayīví, jíín ndācá jā sáhá jéhe inī ji nūū, jondē jíín ndācá jā jáni inī ji jāá nduú tiñu, tácua snúu yā ndācá jā cúñáhnú inī ñayīví.
29 Súcuán nī nsāhá yā tácua ni iin nchivī mā cūú sāhá téyíí ji maá ji nūū yā.
30 Sochi ndá máá nú chi nī nsāhá Yāā Dios jā inuú-ni cúu nú jíín Cristo Jesús. Chi jondē nūū maá yā nī nīhīn ō tūhun ndíchí, de nī sndáhvā yā cuāchi ó, de nī nsāhá yā jā íyó ndoo íyó īī ō nūū yā, chi nī scácu yā yóhó.
31 Túsaá de ná cóo tá cúu nūū cáhān tutū: Tú iin nchivī cúnī ji cutéyíí ji, de ná cútéyíí ji sīquī jā ní nsāhá maá Jētohō ō jēhē ji, cáchī.

2

Jā nácani Pablo tūhun jā ní jīhī Cristo

1 De nduhū, hermano, tá nī jēē ni nūū ndá nú jā nacani nī tūhun ndāā Yāā Dios, de nduú ní nácani nī tūhun ndíchí jā má jícūhun inī nū.
2 Chi tá nī īyo nī jíín nú de nduú nā incā tūhun ní ndúcú nī jā cachī tūhun nī nūū nū, chi maá-ni tūhun Jesucristo jā ní jīhī yā yīcā cruz jā scácu yā yóhó.
3 De tá nī jēē ni nūū ndá nú, chi nduú nā fuerza ni, de yúhú nī, de quísi nī.
4 De tá nī nacani nī tūhun nūū ndá nú, chi nsūú jíín tūhun ndíchí nchivī ñayīví ní scándíja nī ndá nú, chi sa jíín poder maá Espíritu Yāā Dios nī stéhēn ni nūū nū,
5 tácua mā cuīñí nú sīquī tūhun ndíchí jā cáhān nchivī, chi sa cuiñi nú sīquī poder Yāā Dios.

Jíín Espíritu de stéhēn Yāā Dios nāsa Yāā cúu yā

6 De ndāā chi ndíchí cáhān ndá nī jíín ndá nchivī ja nī jija jíín tūhun jā cándíja ji yā. Sochi nsūú tūhun ndíchí jā íyó inī ñayīví yáhá, de ni nsūú tūhun ndíchí jā cáhān ndá tēe cúñáhnú ñayīví yáhá, chi ndá tēe ñúcuán chi yáha-ni jā cúñáhnú dē.
7 Chi tūhun jā cáhān ndá nī cúu tūhun ndíchí maá Yāā Dios jā ní nchiyuhū. Chi tūhun ndíchí ñúcuán jā ní īyo yuhū, chi nī jaquīn Yāā Dios jondē ncháha ca jēcōo ñayīví, tácua cācu ó jā cutecū ō níí cání sāhá tūhun ñúcuán.
8 Chi ni iin tēe jā cúñáhnú inī ñayīví yáhá, nduú ní jícūhun inī dē tūhun ndíchí ñúcuán. Chi tú ní jícūhun inī dē nícu, de mā cáhnī cuitī dē maá Jētohō ō, Yāā jā viī cúñáhnú.
9 Chi cúu tá cúu nūū cáhān tutū īī:

Ndācá jā ní nsāhá tūha Yāā
Dios jā cuu nchivī jā
mānī jíín yā,

ni iin ñúcuán nduú ní jínī
jínúū nchivī, de ni
nduú ní jíni jíín sóho ji,
de ni nduú ní nquíji jā súcuán
cani inī ji.
Cáchī tutū.

10 Sochi ndá máá ó chi nī
stéhēn Yāā Dios ndá ñúcuán
nūū ō jíín Espíritu Santo yā.
Chi maá Espíritu jínī váha yā
de stéhēn yā ndihi, chi jondē
ndācá tūhun ndíchí cā maá
Yāā Dios.

11 Chi ni iin nchivī mā
cūú cunī ji nāsa jáni inī incā
nchivī, chi maá ji-ni jíín ánō
ji cúu jā jínī. De suni súcuán
ni iin nchivī nduú jínī ji nāsa
jáni inī Yāā Dios, chi maá-ni
Espíritu Yāā Dios cúu jā jínī.

12 De maá ó chi nī nīhīn
ō Espíritu ñúcuán jā váji nūū
Yāā Dios, de nduú jáni inī ō
tá jáni inī nchivī ñayīví. De
jā ñúcuán cúu jā jícūhun inī ō
nāsa nī nsāhá Yāā Dios jā váha
yóhó sīquī jā vāha inī yā.

13 De suu sīquī ndācá yáhá
cúu jā cáhān ndá nī, de nsūú
jíín tūhun jā stéhēn nchivī
ndīchí, chi sa jíín tūhun jā
stéhēn maá Espíritu. Chi
stéhēn ndá nī tūhun Espíritu
nūū ndá nchivī jā névāha
Espíritu.

14 Sochi nchivī jāá nduú
névāha Espíritu Yāā Dios,
nduú jétáhví ji ndá tūhun jā
váji nūū Espíritu, chi jáni inī ji
jā tūhun naā cuitī cúu. De mā
cūú jīcūhun inī ji, chi nduú
névāha ji maá Espíritu jā sāhá
jā jīcūhun inī ji.

15 De nchivī jā névāha
Espíritu, chi jícūhun inī ji nāsa
íyó ndihi-ni. De nchivī ñayīví
mā cūú jīcūhun inī ji nāsa
nchivī cúu nchivī ñúcuán.

16 Chi cáhān tutū īī: ¿Ní iin
cuu cunī nāsa jáni inī maá
Jētohō ō? ¿De ní iin cuu stéhēn
nūū yā? Ni iin mā cūú. Cáchī
tutū. De vísō súcuán de maá ó
chi jáni inī ō tá cúu nūū jáni inī
Cristo.

3

Jā chíndeé táhán ndá dē jā
sáhá dē tiñu Yāā Dios

1 De nduhū, hermano,
nduú ní ncúu cāhān ni jíín
ndá nú tá cúu nūū cáhān ni
jíín nchivī jā jíca jíín Espíritu.
Chi sa nī ncāhān ni tá cúu nūū
cáhān ni jíín nchivī jā cáta jíca
jíín modo maá. Chi cúu ndá
nú tá cúu sūchí lúlí jāá ncháha
ca cuja nú jíín tūhun Cristo.

2 Nī stéhēn ni jāá nduú víjín
nūū ndá nú, chi cúu nú tá
cúu sūchí lúlí jā cáta jáxīn cā.
De nduú ní ncáhān ni jíín nú
tūhun víjín jā cúu tá cúu jā
cājí jā yájī nchivī ja nī jija,
chi ncháha ca quenda nú jíín
jondē saá. De mitan suni
ncháha ca quenda nú jíín.

3 Chi cáta jíca cā ndá nú
jíín modo nēhén maá nú. Chi
cúcuásún inī ndá nú, de cánāá
nú, de cúsíín inī nū. Túsaá
de cúu ndá nú tá cúu nchivī
ñayīví jā jíca jíín modo nēhén
maá.

4 Chi iin nú cáhān: Nduhū
chi jíín Pablo íñí nī. De incā
nū cáhān: Nduhū chi jíín Apo-
los. De súcuán cúu jā jíca ndá
nú jíín modo nēhén maá nú.

5 ¿De ní iin cúu nduhū, de
ní iin cúu Apolos túsaá? Vāchi
mozo-ni cúu ndúū ni nūū Yāā
Dios, de nī jetíñú yā nduhū

tácua candíja ndá nú maá Jētohō ō. Chi tá iin iin nī nī nsāhá tiñu nāsa nī jēhe maá Jētohō ō nūū ni.

6 Nduhū chi modo jā ní jaquīn ni tūhun yā inī ánō nū, de Apolos chi modo jā ní nchuhun dē ndute, cúu jā ní stéhēn cā dē nūū ndá nú. Sochi maá Yāā Dios cúu jā ní scuáhnu tūhun inī ánō nū.

7 Túsaá de nduú ná cúu sáhá tēe jā jáquīn, de saá-ni tēe jā chúhun ndute, chi sa maá Yāā Dios cúu jā scuáhnu.

8 De tēe jáquīn jíín tēe chúhun ndute, iin-ni cúu dē. De ndācá dē chi cuāha yā yāhvi dē nāsa tiñu nī nsāhá iin iin dē.

9 Chi ndá nduhū chi cúu nī tēe chíndeé táhán jā sáhá nī tiñu Yāā Dios. De ndá ndóhó cúu tá cúu itū maá Yāā Dios jā sátíñú yā jíín. De suni tá cúu iin vehe jā sáhá Yāā Dios cúu ndá nú.

10 De nduhū chi cúu nī tá cúu iin maestro albañil jā ní ntavā ni cimiento vehe ñúcuán, cúu jā ní scándíja nī ndá nú. De incā dē sámā dē sīquī, cúu jā stéhēn cā dē nūū nū. Túsaá de tá iin iin dē ná cóo cuidado dē nāsa sámā dē sīquī.

11 De Jesucristo cúu cimiento vehe ñúcuán, de ni iin mā cūú tavā incā cimiento, chi maá yā cúu jā ní sndáhvā cuāchi ó.

12 De ndācá nchivī cándíja, chi sáhá ji vehe sīquī cimiento ñúcuán, de á jíín ndatíñú váha tá cúu oro á plata á yūū luu, á jíín jā ñamā naā, tá cúu ñutun á itē á ndáyóho.

13 De natūu tiñu jā ní nsāhá iin iin ji, tú nāsa nī ndihvī inī ji sīquī maá yā. Chi maá quīvī juicio jā sāhá ndāā yā tiñu nchivī, suu quīvī ñúcuán natūu cájí tiñu ji. Chi jíín ñuhūn quiji quīvī ñúcuán, de modo tá sáhá ñuhūn jā téñuhūn ndācá jā cúu cáyū, suni súcuán coto túnī yā tiñu iin iin ji.

14 De tú nduú ní ncáyū tiñu jā ní nsāhá ji sīquī cimiento, de nīhīn ji tāhvī ji.

15 Sochi tú nduú ní ndíhvī inī ji jíín tiñu yā, de mā níhīn ji tāhvī ji, chi modo jā cāyū tiñu ji. Sochi maá ji chi cācu ánō ji, vísō modo ja ñatin cāyū ji nūū yáñuhūn.

16 ¿A nduú jínī ndá nú jā cúu nú tá cúu templo Yāā Dios, chi ndéē Espíritu Yāā Dios inī ánō nū?

17 De tú iin nchivī stíví ji templo Yāā Dios, de stánū tāhvī yā nchivī ñúcuán. Chi ndoo ndasí íyó templo yā, de suu cúu ndá máá nú.

18 Ni iin nú mā stáhví nú maá nú jíín jā jáni inī nū. Tú iin nchivī jáni inī ji jā ndíchí ji jíín ndá tūhun ñayīví yáhá, de vāha cā ná siáā ji, tácua coo ndíchí ndija ji jíín tūhun maá yā.

19 Chi tūhun ndíchí jā íyó inī ñayīví yáhá, tūhun naā cuitī cúu nūū Yāā Dios. Chi cáhān nūū tutū īī: Nchivī ndīchí cuenta ñayīví chi nátiin yā ji sīquī ndācá tūhun ndíchí ji jā jásī ji nūū tūhun yā, cáchī.

20 De cáhān tucu tutū: Maá Jētohō ō jínī yā ndācá jā jáni inī nchivī ndīchí, chi maá-ni jā jáni cāhá inī ji, cáchī.

21 Túsaá de ni iin nú mā cútéyíí nú jā síquī ni iin tēe ndíchí. Chi cuenta ndá máá nú cúu ndihi-ni.
22 Cúu Pablo, cúu Apolos, cúu Pedro jā stéhēn ndá dē nūū nū. Cúu ndihi jā íyó inī ñayīví, jā íyó mitan jíín jā coo. De vísō tú cutecū nū á cuū nū, de ndihi-ni cúu cuenta ndá nú.
23 De ndá máá nú cúu cuenta Cristo, de Cristo cúu cuenta Yāā Dios.

4

Jā sátíñú ndá apóstol sīquī tūhun yā

1 Túsaá de cani inī ndá nú jā mozo-ni cúu ndá nī nūū Cristo, jā ní ntetíñú yā nduhū jā stéhēn ni tūhun Yāā Dios jā ní nchiyuhū jondē janahán.
2 De ndāā chi tēe jā sátíñú sīquī ñúcuán, íyó responsable tá iin iin dē jā squíncuu vāha dē.
3 De nduhū chi nduú sáhá nī cuenta tú nánducú ndá nú sīquī ni nāsa sáhá nī, á tú nánducú nchivī jā cúñáhnú inī ñayīví. De juni maá nī chi nduú nánducú nī sīquī maá nī.
4 Chi vísō jínī ni jíín ánō ni jāá nduú nā cuāchi nī, sochi nsūú ñúcuán cúu jā quéndōo ndāā ni, chi maá Jētohō ō cúu jā jíto túnī nduhū.
5 Túsaá de mā nánducú ndá nú sīquī tiñu táhán nú, chi tá quenda maá quīvī sá de cunī nū. Chi jondē tá ndiji maá Jētohō ō, de nastúu nijīn yā ndācá tiñu jā yíyuhū nūū neē, de stéhēn nijīn yā ndācá jā jáni inī nchivī jíín ánō ji. Ñúcuán de maá Yāā Dios cuetúhún yā tá iin iin ji nāsa nī nsāhá ji.
6 Hermano, ndācá tūhun yáhá nī ncāhān ni tácua quendōo vāha ndá nú. De nī ncachī ni jā maá nī jíín Apolos, chi mozo-ni cúu ndúū ni nūū yā, de súcuán cúu nī iin ejemplo nūū ndá nú. De cáhān ni jā súcuán cúu nī, tácua cutūha nú cani inī nū maá-ni tá cúu nūū cáhān tutū īī. Chi mā sāhá vīxī nū jā cuetúhún nú iin tēe jā stéhēn, de incā dē nduú.
7 ¿De nūcu cútéyíí ndá nú nūū táhán nú túsaá? ¿De nā cuá íyó nūū ndá nú jāá nduú ní ncútahvī nū nūū yā? De tú jā ní ncutahvī nū cúu, ¿de nūcu sátéyíí ndá nú maá nú jā modo jāá nsūú jā ní ncutahvī nū cúu?
8 Va ja nī ncucuícá ndá nú, de ja névāha nú ndihi, jáni inī nū túsaá. De ja tátúnī ndá máá nú, de ni nduú cā jíni ñúhún nú nduhū, jáni inī nū. Nduú vāha jā súcuán cútéyíí ndá nú. De nācā vāha de tú jā tátúnī ndija ndá nú nícu, tácua va suni cuāha nú tūhun jā tatúnī ndá nī jíín nú túsaá.
9 De íyó tá jáni inī ni jā ndá nduhū jā cúu apóstol, chi nī nsāhá Yāā Dios jā cúu ndá nī modo tēe núu cā nūū nchivī, modo tēe jā ní ncundaā jā cuū dē. Chi níí ñayīví jíín andiví ndéhé vāha nūū ni, cúu ndá ángel jíín nchivī.
10 Chi jā síquī Cristo de cáhān ndá ji jā tēe naā cúu ndá nī. De ndá ndóhó chi va ndíchí nú jíín tūhun Cristo, jáni inī nū. De ndá nduhū chi nduú nā fuerza ni, de ndá

ndóhó va íyó fuerza nū, jáni inī nū túsaá. De ndá ndóhó chi íyó yíñúhún nchivī nūū nū, sochi nūū ndá nduhū chi sáhá jéhe inī ji.

11 Níí cání jā váji ndá nī de jíhī ni sōco jondē mitan. De yíchī ndá nī ndute, de cúmanī sahma nī, de nduú sáhá vāha nchivī jíín nī, de ni nduú nā vehe névāha ndá nī.

12 De nīhin sátíñú ndá nī jíín ndahá nī. De cáhān nāvāha ji nūū ndá nī, sochi cáhān vāha nī jíín ndá ji. De jínī ūhvī ji ndá nī, sochi jéndeé inī ni.

13 De cáhān nēhén ji sīquī ndá nī, sochi cáhān mānī ni jíín ji. De cúu ndá nī tá cúu yācá inī ñayīví, de squéne yichī ji nduhū jondē mitan.

14 De nsūú jā tée nī yáhá jā cucanoō nū, chi sa jā sndíhvī inī ni ndá nú, chi cúu ndá nú modo sēhe nī jā mānī ni jíín.

15 Chi vísō ná cóo ūxī mil tēe jā stéhēn tūhun Cristo nūū nū, sochi iin-ni tatá nú íyó. De nduhū cúu modo tatá ndá nú, chi nī scándíja nī ndá nú jā ní nacani nī tūhun vāha Cristo Jesús jā scácu yā yóhó.

16 Túsaá de cáhān ndāhví nī jíín nú jā ndacu ndá nú nduhū.

17 De jā ñúcuán cúu jā ní ntají nī Timoteo cuēē dē nūū ndá nú. Chi cúu dē modo sēhe nī jā mānī ni jíín dē, de squíncuu vāha dē nūū maá Jētohō ō. De maá dē nachuhun inī ndá nú nāsa jíca nī jā cándíja nī Cristo, jíín nāsa stéhēn ni nūū ndá grupo nchivī cándíja ndācá lado.

18 Sochi sava nú chi sáhá téyíí nú maá nú, chi jáni inī nū jā má cuéē cuitī ni cā nūū nū.

19 De nduú chi ñamā cuēē ni nūū ndá nú de tú súcuán cúnī maá Jētohō ō. Ñúcuán de nanducú nī sīquī ndá tēe jā cútéyíí, de mā sāhá nī cuenta tūhun jā cáhān dē-ni, chi sa coto túnī ni dē de tú cuu squíncuu dē.

20 Chi jā tátúnī Yāā Dios nūū ō, chi nsūú jā cáhān ō-ni cúu, chi jíni ñúhún jā cundiso poder tūhun cáhān ō jíín tiñu sáhá ó.

21 ¿Túsaá de nāsa cúnī ndá nú? ¿A jā cuxeēn ni nūū nū tá cuēē ni, sīquī jāá nduú nácani inī nū, á jā nacani inī nū de cuēē ni jíín tūhun cúndáhví inī jíín tūhun vitá inī?

5

Jā sáhá ndāā Pablo sīquī iin cuāchi

1 De nī nīhīn ni tūhun jā jíca ndiī iin tēe jā íyó māhñú ndá nú, chi ndéca dē naná úū dē. De xēēn ndasí sáhá tēe jīñā, chi juni nchivī jāá nduú jínī tūhun Yāā Dios, nduú sáhá ji súcuán.

2 De vísō súcuán de sáhá téyíí ndá nú maá nú. Vāha cā jā cucuécá ndasí inī nū. De cánuú jā tavā nū tēe jā sáhá cuāchi ñúcuán ná quée dē māhñú ndá nú.

3 De nduhū vísō nduú íyó nī jíín ndá nú, sochi modo jā íyó nī jíín nú cúu jā ñúhún inī ni ndá ndóhó. De ja nī nsāhá ndāā ni sīquī tēe jā ní nsāhá cuāchi ñúcuán, chi tá-ni cúu jā íyó nī jíín ndá nú cúu.

4 Túsaá de ndutútú ndá nú, de maá Jētohō ō Jesucristo coo yā jíín nú. De nduhū chi modo jā coo nī jíín nú, chi ñúhún inī ni ndá nú. De poder maá Jētohō ō Jesús suni coo jíín nú.

5 De ná chíhi ó tēe jīñā ndahá Satanás, tácua ná ndóho yiqui cúñu dē, de nacani inī dē de cācu ánō dē quīvī jā ndiji Jētohō ō Jesús.

6 Nduú vāha jā sáhá téyíí ndá nú maá nú. ¿A nduú jínī nū tūhun jā cáhān suha? Vísō jacū-ni levadura de ndáā níí ñujan sáhá, cáchī.

7 Túsaá de tavā ndá nú tēe jīñā tá cúu nūū squéne nú levadura jā ní ntīví. De súcuán de cuu ndá nú modo pan jā cúvāha jíín ñujan jéé jāá nduú nā levadura yíhí, jā yájī ndá ji vico pascua. De suu súcuán cúu ndija ndá nú. Chi ja nī jīhī Cristo jā ní nsōcō yā maá yā jēhē ō, chi cúu yā modo tīcāchí pascua jā ní jīhī jā jéhē ō.

8 Túsaá de ná núcūhun inī ō nāsa nī ncuu vico ñúcuán, de ná cóo ndaā ndija ánō ō, de suu cúu tá cúu pan jāá nduú nā levadura yíhí. De mā sāhá ó tiñu néhén jíín tiñu téhén jā cúu tá cúu levadura jā ní ntīví.

9 Nūū incā carta jā ní ntee nī nūū ndá nú nī ncāhān ni jā má quívi nduū nū jíín nchivī jíca ndiī.

10 Sochi nduú ní ncáchī ni jā má quétáhán cuitī nū jíín ndá nchivī jāá nduú cándíja jā jíca ndiī, jā ndíyo inī, jā cuīhná, jā chíñúhún ídolo. Chi tú súcuán de jíni ñúhún quee nú inī ñayīví nícu, chi nduú nā incā modo jā cujiyo nú nūū ji chi ndéē ō ñayīví jíín ji.

11 Chi sa nī ncachī ni jā má quívi nduū nū jíín ndá máá nchivī jā cáhān ji jā cúu ji hermano, de tú jíca ndiī ji, á ndíyo inī ji, á chíñúhún ji ídolo, á sátúhún ji, á jíni ji, á cuíhná ji. De ni mā cājí cuitī nū stāā jíín nchivī jā sáhá súcuán.

12 Chi nsūú tiñu nī cúu jā sāhá ndāā ni sīquī nchivī jāá nduú íñí jíín ó. Yāā Dios cúu jā sāhá ndāā sīquī ji.

13 Sochi nchivī jā íñí jíín ndá nú chi cánuú jā sāhá ndāā nū sīquī ji. Túsaá de cánuú jā tavā ndá nú tēe jā ní nsāhá cuāchi ñúcuán jā íyó dē māhñú ndá nú, ná quíhīn dē.

6

Jā má cáquīn ji cuāchi sīquī táhán ji nūū justicia jāá nduú cándíja

1 De tú táhán nú jā cándíja nī nsāhá cuāchi sīquī nū, ¿de nūcu jéhēn ndá nú jíín dē nūū justicia jāá nduú cándíja? ¿De nūcu nduú sáhá ndāā ndá nú nūū táhán nú jā cándíja Yāā Dios?

2 ¿A nduú jínī nū jā nchivī cándíja Yāā Dios chi iin quīvī de sāhá ndāā ji tiñu nchivī ñayīví? De tú iin quīvī sāhá ndāā ndá nú tiñu nchivī ñayīví, ¿de á mā cūú sāhá ndāā nū mitan sīquī iin cuāchi lulí jā sáhá ndá táhán nú?

3 ¿A nduú jínī nū jā iin quīvī de sāhá ndāā ō jondē tiñu ndá ángel andiví? De nā oncā cúu tiñu ñayīví yáhá jā má cūú sāhá ndāā ō.

4 Túsaá de tú táhán nú sáhá
dē iin cuāchi sīquī nū, ¿de nūcu
jéhēn ndá nú sa nūū ndá tēe
jāá nduú cúu dē táhán nchivī
cándíja jā sāhá ndāā dē cuāchi
nú?
5 Súcuán cáhān ni tácua cu-
canoō ndá nú. ¿A nduú íyó ni
iin tēe jícūhun inī māhñú ndá
nú jā cuu sāhá ndāā dē sīquī
nū?
6 Nduú íyó vāha jā iin
hermano caquīn cuāchi sīquī
incā hermano nūū justicia
jāá nduú cándíja.
7 De jā jáquīn ndá nú cuāchi
sīquī táhán nú, chi jā stíví
ndasí nú cúu. ¿A nduú vāha cā
jā cuandeé inī nū jā ná sáhá ji
cuāchi sīquī nū á jā candeē ji
ndatíñú nú?
8 De nduú chi sa ndá máá
nú cúu jā sáhá cuāchi de
cándeē nū ndatíñú táhán nú,
de nūū ndá hermano cúu jā
sáhá nú súcuán.
9 ¿A nduú jínī ndá nú jā
nchivī jāá nduú íyó ndāā,
mā níhīn táhvī ji quīvi ji nūū
tátúnī Yāā Dios? Mā stáhví nú
maá nú jā cani inī nū jā nīhīn
táhvī nū, chi ni nchivī jā jíca
ndiī, ni nchivī jā chíñúhún
ídolo, ni nchivī jā cásíquí ndéē
táhán, ni tēe jā sáhá ndiī jíín
táhán yíí,
10 ni nchivī cuīhná, ni
nchivī ndíyo inī, ni nchivī jíni,
ni nchivī sátúhún, ni nchivī
jā stáhví táhán sīquī xūhún,
mā níhīn táhvī ji quīvi ji nūū
tátúnī Yāā Dios.
11 De súcuán nī īyo sava ndá
nú nícu, sochi mitan chi ja
nī naquete yā ndá nú, de íyó
ndoo íyó īī nū nūū yā. Chi
ja nī sndáhvā yā cuāchi nú
nī nsāhá yā jíín maá Jētohō ō
Jesús jíín Espíritu Yāā Dios.

Jā íyó ndoo íyó īī yiqui cúñu nchivī cándíja

12 De ndāā cúu jā cáhān
nchivī jā ndihi-ni tiñu íyó
vāha jā sāhá ó tú nāsa cúnī ō.
De vísō súcuán de nsūú ndihi
sáhá jā quéndōo vāha ánō ō.
Ndihi chi cuu sāhá ó, de vísō
súcuán de nduú íyó vāha jā
quívi ó nūū tiñu jā stíví ánō ō.
13 De ndāā cúu jā cáhān
nchivī jā ndeyu cúu jā cuhun
chījin, de chījin cúu jā cuhun
ndeyu. Sochi iin quīvī de mā
cōó cā súcuán, chi naā ndúū
ñúcuán sāhá Yāā Dios. De
nsūú sīquī jā sāhá ó tiñu ndiī
cúu jā íyó yiqui cúñu ó, chi sa
jā sāhá ó jā cúnī maá Jētohō
ō. De Jētohō ō chi jíto yā yiqui
cúñu ó.
14 De tá cúu nūū ní nastécū
Yāā Dios Jētohō ō, suni súcuán
nastécū yā yóhó jíín poder yā.
15 ¿A nduú jínī ndá nú jā
yiqui cúñu tá iin iin ó cúu
modo ndá parte yiqui cúñu
Cristo? ¿Túsaá de á cuu can-
deē ō iin parte yiqui cúñu
Cristo de squétáhán ó jíín iin
ñahan ndiī? Mā cūú cuitī
súcuán.
16 ¿A nduú jínī ndá nú jā tēe
jā quétáhán jíín ñahan ndiī, de
iin-ni cā yiqui cúñu nī nduu
dē jíín ña? Chi cáhān tutū īī:
Jā ndúū dē chi iin-ni cā yiqui
cúñu cúu, cáchī.
17 Sochi nchivī jā quétáhán
jíín maá Jētohō ō, chi suni
súcuán iin-ni cā cúu ji jíín yā
sīquī jā cándíja ji yā.
18 Túsaá de cunu ndá nú jā
má quívi nú nūū tiñu ndiī. Chi

ndá cā cuāchi jā sáhá nchivī, chi nsūú yiqui cúñu ji stíví ji. Sochi tú jíca ndiī ji, de sīquī yiqui cúñu ji cúu jā sáhá ji cuāchi.

19 ¿A nduú jínī ndá nú jā yiqui cúñu nú cúu templo Espíritu Santo jā ní jēhe Yāā Dios nūū nū, de ndéē yā inī nū? De nsūú cuenta maá nú cúu nú.

20 Chi Yāā Dios chi yāhvi ndasí nī nacueen yā ndá nú. Jā ñúcuán cánuú jā caca yíñúhún nú nūū Yāā Dios jā sāhá nú tiñu váha jondē jíín yiqui cúñu nú jíín inī jíín ánō nū, chi cuenta Yāā Dios cúu.

7

Jā cáchī tūhun sīquī yií jíín ñasíhí

1 Mitan de ná cáchī ni sīquī ndá tūhun jā ní jīcān tūhún ndá nú nduhū nūū carta. Jāndáā jā vāha cā quéndōo iin tēe de tú mā cúndeē dē jíín ñahan.

2 Sochi sīquī jā íyó tiñu ndiī, de vāha cā jā ndācá tēe ná cóo ñasíhí maá dē, de saá-ni ndācá ñahan ná cóo yií ña.

3 De yií ná squíncuu vāha dē nūū ñasíhí dē jā cúu dē yií ña. De saá-ni ñasíhí ná squíncuu vāha ña nūū yií ña.

4 Chi ñasíhí nduú cúu sāhá ña jā cúnī ña jíín yiqui cúñu ña, chi suni jā cúnī yií ña. De saá-ni yií nduú cúu sāhá dē jā cúnī dē jíín yiqui cúñu dē, chi suni jā cúnī ñasíhí dē.

5 De mā sásáhán ndá nú maá nú nūū táhán nú. Sochi tú cúnī ndúū nū jā víhí cā cācān táhvī nū jacū tiempo, de tú íyó conforme ndúū nū, de cuu sasáhán nú maá nú nūū táhán nú. De ñúcuán de vāha cā jā naquetáhán tucu nú, tácua mā cōtó túnī Satanás ndúū nū sīquī tiñu ndiī.

6 De nsūú jā ndácu nī tiñu jā cánuú jā coo ūū táhān nū, chi jā jéhe nī tūhun cúu.

7 Chi jétahān inī ni jā ndá tēe ná cóo mátúhún dē-ni, tá cúu nūū íyó maá nī. Sochi síín síín nī nsāhá Yāā Dios iin iin dē nāsa cúu maá dē, chi sava dē cuu coo mátúhún dē-ni, de sava cā dē chi nduú chi síín nī nsāhá yā jíín dē.

8 Túsaá de cáhān ni jíín ndá nchivī jā íyó mátúhún-ni, jíín ndá ñahan jā ní nquendōo ndáhví, jā vāha cā de tú coo ji súcuán-ni, tá cúu nūū íyó maá nī.

9 Sochi tú jínī ji jā má quēndá ji coo ji súcuán-ni, de ná cóo ūū táhān ji túsaá. Chi vāha cā jā coo ūū táhān ji nsūú cā jā jīhyó ji.

10 Sochi nūū nchivī jā ní ncuu ūū táhān chi ndácu nī tiñu jā ñahan mā sndóo ña yií ña. De nsūú nduhū cúu jā ndácu tiñu, chi sa maá Jētohō ō.

11 De tú sndóo iin ñahan yií ña, de ná quéndōo mátúhún ña-ni, de suni cuu naquetáhán ña jíín yií ña. De yií suni mā sndóo dē ñasíhí dē.

12 De jíín sava cā nchivī chi cáhān ni yáhá jā jáni inī maá nī, de nsūú jā ní ncachī maá Jētohō ō cúu: Tú iin hermano ndéca dē ñahan jāá nduú cándíja, de tú jétahān inī ña jā cundeē ña jíín dē, de mā sndóo dē ña.

13 De tú iin ñahan ndéca ña tēe jāá nduú cándíja, de tú

jétahān inī dē cundeē dē jíín ña, de mā sndóo ña dē.

14 Chi tēe jāá nduú cándíja, yíhí cuenta dē nūū Yāā Dios sīquī jā ní nquetáhán dē jíín ñahan cándíja. De ñahan jāá nduú cándíja, suni yíhí cuenta ña nūū Yāā Dios sīquī jā ní nquetáhán ña jíín hermano cándíja. Chi tú nsūú súcuán de sēhe ji mā quīhí cuenta ji nūū Yāā Dios, sochi mitan chi yíhí cuenta ji nūū yā.

15 Sochi yií á ñasíhí jāá nduú cándíja, tú fuerza cúu jā cúnī ji sndóo ji táhán ji, de ná sndóo ji. Chi tú súcuán cúnī ji, de hermano á hermana cándíja nduú cánuú jā casī ji jā ndusíín táhán ji jāá nduú cándíja. Chi nī ncana Yāā Dios yóhó jā cundeē mānī ō jíín táhán ó.

16 Chi ndóhó jā cúu nú ñasíhí, nduú jínī nū, sanaā de candíja yií nú sāhá nú, de cācu dē. De saá-ni ndóhó jā cúu yií, nduú jínī nū, sanaā de candíja ñasíhí nú sāhá nú, de cācu ña.

17 Túsaá de tá iin iin nú ná quéndōo nú nāsa nī nsāhá Jētohō ō ndóhó, jíín nāsa-ni íyó nú tá nī ncana yā ndá nú jā ní ncandíja nú. De súcuán ndácu nī nūū ndācá grupo nchivī cándíja.

18 Tú nī ncana yā iin tēe jā ní ncuu circuncidar, de súcuán ná quéndōo dē. De tú nī ncana yā iin tēe jāá nduú ní ncúu circuncidar, de mā cūú dē circuncidar.

19 Chi nduú nā cuá sāhá á cuu ó circuncidar á nduú, chi jā cánuú cā cúu jā squíncuu vāha ó tiñu jā cúnī Yāā Dios.

20 Tá iin iin nú ná quéndōo nú nāsa-ni íyó nú tá nī ncana yā ndá nú nī ncandíja nú.

21 Tú mozo jā ní jeen nchivī cúu nú tá nī ncana yā ndóhó, de mā cúndihvī inī nū jā quee nú. Sochi tú íyó modo jā nduu libre nū, de íyó vāha jā sāhá nú.

22 Chi tēe cúu mozo jā ní jeen nchivī, de tú nī ncana Jētohō ō dē, de mitan chi nī nduu libre dē nūū cuáchi dē, de jétíñú maá Jētohō ō dē. De saá-ni tēe sátíñú cuenta maá, de tú nī ncana yā dē, de mitan de nī nduu dē mozo nūū Cristo jā ní nacueen yā dē.

23 Chi yāhvi nī ncuu jā ní nacueen Yāā Dios ndá ndóhó. Túsaá de mā sátíñú nú nūū tiñu cāhá jā ndácu nchivī ñayīví.

24 Túsaá hermano, tá iin iin nú ná quéndōo nú nūū Yāā Dios nāsa-ni íyó nú tá nī ncana yā ndá nú.

25 De mitan de sīquī nchivī jā íyó mátúhún-ni, de nduú nā tūhun ní ndácu maá Jētohō ō nūū ni. Sochi ná cáhān ni jā jáni inī maá nī, chi nī ncundáhví inī Jētohō ō nduhū, de nī nsāhá yā jā cuu cāhān ndāā ni.

26 Jáni inī ni jā vāha-ni quéndōo ndá tēe tú nāsa-ni íyó dē, jā síquī jā íyó tūndóhó ndá tiempo yáhá.

27 Tú íyó ñasíhí nú, de mā sndóo nú ña. De tú nduú nā ñasíhí nú íyó, de mā nducú nú ña.

28 Sochi tú coo ñasíhí nú, de nsūú cuāchi cúu. De tú quetáhán iin ñahan lúlí jíín tēe, de suni nsūú cuāchi cúu.

Sochi nchivī jā íyó ūū táhān, chi nīhīn ji tūndóhó ñayīví yáhá, de cúnī ni jā má níhīn nū tūndóhó.

29 Hermano, tūhun jā cáhān ni yáhá cúu jā yachī-ni ndihi tiempo jā sāhá ó tiñu yā. Túsaá de jondē mitan de tēe jā íyó ñasíhí, ná cúndihvī cā inī dē sīquī tiñu maá yā nsūú cā sīquī ña.

30 De nchivī jā ní jīhī táhán vehe, ná sáhá ji modo jāá nduú cúcuécá inī ji. De nchivī jā cúsiī inī, ná sáhá ji modo jāá nduú-ni. De nchivī jéen, ná sáhá ji modo jāá nsūú ndatíñú ji cúu. Mā cuáha ji tūhun jā casī ndá ñúcuán jā má cúndihvī inī ji sīquī tiñu maá yā.

31 De nchivī jā ní ndihvī inī sīquī ndatíñú ñayīví yáhá, mā cútéñú cā ji jíín. Chi ja ñatin naā ndācá jā íyó inī ñayīví yáhá.

32 Cúnī ni jā má nácani ndasí inī ndá nú sīquī ndācá jā íyó inī ñayīví. Chi tēe cúu soltero, ndíhvī inī dē tiñu maá Jētohō ō, nāsa cusiī inī Jētohō ō sāhá dē.

33 Sochi tēe íyó ñasíhí, chi ndíhvī inī dē tiñu jā íyó ñayīví, nāsa cusiī inī ñasíhí dē sāhá dē.

34 De suni súcuán síín síín jáni inī ñahan íyó yií jíín ñahan íyó maá. Chi ñahan íyó maá, ndíhvī inī ña tiñu maá Jētohō ō, chi cúnī ña jā coo ndoo coo iī ánō ña jíín yiqui cúñu ña jā sāhá ña tiñu maá yā. Sochi ñahan íyó yií chi ndíhvī inī ña jíín tiñu jā íyó ñayīví, nāsa cusiī inī yií ña sāhá ña.

35 Jā váha ndá máá nú cúu jā cáhān ni súcuán. Chi nsūú jā ndúcú nī casī ni jā coo ūū táhān nū, chi sa cúnī ni jā caca yíñúhún nú de nune nú jā satíñú cutú nú nūū maá Jētohō ō jondē jíín inī jíín ánō nū.

36 De tú iin tēe íyó sēhe síhí dē, de tú cuāyāha cuīyā ji, de tú jáni inī dē jā vāha cā jā coo yií ji, túsaá de ná sáhá dē jā jáni inī dē, de ná cuáha dē tūhun jā coo yií ji, chi nsūú cuāchi cúu.

37 Sochi tú iin tēe nī ncundaā inī dē jā cundeē sēhe síhí dē súcuán-ni, jā má cuáha dē ji vísō jícān fuerza nchivī ji, túsaá de cuu quendōo ji tá cúu nūū cúnī dē, chi vāha-ni sáhá dē.

38 Túsaá de tēe jā jéhe tūhun jā coo yií ji, vāha-ni sáhá dē. De tēe jāá nduú jéhe tūhun, chi vāha cā sáhá dē.

39 De ñahan jā íyó yií, chi yíhí ña ndahá yií ña juni técū dē. Sochi tá ja nī jīhī yií ña, ñúcuán de ja nī ncuu libre ña jā quetáhán tucu ña jíín nā-ni tēe cúnī ña, de tú tēe cándíja nūū maá Jētohō ō cúu dē.

40 Sochi jáni inī ni jā ndetū cā coo ña de tú quendōo ña súcuán-ni. De suni jáni inī ni jā jíín Espíritu Yāā Dios cúu jā cáhān ni.

8

Sīquī cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo

1 De mitan de ná cáchī ni sīquī cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo. Ndāā chi ndācá ó jáni inī ō jā jínī vāha ó nāsa cúu. De ndācá jā jínī ō ñúcuán, chi

ndúcú sáhá vīxī yóhó. De sa jā cúndáhví inī ō táhán ó, ñúcuán sáhá jā jíja ó jíín tūhun yā.

2 Tú nā-ni nchivī jáni inī ji jā jínī vāha ji, de nduú chi ncháha ca cunī cuitī ji tá cúu nūū cánuú cunī ji.

3 De sa nchivī jā mānī jíín Yāā Dios, maá ji cúu jā jétáhví yā.

4 Túsaá de ná cáchī tūhun nī sīquī cūñu jā ní nsōcō nchivī nūū ídolo. Ndāā chi jínī ō jā ndācá ídolo ñayīví, nduú ndāā cuitī. De nduú nā incā yāā íyó, chi mátúhún-ni Yāā Dios.

5 De nchivī chi jáni inī ji jā íyó ndācá yāā inī andiví jíín ñayīví, chi cáhān ji jā íyó cuāhā ndija ndá yāā ji jíín jētohō ji.

6 Sochi nūū ndá máá ó chi mátúhún-ni Yāā íyó, jā cúu Tatá ó Yāā Dios. De maá yā nī nsāhá ndācá jā íyó, de cuenta maá yā cúu ndācá ó. De suni íyó iin-ni Jētohō ō Jesucristo, de jondē nūū maá yā vāji ndācá jā íyó, de suni maá yā nī nsāhá yóhó.

7 De nchivī cándíja, chi nsūú ndihi ji jínī tūhun yáhá. Chi sava ji nī ncāan ji nī nchiñúhún ji ídolo jondē ncháha ca candíja ji. De jondē mitan de tú yájī ji cūñu ñúcuán de sáhá ji cuenta jā ní nsōcō nūū ídolo cúu. De sīquī jāá ncháha ca cuja ji jíín tūhun Yāā Dios, de jáni inī ji jā cutéhén ánō ji sāhá cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo.

8 De ndāā chi nsūú jā yájī ō cúu jā sáhá jā cuetáhví Yāā Dios yóhó. Chi tú yájī ō, de nsūú ñúcuán sáhá jā quendōo vāha cā ō nūū Yāā Dios. De tú nduú yájī ō, de suni nduú sáhá jā quendōo núu cā ō nūū yā.

9 De vísō ni iin nduú jásī jā cajī nū cūñu ñúcuán, sochi coto nú táhán nú jāá ncháha ca cuja jíín tūhun yā, de mā sāhá nú jā suni cajī ji vísō jáni inī ji jā cuāchi cúu.

10 Vāha cā mā cājí nú túsaá, chi sanaā de hermano nū jāá ncháha ca cuja jíín tūhun yā, cunī dē ndóhó jā yájī nū inī vehe nūū íyó ídolo, chi jínī vāha nú jāá nduú nā cuá sāhá. De súcuán de sāhá nú jā cuu inī dē jā suni cajī maá dē cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo, vísō jáni inī dē jā cuāchi cúu.

11 De súcuán de stíví nú ánō hermano nū jāá ncháha ca cuja jíín tūhun yā, vísō jínī vāha maá nú jāá nduú nā cuá sāhá jā cajī nū. De nduú vāha jā sáhá nú súcuán, chi suni jēhē maá dē nī jīhī Cristo.

12 De tú súcuán stíví nú ánō hermano nū jāá ncháha ca cuja jíín tūhun yā, túsaá de sīquī maá Cristo cúu jā sáhá nú cuāchi.

13 Túsaá de tú cūñu ñúcuán sáhá jā quīvi hermano ni cuāchi, de mā cājí cuitī cā ni cūñu ñúcuán, tácua mā sāhá nī jā quīvi dē cuāchi.

9

Sīquī jā íyó derecho ndá apóstol

1 De maá nī chi jíca libre ni, de íyó derecho ni sīquī jā cúu nī apóstol, tēe jā ní ntají yā jā scáca tūhun yā. Chi nī jinī ni nūū maá Jētohō ō Jesús,

de ndá máá nú cúu tiñu jā ní nsāhá nī jā ní squívi nī ndá nú ndahá Jētohō ō.

2 De tú sava cā nchivī nduú jétáhví ji jā cúu nī apóstol, sochi nūū ndá máá nú chi suu cúu ndija nī. Chi sīquī jā ní scándíja nī ndá nú, de jā ñúcuán cúu nú prueba jā stéhēn jā ndíso tíñú nī jā cúu nī apóstol nūū maá Jētohō ō.

3 De tūhun yáhá cáhān ni jēhē maá nī nūū ndá nchivī jā cáhān sīquī ni:

4 Cáchī ni jā íyó derecho ni jā cajī ni coho nī jā táji nchivī de tú cúnī ni.

5 De suni íyó derecho ni tú cúnī ni cundeca nī iin hermana cándíja cuu ñasíhí nī, de caca ndúū ni jíín ña, tá cúu nūū íyó ñasíhí Pedro jíín ndá cā apóstol jíín ndá tēe cúu ñanī maá Jētohō ō.

6 ¿A jáni inī ndá nú jā maáni nduhū jíín Bernabé cúu jāá nduú nā derecho jā sndóo nī tiñu sáhá nī jā cutecū ni, tácua nune cā ni jā nacani nī tūhun vāha yā, á naá cúu?

7 ¿A íyó soldado jā técū dē xūhún vehe dē? ¿A íyó tēe jā jítu yūcū uva de nduú yájī dē uva? ¿A íyó tēe jā scájī tīcāchí de nduú jíhi dē leche tī? Nduú cuitī. De saá-ni nduhū, ¿á nduú íyó derecho ni jā cutecū ni sīquī tūhun yā, á naá cúu?

8 De mā cāní inī ndá nú jā ndācá jā cáhān ni yáhá, maáni tūhun jā cáhān nchivī ñayīví cúu. Chi jondē maá ley yā jā ní jēhe yā nūū Moisés, suni súcuán cáhān.

9 Chi cáhān nūū tutū ley yā: Mā chūhún nú ñunu yuhú stíquī, quiti jáxīn trigo, cáchī. De ndāā chi nsūú maá-ni sīquī stīquī cúu jā ní ncāhān yā súcuán.

10 Chi suni sīquī maá ó nī ncāhān yā. Chi ley ñúcuán nī jēhe yā jā váha yóhó, chi stéhēn jā tēe jítu jíín tēe jáxīn trigo, cánuú jā nīhīn dē sava ñúcuán quīvī jā ndutútú.

11 De suni súcuán ndá nduhū jā ní jaquīn ni tūhun Espíritu inī ánō nū, ¿de á tiñu yēe cúu nūū ndá nú tú nastútú nī nūū nū jā cutecū ni?

12 De tú sava cā tēe jā stéhēn nūū nū, íyó derecho dē jā cācān dē nūū nū, de nā oncā cúu ndá nduhū jā má cōó derecho ni jā cācān ni. Sochi nduú ní jícān ndá nī derecho ñúcuán, chi sa nī jendeé inī ni jā cajī ni cuenta maá nī, tácua mā cásī ni jā caca tūhun vāha Cristo.

13 De jínī ndá nú jā ndá sūtū jā sátíñú inī templo, nī ntecū ndá dē sīquī ndācá jā ní nsōcō nchivī inī templo. Chi ndá sūtū jā ní nsatíñú nūū altar nūū ní nsōcō ji quiti, suni nī nchajī dē sava quiti ñúcuán.

14 De suni súcuán nī ndacu maá Jētohō ō tiñu jā ndá tēe nácani tūhun jā scácu yā yóhó, sīquī tiñu ñúcuán nīhīn dē jā cutecū dē.

15 Sochi nduhū chi nduú ní jícān cuitī ni derecho ni yáhá, de suni nsūú jā tée nī tūhun yáhá nūū ndá nú jā taji nú nūū ni. Chi jáni inī ni jā vāha cā ná cúū ni nsūú cā jā quehen nī jā taji ndá nú, chi casī jā cúsiī inī ni jā scáca nī tūhun yā súcuán-ni.

16 De nduú vāha tú sāhá téyíí nī maá nī sīquī jā nácani nī tūhun jā scácu yā yóhó. Chi jā ní ntetíñú yā nduhū cúu, de cánuú jā squíncuu nī. Chi nācā ndáhví nī de tú mā nácani nī tūhun yā.

17 De tú jā cúu inī maá nī cúu jā nácani nī, ñúcuán de cuu cācān ni yāhvi nī nícu. De nduú chi cánuú jā squíncuu nī, chi maá Yāā Dios nī ntee tiñu nduhū.

18 Túsaá de yāhvi nī cúu jā cúsiī inī ni jā súcuán-ni nácani nī tūhun jā scácu yā yóhó, de nduú jícān ni derecho ni jā cutecū ni sīquī jā nácani nī tūhun yā.

19 Chi vísō ni iin nchivī nduú tátúnī nūū ni, sochi nī nsāhá nī maá nī mozo nūū ndācá ji jā nácani nī tūhun nūū ji, tácua nīhīn ni cuāhā ji jā candíja ji Cristo.

20 De tá íyó nī jíín ndá táhán nī hebreo, de sáhá nī tá cúu nūū sáhá maá ji, tácua cuu scándíja nī ji. Chi násāhá nī maá nī modo tēe jā yíhí chījin ley Moisés, tácua cuu scándíja nī ji jā yíhí ji chījin ley ñúcuán, vísō nduú cā yíhí maá nī chījin ley.

21 De suni násāhá nī maá nī modo nchivī jāá nduú yíhí chījin ley Moisés, tácua cuu scándíja nī nchivī ñúcuán. De vísō súcuán de yíhí nī chījin ley Yāā Dios, chi suu cúu ley Cristo jā squíncuu nī.

22 De tá íyó nī jíín nchivī jāá ncháha ca cuja jíín tūhun yā, de sáhá nī maá nī modo jā suni ncháha ca cuja nī, tácua cuu scándíja cā ni ji. Túsaá de násāhá nī maá nī tú nāsa íyó ndācá nchivī, tácua jíín ndācá-ni modo ñúcuán de cuu scándíja nī sava ji.

23 Ndācá yáhá sáhá nī jā síquī tūhun jā scácu yā yóhó, tácua suni nīhīn ni tāhvī jā ndíso tūhun yā.

24 De jínī ndá nú jā ndá tēe jā jínu carrera, de ndāā chi ndihi dē jínu, sochi iin dē-ni cúndeé jā níhīn premio. De suni súcuán nducú ndéé ndá máá nú squíncuu nú, tácua nīhīn nū premio nūū yā.

25 De ndācá tēe jā cúnī cundeé sīquī iin deporte, chi scuáha dē de jíto dē maá dē. Súcuán sáhá ndá dē tácua nīhīn dē iin premio jā cúu corona ndahá yúcū ñutun jā ñamā naā. Sochi ndá máá ó sa ndúcú ndéé ó tácua nīhīn ō iin premio jā má náā cuitī.

26 De saá-ni maá nī, suni ndúcú ndéé nī modo tá sáhá tēe jínu, de nduú ndúcú ndéé cāhá nī. De sáhá nī tá sáhá ndá tēe cánāá juego jāá nduú jéhe íyú dē, chi quée tiñu jā sáhá nī.

27 Chi sa sndóho nī yiqui cúñu nī, de sndíhvī inī ni maá nī jā squíncuu nī. Chi vísō sndíhvī inī ni incā nchivī jā nducú ndéé ji, de tú nduú ndúcú ndéé maá nī, de snáā ni premio ni.

10

Sīquī jā má chíñúhún ji ídolo

1 Hermano, cúnī ni jā ná jícūhun inī ndá nú nāsa nī jica ndá tatā ō jondē janahán. Chi ndihi ji nī jica chījin vīcō jā ní stéhēn ichi nūū ji, de ndihi ji nī nchāha māhñú ndute Mar

Rojo jā ní ncusíín de nī nune ichi.
2 De súcuán cúu jā ní nduu inuú ndá ji jíín Moisés, chi nī niquīn ji dē chījin vīcō jíín māhñú mar.
3 De ndihi ji chi inuú-ni nī nchajī ji alimento jā ní jēhe maá Espíritu.
4 De suni ndihi ji nī jihi ndute jā ní jēhe Espíritu. Chi nī jihi ji ndute jā ní nquene yīcā cava nūū ní jica nuu ji. De Cristo cúu tá cúu cava ñúcuán jā jéhe yā ndute jā cutecū ō níí cání.
5 De vísō súcuán de cuāhā ji nī ncunīhin inī, de nduú ní ncúsiī inī Yāā Dios jíín ji, de jā ñúcuán cúu jā ní jīhī ji nūū ñuhun tíhá.
6 De ndācá jā ní ncuu ñúcuán, chi iin ejemplo cúu nūū ō, tácua mā ndíyo inī ō ndācá jā nēhén, tá cúu nūū ní ndīyo inī ndá ji.
7 De mā chíñúhún ndá nú ídolo, tá cúu nūū ní nsāhá sava ji. Chi súcuán cáhān nūū tutū īī: Nī jēcundeē ndá nchivī, nī nchajī ji nī jihi ji vico ídolo, de nī nacuiñī ji nī jita jéhé ji nūū, cáchī.
8 De ni mā cācá ndiī ō tá cúu nūū ní nsāhá sava ndá ji, de nī jīhī ōcō ūnī mil ji jā iin-ni quīvī.
9 De ni mā sāhá ó tiñu jā squítī inī ō Jētohō ō, tá cúu nūū ní nsāhá sava ji, de nī jīhī ji jā ní ntiin cōō ji nī nsāhá yā.
10 De ni mā cáhān sōó nú sīquī Yāā Dios, tá cúu nūū ní ncāhān sōó sava ji, de nī jīhī ji jā ní jahnī ángel yā ji.
11 De ndācá jā ní ncuu ñúcuán, chi iin ejemplo cúu nūū ō. De súcuán yósō nūū tutū tácua ná chúhun vāha inī maá ó. Chi ndá máá ó cúu nchivī técū quīvī jā cuándihi ñayīví.
12 Túsaá de ndá ndóhó jā jáni inī nū jā íñí nīhin nú jāá nduú sáhá nú cuāchi, de coto má quīvi nú cuāchi.
13 Chi íyó jā ndúcú squívi ndá ndóhó nūū cuáchi, de inuú-ni ndóho ndá nú súcuán jondē jíín ndá cā nchivī. Sochi cuu cundeé cucáhnú inī nū maá Yāā Dios, chi mā cuáha yā tūhun jā caa cā coto túnī Satanás ndóhó, chi maá medida-ni jā cuu cundeé nú jíín. Chi sa tú vāji jā ndúcú squívi ndóhó cuāchi, de chindeé yā ndóhó jā quee nú de cundeé nú sīquī.
14 Ñanī mánī, mā chíñúhún cuitī ndá nú ídolo túsaá.
15 Cáhān ni jíín ndá nú jā cúu nú nchivī jā jícūhun inī, de sāhá nú cuenta de tú íyó ndāā tūhun jā cáhān ni.
16 Maá vaso īī jā nácuetáhví ó jēhē, suu jíhi cáhnú ó jā stéhēn ō jā inuú-ni cúu ndihi ó chi nī jati nīñī Cristo jā síquī ō tá nī jīhī yā yīcā cruz. De stātílā jā scuáchi ó, jā yájī cāhnú ó, suu stéhēn jā inuú cúu ndihi ó sīquī jā ní jēhe Cristo yiqui cúñu yā nī jīhī yā jēhē ō.
17 De vísō cuāhā ō íyó, de iin-ni nchivī cúu ó, chi iin-ni stātílā ñúcuán yájī cāhnú ó sīquī jā cándíja ó.
18 Cūndēhé ndá nú nāsa sáhá nchivī Israel. Ndá nchivī jā yájī quiti jā ní nsōcō nūū yā, chi inuú-ni cúu ndihi

ji sīquī jā yájī ji jā ní nsōcō ñúcuán.
19 De cáhān ni jāá nduú
ná jétíñú ídolo, de suni nduú
ná jétíñú cūñu jā ní nsōcō
nūū ídolo, chi inuú-ni cúu jíín
ndācá cā cūñu.
20 De suni cáhān ni jā nchivī
jāá nduú jínī tūhun Yāā Dios,
tá sócō ji, de nūū tāchī sócō ji,
nsūú nūū Yāā Dios. De nduú
cúnī ni jā quīvi nduū ndá nú
jíín tāchī.
21 Mā cūú coho ndá nú vaso
maá Jētohō ō de tú jíhi nú jā
ní nsōcō nūū tāchī. De mā
cūú cajī nū nūū mesa Jētohō ō
de tú yájī nū jā ní nsōcō nūū
tāchī.
22 Mā quívi nduū ō súcuán
jíín tāchī, tácua mā sāhá ó jā
cucuíñú Jētohō ō yóhó. ¿A jáni
inī nū jā íyó téyíí cā maá ó
nsūú cā maá yā jā má cūú
cuāha yā castigo yóhó, á naá
cúu?

Ndihi-ni chi sāhá ó jíín tūhun cúndáhví inī

23 De ndāā cúu jā cáhān
nchivī jā ndihi-ni tiñu íyó
vāha jā sāhá ó tú nāsa cúnī
ō. De nduú chi nsūú ndihi
sáhá jā quendōo vāha ánō ō.
Ndihi chi cuu sāhá ó, de vísō
súcuán de nsūú ndihi sáhá jā
cuja táhán ó jíín tūhun yā.
24 Chi cánuú jā sāhá ó jā
váha táhán ó, nsūú maá-ni jā
váha maá ó.
25 Cuu cajī ndá nú ndihi-ni
cūñu jā cúyāhvi nūū yáhvi, de
mā cátūhún nú de ni mā cāní
inī nū á jā ní nsōcō nūū ídolo
cúu.
26 Chi cuenta maá Jētohō ō
cúu ñayīví jíín ndiviī jā íyó inī,
de cuu cuetíñú ó.
27 De tú iin tēe jāá nduú
cándíja cana dē ndóhó jā cajī
nū jíín dē, de tú cúnī nū quīhīn
nū, túsaá de cajī nū ndācá
jā cani dē nūū nū. De mā
cátūhún nú de ni mā cāní inī
nū á jā ní nsōcō nūū ídolo cúu.
28 Sochi tú cachī iin-ji nūū
nū jā cūñu jā ní nsōcō nūū
ídolo cúu, ñúcuán de mā cājí
nú, chi sīquī jā jáni inī ji jā
cuāchi cúu, de sīquī jāá nduú
cúnī nū jā quīvi ji cuāchi.
29 De súcuán cáhān ni sīquī
jā incā ji jáni inī jā cuāchi cúu,
vísō nsūú súcuán jáni inī maá
nú. De sanaā de cāhān iin nú:
¿A nduú íyó libre ni jā cajī ni
jā cúnī maá nī, vísō jáni inī
incā ji jā cuāchi cúu?
30 De tú nácuetáhví nī nūū
Yāā Dios de yájī ni, ¿de nājēhē
cáhān ji sīquī ni jā yájī ni?
cachī nū.
31 Nduú chi ndihi jā sáhá
nú, vísō jā cajī nū á jā coho
nú, á nā-ni tiñu sáhá nú, de
ndihi-ni sāhá yíñúhún nú jíín
Yāā Dios, tácua cunī nchivī jā
viī cúñáhnú yā.
32 De mā sāhá nú tiñu jā
squívi nú nchivī nūū cuāchi,
cúu nchivī hebreo, cúu nchivī
ndá nación jāá nduú jínī
tūhun Yāā Dios, cúu nchivī
cándíja Yāā Dios.
33 De nduhū chi ndúcú nī
jā ná cúsiī inī ndācá nchivī
jíín ndá tiñu jā sáhá nī. Nduú
ndúcú nī jā váha maá nī-ni,
chi sa ndúcú nī jā sāhá nī jā
váha cuāhā nchivī, tácua cācu
ndá ji.

11

1 De ndacu ndá nú nduhū,
tá cúu nūū ní ndacu maá nī

Cristo.

Sīquī nāsa cánuú sāhá ndá ñahan jā ndútútú

2 Vāha sáhá ndá nú, hermano, jā níní núcūhun inī nū nduhū, de ndíhvī inī nū jíín ndá tiñu jā ní stéhēn ni nūū nū.

3 Sochi cúnī ni jā ná jícūhun inī ndá nú jā Cristo cúñáhnú nūū ndācá tēe. De tēe cúñáhnú dē nūū ñasíhí dē. De Yāā Dios cúñáhnú yā nūū Cristo.

4 Tú iin tēe ñúhún dē xiní dē tá jícān táhvī dē á nácani dē tūhun nūū ndútútú nchivī cándíja, túsaá de jéhe dē tūhun canoō maá dē.

5 Sochi iin ñahan, tú nduú ndásī xīnī ña tá jícān táhvī ña á nácani ña tūhun, túsaá de jéhe ña tūhun canoō maá ña, chi iin-ni cúu ñúcuán jíín jā sētéxīnī ña.

6 Chi tú mā cásī ña xīnī ña, de vāha cā ná séte ndihi ña xīnī ña túsaá. De tú cúcanoō ña jā sētéña xīnī ña á jā sētéñií ña, de ná cásī ña túsaá.

7 Sochi tēe chi mā cásī dē xīnī dē, chi maá dē cúu muestra jā stéhēn nāsa cúu Yāā Dios jā cúñáhnú yā. De ñahan chi sa stéhēn ña jā cúñáhnú tēe.

8 Chi tá nī nsāhá yā tēe, de nsūú jíín yiqui ñahan ní nsáhá yā, chi sa jíín yiqui tēe nī nsāhá yā ñahan.

9 De ñahan chi nī ncuvāha ña jā síquī tēe, nsūú tēe jā síquī ñahan.

10 De jā ñúcuán cánuú jā cundasī xīnī ñahan, de suu stéhēn jā cúñáhnú tēe, chi suni ndéhé ndá ángel yā nāsa sáhá ña.

11 De vísō súcuán de yóhó jā cándíja ó chi jínī ō jā má cōó tēe de tú nduú ñahan, de mā cōó ñahan de tú nduú tēe.

12 Chi vísō nī nsāhá yā ñahan jíín yiqui tēe, de mitan chi cácu tēe chījin ñahan, de maá Yāā Dios cúu jā sáhá ndācá-ni.

13 Sāhá ndá máá nú cuenta, ¿á íyó vāha de tú nduú ndásī xīnī ñahan tá jícān táhvī ña nūū Yāā Dios?

14 Chi sáhá ó cuenta jā inī ñayīví yáhá, tú cání ixi tēe de cúcanoō dē sáhá.

15 Sochi ñahan chi sa viī cáá ña de tú cání ixi ña, chi suu nī jēhe yā jā cundasī xīnī ña.

16 De tú ní iin nchivī cúnī ji cāhān ji sīquī tūhun yáhá, de ndá nduhū jíín ndá grupo nchivī jā cándíja nūū Yāā Dios, nduú nā incá costumbre jétúhún nī sīquī tūhun yáhá.

Jā stíví ndá ji sīquī Cena Jētohō ō

17 De íyó incā tūhun jā cánuú jā cāhān ni jíín ndá nú, chi nduú cúu cāhān ni jā vāha sáhá nú. Chi tá ndútútú ndá nú de nduú sáhá jā quéndōo vāha cā nū, chi sa jā stíví ndá nú.

18 Xihna cā tūhun yáhá cáhān ni, chi níhīn ni tūhun jā tá ndútútú ndá nú de cúsíín inī nū. De jáni inī ni jā ndáā cúu.

19 Chi níní coo sava nú jā cusíín inī, tácua natūu ní-ni nchivī cúu jā cándíja vāha māhñú ndá nú.

20 De jā cúsíín inī ndá nú súcuán tá ndútútú nú, de nsūú cena maá Jētohō ō cúu jā yájī nū túsaá.

21 Chi tá yájī ndá nú, de tá iin iin nú cúnī jā cajī xihna cā nsūú cā ndá táhán nú. De súcuán de sava nú nduú níhīn, de jíhī sōco, de sava nú jíni jā jíhi cuāhā.

22 ¿A nduú névāha ndá nú vehe nūū cajī nū coho nú, á naá cúu? Chi jā sáhá ndá nú súcuán cúu jāá nduú íyó yíñúhún nú inī vehe nūū ndútútú nchivī jā cándíja Yāā Dios, chi sáhá nú jā cúcanoō nchivī jāá nduú ná névāha. ¿Nāsa cāhān ni jíín ndá nú túsaá? ¿A cāhān ni jā vāha sáhá nú? Nduú chi nsūú jā váha cúu jā sáhá ndá nú súcuán.

Sīquī jā ní jaquīn Jētohō ō Cena yā

(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

23 Chi tūhun yáhá jā ní nastéhēn ni nūū ndá nú, chi nūū maá Jētohō ō nī nīhīn ni: Jā maá jacuáā jā ní nastúu dē Jētohō ō Jesús, de nī nquehen yā stātílā.

24 De xihna cā nī nacuetáhví yā nūū Tatá yā, de nī scuáchi yā, de nī ncāhān yā jíín ndá tēe scuáha jíín yā: Quehen de cajī ndá nú, chi yáhá cúu yiqui cúñu nī jā ní nsōcō ni jā síquī ndá nú. De níní cajī ndá nú súcuán jā nūcūhun inī nū nduhū jā ní jīhī ni jēhē nū. Ncachī yā.

25 De suni súcuán nī nquehen yā vaso tá nī ncuu nī ncuxíní yā jíín ndá dē, de nī ncāhān yā: Jā ñúhún vaso yáhá cúu nīñī ni jā sáhá cutú trátū jeé jā scácu nī nchivī. De ndācá vuelta tá jíhi ndá nú, de nūcūhun inī nū nduhū. Ncachī yā.

26 Chi ndācá vuelta jā yájī ndá nú stātílā ñúcuán de jíhi nú vaso ñúcuán, chi súcuán stéhēn nū jā ní jīhī Jētohō ō jēhē ō. De súcuán sāhá ndá nú jondē quīvī jā nenda yā.

Sīquī nāsa cajī yíñúhún ji Cena yā

27 De tú nā-ni nchivī cajī ji stātílā ñúcuán á coho ji vaso Jētohō ō ñúcuán, de tú nduú sáhá yíñúhún ji nūū Yāā Dios, túsaá de sáhá ji cuāchi jāá nduú íyó yíñúhún ji sīquī yiqui cúñu maá Jētohō ō jíín sīquī nīñī yā.

28 Túsaá de coto túnī ndá nú maá nú tú íyó ndoo ánō nū jāá nduú nā cuāchi nú. De sá de cuu cajī nū stātílā ñúcuán de coho nú vaso ñúcuán.

29 Chi tú iin nchivī nduú yájī nduú jíhi yíñúhún ji de nduú núcūhun inī ji jā yiqui cúñu yā cúu, de nchivī ñúcuán chi nīhīn ji castigo tú cajī ji coho ji.

30 Jā ñúcuán cúu jā íyó cuāhā nchivī cúhū jíín nchivī íyó xií māhñú ndá nú. De sava ji ja nī jīhī.

31 Sochi tú coto túnī ō maá ó jondē ncháha ca cajī ō, de Jētohō ō chi mā cuáha yā castigo yóhó.

32 De tú maá Jētohō ō jéhe yā castigo nūū ō, de súcuán sndóho yā yóhó tácua mā tánū tāhvī ō jíín nchivī ñayīví.

33 Ñanī mánī, túsaá de tá ndútútú ndá nú jā cajī nū cena yā, de cundetu táhán nú tácua cajī inuú nú.

34 De tú iin nchivī jíhī ji sōco, de xihna cā vehe ji ná cájī ji, tácua mā stíví ji nūū ndútútú ndá nú. De súcuán de mā cuáha yā castigo ji. De quīvī jā cuēē ni nūū ndá nú, de cachī ni nāsa coo sava cā tiñu.

12

Sīquī ndá tāhvī jā jéhe Espíritu

1 Hermano, cúnī ni jā ná jícūhun inī ndá nú sīquī ndācá tāhvī jā jéhe Espíritu Santo nūū ō, suu ndācá modo jā sátíñú iin iin ó nūū Yāā Dios.

2 De jínī ndá nú jā tá nī ncuu nú nchivī jāá nduú cándíja, de nī ndihvī inī nū nī nchiñúhún nú ndá ídolo ñīhín.

3 De mitan de ná jícūhun inī nū jā tú ní nchivī cáhān nāvāha ji sīquī Jesús, de nsūú jíín poder Espíritu Yāā Dios cúu jā cáhān ji súcuán. De ni iin ji suni mā cūú cāhān ji jā Jētohō ji cúu Jesús, de tú nduú ndéē poder Espíritu Santo inī ji.

4 De síín síín tāhvī jéhe yā jā sáhá iin iin ó tiñu yā, sochi iin-ni maá Espíritu Santo cúu jā jéhe.

5 De síín síín tiñu sáhá iin iin ó, sochi nūū iin-ni Jētohō ō sátíñú ndācá ó.

6 De síín síín modo sáhá ó tiñu yā, sochi iin-ni Yāā Dios cúu jā sáhá ndá tiñu ñúcuán jíín ó.

7 De nūū tá iin iin ó nī jēhe Yāā Dios tāhvī jā sáhá Espíritu yā jíín ó, tácua ná sáhá ó jā cuja ndá táhán ó jíín tūhun yā.

8 Chi sava ó nī nīhīn ō tāhvī jā cáhān ndīchí ó tūhun yā, jā sáhá maá Espíritu. De sava cā ō nī nīhīn ō jā cúu jícūhun vāha inī ō de cáchī tūhun ó, de suni maá Espíritu sáhá.

9 De nūū sava cā ō nī jēhe yā tāhvī jā cúu cándíja nīhin ó jā squíncuu yā jā jícān ō, de sava cā ō cúu sáhá ó jā ndúvāha nchivī cúhū, de suni maá Espíritu sáhá.

10 De sava cā ō cúu sáhá tiñu ñáhnú jíín poder Yāā Dios. De sava cā ō cúu nácani tūhun yā. De sava cā ō nī nsāhá yā jā nácunī ō ndācá tūhun, tú vāji nūū Espíritu yā á nduú. De sava cā ō nī nīhīn tāhvī jā cáhān ō quéhén yuhú jāá nduú jícūhun inī ō. De sava cā ō cúu nácachī tūhun ó tūhun jā ní ncāhān táhán ó jíín incā yuhú.

11 De ndācá tāhvī yáhá, chi iin-ni maá Espíritu cúu jā sájī, de síín síín jéhe yā nūū iin iin ó, nāsa jétahān inī maá yā.

Ndihi ó cúu tá cúu iin-ni cā yiqui cúñu

12 Chi tá cúu nūū cúu iin yiqui cúñu jā íyó cuāhā parte, súcuán cúu ó jíín Cristo jā cúu ó modo yiqui cúñu yā, chi iin-ni cā cúu ó jíín yā. De vísō cuāhā parte cúu ó, sochi iin-ni cúu ó, tá cúu iin yiqui cúñu jā íyó cuāhā parte.

13 Chi iin-ni cā nī nduu ó jíín yā nī nsāhá iin-ni maá Espíritu Santo tá nī jenduté ndācá ó. Súcuán cúu vísō cúu ó nchivī hebreo á nchivī griego, vísō mozo jā ní jeen nchivī á tēe sátíñú cuenta maá. De ndihi ó chi iin-ni Espíritu nī nīhīn ō.

14 De iin yiqui cúñu chi nsūú iin-ni parte cúu, chi sa cuāhā parte cúu.

15 De tú jēhē cāhān: Nsūú cuenta yiqui cúñu cúu nī, chi nsūú ndahá cúu nī, de nduú chi iin parte yiqui cúñu cúu ndija.

16 De tú sǫho cāhąn: Nsūú cuenta yiqui cúñu cúu nī, chi nsūú tīnūú cúu nī, de nduú chi suni iin parte yiqui cúñu cúu ndija.

17 De tú níí yiqui cúñu ó cúu tīnūú, ¿de nāsa cunini ó túsaá? De saá-ni tú níí yiqui cúñu ó cúu sǫho, ¿de nāsa nīhīn xicō ō túsaá?

18 Sǫchi Yąā Dios nī nchutáhán yā tá iin iin parte yiqui cúñu, nāsa nī ncuu inī yā jā coo.

19 Chi tú iin-ni parte cúu ndihi, de nsūú níí iin yiqui cúñu cúu túsaá.

20 De nduú chi cuāhā parte íyó, de iin-ni yiqui cúñu cúu.

21 De ni mā cūú cąhān tīnūú jíín ndahá: Nduú jíni ñúhún nī ndóhó. De saá-ni xīnī, mā cūú cāhān jíín jēhē: Nduú jíni ñúhún nī ndóhó.

22 Chi sa ndācá parte yiqui cúñu jā jáni inī ō jā núu cā fuerza, sa suu cúu jā cánuú cā.

23 De ndācá parte jā jáni inī ō jāá nduú cáá vāha, sa suu ñuncúún cā chúhun ó sahma. De ndá parte jāá nduú cáá viī, sa vāha cā jásī ō.

24 Chi ndá parte jā cáá viī, nduú cánuú jā cundasī. Chi súcuán nī nchutáhán Yąā Dios yiqui cúñu, jā ñuncúún cā jíto ó jāá nduú cáá viī.

25 Súcuán nī nsāhá yā tácua mā cúsíín ndācá parte yiqui cúñu, chi sa chindeé táhán vāha jíín táhán.

26 De tú játū iin parte yiqui cúñu, de suni níí cáhnú játū. De tú iin parte jíto ñuncúún ó, de suni ndihi-ni parte quéndōo vāha.

27 De ndá ndóhó chi modo yiqui cúñu Cristo cúu nú, chi iin-ni cā cúu ó jíín yā. De tá iin iin nú cúu iin iin parte yā.

28 Túsaá de síín síín tiñu nī jēhe Yąā Dios nūū ndācá nchivī cándíja jā cúu ji modo iin iin parte yā: Xihna cā ndācá apóstol jā ní jani yā jā scáca dē tūhun yā. Ñúcuán de jā úū, ndá tēe nácani tūhun yā, de jā únī, ndá tēe stéhēn. Ñúcuán de ndá nchivī jā sáhá tiñu ñáhnú jíín poder yā, jíín nchivī jā sáhá jā ndúvāha nchivī cúhū, jíín nchivī jā chíndeé táhán, jíín jā ndíso tíñú, jíín nchivī jā cáhān síín síín yuhú jāá nduú jícūhun inī.

29 ¿Túsaá de á ndihi ó cúu apóstol? ¿A ndihi ó nácani tūhun? ¿A ndihi ó stéhēn? ¿A ndihi ó cuu sāhá tiñu ñáhnú?

30 ¿A ndihi ó cuu sāhá jā nduvāha nchivī cúhū? ¿A ndihi ó cuu cąhān síín síín yuhú? ¿A ndihi ó cuu nacachī tūhun incā yuhú ñúcuán, á naá cúu? Nduú chi síín síín tāhvī nī nīhīn ndācá ó.

31 Túsaá de cundihvī inī ndá nú jā cācān nū jā cuāha Yąā Dios tāhvī jā cánuú cā nūū nū. De mitan de ná stéhēn ni nūū ndá nú iin jā váha cā nūū ndācá cā tāhvī ñúcuán, suu tūhun cúndáhví inī táhán.

13

Sīquī tūhun jā cúndáhví inī táhán

1 Vísō tú cuu cāhān ō
quéhén yuhú jā cáhān ndá
nchivī á jā cáhān ndá ángel
Yāā Dios, de tú nduú cúndáhví
inī ō táhán ó, de ndá tūhun jā
cáhān ō cúu ta cúu iin tambor
jā naxín cáxín á iin platillo jā
naxín cáxín jā sáhá jā cúcúxí
sōho nchivī.
2 De vísō cuu nacani vāha
ó tūhun yā, de cuu jīcūhun
inī ō ndācá tūhun yuhū yā
jíín ndācá tūhun ndíchí, de tú
nduú cúndáhví inī ō táhán ó,
de nduú nā tiñu cuitī ō túsaá.
De vísō cuu candíja téyíí ó jā
jondē cuu cāhān ō jā cujiyo
yucu, sochi tú nduú cúndáhví
inī ō táhán ó, de nduú nā tiñu
cuitī cúu.
3 De vísō ná sájī ō ndihi jā
névāha ó cuu nchivī ndāhví,
de vísō ná cuáha ó tūhun jā
teñuhūn nchivī yóhó jā síquī
tūhun yā, de tú nduú cúndáhví
inī ō táhán ó, de nduú ná
jétíñú cuitī túsaá.
4 Nchivī jā cúndáhví inī chi
íyó paciencia jíín táhán, de íyó
mānī inī, de nduú cúcuásún
inī. De nduú sáhá vīxī, de
nduú sáhá téyíí maá.
5 Nduú sájéhe inī, nduú
ndúcú jā cuu maá, nduú quítī
inī, nduú chúhun inī tūhun
quítī inī.
6 Nduú cúsiī inī jíín tiñu
néhén jā sáhá ndá táhán, chi
sa cúsiī inī jíín tiñu váha.
7 Nchivī jā cúndáhví inī
táhán chi ndihi-ni jéhndē inī
jā ndoho jēhē táhán, de nduú
jéncuiñī jā cándíja táhán, jíín jā
ñúhún inī jā squíncuu táhán,
jíín jā jéndeé inī jíín táhán.
8 Tūhun cúndáhví inī chi mā
náā cuitī. De quiji quīvī jāá
nduú cā nacani ji tūhun, de ni
mā cáhān cā ji quéhén yuhú,
de ni nduú cā jíni ñúhún tūhun
ndíchí.
9 Chi nduú jínī vāha vāha ó
mitan, de tūhun yā jā nácani ó
suni jacū-ni cúu.
10 Sochi tá quiji quīvī jā
cunī ō ndihi, ñúcuán de mā
cōó cā jā jínī ō jacū-ni, chi
ndihi-ni cunī ō.
11 Tá nī ncuu ó sūchí lúlí de
nī ncāhān ō tá cáhān sūchí lúlí,
de nī jani inī ō de nī jīcūhun
inī ō modo sūchí lúlí. Sochi tá
nī jahnu ó de nī sndóo ó modo
sūchí lúlí.
12 De suni súcuán, jacū-ni
jícūhun inī ō mitan, modo jā
ndéhé ó nūū iin espejo jāá
nduú nijīn vāha. Sochi cúcuéé
cā de jīcūhun cájí inī ō ndihi.
De mitan chi jacū-ni jínī ō,
sochi cúcuéé cā de cunī vāha
ó nāsa Yāā cúu yā, tá cúu nūū
jínī vāha yā yóhó nāsa nchivī
cúu ó.
13 Túsaá de íyó ūnī tūhun
jā quéndōo cutú níí cání: jā
candíja nīhin ó jā squíncuu yā
jā ní nquee yuhú yā, jā cuhun
inī ō ndācá jā váha jā coo, jíín
jā cundáhví inī ō táhán ó. De
tūhun cúndáhví inī chi ñáhnú
ndasí cā cúu nūū ndācá cā
yáhá.

14

Sīquī jā cáhān ji quéhén yuhú

1 Túsaá de cundihvī inī ndá
nú jā cundáhví inī nū táhán
nú, de suni cundihvī inī nū
cācān nū ndá tāhvī jā jéhe
Espíritu Santo. De tāhvī jā
cánuú cā cúu jā nacani nú
tūhun yā.

2 Chi tēe jā névāha tāhvī jā cáhān dē quéhén yuhú jāá nduú jícūhun inī dē, chi maá-ni Yāā Dios jínī jā cáhān dē, de nchivī chi nduú. Chi ni iin ji mā jícūhun inī jā cáhān dē. Chi sáhá Espíritu Santo jā cáhān dē ndá tūhun yuhū.

3 Sochi tēe jā nácani tūhun yā, chi jíín nchivī cáhān dē tácua cuja ji jíín tūhun yā, de sndíhvī inī dē ji, de cáhān dē tūhun ndeé inī jíín ji.

4 De tēe jā cáhān incā yuhú jāá nduú jícūhun inī, chi maá dē-ni cúu jā jíja jíín tūhun yā. Sochi tēe jā nácani tūhun yā chi sa suha sáhá dē jā nchivī cándíja, jíja ji jíín tūhun yā.

5 Jétahān inī ni jā ndihi nú cuu cāhān nū quéhén yuhú jāá nduú jícūhun inī nū, sochi jā cánuú ndasí cā cúu jā nacani nú tūhun yā. Chi ñáhnú cā tiñu sáhá tēe jā nácani tūhun yā nsūú cā tēe jā cáhān incā yuhú jāá nduú jícūhun inī. Chi tú nduú nā tēe jā cachī tūhun nā tūhun cúu jā cáhān dē, de mā cuétíñú jā cuja nchivī cándíja.

6 Jā ñúcuán hermano, tá cuēē ni nūū ndá nú de tú cāhān ni jíín yuhú jāá nduú jícūhun inī nū, ¿de nāsa cuetíñú ñúcuán túsaá? Sochi tú cāhān ni iin tūhun jā ní stéhēn yā, á iin jā cutūha nú tūhun ndāā, á iin jā nácani nī tūhun yā, á iin jā stéhēn ni nūū nū, suu ñúcuán cúu jā cuetíñú.

7 Ná sáhá ó cuenta jā instrumento música, vísō nduú técū, de cuu cata, tá cúu flauta jíín arpa. De tú nduú jíta síín síín nota, ¿de nāsa cunī ō nā yaā jíta?

8 De tú trompeta nduú ndáhyū cājí, de ni iin tēe mā sāhá tūha dē jā quíhīn de guerra.

9 De saá-ni ndá ndóhó, tú nduú cáhān cājí nú tūhun jā jícūhun inī nchivī, ¿de nāsa cunī ji nāá cúu jā cáhān nū? Chi tūhun jā cáhān nū chi vāchi tāchī-ni jíso cuāhān jíín.

10 De ndāā chi íyó cuāhā yuhú inī ñayīví, de ndācá yuhú chi íyó nchivī jícūhun inī.

11 Sochi tú nduú jícūhun inī ō yuhú jā cáhān iin tēe, de cúu ó tá cúu tēe ñuū jīcá nūū tēe jā cáhān, de suni tá cúu tēe ñuū jīcá cúu dē nūū maá ó.

12 De jā ñúcuán ndá ndóhó jā cúnī ndasí nú nīhīn nū tāhvī jā jéhe Espíritu, cācān nū tāhvī jā sáhá jā cuja nchivī cándíja jíín tūhun yā.

13 Túsaá de nchivī jā cáhān incā yuhú jāá nduú jícūhun inī ji, ná cácān táhvī ji jā cuu nacachī tūhun ji yuhú ñúcuán.

14 Chi tú jícān táhvī ō jíín incā yuhú, de maá ánō ō-ni cúu jā jícān táhvī, sochi nduú ná jétíñú jíín jāá ntúnī ō.

15 ¿Nāsa sāhá ó túsaá? Ná cácān táhvī ō jíín ánō ō, de saá-ni jíín jāá ntúnī ō. De suni ná cáta ó yaā īī jíín ánō ō, de saá-ni jíín jāá ntúnī ō.

16 Chi tú nácuetáhví nú maá-ni tūhun jā ní nquiji nūū ánō nū, de nduú jícūhun inī nū, túsaá de tēe níni jāá nduú jícūhun inī, mā cūú nacuetáhví dē jíín nú. Chi

nduú jínī cuitī dē nā tūhun cáhān nū.
17 Ndāā chi vāha nácuetáhví maá nú, sochi incā dē nduú ná níhīn dē jā cuja ánō dē jíín tūhun yā.
18 Ná cútahvī ni nūū Yāā Dios jā cuāhā cā vuelta cáhān ni jíín yuhú jāá nduú jícūhun inī ō nsūú cā ndá ndóhó.
19 De vísō súcuán de tá íyó tútú nī jíín nchivī cándíja, de jétahān cā inī ni cāhān ni ūhūn-ni tūhun jā jícūhun inī ji de stéhēn nūū ji, nsūú cā jā cāhān ni ūxī mil tūhun jíín incā yuhú jāá nduú jícūhun inī ji.
20 Hermano, mā cāní inī ndá nú modo sūchí lúlí, chi sa cuja nú jā jīcūhun vāha inī nū. Sochi coo nú tá nūū cúu sūchí lúlí jāá nduú jínī ji tiñu néhén.
21 De suha yósō nūū tutū ley yā janahán: Jíín tūhun jā cáhān tēe incā yuhú, jíín tūhun jā cáhān tēe ñuū jīcá, sāhá nī jā cunini ndá nchivī yáhá tūhun nī. Sochi ni jíín ñúcuán de mā sāhá ji cuenta tūhun jā cāhān ni, cáchī maá Jētohō ō.
22 Túsaá de tú névāha ó tāhvī jā cáhān ō quéhén yuhú, ñúcuán cúu iin jā stéhēn poder Yāā Dios nūū nchivī jāá nduú cándíja, nsūú nūū nchivī cándíja. Sochi jā nácani ó tūhun yā, ñúcuán cúu jā stéhēn nūū nchivī cándíja, nsūú nūū nchivī jāá nduú cándíja.
23 Túsaá de tú ndācá nú nchivī cándíja, íyó tútú nú de ndācá nú cáhān síín síín yuhú, de quívi ndá nchivī jāá nduú jícūhun inī jíín nchivī jāá nduú cándíja, ¿de á mā cáhān ji jā ní nduu loco ndá nú?
24 Sochi tú ndācá nú nácani tūhun yā, de tú quīvi iin tēe jāá nduú cándíja á iin tēe jāá nduú jícūhun inī, ñúcuán de cunī dē jā tēe íyó cuāchi cúu dē, de coto túnī dē maá dē jíín tūhun jā nácani ndá nú.
25 De nūcūhun inī dē ndācá jā ní jani yuhū inī dē jíín ánō dē. Ñúcuán de cuiñi jítí dē de chiñúhún dē Yāā Dios. De cāhān dē jā Yāā Dios íyó ndija yā jíín ndá nú.

Sīquī jā coo ñuncúún de coo yíñúhún tá ndútútú ó

26 Túsaá de tá ndútútú ndá nú, hermano, de ndācá nú coo iin yaā īī cata nú, á iin tūhun jā stéhēn nū, á iin tūhun jā ní nsāhá Yāā Dios jā jícūhun inī nū, á incā yuhú jā cāhān nū, á jā nacachī tūhun nú tūhun incā yuhú. De ndācá ñúcuán sāhá ndá nú tácua cuja nchivī cándíja jíín tūhun yā.
27 De tú íyó tēe jā cáhān incā yuhú, de ná cáhān ūū á ūnī dē-ni, de tá iin tá iin dē ná cáhān. De suni jíni ñúhún jā nacachī tūhun iin tēe tūhun ñúcuán.
28 De tú nduú nā tēe íyó jā cuu nacachī tūhun tūhun ñúcuán, de ndá tēe jā cáhān incā yuhú, vāha cā mā cáhān dē nūū ndútútú ndá nú, de ná cáhān maá dē-ni jíín Yāā Dios.
29 De saá-ni ndá tēe nácani tūhun, ná cáhān ūū á ūnī dē-ni, de sava cā nū nacani inī nū tú íyó ndāā jā cáhān ndá tēe ñúcuán.
30 De tú incā tēe jā ndéē nī nīhīn dē iin tūhun jā ní stéhēn yā nūū dē, túsaá de tēe cáhān

ná jéncuiñī dē jā cáhān dē, tácua cāhān incā tēe ñúcuán.
31 Túsaá de tá iin tá iin nú cuu nacani ndá nú tūhun jā stéhēn yā nūū nū, tácua cutūha ndá nú de coo ndeé inī nū.
32 De ndá tēe nácani tūhun, cánuú jā cuetáhví dē jā nacani incā tēe tūhun de jencuiñī jā cáhān maá dē.
33 Chi Yāā Dios cúnī yā jā ná cóo nañíí māhñú ndá nú, nsūú jā sācā nuu de cuvaā nū. De tá cúu nūū sáhá ndá grupo nchivī cándíja,
34 de saá-ni ndācá ñahan jā ndútútú jíín nchivī yā, ná cóo nañíí ña. Chi nduú vāha jā cāhān ña, chi sa cuetáhví ña, tá cúu nūū cáhān tutū ley yā.
35 De tú cúnī ña cucáhnú inī ña iin tūhun, de jondē vehe ná cátūhún ña yií ña. Chi tūhun canoō cúu de tú cāhān iin ñahan māhñú nūū ndútútú nú.
36 De sāhá ndá nú cuenta chi nsūú nūū ndá máá nú ní nquée tūhun Yāā Dios, de suni nsūú vāchi ndá ndóhó-ni ní níhīn tūhun yā.
37 Tú iin tēe jáni inī dē jā tēe nácani tūhun jíín tēe névāha Espíritu cúu dē, túsaá de ná cuétúhún dē jā tiñu jā ní ndacu maá Jētohō ō cúu jā tée nī yáhá.
38 Sochi tú nduú jétáhví dē tūhun yáhá, de suni mā cuétáhví ó dē.
39 Túsaá, ñanī mánī, cundihvī inī ndá nú nacani nú tūhun yā, de mā cásī nū nūū tēe jā cáhān síín síín yuhú.
40 Sochi ñuncúún de yíñúhún sāhá ndá nú ndācá tiñu.

15

Tūhun jā ní natecū Cristo

1 Hermano, mitan de nūcūhun inī ndá nú tūhun jā scácu yā yóhó jā ní nacani nī nūū nū. De tūhun ñúcuán chi ja nī jetáhví ndá nú, de suni íñí nīhin nú jíín.
2 De suni jíín tūhun ñúcuán cúu jā ní scácu yā ndá nú, de tú íñí nīhin nú jíín tūhun jā ní nacani nī nūū nū, de tú nduú ní ncándíja cāhá nú.
3 Chi tūhun cánuú cā jā ní nīhīn maá nī nī nastéhēn ni nūū ndá nú: Jā ní jīhī Cristo sīquī cuāchi ó, tá cúu nūū ja cáhān tutū īī jondē janahán.
4 De nī jīquiyuhū yā, de nī natecū yā nūū únī quīvī, tá cúu nūū cáhān tutū īī.
5 De nī nenda yā nūū Pedro. De sá de nī nenda yā nūū ndihúxī cā apóstol.
6 De sá de nī nenda yā nūū víhí cā ūhūn ciento hermano jā íyó tútú. De sava ji técū cā mitan, de sava ji ja nī jīhī.
7 De sá de nī nenda yā nūū Jacobo, sá de nūū ndihi cā apóstol.
8 De jā sándīhí de nī nenda yā nūū maá nī. De tá cúu iin jā ní ncacu yúté, súcuán cúu jā iin sanaā-ni de nī nduu nī apóstol.
9 Chi tēe núu cā nūū ndá cā apóstol cúu nī, de ni nsūú tēe vāha cúu nī jā cunaní nī apóstol, chi nī nsāhá nāvāha nī nchivī cándíja nūū Yāā Dios.
10 De sīquī jā ní nsāhá Yāā Dios jā váha nduhū, jā ñúcuán cúu jā cúu nī apóstol mitan. De jā ní nsāhá yā jā váha nduhū, chi nduú cāhá ní

ncúu, chi sa nī scáca cā ni tūhun yā nsūú cā ndá cā tēe apóstol. Sochi nsūú maá nī ní nsáhá, chi sa Yāā Dios nī nsāhá yā jā váha ñúcuán jíín nī.

11 Túsaá de vísō nduhū á ndá cā tēe ñúcuán, de súcuán nácani ndá nī tūhun, de suu cúu jā ní ncandíja ndá nú.

Tūhun jā natecū ndīyi

12 De tú nácani ndá nī tūhun Cristo jā ní natecū yā māhñú ndīyi, ¿de nājēhē cáhān sava ndá nú jā má nátecū ndīyi?

13 Chi tú mā nátecū ndīyi, de suni mā nátecū Cristo nícu.

14 De tú nduú ní nátecū Cristo, de nácani cāhá ndá nī tūhun yā nícu, de suni cándíja cāhá ndá nú nícu.

15 Chi tú jā súcuán cúu, de cúu ndá nī tēe jāá nduú cáhān ndāā tūhun Yāā Dios, chi nī ncachī ni jā ní nastécū Yāā Dios Cristo. De tú mā nátecū ndija ndīyi, túsaá de nduú ndāā jā ní nastécū Yāā Dios Cristo.

16 Chi tú nduú nátecū ndīyi, de juni Cristo suni nduú ní nátecū yā nícu.

17 De tú nduú ní nátecū Cristo, de cándíja cāhá ndá nú de ndíso iī cā nū cuāchi nú nícu.

18 De tú jā súcuán cúu, de suni ja nī ntānū tāhvī ndá ndīyi jā ní ncandíja Cristo.

19 Chi tú mā nátecū ndīyi, de tú maá-ni sīquī iin-ni vida yáhá cúu jā ñúhún inī ō jā sāhá Cristo jā váha yóhó, túsaá de ndáhví ndasí cā cúu ó nsūú cā ndá cā nchivī, chi cándíja cāhá ó nícu.

20 De nduú chi íyó ndāā jā ní natecū Cristo māhñú ndīyi. De maá yā cúu jā xihna cā nī natecū nsūú cā ndācá cā ndīyi jā natecū.

21 Chi sīquī jā ní stíví iin-ni tēe Adán, de nī nquijéhé cuēhē jā jíhī nchivī. De suni súcuán sīquī jā ní nsāhá iin-ni tēe Cristo, de nátecū nchivī.

22 Chi tá cúu nūū jíhī ndihi ó sīquī jā cúu ó tatā Adán, de suni súcuán natecū ndihi ó sīquī jā yíhí ó ndahá Cristo.

23 Sochi tá iin iin nāsa ndíta táhán maá: Xihna cā Cristo nī natecū yā, de sá de quīvī ndiji yā de natecū ndá nchivī jā yíhí ndahá yā.

24 Ñúcuán de jīnu tiempo, de snáā yā poder ndācá enemigo jā cúñáhnú, jíín jā ndácu tiñu, jíín jā íyó poder. De ndihi jā tátúnī yā nūū, nacuāha yā nūū Tatá yā Yāā Dios.

25 Chi cánuú jā tatúnī Cristo jondē quiji quīvī jā candeē Yāā Dios poder ndācá jā jínī ūhvī nūū Cristo, de sndóho yā.

26 De jā sándīhí de snáā yā cuēhē jā jíhī nchivī.

27 Chi cáhān tutū īī jā ní nsāhá Yāā Dios jā cúñáhnú Cristo sīquī ndihi jā íyó, de cuetáhví nūū yā. De tá cáhān jā cúñáhnú yā sīquī ndihi-ni, de jínī vāha ó jā maá Yāā Dios mā quīhí yā ndahá Cristo, chi Yāā Dios cúu jā ní nchihi ndācá ñúcuán ndahá Cristo.

28 De tá nī nquīvi ndihi ñúcuán ndahá Cristo, sá de suni maá Cristo jā cúu yā Sēhe, quīvi yā ndahá maá Tatá yā, Yāā jā ní nchihi ndācá ñúcuán ndahá yā. De súcuán cúu jā tiin maá Yāā Dios ndihi-ni.

29 De íyó nchivī jā jénduté ji
jā jéhē ndīyi. De tú mā nátecū
cuitī ndīyi, ¿de nūcu jénduté ji
jā jéhē ndīyi túsaá?
30 De ndá máá nī, ¿nājēhē
cúu jā ndiquivī jéndeé inī ni jā
íyó peligro jā cuū ni, de tú mā
nátecū ndīyi?
31 Hermano, tá cúu nūū
íyó ndāā jā cúsiī inī ni jā
cándíja ndá nú Jētohō ō Jesu-
cristo, suni súcuán íyó ndāā jā
ndiquivī ndúcú nchivī cahnī
nduhū sīquī tiñu yā.
32 De jā ní ndoho nī nī nsāhá
ndá tēe xēēn ñuū Efeso jā
cúu dē tá cúu quiti xéēn, ¿de
nā cuá nīhīn ni sīquī ñúcuán
túsaá? Chi tú mā nátecū ndīyi,
de cuu cāhān ō tá cúu nūū
cáchī iin tūhun: Ná cúsiī inī ō
de cajī ō coho ó, chi sanaā de
teēn de cuū ō, cachī ō nícu.
33 Mā cuáha ndá nú tūhun jā
stáhví nchivī ndóhó. Chi cáchī
iin tūhun: Tú jíca nú jíín ndá
nchivī nēhén, de stíví ji ndóhó
jā má cācá ndāā cā nū.
34 Nachuhun inī ndá nú, de
sāhá nú tiñu ndāā, de mā sāhá
cā nū cuāchi. Chi sava nú
nduú jínī cuitī nū nāsa Yāā
cúu Yāā Dios. Súcuán cáhān ni
tácua cucanoō ndá nú.

Sīquī nāsa natecū ndīyi

35 Sochi sanaā de cāhān iin
nú: ¿Nāsa natecū ndá ndīyi?
¿Nāsa coo yiqui cúñu ji? cachī
nū.
36 Nduú jícūhun cuitī inī nū
túsaá. Chi cúu tá cúu jā chíhi
ó ndācá tatā chījin ñuhun tácua
quene yūcū ji.
37 De tatā jā quívi chījin
ñuhun, á trigo á incā tatā, chi
nsūú yūcū cúu, chi maá nūnī-
ni cúu.
38 De cuéé cā de tāhvī, chi
Yāā Dios nī jēhe yā yūcū ndá
tatā ñúcuán, nāsa nī jētahān
inī maá yā, de tá iin iin tatā
chi síín síín cáá yūcū nī nsāhá
yā.
39 De suni súcuán cúu ndācá
yiqui cúñu, chi nsūú inuú cáá.
Chi síín cáá nchivī, de síín cáá
quiti, de síín cáá saā, de síín
cáá tiacá.
40 De suni súcuán cúu ndācá
jā íyó andiví jíín ndācá jā íyó
ñayīví. De síín cáá vii jā íyó
andiví, de síín cáá vii jā íyó
ñayīví.
41 De síín jéndūtē ncandiī,
de síín ndíī yoō, de síín xíñū
ndá tiūūn. De tá iin iin tiūūn
chi suni síín síín xíñū.
42 De suni súcuán coo ndá
ndīyi jā natecū. Ndīyi jā
chíyuhū ō chi téhyū, de tá
nastécū yā chi mā cúū cā.
43 Jā chíyuhū ō chi ndáhví
cáá, de tá nastécū yā chi vii
cuñáhnú. Jā chíyuhū ō chi
nduú nā fuerza, de tá nastécū
yā chi coo fuerza.
44 Jā chíyuhū ō chi iin yiqui
cúñu cuenta ñayīví cúu, de tá
nastécū yā chi coo iin yiqui
cúñu cuenta Espíritu. Chi íyó
yiqui cúñu cuenta ñayīví, de
suni íyó yiqui cúñu cuenta
Espíritu.
45 Chi súcuán yósō nūū tutū
īī: Adán, tēe jā xíhna ñúhún,
nī ncuvāha dē jíín vida cuenta
ñayīví, cáchī. De Cristo cúu
modo incā Adán ūū, de maá
yā cúu Espíritu jā jéhe vida.
46 De nsūú yiqui cúñu
cuenta Espíritu cúu jā ní
ncuvāha xihna cā, chi sa yiqui
cúñu cuenta ñayīví, sá de
nduu cuenta Espíritu.

47 De cuenta ñayīví cúu tēe
jā xíhna ñúhún, chi nī ncuvāha
dē jíín tīcāchāā ñuhun. De
Adán ūū jā cúu maá Jētohō ō,
chi jondē andiví nī nquiji yā.
48 De nchivī ñayīví yáhá,
chi cúu ji táhán Adán jā ní
ncuvāha jíín tīcāchāā ñuhun.
De nchivī jā quívi andiví, chi
ndúu ji tá cáá maá Yāā jā ní
nquiji jondē andiví.
49 Chi jā cáá ó tá nūū cáá
tēe jā ní ncuvāha jíín tīcāchāā
ñuhun, de suni súcuán coo ó tá
nūū cáá Yāā jā ní nquiji jondē
andiví.
50 Tūhun yáhá cáchī tūhun
nī nūū ndá nú hermano, jā
yiqui cúñu ó cuenta ñayīví,
mā cūú quīvi nūū tátúnī Yāā
Dios. Chi jā jíhī cúu, de mā
cūú quīvi nūū cutecū níí cání.
51 De cúnī ni jā ná jícūhun
inī ndá nú tūhun yáhá jā
ní nchiyuhū: Nsūú ndihi ó
cuū, sochi ndihi ó chi nasāma
yiqui cúñu ó.
52 Chi quīvī jā tivī trompeta
jā sándīhí da, de iin núnúú-
ni, modo iin jā nácueni ō-ni,
de nasāma yā yóhó. Chi tivī
trompeta, de natecū ndācá
ndīyi jā má cúū cā ji. De ndācá
ó jā técū ō quīvī ñúcuán, chi
nasāma yā yiqui cúñu ó.
53 Chi jā téhyū yáhá, cánuú
nūcūhun jā má téhyū cā. De jā
jíhī, cánuú nūcūhun jā má cúū
cuitī cā.
54 De jā jíhī jíín jā téhyū
yáhá, chi quiji quīvī jā
nūcūhun jā má cúū cā mā
téhyū cā. Ñúcuán de quee
ndaā tūhun jā yósō nūū tutū īī:
Jíín poder yā nī snáā yā cuēhē
jā jíhī nchivī.
55 Túsaá de cuēhē jā cuū ō,
¿nāsa cā cuu sāhá xēēn jíín ó?
Chi natecū ō. ¿De nāsa cā cun-
deé jíín ó? Chi snáā yā. Cáchī
tutū.
56 Chi maá cuāchi cúu jā
sáhá jā cúndeé cuēhē jā jíhī
nchivī. De ley yā janahán
sáhá jā nénda cuāchi sīquī ō.
57 De ná cútahvī ō nūū Yāā
Dios, chi jíín maá Jētohō ō Je-
sucristo sáhá yā jā cúndeé ó
sīquī cuāchi jíín sīquī cuēhē jā
cuū ō.
58 Jā ñúcuán ñanī mánī,
cuiñi nīhin ndá nú de mā cācá
yátá nú. De níní satíñú vāha
ndá nú jíín tiñu maá Jētohō ō.
Chi ja jínī nū jāá nduú sátíñú
cāhá nú jíín maá Jētohō ō.

16

Sīquī jā caquīn ji xūhún cuu ndá hermano

1 De mitan de cāhān ni sīquī
xūhún jā caquīn ndá nú jā
cuu ndá hermano cándíja jā
ndóho ndáhví. Suni sāhá ndá
máá nú tá cúu nūū ní ndacu
nī nūū ndá grupo nchivī
cándíja jā íyó Galacia.
2 Ndācá domingo de tá iin
iin nú chuvāha síín nú jacū
xūhún, tú nāsa nī nīhīn ndá
nú, tácua tá cuēē ni nūū nū de
ja íyó tūha.
3 De tá cuēē ni, de cuāha
nī carta nūū ndá tēe jā nacāji
ndá nú, de tají nī dē quīhīn
dē nūū ndá hermano jā íyó
Jerusalén, quīsiáha dē xūhún
jā ní jaquīn ndá nú.
4 De tú íyó vāha jā quīhīn ni,
de suni quīhīn ni jíín ndá dē.

Jā cáhān Pablo jā quíndēhé dē ndá nchivī cándíja

5 De jā cuéē ni nūū ndá nú, de cánuú jā xihna cā región Macedonia quenda nī coo nī ñúcuán, sá de cuēē ni ñuū ndá nú Corinto.
6 De sanaā de coo nī jíín ndá nú jacū tiempo, á sanaā de coo ó níí tiempo vījin. Ñúcuán de cuu chindeé ndá nú nduhū, ní-ni cúu nūū quíhīn cā ni.
7 Chi nduú cúnī ni cuēē ni nūū nū jā yāha ñamā ni quīhīn ni, chi ñúhún inī ni jā coo nī jíín ndá nú jacū tiempo, de tú cuāha maá Jētohō ō tūhun.
8 De coo nī ñuū Efeso yáhá jondē yāha quīvī Pentecostés.
9 Chi íyó cuāhā nchivī jā scándíja nī, chi vāha jíca tiñu Jētohō ō. De suni íyó cuāhā nchivī jā íyó contra.
10 De tú cuēē Timoteo, de sāhá ndá nú jā coo siī inī dē māhñú nú, de ni iin mā cāní inī dē sīquī. Chi suni tiñu maá Jētohō ō sáhá dē, tá cúu nūū sáhá nī.
11 Túsaá de ni iin ndá nú mā sájéhe inī nūū dē. Chi sa chindeé nú dē jā quíhīn cā dē, de coo ndeé coo siī inī dē, tácua ndiji dē jā nacunī tāhán nī jíín dē. Chi ndétu ndá nī dē jíín sava cā hermano.
12 De hermano Apolos, chi nī ncāhān ndāhví nī jíín dē jā ná cuéē dē nūū nū jíín sava cā hermano, cuēndēhé dē ndá nú. De nī jani inī dē jā má cūú cuēē dē mitan. Sochi tá nune dē de cuēē dē.

Saludo jā sándīhí

13 Ndito coo inī ndá nú, de cuiñi nīhin nú jíín tūhun jā cándíja nú. De téyíí coo inī nū, de coo fuerza inī nū.
14 De ndācá jā sáhá nú, de sāhá nú jíín tūhun jā cúndáhví inī táhán.
15 Hermano, jínī ndá nú jā xihna cā nchivī vehe Estéfanas nī ncandíja ichi Acaya. De nī jēhe ji maá ji nūū tiñu jā chindeé ji ndá hermano cándíja.
16 De cúnī ni jā suni ndá máá nú cuetáhví vāha nú nchivī jā sáhá súcuán, jíín ndá cā nchivī jā chíndeé táhán de sátíñú sīquī tiñu yā.
17 Cúsiī inī ni jā ní nquenda Estéfanas jíín Fortunato jíín Acaico, chi ndá tēe yáhá nī nchindeé dē nduhū lugar ndá máá nú jāá nduú ní íyo nú jíín nī.
18 Chi nī ndundeé inī ni nī nsāhá ndá dē, de saá-ni nī nsāhá dē ndá máá nú. De cánuú jā cuetúhún nú ndá tēe jā sáhá súcuán.
19 Sāhá ndeé inī ndá nú, cáchī ndá grupo nchivī cándíja jā íyó Asia. Aquila jíín Priscila jíín nchivī cándíja jā ndútútú vehe dē, cáhān ndá ji jā sāhá ndeé ndasí inī ndá nú jíín tūhun maá Jētohō ō.
20 De ndācá hermano cáchī ji jā sāhá ndeé inī nū. De tá cáhān jítáhán ndá nú, de yíñúhún techuhú nú ndahá ji.
21 Maá nī jā cúu Pablo, jíín ndahá maá nī tée nī tūhun yáhá jā sāhá ndeé inī ndá nú.
22 De tú ní iin nduú íyó mānī jíín Jētohō ō Jesucristo, de ná tánū tāhvī ji túsaá. De ná cáhān ō: Jētohō sá, cúnī sá jā ñamā nenda ní.
23 De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó.

24 De mānī ni jíín ndá nú
jā cándíja nú Cristo Jesús.
Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL ÑUU NCHIVI ÑUU CORINTO

1 Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chi súcuán nī jētahān inī Yāā Dios nī ntají yā nduhū jā nacani nī tūhun yā. De ndúū ni jíín hermano ō Timoteo tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá nú hermano ñuū Corinto jā cándíja nú Yāā Dios, jíín nūū ndihi ndá nú jā yíhí ndahá Yāā Dios jā íyó nú níí cáhnú Acaya.

2 De ñúhún inī ni jā Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá nú de sāhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Sīquī jā ní ndoho Pablo tūndóhó

3 Ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios, Yāā cúu Tatá maá Jētohō ō Jesucristo. Chi maá yā cúu Tatá ó jā cúndáhví inī yóhó, de níní sáhá yā jā ndúsiī inī ō.

4 Chi sáhá yā jā ndúsiī inī ō sīquī ndācá tūndóhó jā ndóho ó, tácua suni cuu sāhá maá ó jā ndusiī inī táhán ó jā ndóho tūndóhó. Chi tá cúu nūū ní nsāhá yā jā ní ndusiī inī maá ó, suni súcuán sáhá ó jā ndúsiī inī ji.

5 Chi jā ndóho ó cuāhā tūndóhó tá cúu nūū ní ndoho Cristo, suni súcuán níhīn ō cuāhā tūhun ndusiī inī, sáhá Cristo.

6 Jā ñúcuán, tú ndóho ndá nī tūndóhó, de súcuán de cúu sáhá nī jā ndusiī inī ndá nú de quendōo vāha cā ánō nū. De jā sáhá Yāā Dios jā ndúsiī inī ni, suu sáhá tucu jā ndusiī inī ndá nú, de quendōo vāha cā ánō nū. De súcuán de nīhīn nū fuerza jā cuandeé inī nū jíín ndācá tūndóhó tá cúu nūū ndóho ndá nī.

7 De ñúhún ndasí inī ni jā cúu ndá nú, chi jínī ni jā tá cúu nūū ndóho ndá nú tūndóhó jíín nī, suni súcuán ndusiī inī nū jíín nī sāhá maá Yāā Dios.

8 Hermano, cúnī ndá nī jā ná cúnī ndá nú nāsa nī ndoho ndá nī ichi Asia. Chi nī nīhīn ndá nī tūndóhó xéēn ndasí, jondē ja ñatin nduú cā quénda nī jíín, de nī jani inī ni jā cuū ni nícu.

9 De sīquī jā ní jehndē inī ndá nī jā cuū ndá nī, de ñúcuán nī nsāhá jā ní jīcūhun inī ni jā má cándíja nī maá nī chi nduú tiñu nī, chi sa Yāā Dios jā nástécū ndīyi candíja nī.

10 Chi maá yā nī scácu ndá nduhū nūū tūndóhó xéēn jā ja ñatin cuū ni nícu, de suni súcuán scácu yā nduhū mitan. De ñúhún inī ni jā suni scácu tucu yā nduhū ichi núū cā.

11 De suni chindeé ndá nú ndá nduhū jā cācān táhvī nū jēhē ni. Chi tú cuāhā nchivī cācān táhvī jēhē ni, de suni cuāhā ji cuu nacuetáhví jēhē ni jā ní nsāhá yā jā váha nduhū.

Jā ní ncucuéé Pablo jā quíhīn dē Corinto

12 Iyó iin jā sáhá jā cúsiī inī ndá nī: Chi nijīn cúu inī ánō ni

jā vāha ndoo de ndāā nī jica ndá nī nūū nchivī ñayīví, de víhí cā nūū ndá máá nú. Chi sīquī jā váha inī Yāā Dios, de nī nchindeé yā ndá nduhū, de nsūú sīquī jā ndíchí ndá máá nī cúu jā ní jica nī súcuán.

13 De tūhun jā tée ndá nī nūū ndācá carta ni, chi maá-ni jā cuu cahvi ndá nú de jīcūhun inī nū cúu. De ñúhún inī ni jā jīcūhun vāha cā inī nū,

14 tá cúu nūū ja jícūhun inī nū jacū. De súcuán de cuu cusiī inī ndá nú sīquī ndá nī quīvī jā ndiji Jētohō ō Jesús, tá cúu nūū cúsiī inī ni sīquī ndá máá nú.

15 De sīquī jā súcuán nī ncucáhnú inī ni, de jā ñúcuán nī jani inī ni jā tá quīhīn ni Macedonia de xihna cā nūū ndá máá nú cuēē ni, tácua cusiī inī nū jā cuéndēhé nī ndá nú ūū vuelta nícu.

16 Chi nī jani inī ni jā cuéndēhé nī ndá nú, sá de yāha nī quīhīn ni Macedonia, de jā ndicó nī Macedonia de nenda tucu nī nūū nū. Ñúcuán de cuu chindeé ndá nú nduhū jā quíhīn ni ichi Judea nícu.

17 De jā súcuán nī jani inī ni, ¿de á tēe jāá nduú nácani vāha inī cúu nī jāá nduú ní jéē ni nūū ndá nú? ¿A jáni inī nū jā cúu nī tá cúu nchivī ñayīví jā ñamā cáhān jā cuu, ñúcuán de nduú?

18 Nduú chi maá Yāā Dios jínī yā jāá nduú cáhān ni jíín nú jā cuu, de yachī nácahān ni jā má cūú.

19 Chi nduhū jíín Silvano jíín Timoteo nī nacani nī tūhun Jesucristo Sēhe Yāā Dios nūū ndá nú. De maá yā nduú cáhān yā jā cuu de nacahān tucu yā jā má cūú. Chi sa squíncuu yā jā cáhān yā.

20 Chi ndihi jā ní nquee yuhú Yāā Dios, squíncuu maá Cristo. De jā suu cúu jā cáhān ō jā viī cúñáhnú Yāā Dios, de cáhān ō Amén, chi ndihi squíncuu Cristo Jesús.

21 De Yāā Dios cúu jā sáhá jā íñí nīhin ndācá ó jíín Cristo, de nī nsāhá ndoo yā yóhó jā sāhá ó tiñu jā cúnī yā.

22 De suni nī jēhe yā Espíritu yā jā cundeē inī ánō ō, de cúu yā modo iin sello jā stéhēn jā cúu ó sēhe Yāā Dios. De sáhá Espíritu jā íyó seguro inī ō jā cuāha Yāā Dios tāhvī ō.

23 De jāá ncháha ca cuēē ni nūū ndá nú nchivī Corinto, tá cúu nūū ní jani inī ni, suu cúu sīquī jāá nduú ní ncúu inī ni jā cuxeēn ni nūū ndá nú jāá nduú sáhá vāha nú. De maá Yāā Dios cúu jā jínī jā cáhān ndāā ni. De tú nduú cáhān ndāā ni, de íyó vāha jā cuū ni.

24 De nsūú jā cúnī ndá nī jā ndacu nīhin nī nūū nū sīquī tūhun jā cándíja nú yā, chi ja íñí nīhin nú jíín tūhun yā. Chi sa cúnī ni chindeé nī ndá ndóhó jā ná cúsiī cā inī nū.

2

1 Túsaá de nī jani inī ni jā má cuéē ni incā vuelta nūū ndá nú jíín tūhun jā cuxeēn ni de cucuécá inī nū sāhá nī.

2 Chi tú cucuécá inī nū sāhá nī, ¿de ní nchivī sāhá jā cusiī inī maá nī? Nduú cā nā incā nchivī, chi maá-ni ndá máá nú, de nāsa cúu de tú sāhá nī jā cucuécá inī nū.

3 Já ñúcuán cúu já ní ntee
nī carta ñúcuán nūū nū, tácua
tá cuēē ni de ja nī nacani inī
nū sīquī cuāchi nú sāhá, de mā
cucuécá inī ni sāhá cuāchi nú
quīvī já cuéē ni nūū nū. Chi sa
sāhá ndá nú já cusiī inī ni. De
jínī vāha ni já tú cusiī inī ni, de
suni ndihi ndá nú cusiī inī nū.
4 De já ní ntee nī carta
ñúcuán nūū nū, de ndasí nī
nacani inī ni sīquī nū, de nī
ntahúhvī inī ni, de jondē jácu
nī nī ntee nī. De nduú ní ntée
nī já sāhá nī já cucuécá inī
ndá nú, chi sa já cunī nū nāsa
mānī ndasí nī jíín nú.

Já née cáhnú inī Pablo nūū
tēe já ní nsāhá cuāchi

5 De já ní ncucuécá inī ni nī
nsāhá tēe já ní nsāhá cuāchi
ñúcuán, de nsūú maá nī-ni,
chi saá-ni ndá máá nú nī ncu-
cuécá inī nū jacū nī nsāhá
dē. De cáhān ni já jacū-ni, chi
nduú cúnī ni já cuxeēn ndasí
nī.
6 De jíín já ní ncuxeēn ndá
nú nūū dē tá nī ndutútú ndá
nú, de jíín ñúcuán-ni de nī
ncuu-ni.
7 De mitan chi cúnī já cune
cáhnú inī ndá nú nūū dē, de
sāhá nú já ndusiī inī dē, chi
sanaā de caa cā cucuécá inī
dē, de mā ndúsiī cā inī dē.
8 Túsaá de cáhān ndāhví nī
jíín ndá nú já stéhēn tucu nú
já íyó mānī nū jíín dē.
9 Chi já síquī tiñu yáhá cúu
já ní ntee nī carta ñúcuán
nūū nū, tácua coto túnī ni ndá
nú tú cuetáhví vāha nú tiñu
ndácu nī nūū nū.
10 Túsaá de já née cáhnú inī
ndá nú nūū nchivī, de saá-ni
nduhū. Chi já née cáhnú inī
ni nūū nchivī tú nī nsāhá ji
cuāchi, de sáhá nī súcuán sīquī
já mānī ni jíín nú, jínī jínúū
Cristo.
11 Chi cánuú já cune cáhnú
inī ō, chi nduú cúnī ō já nīhīn
Satanás cuāchi sīquī ō, chi ja
jínī vāha ó nāsa ndúcú stáhví
yóhó já sāhá ó cuāchi.

Jāá nduú ní íyo nañíí inī
Pablo inī ñuū Troas

12 Tá nī jēhēn ni ñuū Troas
já nacani nī tūhun Jētohō ō
Cristo, de vāha nī nsāhá yā já
ní īyo modo já nacani nī tūhun
yā.
13 De vísō súcuán de nduú
ní íyo nañíí inī ánō ni, chi
nduú ní nánihīn tāhán nī jíín
hermano ō Tito. Ñúcuán de
nī nacuetáhví nī nūū nchivī
ñúcuán, de cuānanducú nī dē
ichi Macedonia.

Já sáhá Cristo já cúndeé ó

14 De ná cútahvī ō nūū Yāā
Dios, chi níní ndéca vāha yā
yóhó já cuáhān ō jíín Cristo
Jesús, de íyó inuú ó jíín yā
já cúñáhnú ndasí yā já snáā
yā poder ndihi enemigo. De
jétíñú yā yóhó já scútē nuu
ó tūhun yā ndācá-ni lugar, tá
cúu nūū jítē nuu iin xicō āsīn.
15 De cúu ó tá cúu iin sūja já
jéhēn āsīn nūū Yāā Dios sáhá
Cristo. De modo já quénda
xicō ñúcuán nūū nchivī já
cācu ánō jíín nūū nchivī já
tānū tāhvī.
16 Nūū nchivī já tānū tāhvī,
chi cúu ó tá cúu iin xicō já
cuū ji sáhá, de nūū nchivī já
cācu ánō chi cúu ó tá cúu iin
xicō vāha já cutecū ji sáhá. De
ni iin ó mā quēndá ó sāhá ó
tiñu yáhá de tú mā chíndeé yā
yóhó.

17 De ndá nduhū chi nduú sáhá nī tá cúu nūū sáhá cuāhā tēe jā ndúcú dē nīhīn dē xūhún sīquī tūhun Yāā Dios. Chi sa nácani ndaā ndá nī tūhun yā, chi maá Yāā Dios nī ntají nduhū, de maá yā jíní jā nácani ndaā ndá nī sīquī jā cándíja nī Cristo.

3

Tūhun sīquī contrato jeé

1 De jā cáhān ndá nī súcuán, ¿de á jáni inī ndá nú jā ndúcú tucu ndá nī cāhān ni jā vāha cā tēe cúu nī, á naá cúu? ¿De á jíni ñúhún jā stéhēn ni carta recomendación nūū ndá nú, á jā cācān ni jā taji nú nūū ndá nī, tá cúu nūū sáhá sava ji?

2 Nduú chi ndá máá nú cúu modo iin carta recomendación ni. De suu cúu jā ñúhún inī ni jā ní ncandíja vāha ndá nú nī nsāhá nī, de cúu modo jā yósō tūhun carta ñúcuán inī ánō ni. De ndihi nchivī chi modo jā cáhvi ji cúu jā jínī ji nāsa nī nasāma nú.

3 Chi ndá máá nú cúu tá cúu iin carta jā ní ntee Cristo de scáca ndá nī. De nsūú jíín tinta ní ntée yā, chi sa jíín Espíritu Yāā Dios, Yāā técū. De nsūú nūū tabla yūū tá cúu nūū ní ntee yā ley yā, chi sa nūū ánō nchivī nī ntee yā.

4 De cáhān ndá nī súcuán, chi cúcáhnú inī ni Yāā Dios sīquī jā ní nsāhá Cristo.

5 De nsūú jā jáni inī ndá nī jā cuu quenda maá nī jā sāhá nī tiñu ñúcuán. Chi sa maá Yāā Dios sáhá jā cuu squíncuu nī.

6 De maá yā nī nsāhá jā cuu satíñú vāha nī sīquī contrato jeé yā. De contrato yáhá chi nduú cáhān jā squíncuu ó ley jā ní ntee jíín letra, chi sa jā caca ó jíín vida jeé, suu jā ní jēhe Espíritu Santo. Chi contrato ley jā yósō jíín letra, tánū tāhvī nchivī sáhá. Sochi jā sáhá maá Espíritu cúu jā cutecū ō níí cání.

7 De tá nī jēhe yā ley nūū Moisés janahán, de nī nchosō letra nūū tabla yūū. De nī jēndūtē ndasí nūū íyó Moisés nī nsāhá yā, de jondē nī jēndūtē ndasí nūū dē. De nduú ní ncúu cūndēhé vāha ndá nchivī Israel nūū dē nī nsāhá. De vísō súcuán de cuéé-ni cuéé-ni nī ndāhvā jā jéndūtē nūū dē. De tú súcuán nī ncuñáhnú ndasí ley jā sáhá jā cuū nchivī de tānū tāhvī ji,

8 de sa víhí cā cúñáhnú ndasí cā tūhun jā cutecū ō jā jéhe Espíritu Santo nūū ō.

9 Chi tú nī ncuñáhnú ndasí ley ñúcuán jā tánū tāhvī nchivī sáhá, de sa víhí cā cúñáhnú tūhun jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó.

10 Chi ley ñúcuán jā ní ncuñáhnú jondē saá, nduú cā cúñáhnú cuitī, sīquī jā cúñáhnú ndasí cā tūhun Espíritu jā íyó mitan.

11 Chi tú súcuán nī ncuñáhnú ley jā ní īyo jacū-ni tiempo, de sa tūhun jā coo níí cání chi cúñáhnú ndasí cā.

12 De jā súcuán ñúhún inī ndá nī, jā ñúcuán cúu jā íyó téyíí inī ni jā nácani nī tūhun yáhá.

13 Chi nduú sáhá ndá nī tá cúu nūū ní nsāhá Moisés jā ní jasī dē iin sahma nūū dē, tácua mā cūní ndá nchivī Israel nāsa cuāndahvā jā jéndūtē nūū dē.

14 De nchivī ñúcuán nduú
ní jícūhun inī ji. De jondē
mitan de tá cáhvi ji tutū con-
trato ley janahán, suni nduú
jícūhun inī ji, chi modo jā
ndásī sahma ñúcuán nūū jāá
ntúnī ji, de nduú cújiyo cuitī.
Chi jondē tá candíja ji Cristo,
sá de cujiyo.

15 De suni súcuán jondē mi-
tan tá cáhvi ji tutū ley Moisés,
de modo jā ndásī iin sahma
nūū jāá ntúnī ji.

16 Sochi jā nácani inī iin
nchivī de quīvi ji nūū maá
Jētohō ō Cristo, sá de cujiyo-ni
jā ndásī ñúcuán.

17 Chi Jētohō ō cúu maá
Espíritu. De nūū íyó Espíritu
maá Jētohō ō, ñúcuán cúu nūū
íyó libre nchivī jāá nduú cā
yíhí ji chījin ley janahán.

18 De jā ñúcuán de ndá máá
ó chi nduú cā jásī nūū jāá
ntúnī ō. Chi cúu ó tá cúu es-
pejo jā jéndūtē, cúu jā stéhēn
ō nāsa viī ndasí cúñáhnú maá
Jētohō ō, chi jíca ndaā ō. De
maá ó ndācá quīvī cuānasāma
ó cuānduu viī cā ánō ō tá cúu
nūū cáá maá yā. Chi maá
Jētohō ō jā cúu yā Espíritu,
súcuán sáhá yā jíín ó.

4

1 Túsaá de nduú núu inī ndá
nī jā nácani nī tūhun yā. Chi
sīquī jā ní ncundáhví inī yā
ndá nduhū de nī jēhe yā tiñu
yáhá nūū ni.

2 Chi nduú ndúcú ndá nī
ndá modo yuhū jā cúcanoō ō
sáhá, de ni nduú jíca nuu nī
jíín tūhun ndíchí jā stáhví, de
ni nduú násāma nī tūhun Yāā
Dios. Chi sa cáhān ndá nī
maá-ni tūhun ndāā. De súcuán
de cuu cunī ndācá nchivī inī
ánō ji jā cáhān ndāā ndá nī,
jínī jínúū Yāā Dios.

3 De tú íyó nchivī jāá nduú
jícūhun inī tūhun jā scácu yā
yóhó jā nácani ndá nī, de
súcuán cúu nūū maá-ni nchivī
jā tānū tāhvī.

4 De jāá nduú cándíja ji, chi
maá jānēhén jā ndácu tiñu
inī ñayīví yáhá, nī jasī nūū
jāá ntúnī ji, tácua mā jéndūtē
tūhun Cristo inī ánō ji, de mā
cūní ji jā viī ndasí cúñáhnú
Cristo, Yāā jā inuú cáá jíín Yāā
Dios.

5 De jā nácani ndá nī tūhun,
de nsūú tūhun maá nī, chi
sa tūhun Jētohō ō Jesucristo
nácani nī. De ndá máá nī chi
mozo-ni cúu nī nūū ndá nú jā
síquī jā mānī ni jíín Jesús.

6 Chi tá nī nsāhá Yāā Dios
ñayīví de nī ncāhān yā jā ná
túu luz nūū neē. De suni
súcuán nī nsāhá yā jā ní ntūu
luz inī ánō ndācá ó, cúu jā
jícūhun inī ō sīquī Jesucristo,
nāsa jéndūtē nūū yā jā viī
ndasí cúñáhnú yā tá cúu nūū
íyó maá Yāā Dios.

Jā jíca ó jíín tūhun jā cándíja ó yā

7 De ndācá tūhun yáhá jā
viī ndasí cúñáhnú, chi modo
jā ñúhún inī iin quīsi ñuhun.
Chi cúu ó tá cúu quīsi ñuhun,
chi nduú nā fuerza ō. De jā
ñúcuán jínī vāha ndá nī jā maá
Yāā Dios cúu jā jéhe poder
sīquī tūhun yáhá jā viī ndasí
cúñáhnú, de nsūú fuerza maá
nī cúu.

8 De jā ñúcuán, vísō ndācá
lado jínī ndá nī tūndóhó, sochi
nduú sáhá jā má ndúsiī cā inī

ni. De vísō cúcuécá inī ndá nī sīquī tūndóhó, sochi ñúhún inī ni jā quee vāha tiñu nī.

9 De vísō jínī ūhvī nchivī ndá nduhū, de maá yā chi nduú sndóo yā ndá nī. De vísō ndúcú ji snáā ji ndá nduhū jíín tiñu sáhá nī, de mā cūú.

10 De ní-ni cúu nūū cuáhān ni, de tá cúu nūū ní ndoho Jesús jā ní jīhī yā, suni súcuán ndóho ndá nī jā ja ñatin cuū ni, tácua suni cuu stéhēn ni fuerza Jesús jā técū yā inī yiqui cúñu nī.

11 Chi juni técū ndá nī, de ndācá quīvī ja ñatin cahnī nchivī nduhū jā síquī Jesús. De súcuán de jínī nchivī jā técū Jesús inī yiqui cúñu nī jā cuū.

12 Túsaá de ndá nduhū, níní cúu jā ja ñatin cuū ni sīquī tūhun yā, de ñúcuán sáhá jā cutecū ndá máá nú níí cání.

13 De yósō nūū tutū īī: Nī ncandíja nī, de jā ñúcuán nī ncāhān ni, cáchī. De saá-ni ndá nduhū, suni cándíja nī de suu cúu jā nácani nī tūhun yā.

14 Chi jínī ndá nī jā maá Yāā jā ní nastécū Jētohō ō Jesús, suni súcuán nastécū yā ndá nduhū, de sāhá yā jā iin cáhnú-ni cuiñi ndihi ó nūū yā.

15 Chi ndācá tūndóhó yáhá ndóho ndá nī tácua quendōo vāha ndá nú. De súcuán de cāyā cuāhā cā nchivī jā sāhá yā jā váha ji. Ñúcuán de suni cuāhā ndasí ji nacuetáhví ji nūū Yāā Dios, de cuñáhnú cā yā sāhá.

16 Jā ñúcuán cúu jāá nduú núu inī ndá nī, de vísō cuāndihi fuerza yiqui cúñu nī, de ánō ni chi sa cuānduu fuerza cā ndācá quīvī.

17 Chi tūndóhó jā ndóho ó ñayīví yáhá, nduú-ni xēēn cúu, de ñamā yāha. De sáhá jā nīhīn ō iin tāhvī jā cuñáhnú ó níí cání jā cáa ndasí cā nsūú cā tūndóhó ñúcuán.

18 De nduú sáhá ó cuenta nūū ndācá tūndóhó jā jínī ō nūū mitan, chi sa sáhá ó cuenta nūū ndācá jā váha jāá nduú jínī ō nūū mitan. Chi ndācá jā jínī ō nūū mitan, chi ñamā ndihi, sochi ndācá jāá nduú jínī ō nūū, chi coo níí cání.

5

1 Chi yiqui cúñu ó jā ndéē ō ñayīví yáhá, cúu tá cúu iin vehe jā naā. De jínī ō jā tá naā, de cuāha Yāā Dios iin yiqui cúñu jeé, de suu cúu tá cúu iin vehe jā coo níí cání jondē andiví. De nsūú iin vehe jā sáhá nchivī cúu, chi jā sáhá Yāā Dios cúu.

2 De juni ndéē ō vehe yáhá jā cúu yiqui cúñu ó, chi jéca inī ō sáhá, chi ndasí cúnī ō jā nūcūhun ó yiqui cúñu jeé ó jondē andiví.

3 Chi tá nūcūhun ó ñúcuán, de mā cōó maá-ni cā ánō ō jā naā yiqui cúñu ó yáhá.

4 Chi juni íyó cā ō inī vehe yiqui cúñu ó yáhá, de jéca inī ō de cúcuécá inī ō. De nsūú jā cúnī ō jā sndóo ó yiqui cúñu ó de coo maá-ni ánō ō. Chi sa cúnī ō jā nūcūhun ó jā jeé, tácua ndāhvā yiqui cúñu ó jā naā, de coo maá jā cutecū níí cání.

5 De Yāā Dios cúu jā ní nsāhá jā súcuán coo ó. De nī

jēhe yā Espíritu Santo jā ndéē inī ánō ō, de sáhá maá Espíritu jā íyó seguro inī ō jā cuāha Yāā Dios tāhvī ō.

6 Túsaá de níní cúu jā cúndeé cúcáhnú inī ndá nī. Chi jínī ni jā juni ndéē ni chījin yiqui cúñu nī yáhá, de jícá íyó nī jíín maá Jētohō ō.

7 Sochi mitan chi cándíja ndá nī jā íyó yā jíín nī, vísō ncháha ca cunī ni nūū yā.

8 De cúndeé cúcáhnú inī ndá nī, chi sáhá nī cuenta jā vāha cā tú ná quée nī chījin yiqui cúñu nī yáhá de quīhīn ni cundeē ni jíín maá Jētohō ō.

9 Jā ñúcuán cúu jā ndúcú ndéé nī sáhá nī jā cusiī inī yā jíín nī, vísō tú íyó cā ni chījin yiqui cúñu nī á vísō tú cundeē ni jíín yā.

10 Chi cánuú jā ndihi ó cuiñi yuhú mesa Cristo jā sāhá ndāā yā tiñu ó. De tá iin iin ó nīhīn ō sīquī nāsa nī nsāhá ó, á jā váha á jā nēhén, tá nī īyo ó chījin yiqui cúñu ó.

Sīquī jā ndīvi ó nūū tūhun jā mānī Yāā Dios jíín ó

11 Túsaá de ndíhvī inī ni jā má stíví nī nūū maá Jētohō ō, de jā ñúcuán ndúcú ndéé nī scándíja nī nchivī. Sochi jínī Yāā Dios jā íyó ndāā ndá nī, de ñúhún inī ni jā suni súcuán jínī ndá nú.

12 De nsūú jā ndúcú tucu nī cāhān ni jā vāha cā tēe cúu ndá nī. Sochi cáchī tūhun nī jā cuu cusiī inī ndá nú jā síquī ni. De súcuán de cuu scócóo nú nūū nchivī jā cútéyíí ji sīquī nāsa cáá nchivī, de nduú sáhá ji cuenta nāsa cáá ánō nchivī.

13 De va sanaā de jáni inī ndá nú jā tēe loco cúu ndá nī jā cáhān ni súcuán. De sīquī jā ndíhvī inī ni jēhē Yāā Dios cúu. De nduú chi íyó vāha xīnī ni, de jā ñúcuán jétíñú yā ndá nī jā quendōo vāha ndá nú.

14 Chi sīquī jā cúndáhví inī Cristo ndá nduhū, jā ñúcuán cúu jā cánuú nacani nī tūhun yā. Chi jínī vāha ndá nī jā ní jīhī mátúhún-ni yā jā síquī ndihi ó, de jā ñúcuán cúu modo jā ní jīhī ndihi ó jíín yā.

15 Chi nī jīhī yā jā síquī ndihi ó tácua ndācá ó jā técū, mā cútecū cā ō jā sāhá ó jā cúnī maá ó, chi sa jā cúnī maá yā jā ní jīhī yā de nī natecū yā jā síquī ō.

16 Jā ñúcuán nduú cā sáhá ndá nī cuenta nāsa-ni cáá nchivī, tá cúu nūū sáhá nchivī ñayīví. De vísō súcuán nī nsāhá nī cuenta Cristo jondē saá, jā iin tēe-ni cúu yā, de mitan chi nduú cā jáni inī ni súcuán.

17 Chi tú iin nchivī yíhí ji ndahá Cristo, de ja nī ndujeé ji. De ndācá modo nēhén ji, ja nī nchāha cuāhān, de mitan de ja nī ndujeé ndihi.

18 De Yāā Dios cúu jā sáhá ndihi yáhá, chi jíín Cristo nī nsāhá yā jā ní ndīvi ndācá ó nūū tūhun jā mānī yā jíín ó. De nī ntetíñú yā ndá nī jā nácani nī tūhun jā ndīvi nchivī nūū tūhun jā mānī yā jíín ji.

19 Chi jíín Cristo de nī nsāhá Yāā Dios jā nchivī ñayīví ndīvi ji nūū tūhun jā mānī yā jíín ji. De nduú nácunehen yā cuāchi jā ní nsāhá nchivī. De nī ntetíñú yā ndá nī jā nácani nī

tūhun yáhá nāsa ndīvi ji nūū tūhun jā mānī yā jíín ji.

20 Túsaá de cúu ndá nī tēe jā jíca tiñu maá Cristo. De jā cáhān ni, chi modo jā maá Yāā Dios cáhān ndāhví yā jíín ndá nú. Túsaá de cáhān ndāhví nī jíín ndá nú jā cáhān Cristo, jā ná ndívi ndá nú nūū tūhun jā mānī Yāā Dios jíín nú.

21 De Cristo, vísō nduú ni iin cuāchi yā, de nī nsāhá Yāā Dios jā ní nūcundeē cuāchi ó sīquī yā. De súcuán de yóhó jā yíhí ndahá Cristo, nī nūcundeē sīquī ō jā íyó ndāā ō tá cúu nūū íyó ndāā Yāā Dios.

6

1 Túsaá de sīquī jā cúu ndá nī tēe jā sátíñú jíín yā, de cáhān ndāhví nī jíín ndá nú jā má sndóo uun nú tūhun jā ní nsāhá Yāā Dios jā váha ndá nú.

2 Chi cáchī yā nūū tutū īī:

Maá tiempo jā cúnī maá nī de cunini nī tūhun jā cáhān ndāhví nú jíín nī.
De maá tiempo jā scácu nī nchivī, de scácu nī ndóhó.

Cáchī yā. De mitan-ni cúu maá tiempo jā cúnī yā, de mitan-ni cúu tiempo jā ní nquiji Yāā jā scácu yóhó.

3 De ndúcú ndá nī jā má sāhá nī ni iin tiñu jā casī jā candíja nchivī, tácua mā cáhān ji sīquī tiñu ndíso nī.

4 Chi sa ndúcú nī jā ndihi jā sáhá nī stéhēn jā cúu nī tēe jā sátíñú nūū Yāā Dios. Jā ñúcuán jéndeé inī ndá nī jā ndóho nī tūndóhó, jíín jā cúmanī nūū ni, jíín jā víjín sáhá jíín nī.

5 Chi nī īyo quéhén vuelta jā ní ncani nchivī ndá nī, de nī nenda ji sīquī ndá nī, de nī nchihi ji ndá nī vecāa, de nī nsatíñú nīhin nī, de nī jahnī ni maá nī māhná, de nī īyo nditē inī ni.

6 De suni ndúcú ndá nī jā cuetúhún ji nduhū sīquī jā ndāā jíca nī, de jícūhun vāha inī ni tūhun ndāā, de íyó paciencia inī ni, de vāha inī ni, de ndéē Espíritu Santo inī ndá nī, de cúndáhví ndija inī ni táhán nī.

7 De nácani ndaā ndá nī tūhun, de poder Yāā Dios íyó jíín nī. De jíín tūhun ndāā sndáhvā ni ndācá tiñu néhén, chi modo jā cánāá nī sīquī. De modo jā nénda ñúcuán sīquī ndá nī, de nénda ndá nī sīquī.

8 Iyó vuelta jā íyó yíñúhún nchivī jíín nī, de íyó vuelta jāá nduú. Iyó vuelta jā jétúhún ji ndá nī, de íyó vuelta jā cáhān ji sīquī ni. De íyó vuelta jā cáhān ji jā tēe stáhví cúu ndá nī, de íyó vuelta jā cáhān ji jā tēe ndāā cúu nī.

9 De íyó vuelta jā sáhá ji jāá nduú jínī ji ndá nī, de íyó vuelta jā sáhá ji jā jínī vāha ji ndá nī. De íyó vuelta jā cúnī nchivī jā cahnī ji ndá nī, sochi técū cā ni. De vísō sndóho ji ndá nī, sochi nduú jíhī ndá nī.

10 De vísō íyó jā cúcuécá inī ni, sochi níní cúsiī inī ni. De vísō tēe ndáhví cúu ndá nī, sochi sáhá cuícá nī cuāhā nchivī jíín tūhun yā. De vísō nduú nā cuá névāha nī, sochi jíín maá yā de ndihi-ni névāha nī.

11 Hermano ñuū Corinto,
súcuán cúu jā cáhān cājí nī jíín
ndá nú, chi sīquī jā mānī ni
jíín nú, jā ñúcuán cúu jā cáchī
ndihi nī nāsa ndóho nī.
12 Ndá máá nī cáchī cājí nī
sīquī jā mānī ndasí nī jíín ndá
nú, de ndá máá nú sanaā de
nduú mānī nū jíín nī súcuán.
13 De modo jā cáhān tatá
jíín sēhe, suni súcuán cáhān
ndāhví nī jíín ndá nú jā coo
manī nū jíín nī, tá cúu nūū íyó
mānī ni jíín nú.

Sīquī jā cúu ó templo Yāā Dios

14 Mā quívi nduū ndá nú
jíín tiñu néhén jā sáhá nchivī
jāá nduú cándíja, chi mā cūú
coo inuú nú jíín ji. ¿Chi
nāsa cúu quetáhán tiñu jā sáhá
nchivī ndāā jíín jā sáhá nchivī
nēhén? ¿De nāsa cuu cundeē
inuú nchivī jíca jíín luz yā jíín
nchivī jíca nūū neē?
15 ¿Nāsa cuu coo inuú Cristo
jíín Satanás? ¿De nāsa cuu
cuiñi cáhnú nchivī cándíja jíín
nchivī jāá nduú cándíja?
16 ¿De nāsa cuu cani táhán
templo Yāā Dios jíín ídolo? Chi
ndá máá nú cúu templo Yāā
Dios, Yāā técū, chi ndéē yā inī
ánō nū, tá cúu nūū ní ncāhān
yā:

Cundeē ni inī ndá ji de caca
nuu nī māhñú ji,
de cuu nī Yāā Dios maá ji,
de cuu ji nchivī maá nī.
Ncachī yā.

17 De jā ñúcuán nī ncāhān cā
yā:

Mā quívi nduū ndá nú jíín
tiñu néhén jā sáhá ndá
ji,
chi sāhá síín nú maá nú, cáchī
Jētohō ō.
De mā tīín nú ndācá jāá nduú
ndāā.
Ñúcuán de naquehen nī ndá
nú,
18 de cuu nī Tatá ndá nú,
de cuu nú sēhe yií nī jíín sēhe
síhí nī,
cáchī Jētohō ō, Yāā jā tíin ndihi
poder.
Cáchī tutū.

7

1 Ñanī mánī, túsaá de névāha
ó ndācá tūhun yáhá jā ní
nquee yuhú yā jā sāhá yā. Jā
ñúcuán ná sáhá ndoo ó maá ó
ndācá jā sátéhén yiqui cúñu ó
jíín ánō ō. De ná cúndihvī inī
ō jā má stívi ó nūū Yāā Dios,
de ná cóo ndoo coo iī ō nūū yā
jíín ndihi tiñu jā cúnī yā.

Jā ní nacani inī nchivī Corinto sīquī cuáchi ji

2 Coo manī ndá nú jíín ndá
nī viī. Chi nduú ní nsáhá nī
falta nūū ni iin nú, de nduú ní
stívi nī ánō ni iin nú, de ni iin
nú nduú ní stáhví nī.
3 De nsūú jā ndúcú nī cāhān
ni nūū nū cúu jā cáhān ni
súcuán, chi ja nī ncāhān ni jā
mānī ndasí nī jíín nú. De níní
ñúhún inī ni ndá nú, vísō cuū
ō á cutecū ō.
4 De cúcáhnú ndasí inī ni
ndá nú, de cúsiī ndasí inī ni jā
jíca ndaā nū. De vísō jínī ndá
nī ndācá tūndóhó yáhá, de íyó
ndeé inī ni de cúsiī ndasí inī
ni jā síquī ndá nú.
5 Tá nī jēē ndá nī Macedo-
nia, de nduú ní íyo nañíí inī
ni, chi sa víjín nī īyo tūndóhó
jíín nī ndācá lado. Chi nī īyo
jā ní stáhān tāhán jíín nī, de

nī nchūhú nī jā sanaā de caca yátá nchivī cándíja.

6 De Yāā Dios jā sáhá jā ndúndeé inī nchivī jā cúcuécá inī, nī nsāhá yā jā ní ndundeé inī ndá nī, chi nī nquiji Tito nī nsāhá yā.

7 De nī ndusiī inī ndá nī, de nsūú maá-ni sīquī jā ní nquiji dē, chi suni jā ní ndundeé inī dē nī nsāhá ndá nú. Chi nī ncachī tūhun dē jā ñúhún inī ndá nú jā cunī tucu nú nūū ni, jíín jā cúcuécá inī nū sīquī cuáchi nú, jíín jā nácani inī nū jēhē ni. De jā ñúcuán víhí cā nī ncusiī inī ni.

8 De carta jā ní ntají nī nūū ndá nú, vísō nī nsāhá jā ní ncucuécá inī ndá nú, sochi nduú cā nácani cuécá inī maá nī jā ní nsāhá súcuán. Chi vísō nī ncucuécá inī ni saá, de mitan de nduú cā, chi jínī ni jā jacū-ni quīvī nī ncucuécá inī ndá nú nī nsāhá.

9 De mitan de cúsiī inī ni, de nsūú sīquī jā ní ncucuécá inī ndá nú, chi sa sīquī jā ní jetíñú jā ní ncucuécá inī nū, chi nī nsāhá jā ní nacani inī nū sīquī cuáchi nú. Chi nī ncucuécá inī nū tá cúu nūū cúnī maá Yāā Dios, de nsūú jā ní nsāhá ūhvī ni ndá nú.

10 Chi tú cúcuécá inī ō tá cúu nūū cúnī Yāā Dios, de suu sáhá jā nácani inī ō sīquī cuáchi ó de scácu yā yóhó, de sá de nduú cā nácani cuécá inī ō. Sochi tú cúcuécá inī nchivī jāá nduú cándíja, de nduú jétíñú jā nacani inī ji, chi sa tānū tāhvī ji.

11 Sochi nī ncucuécá inī ndá nú tá cúu nūū cúnī Yāā Dios, de mitan de jínī ndá nú nāsa vāha nī jetíñú. Chi nī nacani ndasí inī nū nī nsāhá, de nī nducú ndá nú jā quendōo ndāā nū, de nī ncuxeēn nū nūū tēe jā ní nsāhá cuāchi, chi nī nchūhú nú jā ní stíví nú nūū yā. Ñúcuán de ndasí nī ncuu inī ndá nú jā cunī tucu nú nūū ni, de nī ndihvī ndasí inī nū nī ncuxeēn nū nūū tēe jā ní nsāhá cuāchi ñúcuán. De súcuán nī stéhēn ndá nú jāá nduú cuāchi nú, chi nduú ní jétúhún ndá nú cuāchi jā ní nsāhá tēe ñúcuán.

12 De jā ní ntee nī carta ñúcuán, de nsūú maá-ni sīquī tēe jā ní nsāhá cuāchi, de ni nsūú maá-ni jēhē tēe jā ní ndoho nī nsāhá dē. Chi sa nī ntee nī tácua sāhá ndá nú cuenta nāsa nī nacani ndasí inī nū jā mānī nū jíín nī, jínī jínúū Yāā Dios.

13 Jā ñúcuán nī ndusiī inī ndá nī jā síquī ndá nú. De víhí cā nī ncusiī inī ni jā ní jinī ni jā cúsiī inī Tito, chi nī nduu nañíí inī dē nī nsāhá ndá nú.

14 Chi ja nī ncāhān ni jíín dē jā cúsiī inī ni jā vāha nchivī cúu ndá nú, de mitan de nduú ní nquéndōo nī tūhun canoō jā síquī nū. Chi tá cúu nūū ní jinī ndá nú jā íyó ndāā ndācá tūhun jā ní ncāhān ni jíín nú, suni súcuán nī nquee ndaā jā ní ncāhān ni jíín Tito jā cúsiī inī ni sīquī nū jā vāha squíncuu nú.

15 De víhí cā mānī dē jíín ndá nú mitan jā ñúhún inī dē jā vāha nī jetáhví nú jā cáhān dē, de nī īyo yíñúhún nú chi nī ndihvī inī nū jā má stíví nú nūū dē.

16 Túsaá de cúsiī inī ni sīquī jā cúcáhnú ndasí inī ni ndá

nú.

8

Jā ná cúsiī inī ji sōcō ji cuāhā

1 Hermano, mitan de suni cúnī ndá nī cachī tūhun nī nūū ndá nú nāsa cuāhā jā váha nī nsāhá Yāā Dios jíín nchivī cándíja jā íyó región Macedonia.

2 Chi vísō nī jito túnī ndasí tūndóhó ji, de suni nī ncusiī ndasí inī ji jíín tūhun yā. De vísō ndóho ndáhví ndasí ji, de vāha ndasí nī jaquīn ji cuāhā xūhún jā cuu nchivī cándíja.

3 Chi cúu nī testigo jā ní ncusiī inī maá ji nī jēhe ji nāsaa nī nquenda ji, de jondē víhí cā nī jēhe ji.

4 Chi nī ncāhān ndāhví ndasí ji jíín nī jā cuāha nī tūhun jā chindeé táhán ji jíín ó cuāha ji xūhún cuu ndá hermano jā ndóho ndáhví.

5 De víhí cā nī nsāhá ji nsūú cā tá nī jani inī ndá nī, chi xihna cā nī nsōcō ji maá ji nūū Jētohō ō, de sá de nī jēhe ji maá ji jā sāhá ji ndācá jā cúnī ndá nī, ndihi nāsa jétahān inī Yāā Dios.

6 De jā súcuán nī nsāhá ndá nchivī Macedonia, de nī sndíhvī inī ndá nī Tito jā ná cuéē tucu dē nūū ndá máá nú, de sāhá dē jā jīnu tiñu jā ní squíjéhé dē jíín nú jā suni caquīn nū cuāhā xūhún cuu nchivī ndāhví.

7 Chi ndá ndóhó vāha ndasí sáhá nú ndācá-ni, chi vāha cándíja nú, vāha nácani nú tūhun, vāha jícūhun inī nū, vāha ndíhvī inī nū, vāha mānī nū jíín ndá nī. Túsaá de suni cánuú jā vāha sāhá nú tiñu yáhá jā cuāha nú jā cuu nchivī ndāhví.

8 De nsūú jā cúnī ni ndacu nī nūū nū, chi sa cáchī tūhun nī nūū nū nāsa cúsiī ndasí inī sava cā nchivī jéhe ji xūhún, de súcuán de cunī ni jā suni cúndáhví ndija inī ndá máá nú nchivī ndāhví.

9 Chi ja jínī ndá nú nāsa vāha ndasí inī Jētohō ō Jesucristo jíín ó. Chi sīquī jā ní ncundáhví inī yā ndóhó de nī nasāhá ndáhví yā maá yā, vísō cuícá ndasí yā jondē andiví nícu. De súcuán nī nsāhá yā jā cúcuícá ndá nú ndihi jā ndíso tūhun yā, sīquī jā ní nasāhá ndáhví yā maá yā.

10 De jā váha ndá máá nú cúu jā ná cáchī ni nāsa jáni inī ni sīquī tiñu yáhá. Vāha nī nquijéhé ndá nú cuīyā ava, chi nsūú maá-ni jā ní jaquīn nū xūhún, chi suni nī ncusiī ndasí inī nū nī nsāhá nú.

11 Túsaá de mitan de sínu ndá nú da. De tá cúu nūū ní ncusiī inī nū jā ní nquijéhé nú jíín, suni súcuán cusiī inī nū sínu nú, chi cuāha ndá nú tú nāsa névāha nú.

12 Chi tú cúsiī inī ō cuāha ó, de jétáhví yā tú nāsa névāha ó, chi nduú jícān yā jā cuāha ó jāá nduú névāha ó.

13 De nsūú jā cáhān ni jā cahnī ndāhví nú maá nú jā caa cā nīhīn ji nsūú cā jā ndōo nūū ndá máá nú.

14 Chi sa jā inuú-ni cunevāha ndá nú jíín ji. Chi névāha cuāhā nū mitan, de cuu cuāha nú jā cúmanī nūū ndá ji. Ñúcuán de tú ní iin quīvī cunevāha ndá ji, de suni cuu taji ji de tú cúmanī nūū

nū. De súcuán de inuú-ni cunevāha ndá nú,
15 tá cúu nūū cáhān tutū īī sīquī nchivī jā ní nastútú maná jondē janahán: Tēe jā ní nastútú cuāhā, chi nduú ní ndóo cā. De tēe jā ní nastútú jacū-ni, suni nduú ní ncúmanī nūū dē. Cáchī tutū.

Tūhun Tito jíín ūū cā táhán dē

16 De ná cútahvī ni nūū Yāā Dios jā ní nsāhá yā jā ndíhvī inī Tito jēhē ndá nú tá cúu nūū ndíhvī inī ndá máá nī.
17 Chi nī jetáhví dē jā ní ncāhān ni jíín dē jā cuéē dē nūū nū. De sīquī jā ndíhvī inī dē jēhē ndá nú, jā ñúcuán cúu jā cuéē dē, chi súcuán cúu inī maá dē.
18 De suni tají ndá nī iin hermano cuēē jíín Tito nūū nū. De ndācá grupo nchivī cándíja jétúhún ji tēe ñúcuán jā vāha sátíñú dē sīquī tūhun jā scácu yā yóhó.
19 De ndācá grupo nchivī cándíja suni nī ntee ji tiñu dē jā quíhīn dē jíín ndá nī chindeé dē jā quísiáha ndá nī xūhún jā ní jēhe nchivī. De tiñu yáhá sáhá ndá nī tácua cāhān nchivī jā vāha ndasí Yāā cúu maá Jētohō ō, chi cunī ji nāsa cúsiī ndasí inī nū jā sócō nū xūhún.
20 De quīhīn ni jíín ndá tēe ñúcuán tácua ni iin nchivī mā tēé ji cuāchi sīquī ni sīquī xūhún jā ní nsōcō nchivī.
21 Chi ndúcú nī jā ndāā squíncuu nī ndācá tiñu, de nsūú maá-ni nūū Yāā Dios, chi saá-ni nūū nchivī.
22 De suni tají ndá nī incā hermano ō cuēē dē jíín ndúū tēe yáhá. De ja ncuu quéhén vuelta nī stéhēn dē jā cúsiī ndasí inī dē jā ndíhvī inī dē ndācá tiñu. De mitan chi ndíhvī cā inī dē jēhē ndá nú, chi cúcáhnú ndasí inī dē jā squíncuu nú.
23 De tú jícān tūhún nchivī sīquī Tito, de cachī nū jā cúu dē tēe chíndeé nduhū jā sátíñú dē jíín nī nūū nū jā síquī tūhun yā. De ndúū cā hermano ō yáhá, cachī nū jā cúu dē tēe jā ní ntetíñú nchivī cándíja, de íyó yíñúhún dē nūū Cristo.
24 Túsaá de stéhēn nū nūū dē jā íyó mānī ndija ndá nú jíín dē, tácua cunī ndācá grupo nchivī cándíja. De súcuán de cunī ji jāá nduú ní ncúsiī cāhá inī ni jā síquī ndá nú.

9

Sīquī jā jáquīn ji xūhún cuu ndá hermano

1 De mitan de nduú cā jíni ñúhún jā tee nī nūū ndá nú sīquī xūhún jā jáquīn nū jā cuu ndá hermano jā ndóho ndáhví.
2 Chi ja jínī ni jā jétahān inī ndá nú cuāha nú. De jā ñúcuán maá-ni jā cúsiī inī ni cáhān ni jíín nchivī Macedonia jā ndá ndóhó nchivī Acaya, ja nī nsāhá tūha nú xūhún cuīyā ava. De jā súcuán nī ncusiī inī ndá máá nú, de jā ñúcuán cuāhā nchivī Macedonia suni nī ndihvī inī ji nī jēhe maá ji.
3 De tají nī ndinúnī hermano yáhá, cuēē ndá dē nūū nū xihna cā, tácua tá cuēē maá nī de mā cáhān nchivī

jā ní stáhví nī jā ní ncāhān ni jā squíncuu vāha nú jíín tiñu ñúcuán. Chi coo tūha ndija nú jíín xūhún tá cúu nūū ní ncāhān ni jíín ji.

4 Chi sanaā de cuēē ni jíín jacū tēe Macedonia, de tú cunī dē jāá nduú íyó tūha ndá nú, de nīhīn ni tūhun canoō, de saá-ni ndá máá nú, chi nī ncāhān téyíí nī jā íyó tūha ndija nú.

5 Jā ñúcuán nī jani inī ni jā cánuú jā cāhān ni jíín ndācá hermano yáhá jā cuēē ndá dē xihna cā, de sá de cuēē ni, tácua sndíhvī inī dē ndá nú jā ñamā ná cóo tūha xūhún jā ní ncāhān nū jā cuāha nú. De súcuán de coo tūha sīquī jā váha inī ndá nú, de nsūú jā ní nsáhá fuerza ni ndóhó.

6 De nūcūhun inī ndá nú tūhun yáhá jā tú jacū-ni cuāha nú de suni jacū-ni nanihīn nū: Chi tēe jā jáquīn tāmá, suni támá-ni nástútú dē. De tēe jā jáquīn cuāhā, chi suni cuāhā nástútú dē. Cáchī tutū.

7 Tá iin iin nú cuāha nú nāsaa nī nchuhun inī maá nú. Mā cúxīi inī nū cuāha nú, chi nsūú fuerza cúu. Chi Yāā Dios mānī yā jíín nchivī jā cúsiī inī cuāha.

8 De maá Yāā Dios cuu sāhá yā jā nducuahā ndācá nūū jā váha jā cuu ndá nú, tácua níní cunevāha nú ndācá ndihi jā jíni ñúhún nú, de coo sobra cā jā cuāha nú cuu ndācá tiñu váha.

9 Chi súcuán cáhān tutū īī sīquī ndá nchivī jā jéhe:

Nī scáa ji nī jēhe ji nūū nchivī ndāhví.
De ndācá tiñu váha jā sáhá ji chi quendōo níí cání.

Cáchī tutū.

10 De Yāā Dios jéhe yā tatā nūū tēe jáquīn, de níhīn dē stāā yájī dē. De suni súcuán cuāha yā ndinuū nūū jā váha cuu ndá nú, de sāhá yā jā cāyā de nducuahā tiñu váha jā sáhá ndá nú.

11 Súcuán de coo cuícá nú jíín ndācá-ni, tácua cuu cuāha cuāhā nū. De xūhún jā cuāha nú jā quīhīn nūū ndá hermano jā ndóho ndáhví, suu sāhá jā nacuetáhví ji nūū Yāā Dios.

12 Chi xūhún jā cuāha ndá nú nūū ji, nsūú mátúhún-ni jā nīhīn ji jā cúmanī nūū ji, chi suni sāhá jā nacuetáhví ndasí ji nūū yā.

13 De cāhān ji jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios, chi xūhún jā jéhe ndá nú stéhēn jā vāha cándíja nú tūhun Cristo. De suni sāhá jā cāhān ji jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios sīquī jā vāha nī jēhe ndá nú nūū ji jíín nūū ndá cā nchivī.

14 De suni cācān táhvī ji jēhē nū, chi coo manī ndasí ji jíín nú sīquī jā vāha ndasí nī nsāhá Yāā Dios jíín nú.

15 De ná cútahvī ō nūū Yāā Dios, chi nī jēhe yā Sēhe yā nūū ō, jā cúu iin tāhvī cāhnú ndasí jā má quēndá cuitī ō cachī tūhun ó ndihi.

10

Jā ndíso tíñú Pablo jā cúu dē apóstol

1 De nduhū Pablo, cáhān ndāhví nī jíín ndá nú jíín modo jā cáhān maá Cristo jā vitá inī yā de vāha inī yā. Nduhū, chi cáhān ndá nú jā tá

íyó nī jíín nú de íyó suchí inī ni nūū nū, sochi tá íyó jícá nī de nduú yúhú cuitī ni cāhān nīhin nī jíín nú. Cáchī ndá nú.

2 Túsaá de cáhān ndāhví nī jíín ndá nú jā tá cuēē ni de mā cáhān nū tūhun jā sāhá jā cuxeēn ni nūū nū. Chi sava ndá nú cáhān jā sáhá ndá nī tiñu yā jā maá-ni jā níhīn ni sīquī ñúcuán. Túsaá de íyó tūha nī jā cuxeēn ni nūū nchivī jā cáhān súcuán.

3 Chi vísō cúu ndá nī nchivī jā ndéē inī ñayīví, de nduú cánāá nī tá cúu nūū cánāá nchivī ñayīví. Chi modo jā cánāá nī cúu jā cánāá nī sīquī ndācá tiñu néhén.

4 Chi nsūú ndatíñú ñayīví jétíñú nī jā cánāá nī, chi jíín poder Yāā Dios cúu jā cánāá nī jā snáā ni ndācá fuerza jā cúu contra sīquī yā.

5 Súcuán snáā ndá nī ndācá tūhun nduxí jíín tūhun téyíí jā ndúcú casī jā má cūní nchivī nāsa Yāā cúu Yāā Dios. De jásī ni nūū ndihi jāá nduú vāha jā jáni cāhá inī nchivī, tácua candíja ji nūū Cristo.

6 De tá jīnu jā candíja vāha ndá máá nú, sá de coo tūha nī jā cuāha nī castigo nūū ndá cā nchivī jāá nduú cúnī candíja.

7 Ndá máá nú chi maá-ni jā jáni inī nū modo nchivī jāá nduú jícūhun inī. Chi tú nā-ni tēe jáni inī dē jā Cristo nī ntetíñú yā dē, de ná sáhá dē cuenta jā suni súcuán nī ntetíñú yā ndá nduhū.

8 De tú nī ncāhān téyíí nī jíín nú jā ndíso tíñú nī, sochi nduú cúcanoō ni sáhá. Chi maá Jētohō ō nī ntetíñú yā ndá nī, tácua sāhá nī jā cuja ánō ndá nú jíín tūhun yā, de nsūú jā snáā ni.

9 Túsaá de nduú cúnī ni jā cani inī nū jā ndúcú nī siúhú nī ndá nú jíín carta ni.

10 Chi cáhān sava nú jā ndācá carta ni chi sndíhvī ndasí inī, de nīhin ndácu tiñu, sochi tá íyó nī jíín ndá nú de nduú cúndeé inī ni jā ndacu nīhin nī, de suni nduú cúu cāhān viī ni, cáchī ndá nú.

11 De nchivī jā cáhān súcuán ná sáhá ji cuenta jā tá cúu nūū nīhin cáhān carta ni tá íyó jícá nī, suni súcuán nīhin ndacu nī tiñu nūū nū tá coo nī jíín nú.

12 De va mā chúndeé cuitī inī ni jā sāhá ñáhnú nī maá nī tá cúu nūū sáhá sava tēe ñúcuán jā jétúhún dē maá dē. Ndá tēe ñúcuán chi íyó naā xīnī dē jā jáni inī dē jā cúñáhnú cā dē nsūú cā ndá táhán dē, de nduú sáhá dē cuenta nāsa íyó dē nūū Yāā Dios.

13 Sochi ndá nduhū chi nduú cútéyíí nī, chi maá-ni medida tiñu jā ní jēhe Yāā Dios nūū ni, de mā scáa cā ni. Maá Yāā Dios nī jēhe medida nāsaa cúu jā sāhá nī, de maá yā nī jēhe tūhun jā ní jīnū ni nūū ndá ndóhó nchivī Corinto.

14 Jā ñúcuán, tá nī jīnū ndá nī nūū nū jā xíhna ñúhún de nsūú jā ní nchāha nī nūū medida tiñu jā ní jēhe yā nūū ni. Chi xihna cā ndá máá nī nī jīnū nūū ndá nú jā ní nacani nī tūhun vāha Cristo.

15 De nduú cútéyíí nī sīquī tiñu jā ní nsāhá incá tēe, chi vāchi sīquī tiñu jā ní nsāhá maá nī-ni. De sa ñúhún inī ndá nī jā cuāhā cā candíja

nú, de súcuán de cuu sāhá nī cuāhā cā tiñu yā māhñú ndá nú, sochi maá-ni medida jā ní jēhe yā.

16 De sá de quīhīn ni nūū ndá cā ñuū jā íyó ichi núū cā ñuū nū, jā scútē nuu cā ni tūhun jā scácu yā yóhó cúnī ni. Sochi mā quívi nduū ni jā cutéyíí nī nūū ja nī nacani incā tēe tūhun.

17 De tú ní tēe cúnī dē cutéyíí dē, ná cútéyíí dē sīquī jā sáhá maá Jētohō ō, nsūú sīquī jā sáhá maá dē.

18 Chi nsūú tēe jā jétúhún maá cúu jā quéndōo yíñúhún, chi sa tēe jā jétúhún maá yā.

11

Jā cáhān Pablo sīquī ndá tēe jā nácani tūhun stáhví

1 Cune cáhnú inī ndá nú de ná cáhān ni jacū tūhun modo tá cáhān nchivī naā. Túsaá de cáhnú coo inī ndá nú viī.

2 Chi cúcuíñú nī jā jéhē ndá nú, tá cúu nūū cúcuíñú Yāā Dios. Chi cúu ndá nú tá cúu iin ñahan lúlí jā íyó ndoo, de nī nsāhá nī jā quetáhán ndá nú jíín Cristo, tá cúu nūū quétáhán iin ñahan lúlí jíín mátúhún-ni yií ji.

3 Sochi yúhú nī jā sanaā de cuāha ndá nú tūhun jā ndá tēe nácani incā tūhun, stáhví dē ndá nú, de siáā nū tūhun jā chíñúhún ndāā nū Cristo jondē jíín inī jíín ánō nū. Chi suni súcuán nī nsāhá Satanás jíín Eva, chi nī nquīvi inī iin cōō, de nī stáhví ji ña jíín tūhun ndíchí jā stáhví.

4 Chi tá quíji ndá tēe nūū nū de tú nduú nácani ndaā dē tūhun Jesús tá cúu nūū ní nacani ndá nī, de va vāha ndasí jétáhví ndá nú dē. De suni súcuán vāha jétáhví nú nūū incā espíritu jíín nūū incā tūhun jāá nduú quétáhán jíín Espíritu Santo jíín tūhun jā ní ncandíja nú jā scácu yā ndá nú.

5 De ndá tēe ñúcuán jā cándíja ndá nú jā cáhān dē jā cúu dē apóstol cúñáhnú, sochi nduú cúñáhnú cuitī dē nūū ni.

6 Chi vísō sanaā de nduú níhīn vāha nī modo jā cāhān ni, sochi jícūhun vāha inī ni. Chi jíín ndihi tiñu jā ní nsāhá nī māhñú ndá nú nī stéhēn cājí nī jā súcuán cúu.

7 Nduú ní jícān ni xūhún nūū ndá nú jā ní nacani nī tūhun jā scácu yā yóhó. De súcuán nī ntecū ndāhví nī tácua quendōo vāha cā ndá nú jíín tūhun yā. ¿De va cuāchi nī nsāhá nī jā ní nsāhá nī súcuán, á naá cúu?

8 Chi sava cā grupo nchivī cándíja nī nquehen nī xūhún jā ní jēhe ji nūū ni, tácua súcuán-ni nacani nī tūhun yā nūū ndá nú.

9 De tá nī īyo nī jíín nú de nī ndihi xūhún nī, de nduú ní jícān cuitī ni nūū ni iin nú. Chi ndá hermano jā ní nquiji ichi Macedonia nī jēhe dē nūū ni jā cúmanī. De jíín súcuán de nduú ní stáhān ni ndá ndóhó, de ni mā sāhá cuitī ni.

10 De tá cúu nūū cúcáhnú vāha inī ni jā jínī ni tūhun ndāā Cristo, suni súcuán jínī ni jā má quēhén nī xūhún nūū ni iin nchivī níí región Acaya, tácua mā cásī ji jā cúsiī inī ni jā súcuán-ni nácani nī tūhun yā.

11 ¿De á sīquī jāá nduú mānī
ni jíín ndá nú cúu jā cáhān ni
súcuán, jáni inī nū? Nduú chi
maá Yāā Dios jínī yā jā mānī
ni jíín ndá nú.
12 De sāhá cā ni tá-ni sáhá nī,
chi mā quēhén nī xūhún nú,
tácua casī ni jā sáhá téyíí ndá
tēe ñúcuán maá dē jā cáhān dē
jā inuú-ni sáhá dē tiñu yā jíín
nī.
13 De ndá tēe ñúcuán chi
nsūú apóstol ndāā cúu dē,
chi cúsá maá tūhun stáhví-ni
cáhān dē, de sáhá dē maá dē
jā cúu dē apóstol Cristo.
14 De nduú sáhvi inī ō jínī ō
jā sáhá ndá dē súcuán, chi ja
jínī ō jā suni Satanás násāma
maá, de stáhví jā sáhá maá
modo iin ángel Yāā Dios jā jíca
jíín luz yā.
15 De jā ñúcuán suni nduú
sáhvi inī ō jínī ō ndá tēe jā
jétíñú Satanás, tú sáhá dē
maá dē jā tēe sáhá ndāā cúu
dē. De iin quīvī de nanihīn dē
sīquī tiñu néhén jā sáhá dē.

Tūndóhó jā ní ndoho Pablo sīquī jā cúu dē apóstol

16 Incā vuelta cáhān ni jíín
ndá nú jā ni iin nú mā cāní inī
nū jā tēe naā cúu nī. Sochi tú
súcuán jáni inī ndá nú, de va
cuetáhví nú jā cáhān ni modo
tēe naā túsaá, de súcuán de
va suni maá nī cuu cutéyíí nī
jacū tá cúu nūū sáhá ndá tēe
ñúcuán túsaá.
17 Jā cáhān ni súcuán chi
nsūú jā ní ncachī maá Jētohō
ō jā cāhān ni, chi sa modo tēe
naā cáhān ni jā cútéyíí nī.
18 Chi cuāhā dē sáhá téyíí dē
maá dē jā cúu cuenta ñayīví,
de va suni súcuán ná sáhá
téyíí nī maá nī túsaá.
19 De va tēe íyó cájí xīnī
cúu ndá nú, jáni inī nū, de jā
ñúcuán vāha jéndeé inī nū ndá
tēe naā xīnī túsaá.
20 Chi va vāha-ni jéndeé inī
ndá nú nūū ndá tēe ñúcuán
jā sáhá fuerza dē ndá nú jā
satíñú cāhá nú nūū dē, á sáhá
ndáhví dē ndá nú, á cándeē dē
ndatíñú nú, á sáhá ñáhnú dē
maá dē nūū nū, á jondē cátū
dē nūū nū.
21 De va vísō cúcanoō ni jā
cachī ni, de ná cáchī ni jā maá
nī va nduú nā valor ni jā sāhá
téyíí nī maá nī tá cúu nūū sáhá
ndá tēe ñúcuán. Sochi mitan
de tú íyó sava tēe jā chúndeé
inī dē sáhá téyíí dē maá dē, de
va suni chundeé inī maá nī
túsaá. De va cáhān ni tá cúu
nūū cáhān iin tēe naā.
22 Tú cútéyíí ndá dē jā
tēe hebreo cúu dē, de saá-
ni nduhū. Tú tēe Israel cúu
dē, de saá-ni nduhū. Tú tatā
Abraham cúu dē, de saá-ni
nduhū.
23 De va cáhān ni tá cúu
nūū cáhān tēe naā jā cútéyíí
nī súcuán túsaá. Tú tēe sátíñú
nūū Cristo cúu dē, de víhí cā
nduhū. Chi cuāhā cā tiñu
sáhá nī nsūú cā ndá máá dē,
de cuāhā cā vuelta nī ncani
nchivī nduhū, de cuāhā cā
vuelta nī nchīhi nī vecāa, de
suni cuāhā vuelta ja ñatin cuū
ni.
24 Chi ndá táhán nī tēe he-
breo ūhūn vuelta nī ncani
ndasí dē nduhū jíín cuarta ñii,
iin medida jā ja ñatin cuū ni
sáhá.
25 Unī vuelta nī ncani ndá
dē nduhū ntuxíi, de iin vuelta
nī ncuun ndá dē yūū xīnī ni.
Unī vuelta nī nquēe barco jā

ní jica nī sīquī tūhun yā. Iin ñuú jíín iin nduú nī nchosō teni nī nūū cūnú ndute mar.

26 Cuāhā vuelta nī ndoho nī jā jíca nī ichi, de nī ncācu nī nūū ndācá yūte, de nī ncācu nī nūū ndācá jācuīhná. Nī ncācu nī nūū nchivī nación ni jíín nūū nchivī ñuū jīcá. Nī ncācu nī cháhá chúcuán tá nī īyo nī ñuū jíín rancho jíín mar. Nī ncācu nī nūū ndá táhán nī jāá nduú íyó ndāā.

27 Nī nsatíñú nīhin nī de víjín nī ndoho nī. Cuāhā vuelta nī jahnī ni maá nī māhná. Nī jīhī ni sōco, nī nchīchī ni ndute. Cuāhā vuelta nī īyo nditē inī ni, nī ncuitūn ni, nī ncumanī sahma nī.

28 De sīquī ndācá jā yáhá chi íyó cā. Chi ndiquivī ndóho nī jā nácani ndasí inī ni jēhē ndá grupo nchivī cándíja.

29 Tú iin nchivī nduú fuerza inī ji, de suni súcuán ndóho nī jíín ji. De tú iin nchivī quívi ji cuāchi sáhá táhán ji, de ndóho nī tūhun canoō jíín tūhun quítī inī.

30 Tú súcuán de tú cánuú jā cutéyíí nī, de va cutéyíí nī sīquī ndācá jā stéhēn jāá nduú nā fuerza inī ni.

31 De Yāā Dios, Yāā cúu Tatá maá Jētohō ō Jesucristo, jínī yā jā cáhān ndāā ni. De níí cání ná cáhān nchivī jā vāha ndasí Yāā cúu yā.

32 Tá nī īyo nī ñuū Damasco, de gobernador jā ndácu tiñu inī región jā tíin rey Aretas, nī jani dē ndá soldado nī jito vāha dē ndá viéhé pared jā ní jicó ndúū ñuū ñúcuán, chi tiin dē nduhū jā quíhīn ni vecāa nícu.

33 De nī nquīvi nī inī iin tīcá, de nchivī cándíja nī ntavā ji nduhū ventana iin vehe jā íyó yīcā pared, chi nī snúu ji nduhū inī tīcá. De súcuán nī ncācu nī nūū tēe ñúcuán.

12

Jā ní īyo iin jā ní stéhēn nūū Pablo jā ní stúu yā nūū dē

1 De nduú níhīn tīñú jā cútéyíí nī. De vāha cā ná cáchī tūhun nī nūū nū sīquī iin jā ní stéhēn maá Jētohō ō chi nī stúu yā nūū ni.

2 Jínī ni iin tēe jā cándíja Cristo, de ja nī ncuu ūxī cūmī cuīyā jā ní nsāhá yā jā ní ncaa tēe ñúcuán nī jēhēn dē jondē andiví ūnī. De nduú jínī ni á nī jēhēn ni jíín yiqui cúñu nī, á nī jēhēn ánō ni-ni. Maá Yāā Dios cúu jā jínī.

3 Sochi jínī ni jā ní ncanee yā nduhū. De á nī jēhēn ni jíín yiqui cúñu nī, á nī ndōo, nduú jínī ni, chi maá-ni Yāā Dios cúu jā jínī.

4 Chi nī nsāhá yā jā ní ncaa nī nī jēhēn ni jondē andiví nūū viī ndasí cáá. De ichi ñúcuán nī jini nī ndācá tūhun yuhū ndasí jā má cūú cachī tūhun yóhó nchivī.

5 De sīquī jā ní nsāhá yā súcuán jíín nī cúu jā cutéyíí nī, sochi sīquī maá nī chi mā cútéyíí nī. Chi cutéyíí nī maá-ni sīquī jāá nduú nā fuerza inī ni.

6 De tú cúnī ni cutéyíí nī sīquī maá nī nícu, de nsūú jā naā xīnī ni de tú sāhá nī súcuán nícu, chi ndāā jā íyó iin

jā cuu cutéyíí nī. Sochi mā sāhá nī, chi nduú cúnī ni jā cani inī nchivī jā cúñáhnú cā ni nsūú cā jā ní jinī ji á jā ní jini ji jā cáhān ni.

7 De nduú cúnī yā jā yāha jā cutéyíí nī sīquī jā ní stéhēn nijīn yā tiñu ñáhnú ndasí ñúcuán nūū ni, de jā ñúcuán nī nquiji iin tūndóhó jā níquīn nduhū de sndóho nduhū. De iin jā ní jēhe yā tūhun jā tetíñú Satanás cúu, iin jā sndóho nduhū, tácua mā yáha jā cutéyíí nī.

8 De ūnī vuelta nī ncāhān ndāhví nī jíín maá Jētohō ō jā sāhá jíyo yā quīhīn.

9 Sochi nī ncāhān yā jíín nī: Nduú chi nduú cúmanī jā cúndáhví inī ni ndóhó. Chi tá nduú fuerza vāha iin nchivī, de sáhá nī jā ndúcuahā cā fuerza maá nī inī ji, ncachī yā. Túsaá de cúsiī inī ni jāá nduú fuerza vāha nī, chi súcuán ndúcuahā cā fuerza Cristo inī ni.

10 Jā ñúcuán cúu jā cúsiī inī ni jāá nduú fuerza vāha nī, jíín jā cáhān nāvāha nchivī nūū ni, jíín jā cúmanī nūū ni, jíín jā jínī ūhvī ji nduhū, jíín jā ndóho nī tūndóhó jā síquī Cristo. Chi jāá nduú fuerza vāha maá nī, ñúcuán sáhá jā níhīn ni fuerza maá yā.

Jā nácani inī Pablo sīquī nchivī cándíja ñuū Corinto

11 De va tēe naā cúu nī jā ní nsāhá téyíí nī maá nī túsaá. De sīquī jāá nduú cándíja ndá nú nduhū, jā ñúcuán cúu jā sáhá nī súcuán. Chi sa cánuú jā cuetúhún ndá nú nduhū nícu. Chi vísō nduú tiñu cuitī ni jā maá nī, sochi va nduú núu cuitī ni nūū ndācá tēe ñúcuán jā cáhān ndá nú jā apóstol cúñáhnú cúu dē.

12 Chi māhñú ndá nú nī nsāhá nī ndācá tiñu jā stéhēn jā cúu ndija nī apóstol. Chi jíín cuāhā paciencia nī nsāhá nī ndācá tiñu ñáhnú jā stéhēn poder Yāā Dios, jíín ndācá tiñu jā ní nsāhvi inī nū nī jinī nū.

13 De nduú ní nsáhá nī ndá ndóhó jā coo núu nú nūū ndá cā grupo nchivī cándíja, chi mátúhún-ni jāá nduú ní jéhe nī tūhun jā taji nú jā jíni ñúhún nī, ñúcuán-ni cúu jā ní nsāhá nī. Túsaá de cune cáhnú inī ndá nú tú súcuán nī nsāhá nī falta nūū nū.

14 De mitan de ja íyó tūha nī jā cuéndēhé nī ndá nú vuelta ūnī. De suni nduú nā cuá cācān ni nūū nū, chi nsūú ndatíñú nú cúu jā cúnī ni, chi sa jā ná quéndōo vāha nú jíín tūhun yā. Chi cúu ndá nú tá cúu sēhe nī, de sēhe chi nduú cánuú scáyā ji jā cuu tatá ji, chi sa tatá cánuú jā cuāha dē jā jíni ñúhún sēhe dē.

15 Jā ñúcuán cúsiī inī ni jā cāxīn ni jā névāha nī, de jondē sndíhi nī fuerza maá nī, tácua sāhá nī jā quendōo vāha ánō ndá nú. De mānī cā coo nī jíín nú, vísō sanaā de jacū-ni íyó mānī ndá nú jíín nī.

16 De íyó jacū nū jā cáhān jā vísō nduú nā cuá ní jícān ni nūū nū, sochi tēe stáhví cúu nī, chi nī nducú nī modo ndīchí jā nīhīn ni xūhún nú, cáhān ndá nú. De nduú.

17 ¿A ndá tēe jā ní ntají nī nūū nū, á íyó iin dē jā ní

stáhví dē ndá ndóhó jā nīhīn dē xūhún nú cuu maá nī? Nduú cuitī.

18 Nī ncāhān ndāhví nī jíín Tito jā cuéndēhé dē ndá nú, de nī ntají nī incā hermano nī jēē jíín dē. ¿De á nī stáhví Tito nī nquehen dē xūhún nūū nū jā cuu maá dē, á naá cúu? Nduú, chi inuú-ni sáhá ndúū ni, chi iin-ni ánō ndúū ni.

19 A sanaā de jáni inī ndá nú jā cáhān ni tūhun yáhá tácua cani inī nū jā vāha tēe cúu nī. Nsūú súcuán cúu, chi Yāā Dios jínī yā jā cáhān ni maá-ni tūhun jā cúnī Cristo. De ndihi jā cáhān ni chi ndúcú nī jā cuja nú jíín tūhun yā, ñanī mánī.

20 Chi yúhú nī jā tá cuēē ni nūū nū, de sanaā de cunī ni jāá nduú sáhá ndá nú tiñu jā jétahān inī ni. De ndá máá nú suni mā quétahān inī nū nduhū. Chi sanaā de cánāá ndá nú, cúcuásún inī nū, quítī inī nū, cúnduxí nú, sátúhún nú, cáhān nū sīquī táhán nú, cútéyíí nú, jíca nēhén nú.

21 De yúhú nī jā tá cuēē tucu nī de cuāha Yāā Dios tūhun canoō nūū ni jā súcuán sáhá ndá nú. De sanaā de cucuécá inī ni tú íyó cuāhā nū jā ní nsāhá cuāchi ichi chátā, de nduú nácani inī nū jā sndóo nú tiñu téhén, jíín tiñu jíca ndiī, jíín tiñu néhén ndasí jā ní nsāhá ndá nú.

13

Saludo jíín tūhun jā cáchī tūhun Pablo jā sándīhí

1 Yáhá cúu vuelta ūnī jā cuéndēhé nī ndá nú. De sāhá ndāā ō tiñu tá cúu nūū cáhān tutū: Jíín tūhun jā cáhān ūū á ūnī testigo de cundaā ndācá tiñu, cáchī.

2 De mitan jā íyó jícá nī de cáhān tucu nī tá cúu nūū ní ncāhān ni tá nī īyo nī jíín nú. Cáhān ni nūū ndá nchivī jā ní nsāhá cuāchi ichi chátā, jíín nūū ndihi nú, jā tá cuēē tucu nī de mā cōó vitá inī ni jíín ndá nú.

3 De ñúcuán cuu prueba jā ndúcú ndá nú tú jāndáā jā cáhān ni jíín fuerza Cristo. Chi Cristo nduú cúmanī fuerza yā jā sāhá ndāā yā jíín ndá nú, chi stéhēn yā poder yā māhñú nú.

4 Chi vísō nduú ní stéhēn yā fuerza yā tá nī jīhī yā yīcā cruz, sochi mitan chi técū yā jíín poder Yāā Dios. De tá cúu nūū ní ndoho maá yā, suni súcuán ndóho ndá nī mitan jāá nduú fuerza ni. De vísō súcuán de jíín poder Yāā Dios de técū ndá nī jíín yā jā sátíñú nī nūū nū jā síquī tūhun yā.

5 Coto túnī ndá nú maá nú tú íñí nīhin nú jíín tūhun cándíja nú yā. Sāhá vāha nú cuenta. ¿De á nduú jínī ndá nú jā ndéē Jesucristo inī ánō nū, de tú ndāā jā ní ncandíja ndija nú?

6 De ñúhún inī ni jā suni cúcáhnú inī ndá nú jā cándíja ndija ndá máá nī.

7 De jícān táhvī ndá nī nūū Yāā Dios jā má sāhá ndá nú ni iin tiñu néhén. De vísō cuetúhún ndá nú jā vāha ndácu nī nūū nū, á vísō mā cuétúhún nú, de nduú nā cuá sāhá, chi maá-ni jā sāhá nú tiñu ndāā cúu jā ndúcú nī.

8 Chi nduú jásī ni nūū tiñu
ndāā, chi sa scáca nī.
9 Túsaá de cúsiī inī ndá nī de
tú nduú nā fuerza maá nī, de
tú íyó fuerza maá nú. De níní
jícān táhvī ni jā ná cúja cā inī
ndá nú jíín tūhun yā.
10 De tée nī carta yáhá nūū
nū jondē ncháha ca cuēē ni,
tácua tá cuēē ni de nduú cā jíni
ñúhún jā cuxeēn ni nūū nū.
Chi nī jēhe Jētohō ō tiñu yáhá
jā ndíso nī tácua sāhá nī jā cuja
ánō ndá nú jíín tūhun yā, nsūú
jā snáā ni.
11 Ja nī ncāhān ō túsaá her-
mano, de ná cóo jā váha jíín
ndá nú. De cundihvī inī nū
jā cuja nú jíín tūhun yā, de
coo ndeé inī nū. De coo inuú
inī nū de cundeē mānī nū jíín
táhán nú. De Yāā jā ndíso
tūhun ndeé tūhun sīī inī jíín
tūhun cúndáhví inī, coo yā jíín
ndá nú.
12 De tá cáhān jítáhán ndá
nú, de yíñúhún techuhú nú
ndahá ndá ji.
13 Sāhá ndeé inī ndá nú,
cáchī ndá hermano cándíja jā
íyó yáhá.
14 De ñúhún inī ni jā Jētohō
ō Jesucristo ná sáhá cā yā
jā váha ndá nú, de Yāā Dios
cundáhví inī yā ndá nú, de
Espíritu Santo coo cáhnú yā
jíín nú. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI GALACIA

1 Maá nī cúu Pablo apóstol.
De nsūú nchivī ní jáni nduhū,
de ni nsūú nchivī ní ntétíñú
nduhū jā nácani nī tūhun,
chi sa maá Jesucristo jíín Tatá ó
Yāā Dios, Yāā jā ní nastécū
Jesús māhñú ndīyi.
2 De nduhū jíín ndācá
hermano jā íyó jíín nī yáhá,
tée nī carta yáhá cuēē nūū
ndá ndóhó nchivī cándíja níí
región Galacia.
3 De ñúhún inī ndá nī jā
Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō
Jesucristo, ná sáhá cā yā jā
váha ndá nú, de sāhá yā jā coo
ndeé coo siī inī nū.
4 Chi Jesús nī nsōcō yā maá
yā jā ní jīhī yā jā síquī cuāchi
ó, tácua scácu yā yóhó nūū
ndācá jā nēhén jā íyó ñayīví
yáhá, chi súcuán nī jētahān inī
maá Tatá ó Yāā Dios.
5 De ná cáhān ō jā viī ndasí
cúñáhnú yā níí cání. Súcuán
ná cóo. Amén.

Sīquī jāá nduú cā nā incā tūhun jā cācu nchivī

6 De sáhvi inī ni ndéhé nī
jā ñamā ndasí ndúcú ndá
nú sndóo nú Yāā Dios, Yāā
jā ní ncana ndá ndóhó jā
quīvi nú ndahá yā sīquī jā ní
ncundáhví inī Cristo yóhó.
Chi nī niquīn ndá nú incā
tūhun jā síín cáhān.
7 De nduú cuitī cā nā incā
tūhun íyó jā cācu ó. Sochi íyó
jacū nchivī jā stáhān ji ndá
ndóhó, de cúnī ji nasāma ji
tūhun nāsa scácu Cristo yóhó.
8 De tú iin nchivī nacani
incā tūhun nūū nū jā nāsa
scácu yā ndóhó, de tú nduú
quétáhán jíín tūhun jā ní
nacani ndá nī nūū nū xihna
cā, de ná tánū tāhvī nchivī
ñúcuán. De vísō ndá nduhū á
iin ángel jā quiji jondē andiví
nacani incā tūhun, de ná tánū
tāhvī.
9 Ja nī ncāhān ni jíín ndá
nú, de suni súcuán cáhān tucu
nī mitan: Tú nā-ni tēe nacani
incā tūhun nūū nū, de tú
nduú quétáhán jíín tūhun jā
ní jetáhví ndá nú, de ná tánū
tāhvī dē túsaá.
10 De jā cáhān ni súcuán, ¿de
á ndúcú nī jā cuetúhún nchivī
nduhū, á Yāā Dios? ¿A ndúcú
nī jā cusiī inī nchivī jíín nī,
jáni inī ndá nú? Nduú chi tú
ndúcú cā ni jā cusiī inī nchivī
jíín nī, de nsūú mozo Cristo
cúu nī túsaá.

Nāsa nī nduu Pablo apóstol

11 De cáchī tūhun nī nūū
ndá nú, hermano, jā tūhun jā
scácu yā yóhó jā nácani nī, chi
nsūú jā ní jani inī maá nī jíín
ndá cā nchivī cúu.
12 Chi nsūú nchivī ní stéhēn
nūū ni, de ni nsūú nchivī ní
nsáhá jā ní ncutūha nī, chi sa
maá Jesucristo nī stéhēn nūū
ni.
13 Chi ja nī jini ndá nú tūhun
nāsa nī nsāhá nī jondē saá,
tá nī nchiñúhún nī sāhān ndá
táhán nī hebreo. De jínī ndá
nú jā ndasí nī nsāhá nāvāha
nī nchivī jā cándíja nūū Yāā
Dios, de nī ndihvī inī ni jā
snáā ni ji nícu.
14 De vāha cā nī ncutūha nī
sāhān ñúcuán nsūú cā cuāhā

cā tēe nación ni jā ní jahnu jíín nī, chi nī ndihvī cā inī ni sīquī ndá jā ní jaquīn ndá tatā ni.

15 De vísō súcuán de Yāā Dios chi ja nī nacāji yā nduhū jondē tá ncháha ca cacu nī. De iin quīvī nī ncusiī inī yā nī ncana yā nduhū jā quīvi nī ndahá yā sīquī jā ní ncundáhví ndasí inī yā nduhū.

16 De nī stéhēn yā Sēhe yā nūū ni, tácua nacani nī tūhun nāsa scácu yā nchivī ndācá nación jāá nduú jínī tūhun yā. Ñúcuán de nduú ní jícā tūhún nī ni iin nchivī,

17 de ni nduú ní jéhēn ni Jerusalén nūū ndá tēe cúu apóstol xihna ñúhún cā nsūú cā nduhū. Chi sa nī jēhēn ni jondē región Arabia, de sá de nī nōhōn tucu nī ñuū Damasco.

18 Ñúcuán de jondē nī nchāha ūnī cuīyā, sá de nī jēhēn ni Jerusalén. De nī jinī ni nūū Pedro, de nī ndeē ni jíín dē xāhōn-ni quīvī.

19 Sochi nduú ní jínī ni nūū ndá cā apóstol, chi nūū mátúhún-ni Jacobo ñanī maá Jētohō ō.

20 Tūhun yáhá jā tée nī cuēē nūū ndá nú, chi jínī Yāā Dios jā ndāā cúu.

21 Ñúcuán de nī jēhēn ni níí región Siria jíín Cilicia.

22 De ndá nchivī cándíja jā yíhí ndahá Cristo, jā ndéē región Judea, ncháha ca cunī cuitī ji nūū ni saá.

23 Chi vāchi tūhun nī-ni nī jini ji jā cáhān nchivī: Tēe jā ní nsāhá nāvāha yóhó jondē saá, de mitan chi nácani dē tūhun jā cándíja ó jā ndúcú dē snáā dē saá, ncachī.

24 De nī ncāhān ji jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios jā súcuán nī nsāhá yā jíín nī.

2

Jā ní jetáhví ndá cā apóstol jā cúu Pablo apóstol

1 Ñúcuán de jondē nūū úxī cūmī cuīyā, de nī jēhēn tucu nī Jerusalén jíín Bernabé, de suni nī jeca nī Tito nī jēhēn ni jíín dē.

2 De nī jēhēn ni chi maá Yāā Dios nī stéhēn yā jā jíni ñúhún quīhīn ni. De nī ndutútú síín ndá máá-ni tēe cúñáhnú nūū nchivī cándíja. De nī ncachī tūhun nī nūū ndá dē sīquī tūhun jā scácu yā yóhó jā nácani nī nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jínī tūhun yā. De súcuán nī nsāhá nī tácua cuetúhún dē jā súcuán tiñu sáhá nī, de tácua mā quéndōo cāhá tiñu jā sáhá nī jíín jā ní nsāhá nī.

3 De juni nduú ní nsáhá fuerza ndá dē Tito, tēe jā ní jica jíín nī, jā cundeē tunī circuncidar dē, vísō cúu dē tēe incā nación de nduú ní ncúu dē circuncidar.

4 De súcuán nī ncundaā, vísō nī nquīvi jacū tēe stáhví jā sáhá dē jā hermano cúu dē. De ndá tēe ñúcuán nī nquīvi dē tácua cundēhé yuhū dē nāsa nī nduu libre ō nūū ley circuncidar sīquī jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús. Chi cúnī ndá dē jā squíncuu tucu ó ley ñúcuán, de nduu tucu ó mozo nūū.

5 De nduú ní jétáhví cuitī ndá nī nūū ndá tēe ñúcuán,

chi cúnī ni jā quendōo nīhin ndá nú jíín tūhun jā scácu yā yóhó.

6 De ndá tēe ñúcuán jā cúñáhnú nūū nchivī cándíja, nduú cā nā incā tiñu jéé ní ndácu dē nūū ni. De maá nī chi nduú ní nsáhá nī cuenta jā cúñáhnú dē, chi Yāā Dios suni nduú sáhá yā cuenta, chi inuú-ni cúu ndiviī tēe nūū yā.

7 Chi sa nī jinī ndá dē jā tūhun jā scácu yā yóhó, ndíso tíñu nī jā nácani nī nūū nchivī ndācá nación jāá nduú sáhá circuncidar, tá cúu nūū nácani Pedro tūhun ñúcuán nūū nchivī hebreo jā sáhá circuncidar.

8 Chi Yāā Dios jā ní ntetíñú Pedro jā nácani dē tūhun nūū nchivī hebreo, suni maá yā nī ntetíñú nduhū jā nácani nī tūhun nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jíní tūhun yā.

9 Jā ñúcuán, Jacobo jíín Pedro jíín Juan nī jinī ndá dē jā ní ntaji Yāā Dios tiñu váha ndasí yáhá nūū ni. De ndá tēe ñúcuán chi cáhān nchivī cándíja jā maá dē cúu jā cúñáhnú cā. De nī ntiin ndá dē ndahá nī jíín ndahá Bernabé, jā stéhēn dē jā íyó mānī dē jíín nī, jíín jā ní ncundaā inī dē jā ndúū maá nī quīhīn nacani tūhun nūū nchivī ndá cā nación, de ndá máá dē nūū nchivī hebreo.

10 De iin-ni jā ní jīcān dē cúu jā nūcūhun inī ndá nī jā chindeé nī nchivī jā ndóho ndáhví, de tiñu ñúcuán chi suni ndíhvī inī maá nī sáhá nī.

Jā ní ncāhān Pablo nūū Pedro

11 De tá nī nquiji Pedro ñuū Antioquía, de nī ncāhān cājí nī nūū dē, chi nī stíví dē tiñu.

12 Chi jondē nchá ha ca quenda sava táhán dē hebreo jā ní ntají Jacobo, de yájī dē stāā jíín nchivī jāá nsūú hebreo cúu. Ñúcuán de tá nī nquenda ndá tēe ñúcuán, de nī ncusíín dē jāá nduú cā yájī dē jíín ji, chi yúhú dē jā cunī ndá tēe ñúcuán jāá nduú cā squíncuu dē ley ndá táhán dē hebreo. Chi cáhān ley jā má cūú cajī dē stāā jíín nchivī jāá nduú sáhá circuncidar.

13 De sava cā tēe hebreo jā cándíja, suni nī ncujiyo dē nūū ji, tá cúu nūū ní nsāhá Pedro, chi yúhú dē jā cunī ndá tēe ñúcuán. De jondē maá Bernabé nī scáhān ndá dē, nī ncujiyo dē.

14 Ñúcuán de nī jinī ni jā ní nayūhú ndá dē jā cajī dē stāā jíín nchivī ñúcuán, de súcuán cúu jāá nduú cā jíca dē jíín modo jā cáhān tūhun jā scácu yā yóhó. De nī ncāhān ni nūū Pedro, nī jinī jínúū ndācá dē: Ndóhó jā cúu tēe nación ō hebreo, nduú cā squíncuu nú ley táhán ó nchivī hebreo, chi yájī nū jíín nchivī ñúcuán. ¿De nājēhē sáhá nú fuerza ji jā squíncuu maá ji ley táhán ó hebreo, de tú nduú squíncuu maá nú? ncachī ni.

Iin-ni modo scácu yā nchivī hebreo jíín nchivī ndá cā nación

15 De yóhó chi cúu ó nchivī hebreo, de cáhān ō jāá nsūú nchivī ndá cā nación jā sáhá cuāchi cúu ó.

16 De vísō súcuán de jínī ō jā ni iin ó nduú quéndōo ndāā ō nūū Yāā Dios jā squíncuu ó tiñu jā ndácu ley Moisés janahán, chi maá-ni jā candíja ó jā Jesucristo sndáhvā yā cuāchi ó. Jā ñúcuán cúu jā suni maá ó nī ncandíja ó Jesucristo, tácua sndáhvā yā cuāchi ó sīquī jā cándíja ó, de nsūú sīquī jā ndúcú ó squíncuu ó ley. Chi cáhān tutū īī: Ni iin nchivī mā quéndōo ndāā ji nūū Yāā Dios jíín jā ndúcú ji squíncuu ji tiñu jā ndácu ley, cáchī.

17 De ndá máá ó nchivī hebreo, tú cúnī ō jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó sīquī jā ní jīhī Cristo jēhē ō, suu cúu jā jícūhun inī ō jā suni nchivī sáhá cuāchi cúu ó, tá cúu nūū cúu ndá cā nchivī. ¿Túsaá de á cuāchi nī nsāhá ó jā ní sndóo ó ley janahán tá nī ncandíja ó Cristo? Nduú cuitī jā súcuán.

18 Chi sa tú naquehen tucu nī ley jā ní sndóo nī ñúcuán, de suu sāhá jā nenda cā cuāchi sīquī ni.

19 Chi modo ja nī jīhī ni nī nsāhá ley, de jā ñúcuán mā cūú cā ndacu ley nūū ni. De súcuán de cuu cutecū ni jā sāhá nī jā cúnī Yāā Dios.

20 Chi modo jā ní jīhī ni yīcā cruz jíín Cristo, de mitan chi nduú cā técū ni jā maá nī, chi maá Cristo cúu jā técū inī ni. De jā técū ni inī ñayīví yáhá mitan cúu jā cándíja nī jā Sēhe Yāā Dios chíndeé chítuu yā nduhū. Chi nī ncundáhví inī yā nduhū de nī nsōcō yā maá yā jēhē ni.

21 Túsaá de nduú cúnī ni casī ni nūū tūhun jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó sīquī jā vāha ndasí inī yā jíín ó. Chi tú jā quéndōo ndāā ō nūū yā jā nducú ó squíncuu ó ley janahán, ñúcuán de nduú nā tiñu cuitī jā ní jīhī Cristo nícu.

3

Tūhun ley jíín tūhun cándíja

1 Ndá ndóhó hermano región Galacia, ¿nūcu nduú jícūhun inī ndá nú? ¿Ní tēe nī nsacā nuu xīnī nū jāá nduú cā jétáhví nú tūhun ndāā? Chi tá nī nacani ndá nī tūhun yā nūū nū, de cájí ndasí nī jīcūhun inī nū jā ní jīhī Jesucristo yīcā cruz jā jéhē nū.

2 Iin-ni tūhun yáhá jícā tūhún nī ndá nú: ¿Nāsa nī nīhīn nū Espíritu Santo? ¿A jā ní ncundeé nú squíncuu nú tiñu jā ndácu ley Moisés? Nduú cuitī, chi sa jā ní ncandíja nú tūhun jā scácu yā ndóhó jā ní jini nú.

3 ¿Nā sīquī cúu jāá nduú jícūhun cuitī inī nū? Chi xihna cā nī ncandíja ndá nú jā ní jīhī Cristo jā scácu yā ndóhó, de nī nīhīn nū Espíritu Santo. ¿De mitan á jáni inī ndá nú jā sndóo tucu nú tūhun ñúcuán de fuerza maá nú squíncuu nú ley de cācu nú, á naá cúu?

4 Ndasí nī sndóho nchivī ndá nú sīquī tūhun jā scácu Cristo ndóhó. Nācā jā váha de tú nduú ní ndóho cāhá nú, chi sa jā cándíja ndija nú yā.

5 ¿De nā sīquī cúu jā jéhe Yāā Dios Espíritu yā nūū nū de sáhá yā tiñu ñáhnú māhñú nú? Nduú sáhá yā sīquī jā

ndúcú ndá nú squíncuu nú ley, chi sa sīquī jā ní ncandíja nú tūhun jā scácu yā ndá nú jā ní jini nú.

6 Abraham nī ncandíja dē jā sāhá Yāā Dios jā ní nquee yuhú yā, de jā ñúcuán nī sndáhvā yā cuāchi dē.

7 Túsaá de ná jícūhun inī ndá nú jā nchivī jā cándíja jā sáhá Yāā Dios jēhē ji, ndīvi ji nduu ji tatā Abraham sīquī jā súcuán cándíja ji.

8 Chi jondē janahán ja cáhān tutū īī jā nchivī ndācá nación jāá nduú jínī tūhun Yāā Dios, sndáhvā yā cuāchi ji de tú candíja ji tūhun ñúcuán. De jondē ncháha ca cuu ndācá yáhá de ja nī nquee yuhú yā tūhun vāha yáhá nūū Abraham: Jā jíín ndóhó de quendōo ndetū nchivī ndācáni nación.

9 Tú súcuán de nchivī cándíja, quéndōo ndetū ji jíín Abraham, tēe jā ní ncandíja tūhun jā ní nquee yuhú yā jā sāhá yā.

10 De sa tānū tāhvī nchivī jā ndúcú quendōo ndāā jíín ley Moisés. Chi súcuán yósō nūū tutū īī: Tānū tāhvī ndācá nchivī jāá nduú squíncuu ndihi cuitī tūhun jā yósō nūū tutū ley, cáchī.

11 Túsaá de cájí cúu jā ni iin nchivī mā quéndōo ndāā ji nūū Yāā Dios sīquī jā ndúcú ji squíncuu ji ley. Chi cáhān tutū: Nchivī jā ní sndáhvā yā cuāchi ji, técū ji jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, cáchī.

12 De ley Moisés nduú cáhān jā cutecū ō níí cání sīquī jā cándíja ó jā ní nsāhá yā jēhē ō, chi sa cáhān: Tú ní nchivī squíncuu tiñu yáhá, de cutecū ji sāhá, cáchī.

13 De Cristo nī scácu yā yóhó nūū tūhun jā cáhān ley jā tānū tāhvī ō sīquī cuāchi ó, chi maá yā nī ndoho sīquī tūhun jā tānū tāhvī ō. Chi yósō nūū tutū īī: Ndācá nchivī jā cundita caa yīcā ñūtún, tānū tāhvī ji, cáchī.

14 De Cristo Jesús nī jīhī yā yīcā ñūtún cruz tácua quendōo ndetū nchivī ndācá nación sāhá yā. Chi tūhun jā ní nquee yuhú Yāā Dios jā quendōo ndetū Abraham, jīnū nūū ji. De súcuán de tú candíja ó jā ní nsāhá Yāā Dios jēhē ō, de nīhīn ō Espíritu Santo jā ní nquee yuhú yā jā quiji.

Sīquī ley jíín sīquī contrato jā ní nquee yuhú yā

15 Hermano, ná cáhān ni iin tūhun nāsa sáhá ndá nchivī ñayīví: Tú iin tēe sáhá dē iin contrato á iin acta, de tú ja nī ncucutú jā ní nsāhá dē firmar, de mā cūú cā nacanī, de ni mā cūú jēcōsō cā.

16 De suni súcuán nī nsāhá Yāā Dios iin contrato jā ní nquee yuhú yā nūū Abraham jíín tatā dē jā quiji. De nduú cáhān tutū īī sīquī cuāhā tatā dē, chi sa cáhān sīquī iin-ni tatā dē, de suu cúu Cristo.

17 Túsaá de tūhun jā cáhān ni yáhá cúu jā xihna cā nī nsāhá Yāā Dios iin contrato jíín Abraham, suu jā quiji Cristo de scácu yā yóhó, de nī nsāhá cutú yā. Ñúcuán de nī nchāha cūmī ciento ōcō ūxī cuīyā, de sá de nī jēhe yā ley

nūū Moisés. De ley ñúcuán jā ní nquiji cuéé cā, mā cūú nacanī contrato ñúcuán, ni mā cūú casī nūū tūhun jā ní nquee yuhú yā jā scácu yā yóhó.

18 Chi tú jā jíín ley Moisés scácu yā nchivī, ñúcuán de nsūú sīquī contrato jā ní nquee yuhú yā cúu jā scácu yā ji. De nduú chi sa sīquī maá jā ní nquee yuhú yā nūū Abraham cúu jā ní scácu yā dē.

19 ¿Túsaá de nāsa jétíñú ley Moisés? Jétíñú chi nī jēhe yā cuéé cā tácua nastúu cuāchi ji. De nī ndacu tiñu maáni tiempo jāá ncháha ca quiji Cristo, Yāā jā cúu tatā jā ní nquee yuhú Yāā Dios jā quiji. De tá nī jēhe Yāā Dios ley ñúcuán nūū nchivī, de nī ntají yā ndá ángel yā nī ncachī tūhun nūū Moisés, de Moisés nī nacachī nūū ji.

20 De síín cúu tūhun jā ní nquee yuhú yā nūū Abraham jā quiji Cristo, chi mátúhúnni yā nī nquee yuhú nūū dē, de nduú ní jíni ñúhún ni iin jā cāhān yúnúū yā nūū dē.

Sīquī nāsa jétíñú ley janahán

21 ¿Túsaá de á ndihi yáhá cáhān jā ley jā ní jēhe Yāā Dios nūū Moisés, sáhá jíyo jā ní nquee yuhú yā jā sāhá yā? Nduú cuitī jā súcuán. Chi tú ní jéhe Yāā Dios iin ley jā cutecū nchivī níí cání sāhá, ñúcuán de quendōo ndāā ji nūū yā sīquī jā squíncuu ji tiñu jā ndácu ley nícu.

22 De nduú chi yósō nūū tutū īī jā ndihi nchivī ñayīví, modo jā yíndasī ji vecāa chi yíhí ji chījin cuāchi. De súcuán cúu tácua ndācá ji jā cándíja jā ní jīhī Jesucristo jēhē ji, nīhīn ji maá jā ní nquee yuhú yā nūū ji sīquī jā cándíja ji tūhun ñúcuán.

23 Chi jondē ncháha ca quenda tūhun jā candíja ó Cristo, de modo jā ní nchindasī ō nī nsāhá ley janahán, tácua cundetu ó quīvī jā quiji Cristo, Yāā jā cándíja ó.

24 Túsaá de ley nī ncuu iin jā jíto yóhó modo tá sáhá iin mozo jā jíto sūchí lúlí, de nī jetíñú jondē ncháha ca quiji Cristo, de sá de candíja ó jā ní jīhī yā jēhē ō, de sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó.

25 De mitan chi ja nī nquiji Cristo, Yāā jā cándíja ó, de nduú cā yíhí ó ndahá ley jā cúu tá cúu mozo jā jíto yóhó.

26 Chi ndiviī nū cúu sēhe Yāā Dios sīquī jā ní ncandíja nú Cristo Jesús.

27 Chi ndācá nú jā ní jenduté nú sīquī jā ní nquīvi nú ndahá Cristo, nī nsāhá yā jā ní nduu nú tá cúu nūū cúu maá yā.

28 De mitan chi nduú cā cúu nú ni nchivī hebreo ni nchivī griego, ni mozo jā ní jeen nchivī ni nchivī jā sátíñú cuenta maá, ni tēe ni ñahan. Chi iin-ni cā nī nduu ndá nú nūū Yāā Dios jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús.

29 De tú yíhí nú ndahá Cristo, túsaá de tatā Abraham cúu ndija ndá nú, de nīhīn nū maá tāhvī jā ní nquee yuhú yā.

4

1 Já cáhān ni jíín ndá nú cúu yáhá: Iin sūchí já xíí táhvī, vísō iin quīvī de nīhīn ndihi ji já névāha tatá ji, sochi tá lulí ji chi inuú-ni cúu ji jíín mozo.

2 Chi yíhí ji ndahá ndá mozo já jíto ji jíín já jíto ndatíñú ji, jondē tá quenda quīvī já ní jani tatá ji, sá de nīhīn ji.

3 De saá-ni yóhó, chi jondē ncháha ca jīcūhun inī ō sīquī Cristo de nī ncuu ó tá cúu sūchí lúlí, de nī nchīhi ó chījin ndācá já tátúnī inī ñayīví.

4 De jondē tá nī nquenda quīvī já ní jani Yāā Dios, de nī ntají yā Sēhe yā, nī ncacu yā chījin iin ñahan, de nī ncacu yā nūū nchivī hebreo já yíhí chījin ley Moisés.

5 Súcuán nī ncacu yā tácua scácu yā yóhó já má quīhi ó cā chījin ley, de tácua naquehen Yāā Dios yóhó já cuu ó sēhe yā.

6 De sīquī já cúu ndá nú sēhe yā, de nī ntají Yāā Dios Espíritu Sēhe yā já ní nquīvi inī ánō ndá nú, de sáhá yā já cáhān jee ndá nú: Tatá maá sá,

7 Tú súcuán de nduú cā cúu ndá nú tá cúu mozo, chi sēhe yā cúu nú. De sīquī já cúu nú sēhe Yāā Dios, de nīhīn nū maá tāhvī já ní nquee yuhú yā já jíín Cristo.

Já nácani inī Pablo sīquī nchivī cándíja

8 Chi jondē saá, jondē tá ncháha ca jīcūhun inī nū nāsa Yāā cúu Yāā Dios, de nī ncuu ndá nú mozo nūū ndācá jāá nsūú yāā ndāā cúu.

9 De mitan chi ja jínī ndá nú nāsa Yāā cúu yā, á vāha cā cāhān ni já maá yā ja jínī yā ndóhó. ¿Túsaá de nājēhē cúu já cúnī ndá nú nandicó cóo nú já nduu tucu nú mozo nūū ndācá já tátúnī inī ñayīví jāá nduú níhīn tīñú cuitī?

10 Chi maá-ni já née iī ndá nú quīvī jíín yōō jíín vico jíín cuīyā.

11 De yúhú nī já sanaā de nduú ní jétíñú cuitī já ní nacani nī tūhun nūū ndá nú.

12 Cáhān ndāhví nī jíín ndá nú hermano, já cani inī nū tá cúu nūū jáni inī maá nī já nduú cā squíncuu nī costumbre nchivī hebreo. Chi nduhū nī nasāhá nī maá nī tá cúu ndá máá nú jāá nduú yíhí nú nūū ley costumbre nchivī hebreo. De nduú nā cuá ní nsáhá nú já cucuécá inī ni jondē saá.

13 Chi jínī ndá nú nāsa nī ncuu já ní nacani nī tūhun já scácu yā yóhó nūū nū já xíhna ñúhún, chi sīquī já ní ncuhū ni cúu já ní jencuiñī ni ñuū nū nī nacani nī tūhun.

14 De vísō tūndóhó nī ncuu já ní ncuhū ni, de nduú ní nsáhá jéhe inī ndá nú nūū ni, de ni nduú ní ncúyichī inī nū nduhū. Chi sa nī jetáhví ndá nú nduhū modo iin ángel Yāā Dios, á modo maá Jesucristo.

15 ¿Túsaá de nājēhē cúu jāá nduú cā cúsiī inī ndá nú jíín nī mitan? Chi náhán nī já vāha nī nsāhá ndá nú já ní ntahúhvī inī nū já cúhū tīnūú nī, de tú já cuu de jondē tavā nū tīnūú váha maá nú de taji nú nūcūhun tīnūú nī nícu.

16 De mitan ¿de á nī nduu nī enemigo nū sīquī já cáchī ni

maá-ni tūhun ndāā nūū nū, á naá cúu?
17 De íyó tēe jā ndíhvī inī sīquī ndá nú, sochi nsūú jā quendōo vāha ánō nū, chi sa jā cúnī ndá dē nasāhá síín dē ndá nú jíín nduhū, tácua cundihvī inī nū jā cúu maá dē.
18 De íyó vāha tú ndíhvī inī dē jēhē ndá nú, de tú jā quendōo vāha ánō nū cúu. Chi níní cánuú jā sāhá dē jā váha ndá nú nícu, vísō ndéē ni jíín nú á nduú nī.
19 Ndá ndóhó sēhe mánī, jā síquī ndá nú cúu jā táhúhvī ndasí tucu inī ni, chi tá cúu iin ñahan jā scácu sēhe, súcuán ndóho nī jā jéhē nū. De suu cúu jā táhúhvī inī ni ndétu nī jondē ná ndúndaā ánō nū jā ndacu nú Cristo.
20 Nācā jā váha de tú jā íyó nī jíín nú mitan ñúhún, tácua cuu cāhān mānī ni jíín nú. De nduú cúcáhnú cuitī cā inī ni nāsa cani inī ni sīquī ndá nú.

Tūhun yátá sīquī Agar jíín Sara

21 Ndá ndóhó jā cúnī nū quihi nú chījin ley Moisés, cachī nūū ni: ¿A nduú ní jíni ndá nú nāsa cáhān ley ñúcuán?
22 Chi cáhān tutū īī jā Abraham nī īyo ūū sēhe yií dē. De iin ji cúu sēhe Agar, ñahan cúu mozo vehe dē. De incā ji cúu sēhe ñahan íyó libre, suu ñasíhí dē Sara jā ní ncuu ña ñahan númā.
23 De sēhe ñahan cúu mozo, nī ncacu ji tá cúu nūū cácu ndá cā sūchí lúlí. De sēhe ñahan íyó libre, nī ncacu ji sīquī jā súcuán nī nquee yuhú Yāā Dios.
24 De yáhá cúu iin tūhun yátá, chi ndúū ñahan ñúcuán cúu ña modo ndúū contrato jā ní nsāhá Yāā Dios jíín nchivī. Maá ñahan náni Agar, cúu ña tá cúu contrato ley jā váji jondē yucu Sinaí. De nchivī jā yíhí chījin contrato ley, cúu ji mozo nūū ley ñúcuán.
25 Chi Agar cúu tá cúu ley jā ní jēhe Yāā Dios xīnī yucu Sinaí jā íyó jondē Arabia. De cúu ña modo Jerusalén, ciudad nchivī hebreo, jā íyó mitan, chi ndācá sēhe Jerusalén cúu ji mozo nūū ley ñúcuán.
26 Sochi maá Jerusalén jā íyó andiví, chi sa íyó libre tá cúu nūū cúu Sara. De yóhó nchivī jā cándíja, modo sēhe ñúcuán cúu ndācá ó, chi íyó libre ndācá ó nūū contrato ley.
27 Chi súcuán yósō nūū tutū īī:

Ndóhó jā ní ncuu nú ñahan
númā jāá nduú sēhe
nú, ná cúsiī inī nū.
Ndóhó jāá nduú ní ntéhndē
chījin nú jā scácu nú, ná
cána jee nú jā cúsiī inī
nū.
Chi coo cuāhā cā sēhe ndóhó
jā ní ncuu nú ñahan
númā nsūú cā ñahan jā
ní scácu sēhe.
Cáchī tutū.

28 Hermano, sēhe Yāā Dios cúu ó, chi súcuán nī nquee yuhú yā nūū ō, tá cúu nūū ní nquee yuhú yā nūū Abraham jā coo sēhe dē Isaac.
29 De jondē saá de incā sūchí jā ní ncacu tá cúu nūū cácu ndá cā nchivī, nī jinī ūhvī ji Isaac, sūchí jā ní ncacu nī nsāhá Espíritu Santo. De

tá cúu nūū ní īyo saá, suni súcuán jínī ūhvī nchivī ndá sēhe Yāā Dios jondē mitan.

30 ¿Sochi nāsa cáhān tutū īī? Tavā nū ñahan cúu mozo ná quíhīn ña jíín sēhe ña. Chi sēhe ñahan cúu mozo, mā níhīn ji tāhvī ji nūū sēhe ñahan libre, ncachī yā jíín Abraham.

31 Túsaá, hermano, nduú cúu ó tá cúu sēhe ñahan cúu mozo, chi tá cúu sēhe ñahan libre cúu ó.

5

Ná cuíñi nīhin ó jíín tūhun jā ní nsāhá libre yā yóhó

1 De Cristo nī nsāhá libre yā yóhó jāá nduú cā yíhí ó chījin ley Moisés. Túsaá de cuiñi nīhin ndá nú jíín tūhun jā ní nsāhá libre yā yóhó, de mā ndívi tucu nú cuu nú mozo nūū ley.

2 Sāhá ndá nú cuenta, chi nduhū Pablo cáhān ni jíín nú jā tú squíncuu nú ley circuncidar, ñúcuán de nduú níhīn tīñú cuitī jā ní ncandíja nú jā ní jīhī Cristo jēhē nū.

3 De incā vuelta cáhān nīhin nī jíín ndá tēe jā ndúcú cuu circuncidar, jā tú súcuán de suni cánuú jā squíncuu dē ndiviī cuitī cā tūhun jā cáhān ley Moisés.

4 Ndá ndóhó jā ndúcú nú quendōo ndāā nū jā squíncuu nú ley, túsaá de ja nī nsiáā nū Cristo. Ja nī sndóo nú tūhun jā ní sndáhvā yā cuāchi nú sīquī jā ní ncundáhví inī Yāā Dios ndóhó.

5 Sochi maá ó chi jíca ó jíín Espíritu Santo, de cándíja ó jā ní sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó, de jā ñúcuán ñúhún inī ō jā quendōo ndāā ō quīvī jā cuiñi ó nūū yā.

6 Chi ndācá ó jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús, vísō tú cúu ó circuncidar á nduú, de nduú nā cuá níhīn tīñú. Jā níhīn tīñú cúu jā candíja ó jā sáhá yā jēhē ō. De ñúcuán sáhá jā cundáhví inī ō táhán ó.

7 Vāha nī ncandíja ndá nú nícu. ¿De ní iin nī jasī jāá nduú cā jétáhví nú tūhun ndāā túsaá?

8 Tūhun jā ní scáhān ndá dē ndóhó, chi nduú vāji nūū maá Yāā jā ní ncana ndá ndóhó jā ní nquīvi nú ndahá yā.

9 De mā náā inī ndá nú jā ndá tēe jā stáhví ndóhó, tūhun jā stéhēn dē cúu tá cúu levadura, chi vísō jacū-ni levadura, de ndáa ndihi ñujan sáhá.

10 Sochi cúcáhnú inī ni jā maá Jētohō ō sāhá yā jā má cándíja ndá nú incā tūhun jā síín cáhān. De maá Yāā Dios cuāha yā castigo ndá tēe jā sácā nuu xīnī nū, tú nā-ni tēe cúu dē.

11 De nduhū, hermano, tú jā nácani cā ni tūhun jā cánuú sāhá circuncidar jondē mitan, de ndá táhán nī nchivī hebreo mā sāhá nāvāha ji nduhū nícu. Chi mā quítī inī ji jā nácani nī tūhun jā ní jīhī Cristo yīcā cruz, de tú suni nácani nī tūhun jā cánuú sāhá circuncidar nícu.

12 De ndācá tēe jā sácā nuu xīnī nū sīquī tūhun ñúcuán, vāha cā ná quéhndē cā dē maá dē túsaá.

13 Chi ndá máá nú, hermano, nī ncana yā ndá nú tácua coo libre nū nūū ley

ñúcuán. De vísō íyó libre ndá nú, de mā cāní inī nū jā cuu quīvi nú ndācá cuāchi jā cúu modo nēhén jā cúnī maá nú, chi sa sāhá nú maá nú mozo jā chindeé nú táhán nú sīquī jā cúndáhví inī nū ji.

14 Chi ja nī squíncuu nú ndihi ley de tú squíncuu nú iin-ni tūhun jā ndácu tiñu yáhá: Cundáhví inī nū táhán nú tá cúu ṇūū cúndáhví inī nū maá nú, cáchī.

15 Sochi tú maá-ni jā nénda nú sīquī táhán nú jā cánāá nú, túsaá de coto má sāhá cā nū súcuán, chi súcuán de snáā tāhán ndá nú.

Modo jā cúnī nchivī jāá nduú cándĭja jíín modo jā sáhá Espíritu

16 Súcuán cáhān ni jíín ndá nú: Caca nú tá cúu nūū cúnī maá Espíritu Santo, de ñúcuán de mā sāhá cā nū modo jā cúnī maá nú.

17 Chi ndācá jā cúnī maá ó, ñúcuán jásī jā cúnī maá Espíritu. De jā cúnī Espíritu, suu jásī nūū modo nēhén jā cúnī maá ó. De jā ndúū yáhá chi jásī nūū tāhán, de jā ñúcuán nduú cúu sāhá nú tiñu váha jā cúnī nū sāhá nú.

18 Sochi tú maá Espíritu stéhēn nūū nū, túsaá de nduú cā yíhí nú chījin ley janahán.

19 De íyó nijīn ndācá tiñu jā sáhá nchivī jā jíca jíín modo nēhén maá, de yáhá cúu: Cásíquí ndéē tāhán ji, sáhá ji tiñu téhén, sáhá nēhén ndasí ji,

20 chíñúhún ji ídolo, sáhá tásí ji, quítī inī ji nūū táhán ji, cánāá ji, cúcuíñú inī ji. De ñamā quítī inī ji, de ndíhvī inī ji jā cúu maá ji-ni, de tétáhán ji sáhá síín ji maá ji.

21 De cúcuásún inī ji, jáhnī ji ndīyi, jíni ji, sáhá ji vico néhén, jíín ndá cā jā súcuán. De cáhān nīhin nī jíín ndá nú, tá cúu nūū ja nī ncāhān ni jíín nú saá, jā nchivī jā sáhá súcuán, mā níhīn táhvī ji quīvi ji ñuū nūū tátúnī Yāā Dios.

22 Sochi nchivī jā jíca jíín maá Espíritu Santo, ndācá tiñu yáhá sáhá yā jíín ji: Cúndáhví inī ji táhán ji, cúsiī inī ji, íyó ndeé íyó sīī inī ji, íyó paciencia ji, mānī inī ji, vāha inī ji, squíncuu vāha ji,

23 nduú sáhá ji jā cúñáhnú ji, de jásī ji jā cúnī maá ji. De nduú nā ley íyó jā cāhān cuāchi sīquī nū de tú sāhá nú ndācá tiñu yáhá.

24 De nchivī jā yíhí ndahá Cristo, chi tá cúu jā ní jahnī ji modo nēhén maá ji yīcā cruz, jondē jíín ndācá jā nēhén jā ndíyo inī ji de cútíndí ji.

25 De jā súcuán nī jēhe maá Espíritu iin vida jeé nūū ō, de suni ná cáca ó jíín modo jā stéhēn Espíritu.

26 De mā cúnduxí ó jā squítī inī ō táhán ó, de ni mā cúcuásún inī ō sīquī táhán ó.

6

Tūhun jā chindeé táhán ó

1 Hermano, tú iin táhán nú nī nsāhá cuāchi, de ndá ndóhó jā jíca jíín Espíritu Santo nachuhun ichí nú ji. De jíín tūhun vitá cāhān ndá nú jíín ji, de suni coto nú maá

nú jā má sāhá jíín nú jā quīvi nú cuāchi.

2 De chindeé nú ndá táhán nú tú nā cuá cúu jā ndóho ji, chi súcuán cúu jā squíncuu nú ley Cristo.

3 Chi tú iin nchivī jáni inī ji jā nchivī vāha cā cúu ji, vísō nsūú súcuán cúu, de stáhví ji maá ji túsaá.

4 De tá iin iin nú coto túnī nū nāsa cáá tiñu sáhá nú. De tú vāha sáhá nú, ñúcuán de cuu cusiī inī nū jíín jā sáhá maá nú, de nduú níní scáni táhán nú maá nú jíín táhán nú.

5 Chi tá iin iin ó cánuú jā squíncuu ó jíín tiñu jā ní jēhe yā nūū maá ó.

6 De ndá ndóhó jā scuáha tūhun vāha yā, chindeé nú ndá tēe jā stéhēn nūū nū jíín ndācá jā váha jā névāha nú.

7 Mā stíví nú jā cani inī nū jā cuu sāhá nú cuāchi. Chi mā cūú sāhá catá nú nūū Yāā Dios jā cani inī nū jāá nduú sáhá yā cuenta. Chi ndācá tú nāsa sáhá nchivī, suu ñúcuán nanihīn ji.

8 Chi nchivī jā sáhá jā cúnī modo nēhén maá ji, nanihīn ji jā tānū tāhvī ji sáhá modo nēhén maá ji. Sochi nchivī jā sáhá jā cúnī maá Espíritu Santo, chi nanihīn ji jā cutecū ji níí cání andiví sāhá Espíritu.

9 De mā cuítá ó jā sāhá ó ndá tiñu váha túsaá, chi tá quenda maá quīvī de nanihīn ō, de tú mā cuítá ó.

10 Túsaá de ndācá vuelta jā cuu sāhá ó, de ná sáhá vāha ó jíín ndācá nchivī, de ndá hermano ō jā cándíja cúu jā cánuú cā.

Saludo jíín tūhun jā cáchī tūhun Pablo jā sándīhí

11 Cūndēhé ndá nú jā náhnú letra tée nī cuēē nūū ndá nú, chi ndahá maá nī tée nī yáhá.

12 De ndá tēe jā sáhá fuerza dē ndá nú jā cuu nú circuncidar, sáhá dē sīquī jā cúnī dē jā cuetúhún nchivī dē. De sáhá dē tácua mā cúnī ūhvī nchivī dē jā nácani dē tūhun jā ní jīhī Cristo jēhē ō.

13 De ni maá dē jā sáhá dē circuncidar, suni nduú squíncuu vāha dē ndihi cā ley janahán. De cúnī dē jā cuu ndá nú circuncidar, tácua cuu sāhá téyíí dē maá dē jā quehen nú tunī circuncidar sāhá dē.

14 Sochi nduhū chi nduú cúnī ni sāhá téyíí nī maá nī sīquī ni iin ñúcuán, chi mátúhún-ni sīquī jā ní jīhī Jētohō ō Jesucristo yīcā cruz. Chi sīquī ñúcuán cúu modo jā ní jīhī ni, chi nī nsiáā ni ndācá jā íyó inī ñayīví, de suni modo iin ndīyi cúu nī nūū ñayīví.

15 Chi tú yíhí ó ndahá Cristo Jesús, de nduú níhīn tīñú á cúu ó circuncidar á nduú. Chi jā níhīn tīñú cúu jā ní nsāhá jeé yā ánō ō.

16 De ñúhún inī ni jā ndācá nú jā jíca jíín modo yáhá, ná sáhá cā yā jā coo ndeé coo siī inī nū, de cundáhví inī yā ndóhó. De suni ñúhún inī ni jā súcuán sāhá yā jíín ndá cā ji jā cúu ndija ji nchivī jā cándíja Yāā Dios.

17 De mitan jíín níí cā jā cuáhān ō, cúnī ni jā má stáhān cā ni iin nchivī nduhū. Chi yiqui cúñu nī ndíso seña jā ní

ntacuēhé nī nī ndoho nī jā cúu
nī mozo maá Jētohō ō Jesús.
18 Hermano, ñúhún inī ni jā
ná sáhá cā Jētohō ō Jesucristo
jā váha ndá ndóhó. Súcuán ná
cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL ÑUU NCHIVI ÑUU EFESO

1 Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chi súcuán nī jētahān inī Yāā Dios nī ntají yā nduhū. De tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá nú nchivī ñuū Efeso, já cúu nú nchivī maá yā já cándíja nú Cristo Jesús.

2 De ñúhún inī ni já Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā já váha ndá nú, de sāhá yā já coo ndeé coo siī inī nū.

Já sáhá Cristo já quéndōo vāha ánō ō

3 Ná cáhān ō já cúñáhnú ndasí Yāā Dios, Yāā cúu Tatá Jētohō ō Jesucristo. Chi nī jēhe yā ndācá já váha já íyó andiví já quéndōo vāha ánō ō, chi yíhí ó ndahá Cristo.

4 Chi jondē ncháha ca jēcōo ñayīví de nī nacāji yā yóhó já quīvi ó ndahá Cristo, tácua coo ndoo ánō ō de caca ndaā ō nūū yā.

5 Ja nī ncundáhví inī yā yóhó jondē saá, de nī nchindetu yā yóhó já naquehen yā yóhó já coo ó sēhe yā. De jíín Jesucristo nī nsāhá yā súcuán, chi nī jētahān inī maá yā já sāhá yā.

6 De já ñúcuán níní ná cáhān ō já cúñáhnú ndasí yā, chi vāha ndasí nī nsāhá yā yóhó jíín ndācá já váha inī yā, sīquī já yíhí ó ndahá Cristo, Sēhe yā já mānī yā jíín.

7 De sīquī já vāha ndasí inī Yāā Dios jíín ó, de Sēhe yā nī scácu yā yóhó já ní jīhī yā jēhē ō, de nī nee cáhnú inī yā nūū cuāchi ó.

8 De nī stéhēn yā já cúndáhví ndasí inī yā yóhó, de nī nsāhá yā já jícūhun inī ō de cúndíchí ó jíín tūhun yā.

9 De nī nsāhá yā já cunī ō iin tūhun yā já ní nchiyuhū, jáá nduú ní nsáhá yā já cunī nchivī janahán. Chi súcuán ja nī ncundaā inī yā, de nī jētahān inī yā já sāhá yā.

10 De yáhá cúu tūhun já ní ncundaā inī yā: Jondē tá quenda maá tiempo de sāhá yā já ndihi já íyó inī andiví jíín ñayīví, iin cáhnú-ni nduu, de quihi ndahá Cristo.

11 De sīquī já yíhí ó ndahá Cristo, de nīhīn ō tāhvī ō, chi ja nī nacāji Yāā Dios yóhó jondē já xíhna ñúhún. Chi súcuán nī jani inī maá yā, chi sáhá yā ndācá-ni já ní ncundaā inī yā já jétahān inī yā sāhá yā.

12 Súcuán nī nsāhá yā, tácua ndá máá nī já ní ncandíja Cristo xihna ñúhún, caca ndaā ni de súcuán de sāhá ñáhnú nī yā já viī ndasí cúñáhnú yā.

13 De saá-ni ndá ndóhó, nī jini nú tūhun ndāā tūhun vāha já scácu yā ndóhó, de nī ncandíja nú Cristo. De nī nīhīn ndá nú Espíritu Santo já ní nquee yuhú yā já cuāha yā. De ndéē Espíritu yā inī ánō nū, de cúu yā modo sello já stéhēn já cúu nú sēhe Yāā Dios.

14 De sáhá yā jā íyó seguro
inī ō jā cuéé cā de cuāha Yāā
Dios tāhvī ō, jondē tá sínu
yā tiñu jā scácu yā nchivī
yā. De quīvī ñúcuán cāhān ō
jā cúñáhnú yā, chi viī ndasí
cúñáhnú yā.

Jā jícān táhvī Pablo jēhē nchivī cándíja

15 De nduhū nī jini nī tūhun
nāsa cándíja ndá nú jā ní
nsāhá Jētohō ō Jesús jēhē nū,
jíín nāsa cúndáhví inī nū ndihi
nchivī jā yíhí ndahá Yāā Dios.

16 De jā ñúcuán nduú
jéncuiñī ni jā nácuetáhví nī
jēhē ndá nú, de tá jícān táhvī
ni de nduú náā inī ni ndá
ndóhó.

17 Chi jícān táhvī ni jā sāhá
Yāā Dios jā jīcūhun vāha inī nū
de cundíchí nú jíín tūhun yā,
de cunī cā nū nāsa Yāā cúu
yā. Chi maá yā cúu Yāā Dios
Jētohō ō Jesucristo, de cúu yā
Tatá ó jā viī ndasí cúñáhnú.

18 De jícān táhvī ni jā nastúu
cā yā inī jāá ntúnī ndá nú,
tácua jīcūhun inī nū nāsa cáá
ndihi jā ñúhún inī nū jā nīhīn
nū sīquī jā ní ncana yā ndóhó.
De jīcūhun inī nū nāsa cúcuícá
nú jíín ndācá tūhun ñáhnú
tūhun viī jā ndíso tūhun yā jā
cúu nchivī maá yā.

19 De jícān táhvī ni jā jīcūhun
inī ndá nú nāsa cúñáhnú
ndasí poder yā jā sátíñú yā inī
ánō ō jā cúu ó nchivī cándíja.
Chi nduú ndíhi cuitī poder yā.

20 De poder ñúcuán cúu jā
ní stéhēn yā tá nī nastécū yā
Cristo māhñú ndīyi, de nī nte-
nee yā Cristo lado cuáhá yā
jondē andiví.

21 De nī jani yā Cristo sīquī
ndācá jā cúñáhnú, jíín jā ndíso
tíñú, jíín jā tíin poder, jíín
jā tátúnī, jíín sīquī ndācá jā
cáhān nchivī jā cúñáhnú, cúu
tiempo mitan, cúu tiempo jā
quiji.

22 De nī nsāhá yā jā tíin
nīhin Cristo ndācá jā íyó. De
nī nsāhá yā jā maá Cristo
cúñáhnú nūū nchivī cándíja.

23 De nchivī cándíja cúu ji
tá cúu yiqui cúñu yā, chi iin-
ni cā cúu ji jíín yā, de cúnuú
yā inī ánō ji, chi Yāā jā ñúhún
chitú níí cáhnú-ni cúu yā.

2

*Nī ncācu ó sīquī jā ní
ncundáhví inī yā yóhó*

1 De nī nsāhá yā jā cutecū
ndá nú níí cání jíín Cristo. Chi
ja nī ncuu ndá nú modo ndīyi
nūū yā, nī nsāhá cuāchi nú jíín
tiñu néhén jā ní nsāhá nú.

2 Chi nī jica ndá nú jíín tiñu
ñúcuán jondē saá, tá nī niquīn
nū tiñu nchivī ñayīví, tá nī
jetáhví nú nūū tāchī cúñáhnú
jā ndácu tiñu nūū ndá cā tāchī,
de jíca nūū táchī. De suu cúu jā
scándā inī nchivī jā íyó nīhin
inī nūū Yāā Dios.

3 De ndá máá nī suni súcuán
nī jica nī, chi nī nsāhá nī
tiñu néhén jā cúnī maá nī, jíín
ndācá jā jícān yiqui cúñu nī,
jíín jā jáni nēhén inī ni jondē
saá. Jā ñúcuán suni nī ncuu
nī nchivī jā nīhīn castigo xēēn
jā cuāha yā nícu, chi inuú nī
nsāhá nī tá cúu nūū sáhá ndá
máá ji.

4 De Yāā Dios chi cuāhā
ndasí nī ncundáhví inī yā

yóhó, de vāha ndasí inī yā jíín ó.
5 De tá nī ncuu ó modo ndīyi
nūū yā jā ní nsāhá cuāchi ó, de
nī nastécū yā yóhó jā cutecū
ō níí cání jíín Cristo. Chi sīquī
jā váha ndasí inī yā cúu jā ní
scácu yā yóhó.
6 De nī nastécū yā yóhó jā
cutecū inuú ó jíín Cristo Jesús,
de tenee yā yóhó jíín yā jondē
andiví.
7 Súcuán nī nsāhá yā tácua
níí cā tiempo jā quiji de
stéhēn yā nāsa mānī ndasí yā
jíín ó, jíín nāsa vāha inī yā jíín
ó jā síquī Cristo Jesús.
8 Chi sīquī jā mānī ndasí yā
jíín ndá nú cúu jā ní scácu yā
ndóhó, chi nī ncandíja ndá nú
jā sáhá yā jēhē nū. De nsūú
sīquī jā ní nsāhá ndá máá nú
cúu, chi tāhvī jā ní jēhe yā nūū
nū cúu.
9 Chi nduú nā tiñu váha ní
nsáhá ó jā scácu yā yóhó, de jā
ñúcuán ni iin ó mā cūú sāhá
téyíí ó maá ó jā cuu scácu ó
maá ó.
10 Chi cúu ó iin tiñu vii
jā ní nsāhá maá yā, chi nī
nasāhá yā yóhó jā íyó inuú ó
jíín Cristo Jesús, tácua sāhá ó
ndācá tiñu váha jā ja nī nsāhá
tūha Yāā Dios jā sāhá ó.

Jā sáhá Cristo jā ndívi ó nūū tūhun jā mānī Yāā Dios jíín ó

11 Túsaá de nūcūhun inī ndá
nú nāsa nchivī nī ncuu nú
jondē saá. Chi nduú ní ncúu
nú nchivī hebreo, chi sa nī
ncuu nú nchivī ndācá nación
jāá nduú jínī tūhun yā. De
nchivī hebreo jā sáhá circun-
cidar yiqui cúñu, nī ncāhān
ji jā cúu nú nchivī jāá nduú
sáhá circuncidar.
12 De nūcūhun inī nū jā
jondē saá de nduú ní íyo ndá
nú jíín Cristo, de nī ncuu nú
nchivī ñuū jīcá nūū nación
Israel. De nduú ní jínī ndá
nú ndācá tūhun contrato jā ní
nquee yuhú Yāā Dios jā sāhá
yā. De nduú ní íyo Yāā Dios
jíín nú ñayīví yáhá, de nduú
nā jā váha ní ñúhun inī ndá nú
jā coo.
13 De mitan chi nī ndīvi ndá
nú nūū Yāā Dios jāá nduú ní
jínī nū tūhun yā jondē saá,
chi nī nquīvi nú ndahá Cristo
sīquī jā ní jīhī yā jēhē nū.
14 De Cristo cúu Yāā jā sáhá
jā ndúmanī tāhán ó. Chi nī
nsāhá yā jā nchivī hebreo jíín
nchivī ndá cā nación, iin-ni
cā nī nduu ó nūū yā. Chi nī
nsāhá yā jāá nduú cā jínī ūhvī
tāhán ó, de suu cúu modo jā
ní janī yā iin jā ní ndasī sava
māhñú ó jā ní nsāhá síín yóhó.
15 Chi nī nsōcō yā maá yā nī
jīhī yā, de súcuán nī sndáhvā
yā ley janahán jíín tūhun jā
ndácu tiñu jíín jā tátúnī jā
ndíso maá. Chi ley ñúcuán nī
nsāhá síín nchivī hebreo jíín
ndá cā nación jāá nduú ní jínī
ji ley. De nī nasquétáhán yā
ndihi ó jā ní nduu ó iin-ni cā
nación jeé, de yíhí ó ndahá yā.
De súcuán nī nsāhá yā jā ní
ndumanī tāhán ó.
16 De jíín jā ní jīhī yā yīcā
cruz, de nī snáā yā tūhun jā
jínī ūhvī tāhán nchivī hebreo
jíín ndá cā nación. De nī
nsāhá yā jā ní ndīvi ó nūū
tūhun jā mānī Yāā Dios jíín ó,
de nī nduu ó iin-ni cā nchivī
maá yā.

17 Chi nī nquiji Cristo nī
nacani yā tūhun vāha nūū
ndācá nchivī jā ná ndívi ji nūū
tūhun jā mānī yā jíín ji, cúu
ndá ndóhó nchivī jāá nduú ní
jínī tūhun yā, de saá-ni nchivī
hebreo jā jínī tūhun yā.
18 De mitan de sīquī jā ní
jīhī Cristo, de ndihi ó, cúu
nchivī hebreo á nchivī ndá cā
nación, cuu quīvi ó nūū Tatá
ó Yāā Dios, de iin-ni Espíritu
Santo sáhá.
19 Túsaá de nduú cā cúu ndá
nú tá cúu nchivī ñuū jīcá ni
nchivī tátū, chi iin-ni cā nī
nduu nú jíín ndá nchivī ñuū
maá yā. De táhán nchivī vehe
Yāā Dios cúu ndá nú.
20 De cúu ndá nú tá cúu
iin iin parte iin vehe cáhnú
jā cúvāha sīquī cimiento, de
cimiento ñúcuán cúu tūhun
Cristo jā ní nacani ndá apóstol
jíín ndá tēe jā ní nacani tūhun
yā janahán. De maá Jesu-
cristo cúu tá cúu iin yūū jā
cánuú cā jā yítuu squínā vehe.
21 De níí vehe cúvāha vāha
sīquī maá yā, de cúsúcún
cuāhān, de cúu iin templo īī
jā ndéē maá Jētohō ō.
22 De suu cúu ndá máá nú,
chi íyó inuú nú jíín Cristo,
de inuú-ni sámā yā ndóhó jíín
ndá cā nchivī cándíja jā cúu
ndá nú modo iin iin yūū tem-
plo. De suu cúu jā ndéē
Espíritu Yāā Dios inī nū modo
inī iin templo.

3

Jā ndíso tíñú Pablo jā nácani dē tūhun nūū nchivī jāá nduú jínī tūhun Yāā Dios

1 De jā ñúcuán nduhū
Pablo, jícān táhvī ni nūū yā.
De yíhí nī vecāa sīquī jā ní
nacani nī tūhun Cristo Jesús
nūū ndá ndóhó nchivī ndācá
nación jāá nduú ní jínī tūhun
yā nícu.
2 De jínī ni jā ní jini ndá
nú tūhun nāsa vāha ndasí nī
nsāhá Yāā Dios jíín nī, chi nī
jēhe yā tiñu nūū ni jā nácani nī
tūhun vāha yā nūū nū.
3 De tūhun yā jā ní
nchiyuhū, nī nastúu yā nūū
ni, tá cúu nūū ja nī ntee nī
jacū sīquī ñúcuán nūū nū.
4 De tá cahvi nú de cuu
jīcūhun inī nū jā ní jinī vāha nī
tūhun Cristo jā ní nchiyuhū.
5 De nduú ní stéhēn yā
tūhun yuhū ñúcuán nūū ni
iin nchivī ndācá cuīyā yātā.
De mitan cúu jā stéhēn nijīn
yā jíín Espíritu yā nūū ndá
apóstol jā ní jani ndoo yā, jíín
nūū ndá tēe nácani tūhun yā.
6 De súcuán cáhān tūhun jā
ní nchiyuhū ñúcuán: Nchivī
ndá cā nación iin cáhnú-ni
nīhīn ji tāhvī ji jíín nchivī he-
breo, chi nī ncandíja ji tūhun
jā scácu yā ji. De inuú-ni nī
nduu ndihi ji, de iin cáhnú-
ni quéndōo ndetū ánō ji sáhá
Cristo, tá cúu nūū ní nquee
yuhú Yāā Dios.
7 De jā síquī tūhun yáhá cúu
jā ní jani yā nduhū jā nácani
nī tūhun nūū ndá nú. Chi nī
ncutahvī ni tiñu váha ndasí
yáhá jā ní jēhe yā nūū ni.
De jíín poder yā nī nsāhá yā
ñúcuán jíín nī.
8 De nduhū chi cúu nī tēe
jā núu cā nūū ndācá nchivī
jā núu cā jā yíhí ndahá yā.
De vísō súcuán cúu nī, de nūū
maá nī nī jēhe yā tiñu váha
ndasí yáhá jā nácani nī tūhun

váha yā nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jínī, nāsa cuícá ndasí ó ndihi jā ndíso tūhun Cristo, jā má quēndá cuitī ō jīcūhun inī ō.

9 Chi nī jani yā nduhū jā stéhēn cājí nī nūū ndihi nchivī jā scácu yā ji. De ñúcuán cúu tūhun Yāā Dios jā ní nchiyuhū jondē janahán ndasí, chi maá yā nī nsāhá ndihi-ni.

10 De súcuán nī nsāhá yā jíín nchivī, tácua mitan de ndācá jā cúñáhnú jíín jā ndíso tíñú nūū sūcún, ná cúnī nāsa ndíchí ndasí Yāā Dios. Chi ndíchí ndasí nī nsāhá yā jíín nchivī cándíja.

11 Chi súcuán nī ncundaā inī yā jondē níí cání, de nī nsāhá yā jā maá Jētohō ō Cristo Jesús nī squíncuu yā ñúcuán.

12 De sīquī jā ní nsāhá Cristo, de mitan de cúndeé cúcáhnú inī ō jā cuu quīvi ó cāhān ō jíín Yāā Dios sīquī jā cándíja ó Cristo.

13 Túsaá de cáhān ndāhví nī jíín ndá nú jā má cúcuécá inī nū sīquī tūndóhó jā ndóho nī jēhē nū. Chi suu sáhá jā quéndōo ndetū ánō ndá nú.

Cristo cúndáhví ndasí inī yā yóhó

14 De jā ñúcuán cúu jā jécuīñī jītí nī nūū maá Yāā jā cúu Tatá Jētohō ō Jesucristo.

15 De maá yā cúu Tatá nūū ndihi nchivī yā jā ndéē andiví jíín ñayīví.

16 De jícān táhvī ni jā jíín poder yā jā cúñáhnú ndasí yā, ná sáhá yā jā cuja váha inī ndá nú jíín tūhun yā, de coo fuerza inī ánō nū, sāhá Espíritu yā.

17 De suni jícān ni jā candíja nīhin ndá nú Cristo, tácua cundeē yā inī ánō nū, de tiin váha nú tūhun jā cúndáhví inī yā ndóhó, de cuiñi nīhin nú jíín.

18 De súcuán de cuu jīcūhun váha inī nū jíín ndācá nchivī cándíja, nāsa íyó tūhun jā cúndáhví inī Cristo yóhó. Chi ndasí jítē, cání, cúnú, súcún tūhun ñúcuán, chi cuāhā ndasí sáhá.

19 Túsaá de jícān ni jā ná cúnī váha ndá nú nāsa cúndáhví inī yā yóhó, vísō nduú cúu cuitī jīcūhun inī ō ndihi ndihi. De súcuán de coo inuú nú jíín Yāā Dios jā cunuú yā inī ánō nū.

20 Túsaá de ná cáhān ō jā viī ndasí cúñáhnú yā, chi maá yā cúu Yāā jā íyó poder jā sāhá yā jā váha ndasí cā nsūú cā ndihi jā jícān ō á jā jáni inī ō. De sáhá yā ñúcuán jíín poder yā jā sátíñú inī ánō ō.

21 De ná cáhān ō jā viī ndasí cúñáhnú yā jā síquī jā ní nsāhá yā jēhē nchivī cándíja jíín jā síquī Cristo Jesús. De súcuán ná cóo jondē níí cání cuitī tiempo jā quiji. Amén.

4

Jā ní nduu inuú ndá nchivī cándíja sáhá Espíritu

1 De nduhū jā yíhí nī vecāa sīquī tūhun maá Jētohō ō, cáhān ndāhví nī jíín ndá nú jā ná cáca ndaā nū tá cúu nūū cánuú caca nú jā cúu nú nchivī jā ní ncana yā.

2 De níní coo suchí inī nū, de coo vitá inī nū. De coo

paciencia nū, de cuandeé inī
nū jíín táhán nú jā cúndáhví
inī nū ji.
3 De cundihvī inī nū jā cun-
deē mānī inuú nú, sāhá maá
Espíritu Santo nūū váji tūhun
mānī inī.
4 Chi iin-ni cúu ndá nchivī
maá yā, de íyó iin-ni Espíritu,
de inuú ñúhún inī ō jā coo jā
váha sīquī jā ní ncana yā yóhó.
5 De íyó iin-ni Jētohō ō, jíín
iin-ni tūhun cándíja ó, jíín iin-
ni tūhun jénduté ó.
6 De íyó iin-ni Yāā Dios jā
cúu Tatá ndācá ó. De maá
yā cúñáhnú nūū ndihi ó, de
sátíñú yā jíín ndihi ó, de ndéē
yā inī ndihi ó.
7 De tá iin iin ó nī ncu-
tahvī ō síín síín tiñu jā sáhá ó,
tú nāsa medida nī jēhe Cristo
ndá tāhvī nūū ō.
8 Jā ñúcuán cúu jā cáhān
tutū īī:

Tá nī ndaa yā cuānohōn yā
andiví, de nī nastútú
yā cuāhā jā yíndasī,
cuāhān yā jíín.
De nī nsajī yā tāhvī nūū ndācá
nchivī.

9 De jā cáhān tutū jā ní ndaa
yā, de suu cáhān jā xihna cā
ichi andiví nī ncuun yā jondē
nūū cūnú cā ñayīví yáhá.
10 De Yāā jā ní ncuun, suni
maá yā cúu jā ní ndaa jondē
nūū sūcún cā andiví, tácua
cuhun chitú yā níí cáhnú-ni.
11 De nī jēhe yā síín síín tiñu
jā sáhá nchivī. Chi nī jani
yā sava nchivī cuu apóstol, de
sava cā nacani tūhun yā, de
sava cā scándíja nchivī tūhun
jā scácu yā ji, de sava cā cuu
pastor jā coto nchivī cándíja,
de sava cā stéhēn.
12 Súcuán nī jani yā nchivī
maá yā jā sāhá ji tiñu cúnī yā,
tácua cuahnu cā nchivī Cristo
jíín tūhun yā.
13 De súcuán coo jondē
nduu inuú-ni ndihi ó jíín
tūhun cándíja ó, de cunī vāha
ó nāsa Yāā cúu Sēhe Yāā Dios.
De súcuán cuja vāha ó jondē
chitú inī ō jíín ndihi tūhun jā
ñúhún chitú inī Cristo.
14 De súcuán de mā cúú cā
ō modo sūchí lúlí jā ñamā jáni
yáhá jáni ñúcuán inī ji, ni mā
quívi nduū ō cháhá chúcuán
jíín síín síín tūhun jā stéhēn
ndá tēe stáhví jā ndito ndasí
dē squívi dē yóhó nūū tūhun
stáhví.
15 Chi sa ná cúniquīn ō tūhun
ndāā jíín tūhun cúndáhví inī.
De súcuán de cuahnu ó jíín
ndācá tiñu jā cúnī Cristo, Yāā
jā cúñáhnú nūū nchivī jā cúu
modo yiqui cúñu yā, chi iin-ni
cā cúu ji jíín yā.
16 De sáhá yā jā nduu inuú-
ni ndācá ji jā jíja ji cuāhān ji,
chi cúu ji modo iin-ni cā yiqui
cúñu jíín yā. De jétíñú vāha
tá iin iin ji nāsa nī nīhīn tīñú
ji, tácua scuáhnu táhán de cuja
ndá ji jíín tūhun cúndáhví inī.

Jā ndújeé ó sáhá Cristo

17 Túsaá de yáhá cúu tūhun
jā cáhān ni jíín ndá nú, de
jā cáchī maá Jētohō ō cúu jā
cáhān nīhin nī jíín nú: Jā má
cācá cā nū tá cúu nūū jíca sava
nchivī jāá nduú jínī ji nāsa
Yāā cúu Yāā Dios, chi jíca ji jíín
tūhun jā jáni cāhá inī maá ji.
18 De íyó neē jāá ntúnī ji, de
nduú névāha ji Espíritu jā váji
nūū Yāā Dios, chi nduú jínī ji
tūhun yā, sīquī jā nīhin inī ji.

19 De nduú cā cúcanoō ji, chi nī nquīvi ji jíín tiñu néhén ndasí, de ndíhvī inī ji sáhá ji ndācá tiñu téhén.
20 Sochi ndá ndóhó, chi nsūú súcuán nī scuáha nú tūhun Cristo,
21 de tú ndāā jā ní jini ndá nú tūhun yā jíín jā ní ncutūha nú jíín tūhun ndāā Jesús.
22 Túsaá de sndóo nú ndācá tiñu jā ní nsāhá nú ichi chátā, tá nī nsāhá ndá nú modo jā cúnī maá nú jā ní ncutéhén ánō nū nī nsāhá tiñu néhén tiñu stáhví jā ní ndīyo inī nū.
23 De ná ndújeé ánō nū jíín jāá ntúnī nū.
24 De cuāha ndá nú tūhun jā ndujeé nú, chi nasāhá Yāā Dios ndóhó tá cúu nūū cúnī maá yā jā caca ndaā nū jíín tiñu váha tiñu ndoo.
25 Túsaá de mā cáhān cā nū tūhun stáhví, de sa cāhān ndāā nū jíín ndācá táhán nú, chi iinni cā cúu ndihi ó.
26 Tú vāji iin jā squítī inī ndóhó, de mā quítī xēēn inī nū cuāhā hora.
27 Chi mā cuáha nú tūhun jā súcuán squívi tāchī cúñáhnú ndóhó nūū cuáchi.
28 De nchivī jā ní nsacuíhná, mā sácuíhná cā ji, chi sa satíñú ji, de cucuu ji jíín tiñu váha, tácua nīhīn ji jā cuāha ji nūū nchivī jā cúmanī nūū.
29 Ni iin tūhun nēhén mā cáhān ndá nú, chi sa cāhān nū tūhun vāha jā scuáhnu táhán jíín tūhun yā, de sáhá jā quéndōo vāha nchivī jā jíni.
30 Mā sāhá ndá nú cuāchi tácua mā cúcuécá inī Espíritu Santo Yāā Dios. Chi Espíritu yā cúu tá cúu sello jā stéhēn jā cúu nú sēhe Yāā Dios, jondē quiji quīvī jā jīnu tiñu jā scácu yā ndá nú.
31 De siáā ndá nú ndācá tūhun jā cútucu inī, jíín tūhun xēēn inī, jíín tūhun quítī inī, jíín tūhun cáhān nāvāha, jíín ndācá tūhun nēhén.
32 Chi sa coo vāha inī nū jíín táhán nú, de cundáhví inī nū ji. De cune cáhnú inī ndá nú nūū táhán nú, tá cúu nūū ní nee cáhnú inī Yāā Dios nūū nū jā ní nsāhá yā jíín Cristo.

5

Nāsa cánuú caca ndaā sēhe Yāā Dios

1 Túsaá de ndacu ndá nú Yāā Dios, chi cúu ndá nú sēhe yā jā mānī yā jíín.
2 De níní cundáhví inī nū táhán nú, tá cúu nūū ní ncundáhví inī Cristo yóhó, de nī nsōcō yā maá yā jēhē ō, nī ncuu yā tá cúu iin tīcāchí jā jéhēn āsīn nūū Yāā Dios jā ní nsōcō yā maá yā.
3 De mitan jā cúu ndá nú sēhe Yāā Dios, de ni mā sāhá nú de ni mā nátúhún nú sīquī tiñu ndiī, ni sīquī ndācá tiñu téhén, ni sīquī tiñu ndíyo inī ndatíñú.
4 De ni mā cáhān nū ndācá tūhun jā sáhá jā cúcanoō táhán, ni tūhun naā, ni tūhun jāá nduú jétíñú cuitī. Chi ndācá ñúcuán nduú níhīn tīñú. Chi sa nacuetáhví nú nūū Yāā Dios.
5 Chi ja jínī ndá nú jā ni iin nchivī jā jíca ndiī, ni jā sáhá tiñu téhén, ni jā ndíyo inī ndatíñú, mā níhīn táhvī ji quīvi ji ndahá Cristo jíín Yāā Dios jā tatúnī yā nūū ji. Chi ndācá jā ndíyo inī ji cúu tá cúu ídolo ji jā chíñúhún ji.

6 De coto ndá nú já má
stáhví ni iin ji ndóhó jíín
ndácá tūhun já cáhān cāhá ji-
ni, chi sīquī ndá tūhun nēhén
yáhá cúu já quíji castigo xēēn
Yāā Dios nūū ndá nchivī já
nīhin inī.
7 Mā quívi nduū nū jíín ji
túsaá.
8 Chi ndá quīvī yātā nī īyo
ndá nú tá cúu nūū neē, de
mitan chi íyó nú jíín luz maá
Jētohō ō, cúu já jícūhun inī nū
sīquī yā. De caca nú tá cúu
nūū jíca nchivī já túu luz yā
inī ánō ji.
9 Chi tú íyó ó jíín luz yā
de sáhá ó tiñu mānī inī, tiñu
ndāā, jíín tiñu váha.
10 Scuáha ndá nú sāhá nú
ndácá tiñu já jétahān inī maá
Jētohō ō.
11 De mā quívi nduū nū jíín
ndácá jāá nduú níhīn tīñú já
sáhá nchivī já íyó nūū neē.
Chi sa stéhēn nū nūū ji tūhun
ndāā.
12 Chi cúcanoō ō cāhān ō
sīquī tiñu já sáhá yuhū ndá ji.
13 De luz yā sáhá já nátūu
ndácá tiñu néhén já sáhá ji.
Sochi tú cuetáhví ji luz yā de
caca ji jíín luz.
14 Já ñúcuán cáhān tutū:

Ndóhó já cúhuun inī, já modo
já quíxīn nū, nacōo,
de quee nú māhñú nchivī já
cúu modo ndīyi.
De Cristo stúu yā luz yā inī
ánō nū.
Cáchī tutū.

15 Túsaá de coto vāha ndá
nú nāsa caca ndaā nū. De mā
cācá nú tá cúu nūū jíca ndá tēe
naā xīnī, chi sa caca nú tá cúu
nūū jíca ndá tēe ndíchí.
16 Mā snáā nū tiempo, chi
cundihvī inī nū jíín tiñu yā,
chi íyó cuāhā cuāchi ndá quīvī
yáhá.
17 Túsaá de mā cōó naā xīnī
nū, chi sa jīcūhun vāha inī nū
nā tiñu jétahān inī maá Jētohō
ō.
18 De mā jíni nú, chi tīví
nú sāhá. Chi sa nducú nú já
cunuú Espíritu Santo inī ánō
nū.
19 De cāhān ndá nú jíín
táhán nú jíín salmo jíín
himno, yaā īī já cáhān tūhun
yā. De inī ánō nū cāhān nū jíín
yā jíín ndācá yaā, chi ñúcuán
cúu já jíta ánō nū nūū yā já
chíñúhún nú yā.
20 De níní nacuetáhví nú
sīquī ndácá-ni nūū Tatá ó Yāā
Dios de nacunehen nú síví
maá Jētohō ō Jesucristo.

Nāsa squíncuu vāha nchivī
cándíja nūū táhán ji

21 De cuetáhví ndá nú nūū
táhán nú sīquī já íyó yíñúhún
nú nūū Cristo.
22 Ndá ndóhó ñahan já cúu
ñasíhí, cuetáhví nú nūū yií nú,
tá cúu nūū jétáhví nú nūū
maá Jētohō ō.
23 Chi yií cúñáhnú nūū
ñasíhí, tá cúu nūū cúñáhnú
Cristo nūū yóhó nchivī
cándíja. De maá yā scácu yā
yóhó, já cúu ó tá cúu yiqui
cúñu yā, chi iin-ni cā cúu ó
jíín yā.
24 De tá cúu nūū jétáhví
nchivī cándíja nūū Cristo,
suni súcuán cánuú já cuetáhví
ñasíhí ndihi já cáhān yií ña.
25 De ndá ndóhó tēe cúu
yií, cundáhví inī nū ñasíhí nú,
tá cúu nūū ní ncundáhví inī

Cristo yóhó nchivī cándíja, de nī nsōcō yā maá yā jēhē ō.

26 Súcuán nī nsāhá yā tácua coo ndoo coo iī ō nūū yā, de nī naquete yā ánō ō jíín tūhun yā jíín jā ní jenduté ó.

27 De yóhó nchivī cándíja chi cuiñi ó nūū yā, de viī cuñáhnú ó. De mā cúndeē cuāchi ánō ō, de ni iin jāá nduú viī, de ni iin jā súcuán, chi sa coo ndoo coo iī ō nūū yā, de nduú nā cuá cumanī cā.

28 De tá cúu nūū ní ncundáhví inī Cristo nchivī cándíja, suni súcuán cánuú jā cundáhví inī yií ñasíhí dē, tá cúu nūū cúndáhví inī dē maá dē. Chi tēe jā cúndáhví inī dē ñasíhí dē, maá dē cúu jā cúndáhví inī dē.

29 Chi ni iin tēe nduú jínī ūhvī dē maá dē, chi sa scájī dē maá dē de jíto vāha dē maá dē. De suni súcuán sáhá Cristo jíín yóhó nchivī cándíja nūū yā.

30 Chi cúu ó tá cúu yiqui cúñu yā, de iin iin ó cúu tá cúu iin iin parte yiqui cúñu yā.

31 De suu cúu tá cúu tēe jā sndóo dē tatá dē naná dē, de quétáhán dē jíín ñasíhí dē, de iin-ni cā cúu ndúū dē.

32 Cúñáhnú ndasí tūhun yuhū yáhá, de cáhān ni jā nchivī cándíja suni súcuán quétáhán ji jíín Cristo.

33 De suni súcuán cánuú jā tá iin iin nú cundáhví inī nū ñasíhí nú, tá cúu nūū cúndáhví inī nū maá nú. De ñasíhí ná cóo yíñúhún ña jíín yií ña.

6

1 De ndá ndóhó sēhe, candíja nú nūū tatá nú nūū naná nú, chi súcuán cúu jā sáhá vāha nú jā cándíja nú Jētohō ō.

2 Chi yáhá cúu iin táhán jā úxī tūhun jā ndácu tiñu jā ní jēhe yā, de xihna cā tūhun yáhá cúu jā ndíso tāhvī: Coo yíñúhún nú nūū tatá nú nūū naná nú,

3 tácua quendōo ndetū nū, de náhán cutecū nū inī ñayīví, cáchī.

4 De ndá ndóhó tatá, mā squítī inī nū sēhe nú, chi sa scuáhnu nú ji jíín tūhun jā cuetáhví ji, de stéhēn nū nūū ji jā candíja ji maá Jētohō ō.

5 De ndá ndóhó mozo, squíncuu nú nūū patrón nū ñayīví yáhá, de coo yíñúhún nú de cundihvī inī nū jā má stíví nú nūū dē. De ndāā de vāha satíñú nú, de cani inī nū jā nūū Cristo sátíñú nú.

6 Mā sátíñú vīxī nū maá hora jā jínī dē tácua cuetúhún dē ndóhó. Chi sa sāhá ndá nú cuenta jā mozo Cristo cúu nú. De sāhá nú jā jétahān inī Yāā Dios jondē jíín inī jíín ánō nū.

7 De cusiī inī nū jā satíñú nú, de cani inī nū jā nūū maá Jētohō ō sátíñú nú, nsūú nūū nchivī.

8 Chi ja jínī ndá nú jā tiñu váha jā sáhá iin iin nú, de nīhīn nū yāhvi sīquī tiñu ñúcuán nūū maá Jētohō ō, vísō cúu nú mozo á tēe jā sátíñú maá.

9 De ndá ndóhó patrón, suni súcuán sāhá nú jíín mozo nū, de mā cáhān xēēn nū jíín ji. Chi nūcūhun inī nū jā suni maá nú jíín maá ji yíhí nú ndahá Jētohō ō, Yāā jā ndéē andiví. De nduú sáhá yā

cuenta nāsa cúu iin iin nchivī, chi inuú sáhá yā jíín ji.

Jā ná cúcutú ó jíín ndācá fuerza Yāā Dios

10 De íyó incā tūhun, hermano. Nducú ndá nú jā ná cóo fuerza inī nū jíín fuerza maá Jētohō ō jā íyó inuú ndá nú jíín yā, chi íyó ndasí poder yā.

11 De cucutú nú jíín ndācá fuerza Yāā Dios, tácua cuu cuiñi nīhin nú jā má stáhví tāchī cúñáhnú ndóhó.

12 Chi modo jā cánāá ó jíín ndācá jānēhén. De nsūú nchivī cúu jā cánāá ó jíín, chi sa jíín ndācá tāchī jā jíca nūū sūcún. De ñúcuán cúu ndá jā cúñáhnú, jíín jā ndíso tíñú, jíín jā tátúnī nūū nchivī ñayīví yáhá jā jíca ji nūū neē.

13 Túsaá de cucutú ndá nú jíín ndihi fuerza Yāā Dios, tácua cuu cuiñi nīhin nú quīvī jā coto túnī tāchī ndá nú. De súcuán coo tūha nú jíín ndācá ndihi jā cuiñi nīhin nú jíín.

14 Túsaá de cuiñi nīhin nú jíín tūhun ndāā jā cúu tá cúu jā yíhí cutú cinturón chījin nú. De sacutú nú maá nú jíín tūhun jā caca ndaā nū, de ñúcuán cúu modo jā cúcutú soldado jíín sahma cāa jā ndásī dē.

15 De níní coo tūha ndá nú jā nacani nú tūhun ndeé tūhun sīī inī jā váji nūū Yāā Dios. De ñúcuán cúu modo jā chíhi soldado zapato jēhē dē.

16 De jā cánuú cā cúu jā candíja nú jā íyó yā jíín nú. De ñúcuán cúu tá cúu jā jásī nū maá nú jíín iin escudo. Chi jíín tūhun jā cándíja nú ñúcuán, de cuu sndáhvā nū ndihi jā tájí maá tāchī cúñáhnú, jā cúu tá cúu flecha jā cáyū yáñuhūn punta.

17 De cuiñi ndá nú jíín tūhun jā ní scácu yā ndóhó, jā cúu tá cúu iin xiní cāa. De cuetíñú nú tūhun jā yósō nūū tutū Yāā Dios jā ní jēhe Espíritu Santo nūū nū. Chi ñúcuán cúu modo jā jétíñú soldado espada dē.

18 De níní cācān táhvī nū nūū Yāā Dios sīquī ndihi-ni, de cāhān ndāhví nú jíín yā jíín fuerza Espíritu. Túsaá de ndito coo inī nū, de mā jéncuiñī nū jā cācān táhvī nū jēhē ndācá nchivī maá yā.

19 De suni cāhān nū jēhē ni, tácua nīhīn ni tūhun jā cāhān ni, de coo téyíí inī ni jā nacani cájí nī tūhun jā ní nchiyuhū jā scácu yā nchivī.

20 Chi nī ntetíñú yā nduhū jā jíca nī nácani nī tūhun ñúcuán, de jā síquī ñúcuán cúu jā yíhí nī vecāa. De cācān táhvī ndá nú jā coo téyíí inī ni cāhān ni tūhun yā, tá cúu nūū cánuú jā cāhān ni.

Saludo jā sándīhí

21 Tíquico cúu iin hermano jā mānī ō jíín, de cúu dē tēe squíncuu vāha jā chíndeé táhán jíín nī nūū tiñu maá Jētohō ō. De maá dē cachī tūhun ndihi nāsa cuáhān tiñu nī de nāsa íyó nī.

22 Jā ñúcuán nī ntají nī dē cuēē dē nūū nū, tácua cachī dē nāsa íyó ndá nī, de coo ndeé inī ndá nú sāhá dē.

23 De ñúhún inī ni jā Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī ndācá nú jā cúu nú

hermano, de coo manī cā nū
jíín yā, de candíja nīhin nú.
24 De ñúhún inī ni jā ná sáhá
cā yā jā váha ndá nú jā mānī
ndija nú jíín Jētohō ō Jesu-
cristo. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL ÑUU NCHIVI ÑUU FILIPOS

1 Ndúū ni cúu Pablo jíín Timoteo, mozo Jesucristo. De tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó hermano jā ndéē ñuū Filipos, jā cúu ndá nú nchivī maá yā jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús. De suni tée nī nūū ndá tēe jā ndíso tíñú jā jíto ndóhó, jíín nūū ndá tēe jā chíndeé ndá ndóhó.

2 De ñúhún inī ndúū ni jā Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de sāhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Jā jícān táhvī Pablo jēhē nchivī cándíja

3 Ndācá vuelta jā núcūhun inī ni ndá nú, de nácuetáhví nī nūū Yāā Dios.

4 De tá jícān táhvī ni, de níní cúsiī inī ni jā jícān táhvī ni jēhē nū.

5 Chi nī nchindeé táhán ndá nú jíín nī jā scáca ó tūhun vāha yā, jondē quīvī jā ní ncandíja nú de jondē mitan.

6 De jínī ndija nī jā maá Yāā jā ní squíjéhé tiñu váha jíín nú, cucuu yā jíín jondē quīvī jā nenda Jesucristo, de sínu ndihi yā.

7 De íyó vāha jā súcuán jáni inī ni sīquī ndācá nú, chi mānī ndasí nī jíín nú, de inuú-ni nī nsāhá yā jā váha yóhó. De súcuán cúu vísō yíhí nī vecāa á vísō cuiñi nī nūū ndācá tēe cúñáhnú jā cāhān ni jēhē tūhun jā scácu yā yóhó jā tūhun ndāā cúu.

8 Chi Yāā Dios jínī yā nāsa mānī ndasí nī jíín ndá nú, tá cúu nūū mānī ndasí Jesucristo jíín ó.

9 De jícān táhvī ni jā ná cáa cā cundáhví inī nū táhán nú, jíín jā jīcūhun cā inī nū de cundíchí nú jíín ndācá tūhun yā.

10 De súcuán de cuu nacāji nú ndācá jā váha jā cuniquīn nū, de caca ndaā nū, tácua mā cōó ni iin cuāchi sīquī nū quīvī jā nenda Cristo.

11 De súcuán de cāyā cuāhā tiñu váha jā sāhá Jesucristo jíín ndá nú. De sāhá jā coo yíñúhún nchivī nūū Yāā Dios de cāhān ji jā viī ndasí cúñáhnú yā.

Jā técū ō cúu jā técū Cristo inī ō

12 Hermano, cúnī ni jā ná cúcáhnú inī ndá nú nāsa nī nsāhá tūndóhó jā ní ndoho nī. Chi nī nsāhá jā ní jītē nuu cā tūhun jā scácu yā yóhó.

13 Chi ndācá soldado jā íyó inī palacio, jíín ndá cā nchivī, jínī ji jā yíhí nī vecāa jā síquī Cristo.

14 De sīquī jā yíhí nī vecāa, jā ñúcuán cúu jā víhí cā níhīn ndeé inī cuāhā hermano jā cándíja nūū Jētohō ō. De íyó téyíí cā inī ndá dē jā nácani dē tūhun yā, de nduú núu cuitī inī dē.

15 De ndāā chi sava tēe nácani dē tūhun Cristo sīquī jā cúcuásún inī dē jíín jā nduxí dē. De sava cā dē chi sa nácani

dē tūhun yā sīquī jā vāha inī dē.
16 Sava dē nácani tūhun Cristo sīquī jā ndúcú dē jā váha maá dē-ni, de nduú ndija dē, chi cúnī dē jā nīhīn cā ni tūndóhó jā yíhí nī vecāa.
17 Sochi sava cā dē chi nácani dē tūhun sīquī jā cúndáhví inī dē nduhū, chi jínī dē jā yíhí nī vecāa sīquī jā cáhān ni jēhē tūhun jā scácu yā yóhó.
18 Nduú nā cuá sāhá túsaá, chi ndācá-ni modo scútē nuu ndá dē tūhun Cristo, vísō tú ndija dē á nduú. De yáhá cúu jā cúsiī inī ni sáhá. De suni cusiī cā inī ni,
19 chi jínī ni jā ndācá yáhá sáhá jā vāha cā coo jíín nī, chi jícān táhvī ndá nú jēhē ni, de Espíritu Jesucristo chíndeé yā nduhū.
20 Chi ñúhún inī ni de cúu ndasí inī ni jā má sāhá nī ni iin jā sāhá jā cucanoō ni nūū yā. Chi sa coo téyíí inī ni jā cāhān ni tūhun yā, tácua nduñáhnú cā Cristo sāhá nī mitan, tá cúu nūū ja nī nsāhá nī níí jā váji nī, de vísō cutecū ni á cuū ni.
21 Chi jā técū ni cúu jā técū Cristo inī ni, de jā cuū ni cúu jā víhí cā quendōo vāha nī.
22 De tú cutecū cā ni, de cuu scáca cā ni tiñu maá Jētohō ō. Túsaá de nduú cúcáhnú inī ni ní iin cúu jā váha cā, á jā cutecū ni á jā cuū ni.
23 Chi māhñú ndúū tūhun yáhá íyó nīhin nī. Chi iin cúu jā cúnī ni quīhīn ni cundeē ni jíín Cristo, chi ñúcuán cúu jā víhí cā coo vāha nī.
24 Sochi cánuú cā jā cutecū cā ni jā síquī ndá ndóhó.
25 Túsaá de íyó seguro inī ni jā quendōo nī ñayīví yáhá cundeē cā ni jíín ndá nú, tácua stéhēn cā ni nūū nū nāsa caca vāha cā nū jíín yā, de cusiī cā inī ndá nú jíín tūhun cándíja nú.
26 Tú súcuán de cuēē ni cundeē tucu nī jíín ndá nú, de cusiī ndasí inī nū jā síquī nduhū, sāhá maá Cristo Jesús.
27 De maá iin-ni cúu jā cundihvī inī nū caca ndaā nū, tá cúu nūū cánuú caca nú sīquī jā cándíja nú tūhun Cristo. Ñúcuán de vísō cuēē ni jā nacunī tāhán ó, á cundeē jīcá nī, de nīhīn ni tūhun nú jā íñí nīhin ndá nú jíín tūhun yā, de íyó inuú inī nū, de inuú-ni ndúcú ndéé ndá nú sīquī tūhun jā cándíja ó jā scácu yā yóhó.
28 De mā cúyūhú cuitī ndá nú jā sáhá ndá jā jínī ūhvī ndóhó. Chi jā jínī ūhvī ji ndóhó, ñúcuán stéhēn jā tānū tāhvī ji, de suni stéhēn jā cācu ánō ndá máá nú sāhá Yāā Dios.
29 Chi nī jēhe Cristo ūū jā váha nūū nū: Nsūú maá-ni jā candíja nú yā, chi suni jā ndoho nú jā síquī yā.
30 Chi maá nī jíín ndá ndóhó, modo jā cánāá ó jíín ndācá jā nēhén. Chi nī jinī ndá nú jā súcuán nī nsāhá maá nī, de níhīn nū tūhun jā sáhá cā ni jondē mitan.

2

Jā ní nsāhá suchí yā maá yā de nī nduñáhnú yā

1 Túsaá de sáhá Cristo jā íyó ndeé inī ndá nú, jíín jā cúsiī inī nū sīquī jā vāha inī yā jíín

nú. De íyó Espíritu yā jíín nú, de mānī nū jíín táhán nú, de jíto ndáhví nú ji.

2 Tú súcuán de ná cúcuu cā ndá nú jíín ndācá tūhun yáhá, tácua cusiī ndasí inī ni. De inuú-ni coo inī ndá nú, de cundeē mānī nū, de inuú-ni coo ánō nū, de inuú cani inī nū.

3 De ni iin tiñu mā sāhá nú jā quendōo vāha maá nú-ni, ni jā sāhá téyíí nú maá nú. Chi sa sāhá suchí ndá nú maá nú, de sāhá nú cuenta jā vāha cā táhán nú nsūú cā maá nú.

4 De mā cúndihvī inī nū maá-ni tiñu jā quendōo vāha maá nú-ni, chi suni cundihvī inī nū tiñu jā quendōo vāha táhán nú.

5 De cani inī ndá nú tá cúu nūū ní jani inī Cristo Jesús.

6 Chi maá yā cúñáhnú inuú yā jíín Yāā Dios, de vísō súcuán de nduú ní jáni inī yā jā cuñáhnú inuú yā jíín Yāā Dios.

7 Chi nī nsiáā yā jā cúñáhnú yā, de nī nduu yā tá cúu mozo, de nī ncacu yā nī nduu yā tēe.

8 De tá nī nduu inuú yā jíín tēe, de nī nsāhá suchí yā maá yā. De nī jetáhví yā jondē jíín tūhun jā cuū yā, de jondē jíín tūhun canoō jā cuū yā yīcā cruz.

9 Jā ñúcuán nī nsāhá Yāā Dios jā viī ndasí nī nduñáhnú yā, de síví yā cúñáhnú ndasí cā nūū ndá cā síví.

10 De ndācá jā íyó andiví jíín ñayīví jíín chījin ñayīví, tá cuni ji síví Jesús de jēcuīñī jītí ji.

11 De cāhān ndāā ndiviī ji jā Jesucristo cúu maá Jētohō ō. De súcuán stéhēn ji jā cúñáhnú ndasí maá Tatá yā Yāā Dios.

Nchivī cándíja cúu ji tá cúu tiūūn jā jéndūtē

12 Túsaá hermano, tá cúu jā níní nī jetáhví ndá nú tūhun jā ní ncāhān ni tá nī īyo nī jíín nú, suni súcuán víhí cā cuetáhví nú mitan jā íyó jícá nī jíín nú. De cundihvī inī nū jā caca ndaā nū jíín tūhun jā ní scácu yā ndá nú, de caca yíñúhún nú de cundihvī inī nū jā má stíví nú nūū yā.

13 Chi Yāā Dios sáhá yā jíín ndá nú jā cúu inī nū sāhá nú tiñu váha, de chíndeé chítuu yā ndóhó jā squíncuu nú tiñu jétahān inī yā.

14 Ndihi jā sáhá nú, de mā cáhān sōó nú, ni mā tétáhán nú,

15 tácua cuu ndá nú sēhe Yāā Dios jāá nduú nā cuāchi coo sīquī nū de coo ndaā nū. De caca ndoo ndá nú māhñú nchivī nēhén nchivī nīhin inī. Chi māhñú nchivī ñúcuán stéhēn nū tiñu váha nú, de súcuán cuu ndá nú tá cúu tiūūn jā jéndūtē nūū neē inī ñayīví.

16 De stéhēn nū tūhun yā nūū ji jā cutecū ji níí cání sāhá. De súcuán de cusiī ndasí inī ni quīvī jā nenda Cristo, chi cunī ni jāá nduú ní jíca cāhá nī, ni nduú ní nsátíñú cāhá nī.

17 De vísō ná cúū ni jā sōcō ni maá nī nūū yā jā síquī ndá nú, de ñúcuán cúu jā ndúcú nī scándíja cā ni ndóhó, tácua sōcō nū maá nú sāhá nú tiñu váha sīquī jā cándíja nú yā. Jā ñúcuán cúsiī inī ni, de cúnī ni jā suni cusiī inī ndá nú jíín nī.

18 Túsaá de cusiī inī ndá
máá nú jíín nī, de inuú ná
cúsiī inī ndācá ó.

Tūhun Timoteo jíín Epafrodito

19 De ñúhún inī ni jā cuāha
maá Jētohō ō Jesús tūhun jā
tají ñamā ni Timoteo cuēē dē
nūū ndá nú, tácua ndusiī inī
ni tá nīhīn ni tūhun nāsa íyó
ndá nú.

20 Chi nduú cā nā incā tēe
íyó yáhá jā inuú jáni inī jíín
nī, tá cúu nūū cúu maá dē jā
ndíhvī ndija inī dē jēhē nū.

21 Chi ndihi cā dē ndúcú dē
jā cuu maá dē, de nsūú jā cúnī
Cristo Jesús.

22 De ja jínī ndá nú jā tēe
vāha cúu Timoteo. Chi tá
cúu sēhe jíín tatá, súcuán nī
nsatíñú dē jā nácani dē tūhun
vāha yā jíín nī.

23 Túsaá de ñúhún inī ni jā
tají nī dē cuēē dē nūū nū, tá
ja nī ncucáhnú inī ni nāsa coo
jíín nī.

24 De jáni ndija inī ni jā
cuāha Jētohō ō tūhun jā suni
maá nī jīnū yāchī ni nūū ndá
nú.

25 De suni jáni inī ni jā
cánuú tají nī hermano ō
Epafrodito cuēē dē, chi tēe
jā sátíñú jíín nī sīquī tūhun
yā cúu dē, de chíndeé táhán
dē jíín nī. Chi ndá máá nú nī
ntají nú dē jā sāhá dē ndācá
jā cúmanī nūū ni.

26 Chi cúu ndasí inī dē na-
cunī tucu dē nūū ndá nú. De
nī ncucuécá ndasí inī dē, chi
nī nīhīn ndá nú tūhun jā ní
ncuhū dē.

27 De jāndáā jā ní ncuhū dē,
de ja ñatin cuū dē nícu. Sochi
Yāā Dios nī ncundáhví inī yā
dē, de nsūú mátúhún dē-ni,
chi saá-ni nduhū, tácua mā
cāá cā jā cucuécá inī ni jēhē dē
nícu.

28 Jā ñúcuán cúu jā ndíhvī cā
inī ni jā tají nī dē cuēē dē nūū
nū, tácua ndusiī inī nū jā na-
cunī tucu nú nūū dē. De saá-
ni nduhū mā cúcuécá ndasí cā
inī ni.

29 Túsaá de cusiī inī ndá nú
jā najinū dē nūū nū, chi cúu
dē hermano ō jā cándíja maá
Jētohō ō. De coo yíñúhún nú
jíín ndācá tēe jā cúu tá nūū
cúu maá dē.

30 Chi jā síquī tiñu Cristo
cúu jā ja ñatin cuū dē nícu.
Chi nī nchundeé inī dē jā cuū
dē sīquī jā chindeé dē nduhū
jíín tiñu jāá nduú ní íyo modo
sāhá ndá máá nú.

3

Tūhun jā caca ndaā vāha ó

1 De mitan, hermano, cusiī
inī ndá nú jíín maá Jētohō ō.
Nduhū chi nduú cuítá nī jā
tée tucu nī tūhun yáhá nūū nū,
chi cuetíñú jā quendōo vāha
cā ndá nú.

2 Coto nú maá nú nūū ndá
tēe jā sáhá tiñu néhén, jā cúu
dē tá cúu tinā. Chi ndúcú ndá
dē stácuēhé dē ndóhó jā sāhá
dē circuncidar, de nduú sáhá
dē tiñu ndāā.

3 Sochi maá ó cúu nchivī
jā ní ncuu circuncidar ndija,
chi chíñúhún ó nūū Yāā Dios
jondē jíín inī jíín ánō ō, de
cúsiī inī ō jā yíhí ó ndahá
Cristo Jesús. De nduú cándíja
ó maá ó jā quendōo ndāā ō
jíín tiñu jā sáhá maá ó-ni.

4 Chi tú jā súcuán cúu de
nduhū chi suni cuu candíja
nī tiñu jā sáhá maá nī nícu.

Chi tú ní tēe jáni inī dē jā cuu candíja dē maá dē, de nduhū chi víhí cā cuu candíja nī maá nī.

5 Chi nī ncuu nī circuncidar nūū únā quīvī jā ní ncacu nī. De tatā Israel cúu nī, de suni táhán tatā Benjamín, de iin hebreo sēhe hebreo cúu nī. De suni nī ncuu nī tēe grupo fariseo jā ní squíncuu nī ndācá ley táhán ñuū ni hebreo.

6 De nī nsāhá nāvāha nī nchivī cándíja, chi ndasí nī ndihvī inī ni jā má sáma ji modo ley janahán. De ni iin nduú ní ncúu cāhān jāá nduú ní squíncuu nī ley ñúcuán, chi nī squíncuu vāha nī.

7 Sochi ndācá jā ní ncandíja nī ñúcuán, chi sáhá nī cuenta jāá nduú nā cuá níhīn tīñú cuitī, chi mitan de nī ncandíja nī Cristo.

8 De suni sáhá nī cuenta jā vāha cā ná náā ndihi jā ní ncandíja nī ñúcuán, chi vāha ndasí cā cúu jā ní nquīvi nī ndahá maá Jētohō ni Cristo Jesús. De jā síquī maá yā de nī nsiáā ni ndihi ñúcuán, de sáhá nī cuenta jā tá cúu yācá-ni cúu. Súcuán nī nsāhá nī tácua quīvi nī ndahá Cristo.

9 De mitan de inuú-ni cúu nī jíín yā. De nduú cā ndúcú nī jā quendōo ndāā ni jíín ley ñúcuán, chi sa Yāā Dios nī sndáhvā yā cuāchi nī sīquī jā ní ncandíja nī Cristo. Chi súcuán squéndōo ndāā yā nchivī cándíja.

10 De mitan de cúnī ni jīcūhun vāha cā inī ni nāsa Yāā cúu yā. De cúnī ni jā poder jā ní natecū yā coo jíín nī. De cúnī ni ndoho nī jíín yā, de jondē ndoho ndihi nī tá cúu nūū ní ndoho maá yā jā ní jīhī yā.

11 Chi ñúhún ndasí inī ni jā natecū ni tá cúu nūū ní natecū maá yā.

Jā ndúcú ndéé Pablo sínu dē carrera dē

12 De ncháha ca nīhīn ni ndihi jā ní ncāhān ni ñúcuán, de ni ncháha ca cuja nī jíín. De ndúcú ndéé nī sīquī ndá ñúcuán, chi ñúhún inī ni jā nīhīn ni, chi jā ñúcuán cúu jā xihna cā maá Cristo Jesús nī nīhīn nduhū.

13 Hermano, nduú cáhān ni jā ja nī nīhīn ni ndihi ñúcuán. De íyó iin jā sáhá nī, cúu jā squéndōo nī ndācá jā ní ncuu ichi chátā, de ndúcú ndéé nī jā nīhīn ni ndācá jā íyó ichi núū.

14 Chi cúu ñúcuán modo jā jínu nī iin carrera cuāhān ni jondē jīnū ni andiví, de nīhīn ni premio jā cuāha Yāā Dios. Chi nī ncana yā yóhó jā cōhōn nūū yā andiví sīquī jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús.

15 De ndācá ó jā ja nī jija vāha ó jíín tūhun cándíja ó, súcuán ná cáni inī ō. De tú ní iin nú síín jáni inī nū, de Yāā Dios suni stéhēn yā nūū nū jāá nsūú súcuán cúu.

16 De jíni ñúhún cani inī ō de caca ó modo jā quétáhán jíín jā ja nī nīhīn ō.

17 Hermano, ndacu ndá nú nduhū. De cūndēhé vāha nú nāsa jíca nchivī ndāā, chi jíca ji tá cúu nūū ní stéhēn ni nūū nū.

18 De ja nī ncuu quéhén vuelta jā ní ncāhān ni jíín nú,

de jondē jácu nī cáhān tucu nī mitan, jā íyó cuāhā nchivī jā jíca ji iin modo jā stéhēn jā jínī ūhvī ji tūhun jā ní jīhī Cristo yīcā cruz.

19 De iin quīvī de tānū tāhvī nchivī ñúcuán. Chi maá-ni jā yájī vāha ji cúu jā chíñúhún ji. De sáhá téyíí ji maá ji jíín tiñu néhén jā jéhe tūhun canoō. De maá-ni jā íyó inī ñayīví cúu jā ndíhvī inī ji.

20 Sochi maá ó chi nchivī jā cundeē andiví cúu ó, de ndétu ó jā jondē ñūcuán ndiji Jētohō ō Jesucristo, Yāā jā scácu yóhó.

21 De maá yā nasāma yā yiqui cúñu ndāhví ó, tácua nduu ó tá cúu nūū cáá maá yā jā viī cúñáhnú yā. De súcuán sāhá yā jíín poder yā jā cúñáhnú yā sīquī ndihi-ni.

4

Níní ná cúsiī inī ō jíín Jētohō ō

1 Túsaá hermano, cuiñi nīhin ndá nú jíín maá Jētohō ō. Chi mānī ndasí nī jíín nú, de cúnī ni jā cunī tāhán ó, de cúsiī inī ni jíín nú, de modo premio ni cúu ndá nú.

2 De cáhān ndāhví nī jíín ndóhó Evodia jíín Síntique jā inuú coo inī ndúū nū, chi cúu nú hermana jā cándíja nú maá Jētohō ō.

3 De suni cáhān ndāhví nī jíín ndóhó, tēe jā ní nchindeé táhán vāha jíín nī, jā chindeé nú ndúū hermana ñúcuán, chi nī nsatíñú nīhin ña jíín nī sīquī tūhun jā scácu yā yóhó. De suni súcuán nī nsāhá Clemente jíín sava cā nchivī jā ní nsatíñú jíín nī. De nī jēcōsō síví ji nūū libro jā yósō síví nchivī jā cutecū níí cání.

4 De níní cusiī inī ndá nú jíín maá Jētohō ō. De incā vuelta cáhān ni jā cusiī inī nū.

5 Sāhá vāha nú jíín ndācá nchivī, tácua cunī ji jā súcuán vāha inī nū. Chi maá Jētohō ō, ñatin-ni íyó yā jíín nú.

6 Mā nácani ndasí inī nū sīquī ni iin. Chi sa cāhān nū jíín Yāā Dios sīquī ndācá jā nácani inī nū. Chi cāca̱n ta̱hvī nū, de cāhān ndāhví nú, de suni nacuetáhví nú nūū yā.

7 Ñúcuán de sāhá Yāā Dios jā coo ndeé coo siī ndasí inī nū, de súcuán coo jíín nú jondē mā jícūhun cā inī nū nāsa cúu jā sáhá yā jíín nú. De coto vāha yā ánō nū jíín jāá ntúnī nū, jā coo cuāhā tūhun ndeé tūhun sīī inī jíín nú sīquī jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús.

Jā ná cáni inī ō sīquī ndācá jā váha

8 De iin-ni cā tūhun íyó, hermano. Cani inī ndá nú sīquī ndācá jā íyó ndāā, jíín jā sáhá yíñúhún, jíín ndācá tiñu jā sáhá vāha, jíín tiñu íyó ndoo, jíín ndācá jā íyó mānī inī, jíín jā viī sáhá. De níní nūcūhun inī nū ndācá jā váha jā sáhá jā nácuetáhví nú nūū yā.

9 Ndācá jā ní stéhēn ni nūū nū, jā ní ncutūha ndá nú nūū ni, jā ní jini nú nī ncāhān ni, jíín jā ní jinī nū nī nsāhá nī, ndāca̱ ñúcuán suni sāhá ndá nú. Ñúcuán de maá Yāā jā jéhe tūhun ndeé tūhun sīī inī, coo yā jíín nú.

Já ní nsōcō nchivī Filipos nūū Pablo

10 De cúsiī ndasí inī ni sáhá maá Jētohō ō, chi mitan de nī ndijéhé tucu ndá nú já chindeé nú nduhū. De nsūú já ní naā inī nū sāhá nú súcuán, chi sīquī jāá nduú ní íyo modo.

11 De nsūú já cáhān ni já ndóho ndáhví nī, chi ja nī ncutūha nī cúsiī inī ni jíín já névāha nī.

12 Jínī ni cutecū ndāhví nī, de jínī ni cutecū cuīcá nī. Chi nī ncāan nī jíín ndācá-ni, á já ndahā chījin nī á já cuū ni sōco, á já cunevāha cuāhā ni á já cumanī nūū ni.

13 Ndihi-ni cúu sáhá nī, chi maá Cristo jéhe yā fuerza inī ni.

14 De vísō súcuán de vāha nī nsāhá ndá nú já ní nchindeé nú nduhū jíín tūndóhó já ndóho nī.

15 De ndá ndóhó nchivī ñuū Filipos, ja jínī nū nāsa nī ncuu. Chi jondē quīvī já ní nquijéhé nī nácani nī tūhun já scácu yā yóhó, tá nī nquee nī Macedonia vāji nī, de nī nsōcō ndá nú xūhún nūū ni sīquī já ní nīhīn nū tūhun yā já ní nacani nī. De ni iin grupo nchivī cándíja nduú ní nsáhá súcuán, chi ndá máá nú-ni.

16 De tá nī īyo nī ñuū Tesalónica de nī ntají ndá nú jacū já jíni ñúhún nī, nī nquenda iin ūū vuelta.

17 De nsūú já ndúcú nī já cuāha nú nūū ni, chi sa cúnī ni já ná cáyā cā tiñu váha ndá nú, tácua cāyā tāhvī nū nūū Yāā Dios.

18 Chi ja nī nīhīn ni ndihi já jíni ñúhún nī, de ndóo cā. De íyó cuāhā nūū ni, chi nī nīhīn ni já ní ntají ndá nú vāji jíín Epafrodito. De já ní ntají ndá nú cúu tá cúu iin ofrenda já āsīn jéhēn já ní nsōcō nū nūū Yāā Dios, de cúsiī inī yā jíín.

19 De Yāā Dios chi cuāha yā ndācá já cúmanī nūū nū, chi cuícá ndasí yā jíín ndācá já váha já viī íyó nūū Cristo Jesús.

20 De ná cáhān ō já viī ndasí cúñáhnú Tatá ó Yāā Dios níí cání. Amén.

Saludo já sándīhí

21 Cachī ndá nú nūū ndācá nchivī maá yā já sāhá ndeé inī ji, cáchī ni, chi cándíja ji Jesucristo. De ndá hermano ō já ndéē jíín nī yáhá, cáhān dē já sāhá ndeé inī ndá nú.

22 De ndācá nchivī maá yā já íyó yáhá, suni cáhān ji já sāhá ndeé inī ndá nú. De nchivī já ndéē vehe rey já cúñáhnú Roma yáhá, ndá máá ji cúu já cáhān cā súcuán.

23 De ñúhún inī ni já maá Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā já váha ndá nú. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL ÑUU NCHIVI ÑUU COLOSAS

1 Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chi súcuán nī jētahān inī Yāā Dios nī ntají yā nduhū. De ndúū ni jíín hermano ō Timoteo
2 tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivī ñuū Colosas, já cúu nú nchivī maá yā já cándíja vāha nūū Cristo. De ñúhún inī ndúū ni já Tatá ó Yāā Dios ná sáhá cā yā já váha ndá nú, de sāhá yā já coo ndeé coo siī inī nū.

Já jícān táhvī Pablo jēhē nchivī cándíja

3 De tá jícān táhvī ndúū ni nūū Yāā Dios, Yāā cúu Tatá maá Jētohō ō Jesucristo, de níní nácuetáhví nī nūū yā já síquī ndá ndóhó.
4 Chi nī jini nī tūhun nāsa vāha cándíja nú Cristo Jesús, jíín nāsa cúndáhví inī nū ndācá nchivī maá yā.
5 Chi ñúhún inī ndá nú já nīhīn nū já ñúhún vāha jondē andiví cuu nú. Chi tá nī jini nú tūhun ndāā já scácu yā ndóhó, de nī nquijéhé ndá nú ñúhún inī nū.
6 De tūhun ñúcuán já ní nacani ndá nūū nū, chi ndúcuahā cuāhān de níhīn tīñú níí cáhnú ñayīví. De suni súcuán nī nsāhá jíín ndá nú jondē quīvī já ní jini nú de nī jīcūhun inī nū já ndāā cúu já vāha ndasí inī Yāā Dios jíín nú.
7 Chi tūhun ñúcuán cúu já ní stéhēn Epafras nūū ndá nú, tēe já sátíñú jíín nī já mānī ni jíín. De cúu dē tēe sátíñú já squíncuu vāha nūū Cristo já jíto dē ndá nú.
8 De maá dē nī ncachī tūhun nūū ni sīquī ndá nú, nāsa cúndáhví inī nū táhán nú sáhá maá yā.
9 Já ñúcuán cúu já suni nduú jéncuiñī ndá nī já jícān táhvī ni jēhē nū, jondē quīvī já ní nīhīn ni tūhun ñúcuán de jondē mitan. De jícān ndá nī nūū yā já ná jícūhun vāha inī nū de coo ndíchí nú jíín tūhun yā, sāhá maá Espíritu, tácua cunī nū ndihi nāsa jétahān inī maá yā.
10 De jícān táhvī ni já caca ndaā nū tá cúu nūū cánuú já caca nú já cúu nú nchivī maá Jētohō ō. De súcuán de sāhá nú ndihi já jétahān inī yā, de nīhīn tīñú nú jíín ndācá tiñu váha, de jīcūhun cā inī nū nāsa Yāā cúu Yāā Dios.
11 De jícān ndá nī já cuāha yā fuerza inī nū, tá cúu nūū íyó fuerza maá yā já viī cúñáhnú yā. De súcuán de cuu cuandeé inī nū jíín ndācá-ni tūndóhó, de cusiī ndasí inī nū.
12 De cuu nacuetáhví nú nūū Tatá ó, chi maá yā nī nchihi fuerza yóhó já iin cáhnú-ni jíín ndá nchivī maá yā nīhīn ō tāhvī ō. Chi jíca ó jíín luz yā já yíhí ó ndahá yā.
13 Chi nī scácu yā yóhó já ní nchīhi ó ndahá maá já tíin poder nūū neē, de nī squívi yā

yóhó ndahá Sēhe yā jā mānī yā jíín, jā tatúnī yā nūū ō.
14 Chi maá Sēhe yā nī scácu yóhó jā ní jīhī yā jēhē ō, de nī nee cáhnú inī yā nūū cuáchi ó.

Jā ní nsāhá Cristo jā ní ndīvi ó nūū tūhun jā mānī Yāā Dios jíín ó

15 Yāā Dios jāá nduú cúu cunī ō nūū, nī nsāhá yā jā ní nquiji Sēhe yā, de súcuán nī jinī ō maá yā. De Sēhe yā chi ja íyó yā jondē ncháha ca jēcōo ndācá jā íyó.
16 Chi jíín Sēhe yā nī nsāhá Yāā Dios ndihi jā ní jēcōo, ndihi jā íyó andiví jíín jā íyó ñayīví, jā jínī ō nūū jíín jāá nduú jínī ō nūū. De suni nī nsāhá yā ndācá ángel jā ndácu tiñu, jíín jā ndíso tíñú, jíín jā cúñáhnú, jíín jā tíin poder. Jíín Cristo nī nsāhá Yāā Dios jā ní jēcōo ndihi, de jā cuu Cristo cúu.
17 De ja íyó Cristo jondē ncháha coo ndihi jā íyó. De ndahá maá yā yíhí vāha ndihi-ni.
18 De maá yā cúñáhnú nūū nchivī cándíja, tá cúu nūū cúñáhnú xīnī nūū yiqui cúñu, chi modo yiqui cúñu yā cúu ji jā iin-ni cā cúu ji jíín yā. De maá yā sáhá jā cutecū ji níí cání, de xihna cā maá yā nī natecū māhñú ndīyi, tácua cuñáhnú yā nūū ndācá-ni.
19 Chi nī ncusiī inī Yāā Dios jā ndihi-ni nāsa cúu yā jā cúu yā Yāā Dios, suni súcuán cúu Cristo.
20 De sīquī jā ní jīhī Cristo, de nī ncusiī inī Yāā Dios sāhá yā jā ndīvi ndācá-ni nūū tūhun jā mānī yā jíín, ndācá jā íyó ñayīví jíín jā íyó andiví. Chi jíín jā ní jīhī Cristo yīcā cruz, de nī nsāhá Yāā Dios jā ndīvi ndācá-ni nūū tūhun jā mānī yā jíín.
21 De ndá máá nú, chi síín sīquī nī īñi nú jondē saá, de nī jinī ūhvī nū yā inī ánō nū, chi maá-ni tiñu néhén nī nsāhá ndá nú. De mitan chi ja nī nsāhá Yāā Dios jā ní ndīvi nú nūū tūhun jā mānī yā jíín nú.
22 Súcuán nī nsāhá yā sīquī jā ní nsōcō Cristo maá yā nī jīhī yā, tácua coo ndoo coo iī nū jā cuiñi nú nūū yā, de mā cōó téhén nú, de nduú nā cuāchi coo sīquī nū.
23 De súcuán sāhá yā tú cuiñi nīhin nú jā candíja vāha nú, de tú quendōo nīhin nú jíín tūhun vāha jā ñúhún inī ndá nú jā scácu yā ndóhó, de mā siáā cuitī nū. Chi tūhun ñúcuán nī jini ndá nú, de nī jītē nuu níí cáhnú ñayīví. De suni jétíñú yā nduhū Pablo jā nácani nī tūhun ñúcuán.

Jā jétíñú yā Pablo jēhē nchivī cándíja

24 De mitan de cúsiī inī ni jā ndóho nī jēhē ndá nú. Chi jíín yiqui cúñu nī ndóho nī jā cúmanī cā ndoho nī jíín Cristo jēhē nchivī cándíja, suu nchivī jā cúu tá cúu yiqui cúñu yā.
25 De cúu nī tēe jā jétíñú Yāā Dios jēhē nchivī cándíja, chi súcuán nī ntetíñú yā nduhū, tácua nacani ndihi nī tūhun yā nūū ndá nú de quendōo vāha nú.
26 De nácani nī tūhun yā jā ní nchiyuhū, jāá nduú ní jínī nchivī jondē janahán ndasí de jondē níí cání vāji. De

mitan de ja nī stéhēn cājí yā tūhun ñúcuán nūū nchivī maá yā.

27 Chi nī ncusiī inī yā jā stéhēn yā nūū ji nāsa cúcuícá ndasí ji jíín ndihi jā ndíso tūhun yáhá jā ní nchiyuhū jā viī cúñáhnú, de cūtē nuu quīhīn nūū ndācá nación jāá nduú jínī. De tūhun jā ní nchiyuhū yáhá cúu jā ndéē Cristo inī ánō nū, de sáhá yā jā ñúhún inī ndá nú ndācá jā viī ñáhnú jā coo.

28 De suu tūhun Cristo cúu jā nácani ndá nī, de sndíhvī inī ni ndācá nchivī, de stéhēn ni tūhun yā tácua jīcūhun vāha inī ji. De súcuán de cuja vāha inī ndiviī ji jā yíhí ji ndahá Cristo Jesús.

29 De sīquī ñúcuán cúu jā sátíñú nī, chi ndíhvī inī ni nácani nī tūhun jíín ndācá fuerza Cristo jā chíndeé chítuu yā nduhū.

2

1 Chi cúnī ni jā ná jícūhun inī ndá nú nāsa ndúcú ndéé ndasí nī jēhē nū, jíín jēhē nchivī ñuū Laodicea, jíín jondē ndācá nchivī jāá nduú ní jínī cuitī nūū ni.

2 Chi cúnī ni jā coo ndeé inī ánō ji, de inuú-ni cundeē mānī ji, de jīcūhun ndihi inī ji nāsa cuícá ndasí ji jíín tūhun jā cándíja nīhin ji. Chi cunī ji nāsa Yāā cúu Cristo, chi maá yā cúu tūhun Yāā Dios jā ní nchiyuhū.

3 De inī Cristo yíyuhū ndācá tūhun jā cúcuícá nú jíín, suu tūhun ndíchí jíín tūhun jícūhun inī.

4 De súcuán cáhān ni jíín ndá nú, tácua mā stáhví ni iin ji ndóhó jíín ndācá tūhun stáhví jā viī cáhān.

5 Chi vísō íyó jícá nī jíín nú, de ñúhún inī ni ndá nú, de cúsiī inī ni jínī ni nāsa jíca ndaā ndá nú de cándíja nīhin nú Cristo.

6 Túsaá de tá cúu nūū ní jetáhví ndá nú jā Jētohō nū cúu Jesucristo, suni súcuán caca ndaā nū jíín yā.

7 De ná tíin vāha tūhun yā inī nū, de ná cúja vāha nú jíín tūhun jā cándíja nú yā, tá cúu nūū ja nī jinī ndá nú. De níní nacuetáhví nú nūū Yāā Dios.

Jā ndújeé ó sáhá Cristo

8 Coto má cuāhá ndá nú tūhun jā stáhví ni iin nchivī ndóhó jíín tūhun ndíchí jāá nduú jétíñú, jíín tūhun nduxí stáhví. Chi nduú cándíja ndá ji tūhun Cristo, chi sa cándíja ji ndācá costumbre jíín ndācá modo jā stéhēn nchivī inī ñayīví yáhá.

9 Chi ndihi-ni nāsa cúu maá Yāā Dios, suni súcuán cúu Cristo.

10 De ndihi-ni nāsa cúu Cristo, suni súcuán cúu ndá máá nú, chi yíhí nú ndahá yā. De maá yā cúñáhnú nūū ndācá jā cúñáhnú jíín jā ndíso tíñú andiví.

11 De sīquī jā yíhí nú ndahá yā, suu cúu modo jā ní ncuu nú circuncidar. De jā súcuán nī nsāhá yā circuncidar ndá nú, chi nsūú iin tunī jā ndéē yiqui cúñu nú cúu, chi sa jā ní nsāhá ndoo yā ndācá cuāchi jā ní nsāhá nú jíín modo nēhén maá nú. Chi súcuán cúu jā sáhá Cristo circuncidar yóhó.

12 De jā ní jenduté ndá nú cúu modo jā ní nchiyuhū nū jíín Cristo, de suni modo jā ní natecū nū jíín yā. Chi nī ncandíja ndá nú jā jíín poder Yāā Dios nī nastécū yā Cristo māhñú ndīyi.

13 Chi nī ncuu ndá nú modo ndīyi nūū yā sīquī cuāchi nú, chi ncháha ca sāhá yā circuncidar ánō nū jondē saá. Sochi mitan de nī nsāhá Yāā Dios jā cutecū nū níí cání jíín Cristo, chi nī nee cáhnú inī yā nūū ndācá cuāchi nú.

14 De modo jā íyó iin acta jā cáhān cuāchi sīquī ō jā ní stíví ó ley yā. De nī sndáhvā yā acta ñúcuán, chi nī nchunáá Cristo cuāchi ó jā ní jīhī yā yīcā cruz.

15 Chi tá nī jīhī yā yīcā cruz, de nī ncandeē yā ndihi poder ndācá jānēhén jā cúñáhnú jíín jā tíin poder. De nī ncandeē yā jāá nduú cā cúñáhnú, chi nī nsāhá yā jā cuáhān ndá nūū quindasī, de súcuán nī stéhēn yā poder yā.

Ná cúndihvī inī ō jā quendōo vāha ó jondē andiví

16 Túsaá de mā cuétáhví ndá nú de tú cāhān nchivī cuāchi sīquī nū, sīquī iin jā yájī nū á jā jíhi nú, á jāá nduú née iī nū quīvī vico jíín quīvī núcōsō yōō jíín quīvī nátātú.

17 Chi ndācá ley sīquī ñúcuán nī jetíñú maá-ni jondē ncháha ca quiji Cristo. De mitan de ja nī nquiji yā de nduú cā jíni ñúhún.

18 Mā cuáha ndá nú tūhun jā casī ni iin nchivī jā nīhīn nū tāhvī nū. Chi chíñúhún ji ndá ángel yā, de cáhān ji jā súcuán sáhá suchí ji maá ji. De cáhān ji jā jínī ndija ji jā íyó ndāā tūhun nácani ji, de nduú. De súcuán sáhá téyíí cāhá ji maá ji, chi jáni nēhén inī ji.

19 De nduú íñí ji jíín Cristo, Yāā jā cúñáhnú nūū nchivī jā cúu tá cúu yiqui cúñu yā, chi iin-ni cā cúu ji jíín yā. Chi maá yā scuáhnu yā ji jíín tūhun yā, de ndúu inuú inī ndācá ji jā jíja ji cuāhān ji, tá cúu nūū ní jani inī Yāā Dios.

20 De modo jā ní jīhī ndá nú jíín Cristo, cúu jā ní nsiáā nū ndācá costumbre jā stéhēn inī ñayīví. ¿Túsaá de nūcu sáhá cā ndá nú tá cúu nūū sáhá nchivī ñayīví jā cándíja nú ndācá jā ndácu ji?

21 Chi cáhān ndá ji: Mā quēhé nú yáhá, mā cājí nú ñúcuán, ni mā tíín nú, cáchī ji.

22 De maá-ni jā ndácu nchivī jíín costumbre maá ji cúu, sochi nduú níhīn tīñú jā quendōo ndāā nchivī.

23 De ndāā chi jáni inī ji jā tūhun ndíchí cúu ndá ñúcuán, chi sáhá jíín ji jā chíñúhún nīhin ji, jíín jā sáhá suchí ji maá ji, jíín jā sndóho ji yiqui cúñu ji. Sochi nduú níhīn tīñú cuitī jā casī ndācá jā nēhén jā cúnī ji sāhá ji.

3

1 Túsaá de tá cúu nūū ní natecū Cristo, suni súcuán nī natecū ndá nú, jā ní ncuu nú modo ndīyi nī nsāhá cuāchi nú. De cundihvī inī ndá nú sīquī ndācá jā íyó andiví nūū ndéē Cristo lado cuáhá Yāā Dios nūū cúñáhnú yā.

2 De cani inī nū sīquī ndācá jā íyó andiví, nsūú sīquī jā íyó inī ñayīví.

3 Chi modo ja nī jīhī ndá nú jíín Cristo, de mitan chi modo jā técū nū jíín yā andiví, chi yíhí nú ndahá Yāā Dios.

4 De quīvī jā nenda Cristo, Yāā jā sáhá jā cutecū ō níí cání, ñúcuán de suni quenda nijīn ndá nú jíín yā, de viī cuñáhnú nú jíín yā.

Nchivī jā jíca jíín modo jā cúnī maá, jíín nchivī jā ní ndujeé

5 Túsaá de casī ndá nú ndācá modo jā cúnī maá nú jā íyó nú inī ñayīví yáhá: Mā cācá ndiī nū, mā sāhá nú tiñu téhén, mā ndíyo inī nū sāhá nú ndācá tiñu néhén, mā cútóó nú, mā ndíyo inī nū ndatíñú. Chi ndācá ndatíñú jā ndíyo inī ō cúu tá cúu ídolo jā chíñúhún ó.

6 Chi sīquī ndācá tiñu yáhá cúu jā cuāha Yāā Dios castigo xēēn nūū nchivī jā nīhin inī nūū yā.

7 De suni jíín tiñu yáhá nī jica ndá nú jondē saá, tá nī nsāhá nú súcuán.

8 Sochi mitan de sndóo nú ndācá yáhá: Jā quítī inī, jā xēēn inī, jā sáhá tiñu néhén, jā cáhān nāvāha nūū táhán, jíín jā cáhān ndācá tūhun jāá nduú vāha.

9 Mā stáhví ndá nú táhán nú, chi ñúcuán nī ncuu modo maá nú jā ní jica nú jíín jondē saá, de ja nī sndóo nú.

10 De nī nduu ndá nú nchivī jeé, cuāndacu nú maá Yāā jā ní nsāhá ndóhó, de cuājīcūhun vāha inī nū nāsa Yāā cúu yā.

11 De nchivī jā ní ndujeé nduú cā cúu ji nchivī griego, ni nchivī hebreo, ni nchivī jā ní ncuu circuncidar, ni nchivī jāá nduú ní ncúu circuncidar, ni nchivī ñuū jīcá, ni nchivī yucú jā íyó naā, ni mozo jā ní jeen nchivī, ni nchivī sátíñú cuenta maá, chi inuú-ni cúu ndihi ji nūū yā. Chi Cristo cúu Jētohō ndihi ji, de ndéē yā inī ánō ndihi ji.

12 Chi nī nacāji Yāā Dios ndá ndóhó jā cuu nú nchivī maá yā jā mānī yā jíín. Túsaá de níní cundáhví inī nū táhán nú, de coo vāha inī nū jíín táhán nú. De sāhá suchí nú maá nú, de coo vitá inī nū, de coo paciencia inī nū.

13 Cuandeé inī ndá nú jíín táhán nú, de cune cáhnú inī nū nūū ji de tú nā cuá nī nsāhá ji nūū nū. Chi tá cúu nūū ní nee cáhnú inī Cristo nūū nū, suni súcuán sāhá ndá máá nú.

14 De jā cánuú cā cúu jā cundáhví ndasí inī nū táhán nú. Chi ñúcuán sáhá jā ndúu inuú inī nū de jíja vāha inī nū jíín tiñu váha.

15 De tūhun jā cundeē mānī ná cúnuú inī ánō nū sāhá Yāā Dios. Chi nī ncana yā ndá nú jā nduu nú iin-ni cā nchivī jā cundeē mānī nū. De níní nacuetáhví nú nūū yā.

16 De scuáha vāha ndá nú tūhun Cristo tácua cunuú tūhun yā inī ánō nū. De stéhēn nū nūū táhán nú, de sndíhvī inī nū ji jíín ndācá tūhun ndíchí yā. De jíín salmo jíín himno, yaā īī jā cáhān tūhun yā, cata viī nū jā nácuetáhví nú inī ánō nū nūū Yāā Dios.

17 De ndācá tiñu jā sáhá nú, tú jā cáhān nū á jā sáhá nú cúu, ndihi sāhá nú tácua nduñáhnú síví maá Jētohō ō Jesús, de nacuetáhví nú nūū Tatá ó Yāā Dios sāhá yā.

Nāsa cánuú squíncuu nchivī cándíja nūū táhán ji

18 Ndá ndóhó ñahan jā cúu ñasíhí, cuetáhví nú nūū yií nú, chi súcuán cánuú sāhá nú sīquī jā cándíja nú Jētohō ō.

19 De ndá ndóhó tēe cúu yií, cundáhví inī nū ñasíhí nú, de mā cútucu inī nū jíín ña.

20 Ndá ndóhó sēhe, ndācáni tiñu candíja nú nūū tatá nú nūū naná nú, chi súcuán cúsiī inī maá Jētohō ō.

21 De ndá ndóhó tatá, mā squítī inī nū sēhe nú, tácua mā cúcuécá inī ji.

22 Ndá ndóhó mozo, ndācáni tiñu candíja nú nūū patrón nū ñayīví yáhá. Mā sátíñú vīxī nū maá hora jā jínī dē tácua cuetúhún dē ndóhó. Chi ndāā de vāha satíñú nú, de cundihvī inī nū jā má stíví nú nūū Yāā Dios.

23 De ndācá tiñu jā sáhá nú, de cusiī inī nū sāhá nú, de cani inī nū jā nūū maá Jētohō ō sátíñú nú, nsūú nūū nchivī.

24 Chi ja jínī ndá nú jā maá Jētohō ō cuāha yā cuāhā tāhvī cuu nú níí cání. Chi nūū maá Cristo sátíñú ndá nú, chi maá yā cúu Jētohō nū.

25 Sochi nchivī jā sáhá tiñu néhén, chi sa ndutahvī ji sīquī jā ní nsāhá ji. Chi nduú sáhá Yāā Dios cuenta nāsa cúu iin iin nchivī, chi inuú sáhá ndāā yā sīquī ji.

4

1 Ndá ndóhó patrón, vāha ndāā sāhá nú jíín mozo nū. De nūcūhun inī nū jā suni íyó Jētohō maá nú, Yāā ndéē andiví.

2 De ndiviī nū mā jéncuiñī nū jā jícān táhvī nū, chi ndito coo inī nū jíín, de nacuetáhví nú nūū Yāā Dios.

3 De suni cācān táhvī nū jēhē ndá nī, jā ná sáhá Yāā Dios jā coo cā modo jā nacani nī tūhun, tácua cuu cāhān ni tūhun Cristo jā ní nchiyuhū, jāá nduú ní jínī nchivī janahán. De sīquī tūhun ñúcuán cúu jā yíhí nī vecāa.

4 De cācān táhvī nū jā cuu cāhān cājí nī nāsa cánuú cāhān ni.

5 Sāhá ñuncúún vāha ndá nú jíín nchivī jāá nduú cándíja. Mā cúhuun inī nū sīquī ji, chi cundihvī inī nū scándíja nú ji.

6 De níní cāhān vāha nú jíín nchivī, de cāhān nū tūhun jā cuetíñú jā quendōo vāha ji sāhá. De cani inī nū nāsa vāha nascócóo nú tūhun nūū iin iin ji.

Saludo jā sándīhí

7 Tíquico cúu iin hermano jā mānī ō jíín, de tēe squíncuu vāha jā chíndeé táhán jíín nī cúu dē, de sátíñú dē jíín nī nūū maá Jētohō ō. De maá dē cachī tūhun ndihi nūū nū nāsa cuāhān tiñu nī.

8 Jā ñúcuán nī ntají nī dē cuēē dē nūū ndá nú, tácua cunī nū nāsa íyó ndá nī jíín tiñu, de coo ndeé inī nū sāhá dē.

9 De suni cuēē Onésimo jíín dē, tēe cúu táhán ndá máá

nú. De cúu dē hermano jā squíncuu vāha jā mānī ō jíín. De ndúū dē cachī tūhun nūū nū nāsa cuāhān ndācá tiñu ichi cháhá.

10 Sāhá ndeé inī ndá nú, cáchī Aristarco, tēe yíhí jíín nī vecāa. De suni súcuán cáhān Marcos, ñanī primo Bernabé. De ja nī ndacu nī tiñu nūū ndá nú sīquī Marcos, de tá cuēndēhé dē ndá nú de sāhá vāha nú jíín dē.

11 De suni súcuán cáhān Jesús, tēe jā suni nání Justo, jā sāhá ndeé inī ndá nú. De ndá máá dē-ni cúu tēe hebreo jā cándíja jā chíndeé táhán nácani tūhun jíín nī sīquī nāsa tátúnī Yāā Dios. De íyó ndeé ndasí inī ni sáhá ndá dē.

12 Sāhá ndeé inī ndá nú, cáchī Epafras, tēe jā cúu táhán ndá nú, de mozo Cristo cúu dē. De níní jícān táhvī ndasí dē jēhē ndá nú, jā ná cuíñi nīhin nú, de cuja vāha inī nū jā squíncuu vāha nú ndihi tiñu jā cúnī Yāā Dios.

13 Chi cáhān ndāā ni jā ndíhvī ndasí inī dē jēhē ndá nú, jíín jēhē nchivī ñuū Laodicea jíín Hierápolis.

14 Lucas, tēe cúu médico jā mānī ō jíín, suni cáhān dē jā sāhá ndeé inī nū, de suni súcuán cáhān Demas.

15 Cachī ndá nú nūū ndá hermano ñuū Laodicea jā sāhá ndeé inī ji, cáchī ni. De suni súcuán cāhān nū jíín Ninfas, jíín ndācá nchivī cándíja jā ndútútú vehe ña.

16 De tá nī jīnu nī ncahvi ndá nú carta yáhá, de suni tetíñú nú cahvi nchivī cándíja ñuū Laodicea. De suni cahvi ndá máá nú carta jā cuáhān nūū nchivī Laodicea jā ndiji nūū nū.

17 De cachī nū nūū Arquipo jā nducú ndéé dē squíncuu dē tiñu jā ní ntee Jētohō ō sīquī dē, cáchī ni.

18 Nduhū Pablo, yáhá-ni cúu jā tée nī jíín ndahá maá nī, jā sāhá ndeé inī ndá nú. De nūcūhun inī ndá nú nduhū jā yíhí nī vecāa. De ñúhún inī ni jā ná sáhá cā Yāā Dios jā váha ndá ndóhó. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL ÑUU NCHIVI ÑUU TESALONICA

1 Ndá nduhū cúu Pablo jíín Silvano jíín Timoteo, de
tée nī carta yáhá cuēē nūū
ndá ndóhó nchivī cándíja ñuū
Tesalónica, jā yíhí nú ndahá
Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō
Jesucristo. De ñúhún inī ndá
nī jā Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō
ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā
váha ndá nú, de sāhá yā jā coo
ndeé coo siī inī nū.

Nchivī Tesalónica cúu ji iin ejemplo vāha

2 Níní nácuetáhví ndá nī
nūū Yāā Dios jā síquī ndá
ndóhó, de nduú náā inī ni jā
cācān táhvī ni jēhē nū tá jícān
táhvī ni.

3 De níní nácunehen nī ndá
nú nūū Tatá ó Yāā Dios, nāsa
vāha sáhá nú ndācá tiñu chi
cándíja ndá nú, jíín nāsa vāha
sátíñú nú nūū yā chi mānī nū
jíín yā, jíín nāsa jéndeé inī ndá
nú chi ñúhún inī nū jā coo jā
váha sāhá Jētohō ō Jesucristo.

4 Chi mānī Yāā Dios jíín ndá
nú hermano, de jínī ndá nī jā
ní nacāji yā ndá nú.

5 Chi tá nī nacani ndá nī
tūhun nūū nū jā scácu yā ndá
nú, de nsūú jā ní ncāhān ni
súcuán-ni, chi nī nacani nī jíín
poder Espíritu Santo, de nī
ncucáhnú vāha inī ni jā tūhun
ndāā cúu. De jínī ndá nú nāsa
nī nsāhá vāha ndá nī tá nī īyo
nī jíín nú, chi nī nducú nī jā
quendōo vāha nú.

6 De ndá ndóhó chi nī ndacu
nú ndá nduhū, de suni nī
ndacu nú maá Jētohō ō. Chi
nī jetáhví ndá nú tūhun yā,
de nī ncusiī inī nū nī nsāhá
Espíritu Santo, vísō nī jinī ndá
nú cuāhā tūndóhó sīquī tūhun
yā.

7 De súcuán cúu ndá nú
iin ejemplo nūū ndihi nchivī
cándíja jā íyó región Macedo-
nia jíín Acaya jīñā.

8 Chi jā síquī ndá nú cúu jā
ní jītē nuu tūhun Jētohō ō, de
nsūú maá-ni Macedonia jíín
Acaya, chi suni níí cáhnú-ni
nī jītē nuu tūhun nāsa cándíja
ndá nú Yāā Dios. De jā ñúcuán
nduú cā jíni ñúhún jā nacani
maá nī tūhun nūū ji.

9 Chi sa ndá máá ji nácani
nāsa nī jetáhví vāha ndá nú
nduhū tá nī jēē ndá nī nūū
nū, jíín nāsa nī sndóo nú ídolo
de nī nquīvi nú ndahá Yāā
Dios, Yāā ndāā Yāā técū, tácua
satíñú nú nūū yā.

10 De nácani ndá ji jā ndétu
ndá nú jā ichi andiví nenda
Sēhe yā Jesús jā ní nastécū yā.
De maá Jesús scácu yā yóhó
nūū castigo xēēn jā quiji.

2

Tiñu jā ní nsāhá Pablo ñuū Tesalónica

1 Chi jínī ndá nú hermano,
jāá nduú ní jéē cāhá ndá nī
nūū nū.

2 De jínī nū jā ní sndóho ndá
ji ndá nduhū, de nī ncāhān
nāvāha ji nūū ni inī ñuū Fili-
pos. De vísō súcuán sochi maá

Yāā Dios nī nchindeé yā ndá nduhū, nī nsāhá yā jā ní īyo ndeé inī ni, de nī jēē ni ñuū nū nī nacani nī tūhun jā scácu yā ndá nú. Súcuán nī nsāhá ndá nī vísō xēēn nī īyo tūndóhó.

3 De tūhun jā ní nacani ndá nī, nsūú tūhun jā ní stíví nī cúu, ni nsūú jā níhīn ni sīquī nū, ni nsūú jā ní stáhví nī ndá ndóhó.

4 Chi maá Yāā Dios nī jito túnī yā ndá nduhū, de nī ntee yā tiñu nduhū jā nacani nī tūhun jā scácu yā ndóhó. De jā ñúcuán cúu jā cáhān ndá nī. De nduú cáhān ni tūhun jā jétahān inī nchivī, chi sa jā jétahān inī Yāā Dios, chi maá yā jíto túnī ánō ni.

5 De jínī ndá nú jāá nduú ní ndúcú nī cuetúhún nī ndá ndóhó iin modo stáhví, de ni nduú ní ncáhān ni jā cúsiī inī ni jíín nú tácua nīhīn ni xūhún nūū nū. De jínī Yāā Dios jā súcuán cúu.

6 De ni nduú ní ndúcú nī jā cuetúhún ndá nú nduhū, ni jā cuetúhún incā nchivī nduhū, vísō súcuán cánuú nícu, chi apóstol Cristo cúu ndá nī.

7 Chi sa nī ncāhān vitá nī jíín ndá nú, tá cúu nūū sáhá ñahan ndéca ñiquín jā ñuncúún jíto ña sēhe ña.

8 De sīquī jā ní ncundáhví ndasí inī ndá nī ndá ndóhó, jā ñúcuán nī ndihvī inī ni nacani nī tūhun vāha Yāā Dios nūū nū. De nsūú maá-ni ñúcuán, chi suni jondē vida ni cuāha nī jā síquī ndá nú nícu, chi mānī ndasí nī jíín nú.

9 De náhán ndá nú hermano, jāá nduú ni iin nú ní stáhān ndá nī jā cācān ni nūū nū tá nī nacani nī tūhun vāha Yāā Dios nūū nū. Chi nī nducú ndéé nī nī nsatíñú ndasí nī sīquī jā cutecū ni. De nduú ñuú nī nsatíñú ndá nī.

10 Ndá máá nú jínī nū, de suni Yāā Dios jínī yā nāsa ndāā ndoo nī jica ndá nī nūū ndá ndóhó nchivī cándíja. De ni iin nduú cúu cāhān cuāchi sīquī ni.

11 De suni jínī ndá nú nāsa nī sndíhvī inī ndá nī tá iin iin nú, de nī ncāhān ni tūhun ndeé inī jíín nú, tá cúu nūū sáhá iin tatá jíín sēhe dē.

12 De nī ncāhān nīhin nī jíín ndá nú jā caca ndaā nū nūū Yāā Dios tá cúu nūū cánuú caca nú. Chi nī ncana yā ndá nú jā quíhīn nū nūū tátúnī yā, nūū vīī cuñáhnú nú jíín yā.

13 De jā ñúcuán cúu jā níní nácuetáhví nī nūū Yāā Dios, chi nī jetáhví ndá nú tūhun yā jā ní nacani ndá nī. Chi nī jinī ndá nú jāá nsūú tūhun iin tēe cúu, chi tūhun Yāā Dios cúu. De maá jāndáā jā tūhun ñúcuán sátíñú inī ánō ndá ndóhó nchivī cándíja jondē ndacu nú yā.

14 Hermano, nchivī ñuū nū nī jinī xēēn ji ndá nú, de súcuán nī ndoho nú tá cúu nūū ní ndoho nchivī cándíja jā íyó región Judea jā yíhí ndahá Yāā Dios jíín Cristo Jesús. Chi tá cúu nūū ní ndoho ji nī nsāhá táhán ji nchivī hebreo, suni súcuán nī ndoho ndá nú.

15 Chi suu nchivī hebreo cúu jā ní jahnī dē maá Jētohō ō Jesús, tá cúu nūū ní jahnī dē ndācá tēe nación dē jā ní nacani tūhun yā jondē janahán. De suni jondē ndá

nduhū nī scúnu dē. De sáhá ndá dē tiñu jāá nduú jétahān inī Yāā Dios, de cúu dē contra sīquī ndá nchivī.

16 Chi ndúcú dē casī dē jā má nácani nī tūhun nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jínī, tácua mā cácu ji. De súcuán sáhá dē jā nducuahā cā cuāchi sīquī dē. De mitan de ñamā quiji quīvī jā cuāha Yāā Dios castigo xēēn nūū dē.

Jā cúnī Pablo quīndēhé tucu dē nchivī Tesalónica

17 Hermano, nī ncujiyo ndá nī iin núnúú-ni nūū ndá nú. De vísō nduú jínī ō nūū táhán ó, de níní ñúhún inī ndá nī ndá nú. De ndasí nī ncuu inī ni jā nacunī tucu nī nūū ndá nú.

18 De jā ñúcuán nī jani inī ndá nī jā cuēē ni nūū nū nícu. De nduhū Pablo, quéhén vuelta nī nducú nī modo jā cuéē ni, sochi Satanás nī jasī ichi ndá nī.

19 Chi nduú cā nā incā ñúhún inī ndá nī, de nduú cā nā incā cúsiī inī ni, chi suu ndá máá nú. De jā síquī ndá máá nú cúu jā nīhīn ni premio ni de cusiī ndasí inī ni tá cuiñi ó nūū maá Jētohō ō Jesucristo quīvī jā nenda yā.

20 Suu jā síquī ndá ndóhó cúu jā cúsiī ndasí inī ndá nī.

3

1 De jā ñúcuán nduú cā ní ncúndeé inī ndá nī cundetu nī jondē nīhīn ni tūhun nāsa íyó ndá nú. De nī nsāhá ndāā ndá nī jā quendōo maá nī-ni ñuū Atenas.

2 De nī ntají nī hermano ō Timoteo, tēe jā sátíñú jíín ndá nī nūū Yāā Dios sīquī tūhun jā scácu Cristo yóhó. De nī jēndēhé dē ndá nú tácua sāhá dē jā cuiñi nīhin nú de coo ndeé inī nū jíín tūhun cándíja nú.

3 De nī jēē dē tácua mā náyūhú ni iin nú sīquī ndācá tūndóhó jā sáhá nchivī. Chi ja jínī ndá nú jā súcuán cánuú ndoho ó.

4 Chi jondē tá nī īyo ndá nī jíín ndá nú, de nī ncachī tūhun nī nūū nū jā nīhīn nahñí ó tūndóhó. De ja jínī ndá nú jā súcuán nī ncuu, tá cúu nūū ní ncāhān ndá nī.

5 De jā ñúcuán, tá nduú cā ní ncúndeé inī ni cundetu nī jā nīhīn ni tūhun nāsa íyó ndá nú, de nī ntají nī dē nī jēē dē, tácua cunī ni tú cándíja ndija nú. Chi nī jani inī ni á sanaā de tāchī cúñáhnú jā jíto túnī yóhó nī ncundeé jíín nú, de naā cāhá-ni tiñu jā ní nsāhá ndá nī jíín nú.

6 Sochi mitan chi ja nī nenda Timoteo nūū ndá nī jā ní jēē dē ñuū nū Tesalónica. De nī nacani dē jā cándíja vāha ndá nú, de cúndáhví inī nū táhán nú. De nī ncachī dē jā ñúhún inī nū ndá nduhū, chi íyó mānī nū jíín nī. De cúnī ndasí nú jā nacunī nū nūū ni, tá cúu nūū cúnī ndá nī jā suni nacunī ni nūū ndá nú.

7 De jā ñúcuán nī ndusiī inī ndá nī sīquī jā cándíja nīhin ndá nú, hermano, vísō xēēn íyó tūndóhó sīquī ni.

8 De mitan ja nī nanihīn inī ni, chi íñí nīhin ndá nú jíín maá Jētohō ō.

9 Túsaá de nduú jínu cuitī jā nácuetáhví nī nūū Yāā Dios jā síquī ndá ndóhó. Chi jínī

yā jā cúsiī ndasí inī ndá nī jā súcuán íyó ndá nú.

10 De nduú ñuú jícān táhvī ndasí ndá nī jā nacunī tucu nī nūū ndá nú, de stéhēn cā ni nā-ni tūhun cúmanī jā jīcūhun inī nū sīquī tūhun jā cándíja ó.

11 De cúnī ndá nī jā maá Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo, ná nácune yā ichi jā cuu cuēē tucu nī nūū nū.

12 De ná sáhá maá Jētohō ō jā cuāhā ndasí cā cundáhví inī nū táhán nú jíín ndá cā nchivī, tá cúu nūū cúndáhví inī ndá nī ndá ndóhó.

13 De ná sáhá yā jā cuja ánō nū jā cuiñi nīhin nú, tácua coo ndoo nú jā má cōó cuāchi nú nūū maá Tatá ó Yāā Dios, quīvī jā nenda Jētohō ō Jesucristo jíín ndācá nchivī jā yíhí ndahá yā.

4

Sīquī jā caca ndaā ō tá cúu nūū cúsiī inī yā

1 De mitan hermano, íyó incā tūhun jā cáhān ndāhví ndá nī jíín nú de cáhān nīhin nī jíín nú, chi súcuán cúnī maá Jētohō ō Jesús. Ja nī stéhēn ndá nī nūū nū nāsa cánuú caca ndaā nū tácua cusiī inī Yāā Dios. De cáhān ndāhví nī jíín nú jā sa víhí cā caca ndá nú súcuán.

2 Chi ja jínī ndá nú nā tiñu nī ndacu ndá nī nūū nū jā ní ndacu maá Jētohō ō Jesús.

3 De cúnī Yāā Dios jā coo ndoo coo iī ndá nú nūū yā, de mā cācá ndiī nū.

4 De tá iin iin nú cundeca yíñúhún nú ñasíhí maá nú, de súcuán caca ndoo nú.

5 De mā sāhá nú tiñu néhén jā ndīyo inī nū ñahan, tá cúu nūū sáhá nchivī ndá nación jāá nduú jínī ji tūhun Yāā Dios.

6 Ni iin nú mā sāhá nú cuāchi jā candeē nū ñasíhí táhán nú. Chi maá Jētohō ō cuāha yā castigo xēēn nūū nchivī jā sáhá ndācá tiñu ñúcuán, tá cúu nūū ja nī ncāhān nīhin nī jā ní ncachī tūhun nī nūū nū.

7 Chi nduú ní ncána Yāā Dios yóhó jā sāhá ó tiñu téhén, chi sa jā caca ndoo ó.

8 Túsaá de nchivī jā squéne yichī tūhun yáhá, nsūú tūhun iin tēe squéne yichī ji, chi sa tūhun Yāā Dios, Yāā jā ní jēhe Espíritu Santo nūū ō.

9 De nduú jíni ñúhún jā tee nī nūū carta yáhá jā coo manī nū jíín ndá hermano, chi ja nī stéhēn Yāā Dios nūū nū jā coo manī nū jíín táhán nú.

10 De ja íyó mānī ndá nú súcuán jíín ndācá hermano jā íyó níí cáhnú Macedonia jīñā. Sochi cáhān ndāhví nī jíín ndá nú hermano, jā sa víhí cā coo manī nū jíín ji.

11 De cundihvī inī nū jā cundeē nañíí nú, chi mā cúndihvī inī nū sīquī nāsa sáhá táhán nú, de cundihvī inī nū sāhá nú tiñu máá nú, tá cúu nūū ní ndacu ndá nī nūū nū.

12 Súcuán sāhá ndá nú tácua ndá nchivī jāá nduú cándíja, cuetáhví ji ndóhó, de suni mā cúmanī jā cutecū nū.

Sīquī jā nenda Jētohō ō

13 Suni cúnī ndá nī, hermano, jā ná jícūhun inī ndá nú sīquī nchivī jā jíhī, tácua mā cúcuécá inī nū tá cúu nūū

sáhá sava cā nchivī jāá nduú ñúhún inī ji jā natecū ndīyi.

14 Chi tá cúu nūū cándíja ó jā ní jīhī Jesús de nī natecū yā, suni súcuán cándíja ó jā nastécū Yāā Dios ndá nchivī jā ní ncandíja nūū Jesús de nī jīhī.

15 Jā ñúcuán cáchī tūhun ndá nī iin tūhun jā ní stéhēn maá Jētohō ō nūū ni: Jā yóhó jā técū cā quīvī jā nenda maá Jētohō ō, nsūú maá ó cosō nūú ó jā ndaa ó cōhōn. Chi xihna cā nchivī ja nī jīhī ndaa ji quīhīn ji.

16 Chi maá Jētohō ō nuu yā quiji yā ichi andiví, de cana jee yā jā maá yā ndácu tiñu, de suni cana jee maá ángel cúñáhnú cā, de tivī trompeta Yāā Dios. De xihna cā ndācá ndīyi jā ní ncandíja Cristo natecū.

17 De sá de yóhó jā técū cā ō quīvī jā nenda yā, suni sndáa yā yóhó jíín ndá ji, cōhōn māhñú vīcō. De naquetáhán ó jíín maá Jētohō ō sava andiví. De súcuán cundeē ō níí cání jíín maá Jētohō ō.

18 Túsaá de jíín tūhun yáhá cāhān ndeé inī ndá nú jíín ndá táhán nú.

5

1 De nduú jíni ñúhún jā tee nī nūū carta yáhá sīquī cuīyā á quīvī jā coo ndá ñúcuán, hermano.

2 Chi ja jínī vāha ndá nú jā iin sanaā-ni de quenda quīvī jā nenda maá Jētohō ō, tá cúu nūū iin sanaā-ni de quénda jācuīhná jacuáā.

3 Chi juni cáhān nchivī jā nañíí-ni íyó de nduú nā tūndóhó coo, de juni cáhān ji súcuán de iin sanaā-ni de quiji tūndóhó sīquī ji jā naā ji, de mā cácu cuitī ji. Chi quiji quīvī ñúcuán tá cúu nūū iin sanaāni de quíjéhé téhndē chījin iin ñahan jā scácu ña sēhe.

4 Sochi ndá ndóhó hermano, nduú cúu nú nchivī jā jíca modo nūū neē jā iin sanaā-ni de quiji quīvī ñúcuán sīquī nū tá cúu nūū quíji jācuīhná.

5 Chi ndihi nú cúu nchivī jā jíca modo nduú, chi stúu luz yā inī ánō nū. Chi nduú cúu ó tá cúu nchivī jāá nduú jícūhun inī sīquī Yāā Dios, jā jíca ji modo nūū neē.

6 Túsaá de mā cúhuun inī ō tá cúu nchivī quíxīn, chi sa ndito coo inī ō de coo cájí xīnī ō.

7 Chi jacuáā cúu jā quíxīn nchivī, de jacuáā cúu jā suni jíni ji.

8 Sochi ndá máá ó chi modo jā jíca ó nduú, de ná cóo cájí xīnī ō. De ná cúcutú ó jíín tūhun jā cándíja nīhin ó jíín tūhun jā cúndáhví inī ō táhán ó, tá cúu nūū cúcutú soldado jíín sahma cāa. De ná cúcutú ó jíín tūhun jā ñúhún inī ō jā cācu ó, tá cúu nūū cúcutú soldado jā ñúhún dē xiní cāa.

9 Chi Yāā Dios nduú ní jáni yā yóhó jā cuāha yā castigo, chi sa jā scácu yā yóhó sāhá maá Jētohō ō Jesucristo.

10 De maá yā nī jīhī yā jēhē ō, tácua cutecū inuú ó jíín yā, vísō tú cutecū cā ō ñayīví yáhá á cuū ō.

11 Túsaá de cāhān nū tūhun ndeé inī jíín táhán nú, de scúja

táhán nú jíín tūhun yā, tá cúu nūū ja sáhá ndá nú.

Jā jáni ichí Pablo ndācá hermano

12 De cáhān ndāhví ndá nī jíín ndá nú hermano, jā cuetáhví nú ndá tēe jā sátíñú jā jíto ndóhó, jā cúñáhnú dē nūū nū jíín tiñu maá Jētohō ō, de jáni ichí dē ndá ndóhó.

13 De coo yíñúhún ndasí nú nūū dē, de coo manī nū jíín dē sīquī tiñu yā jā sáhá dē. De cundeē mānī nū jíín ndá táhán nú.

14 De suni cáhān nīhin ndá nī jíín nú hermano, jā sndíhvī inī nū ndá nchivī jā jíca cúxí. De cāhān nū tūhun ndeé inī jíín nchivī jā ñamā núu inī. De chindeé nú nchivī jāá nduú fuerza inī. De cuandeé inī nū jíín ndihi nchivī.

15 De coto má nasāhá nāvāha nú jíín ni iin nchivī de tú sāhá nāvāha ji ndóhó. Chi sa níní nducú nú nāsa sāhá nú jā váha ndá táhán nú jíín ndihi-ni nchivī.

16 De níní coo sii inī ndá nú.

17 De níní cācān táhvī nū.

18 De nacuetáhví nú jā síquī ndācá-ni. Chi súcuán cúnī Yāā Dios jā sāhá nú jā cándíja nú Cristo Jesús.

19 De mā cásī nū nūū tiñu jā sáhá Espíritu Santo jíín nú.

20 De juni mā cújéhe inī nū nūū tūhun jā cáhān ndá tēe nácani tūhun Yāā Dios.

21 Chi coto túnī nū ndāca tūhun, de tú jā váha cúu, de cuetáhví nú.

22 De mā quívi nduū nū jíín ni iin tiñu néhén.

23 De maá Yāā Dios jā jéhe tūhun ndeé tūhun sīī inī, ñúhún inī ni jā ná sáhá ndihi yā jā coo ndoo coo iī nū nūū yā. De ná cóto vāha yā ánō ndá nú jíín jāá ntúnī nū jíín yiqui cúñu nú, tácua nduú nā cuāchi coo sīquī nū quīvī nenda maá Jētohō ō Jesucristo.

24 Chi Yāā jā ní ncana ndá ndóhó, sāhá yā ndihi ñúcuán jíín nú, chi squíncuu yā jā ní nquee yuhú yā.

Saludo jíín bendición jā sándīhí

25 Hermano, cācān táhvī ndá nú jēhē ndá nī.

26 De tá cáhān jítáhán nú jíín ndācá hermano, de techuhú yíñúhún nú ndahá ji.

27 De cáhān nīhin nī jíín ndá nú, chi súcuán cúnī maá Jētohō ō, jā cahvi ndá nú carta yáhá nūū ndācá hermano.

28 De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá nú. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL ÑUU NCHIVI ÑUU TESALONICA

1 Ndá nduhū cúu Pablo jíín Silvano jíín Timoteo, de
tée nī carta yáhá cuēē nūū
ndá ndóhó nchivī cándíja ñuū
Tesalónica, jā yíhí nú ndahá
Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō
Jesucristo.

2 De ñúhún inī ndá nī jā
Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō
Jesucristo, ná sáhá cā yā jā
váha ndá nú, de sāhá yā jā coo
ndeé coo siī inī nū.

Jā sāhá ndāā yā cuāchi tá
nenda Cristo

3 Cánuú jā níní nacuetáhví
nī nūū Yāā Dios jā síquī ndá
ndóhó hermano. Chi íyó vāha
súcuán, chi vāha ndasí cuācuja
ndá nú jíín tūhun jā cándíja nú
yā, de cuānducuahā ndasí jā
cúndáhví inī nū ndá táhán nú.

4 De jā ñúcuán cúu jā cúsiī
ndasí inī ndá nī nácani nī
tūhun nú nūū ndācá grupo
nchivī cándíja nūū Yāā Dios.
Chi vāha cándíja ndá nú, de
vāha jéndeé inī nū jā jínī ūhvī
nchivī ndóhó jíín jā ndóho nú
ndācá cā tūndóhó.

5 De jíín ndācá yáhá cúu jā
chíhi yā cuenta jā cúu ndá nú
nchivī vāha jā quīvi nú ñuū
nūū tátúnī yā. Chi jā síquī ñuū
ñúcuán cúu jā ndóho ndá nú.
De jā súcuán chíhi yā cuenta
sīquī nū, yáhá stéhēn nūū ō jā
vāha Yāā cúu yā.

6 De suni íyó vāha jā nas-
ndóho yā nchivī jā sndóho
ndá ndóhó.

7 De quīvī jā nenda Jētohō ō
Jesús, quīvī ñúcuán sāhá Yāā
Dios jā natātú ndá ndóhó jā
ndóho, de saá-ni ndá nduhū.
Chi jíín ñuhūn quiji Jesús ichi
andiví jíín ndá ángel yā jā
ndíso poder.

8 De cuāha yā castigo nūū
ndá nchivī jāá nduú ní jéhe
ji tūhun cunī ji nāsa Yāā cúu
Yāā Dios, de nduú ní jétáhví ji
tūhun maá Jētohō ō Jesucristo
jā scácu yā ji.

9 De nchivī ñúcuán chi
ndoho ji níí cání, chi cujiyo ji
nūū maá Jētohō ō, de mā cūú
quīvi ji nūū viī ndasí cúñáhnú
yā jíín poder yā.

10 Súcuán sāhá yā quīvī jā
nenda yā jā viī cuñáhnú yā
sāhá nchivī cándíja jā yíhí
ndahá yā. De sāhvi ndasí
inī ji jā cunī ji nūū yā. De
suni súcuán ndá ndóhó, chi
nī ncandíja nú tūhun jā ní
nacani ndá nī nūū nū.

11 De jā ñúcuán cúu jā níní
jícān táhvī ni jēhē ndá nú,
jā ná cúu nú nchivī vāha jā
ní ncana yā ndóhó. De jíín
fuerza yā ná sáhá yā jíín ndá
nú jā squíncuu nú ndācá tiñu
váha jā ní nchuhun inī nū jā
sāhá nú sīquī jā cándíja nú.

12 De súcuán de cuñáhnú
maá Jētohō ō Jesucristo sāhá
nú, de suni cuñáhnú ndá máá
nú sāhá yā. Chi Yāā Dios
maá ó jíín Jētohō ō Jesucristo,
súcuán cúu jā sáhá yā jā váha
yóhó.

2

Tūhun maá tēe jā sāhá xēēn cuāchi

1 Mitan de cāhān ni sīquī jā nenda maá Jētohō ō Jesucristo jíín jā ndutútú ó nūū yā. Cáhān ndāhví ndá nī jíín ndá nú hermano,

2 jā má cuáha nú tūhun jā sacā nuu cani inī nū, de ni mā cúnēhén inī nū tú cāhān nchivī jā ja nī nquenda quīvī jā nenda maá Jētohō ō. Mā cándíja cuitī ndá nú vísō tú cāhān ji jā ní nīhīn ji iin tūhun sīquī ñúcuán nūū Espíritu, á iin tūhun jā ní ncāhān incā, á tú cachī ji jā ndá nduhū nī ntají iin carta jā cáhān súcuán.

3 Mā cuáha cuitī nū tūhun jā stáhví ni iin ji ndóhó. Chi jondē ncháha ca quenda quīvī ñúcuán de xihna cā ndunīhin inī cuāhā nchivī nūū yā, de quenda nijīn maá tēe jā sāhá xēēn cuāchi, de tēe jā tānū tāhvī cúu maá tēe ñúcuán.

4 Chi tēe jā jínī ūhvī Yāā Dios cúu dē, de nenda dē contra sīquī ndācá jā scúnaní ji yāā ji jíín ndācá jā chíñúhún ji. De xēēn cā sāhá dē, chi jondē cundeē dē inī templo Yāā Dios jā íyó Jerusalén, de cāhān dē jā maá dē cúu Yāā Dios.

5 ¿A náhán ndá nú tūhun yáhá? Chi súcuán nī ncāhān ni jíín nú tá nī īyo nī jíín nú.

6 De ja jínī ndá nú nā cuá cúu jā jásī jāá ncháha ca quenda nijīn tēe ñúcuán, chi jondē tá quenda quīvī maá dē.

7 Chi ja cúu yuhū ndācá cuāchi xēēn inī ñayīví, sochi mitan chi íyó jā jásī nūū, tácua mā cāá ndasí cā cuāchi, chi jondē ná cújiyo maá jā jásī nūū.

8 De sá de quenda nijīn maá tēe jā sāhá cuāchi xēēn. De maá Jētohō ō Jesús cahnī yā tēe ñúcuán jíín tāchī yūhú yāni, de jíín jā jéndūtē yā tá nenda yā de stánū tāhvī yā dē.

9 De jā quiji tēe xēēn ñúcuán chi maá Satanás sāhá. De quiji dē jíín cuāhā poder, de sāhá dē ndācá tiñu ñáhnú jā stáhví dē, jā sāhvi inī nchivī cunī ji.

10 De jíín ndācá tiñu néhén de stáhví ndasí dē nchivī jā tānū tāhvī, chi nduú ní ncúnī ji cuetáhví ji tūhun ndāā jā cācu ji nícu.

11 De jā ñúcuán cuāha Yāā Dios tūhun jā cuetáhví ji tūhun jāá nduú ndāā cuitī, de candíja ji tūhun stáhví ñúcuán.

12 De súcuán de jēcundeē cuāchi sīquī ndihi ji jāá nduú ní ncándíja ji tūhun ndāā, chi sa tiñu néhén nī ncusiī inī ji jíín.

Nchivī jā ní nacāji yā jā cācu ji

13 Sochi cánuú jā níní nacuetáhví ndá nī nūū Yāā Dios jā síquī ndá ndóhó jā cúu nú hermano jā mānī Jētohō ō jíín. Chi jondē tá nī jēcōo ñayīví, de ja nī nacāji Yāā Dios ndá ndóhó jā scácu yā ndóhó. Chi sáhá Espíritu yā jā íyó ndoo íyó īī nū nūū yā, de cándíja nú tūhun ndāā.

14 Chi jā ñúcuán nī ncana yā ndá nú jíín tūhun jā scácu yā yóhó jā ní nacani ndá nī, tácua quīvi ndá nú nūū viī

cuñáhnú nú jíín maá Jētohō ō Jesucristo.

15 Túsaá de cuiñi nīhin ndá nú hermano, de cunahán vāha nú tūhun jā ní ncutūha ndá nú nūū ndá nī, á jā ní ncāhān ni á jā ní ntee nī nūū carta cúu.

16 Maá Jētohō ō Jesucristo jíín Tatá ó Yāā Dios nī ncundáhví inī yā yóhó, de nī nsāhá yā jā coo siī inī ō níí cání, jíín jā ñúhún inī ō ndācá jā váha jā coo sīquī jā vāha inī yā jíín ó.

17 De ná sáhá cā yā jā coo ndeé inī ánō ndá nú, de ná sáhá yā jā cuja nú cāhān nū ndācá tūhun vāha yā, jíín jā sāhá nú ndācá tiñu váha.

3

Jā ná cácān táhvī ji jēhē Pablo

1 De íyó incā tūhun cánuú, hermano. Cācān táhvī ndá nú jēhē ndá nī, tácua ñamā cūtē nuu tūhun maá Jētohō ō Yāā Dios, de cuetáhví vāha nchivī, tá cúu nūū ní jetáhví ndá máá nú.

2 De suni cācān táhvī nū jā ná cácu nī nūū ndá tēe nēhén jā stáhān ndá nduhū. Chi nsūú ndihi nchivī cúu jā cándíja tūhun yā.

3 Sochi maá Jētohō ō chi vāha squíncuu yā jā ní nquee yuhú yā, de sāhá yā jā cuja inī ndá nú jíín tūhun yā, de coto yā ndá nú nūū jānēhén.

4 De cúcáhnú inī ndá nī sáhá maá Jētohō ō, jā cúu ndá nú jíín tiñu jā ní ndacu nī nūū nū, de suni cucuu cā nū jíín.

5 De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō stéhēn cā yā nāsa coo manī cā nū jíín yā jondē jíín inī jíín ánō nū, jíín jā cuandeé inī nū tá cúu nūū ní nsāhá Cristo.

Jā cánuú satíñú ó

6 De ndácu ndá nī nūū ndá nú hermano, chi súcuán nī ndacu maá Jētohō ō Jesucristo, jā cujiyo nú nūū ndá hermano jā jíca cúxí de nduú jíca ndaā ji tá cúu nūū ní stéhēn ndá nī nūū nū.

7 Chi ja jínī ndá nú nāsa cánuú ndacu nú ndá nduhū, chi nduú ní jíca cúxí ndá nī tá nī īyo nī jíín nú.

8 De ni nduú ní nchájī ndá nī stāā nūū ni iin nú súcuán-ni, chi nī nchunáá nī. Chi sa nī nducú ndéé nī nī nsatíñú ndasí nī nduú ñuú, tácua mā stáhān ni ni iin nú.

9 De vísō íyó derecho ni jā cācān ni nūū ndá nú nícu, sochi nduú ní jícān ni, chi súcuán nī nsāhá nī tácua cuu nī iin ejemplo nūū nū nāsa sāhá ndá nú.

10 Chi tá nī īyo ndá nī jíín nú, de nī ndacu nī tiñu yáhá nūū nū: Tú ní iin nchivī nduú cúnī ji satíñú ji, de suni mā cājí ji túsaá.

11 Chi nī nīhīn ndá nī tūhun jā jíca cúxí sava nú, de nduú sátíñú nú, chi sa sīquī tiñu táhán nú nánducú nú.

12 De ndácu ndá nī tiñu nūū ndá ndóhó jā sáhá súcuán, de sndíhvī inī ni ndá nú jā coo nañíí nú de satíñú nú, tácua nīhīn nū jā cajī nū sīquī tiñu jā sáhá maá nú. Chi súcuán ndácu maá Jētohō ō Jesucristo tiñu.

13 Hermano, mā nūú inī ndá nú sāhá nú ndācá tiñu váha.

14 De tú ní iin ji nduú jétáhví
ji tūhun jā cáhān ni nūū carta
yáhá, de cundēhé vāha nú ní
iin ji cúu, de mā quétáhán cā
nū jíín ji, tácua cucanoō ji de
nacani inī ji.
15 Sochi nsūú jā cunī ūhvī
nū ji, chi sa cāhān nū jíín ji tá
cúu nūū cáhān nū jíín ñanī nū
jā ná sátíñú vāha ji.

Bendición jā sándīhí

16 De ñúhún inī ni jā maá
Jētohō ō, Yāā jā jéhe tūhun
ndeé tūhun sīī inī, níní ná sáhá
yā jā coo ndeé coo siī inī nū
sīquī ndācá-ni, de coo yā jíín
ndá nú.
17 Nduhū Pablo, yáhá-ni cúu
jā tée nī jíín ndahá maá nī jā
cáhān ni jā sāhá ndeé inī ndá
nú. De súcuán jéhe nī firma
nūū ndācá carta ni, tácua cunī
ndá nú jā carta maá nī cúu.
Súcuán cáá letra ni.
18 De ñúhún inī ni jā maá
Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā
yā jā váha ndá nú. Súcuán ná
cóo. Amén.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU TIMOTEO

1 Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chi Yāā Dios jā scácu yóhó, jíín Jētohō ō Jesucristo jā ñúhún inī ō jā cunī ō nūū, nī ntají yā nduhū jā nacani nī tūhun yā.

2 De tée nī carta yáhá cuēē nūū nū Timoteo, chi cúu ndija nú tá cúu sēhe nī sīquī jā ní scándíja nī ndóhó. De ñúhún inī ni jā Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndóhó, de cundáhví inī yā ndóhó, de sāhá yā jā coo ndeé coo sìī inī nū.

Jā má cándíja ji ndācá tūhun stáhví

3 Tá nī nquehen nī ichi jā quíhīn ni Macedonia, de nī ncāhān ndāhví nī jíín nú jā quendōo nú ñuū Efeso. De suni súcuán cáhān ni jíín nú mitan, tácua cāhān nīhin nú jíín sava nchivī ñúcuán jā má stéhēn ji incā tūhun jāá nduú ndāā.

4 De mā cuétáhví ji ndācá tūhun jā cúu maá cuento-ni, jíín tūhun jā cáhān sīquī nāsa vāji ndācá tatā ō janahán. Chi ndá ñúcuán sáhá jā nahán nátúhún ji sīquī, de nduú jétíñú, de nduú sáhá jā cuja ji squíncuu ji nūū Yāā Dios sīquī tūhun jā cándíja ó.

5 De ndácu nī tiñu yáhá chi cúnī ni jā ná cúndáhví inī ji táhán ji sīquī jā íyó ndoo íyó ndāā ánō ji de cándíja ndija ji yā.

6 Sochi sava nchivī chi nī jica yátá ji, de nī scuíta ji tūhun yā, chi nī nquīvi ndá ji nūū ndācá tūhun jāá nduú jétíñú.

7 Chi cúnī ji cuu ji maestro ley yā, de juni nduú jícūhun inī ji nā tūhun cúu jā cáhān ji, jíín nā cuá cúu jā stéhēn nīhin ji.

8 De jínī ō jā íyó vāha ley, de tú jícūhun inī ō nāsa jétíñú.

9 Chi cánuú jā sāhá ó cuenta jāá nduú ní jécōo ni iin ley jā síquī nchivī ndāā, chi sa sīquī nchivī jāá nduú jétáhví, jā nīhin inī, jā sáhá tiñu néhén, jā sáhá cuāchi, jāá nduú chíñúhún Yāā Dios de ni nduú cándíja ley yā, jā jáhnī tatá jíín naná, jíín jā jáhnī ndīyi.

10 De suni nī jēcōo sīquī nchivī jā jíca ndiī, jíín sīquī tēe jā sáhá ndiī jíín táhán yíí, jíín nchivī jā sácuíhná incā nchivī, jíín nchivī stáhví, jíín nchivī jā cáhān nīhin tūhun túhún. De nī jēcōo sīquī ndācá cā nchivī jā sáhá tiñu jāá nduú quétáhán jíín tūhun yā jā stéhēn ndāā vāha.

11 De tūhun yā ñúcuán cúu tūhun ñáhnú ndasí jā scácu Yāā Dios yóhó, de maá yā cúu Yāā ndetū ndasí. De nī ntetíñú yā nduhū jā nácani nī tūhun yā.

Jā nácuetáhví Pablo sīquī jā ní ncundáhví inī yā dē

12 De nácuetáhví nī nūū Jētohō ō Jesucristo, Yāā jā ní jēhe fuerza inī ni, chi nī nacāji yā nduhū nī nsāhá yā jā cuu

squíncuu nī, de nī ntee yā tiñu nduhū jā nácani nī tūhun yā.

13 De súcuán nī nsāhá yā jíín nī vísō nī ncāhān nāvāha nī sīquī yā jondē saá, de nī nsāhá nāvāha nī nchivī cándíja, de xēēn nī nsāhá nī. De vísō súcuán de nī ncundáhví inī yā nduhū, chi ncháha ca candíja nī yā jondē saá, de nduú ní jícūhun inī ni nā cuá cúu jā sáhá nī.

14 Súcuán nī nsāhá Jētohō ō jā váha ndasí jíín nī. De nī nsāhá yā jā candíja nī jíín jā cundáhví inī ni táhán nī sīquī jā ní nquīvi nī ndahá Cristo Jesús.

15 De ndāā ndija cúu tūhun yáhá, de cánuú jā candíja ndihi nchivī: Jā ní nquiji Cristo Jesús inī ñayīví tácua scácu yā nchivī íyó cuāchi. De nduhū cúu tēe jā víhí cā nī nsāhá cuāchi.

16 Sochi nī ncundáhví inī Yāā Dios nduhū, tácua jíín nduhū jā víhí cā nī nsāhá cuāchi de stéhēn Jesucristo nāsa née cáhnú ndasí inī yā. De súcuán nī nsāhá yā jā cúu nī iin ejemplo nūū ndācá nchivī cándíja níí jā cuáhān ō, tácua nīhīn táhvī ji cutecū ji níí cání.

17 Tú súcuán de níí cání ná cáhān yíñúhún ó jā vii ndasí cúñáhnú maá Yāā jā cúu Rey sīquī ndihi, jā técū níí cání, jāá nduú náā cuitī. De nduú cúu cunī ō nūū yā mitan, de mátúhún-ni yā íyó, de ndíchí yā. Amén.

18 Tá cúu sēhe nī cúu nú Timoteo, de tiñu yáhá ndácu nī nūū nū, jā nducú ndéé nú sīquī tiñu váha. De candíja nīhin nú, de coo ndaā ánō nū. Chi jondē saá ja nī ncāhān ndá hermano jíín tūhun Yāā Dios jā súcuán cundiso nú tiñu.

19 Chi sava nchivī nduú cā íyó ndāā ánō ji nūū yā, de nī snáā ji tūhun cándíja ji.

20 De Himeneo jíín Alejandro cúu ūū tēe jā ní nsāhá súcuán. De ja nī nsiáā ni dē jā quīvi dē ndahá Satanás, jā sndóho ji dē, tácua jíín tūndóhó ñúcuán de cutūha dē jā má cáhān nāvāha cā dē sīquī Yāā Dios.

2

Sīquī nāsa cācān táhvī ō

1 Túsaá de xihna cā ndácu nī jā cācān táhvī nū jēhē ndiviī nchivī. De cāhān ndāhví nú jēhē ji, de cācān nū nā cuá cúu jā jíni ñúhún ji, de nacuetáhví nú nūū yā jā síquī ndá ji.

2 De cācān táhvī nū jēhē ndá tēe cúñáhnú jíín jā ndácu tiñu, tácua sāhá dē jā cuu cundeē vāha ó de nduú nā tūndóhó coo sīquī ō, de cuu chiñúhún vāha ó Yāā Dios de sāhá yíñúhún ó jíín ndācá-ni.

3 Chi yáhá cúu jā váha jā jétahān inī Yāā Dios, Yāā jā scácu yóhó.

4 Chi maá yā cúnī yā scácu yā ndācá nchivī de cunī ji nāsa íyó tūhun ndāā yā.

5 Chi íyó iin-ni Yāā Dios, de suni íyó iin-ni Yāā jā cáhān jíín Yāā Dios jēhē nchivī. De Yāā ñúcuán cúu maá Jesucristo jā ní nduu tēe.

6 De nī nsōcō yā maá yā nī jīhī yā jā ní nchunáá yā cuāchi ndihi ó. De tá nī nquenda maá quīvī ñúcuán,

de nī nquijéhé nchivī nácani ji tūhun ñúcuán.

7 De jā síquī ñúcuán nī jani yā nduhū jā cúu nī apóstol jā nácani nī tūhun yā, tácua stéhēn ni nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jínī tūhun yā, jā ná cándíja ji tūhun ñúcuán de sāhá ji tiñu ndāā. De sīquī jā cándíja nī Cristo de íyó ndāā jā cáhān ni.

8 Túsaá de cúnī ni jā ndācá-ni lugar ná cácān táhvī ndācá tēe, de nanee dē ndahá dē. De ná cóo ndoo ánō dē jā má quítī inī dē de ni mā tétáhán dē.

9 De saá-ni ndācá ñahan, ná cásī vāha ña maá ña tá cúu nūū cánuú, tácua mā cōó tūhun canoō. De mā cúndihvī inī ña jā sāhá viī ndasí ña xīnī ña, á jā cuhun ña siquī oro á perla á sahma váha cā.

10 Chi sa jíín tiñu váha jā sáhá ña ná quéndōo viī ánō ña, tá cúu nūū cánuú sāhá ñahan ndoo ánō jā sáhá ña tiñu Yāā Dios.

11 De tá íyó ña jíín nchivī jā scuáha tūhun yā, de ná cúnini ña-ni de cuetáhví ña.

12 Chi nduú jéhe nī tūhun jā stéhēn ñahan nūū nchivī ndútútú, ni jā ndacu ña tiñu nūū tēe. Chi vāchi jā cunini ña-ni.

13 Chi xihna cā Adán nī nsāhá yā, de sá de nī nsāhá yā Eva.

14 De nduú ní stáhví tāchī cúñáhnú Adán, chi sa ñasíhí dē nī stáhví, de nī nsāhá ña cuāchi.

15 De jā scácu ndá ña sēhe de coo vāha ña, de tú quendōo ña jíín tūhun cándíja ña yā, jíín jā cundáhví inī ña táhán ña, jíín jā coo ndoo ánō ña, jíín jā sāhá yíñúhún ña.

3

Nāsa cánuú coo ndá tēe jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja

1 Ndāā cúu tūhun yáhá: Tú iin tēe cúnī dē cundiso tíñú dē coto dē nchivī cándíja, de vāha tiñu ndúcú dē sāhá dē.

2 Túsaá de tēe jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja, cánuú jā má cōó ni iin jā nīhīn nchivī cuāchi sīquī dē. De ná cóo iin-ni ñasíhí dē, de cájí coo inī dē, de ndito coo xīnī dē, de sāhá yíñúhún dē. De cánuú jā níní cuāha núú dē vehe nūū nchivī jīcá, de níní stéhēn vāha dē tūhun yā.

3 De mā cūú dē tēe jíni, de mā tétáhán dē, de mā ndíyo inī dē xūhún. Chi sa coo vāha inī dē, de coo vitá inī dē, de mā cútóó dē xūhún.

4 De cánuú jā ndacu vāha dē tiñu inī vehe dē, de sāhá dē jā ná squíncuu vāha sēhe dē de coo yíñúhún ji nūū dē.

5 Chi tú iin tēe nduú jínī dē ndacu vāha dē tiñu inī vehe dē, ¿de nāsa cuu cundiso tíñú dē nūū nchivī cándíja nūū Yāā Dios?

6 Túsaá de tēe jā cundiso tíñú nūū nchivī cándíja, mā cūú cuu iin tēe jā cáta nī ncandíja, chi sanaā de sāhá vīxī dē maá dē, de iin-ni cuāchi cundeē sīquī dē jíín tāchī cúñáhnú.

7 De cánuú jā cuu dē tēe jā suni jondē nchivī jāá nduú cándíja, cuetúhún ji dē, tácua mā níhīn ji cuāchi sīquī dē, de mā cúndéé tāchī cúñáhnú jíín dē.

Nāsa cánuú coo ndá tēe jā chíndeé nchivī cándíja

8 De saá-ni ndá tēe jā cuiñi dē chindeé dē nchivī cándíja, cánuú jā coo yíñúhún dē, de squíncuu dē jíín tūhun cáhān dē. De mā cūú dē tēe jíni, de ni mā ndíyo inī dē xūhún.

9 De ná cuíñi nīhin dē jíín tūhun cándíja ó jā ní nchiyuhū jondē janahán, de ná cóo ndoo ánō dē.

10 De cánuú jā xihna cā coto túnī nū dē, de tú nī jinī nū jāá nduú nā cuāchi dē, ñúcuán de cuu cuiñi dē jā chindeé dē nchivī cándíja.

11 De saá-ni ñasíhí ndá dē, cánuú coo yíñúhún ña, de mā sátúhún ña, de cájí coo inī ña, de squíncuu vāha ña ndācá-ni tiñu.

12 De ndá tēe jā chíndeé nchivī cándíja, ná cóo iin-ni ñasíhí dē, de ná ndácu vāha dē tiñu nūū sēhe dē jíín ndá nchivī vehe dē.

13 Chi ndācá tēe jā chíndeé vāha nchivī cándíja, quéndōo yíñúhún dē nūū nchivī, de níhīn dē modo jā cájí cā nácani dē tūhun Cristo Jesús jā cándíja ó.

Tūhun yuhū yā jā cándíja ó

14 De vísō ñúhún inī ni jā cuēē ñamā ni nacunī tāhán ó, sochi tée nī tūhun yáhá cuēē nūū nū,

15 tácua tú cucuéé nī, de ja jínī nū nāsa cánuú sāhá vāha nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios. Chi ndá máá ji cúu nchivī cándíja nūū Yāā Dios, Yāā técū. De maá ji sáhá jā íyó cutú tūhun ndāā, chi íñí nīhin ji jíín.

16 De jāndáā ndija chi ñáhnú ndasí cúu tūhun yáhá jā cándíja ó jā ní nchiyuhū jondē janahán:

Yāā Dios nī stéhēn yā maá yā jā ní nduu yā tēe,
de Espíritu Santo nī stéhēn jā íyó ndāā tiñu jā ní nsāhá yā,
de ndá ángel andiví nī jinī tiñu jā ní nsāhá yā.
De nī jītē nuu tūhun yā nūū nchivī ndācá nación,
de nī ncandíja nchivī níí ñayīví nūū yā,
de nī ndaa yā cuānohōn yā andiví.

4

Sīquī nchivī jā caca yátá nūū tūhun cándíja ó

1 De cájí stéhēn Espíritu Yāā Dios jā ndá quīvī jā cuándihi de coo sava nchivī jā caca yátá ji nūū tūhun cándíja ó. De cuetáhví ji ndācá jā cáhān tūhun stáhví jíín tūhun jā ní stéhēn tāchī.

2 Chi cunini ji tūhun jā stéhēn ndá tēe stáhví-ni, jāá nduú cáhān ndāā ndá dē. Chi tēe ñúcuán nī jija ndasí inī dē jíín tūhun stáhví, de nduú cā sáhá jíín ánō dē jā nacani inī dē.

3 De cāhān ndá dē jā cuāchi cúu jā coo ñasíhí tēe, de saá-ni tú cajī nchivī sava ndeyu. De ndeyu ñúcuán chi nī nsāhá Yāā Dios jā cuu nchivī cándíja jā jínī tūhun ndāā, tácua cajī ji de nacuetáhví ji nūū yā.

4 Chi ndihi jā ní nsāhá Yāā Dios, chi íyó vāha, de mā squéne yichī ō ni iin, chi sa nacuetáhví ó de cajī ō.

5 Chi jíín jā cáhvi ó tūhun Yāā
Dios jíín jā nácuetáhví ó nūū
yā, de íyó ndoo ndihi-ni.

Tēe jā sátíñú vāha nūū Jesucristo

6 De tú stéhēn nū tūhun
yáhá nūū ndá hermano, túsaá
de cuu nú tēe jā sátíñú vāha
nūū Jesucristo, de cuja nú jíín
tūhun vāha yā jā cándíja nú,
chi nī ncutūha nú de níquīn
nū.

7 Sochi mā quívi nduū nū
jíín ndá tūhun jā cúu cuento-
ni jā jáni cāhá inī nchivī. Chi
níní scuáha nú nāsa chiñúhún
vāha nú Yāā Dios.

8 Chi jā scuáha ó ejercicio jā
coo ndacuī yiqui cúñu ó, jacū-
ni níhīn tīñú. Sochi jā scuáha ó
nāsa cánuú jā sāhá vāha ó nūū
yā, ñúcuán cúu jā vāha níhīn
tīñú sīquī ndācá-ni, jā cúu vida
yáhá jíín vida jā quiji.

9 De ndāā ndija cúu tūhun
yáhá, de jā cánuú candíja
ndihi nchivī cúu.

10 De jā síquī yáhá cúu jā
sátíñú nīhin ó sīquī tūhun yā,
de ndóho ó jā cáhān nāvāha
ji nūū ō. Chi ñúhún inī ō
jā cunī ō nūū maá Yāā Dios,
Yāā técū. De maá yā cúu jā
scácu ndācá nchivī, de nchivī
cándíja tūhun jā cúndáhví inī
yā ji, maá ji cúu jā scácu yā.

11 Ndācá tūhun yáhá cánuú
jā ndacu nú nūū ji de stéhēn
nū.

12 Mā cuáha nú tūhun jā
cujéhe inī ni iin ji nūū nū
sīquī jā suchí nú. Chi sa cuu
nú iin ejemplo nūū nchivī
cándíja, jā cunī ji nāsa vāha
cáhān nū, nāsa vāha sáhá nú,
nāsa cúndáhví inī nū táhán nú,
nāsa cándíja nú, nāsa íyó ndoo
ánō nū.

13 De juni cúcuéé nī jā cuéē
ni, de cundihvī inī nū jā cahvi
nú tutū īī nūū ndá hermano
jā ndútútú, jíín jā sndíhvī inī
nū ji, jíín jā stéhēn nū nūū ji.

14 Mā cúhuun inī nū jíín
tāhvī jā ní jēhe Yāā Dios nūū
nū jā nácani nú tūhun yā. Chi
ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú
nūū nchivī cándíja, nī ntee dē
ndahá dē xīnī nū, de nī nsāhá
Yāā Dios jā ní ncāhān dē jā
súcuán cundiso tíñú nú.

15 Túsaá de cucuu nú jíín
ndá tiñu yáhá, de cundihvī inī
nū jíín, tácua cunī ndá nchivī
jā vāha jíja nú cuāhān nū jíín.

16 Coto nú maá nú jā caca
ndaā nū jíín jā stéhēn vāha nú
tūhun yā, de cuiñi nīhin nú jíín
ndihi. Chi tú súcuán sāhá nú
de quendōo vāha ánō maá nú
jíín nchivī jā chuhun inī tūhun
jā cáhān nū.

5

Nāsa sāhá vāha ó jíín nchivī cándíja

1 Mā cáhān xēēn nū nūū
ndá tēe ñáhnú, chi sa cāhān
vāha nú jíín dē jā má stíví dē,
tá cúu nūū cáhān nū jíín tatá
nú. De ndācá tēe suchí, suni
cāhān vāha nú jíín dē tá cúu
nūū cáhān nū jíín ñanī nū.

2 De saá-ni cāhān nū jíín
ndá ñahan ñáhnú, tá cúu naná
nú. De saá-ni jíín ndá ñahan
súchí, suni cāhān nū jíín ña
tá cúu cuāha nú, de yíñúhún
natúhún nú jíín ña.

3 De nchivī cándíja ná cuáha
ji jā jíni ñúhún ndá ñahan jā
ní nquendōo ndáhví, de tú nī

nquendōo ndáhví ndija ña jāá nduú nā nchivī jíto ña.

4 Chi iin ñahan jā ní nquendōo ndáhví, tú íyó sēhe ña á sēhe ñáni ña jā jávāha, de ná cóto maá ji ña. Chi cánuú cutūha ji jā xihna cā nūū nchivī vehe ji squíncuu ji coto ji. De ná nácoto ji naná ji tatá ji sīquī jā ní jito ndá ña ji. Chi yáhá cúu tiñu váha jā jétahān inī Yāā Dios.

5 Sochi iin ñahan jā ní nquendōo ndáhví ndija jā mátúhún-ni cā ña, ñúhún inī ña jā maá Yāā Dios coto yā ña, de nduú jéncuiñī ña jā jícān táhvī ña nduú ñuú.

6 Sochi tú ndíhvī inī ña sīquī jā cúsiī inī maá ña-ni, ñúcuán de vísō técū ña, de modo ja nī jīhī ña.

7 Tiñu yáhá ndacu nú nūū nchivī, tácua mā cōó cuāchi sīquī ji.

8 De tú iin nchivī nduú jíto ji táhán vehe ji, de víhí cā nchivī inī vehe ji, túsaá de sáhá ji tiñu jāá nduú quétáhán jíín tūhun cándíja ó, de cúu ji nchivī nēhén cā nsūú cā nchivī jāá nduú cándíja.

9 De ñahan viuda cuu quīvi síví ña nūū lista nchivī jā chíndeé ndá nú jíín xūhún, de tú ja nī nquenda ña ūnī xico cuīyā, de tú nī īyo iin-ni yií ña.

10 De suni cánuú jā cuu ña ñahan jā jétúhún nchivī ña jā vāha tiñu nī nsāhá ña, á jā ní scuáhnu vāha ña sēhe ña, jíín jā ní jēhe núú ña vehe nūū nchivī jīcá, jíín jā ní nsāhá ña ndá tiñu lúlí cā nūū ndá hermano cándíja, jíín jā ní nchindeé ña nchivī jā ndóho tūndóhó, jíín jā ní nsāhá ña ndá cā tiñu váha.

11 Sochi ndá ñahan viuda suchí cā, mā squívi nú síví ña nūū lista. Chi sanaā de nducú ña jā cusiī inī maá ña-ni, de mā cúndihvī cā inī ña sīquī Cristo, chi cuu inī ña cundeca tucu ña tēe.

12 De súcuán coo cuāchi sīquī ña, chi nduú ní squíncuu ña jā ní nquee yuhú ña nūū yā tá nī jēcōso síví ña nūū lista.

13 De suni caca nuu ña ndācá-ni vehe de quee cúxí ña. De nsūú maá-ni jā caca cúxí ña, chi suni jā sāhá túhún ña, de quīvi nduū ña cāhān ña tūhun jāá nduú íyó vāha jā cāhān ña.

14 Jā ñúcuán cúnī ni jā ndācá ñahan viuda suchí, ná núcundeē ña jíín tēe, de scuáhnu ña sēhe, de coto vāha ña vehe ña, tácua ndá nchivī cúu contra tūhun yā, mā cūú cāhān ji sīquī ña.

15 Chi sava ñahan viuda ja nī jica yátá ña de sáhá ña tiñu jā cúnī Satanás.

16 De tú iin tēe á iin ñahan cándíja, de tú íyó iin ñahan viuda vehe ji, de ná cóto maá ji ña. De mā cúndeē gasto ña sīquī grupo nchivī cándíja, tácua cuu cuāha vāha ji nūū ndá ñahan viuda jāá nduú nā nchivī coto ji ña.

17 De ndá tēe ñáhnú jā jíto nchivī cándíja, ná jícunáá doble yāhvi dē, de tēe jā ndíhvī cā inī jā stéhēn dē de nácani vāha dē tūhun yā, maá dē cánuú cā jā nīhīn dē doble.

18 Chi cúu tá cúu nūū cáhān tutū īī: Stīquī jā jáxīn trigo, cánuú jā cuāha nú jā cajī tī. De suni cáhān: Tēe jā sátíñú tátū,

cánuú jā quehen dē yāhvi dē, cáchī.

19 Mā cuétúhún nú de tú cāhān nchivī cuāchi sīquī iin tēe ñáhnú jā jíto nchivī cándíja, de tú nduú íyó ūū á ūnī testigo.

20 Sochi tú sáhá nchivī cuāchi, de cánuú cuxeēn nū nūū ji, cunī jíín núū ndihi nchivī, tácua cuyūhú sava cā ji.

21 De cáhān nīhin nī jíín nú, jínī maá Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo jíín ndá ángel yā jā ní nacāji yā: Squíncuu vāha nú tiñu yáhá, de mā sāhá nú cuenta nāsa cúu iin iin ji, chi inuú-ni sāhá ndāā nū sīquī ndihi ji-ni.

22 De mā cāní ñamā nū iin tēe jā cundiso tíñú dē nūū nchivī cándíja, chi xihna cā coto túnī nū dē. Chi sanaā de stíví dē, de cuāchi dē suni cundeē sīquī maá nú jíín dē. De coto má quīvi nú tiñu néhén.

23 De sīquī jā sanúú sanúú-ni cúhū chījin nú, de mā cōhó cā nū maá-ni ndute, chi suni coho nú jacū vino.

24 Cuāchi sava nchivī chi ja íyó nijīn jondē ncháha ca quīvi ji nūū cundaā cuāchi ji. Sochi cuāchi sava cā ji chi cúcuéé cā de natūu nahñí.

25 De saá-ni ndācá tiñu váha, chi íyó nijīn. De vísō ncháha ca natūu tiñu váha ñúcuán, de mā cūú coo yuhū níí cání, chi natūu.

6

1 Ndācá nchivī jā cúu mozo, ná cóo yíñúhún vāha ji nūū patrón ji, tácua mā cáhān nēhén nchivī sīquī Yāā Dios jíín sīquī tūhun yā jā stéhēn ō.

2 De mozo jā yíhí nūū patrón cándíja, mā cāní inī ji jā jacū-ni sāhá yíñúhún ji nūū dē sīquī jā hermano cándíja cúu dē. Chi sa satíñú vāha cā ji nūū dē, chi tēe cándíja tēe mānī ji jíín cúu ndá tēe ñúcuán jā sátíñú ji nūū. Tūhun yáhá stéhēn nū de sndíhvī inī nū ji.

Sīquī jā chiñúhún vāha ó yā de cusiī inī ō jíín jā névāha ó-ni

3 De tú ní tēe stéhēn tūhun jāá nduú ndāā jāá nduú quétáhán jíín tūhun vāha ndāā maá Jētohō ō Jesucristo, jíín tūhun jā ní stéhēn Yāā Dios jā cándíja ó,

4 túsaá de maá-ni tēe vīxī tēe jāá nduú jícūhun cuitī inī cúu dē. Chi tēe naā xīnī cúu dē, chi maá-ni jā cúnī dē tetáhán dē sīquī ndācá tūhun jā stéhēn ō. De ndācá ñúcuán sáhá jā cúcuásún inī, jíín jā tétáhán, jíín jā cáhān nāvāha, jíín jā jáni nēhén inī sīquī táhán,

5 jíín jā maá-ni jā stáhān tāhán. Súcuán sáhá ndá tēe jā ní ndunaā xīnī, jāá nduú jínī tūhun ndāā. De jáni inī ndá dē jā nīhīn dē cuāhā xūhún sīquī tūhun cándíja ó de jā ñúcuán stéhēn dē. De cujiyo nú nūū nchivī jā íyó súcuán.

6 De jāndáā chi vāha ndasí quéndōo ó de tú chíñúhún vāha ó yā, de tú cúsiī inī ō jíín jā névāha ó-ni.

7 Chi ni iin ndatíñú nduú ní ncácu ó jíín ñayīví yáhá, de suni mā cūú cuitī cōhōn jíín ni iin tá cuū ō.

8 De tú íyó jā cajī ō jā
cusúcún ó, de ná cúsiī inī ō jíín
ñúcuán-ni.
9 Chi nchivī jā cúnī cucuícá,
ñamā quívi ji cuāchi jā jíto túnī
tāchī ji. De quívi ji jíín cuāhā
tiñu néhén tiñu stíví jā ndíyo
inī ji. De ndācá ñúcuán sáhá jā
tíví nchivī de tánū tāhvī ji.
10 Chi jā ndíyo inī ō xūhún,
ñúcuán sáhá jā quíjéhé ndācá
tiñu néhén. De sava nchivī jā
ndíyo inī xūhún, nī sndóo ji
tūhun cándíja ji, de nī nīhīn ji
cuāhā ndasí tūndóhó.

Jā ná ndúcú ndéé ó sīquī
tūhun cándíja ó

11 Sochi ndóhó chi tēe
sátíñú nūū Yāā Dios cúu nú,
de cunu nú nūū ndācá cuāchi
yáhá. De cuniquīn nū tiñu
ndāā, de chiñúhún vāha nú
Yāā Dios, de candíja vāha nú,
de cundáhví inī nū táhán nú,
de cuandeé inī nū, de coo vitá
inī nū.
12 De nducú ndéé nú sīquī
tūhun jā cándíja ó yā. De cuiñi
nīhin nú jíín tūhun jā ní nīhīn
táhvī ō cutecū ō níí cání. Chi
jā ñúcuán cúu jā ní ncana yā
ndóhó, de cájí nī ncāhān nū
jā vāha cándíja nú yā, nī jinī
jínúū cuāhā nchivī.
13 De cáhān nīhin nī jíín
nú, jínī maá Yāā Dios, Yāā jā
sáhá jā técū ndācá-ni, jíín Je-
sucristo, Yāā jā cájí nī ncāhān
yā nī nacani yā tūhun vāha
nūū Poncio Pilato.
14 Squíncuu vāha nú tiñu
jā ndácu yā nūū nū, de mā
stíví nú jā sáhá nú, tácua mā
cáhān nchivī cuāchi sīquī nū.
De súcuán sāhá nú níí jondē
nenda Jētohō ō Jesucristo.
15 Chi nenda yā maá quīvī
jā ní jani Yāā Dios. De Yāā
Dios chi mátúhún-ni yā cúu
Yāā ndetū ndasí, de tíin yā
ndihi poder. De cúu yā Rey
nūū ndācá rey, jíín Jētohō nūū
ndācá jētohō.
16 De mátúhún-ni yā cúu jā
íyó níí cání. De ndéē yā iin
lugar nūū jéndūtē ndasí, nūū
má cūú quīvi ó. De ni iin
nchivī ñayīví yáhá nduú ní
jínī cuitī ji nūū yā, de ni mā
cūú cunī ji nūū yā. De níí
cání ná cóo yíñúhún ó nūū yā,
chi tíin maá yā poder níí cání.
Amén.
17 De cāhān nū jíín nchivī jā
cuícá ndatíñú ñayīví yáhá, jā
má cúvixī ji. De mā cútóó ji
xūhún ji, chi ñamā naā. Chi sa
ná cándíja ji jā coo vāha ji sāhá
Yāā Dios, Yāā técū, chi maá yā
jéhe cuāhā yā ndācá-ni jā cúsiī
inī ō jíín.
18 De ndacu nú tiñu nūū ji
jā ná sáhá vāha ji, chi jā sáhá
ji ndācá tiñu váha, ñúcuán cúu
jā sáhá cuícá ndija ji maá ji.
De ná cúu ji nchivī vāha inī jā
cuāha ji jā cuu táhán ji.
19 De súcuán de scáyā ji
cuāhā tiñu váha jā coo cuícá
ji nūū yā níí tiempo jā quiji.
De nīhīn táhvī ji jā cutecū ji níí
cání.

Tiñu sándīhí jā ndácu Pablo
nūū Timoteo

20 De ndóhó Timoteo, coto
nú ndācá tiñu jā ní nchihi yā
ndahá nú. De mā quívi nduū
nū jíín ndācá tūhun cāhá-ni,
cuenta ñayīví yáhá, jíín ndācá
tūhun stáhví jā cáhān ndá ji jā
tūhun ndíchí tūhun ndāā cúu.

21 Chi sava nchivī jā níquīn
ndācá tūhun yáhá, nī jica yátá
ji nī sndóo ji tūhun cándíja ji
yā. De ñúhún inī ni jā Yāā Dios
ná sáhá cā yā jā váha ndóhó.
Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU TIMOTEO

1 Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chi súcuán nī jētahān inī Yāā Dios nī ntají yā nduhū jā nácani nī tūhun jā ní nquee yuhú yā jā cutecū ō níí cání sīquī jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús.

2 De tée nī carta yáhá cuēē nūū nū Timoteo, chi cúu nú tá cúu sēhe nī jā mānī ni jíín. De ñúhún inī ni jā Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndóhó, de cundáhví inī yā ndóhó, de sāhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Jā nácani dē tūhun Cristo

3 Níní nduú náā inī ni cāçān táhvī ni jēhē nū nūū Yāā Dios nduú ñuú, de nácuetáhví nī nūū yā jā síquī nū. Chi nūū maá yā sátíñú nī, tá cúu nūū ní nsāhá ndācá tatā ni, de íyó ndoo ánō ni nūū yā.

4 De núcūhun inī ni jā ní jacu nú tá nī nquee nī cuāhān ni. De cúu inī ni jā nacunī tāhán ó, tácua cusiī ndasí inī ni.

5 De núcūhun inī ni jā cándíja vāha ndija nú Cristo, tá cúu nūū xihna cā nī ncandíja naná ñáhnú nú Loida, jíín naná nú Eunice. De jáni ndija inī ni jā suni súcuán cándíja maá nú mitan.

6 De jā ñúcuán násndíhvī inī ni ndóhó jā cundihvī cā inī nū jíín tāhvī jā ní jēhe Yāā Dios nūū nū jā nácani nú tūhun yā. De tāhvī ñúcuán nī nīhīn nū tá nī ntee nī ndahá nī xīnī nū.

7 Chi Espíritu jā ní jēhe Yāā Dios nūū ō, nduú sáhá jā cuyūhú ó, chi sa sáhá jā íyó fuerza inī ō, jíín jā cúndáhví inī ō táhán ó, jíín jā íyó ndito xīnī ō.

8 Túsaá de mā cúcanoō nū nacani nú tūhun maá Jētohō ō. De suni mā cúcanoō nū sīquī maá nī jā yíhí nī vecāa jā síquī tūhun yā. Chi sa cuāha nú tūhun jā ndoho nú jíín nī sīquī jā nácani ó tūhun jā scácu yā yóhó, tú nāsa jéhe Yāā Dios fuerza inī ō.

9 Chi nī scácu yā yóhó, de nī ncana yā yóhó jā coo ndoo ánō ō jā satíñú ó nūū yā. De nduú ní ncána yā yóhó sīquī jā ní nsāhá vāha ó, chi sīquī jā ní jani inī maá yā jā cundáhví inī yā yóhó sīquī jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús. Chi jondē ncháha ca jēcōo ñayīví, de ja cúndáhví inī yā yóhó.

10 De mitan jā ní nquiji Jesucristo, Yāā jā scácu yóhó, de nī stéhēn cājí Yāā Dios jā cúndáhví inī yā yóhó. Chi maá Cristo nī snáā yā poder cuēhē jáhnī yóhó, chi jíín tūhun jā scácu yā yóhó nī stéhēn cājí yā nūū ō jā cutecū ō níí cání chi mā tánū tāhvī ō.

11 De nī jani Yāā Dios nduhū jā nácani nī tūhun ñúcuán, de nī ntají yā nduhū jā cúu nī apóstol jā stéhēn ni nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jínī tūhun yā.

12 De sīquī ñúcuán cúu jā ndóho nī ndācá tūndóhó yáhá jā yíhí nī vecāa. Sochi nduú cúcanoō ni, chi jínī ni nāsa

Yāā cúu Yāā jā cándíja nī, de cúcáhnú inī ni jā cuu coto yā tiñu jā ní nchihi yā ndahá nī, jondē mitan de jondē quīvī jā nenda yā.

13 De cuiñi nīhin nú jíín ndācá tūhun yā chi stéhēn ndāā, suu tūhun jā ní stéhēn ni nūū nū. De caca nú jíín tūhun cándíja ó, de cundáhví inī nū táhán nú sīquī jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús.

14 De coto nú ndācá tiñu váha jā ní nchihi yā ndahá nú, sāhá poder maá Espíritu Santo jā ndéē inī ō.

15 Ja jínī nū jā ndācá nchivī jā íyó Asia nī sndóo ji nduhū. De ūū ji cúu Figelo jíín Hermógenes.

16 De jícān táhvī ni jā cundáhví inī Jētohō ō nchivī vehe Onesíforo, chi cuāhā vuelta nī nanihīn inī ni nī nsāhá dē, de nduú ní ncúcanoō dē sīquī ni jā yíhí nī vecāa.

17 Chi sa tá nī nquiji dē Roma, de nī nanducú vāha dē nduhū jondē nī nanihīn dē nduhū.

18 De jícān táhvī ni jā maá Jētohō ō ná cúndáhví inī yā dē quīvī jā nenda yā. De suni ja jínī vāha nú nāsa nī nchindeé ndasí dē nduhū tá nī īyo nī ñuū Efeso.

2

Jā cúu ó tá cúu soldado vāha nūū Jesucristo

1 Túsaá de ndóhó, sēhe mánī, coo fuerza inī nū sīquī jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús de sáhá yā jā váha ndóhó.

2 De ndācá tūhun jā ní jini nú nī ncāhān ni, nī jinī jínúū nchivī cuāhā, tūhun ñúcuán nastéhēn nū nūū ndá tēe jā squíncuu vāha, tácua suni cuu stéhēn tucu maá dē nūū sava cā ji.

3 De ndóhó cuandeé inī nū jā cunī nū tūndóhó, chi cúu nú modo iin soldado vāha nūū Jesucristo.

4 Ni iin soldado jā íñí nūū guerra, nduú sátéñú dē maá dē jíín tiñu maá dē, chi cánuú jā sāhá dē maá-ni tiñu jā ndácu tēe jā tátúnī nūū dē.

5 De suni súcuán tēe cásíquí deporte, mā níhīn dē premio de tú mā cúndihvī inī dē jā casíquí vāha dē tá cúu nūū cánuú casíquí dē.

6 De saá-ni tēe jā sátíñú vāha ñuhun, maá dē cúu jā xihna cā nīhīn jā jéhe itū.

7 Nacani inī nū sīquī jā cáhān ni, de maá Jētohō ō sāhá yā jā jīcūhun inī nū sīquī ndihi.

8 De cuhun ndasí inī nū Jesucristo, Yāā jā ní nquiji chījin tatā rey David, de nī natecū yā māhñú ndīyi, tá cúu nūū cáhān tūhun yā jā nácani nī jā scácu yā yóhó.

9 De jā síquī tūhun ñúcuán ndóho nī tūndóhó, de jondē nī juhnī ndá ji nduhū jā yíhí nī vecāa, modo iin tēe jā ní nsāhá cuāchi xēēn. Sochi tūhun Yāā Dios chi mā cūú cuhnī ji jā má cútē nuu.

10 Túsaá de jéndeé inī ni jínī ni ndācá tūndóhó yáhá sīquī jā cúndáhví inī ni nchivī jā ní nacāji yā, tácua suni cācu maá ji jā quīvi ji ndahá

Cristo Jesús, de quīhīn ji nūū cuñáhnú ji níí cání.

11 Chi ndāā cáhān tūhun yáhá:

Vísō ná cúū ō jā síquī yā, de
suni cutecū ō jíín yā,
12 de tú cuandeé inī ō ndoho
ó, de suni ndacu ó tiñu
jíín yā.
De tú mā cuétúhún ó yā, de
suni mā cuétúhún yā
yóhó.
13 De vísō nduú squíncuu vāha
ó, de maá yā chi níní
squíncuu yā,
chi nduú cúu sāhá falta yā,
chi squíncuu yā jā ní
ncāhān yā.

Tēe jā sátíñú vāha jā squíncuu jíín tūhun yā

14 Tūhun yáhá nasndíhvī inī nū nchivī, de cāhān nīhin nú jíín ji, cunī maá Jētohō ō, jā má tétáhán ji sīquī ndācá tūhun jā cáhān cāhá-ni. Chi nduú jétíñú cuitī, chi sa stíví nchivī jā níni.

15 De nducú ndéé nú jā cuetúhún Yāā Dios ndóhó, jā cúu nú tēe sátíñú vāha jā squíncuu jíín tūhun yā, tácua mā cúcanoō nū nūū yā sīquī ni iin, chi vāha nacani nú tūhun ndāā yā.

16 De mā quívi nduū nū jíín ndācá tūhun cāhá-ni ñayīví yáhá, chi suu sáhá jā ndúcuahā cā tiñu néhén jā quívi ndá nchivī jā cáhān.

17 De ndācá tūhun jā stéhēn ji chi cúu tá cúu iin ndīhyi xēēn jā ndúxeēn cā cuāhān. De Himeneo jíín Fileto cúu ūū tēe jā sáhá súcuán.

18 Chi ndúū tēe ñúcuán nī jica yátá dē nūū tūhun ndāā, de cáhān dē jā ja nī natecū ndīyi. De súcuán sáca nuu dē xīnī sava nchivī cándíja.

19 Sochi Yāā Dios nī jani yā nchivī maá yā, de íyó cutú íyó nīhin ji jā má cācá yátá ji, tá cúu nūū yósō nūū tutū īī: Ja jínī Jētohō ō Yāā Dios ndācá nchivī jā yíhí ndahá yā. De suni cáhān: Ndācá nchivī jā nácunehen síví Cristo, ná cújiyo ji nūū tiñu néhén, cáchī.

20 De inī iin vehe cáhnú íyó cuāhā cōhō, de nsūú maáni cōhō oro jíín cōhō plata, chi suni cōhō ñutun jíín cōhō ñuhun. De íyó jā fino de íyó jā corriente.

21 De tú iin nchivī sāhá ndoo ji maá ji jā quee ji nūū ndācá tiñu néhén, de cuu ji tá cúu iin cōhō fino. De coo ndoo coo iī ji nūū Jētohō ō, de nīhīn tīñú ji nāsa cúnī maá yā. De coo tūha ji jā sāhá ji ndācá tiñu váha.

22 Túsaá de cunu nú nūū ndācá jāá nduú vāha jā ndíyo inī ndá tēe suchí. De cuniquīn nū tiñu ndāā, jíín tūhun jā cándíja nú yā, jíín tūhun cúndáhví inī, jíín tūhun jā ndéē mānī jíín táhán. De súcuán sāhá nú jondē jíín ndācá nchivī ndoo ánō jā nácunehen síví maá Jētohō ō.

23 De mā quívi nduū nū jíín ndācá tūhun naā jāá nduú íyó cájí, chi ja jínī nū jā suu sáhá jā tétáhán nchivī.

24 De iin mozo maá Jētohō ō, nduú vāha jā tetáhán dē, chi sa cánuú jā coo vāha inī dē jíín ndācá nchivī. De ná cóo vāha inī dē jā stéhēn dē, de ná cuándeé inī dē jíín ji.

25 De jíín jā vitá inī dē de
cani ichí dē nchivī nīhin inī.
Chi sanaā de nacani inī ji sāhá
Yāā Dios, de jīcūhun inī ji nāsa
íyó tūhun ndāā.
26 De nducájí inī ji de cācu ji
nūū tāchī cúñáhnú jā ní ntiin
ji, chi nī ncundeé jíín ji jā sáhá
ji jā cúnī maá.

3

Sīquī nāsa coo nchivī nēhén ndá quīvī jā cuándihi

1 De suni jīcūhun inī nū jā
ndá quīvī cuándihi de quenda
quīvī jā coo tūndóhó.
2 Chi coo nchivī jā chiñúhún
maá, de ndīyo inī ji xūhún, de
sāhá téyíí ji maá ji, de sāhá
vīxī ji maá ji. De cāhān nēhén
ji sīquī Yāā Dios, de cunīhin
inī ji nūū tatá ji nūū naná ji,
de mā nácuetáhví ji, de mā
chíñúhún ji Yāā Dios.
3 De mā cōó mānī ji jíín
táhán ji de ni mā cúndáhví inī
ji. De sāhá túhún ji, de mā cūú
casī ji ndācá jā ndíyo nēhén
inī ji, de xēēn ndasí coo ji, de
quītī inī ji cunī ji ndācá tiñu
váha.
4 De suni nastúu ji táhán ji,
de mā cúyūhú ji sāhá ji cuāchi,
de coo vīxī ndasí ji, de nducú
ji jā cusiī inī maá ji-ni, de mā
nducú ji jā quīvi ji nūū Yāā
Dios.
5 De sāhá ji-ni jā chiñúhún ji
yā, de casī ji nūū poder yā jā
má sáma ji modo ji. Mā quívi
nduū nū jíín nchivī jā sáhá
súcuán.
6 Chi sava tēe ñúcuán quīvi
dē vehe de stáhví dē ndācá
ñahan naā jā íyó ndasí cuāchi.
De ñamā quīvi ndá ña jíín
ndācá tūhun jāá nduú íyó
ndāā jā cúsiī inī ña jíín.
7 De vísō níní scuáha ña nā-
ni tūhun, de nduú cúu cuitī
jīcūhun inī ña tūhun ndāā yā.
8 De tá cúu nūū ní nsāhá
ndúū tēe tásí Janes jíín Jam-
bres jā ní īyo janahán, jā
ní nducú dē jā casī dē nūū
Moisés, suni súcuán sāhá ndá
tēe ñúcuán, chi nducú dē jā
casī dē nūū tūhun ndāā. Chi
coo naā jāá ntúnī ndá dē,
chi mā cándíja ndija dē tūhun
cándíja ó.
9 De mā quēé tiñu sāhá dē,
chi cunī ndācá nchivī jā tēe
naā cúu dē, tá cúu nūū ní jinī
nchivī jā ní īyo naā ndúū tēe
ñúcuán jā ní nducú casī nūū
Moisés.

Tiñu sándīhí jā ndácu Pablo nūū Timoteo

10 Sochi ndóhó chi ja nī
ncutūha vāha nú nāsa stéhēn
ni, nāsa jíca ndaā ni, nāsa
chúhun inī ni sāhá nī, nāsa
cándíja nī yā, nāsa née nī pa-
ciencia, nāsa cúndáhví inī ni
táhán nī, jíín nāsa jéndeé inī ni.
11 Chi nī jinī ūhvī nchivī
nduhū, de nī ndoho nī
tūndóhó. De jínī nū ndācá jā
ní ndoho nī ñuū Antioquía
jíín Iconio jíín Listra. De jínī
nū nāsa nī jinī ūhvī ji nduhū.
Sochi maá Jētohō ō nī scácu yā
nduhū nūū ndihi ñúcuán.
12 Chi ndāā cúu jā ndācá
nchivī jā ndíhvī inī ji jā sátíñú
vāha ji nūū Cristo Jesús,
ndoho ji jā cunī ūhvī nchivī
ji.
13 Sochi nchivī jā sáhá tiñu
néhén jíín nchivī stáhví, chi sa
víhí cā cucuu ji jíín tiñu néhén,

chi stáhví ji nchivī de suni candíja maá ji tūhun stáhví.

14 De ndóhó chi sa cuiñi nīhin nú jíín jā ní ncutūha nú jíín jā ní ncucáhnú vāha inī nū. Chi jínī nū nāsa nchivī cúu jā ní stéhēn nūū nū.

15 Chi jondē tá lulí nú, de ja jínī nū nāsa cáhān tutū īī jā stéhēn nūū nū nāsa candíja nú jā ní jīhī Cristo Jesús jēhē nū tácua cācu nú.

16 De níí tutū īī cúu tūhun jā ní ncāhān Yāā Dios, de vāha níhīn tīñú jā stéhēn nūū ō, jā cáhān nūū ō, jā náchuhun ichí yóhó, jíín jā scuáha yóhó jā caca ndaā ō,

17 tácua ndá tēe jā sátíñú nūū Yāā Dios, cuja inī dē de coo tūha vāha dē jā sāhá dē ndācá tiñu váha.

4

1 De cáhān ni jíín nú, jínī Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo, Yāā jā quiji de ndacu tiñu, de sāhá ndāā yā tiñu nchivī técū jíín nchivī jā ní jīhī.

2 Cáhān nīhin nī jā nacani nú tūhun yā, de sndíhvī inī nū ji jā candíja ji. De níní sāhá nú súcuán á núne ji á vísō nduú núne ji. De sāhá nú jā ná jícūhun inī ji, de cāhān nū nūū ji, de cani ichí vāha nú ji, de jíín cuāhā paciencia stéhēn nū nūū ji.

3 Chi quiji tiempo jā má cuétúhún cuitī nchivī tūhun yā jā stéhēn ndāā vāha, chi sa cuetúhún ji tūhun jā cúsiī inī maá ji, de nducú ji cuāhā maestro jā stéhēn nūū ji maáni tūhun jā jétahān inī ji cunini ji.

4 De cujiyo ji nūū tūhun ndāā, de cundihvī inī ji ndācá tūhun jā maá cuento-ni cúu.

5 Sochi ndóhó chi níní coo ndito inī nū, de cuandeé inī nū jíín tūndóhó, de cundihvī inī nū nacani nú tūhun jā scácu yā yóhó, de squíncuu vāha nú jíín tiñu yā jā sáhá nú.

6 De nduhū chi ja nī nsōcō ni maá nī jā cuū ni, de ja cuācuñatin quīvī jā cuū ni.

7 De ja nī ncundeé nī jā ní nducú ndéé nī sīquī tiñu váha, de ja nī jīnu nī jica nī ñayīví yáhá, de nduú ní nsiáā ni tūhun cándíja nī yā.

8 De mitan ja íyó tūha premio jā nīhīn ni sīquī jā ní jica ndaā ni. Chi maá Jētohō ō taji yā ñúcuán nūū ni maá quīvī jā sāhá ndāā yā tiñu, chi maá yā cúu jā ndāā sándāā sīquī ndihi. De nsūú nūū maá-ni nduhū taji yā, chi suni cuāha yā nūū ndācá nchivī jā cúu inī ji jā ndiji yā chi mānī ji jíín yā.

Jā cána Pablo jā quiji Timoteo nūū dē

9 Nducú ndéé nú jā quiji ñamā nū nūū ni.

10 Chi Demas nī sndóo dē nduhū, chi ndíyo inī dē ndatíñú ñayīví yáhá, de cuāhān dē ñuū Tesalónica. De Crescente chi cuāhān de Galacia, de Tito cuāhān dē Dalmacia.

11 De mátúhún-ni cā Lucas íyó jíín nī. De tá quiji nú, de cueca nú Marcos quiji nú jíín dē, chi vāha cuetíñú dē jā chindeé dē nduhū jíín tiñu yā.

12 Tíquico nī ntají nī dē cuāhān dē ñuū Efeso.

13 De tá quiji nú de cundahá nú cotón jā ní sndóo nī vehe

Carpo ñuū Troas. De suni
cundahá nú ndācá libro, de jā
cánuú cā cúu ndācá tutū jā ní
ntee maá nī.
14 Alejandro, tēe cúu her-
rero, xēēn ndasí nī nsāhá dē
jíín nī. De maá Jētohō ō
nacuāha yā yāhvi dē jā súcuán
nī nsāhá dē.
15 De coto nú maá nú nūū
dē, chi ndasí nī īyo dē contra
sīquī tūhun jā stéhēn ō.
16 De tá nī īñi nī jā xíhna
ñúhún nūū justicia, de nduú
ni iin tēe ní íñi jíín nī, chi ndihi
dē nī sndóo dē nduhū. De
ñúhún inī ni jā Yāā Dios cune
cáhnú inī yā nūū ndá dē.
17 De vísō súcuán de maá
Jētohō ō nī nchindeé yā
nduhū, de nī jēhe yā fuerza
inī ni, de súcuán nī nsínu nī nī
nacani ndihi nī tūhun jā scácu
yā yóhó, nī jini nchivī ndá
nación jāá nduú jínī tūhun
yā. Súcuán nī scácu Jētohō ō
nduhū nūū ndācá tēe xēēn.
18 De scácu cā yā nduhū
nūū ndācá tiñu néhén, de coto
yā nduhū jondē tá quīvi nī
andiví nūū tátúnī yā. De ná
cáhān ō jā viī ndasí cúñáhnú
yā níí cání. Amén.

Saludo jíín bendición jā
sándīhí

19 De cachī nū jā sāhá ndeé
inī Prisca jíín Aquila, jíín
nchivī vehe Onesíforo, cáchī
ni.
20 Erasto nī nquendōo dē
ñuū Corinto. De nī nquendōo
Trófimo ñuū Mileto, de cúhū
dē.
21 De cundihvī inī nū quiji
nú mitan ncháha ca quijéhé
tiempo vījin. Sāhá ndeé inī
nū, cáchī Eubulo jíín Pudente
jíín Lino jíín Claudia jíín ndá
cā hermano.
22 De ñúhún inī ni jā maá
Jētohō ō Jesucristo ná cóo yā
jíín nú, de Yāā Dios sāhá cā yā
jā váha ndá ndóhó. Súcuán ná
cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU TITO

1 Maá nī cúu Pablo, mozo Yāā Dios jíín apóstol Jesucristo, chi nī ntají Yāā Dios nduhū jā scándíja nī nchivī jā ní nacāji yā, tácua jīcūhun inī ji tūhun ndāā yā jā cándíja ó,

2 de cuhun inī ji jā cutecū ji níí cání. Chi jondē ncháha ca jēcōo ñayīví de ja nī nquee yuhú Yāā Dios jā cutecū ō, de íyó ndāā tūhun jā ní ncāhān yā.

3 De mitan jā ní nquenda tiempo jā ní jani yā, de stéhēn cājí yā tūhun yā nūū ō. De nī ntetíñú yā nduhū nī ndacu yā tiñu jā nacani nī tūhun yā ñúcuán. Chi Yāā jā scácu yóhó cúu yā.

4 De tée nī carta yáhá cuēē nūū nū Tito, chi tá cúu sēhe nī cúu ndija nú sīquī jā inuú-ni cándíja ó yā. De ñúhún inī ni jā Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo, Yāā jā scácu yóhó, ná sáhá cā yā jā váha ndóhó, de cundáhví inī yā ndóhó, de sāhá yā jā coo ndeé coo sīī inī nū.

Tiñu yā jā ní nsāhá Tito jondē isla Creta

5 De nī sndóo nī ndóhó jondē isla Creta, tácua sāhá ndāā nū sīquī tiñu jā cúmanī cā cundaā, de cani nú ndācá tēe ñáhnú jā coto grupo nchivī cándíja ndācá ñuū, tá cúu nūū ní ndacu nī tiñu nūū nū.

6 De ndá tēe ñáhnú ñúcuán cánuú jā má cōó ni iin jā nīhīn nchivī cuāchi sīquī dē. De cánuú coo iin-ni ñasíhí dē. De sēhe dē cánuú cuu ji sūchí cándíja, jā má níhīn nchivī cuāchi sīquī ji jāá nduú sáhá vāha ji á jā nīhin inī ji nūū dē.

7 Chi ndá tēe cúñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja, cánuú caca ndaā dē chi ndíso tíñú dē sīquī tiñu Yāā Dios. De mā sāhá téyíí dē maá dē, mā quítī ñamā inī dē, mā cūú dē tēe jíni, mā cánāá dē, de mā ndíyo inī dē xūhún.

8 Chi sa cánuú jā níní cuāha núú dē vehe nūū nchivī jīcá, de níní sāhá dē tiñu váha, de ndito coo xīnī dē, de cuu dē tēe ndāā, de coo ndoo ánō dē, de casī dē modo jā cúnī maá dē.

9 De cánuú jā cuiñi nīhin dē jíín tūhun ndāā jā ní scuáha dē, tácua cuu sndíhvī inī dē nchivī jíín ndācá tūhun ndāā vāha, de suni cuu sāhá dē jā jīcūhun inī nchivī jā cúu contra, de casī ji yuhú ji.

10 Chi íyó cuāhā nchivī nīhin inī, de stéhēn ji incā modo jā jáni naā inī maá ji de stáhví ji nchivī. De ndá táhán ó hebreo cúu jā víhí cā sáhá súcuán.

11 De cánuú jā casī nū yuhú ndācá tēe ñúcuán, chi stéhēn ndá dē tūhun jāá nduú íyó vāha jā stéhēn dē, chi cúnī dē jā nīhīn dē xūhún sīquī. De súcuán sácā nuu dē xīnī ndihi nchivī ndācá vehe.

12 De iin tēe isla Creta jā nácani tūhun, nī ncāhān dē sīquī táhán ñuū dē: Ndá táhán ó nchivī Creta, chi maá-ni

nchivī stáhví cúu ji, de tá sáhá quiti xéēn sáhá ji, de maá-ni jā ndíhvī inī ji cajī cuāhā ji, de cúxí ji, cáchī dē.

13 De ndāā cúu tūhun jā ní ncāhān tēe ñúcuán. Jā ñúcuán cuxeēn nū nūū ji, tácua ná cándíja ndāā vāha ji.

14 De mā sāhá ji cuenta ndācá tūhun jā ní ntavā ndá táhán ó hebreo, jā maá cuento-ni cúu, de juni mā squíncuu ji tiñu jā ndácu ndá tēe jā ní nquee nūū tūhun ndāā.

15 De nchivī jā ní ndundoo jāá ntúnī, chi ndācá-ni íyó vāha íyó ndoo nūū ji. Sochi nchivī nduú cándíja jāá nduú ní ndúndoo jāá ntúnī, maá-ni jā jáni inī ji jāá nduú íyó ndoo nduú íyó vāha ndācá jā jínī ji nūū. Chi jondē jāá ntúnī ji jíín ánō ji íyó téhén.

16 De vísō cáhān ji jā jínī ji Yāā Dios, sochi jíín tiñu jā sáhá ji de jínī ō jāá nduú. Chi nchivī nāvāha nchivī nīhin inī cúu ji, de nduú cúu sāhá ji ni iin tiñu váha.

2

Tūhun yā jā stéhēn ndāā vāha

1 De maá nú chi níní cāhān nū ndācá tūhun jā quétáhán jíín tūhun yā jā stéhēn ndāā vāha.

2 De cāhān nū jíín ndācá tēe ñáhnú jā ná cóo cájí inī dē, de sāhá yíñúhún dē, de ndito coo xīnī dē, de candíja nīhin dē tūhun jā cúndáhví inī yā dē, de cundáhví inī dē táhán dē, de cuandeé inī dē.

3 De saá-ni ndācá ñahan ñáhnú, ná sáhá yíñúhún ña, de mā sāhá túhún ña, de mā jíni ña. De ná stéhēn ña ndācá jā váha.

4 De ná stéhēn ña nūū ndá ñahan súchí jā coo manī ña jíín yií ña jíín sēhe ña.

5 De ndito coo xīnī ña, de coo ndoo ánō ña, de coto vāha ña tiñu vehe ña, de coo vāha inī ña, de cuetáhví ña nūū yií ña, tácua mā cáhān nēhén nchivī sīquī tūhun Yāā Dios.

6 De suni súcuán sndíhvī inī nū ndācá tēe suchí jā ndito coo xīnī dē.

7 De ndóhó, cuu nú iin ejemplo nūū dē jā sāhá nú ndācá tiñu váha. De tá stéhēn nū nūū dē de ndāā stéhēn nū de serio coo nú.

8 De ndāā vāha stéhēn nū, tácua mā cūú cāhān nchivī sīquī. De súcuán de cucanoō nchivī jā cúu contra, chi mā cūú cāhān ji ni iin cuāchi sīquī nū.

9 De cāhān nū jíín nchivī jā cúu mozo jā ná cuétáhví ji nūū patrón ji, de ná sáhá ji ndācá tiñu jā jétahān inī dē, de mā cáhān ji tá ndacu dē tiñu nūū ji.

10 De mā sácuíhná ji ndatíñú dē, chi ná cúu ji nchivī ndāā ndija, tácua jíín ndācá tiñu jā sáhá ji, de cunī ndācá nchivī jā viī ndasí cúu tūhun jā stéhēn sīquī Yāā Dios, Yāā jā scácu yóhó.

11 Chi mitan ja nī stéhēn Yāā Dios nāsa sáhá yā jā váha nchivī, chi cúnī yā scácu yā ndihi nchivī ñayīví.

12 De sīquī jā vāha inī yā jíín ó, suu stéhēn nūū ō jā siáā ō tiñu néhén jíín ndācá jā ndíyo nēhén inī ō. De ndito ná cóo xīnī ō inī ñayīví yáhá, de caca

ndaā ō, de sāhá vāha ó jā cúnī Yāā Dios.
13 De suni stéhēn nūū ō jā cuhun inī ō jā quendōo ndetū ō tá quiji maá quīvī cāhnú jā nenda nijīn Yāā Dios, Yāā cúñáhnú ndasí, suu Jesucristo, Yāā jā scácu yóhó.
14 Chi nī nsōcō yā maá yā jēhē ō, tácua scácu yā yóhó nūū ndācá tiñu néhén, de sāhá ndoo ndihi yā ánō ō jā cuu ó nchivī maá yā, de cundihvī inī ō sāhá ó tiñu váha.
15 Ndācá tūhun yáhá cánuú stéhēn nū, de sndíhvī inī nū ji, de cāhān nū nūū ji, chi súcuán ndíso tíñú nú. De mā cuáha nú tūhun jā sāhá jéhe inī ni iin ji nūū nū.

3

Nāsa cánuú sāhá nchivī cándíja

1 De nasndíhvī inī nū ji jā cuetáhví vāha ji nūū ndá tēe cúñáhnú jíín tēe ndíso tíñú ñuū. De ná squíncuu ji tiñu jā ndácu ndá dē, de coo ñamā inī ji sāhá ji ndācá tiñu váha.
2 De mā cáhān nēhén ji sīquī ni iin nchivī, de cundeē mānī ji jíín nchivī, de coo vāha inī ji, de coo vitá inī ji jíín ndihi nchivī.
3 Chi maá ó suni nī ncuu ó nchivī naā jāá nduú ní jícūhun inī ō jondē saá, de nī ncunīhin inī ō nūū Yāā Dios. De nī ncandíja ó ndācá tūhun jāá nduú ndāā, de nī nsatíñú cāhá ó nūū ndācá jā ní ndīyo nēhén inī ō jíín nūū ndācá jā ní ncusiī inī ō. De nī jica ó jíín tiñu néhén jíín tūhun cúcuásún inī. Chi nī nquītī inī nchivī nūū ō, de nī nquītī inī ō nūū ji.
4 Ñúcuán de Yāā Dios, Yāā jā scácu yóhó, nī stéhēn yā jā vāha inī yā de cúndáhví inī yā ndihi nchivī ñayīví.
5 De nī scácu yā yóhó, de nduú nā tiñu váha ní nsáhá ó jā scácu yā yóhó, chi sa sīquī jā ní ncundáhví inī yā yóhó. Chi nī naquete yā ánō ō, de súcuán nī nacacu jeé ó, de nī ndujeé ó nī nsāhá yā jíín maá Espíritu Santo.
6 De nī ncunuú ndasí Espíritu Santo inī ánō ō, jā ní nsāhá Yāā Dios jā jíín Jesucristo, Yāā jā scácu yóhó.
7 De súcuán nī sndáhvā yā cuāchi ó sīquī jā vāha inī yā, de nīhīn táhvī ō cutecū ō níí cání, tá cúu nūū ñúhún inī ō.
8 Ndāā cúu tūhun yáhá, de cúnī ni jā níní cāhān nīhin nú ndācá tūhun yáhá, tácua nchivī cándíja Yāā Dios, ná cúndihvī inī ji cucuu ji jíín tiñu váha. Chi íyó vāha ndācá yáhá, de níhīn tīñú jā quéndōo vāha ánō ndihi nchivī.
9 De mā quívi nduū nū jíín ndācá tūhun naā, jíín tūhun jā cáhān sīquī nāsa vāji ndācá tatā ō, jíín tūhun jā sáhá jā tétáhán ji sīquī ley Moisés. Chi maá-ni tūhun cāhá jāá nduú níhīn tīñú cúu.
10 De tú íyó nchivī jā sáhá jā ndúsíín inī nchivī cándíja, de cāhān nū nūū ji iin ūū vuelta, de tú mā chūhún inī ji, de tavā nū ji.
11 Chi jínī nū jā iin nchivī jā sáhá súcuán, stíví ndasí ji chi jínī ji jāá nduú vāha sáhá ji, de

jā ñúcuán jícundeē cuāchi sīquī ji.

Jā cána Pablo jā quiji Tito nūū dē

12 De tá tají nī Artemas á Tíquico cuēē dē, sá de nducú ndéé nú quiji nú nūū ni ñuū Nicópolis, chi ja nī ncundaā inī ni jā ñúcuán cundeē ni tiempo vījin.

13 De cundihvī inī nū chindeé nú Zenas, tēe cúu abogado, de saá-ni Apolos. Chi cuāha nú jā jíni ñúhún dē jā quíhīn cā dē ichi nūū quíhīn dē. De coto nú jā má cúmanī ni jin nūū dē.

14 De nchivī jā íñí jíín ó, cánuú jā cutūha ji sāhá ji ndācá tiñu váha, de chindeé ji nchivī jā cúmanī nūū, tácua mā cútecū cāhá ji.

Saludo jíín bendición jā sándīhí

15 Ndācá nchivī jā íyó jíín nī yáhá, cáhān ji jā sāhá ndeé inī nū. De cachī nū jā cáhān ni jā sāhá ndeé inī nchivī jīñā jā mānī ō jíín sīquī jā cándíja ó. De ñúhún inī ni jā ná sáhá cā Yāā Dios jā váha ndá ndóhó. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU FILEMON

1 Maá nī cúu Pablo, de yíhí nī vecāa jā síquī tūhun Cristo Jesús. De jíín hermano ō Timoteo tée nī carta yáhá cuēē nūū nū Filemón. Chi cúu nú tēe jā íyó mānī ndúū ni jíín, chi chíndeé nú jíín nī sīquī tiñu Yāā Dios.

2 De suni tée nī carta yáhá nūū ndá nchivī cándíja jā ndútútú inī vehe nú, de saá-ni nūū hermana ō Apia, jíín nūū Arquipo, tēe jā chíndeé táhán jíín ó sīquī tiñu jā ndúcú ndéé ó jíín.

3 De ñúhún inī ndúū ni jā Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó, de sāhá yā jā coo ndeé coo sii inī nū.

Tēe cúndáhví inī de cándíja vāha cúu Filemón

4 De tá jícān táhvī ni nūū Yāā Dios de nduú náā inī ni cācān táhvī ni jēhē nū, de níní nácuetáhví nī nūū yā jā síquī nū.

5 Chi níhīn ni tūhun jā vāha cándíja nú jā cúndáhví inī Jētohō ō Jesús ndóhó, de cúndáhví inī nū ndācá nchivī jā yíhí ndahá Yāā Dios.

6 De jícān táhvī ni jā nchivī jā ní ncandíja sīquī jā cándíja maá nú, ná jícūhun vāha cā inī ji sīquī ndācá jā váha jā sáhá yā yóhó jā jíín Cristo Jesús.

7 Chi cúsiī ndasí inī ni de íyó ndeé inī ni, hermano, sīquī jā cúndáhví inī nū ndá nchivī cándíja. Chi maá nú nī nsāhá jā ní ndusiī inī ji.

Jā jícān Pablo iin favor jēhē Onésimo

8 Túsaá de cáhān ndāhví nī jíín nú, vísō cuu ndacu nī nūū nū nāsa cánuú sāhá nú, chi cúu nī apóstol Cristo.

9 De nduú chi sa cáhān ndāhví nī jíín nú sīquī jā íyó mānī ō. De cundáhví inī nū nduhū sāhá nú jā cúnī ni, chi ja ñáhnú nī, de yíhí nī vecāa jā síquī tūhun Cristo Jesús.

10 De cáhān ndāhví nī jíín nú jēhē mozo nū Onésimo jā ní jeen nú de nī jinu. De mitan de cúu ji tá cúu sēhe nī, chi nī scándíja nī ji inī vecāa yáhá.

11 De jondē saá chi nduú ní ncúu ji mozo jā squíncuu nūū nū, chi nī jinu ji. Sochi mitan chi vāha satíñú ji nūū nū jíín nūū ni.

12 De natají nī ji cuēē najeē ji nūū nū. Túsaá de cāhān vāha nú jíín ji, de sāhá nú cuenta jā modo jā maá nī nī nquenda, chi ndasí mānī ni jíín ji.

13 De cusiī inī ni de tú cuu quendōo ji jíín nī yáhá, tácua cuetíñú nī ji lugar maá nú juni yíhí nī vecāa jā síquī tūhun vāha yā.

14 Sochi nduú cúnī ni sāhá nī súcuán, chi jondē cuāha maá nú tūhun. Chi nsūú jā sáhá fuerza ni ndóhó, chi sīquī jā vāha inī nū de sāhá nú favor jíín nī, tá cúu nūū cúsiī inī maá nú.

15 Chi sanaā de jā síquī yáhá cúu jā ní jinu ji nī ncujiyo ji nūū nū jacū-ni tiempo, suu

tácua níní quendōo ji jíín nú sāhá Yāā Dios.

16 De mitan chi nduú cā cúu ji iin mozo jā ní jeen nú, chi nī nduu ji iin jā váha cā, suu iin hermano jā mānī nū jíín. De nduhū chi mānī ndasí nī jíín ji, de nā oncā cúu maá nú jā má cōó mānī nū jíín ji. Chi nsūú jā mānī nū jíín iin tēe súcuán-ni, chi sīquī jā cúu ji iin hermano jā cándíja nūū Jētohō ō.

17 De tú sáhá nú cuenta jā nduhū cúu táhán nú jā cándíja, túsaá de cāhān vāha nú jíín ji tá nenda ji nūū nū, tá cúu nūū cāhān nū jíín nduhū.

18 Tú nā-ni falta nī nsāhá ji nūū nū, á tú ndíta ji nūū nū, de cācān nū de chunáá maá nī.

19 Nduhū Pablo, jíín ndahá maá nī tée nī yáhá jā maá nī nachunáá. Súcuán cáhān ni vísō cuu cāhān ni jā sa maá nú ndíta nūū ni jā sāhá nú jā cusiī inī ni sīquī jā ní scándíja nī ndóhó de nī ncācu ánō nū.

20 Túsaá, hermano, sāhá nú favor yáhá jíín nī sīquī jā cándíja nú Jētohō ō. Sāhá nú jā ndusiī inī ni, sīquī jā cúu nú hermano jā cándíja Cristo.

21 De tée nī yáhá nūū nū, chi cúndeé cúcáhnú inī ni jā cuetáhví nú, de jondē víhí cā sāhá nú nsūú cā jā ní jīcān ni.

22 De suni jícān ni jā sāhá tūha nú nūū cundeē ni, chi ñúhún inī ni jā quee nī yáhá de cuēē ni nūū nū sāhá Yāā Dios sīquī jā jícān táhvī ndá nú jēhē ni.

Saludo jíín bendición jā sándīhí

23 Epafras, tēe jā yíhí jíín nī vecāa jā síquī tūhun Cristo Jesús, cáhān dē jā sāhá ndeé inī nū.

24 De suni súcuán cáhān Marcos jíín Aristarco jíín Demas jíín Lucas, ndá tēe jā chíndeé táhán jíín nī sīquī tiñu yā.

25 De ñúhún inī ni jā Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA CUAHAN NUU NCHIVI HEBREO

Jā ní ntají Yāā Dios Sēhe yā nī nacani yā tūhun

1 Quéhén vuelta de quéhén
modo nī ncāhān Yāā Dios jíín
ndá tatā ō jondē janahán, chi
nī ntají yā ndá tēe nī nacani
tūhun yā.

2 De mitan de tiempo jā
cuándihi yáhá de nī ntají yā
maá Sēhe yā nī nacani yā
tūhun nūū ō. De jíín Sēhe yā
cúu jā ní nsāhá yā ñayīví jíín
ndihi cā, de ndiviī jā íyó nī
nchihi yā ndahá Sēhe yā.

3 De Sēhe yā chi viī ndasí
cúñáhnú yā, tá cúu nūū viī
cúñáhnú maá yā. De ndihi
nāsa cúu maá yā jā cúu yā Yāā
Dios, suni súcuán cúu Sēhe
yā. De jíín poder tūhun jā ní
ncāhān Sēhe yā de íyó cutú
ndihi-ni. De nī nasāhá ndoo
yā yóhó ndācá cuāchi ó, de sá
de nī jēcundeē yā lado cuáhá
mesa maá Yāā cúñáhnú jondē
andiví.

Jā cúñáhnú cā Sēhe Yāā Dios nsūú cā ndá ángel yā

4 De nī nduñáhnú ndasí cā
Sēhe yā nsūú cā ndá ángel an-
diví, chi nī nīhīn yā tāhvī jā
ndíso yā tiñu ñáhnú ndasí cā
nsūú cā jā ndíso ndá ángel.

5 Chi yósō nūū tutū jā súcuán
nī ncāhān Yāā Dios jíín Sēhe
yā, de nsūú jíín ndá ángel yā:

Maá nú cúu Sēhe nī,
de mitan de nī nsāhá ñáhnú
nī ndóhó jā cúu nī Tatá
nú.

De suni nī ncāhān yā tūhun
Sēhe yā, de nsūú tūhun ndá
ángel yā:

Maá nī cúu Tatá nūū Sēhe nī,
de maá ji cúu Sēhe nūū ni.

6 De suni tá nī ntají yā Sēhe
yā jā cúñáhnú, nī nquiji inī
ñayīví yáhá, de nī ncāhān yā:

Ndihi ángel ni ná chíñúhún ji
Sēhe nī.

7 De súcuán nī ncāhān yā
tūhun ndá ángel yā:

Tá cúu nūū yíhí tāchī, súcuán
cúu jā jíca ndá ángel ni
sáhá nī,

de ndācá ñúcuán jā sátíñú
nūū ni, tá cúu yáñuhūn
cúu.

8 Sochi tūhun Sēhe yā chi sa
cáhān yā:

Maá nú cúu Yāā Dios, de
tatúnī nū níí cání,

de jā tátúnī nū chi maá-ni tiñu
ndāā cúu.

9 Cúsiī inī nū jíín tiñu váha, de
nduú jétahān cuitī inī
nū tiñu néhén.

Jā ñúcuán cúu jā nduhū, Yāā
Dios maá nú, nī nsāhá
nī

jā cúsiī ndasí cā inī nū nsūú cā
ndá cā jā íyó andiví.

10 De suni cáhān yā:

Maá nú cúu Jētohō, de jondē
xiḥna ñúhún nī nsāhá
nú jā ní jēcōo ñayīví.

De andiví chi suni jā ní nsāhá
maá nú cúu.

11 De ndá ñúcuán chi naā,
sochi maá nú chi níí
cání íyó nú.

De ndá ñúcuán chi cutúḥú
tá cúu nūū cútúhú iin
sahma,

12 de nacahnū nū tá cúu nūū
nátahnū iin sahma, de
nasāma nú ndá.
Sochi maá nú chi mā násāma
cuitī nū,
de quīvī jā cutecū nū mā ndīhí
cuitī.
13 De súcuán nī ncāhān tucu
yā jíín Sēhe yā, de nsūú jíín
ndá ángel yā:
Cundeē nū lado cuáhá nī nūū
cuñáhnú nú,
de sāhá nī jā candeē nū
poder ndācá jā jínī ūhvī
ndóhó.
Ncachī yā.
14 De ndá ángel yā chi mozo-
ni cúu, de tájí yā cuāhān jā
chíndeé ndá nchivī jā nīhīn
táhvī jā scácu yā.

2

Jā má cúhuun inī ō jíín tūhun jā scácu yā yóhó

1 Túsaá de cánuú jā vāha cā
chuhun inī ō ndācá tūhun yā
jā ní jini ó, chi tú nduú de
sanaā de scuíta ó.
2 Chi jondē janahán nī
jetíñú yā ndá ángel yā nī
ncachī tūhun tūhun yā, de nī
jinī nchivī jā íyó ndāā. De
nchivī nīhin inī jíín nchivī
jāá nduú ní ncándíja tūhun
ñúcuán, vātu-ni nī nīhīn ji
castigo.
3 De tú súcuán nī ncuu, de
yóhó, ¿nāsa cācu ó de tú mā
chūhún inī ō tūhun cánuú cā
jā scácu yā yóhó? Chi xihna
cā maá Jētohō ō nī nacani yā
tūhun yáhá, de sá de ndá tēe jā
ní jini, nī nacani tucu ndá dē
nūū ō.
4 De Yāā Dios suni nī nchin-
deé yā ndá dē jā ní nacani dē
tūhun yā. Chi nī nsāhá yā jíín
dē jā ní nsāhá dē síín síín tiñu
ñáhnú jā sáhvi inī ō jā jínī ō
poder yā. De suni nī jēhe yā
Espíritu Santo yā nūū iin iin ó,
nāsa nī jētahān inī maá yā jā
sāhá ó.

Jā ní nduu Jesús iin táhán nchivī

5 De Yāā Dios nsūú nūū
ndá ángel yā ní jéhe yā tūhun
jā cundiso tíñú sīquī ñayīví
jā quiji, chi sa nūū Sēhe yā
Cristo nī jēhe yā. De sīquī
ñayīví ñúcuán cúu jā cáhān ni
yáhá.
6 Chi suha yósō nūū tutū jā
ní ncāhān David jíín yā:
¿Nā cuá cúu nchivī jā ñúhún
inī ní ji?
De ndíhvī inī ní sīquī ji, de
nchivī-ni cúu ji.
7 Chi jacū-ni tiempo nī nsāhá
ní jā núu ji nūū ndá
ángel ní.
Ñúcuán de sāhá ñáhnú ní ji de
squéndōo yíñúhún ní ji,
de cani ní ji jā ndacu ji tiñu
nūū ndācá jā ní nsāhá
ní.
8 De ndihi jā íyó chi sāhá ní jā
cuñáhnú ji nūū.
Cáchī tutū. De jā ní nsāhá Yāā
Dios jā cúñáhnú ji nūū ndihi,
túsaá de mā quéndōo ni iin jā
má cúñáhnú ji nūū. De vísō
súcuán de mitan de ncháha ca
cunī ō jā cúñáhnú ji nūū ndihi
jā íyó.
9 Sochi jā jínī ō mitan cúu
Jesús, Yāā jā ní nduu núu jacū-
ni tiempo nūū ndá ángel yā.
Chi súcuán nī ncuu tácua cuū
yā jēhē ndihi nchivī, sīquī jā
vāha ndasí inī Yāā Dios jíín
ó. De mitan de viī ndasí nī
nduñáhnú tucu yā, de ndihi-
ni íyó yíñúhún nūū yā, chi nī

ndoho yā jā ní jīhī yā jēhē nchivī.
10 De ndihi jā íyó chi cuenta Yāā Dios cúu, chi maá yā nī nsāhá. De suni ndéca yā cuāhā ndasí sēhe yā jā quíhīn ji andiví nūū viī cuñáhnú ji jíín yā. De vāha níhīn tīñú jā ní jēhe yā tūndóhó nūū Jesús, chi jā ní ndoho yā súcuán de cuu cundeca vāha yā nchivī jā ní scácu yā.
11 Chi Jesús jā ní nsāhá ndoo yā ji de maá ji jā ní ndundoo ji, chi iin-ni Tatá ji jíín yā. De jā ñúcuán nduú cúcanoō Jesús jā cáhān yā hermano yā ji.
12 Chi yósō nūū tutū jā ní ncāhān yā jíín Tatá yā:
Cachī sá tūhun ní nūū ndá hermano sá,
de māhñú nūū ndútútú ji cata sá nāsa cúñáhnú ní.
13 De suni cáhān yā tá cúu nūū cáhān ndá hermano yā:
Nduhū chi cándíja nī yā.
De cáhān tucu yā:
Yáhá íyó nī jíín ndá sēhe Yāā Dios jā ní jēhe yā nūū ni.
Ncachī Jesús.
14 De tá cúu nūū cácu nchivī jā cúu ji iin yiqui cúñu, suni súcuán nī ncacu Jesús, tácua cuu cuū yā jēhē ō. De súcuán nī snáā yā poder tāchī cúñáhnú jā squívi nchivī nūū cuāchi de jíhī ji.
15 De nī ncacu yā súcuán tácua cuu tavā yā ndācá nchivī chījin tūhun jā yúhú ji cuū ji. Chi níí vida ji ndóho ji sáhá ñúcuán.
16 De jāndáā chi nduú ní nquíji yā jā chindeé yā ndá ángel yā, chi sa jā chindeé yā ndá nchivī cándíja jā ní nduu tatā Abraham.
17 Jā ñúcuán nī jini ñúhún jā nduu inuú yā jíín ndācá hermano yā, tácua cuu yā sūtū cúñáhnú jā squíncuu vāha yā ndācá tiñu jēhē ji nūū Yāā Dios, chi nī ncundáhví inī yā ji. De súcuán nī nsāhá yā tácua sōcō yā maá yā jēhē ji de sndáhvā yā cuāchi ji.
18 Chi suni jondē maá yā nī ndoho yā jā ní jito túnī tūndóhó yā, de jā ñúcuán cuu chindeé yā nchivī jā jíto túnī tūndóhó ji.

3

Jā cúñáhnú cā Jesús nsūú cā Moisés

1 Hermano, nī ncana Yāā Dios ndá ndóhó, de cúu nú nchivī ndoo maá yā. Túsaá de nacani vāha inī nū sīquī Cristo Jesús, Yāā jā cúu apóstol jā ní ntetíñú Yāā Dios, de suni cúu yā sūtū cúñáhnú sīquī tūhun cándíja ó.
2 Chi nī squíncuu vāha yā nūū Yāā Dios, Yāā jā ní ntee tiñu ñúcuán sīquī yā, tá cúu nūū ní squíncuu vāha Moisés nūū ndá nchivī jā ní ncāhān Yāā Dios jā cúu ji nchivī vehe yā.
3 De cúñáhnú ndasí cā Jesús nsūú cā Moisés, tá cúu nūū cúñáhnú ndasí cā tēe sáhá vehe nsūú cā maá vehe.
4 Chi ndācá vehe íyó tēe jā ní nsāhá. Sochi maá Yāā Dios cúu jā ní nsāhá ndācá jā íyó.
5 De Moisés nī squíncuu vāha dē jíín tiñu jā ní ncuu dē mozo nī jito dē nchivī vehe Yāā Dios. De nī ncachī tūhun

dē sīquī ndācá tūhun jā stéhēn yā tiempo jā quiji.

6 Sochi Cristo chi sa cúu yā maá Sēhe jā ndácu tiñu nūū nchivī vehe Tatá yā, de vāha squíncuu yā jēhē ji. De suni maá ó cúu nchivī vehe yā, de tú cuiñi nīhin ó jíín tūhun jā cándíja ó jondē quīvī sándīhí, de tú cúsiī inī ō jā ñúhún inī ō ndācá jā váha jā coo.

Tūhun jā natātú nchivī Yāā Dios

7 Túsaá de ná chúhun inī ō jā cáhān Espíritu Santo nūū tutū īī:

Mitan de tú cunini ndá nú jā cáhān Yāā Dios,

8 de mā cúnīhin inī nū tá cúu nūū ní ncunīhin inī nchivī janahán.

Chi nduú ní ncándíja ji nūū yā tá nī jica ji nūū ñuhun tíhá.

9 Chi ñúcuán nī nsāhá tatā ndá nú tiñu jā ní nquītī inī ni, ncachī yā,

vísō nī jinī ji tiñu ñáhnú jā ní nsāhá nī ūū xico cuīyā.

10 Jā ñúcuán nī nquītī inī ni jíín nchivī tiempo ñúcuán.

De nī ncāhān ni jā maá-ni jā sndóo ji ichi ndaā,

chi nduú cúnī ji cuniquīn ji tūhun nī.

11 De jā ñúcuán nī nquītī inī ni, de nī ncāhān téyíí nī

jā má quívi cuitī ndá ji nūū natātú ji sāhá nī.

Ncachī yā.

12 Túsaá, hermano, coto ndá nú jā má cōó nēhén ánō ni iin nú jā caca yátá nú jā má cándíja cā nū Yāā Dios, Yāā técū.

13 Chi sa ndācá quīvī sndíhvī tāhán inī nū, juni íyó cā tiempo, tácua mā cúnīhin inī ni iin nú jā stáhví cuāchi ndóhó.

14 De tú ná cuíñi nīhin ó jondē quīvī sándīhí jíín tūhun jā ní nquijéhé ó jíín, ñúcuán de coo cáhnú ó jíín Cristo.

15 Chi cáhān tutū:

Mitan de tú cunini ndá nú jā cáhān Yāā Dios,

de mā cúnīhin inī nū tá cúu nūū ní ncunīhin inī nchivī janahán.

Cáchī.

16 ¿De ní nchivī cúu jā ní jini tūhun yā de nī ncunīhin inī? Suu ndihi nchivī jā ní scácu Moisés jā ní nquee Egipto.

17 ¿De ní nchivī cúu jā ní nquītī inī yā nūū ūū xico cuīyā? Suu nchivī jā ní nsāhá cuāchi de nī jīhī ndá ji nūū ñuhun tíhá.

18 ¿De ní nchivī cúu jā ní ncāhān téyíí yā jā má quívi cuitī ji nūū natātú ji sāhá yā? Suu ndá nchivī jāá nduú ní ncándíja nūū yā.

19 Túsaá de jínī ō jāá nduú ní ncúu quīvi ndá ji nūū natātú ji, sīquī jāá nduú ní ncándíja ji yā.

4

1 De juni íyó cā tūhun jā ní nquee yuhú yā jā quīvi nchivī ndahá yā jā natātú ji sāhá yā, de ná cóo cuidado ō jā má stíví ó, tácua mā cōó sava nú jā má níhīn nū quīvi nú.

2 Chi suni maá ó nī jini ó tūhun jā scácu yā yóhó, tá cúu nūū ní jini nchivī janahán. Sochi nūū maá ji chi nduú ní

jétíñú tūhun jā ní jini ji, sīquī jāá nduú ní ncándíja ji.

3 De yóhó jā cándíja, chi maá ó cúu jā quívi ndahá yā jā natātú ó. De sīquī nchivī jāá nduú cándíja nī ncāhān yā suha:

Jā ñúcuán nī nquītī inī ni, de nī ncāhān téyíí nī
jā má quívi cuitī ndá ji nūū natātú ji sāhá nī.

De súcuán nī ncāhān yā vísō ja íyó tūha nūū natātú ji jondē tá nī jēcōo ñayīví.

4 Chi súcuán yósō tūhun nūū tutū īī sīquī quīvī újā:

Nī nsínu Yāā Dios ndācá jā ní nsāhá yā, de nī natātú yā quīvī újā.

5 De suni yósō tucu nūū tutū īī:

Mā quívi cuitī ndá ji nūū natātú ji sāhá nī.

Ncachī yā.

6 Túsaá de íyó cā nchivī jā quīvi ji ndahá yā jā natātú ji. Chi nchivī janahán jā ní jini tūhun jā scácu yā ji, nduú ní nquívi ji sīquī jāá nduú ní ncándíja ji nūū yā.

7 Jā ñúcuán nī jani tucu yā incā quīvī jā quīvi nchivī, de quīvī ñúcuán cúu mitan. Chi tá nī nchāha cuāhā tiempo jā ní ncāhān yā jíín nchivī janahán, de yósō nūū tutū jā suni nī ncāhān David suha nī nsāhá yā:

Mitan de tú cunini ndá nú jā cáhān yā,
de mā cúnīhin inī nū túsaá.

Cáchī tutū.

8 De Josué nī squívi dē nchivī Israel janahán iin lugar nūū natātú ji. De vísō súcuán de nduú ní ncúu squívi dē ji nūū yā jā natātú ánō ji. Chi tú súcuán de mā cáhān cā Yāā Dios jíín ndācá nchivī jā mitan cúu quīvī jā quīvi ndá ji nūū natātú ji.

9 Túsaá de íyó tūha iin nūū natātú nchivī Yāā Dios, tá cúu nūū ní natātú maá yā.

10 Chi nchivī jā quīvi nūū natātú ji jíín yā, chi natātú ji jā ní nsatíñú ji, tá cúu nūū ní natātú Yāā Dios nūū tiñu jā ní nsāhá maá yā.

11 Túsaá de ná ndúcú ndéé ó quīvi ó ndahá yā jā natātú ó, de mā sāhá ni iin ó cuāchi jā má cándíja ó yā, tá cúu nūū ní nsāhá ndá ji jondē saá.

12 Chi tūhun Yāā Dios chi técū de íyó poder. Chi cúu tá cúu iin espada jā xēēn ndúū lado, chi nástúu cájí nāsa íyó jāá ntúnī ō jíín ánō ō, tá cúu nūū sáhá espada jā jéhndē de nástúu nūū ñútáhán yiqui jíín minqui. De tūhun yā nástúu ndihi nāsa jáni inī ō jíín nāsa cúnī ō sāhá ó.

13 De nduú íyó ni iin jā yíyuhū jāá nduú jínī maá Yāā jā náquehen cuenta, chi ndihi-ni jínī vāha yā, de ndihi-ni túu nijīn nūū yā.

Jesús cúu sūtū cúñáhnú cā

14 De névāha ó iin sūtū cúñáhnú cā, de ja nī ndaa yā nī ndīvi yā nūū íyó Yāā Dios. De Jesús Sēhe Yāā Dios cúu yā. Jā ñúcuán ná cuíñi nīhin ó jíín tūhun jā ní ncandíja ó.

15 Chi névāha ó iin sūtū cúñáhnú jā cúndáhví inī yóhó jāá nduú nā fuerza ō jā squíncuu vāha ó. Chi tá cúu nūū ndóho ó jā jíto túnī tāchī cúñáhnú yóhó, suni súcuán nī

ndoho maá yā jā ní jito túnī ji yā, vísō nduú nā cuāchi cuitī yā.

16 Túsaá de mā cúyūhú ó, chi ná quívi ó yuhú mesa yā jā cācān táhvī ō. Chi mānī yā jíín ó, de cúndáhví inī yā yóhó, de sīquī jā váha inī yā de chíndeé yā yóhó ndācá vuelta jā jíni ñúhún ó.

5

1 De ndācá sūtū jā ní ncuñáhnú janahán, nī nacāji Yāā Dios dē māhñú nchivī, de nī jani yā dē jā cuiñi dē nūū yā jēhē nchivī, de sōcō dē ndatíñú jíín quiti nūū yā jā síquī cuāchi ji.

2 De cuu cāhān vitá dē jíín nchivī jāá nduú jícūhun inī jíín nchivī jā stívi, chi saá-ni maá dē nduú nā fuerza inī dē jā squíncuu vāha dē.

3 Jā ñúcuán cúu jā suni cánuú jā sōcō dē quiti nūū yā jā síquī cuāchi maá dē, nsūú maá-ni jā síquī cuāchi nchivī.

4 De ni iin tēe nduú cúu sāhá ñáhnú dē maá dē jā cuu dē sūtū cúñáhnú, chi sa maá Yāā Dios cúu jā nácāji yā dē, tá cúu nūū ní nacāji yā Aarón jondē janahán.

5 De saá-ni Cristo, nduú ní nsáhá ñáhnú yā maá yā jā cuu yā sūtū cúñáhnú, chi sa Yāā Dios nī nsāhá, chi nī ncāhān yā tūhun yáhá:

Maá nú cúu Sēhe nī,
de mitan de nī nsāhá ñáhnú
nī ndóhó jā cúu nī Tatá nú.

6 De suni cáhān tucu yā nūū tutū īī:

Níí cání cúu nú sūtū,
suu maá clase sūtū jā ní ncuu Melquisedec.

7 De Cristo tá nī īyo yā ñayīví, de nī jīcān táhvī yā, de jondē nī jacu yā de nī jacu cóhó yā. De nī ncāhān ndāhví yā jíín Yāā Dios, Yāā jā cuu scácu yā jā má cúū yā nícu. De sīquī jā yíñúhún nī nchiñúhún yā Yāā Dios, de nī nchindeé nī nchituu Yāā Dios yā jā ní jendeé inī yā jíín tūndóhó.

8 Chi vísō Sēhe Yāā Dios cúu yā, de nī ncandíja yā nī ndoho yā inī ñayīví, de súcuán de nī jinī yā nāsa cúu tūhun cándíja.

9 De tá nī ncuu nī squíncuu ndihi yā jā ní ncandíja yā, de nī ncucutú tūhun jā scácu yā ndācá nchivī jā cándíja nūū yā, de cutecū ji níí cání.

10 Chi nī jani Yāā Dios yā jā cúu yā sūtū cúñáhnú, suu maá clase sūtū jā ní ncuu Melquisedec.

Sīquī jā má cācá yátá ji

11 De íyó cuāhā tūhun jā cachī tūhun nī sīquī ndācá yáhá. Sochi víjín cúu jā jīcūhun inī ndá nú sāhá nī, sīquī jāá nduú cúnī nū chuhun inī nū.

12 De ja nī ncunahán cándíja ndá nú, de jíni ñúhún jā cuu nú tēe stéhēn nícu. De nduú chi sa jíni ñúhún tucu ndá máá nú tēe jā stéhēn nūū nū ndācá tūhun Yāā Dios jāá nduú víjín cuitī. Chi sa nī nduu nú modo sūchí ñíquín jā jíni ñúhún caxīn, chi ncháha ca cuja ji cajī ji jā cājí. Súcuán cúu ndá nú chi ncháha ca cuja nú jíín tūhun víjín cā.

13 Chi tú cúu ndá nú cúsá maá modo sūchí ñíquín jā

jáxīn, túsaá de nduú cúu jīcūhun vāha inī nū tūhun ndāā.
14 Sochi nchivī ja nī jija, chi yájī ji jā cājí, cúu jā ní ncutūha vāha ji de ja cuu nacāji ji jā váha jíín jā nēhén.

6

1 Túsaá de ná yáha ó nūū ndá tūhun Cristo jāá nduú-ni víjín, de ná cóhōn nūū tūhun jā víjín cā, tácua ná cúja vāha inī ō jíín tūhun yā. De mā ndíjéhé tucu ó jíín tūhun jā ní scuáha ó xihna cā, suu tūhun jā nácani inī ō jā sndóo ó ndá cuāchi jā sáhá jā naā ō, jíín jā candíja ó Yāā Dios,
2 jíín sīquī jā jénduté, jíín sīquī jā tée ndahá xīnī nchivī, jíín sīquī jā natecū ndīyi, jíín sīquī jā tānū tāhvī nchivī níí cání.
3 Túsaá de ná yáha ó nūū ndācá yáhá de quīvi ó nūū tūhun víjín cā, de tú cuāha Yāā Dios tūhun.
4 Chi íyó nchivī jā ja nī jīcūhun inī ji, de ja nī jinī ji ndācá jā jéhe Yāā Dios, de ja nī nquīvi ji nūū tūhun jā stéhēn Espíritu Santo,
5 de suni ja nī jinī ji tūhun vāha Yāā Dios jíín nāsa coo poder yā tiempo quiji.
6 De nchivī ñúcuán tú caca yátá ji, de mā cūú cā ndijéhé jeé ji jā nacani inī ji. Chi jā caca yátá ji cúu modo jā jáhnī tucu ji Sēhe Yāā Dios yīcā cruz, de jéhe ji tūhun canoō yā jínī nchivī.
7 De nchivī chi cúu ji tá cúu ñuhun jā cúun vāha sāvī nūū de ndóyo vāha. De tú néne jā váha jā cajī ndá tēe sátíñú, ñúcuán de cúsiī inī Yāā Dios jíín.
8 Sochi tú néne maá-ni iñu ñúcún jíín yūcū jā sátéñú, túsaá de nduú jétíñú cuitī, de squéne yichī yā, de iin quīvī de cāyū. Súcuán tānū tāhvī nchivī jā jíca yátá.

Jā ñúhún inī ō ndācá jā váha jā coo

9 De ndá máá nú hermano, vísō cáhān ndá nī súcuán jíín nú, de jínī vāha nī jā cúu nú nchivī jā cuiñi nīhin, chi nchivī jā ní scácu yā cúu nú.
10 De Yāā ndāā cúu Yāā Dios, de nduú náā inī yā tiñu jā sáhá ó. Chi sīquī jā íyó mānī nū jíín yā de nī ncundáhví inī nū ndá hermano nū jā cándíja, de nī nchindeé nú ji, de súcuán sáhá ndá nú jondē mitan.
11 De cúnī ndá nī jā níní súcuán sāhá cā tá iin iin nú jondē quīvī sándīhí, chi jā sāhá nú súcuán de nīhīn nū ndihi jā ñúhún inī nū.
12 De cúnī ndá nī jā má cúhuun inī ndá nú, chi sa ndacu nú nchivī cándíja jā jíín paciencia ndétu ndá ji, de jā ñúcuán nīhīn táhvī ji ndācá jā ní nquee yuhú yā.
13 Chi quīvī jā ní nquee yuhú Yāā Dios nūū Abraham, de nī nacunehen yā maá yā jā ní ncāhān téyíí yā, chi nduú cā nā incā cuu nacunehen yā jā cúñáhnú cā nsūú cā maá yā jā cuu testigo yā.
14 De nī ncāhān yā: Jāndáā ndija jā vāha ndasí sāhá nī

ndóhó, de sāhá nī jā nducuahā ndasí tatā nū, ncachī yā jíín Abraham.

15 De jíín paciencia nī ndetu dē, de súcuán de nī nīhīn dē jā ní nquee yuhú yā.

16 Chi tá cáhān téyíí ndá nchivī, de nácunehen ji síví iin jā cúñáhnú cā nsūú cā maá ji. De tú íyó iin tūhun jāá nduú cándíja táhán, de tú iin tēe cáhān téyíí dē jíín síví Yāā Dios, ñúcuán de jéncuiñī jā tétáhán.

17 De saá-ni Yāā Dios, chi nī ncāhān téyíí yā nūū nchivī jā cuāha yā tāhvī ji. Chi nī ncuu inī yā jā cucáhnú vāha inī ji jā má nácani yátá inī yā sīquī jā ní nquee yuhú yā jā cuāha yā nūū ji.

18 Chi mā nácani yátá cuitī inī yā sīquī tūhun jā ní ncāhān yā ūū vuelta, iin cúu jā ní nquee yuhú yā, de incā cúu jā ní ncāhān téyíí tucu yā sīquī tūhun ñúcuán. Chi nduú stáhví cuitī yā. De jā ñúcuán ndá máá ó jā ní jīquisāhvi ó nūū yā, chi íyó ndeé ndasí inī ō, de ñúhún téyíí inī ō jā squíncuu yā jā ní ncāhān yā.

19 De sīquī jā súcuán ñúhún inī ō, de suu sáhá jā quéndōo cutú ánō ō jíín tūhun yā, de cúcáhnú vāha inī ō, tá cúu nūū quéndōo cutú barco jā tíin gancho yūū. De sáhá jā cuu quīvi ó andiví nūū īī cā, jā cúu modo cuarto īī cā jā ní īyo ichi chátā sahma jā ní ndita caa inī vehe īī janahán.

20 De inī ñúcuán chi xihna cā Jesús nī nquīvi, tácua nacune yā ichi jā quīvi ó. De jā ñúcuán níí cání cúu yā sūtū cúñáhnú tá cúu nūū ní ncuu sūtū Melquisedec.

7

Jā cúu Jesús sūtū tá cúu nūū ní ncuu Melquisedec

1 De maá Melquisedec nī ncuu dē rey ñuū Salem, de nī ncuu dē sūtū nūū Yāā Dios, Yāā cúñáhnú ndasí. De nī jētahān dē Abraham tá nī nenda Abraham jā ní ncundeé dē nī ncanāá ndá dē jíín ndá rey. De nī jīcān táhvī dē jēhē Abraham.

2 De ndācá ūxī ndatíñú jā ní ncandeē Abraham nūū ndācá rey, nī jēhe dē iin iin nūū ñúcuán nūū Melquisedec. De síví Melquisedec cáchī: Rey jā sáhá tiñu ndāā. De suni nání dē Rey Salem, de tūhun Salem cáchī: Jā íyó ndeé íyó sīī inī. De jā ñúcuán suni nání dē: Rey jā sáhá jā íyó ndeé íyó sīī inī nchivī.

3 De nduú cáhān tutū tūhun tatá dē ni naná dē ni ndācá tatā dē. De suni nduú cáhān jā ní ncacu dē jíín jā ní jīhī dē. Chi cúu dē tá cúu Jesús, Sēhe Yāā Dios, chi níí cání cúu dē sūtū.

4 De cūndēhé ndá nú nāsa ñáhnú nī ncuu Melquisedec, chi tatā ō Abraham jā ní ncuñáhnú, nī jēhe dē iin iin nūū ndācá jā úxī nūū dē sīquī ndācá jā ní ncandeē dē nūū ndá rey.

5 De jínī ō jā ndācá ūxī ndatíñú jā ní nīhīn nchivī, nī jēhe ji iin iin nūū, nī nquehen ndá tēe cúu sūtū tatā Leví, tá cúu nūū cáhān ley Moisés. De nī nquehen dē nūū nchivī jā

cúu táhán dē, chi iin-ni tatā Abraham cúu ndá dē jíín ji.

6 De Melquisedec chi nsūú tatā Leví cúu dē, de vísō súcuán de nī nquehen dē iin iin nūū ndācá jā úxī nūū Abraham. De suni nī jīcān táhvī dē jēhē Abraham, vísō cúu Abraham tēe jā ní nquee yuhú yā nūū dē jā sāhá yā jēhē dē.

7 De jínī vāha ó jā tēe cúñáhnú cā cúu jā jícān táhvī jēhē tēe núu cā.

8 De ñayīví yáhá chi ndācá sūtū chi quéhen dē iin iin nūū ndācá jā úxī nūū nchivī, vísō cúu ndá dē tēe jíhī. De Melquisedec suni nī nquehen dē, sochi maá dē chi cáhān tutū īī jā técū dē.

9 De suni cuu cāhān ō jā Leví, tēe jā ní nquehen iin iin nūū ndācá jā úxī nūū nchivī, suni modo jā nūū maá dē nī nquehen Melquisedec iin iin nūū ndācá jā úxī. Chi jā ní jēhe Abraham nūū Melquisedec, suu cúu modo jā suni nī jēhe dē cuenta Leví jíín ndihi cā tatā dē jā quiji.

10 Chi tatā Abraham cúu Leví, de vísō ncháha ca cacu dē quīvī jā ní jētahān Melquisedec Abraham, de modo jā ní jēhe maá Leví cúu jā ní jēhe Abraham.

11 De chījin tatā Leví nī nquiji sūtū Aarón jíín ndá cā sūtū jā ní nquiji. De nī stéhēn ndá dē ley yā nūū nchivī Israel janahán. De tú ní ncúu sāhá dē jā quendōo ndāā nchivī jíín ley ñúcuán nícu, de nduú cā cánuú jā nūcuīñī incā clase sūtū lugar Aarón jíín ndá tatā dē. De incā clase sūtū cúu Cristo jā cúu yā tá cúu nūū ní ncuu Melquisedec.

12 De tú nūcuīñī incā clase sūtū, de suni cánuú jā sāma ley sīquī ndá tatā dē.

13 Túsaá de nī nsāma ley ñúcuán, chi cáhān tutū īī jā Jētohō ō Jesús cúu incā clase sūtū, de nī ncacu yā chījin incā tatā. De tatā nūū ní nquiji yā, nduú ni iin ní ncúu sūtū.

14 Chi jínī vāha ó jā chījin tatā Judá nī ncacu Jētohō ō. De tatā ñúcuán chi nduú ní ncáhān cuitī Moisés jā cuu ji sūtū.

15 De cájí cúu jā ní nūcuīñī Cristo jā cúu yā incā clase sūtū tá cúu nūū ní ncuu Melquisedec.

16 De nduú cúu yā sūtū jā ní ncacu chījin tatā Leví tá cúu nūū cáhān ley janahán. Chi cúu yā sūtū sīquī jā ndíso yā poder jā cutecū yā níí cání de mā cúū cuitī yā.

17 Chi súcuán nī ncāhān Yāā Dios tūhun yā:

Níí cání cúu nú sūtū,
suu maá clase sūtū jā ní ncuu
Melquisedec.

18 Túsaá de tiñu jā ní ndacu ley janahán sīquī sūtū, chi nī naā mitan, chi nduú ní níhīn tīñú quendōo níí cání.

19 Chi ley Moisés nduú ní nsáhá jā quendōo ndāā nchivī. De nī nīhīn ō iin tūhun vāha cā jā ñúhún inī ō jā sndáhvā Cristo cuāchi ó, de súcuán nī ncuñatin ó nūū Yāā Dios.

20 De jíín jā ní ncāhān téyíí Yāā Dios de cúu Jesús sūtū.

21 Chi ndá cā tēe ñúcuán,
nsūú jíín tūhun jā ní ncāhān
téyíí yā nī ncuu dē sūtū. Sochi
Jesús chi nī ncāhān téyíí Yāā
Dios jā cuu yā sūtū, chi súcuán
cáhān tutū:
Nī ncāhān téyíí maá Jētohō ō
Yāā Dios, de mā nácani
yátá inī yā:
Níí cání cúu nú sūtū,
suu maá clase sūtū jā ní ncuu
Melquisedec.
Ncachī yā.

22 Túsaá de jíín Jesús nī
ncucutú iin contrato vāha cā
nsūú cā ley janahán.

23 De ndá cā sūtū ñúcuán,
chi nī īyo cuāhā dē, sīquī jā jíhī
ndá dē de nduú ní ncúu cuiñi
dē níí cání.

24 Sochi Jesús chi cúu yā
sūtū jā cuiñi níí cání, chi técū
yā níí cání.

25 Jā ñúcuán cúu jā ndíso
tíñú yā jā scácu yā nchivī jā
quiji nūū Yāā Dios jā cutecū ji
níí cání. Chi níí cání técū yā de
cáhān yā jēhē ji jíín Yāā Dios.

26 Túsaá de vāha ndasí sūtū
cúñáhnú cúu Jesús, tá cúu nūū
jíni ñúhún ó. Chi sūtū īī cúu
yā, de nduú nā cuāchi yā, de
íyó ndoo yā, de nduú cúu yā
táhán nchivī jā sáhá cuāchi, de
cúñáhnú ndasí yā jondē nūū
sūcún cā andiví.

27 De maá yā nduú jíni
ñúhún jā sāhá yā tá cúu nūū
ní nsāhá ndá sūtū cúñáhnú
janahán, jā ndiquivī nī nsōcō
dē quiti sīquī cuāchi maá dē
xihna cā, de sá de sīquī cuāchi
nchivī. Chi iin vuelta-ni nī
nsōcō yā maá yā jēhē ō, de nī
ncuu-ni.

28 Chi jíín ley Moisés nī
jani ndá dē ndá sūtū cúñáhnú
jāá nduú nā fuerza squíncuu
vāha. Ñúcuán de cuéé cā de
nī ncāhān téyíí Yāā Dios. De
jíín jā ní ncāhān téyíí yā, de nī
jani yā Sēhe yā jā cúu yā sūtū
cúñáhnú, de sūtū ndāā sūtū
vāha cúu yā níí cání.

8

Jā ndíso tíñú Cristo sīquī iin contrato jeé

1 Túsaá de tūhun cánuú cā jā
ja nī ncāhān ndá nī cúu yáhá:
Névāha ó iin sūtū cúñáhnú
tá cúu nūū ní ncāhān ni, de
ndéē yā lado cuáhá mesa
nūū ndácu tiñu maá Yāā jā
cúñáhnú jondē andiví.

2 De mitan de cúu yā sūtū
jondē andiví, jā cúu lugar īī
ndija jā ní nsāhá maá Jētohō
ō Yāā Dios, nsūú nchivī.
Chi nduú cáá tá cáá vehe īī
janahán jā ní nsāhá nchivī.

3 De ndācá sūtū cúñáhnú
nī jani Yāā Dios dē jā sōcō
dē ndatíñú jíín quiti nūū yā.
Túsaá de Jesucristo suni nī
jini ñúhún jā sōcō yā jā cúu yā
sūtū.

4 De tú ní íyo cā yā inī ñayīví,
de ni mā quétáhán jā cúu yā
sūtū jíín ndá cā sūtū, chi níní
sócō cā ndá dē quiti tá cúu
nūū cáhān ley Moisés.

5 De tiñu jā sáhá ndá dē,
chi nduú quétáhán jíín jā íyó
andiví. Chi cúu iin muestra-
ni jā stéhēn sīquī andiví. De
cúu tá cúu jā ní ncāhān Yāā
Dios jíín Moisés quīvī jā ní
nquijéhé dē nī nsāhá dē vehe
īī janahán: Coto vāha nú jā
sāhá nú ndācá ndatíñú tá cáá
ndá jā ní stéhēn ni nūū nū
jondē xīnī yucu, ncachī Yāā
Dios jíín dē.

6 De mitan de sáhá Cristo
tiñu ñáhnú ndasí cā nsūú cā
jā sáhá ndá sūtū ñúcuán, chi
ndíso tíñú yā sīquī contrato
jeé jā vāha ndasí cā, chi ndíso
tūhun ñáhnú cā jā ní nquee
yuhú Yāā Dios jā sāhá yā.
7 Chi contrato ley xíhna
ñúhún, tú ní nsáhá jā quee
vāha tiñu nícu, de nduú cā
cánuú jā coo contrato ūū.
8 Chi nchivī janahán
ñúcuán nduú ní nquéndōo
ndāā ji, chi nī ncāhān Yāā
Dios jíín ji, cáchī tutū:
Quiji quīvī jā nasāhá nī iin
contrato jeé
jíín nchivī Israel jíín nchivī
Judá, cáchī Jētohō ō Yāā
Dios.
9 De mā cōó tá cúu contrato jā
ní nsāhá nī jíín ndá tatā
ji janahán,
quīvī jā ní ntiin nī ndahá ndá
ji,
de nī ntavā ni ji inī nación
Egipto.
Chi nduú ní squíncuu vāha
ndá ji jíín contrato ley
ni.
Jā ñúcuán nduú cā ní ntánuú
nī ji, cáchī Yāā Dios.
10 Túsaá de suha coo contrato
jā nasāhá nī jíín nchivī
Israel,
jondē tá quiji quīvī ñúcuán,
cáchī Jētohō ō Yāā Dios:
Sāhá nī jā jīcūhun ley ni nūū
jāá ntúnī ji,
de saá-ni inī ánō ji tee nī tūhun
ley ni.
De cuu nī Yāā Dios ndá ji,
de maá ji cuu nchivī maá nī.
11 De nduú cā jíni ñúhún
stéhēn ji nūū táhán ji
nūū ñanī ji,
tácua cunī ji nāsa Yāā cúu
Jētohō ji.
Chi ndihi ji cunī nāsa Yāā cúu
nī,
jondē nchivī núu cā jíín jondē
nchivī cúñáhnú cā.
12 Chi cune cáhnú inī ni nūū
ji jā ní nsāhá ji tiñu
néhén,
de ni mā núcūhun cā inī ni
cuāchi jā ní nsāhá ji.
Ncachī Yāā Dios.
13 De jā ní ncāhān yā jā
cuāha yā iin contrato jeé
cúu jā ní ncachī yā jāá nduú
cā cuetíñú contrato xíhna
ñúhún. De iin jā ní ncutúhú
jāá nduú cā jétíñú, chi jínī ō
jā ja ñatin naā.

9

Vehe īī ñayīví yáhá nī stéhēn
nāsa cáá andiví

1 De ndāā chi contrato
xíhna ñúhún nī ndacu tiñu
nāsa chiñúhún ji yā, jíín nāsa
coo iin vehe īī inī ñayīví yáhá.
2 De nī ncuvāha vehe īī
ñúcuán, de nī īyo ūū cuarto.
De cuarto xíhna ñúhún jā nání
cuarto īī, nī īñi candelero oro
jíín mesa oro jíín pan īī.
3 De nī īyo sahma jā ní ndita
caa jā ndásī incā cuarto jā
nání cuarto īī ndasí cā.
4 De inī ñúcuán nī īyo iin
altar oro nūū cáyū sūja īī, jíín
jātūn jā ñúhún contrato ley,
de maá-ni oro cúu níí sīquī
jātūn. De inī jātūn íñí iin
tījēhēn oro jā ñúhún maná jā
ní ncuun jondē andiví. De
suni ñúhún vara Aarón jā ní
nene yūcū, jíín tabla yūū jā
yósō tūhun contrato ley.
5 De sīquī jātūn nī īñi ndúū
figura ángel querubín jā

stéhēn jā ndéē Yāā Dios. De nī nsāhá cōndāhvī sīquī tapa jātūn nūū ní nchosō yúyú nīñī jā sndáhvā cuāchi. De nduú núne ó jā cāhān cā ō sīquī ndá ñúcuán mitan.

6 De tá nī jīnu ndācá ñúcuán, de sanúú sanúú-ni quívi ndá sūtū inī cuarto xíhna ñúhún jā sáhá dē tiñu jā cúu dē sūtū.

7 Sochi inī cuarto ūū, chi nduú cúu quīvi nā-ni sūtū jíín incā nchivī, chi mátúhún-ni sūtū cúñáhnú cā cúu jā quívi, de suni iin-ni vuelta jā cuīyā. De suni mā cūú quīvi dē de tú nduú nīñī quiti jā sōcō dē nūū Yāā Dios jā síquī cuāchi maá dē jíín sīquī cuāchi nchivī.

8 De jíín ñúcuán stéhēn Espíritu Santo nūū ō jā tá nī īyo cā cuarto īī xíhna ñúhún inī ñayīví, de nduú ní núne ichi jā quīvi nchivī inī lugar īī ndasí jā cúu andiví.

9 Chi ndācá ñúcuán cúu jā ní stéhēn nāsa cúu tiempo mitan. Chi jā ní nsōcō ndá ji ndatíñú jíín quiti nūū Yāā Dios, chi nduú ní ncúu cuitī sāhá jā quendōo ndoo ánō nchivī jā ní nsōcō.

10 Chi ndá ñúcuán nī stéhēn maá-ni sīquī yiqui cúñu ó, nāsa cajī ō, nāsa coho ó, nāsa ndundoo ó. De nī jetíñú jondē nī nquiji Cristo jíín iin modo vāha cā, de sá de nduú cā.

11 Chi mitan chi ja nī nquiji Cristo, de cúu yā sūtū cúñáhnú cā jā ndíso tíñú yā sīquī ndācá jā váha jā ní nquiji mitan. De cúu yā sūtū inī lugar īī jondē andiví jā cúñáhnú cā de vāha cā nsūú cā cuarto īī janahán. De nsūú jā ní nsáhá nchivī cúu, chi nsūú cuenta ñayīví yáhá cúu.

12 De jā ní nquīvi yā inī lugar īī ndasí cā jondē andiví, de nsūú jíín nīñī ndixúhú de ni nīñī becerro, chi jíín nīñī maá yā nī nquīvi yā, nī nsōcō yā iin vuelta-ni jā níí cání. De súcuán nī scácu yā yóhó jā cutecū ō níí cání.

13 Chi jondē janahán de nīñī stīquī jíín nīñī ndixúhú jíín yāā becerro jā ní ncāyū nūū altar, nī jōsō ndá dē sīquī nchivī jāá nduú íyó ndoo ánō ji, de súcuán nī ndundoo ji nūū yā.

14 De tú nī nīhīn tīñú nīñī ndācá quiti ñúcuán, de nā oncā cúu nīñī maá Cristo. Chi Yāā ndoo cúu yā, de nī nsōcō yā maá yā nūū Yāā Dios, nī nsāhá Espíritu Santo jā íyó níí cání. De nīñī yā náquete ánō ō nūū tiñu néhén jā cuū ō sáhá. De súcuán de cuu satíñú ó nūū Yāā Dios, Yāā técū.

15 Jā ñúcuán cúu jā ndíso tíñú yā sīquī iin contrato jeé. Chi nī jīhī yā, de súcuán nī ncandeē yā cuāchi jā ní nsāhá ndá nchivī tá nī īyo ji chījin contrato xíhna ñúhún. De nchivī jā cána Yāā Dios ji jā quīvi ji ndahá yā, nīhīn ji tāhvī ji jā coo níí cání, tá cúu nūū ní nquee yuhú yā.

16 Chi cúu modo jā tá sáhá iin tēe acta jā cáhān sīquī tāhvī, de jondē tá cuū dē sá de níhīn tīñú.

17 Chi tú técū cā tēe jā ní nsāhá, de nduú níhīn tīñú. De jondē tá nī jīhī dē, de sá de jétíñú.

18 De saá-ni contrato xíhna
ñúhún, suni nī jini ñúhún cu-
cutú jíín nīñī quiti jā ní jīhī.
De contrato jeé chi cúcutú jíín
nīñī Cristo jā ní jīhī yā.
19 Chi tá nī ncuu nī ncachī
Moisés ndācá tiñu jā ndácu
contrato ley ñúcuán nūū ndi-
viī nchivī, de nī nquehen dē
nīñī becerro jíín nīñī ndixúhú
jíín ndute, de jíín ixi cuahá jíín
yūcū hisopo nī jōsō dē yúyú
nīñī sīquī libro ley jíín sīquī
ndiviī nchivī.
20 De nī ncāhān dē: Yáhá
cúu nīñī jā cúcutú contrato ley
jā ní nsāhá Yāā Dios jíín ó,
ncachī dē.
21 De suni nīñī ñúcuán nī
jōsō dē jondē inī maá vehe īī
jíín nūū ndācá ndatíñú jā ní
jetíñú ndá dē jā chíñúhún dē
yā.
22 De ja ñatin ndihi ndatíñú,
chi cáhān ley yā jā jíni ñúhún
ndundoo jíín nīñī. De tú mā
cātí nīñī de mā cúne cáhnú inī
yā nūū cuáchi nícu.

Jā ní nsōcō Cristo maá yā jā candeē yā cuāchi

23 Túsaá de ndācá ndatíñú
ñúcuán jā cúu muestra ndá
máá jā íyó andiví, nī jini
ñúhún jā ndundoo jíín nīñī
quiti. De ndá máá jā íyó an-
diví, chi nī jini ñúhún ndun-
doo jíín nīñī Cristo jā váha
ndasí cā.
24 De Cristo chi nduú ní
nquívi yā inī lugar īī jā ní
nsāhá nchivī, chi iin muestra-
ni nī ncuu ñúcuán jā ní stéhēn
nāsa íyó lugar īī ndija jondē
andiví. Chi sa maá andiví nī
nquīvi yā, de mitan chi íyó yā
nūū Yāā Dios jā cáhān yā jēhē
ō.
25 De maá sūtū cúñáhnú
cā quívi dē ndācá cuīyā inī
cuarto īī cā jā sócō dē nīñī
quiti. Sochi Cristo chi nduú
ní nsócō yā maá yā cuāhā
vuelta, chi iin vuelta-ni.
26 Chi tú súcuán de cánuú jā
cuāhā vuelta ndoho yā jondē
tá nī jēcōo ñayīví de jondē
mitan nícu. De nduú chi sa
tiempo jā cuándihi yáhá nī
nquenda nijīn yā iin vuelta-ni
jā níí cání, de nī nsōcō yā maá
yā jā ní ncandeē yā cuāchi.
27 De tá cúu nūū ní ncun-
daā jā cuū ndācá nchivī iin
vuelta-ni, de ñúcuán de sāhá
ndāā Yāā Dios tiñu ji,
28 suni súcuán Cristo nī jīhī
yā iin vuelta-ni jā ní nsōcō
yā maá yā tácua candeē yā
cuāchi cuāhā nchivī. Ñúcuán
de ndiji yā incā vuelta, de
nsūú jā sōcō tucu yā maá yā
jā candeē yā cuāchi, chi sa jā
scácu yā nchivī jā ndétu ji jā
ndiji yā.

10

1 Chi ley Moisés nī ncuu iin
muestra-ni ndācá jā váha jā ní
nquiji jíín Cristo, iin jā stéhēn-
ni nāsa coo maá jā váha. Jā
ñúcuán nduú cúu cuitī sāhá
ley jā quendōo ndāā nchivī jā
quíji ji nūū Yāā Dios de sócō ji
quiti nūū cuíyā nūū cuíyā.
2 Chi tú ní ncúu sāhá ley jā
quendōo ndāā ji, de jencuiñī
jā sócō ji quiti nícu. Chi tú ní
ncúu, de iin vuelta-ni de ja nī
nquendōo ndoo ánō nchivī jā
sócō ñúcuán, de mā cúyūhú cā
ánō ji jā ní nsāhá ji cuāchi nícu.

3 De nduú chi já sócō ndá ji
quiti ndácá cuīyā, sa sáhá já
núcūhun inī ji cuāchi ji.
4 Chi nīñī stīquī jíín nīñī
ndixúhú, mā cūú cuitī candeē
cuāchi.
5 Já ñúcuán tá nī nquiji
Cristo inī ñayīví, de nī ncāhān
yā jíín Yāā Dios:
Já jáhnī ji quiti jíín já jéhe
ji ofrenda nūū ní, chi
nduú ní jétahān inī ní.
Sochi nī nsāhá tūha ní yiqui
cúñu maá sá já sōcō sá.
6 De nduú ní ncúsiī inī ní já
téñuhūn ji quiti de sócō
ji tī já ndundoo cuāchi
ji nícu.
7 Ñúcuán de nī ncāhān sá:
Yáhá vāji sá já squíncuu
sá tiñu já jétahān inī ní,
Tátā Yāā Dios.
Chi súcuán ja yósō tūhun sá
nūū tutū.
Ncachī Jesús.
8 Xihna cā nī ncāhān yā jāá
nduú ní jétahān inī Yāā Dios
de nduú ní ncúsiī inī yā já
jáhnī ji quiti de jéhe ji ofrenda,
jíín já téñuhūn ji tī de sócō ji tī
já ndundoo cuāchi ji nícu, vísō
súcuán ndácu ley tiñu.
9 De nī ncāhān cā yā: Yáhá
vāji sá já squíncuu sá tiñu já
jétahān inī ní, Tátā Yāā Dios.
De já ní ncāhān yā súcuán, de
nī nsāhá yā já jencuiñī já sócō
ndá ji quiti, chi nī nsōcō yā
maá yā.
10 De nī nsāhá Yāā Dios já
íyó ndoo íyó īī ō nūū yā sīquī já
ní nsāhá Jesucristo já jétahān
inī Yāā Dios, suu já ní nsōcō
yā yiqui cúñu yā iin vuelta-ni
já níí cáni.
11 De ndācá sūtū ñúcuán chi
ndiquivī nī īñi dē nī nsatíñú
dē nūū yā, de cuāhā vuelta
jáhnī ndá dē quiti já sócō sócō
dē. De ndācá ñúcuán chi mā
cūú cuitī candeē cuāchi.
12 Sochi Cristo chi iin
vuelta-ni já níí cáni nī nsōcō
yā maá yā já síquī cuāchi ó.
De sá de nī jēcundeē yā lado
cuáhá Yāā Dios nūū cúñáhnú
yā.
13 De ñúcuán ndétu yā mi-
tan jondē quiji quīvī já can-
deē yā poder ndācá já jínī
ūhvī nūū yā.
14 Chi já ní nsōcō yā maá yā
iin vuelta-ni, de nī nsāhá yā já
níí cáni quendōo ndāā nchivī
já ní nsāhá ndoo yā.
15 De maá Espíritu Santo
suni cájí cáhān yā sīquī tūhun
yáhá, chi xihna cā cáhān yā:
16 Suha coo contrato já
nasāhá nī jíín ji,
jondē tá quiji quīvī ñúcuán,
cáchī Jētohō ō Yāā Dios:
Sāhá nī já jīcūhun ley ni inī
ánō ji,
de saá-ni nūū jāá ntúnī ji tee
nī tūhun ley ni.
17 Ñúcuán de cáhān cā yā:
Mā núcūhun cā inī ni ndācá
cuāchi jíín tiñu néhén já
ní nsāhá ji.
Ncachī yā.
18 Túsaá de tú ja nī nee
cáhnú inī yā nūū cuáchi ó, de
nduú cā cánuú já sōcō cā ō já
síquī cuāchi ó.

Já ní nune ichi já quīvi ó nūū Yāā Dios

19 Já ñúcuán hermano, mā
cāní inī ō ni iin, chi cuu quīvi
ó lugar īī ndasí jondē nūū íyó

Yāā Dios, sīquī jā ní jati nīñī Jesucristo.

20 Chi nī nacune yā iin ichi jéé jā cutecū ō níí cání sāhá yā. Chi tá nī jīhī yā de nī ntēhndē sahma jā ndíta caa jā ndásī lugar īī ndasí cā inī vehe īī. De súcuán nī stéhēn Yāā Dios jā núne jā quīvi ó lugar īī ndasí cā nūū íyó yā.

21 De Jesús cúu sūtū cúñáhnú ndasí jā jíto yóhó nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios.

22 Túsaá de ná quívi ó nūū Yāā Dios, de ná cóo ndāā ndija ánō ō, de ná cándíja nīhin ó jā íyó ndāā ndihi tūhun yā. Chi jíín nīñī Cristo nī ndundoo ánō ō nūū ndācá cuāchi jā ní nsāhá ó, de nī ndundoo ó nūū yā jā ní jenduté ó jíín ndute.

23 De ná cuíñi nīhin ó jíín tūhun jā cáhān ō, suu jā ñúhún inī ō jā sāhá yā jā váha yóhó. De mā cācá yátá ó, chi vāha squíncuu maá Yāā Dios jā ní nquee yuhú yā nūū ō.

24 De ná náçani inī ō nāsa sndíhvī tāhán inī ō jā cundáhví cā inī ō táhán ó, jíín jā sāhá ó tiñu váha.

25 De níní ná ndútútú ó jā chiñúhún ó yā, de mā cúhuun inī ō tá cúu nūū sáhá sava ji, chi sa víhí cā ná sndíhvī tāhán inī ō, chi ja jínī ō jā cuácuñatin quīvī jā nenda yā.

26 De tú ja nī jīcūhun inī ō de nī jetáhví ó tūhun ndāā, de tú maá-ni cuāchi sáhá ó sáhá ó, túsaá de nduú cā nā incā íyó jā cuū sīquī cuáchi ó.

27 Chi sa quéndōo maá-ni cā tūhun xēēn sīquī ō jā quiji quīvī juicio de quiji ñuhūn xēēn jā cāyū nchivī jā jínī ūhvī ji yā.

28 Nchivī jā squéne yichī ley Moisés, de tú ūū á ūnī nchivī cáhān cuāchi sīquī ji, de jíhī nahñí ji, de nduú cā nā tūhun cúndáhví inī íyó.

29 De nā oncā cúu jā má ndōhó xēēn cā nchivī jā squéne yichī ji maá Sēhe Yāā Dios, chi modo jā jáñū nihnu ji sīquī yā. De sáhá ji jāá nduú jétíñú cuitī nīñī yā jā ní jati sīquī contrato jā ndundoo ji nūū yā nícu. De súcuán sáhá nāvāha ji nūū maá Espíritu Yāā Dios jā sáhá jā váha yóhó.

30 Chi ja jínī ō jā ní ncāhān maá yā: Maá nī sāhá jā ndutahvī ji sīquī cuāchi ji, maá nī cuāha castigo ji, ncachī Jētohō ō. De suni cáhān: Maá Jētohō ō sāhá ndāā yā sīquī cuāchi nchivī yā.

31 Túsaá de xēēn ndasí coo sīquī nchivī jāá nduú ní ncándíja jā quīvi ji inī ndahá Yāā Dios, Yāā técū, jā ndutahvī ji sīquī cuáchi ji.

32 De nūcūhun inī ndá nú nāsa nī ncuu ichi chátā, jondē tá cáta nī nquijéhé nú caca nú jíín luz yā, de nī jendeé inī ndá nú jā ní ndoho nú quéhén tūndóhó xēēn.

33 Chi sava ndá nú nī ncāhān nēhén ji nūū nū de nī sndóho ji ndóhó nī jinī nchivī. De sava cā nū nī jēhe nú tūhun jā cuiñi nú jíín nchivī jā ní ndoho súcuán.

34 Chi nī ncundáhví inī nū nchivī jā ní nchīhi vecāa jā síquī yā, de nī ncusiī inī nū vísō nī ncandeē nchivī ndatíñú nú. Chi nī nsāhá ndá nú cuenta jā jondē andiví

névāha nú iin tāhvī jā váha ndasí cā jā coo níí cání.
35 Túsaá de mā siáā nū tūhun jā ní ncandíja ndija nú jā váha inī yā, chi cuāhā ndasí tāhvī nīhīn nū sīquī ñúcuán.
36 Chi cánuú jā cuandeé inī nū tácua sāhá nú jā jétahān inī Yāā Dios, de nīhīn nū jā ní nquee yuhú yā.
37 Chi cáhān tutū īī:
Iin núnúú-ni cā de nenda maá Yāā jā ndiji, de mā cúcuéé yā.
38 De nchivī jā ní sndáhvā ni cuāchi ji, técū ji jā cándíja ji jā sáhá nī jēhē ji.
Sochi tú caca yátá ji, de mā cúsiī inī ni jíín ji.
Ncachī Yāā Dios.
39 Sochi yóhó chi nduú cúu ó táhán nchivī jā jíca yátá jā tānū tāhvī ji. Chi sa cándíja ó jā nīhīn táhvī ō cutecū ánō ō.

11

Sīquī tūhun cándíja

1 De jā cándíja ó, suu cúu jā ní ncundaā ndija inī ō jā nīhīn ō ndācá jā ñúhún inī ō, jíín jā jínī vāha ó jā íyó ndija ndācá jāá nduú jínī ō nūū mitan.
2 De nchivī janahán chi nī jetúhún yā ji sīquī jā súcuán nī ncandíja nīhin ji.
3 Sīquī jā cándíja ó cúu jā jícūhun inī ō jā ní nsāhá Yāā Dios ñayīví jíín tūhun jā ní ncāhān yā-ni. De jíín poder Yāā Dios jāá nduú jínī ō nūū, nī jēcōo ndācá jā jínī ō nūū.
4 Nī ncandíja Abel jā sāhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī nsōcō dē jā váha cā nūū Yāā Dios nsūú cā Caín. De jā ñúcuán nī jetúhún yā jā íyó ndāā dē, chi nī jetáhví yā jā ní nsōcō dē quiti nūū yā. De vísō nī jīhī dē, de cáhān cā historia dē jíín ó jondē mitan, chi tēe nī ncandíja ndāā cúu dē.
5 Nī ncandíja Enoc jā sāhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī naquehen yā dē cuāhān dē andiví, de nduú ní jíhī dē. De nduú ní nánihīn nchivī dē, chi nī ndoñúhún dē-ni nī nsāhá yā. De cáchī tutū jā jondē ncháha ca naquehen yā dē de nī ncusiī inī yā jíín ndācá jā ní nsāhá dē.
6 Sochi tú nduú cándíja ó jā sāhá yā jēhē ō, de nduú nā modo jā cusiī inī Yāā Dios jíín ó. Chi nchivī jā cúnī quīvi ndahá yā, cánuú jā candíja ji jā íyó yā jíín jā cuāha yā tāhvī nūū nchivī jā ndúcú ji candíja ji yā.
7 De Noé nī ncandíja dē jā sāhá Yāā Dios jēhē dē, tá nī ncachī tūhun yā nūū dē jā coo tūndóhó jāá ncháha ca cunī dē jā coo. De jā ñúcuán nī jetáhví dē nī nsāhá dē barco cāhnú jā nání arca, tácua cācu dē jíín níí vehe dē. De jā súcuán nī ncandíja dē, de nī nenda cuāchi sīquī nchivī jāá nduú ní ncándíja ji yā. De nī sndáhvā yā cuāchi dē sīquī jā ní ncandíja dē jā sāhá yā jēhē dē.
8 De Abraham nī ncandíja dē jā sāhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī jetáhví dē tá nī ncāhān yā jíín dē jā quíhīn dē iin lugar nūū cuāha yā jā cuu tāhvī dē. De nī nquee dē cuāhān dē, vísō nduú jínī dē ní cúu nūū quíhīn dē.

9 Nī ncandíja dē jā sāhá yā
jēhē dē, de jā ñúcuán nī ndeē
tátū dē nūū ñuhun jā ní nquee
yuhú yā jā cuāha yā nūū dē.
De nī ndeē dē vehe ñii, de saá-
ni sēhe dē Isaac jíín Jacob, chi
suni inuú nīhīn táhvī ji jíín dē
jā ní nquee yuhú yā.

10 Chi nī ñūhun inī dē jā
cundeē dē maá ñuū andiví jā
íyó cutú cimiento, de maá Yāā
Dios nī jaquīn yā de nī nsāhá
yā ñuū ñúcuán.

11 De saá-ni Sara nī ncandíja
ña jā sāhá yā jēhē ña, de jā
ñúcuán nī nīhīn ña fuerza jā
ní jīcūhun sēhe ña. Chi jondē
tá nī nchāha ndasí cuīyā ña,
de nī ncacu iin sēhe yií ña, chi
nī ncandíja ña jā squíncuu Yāā
Dios jā ní nquee yuhú yā.

12 De súcuán nī ncuu jā ní
ntāhvī cuāhā nchivī nī nsāhá
iin-ni Abraham, vísō ja ñáhnú
ndasí dē. De tatā dē nī ndu-
cuahā ndasí, tá cúu tiūūn an-
diví, jíín ñūtín yuhú mar, jā
má cūú cuitī cahvi ó.

13 De ndācá nchivī jā ní
ncandíja ñúcuán, nī jīhī ji. De
vísō nduú ní níhīn ndá ji jā ní
nquee yuhú yā, sochi nī jinī
vāha ji jā súcuán coo, de nī
ncusiī inī ndá ji jā nīhīn ji incā
vida. De súcuán nī ncāhān
ndá ji jā nchivī ñuū jīcá nchivī
tátū cúu ji inī ñayīví yáhá.

14 De ndá nchivī jā cáhān
súcuán, chi stéhēn cājí ji jā
ndúcú ji iin ñuū jā cúu andiví
nūū cúu ñuū maá ji.

15 Chi tú ní nácani inī ndá ji
sīquī ñuū nūū ní nquee ji, de
íyó modo jā ndicó cóo ji de tú
cúnī ji nícu.

16 De nduú chi nī ncuu
ndasí inī ndá ji jā cundeē
ji incā ñuū vāha cā jā cúu
ñuū andiví. Jā ñúcuán nduú
cúcanoō Yāā Dios jā nání yā
Yāā Dios ndá ji, chi ja nī nsāhá
tūha yā iin ñuū nūū cundeē ji.

17 Nī ncandíja Abraham jā
sāhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán
nī jēhēn dē jíín Isaac jā sōcō dē
ji, tá nī jito túnī yā dē. De nī
īyo tūha dē jā sōcō dē sēhe dē
jā mátúhún ji-ni nūū dē, vísō
nī nīhīn dē tūhun jā ní nquee
yuhú yā suha sīquī dē:

18 Isaac cúu tēe jā squíjéhé
nī tatā nū quīhīn, cáchī tūhun
jā ní nquee yuhú yā.

19 De nī nsāhá dē cuenta jā
cuu nastécū Yāā Dios ji. De
modo jā súcuán nī ncuu, chi
cuu cāhān ō jā modo jā ní jīhī
ji de nī natecū ji nūū dē, chi nī
jasī yā-ni jā má cáhnī dē ji.

20 Nī ncandíja Isaac jā sāhá
yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī
ncāhān dē jā tāhvī váha nīhīn
sēhe dē Jacob jíín Esaú tiempo
quiji.

21 De suni súcuán nī
ncandíja Jacob, de jā ñúcuán
tá ja ñatin cuū dē de nī ncāhān
dē jā nīhīn ndúū sēhe yií
José tāhvī váha. De yítuu dē
garrote dē, de nī nchiñúhún
dē Yāā Dios.

22 De suni súcuán nī
ncandíja José, de jā ñúcuán
tá cuācuñatin cuū dē, de
nī ncāhān dē jā ndācá tatā
Israel, iin quīvī de quee ji inī
nación Egipto. De nī ndacu
dē jā chiyuhū ji yiqui dē ñuū
nūū quīvi ndá ji.

23 De tá nī ncacu Moisés, de
tatá ji naná ji nī ncandíja dē jā

sāhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī jito yuhū dē ji ūnī yōō. Chi nī jinī ndúū dē jā viī cáá ji, de nduú ní nchúhú dē sīquī acta jā ní nsāhá rey jā cuū ndācá sūchí yíí.

24 De suni súcuán nī ncandíja Moisés, de jā ñúcuán tá nī jahnu dē de nduú cā ní jéhe dē tūhun jā cuu dē sēhe ñahan cúu sēhe síhí rey Egipto.

25 Chi sa nī ncuu inī dē jā ndoho dē jíín ndá táhán dē nchivī Yāā Dios, nsūú jā cusiī inī dē jacū-ni tiempo jíín cuāchi.

26 Chi nī nsāhá dē cuenta jā tú cāhān nēhén nchivī sīquī dē jā síquī Cristo, de ñúcuán sāhá jā cucuícá ndasí cā dē ndihi jā ndíso tūhun Yāā Dios nsūú cā jā cucuícá dē ndihi jā íyó nación Egipto. Chi nī ñūhun inī dē jā cuāha yā tāhvī dē.

27 De jā súcuán nī ncandíja dē, de jā ñúcuán nī nquee dē nación Egipto cuāhān dē. De nduú ní nchúhú dē jā quītī inī rey nūū dē. Chi nī īñi nīhin dē sīquī tiñu sáhá dē, chi nī nsāhá dē cuenta jā ja jínī dē nūū Yāā jāá nduú cúu cunī ō nūū mitan.

28 De jā súcuán nī ncandíja dē, de jā ñúcuán nī ncāhān dē jā ná cáhnī nchivī tīcāchí pascua. De nī ndacu dē jā ná cósō ji yúyú nīñī tī viéhé ji, tácua tá quiji ángel jā cahnī yā ndācá sēhe nuú nchivī Egipto, de mā cáhnī yā sēhe nuú nchivī Israel.

29 De sīquī jā ní ncandíja nchivī Israel jā sāhá yā jēhē ji, de nī nchāha ji-ni māhñú Mar Rojo, chi nī nacune yā ndute de nī natūu-ni ñuhun yíchí. De suni súcuán nī ncuu inī ndá tēe Egipto jā yāha dē nícu, de nī ndasī-ni ndute sīquī dē, de nī jīhī ndá dē.

30 Nī ncandíja ndá soldado jā sāhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī jicó cáva namā jā ní jicó ndúū jā ndásī ñuū Jericó, tá nī jicó ndúū ndá dē ūjā quīvī.

31 De Rahab, vísō ñahan ndiī nī ncuu ña, sochi nī ncandíja ña jā sāhá yā jēhē ña. De nī nchindeé ña ndá tēe Israel jā ní nquindēhé ndéē dē nāsa íyó ñuū ña. De jā ñúcuán nduú ní jíhī ña jíín nchivī ñuū ña jā nīhin inī.

32 ¿De nāsa cāhān cā ni túsaá? Chi nduú cā nā tiempo jā nacani cā ni tūhun Gedeón jíín Barac jíín Sansón jíín Jefté jíín David jíín Samuel jíín ndācá tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán.

33 Nī ncandíja ndá dē jā sāhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī ncundeé dē nī natiin dē ndācá ñuū nāhnú, de vāha nī ndacu dē tiñu nūū, de nī nchindeé yā ndá dē tá cúu nūū ní nquee yuhú yā. De nūū sava dē nī jasī Yāā Dios yuhú ndicaha jāá nduú ní nchájī tī dē.

34 De sava dē nduú ní ncáyū dē sāhá ñuhūn jā cáyū xēēn. De sava dē nī ncācu jāá nduú ní jíhī dē jíín espada. De sava dē nī nanihīn inī dē tá nduú cā nā fuerza dē nícu, de ndacuī téyíí nī īyo dē nūū guerra, de nī ncundeé dē sīquī soldado ndācá ñuū jīcá jā jínī ūhvī ji dē.

35 De sava ñahan nī natecū
sēhe ña jā ní jīhī ji. De sava cā
nchivī cándíja chi sa nī ndoho
xēēn ji jondē nī jīhī ji. Chi
nduú ní jéhe ndá ji tūhun jā
siáā ji tūhun yā de cācu ji, chi
nī nchuhun inī ji jā natecū
ji de cundeē vāha cā ji jondē
andiví.
36 De sava cā ji nī nsāhá
catá nchivī nūū ji, de nī ncani
nchivī ji, de jondē nī nuhnī ji
cadena nī nchīhi ji vecāa.
37 De nī ncuun nchivī yūū
xīnī ji, de nī jehndē ji jíín
sierra, de nī jito túnī ji jíín
tūndóhó, de nī jahnī ji jíín es-
pada. Nī jica nuu ji cháhá
chúcuán, de maá-ni ñii tīcāchí
ñii ndixúhú nī ñūhun ji. Nī
ndoho ndáhví ji, nī jinī ji
tūndóhó, nī sndóho nchivī ji.
38 Vāha ndasí cā nchivī nī
ncuu ji nsūú cā ndá nchivī
ñayīví, de vísō súcuán de nī
nsāhá nchivī jā ní jica nuu
ji nūū ñuhun tíhá jíín chījin
yucu, de nī īyo ji yavī cava jíín
yavī ñuhun.
39 De ndācá nchivī yáhá,
vísō nī jetúhún Yāā Dios ji jā
ní ncandíja nīhin ji jā sāhá yā
jēhē ji, de nduú ní níhīn ji jā ní
nquee yuhú yā nūū ji.
40 Chi nī nsāhá tūha yā iin
tiñu váha cā, de suu cúu jā
sáhá Cristo jíín ó, tácua iin
cáhnú-ni nīhīn ji iin tāhvī váha
cā jíín ó.

12

Jā ná cúnuū ō nūū mátúhún-ni Jesús

1 Túsaá de íyó cuāhā ndasí
nchivī ñúcuán jā ní ncandíja
nīhin ji jā sāhá yā jēhē ji, de
modo jā ní jicó ndúū ji yóhó,
de stéhēn cā ji nūū ō jondē mi-
tan jā suni súcuán ná cándíja
ó. Túsaá de saá-ni maá ó, ná
sáhá jíyo ó ndācá jā sátéñú jíín
cuāchi jā ní ncāan ó jíín. De
ná cuándeé inī ō cunu ó jíín
carrera jā ní jēhe yā jā cunu ó.
2 De ná cúnuū vāha ó nūū
Jesús, Yāā jā ní scándíja yóhó
de sáhá yā jā cuja vāha ó jíín
tūhun cándíja ó. Chi maá yā
nī jendeé inī yā jā ní ndoho
yā yīcā cruz. De vísō tūhun
canoō cúu jā súcuán cuū yā,
de nduú ní nsáhá yā cuenta.
Chi nī ñūhun inī yā jā cusiī
ndasí inī yā tá jīnu jā ndoho
yā. Sá de nī jēcundeē yā lado
cuáhá mesa nūū tátúnī Yāā
Dios.
3 De nacani inī ndá nú nāsa
nī jendeé inī yā nī ndoho yā
jā ní nsāhá nāvāha nchivī íyó
cuāchi jíín yā. De súcuán de
mā cuítá nú de ni mā nūú inī
nū jíín tūndóhó.
4 Chi juni ncháha ca ndoho
nú jā jondē cuū nū jā ndúcú
ndéé nú snáā nū cuāchi.
5 De sanaā de ja nī naā inī
ndá nú jā cáhān tutū īī, jā
sndíhvī inī Yāā Dios ndá nú jā
cúu nú sēhe yā:

Séhē, mā quítī inī nū jā jéhe
Jētohō ō castigo ndóhó,
de ni mā cúcuécá inī nū tú
cāhān yā nūū nū.
6 Chi Jētohō ō jáhnū yā nchivī
jā mānī yā jíín,
de jéhe yā castigo ndācá jā
náquehen yā cuu sēhe
yā.

Cáchī tutū.
7 Túsaá de cuandeé inī ndá
nú jā jéhe Yāā Dios castigo
ndóhó, chi sáhá yā jíín nú tá

cúu nūū sáhá tatá jíín sēhe dē. Chi nduú nā sēhe íyó jāá nduú jéhe tatá ji castigo.

8 De tú mā cuáha yā castigo ndóhó, tá cúu nūū ndóho ndācá sēhe, túsaá de tá cúu sēhe ndáhví cúu nú, de nsūú sēhe ndija yā cúu nú.

9 De tatá ó ñayīví yáhá, suni nī jēhe dē castigo yóhó, de nī īyo yíñúhún ó nūū dē. De nā oncā cúu jā má cuétáhví ó nūū maá Tatá ó andiví jā jéhe yā castigo yóhó, de cutecū ō níí cání.

10 De ndāā chi maá dē nī jēhe dē castigo yóhó jacū-ni quīvī, nāsa nī ncuu inī maá dē. Sochi Yāā Dios chi jéhe yā castigo yóhó iin modo vāha cā jā quéndōo vāha cā ō, chi jíín ñúcuán de sáhá ndoo yā yóhó tá cúu nūū íyó ndoo maá yā.

11 De ndāā chi nduú cúsiī inī ō maá hora jā ndóho ó castigo, chi sa cúcuécá inī ō. Sochi cúcuéé cā de cunī ō jā jíín castigo jā ní ndoho ó de nī ncutūha ó jā caca ndaā ō de coo ndeé coo siī inī ō.

Sīquī nchivī jā squéne yichī ji tūhun jā cáhān Yāā Dios

12 Túsaá de mā cōó ndá nú tá cúu tēe jā ní ncuitá īī ndahá, de quísi xīnī jítī, chi sa ndacuī sāhá nú maá nú nūū tūndóhó.

13 De caca ndaā nū ichi ndoó, tácua nduvāha ndá ndóhó jāá nduú nā fuerza inī, jā cúu nú tá cúu tēe tiácuá jāá nduú cúu caca vāha.

14 De cundihvī inī nū jā cundeē mānī nū jíín ndācá nchivī, jíín jā coo ndoo coo iī nū nūū yā. Chi mā cūú cunī ni iin nchivī nūū maá Jētohō ō de tú nduú íyó ndoo ji.

15 De coto má caca yátá ni iin nú de siáā nū tūhun jā sáhá Yāā Dios jā váha ndóhó, tácua mā cūú nú tá cúu iin yūcū úguā jā stíví de sáhá daño jíín ndá nchivī.

16 De ni iin nú mā cācá ndiī. De ni mā cúyichī inī nū nūū ndá jā jéhe Yāā Dios, tá cúu nūū ní ncuu Esaú. Chi sīquī iin-ni cōhō ndeyu jā ní jīcān dē nūū ñanī dē, de nī nsama dē jíín derecho jā nīhīn dē jā cúu dē sūchí núú, de súcuán nī yīcó dē derecho dē.

17 De jínī ndá nú jā cúcuéé cā de nī ncuu inī dē jā cāhān tatá dē jā nīhīn dē tāhvī dē jā cúu dē sūchí núú. De nduú ní ncúu, chi nduú cā ní ntánuú Yāā Dios dē. Chi nduú ní níhīn tīñú cā jā ní nacani inī dē, vísō nī nducú ndéé dē jondē nī jacu dē.

18 De ndá ndóhó chi nduú ní nquénda nú nūū īyo cúu, tá cúu nūū īyo nī ncuu maá yucu nūū ní jēhe yā ley yā nūū nchivī Israel. Chi nī ncāyū ñuhūn yucu Sinaí, de neē de tuún ndasí, de yíhí tāchī níhin.

19 De nī ntivī nīhin trompeta, de nī ncāhān Yāā Dios. De nchivī jā ní jini jā cáhān yā, nī ncāhān ndāhví ji jā má cáhān cā yā jíín ji.

20 Chi nduú ní ncúndéé ji jíín tūhun jā ní ndacu yā tiñu nūū ji, chi nī ncāhān yā: Vísō iin quiti-ni tú quīvi tī yucu yáhá, de jíni ñúhún jā cuū tī jíín yūū á jíín lanza, ncachī yā.

21 De sīquī jā īyo ndasí cúu ndá jā ní jinī ji, de jondē Moisés suni nī ncāhān dē: Quísi nduhū jā yúhú nī, ncachī dē.

22 De mitan de ndá máá
nú jā cándíja, chi nduú ní
nquénda nú nūū yucu ñúcuán.
Chi sa nūū maá yucu Sión,
jíín nūū maá ñuū Yāā Dios,
Yāā técū, nī nquenda nú. De
ñuū ñúcuán cúu Jerusalén jā
íyó andiví, nūū íyó túnú cuāhā
ndasí mil ángel jā chíñúhún
Yāā Dios.

23 De nī nquīvi ndá nú nūū
ndéē tūtú nchivī cándíja jā cúu
sēhe Yāā Dios, jā íyó lista ji an-
diví. De nī nquīvi nú nūū Yāā
Dios, Yāā jā sáhá ndāā tiñu
ndihi nchivī, jíín nūū íyó ánō
nchivī vāha jā ja nī squéndōo
ndāā yā ji.

24 De suni nūū maá Jesús,
Yāā jā ndíso tíñú sīquī con-
trato jeé, nī nquīvi ndá nú.
De yāhvi ndasí cā tiñu sáhá
nīñī yā jā ní jati jā sndáhvā
cuāchi ó, nsūú cā nīñī Abel jā
ní ncāhān cuāchi.

25 Túsaá de coto má squéne
yichī nū tūhun jā cáhān yā jíín
ndá nú. Chi nchivī jāá nduú
ní jétáhví tá nī ncāhān yā jíín ji
ñayīví yáhá, nduú ní ncácu ji.
De xēēn cā ndoho yóhó de tú
mā cuétáhví ó nūū yā jā cáhān
yā jondē andiví túsaá.

26 De tá nī ncāhān yā jondē
saá, de nī nquisi ñayīví. De
mitan chi cáhān yā: Iin-ni
cā vuelta quisi nī ñayīví, de
nsūú maá-ni ñayīví, chi saá-ni
ndācá jā íyó andiví, ncachī yā.

27 De tūhun yáhá jā cáhān,
iin-ni cā vuelta, chi cáchī jā
sāhá jíyo yā ndācá jāá nduú
íyó cutú, suu jā ní ncuvāha,
tácua ná quéndōo jā coo cutú
níí cání.

28 Túsaá de cuāha Yāā Dios
iin ñuū nūū ō jā coo cutú
níí cání. De jā ñúcuán ná
nácuetáhví ó nūū yā, de ná
chíñúhún ó yā, de ná cóo
yíñúhún ó, tácua cusiī inī yā
jíín ó.

29 Chi Yāā Dios maá ó cúu
modo iin ñuhūn jā snáā ndihi
jā nēhén.

13

Nāsa sāhá ó de cusiī inī Yāā Dios

1 Mā jéncuiñī ndá nú jā
cundáhví inī nū ndá hermano
nū jā cándíja.

2 Cunahán nú jā cánuú
jā cuāha núú nú vehe nūū
nchivī jīcá. Chi íyó vuelta
jā súcuán nī jēhe núú nchivī
vehe, de nduú ní jínī ji jā nūū
maá ángel andiví nī jēhe núú
ji vehe.

3 De cunahán ndá nú jā
chindeé nú nchivī jā yíhí
vecāa, chi sāhá nú cuenta jā
modo jā yíhí cáhnú nú jíín ji
vecāa. De suni nacani inī nū
jēhē táhán nú jā ndóho ji sáhá
nchivī, chi tú súcuán coo jíín
maá nú de suni ndoho nú.

4 Coo yíñúhún ndá nú sīquī
tūhun jā jécundeē tēe jíín
ñahan, de mā cásíquí ndéē
tāhán nú. Chi maá Yāā Dios
sāhá ndāā yā cuāchi nchivī
ndiī jíín nchivī jā cásíquí ndéē
tāhán.

5 De mā ndíyo inī nū xūhún,
chi cusiī inī nū jíín jā névāha
nú-ni. Chi maá yā nī ncāhān:
Mā siáā cuitī ni ndóhó, ni mā
sndóo cuitī ni ndóhó, ncachī
yā.

6 Túsaá de mā cāní inī ō ni
iin, chi cuu cāhān ō:

Maá Jētohō ni chíndeé chítuu
yā nduhū,
de mā cúyūhú nī de tú nā cuá
cúnī nchivī sāhá ji jíín
nī.
Cachī ō.

7 De nūcūhun inī ndá nú
ndācá pastor nū, jā ní stéhēn
ndá dē tūhun Yāā Dios nūū
nū. De sāhá vāha nú cuenta
nāsa nī nīhīn tīñú jā ní nsāhá
ndá dē, de ndacu nú dē jā ní
ncandíja dē jā sáhá yā jēhē dē.

8 De Jesucristo chi iin-ni cáá
yā ichi chátā jíín mitan jíín níí
cání.

9 Túsaá de mā cuáha ndá
nú tūhun jā candíja nú ndācá
tūhun jā síín cáhān jāá nduú
quétáhán jíín tūhun maá yā.
Chi íyó vāha jā cuja ánō ō sáhá
tūhun jā vāha inī yā jíín ó. De
nduú jíni ñúhún ó tūhun jā
tatúnī sīquī jā yájī ō, chi nduú
níhīn tīñú cuitī jíín nchivī jā
íyó jíín.

10 De maá ó chi névāha ó
maá Cristo jā ní nsōcō yā maá
yā jēhē ō. De ndācá sūtū jā
sócō cā dē modo jā cáhān ley
janahán, nduú nā cuá níhīn
dē nūū yā jā ní nsōcō yā maá
yā.

11 De sūtū cúñáhnú cā, tá nī
nsōcō dē nīñī ndācá quiti inī
cuarto īī cā jā síquī cuāchi, de
yiqui cúñu tī nī nteñuhūn dē
ichi chátā ñuū.

12 De suni súcuán nī ndoho
maá Jesús ichi chátā ñuū,
tácua jíín nīñī maá yā de sāhá
ndoo yā nchivī.

13 Túsaá de mā cōó inuú
cā inī ō jíín nchivī jāá nduú
cándíja, chi modo jā cóhōn jíín
yā ichi chátā ñuū, de ná ndóho
ó jíín yā jā sáhá catá ji.

14 Chi ñayīví yáhá nduú nā
ñuū íyó nūū coo ó níí cání,
chi sa ndúcú ó maá ñuū nūū
cundeē ō quīvī quiji.

15 Túsaá de jā jíín Jesucristo
de níní ná cáhān ō jā cúñáhnú
ndasí Yāā Dios, chi suu cúu tá
cúu iin jā sócō ō nūū yā, suu jā
nácuetáhví ó nūū yā.

16 De mā náā inī ndá nú jā
sāhá vāha nú nūū táhán nú, de
cuāha nú jā cúmanī nūū ji. Chi
modo iin jā sócō nū nūū Yāā
Dios cúu ndācá yáhá, de cúsiī
inī yā jíín.

17 De candíja ndá nú nūū
ndá tēe jā cúu pastor nū, de
cuetáhví nú nūū dē. Chi
jíto ndá dē ndóhó jā quendōo
vāha ánō nū, chi jínī dē jā
cánuú nacuāha dē cuenta nūū
yā. De cundihvī inī nū sāhá
vāha nú, tácua cusiī inī dē
sīquī nū de mā cúcuécá inī dē.
Chi tú mā sāhá vāha nú de mā
cōó jā váha jíín nú.

18 De cācān táhvī nū jēhē
ndá nī. Chi nijīn cúu inī ánō
ni jāá nduú nā cuāchi nī. Chi
cúnī ndá nī caca yíñúhún nī
jíín ndācá tiñu.

19 De suni cáhān ndāhví nī
jíín ndá nú jā cācān táhvī
ndasí nú jēhē maá nī, tácua
cuāha yā tūhun jā ñamā cā
cuēē tucu nī nūū nū.

Bendición jíín saludo jā sándīhí

20 De maá Yāā jā jéhe tūhun
ndeé tūhun sīī inī nūū ō, nī
nastécū yā Jētohō ō Jesucristo
māhñú ndīyi. De Jesús cúu
pastor cúñáhnú jā jíto nchivī
jā cúu tá cúu tīcāchí yā. Chi
jíín nīñī yā nī nsāhá cutú yā
contrato jeé yā jā coo níí cání.

21 De ñúhún inī ni jā Yāā
Dios ná sáhá yā jā cuja inī ndá
nú, tácua cuu sāhá nú ndācá
tiñu váha nāsa jétahān inī yā.
De ñúhún inī ni jā jíín fuerza
Jesucristo jā ndéē yā inī ō, ná
sáhá Yāā Dios jā cuu ó nchivī
jā cúsiī inī yā jíín. De ná cáhān
ō jā viī ndasí cúñáhnú yā níí
cání. Amén.
22 Hermano, cáhān ndāhví
nī jíín ndá nú jā cune cáhnú
inī nū jā sndíhvī inī ni ndá nú
jíín jacū-ni tūhun jā ní ntee nī
nūū carta yáhá.
23 De cáchī tūhun nī jā her-
mano ō Timoteo, ja nī nquee
dē vecāa. De tú ñamā quiji dē
yáhá, de cuēē ndúū ni nūū nū
jā cunī tāhán ó.
24 De cāhān ndá nú jíín ndá
tēe cúu pastor nū jíín ndá her-
mano jā cándíja, jā sāhá ndeé
inī dē, cáchī ni. De nchivī
Italia suni cáhān ji jā sāhá
ndeé inī ndá nú.
25 De ñúhún inī ni jā ná sáhá
cā Yāā Dios jā váha ndá nú.
Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SANTIAGO NUU NDA NCHIVI CANDIJA

1 Maá nī cúu Santiago, mozo Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo. De tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá nú nchivī cándíja jā cúu nú ndihúxī ūū tatā Israel, de nī jītē nuu ndá nú níí ñayīví. Sāhá ndeé inī ndá nú.

Yāā Dios sáhá jā jícūhun inī ō

2 Ñanī mánī, cusiī ndasí inī ndá nú de tú quiji quéhén nūū tūndóhó sīquī nū.

3 Chi jínī ndá nú jā tú jíto túnī tūndóhó ndóhó tú cándíja nīhin nú, de ñúcuán cúu jā scúja ánō nū jā cuandeé inī nū.

4 De cuandeé inī nū jondē cuja vāha nú jíín tūndóhó, tácua cuu sāhá nú ndaca tiñu váha, de mā cúmanī jā squíncuu vāha nú nūū yā.

5 De tú ní iin nú cúmanī jā jīcūhun inī nū caca ndíchí nú jíín tūhun Yāā Dios, de cācān nū nūū yā, de sāhá yā jā jīcūhun inī nū. Chi sáhá yā ndihi jā jícān nchivī, de nduú cúxeēn yā nūū ji jā jícān ji.

6 De tá jícān nū, de cánuú candíja nú jā sāhá yā jā jícān nū, de mā cāní síquí inī nū. Chi nchivī jā jáni síquí inī, cúu ji tá cúu ndute mar jā jísō de cuāhān cháhá chúcuán sáhá tāchī.

7 Nchivī ñúcuán mā cāní inī ji jā sāhá Jētohō ō jā jícān ji.

8 Chi nchivī jā jáni ūū inī, chi maá-ni jā násāma inī ji jíín ndācá tiñu sáhá ji.

9 Ndācá hermano ndāhví, ná cúsiī inī dē jā sāhá Yāā Dios jā cuñáhnú dē.

10 Sochi hermano cuīcá, ná cúsiī inī dē tú nī ndundáhví dē. Chi ndācá tēe cuícá, ñamā náā jā cuícá dē, tá cúu jā ñamā náā itā yūcū.

11 Chi tá quénda ncandiī de cúhihní, de yíchī-ni yūcū, de cóyo-ni itā, de náā-ni jā viī cáá. De suni súcuán ndoho ndá tēe cuícá juni íyó dē jíín ndá tiñu sáhá dē.

Sīquī jā jíto túnī tūndóhó yóhó

12 Nācā ndetū tēe jā jéndeé inī dē tú jíto túnī tūndóhó dē. Chi tá ja nī ncundeé dē jíín, de nīhīn dē premio jā cuñáhnú dē cutecū dē níí cání. Chi súcuán nī nquee yuhú Yāā Dios jā cuāha yā nūū nchivī jā mānī jíín yā.

13 Tú iin nchivī cúu inī ji sāhá ji cuāchi, de mā cāní inī ji jā nūū Yāā Dios vāji jā cúu inī ji sāhá ji cuāchi. Chi ni iin mā cūú cuitī sāhá jā quīvi Yāā Dios cuāchi, de juni maá yā nduú squívi yā ni iin nchivī nūū cuáchi.

14 Chi sa jā ndíyo inī maá ji, suu sáhá jā cúu inī ji sāhá ji cuāchi, de scándā inī ji, chi suu ñúcuán cúu jā stáhví.

15 De jā ndíyo inī ji, ñúcuán cúu jā squíjéhé cuāchi. De cuāchi ñúcuán, tú ja nī ncunīhin, de sáhá jā tánū tāhvī nchivī.

16 Túsaá de mā stíví ndá nú
jíín ndá jā jáni inī nū, ñanī
mánī.
17 Ndācá jā cútahvī ō jā vāha
jā viī íyó, chi vājı ichi andiví
nūū maá Yāā Dios, Yāā jā ní
nsāhá ndācá jā jéhe nduva jā
íyó andiví. De maá yā nduú
násāma cuitī inī yā tá cúu nūū
násāma nduva jíín cōndāhvī.
18 De nī nsāhá yā jā cúu
ó sēhe yā, chi nī ncandíja ó
tūhun ndāā yā. De nī nduu
ó tá cúu sēhe xíhna ñúhún yā
nūū ndá cā sēhe yā jā quiji,
chi súcuán nī jētahān inī yā
sāhá yā.

Sīquī nāsa chiñúhún ndāā ō yā

19 Túsaá de ndá ndóhó ñanī
mánī, ñamā tee sōho nú tūhun
yā, sochi mā cáhān ñamā nū ni
mā quítī ñamā inī nū.
20 Chi nchivī jā quítī inī,
nduú sáhá ji tiñu ndāā jā cúnī
Yāā Dios.
21 Túsaá de siáā nū ndācá
tiñu téhén jíín tiñu néhén jā ní
ncāyā jíín nú. De coo vitá inī
nū de cuetáhví nú tūhun yā
jā ní nquīvi inī ánō nū. Chi
tūhun ñúcuán ndíso poder jā
cācu ánō nū.
22 De squíncuu nú jā stéhēn
tūhun yā, de nsūú maá jā
cunini nú súcuán-ni, chi tú
súcuán de stáhví ndá nú maá
nú, chi nduú níhīn tīñú de tú
nduú squíncuu nú.
23 Chi tēe jā níni dē tūhun yā
súcuán-ni, de nduú squíncuu
dē, cúu dē tá cúu iin tēe jā
ndéhé dē nūū espejo nāsa cáá
nūū dē.
24 De ndéhé vāha dē nūū dē,
de cuāhān dē-ni, de sá de náā
inī dē nāsa cáá nūū dē.
25 Sochi tú iin tēe nduú
náā inī dē tūhun jā níni dē,
chi sa chúhun vāha inī dē jā
cáhān maá ley ndāā Jesús jā ní
nsāhá libre yóhó, de tú cuiñi
nīhin dē jíín, de squíncuu dē
jā ndácu, ñúcuán de coo ndetū
dē jíín tiñu váha jā sáhá dē.
26 De tú ní iin ndá nú jáni inī
nū jā chíñúhún vāha nú Yāā
Dios, de tú nduú jíto nú yáá
nú, túsaá de stáhví nú maá
nú, de nduú jétíñú cuitī jā
chíñúhún nú yā.
27 Nchivī jā chíñúhún ndoo
chíñúhún ndāā ji maá Tatá
ó Yāā Dios, tiñu yáhá sáhá
ji: Chíndeé ndá ji sūchí jā
ní nquendōo ndáhví, jíín ndá
ñahan jā ní nquendōo ndáhví,
tú nā-ni tūndóhó íyó. De nduú
sátéhén ji ánō ji jíín tiñu néhén
jā íyó inī ñayīví.

2

Jā má cúyichī inī ō cunī ō nchivī ndāhví

1 Ñanī mánī, cándíja ndá
nú Jētohō ō Jesucristo jā viī
cúñáhnú yā. Túsaá de mā
cúyichī inī ndá nú nchivī
ndāhví, chi inuú sāhá nú jíín
ndihi nchivī.
2 Chi íyó vuelta jā quívi iin
tēe inī vehe nūū ndútútú ndá
nú, de ñúhún xehe oro ndahá
dē, de ñúhún dē sahma váha.
De suni íyó vuelta jā quívi
iin tēe ndáhví, de ñúhún dē
sahma tehndé.
3 De nduú vāha de tú sāhá
yíñúhún nú jíín tēe ñúhún
sahma váha, de cahān nū jíín
dē: Cundeē ní lugar vāha
yáhá. De cahān nū jíín tēe
ndáhví: Ñúcuán cuiñi ní, á

yáhá cundeē ní nūū ñūhún, cachī nū.

4 De tú súcuán sáhá ndá nú, de nduú jáni vāha inī nū sīquī táhán nú, chi síín sáhá nú jíín tēe cuícá jíín tēe ndáhví.

5 Ñanī mánī, chuhun inī ndá nú tūhun cáhān ni: Yāā Dios nī nacāji yā nchivī ndāhví inī ñayīví yáhá jā coo cuícá ji jíín tūhun cándíja ji yā, de nīhīn ji tāhvī ji inī ñuū nūū tátúnī yā. Chi nī nquee yuhú yā jā cuāha yā ñúcuán nūū nchivī mānī jíín yā.

6 De sa ndá máá nú jéhe nú tūhun canoō nchivī ndāhví. ¿De á nsūú ndá tēe cuícá cúu jā stáhví ndá ndóhó sīquī jā nīhīn dē xūhún nú, de ñamā cáhān dē cuāchi sīquī nū nūū justicia?

7 De suni cáhān nēhén ndá dē sīquī Cristo, de suu síví maá yā cúu jā nání ndá nú cristiano.

8 Vāha sáhá ndá nú de tú squíncuu ndija nú maá tūhun ñáhnú cā jā cáhān ley, tá cúu nūū yósō nūū tutū īī: Cundáhví inī nū táhán nú tá cúu nūū cúndáhví inī nū maá nú, cáchī.

9 De tú síín síín sáhá nú jíín nchivī cuīcá jíín nchivī ndāhví, túsaá de cuāchi sáhá ndá nú, de ndéē cuāchi sīquī nū jā stíví nú ley Yāā Dios.

10 Chi tú iin nchivī stíví ji iin-ni tiñu jā ndácu ley, de vísō ná squíncuu ji ndihi cā, de cúu tá cúu jā ní stíví ji ndihi ley, de ndihi ñúcuán cundeē cuāchi sīquī ji.

11 Chi Yāā Dios jā ní ncāhān yā jā má cásíquí ndéē tāhán nú, suni nī ncāhān yā jā má cáhnī nū ndīyi. De vísō nduú ní ncásíquí ndéē tāhán nū, sochi tú nī jahnī nū ndīyi, túsaá de ja nī stíví ndihi nú ley.

12 De ndācá jā cáhān nū jíín jā sáhá nú, chi cánuú sāhá nú cuenta jā sāhá ndāā yā ndihi ñúcuán jíín maá ley Jesús jā ní nsāhá libre ndóhó.

13 Chi quīvī jā sāhá ndāā yā tiñu, de nchivī jāá nduú ní ncúndáhví inī táhán, suni mā níhīn ji tūhun cúndáhví inī. Sochi nchivī jā ní ncundáhví inī táhán, de maá quīvī juicio jā sāhá ndāā yā tiñu de cusiī inī ji jā ní sndáhvā yā cuāchi ji.

Nduú jétíñú jā cándíja ó de tú nduú squíncuu ó

14 Ñanī mánī, tú cáhān iin tēe jā cándíja dē jā sáhá yā jēhē dē, de tú nduú sáhá dē tiñu váha, ¿de nāsa nīhīn tīñú jā súcuán? ¿A cuu cācu ánō dē jíín jā cáhān dē-ni jā cándíja dē, de tú nduú sáhá dē tiñu váha?

15 De tú iin hermano á hermana ndācá ó, cúmanī sahma ji jíín jā cajī ji ndācá quīvī,

16 de tú ní iin ndá nú cáhān jíín ji: Sāhá ndeé inī nū, de cusúcún vāha nú de cajī vāha nú, cachī nū jíín ji, de tú nduú jéhe nú jā jíni ñúhún ji cutecū ji, ¿de ní tiñu jā cáhān nū súcuán?

17 De suni súcuán cúu jā tú cáchī nū jā cándíja nú jā sáhá yā jēhē nū, de tú nduú sáhá nú tiñu váha, túsaá de nduú níhīn tīñú cuitī jā cáhān nū jā cándíja nú.

18 Sochi sanaā de cāhān iin nchivī: Ndóhó chi cándíja nú jā sáhá yā jēhē nū, de nduhū

chi sáhá nī tiñu váha. ¿Nāsa stéhēn nū jā cándíja nú jā sáhá yā jēhē nū, de tú nduú sáhá nú tiñu váha? De nduhū chi sáhá nī tiñu váha, de súcuán stéhēn ni jā cándíja nī jā sáhá yā jēhē ni.

19 Ndāā chi cándíja nú jā íyó iin-ni Yāā Dios. De va íyó vāha túsaá. Sochi ndá tāchī chi suni súcuán cándíja, de quísi jā yúhú, chi nduú sáhá tiñu váha.

20 ¿De nūcu nduú jícūhun inī ndá nú? ¿A nduú jínī nū jā tú nduú sáhá nú tiñu váha, de nduú níhīn tīñú cuitī jā cáhān nū jā cándíja nú?

21 De tatā ō Abraham, nī sndáhvā yā cuāchi dē sīquī jā ní nsāhá dē tiñu váha. Chi nī jetáhví dē jā ní ncāhān yā jā cahnī dē sēhe dē Isaac, sōcō dē ji nūū altar.

22 De jícūhun inī ndá nú jā sīquī jā ní ncandíja dē jā sāhá yā jēhē dē, suu sīquī ñúcuán cúu jā ní jetáhví dē tá nī ncāhān yā jā sōcō dē sēhe dē. De jā ní jetáhví dē, súcuán nī stéhēn dē jā cándíja ndija dē jā sāhá yā jēhē dē.

23 De súcuán nī nquee ndaā tūhun jā cáhān tutū īī: Abraham nī ncandíja dē jā sāhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī sndáhvā yā cuāchi dē, cáchī tutū. De nī jēcunaní dē amigo Yāā Dios.

24 Túsaá de ja nī jinī ndá nú jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi nchivī jā sáhá ji tiñu váha sīquī jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, de nsūú maá-ni jā cáhān ji jā cándíja ji.

25 De suni súcuán Rahab, vísō ñahan ndiī nī ncuu ña xihna cā, de nī sndáhvā yā cuāchi ña sīquī jā ní nsāhá ña tiñu váha. Chi nī jēhe núú ña vehe nūū ndá mozo jā ní ntají Josué, de nī nchuhun ña dē incā ichi, tácua cācu dē nūū ndá tēe ndúcú cahnī dē. De jā ñúcuán nī sndáhvā Yāā Dios cuāchi ña.

26 De iin nchivī tú nduú cā ánō ji nūū yiqui cúñu ji, de ndīyi cúu ji. De suni súcuán tú cándíja ó jā sāhá yā jēhē ō, sochi tú nduú sáhá ó tiñu váha, de cúu ó tá cúu ndīyi.

3

Tūhun sīquī yáá ó

1 Ñanī mánī, mā cāní inī cuāhā táhān nū jā cuu nú maestro jā stéhēn tūhun yā. Chi jínī ndá nú jā ndá máá ó jā stéhēn tūhun, cuāhā cā cuāchi nacunehen yā sīquī ō.

2 Chi ndihi ó stíví cuāhā tiñu. De tú iin tēe cuu coto dē yáá dē jā má stíví dē jíín ni iin jā cáhān dē, tú súcuán de vāha ndasí tēe cúu dē, de suni cuu coto dē níí cā dē jā má stíví dē.

3 Chi cúu tá cúu jā chúhún ó freno yuhú caballo, de súcuán jáhnū ō níí tī jā quīhīn tī ní-ni cúu nūū cúnī ō.

4 De suni súcuán ndācá barco, vísō náhnú ndasí, de vísō nīhin chíndahá tāchī, de jíín iin timón lulí-ni de cuu scuícó tēe scáca, de quīhīn dē jíín ní-ni cúu nūū cúnī dē.

5 De suni súcuán cúu yáá ó, chi vísō lulí-ni, de cuāhā ndasí sáhá ó jíín. De suni jínī ō jā iin ñuhūn lulí de cuu scuíquīn jā cāyū iin yucu cáhnú ndasí.

6 De suni súcuán cúu yáá ó, chi sáhá tá cúu iin ñuhūn,

chi scuíquīn cuāhā ndasí tiñu néhén. De yáá ó cúu iin parte lulí yiqui cúñu ó, de sáhá jā quívi níí ó cuāchi. Chi jondē infierno vāji ndācá tūhun nēhén jā cáhān ō, de yáá ó scuíquīn cuāhā tiñu néhén níí tiempo jā ndéē ō inī ñayīví.

7 De nchivī chi cuu cāhnū ji ndācá nūū quiti jíín saā jíín cōō jíín quiti ñúhún inī mar, de ja nī jāhnū ji cuāhā tī.

8 Sochi ni iin nchivī mā cūú cāhnū ji yáá ji. Chi iin jā nēhén jā má cūú cāhnū ji cúu. De tá cúu yuhú cōō jā ñúhún chitú veneno jā jáhnī, súcuán cúu yáá ó.

9 De jíín yáá ó de chíñúhún ó Tatá ó Yāā Dios, de suni jíín yáá ó de cáhān nēhén ó sīquī nchivī jā ní nsāhá yā ánō ji tá cúu nūū íyó maá yā.

10 Iin-ni yuhú quée tūhun chíñúhún ó yā jíín tūhun cáhān nāvāha ó. Ñanī mánī, nduú íyó vāha cuitī jā súcuán.

11 ¿A iin-ni sócó quéne ndute váha jíín ndute úguā, á naá cúu?

12 Ñanī mánī, ¿á cuu cuun ndīhā oliva xīnī ñutun higo, de á cuu cuun ndīhā higo ndahá yūcū uva, á naá cúu? De suni súcuán iin sócó mā cūú quene ndute úhguā jíín ndute váha.

Tūhun ndíchí jā váji nūū Yāā Dios

13 De tú ní iin nú ndíchí de jícūhun vāha inī nū, túsaá de jíín jā jíca ndaā nū de stéhēn nū jā súcuán cúu nú. De sāhá suchí nú maá nú sīquī jā névāha nú tūhun ndíchí yā.

14 Sochi tú cúcuásún ndasí inī ndá nú de tú ndúcú nú jā cuñáhnú maá nú, túsaá de mā cútéyíí nú cani inī nū jā ndíchí nú. Chi suu cúu jā stáhví nú, de cúu nú contra sīquī tūhun ndāā.

15 Chi nchivī jā íyó súcuán, nsūú nūū Yāā Dios vāji jā ndíchí ji. Chi cuenta ñayīví cúu, jíín cuenta nchivī jā cánēhén ánō ji, jíín cuenta maá tāchī cúñáhnú cúu.

16 Chi nūū íyó nchivī cúcuásún inī jíín nchivī ndúcú jā cuñáhnú maá, suu ñúcuán íyó tūhun sácā nuu jíín ndācá tiñu néhén.

17 Sochi tūhun ndíchí jā váji nūū Yāā Dios, tá nī nsāhá jā ní ndundíchí nchivī, ñúcuán de íyó ndoo ánō ji. De suni ndéē mānī ndá ji jíín táhán ji, de vitá inī ji, de nduú nīhin inī ji. De cúndáhví inī ji táhán ji, de sáhá ji tiñu váha. De suni íyó ndāā ji, de nduú stáhví ji.

18 De nchivī jā ndéē mānī jíín táhán, jíín tūhun mānī sáhá ji ndācá tiñu ndāā, de nīhīn ji jā quendōo ndāā ji.

4

Mā cútóó ó ndācá jā íyó inī ñayīví

1 ¿De nāsa quíjéhé jā cánāá ndá nú jíín jā tétáhán nú? Quíjéhé sīquī jā ndíyo inī nū ndācá jāá nduú vāha, de suu scándā ndasí inī ánō nū.

2 Chi ndíyo inī ndá nú, de nduú névāha nú, de suu sáhá jā jáhnī nū ndīyi. Ndíyo inī ndá nú jā névāha táhán nú, de nduú níhīn nū, de suu sáhá jā téṭáhán nú de cánāá nú. De nduú níhīn nū jā cúnī nū, chi nduú jícān nū nūū Yāā Dios.

3 De tú jícān nū, de nduú níhīn nū, chi nduú jícān vāha nú, chi maá-ni jā cúsiī inī maá nú cúu jā jícān nū nūū yā.

4 Nchivī jā sndóo Yāā Dios cúu ndá máá nú. ¿A nduú jínī nū jā tú cútóó inī nū jā íyó inī ñayīví, ñúcuán cúu jā jínī ūhvī nū Yāā Dios? Chi nchivī jā cútóó inī jā íyó inī ñayīví, ndúu ji nchivī jā jínī ūhvī nūū Yāā Dios.

5 De nduú cáhān cāhá tūhun yáhá jā yósō nūū tutū īī: Maá Espíritu jā ní jēhe Yāā Dios jā ndéē inī ō, cútóó ndasí yā yóhó, chi mānī yā jíín ó, cáchī.

6 De jā váha inī Yāā Dios, de jéhe yā fuerza inī ō jā má sāhá ó súcuán. Chi cáhān tutū īī: Yāā Dios jásī yā nūū nchivī jā sáhá téyíí maá, de vāha inī yā chíndeé yā ndá nchivī jā sáhá suchí maá, cáchī.

7 Túsaá de cuetáhví ndá nú nūū Yāā Dios. De cuiñi nīhin nú jā má cuétáhví nú tāchī cúñáhnú, de cunu cunī ndá ndóhó.

8 Mānī cā coo nú jíín Yāā Dios, de víhí cā stéhēn yā jā mānī yā jíín nú. Ndá ndóhó jā sáhá cuāchi, sāhá ndoo nú maá nú, sndóo nú cuāchi. De ndá ndóhó jā cúnī nū coo manī nū jíín Yāā Dios de suni cúnī nū cutóó nú jā íyó inī ñayīví, sāhá ndoo nú ánō nū jā má cōó cā nū súcuán.

9 Natahúhvī inī nū, de cucuécá inī nū, de cuacu nú sīquī jā íyó cuāchi nú. De vísō nī jācū nū, sochi mitan de cuacu cóhó nú. De vísō nī ncusiī inī nū, sochi mitan de nducuécá inī nū.

10 Sāhá suchí nú maá nú nūū Yāā Dios, de sāhá ñáhnú yā ndóhó.

Mā cúndihvī inī ō sīquī cuāchi táhán ó

11 Hermano, mā cáhān nēhén ndá nú sīquī táhán nú. Chi tēe jā cáhān nēhén sīquī táhán, á jā ndíhvī inī sīquī cuāchi táhán, chi modo jā sīquī ley Yāā Dios cáhān nēhén dē. Chi nduú squíncuu dē ley jā cáhān jā cundáhví inī ō táhán ó, de sáhá dē cuenta jāá nduú íyó ndāā ley yā. De tú cáhān nū jāá nduú íyó ndāā ley yā, túsaá de nsūú jā squíncuu nú, chi sa jā cáhān nū sīquī.

12 Iyó iin-ni Yāā jā ní jēhe ley, de mátúhún-ni yā cúu jā sáhá ndāā sīquī cuāchi. De scácu yā nchivī cándíja, de stánū tāhvī yā nchivī nduú cándíja. ¿Túsaá de nā tiñu ndíso nú jā sáhá ndāā nū sīquī táhán nú?

Nduú vāha jā sāhá téyíí ó maá ó

13 Mitan de cáhān ni jíín ndá ndóhó jā cáhān súcuán: Mitan á stēēn de cōhōn ñuū ñúcuán, de cundeē ō iin cuīyā, de cueen ó xīcó ó de nīhīn ō sīquī, cáchī nū.

14 De nduú jínī cuitī nū nāsa coo stēēn. ¿Chi nā váha víhí cúu vida nū? Cúu tá cúu iin vīcō nūhún jā iin núnúú-ni núcūhun, de ñúcuán de ndúteni.

15 De sa vāha cā cāhān nū: Tú cúnī maá Jētohō ō de cutecū ō de sāhá ó yáhá á sāhá ó ñúcuán, cachī nū.

16 Sochi cúsá maá jā cáhān téyíí ndá nú. De nduú vāha jā súcuán sáhá téyíí nú maá nú.

17 De tú iin nchivī jínī ji sāhá ji tiñu váha, de tú nduú sáhá ji, de cuāchi cúu túsaá.

5

Tūhun jā cáhān nūū ndá tēe cuícá

1 De cáhān ni jíín ndá ndóhó tēe cuícá, jā cuacu nú de cuacu cóhó nú sīquī tūndóhó jā quiji sīquī nū.

2 Chi ndatíñú cuícá jā névāha nú, ja téhyū. De sahma váha nú, ja yájī tīquixīn.

3 De oro jíín plata jā névāha ndá nú, chi ja néne xaha. De xaha ñúcuán stéhēn jāá nduú ní nsáhá vāha nú jíín xūhún nú. De ñúcuán cúu jā ndunīhin cuāchi sīquī nū, tá cúu iin ñuhūn jā snáā yiqui cúñu nú. Chi nī nascáyā cuāhā nū ndatíñú váha ndá quīvī cuándihi yáhá.

4 De ndá tēe jā ní jehndē trigo nū, nduú ní nchúnáá vāha nú yāhvi dē. De mitan de cána jee ndá dē nūū Yāā Dios, Yāā cúu Jētohō nūū ndá ángel andiví, jā súcuán nī nsāhá ndá nú. De níni yā jā cána jee ndá tēe nī jehndē trigo nū.

5 Vāha ndasí técū ndá nú inī ñayīví yáhá, de sáhá nú ndācá jā cúsiī inī maá nú. De jíto vāha nú maá nú, de cúu nú tá cúu quiti néñu jā ndétu quīvī jā cuū.

6 De nī ntee ndá nú cuāchi sīquī ndá nchivī vāha, de jondē nī jahnī nū ji. De nduú ní ncúu casī ji jā sáhá nú.

Jā ná cóo paciencia inī ō de cācān táhvī ō

7 Hermano, túsaá de coo paciencia inī ndá nú jā cundetu nú jondē quīvī jā nenda maá Jētohō ō. Ndá tēe jā sátíñú ñuhun, cánuú coo paciencia inī dē cundetu dē jondē quiji sāvī néhēn jíín sāvī temporal, de sá de nīhīn dē nūnī váha jā jéhe itū.

8 De suni súcuán coo paciencia inī nū, de ndeé coo inī nū cundetu nú, chi cuācuñatin nenda maá Jētohō ō.

9 De mā cáhān sōó nú sīquī jā sáhá táhán nú, hermano, tácua mā jícundeē cuāchi sīquī nū. Chi maá Yāā jā sāhá ndāā cuāchi, ja ñatin nenda yā.

10 Ñanī mánī, cunahán ndá nú nāsa nī nsāhá ndá tēe nī nacani tūhun maá Jētohō ō jondē janahán, chi nī ncuu ndá dē iin ejemplo nūū ō. Chi vísō nī ndoho dē, de nī īyo paciencia inī dē.

11 De cáhān ō jā nchivī jā jéndeé inī jíín tūndóhó, íyó ndetū ji sáhá Yāā Dios. Chi nī jini ndá nú tūhun nāsa nī jendeé inī Job jíín tūndóhó, de suni jínī nū jā vāha ndasí cā nī nquendōo dē nī nsāhá maá Jētohō ō tá nī nchāha tūndóhó. Chi cúndáhví ndasí inī yā yóhó, de vāha ndasí inī yā jíín ó.

12 Ñanī mánī, jā cánuú cā cúu jā má cáhān nū síví Yāā Dios jíín tūhun jā cáhān téyíí nú. Mā cáhān nū verdad de Dios, Yāā ndéē andiví, de ni mā cáhān nū verdad de Dios, Yāā xíí ñayīví, de ni iin cā tūhun súcuán mā cáhān téyíí nú. Chi tú cāhān nū jā cuu, de súcuán-ni cāhān nū. De tú

cāhān nū jāá nduú, de súcuán-ni cāhān nū. Mā scáa cā nū cāhān nū, tácua mā nácunehen Yāā Dios cuāchi sīquī nū.

13 De tú íyó iin nú jā ndóho tūndóhó, de cācān táhvī nū. De tú íyó iin nú jā cúsiī inī, de cata nú himno jā chiñúhún nú yā.

14 De tú íyó iin nú jā cúhū, de cana nú ndá tēe cúñáhnú jā jíto nchivī cándíja. De ná cácān táhvī ndá dē jēhē nchivī cúhū. De jíín síví maá Jētohō ō ná chíhi dē aceite ji.

15 De tú cándíja dē jā sāhá Jētohō ō jā jícān táhvī dē, ñúcuán de scácu yā nchivī cúhū. Chi nasāhá vāha yā ji, de tú nī nsāhá ji cuāchi, de cune cáhnú inī yā nūū ji.

16 Tú súcuán de nacani ndaā ndá nú cuāchi nú nūū táhán nú, de cācān táhvī nū jēhē táhán nú tácua nduvāha ndá nú. Chi tú ndíhvī inī iin nchivī ndāā jā jícān táhvī ji, de vāha ndasí níhīn tīñú, chi sáhá yā jā jícān ji.

17 Chi Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán, suni iin tēe jā tá cúu nūū íyó maá ó nī ncuu dē. De nī jīcān táhvī ndasí dē jā má cūún sāvī, de nduú ní ncúun sāvī ūnī cuīyā jíín īñū yōō.

18 Ñúcuán de nī jīcān táhvī tucu dē, de nī ncuun sāvī, de nī nquene tucu ndācá jā quéne nūū ñūhún.

19 Ñanī mánī, tú iin nú nī sndóo ichi ndāā, de tú incā nū nachuhun ichí nú táhán nú,

20 tú súcuán de cunī nū jā tú nī nachuhun ichí nú tēe nī nquīvi cuāchi, de ja nī scácu nú dē jā tānū tāhvī dē nícu, de súcuán íyó tūhun cáhnú inī nūū cuāhā cuāchi dē.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PEDRO APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

1 Maá nī cúu Pedro, apóstol
jā ní ntají Jesucristo, de tée
nī carta yáhá cuēē nūū ndá
ndóhó nchivī jā ní jītē nuu,
de ndéē jīcá ndá nú níí Ponto,
Galacia, Capadocia, Asia, jíín
Bitinia.
2 De maá Tatá ó Yāā Dios nī
nacāji yā ndá nú, chi súcuán
nī ncundaā inī yā jondē
ncháha ca jēcōo ñayīví. De
jíín Espíritu Santo nī nsāhá
yā jā íyó ndoo íyó īī ndá nú
de jétáhví nú nūū yā, de nī
naquete yā ánō nū jíín nīñī
Jesucristo. De ñúhún inī ni
jā ná cáyā cā ndācá jā váha
jā sáhá yā ndóhó, jíín jā coo
ndeé coo siī inī ndá nú.

Jā ñúhún inī ō ndācá jā váha jā coo andiví

3 Ná cáhān ō jā cúñáhnú
ndasí Yāā Dios, Yāā cúu Tatá
maá Jētohō ō Jesucristo. Chi
nī ncundáhví ndasí inī yā
yóhó, de nī nsāhá yā jā ní
nacacu jeé ó, sīquī jā ní natecū
Jesucristo. De jā ñúcuán cúu
jā níní ñúhún inī ō ndācá jā
váha jā coo.
4 Chi nīhīn nū tāhvī jā ñúhún
vāha inī andiví jā cuu ndá nú.
De tāhvī ñúcuán mā náā cuitī,
ni mā tíví cuitī, de ni mā ndīhí
cuitī.
5 Chi cándíja ndá nú jā sáhá
Yāā Dios jēhē nū, de jā ñúcuán
jíto yā ndá nú jíín poder yā,
tácua scácu yā ndá nú quīvī
sándīhí, chi nī nsāhá ndāā yā
jā súcuán coo.
6 Jā ñúcuán cúsiī ndasí inī
ndá nú, vísō jínī nū cuāhā nūū
tūndóhó jacū-ni quīvī.
7 Chi tá cúu nūū sndúhā
nchivī oro jíín ñuhūn, de
jíto túnī ji tú jā váha cúu,
suni súcuán cánuú coto túnī
tūndóhó ndóhó tú cándíja
nīhin nú á nduú. Chi jā cándíja
nīhin nú, yāhvi ndasí cā cúu
nsūú cā oro, ndatíñú jā náā.
De ñúcuán cúu jā cuetúhún
yā ndá ndóhó, de sāhá ñáhnú
yā ndóhó, de sāhá yíñúhún
yā ndóhó quīvī jā nenda nijīn
Jesucristo.
8 De vísō nduú ní jínī ndá
nú nūū yā, de mānī ndasí nú
jíín yā. De cándíja nīhin ndá
nú yā vísō nduú jínī nū nūū
yā mitan. De viī ndasí cúsiī inī
nū, chi jondē nduú cā quénda
cuitī tūhun jā cachī tūhun ó
nāsa cúsiī inī ō.
9 De nīhīn táhvī nū jā cācu
ánō nū, chi jā ñúcuán cúu jā
cándíja ndá nú.
10 De ndá tēe nī nacani
tūhun Yāā Dios jondē
janaháń, nī nanducú vāha
dē nī jīcā tūhún vāha dē sīquī
tūhun nāsa scácu yā yóhó. De
nī ncachī dē nāsa sāhá Yāā
Dios jā váha ndá nú.
11 Chi jondē ncháha ca
coo, de nī stéhēn Espíritu
Cristo nūū ndá dē nāsa quiji
tūndóhó sīquī Cristo, jíín nāsa
viī nduñáhnú tucu yā tá
yāha tūndóhó ñúcuán. De nī

nanducú vāha dē jā ná jícūhun inī dē nā quīvī quiji Cristo de nāsa coo ndācá jā ní ncāhān maá Espíritu jā ndéē inī dē.

12 De nī stéhēn Yāā Dios nūū dē jāá nsūú maá dē cunī ndá tiñu jā ní nacani dē ñúcuán, chi sa maá ó cúu jā cunī. De mitan ja nī jini ndá máá nú tūhun ñúcuán, chi ndācá tēe nácani tūhun jā scácu yā yóhó, nī nacani dē nūū nū, nī nsāhá poder Espíritu Santo jā ní nquiji ichi andiví. De tūhun ñúcuán chi jondē ndá máá ángel Yāā Dios nánducú tácua ná jícūhun inī.

Jā cúnī yā jā coo ndoo ánō ō

13 Jā ñúcuán ndito coo ndá nú, de cájí coo inī nū. De cuhun ndasí inī nū jā nīhīn nū ndācá jā váha jā sāhá Yāā Dios ndá ndóhó quīvī jā nenda nijīn Jesucristo.

14 De cuu ndá nú sēhe jā jétáhví vāha. De mā sāhá cā nū ndācá tiñu jā ní ncusiī inī nū sāhá nú jondē ncháha ca jīcūhun inī nū tūhun Yāā Dios.

15 Chi sa coo ndoo ánō ndá nú jíín ndācá tiñu sáhá nú, chi Yāā jā ní ncana ndóhó, Yāā ndoo cúu yā.

16 Chi súcuán cáhān tutū īī: Coo ndoo ndá nú, chi maá nī de íyó ndoo nī, cáchī yā.

17 De tú cáhān ndá nú Tatá nú Yāā Dios, túsaá de caca yíñúhún nú nūū yā ndācá quīvī jā jíca nú ñayīví yáhá. Chi maá yā sáhá ndāā yā sīquī nāsa sáhá iin iin ó, de nduú sáhá yā cuenta nāsa cúu iin iin ó, chi inuú sáhá ndāā yā sīquī ndihi ó.

18 Chi nī scácu yā ndóhó nūū ndācá costumbre jā ní jaquīn ndá tatā nū jā ní jica cāhá nú jíín. De jínī vāha ndá nú jā yāhvi cúu jā ní scácu yā ndóhó. Chi nduú ní nchúnáá yā jíín ndatíñú jā náā, tá cúu oro jíín plata,

19 chi sa jíín nīñī Cristo jā yāhvi ndasí cā. Chi nī nsōcō yā maá yā tá cúu iin tīcāchí lúlí, quiti íyó vāha íyó ndoo.

20 Chi jā ñúcuán nī jani Yāā Dios maá Cristo jondē ncháha ca jēcōo ñayīví, de nī nquenda nijīn Cristo maá tiempo jā cuándihi yáhá, tácua quendōo vāha ánō ndá nú.

21 De jā jíín Cristo de cándíja ndá nú Yāā Dios. Chi nī nsāhá Yāā Dios jā ní natecū yā jíín jā ní nduñáhnú yā. De jā ñúcuán cándíja ndá nú Yāā Dios, de ñúhún inī nū jā cunī nū nūū yā.

22 De mitan chi ja nī ndundoo ánō ndá nú, chi nī jetáhví nú tūhun ndāā jā ní nsāhá Espíritu Santo jíín nú, tácua cundáhví ndija inī nū ndá hermano cándíja. Túsaá de cundáhví ndasí inī nū táhán nú jondē jíín inī jíín ánō nū.

23 Chi ja nī nacacu jeé ndá nú, de nsūú chījin tatā nchivī jā jíhī. Chi sa tūhun Yāā Dios jā técū de íyó níí cání nī nsāhá jā ní nacacu nú.

24 Chi súcuán cáhān tutū īī:

Tá cúu yūcū cúu ndācá ndihi nchivī, chi jacū-ni quīvī técū ji.

De tá cúu itā yūcū cúu jā cúñáhnú ji.

Chi yíchī-ni yūcū, de ndáhvā-ni itā.

25 Sochi tūhun Jētohō ō Yāā
Dios, sa quéndōo níí
cání.
Cáchī tutū. De tūhun ñúcuán
cúu maá tūhun jā scácu yā
yóhó jā ní nacani ndá nī nūū
nū.

2

1 Túsaá de siáā ndá nú
ndācá tiñu néhén, jíín ndācá
jā stáhví, de mā cáhān nīní nú
de tú nduú jáni vāha inī nū,
de mā cúcuásún inī nū, de mā
sátúhún nú sīquī táhán nú.
2 De tá cúu sūchí ñíquín
jā cáta nī ncacu, jā jáxīn de
jáhnu, suni súcuán cundihvī
inī nū scuáha nú tūhun ndāā
yā, tácua cuahnu nú jíín de
cācu ánō nū.
3 Chi ja jínī ndá nú jā vāha
ndasí inī maá Jētohō ō.

Cristo cúu tá cúu yūū jā yítuu vehe

4 Túsaá de mānī cā coo ndá
nú jíín Jētohō ō Cristo. Chi cúu
yā tá cúu iin yūū jā cánuú cā jā
yítuu squínā templo, jā coo níí
cání. De vísō nī squéne yichī
nchivī yā, sochi Yāā Dios chi
ja nī nacāji yā Cristo chi cánuú
ndasí yā, tá cúu nūū nácāji ó
iin yūū váha jā quituu squínā
vehe.
5 De ndá máá nú chi cúu nú
tá cúu iin iin yūū jā cúvāha
templo Yāā Dios, de cutecū
nū níí cání. De cuāha nú
tūhun jā samā yā ndá ndóhó jā
cuvāha templo yā, cúu jā ndéē
Espíritu yā inī ánō iin iin nú
tá cúu inī iin templo. De cúnī
Yāā Dios jā suni cuu ndá nú
tá cúu sūtū íyó ndoo jā sāhá
nú tiñu jā cúnī maá yā. Chi
sīquī jā cándíja nú Jesucristo,
de sōcō nū maá nú jā sāhá nú
ndācá tiñu váha jā jétahān inī
Yāā Dios.
6 Chi súcuán cáhān tutū īī:
Mitan de jondē ñuū ni Sión
jáquīn ni iin yūū jā
cánuú cā jā quituu
squínā templo.
Chi nī nacāji nī yā tá cúu
iin yūū váha jā cánuú
ndasí.
De nchivī jā candíja ji yā, chi
squíncuu yā jā ñúhún
inī ji.
Cáchī Yāā Dios, cáchī tutū.
7 De ndá máá nú jā cándíja
nú, chi yūū váha jā cánuú
ndasí cúu yā nūū nū. De
nūū nchivī jāá nduú cándíja
chi nduú, chi sa quée ndaā jā
cáhān tutū īī:
Maá yūū jā ní squéne yichī
ndá tēe jā sámā vehe,
suu cúu yūū cánuú cā jā yítuu
squínā vehe.
8 De suni quée ndaā tūhun
jā cáhān tutū sīquī nchivī jāá
nduú cándíja:
Cúu yā tá cúu iin yūū jā
scáchihi ji jēhē ji,
tá cúu toto jā jícó cáva ji sáhá.
Cáchī tutū. Chi jā scáchihi ji
jēhē ji cúu jā sáhá nīhin inī ji
nūū tūhun yā. De ja nī ncun-
daā jā ndoho ji sīquī jā súcuán
sáhá ji.

Tūhun nchivī maá Yāā Dios

9 De ndá máá nú cúu nchivī
jā ní nacāji Yāā Dios. De
suni cúu ndá nú sūtū jā sáhá
nú tiñu jā cúnī maá Yāā cúu
Rey. De nchivī íyó ndoo cúu
ndá nú, de nchivī maá yā cúu
nú. Súcuán nī nsāhá Yāā Dios
ndóhó tácua nacani nú tūhun
nāsa ñáhnú ndasí tiñu sáhá
yā, chi maá yā nī ncana ndá

ndóhó tá nī ndeē nū modo nūū neē. De nī squívi yā ndá ndóhó nūū luz yā jā váha ndasí stúu yā inī ánō nū.

10 Chi jondē saá de nsūú nchivī Yāā Dios cúu nú, de mitan chi ja nī nduu nú nchivī maá yā. De jondē saá chi ncháha ca cundáhví inī yā ndóhó, de mitan chi ja cúndáhví inī yā ndá ndóhó.

Jā ná sáhá ó tiñu cúnī Yāā Dios

11 Ñanī mánī, inī ñayīví yáhá cúu ndá nú tá cúu nchivī ñuū jīcá jā jíca tátū. Túsaá de cáhān ndāhví nī jíín ndá nú jā má sāhá nú ndācá tiñu néhén jā ndíyo inī nū jíín modo maá nú. Chi ndācá ñúcuán cánāá jíín nú, ndúcú jā tānū tāhvī ánō nū.

12 De ndāā caca ndá nú māhñú nchivī jāá nduú jínī tūhun Yāā Dios. Chi vísō cáhān ji sīquī nū, tá cúu nūū cáhān ji sīquī nchivī jā sáhá tiñu néhén, sochi tá cunī ji tiñu váha jā sáhá ndá nú, de quīvī jā sāhá ndāā Yāā Dios tiñu de cāhān ji jā cúñáhnú ndasí yā.

13 Jā síquī maá Jētohō ō de cuetáhví nú nūū ndá tēe jā ndíso tíñú nūū nchivī. Cuetáhví nú nūū maá rey, chi tēe cúñáhnú cā cúu dē.

14 De cuetáhví nú nūū ndācá gobernador jā ní jani rey tácua sndóho dē nchivī jā sáhá tiñu néhén de cuetúhún dē nchivī jā sáhá tiñu váha.

15 Chi cúnī Yāā Dios jā sāhá nú tiñu váha, de súcuán sāhá nú jā ndá nchivī cánaā jāá nduú jícūhun inī, casī ji yuhú ji.

16 De caca ndaā ndá nú jā cúu nú nchivī jā ní nduu libre ánō, de nsūú jā ní nduu libre nū jā sāhá nú tiñu néhén. Chi sa cúu ndá nú mozo Yāā Dios de sāhá nú tiñu váha jā cúnī maá yā.

17 Coo respeto ndá nú nūū ndá nchivī. Cundáhví inī nū ndá hermano cándíja. Cundihvī inī nū jā má stíví nú nūū Yāā Dios. Coo yíñúhún nú nūū maá rey.

Jā cánuú cundoho ó jēhē táhán ó tá cúu nūū ní ndoho Cristo

18 Ndá ndóhó jā cúu mozo, cuetáhví nú nūū patrón nū, de coo respeto nū nūū dē. De nsūú mátúhún-ni nūū ndá tēe váha inī jíín tēe vitá inī, chi saá-ni nūū ndá tēe xēēn inī.

19 Chi iin jā váha cúu tú jéndeé inī iin tēe jā sndóho cāhá nchivī dē sīquī jā squíncuu dē nūū Yāā Dios.

20 Chi tú sndóho ndá ji ndóhó jā sáhá nú cuāchi, de ni iin mā cuétúhún ndóhó de tú jéndeé inī nū jíín jā ndóho nú. Sochi tú sndóho ji ndóhó jā sáhá nú tiñu váha, de tú jéndeé inī nū jíín, suu cúu jā váha jā jétahān inī Yāā Dios.

21 Chi jā ñúcuán cúu jā ní ncana yā ndá ndóhó. Chi suni maá Cristo nī ndoho yā jā síquī nū, de súcuán nī ncuu yā iin ejemplo nūū nū jā cundoho nú jēhē ndá táhán nú, de súcuán cuniquīn nū ichi yā.

22 De maá yā nduú cuitī nā cuāchi ní nsáhá yā, de ni nduú cuitī nā tūhun stáhví ní ncáhān yā.

23 Tá nī ncāhān nāvāha nchivī nūū yā, de nduú ní nácahān nāvāha yā. De tá nī sndóho ji yā, de nduú ní ntétáhán yā jíín ji, chi sa nī nchihi yā maá yā ndahá Yāā Dios, Yāā sándaā vāha sīquī ndihi ñúcuán.
24 De nī jiso maá Cristo cuāchi ó jíín yiqui cúñu yā tá nī jīhī yā yīcā cruz, tácua quee ó nūū cuáchi de caca ndaā ō. Chi nī ntacuēhé yā, de suu cúu jā ní nduvāha ndá nú jā ní nsāhá cuāchi nú.
25 Chi nī nsana ndá nú tá cúu tīcāchí, de mitan de ja nī ndicó cóo nú nī ndīvi nú ndahá Cristo, Yāā cúu pastor nū de jíto vāha yā ánō nū.

3

Nāsa cánuú cundeē vāha yií jíín ñasíhí

1 Saá-ni ndá ndóhó jā cúu ñasíhí, cuetáhví nú nūū yií nú, tácua tú cúu dē tēe jāá nduú cándíja tūhun yā, de cuu scándíja nú dē, jāá nduú cā níní cāhān nū, chi maá jíín jā sáhá vāha nú-ni.
2 Chi cunī dē jā jíca ndaā nū de íyó respeto nū.
3 De jā sáhá viī nū maá nú, chi nsūú maá-ni ichi chátā nū sāhá nú, jā sāhá viī ndasí nú xīnī nū, á jā cuhun nú siquī oro á sahma váha cā.
4 Chi sa nducú nú jā quendōo viī ánō nū. De coo viī nū iin modo jā má náā cuitī, suu jā coo vitá inī nū de coo nañíí inī nū. Chi suu cúu jā yāhvi ndasí cā nūū Yāā Dios.
5 Chi ndá ñahan jā ní īyo ndoo ánō jondē janahán, suni súcuán nī nsāhá viī ña ánō ña. Chi nī ñūhun inī ña Yāā Dios, de nī jetáhví ña nūū yií ña.
6 De súcuán nī nsāhá Sara, chi nī jetáhví ña nūū yií ña Abraham, de nī ncāhān yíñúhún ña jíín dē. De ndá ndóhó, tú sáhá vāha nú de ni mā cúyūhú nú ni iin, ñúcuán de cuu nú tá cúu nūū ní īyo Sara.
7 De saá-ni ndá ndóhó jā cúu yií, coo vitá inī nū jíín ñasíhí nú. De yíñúhún coo nú jíín ña, sīquī jā núu cā fuerza ña nsūú cā ndóhó, de suni sīquī jā inuú nīhīn táhvī ndúū nū cutecū nū níí cání sīquī jā vāha inī Yāā Dios. De súcuán sāhá nú tácua mā cúndasī nūū tūhun jā jícān táhvī nū.

Tūhun nchivī jā ndóho sīquī jā jíca ndaā

8 Túsaá de inuú-ni cani inī ndá nú, de cucuécá inī nū jā ndóho táhán nú, de cundáhví inī nū ji tá nūū cúu ñanī nū. De coo manī inī nū, de sāhá suchí nú maá nú.
9 Tú sáhá nāvāha nchivī ndóhó, de mā násāhá nāvāha nú ji. Tú cáhān nāvāha ji nūū nū, de mā nácahān nāvāha nú nūū ji. Chi sa cācān táhvī nū jā quendōo vāha ji. Chi Yāā Dios nī ncana yā ndá ndóhó jā suni súcuán quendōo vāha nú.
10 Chi súcuán cáhān tutū īī:
Nchivī jā cúnī cutecū vāha de
cusiī inī ndācá quīvī,
ná cóto ji yuhú ji jā má cáhān
nāvāha ji,
de ni mā cáhān ji tūhun stáhví.
11 Ná cújiyo ji nūū tiñu néhén,
de sāhá ji tiñu váha.
De ná cúndihvī inī ji jā cundeē
mānī ji.

12 Chi maá Jētohō ō jíto yā ndá nchivī ndāā,
de níni yā jā jícān táhvī ji.
Sochi nchivī jā sáhá tiñu néhén, chi nduú jétáhví yā ji.
Cáchī tutū.
13 De ni iin mā sāhá nāvāha ndá ndóhó, de tú maá-ni tiñu váha ndíhvī inī nū sáhá nú.
14 De vísō tú ndoho ndá nú sīquī jā jíca ndāā nū, de ndetū ndasí cúu nú. Túsaá de mā cúyūhú nú ni iin nchivī, ni mā cúnēhén inī nū.
15 Chi sa jíín inī jíín ánō nū chiñúhún nú maá Jētohō ō Cristo. De níní coo tūha ndá nú jā nascócóo vitá nú de cāhān yíñúhún nú jíín ndá nchivī jā stíchī ndóhó sīquī ndācá jā ñúhún inī nū jā coo.
16 De caca ndaā nū tácua nduú nā cuāchi cundeē ánō nū, tácua nchivī jā cáhān nēhén sīquī nū, cucanoō ji jā ní stáyáhvi ji ndóhó jā jíca ndaā nū chi cándíja nú Cristo.
17 Chi tú cúnī Yāā Dios de vāha cā jā ndoho ndá nú sīquī jā sáhá nú tiñu váha nsūú cā tiñu néhén.
18 Chi maá Cristo suni nī ndoho yā, de iin vuelta-ni nī jīhī yā jā síquī cuāchi ndihi ó. Yāā vāha cúu yā, de nī ndoho yā jā jéhē yóhó nchivī nēhén, tácua quīvi ndācá ó nūū Yāā Dios sāhá yā. Chi nī jīhī yiqui cúñu yā, sochi ánō yā chi técū-ni níí cání.
19 De tá nī jīhī yā de nī jēhēn ánō yā nī nacani yā tūhun nūū ánō nchivī jā yíndasī.
20 Chi jondē janahán nduú ní jétáhví ndá ji, tá nī īyo paciencia inī Yāā Dios, de nī ndetu yā juni sáhá Noé barco jā nání arca. De jíín arca ñúcuán nī ncācu jacū-ni nchivī, chi ūnā ji-ni nī ncācu nūū ndūté.
21 De tá cúu jā ní ncācu ji nūū ndūté, súcuán cúu jā jénduté ó mitan de cácu ánō ō. De jā jénduté ó, nsūú jā ndúndoo yiqui cúñu ó, chi sa jā jícān ō nūū Yāā Dios jā ndundoo ánō ō. De súcuán de cācu ó, sīquī jā ní natecū Jesucristo.
22 De nī ndaa yā cuānohōn yā andiví, de ndéē yā ndahá cuáhá Yāā Dios nūū cúñáhnú yā. De ndācá ángel andiví, jíín ndá jā ndácu tiñu, jíín jā tíin poder, jétáhví ndá nūū yā.

4

Jā ná squíncuu vāha ó jíín tāhvī jā ní jēhe yā nūū ō

1 Túsaá de tá cúu nūū ní ndoho Cristo jēhē ō jíín yiqui cúñu yā, suni súcuán quehndē inī ndá nú jā ndoho nú. Chi nchivī jā ní ndoho jíín yiqui cúñu, nduú cā sáhá ji cuāchi.
2 Túsaá de níí vida cā nū, de sāhá ndá nú tiñu jā cúnī Yāā Dios, de mā sāhá nú cā tiñu néhén jā ndíyo inī nū jíín modo maá nú.
3 Chi jondē níí cání jā váji ndá nú, de nī nsāhá nú cuāhā cuāchi jā jétahān inī nū sīquī jāá nduú ní jínī nū tūhun Yāā Dios. De tiempo ñúcuán chi maá-ni jā nēhén nī nsāhá ndá nú, de nī ndīyo inī nū ndācá jā nēhén, de nī jīni nú, de nī nsāhá nú vico néhén, de nī jihi ndasí nú vico nú, de nī nchiñúhún nú ídolo jā

ní ncāhān Yāā Dios jā má chíñúhún nú.
4 De cúnēhén inī ndá ji jāá nduú cā jíca ndá nú jíín ji jā sāhá nú ndācá cuāchi xeēn jíín ji. De jā ñúcuán cúu jā cáhān nēhén ji sīquī nū.
5 Sochi ndá máá ji chi iin quīvī de nacuāha ji cuenta nūū maá Yāā jā íyó tūha jā sāhá ndāā yā tiñu nchivī jā técū jíín nchivī jā ní jīhī.
6 Chi jā ñúcuán cúu jā suni nī nquiji tūhun vāha yā nūū ndācá ndīyi tá nī ntecū ji. De nī ncundaā sīquī cuāchi jā ní nsāhá ji ñayīví yáhá, tá cúu nūū cúndaā sīquī ndihi nchivī, tácua nacani inī ji de cutecū ánō ji níí cání tá cúu nūū técū Yāā Dios.
7 De ja cuācuñatin quīvī jā naā ndācá jā íyó. Túsaá de ndito coo inī ndá nú, de cundihvī inī nū cācān táhvī nū.
8 De jā cánuú cā cúu jā cundáhví ndasí inī nū táhán nú. Chi tú cúndáhví inī ō táhán ó, de íyó tūhun cáhnú inī nūū cuāhā cuāchi.
9 Coto ndáhví ndá nú nchivī jā quénda vehe nú, de mā cúxīi inī nū.
10 Ndācá ndá nú chindeé nú táhán nú, tú nāsa íyó maá tāhvī jā ní jēhe Yāā Dios nūū nū jā sáhá nú tiñu yā. De squíncuu vāha nú jíín tāhvī jā síín síín nī jēhe yā nūū iin iin nú.
11 Tú tāhvī jā nácani nú tūhun cúu, de cāhān nū tá nūū cáhān maá Yāā Dios. De tú tāhvī jā chíndeé nú táhán nú cúu, de sāhá nú jíín fuerza jā ní jēhe yā nūū nū, tácua jíín ndihi jā sáhá ndá nú de cāhān nchivī jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios sīquī jā ní nsāhá yā jíín Jesucristo. De ná cáhān ō jā viī cúñáhnú Cristo de tíin yā poder níí cání. Amén.

Jā ndóho ó sīquī jā cándíja ó Cristo

12 Ñanī mánī, tú vāji tūndóhó xéēn jā coto túnī ndóhó, de mā cúnēhén inī ndá nú cani inī nū jā maá nú-ni níhīn tūndóhó xéēn cā.
13 Chi sa cusiī inī nū jā ndóho nú jacū tūndóhó tá cúu nūū ní ndoho Cristo, tácua suni cusiī ndasí inī nū quīvī jā nenda nijīn yā jā viī cuñáhnú yā.
14 De nācā ndetū ndá nú tú cáhān nāvāha nchivī nūū nū sīquī jā cándíja nú Cristo. Chi maá Espíritu Yāā Dios jā cúñáhnú ndasí, ndéē yā inī nū. Ndá máá ji chi cáhān nēhén ji sīquī yā, sochi ndá máá nú chi chíñúhún nú yā.
15 De tú ndoho nú, de ná ndóho nú sīquī jā cándíja nú Cristo, nsūú sīquī jā sāhá nú ndācá cuāchi tá cúu nūū ndóho nchivī jáhnī ndīyi, á nchivī sácuíhná, á nchivī sáhá tiñu néhén, á nchivī jā quívi nduū nūū tiñu táhán jāá nduú cánuú quīvi nduū.
16 De sa tú ní iin nú ndoho sīquī jā cándíja nú Cristo, de mā cúcanoō nū, chi sa nacuetáhví nú nūū Yāā Dios sīquī jā cúu nú cristiano.
17 Chi ja nī nquenda quīvī jā quijéhé jā sāhá ndāā Yāā Dios cuāchi, de xihna cā nchivī cúu sēhe yā sāhá ndāā yā cuāchi. De tú xihna cā cuāchi maá ó quijéhé yā sāhá ndāā yā, de nā oncā sāhá yā sīquī nchivī

jāá nduú ní jétáhví tūhun vāha yā.

18 De tú víjín cācu nchivī vāha, ¿túsaá de nāsa cācu nchivī nēhén jā sáhá ndācá cuāchi?

19 Tú súcuán de ndá ndóhó jā ndóho sīquī jā cúnī Yāā Dios, mā jéncuiñī nū sāhá nú tiñu váha, de chihi nú ánō nū inī ndahá maá Yāā jā ní nsāhá ndóhó, chi squíncuu yā jā ní nquee yuhú yā.

5

Jā jéhe dē consejo nūū nchivī cándíja

1 Mitan de ná cáhān ni jíín ndá ndóhó tēe ñáhnú jā jíto nchivī cándíja, chi suni tēe ñáhnú jā jíto nchivī cándíja cúu maá nī. De cúu nī testigo sīquī jā ní jinī ni nāsa nī ndoho Cristo. De suni nduñáhnú nī jíín ndá nú sāhá Cristo quīvī jā nenda nijīn yā.

2 Coto ñuncúún nú ndá nchivī jā ndéē tīñú nú jā jíto nú, jā cúu ji tá cúu tīcāchí Yāā Dios. De cusiī inī nū jā coto nú ji, chi súcuán cúnī Yāā Dios. De nsūú sīquī jā sāhá fuerza yā ndóhó, de ni nsūú sīquī jā nīhīn nū xūhún, chi sa cusiī inī nū sāhá nú tiñu ñúcuán.

3 De mā ndācú nīhin ndá nú nūū nchivī jā jíto nú, chi sa nducú nú cuu nú iin ejemplo nūū ji jā cúu ji tīcāchí yā.

4 Ñúcuán de quīvī jā nenda nijīn maá Yāā cúu Pastor cúñáhnú nūū ndá ndóhó tēe cúu pastor nūū nchivī cúu tīcāchí yā, de cuāha yā premio nūū ndá nú jā viī ndasí de mā náā cuitī.

5 De saá-ni ndá ndóhó tēe suchí, cuetáhví nú nūū ndá tēe ñáhnú jīñā. De ndihi ndá nú nchivī cándíja, cuetáhví nú nūū táhán nú, de sāhá suchí nú maá nú. Chi suha cáhān tutū:

Yāā Dios jásī yā nūū nchivī jā
sáhá vīxī maá,
de vāha inī yā chíndeé yā
nchivī jā sáhá suchí
maá.
Cáchī tutū.

6 Túṣaá de sāhá suchí nú maá nú, chi yíhí nú ndahá Yāā Dios jā tíin poder. De sāhá ñáhnú yā ndá nú tá quenda maá quīvī.

7 Ndācá jā nácani ndasí inī nū sīquī, de chihi nú ndahá maá yā de maá yā coto, chi jíto yā ndá nú.

8 De cájí ná cóo xīnī ndá nú de ndito coo inī nū. Chi tāchī cúñáhnú jā jínī ūhvī ndá ndóhó, jíca nuu ndúcú squívi ndóhó nūū cuáchi. De xēēn cā sáhá nsūú cā ndicaha jā xēēn ndáhyū.

9 De cuiñi nīhin ndá nú jā má cúndéé tāchī jíín nú, de candíja nīhin nú tūhun jā cúndáhví inī Yāā Dios ndóhó. Chi jínī ndá nú jā suni súcuán ndóho ndá hermano nū jā ndéē níí cáhnú ñayīví.

10 De tá nī nchāha nī ndoho ndá nú tūndóhó jacū-ni tiempo, de Yāā Dios chi sāhá yā jā cuja vāha inī nū jíín tūhun yā, jíín jā cuiñi nīhin nú, de cuāha yā fuerza inī nū, de quendōo cutú nú níí cání. Chi maá yā cúu jā sáhá ndācá jā váha yóhó, de nī ncana yā yóhó jā viī cuñáhnú ó jíín yā níí cání sīquī jā inuú cúu ó jíín Jesucristo.

11 De ná cáhān ō jā viī ndasí
cúñáhnú yā, de tíin yā poder
níí cání. Amén.

Saludo jā sándīhí

12 Jínī ni jā Silvano cúu iin
hermano jā squíncuu vāha. De
maá dē cuēē nūū ndá nú jíín
carta yáhá jā ní ntee nī jacū
tūhun. De jíín yáhá sndíhvī inī
ni ndá nú, de cáhān ni jíín nú
jā ndáā cúu jā ndācá jā váha
jā ní nsāhá Yāā Dios ndóhó,
suu stéhēn nūū nū jā cúndáhví
ndija inī yā ndóhó. De cuiñi
nīhin nú jíín tūhun yáhá.

13 Nchivī cándíja jā ndéē
ñuū Babilonia, jā ní nacāji yā
tá cúu nūū ní nacāji yā ndá
nú, cáhān ndá ji jā sāhá ndeé
inī ndá nú. De Marcos, tēe
cúu tá cúu sēhe nī, suni súcuán
cáhān dē.

14 De tá cáhān jítáhán ndá
nú, de techuhú yíñúhún nú
ndahá ji. De ná cóo ndeé
coo siī inī ndihi nú jā yíhí nú
ndahá Jesucristo. Súcuán ná
cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PEDRO APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

1 Maá nī cúu Simón Pedro, de cúu nī mozo Jesucristo, de cúu nī apóstol jā ní ntají yā. De tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá nú jā ní nsāhá Yāā Dios jā inuú-ni nī nīhīn ndá nú jíín ndá nī tūhun viī tūhun vāha jā cándíja ó yā. Chi Yāā ndāā cúu Yāā Dios jíín Jesucristo jā scácu yóhó.

2 De ñúhún inī ni jā ná sáhá cā yā jā váha ndasí ndá nú, jíín jā coo ndeé coo siī inī nū sīquī jā jícūhun vāha inī nū nāsa Yāā cúu Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesús.

Sīquī nāsa cánuú coo nchivī cándíja

3 De Yāā Dios jíín poder yā nī jēhe yā nūū ō ndācá jā sáhá jā cuu caca ndaā ō nūū yā jíín jā chiñúhún vāha ó yā. Chi nī stéhēn yā maá yā nūū ō, chi maá yā cúu jā ní ncana yóhó, sīquī jā ndasí cúñáhnú yā jíín ndācá tiñu ñáhnú jā sáhá yā.

4 Jā ñúcuán nī nquee yuhú yā ndācá jā ñáhnú ndasí de vāha ndasí jā sáhá yā yóhó, tácua jíín ndācá ñúcuán de nduu ndá nú tá cúu nūū íyó maá yā, de cācu nú nūū ndá tiñu néhén jā ndíyo inī nchivī jā sáhá ji inī ñayīví yáhá.

5 Túsaá de nducú ndéé ndá nú jíín tūhun yáhá. De jā cándíja ndá nú, de sīquī ñúcuán chisó nú jā caca ndaā nū. De jā jíca ndaā ndá nú, de sīquī ñúcuán chisó nú jā cundihvī inī nū jīcūhun vāha inī nū sīquī maá yā.

6 De sīquī ñúcuán chisó nú jā casī nū jā cúnī modo maá nú. De sīquī ñúcuán chisó nú jā cuandeé inī nū, de sīquī ñúcuán chisó nú jā chiñúhún vāha nú Yāā Dios.

7 De sīquī ñúcuán chisó nú jā coo manī nū jíín táhán nú, de sīquī ñúcuán chisó nú jā cundáhví inī nū táhán nú.

8 Chi tú cāyā ndá tiñu yáhá jíín ndá nú, de suu sāhá jā má cútecū cāhá nú, chi sa quee vāha tiñu sáhá nú, sīquī jā jícūhun inī nū nāsa Yāā cúu Jētohō ō Jesucristo.

9 De nchivī jāá nduú sáhá tiñu yáhá, cúu ji modo nchivī cuāá, chi nduú jícūhun inī ji tūhun yā, de ja nī naā inī ji jā ní nsāhá ndoo yā ji ndācá cuāchi jā ní nsāhá ji ichi chátā.

10 Jā ñúcuán nducú ndéé ndá nú hermano, tácua coo seguro jā ní ncana yā ndá nú jíín jā ní nacāji yā ndá nú. Chi tú sáhá nú ndācá tiñu yáhá, de mā cācá yátá cuitī nū.

11 Ñúcuán de nune vāha ichi jā quīvi nú inī ñuū maá Jētohō ō Jesucristo, Yāā scácu yóhó, nūū tátúnī yā níí cání.

12 Jā ñúcuán mā jéncuiñī ni jā nándacu nī ndá tūhun yáhá nūū ndá nú, vísō ja jínī nū de íñí nīhin nú jíín tūhun ndāā jā cándíja nú.

13 Chi jáni inī ni jā íyó vāha jā sndíhvī inī ni ndá nú mitan técū cā ni, tácua nūcūhun inī nū.

14 Chi maá Jētohō ō Jesucristo nī ncachī tūhun yā nūū ni jā má cútecū nahán cā ni ñayīví yáhá.

15 Já ñúcuán cúu já ndúcú ndéé cā ni sndíhvī inī ni ndá nú, tácua tá ja nī jīhī ni, de níní nūcūhun inī nū ndācá tūhun yáhá.

Já ní jinī ndá dē já cúñáhnú Cristo

16 Tá nī stéhēn ndá nī tūhun maá Jētohō ō Jesucristo nūū ndá nú, nāsa nenda yā jíín poder yā, de nduú ní ncáhān ndá nī iin cuento-ni já ní ntavā ndīchí nchivī. Chi tá nī īyo ndá nī jíín yā xīnī yūcú, de nī jinī jínúū ndá nī já ñáhnú nī nduu yā.

17 Chi nī jinī ndá nī já Tatá ó Yāā Dios nī ncāhān yíñúhún yā jíín Jesús, de nī nsāhá ñáhnú yā Jesús. Chi ichi andiví nī nquiji tūhun viī, nī ncāhān Yāā Dios: Yáhá cúu Sēhe nī já mānī ndasí nī jíín, de cúsiī inī ni jíín, ncachī yā.

18 De nī jini ndá nī tūhun ñúcuán já ní ncāhān ichi andiví, chi nī īyo ndá nī jíín maá Jētohō ō xīnī yucu īī ñúcuán.

19 De súcuán jínī ō já íyó ndāā ndija ndācá tūhun já ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán. De vāha já chuhun inī ndá nú ndá tūhun ñúcuán, chi suu cúu tá cúu iin luz já stúu nūū neē, jondē tūu maá quīvī já nenda yā, de stúu yā inī ánō nū tá cúu nūū jéndūtē lucero.

20 De xihna cā ná jícūhun inī ndá nú já ni iin tūhun já cáhān tutū īī, nsūú já ní jani inī iin tēe súcuán-ni cúu.

21 Chi ndācá tēe ndoo já ní nacani tūhun yā jondē janahán, nduú ní nácani cuitī dē tūhun já cúu inī maá dē. Chi sa nī nacani dē tūhun Yāā Dios já ní stéhēn Espíritu Santo nūū dē.

2

Sīquī ndá tēe já stéhēn tūhun stáhví
(Judas 4-13)

1 De māhñú nchivī Israel suni nī īyo ndá tēe já ní nacani tūhun stáhví. De suni súcuán coo sava tēe stéhēn tūhun stáhví māhñú ndá nú. De squívi ndá dē tūhun stáhví já tīví nchivī sāhá. De mā cuétúhún dē maá Jētohō ō já scácu yā dē, de súcuán sāhá dē já ñamā tānū tāhvī dē.

2 De cuāhā nchivī cuniquīn ji modo nēhén já stéhēn ndá dē. De sāhá dē já cāhān nēhén nchivī sīquī tūhun vāha yā já cúu ichi ndāā.

3 De sīquī já ndíyo inī ndá dē xūhún, de candeē dē xūhún ndá nú sīquī tūhun stáhví já stéhēn dē nūū nū. De nduú quíxīn tūndóhó já tānū tāhvī dē, chi jondē janahán ja íyó tūhun já nenda yā sīquī cuāchi dē.

4 Chi nduú ní née cáhnú inī Yāā Dios nūū ndācá ángel yā já ní nsāhá cuāchi, chi sa nī ntaān yā infierno nūū yíndasī nūū neē, de núhnī jíín cadena. De nī nchindasī yā jondē quīvī já sāhá ndāā yā sīquī.

5 De suni nduú ní née cáhnú inī yā nūū nchivī janahán, chi sa nī scúun yā sāvī xéēn sīquī nchivī nēhén ñúcuán. Chi maá-ni Noé, tēe nī nacani

tūhun ndāā, nī scácu yā dē jíín ūjā cā nchivī.
6 De suni nī nenda yā sīquī cuāchi nchivī ñuū Sodoma jíín ñuū Gomorra, de nī ncāyū ñuū ji nī nduu maá yāā-ni cā. De súcuán cúu ji iin ejemplo nūū ndá cā nchivī nēhén jā quiji cā.
7 De nī scácu yā Lot, chi tēe ndāā nī ncuu dē, de nī ncucuécá ndasí inī dē nī jinī dē tiñu néhén jā ní nsāhá nchivī nēhén ñúcuán.
8 Chi tēe vāha ñúcuán nī ndeē dē māhñú ndá ji, de ndiquivī nī ncucuécá inī dē jā ní jinī dē de nī jini dē ndācá tiñu néhén jā ní nsāhá ndá ji.
9 Túsaá de maá Jētohō ō chi scácu yā nchivī jā chíñúhún nūū yā, de tú quiji tūndóhó sīquī ji. De chíndasī yā nchivī nēhén, tácua ndoho ji castigo quīvī juicio jā sāhá ndāā yā cuāchi ji.
10 De víhí cā sndóho yā ndá tēe sáhá tiñu téhén jā ndíyo nēhén inī dē, de cújéhe inī dē sīquī tiñu ndácu maá Jētohō ō. Nīhin ndasí inī ndá dē, de chúndeé inī dē sáhá dē jā cúnī ndá máá dē, de nduú yúhú dē cāhān nāvāha dē sīquī ndācá jā cúñáhnú nūū sūcún.
11 De juni ndá ángel jā íñí nūū maá Jētohō ō, vísō cúñáhnú cā yā jíín fuerza jíín tiñu ndíso yā, de nduú cáhān nāvāha yā sīquī ndācá jā cúñáhnú ñúcuán.
12 De ndá tēe ñúcuán chi cúu dē tá cúu quiti yúcú jā ní jēcōo tī jíín modo maá tī, de táhvī ndá tī tácua nīhīn nchivī tī jā cahnī ji tī. Chi cáhān nēhén ndá dē sīquī ndācá jāá nduú jícūhun inī dē. De tá cúu nūū jíhī ndācá quiti ñúcuán, suni súcuán cuū dē.
13 De jā ní sndóho ndá dē nchivī, suni súcuán nanihīn dē ndoho dē. De cúsiī inī ndá dē jíín ndācá jā cútíndí inī dē jā ndíyo nēhén inī dē. De cúu ndá dē tēe quini jā sáhá tiñu jā cúcanoō nchivī. De jā ndútútú ndá dē jíín nú vico nú, de níní cúsiī inī dē jíín tiñu néhén tiñu stáhví.
14 De ndíyo inī ndá dē jínī dē ñahan, de nduú jéncuiñī dē jā sáhá dē cuāchi. De stáhví ndá dē nchivī tayā inī. Chi nī ncāan ndá dē jíín tūhun ndíyo inī dē ndācá ndatíñú. De tēe jā tānū tāhvī cúu ndá dē.
15 Chi nī nsana ndá dē, chi nī sndóo dē tūhun jā cúu ichi ndāā. De nī niquīn ndá dē modo Balaam, tēe nī nacani tūhun jondē janahán, sēhe Beor. Chi tēe ñúcuán nī ncusiī inī dē jā nīhīn dē xūhún sīquī tūhun néhén jā cāhān dē nícu.
16 De iin burro nī ncāhān tī tá nūū cáhān iin nchivī, vísō nduú cúu cāhān tī. De nī ncāhān tī nūū tēe ñúcuán, de súcuán nī jasī tī jā má quíhīn dē cāhān dē ndācá tūhun néhén stáhví.
17 De ndá tēe jā stíví ndasí súcuán, chi cúu dē tá cúu ntesócó jā ní nchīchī, jíín vīcō jā stéchí tāchī. De ja íyó tūha nūū neē ndasí nūū cundeē dē níí cání.
18 Chi ndasí sáhá vīxī ndá dē maá dē jíín tūhun jā cáhān cāhá dē. De ndúcú ndá dē squívi tucu dē sava nchivī nūū tiñu néhén tiñu ndíyo inī. De súcuán stáhví dē nchivī jā

cáta nī nquee ji nī ncācu ji nūū nchivī sáhá tiñu néhén.

19 De cáhān ndá dē jā íyó libre ji jā cuu sāhá ji nāsa-ni cúnī maá ji, de juni maá dē chi nduú íyó libre dē, chi cúu dē mozo nūū cuāchi, chi cúsá maá tiñu téhén sáhá dē. Chi ndācá tiñu jā cúndeé jíín iin tēe jā sāhá dē, suu ñúcuán ndúu dē mozo nūū.

20 Chi tú ja nī jinī ndá dē nāsa Yāā cúu maá Jētohō ō Jesucristo, Yāā jā scácu yóhó, de tú súcuán nī nquee dē nī ncācu dē nūū tiñu téhén jā íyó inī ñayīví, de tú ndīvi tucu ndá dē nūū tiñu ñúcuán jā cundeé tucu jíín dē, túsaá de nēhén cā quendōo dē jā sándīhí nsūú cā jā xíhna ñúhún.

21 Chi vāha cā tú nduú ní jínī dē ichi ndáā nícu, nsūú cā jā ní jinī dē, de sndóo tucu dē tiñu ndoo jā ní ndacu yā nūū dē.

22 Chi nī ncundaā sīquī dē tá cúu nūū cáhān iin tūhun janahán: Tinā nī nacajī tī jā ní nujan tī. De quinī jā ní ndundoo, nī nacuchi tucu tī ndēhyū, cáchī.

3

Sīquī jā nenda maá Jētohō ō

1 Ñanī mánī, yáhá cúu carta ūū jā tée nī nūū ndá nú. De jíín ndúū carta yáhá cúnī ni jā nacani inī nū sīquī ndihi jā váha jā ndáā jā jáni ichí nī ndóhó.

2 De nūcūhun inī nū ndācá tūhun jā ní nacani ndá tēe ndoo jondē janahán, jíín tiñu jā ní ndacu maá Jētohō ō, Yāā jā scácu yóhó. De suu cúu jā ní stéhēn ndá tēe apóstol nūū nū.

3 De xihna cā tūhun yáhá ná jícūhun inī ndá nú: Jā tá cuāndihi quīvī de quiji ndá tēe jā sāhá catá sīquī tūhun ndāā yā, chi sāhá dē ndá tiñu néhén jā ndíyo inī maá dē.

4 De cāhān ndá dē: ¿Nājēhē cúu jāá nduú ndíji Cristo tá cúu nūū ní nquee yuhú yā? Chi jondē quīvī jā ní jīhī ndá ndīyi tatā ō de jondē mitan, de nduú sáma cuitī ndihi jā íyó tá nī jēcōo ñayīví, cachī ndá dē.

5 Chi nduú cúnī ndá dē jīcūhun inī dē jā jondē janahán nī ncuvāha andiví jíín tūhun jā ní ncāhān-ni Yāā Dios. De nī ndacu yā tiñu jā ná cúvāha ñayīví jíín ndute, de māhñú ndute nī nquenda ñuhun yíchí.

6 De suni jíín ndute nī naā ñayīví janahán, chi nī ndaa ndute jā ní ncuun sāvī xéēn.

7 De suni súcuán jíín tūhun jā ní ncāhān Yāā Dios de nī nsāhá tūha yā jā cāyū andiví jíín ñayīví jā íyó mitan. Chi maá quīvī juicio de cāyū ndihi, de tānū tāhvī nchivī nēhén.

8 De suni mā náā inī ndá nú tūhun yáhá, ñanī mánī: Jā nūū maá Jētohō ō chi iin-ni quīvī cúu tá cúu mil cuīyā, de mil cuīyā cúu tá cúu iin-ni quīvī.

9 De nsūú jā cúcuéé inī maá Jētohō ō sīquī tūhun jā ní nquee yuhú yā jā nenda yā, tá cúu nūū jáni inī sava nchivī. Chi sa íyó paciencia inī yā nūū ō, chi nduú cúnī yā jā tānū tāhvī ni iin ó, chi sa cúnī yā jā ndihi ó nacani inī ō jā sndóo ó cuāchi ó.

10 De quīvī jā nenda maá Jētohō ō, iin sanaā-ni quenda, tá nūū cúu jā iin sanaā-ni quénda jācuīhná jacuáā. De quīvī ñúcuán chi nihin ndasí andiví, de naā-ni. De ndihi jā íyó andiví chi naā sāhá ñuhūn. De ñayīví jíín ndācá jā íyó inī, ndihi cāyū.

11 De tú súcuán naā ndācá ñúcuán, de cánuú ndasí jā coo ndoo áṇō ndá nú de chiñúhún vāha nú yā.

12 De cundetu ṇú de cundihvī inī nū jā ná quíji ñamā quīvī nenda Yāā Dios. De quīvī ñúcuán cāyū andiví de naā-ni. De ndācá jā íyó chi ndute sāhá ñuhūn.

13 De maá ó chi ndétu ó andiví jéé jíín ñayīví jéé, chi súcuán nī nquee yuhú Yāā Dios jā coo. De ñúcuán chi maá-ni tiñu ndāā jíín tiñu váha coo.

14 Túsaá ñanī mánī, juni ndétu ndá nú jā quee ndaā ndācá tiñu yáhá, de nducú ndéé nú tácua tá nenda yā de nīhīn yā ndá nú jā ndéē mānī nū jíín táhán nú, de coo ndoo nú jāá nduú nā cuāchi nú.

15 De ná jícūhun inī ndá nú jā síquī jā íyó paciencia maá Jētohō ō, jā ñúcuán cúu jā cācu ó. Chi hermano ō Pablo jā mānī ō jíín, suni súcuán nī ntee dē nūū nū, chi súcuán nī stéhēn Yāā Dios tūhun ndíchí yā nūū dē.

16 De cáhān dē sīquī tūhun yáhá nūū ndācá carta jā ní ntee dē. De nūū ndá carta dē ñúcuán chi íyó jacū tūhun jā víjín jícūhun inī ō. De ndá nchivī jāá nduú jícūhun inī jíín nchivī jāá nduú jíja jíín tūhun cándíja, chi násāma ji modo jā cáhān ndá tūhun víjín ñúcuán, tá cúu nūū násāma ji jā cáhān sava cā tutū īī. De súcuán sáhá ji jā tānū tāhvī maá ji.

17 De ndá ndóhó ñanī mánī, mitan de ja nī jinī nū nāsa coo ndācá tiñu yáhá. Túsaá de coto nú maá nú jā má cúniquīn nū tūhun stáhví jā stéhēn ndá tēe nēhén ñúcuán jāá nduú jétáhví dē yā. Chi tú nduú de snáā nū tūhun jā íñí nīhin nú jíín.

18 Chi sa cundihvī cā inī nū jā jīcūhun inī nū nāsa Yāā cúu maá Jētohō ō Jesucristo, Yāā scácu yóhó. De ná cúja cā inī nū jíín tūhun cúndáhví inī yā ndóhó. De ná cáhān ō jā viī ndasí cúñáhnú yā jondē mitan jíín níí cání. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN JUAN APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

Tūhun jā cutecū ō níí cání

1 Tūhun jā tée ndá nī cuēē nūū ndá nú cúu tūhun maá Yāā ja íyó jondē ncháha ca jēcōo ndācá jā íyó. De nī jini ndá nī jā ní ncāhān yā, de nī jinī jínúū ni yā, chi nī ndēhé vāha nī nūū yā, de nī ntiin nī yā. De maá yā cúu Tūhun jā cutecū ō níí cání.

2 Chi Yāā yáhá jā sáhá jā cutecū ō, nī nquenda nijīn yā. De cáhān ndá nī tūhun yā, chi nī jinī ni nūū yā. De cáchī tūhun ndá nī nūū ndá nú sīquī Yāā jā cúu Tūhun jā cutecū ō níí cání, suu Yāā jā ní ndeē jíín Tatá ó Yāā Dios, de nī nquenda nijīn yā nūū ndá nī.

3 Jā ní jinī ndá nī jíín jā ní jini jíín sóho nī, ñúcuán cúu jā cáchī tūhun nī nūū nū, tácua coo inuú inī ndá nú jíín ndācá ó. De ndāā chi íyó inuú inī ndācá ó jíín maá Tatá ó Yāā Dios jíín Sēhe yā Jesucristo.

4 De ndá tūhun yáhá tée nī cuēē nūū ndá nú, tácua cusiī ndasí inī nū.

Yāā Dios cúu luz

5 De yáhá cúu tūhun jā ní stéhēn Jesucristo nūū ni, de mitan cáchī tūhun nī nūū ndá nú: Yāā Dios cúu luz, chi íyó ndāā ndasí yā, de nduú cuitī nā tiñu néhén íyó jíín yā.

6 Tú cáhān ō jā íyó inuú inī ō jíín yā, de tú jíca ó modo nūū neē jā sáhá ó tiñu néhén, túsaá de jā stáhví ó cúu, chi nsūú tiñu ndāā sáhá ó.

7 Sochi tú jíca ó jíín luz yā jā sáhá ó tiñu ndāā, tá cúu nūū íyó maá yā jíín luz yā jā sáhá yā tiñu ndāā, ñúcuán de íyó inuú inī ō jíín ndācá táhán ó. De nīñī maá Sēhe yā Jesucristo sáhá ndoo yóhó nūū ndihi cuāchi ó.

8 Tú cáhān ō jāá nduú nā cuāchi ó, de stáhví ó maá ó jā jáni inī ō súcuán, de nduú ñúhún tūhun ndāā inī ánō ō.

9 Sochi tú nacani ndaā ō cuāchi ó nūū yā, de cune cáhnú inī yā nūū cuāchi ó, de nasāhá ndoo yā yóhó ndācá jā nēhén jā ní nsāhá ó. Chi jínī ō jā Yāā vāha Yāā ndāā cúu yā.

10 De tú cáhān ō jāá nduú nā cuāchi ó, túsaá de modo jā sáhá ó jā Yāā stáhví cúu yā, de nduú cándíja ndija ó tūhun yā.

2

Cristo cúu Yāā jā cáhān jēhē ō

1 Ndācá tūhun yáhá tée nī cuēē nūū ndá nú jā cúu nú tá cúu sēhe nī, tácua mā sāhá ndá nú cuāchi. De tú ní iin nú nī nsāhá cuāchi, de íyó maá Yāā jā cáhān jēhē ō nūū maá Tatá ó Yāā Dios. Suu Jesucristo Yāā ndāā cúu yā.

2 De nī nsōcō yā maá yā jā sndáhvā yā cuāchi ó, de nsūú cuāchi ndá máá ó-ni, chi suni cuāchi nchivī níí ñayīví.

3 Tú squíncuu ó tiñu jā ndácu Yāā Dios nūū ō, suu cúu jā

cúcáhnú inī ō jā jínī ndija ó nāsa Yāā cúu yā.

4 De tú cáhān iin nchivī: Nduhū chi jínī ni nāsa Yāā cúu yā, cáchī ji, de tú nduú squíncuu ji tiñu ndácu yā, túsaá de stáhví ji, de nduú cáhān ji tūhun ndāā.

5 Sochi nchivī jā squíncuu tūhun yā, ja nī jija vāha inī ji jā mānī ji jíín yā. De súcuán de cunī ō tú íñí nīhin ó jíín yā á nduú.

6 Tú cáhān iin nchivī jā íñí nīhin ji jíín yā, de cánuú caca ndaā ji tá cúu nūū ní jica maá Jesucristo.

Tiñu jéé jā ndácu yā nūū ō

7 Hermano, nsūú iin tiñu jéé ndácu nī nūū ndá nú jā cáhān ni jā cundáhví inī nū táhán nú. Chi tiñu ja jínī ndá nú jondē tá nī nquijéhé nú cándíja nú cúu. De tiñu yáhá jā ndácu yā, vāji jondē janahán, de suu cúu tūhun jā ní jini ndá nú jondē tá nī nquijéhé nú cándíja nú.

8 De vísō súcuán de níní tiñu jéé cúu, de tiñu ndāā cúu nūū Cristo jíín nūū ndá máá nú. Chi ja cuāyāhá tiñu néhén jā íyó nūū neē, de ja stúu maá luz ndāā inī ánō ndācá ó mitan.

9 Tú iin nchivī cáhān ji jā jíca ji jíín luz yā, de tú quítī inī ji jínī ji táhán ji, túsaá de jíca cā ji nūū neē jíín cuāchi ji.

10 De nchivī jā cúndáhví inī táhán, chi jíca ji jíín luz yā, cúu jā sáhá ji tiñu váha. De ni iin mā cūú sāhá jā quīvi ji cuāchi.

11 Sochi nchivī jā quítī inī jínī táhán, chi íyó ji nūū neē, de jíca ji nūū neē. De nduú jínī ji ní ichi quīhīn ji, chi jíín jā neē nī jasī jāá nduú cúu jīcūhun inī ji.

12 Ndá ndóhó jā cúu sēhe, tée nī tūhun yáhá cuēē nūū nū, chi jā síquī Jesucristo de nī nee cáhnú inī Yāā Dios nūū cuáchi nú.

13 Ndá ndóhó tēe cúu tatá, suni tée nī nūū nū, chi jínī ndá nú nāsa Yāā cúu Yāā jā íyó jondē jā xíhna ñúhún. De ndá ndóhó tēe suchí, suni tée nī nūū nū, chi nī ncundeé nú jāá nduú ní ncúu squívi tāchī cúñáhnú ndóhó nūū cuáchi. Ndá ndóhó jā cúu sēhe, tée nī tūhun yáhá cuēē nūū nū, chi jínī ndá nú nāsa Yāā cúu maá Tatá ó Yāā Dios.

14 Ndá ndóhó tēe cúu tatá, suni tée nī nūū nū, chi jínī ndá nú maá Yāā jā íyó jondē jā xíhna ñúhún. Ndá ndóhó tēe suchí, suni tée nī nūū nū, chi íñí nīhin nú, de cándíja ndá nú tūhun Yāā Dios, de nī ncundeé nú sīquī tāchī cúñáhnú.

15 Mā cútóó ndá nú sīquī ñayīví, de ni ndācá jā íyó inī ñayīví. Chi tú ní nchivī cútóó ji sīquī ñayīví, de nduú íyó mānī ji jíín Tatá ó Yāā Dios.

16 Chi ndācá jā cúu cuenta ñayīví, nsūú jondē nūū Tatá ó Yāā Dios vāji, chi cuenta ñayīví cúu. De ñúcuán cúu ndācá jā cútíndí ó jā cúnī modo nēhén maá ó, jíín jā ndíyo inī ō jā jínī ō nūū, jíín jā sáhá vīxī ō maá ó sīquī ndatíñú névāha ó.

17 De cuāndihi ñayīví jíín ndācá jā nēhén jā ndíyo inī ō. Sochi nchivī jā sáhá jā cúnī maá Yāā Dios, chi cutecū ji níí cání.

Tūhun ndāā jíín tūhun stáhví

18 Ndá ndóhó jā cúu tá cúu sēhe nī, cáchī ni nūū nū jā cuándihi quīvī. De ja nī jini ndá nú tūhun jā quiji maá tēe jā cuu contra sīquī Cristo. De mitan de ja nī nquenda cuāhā tēe jā cúu contra sīquī Cristo. De jā ñúcuán cúu jā jínī ō jā cuándihi quīvī.

19 Māhñú maá ó nī nquee ndá dē, de nsūú táhán ó jā cándíja cúu dē. Chi tú táhán ó cúu ndá dē, de coo dē jíín ó nícu. De nī nquee ndá dē cuāhān dē, tácua cunī cājí ó jāá nsūú táhán ó cúu ndihi dē.

20 Sochi ndá ndóhó chi Cristo nī jēhe yā Espíritu Santo, ndéē yā inī ánō nū, de jā ñúcuán cúu jā jínī nū tūhun ndāā.

21 Túsaá de tée nī yáhá cuēē nūū ndá nú, jā síquī jā jínī nū tūhun ndāā, nsūú sīquī jāá nduú jínī nū. De jínī ndá nú jāá nduú nā tūhun stáhví íyó nūū tūhun ndāā.

22 ¿Ní iin cúu jā cáhān maá-ni tūhun stáhví? Suu tēe jā cáhān jā Jesús, nduú cúu ndija yā Cristo, Yāā jā ní ntají Yāā Dios. Ñúcuán cúu tēe jā cúu contra sīquī Cristo, chi nduú jétúhún dē maá Tatá ó Yāā Dios jíín Sēhe yā.

23 Ndācá nchivī jāá nduú jétúhún ji Sēhe yā, suni nduú íyó maá Tatá jíín ji. De nchivī jā jétúhún ji Sēhe yā, suni íyó maá Tatá jíín ji.

24 Túsaá de chuhun vāha inī ndá nú maá tūhun jā ní jini nú jondē jā xíhna ñúhún. De tú ñúhún vāha inī ndá nú tūhun jā ní jini nú jondē jā xíhna ñúhún, ñúcuán de suni cuiñi nīhin nú jíín maá Tatá ó jíín Sēhe yā.

25 De yáhá cúu tūhun jā ní nquee yuhú Jesucristo nūū ō: Jā cutecū ō níí cání sāhá yā.

26 Tūhun yáhá nī ntee nī nūū ndá nú jā cáchī tūhun nī sīquī nchivī jā ndúcú stáhví ndóhó.

27 Sochi ndá ndóhó, chi nī jēhe Jesucristo Espíritu Santo, ndéē yā inī ánō nū. De jā ñúcuán nduú jíni ñúhún jā stéhēn ni iin nchivī nūū nū ní cúu jāndáā, chi maá Espíritu cúu jā stéhēn ndihi nūū nū, de stéhēn yā tūhun ndāā, chi nduú stáhví cuitī yā. Túsaá de cuiñi nīhin ndá nú cā tácua inuú-ni coo nú jíín Cristo, tá cúu nūū stéhēn Espíritu nūū nū.

28 Séhē, mitan de cuiñi nīhin ndá nú jíín Cristo, tácua tá nenda nijīn yā, de mā cúyūhú ó, de ni mā cúcanoō ō nūū yā quīvī jā nenda yā.

29 Chi ja jínī ndá nú jā Yāā ndāā cúu Jesucristo, de suni ná jícūhun inī nū jā ndācá nchivī jā sáhá tiñu ndāā, cúu ji sēhe Yāā Dios.

3

Tūhun nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios

1 De nāçā vāha ndasí nī ncundáhví inī Tatá ó Yāā Dios yóhó, chi nī nīhīn táhvī ō jā cúu ó sēhe yā, de suu cúu ndija ó. Jā ñúcuán nduú jínī nchivī ñayīví jā cúu ó sēhe yā, chi nduú jínī ji nāsa Yāā cúu maá yā.

2 Ñanī mánī, mitan de cúu ó sēhe Yāā Dios, de ncháha ca

cunī ō nāsa coo ó níí cání. De ja jínī ō jā tá nenda nijīn Jesucristo, de nduu ó tá cúu nūū íyó maá yā, chi cunī ō nūū yā nāsa íyó yā.

3 De ndácá nchivī jā súcuán ñúhún inī ji, sáhá ndoo ji ánō ji, tá cúu nūū íyó ndoo maá yā.

4 De ndá nchivī jā sáhá cuāchi, chi stíví ji ley Yāā Dios. Chi tú sáhá ó cuāchi, de stíví ó ley yā.

5 De ja jínī ndá nú jā ní nquiji Jesucristo inī ñayīví tácua candeē yā cuāchi ó. De maá yā chi nduú nā cuāchi yā.

6 De ndá nchivī jā íñí nīhin jíín yā, nduú jíca ji jíín cuāchi. Sochi nchivī jā jíca jíín cuāchi, nduú jínī ji yā, de ni nduú jícūhun inī ji nāsa Yāā cúu yā.

7 Séhē, coto nú maá nú jā má stáhví ni iin ji ndóhó. Chi cuhun inī nū jā ndá nchivī jā sáhá tiñu ndāā, maá ji cúu nchivī ndāā, tá cúu nūū íyó ndāā maá yā.

8 Sochi nchivī jā jíca jíín cuāchi, ndá máá ji cúu sēhe tāchī cúñáhnú. Chi tāchī cúñáhnú cúu jā sáhá cuāchi vāji jondē jā xíhna ñúhún. Jā ñúcuán nī nquiji Sēhe Yāā Dios, jā snáā yā ndācá tiñu néhén jā sáhá tāchī cúñáhnú.

9 Ni iin nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios, nduú jíca ji jíín cuāchi, chi nī nsāhá Yāā Dios jā ní nduu ji tá cúu nūū íyó maá yā. De mā cūú cā caca ji jíín cuāchi, chi sēhe Yāā Dios cúu ji.

10 Súcuán cúu jā cunī ō ní iin cúu sēhe Yāā Dios jíín sēhe tāchī cúñáhnú: Ndācá nchivī jāá nduú sáhá tiñu ndāā, jíín jāá nduú cúndáhví inī táhán, nsūú sēhe Yāā Dios cúu ji.

Jā ná cúndáhví inī ō táhán ó

11 Yáhá cúu tūhun jā ní jini ndá nú jondē jā xíhna ñúhún: Jā ná cúndáhví inī ō táhán ó.

12 De mā sāhá ó tá nī nsāhá Caín, jā ní ncuu dē sēhe tāchī cúñáhnú, de nī jahnī dē ñanī dē. ¿De nājēhē cúu jā ní jahnī dē ñanī dē? Sīquī jā ñanī dē nī nsāhá tiñu ndāā, de maá-ni tiñu néhén nī nsāhá maá dē.

13 Hermano, mā cāní inī ndá nú de tú nchivī ñayīví quítī inī ji jínī ji ndóhó.

14 De maá ó chi sīquī jā cúndáhví inī ō táhán ó, súcuán jínī ō jā ní ncācu ó jā cutecū ō níí cání. De nchivī jāá nduú cúndáhví inī táhán, íyó ji jíín tūhun jā tānū tāhvī ji.

15 Chi ndācá nchivī jā quítī inī jínī táhán, cúu ji tá cúu nchivī jáhnī ndīyi. De jínī ō jā nchivī jáhnī ndīyi, mā níhīn táhvī ji cutecū ji níí cání.

16 Jā ní jīhī Cristo jā jéhē ō, ñúcuán cúu jā stéhēn cājí nāsa cúu tūhun cúndáhví inī. De maá ó chi suni súcuán cánuú jā cundáhví inī ō táhán ó vísō ná cúū ō jā jéhē ji.

17 De tú névāha ó jā cutecū ō ñayīví, de tú jínī ō jā cúmanī nūū táhán ó, de tú nduú cúndáhví inī ō ji jā cuāha ó jā jíni ñúhún ji, ¿túsaá de á íyó mānī ō jíín Yāā Dios, á nduú?

18 Séhē, mā cúndáhví inī ō jíín maá tūhun jā cáhān ō-ni, chi sa ná cúndáhví ndija inī ō jondē jíín jā sáhá ó jēhē ji.

Nāsa cucáhnú inī ō de tú vāha sáhá ó nūū Yāā Dios

19 De súcuán cúu jā jínī ō
jā squíncuu ó tūhun ndāā, de
cúcáhnú inī ō jā vāha sáhá ó
nūū yā.
20 Chi tú nátahúhvī inī ánō ō
sīquī cuāchi ó, de Yāā Dios chi
cúñáhnú cā yā nsūú cā ánō ō,
de jínī ndihi yā ndācá-ni.
21 Túsaá ñanī mánī, tú jínī
ánō ō jāá nduú nā cuāchi ó,
ñúcuán de cúcáhnú inī ō jā
vāha sáhá ó nūū Yāā Dios.
22 De ndācá jā cācān ō nūū
yā, de squíncuu yā jā jícān ō,
chi suni squíncuu ó ndācá tiñu
ndácu yā, de sáhá ó tiñu jā
cúsiī inī yā.
23 De yáhá cúu tiñu ndácu
yā: Jā ná cándíja ó jā ní nsāhá
Sēhe yā Jesucristo jēhē ō, jíín
jā ná cúndáhví inī ō táhán ó, tá
cúu nūū ní ndacu yā tiñu nūū
ō.
24 De ndācá nchivī jā
squíncuu tiñu ndácu Yāā Dios,
íñí nīhin ji jíín yā, de ndéē yā
inī ánō ji. De jíín maá Espíritu
Santo jā ní jēhe yā jā ndéē inī
ánō ō, jíín maá yā de jínī ō jā
ndéē Yāā Dios inī ō.

4

Tūhun jā váji nūū Espíritu jíín tūhun jā cáhān contra sīquī Cristo

1 Ñanī mánī, mā cándíja nú
ndācá tēe jā cáhān dē jā jíín
Espíritu Yāā Dios nácani dē
tūhun. Chi sa coto túnī nū
dē, tú jondē nūū Yāā Dios vāji
tūhun cáhān ndá dē á nduú.
Chi inī ñayīví ja nī nquenda
cuāhā tēe nácani tūhun stáhví,
de cáhān ndá dē jā jondē nūū
Yāā Dios vāji.
2 De suha de cunī ndá nú
ní iin cúu jā cáhān jíín Espíritu
Yāā Dios: Ndācá nchivī jā
cáhān ndāā jā ní nquiji Je-
sucristo jā ní nduu ndija yā
tēe, maá ji cúu jā cáhān jíín
Espíritu Yāā Dios.
3 De ndācá nchivī jāá nduú
jétúhún jā súcuán nī nduu
yā tēe, maá ji chi nsūú jíín
Espíritu Yāā Dios cáhān ji. Chi
sa cúu ji contra sīquī Cristo.
De ja nī jini ndá nú tūhun jā
quiji nchivī jā cāhān súcuán,
de mitan ja íyó ji inī ñayīví.
4 Séhē, ndá máá nú cúu sēhe
Yāā Dios, de ja nī ncundeé
nú sīquī ndá tēe stáhví ñúcuán.
Chi ñáhnú cā cúu poder maá
Yāā jā ndéē inī nū, nsūú cā
poder maá jā ndéē inī nchivī
ñayīví jā stáhví.
5 Chi ndá máá ji cúu cuenta
ñayīví, de suu cúu jā cáhān ji
cuenta ñayīví. De nchivī jā
cúu cuenta ñayīví, níni ji tūhun
ñúcuán.
6 Sochi maá ó chi sēhe Yāā
Dios cúu ó. De nchivī jā jínī
nāsa Yāā cúu Yāā Dios, maá ji
níni ji tūhun jā cáhān ō. De
nchivī jāá nsūú sēhe Yāā Dios
cúu, chi nduú níni ji tūhun jā
cáhān ō. De súcuán de cunī ō
ní nchivī cúu jā cáhān tūhun
ndāā, ní nchivī cúu jā cáhān
tūhun stáhví.

Maá-ni tūhun cúndáhví inī íyó jíín Yāā Dios

7 Ñanī mánī, ná cúndáhví inī
ō táhán ó, chi tūhun cúndáhví
inī, jondē nūū Yāā Dios vāji.
De ndācá nchivī jā cúndáhví
inī táhán, chi sēhe Yāā Dios
cúu ji, de jínī ji nāsa Yāā cúu
Yāā Dios.
8 De nchivī jāá nduú
cúndáhví inī táhán, nduú jínī

ji nāsa Yāā cúu Yāā Dios, chi maá-ni tūhun cúndáhví inī íyó jíín Yāā Dios.

9 Suha cúu jā ní stéhēn Yāā Dios nāsa cúndáhví inī yā yóhó, chi nī ntají yā Sēhe yā nī nquiji inī ñayīví yáhá, vísō mátúhún-ni yā íyó, tácua cutecū ō níí cání sāhá yā.

10 De yáhá cúu tūhun cúndáhví inī: Nsūú jā xihna cā maá ó ní íyo mānī ō jíín Yāā Dios, chi sa maá yā cúu jā ní ncundáhví inī yóhó. De nī ntají yā Sēhe yā nī nquiji, tácua sōcō yā maá yā jā candeē yā cuāchi ó.

11 Ñanī mánī, tú súcuán nī ncundáhví inī Yāā Dios yóhó, de suni súcuán cánuú jā cundáhví inī ō táhán ó.

12 Ni iin nchivī nduú jínī cuitī ji nūū Yāā Dios. Sochi tú cúndáhví inī ō táhán ó, de ndéē Yāā Dios inī ánō ō, de ja nī jija vāha inī ō jíín tūhun cúndáhví inī.

13 De maá Espíritu Santo jā ní jēhe yā jā ndéē inī ō, maá yā stéhēn jā íñí nīhin ó jíín Yāā Dios, de ndéē Yāā Dios inī ō.

14 De nī jinī ndá nī de cáchī tūhun nī jā maá Tatá ó nī ntají yā Sēhe yā nī nquiji, tácua scácu yā nchivī ñayīví.

15 De tú ní-ni nchivī jétúhún ji jā Sēhe Yāā Dios cúu Jesús, túsaá de íñí nīhin ji jíín Yāā Dios, de ndéē Yāā Dios inī ji.

16 De maá ó chi ja nī jinī ō de nī ncandíja ó jā cúndáhví inī Yāā Dios yóhó. Chi maá-ni tūhun cúndáhví inī íyó jíín Yāā Dios. De nchivī jā cúndáhví inī táhán, íñí nīhin ji jíín Yāā Dios, de ndéē yā inī ánō ji.

17 De súcuán cúu jā jíja vāha inī ō jíín tūhun cúndáhví inī, tácua mā cúyūhú ó quīvī juicio jā sāhá ndāā yā tiñu ó. Chi tá cúu nūū cúndáhví inī Cristo, suni súcuán sáhá maá ó inī ñayīví yáhá.

18 De tú íyó mānī ō jíín yā, de nduú yúhú ó nūū yā. Chi tú nī jija ó jíín tūhun mānī ō jíín yā, de nduú nā sīquī cuyūhú ó nūū yā. Chi tūhun yúhú cúu jā yúhú ó cundoho ó castigo. Jā suu cúu jā nchivī jā yúhú, ncháha ca cuja vāha ji jā coo manī ji jíín yā.

19 De yóhó chi mānī ndasí ó jíín Yāā Dios, chi xihna cā maá yā nī ncundáhví inī yā yóhó.

20 Sochi tú iin nchivī cáhān ji jā mānī ji jíín Yāā Dios, de tú quítī inī ji jínī ji táhán ji, túsaá de nchivī stáhví-ni cúu ji. Chi tú iin nchivī nduú íyó mānī ji jíín táhán ji jā jínī ji nūū, de mā cūú coo manī ji jíín Yāā Dios jāá nduú jínī ji nūū.

21 Chi ja nī ndacu yā tiñu yáhá nūū ō: Nchivī jā íyó mānī jíín Yāā Dios, suni ná cóo manī ji jíín táhán ji.

5

Jā cúndeé ó sīquī jānēhén jā íyó inī ñayīví

1 Ndá nchivī jā cándíja jā Jesús cúu Cristo, Yāā jā ní ntají Yāā Dios, ndá máá ji cúu sēhe Yāā Dios. De nchivī jā mānī jíín Yāā cúu Tatá, suni cúndáhví inī ji ndá nchivī cúu sēhe yā.

2 Chi tú íyó mānī ō jíín yā de squíncuu ó tiñu ndácu yā, de

súcuán de jínī ō jā cúndáhví inī ō nchivī jā cúu sēhe yā.

3 Chi jā squíncuu ó tiñu ndácu Yāā Dios cúu jā mānī ō jíín yā. De tiñu ndácu yā chi nduú vēe.

4 Chi ndācá nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios, cúndeé ji sīquī jānēhén jā íyó inī ñayīví. De jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, ñúcuán cúu fuerza jā sáhá jā cúndeé ó.

5 Maá-ni nchivī jā cándíja jā Jesús cúu Sēhe Yāā Dios, maá ji cúu jā cúndeé sīquī jānēhén jā íyó inī ñayīví.

Tūhun jā cáhān ndāā sīquī Sēhe Yāā Dios

6 De tá nī nquiji Jesucristo inī ñayīví, de nī jenduté yā jíín ndute, de nī jati nīñī yā jā ní jīhī yā jēhē ō. De nsūú maá-ni jā ní jenduté yā jíín ndute, chi suni nī jati nīñī yā. De maá Espíritu Yāā Dios cáhān ndāā tūhun yā, chi nūū maá Espíritu vāji tūhun ndāā.

7 Chi inī andiví íyó ūnī jā cáhān ndāā sīquī tūhun yáhá: Maá Yāā cúu Tatá, jíín Yāā cúu Tūhun, jíín Espíritu Santo. De ndinúnī yā chi iin-ni cúu yā.

8 De inī ñayīví suni íyó ūnī jā stéhēn ndāā: Maá Espíritu, jíín jā ní jenduté Jesús, jíín jā ní jati nīñī yā. De ndinúnī yáhá chi inuú-ni stéhēn tūhun yā.

9 De jétáhví ó tūhun jā cáhān ndāā ndá tēe, sochi ñáhnú cā cúu tūhun jā cáhān maá Yāā Dios. De tūhun jā ní ncāhān yā cúu tūhun Sēhe yā.

10 Nchivī jā cándíja jā Sēhe Yāā Dios cúu Jesús, ja nī ncundaā inī ji tūhun yáhá jā ní ncāhān Yāā Dios. De nchivī jāá nduú cándíja jā ní ncāhān Yāā Dios, modo jā sáhá ji jā Yāā stáhví cúu yā, chi nduú cándíja ji tūhun jā ní ncāhān ndāā yā sīquī Sēhe yā.

11 De tūhun ndāā ñúcuán cúu jā ní nsāhá yā jā cutecū ō níí cání, de Sēhe yā ndíso tūhun cutecū ō.

12 Nchivī jā íyó ji jíín Sēhe yā, ja nī nīhīn táhvī ji cutecū ji. Sochi nchivī jāá nduú íyó jíín Sēhe yā, mā níhīn táhvī ji cutecū ji.

Tūhun consejo jā sándīhí

13 Tūhun yáhá tée nī cuēē nūū ndá ndóhó jā cándíja Sēhe Yāā Dios, tácua cucáhnú inī nū jā ní nīhīn táhvī nū cutecū nū níí cání.

14 De cúndeé cúcáhnú inī ō Yāā Dios, chi jínī ō jā tú nā-ni cúu jā jícān ō nūū yā de tú jā jétahān inī maá yā cúu, de níni yā jā jícān ō.

15 De tú jínī ō jā níni yā jā jícān ō, túsaá de suni jínī ō jā squíncuu yā jā ní jīcān ō.

16 Tú iin nchivī jínī ji jā sáhá táhán ji cuāchi, de tú nsūú cuāchi jā tānū tāhvī ji cúu, de ná cácān táhvī ji nūū Yāā Dios, de cuāha yā tūhun jā cutecū táhán ji, de tú nsūú cuāchi jā tānū tāhvī ji cúu. Iyó cuāchi jā tānū tāhvī ji sáhá, de nduú cáhān ni jā cācān táhvī nū jēhē nchivī jā sáhá cuāchi ñúcuán.

17 Ndācá tiñu néhén cúu cuāchi, de íyó cuāchi jāá nsūú jā tānū tāhvī ji cúu.

18 De jínī ō jā ndācá nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios, nduú jíca ji jíín cuāchi. Chi Yāā cúu Sēhe Yāā Dios, jíto vāha yā ji.

De nduú ná cúu sāhá tāchī cúñáhnú jíín ji.

19 De jínī ō jā sēhe Yāā Dios cúu ó. De nchivī níí ñayīví yíhí ji ndahá tāchī cúñáhnú.

20 De suni jínī ō jā ní nquiji Sēhe Yāā Dios, de nī nsāhá yā jā cuu jīcūhun inī ō, tácua cunī ō nāsa Yāā cúu maá Yāā ndāā. De íyó inuú inī ō jíín Yāā ndāā, suu jíín maá Sēhe yā Jesucristo. Maá yā cúu ndija Yāā ndāā, de maá yā sáhá jā cutecū ō níí cání.

21 Séhē, cujiyo ndá nú nūū ndācá jāá nsūú Yāā ndāā cúu. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN JUAN APOSTOL

Tūhun ndāā jíín tūhun cúndáhví inī

1 Maá sá cúu tēe ñáhnú jā ndíso tíñú, de tée sá carta yáhá cuēē nūū ní jā cúu ní hermana jā ní nacāji Yāā Dios, jíín nūū ndá sēhe ní. De mānī sá jíín ndá ní sáhá tūhun ndāā yā, de nsūú mátúhún-ni sāán, chi saá-ni ndācá nchivī jínī tūhun ndāā.

2 De mānī sá jíín ndá ní sīquī jā cándíja ó tūhun ndāā yā jā íyó inī ánō ō, de coo jíín ó níí cání.

3 De ñúhún inī sá jā Tatá ó Yāā Dios jíín Sēhe yā Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha níhín, de cundáhví inī yā níhín, de sāhá yā jā coo ndeé coo siī inī ní, jíín tūhun ndāā jíín tūhun cúndáhví inī.

4 Nī ncusiī ndasí inī sá, chi nī jinī sá jā sava sēhe ní jíca ji jíín tūhun ndāā, tá cúu nūū ní ndacu maá Tatá ó Yāā Dios nūū ō.

5 Hermana, cáhān ndāhví sá jíín ní jā ná cúndáhví inī ō táhán ó. De tūhun yáhá jā tée sá cuēē nūū ní, nsūú iin tiñu jéé jā cáta ndácu yā cúu, chi tiñu jā ní ndacu yā nūū ō jondē tá nī nquijéhé ó cándíja ó cúu.

6 De jā cúndáhví inī ō táhán ó cúu jā caca ó tá cúu nūū ní ndacu yā nūū ō. De tiñu jā ní ndacu yā cúu jā caca ní jíín tūhun cúndáhví inī, tá cúu nūū ní jini ndá ní jondē tá nī nquijéhé ní cándíja ní.

Sīquī ndá tēe stáhví

7 Chi cuāhā tēe stáhví nī nquee dē níí ñayīví, de nduú jétúhún ndá dē jā ní nquiji Jesucristo nī nduu yā tēe. De tēe jāá nduú jétúhún súcuán, cúu ndá dē tēe stáhví, de cúu dē contra sīquī Cristo.

8 Coto ndá ní jā má snáā ní tāhvī sīquī tiñu váha jā ní nsāhá ní, chi sa jā ná níhīn ní ndihi tāhvī ní.

9 De tú nā-ni nchivī tiin ji incā tūhun, de chisó cā ji nūū tūhun jā ní stéhēn Cristo, túsaá de nduú íyó Yāā Dios jíín ji. Sochi nchivī jā quéndōo jíín tūhun jā ní stéhēn Cristo, túsaá de íyó Tatá ó jíín ji, de suni íyó Sēhe yā jíín ji.

10 De tú quenda iin nchivī vehe ní, de tú nduú quétáhán tūhun stéhēn ji jíín tūhun yáhá, de mā cuáha ní tūhun cundeē ji vehe ní, de ni mā cáhān ní tūhun ndeé inī jíín ji.

11 Chi nchivī jā cáhān tūhun ndeé inī jíín ji, chíndeé táhán jíín ji sīquī tiñu néhén jā sáhá ji.

Tūhun jā sándīhí

12 Iyó cuāhā tūhun jā cāhān cā sá jíín ndá ní, sochi nduú cúnī sá tee sá nūū túti jíín tinta. Chi ñúhún inī sá jā cuēē sá de nacunī tāhán ó, de natúhún ó, tácua cusiī ndasí inī ō.

13 Ndācá sēhe cūhū ní, ñahan jā suni nī nacāji yā, cáhān ndá ji jā sāhá ndeé inī ní. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UNI JA NI NTEE SAN JUAN APOSTOL

Jā jétúhún dē tēe náni Gayo

1 Maá nī cúu tēe ñáhnú jā
ndíso tíñú, de tée nī carta
yáhá cuēē nūū nū, amigo
Gayo, chi mānī ni jíín nú sáhá
tūhun ndāā.

2 Ñanī mánī, jícān táhvī ni
jā ná quíhīn vāha ndācá tiñu
sáhá nú, jíín jā coo vāha nú, tá
cúu nūū íyó vāha ánō nū jíín
tūhun yā.

3 Nī ncusiī ndasí inī ni tá nī
nquenda sava hermano de nī
ncachī tūhun ndá dē nūū ni
nāsa vāha squíncuu nú ndācá
tiñu ndāā, chi jíca ndaā nū.

4 Nduú cā nā incā tūhun
sáhá jā cúsiī cā inī ni, chi maá-
ni jā níhīn ni tūhun jā jíca ndaā
ndá nchivī jā cúu tá cúu sēhe
nī sīquī jā ní scándíja nī ji.

5 Ñanī mánī, vāha ndasí
sáhá nú jā chíndeé nú ndācá
hermano, de víhí cā tú tēe ñuū
jīcá cúu dē.

6 Chi ndá tēe ñúcuán nī
nacani dē tūhun nūū nchivī
cándíja yáhá, nāsa cúndáhví
inī nū dē. De jícān ni favor jā
chindeé cā nū ndá dē, tú nā
cuá jíni ñúhún dē jā caca cā dē
ichi nūū quíhīn dē, tá cúu nūū
jétahān inī Yāā Dios.

7 Chi ndá tēe ñúcuán nī
nquee dē jíca dē sīquī tiñu Je-
sucristo. De nduú nā xūhún
quéhen ndá dē nūū nchivī jāá
nduú jínī tūhun Yāā Dios.

8 Jā ñúcuán cánuú jā coto ó
dē, de chindeé ó dē jā nácani
dē tūhun ndāā.

Sīquī jāá nduú vāha sáhá Diótrefes

9 Ja nī ntee nī iin carta
nūū nchivī cándíja jīñā. Sochi
Diótrefes nduú jétáhví dē
tūhun cáhān ni, sīquī jā cúnī
dē cuñáhnú maá dē nūū ji.

10 Jā ñúcuán de tá cuēē ni
de cāhān ni nūū dē sīquī tiñu
sáhá dē, chi ndasí sátúhún
dē de cáhān dē tūhun stáhví
sīquī ndá nī. De nsūú vāchi
ñúcuán-ni sáhá dē, chi suni
nduú jétáhví dē ndācá her-
mano jā quénda nūū dē, de
jásī dē jā má cuétáhví nchivī
nūū ndá hermano ñúcuán. De
nchivī jā jétáhví nūū ndá her-
mano, távā dē ji nūū nátacā
ndá nchivī cándíja.

11 Ñanī mánī, mā ndācú nú
nchivī jā sáhá tiñu néhén, chi
sa nchivī jā sáhá tiñu váha.
Chi sēhe Yāā Dios cúu ndá
nchivī jā sáhá tiñu váha. Sochi
nchivī jā sáhá tiñu néhén,
nduú jínī ji nāsa Yāā cúu Yāā
Dios.

Jā cáhān ndá ji jā vāha sáhá Demetrio

12 Ndācá nchivī chi cáhān ji
jā vāha sáhá Demetrio. De jíín
tiñu ndāā jā sáhá dē, de stéhēn
jā tēe ndāā cúu dē. De suni
súcuán cáhān ndá máá nī, de
jínī ndá nú jā íyó ndāā tūhun
cáhān ni.

Tūhun jā sándīhí

13 Iyó cuāhā tūhun jā cāhān
cā ni jíín nú, de nduú cúnī ni
tee nī jíín tinta jíín pluma.

14 Chi ñúhún inī ni cuēē
yachī ni tácua nacunī tāhán ó,
de natúhún ó.
15 De ñúhún inī ni jā ná cóo
ndeé coo siī inī nū. Ndācá
amigo ō yáhá cáhān ji jā sāhá
ndeé inī nū. De suni cāhān nū
jíín ndācá amigo jīñā jā sāhá
ndeé inī ji.

CARTA JA NI NTEE SAN JUDAS APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

1 Maá nī cúu Judas ñanī Jacobo, de mozo Jesucristo cúu nī. De tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivī jā ní ncana maá Tatá ó Yāā Dios, de nī nsāhá yā jā íyó ndoo íyó īī nū nūū yā jā cúu nú nchivī mānī yā jíín. De Jesucristo jíto vāha yā ndá nú nūū jānēhén, sīquī jā yíhí nú ndahá yā.

2 De ñúhún inī ni jā ná cúndáhví cā inī yā ndá nú, de sāhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū, de coo manī ndasí yā jíín nú, de ná ndúcuahā cā ndá ñúcuán nūū nū.

Sīquī ndá tēe jā stéhēn tūhun stáhví
(2 Pedro 2.1-17)

3 Ñanī mánī, ndasí nī ncuu inī ni jā tee nī carta nūū ndá nú sīquī tūhun jā ní scácu yā ndá ndóhó de saá-ni ndá nduhū. Sochi nī jinī ni jā cánuú cā jā tee nī carta jā sndíhvī inī ni ndá nú tácua nducú ndéé nú jā má cásī nchivī ndá tūhun cándíja ó. De tūhun yáhá chi ja nī jēhe yā iin vuelta-ni nūū ndá nchivī maá yā.

4 Chi sava tēe nī stáhví dē ndá ndóhó nī nquīvi dē māhñú ndá nú. De ndá tēe ñúcuán chi jondē janahán ja cáhān tutū īī jā tānū tāhvī dē sīquī tiñu sáhá dē. Cúu ndá dē tēe nēhén, chi cáhān dē jā vāha inī Yāā Dios, de jā ñúcuán vātu-ni sáhá dē ndá tiñu néhén chi mā cuáha yā castigo, cáchī dē. De nduú jétúhún ndija dē Jētohō ō Jesucristo jíín Yāā Dios, jā mátúhún yā-ni cúñáhnú nūū ō.

5 De mitan chi vísō ja jínī vāha ndá nú, de cúnī ni jā nandacu nī nūū nū nāsa nī nsāhá maá Jētohō ō. Chi nī scácu yā nchivī Israel janahán, nī nchindeé yā ji jā ní jinu ji inī ñuū tátū Egipto cuāhān ji. De vísō súcuán de cuéé cā de nī snáā yā sava ji jāá nduú ní ncándíja.

6 De suni nūcūhun inī nū sīquī ndá ángel yā jā ní sndóo tiñu ndíso, de nī sndóo nūū ní ndeē andiví. De Yāā Dios nī nchindasī yā, de ndétu ndá jondē quenda quīvī cāhnú jā sāhá ndāā yā tiñu. De núhnī jíín cadena, de ndéē níí cání nūū cūnú nūū neē.

7 De suni nī sndóho yā nchivī ñuū Sodoma jíín ñuū Gomorra jíín sava cā ñuū jā ní īyo ñatin, chi suni nī nsāhá nēhén ji tá cúu nūū ní nsāhá ndá ángel ñúcuán jondē janahán cā. De ndá máá ji nī jica ndiī ji de nī nsāhá ji ndācá cuāchi néhén ndasí. De nī nīhīn ji castigo ñuhūn jā cáyū níí cání, de súcuán cúu ji ejemplo nūū ndihi nchivī.

8 De ndá tēe stáhví jā ní nquīvi māhñú ndá nú, vísō jínī dē jā súcuán nī nsāhá yā, de jáni cāhá inī dē, de sáhá téhén dē yiqui cúñu dē, de squéne yichī dē ndá tēe jā ndácu tiñu maá Jētohō ō,

de cáhān nēhén dē sīquī ndá ángel jā cúñáhnú nūū sūcún.

9 De nsūú súcuán ní nsáhá ángel Miguel, vísō ángel cúñáhnú cā cúu yā. Chi nduú ní ncáhān nāvāha yā de ni nduú ní ndácunehen yā cuāchi sīquī tāchī cúñáhnú tá nī nsāsáhán táhán yā jíín tāchī jā síquī yiqui cúñu Moisés tá nī jīhī dē. Chi suha-ni nī ncāhān yā: Maá Yāā Dios, Yāā cúu Jētohō ō, cuxeēn yā nūū nū, ncachī Miguel.

10 Sochi ndá tēe stáhví yáhá chi cáhān nēhén dē sīquī ndācá jāá nduú jícūhun inī dē. De ndācá modo jā névāha dē sīquī jā súcuán cáá dē, tá cúu quiti yúcú jā súcuán cáá tī, suu ñúcuán sāhá jā tānū tāhvī dē.

11 Nāçā xēēn cundoho ndá dē túsaá, chi nduú jétáhví dē Yāā Dios, tá cúu nūū nduú ní jétáhví Caín. De sīquī jā cúnī ndá dē nīhīn dē xūhún de stéhēn dē tūhun stáhví, tá cúu nūū ní nsāhá Balaam. De tānū tāhvī ndá dē, tá cúu nūū ní ndoho Coré, chi nī jīhī dē sīquī jā ní ncunīhin inī dē.

12 Ndá tēe yáhá tá ndútútú dē jíín ndá nú jā yájī mānī nū, de sáhá ndá dē tiñu jā cúcanoō nū. Chi sīī yájī dē jíhi dē, sochi nduú sáhá dē cuenta nāsa cajī incā nchivī, chi maá dē-ni ndíhvī inī dē cajī vāha dē. De jā stíví ndasí ndá dē, de cúu ndá dē tá cúu vīcō yíchí jā stéchí tāchī. De suni cúu dē tá cúu ñutun jāá nduú jéhe ndīhā. De cúu dē tá cúu ñutun jā ní nquee jondē jíín yoho, de nduú nā modo cuitī cā jā nene numa.

13 De tá cúu nūū jísō ndute mar de quénda tīñū, súcuán cúu ndá dē jíín tiñu néhén jā cúu tūhun canoō. De cúu dē tá cúu tiūūn jā ní nsana ichi. De ja íyó tūha nūū neē ndasí nūū cundeē ndá dē níí cání.

14 De nūū ní nchāha īñū tatā Adán, de nī ncacu Enoc, de nī nacani dē tūhun jā ní stéhēn Yāā Dios nūū dē sīquī ndá tēe yáhá, ncachī dē: Maá Jētohō ō nī stéhēn yā nūū ni jā iin quīvī de quiji yā jíín cuāhā mil ángel yā.

15 De sāhá ndāā yā tiñu ndācá nchivī, de stánū tāhvī yā ndá nchivī nēhén. Chi cúsá maá tiñu néhén sáhá ji sīquī jā cánēhén maá ji, de cáhān ji cuāhā tūhun nāvāha sīquī yā. Ncachī Enoc.

16 Ndācá tēe yáhá chi maá-ni jā cáhān sōó dē de cáhān dē sīquī nchivī. De maá-ni jā cúsiī inī ndá máá dē cúu jā ndúcú dē. De cáhān dē jā tēe téyíí cúu dē, de cáhān yíñúhún dē jíín nchivī tácua nīhīn dē jacū nūū ji.

Jā sndíhvī inī Judas nchivī cándíja

17 Sochi ndá máá nú, ñanī mánī, nūcūhun inī nū ndá tūhun jā ja nī nacani ndá apóstol maá Jētohō ō Jesucristo.

18 Chi nī ncāhān ndá dē: Tá cuāndihi quīvī de quiji ndá tēe jā cuācū catá sīquī tūhun ndāā yā, de sāhá dē ndācá tiñu néhén jā ndíyo inī maá dē. Súcuán ncachī tūhun ndá apóstol.

19 Ndá tēe yáhá cúu jā sáhá síín nchivī. De maá-ni jā ndíhvī inī dē ndācá jā cútíndí

inī maá dē, chi nduú íyó Espíritu yā jíín dē.
20 Sochi ndá máá nú ñanī mánī, cuja vāha inī nū jíín ndá tūhun ndoo ndasí jā cándíja nú. De cācān táhvī nū jíín fuerza Espíritu Santo.
21 De quendōo nīhin nú jíín tūhun jā cúndáhví inī Yāā Dios ndá nú. De cundetu nú quīvī jā cutecū nū níí cání sāhá maá Jētohō ō Jesucristo sīquī jā cúndáhví inī yā ndá nú.
22 De sava nchivī jā jáni síquí inī, nducú ndá nú modo scándíja nú ji.
23 De nducú ndéé nú jā cācu ji nūū cuáchi ji, chi modo jā stáá nú ji nūū ñúhūn. De sava cā ji chi cundáhví inī nū ji scácu nú ji, de mā quétahān cuitī inī ndá nú cuāchi ji, chi cuquini inī nū jondē sahma ji jā ní ncutéhén jíín tiñu néhén jā sáhá ndá ji.

Tūhun jā cúñáhnú Yāā Dios níí cání

24 De Yāā Dios chi mátúhún-ni maá yā cúu Yāā ndīchí, Yāā scácu yóhó. De íyó poder yā jā coto yā ndá ndóhó jā má quívi nú cuāchi, jíín jā sāhá yā jā cuiñi ndá nú nūū yā nūū viī ndasí cúñáhnú yā, de quīvī ñúcuán de coo ndoo ndá nú nūū yā, de cusiī ndasí inī nū sāhá yā.
25 De ná cáhān ō jā viī ndasí cúñáhnú yā sīquī jā ní nsāhá yā jā jíín Jētohō ō Jesucristo. De ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí yā, de ndácu yā tiñu jíín poder jā ndíso yā jondē janahán ndasí jíín jondē mitan jíín jondē níí cání. Súcuán ná cóo. Amén.

TIÑU JA COO JA NI JINI NIJIN SAN JUAN

Jā ní stéhēn Jesucristo ndācá tiñu jā coo

1 Tūhun yáhá cúu jā ní ncachī Yāā Dios nūū Jesucristo nāsa coo ndācá tiñu quiji, tácua nacachī tūhun yā nūū nchivī cándíja jā cúu ndá ji mozo yā. De stéhēn yā nūū ji ndācá tiñu jā ñamā coo. De nī ntají yā ndá ángel yā nī nquiji nī stéhēn nijīn tiñu ñúcuán nūū nduhū Juan jā cúu nī mozo yā.

2 De maá nī cáchī tūhun ndāā ni sīquī ndācá jā ní jinī ni ñúcuán, de nácani ndaā ni tūhun Yāā Dios jíín tūhun jā ní ncāhān ndāā Jesucristo.

3 Nācā ndetū nchivī jā cáhvi tutū yáhá, de suni nācā ndetū nchivī jā níni ji jā cáhvi nchivī ndācá tūhun yáhá jā ní ncachī Yāā Dios, de chúhun inī ji. Chi ja cuācuñatin quīvī jā coo ndācá tiñu jā yósō nūū tutū yáhá.

Jā tée Juan carta nūū ndihújā grupo nchivī cándíja

4 Maá nī cúu Juan, de tée nī tūhun yáhá cuēē nūū ndá ndóhó, ndihújā grupo nchivī cándíja jā íyó Asia. De ñúhún inī ni jā maá Yāā Dios ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó, de sāhá yā jā coo ndeé coo sīī inī nū. Chi maá yā cúu Yāā jā íyó mitan, de nī īyo yā níí cání, de coo yā níí cání. De ñúhún inī ni jā suni súcuán sāhá ndihújā Espíritu jā íyó yā yuhú mesa nūū ndácu Yāā Dios tiñu.

5 De ñúhún inī ni jā suni súcuán sāhá Jesucristo, Yāā jā cáhān ndāā ndācá tūhun. De xihna cā maá yā nī natecū māhñú ndīyi. De cúñáhnú yā nūū ndācá rey jā íyó ñayīví. De maá yā cúndáhví inī yā yóhó, de nī naquete yā yóhó nūū cuáchi ó jíín nīñī yā.

6 De nī nsāhá yā jā ní nduu ó rey jíín sūtū jā sátíñú ó nūū Tatá yā Yāā Dios. De ná cáhān ō jā viī ndasí cúñáhnú yā de tíin yā poder níí cání. Amén.

7 Cunini ndá nú tūhun yáhá, chi ndiji Cristo jíín vīcō. De ndiviī nchivī cunī ji nūū yā, de jondē jíín nchivī jā ní stácuēhé ji yā. De ndācá raza nchivī níí cáhnú ñayīví cuacu ji jāá nduú ní ncándíja ji yā. Súcuán cúu jā coo.

8 Suha cáhān maá Jētohō ō, Yāā tíin ndihi poder: Maá nī cúu tá cúu letra A jā xíhna ñúhún jíín letra Z jā sándīhí, chi maá nī nī squíjéhé ndihi de maá nī sínu, cáchī maá Yāā jā íyó mitan, de nī īyo yā níí cání, de coo yā níí cání.

Jā ní jinī Juan jā viī cúñáhnú Cristo

9 Maá nī cúu Juan jā cúu hermano ndá nú. De inuú-ni ndóho nī tūndóhó jíín ndá nú sīquī jā cándíja ó Jesucristo, de inuú-ni ndácu Yāā Dios tiñu nūū ō, de inuú-ni jéndeé inī ō sáhá Jesucristo. De sīquī jā ní nacani nī tūhun Yāā Dios jíín jā ní ncachī ndāā ni tūhun Jesucristo, jā ñúcuán nī ntiin ndá ji nduhū jā cúu nī preso,

chi nī nchuhun ji nduhū isla jā nání Patmos.

10 De iin domingo nī jinī ni iin jā ní stéhēn maá Espíritu Santo nūū ni. De nī jini nī iin jā cána jee nīhin ichi chátā ni tá nūū cúu jā tívī trompeta.

11 De nī ncāhān jíín nī: Maá nī cúu tá cúu letra A jā xíhna ñúhún jíín letra Z jā sándīhí, chi maá nī cúu Yāā jā íyó jondē xihna ñúhún de coo nī níí cání. De tee nú nūū iin tutū ndācá jā cunī nū, de tají nú quīhīn nūū ndihújā grupo nchivī cándíja jā íyó níí cáhnú Asia, suu inī ñuū Efeso, jíín Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, jíín Laodicea, ncachī.

12 Ñúcuán de nī ndicó cóto nī jā cunī ni ní iin cúu jā cáhān jíín nī. De tá nī ndicó cóto nī de nī jinī ni ūjā candelero oro.

13 De māhñú ndihújā candelero ñúcuán íñí maá Yāā nī nduu tēe. De ñúhún yā iin sahma cání jā quénda jondē nūū jēhē yā. De núhnī iin cinturón oro yīcā yā.

14 De ixi xínī yā chi yaa tá cúu ixi tīcāchí, tá cúu yuhvā volcán. De tīnūú yā jéndūtē tá cúu yáñuhūn.

15 De jēhē yā xíñū tá cúu cāa cuāán jā ní ndūhvā nūū horno. De níhin ndasí jā cáhān yā, tá cúu nūū níhin cuāhā yūte nāhnú.

16 De ndahá cuáhá yā tíin yā ūjā tiūūn. De yuhú yā quée jā cáá tá cáá espada jā xēēn ndúū lado. De nūū yā cáá tá cáá ncandiī jā ndíī vāha.

17 De tá nī jinī ni yā de nī ndicó cáva nī nūū jéhē yā modo jā ní jīhī ni. De nī ntee yā ndahá cuáhá yā sīquī ni, de nī ncāhān yā: Mā cúyūhú nú. Maá nī cúu Yāā jā íyó jondē xihna ñúhún de coo nī níí cání.

18 De Yāā técū cúu nī. Chi nī jīhī ni de nī natecū ni, de mitan chi técū ni níí cání. De maá nī tíin poder sīquī cuēhē jáhnī nchivī jíín sīquī lugar nūū ndéē ánō ndá ndīyi.

19 Túsaá de tee nú nūū tutū ndācá jā ní jinī nū, jā cúu mitan jíín jā coo ichi núū.

20 De yáhá cúu tūhun yíyuhū jā stéhēn ni sīquī ndihújā tiūūn jā ní jinī nū jā tíin nī ndahá cuáhá nī, jíín sīquī ndihújā candelero oro: Ndihújā tiūūn ñúcuán cúu tá cúu ndihújā jā cúñáhnú nūū ndihújā grupo nchivī cándíja. De ndihújā candelero cúu tá cúu ndihújā grupo nchivī cándíja.

2

Tūhun jā cuáhān ñuū Efeso

1 Tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nūū jā cúñáhnú nūū nchivī cándíja ñuū Efeso: Súcuán cáhān nduhū, Yāā jā tíin ndihújā tiūūn jíín ndahá cuáhá nī, de jíca nuu nī māhñú ndihújā candelero oro.

2 Ja jínī ni ndācá tiñu váha jā sáhá ndá nú, jā ndíhvī inī nū sīquī tūhun nī, jíín jā jéndeé inī ndá nú. De jínī ni jāá nduú jéhe ndá nú tūhun jā quīvi nchivī nēhén māhñú nú. De jínī ni jā ní jito túnī nū ndá tēe stáhví jā cáhān dē jā cúu

dē apóstol, de nī jinī nū jā tēe stáhví cúu dē.

3 De nī jendeé inī ndá nú nī ndoho nú tūndóhó, de nduú ní núu inī nū jā cúu ndasí nú jíín tiñu nī.

4 De vísō súcuán de íyó jacū jā cāhān ni nūū nū, chi nduú cā íyó mānī vāha nú jíín nī tá cúu nūū ní īyo mānī nū jíín nī quīvī yātā.

5 Túsaá de nūcūhun inī ndá nú ṇāsa nī sndóo ṇú tūhun jā ní īyo mānī nū jíín nī, de nacani inī nū, de sāhá nú tá nī nsāhá nú jondē quīvī ñúcuán. De tú mā nácani inī nū, de ñamā cuēē ni de ṡtáá nī candelero nū nūū íñí, cúu jā má cuīñí cā nū jíín nchivī cándíja.

6 De vísō súcuán de íyó iin jā váha jā sáhá ndá nú, chi nduú jétahān cuitī inī nū tiñu nēhén jā sáhá ndá nchivī jā níquīn tūhun jā stéhēn Nicolás. De suni maá nī nduú jétahān cuitī inī ni.

7 Nchivī jā íyó sōho ná tée sōho ji jā cáhān maá Espíritu Santo jíín ndá grupo nchivī cándíja. Ndācá nchivī jā cundeé sīquī jānēhén, cuāha nī tūhun jā cajī ji jāvíxī jā cúun xīnī ñutun jā sáhá jā cutecū ji níí cání. De ñutun ñúcuán íñí jondē andiví nūū íyó Yāā Dios nūū viī ndasí cáá.

Tūhun jā cuáhān ñuū Esmirna

8 De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nūū jā cúñáhnú nūū nchivī cándíja ñuū Esmirna: Súcuán cáhān nduhū, Yāā jā íyó jondē xihna ñúhún de coo nī níí cání, de nī jīhī ni de nī natecū ni.

9 Ja jínī ni ndācá tiñu váha jā sáhá ndá nú, jíín tūndóhó jā ndóho nú, jíín jā ndóho ndáhví nú. De vísō súcuán de cuícá ndá nú ndihi jā ndíso tūhun nī. De jínī ni jā cáhān nēhén ndá nchivī sīquī nū. Nchivī ñúcuán cáhān ji jā nchivī hebreo nchivī maá Yāā Dios cúu ji, de nduú chi jā stáhví jini, chi sa nchivī yíhí ndahá Satanás cúu ji.

10 De mā cúyūhú cuitī nū ndācá jā ndoho nú. Chi tāchī cúñáhnú ja ñatin sāhá jā quīvi sava ndá nú vecāa jā coto túnī ndá ndóhó, de cundoho nú tūndóhó ūxī quīvī. De cuiñi nīhin nú vísō jondē cuū nū, de cuāha nī premio nū jā cutecū nū níí cání.

11 Nchivī jā íyó sōho ná tée sōho ji jā cáhān maá Espíritu Santo jíín ndá grupo nchivī cándíja. Ndācá nchivī jā cundeé sīquī jānēhén, mā níhīn ji tūndóhó jā tānū tāhvī ji cuū ji vuelta ūū.

Tūhun jā cuáhān ñuū Pérgamo

12 De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nūū jā cúñáhnú nūū nchivī cándíja ñuū Pérgamo: Súcuán cáhān nduhū, Yāā névāha espada jā xēēn ndúū lado.

13 Ja jínī ni ndācá tiñu váha jā sáhá ndá nú, de jínī ni jā ndéē ndá nú māhñú nchivī jā tátúnī Satanás nūū. De vísō súcuán de íñí nīhin ndá nú jíín tūhun nī, de nduú ní náyūhú nú jā cándíja nú nduhū, ni quīvī jā ní jīhī Antipas, tēe nī squíncuu vāha nī nacani ndaā tūhun nī. Chi ñuū ndá nú íyó

ndá nchivī jā jétíñú Satanás, de nī jahnī ji Antipas.

14 De vísō súcuán de íyó jacū jā cāhān ni nūū ndá nú. Chi māhñú ndá nú nchivī ñuū Pérgamo íyó sava nchivī jā níquīn tūhun jā ní stéhēn Balaam. Chi tēe ñúcuán nī stéhēn dē nūū Balac nāsa squívi dē nchivī Israel cuāchi jā cajī ji jā ní nsōcō nūū ídolo jíín jā casíquí ndéē tāhán ji.

15 De suni íyó sava nchivī māhñú ndá nú jā cándíja cā ji tūhun jā ní stéhēn Nicolás, de tūhun ñúcuán chi nduú jétahān cuitī inī ni.

16 Túsaá de nacani inī ndá nú jā sndóo nú cuāchi nú. Chi tú nduú de ñamā cuēē ni jíín espada jā quée yuhú nī. De jíín ñúcuán de sndóho nī nchivī jā cándíja cā tūhun nēhén ñúcuán.

17 Nchivī jā íyó sōho ná tée sōho ji tūhun jā cáhān maá Espíritu Santo jíín ndá grupo nchivī cándíja. Ndācá nchivī jā cundeé sīquī jānēhén, scájī ni ji maná jā yíyuhū ichi andiví. De suni cuāha nī iin yūū cuījín nūū ji, de nūū yūū ñúcuán cundeē iin síví jéé, de ni iin nchivī mā cūní síví ñúcuán, chi maá-ni nchivī jā níhīn.

Tūhun jā cuáhān ñuū Tiatira

18 De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nūū jā cúñáhnú nūū nchivī cándíja ñuū Tiatira: Súcuán cáhān nduhū, maá Sēhe Yāā Dios jā jéndūtē tīnūú nī tá cúu yáñuhūn. De jēhē ni xíñū cáá tá cáá cāa cuāán jā ní ndūhvā.

19 Ja jínī ni ndācá tiñu váha jā sáhá ndá nú, chi cúndáhví inī nū táhán nú, de cándíja nīhin nú nduhū, de sátíñú nú nūū ni, de jéndeé inī nū. De jínī ni jā víhí cā sáhá ndá nú mitan nsūú cā jondē quīvī yātā.

20 De vísō súcuán de íyó jacū jā cāhān ni nūū nū. Chi íyó iin ñahan māhñú ndá nú jā nání Jezabel. De jéhe ndá nú tūhun jā stéhēn ña nūū nū. De cáchī ña jā nácani ña tūhun Yāā Dios. De nduú chi jíín tūhun stéhēn ña de stáhví ña nchivī cándíja jā cúu ji mozo ni. De sáhá ña jā cásíquí ndéē tāhán ji, jíín jā yájī ji jā ní nsōcō nūū ídolo.

21 De nī jēhe nī tiempo jā nacani inī ña, de nduú cúnī ña nacani inī ña jā sndóo ña jā cásíquí ndéē ña.

22 Túsaá de ná sáhá nī jā cava ña jíín cuēhē. De ndācá nchivī jā cásíquí ndéē jíín ña, suni cuāha nī tūndóhó xéēn nūū ji, de tú mā nácani inī ji jā sndóo ji tiñu néhén tá cúu nūū sáhá ñahan ñúcuán.

23 De sāhá nī jā cuū nchivī jā ní scándíja ña. De súcuán de cunī ndācá grupo nchivī cándíja jā maá nī cúu Yāā jā jínī ndihi nāsa cáá jāá ntúnī jíín ánō nchivī. De cuāha nī yāhvi iin iin nú tú nāsa nī nsāhá nú.

24 De sava cā nū jā íyó ñuū Tiatira, jāá nduú ní jétáhví tūhun jā stéhēn ñahan ñúcuán, de ni nduú ní ntíin nú tūhun jā cáhān ndá ji jā tūhun yíyuhū cā nūū Satanás cúu, jíín ndá máá nú cáhān ni jā má tēé cā ni incā tiñu sīquī nū.

25 Chi maá-ni jā quendōo nīhin nú jíín tūhun ndāā jā cándíja nú, de quendōo nīhin nú jíín jondē quīvī nenda nī.
26 Ndācá nchivī jā cundeé sīquī jānēhén, jíín jā squíncuu vāha tiñu jā cúnī ni jondē mitan de jondē quīvī sándīhí, sāhá nī jā cuñáhnú ji tatúnī ji nūū ndācá nación,
27 tá cúu nūū ní nsāhá Tatá nī jā cúñáhnú nī tátúnī ni. De tatúnī nīhin ji nūū ndācá nación. Chi tá cúu nūū cúun yúú ji quīsi tāhví, súcuán squéne yichī ji nchivī jāá nduú cándíja nūū ni.
28 De sāhá nī jā cunī ji nduhū jā viī cuñáhnú nī quīvī nenda nijīn ni, tá cúu nūū jínī ji lucero jā quénda túu.
29 Nchivī jā íyó sōho ná tée sōho ji tūhun jā cáhān maá Espíritu Santo jíín ndá grupo nchivī cándíja.

3

Tūhun jā cuáhān ñuū Sardis

1 De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nūū jā cúñáhnú nūū nchivī cándíja ñuū Sardis: Súcuán cáhān nduhū, maá Yāā jā névāha ndihújā Espíritu Yāā Dios jíín ndihújā tiūūn. Ja jínī ni ndācá tiñu jā sáhá ndá nú, de cáhān nchivī jā técū nū, sochi nūū nduhū chi modo ndīyi cúu ndá nú.
2 Natahvī inī nū, de ndijéhé nīhin nú jíín tiñu jā jacū-ni cā íyó de ndúcú naā. Chi ja jínī ni jāá nduú squíncuu vāha vāha nú nūū Yāā Dios.
3 De nūcūhun inī nū ndācá tūhun jā ní stéhēn ndá nūū nū. De candíja nú ndá tūhun ñúcuán de nacani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú. Chi tú mā nátahvī inī nū, de cuēē ni nūū nū iin sanaā-ni, modo jā iin sanaā-ni de quíji jācuīhná, de mā cūní nú nā hora jīnū ni nūū nū.
4 De vísō súcuán de íyó jacū nū ñuū Sardis jāá nduú ní nsáhá nú cuāchi, jā cúu modo jāá nduú ní nsáhá téhén nú sahma nú. Jā ñúcuán vāha yaa coo sahma nú caca nú jíín nī, chi nchivī vāha cúu ndá nú.
5 Chi ndācá nchivī jā cundeé sīquī jānēhén, cuāha nī sahma cuijín yaa cuhun ji. De mā sndóo nī síví ji nūū libro jā yósō síví nchivī cutecū níí cání. De cuetúhún nī ji nūū Tatá nī jíín nūū ndācá ángel yā.
6 Nchivī jā íyó sōho ná tée sōho ji tūhun jā cáhān maá Espíritu Santo jíín ndá grupo nchivī cándíja.

Tūhun jā cuáhān ñuū Filadelfia

7 De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nūū jā cúñáhnú nūū nchivī cándíja ñuū Filadelfia: Súcuán cáhān nduhū, Yāā ndoo Yāā ndāā, de névāha nī ndácáa rey David. De maá nī nácune jā quívi nchivī nūū tátúnī ni, de ni iin mā cūú nacasī, de maá nī nácasī, de ni iin mā cūú nacune.
8 Ja jínī ni ndācá tiñu váha jā sáhá ndá nú. De nī nacune nī modo iin viéhé jā quīvi ndá nú, de ni iin mā cūú nacasī. Chi vísō jacū-ni fuerza nū íyó, de nī ncandíja nú tūhun nī, de nduú jásī ndá nú yuhú nú jā cándíja nú nduhū.

9 De íyó sava nchivī jā yíhí ndahá Satanás, de cáhān ndá ji jā nchivī hebreo jíín nchivī maá Yāā Dios cúu ji, de nduú chi jā stáhví ji-ni. Túsaá de sāhá nī jā quenda ji nūū nū de cuiñi jítí ji nūū nū, de cunī ji jā mānī ni jíín nú.

10 De vāha nī squíncuu ndá nú tūhun jā ní ncāhān ni jā cuandeé inī nū. De jā ñúcuán scácu nī ndá ndóhó quīvī jā quiji iin tūndóhó xéēn sīquī nchivī níí cáhnú ñayīví, jā coto túnī ñúcuán ndá ji.

11 De ñamā nenda nī. Túsaá de quendōo nīhin ndá nú jíín tūhun cándíja nú, tácua ni iin mā cándeē premio nū.

12 Ndācá nchivī jā cundeé sīquī jānēhén, sāhá nī jā cuu ji tá cúu sihīn yūū luu inī templo Yāā Dios maá nī. De mā cújiyo ji nūū ndéē yā ñúcuán. De tee nī síví Yāā Dios maá nī teēn ji, jíín síví jéé maá nī, jíín síví ñuū Yāā Dios maá nī. De ñuū ñúcuán cúu Jerusalén jeé, de cuun quiji ichi andiví jondē nūū Yāā Dios maá nī.

13 Nchivī jā íyó sōho ná téе sōho ji tūhun jā cáhān maá Espíritu Santo jíín ndá grupo nchivī cándíja.

Tūhun jā cuáhān ñuū Laodicea

14 De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nūū jā cúñáhnú nūū nchivī cándíja ñuū Laodicea: Súcuán cáhān nduhū, maá Yāā cúu tūhun ndāā, Yāā cúu testigo vāha jā cáhān ndāā. De maá nī nī nsāhá ndihi jā ní ncāhān Yāā Dios jā ná jécōo.

15 Ja jínī ni ndācá tiñu jā sáhá ndá nú. De cúu ndá nú modo jāá nduú vījin de ni nduú ihní, cúu jā jacūni cándíja nú tūhun nī, chi ni nduú jásī nū de ni nduú ndíhvī inī nū sīquī. De nācā vāha de tú jā vījin nú á jā ihní nú nícu.

16 De nduú chi vāchi jā yíhí vīxī-ni ndá nú, chi ni nduú jásī nū de ni nduú ndíhvī inī nū sīquī. De jā ñúcuán squéne yichī ni ndá nú modo iin jā játi nī ntesíi nī jāá nduú jétahān inī ni.

17 De cáhān ndá nú jā cuícá nú, de quéndōo vāha nú, de nduú cúmanī ni iin nūū nū. Sochi nduú sáhá nú cuenta jā nūū maá nī chi ndáhví ndasí ndóho nú, de cúmanī ndasí nūū nū, de cácuáá nú, de cávichí nú.

18 Túsaá de cáhān ni jíín ndá nú jā nūū ni cueen nú oro jā ní ndūhvā nūū ñúhūn de nī nduu ndinuhun oro, de suu cúu jā sāhá nī jā coo cuícá ndija nú ndihi jā ndíso tūhun nī. De nūū ni cueen nú sahma cuijín cuhun nú, tácua mā cúcanoō nū jā cávichí nú, cúu jā quendōo ndāā nū sāhá nī. De cueen nú tātān nūū ni cuhun tīnūú nú, tácua ndunijīn tīnūú nú, cúu jā jīcūhun inī nū tūhun nī.

19 Ndācá nchivī jā cúndáhví inī ni, chi cáhān ni nūū ji de sndóho nī ji, tácua ná chúhun inī ji. Túsaá de cundihvī inī ndá nú, de nacani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú.

20 Cunini ndá nú tūhun yáhá, chi íñí nī viéhé ánō nū cáhān ni jā quīvi nī. De tú níni ndóhó cunini de nacune nú viéhé ánō nū, de quīvi nī

cajī ni stāā jíín nú, de suni cajī maá nú jíín nī. De suu cúu jā cundeē ni ánō nū.

21 Ndācá nchivī jā cundeé sīquī jānēhén, cuāha nī tūhun jā cundeē ji jíín nī nūū mesa nūū tátúnī ni. Chi saá-ni nduhū nī snáā ni poder jānēhén, de nī jēcundeē ni jíín Tatá nī nūū mesa nūū tátúnī yā.

22 Nchivī jā íyó sōho ná tée sōho ji tūhun jā cáhān maá Espíritu Santo jíín ndá grupo nchivī cándíja, ncachī yā.

4

Ndācá jā ndéē andiví chíñúhún nūū yā

1 Ñúcuán de nī nūcūndēhé nī, de nī jinī ni jā núne iin viéhé andiví, de maá Yāā jā ní ncāhān jíín nī jā xíhna ñúhún, nī ncāhān tucu jíín nī modo jā tívī trompeta. De nī ncāhān: Caa quiji nú yáhá, de ná stéhēn ni nūū nū ndācá tiñu jā coo ichi núū cā, ncachī yā.

2 De nī jinī cā ni jā ní stéhēn Espíritu Santo nūū ni. Chi nī jinī ni jā andiví íñí iin mesa nūū tátúnī, de ndéē maá yā nūū mesa ñúcuán.

3 De jéndūtē yā modo iin yūū cuījín ndéē nihni xíñū á iin yūū cuāhá xíñū. De iin tīcō yēhndé nī jicó ndúū yuhú mesa yā, de jéndūtē tá nūū cáá iin yūū cuīí xíñū.

4 De xiín mesa yā nī jinī ni jā ní jicó ndúū ōcō cūmī cā mesa nūū tátúnī. De nūū mesa ñúcuán ndéē ōcō cūmī tēe ñáhnú jā ndíso tíñú. De ñúhún ndá dē sahma cuijín yaa, de xīnī dē ñúhún corona oro.

5 De jondē nūū mesa nūū tátúnī yā jéndūtē sáhá taja de níhin de cána taja. De ichi núū mesa yā íñí ndihújā Espíritu Yāā Dios, de cáá tá cáá ūjā iti náhnú jā cáyū ñuhūn.

6 De ichi núū mesa yā suni íyó modo iin mar jā ndéē nihni tá cúu nūū cáá vidrio. De xiín mesa yā nī jicó ndúū cūmī jā técū. De íyó cuāhā tīnūú níí cáhnú ichi núū jíín ichi chátā.

7 De iin jā técū ñúcuán cáá tá cáá ndicaha. De incā cáá tá cáá stīquī. De jā únī chi née nūū tēe. De jā cúmī chi cáá tá cáá yaha jā jícó nūū táchī.

8 De ndicúmī jā técū ñúcuán íyó īñū nījīn jā iin iin. De maá-ni tīnūú cúu níí cáhnú jondē jíín níí chījin nījīn. De nduú ñuú nduú jéncuiñī cuitī jā cáhān:

Yāā īī Yāā ndoo ndasí
cúu maá Jētohō ō Yāā Dios,
Yāā tíin ndihi poder,
Yāā íyó mitan, de nī īyo yā níí
cání, de coo yā níí cání.
Cáchī.

9 Chi maá-ni jā cáhān ndicúmī ñúcuán jā cúñáhnú ndasí Yāā ndéē nūū mesa, Yāā técū níí cání cuitī. De yíñúhún cáhān ndá jíín yā, de nácuetáhví nūū yā.

10 De ndācá vuelta jā sáhá súcuán, de ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā ndíso tíñú, jécuiñī jītí dē nūū Yāā jā técū níí cání cuitī, de chíñúhún dē yā. De távā dē corona dē, de jáquīn dē ichi núū mesa yā. De cáhān ndá dē:

11 Jētohō sá de Yāā Dios sá cúu
ní.

De vāha ndasí Yāā cúu ní jā
cáhān ji jā viī cúñáhnú
ní,
de íyó yíñúhún ndá ji nūū ní,
de tíin ní ndihi poder.
Chi maá ní nī nsāhá ndihi jā
íyó,
de sīquī jā súcuán nī ncuu
inī maá ní de nī jēcōo
ndihi.
Ncachī ndá dē.

5

Jā ní nacune Tīcāchí Yāā Dios tutū

1 Ñúcuán de nī jinī ni jā Yāā jā ndéē mesa jā tátúnī, ndahá cuáhá yā tíin yā iin tutū cāní jā ní ntuū. De yósō tūhun ndúū lado tutū ñúcuán, de ndásī jíín ūjā sello.

2 De nī jinī ni iin ángel yā jā ndíso poder, de nī ncāhān jee: ¿Ní iin cúu tēe vāha ndasí jā cundiso tíñú quehndē ndá sello de nacune tutū yáhá? ncachī ángel yā.

3 De ni andiví ni ñayīví ni jā íyó chījin ñayīví, nduú ní íyo ni iin jā cuu cundiso tíñú jā nacune tutū ñúcuán, de ni jā cūndēhé nūū.

4 De nī jacu ndasí nī, chi nduú ní íyo ni iin jā cuu cundiso tíñú nacune de cahvi tutū ñúcuán, de ni jā cūndēhé nūū.

5 Sá de nī ncāhān iin tēe ñáhnú ñúcuán jíín nī: Mā cuācú nú, chi íyó iin Yāā jā ndíso tíñú yā quehndē yā ndihújā sello jā ndásī tutū, de nacune yā. De maá yā chi íyó cuāhā poder yā, tá cúu nūū íyó cuāhā fuerza iin ndicaha. De nī ncacu yā chījin tatā Judá, jā cúu tatā rey David. De nī snáā yā poder ndācá jānēhén.

6 Ñúcuán de nī jinī ni Yāā jā cúu Tīcāchí Yāā Dios jā ní jahnī ndá ji de nī natecū yā. De Tīcāchí ñúcuán íñí yā nūū íñí mesa Yāā Dios, māhñú ndicúmī jā técū jíín māhñú ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú. De íyó ūjā ndiquin jíín ūjā tīnūú Tīcāchí ñúcuán. De tīnūú ñúcuán cúu ndihújā Espíritu Yāā Dios jā ní ntají yā nī jēhēn níí cáhnú ñayīví.

7 De Tīcāchí ñúcuán nī jēquehen yā tutū jā tíin ndahá cuáhá Yāā jā ndéē nūū mesa.

8 De tá nī nquehen yā tutū ñúcuán, de ndicúmī jā técū jíín ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nī jēcuīñī jītí nūū yā. De tá iin iin tēe ñáhnú yíndahá yaā jā nání arpa, jíín cōhō cūu oro jā ñúhún chitú sūja īī. De sūja īī ñúcuán cúu ndācá tūhun jā jícān táhvī nchivī jā yíhí ndahá Yāā Dios.

9 De nī jita ndá dē iin yaā jeé, de suha cáhān:

Vāha ndasí Yāā cúu ní jā
quehen ní tutū de
quehndē ní sello jā
ndásī.
Chi nī jahnī ndá ji níhín, de
jíín nīñī ní nī nacueen
ní nchivī
māhñú ndācá raza, ndācá
yuhú, ndācá ñuū,
ndācá nación, tácua
cuu ji nchivī Yāā Dios.

10 De nī nsāhá ní jā cuu ji rey
jíín sūtū nūū Yāā Dios,
de ndacu ji tiñu inī ñayīví.
Ncachī ndá dē jíta dē.

11 De nī ndēhé cā ni, de nī
jini nī jā cáhān cuāhā ángel
yā jā ní jicó ndúū xiín mesa
yā, jíín xiín ndicúmī jā técū,
jíín xiín ndá tēe ñáhnú ndíso
tíñú. De íyó cuāhā ndasí
millón ángel ñúcuán.
12 De suha nī ncāhān jee
ndá yā:
Vāha ndasí Yāā cúu Tīcāchí jā
ní jahnī ndá ji.
De jā ñúcuán tíin yā poder, de
cuícá ndasí yā,
de ndíchí ndasí yā, de ndíso yā
cuāhā fuerza,
de ndihi chi íyó yíñúhún nūū
yā, de viī cúñáhnú yā,
de cáhān ndá ji jā vāha ndasí
Yāā cúu yā.
Ncachī ndá.
13 De suni nī jini nī jā cáhān
ndihi jā ní nsāhá Yāā Dios jā
íyó inī andiví jíín inī ñayīví jíín
chījin ñayīví jíín inī mar. De
ndiviī ñúcuán nī ncāhān:
Cúsiī inī ō cáhān ō jā vāha
ndasí Yāā cúu Yāā jā
ndéē nūū mesa nūū
tátúnī yā,
jíín Yāā cúu Tīcāchí Yāā Dios.
De ná cóo yíñúhún ó nūū yā,
chi viī ndasí cúñáhnú
yā,
de tíin yā poder níí cání cuitī.
Ncachī.
14 De nī ncāhān ndicúmī jā
técū: Súcuán ná cóo, ncachī.
De ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā
ndíso tíñú nī jēcuīñī jītí dē, de
nī nchiñúhún dē nūū Yāā jā
técū níí cání cuitī.

6

Sīquī ndihújā sello

1 Ñúcuán de nī jinī ni jā
Yāā cúu Tīcāchí Yāā Dios,
nī jehndē yā iin jā újā sello
ñúcuán. De nī jini nī jā cáhān
iin táhán ndicúmī jā técū, tá
cúu nūū cána taja: Nehēn de
cunī nū.
2 De nī nūcūndēhé nī, de
nī jinī ni iin caballo cuījín.
De jā yósō sīquī tī yíndahá iin
nduva jā sndáva flecha. De nī
jīcūhun iin corona xīnī. De nī
nquee nī ncanāá, de nī ncun-
deé sīquī ndihi.
3 Sá de Tīcāchí ñúcuán nī
jehndē yā sello ūū. De nī
jini nī jā cáhān incā táhán
ndicúmī jā técū: Nehēn de
cunī nū.
4 De nī nquee iin caballo
cuāhá, de jā yósō sīquī tī ndíso
tíñú jā snáā tūhun jā ndéē
mānī nchivī ñayīví, de quijéhé
ji cahnī tāhán ji. De nī nīhīn
ñúcuán iin espada cāhnú.
5 Sá de Tīcāchí ñúcuán nī
jehndē yā sello ūnī. De nī
jini nī jā cáhān incā táhán
ndicúmī jā técū: Nehēn de
cunī nū. De nī nūcūndēhé nī,
de nī jinī ni iin caballo tūún.
De jā yósō sīquī tī yíndahá iin
balanza jā chícuāhá, chi coo
tāmā xéēn.
6 De māhñú ndicúmī jā técū
nī jini nī iin jā cáhān: Iin kilo-
ni trigo nīhīn ji jíín yāhvi ji jā
sátíñú ji iin quīvī. De tú ce-
bada de ūnī-ni kilo nīhīn ji jíín
yāhvi ji jā sátíñú ji iin quīvī.
Sochi aceite jíín vino chi mā
sāhá nú jā cumanī, ncachī.
7 Sá de Tīcāchí ñúcuán nī
jehndē yā sello cūmī. De
nī jini nī jā cáhān tucu incā
táhán ndicúmī jā técū: Nehēn
de cunī nū.
8 De nī nūcūndēhé nī, de
nī jinī ni iin caballo cuāán

yaa, de jā yósō sīquī tī cúu maá cuēhē jáhnī nchivī. De ichi chátā níquīn maá tūhun jā quívi nchivī lugar nūū ndéē ánō ndīyi. De ndúū ñúcuán ndíso tíñú jā nenda sīquī iin jā ndicúmī parte ñayīví, de cuu sāhá jā cuū nchivī jíín guerra, jíín tāmā, jíín cuēhē xēēn, jíín ndācá quiti xéēn jā íyó ñayīví.

9 Sá de Tīcāchí ñúcuán nī jehndē yā sello ūhūn. De chījin altar cāhnú nī jinī ni ndá ánō nchivī jā ní ncandíja tūhun Yāā Dios de nī nacani ji tūhun yā, de jā síquī ñúcuán nī jahnī nchivī ji.

10 De nī ncana jee ndá ánō ñúcuán: Jētohō sá Yāā Dios, maá ní cúu Yāā ndoo de vāha squíncuu ní jā ní nquee yuhú ní. ¿De nāsaa cā tiempo coo de sāhá ndāā ní jēhē ndá sá, de nacuāha ní jā ndutahvī nchivī ñayīví jā ní jahnī sāán? ncachī ndá.

11 Ñúcuán de nī jēhe yā sahma cuijín cuhun ndá ji, de nī ncāhān yā jíín ji jā ná nátātú ji jacū cā tiempo. Chi íyó cā hermano ji jā sátíñú nūū yā, jā suni cánuú cuū ji tácua jīnu número ji, ncachī yā.

12 Sá de Tīcāchí ñúcuán nī jehndē yā sello īñū. De nī jinī ni jā ní ntāan ndasí. De nī ncutuún ncandiī modo iin sahma túún. De níí yōō nī nduu modo nīñī.

13 De ndá tiūūn andiví nī nincava nūū ñūhún modo jā cóyo ndīhā yīhí ñutun higo sáhá tāchī níhin.

14 De andiví nī ncujiyo tá cúu jā nátuū iin tutū cāhnú. De ndācá yucu jíín ndācá isla nī ncujiyo cuāhān incā lado.

15 De ndācá rey ñayīví, jíín ndá jā cúñáhnú, jíín jā cuīcá, jíín ndācá capitán, jíín jā ndíso poder, jíín mozo jā ní jeen ndá nchivī, jíín tēe sátíñú cuenta maá, nī nchiyuhū ndá maá inī yavī cava jíín māhñú cava chījin yucu.

16 De nī ncāhān ndá ji jíín yucu jíín cava: Ndicó cáva sīquī ni, ná quíyuhū ni tácua mā cūní maá Yāā jā ndéē nūū mesa jā tátúnī, jíín Yāā cúu Tīcāchí jā cuāha yā castigo xēēn nduhū.

17 Chi nī nquenda maá quīvī cāhnú jā cuāha yā castigo, ¿de ní iin quenda jā cuiñi nūū yā? ncachī ndá ji.

7

Nchivī ndācá tatā Israel jā ní jēcundeē sello teēn

1 De tá nī ncuu tiñu yáhá, de nī jinī ni cūmī ángel yā jā íñí ndicúmī lado ñayīví. De jásī ndá yā jā má quīhí tāchī ndicúmī lado, tácua mā quīhí nūū ñūhún ni nūū mar ni nūū ni jiin ñutun.

2 De suni nī jinī ni incā ángel yā, vāji ichi nūū quénda ncandiī. De yíndahá yā sello Yāā Dios, Yāā técū. De nī ncāhān jee yā jíín ndicúmī ángel ñúcuán jā ndíso tíñú jā sáhá daño nūū ñuhun yíchí jíín nūū mar:

3 Mā sāhá nú daño nūū ñūhún ni nūū ndācá ñutun ni nūū mar, chi jondē tee ó sello teēn ndācá nchivī jā sáhá tiñu cúnī Yāā Dios ndācá ó, ncachī yā.

4 De nī jini nī jā cáchī jā íyó ciento ūū xico cūmī mil nchivī jā ní jēcundeē sello

teēn. De nchivī ñúcuán cúu ndācá tatā nchivī Israel.

5 De íyó ūxī ūū mil nchivī jā
cúu tatā Judá jā ní jēcundeē
sello, jíín ūxī ūū mil tatā
Rubén, jíín ūxī ūū mil tatā
Gad,
6 jíín ūxī ūū mil tatā Aser,
jíín ūxī ūū mil tatā Neftalí, jíín
ūxī ūū mil tatā Manasés,
7 jíín ūxī ūū mil tatā Simeón,
jíín ūxī ūū mil tatā Leví, jíín
ūxī ūū mil tatā Isacar,
8 jíín ūxī ūū mil tatā Zab-
ulón, jíín ūxī ūū mil tatā José,
jíín ūxī ūū mil tatā Benjamín.
Ndihi tatā yáhá cúu jā ní
jēcundeē sello.

Nchivī cuāhā jā ñúhún sahma cuijín

9 De tá nī ncuu tiñu yáhá
de nī nūcūndēhé nī, de nī jinī
ni cuāhā ndasí nchivī. De
cúu ji nchivī ndācá nación jíín
ndācá raza jíín ndācá yuhú
jíín ndācá ñuū. De íñí ji nūū
mesa nūū tátúnī Yāā Dios jíín
nūū maá Yāā cúu Tīcāchí. De
sīquī jā cuāhā ndasí ji, de ni
iin mā cūú cahvi nāsaa ji cúu.
De ñúhún ji sahma cuijín, de
yíndahá ji ñūū.

10 De nī ncana jee ndá ji:
Yāā Dios maá ó cúu jā ní scácu
yóhó,
Yāā jā ndéē nūū mesa jā
tátúnī,
jíín Yāā cúu Tīcāchí Yāā Dios.
Ncachī ndá.

11 De ndihi ángel nī jicó
ndúū yā íñí yā yuhú mesa Yāā
Dios, jíín xiín ndá tēe ñáhnú jā
ndíso tíñú, jíín xiín ndicúmī jā
técū. De nī jēcuīñī jītí ndá yā
nī ntuu yā nūū yā nūū ñūhún
nī nchiñúhún yā Yāā Dios ichi
núū mesa yā.

12 De nī ncāhān ndá yā:
Amén. Cúsiī inī ō cáhān ō jā
vāha ndasí Yāā cúu Yāā
Dios maá ó.
De viī cúñáhnú yā de ndíchí
yā.
De ná nácuetáhví ó nūū yā, de
ná cóo yíñúhún ó nūū
yā.
Chi maá yā tíin poder, de
ndíso yā cuāhā fuerza
níí cání cuitī. Amén.
Ncachī ndá ángel yā.

13 Sá de nī ncāhān iin tēe
ñáhnú ñúcuán jíín nī: ¿Ní
nchivī cúu yáhá jā ñúhún
sahma cuijín, de ní ichi vāji
ndá ji?

14 De nī ncāhān ni jíín dē:
Maá ní cúu jā jínī, Señor. De
nī ncāhān dē jíín nī: Yáhá cúu
nchivī jā ní nchāha ndá ji nī
jinī ji tūndóhó xéēn. De nī na-
quete ji sahma ji jíín nīñī maá
Tīcāchí, de nī nduyaa vāha,
cúu jā ní ndundoo ánō ji nī
nsāhá yā.

15 Jā ñúcuán cúu jā íñí ji nūū
mesa nūū tátúnī Yāā Dios, de
sátíñú ji inī templo yā nduú
ñuú. De Yāā jā ndéē nūū
mesa, coto yā ji jā quendōo
vāha ji nūū yā.

16 De mā cúū cā ji sōco, ni
mā yíchī cā ji ndute. De ni mā
cáyū cā ji nūū ncandiī, de ni
mā ndōhó cā ji jā ihní.

17 Chi maá Yāā cúu Tīcāchí
jā ndéē nūū mesa jā tátúnī,
coto yā ji modo jā cúu ji tīcāchí
yā. De cundeca yā ji quīhīn
yā jíín ji nūū quéne ndute jā
cutecū ji níí cání sāhá. De
Yāā Dios nacuahā yā ndute

núū ndá ji, de mā cuācú cā ji, ncachī tēe ñáhnú ñúcuán.

8

Sīquī sello ūjā jíín cōhō cūu oro

1 De Tīcāchí ñúcuán nī jehndē yā sello ūjā jā ndásī tutū, de nañíí-ni nī īyo inī andiví tá sava hora.

2 De nī jinī ni ndihújā ángel jā íñí nūū Yāā Dios. De nī jēhe ūjā trompeta nūū ndá ángel ñúcuán.

3 Sá de nī nquenda incā ángel, yíndahá yā iin cōhō cūu oro, de nī jēcuīñī yā nūū altar. De nī jēhe cuāhā sūja īī nūū yā, tácua sōcō yā jíín tūhun jā jícān táhvī ndihi nchivī jā cándíja Yāā Dios. De nī nsōcō yā nūū altar oro jā íyó ichi núū mesa nūū tátúnī Yāā Dios.

4 De nūū cōhō cūu jā tíin ángel ñúcuán nī nquene ñūhmā sūja īī, nī ncaa nūū Yāā Dios jondē jíín tūhun jícān táhvī ndá nchivī cándíja Yāā Dios.

5 Sá de nī nquehen ángel cōhō cūu ñúcuán. De nī nchuhun chitú yā tīcāyi ñuhūn jā cáyū nūū altar. De nī squéne yā jondē inī ñayīví. De nī nsāhá jā ní ncana taja, de nī nihin, de nī jēndūtē nī nsāhá taja, de nī ntāan.

Tūhun sīquī trompeta

6 Ñúcuán de ndihújā ángel jā yíndahá ndihújā trompeta, nī nsāhá tūha yā jā tivī yā.

7 De ángel xíhna ñúhún nī ntivī yā trompeta. De nī ncuun ñíñí jíín ñuhūn inī ñayīví jā ní nsacā nuu jíín nīñī. De nī ncāyū iin jā únī parte ñayīví, jíín iin jā únī parte ñutun, jíín iin jā únī parte itē cuīí.

8 De ángel ūū nī ntivī yā trompeta. De iin jā cúu modo iin yucu cáhnú jā cáyū ñuhūn nī nincava cuāhān nūū mar. De iin jā únī parte mar nī nduu nīñī.

9 De nī jīhī iin jā únī parte quiti ñúhún inī mar. De nī naā iin iin ndācá jā únī barco.

10 De ángel ūnī nī ntivī yā trompeta. De nī nincava iin quīmi cāhnú ichi andiví, de cáyū tá cáyū iin iti cáhnú. De nī nincava sīquī iin iin ndācá jā únī yūte jíín nūū quéne ndute.

11 De quīmi ñúcuán náni quīmi ūguā. De iin jā únī parte ndute nī nduu ūguā. De nī jīhī cuāhā nchivī nī nsāhá jā ní nduu ūguā ndute ñúcuán.

12 De ángel cūmī nī ntivī yā trompeta. De iin jā únī parte ncandiī jíín yōō jíín tiūūn nī ntīví. De nī nduneē iin jā únī parte, de nduú cā ní ncútūu iin jā únī parte nduú jíín ñuú.

13 De nī nūcūndēhé nī, de nī jini nī jā cána jee iin ángel yā jā ndáva cuāhān sava andiví: Nāçā xēēn cā ndoho nchivī ndéē inī ñayīví, chi ja ñatin ndāhyū ūnī cā trompeta jā tivī ūnī cā ángel, ncachī yā.

9

1 De ángel ūhūn nī ntivī yā trompeta. De nī jinī ni jā ichi andiví nī nincava tucu iin quīmi inī ñayīví. De nūū quīmi ñúcuán nī jēhe ndácáa jā nune maá yavī cūnú ndasí.

2 Sá de nī nacune yavī, de nī nquene ñūhmā nī ncaa modo

ñūhmā iin jītūn cāhnú. De nī nsāhá ñūhmā jā ní ncuneē ncandiī jíín níí nūū tāchī.

3 De nūū ñūhmā ñúcuán nī nquenda tīca langosta, nī jītē nuu tī níí cáhnú ñayīví. De nī jēhe yā tūhun jā sāhá tī tá sáhá ndá tīsuhmā xēēn jā íyó inī ñayīví.

4 De nī ndacu yā nūū tī jā má sāhá tī daño itē jíín yūcū cuīí jíín ñutun, chi maá-ni nchivī jāá nduú nā sello Yāā Dios ndéē teēn ji cúu jā tuu tī.

5 De nduú ní jéhe yā tūhun jā cahnī tī nchivī, chi maá-ni jā sndóho tī ji ūhūn yōō. De sáhá tī jā játū ji tá cúu nūū játū nchivī jā túu tīsuhmā ji.

6 De quīvī ñúcuán nducú ndasí nchivī modo jā cuū ji, sochi mā níhīn ji modo. De vísō cúnī ji cuū ji, de nduú nā modo cuū ji.

7 De ndá tīca langosta ñúcuán cáá tī tá cáá caballo jā íyó tūhva quīhīn nūū canāá. De xīnī tī ñúhún modo corona oro. De née tī nūū tēe.

8 De íyó ixi tī jā cáá tá cáá ixi xínī ñahan. De nūhun tī cáá tá cáá nūhun ndicaha.

9 De níí tī ndásī jā cúu modo sahma cāa. De níhin nījīn tī tá cúu nūū níhin jā cuáhān cuāhā caballo nūū guerra de ñúhun tī carreta.

10 De suhmā tī íyó iñu, de sáhá tá sáhá tīsuhmā. De jíín suhmā tī de cuu sndóho tī nchivī ūhūn yōō.

11 De íyó iin jā cúñáhnú nūū tī, de suu cúu tāchī jā jíto yavī cūnú ndasí ñúcuán. De tāchī ñúcuán yuhú hebreo nání Abadón, de yuhú griego nání Apolión, jā cáchī: Tāchī jā snáā.

12 Ja nī nchāha iin tūndóhó, de íyó ūū cā tūndóhó jā quiji.

13 De ángel īñū nī ntivī yā trompeta. De nī jini nī iin tūhun jā ní ncāhān jondē māhñú ndicúmī squínā altar oro jā íñí nūū Yāā Dios.

14 De nī ncāhān ñúcuán jíín ángel īñū jā yíndahá trompeta: Nandají nú ndicúmī ángel jā núhnī yuhú yúte cāhnú jā nání Eufrates, ncachī.

15 De nī nandají ndicúmī ángel ñúcuán, tácua cahnī iin ndācá jā únī nchivī ñayīví. Chi ja íyó tūha ndá ángel ñúcuán jā síquī maá hora jíín quīvī jíín yōō jíín cuīyā jā coo súcuán.

16 De nī jinī ni jā cáchī jā íyó ūū ciento millón soldado jā yósō caballo.

17 De nī stéhēn cā yā nūū ni, de nī jinī ni ndācá caballo. De ndá tēe jā yósō sīquī tī ñúhún dē camisa cāa, jā cuāhá, jā ndēé, jíín jā cuāán. De xīnī caballo cáá tá cáá xīnī ndicaha. De yuhú tī qué ne ñuhūn jíín ñūhmā jíín azufre.

18 De jíín ndinúnī jā qué ne yuhú caballo, de nī jīhī iin ndācá jā únī nchivī, suu jíín ñuhūn jíín ñūhmā jíín azufre.

19 Chi yuhú tī jíín suhmā tī íyó fuerza jā cahnī tī nchivī. Chi suhmā tī cáá tá cáá cōō, de íyó xīnī, de jíín ñúcuán sndóho tī nchivī.

20 De sava cā nchivī jāá nduú ní jíhī jíín ndācá tūndóhó yáhá, nduú ní nácani inī ji jā sndóo ji ídolo jā ní nsāhá ji. De nduú ní sndóo ji jā chíñúhún ji ndācá tāchī jíín

ídolo jā ní ncuvāha jíín oro jíín plata jíín cāa cuāán jíín yūū jíín ñutun. De ndācá ñúcuán chi nduú cúu cunī, ni nduú cúu cuni, ni nduú cúu caca.

21 De ni nduú ní nácani inī nchivī jā sndóo ji jā jáhnī ji ndīyi, jíín jā sáhá tásí ji, jíín jā jíca ndiī ji, jíín jā sácuíhná ji.

10

Tūhun ángel jā yíndahá libro lulí

1 De nī jinī ni incā ángel yā jā ndíso poder, nī ncuun yā ichi andiví. De ñúsúcún yā vīcō, de xīnī yā ñúhún tīcō yēhndé. De nūū yā jéndūtē modo ncandiī, de sīhin yā cúu modo ūū sihīn jā cáá tá cáá ñuhūn.

2 De née yā iin libro lulí jā núne. De nī jani yā jēhē cuáhá yā nūū mar, de jēhē sátín yā nūū ñuhun yíchí.

3 De nī ncana jee ndasí yā, tá cúu jā ndáhyū ndicaha. De tá nī ncana jee yā, de nī ncana ūjā taja.

4 De tá nī ncana ūjā taja, de ja íyó tūha nī jā tee nī tūhun ñúcuán nícu. De nī jini nī iin tūhun ichi andiví jā ní ncāhān jíín nī: Chuvāha nú ndācá tūhun jā ní ncāhān ūjā taja ñúcuán, de mā stéhēn nū ni mā tēé nú, ncachī.

5 Ñúcuán de ángel jā ní jinī ni jā íñí nūū mar jíín nūū ñūhún, nī nanee yā ndahá cuáhá yā ichi andiví.

6 De nī nacunehen yā síví maá Yāā jā técū níí cání, Yāā jā ní nsāhá andiví jíín ñayīví jíín mar jíín ndācá ndihi jā íyó inī. De jíín síví yā ñúcuán nī ncāhān téyíí ángel: Mā cúcuéé cā jā jīnu ñayīví.

7 Chi tá quijéhé ángel ūjā tivī yā trompeta, ñúcuán de squíncuu-ni Yāā Dios tūhun yíyuhū yā, tá cúu nūū ní ncachī tūhun yā nūū ndācá mozo yā, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán, ncachī ángel.

8 Ñúcuán de maá jā ní jini nī jā ní ncāhān ichi andiví, nī ncāhān tucu jíín nī: Cuáhán de quehen nú libro lulí jā núne jā née ángel jā íñí nūū mar jíín nūū ñūhún, ncachī.

9 De nī jēhēn ni nūū ángel ñúcuán, de nī jīcān ni jā ná cuáha yā libro lulí nūū ni. De nī ncāhān yā: Quehen de cajī nū. Chi vīxī cuu inī yuhú nú modo ndūxi, sochi chījin nú chi cuhiyá sāhá, ncachī yā.

10 Ñúcuán de nī nquehen nī libro lulí jā née ángel yā, de nī nchajī ni. De vīxī nī ncuu inī yuhú nī modo ndūxi. De tá nī ncuu nī nchajī ni, de nī ncuhiyá inī ni.

11 De nī ncāhān ndá jíín nī: Cánuú jā nacani tucu nú tūhun Yāā Dios, nāsa coo sīquī nchivī cuāhā ñuū jíín cuāhā nación jā síín síín yuhú, jíín sīquī cuāhā rey jā tátúnī, ncachī jíín nī.

11

Sīquī ūū testigo yā

1 Ñúcuán de nī jēhe ndá iin ñutun nūū ni, jā cúu iin medida jā chícuāhá. De nī ncāhān jíín nī: Nacuiñī de chicuāhá nú templo cāhnú Yāā Dios jíín altar, de

cahvi nú nāsaa nchivī cúu jā
chíñúhún nūū yā ñúcuán.

2 De mā chícuāhá nú patio
yātā templo. Chi ja nī jēhe
yā nūū nchivī ndācá nación
jīcá. De ndéē ji inī ciudad īī
yáhá, de ūū xico ūū yōō cuāñū
ji sīquī ciudad.

3 De tají nī ūū testigo ni jā
nacani tūhun nī mil ūū ciento
ūnī xico quīvī. De cuhun dē
sahma ndáyí jā cúcuécá inī dē
sīquī cuāchi nchivī, ncachī yā.

4 De ndúū testigo ñúcuán
cúu tá cúu ndúū ñutun olivo
jíín ndúū candelero jā íñí nūū
Yāā Dios, Yāā xíí ñayīví.

5 De nā-ni nchivī tú ndúcú
sāhá nāvāha jíín ndúū testigo
ñúcuán, de quee ñuhūn yuhú
ndúū dē, de cāyū ndihi nchivī
jā jínī ūhvī ji dē. De súcuán
cuū ndācá nchivī jā ndúcú
sāhá nāvāha jíín dē.

6 De íyó poder ndúū testigo
ñúcuán jā casī dē jā má cūún
sāvī níí tiempo jā nácani dē
tūhun yā. De suni íyó poder
dē sāhá dē jā nduu nīñī ndācá
ndute. De cuu stíví dē ñayīví
jíín ndācá nūū tūndóhó, tú
nāsaa vuelta cúnī dē.

7 De tá jīnu nacani ndúū
dē tūhun yā, ñúcuán de quee
quiti xéēn jā íyó yavī cūnú
ñúcuán. De canāá jíín ndúū
dē, de cundeé jíín dē, de cahnī
dē.

8 De ndúū ndīyi ñúcuán
cava nūū yáhvi ciudad cāhnú
nūū ní jahnī ji maá Jētohō ō
yīcā cruz. De ciudad ñúcuán
cáhān yātá ji jā ñuū Sodoma
jíín Egipto cúu, sīquī jā íyó
ndasí cuāchi ciudad ñúcuán.

9 De nchivī ndācá ñuū,
ndācá tatā, ndācá yuhú,
ndācá nación, cunī ji jā cava
ndúū ndīyi ñúcuán ūnī quīvī
yósāvá, de mā cuáha ji tūhun
jā quiyuhū.

10 De nchivī níí cáhnú ñayīví
cusiī ndasí inī ji jā ní jīhī ndúū
dē, de sāhá ji vico, de cuāha
ji regalo nūū táhán ji. Chi
ndúū tēe jā ní nacani tūhun
yā ñúcuán, nī nsāhá dē jā ní
ndoho ndasí nchivī ñayīví.

11 De tá yāha ūnī quīvī
yósāvá, de Yāā Dios sāhá yā
jā nastáá dē tāchī, de nacuiñī
dē-ni. De cuyūhú ndasí nchivī
cunī ji jā ní natecū dē.

12 Ñúcuán de cuni ndúū dē
jā cana jee ichi andiví: Caa nú
quiji nú jondē yāhá, cachī. De
ndaa dē māhñú vīcō quīhīn dē
andiví, cunī ndá nchivī jā jínī
ūhvī ji dē.

13 De maá hora ñúcuán tāan
ndasí, de ndicó cáva iin jā
úxī parte ciudad ñúcuán. De
jíín ñutáan ñúcuán cuū ūjā mil
nchivī. De ndá cā nchivī
jā ndōo, cuyūhú ndasí ji, de
cāhān ji jā cúñáhnú Yāā Dios
jā ndéē andiví.

14 Súcuán nī nchāha
tūndóhó ūū, de ñamā coo
tūndóhó ūnī.

Sīquī trompeta ūjā

15 De ángel ūjā nī ntivī yā
trompeta. De nī jini nī nī
ncāhān jee ichi andiví. De
súcuán nī ncāhān ndá:

Ndācá nación ñayīví ja nī
nūquīhi ndahá maá
Jētohō ō Yāā Dios
jíín Cristo jā ní ntetíñú yā.
De ndacu yā tiñu níí cání cuitī.
Cáchī.

16 Ñúcuán de ndihócō cūmī
tēe ñáhnú jā ndíso tíñú jā
ndéē dē mesa dē ichi núū Yāā
Dios, nī jēcuīñī jītí dē nī ntuu
dē nūū dē nūū ñūhún, de nī
nchiñúhún dē yā.
17 De nī ncāhān ndá dē:
Ná cútahvī sá nūū ní, Tátā Yāā
Dios,
chi maá ní tíin ndihi poder,
de cúu ní Yāā íyó mitan, de nī
īyo ní níí cání, de coo ní
níí cání.
De nī natiin ní ndiviī jā íyó,
de jíín poder ní nī nquijéhé ní
tátúnī ní nūū.
18 Nchivī ndācá nación nī
nquītī inī ji sīquī ní.
De mitan chi nī nquenda
quīvī jā cuāha ní cas-
tigo ji,
jíín jā sāhá ndāā ní tiñu ndācá
ndīyi.
De cuāha ní tāhvī nūū ndācá
mozo ní jā ní nacani
tūhun ní,
jíín nūū ndācá nchivī jā
jétíñú ní, jíín nchivī jā
chíñúhún nūū ní,
cúu nchivī cúñáhnú jíín jāá
nduú.
De mitan de stánū tāhvī ní
ndá nchivī jā stíví
ñayīví.
Ncachī ndá dē.
19 Ñúcuán de nī nune tem-
plo Yāā Dios jā íyó andiví. De
nī jinī nchivī jā ñúcuán íyó
jātūn jā ñúhún contrato yā.
De nī jēndūtē nī nsāhá taja, de
níhin, de cána taja, de nī ntāan,
de nī ncuun xēēn ñíñí.

12

Tūhun ñahan jíín cōō cāhnú

1 Ñúcuán de inī andiví nī
nquenda iin jā sáhvi ndasí inī
ō jínī ō: Iin ñahan jā ñúhún ña
ncandiī modo sahma, de íñí
jēhē ña sīquī yōō, de ñúhún iin
corona xīnī ña jā ndéē ūxī ūū
tiūūn.
2 De ñúhún sēhe ña. De
nī jacu cóhó ña jā ndóho ña
téhndē chījin ña jā scácu ña ji.
3 Ñúcuán de inī andiví nī
nquenda tucu incā jā sáhvi inī
ō jínī ō: Iin cōō cuāhá cáhnú
ndasí. De íyó ūjā xīnī tī jíín ūxī
ndiqui tī. De ndihújā xīnī tī
ñúhún corona.
4 De jíín suhmā tī nī stáá tī
iin jā únī parte tiūūn jā íyó an-
diví, de nī squéne tī inī ñayīví.
De nī īñi tī nūū ñahan jā scácu
sēhe ñúcuán, ndétu tī jā cocó tī
sēhe ña jā tá cacu ji.
5 De nī scácu ña iin sēhe yií,
de sūchí ñúcuán nī jēcundeē
tīñú ji jā ndacu nīhin ji
tiñu nūū ndiviī nación. De
nī ndoñúhún-ni sēhe yií ña
ñúcuán, nī ndaa ji cuāhān ji
jondē nūū íñí mesa Yāā Dios
nūū tátúnī yā.
6 De ñahan ñúcuán nī jinu ña
cuāhān ña jondē nūū ñuhun
tíhá nūū íyó iin lugar jā ní
nsāhá tūha Yāā Dios. De
ñúcuán cundeē ña nīhīn ña jā
cajī ña mil ūū ciento ūnī xico
quīvī.
7 Ñúcuán de nī ncaṇāá inī
andiví. Chi ángel cúñáhnú
cā jā náni Miguel jíín ndācá
ángel jā cúu mozo nūū yā, nī
ncanāá ndá jíín cōō cāhnú.
De cōō ñúcuán jíín ndá mozo
maá, nī ncanāá jíín yā.
8 De nduú ní ncúndéé ndá tī,
de nduú cā ní ncúu cundeē tī
andiví.
9 Súcuán nī ncuu jā ní ntavā
yā cōō cāhnú ñúcuán jā íyó
jondē janahán ndasí. De nání

tī tāchī cúñáhnú jíín Satanás, de maá tī cúu jā stáhví ndihi nchivī ñayīví. De nī squéne yā tī jondē inī ñayīví jíín ndācá mozo tī.

10 Ñúcuán de nī jini nī iin tūhun jā cáhān jee ichi andiví: Ja nī nquenda quīvī jā scácu Yāā Dios yóhó, jíín jā stéhēn nijīn yā jā tíin yā poder, jíín jā tátúnī yā, jíín jā ndíso tíñú maá Cristo jā ní ntetíñú yā. Chi ja nī squéne yā maá jā cáhān cuāchi sīquī ndācá hermano ō. Chi nduú ñuú nī ncāhān cuāchi sīquī ji nūū Yāā Dios maá ó.

11 De nī ncundeé ndá ji sīquī Satanás ñúcuán, nī nsāhá tūhun jā ní jati nīñī Yāā cúu Tīcāchí nī jīhī yā, jíín jā ní ncāhān ndāā ji tūhun Yāā Dios, jíín jāá nduú ní ncúndáhví inī ji maá ji, chi nī jēhe ji tūhun candíja ji vísō cuū ji jā síquī yā.

12 Túsaá de ná cúsiī ndasí inī ndá ndóhó jā ndéē andiví. De nācā xēēn ndoho ndá ndóhó jā ndéē inī ñayīví jíín nūū mar. Chi nī ncuun tāchī cúñáhnú nī jīnū nūū ndá nú. De quítī ndasí inī, chi jínī jāá nduú cā coo cuāhā cā tiempo jā stáhví nchivī, ncachī.

13 De nī jinī cōō cāhnú ñúcuán jā ní squéne yā maá cuāhān inī ñayīví, de nī jinu tī nī niquīn tī ñahan nī scácu sēhe yií, jā sāhá xēēn tī ña nícu.

14 De nī jēhe ndá ūū nījīn yaha cáhnú nūū ñahan ñúcuán, tácua ndava ña quīhīn ña lugar ña nūū ñuhun tíhá, de cācu ña nūū cōō ñúcuán. De ñúcuán cundeē ña ūnī cuīyā yósāvá, de nīhīn ña jā cajī ña.

15 De yuhú cōō ñúcuán nī nquene ndute tá cúu iin yūte cāhnú, cuāhān yātā ña tácua teni ña.

16 De ñuhun chi nī nchindeé ñahan ñúcuán, chi nī nune-ni, de nī nquēe yūte jā ní nquene yuhú cōō.

17 Ñúcuán de nī nquītī xēēn inī cōō cāhnú nī jinī tī ña. De cuāhān tī cuācanāá tī jíín ndá cā sēhe ña, suu nchivī jā squíncuu tiñu jā tátúnī Yāā Dios de cándíja nīhin ji tūhun Jesucristo.

13

Tūhun sīquī ūū quiti xéēn

1 De nī īñi nī yuhú mar. De nī jinī ni jā ní nquenda iin quiti xéēn inī mar. De íyó ūjā xīnī tī jíín ūxī ndiqui tī. De ndihúxī ndiqui tī ñúhún corona. De ndihújā xīnī tī ndéē iin síví néhén jā quítī inī Yāā Dios sáhá.

2 De quiti xéēn ñúcuán jā ní jinī ni cáá tá cáá cuīñī, de ndahá tī cáá tá cáá ndahá oso, de yuhú tī cáá tá cáá yuhú ndicaha. De nūū quiti ñúcuán nī jēhe cōō cāhnú poder maá jíín mesa nūū tátúnī. De nī nsāhá jā cúñáhnú ndasí quiti ñúcuán.

3 De nī jinī ni jā ní ntacuēhé iin xīnī tī, de ja ñatin cuū tī nícu. De nī nduvāha tī jā ní ntacuēhé tī. De nī nsāhvi ndasí inī nchivī níí cáhnú ñayīví nī jinī ji, de nī jetáhví ji nūū tī.

4 De nī nchiñúhún ndá ji cōō cāhnú sīquī jā ní nsāhá tī jā cúñáhnú ndasí quiti xéēn, de suni nī nchiñúhún ji quiti xéēn ñúcuán. De nī ncāhān

ndá ji: Nduú íyó ni iin jā cúñáhnú tá cúu nūū cúu quiti yáhá, de ni iin mā cúndéé canāá jíín tī, ncachī ndá ji.

5 De nduú ní jásī yā jā cáhān téyíí tī jíín jā cáhān nāvāha tī sīquī yā. De nī nīhīn tīñú tī jā tatúnī tī ūū xico ūū yōō.

6 De nī nquijéhé tī nī ncāhān nāvāha tī sīquī Yāā Dios, jíín sīquī síví yā, jíín sīquī nūū ndéē yā, jíín sīquī ndācá jā ndéē andiví.

7 De nduú ní jásī yā jā canāá tī jíín nchivī maá Yāā Dios, de cundeé tī jíín ji. De suni nī nīhīn tīñú tī jā tatúnī tī nūū nchivī ndācá tatā, ndācá ñuū, ndācá yuhú, ndācá nación.

8 De nchivī níí cáhnú ñayīví jāá nduú yósō síví ji nūū tutū, nī nchiñúhún ji quiti xéēn ñúcuán. De Yāā cúu Tīcāchí jā ní jahnī ndá ji, maá yā névāha tutū ñúcuán jā yósō síví nchivī cutecū níí cání, de ja yósō síví ji jondē quīvī jā ní jēcōo ñayīví.

9 Nchivī jā íyó sōho ná tée sōho ji tūhun jā cáhān ni yáhá.

10 Ndācá nchivī jā sáhá jā quívi táhán vecāa, suni vecāa quīhīn maá ji. De ndācá nchivī jā jáhnī tāhán jíín espada, suni jíín espada cuū maá ji. Túsaá de nchivī maá Yāā Dios chi cánuú cuandeé inī ji jíín tūndóhó de mā jéncuiñī ji cándíja ji tūhun jā cúndáhví inī yā ji.

11 Ñúcuán de nī jinī ni incā quiti xéēn jā ní nquenda chījin ñuhun. De íyó ūū ndiqui tī jā cáá tá cáá ndiqui tīcāchí. De modo tāchī cōō cāhnú, súcuán cáhān tī.

12 De tá cúu nūū tátúnī quiti xéēn xíhna ñúhún, suni súcuán tátúnī quiti úū, íñí tī nūū quiti xíhna ñúhún. De quiti úū sáhá tī jā chiñúhún ndācá nchivī níí cáhnú ñayīví nūū quiti xíhna ñúhún, quiti jā ní ntacuēhé jā ja ñatin cuū tī de nī nduvāha tī.

13 De quiti úū suni sáhá ndācá tiñu ñáhnú jā sáhvi ndasí inī ō. Chi nī scúun tī ñuhūn ichi andiví nī nquiji inī ñayīví, nī jinī ndá nchivī.

14 De nī stáhví tī nchivī ñayīví jíín ndācá tiñu ñáhnú jā ní nīhīn tī poder jā sāhá tī, jínī jínúū quiti xíhna ñúhún. De nī ndacu tī jā ná sáhá nchivī imagen quiti xíhna ñúhún, quiti jā ní ntacuēhé jíín espada, jā ja ñatin cuū tī de nī nduvāha tī.

15 De quiti úū nī nīhīn tī poder jā chuhun táchí tī xītīn imagen quiti xíhna ñúhún, tácua cuu cāhān, de cahnī ndācá nchivī jāá nduú jétáhví ji chiñúhún ji maá.

16 De ndācá nchivī cúñáhnú jíín jāá nduú cúñáhnú, ndācá nchivī cuīcá jíín nchivī ndāhví, ndācá nchivī sátíñú cuenta maá jíín mozo jā ní jeen nchivī, nī nsāhá tī jā ní jēcundeē iin tunī ndahá cuáhá ji á teēn ji.

17 De ni iin nchivī mā cūú cueen ji xīcó ji de tú nduú ndíso ji tunī jā cúu síví tī á número jā cúu síví tī.

18 Tūhun ndíchí cúu jā cáhān ni yáhá: Ndācá nchivī jā jícūhun vāha inī cuu tavā ji cuenta número quiti xéēn ñúcuán, chi número tī cúu síví

iin tēe. De número ñúcuán cúu īñū ciento ūnī xico īñū.

14

Yaā jā jíta 144,000 nchivī

1 Ñúcuán de nī nūcūndēhé
nī, de nī jinī ni jā íñí maá Yāā
cúu Tīcāchí xīnī yucu Sión. De
íñí ciento ūū xico cūmī mil
nchivī jíín yā. De teēn ji ndéē
síví maá yā jíín síví Tatá yā
Yāā Dios.
2 De nī jini nī jā níhin ndasí
ichi andiví, modo jā jíca
cuāhā yūte á jā cána nīhin taja.
De jā níhin ñúcuán sáhá modo
jā tée cuāhā nchivī yaā nání
arpa.
3 De íñí ji ichi núū mesa
nūū tátúnī Yāā Dios, jíín nūū
ndicúmī jā técū, jíín nūū
ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā
ndíso tíñú. De nī jita ndá ji iin
yaā jeé. De ni iin nchivī nduú
cúu cutūha ji yaā ñúcuán, chi
maá-ni ciento ūū xico cūmī
mil nchivī jā ní scácu yā inī
ñayīví.
4 De ndācá tēe yáhá cúu
jāá nduú ní nsáhá cuāchi jíín
ñahan jā sáhá nēhén, chi tēe
ndoo ánō cúu ndá dē. De
níquīn ndá dē Tīcāchí ní-ni
cúu nūū cuáhān yā. Chi nī
scácu yā dē inī ñayīví, de ndá
máá dē cúu tēe jā xihna cā
nī ncandíja nūū Yāā Dios jíín
nūū Yāā cúu Tīcāchí.
5 De nduú cuitī nā tūhun
stáhví cáhān ndá dē, chi tēe
ndoo ánō cúu dē, íñí dē nūū
mesa Yāā Dios.

Tūhun jā ní ncāhān ndinúnī ángel

6 Ñúcuán de nī jinī ni incā
ángel yā jā ndáva cuāhān sava
andiví. De ndíso yā tūhun
jā scácu Yāā Dios nchivī jā
cutecū ji níí cání. De nī nacani
yā tūhun ñúcuán nūū ndācá
nchivī níí cáhnú ñayīví, nūū
nchivī ndācá nación, ndācá
tatā, ndācá yuhú, ndācá ñuū.
7 De nī ncāhān jee yā: Coto
má stíví nú nūū Yāā Dios, de
cāhān nū jā cúñáhnú ndasí
yā, chi ja nī nquenda quīvī jā
sāhá ndāā yā sīquī nū nāsa nī
nsāhá ndá nú. De chiñúhún
nú yā, chi maá yā nī nsāhá
andiví jíín ñayīví jíín mar
jíín ndācá nūū quéne ndute,
ncachī ángel.
8 Ñúcuán de níquīn incā
ángel vāji, de nī ncāhān yā:
Ja nī naā ndihi ciudad téyíí
Babilonia. Chi nī nsāhá jā
nchivī ndācá nación cásíquí
ndéē ji Yāā Dios jā ní sndóo ji
yā de níquīn ji ídolo jíín ndācá
tiñu néhén, ncachī ángel ūū.
9 Ñúcuán de níquīn incā
ángel ūnī, de nī ncāhān jee
yā: Xēēn coo sīquī nchivī
jā chíñúhún quiti xéēn jíín
imagen tī, de jéhe ji tūhun
cundeē tunī tī teēn ji á ndahá
ji.
10 Chi nīhīn ji castigo xēēn
sīquī ndá cuāchi jā ní nsāhá ji,
chi quītī inī Yāā Dios nūū ji,
de mā cúne cáhnú cā inī yā.
De ndoho ji nūū cáyū ñuhūn
jíín azufre, cunī ndācá ángel
Yāā Dios jíín Yāā cúu Tīcāchí.
11 De ñūhmā nūū ndóho ndá
ji cáa níí cání cuitī. De nduú
ñuú nduú nátātú nchivī jā
ndóho, jā ní nchiñúhún quiti
xéēn jíín imagen tī, jíín jā ní
jēcundeē tunī síví tī.
12 Jā ñúcuán nchivī maá
Yāā Dios jā squíncuu ji tiñu

ndácu yā de cándíja vāha ji Jesús, cánuú jā cuandeé inī ji, ncachī ángel ūnī.

13 Ñúcuán de nī jini nī iin tūhun ichi andiví jā ní ncāhān jíín nī: Tee nú tūhun jā cáhān ni jíín nú yáhá: Nācā ndetū ndá nchivī jā cándíja maá Jētohō ō, jā jíhī jondē mitan jíín jondē níí cā tiempo. Jāndáā chi natātú ji jā ní nsāhá ji tiñu váha, de tiñu ji ñúcuán mā náā chi sāhá jā quendōo vāha ji níí cání, ncachī Espíritu Santo.

Jā ní nastútú yā nchivī ñayīví

14 Ñúcuán de nī nūcūndēḥé nī, de nī jinī ni iin vīcō cuījín. De nūū vīcō ñúcuán ndéē Yāā nī nduu tēe. De xīnī yā ñúhún corona oro, de yíndahá yā iin hoz xēēn.

15 De nī nquee incā ángel inī templo, de nī ncana jee nī ncāhān jíín Yāā jā ndéē nūū vīcō: Quehndē ní jíín hoz ní, de nastútú ní nchivī ñayīví. Chi ja nī nquenda quīvī jā nastútú ní ji tá cúu nūū téhndē trigo jā ní ncuaān, ncachī.

16 Ñúcuán de Yāā jā ndéē nūū vīcō nī nastútú yā nchivī vāha inī ñayīví, tá cúu nūū téhndē trigo jíín hoz.

17 Sá de nī nquee incā ángel inī templo jā íyó andiví, de suni yíndahá yā iin hoz xēēn.

18 De jondē nūū altar nī nquee tucu incā ángel, de ndíso tíñú yā sīquī ñuhūn altar. De nī ncana jee yā cáhān yā jíín ángel jā yíndahá hoz xēēn: Quehndē nū jíín hoz xēēn nū, de nastútú nú nchivī jā sáhá nēhén inī ñayīví, tá cúu nūū jéhndē ndá ji ndahá yūcū uva jā ní nchīchī, ncachī.

19 De ángel ñúcuán nī jehndē yā jíín hoz yā, chi nī nastútú yā nchivī jā sáhá nēhén inī ñayīví, tá cúu nūū ndútútú ndīhā uva. De nī ntaān yā ji nūū nīhīn ji castigo xēēn Yāā Dios, tá cúu nūū táān ji ndīhā uva jā tāxīn.

20 De nī jēhe yā castigo ji yātā ñúū, de nī jica nīñī ji modo ndūxi uva. De nī ndaa nī nquenda jondē freno yuhú caballo, de nī jica jondē ūnī ciento kilómetro.

15

Ndihújā ángel jíín ndihújā tūndóhó jā sándīhí

1 De nī jinī ni incā tiñu ñáhnú ichi andiví jā sáhvi inī ō. Chi íñí ūjā ángel yā jā cuāha ndihújā tūndóhó sándīhí. De tá jīnu ndihújā tūndóhó yáhá, sá de jīnu jā má cuáha cā Yāā Dios castigo xēēn sīquī cuāchi.

2 De suni nī jinī ni iin jā cáá tá cáá mar, de ndéē nihni de jéhe nduva modo ñuhūn. De yuhú mar ñúcuán íñí nchivī jā ní ncundeé ndá ji sīquī quiti xéēn jíín imagen tī, jíín jāá nduú ní nquéhen ji tunī número jā cúu síví tī. De née ndá ji yaā jā nání arpa jā ní jēhe Yāā Dios nūū ji.

3 De jíta ndá ji yaā jā ní ntavā Moisés, tēe cúu mozo Yāā Dios, jíín yaā maá Tīcāchí, de súcuán cáhān:

Tátā Yāā Dios, sáhvi inī ndá sá
jínī sá ndihi tiñu ñáhnú
jā sáhá ní,
chi tíin ní ndihi poder.

De maá-ni tiñu ndāā tiñu váha sáhá ní,
jā cúu ní Rey nūū ndācá nación.
4 Nduú ni iin ji íyó jā má cáca yíñúhún ji nūū ní, Tátā Yāā Dios.
De ndihi ji cāhān jā cúñáhnú ndasí ní.
Chi mátúhún-ni maá ní cúu Yāā ndoo Yāā īī.
De quiji nchivī ndācá nación, chiñúhún ji níhín,
Chi ja nī jinī ji jā vāha ndāā sáhá ní ndācá tiñu.
Ncachī ndá ji jíta ji.

5 Ñúcuán de nī nūcūndēhé nī, de nī jinī ni jā inī andiví núne cuarto īī inī templo nūū íyó tabla yūū jā yósō ley yā.

6 De inī templo nī nquee ndihújā ángel jā ndíso tíñú sīquī ndihújā tūndóhó. De ñúhún ndá yā sahma fino jā íyó ndoo de xíñū. De núhnī cinturón oro yīcā yā.

7 De iin táhán ndicúmī jā técū nī jēhe iin iin cōhō oro nūū ndihújā ángel ñúcuán. De inī cōhō ñúhún chitú castigo xēēn jā ní jēhe Yāā Dios, Yāā técū níí cání.

8 De nī nchitú ñūhmā níí cáhnú inī templo, de suu nī stéhēn jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios jíín poder jā tíin yā. De ni iin nduú ní ncúu quīvi inī templo, chi jondē ná ndíhi ndihújā tūndóhó jā cuāha ndihújā ángel yā.

16

Sīquī ndihújā cōhō jā ñúhún castigo

1 Ñúcuán de inī templo nī jini nī iin tūhun jā cáhān jee jíín ndihújā ángel yā: Cuáhán de cati ndá nú sīquī ñayīví ndihújā cōhō jā ñúhún castigo xēēn jā ní jēhe Yāā Dios, cáchī.

2 De cuāhān ángel xíhna ñúhún, de nī jati yā cōhō yā sīquī ñayīví. De ndācá nchivī jā ndéē tunī quiti xéēn jíín jā chíñúhún imagen tī, nī nquene ndīhyi xeēn jā játū ndasí.

3 De ángel ūū nī jati yā cōhō yā nūū mar, de ndute mar nī nduu tá cúu nīñī ndīyi. De nī jīhī ndācá quiti jā ñúhún inī mar.

4 De ángel ūnī nī jati yā cōhō yā inī ndācá yūte jíín ndācá nūū quéne ndute, de nī nduu nīñī.

5 De nī jini nī jā cáhān ángel jā ndíso tíñú sīquī ndute: Tátā Yāā Dios, maá ní cúu Yāā ndoo Yāā īī, Yāā íyó mitan, de nī īyo ní níí cání. De ndāā sáhá ní jā súcuán nī nenda ní sīquī cuāchi ji.

6 Chi nī nsāhá ndá ji jā ní jati nīñī nchivī ndoo ní jíín nchivī jā ní nacani tūhun ní. De mitan chi nī nsāhá ní jā jíhi ji nīñī, chi nchivī nēhén cúu ndá ji, de cánuú cundoho ji súcuán.

7 De nī jini nī jā cáhān incā jondē nūū altar: Tátā Yāā Dios, maá ní cúu jā tíin ndihi poder. De tiñu váha tiñu ndāā nī nsāhá ní jā ní nenda ní sīquī cuāchi ji, ncachī.

8 De ángel cūmī nī jati yā cōhō yā sīquī ncandiī, de nī jēhe Yāā Dios tūhun jā nduhihní ndasí ncandiī tácua cāyū nchivī.

9 De xēēn ndasí nī ncāyū ndācá nchivī. De vísō súcuán de nduú ní nácani inī ji jā

sndóo ji cuāchi ji, de ni nduú
ní ncáhān ji jā cúñáhnú Yāā
Dios. Chi sa nī ncāhān nāvāha
ji sīquī yā jā ní jēhe yā ndācá
castigo yáhá nūū ji.

10 De ángel ūhūn nī jati yā
cōhō yā nūū mesa nūū tátúnī
quiti xéēn. De nī ncuneē
níí cáhnú nūū tátúnī tī. De
nácayīhí nchivī ñii yúhú ji jā
játū ndasí ji.

11 De vísō súcuán de nduú
ní nácani inī ji jā sndóo ji tiñu
néhén jā sáhá ji. Chi nī ncāhān
nāvāha ji sīquī Yāā Dios andiví
sīquī jā játū ndasí ji de ndóho
ji ndīhyi xeēn.

12 De ángel īñū nī jati yā
cōhō yā sīquī yūte cāhnú jā
náni Eufrates. De nī nchīchī
ndihi ndute yūte ñúcuán,
tácua nune iin ichi jā quiji
ndācá rey ichi nūū quénda
ncandiī.

13 De nī jinī ni jā inī yuhú
cōō cāhnú jíín inī yuhú quiti
xéēn jíín inī yuhú maá tēe jā
nácani tūhun stáhví nī nquee
ūnī tāchī jā cáá tá cáá sahvā.

14 De ndá ñúcuán chi jā
jétíñú ndá tāchī cúu, de sáhá
tiñu ñáhnú jā sáhvi inī nchivī
jínī ji. De nī nquiji ndá tāchī
ñúcuán jā nastútú ndācá rey
níí cáhnú ñayīví, jā canāá dē
sīquī Yāā Dios quīvī jā ndiji yā.
De maá yā cúu jā tíin ndihi
poder.

15 Cunini ndá nú, chi iin
sanaā-ni de nenda nī, tá cúu jā
iin sanaā-ni de quíji jācuīhná.
De nācā ndetū ndá nchivī jā
ndito inī ji, de jíto vāha ji
sahma ji, tácua mā cācá ñií
ji, cúu jāá nduú nā cuāchi
coo sīquī ji jā cucanoō ji nūū
ndācá nchivī, ncachī yā.

16 De nī nastútú ndá tāchī
ñúcuán ndācá rey, nī ndutútú
iin lugar jā náni Armagedón
yuhú hebreo.

17 De ángel ūjā nī jati yā
cōhō yā nūū táchī. De inī
templo andiví jíín nūū mesa
nūū tátúnī yā, nī nquenda iin
tūhun jā ní ncāhān jee: Ja nī
jīnu, ncachī.

18 Ñúcuán de nī jēndūtē
sáhá taja, de níhin, de cána
taja, de nī ntāan ndasí. Chi
jondē níí cání jā íyó nchivī
ñayīví, nduú ní ntáan nīhin
ndasí tá cúu jā ní ntāan nī jinī
ni.

19 De maá ciudad Jerusalén
jā cúñáhnú, nī ncusíín nī ncuu
ūnī parte, de níí cáhnú ñayīví
nī jicó cáva vehe ndá ñuū.
De ñuū téyíí Babilonia, chi nī
nsāhá yā jā ní ndutahvī ji cas-
tigo xēēn, chi nī nquītī ndasí
inī yā sīquī cuāchi ji.

20 De nī naā ndācá isla, de
suni yucu nduú cā naá īyó.

21 De ichi andiví nī ncuun
ñíñí náhnú sīquī nchivī, jā
vēe jondē ūū xico kilo. De
nī ncāhān nāvāha ndá nchivī
sīquī Yāā Dios jā ní ncuun
ndasí ñíñí, chi iin tūndóhó
xéēn nī ncuu.

17

Jā nenda yā sīquī ñuū nēhén
Babilonia

1 Ñúcuán de nī nquiji iin
táhán ndihújā ángel jā ní nee
ndihújā cōhō, de nī ncāhān yā
jíín nī: Nehēn, de ná stéhēn
ni nūū nū nāsa coo castigo
sīquī maá ñahan ndiī jā cúu

ñuū cúñáhnú jā ndéē nūū íyó cuāhā ndute.

2 Chi ndācá rey ñayīví, modo jā ní ncasíquí ndéē dē jíín ñahan ñúcuán, cúu jā ní sndóo dē Yāā Dios de níquīn dē tūhun nēhén jā ní stéhēn ña. De nī nsāhá ña jā nchivī níí cáhnú ñayīví, modo jā jíni ji de cásíquí ndéē ji Yāā Dios cúu jā ní sndóo ji yā de sáhá ndasí ji cuāchi, ncachī ángel.

3 De nī stéhēn cā Espíritu Santo jā ní jinī ni, de ángel yā ñúcuán cuāhān jíín nī jondē nūū ñuhun tíhá. De nī jinī ni iin ñahan, yósō ña iin quiti xéēn cácuáhá. De níí cáhnú tī ndéē tūhun nēhén jā quítī inī Yāā Dios sáhá. De íyó ūjā xīnī tī jíín ūxī ndiqui tī.

4 De ñahan ñúcuán ñúhún ña sahma ndihí jíín sahma cuahá, de suni ñúhún ña siquī oro jíín yūū luu jíín perla jā ndéē yāhvi. De née ña iin cōhō oro jā ñúhún chitú jíín tiñu néhén ndasí jíín tiñu téhén jā jíca ndiī ña.

5 De teēn ña ndéē iin síví jā cúu iin tūhun yuhū, de suha cáhān: Yáhá cúu ñuū téyíí Babilonia, jā cúu tá cúu naná ndācá jā jíca ndiī jíín jā sáhá nēhén ndasí inī ñayīví, cáchī.

6 Sá de nī jinī ni jā ñahan ñúcuán jíni ña chi modo jā ní jihi ña nīñī nchivī maá Yāā Dios jíín nīñī nchivī nī jīhī sīquī jā ní nacani ji tūhun Jesús. De nī nsāhvi ndasí inī ni nī jinī ni ña.

7 Sá de nī ncāhān ángel ñúcuán jíín nī: ¿Nūcu sáhvi inī nū ndéhé nú? Ná cáchī tūhun nī nūū nū nāsa cúu jā cáhān tūhun yuhū sīquī ñahan ñúcuán jíín quiti xéēn jā yósō ña, jā íyó ūjā xīnī tī jíín ūxī ndiqui tī.

8 Quiti xéēn jā ní jinī nū, chi nī ntecū tī, de mitan chi nduú cā tī. De quee tucu tī inī yavī cūnú, sá de quīhīn tī nūū tānū tāhvī tī. De nchivī jā ndéē níí cáhnú ñayīví, sāhvi inī ji cunī ji nūū quiti ñúcuán jā ní ntecū tī de nī jīhī tī, de nī natecū tucu tī. De cúu ndá ji nchivī jāá nduú yósō síví ji nūū tutū jā yósō síví nchivī cutecū níí cání jā ní jēcōsō síví ji jondē quīvī nī jēcōo ñayīví.

9 Ndācá nchivī jā jícūhun vāha inī, cuu tavā ji cuenta nāsa cúu: Ndihújā xīnī tī cúu tá cúu ūjā yucu nūū ndéē ñahan ñúcuán.

10 De ndihújā xīnī tī suni cúu tá cúu ūjā rey. De ūhūn rey ñúcuán ja nī naā jā tátúnī dē, de iin dē tátúnī mitan, de incā dē chi ncháha ca quiji. De tá quiji dē de jacū-ni tiempo coo dē.

11 De quiti xéēn jā ní ntecū, de nī jīhī, maá tī nī ncuu rey ūnā. De iin táhán ndihújā rey ñúcuán cúu tī. De tá yāha jā tatúnī tucu tī de suni quīhīn tī nūū tānū tāhvī tī.

12 De ndihúxī ndiqui jā ní jinī nū cúu tá cúu ūxī rey, de ncháha ca tatúnī ndá dē. De ndá máá dē jíín quiti xéēn ñúcuán, chi nīhīn tīñú dē cuu dē rey jacū-ni tiempo.

13 De ndihúxī rey ñúcuán chi squétáhán dē tūhun, de nacuāha dē poder dē jíín tiñu ndíso dē nūū quiti xéēn ñúcuán tácua tatúnī tī.

14 De canáá dē jíín Yāā cúu
Tīcāchí. De Yāā cúu Tīcāchí
candeē yā poder ndá dē. Chi
maá yā cúu Jētohō nūū ndācá
jētohō, de maá yā cúu Rey nūū
ndācá rey. De nchivī jā íñí
jíín yā, chi nī nacāji Yāā Dios ji
de nī ncana yā ji, de squíncuu
vāha ndá ji, ncachī ángel.

15 De nī ncāhān cā yā:
Cuāhā ndute jā ní jinī nū
nūū ndéē ñahan ndiī, suu
cúu nchivī cuāhā ndācá ñuū,
ndācá yuhú, ndācá nación.

16 De ndihúxī ndiqui jā ní
jinī nū jā névāha quiti xéēn,
suu cúu ndihúxī rey jā cunī
ūhvī dē ñahan ndiī ñúcuán. De
sāhá dē jā quendōo ndáhví ña
de quendōo vichí ñií ña. De
cajī dē cūñu ña de teñuhūn dē
ña nūū ñúhūn.

17 Chi Yāā Dios scúu yā inī
dē jā ná sáhá dē tiñu jā cúnī
yā. De squétáhán ndá dē
tūhun jā nacuāha dē tiñu ndíso
dē nūū quiti xéēn, de tatúnī tī
jondē squíncuu ndācá tūhun jā
ní ncāhān Yāā Dios.

18 De ñahan jā ní jinī nū cúu
maá ñuū téyíí jā cúñáhnú nūū
ndācá rey ñayīví, ncachī ángel.

18

Sīquī jā naā ñuū Babilonia

1 Ñúcuán de nī jinī ni jā ní
ncuun incā ángel yā nī nquiji
ichi andiví. De cúñáhnú ndasí
yā. De jā jéndūtē yā de nī
jēndūtē nūū ñayīví.

2 De nī ncana jee ndasí yā:
Ja nī naā ndihi ñuū téyíí Ba-
bilonia. De nī nduu vehe
ndācá tāchī, nūū yíhí ndācá
nūū tāchī nēhén, jíín ndācá
tiōcó, quiti téhén jāá nduú
jétahān inī ō.

3 Chi ñuū ñúcuán cúu tá cúu
iin ñahan néhén, de nī nsāhá
ña jā nchivī ndācá nación,
modo jā jíni ji de cásíquí ndéē
ji Yāā Dios, cúu jā ní sndóo
ji yā de sáhá ndasí ji cuāchi.
De ndācá rey ñayīví, modo jā
ní ncasíquí ndéē dē jíín ñahan
ñúcuán jā ní jetáhví ndá dē
tūhun nēhén jā ní stéhēn ña.
De nchivī níí ñayīví jā jéen
xícó, nī ncucuícá ji jíín cuāhā
jānēhén jā ní nevāha ña.

4 Ñúcuán de nī jini nī incā
tūhun jā ní ncāhān ichi andiví:
Ndá ndóhó jā cúu nú nchivī
maá nī, quee ndá nú inī ñuū
jīñā, tácua mā quívi nduū nū
jíín ndācá cuāchi jā sáhá ña, de
tácua mā ndōhó nú tūndóhó
xéēn jā ndoho ña.

5 Chi nī ncāyā cuāhā ndasí
cuāchi ña, modo iin montón
cāhnú ndasí jā ní ncusúcún
nī nquenda jondē andiví. De
mitan de cuāha Yāā Dios cas-
tigo xēēn sīquī cuāchi ña.

6 Sndóho ndá nú ña tá cúu
nūū ní sndóho maá ña incā
nchivī. De nachunáá nú nūū
ña doble tūndóhó jā ní jēhe ña
nūū incā nchivī. De sāhá nú
jā nandicó cóo doble sīquī ña
nsūú cā jā ní nsāhá ña sīquī
incā nchivī.

7 De nī nsāhá téyíí ndasí
ña maá ña, de cuícá ndasí nī
ntecū ña. De suni jíín medida
ñúcuán nacuāha nú jā ndoho
xēēn ndasí ña. Chi jáni inī
ña: Yáhá ndéē ni tátúnī ni, de
nduú cúu nī ñahan viuda, de
mā quījí cuitī tūndóhó ndoho
nī, ncachī ña.

8 Jā ñúcuán cúu jā iin-ni quīvī de quiji cuāhā tūndóhó sīquī ña. Chi cuū ndīyi, de cucuécá ndasí inī ña, de coo tāmā, de cāyū ña nūū ñúhūn. Chi ndasí íyó poder maá Jētohō ō Yāā Dios, Yāā jā ní nenda sīquī cuāchi ña, cáchī.

9 De ndācá rey ñayīví jā ní ncasíquí ndéē dē jíín ña, de nī ntecū cuīcá ndasí dē jíín ña, cuacu dē de cuacu cóhó dē cunī dē jā quénda ñūhmā jā cáyū ña.

10 De cuiñi jícá dē chi cuyūhú dē cunī dē jā súcuán ndóho ña castigo. De cāhān ndá dē: Nācā jā xēēn ndóho nú, ñuū cúñáhnú Babilonia, chi maá ñuū téyíí nī ncuu nú nícu. De mitan chi iin núnúú-ni de nī nquenda castigo jā naā nū, cachī ndá dē.

11 De ndācá tēe ñayīví jā jéen xícó inī ñuū ñúcuán, cuacu dē de cuacu cóhó dē jēhē. Chi nduú cā ni iin cueen ndatíñú jā xícó ndá dē.

12 De ndatíñú jā xícó dē cúu oro, plata, yūū luu, jíín perla jā ndéē yāhvi, jíín sahma fino jíín sahma seda jā ndīhí jíín jā cuāhá. De suni ndācá ñutun jā āsīn jéhēn, jíín ndācá ndatíñú luu jā ní nsāhá jíín yūū marfil, jíín ñutun viī jā ndéē yāhvi, jíín cāa cuāán, jíín cāa hierro, jíín yūū cuijín luu.

13 De suni xícó ndá dē canela jíín ndācá jā jéhēn āsīn jíín sūja īī jíín sūja ūguā jíín ndācá perfume jíín vino jíín aceite jíín harina fina jíín trigo. De suni xícó dē quiti jíso jíín tīcāchí jíín caballo jíín carreta, de jondē nchivī xícó dē jā satíñú cāhá ji-ni.

14 De cāhān ndá dē jíín ñuū ñúcuán: Nī ncujiyo ndihi ndatíñú cuícá jā ní jētahān ndasí inī nū. De ndācá jā viī jā váha jā ní ntecū cuīcá nú, chi nī naā ndihi, de mā nánihīn cuitī cā nū, cachī ndá dē.

15 De ndācá tēe jā ní jeen nī yīcó nī ncucuícá jā síquī ndatíñú ñuū ñúcuán, chi cuiñi jícá dē jā yūhú dē cunī dē castigo coo ñuū ñúcuán. De cuacu dē de cuacu cóhó dē.

16 De cāhān ndá dē: Nācā xēēn ndóho ñuū téyíí yáhá. Chi nī ncuu tá cúu iin ñahan jā ní ñūhun sahma fino, sahma ndihí jíín jā cuāhá. De nī ñūhun ña siquī oro jíín yūū luu jíín perla jā ndéē yāhvi.

17 De mitan de iin núnúú-ni de nī naā ndihi ndācá ndatíñú váha ñúcuán, cachī ndá dē. De cuiñi jícá ndācá tēe scáca barco, jíín nchivī jā cuáhān jíín barco, jíín tēe sátíñú inī barco, jíín ndá cā tēe jā sátíñú nūū mar.

18 Chi cunī dē ñūhmā jā cáyū ñuū ñúcuán, de cana jee ndá dē: ¿Ní íyó cā ñuū téyíí jā cúñáhnú tá cúu nūū ní īyo ñuū yáhá? cachī dē.

19 De cōsō ndá dē tīcāchāā ñuhun xīnī dē jā cúcuécá inī dē. De cuacu dē de cuacu cóhó dē. De cana jee ndá dē: Nācā xēēn ndóho ñuū téyíí yáhá. Chi jíín ndatíñú cuícá jā ní īyo ñuū yáhá nī ncucuícá ndācá nchivī névāha barco jā jíca nūū mar. De mitan de iin núnúú-ni de nī naā ndihi-ni, cachī dē.

20 De ná cúsiī inī ndá ndóhó jā ndéē andiví, sīquī jā ní naā ñuū yáhá. De ná cúsiī inī ndá ndóhó tēe apóstol, jíín tēe nácani tūhun Yāā Dios, jíín nchivī maá Yāā Dios. Chi nī nsāhá nēhén ñuū ñúcuán sīquī ndá nú, de jā ñúcuán nī nenda Yāā Dios sīquī.

21 Ñúcuán de iin ángel jā ndíso poder, nī nquehen yā iin yūū cāhnú tá cúu iin yōsó cáhnú, de nī squéne yā inī mar. De nī ncāhān yā: Tá cúu nūū ní naā yōsó yáhá, suni súcuán naā Babilonia, ñuū cúñáhnú téyíí. De mā núcōo cuitī cā jā cunī ō nūū.

22 De nī ncāhān yā jíín ñuū ñúcuán: Inī calle nū mā cúnini cuitī cā nchivī jā scáta ji yaā arpa jíín flauta jíín trompeta. De suni mā cōó cuitī cā nchivī jā sāhá ndācá ndatíñú. De suni mā cúnini cā ji jā nihin ndācá molino nū.

23 De ni iin lámpara mā sāhá cā jā cunijīn nūū nū. De ni mā cúnini cā ji vico jā cúsiī inī ndá ñahan ndá tēe jā tándāhá māhñú nú. De nchivī jā ní jeen nī yīcó nūū nū, nī ncuñáhnú ndasí ji inī ñayīví. De nī stáhví nú nchivī ndācá nación jíín tiñu tásí tiñu mágica, ncachī ángel.

24 Chi sīquī ñuū ñúcuán ndéē cuāchi jā ní jati nīñī ndācá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, jíín ndācá nchivī maá yā, jíín ndá cā nchivī jā ní jahnī ndá ji níí cáhnú ñayīví.

19

1 De tá nī ncuu ndācá yáhá, de nī jini nī jā cáhān jee cuāhā ndasí nchivī inī andiví:

Cúñáhnú ndasí Yāā Dios. Chi Yāā Dios maá ó cúu jā ní scácu yóhó.

De maá yā cúñáhnú ndasí, de maá yā tíin ndihi poder.

2 De ndāā de vāha sáhá ndāā yā ndācá tiñu,

chi nī nenda yā sīquī cuāchi ñuū nēhén cúñáhnú ñúcuán.

Chi nī stíví ji nchivī níí cáhnú ñayīví, chi modo jā cásíquí ndéē ji Yāā Dios jā chíñúhún ji incā yāā.

De nī nsāhá yā jā ní ndutahvī ji sīquī jā ní jahnī ji ndācá mozo yā.

Ncachī ndá.

3 De nī ncāhān tucu ndá ji: Cúñáhnú ndasí yā. Chi níí cání quenda ñūhmā ñuū ñúcuán jā cáyū, cáchī.

4 De ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā ndíso tíñú, jíín ndicúmī jā técū, nī jēcuīñī jītí dē nī ntuu dē nūū dē nūū ñūhún, de nī nchiñúhún dē Yāā Dios, Yāā ndéē nūū mesa nūū tátúnī. De nī ncāhān ndá dē: Amén. Súcuán ná cóo. Cúñáhnú ndasí yā.

5 De jondē nūū mesa nūū tátúnī yā nī ncāhān iin tūhun:

Ndá ndóhó jā sátíñú nūū Yāā Dios,

jíín ndóhó jā jíca yíñúhún nūū yā,

jā cúñáhnú jíín jāá nduú,

cāhān nū jā vāha ndasí Yāā cúu yā.

Ncachī.

Vico jā tándāhá Yāā cúu Tīcāchí

6 De nī jini nī jā cáhān ndá nchivī cuāhā ndasí, de níhin tá cúu nūū níhin cuāhā yūte,

jíín jā cána nīhin taja. De nī ncāhān:
Cúñáhnú ndasí yā. Chi Jētohō
ō Yāā Dios, Yāā tíin
ndihi poder,
mitan de ndácu nīhin yā tiñu.
7 De ná cúsiī inī ō, de sīī ndasí
ná cóo inī ō,
de ná cáhān ō jā cúñáhnú
ndasí yā.
Chi nī nquenda quīvī jā maá
Yāā cúu Tīcāchí, modo
jā tandāhá yā.
De nchivī maá Yāā Dios cúu
tá cúu ñahan jā tandāhá
jíín yā, de ja íyó tūha
ndá ji.
8 De nī nīhīn ji tūhun jā cuhun
ji sahma fino jā ndoo
ndasí de xíñū.
Ncachī ndá. De sahma fino
ñúcuán cúu ndācá tiñu ndāā jā
sáhá nchivī maá Yāā Dios.

9 De nī ncāhān ángel jíín
nī: Tee nú tūhun yáhá: Nācā
ndetū ndá nchivī jā ní ncana
yā jā quíhīn vico tándāhá Yāā
cúu Tīcāchí. De nī ncāhān cā
ángel jíín nī: Ndācá tūhun yáhá
cúu tūhun ndāā jā ní ncāhān
Yāā Dios, ncachī yā.

10 De nī jēcuīñī jītí nī nūū
jéhē ángel jā chiñúhún nī yā
nícu. De nī ncāhān yā jíín
nī: Mā sāhá nú súcuán. Chi
nduhū suni mozo Yāā Dios
cúu nī, tá cúu nūū cúu maá
nú jíín ndá hermano nū jā
cándíja vāha tūhun Jesús. Sa
nūū maá Yāā Dios chiñúhún
nú, ncachī yā. Chi maá tūhun
jā ní ncāhān Jesús cúu jā
cáhān ndāā ndá nchivī jā
nácani tūhun Yāā Dios.

Yāā jā yósō sīquī caballo cuījín

11 Ñúcuán de nī jinī ni jā
núne nūū ndéē Yāā Dios an-
diví. De nī nquenda iin ca-
ballo cuījín, de Yāā jā yósō
sīquī tī nání yā Yāā ndāā, Yāā
squíncuu. De ndāā sáhá ndāā
yā tiñu, de ndāā nénda yā sīquī
ndācá jānēhén.

12 De tīnūú yā jéndūtē tá cúu
yáñuhūn. De xīnī yā ñúhún
cuāhā corona. De ndéē iin síví
yā jā maá-ni yā cúu jā jínī.

13 De ñúhún yā iin sahma jā
ní ñundaji nūū nīñī, de nání yā
Tūhun Yāā Dios.

14 De ndācá ángel yā jā íyó
andiví, yósō caballo cuījín de
níquīn yātā yā. De ñúhún ndá
sahma fino cuījín jā íyó ndoo.

15 De inī yuhú maá Yāā jā
yósō sīquī caballo, quée jā cáá
tá cáá iin espada xēēn. De
espada ñúcuán cúu tūhun yā
jā sndóho yā nchivī ndācá
nación. De nīhin ndacu yā
tiñu nūū ji. De sāhá ndāā yā
sīquī cuāchi ji modo jā jáñū
sīquī ndīhā uva jā táxīn. De
cuāha yā castigo xēēn cun-
doho ji jā quítī inī yā sīquī
cuāchi ji. Chi maá yā tíin ndihi
poder.

16 De sahma yā jíín sīhin
yā yósō tūhun yáhá: Rey nūū
ndācá rey jíín Jētohō nūū
ndācá jētohō, cáchī.

17 Ñúcuán de nī jinī ni iin
ángel yā jā íñí nūū ncandiī.
De nī ncana jee yā nūū
ndācá quiti ndáva nūū táchī:
Ndutútú ndá nú quiji nú
cuxíní nú iin vico cáhnú sāhá
Yāā Dios.

18 De cajī nū cūñu ndācá rey
jíín capitán jíín ndá tēe téyíí,
jíín cūñu ndācá caballo jíín tēe

já ní nchosō tī. De suni cajī nū cūñu ndācá cā nchivī, cúu nchivī sátíñú cuenta maá jíín mozo já ní jeen nchivī, cúu nchivī cúñáhnú jíín nchivī jáá nduú, ncachī ángel.

19 Ñúcuán de nī jinī ni maá quiti xéēn jíín ndācá rey ñayīví jíín cuāhā soldado dē. De nī ncutútú dē já canáá dē jíín maá Yāā já yósō caballo jíín ndá ángel yā.

20 De nī ntiin ndá yā quiti xéēn cuāhān tī preso jíín maá tēe nī nacani tūhun stáhví já ní nsāhá ndācá tiñu ñáhnú nī jinī jínúū quiti xéēn. Chi jíín tiñu ñáhnú ñúcuán cúu já ní stáhví dē ndācá nchivī já ní jēhe tūhun cundiso tunī quiti xéēn, jíín já ní nchiñúhún imagen tī. De quiti xéēn jíín tēe nī nacani tūhun stáhví, técū ndúū, de nī squéne yā nūū lago ñuhūn já cáyū jíín azufre.

21 De jíín espada já quée yuhú Yāā já yósō caballo nī jīhī ndācá soldado quiti xéēn. De ndācá quiti já ndáva nūū táchī nī ndahā chījin tī nī nchajī tī cūñu ndá dē.

20

Sīquī mil cuīyā

1 De nī jinī ni já ní ncuun iin ángel ichi andiví. De née yā ndácáa já núne maá yavī cūnú ndasí. De suni née yā iin cadena cāhnú.

2 De nī ntiin yā maá cōō cāhnú já íyó jondē janahán ndasí, de náni tī tāchī cúñáhnú jíín Satanás. De nī juhnī yā já cunuhnī mil cuīyā.

3 De nī squéne yā inī yavī cūnú ndasí. De nī jasī vāha yā, de nī nsāhá cutú yā yuhú yávī, tácua mā stáhví cā ñúcuán nchivī ndācá nación, chi jondē tá jīnu mil cuīyā. De já yāha mil cuīyā, sá de cánuú já ndājī caca nuu jacū cā tiempo.

4 De nī jinī ni ndācá mesa nūū tátúnī, de ñúcuán ndéē ndācá nchivī já ní nīhīn tīñú ji já sāhá ndāā ji tiñu. De suni nī jinī ni ánō ndācá nchivī já ní jehndē ndá xīnī ji sīquī já ní nacani ji tūhun Jesús jíín tūhun Yāā Dios. De nduú ní nchíñúhún ji quiti xéēn jíín imagen tī, de ni nduú ní jéhe ji tūhun já cundeē tunī tī teēn ji á ndahá ji. De nī jinī ni já ní natecū ji de nī ndacu ji tiñu jíín Cristo mil cuīyā.

5 Yáhá cúu ndá ndīyi já natecū xihna cā. De ndá cā ndīyi, nduú ní nátecū ji, chi jondē jīnu mil cuīyā.

6 De nācā ndetū ndācá nchivī ndoo ánō já natecū xihna cā. Chi mā cúū cuitī ji vuelta ūū. De cuu ji sūtū nūū Yāā Dios jíín nūū Cristo, de tatúnī ji jíín yā mil cuīyā.

7 De tá jīnu mil cuīyā, de ndājī Satanás de quee nūū yíndasī.

8 De stáhví tucu nchivī ndācá nación níí cáhnú ñayīví. De stáhví nchivī ñuū Gog jíín Magog. De sāhá já ndutútú ndācá soldado ñuū ñúcuán já canáá dē. De coo cuāhā ndasí dē tá cúu ñūtín yuhú mar.

9 De cūtē nuu dē quīhīn dē níí cáhnú ñayīví. De cuicó ndúū dē nūū ndéē ndá nchivī maá Yāā Dios, jíín ciudad já

mānī yā jíín. De Yāā Dios chi scúun yā ñuhūn ichi andiví, de cāyū ndihi dē.

10 De tāchī cúñáhnú jā ní stáhví ndācá nchivī ñúcuán, chi squéne yā quīhīn nūū lago ñuhūn jā cáyū jíín azufre. De ñúcuán chi ja nī squéne yā quiti xéēn jíín tēe nī nacani tūhun stáhví. De ñúcuán ndoho nduú ñuú níí cání cuitī.

Jā sāhá ndāā yā tiñu nūū mesa cuījín

11 Ñúcuán de nī jinī ni iin mesa cuījín cúñáhnú, de ndéē maá Yāā tátúnī. De ñayīví jíín andiví nī ndoñúhún cuāhān jā ní ndēhé yā nūū, chi nduú cā ní ncúu coo nūū yā.

12 De nī jinī ni ndācá ndīyi, jā ní ncuñáhnú jíín jāá nduú ní ncúñáhnú, íñí ndá nūū Yāā Dios. De nī nsāhá yā jā núne ndācá libro, de suni nī nune incā libro jā yósō síví nchivī jā cutecū níí cání. De nī nsāhá ndāā yā sīquī ndācá ndīyi, tú nāsa tiñu nī nsāhá ji jā yósō nūū ndācá libro ñúcuán.

13 De nī nquee ndācá ndīyi jā ní jīhī nūū mar. De suni nī nquee ndācá ndīyi jā ní jīhī, jā íyó ji lugar nūū íyó ánō ndīyi. De nī nsāhá ndāā yā sīquī, tú nāsa nī nsāhá iin iin ji.

14 Ñúcuán de cuēhē jáhnī nchivī jíín lugar nūū íyó ánō ndīyi, nī snáā yā nī squéne yā cuāhān nūū lago ñuhūn. De jā ndoho nchivī nūū lago ñuhūn, suu cúu jā cuū ji vuelta ūū.

15 De ñúcuán nī squéne yā ndá nchivī nēhén jāá nduú yósō síví ji nūū libro jā yósō síví nchivī jā cutecū níí cání.

21

Andiví jéé jíín ñayīví jéé

1 Ñúcuán de nī jinī ni andiví jéé jíín ñayīví jéé. Chi andiví jíín ñayīví xihna ñúhún nī naā. De suni nduú cā mar.

2 De nduhū Juan, nī jinī ni ciudad īī jā cúu Jerusalén jeé. De nī ncuun vāji ichi andiví nūū ndéē Yāā Dios. De luu ndasí cáá tá cúu iin ñahan jā ní nsāhá tūha ña maá ña nī ncucutú ña jā tandāhá ña jíín yií ña.

3 De nī jini nī iin tūhun jā ní ncāhān jee ichi andiví: Cūndēhé, chi mitan de ndéē Yāā Dios māhñú nchivī. De cundeē yā jíín ndá ji, de cuu ji nchivī maá yā. De maá yā cundeē yā jíín ji jā cúu yā Yāā Dios ji.

4 De nacuahā yā ntenúū ndá ji. De mā cúū cā nchivī, ni mā cuācú cā ji, ni mā cúcuécá cā inī ji, ni mā játū cā ji. Chi ja nī nchāha ndācá tūndóhó jā ní īyo, cáchī.

5 Ñúcuán de nī ncāhān maá Yāā jā ndéē nūū mesa: Cūndēhé, chi nasāhá jeé nī ndācá jā íyó, ncachī yā. De suni nī ncāhān yā: Tee nú tūhun yáhá. Chi ndācá tūhun yáhá cúu jā jínī ndija nú jā ndāā cúu.

6 De nī ncāhān cā yā: Ja nī jīnu. Maá nī cúu tá cúu letra A jā xíhna ñúhún jíín letra Z jā sándīhí, chi maá nī nī squíjéhé ndihi de maá nī sínu. De ndācá nchivī jā yíchī, súcuán-ni cuāha nī ndute jā quéne coho ji jā cutecū ji níí cání.

7 Ndācá nchivī jā cundeé
sīquī jānēhén, nīhīn ji ndācá
yáhá cuu tāhvī ji. De cuu nī
Yāā Dios ji, de cuu ji sēhe nī.
8 De ndācá nchivī jā yúhú
cundoho sīquī tūhun nī, jíín
nchivī jāá nduú cándíja, jíín
nchivī sáhá tiñu néhén, jíín
nchivī jáhnī ndīyi, jíín nchivī
jíca ndiī, jíín nchivī sáhá tásí,
jíín nchivī chíñúhún ídolo, jíín
ndācá nchivī stáhví, nchivī
ñúcuán chi quīvi ndá ji lago
ñuhūn jā cáyū jíín azufre. De
ñúcuán cúu jā cuū ji vuelta ūū.

Jerusalén jeé

9 Ñúcuán de nī nquiji iin
táhán ndihújā ángel jā ní nee
ndihújā cōhō jā ní ñūhun chitú
ndihújā tūndóhó jā sándīhí.
De nī ncāhān yā jíín nī: Nehēn
de ná stéhēn ni nūū nū ñahan
jā tandāhá cuu ña ñasíhí Yāā
cúu Tīcāchí, ncachī yā.
10 De nī nsāhá cā Espíritu
Santo jā ní stéhēn cā nūū ni,
de ángel ñúcuán nī jeca yā
nduhū cuāhān yā jíín nī xīnī
iin yucu cáhnú súcún. De nī
stéhēn yā nūū ni maá ciudad
īī cúñáhnú jā cúu Jerusalén,
de nī ncuun vāji jondē andiví
nūū ndéē Yāā Dios.
11 De jéndūtē ndasí ciudad
ñúcuán tá cúu nūū jéndūtē
Yāā Dios. De xíñū tá cúu nūū
xíñū iin yūū luu jā ndéē yāhvi
ndasí, tá cúu yūū cuījín jā
ndéē nihni modo vidrio.
12 De yuhú ciudad nī jicó
ndúū iin jā cāhnú súcún jā
ndásī ciudad. De íyó ūxī ūū
viéhé. De ndācá viéhé íñí iin
ángel yā. De ndācá viéhé ndéē
síví ndihúxī ūū tatā Israel.
13 De lado nūū quénda
ncandiī íyó ūnī viéhé. De lado
norte suni íyó ūnī viéhé. De
lado sur suni íyó ūnī viéhé. De
lado nūū quée ncandiī suni
íyó ūnī viéhé.
14 De íyó ūxī ūū yūū nāhnú
jā cúu cimiento maá jā ndásī
ciudad. De ndācá yūū ndéē
síví ndihúxī ūū apóstol maá
Yāā cúu Tīcāchí.
15 De ángel jā ní ncāhān jíín
nī, née yā iin metro oro jā
chicuāhá yā ciudad jíín ndá
viéhé jíín maá jā ndásī ciu-
dad.
16 De ciudad chi iin medida-
ni cúu ndicúmī lado. Chi jā
cāní jíín jā jítē, inuú-ni cúu. De
ángel nī nchicuāhá yā ciudad
jíín medida ñúcuán. De née
ūū mil ūū ciento kilómetro jā
iin iin lado. De inuú-ni me-
dida jā cāní, jā sūcún, jíín jā
jítē.
17 De suni nī nchicuāhá yā
maá jā ndásī ciudad, de née
ūnī xico cūmī metro jā sūcún.
De medida jā jétíñú nchivī,
suni jétíñú ángel ñúcuán.
18 De maá jā ndásī ciudad nī
ncuvāha jíín yūū cuījín ndéē
nihni. De ndinuhun oro cúu
ciudad, de cáá tá cáá vidrio jā
ndéē nihni.
19 De ndācá yūū jā cúu
cimiento maá jā ndásī ciu-
dad, nī ncucutú jíín ndinuū
yūū luu jā ndéē yāhvi. Yūū
xíhna ñúhún cúu yūū cuījín
ndéē nihni. De jā úū cúu yūū
ndēé xíñū. De jā únī cúu yūū
pinto. De jā cúmī cúu yūū cuīí
xíñū.
20 De jā úhūn cúu yūū pinto
jā ñúhún raya. De jā íñū cúu
yūū cuāhá pinto. De jā újā cúu

yūū cuāán ndéē nihni. De jā únā cúu yūū cuīí ndéé. De jā íīn cúu yūū cuāán xíñū. De jā úxī cúu yūū cuīí cuíjín. De jā úxī iin cúu yūū cuāhá cuáán. De jā úxī ūū cúu yūū ndīhí xíñū.

21 De ndihúxī ūū viéhé ñúcuán cúu ūxī ūū perla jā ndéē yāhvi. De iin iin viéhé cúu iin iin perla. De ndinuhun oro cúu calle cāhnú ciudad, de ndéē nihni tá cáá vidrio.

22 De nduú nā templo ní jínī ni inī ciudad, chi níí cáhnú ciudad íyó maá Jētohō ō, Yāā jā tíin ndihi poder, jíín Yāā cúu Tīcāchí.

23 De nduú jíni ñúhún jā cutūu ncandiī jíín yōō. Chi jā jéndūtē maá Yāā Dios cúu jā cútūu. De maá Yāā cúu Tīcāchí, cúu yā luz inī ciudad ñúcuán.

24 De nchivī ndācá nación ñayīví jā ní scácu yā, caca ji nūū luz jā stúu ciudad ñúcuán nūū ji. De ndācá rey ñayīví quiji ndá dē ciudad jíín ndācá jā stéhēn jā cúñáhnú dē.

25 De ndācá viéhé ciudad mā cúndasī cuitī nduú, de nduú nā jacuáā coo.

26 De inī ciudad quiji nchivī cúñáhnú ndācá nación, quiji ji jíín ndācá jā stéhēn jā cúñáhnú ji.

27 De mā quívi cuitī ni iin jā tēhén. De ni mā quívi nchivī jā sáhá tiñu néhén jíín jā stáhví. Chi quīvi maá-ni nchivī jā yósō síví ji nūū libro jā yósō síví nchivī cutecū níí cání, jā névāha Yāā cúu Tīcāchí.

22

1 Ñúcuán de ángel yā nī stéhēn yā nūū ni iin yūte jā íyó ndoo. De ndute ñúcuán sáhá jā cutecū ō níí cání. De ndéē nihni tá cúu vidrio, de quéne nūū mesa nūū tátúnī Yāā Dios jíín Yāā cúu Tīcāchí.

2 De jíca yūte sava māhñú calle cāhnú ciudad ñúcuán. De ndúū lado yuhú yūte íñí ñutun jā cutecū ō níí cání sáhá. De ñutun ñúcuán jéhe jāvíxī ūxī ūū vuelta jā iin cuīyā, chi ndācá yōō cúun jāvíxī. De ndahá yúcū tū cúu tātān jā ndúvāha nchivī ndācá nación.

3 De ndācá jā ní stánū tāhvī yā, mā cōó inī ciudad ñúcuán. De inī ciudad cuiñi maá mesa nūū tátúnī Yāā Dios jíín Yāā cúu Tīcāchí. De nchivī cándíja jā cúu ji mozo yā, chiñúhún ji yā.

4 De cunī ji nūū yā, de cundeē síví yā teēn ji.

5 De mā cōó cā jacuáā ciudad ñúcuán. De nchivī jā ndéē ñúcuán nduú cā jíni ñúhún ji jā stúu lámpara nūū ji, ni jā stúu ncandiī. Chi jā jéndūtē maá Jētohō ō Yāā Dios cúu jā cútūu nūū ji. De ndacu ji tiñu níí cání cuitī.

Jā cuácuñatin nenda Cristo

6 Ñúcuán de nī ncāhān ángel jíín nī: Ndācá tūhun yáhá cúu jā jínī ndija nú jā tūhun ndāā cúu. De Jētohō ō Yāā Dios, maá yā sáhá jíín ndá tēe nácani tūhun yā, jā jíín Espíritu yā nácani ndá dē. De suu maá yā nī ntají ángel yā tácua stéhēn nūū nchivī cúu mozo yā ndācá tiñu jā ñamā coo.

7 Ñamā ndiji nī, cáchī yā. De
nācā ndetū nchivī jā tée sōho
tūhun Yāā Dios jā yósō nūū
tutū yáhá.

8 De nduhū Juan, nī jini nī
ndācá tūhun yáhá, de nī jinī
ni ndācá tiñu yáhá. De tá nī
jini jíín sóho nī de nī jinī jínúū
ni, ñúcuán de nī jēcuīñī jītí
nī nūū jéhē maá ángel jā ní
stéhēn ndācá tiñu yáhá nūū
ni, jā chiñúhún nī yā nícu.

9 Sochi nī ncāhān ángel jíín
nī: Mā sāhá nú súcuán. Chi
nduhū suni mozo Yāā Dios
cúu nī, tá cúu nūū cúu maá nú
jíín ndá hermano nū jā nácani
tūhun yā, jíín ndihi nchivī jā
jétáhví tūhun jā yósō nūū tutū
yáhá. Sa nūū maá Yāā Dios
chiñúhún nú, ncachī yā.

10 De nī ncāhān cā ángel
jíín nī: Mā chíyuhū nū ndācá
tūhun Yāā Dios jā yósō nūū
tutū yáhá, chi ja cuācuñatin
tiempo jā quee ndaā ndihi.

11 De nchivī jā sáhá tiñu
néhén, ná sáhá cā ji tiñu
néhén. De nchivī jā íyó téhén
ánō, ná quéndōo ji súcuán. De
sa nchivī jā sáhá tiñu ndāā, ná
sáhá cā ji tiñu ndāā. De nchivī
jā íyó ndoo ánō, ná cóo ndoo
cā ji súcuán, ncachī ángel.

12 Jāndáā jā ñamā ndiji nī,
cáchī Jesús. De quiji nī jíín
tāhvī jā cuāha nī nūū iin iin
nchivī, tú nāsa tiñu nī nsāhá ji.

13 Maá nī cúu tá cúu letra
A jā xíhna ñúhún jíín letra Z
jā sándīhí, chi íyó nī jondē jā
xíhna ñúhún de coo nī níí cání.

14 Nācā ndetū nchivī jā jéhe
ji tūhun ndundoo ánō ji tá
cúu nūū ndúndoo sahma ji.
Chi cuu cajī ji jāvíxī ñutun jā
sáhá jā cutecū ji níí cání, de
cuu quīvi ji viéhé ciudad īī
ñúcuán.

15 De ichi fuera ciudad coo
nchivī jā sáhá tiñu néhén, jíín
nchivī sáhá tásí, jíín nchivī
jíca ndiī, jíín nchivī jáhnī
ndīyi, jíín nchivī chíñúhún
ídolo, jíín ndá nchivī jā cúsiī
inī stáhví táhán.

16 Maá nī jā cúu Jesús, nī
ntají nī ángel ni tácua cachī
tūhun yā ndācá tūhun yáhá
nūū ndá grupo nchivī cándíja.
De maá nī nī nsāhá jā ní īyo
rey David, de nī ncacu nī nūū
tatā David. De cúu nī tá cúu
lucero jā jéndūtē jā quénda
túu, ncachī yā.

17 De maá Espíritu Santo jíín
ndá nchivī Yāā Dios jā cúu ji tá
cúu ñahan tándāhá jíín Yāā cúu
Tīcāchí, cáhān ndá: Nehēn,
quīvi ndá nú ndahá yā. De
ndācá nchivī jā níni, suni ná
cáhān ji: Nehēn, quīvi ndá nú
ndahá yā. De ndācá nchivī jā
yíchī jā cúnī ji coho ji, ná quívi
ji ndahá yā, de súcuán-ni ná
cóho ji ndute jā cutecū ji níí
cání sáhá.

18 De ndācá nchivī jā jíni
tūhun Yāā Dios jā yósō nūū
tutū yáhá, cáhān nīhin nī jíín
ji: Tú ní iin nchivī chisó cā
ji nūū tūhun jā cáhān tutū
yáhá, de Yāā Dios suni chisó
cā yā tūndóhó jā cáhān nūū
tutū yáhá, cundoho ji.

19 De tú ní nchivī candeē ji
jacū tūhun jā cáhān tutū yáhá,
de Yāā Dios candeē yā tāhvī ji
jā yósō nūū libro jā yósō síví
nchivī cutecū níí cání, de mā
níhīn ji tāhvī ji inī ciudad īī

ñúcuán. De tutū yáhá cúu jā cáhān sīquī ndācá ñúcuán.

20 De Yāā jā ní ncāhān ndācá tūhun yáhá, suha cáhān yā: Jāndáā jā ndiji ñamā ni, cáchī yā. Amén. Súcuán ná cóo. Jētohō sá Jesús, jícān táhvī sá jā ndiji ñamā ní.

21 De ñúhún inī ni jā Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó. Amén.